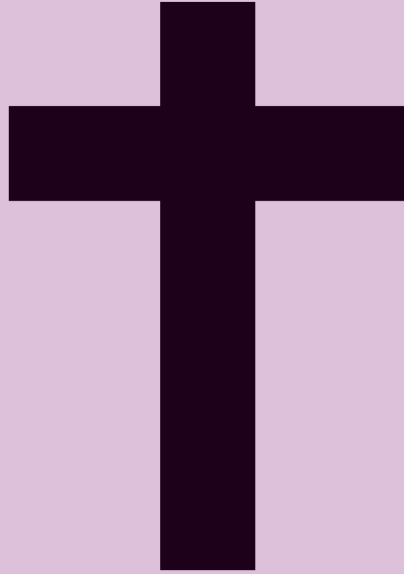

Anötö ndê Yom Lêñsêm
Wakuc

Bugawac: Anötö ndê Yom Lêñsêm Wakuc New Testament

Anötö ndê Yom Lênsêw Wakuc
Bugawac: Anötö ndê Yom Lênsêw Wakuc New Testament

copyright © 2013 Lutheran Bible Translators Australia

Language: Bugawac

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
1dcc5a6c-3c1e-54e8-aa77-af18a3782048

Contents

MATYU	1
MAK	52
LUK	84
JON	136
APOSEL	176
ROM	227
1 KORIN	252
2 KORIN	278
GALESIA	295
EPESAS	305
PILIPAI	314
KOLOSI	321
1 TESALONIKA	327
2 TESALONIKA	333
1 TIMOTI	336
2 TIMOTI	344
TAITUS	349
PILEMON	353
HIBRU	355
JEMS	375
1 PITA	382
2 PITA	390
1 JON	395
2 JON	401
3 JON	402
JUD	404
REVELESEN	407

Matyu ndê ñawaê ñayham Yom whê ñawaê ñayham dindéc sa-nga

Matyu in Yisu ndê ngacsêñomi 12 si dan, ma in ndê ñaé dan bu Liwai (Mak 2:14). Têñ ñamata-nga in kôm gwelen whin gavman Rom-nga ma kôc mone takis-nga yêc lau Israel-nga. Ma tinambu Yisu kégalem in sa ti ndê ngacsêñom dan.

Matyu in ngac Israel-nga, ma in to ñawaê ñayham dindéc gic in dau ndê lau Israel-nga ñawaê. In to tu bu whê sa bu Mesaya nan Anötö gic bata bu êñkin têt lau Israel-nga, nan Yisu dau. Matyu kôc yom daêsam yêc lau Israel si buku dabun (nan dasam bu Yom Lêñsêm Akwa) bu puc yom nan in to pi Yisu, nan dôn, ma bu tôc asê bu yom hon nan propet akwa-ka sêto pi Mesaya dau, nan ñandô sa pi Yisu. Ma Matyu to yom daêsam pi yom nan Yisu sôm ma kêdôhôn têt lau, ma pi gêt nan in kôm.

Ñawaê ñayham dindéc gic waê lau Israel-nga tawasê dom, magoc gic waê lau nom-nga hon. Nahu bu Matyu to yom daêsam pi †Anötö ndê gôlin (kingdom), ma whê sa bu Anötö tac whin bu lau hon sêsôc in ndê gôlin napu, ma sêti in ndê balêkoc. Tôm yom nan Yisu sôm têt lau Israel-nga, ma Matyu to yêc 4:17, nan yêc bocdec bu:

Anötö ndê gôlin men kêpin su. Bocdinañ anem daôm kwi ma ahu mêtê sac sin.

*Yisu ndê apai ñadênan
(Luk 3:22-38)*

¹ Yisu †Kilisi ndê apai si ñadênan dindéc. In sa akên Dawid ndê, ma Dawid sa akên Abraham ndê.

² Abraham ndê atu in Aisak. Ma Aisak ndê atu in Jakob. Jakob ndê

atui †Juda ti in ndê asidôwai. ³ Juda gêm Tama ma inlu sêkwê balê lu asê, nan Peres lu Sera. Peres ndê atu in Hesron, ma Hesron ndê atu in Ram. ⁴ Ram ndê atu in Aminadab. Aminadab ndê atu in Nason, ma Nason ndê atu in Salmon. ⁵ Salmon gêm Rahab, ma inlu sêkwê Boas asê. Boas gêm Rut, ma inlu sêkwê Obed asê. Ma Obed in Jessi damba. ⁶ Ma Jessi ndê atu in Kin Dawid.

Dawid gêm Betsiba, nan munnga ti Uria ndê awhê, ma Dawid lu Betsiba sêkwê Solomon asê. ⁷ Solomon ndê atu in Rehoboam. Ma Rehoboam ndê atu in Abaisa. Abaisa ndê atu in Asa. ⁸ Asa ndê atu Yehosapat, ma Yehosapat ndê atu in Yehoram. Yehoram ndê atu in Usiah. ⁹ Usiah ndê atu Yotam, ma Yotam ndê atu Ahas. Ahas ndê atu in Hesekeya. ¹⁰ Hesekeya ndê atu in Manase, ma Manase ndê atu Amon. Amon ndê atu in Josaya. ¹¹ Ma Josaya ndê atui, nan Yekonaya ti ndê asii. Têt Josaya ndê têt lau Babilon-nga sêngaho lau †Israel-nga su, ma sêkôc ñac sa si sêndôc gameñ apa Babilon-nga gitôm lau gapocwalô-nga.

¹² Têt ndoc lau Israel-nga sêmbo gameñ Babilon-nga, nan Yekonaya kwê Sealtial asê. Tinambu lau Israel-nga sêmbo akên gameñ Babilon-nga sêmbo, ma Sealtial kwê Serubabel asê. ¹³ Serubabel ndê atu in Abiud, ma Abiud ndê atu Eliakim. Eliakim ndê atu in Aso. ¹⁴ Ma Aso ndê atu Sadok. Sadok ndê atu in Akim, ma Akim ndê atu in Eliud. ¹⁵ Eliud ndê atu in Eleasa, ma Eleasa ndê atu Matan. Matan ndê atu in Jakob, ¹⁶ ma Jakob ndê atu in Josep. Josep gêm Maria nan kôc Yisu, ngac nan sêsam bu Kilisi.

¹⁷ Bocdinañ, têt Abraham ndê têt ma men têt Kin Dawid ndê têt, Yisu ndê apangaci 14 sêmbo. Ma têt Dawid ndê têt ma men têt ndoc lau Israel-nga sêndôc Babilon, nan in ndê apai 14 tiyham sêmbo. Ma têt ndoc lau Israel-nga sêndôc

Babilon, e menj tɛnj ndoc Maria kɔc Kilisi, nanj apaɪ 14 tiyham sɛmbo.

Yisu ndɛ dinda kɔc inj

¹⁸ Yisu Kilisi dinda kɔc inj namɪnj dau dec. Nac sɛhɛ inj dinda Maria tɛnj Josep su, magoc inɟu sɛmbo sɛwhɪnj dau dom, ma sɛlic bu Maria daɛ. Inj daɛ akɛnj Nalau Dabuɟ ndɛ. ¹⁹ Josep, nanj sɛmasanj yom bu nem Maria, nanj ngac gitɛnj, ma bu kɔm inj maya sa dom, dec gauc gɛm bu hu inj sinj gelec.

²⁰ Inj kɔc gauc dinaɟ su, goc Pɔmdau ndɛ aɟɛla danj hoc dau asɛ tɛnj inj na mbɛ, ma sɔm, "Josep, Dawid ndɛ apangac, tɔc daɔm dom bu kɔc Maria sa ti am nem awhɛ, bu Nalau Dabuɟ dau kɛnj balɛkoc nanj mbo inj natak ɟalɔm. ²¹ Maria oc kɔc balɛ danj, ma am oc sam inj ndɛ ɟaɛ bu †Yisu, ɟahu bu inj oc nem inj ndɛ lau si yɛc ɟac si sac ɟagɛyɔ."

²² Gɛnj honj dinaɟ hɔc asɛ ma boc-dinaɟ Pɔmdau ndɛ yom nanj propet Aisaya hoc asɛ muɟ su, nanj ɟandɔ sa. Inj hoc yom dau asɛ bocdec bu:

²³ Alic su nanj. Awhɛ akinj danj oc daɛ e kɔc balɛkoc ngac danj, ma ɟac oc sɛsam inj ndɛ ɟaɛ bu Imanuel. *[Ais 7:14]*
(Nɛaɛ 'Immanuel' dau ɟahu bu 'Anɔtɔ mbo whɪnj yac.')

²⁴ Tɛnj ndoc Josep tapo sa, nanj inj kɔm gitɔm Pɔmdau ndɛ aɟɛla gic atu inj, ma kɔc Maria sa menj mbo inj ndɛ andu ti inj ndɛ awhɛ. ²⁵ Inɟu sɛmbo sɛwhɪnj dandi, magoc Josep gic ahɛ Maria mbo e gitɔm inj kɔc balɛkoc dau su. Ma inj sam inj ndɛ ɟaɛ bu Yisu.

2

Lau tigauc sɛɟsalɛ Yisu

¹ Yisu dinda kɔc inj yɛc malac Betlehem yɛc gameɟ Judia-ɟa, tɛnj tɛm Kinj †Herod gɛm gɔlinj mbo. Tinambu lau apa ɟatɔ sɛhɔc asɛ Jerusalem. Nac lau tigauc tu sɛɟyalɛ tata-ɟa, ma sɛmenj akɛnj gameɟ ac pi-ɟa. ² Sɛhɔc asɛ ma sɛndac, "Balɛkoc nanj bu ti lau Israel si kinj,

nanj dinda kɔc inj yɛc nde? Yac alic tata wakuc danj pɔ yac mba gameɟ dec kɛnj puc yac bu inj hɔc asɛ su. Ma yac amenj bu atoc inj sa ti apɔnj hanɟuc tɛnj inj."

³ Nac si yom dinaɟ kɔm Kinj Herod sɔ ma gauc gɛm yom daɛsam. Ma lau Jerusalem-ɟa honj boc-dinaɟ. ⁴ Goc Herod kɛgalɛm lau Israel si †dabuɟsiga atu-tu ti lau nanj sɛndɔhɔnj yomsu, nanj sa sɛpitigeɟ, ma ndac ɟac, "Mac nem †Mesaya dinda oc kɔc inj yɛc malac bocke?" ⁵ Ma sɛɔ inj ndɛ yom ma sɛsɔm, "Inj dinda oc kɔc inj yɛc malac Betlehem yɛc gameɟ Judia-ɟa. Propet akwa danj to yom pi inj muɟ su bocdec bu:

⁶ O malac Betlehem yɛc gameɟ nanj †Juda ndɛ toɟ sɛwɛkainj. Malac atu-tu honj nanj sɛyɛc Juda ndɛ gameɟ, nanj ɟadaɟ hɔc gɛlɛc am su dom, ɟahu bu gɔlinjwaga nanj oc sa yɛc am, nanj oc ti ngac atu tu yob anɛnj lau Israel-ɟa." *[Mai 5:2]*

⁷ Herod ɟgɔ yom honj dinaɟ su, ma kɛnj ɟac sɛsa si. Goc inj gic lau tigauc dinaɟ sa tiyham gelec, ma kip yom sa yɛc ɟac, bu bɛc bocke tata dau menj hɔc asɛ ma ɟac sɛlic. Nac sic miɟ yom honj tɛnj inj su, ⁸ ma inj kɛkinj ɟac bu sɛtɛnj malac Betlehem sɛndi, ma sɔm tɛnj ɟac, "Andi anɟsalɛ balɛkoc dau, ma tɛnj ndoc mac atap inj sa, nanj goc ambu amenj akɛnj ɟawaɛ tɛnj aɔ bu aɔ dauɟ waloc, ma watoc inj sa."

⁹ Lau dinaɟ sɛɟgɔ Herod ndɛ yom su, ma sɛsa si. Ma tata nanj sɛlic su yɛc ɟac si gameɟ ac pi-ɟa, nanj wɛ ɟac gi e kalhac andu nanj balɛkoc yɛc, nanj ɟahɔ solop. ¹⁰ Nac sɛlic tata dau dec kɔm ɟac atac ɟayham atu. ¹¹ Sɛsɔc andu dau si, ma sɛlic balɛkoc lu dinda Maria. Ma sɛpɔnj haduc tɛnj balɛkoc dau ma sɛtɔc inj sa. Goc ɟac sɛkac si talhi sa, ma sɛkɛnj si awalaunj nanj ɟaɔli atu-tu tɛnj inj kainj gitɔm gol, ma a ɟakwi ɟamalu ti gɛnj ɟamalu ɟayham. ¹² Tɛnj ndoc dinaɟ Anɔtɔ kɛnj puc ɟac ɟa mbɛ bu sɛmbu

sêtêṅ Herod sêndi dom. Bocdinaṅ sêlhô sêsa seṅ daṅ dau-ṅga daṅ, ma sêmbu sêtêṅ ṅac si gameṅ si.

Josep lu Maria ma Yisu sêsip Isip si

¹³ Têṅ têm lau tiguauc dinaṅ sêhu ṅac siṅ su, Pômdau ndê aṅela daṅ suṅ mbê têṅ Josep ma sôm, “Herod kêsâlê balê dau bu ndic iṅ ndu. Bocdinaṅ tisa, ma kôc balê lu dinda sa ma asip Isip andi. Ambo dinaṅ e tôm aô wakêṅ puc mac.” ¹⁴ Josep ṅgô aṅela ndê yom su, goc tisa têṅ ôbwêc dinaṅ ma kôc balê lu dinda sa, ma sêsip Isip si. ¹⁵ Ma ṅac sêmbo gameṅ dinaṅ, e Herod mbac ndu su. Ma ṅalêṅ dau dinaṅ dec Pômdau ndê yom naṅ propet daṅ hoc asê muṅ su, naṅ ṅandô sa. Yom dau bocdec bu:

Aô kagalêm aneṅ atuṅgac sa akêṅ gameṅ Isip-ṅga meṅ. [Hos 11:1]

Herod gic balêkoc dedec ndu

¹⁶ Têṅ ndoc Josep kôc Maria lu Yisu sa sêsip Isip si, naṅ Herod hôṅ lau tiguauc bu sêkêṅ ṅawaê têṅ iṅ pi balê dau. Magoc ṅac sêmeṅ dom, dec iṅ kêyalê bu ṅac sêṅsau iṅ, ma iṅ tac ṅandê atu. Goc kêkiṅ iṅ ndê lau siṅ-ṅga sêtêṅ Betlehem si, ma sic balêkoc ṅgac dedec hoṅ ndu yêc malac Betlehem, ma yêc gameṅ ṅamakê-ṅga whiṅ. Iṅ tap ṅawaê sa su yêc lau tiguauc, pi bêc naṅ tata hôc asê ṅac-ṅga, ma bocdinaṅ ṅac sic balêkoc ṅgac dedec e gi tap ṅac naṅ si yala tilu, naṅ hoṅ ndu. ¹⁷ Ma tu dinaṅ-ṅga yom naṅ propet Jeremaya to, naṅ ṅandô sa. Iṅ to yom bocdec bu:

¹⁸ Lau sêtaṅ daṅgibo atu yêc malac Rama.* Raket ndê lau wakuc sêtaṅ ṅac si balêkoc naṅ siṅga su. Ma lau daṅ sêtôm bu sênem malô ṅac dom. [Jer 31:15]

Josep kôc Yisu lu dinda sêmbu sêmeṅ

¹⁹ Tiṅambu Herod mbac ndu, ma yêc Isip, Pômdau ndê aṅela hoc dau asê têṅ Josep ṅa mbê, ²⁰ ma sôm têṅ iṅ, “Tisa ma kôc balê lu dinda sa, ma ambu atêṅ gameṅ Israel-ṅga andi. Lau naṅ sêkôm bu sêndic balê dau ndu, naṅ hoṅ sêmbac ndu su.” ²¹ Goc Josep tisa, kôc balê lu dinda sa, ma ṅac sêmbu sêtêṅ Israel si. ²² Tigeṅ Josep ṅgô bu Akelaus gêm gôliṅ gameṅ Judia-ṅga ô damba Herod su, dec tôc dau bu mbu têṅ gameṅ Judia-ṅga ndi. Ma Pômdau kêṅ puc iṅ ṅa mbê bu têṅ gameṅ Galili-ṅga ndi. ²³ Goc ṅac sêtêṅ Galili si, ma sêndôc malac daṅ ṅaê Nasaret. Ma bocdinaṅ yom naṅ propet akwa-kwa sêto muṅ su, naṅ ṅandô sa pi Yisu. ṅac sêto yom yêc bocdec bu, “Lau oc sêsam iṅ bu ṅgac Nasaret-ṅga.”

3

Jon, Ṅgac Kêku Lau-ṅga kêmasaṅ Yisu ndê seṅ

(Mak 1:2-8; Luk 3:2-17)

¹ Tiṅambu Jon, Ṅgac Kêku Lau-ṅga hôc asê gameṅ Judia-ṅga, ma gêm mêtê mbo gameṅ sawa. ² Iṅ sôm têṅ lau, “Anötô ndê gôliṅ meṅ kêpiṅ su. Bocdinaṅ anem daôm kwi ma ahu mêtê sac siṅ.” ³ Gêṅ dau kêkuc yom naṅ propet Aisaya hoc asê muṅ su bocdec bu:

Ṅamalac daṅ ta yom mbo gameṅ sawa, bocdec bu, ‘Amasaṅ Pômdau ndê seṅ tisolop. Amasaṅ nem ṅalôm bu akôc iṅ sa.’ [Ais 40:3]

⁴ Jon sôc ṅakwê naṅ sêmasaṅ ṅa kamel ṅamliclhu, ma kic piṅkap yêc iṅ ṅampêbalê. Ma iṅ gêṅ gêṅ bambaliṅ gitôm wakô ma lêp.

⁵ Lau daêsam sêsa sêtêṅ Jon si. Ṅac lau akêṅ malac atu Jerusalem ma malac hoṅ yêc gameṅ Judia-ṅga, ma lau naṅ sêndôc Bu Jordan ṅamakê. ⁶ Ṅac sêhoc si sac asê têṅ Jon, ma iṅ kêku ṅac yêc Bu Jordan.

⁷ Ma lau †Palêsai ti lau †Sadiusi

* 2:18 Rama - malac sauṅ daṅ naṅ yêc kêpiṅ Jerusalem.

daësam sêsa sêtêḅ gameḅ naḅ Jon kêku lau mbo, naḅ si. Têḅ ndoc Jon gêlic ḅac iḅ sôm ḅac bocdec bu, “Mac mboc ḅatui mac! Tu sake-ḅga mac alhö amenḅ? Mac akôc gauc pi Anötö ndê tac ḅandê naḅ lau propet sêkêḅ puc yac bu oc meḅ sa, dec gauc gêm bu amenḅ ma alin saḅgu ḅambwa, a? ⁸ Anḅô! Akôm mêtê ḅayham naḅ tôc asê bu mac am daôm kwi yomandô. ⁹ Ma asôm têt daôm dom bu, ‘Abraham apai yac, ma tu dinaḅ-ḅga Anötö oc kôc yac sa.’ Aö wasôm têt mac bu Anötö gitôm bu nem hoc hoḅ dindéc kwi sêti Abraham ndê atui sêo mac. ¹⁰ A hoḅ naḅ sem ḅandô ḅayham dom, naḅ kwahic dec Anötö kêt ki ḅamata têt ḅawakac, ma iḅ oc lêt su ma tuc pi ya ndi.

¹¹ “Aö wasôm têt mac hoḅ bu ḅgac daḅ oc meḅ êḅkuc aö, naḅ ndê ḅaclai hóc gêlêc aneḅ su. Aö ḅgac ḅambwa, gitôm dom bu wati iḅ ndê ḅgac akiḅ tu wakenḅ iḅ ndê atapa-ḅga. Aö dec kaku mac ḅa bu ḅambwa, naḅ tôc asê bu mac am daôm kwi su. Tigeḅ iḅ ḅgac dau oc êḅku mac ḅa ḅalau Dabuḅ ti ya. ¹² Iḅ meḅ bu êḅsahê lau, gitôm ḅgac naḅ whê wit ḅandô ti ḅapa kôc, goc ḅandô sa sôc andu gêt ḅandô-ḅga gi, ma tuc ḅapa sip ya naḅ sa ḅapaḅ, naḅ gi.”

Jon kêku Yisu

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34)

¹³ Têt dinaḅ Yisu meḅ akêḅ gameḅ Galili-ḅga ma hóc asê Jon yêc Bu Jordan. Iḅ tac whiḅ bu Jon êḅku iḅ. ¹⁴ Magoc Jon gic yao dau têt iḅ ma sôm, “Am bu êḅku aö, oc ḅayham. Bocke dec am sôm bu aö waḅku am?” ¹⁵ Tigeḅ Yisu ô Jon ndê yom ma sôm, “Am tec dom. Kwahic dec am êḅku aö, bu taḅkuc lêt solop naḅ Anötö kêmasaḅ gwanaḅ su.” Yisu sôm su ma Jon gôlôc bu êḅku iḅ. ¹⁶ Yisu gêliḅ saḅgu su ma pi akêḅ bu meḅ. Ma undambê kac sa, ma iḅ gêlic Anötö ndê ḅalau sip

meḅ gitôm balusi ma sac iḅ ḅahô. ¹⁷ Ma awha daḅ sa akêḅ undambê, naḅ sôm bu, “Aö Atuḅgac atac whiḅ-ḅga dau dindéc. Aö gatisambuc iḅ ḅandô.”

4

Sadaḅ kêtôm Yisu

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Tiḅambu ḅalau Dabuḅ wê Yisu sa gameḅ sawa gi, bu †Sadaḅ êntôm iḅ. ² Yisu gêt gêt daḅ dom tôm acsalô 40 ma ôbwêc 40, ma tiḅambu gêt yô iḅ ḅandô. ³ Ma têt dinaḅ Sadaḅ hóc asê iḅ ma sôm têt iḅ, “Am Anötö ndê Atu, a? Bocdinaḅ sôm têt hoc dindéc bu sênem dau kwi ti gêt daneḅ-ḅga.” ⁴ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Mba! Sêto Anötö ndê yom yêc bocdec bu, ‘Gêt daneḅ-ḅga ḅambwa kêt lau sêndôc tali dom. ḅac daḅga wambu yom hoḅ naḅ Anötö sôm, dec ḅac oc sêndôc tali.’ ”

⁵ Goc Sadaḅ kôc iḅ sa pi malac dabuḅ Jerusalem gi, ma kêt iḅ kalhac †lôm dabuḅ ḅapoc lôlôc. ⁶ Ma sôm têt iḅ, “Am Anötö ndê Atu, a? Bocdinaḅ pwê sip ndi. Am oc tisac dom, bu sêto yom yêc bocdec bu, ‘Pômdau oc êḅkiḅ ndê aḅela bu sêyob am, ma sêpê am sa lôlôc bu am tiḅ gahim pi hoc daḅ dom.’ ” ⁷ Magoc Yisu sôm têt iḅ, “Mba! Sêto yom daḅ tiḅham yêc bocdec bu, ‘Êḅsahê Pômdau am nem Anötö dom.’ ”

⁸ Goc Sadaḅ kôc iḅ sa, ma lu sêpi lôc baliḅ daḅ si. Ma gameḅ hoḅ naḅ kiḅ nom-ḅga sem gôliḅ, ma kiḅ dau si awa ti gêt ḅayham-ḅayham hoḅ, naḅ Sadaḅ tôc têt Yisu. ⁹ Ma sôm, “Am bu pôt hamduc têt aö ma nem akiḅ aö, goc wakêḅ gêt hoḅ dec sip am amam.” ¹⁰ Magoc Yisu sôm têt iḅ, “Mba, Sadaḅ! Am kôc daôm sa ndi! Sêto yom yêc bocdec bu, ‘Pôt hamduc têt Pômdau am nem Anötö, ma nem akiḅ iḅ tawasê.’ ” ¹¹ Têt dinaḅ Sadaḅ hu iḅ siḅ, ma aḅela sêmeḅ ma sem akiḅ iḅ.

Yisu gic hu ndê gwelen

12 Tinambu †Herod kêkinj ndê lau sin-nga si ma sêkôc Jon dôn, ma sêkêj inj ndöc gapocwalô. Ma têt ndoc Yisu ngô ñawaê, goc inj mbu têt gamej Galili-nga gi. 13 Inj gi ndöc malac Nasaret dom, magoc inj gi ndöc Kapenaom, malac nanj yêc kêpinj Bugictonj Galili-nga. Muñ-nga andô †Jakob ndê atu lu, Sebulun lu Naptali sêwêkainj nom yêc gamej dinaj. 14 Ñalêj dinaj yom nanj propet Aisaya to muñ su, nanj ñandô sa. Yom dau bocdec bu:

15-16 Ñawê atu danj meñ pô lau nanj sêndöc Sebulun lu Naptali si gamej nanj yêc kêpinj bugictonj, ma yêc Bu Jordan ñamakê. Gamej Galili-nga dinaj sêsam bu lau apa si gamej, ma lau nanj sêndöc dinaj, nanj sêmbo tôm lau nanj ñasec atu kôm ñac ahuc, ma tôm lau nanj sêmpinj bu sêmbac ndu. Magoc kwahic dec sêlic ñawê atu su. [Ais 9:1-2]

17 Têt ndoc dinaj Yisu gic hu ndê gwelenj nem mêtê lau-nga, ma inj hoc yom asê têt lau bocdec bu, “Anötö ndê gôlinj meñ kêpinj su. Bocdinaj anem daôm kwi, ma ahu mêtê sac sinj.”

Yisu mbwêc lau hale tu sêñkuc inj-nga

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11; Jon 1:35-42)

18 Têt bêt danj Yisu kêsêlêj mbo Bugictonj Galili-nga ñamakê. Ma inj gêlic Saimon nanj ndê ñaê danj Pita, lu asi Andru. Inju sêkêj wasañ sêmbo, bu injlu ñgac sêkôc i-nga lu. 19 Goc Yisu sôm têt injlu, “Amlu amenj anjuc aö, ma aö wakêj amlu ahê ñamalac sêmenj sêñkuc aö, tôm nanj kwahic dec amlu ahê i.” 20 Ma ñagahô injlu sêtec si wasañ yêc, ma sêñkuc inj.

21 Sêñsêlêj si, ma Yisu gêlic Sebedi ndê atu lu, nanj Jems lu Jon. Sêndöc wanj sêwhinj damba Sebedi,

ma sêpô si wasañ kic sêmbo. Yisu mbwêc injlu bu sêmenj sêñkuc inj, 22 ma ñagahô injlu sêhu damba ti wanj sinj, ma sêñkuc Yisu.

Yisu gêm lau gêmbac sa

23 Dinaj su, goc Yisu kêsêlêj golom-golom malac yêc gamej Galili-nga. Inj kêdôhôn lau mbo †lôm wê-nga, ma gêm mêtê ñawaê ñayham pi Anötö ndê gôlinj. Ma inj kôm lau ti gêmbac tidau-tidau honj ñayham sa. 24 Ñawaê pi gêtj dau gêm gamej Siria-nga honj ahuc, ma tu dinaj-nga lau sêkôc ñac si lau gêmbac honj sêtêj Yisu si, ma inj kôm ñac ñayham sa. Lau nanj sêhóc ñandê atu, lau ti ñalau sac, lau bôlinj, ma lau denjenj ti mboloctê, lau ti ñawapac honj dinaj inj gêm ñac sa. 25 Ma lau daêsam sêsa si ma sêñkuc inj. Ñatô sêmenj akêj gamej Galili-nga, ma ñatô akêj gamej Dekapolis-nga.* Ma ñatô sêmenj akêj malac Jerusalem ma malac honj yêc gamej Judia-nga, ma ñatô sêmenj akêj Bu Jordan ñadanga.

5

Yisu gêm mêtê mbo lôc

(Luk 6:20-23)

1 Têt bêt danj Yisu gêlic bu lau daêsam sêñkuc inj, goc pi lôc danj gi. Inj ndöc sic, ma inj ndê †sêñgomi sêtigasuc inj. 2 Ma inj gic hu kêdôhôn ñac ma sôm,

3 “Anötö ndê mwasiñ gic waê lau nanj sêñgwiniñ dau yêc inj anjô-nga. Inj gêlic ñayham bu kôc ñac sa sêmbo inj ndê gôlinj ñapu.

4 Anötö ndê mwasiñ gic waê lau nanj sêndöc ti ñalôm ñawapac. Inj oc kôm ñac si ñalôm timalô.

5 Anötö ndê mwasiñ gic waê lau ti lêtj malô ma yom malô. Bu ñac oc sêwêkainj gamej nom-nga sambob.

6 Anötö ndê mwasiñ gic waê lau nanj atac whinj ndu andô bu sêsa

* 4:25 Dekapolis - ñaê dinaj danem kwi bu ‘malac amanju.’ Malac amanju dinaj sêyêc Bugictonj Galili-nga ñagamej têtj ac pi-nga.

lêḅ gitêḅ eḅ. Inḅ oc nem ḅac sa sêti lau gitêḅ ḅandô.

⁷ Anötö ndê mwasiḅ gic waê lau naḅ tawalô lau. Inḅ oc tawalô ḅac.

⁸ Anötö ndê mwasiḅ gic waê lau ti ḅalôm ḅawasi. ḅac oc sêlic Anötö.

⁹ Anötö ndê mwasiḅ gic waê lau naḅ sêḅsalê lêḅ tu sêḅbo ti yom malô-ḅga. Inḅ oc sam ḅac bu inḅ dau atui awhê ma ḅgac.

¹⁰ Anötö ndê mwasiḅ gic waê lau naḅ sêtap kisa sa tu sêsa Anötö ndê lêḅ gitêḅ-ḅga. Inḅ gêlic ḅayham bu kôc ḅac sa sêḅbo inḅ ndê gôliḅ ḅapu.

¹¹ “Têḅ ndoc lau sêkêḅ kisa mac ma sêpu mac ti sêḅgôliḅ yom sac daêsam pi mac tu mac aḅkuc aô-ḅga, naḅ ahêgo daôm dom. Bu Anötö oc êmwasiḅ mac. ¹² Atac ḅayham ma atisambuc, bu Anötö oc kêḅ ḅaôli ḅayham têḅ mac yêc undambê. Ma gauc nem bu ḅalêḅ tigeḅ, lau sêkêḅ kisa Anötö ndê lau propet naḅ sêḅbo muḅ su.”

Anötö ndê lau sêtôm gwêc so ma sêtôm ḅawê

¹³ Ma Yisu sôm, “Dakêḅ gwêc so sip gêḅ daneḅ-ḅga bu dakôm gêḅ dau ḅayham. Ma mac ambo lau nom-ḅga ḅalôm atôm gwêc so. Tigeḅ gwêc so bu ḅamakic niḅga, oc dakôm ḅamakic sa tiyham ḅalêḅ nde? Inḅ tisac su, ma tambaliḅ siḅ niḅga, ma lau sêkwê dôḅ.

¹⁴ “Ma mac ambo nom atôm ḅawê bu pô gameḅ. Malac daḅ bu yêc lôc, oc tôm dom bu siḅ dau kwi. ¹⁵ Ma têḅ ndoc datuḅ lam asê, oc taḅgatôc ḅa suc ahuc dom. Taḅkiḅ sa bu ḅawê pô gameḅ hoḅ.

¹⁶ Bocdinaḅ, akôm mêtê ḅayham yêc lau hoḅ aḅgô-ḅga, naḅ gitôm mac nem ḅawê bu pô gameḅ. Ma lau oc sêlic mac nem mêtê ḅayham, ma sêmpinḅ Damam undambê-ḅga.”

Yisu sôm yom pi yomsu ma propet si yom

¹⁷ “Gauc nem dom bu aô gameḅ tu wasêḅ Anötö ndê yom naḅ Moses ti lau propet sêto yêc, naḅ su-ḅga. Aô gameḅ tu wasêḅ su-ḅga dom, tigeḅ tu wakôm yom dau ḅandô sa-ḅga. ¹⁸ Yomandô, aô wasôm têḅ mac bu undambê ti nom bu niḅga, magoc yom ḅalhô sauḅ daḅ oc niḅga yêc yomsu dom e aô dauḅ wandic dabiḅ gêḅ hoḅ. ¹⁹ Asa naḅ kêgili yomsu naḅ hêganôḅ gêḅ sauḅ andô daḅ, me kêdôhônḅ lau ḅatô bu sêkôm bocdinaḅ, naḅ ti ḅamalac waêmba yêc Anötö ndê gôliḅ ḅapu. Magoc asa naḅ daḅga wambu Anötö ndê yomsu, ma kêdôhônḅ lau ḅatô bu sêkôm bocdinaḅ, naḅ ti ḅamalac tiwaê yêc Anötö ndê gôliḅ ḅapu. ²⁰ Aḅgô! Lau Palêsai ti †kêdôhônḅ-waga yomsu-ḅga sêḅsahê ḅaḅga bu sêti lau gitêḅ, tigeḅ aô wasôm têḅ mac, bu mac bu ati lau gitêḅ ahôc gêlêc ḅac dom, dec oc tôm dom bu mac ambo Anötö ndê gôliḅ ḅapu.”

Yomsu dandic ḅamalac ndu-ḅga ḅahu

²¹ Ma Yisu sôm têḅ ḅac, “Mac aḅyalê yom naḅ Anötö kêḅ têḅ abani bocdec bu, ‘Ndic ḅamalac ndu dom.’ Ma ‘Asa naḅ bu ndic ḅamalac ndu, naḅ oc tap ḅagêyô sa.’ ²² Tigeḅ kwahic dec aô wasôm têḅ mac, bu asa naḅ tac ḅandê têḅ ḅamalac daḅ, naḅ oc tap ḅagêyô sa gitôm inḅ naḅ gic ḅamalac ndu. Ma mac nem ḅagôliḅ daḅ sôm bu lau atu-tu sêmatôc ḅamalac naḅ sam ndê asidôwa bu ḅamalac gauc mbasi-ḅga. Magoc aô wasôm têḅ mac, bu asa naḅ sôm yom kaiḅ dinaḅ, naḅ gitôm bu tap ḅagêyô lambwam-ḅga sa.

²³ “Bocdinaḅ têḅ ndoc am bu lic om ma bu kêḅ nem da têḅ Anötö, ma bu gauc nem yom daḅ yêc amlu ḅamalac daḅ ḅasawa, ²⁴ naḅ goc hu nem da siḅ yêc alta ḅamakê ma sa ndi tap ḅamalac dau sa. Gêḅ ḅamata-ḅga amlu amasaḅ yom naḅ yêc amlu ḅasawa, goc mbu ndi ma kêḅ nem da têḅ Anötö.

25 “Ma am nem tōp bu yêc ñamalac dañ, ma in bu wê am têt ñgac êmatôc yom-ña ndi, nañ êmasañ yom têt in ñagahô, têt ndoc amlu aņsêlêt ambo señ. Ma bocdinañ ñgac dau oc kêt am têt ñgac êmatôc yom-ña dom. Bu mba, mboe ñgac êmatôc yom-ña oc kêt am têt ñgac yob gapocwalô-ña, ma in êmbaliñ am sôc gapocwalô ndi. 26 Aô wasôm yom ñandô têt am, am oc ndôc gapocwalô ñapañ e am ndic nem tōp hoñ pacndê.”

Yomsu mockaiñ-ña ñahu

27 “Ma mac aņyalê yom nañ Moses to bocdec bu, ‘Kôm gêt mockaiñ-ña dom.’ 28 Tigeñ kwahic dec aô wasôm têt mac, ñgac dañ bu tahê awhê dañ e ñalôm ñagalac, nañ gitôm in kôm mêtê mockaiñ-ña têt in su, yêc in ndê ñalôm.

29 “Am tanôm dañga bu hê am têt sac, goc kip tanôm dinañ sa ma êmbaliñ niñga. Am tanôm dañ bu niñga, nañ hôt gêlêc am tanôm lu yêc ma hê am bu kôm sac, ma tiñambu Anötö kêt am sip ya lambwam-ña ti ñamlic sambuc ndi. 30 Ma amam dañga bu tim am, goc tim kic ma êmbaliñ niñga. Amam dañ bu niñga, nañ hôt gêlêc am mbo ti amam lu-lu ma kôm sac su, ma tiñambu sip ya lambwam-ña ti ñamlic sambuc ndi.”

Awhê lu ñgac sêhu dau siñ dom

31 “Ma Moses to yom dañ bocdec bu, ‘Ñgac dañ nañ gauc gêm bu hu nawhê siñ, nañ kêt bapia sêhu dau siñ-ña têt nawhê, goc hu in siñ.’ 32 Tigeñ aô wasôm têt mac, bu yom tigeñ yêc bu ñgac hu in nawhê siñ, nañ awhê dau kôm mêtê mockaiñ-ña whiñ ñgac dañ. Ñgac dañ bu

hu nawhê siñ ñambwa, nañ kôm in ti awhê mockaiñ-ña. Ma ñgac wakuc dañ bu nem awhê dau, nañ kôm mêtê mockaiñ-ña* whiñ.”

Dasôm yom tidêt goc dakôm ñandô sa

33 “Mac aņyalê yom dañ tiyham nañ Anötö kêt têt abañi bocdec bu, ‘Yom bocke nañ mac amatiñ tidêt, nañ akôm popoc dom,’ ma ‘Yom nañ mac bu apuc dêt bu yomandô yêc Pômdau aņgô-ña, nañ akôm ñandô sa.’ 34-35 Magoc aô wasôm têt mac, bu asôm yom dañ tu apuc nem yom dêt-ña dom. Asôm yom pi undambê me pi nom tu bu apuc nem yom dêt-ña dom, ñahu bu Anötö in undambê ti nom ñadau. Ma asôm yom pi Jerusalem dom, bu Anötö kêtaliñ malac dau sa ti in ndê kiñ atu ndê malac. 36 Ma asôm yom pi nem ñagôlôt dom, bu mac atôm dom bu akôm nem kêclauñ dañ tisêp me tiyec. 37 Asa bu lôc bu kôm gêt dañ, nañ sôm ‘Aêc, aô wakôm,’ ma bu kôm dom goc sôm, ‘Mba, aô wakôm dom.’ Yom ñatô bocke nañ mac asôm tu apuc yom dau dêt-ña, nañ meñ akêt Sadan ndê.”

Daô sac nañ sêkôm têt yac, nañ dom

38 “Ma mac aņyalê yom nañ Moses to bocdec bu, ‘Ñamalac dañ bu ndic am tanôm tisac, nañ ndic in ndê ô. Ma asa nañ tuc nem ñalhôm dañ dulu, nañ tuc in ndê dulu ô.’ 39 Tigeñ aô wasôm têt mac bu akôm mêtê sac ô mêtê sac nañ lau sêkôm têt mac, nañ dom. Dañ bu tap am sip alim andô dañga, nañ kêt dañga bu in ndic whiñ. 40 Ma ñgac dañ bu wê am têt lau sêmatôc yom-ña, ma in tac whiñ bu am nemlhi in

* 5:32 Lau ñatô gauc gêm bu yom dau ñahu bocdec. Ñgac dañ bu hu ndê nawhê siñ ñambwa, ma awhê dau bu mbo tawasê, dec lau ñatô oc gauc nem bu in nakweñ hu in siñ tu in kôm mêtê mockaiñ-ña whiñ ñgac dañ, ma bocdinañ ñac oc sêlic in tôm awhê mockaiñ-ña. Ma lau ñatô gauc gêm bu yom dau ñahu bocdec. Têt ndoc awhê dinañ nakweñ hu in siñ, goc in oc nem ñgac wakuc. Tigeñ Anötö gêt bu in nakweñ hu in siñ ñambwa, dec inlu si yom sênem dau-ña gacgeñ yêc. Bocdinañ awhê dau lu nakweñ wakuc sêkôm mêtê mockaiñ-ña yêc Anötö aņgô-ña.

na am nem gêñ saun dañ, goc kêñ nem gêñ atu têt in whiñ. ⁴¹ Ma lau †Rom-nga si ngac siñ-nga dañ bu kac yom am bu hon in ndê wapa sen ñasawa apê, goc hon wapa dau êmsêlêñ sen ñasawa baliñ whiñ in ndi. ⁴² Êmgamiñ nem gêñ têt lau nañ sêteñ gêñ têt am, nañ dom, ma dañ bu ndac am bu nem in sa ña gêñ dañ, nañ puc dômwêm in dom.”

Atac whiñ nem ñacyo
(Luk 6:27-36)

⁴³ “Ma mac anjalê yom nañ Moses to bocdec bu, ‘Atac whiñ nem lau menpañ am-nga,’ ma yom nañ lau sêsôm bocdec bu, ‘Atac tec nem ñacyo.’ ⁴⁴ Tigeñ aô wasôm têt mac bu atac whiñ nem ñacyo, ma aten mbec tu lau nañ sêkêñ kisa mac-nga. ⁴⁵ Mac bu akôm boc-dinañ, goc Damam undambê-nga oc sam mac bu in atui awhê ma ngac. In dau kêñ ndê ac pi pô lau sac ti lau ñayham, ma kêñ u gic lau gitêt ti lau nañ sêsa lêt giso. ⁴⁶ Lau sac ma lau nañ sêkôc takis-nga atac whiñ lau nañ atac whiñ ñac, ma sêtec lau nañ sêtec ñac. Mac bu ankcuc ñac si mêtê, dec tu sake-nga Anötö oc lic mac ñayham? ⁴⁷ Lau sambuc sêtoc dau si asidôwai sa, magoc sêtec lau ñatô. Bocdinañ mac bu atoc nem asidôwai tawasê sa, dec tu sake-nga Anötö oc lic mac ñayham hóc gêlêc lau sambuc? ⁴⁸ Akôc gauc pi yom hon dinañ, ma akôm mêtê solop en, tøm Damam undambê-nga ndê mêtê.”

6

Yom pi sakiñ gitêt ñatô

¹ Ma Yisu gic têt yom ma sôm, “Ayob daôm bu akôm nem sakiñ anem akiñ Anötö-nga tu bu lau sêlic e sêmpiñ mac-nga dom. Mac bu akôm tu bu lau sêmpiñ mac-nga, oc atap nem ñaôli dañ sa yêc Damam undambê-nga dom.”

Mêtê dakêñ gêñ têt lau-nga

² “Bocdinañ têt ndoc am bu nem lau ñalôm sawa sa, nañ goc sêc gêñ dau ahuc. Ndic dahuc tañ bu kêñ puc lau dom. †Lau sêtim yom lau-nga nañ sêtoc dau sa, nañ sêkôm bocdinañ yêc lôm wê-nga ti malac lôm, bu lau sêlic e sêmpiñ ñac. Yomandô aô wasôm têt mac bu lau si sêmpiñ ñac, dinañ ti ñac si ñaôli sambuc nañ sêkôc sa su. ³ Tigeñ têt ndoc am bu kêñ gêñ têt lau ñalôm sawa, nañ siñ ma kêñ gelec têt ñac, ma yob bu lau dañ sêngô ñayom dom. ⁴ Bocdinañ am nem mêtê kôm yác lau-nga oc yêc siñ dau. Ma Damam nañ gêlic gêñ nañ yêc siñ, nañ oc kêñ ñaôli têt am.”

Mêtê daten mbec-nga
(Luk 11:2-4, 9-13)

⁵ “Ma têt ndoc am bu ten mbec, nañ ten tøm lau sêtim yom lau-nga dom. Ñac atac whiñ bu sêteñ mbec sêlhac lôm wê-nga ti sen ñamakê, tu bu lau sêlic ma sêmpiñ ñac-nga. Yomandô aô wasôm têt mac bu lau si sêmpiñ ñac, dinañ ti ñac si ñaôli sambuc nañ sêkôc sa su. ⁶ Têt tøm am bu ten mbec, nañ goc sôc nem andu ñalôm ma sêc gatam ahuc, ma ten mbec têt Damam yêc malam nañ lau dañ sêlic dom. Ma Damam nañ kêyalê gêñ nañ yêc siñ dau, nañ oc kêñ ñaôli têt am.

⁷ “Ma têt tøm mac bu aten mbec, nañ aten mbec baliñ tøm lau sambuc dom. Ñac gauc gêm bu mbec dau oc ñandô sa tu ñac si yom ñalhô daêsam-nga. ⁸ Ankcuc ñac si gêbôm dom, bu Damam kêyalê gwanan su, gêñ nañ mac apônda.

⁹ Bocdinañ aten mbec bocdec bu: Damañ, am nañ mbo undambê. Am nem ñaê lau sênem dabuñ mañ.

¹⁰ Mweñ ti lau hon si Pômdau. Kêñ lau dañga wambu nem yom ñapep yêc nom, gitôm yêc undambê.

¹¹ Kêñ yac mba gö têt ac dindec.

¹² Suc yac mba sac n̄atôp kwi, t̄ôm yac asuc lau nañ sêkôm sac t̄ên yac, nañ si sac n̄atôp kwi.

¹³ Yob yac t̄ên lêtôm bu tap yac sa dom, ma t̄ên n̄gac sac Sadañ bu kôm yac n̄ayom dom.

¹⁴ Mac bu asuc lau nañ sêkôm sac t̄ên mac, nañ si sac kwi, goc Damam undambê-nga oc suc mac nem kwi bocdinañ. ¹⁵ Magoc mac bu asuc lau si sac kwi dom, dec Damam oc suc mac nem kwi dom bocdinañ."

Mêtê dahu ḡên daneñ-nga siñ tu danem akiñ Anötö-nga

¹⁶ "Ma t̄ên t̄êm mac bu ahu ḡên daneñ-nga siñ tu anem akiñ Anötö-nga, nañ akôm añôm andô masiñ-masiñ t̄ôm lau s̄etim yom lau-nga sêkôm, nañ dom. Lau dinañ sêkôm aᅅgô andô tisac, bu lau s̄elic ma s̄eñyalê bu n̄ac s̄ehu ḡên daneñ-nga siñ ma tu dinañ-nga s̄empin̄ n̄ac. Yomandô aö wasôm t̄ên mac bu lau si s̄empin̄ n̄ac, dinañ ti n̄ac si n̄aöli sambuc nañ sêkôc sa su. ¹⁷ Bocdinañ t̄ên t̄êm mac ahu ḡên daneñ-nga siñ tu anem akiñ Anötö-nga, nañ aliñ bu ma amasañ daôm n̄apep. ¹⁸ Ma n̄alên̄ dinañ lau dañ oc s̄eñyalê dom bu mac ahu ḡên daneñ-nga siñ. Tigen̄ mac nem Damam nañ mbo siñ dau, nañ kêyalê ḡên hoñ nañ yêc siñ dau, ma bocdinañ oc kêñ nem n̄aöli t̄ên mac."

Taᅅsalê awa n̄andô undambê-nga (Luk 12:33-34)

¹⁹ Ma Yisu sôm, "Andic nem awa ti wapa sa lhac nom dom, bu sop oc neñ, ma u oc nôm ḡên dau tibalê, ma lau kañ oc s̄enem kañ sa. ²⁰ Apo ḡên undambê-nga sa ti nem awa n̄andô, ma sop ti u oc señ su dom, ma gitôm dom bu lau kañ s̄êsôc s̄endi bu s̄enem kañ. ²¹ Aö gasôm yom dinañ, n̄ahu bu gameñ bocke nañ mac nem awa yêc, nañ mac nem n̄alôm ti gauc oc sap dôñ n̄apañ."

Namalac si tandô gitôm ya n̄awê (Luk 11:33-36)

²² "Namalac si tandô gitôm ya n̄awê nañ t̄oc señ t̄ên n̄ac. Bocdinañ mac nem tanôm bu wê mac asa l̄ên n̄ayham, goc mac nem n̄amlic n̄agêñ hoñ oc yêc n̄awê n̄alôm eñ. ²³ Magoc tanôm bu wê mac asa l̄ên sac-nga, goc mac gacgeñ ambo n̄asec n̄alôm. Bocdinañ mac bu gauc nem bu ambo n̄awê n̄alôm, magoc asa l̄ên n̄asec-nga, nañ dec n̄asec ḡêm mac ahuc sambuc."

Danem akiñ n̄adau lu dom

²⁴ "Namalac dañ gitôm dom bu nem akiñ n̄adau lu, bu in̄ oc tec dañ, ma atac whin̄ dañ, me sap dañ dôñ ma pu dañ. Ma mac bocdinañ, gitôm dom bu mac atoc Anötö ma awa nom-nga lu-lu sa ti mac nem n̄adau."

Dahêgo dauñ dom (Luk 12:22-32)

²⁵ "Tu dinañ-nga dec ahêgo daôm dom tu ḡên aneñ-nga ti anôm-nga, me tu n̄akwê asôc-nga. Anötö kêñ mac ambo tamli, ma ḡên dinañ in̄ ḡên atu. Ḡên daneñ-nga in̄ ḡên atu dom. Ma Anötö kêñ mac nem n̄amlic n̄agêñ hoñ, ma ḡên dinañ in̄ ḡên atu. N̄akwê asôc-nga in̄ ḡên atu dom.

²⁶ "Akôc gauc pi mbac. N̄ac s̄êsô ḡên dom, s̄ehoñ ḡên n̄andô ma sic sa sôc andu ḡên n̄andô-nga dom. Tigen̄ Damam undambê-nga gôlôm n̄ac. Ma in̄ tac whin̄ mac n̄amalac hôc ḡêlêc mbac hoñ su. ²⁷ Ma mac nem asa bu hêgo dau, dec oc t̄ôm bu ndic t̄êku ndê t̄êm mbo tali-nga?"

²⁸ "Tu sake-nga mac nem n̄alôm n̄awapac tu n̄akwê asôc-nga? Akôc gauc pi n̄aola n̄ayham nañ s̄êpo s̄êlhac kwan̄ n̄alôm, nañ sêkôm gwelen̄ ti s̄emasañ n̄akwê dom. ²⁹ Tigen̄ aö wasôm t̄ên mac bu Kiñ Solomon in̄ sôc n̄akwê n̄ayham andô, magoc in̄ ndê gôlôn̄ ti n̄awasi hôc ḡêlêc n̄aola dinañ dañ su dom. ³⁰ O mac lau nañ akêñ whin̄ gwalec, aᅅgô! Kwan̄ ti n̄aola nom-ng a s̄êlhac b̄ec daêsam dom, ma lau oc sêkêñ ya neñ su. Magoc Anötö

kêñ gêñ dau ti ñadalô ñayham, ma yob ñapep. Ma bocdinañ anyalê bu yom ñandô, in oc yob mac, ma kêñ ñakwê têt mac whiñ. ³¹ Bocdinañ ahêgo daôm dom ma asôm bu 'Daneñ sake?' me 'Danôm sake?' me 'Dasôc ñakwê bocke?' lec dom. ³² Lau sambuc nañ sênnyalê Anötö dom, nañ sêhêgo dau tu gêt hon dinañ-nga, tigen Damam undambê-nga kêyalê su bu mac apônda gêt hon dinañ. ³³ Gêt ñamata-nga akôm ñanga bu atap malam sa yêc Anötö ndê gôliñ ñapu, ma bu asa in ndê lêt gitêt. Ma in oc yob mac tu gêt nom-nga-nga whiñ.

³⁴ "Bocdinañ ambo ti nem ñalôm ñawapac tu gêt lañsê-nga dom. Ahu siñ yêc e lañsê dau hêc asê. Ñawapac bêt tigen-nga nañ gitôm bêt tigen dinañ."

7

Dapu lau ñambwa dom (Luk 6:37-42)

¹ Ma Yisu sôm, "Alic lau sac ñambwa tu ñac si lêt ti sakiñ-nga dom, dec Anötö oc lic mac sac tu nem-nga dom. ² Bu Anötö oc êñsahê mac tôm mac añsahê lau, ma nem dôhôn mac nem lêt ti sakiñ tôm dôhôn nañ mac am dôhôn lau si.

³ "Tu sake-nga am hêgo daôm tu gêt golop sauñ nañ yêc nem asidôwa tandô, tigen gêt golop atu nañ yêc am daôm tanôm, nañ gêlic apu? ⁴ Ma bocke am sôm têt nem asidôwa, 'Aö bu wakôc gêt golop nañ yêc am tanôm, nañ sa.' Tigen gêt golop atu pôc daôm nem tanôm ahuc? ⁵ Am ñgac tim yom lau-nga! Kêc gêt golop atu sa yêc daôm tanôm muñ e tanôm ñawa sa, nañ goc kêc gêt golop sauñ dinañ sa yêc nem asidôwa tandô."

Dayob Anötö ndê gêt dabuñ ñapep

⁶ "Akêt gêt dabuñ têt giam dom, bu oc sêkac dau kwi ma sêsên mac. Ma ambaliñ nem gôlôn ñayham têt bêt dom, bu oc sêkwê popoc."

Anötö in ñadaw bu kêñ gêt têt yac-nga

⁷ "Ateñ gêt têt Anötö, dec oc akôc ñandô, añsalê in ti ndê lêt, ma oc atap sa, ma bu amati gatam oc lêt su têt mac. ⁸ Bu Anötö kêñ gêt têt lau hon nañ sêndac in, ma lau hon nañ sênnyalê in ti ndê lêt, nañ oc sêtap sa, ma ñac nañ sêmati gatam nañ oc lêt su têt ñac.

⁹ "Mac dambai añgô! Nem balê dan bu teñ gö têt am, dec am oc kêñ hoc têt in, a? ¹⁰ Ma bu teñ i oc kêñ mboc sac têt in, a? ¹¹ Mba! Mac lau sac, tigen atoc nem balêkoc sa ña gêt ñayham. Magoc Damam nañ mbo undambê in gitêt eñ, ma oc kêñ gêt ñayham-ñayham eñ têt lau nañ sêtên in. ¹² Akôm mêtê ñayham têt lau hon, gitôm mêtê ñayham nañ mac atac whiñ bu sêkôm têt mac. Yom hon nañ Moses ti lau propet sêto, nañ hêganôn yac dakôm mêtê ñayham bocdinañ."

Yom señ lu-nga

¹³ "Añsahê ñanga bu atap gameñ andôc tamli ñapañ-nga sa, magoc anyalê bu gatam gameñ dinañ-nga in gatam sauñ. Bu gameñ andiñam-nga dê yêc, ma señ têt gameñ dau in señ atu, ma ñagatam atu bocdinañ. Lau daêsam sêsa señ atu dinañ, ma oc sêsôc gatam atu dau. ¹⁴ Magoc gameñ dandôc tanli ñapañ-nga ñagatam in gatam sauñ, ma señ têt gameñ dinañ in señ atu dom, ma lau daêsam oc sêtap sa dom."

Yom pi propet tasan

¹⁵ "Ayob daôm tu propet tasan-nga. Ñac sêtôm giam pôm nañ sêmpan dau ahuc ña domba ñamlic, tu bu sêti gasuc domba-nga ma sêsên ñac su. Ñalêt tigen propet tasan oc sêtên mac sêloc tu sênsau mac-nga. ¹⁶ Añsahê ñac si lêt dec tôm bu mac anyalê bu ñac lau tasan. Ñalêt tigen, yac dalic a ñandô ma tanyalê a dau bu ñayham me sac. Oc tôm dom bu dahiñ ñandô ñayham yêc a sac. ¹⁷ Yomandô! A ñayham

sem nandô nayham, ma a sac sem nandô sac. ¹⁸ A nayham dan gitôm dom bu nem nandô sac, ma a sac gitôm dom bu nem nandô nayham. ¹⁹ Ma a hoj nan sem nandô sac, nan oc sêlêj su ma sêruc pi ya ndi, ma ya ney su. ²⁰ Bocdinaj anjahê propet si lêj, ma anjalê nac bu propet nayham me sac.”

Pômdau kêyalê inj ndê lau su

²¹ “Lau daêsam sêsam aô bu, ‘Pômdau,’ tigenj nac hoj oc sêtap gamej undambê-nga sa dom. Mba! Lau nan danja wambu Daman undambê-nga njapep, ma sêkôm mêtê tôm inj atac whinj, nan oc sêtap undambê sa. ²² Têj Anötö ndê bêc êmatôc lau-nga, nan lau tasan daêsam oc sêsôm têtj aô bu, ‘Pômdau, Pômdau! Yac ahoc yom asê atôm propet, ma atinj nalau sac su ma akôm gêtj dalô daêsam am am anôm. Bocdinaj kôc yac sa.’ ²³ Tigenj aô wasôm têtj nac bu, ‘Aô kayalê mac dom sambuc mac lau sac. Alhö su yêc aô!’ ”

Yom gôlinj pi ngac lu nanj sêkwê andu

(Luk 6:46-49)

²⁴ “Lau nanj sêngô anenj yom ma sêkôm nandô sa, nan sêtôm ngac tiguaç nanj kwê ndê andu kalhac nom nanja ma kêtj hoc kêtjapij alhö dôj. ²⁵ Têtj ndoc u gic e bu hêc, ma mbu puc njadinda hóc pi andu dau, nanj andu dau ku sa dom bu hoc kêtjapij dôj. ²⁶ Magoc lau nanj sêngô anenj yom ma sêkôm nandô sa dom, nanj sêtôm ngac gauc mba nanj kwê ndê andu kalhac nom babalê. ²⁷ Ma u gic ti bu hêc, ma mbu puc njadinda hóc pi andu dau, goc ku sa ma tisac sambuc.”

²⁸ Yisu gic bata ndê yom dinaj, ma lau hoj sêhêdaê tu inj ndê yom-nga. ²⁹ Nahu bu yom nanj inj kêdôhônj têtj nac nanj yom ti najaclai, hóc gêtjêc lau Israel-nga si kêdôhônjwaga yomsu-nga si yom hoj su.

8

Yisu kôm ngac ti gêmbac leprasi nayham sa

(Mak 1:40-45; Luk 5:12-14)

¹ Yisu sip akêtj lôc mej, ma lau daêsam sêtjuc inj. ² Ma ngac danj ti gêmbac tleprasi têtj inj gi, goc pônj haduc ma sôm, “Pômdau. Am bu tac whinj dec gitôm bu am oc kôm aô namlic njawasi sa.” ³ Yisu kêmâtôc amba sa gi ma kêmasec inj, ma sôm, “Aô atac whinj, dec wasôm têtj am bu namlic njawasi sa.” Ma njagahô enj gêmbac hu inj sinj, ma inj namlic nayham sa. ⁴ Ma Yisu sôm têtj inj, “Am ngô! Gêtj nanj kwahic dec hóc asê am, nanj sôm asê têtj lau danj dom. Tigenj têtj tãabujsiga ndi, tôc daôm têtj inj bu lic bu am nem namlic njawasi sa su. Ma kêtj da tôm yomsu nanj Moses kêtj têtj yac. Ma njalêj dinaj lau hoj oc sêtjyalê bu am namlic nayham sa.”

Ngac bata sinj-nga danj kêtj whinj nanja

(Luk 7:1-10)

⁵ Tinjambu Yisu sôc malac Kape-naom gi. Ma ngac bata Rom-nga danj, nanj gêm gôlinj lau sinj-nga 100, nanj têtj inj gi ma ndac inj bu nem inj sa. ⁶ Inj sôm, “Pômdau, anenj ngac akinj danj ndöc bôlinj. Inj yêc andu njapanj ma kêsahê njandê atu.” ⁷ Ma Yisu sôm têtj inj, “Aô oc waloc ma wakôm inj nayham sa.” ⁸ Tigenj ngac bata dau ô yom ma sôm, “Pômdau, am ngac atu ma aô ngac apa, dec mayanj daunj bu am sôc anenj andu. Tigenj aô kayalê su bu am ngac ti najaclai atu, ma bocdinaj dec am bu ndic atu yom, goc anenj ngac akinj oc nayham sa. ⁹ Bu aô daunj danjanj wambu lau nanj si najaclai hóc gêtjêc aô ney, ma anenj lau sinj-nga danja wambu aô. Aô bu wasôm têtj danj, ‘Am ndi!’ goc inj oc ndi. Ma bu wasôm têtj danj, ‘Am mwenj,’ goc inj oc mey. Ma bu wasôm têtj anenj ngac akinj bu kôm gêtj danj, goc inj oc kôm.”

10 Yisu ngô ngac bata ndê yom ma hêdaê, ma sôm têtj lau nan sênkuc inj bu, “Yomandô wasôm têtj mac, bu yêc lau Israel honj aô gatap nac si danj nanj kêtj whinj nanja gitôm ngac Rom-nga dindec, nanj sa dom. 11 Anjô! Lau daêsam nanj lau Israel dom, nanj oc sêmenj akêtj nom njabatinj honj, ma sêtap mwasiñ atu sa yêc undambê sêwhinj Abraham, Aisak ma Jakob. 12 Tigenj lau Israel daêsam nanj gauc gêm bu sic waê bu sêndöc undambê, nanj Anötö oc êmasuc nac su sêndöc gameñ njasec-nga, ma sêtanj ti lhö êñsinj pi dau.”

13 Yisu sôm yom dinanj têtj lau honj su, goc sôm têtj ngac bata, “Am lhö mbu ndi. Aô oc wakôm am nem ngac akinj dinanj njayham sa, tôm am kêtj whinj.” Ma têtj ndoc dau dinanj gêmbac hu ngac akinj dau sinj, ma inj njayham sa.

*Yisu kôm lau daêsam njayham sa
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)*

14 Tinjambu Yisu têtj Pita ndê andu gi ma gêlic Pita lawawê gêmbac lic njandê atu ma yêc. 15 Yisu têtj inj gi ma kêmasec inj amba, goc gêmbac hu inj sinj. Ma inj tisa, ma ndê gêtj danen-nga ma kêtj têtj Yisu.

16 Têtj telha dinanj ac gi sip su, g oc lau malac-nga sêkôc lau daêsam nanj njalau sac sêmbo nac si njalôm, nanj sa sêtêtj Yisu si. Ma inj gic atu yom, goc njalau sac sêhu lau dau sinj, ma inj kôm lau gêmbac honj njayham sa.

17 Njalênj dau dinanj yom nanj propet Aisaya sôm su nanj dec njandô sa. Muñ-nga inj to yom pi Mesaya bocdec bu:

Inj hóc yac neñ njawapac tu nem yac sa-nga. *[Ais 53:4]*

*Lênj tanjuc Yisu-nga
(Luk 9:57-62)*

18 Têtj bêtj danj Yisu gêlic lau daêsam sêngihi inj ahuc, goc sôm têtj ndê tñgacsêñomi bu sêlom bugictonj ma sêpi danja sêndi. 19 S

êmasanj dau sêmbo ma kêdôhônj-waga yomsu-nga danj menj ma sôm têtj inj, “Kêdôhônjwaga, aô bu wanjuc am, wawhinj am watêtj gameñ bocke nanj am oc ndi.” 20 Ma Yisu ô inj ndê yom ma sôm, “Giam pôm si hocsunj yêc, ma mbac lôlôc-nga si njaic yêc, tigenj tñamalac ndê Atu dau ndê mala yêc bêtj-nga mba.”

21 Ma sêñom danj sôm têtj inj, “P ômdau, aô bu wanjuc am, magoc gêtj njamata-nga aô wandi wambo wawhinj anenj lau e anjahunj damanj su nanj.” 22 Tigenj Yisu sôm, “Mba! Am bu gauc nem bu êmkuc aô, nanj gêtj njamata-nga. Tec lau batê sêñahunj lau batê.”

*Yisu kôm bu njamponj timalô
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)*

23 Yisu sôm yom dinanj su, goc pi wanj danj gi. Ma inj ndê ngac-sêñomi sênkuc inj ma sêpi wanj sêwhinj. 24 Sêlac si, ma mbu puc atu ma gêli bu njamponj sa gic sip wanj, e kêpinj bu wanj pac. Tigenj Yisu yêc bêtj yêc wanj. 25 Dec sêtêtj inj si, sêunj inj sa ma sêsôm, “Pômdau, nem yac sa, bu yac oc dapac dandinanj.” 26 Magoc Yisu sôm têtj nac, “O mac lau nanj akêtj whinj gwalec. Tu sake-nga mac atöc daôm?” Goc inj tisa ma sôm yom njanja têtj mbu ti bu njamponj, ma gameñ njanenj sa. 27 Ma nac honj sêhêdaê ma sêsôm têtj dandi, “Ei! Inj ngac kainj bocke? Bu gêtj honj sêsôc inj ndê yom njapu, ma mbu ti bu sêwhinj.”

*Yisu soc njalau sac su yêc ngac lu
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)*

28 Njac sêhóc asê bugictonj njadanga ma sêsôc lau Gadala-nga si gameñ si. Ma yêc dindê ngac lu sêsa akêtj ôm sêhônj-nga ma sêtêtj Yisu si. Inju ngac lu nanj njalau sac sêmbo injlu njalôm, ma sêkôm injlu sêti ngac pôm. Ma bocdinanj lau honj sêtöc injlu ma sêmbo ahê injlu, ma injlu sêndöc ôm sêhônj-nga njapanj. 29 Têtj ndoc injlu sêhóc asê Yisu, nanj njalau sac nanj sêmbo injlu njalôm,

nañ sêmbwêc bocdec bu, “O Anötö ndé Atu! Am bu kôm sake têtj yac? Têm bu Anötö êmatôc yac-nga yêc dôñ yêc. Ma bocke am kwahic dec mweñ bu kôm yac ñayom?”

³⁰ Bôc toñ atu dañ señ gêtj sêmbo ahê gameñ nañ ñac sêlhac. ³¹ Goc ñalau sac sêteñ Yisu bu, “Am bu soc yac su, nañ kêtj yac asip bôc ñalôm.” ³² Ma in sôm têtj ñac, “Andi!” Goc sêhu ñgac lu dinañ siñ ma sêsôc bôc ñalôm si. Ma bôc hoñ sênti sêsip salic sac, sêsip bugictoñ ñalôm si, ma bu kô ñac sêmbac ndu. ³³ Lau sêyob bôc-nga sêlic gêtj dau, goc sêlhô sêsa malac si, ma sic miñ têtj lau malac-nga pi gêtj hoñ dinañ, ma pi gêtj nañ Yisu kôm têtj ñgac lu ti ñalau sac. ³⁴ Ma lau malac-nga hoñ sêsa sêtêtj Yisu si, ma têtj ndoc sêlic in, nañ sêteñ in bu hu ñac si gameñ siñ.

9

Yisu kôm ñgac bôliñ dañ ñayham sa
(Mak 2:3-12; Luk 5:17-26)

¹ Goc Yisu pi wañ gi ma gic bugictoñ kic, ma têtj in ndê malac Kape-naom gi. ² Ma lau gameñ dinañ-nga sêmbalañ ñgac bôliñ dañ yêc sac dañ ma sêtêtj Yisu si. In gêlic bu ñac sêkêtj whiñ in, dec sôm têtj ñgac bôliñ dau, “Aneñ balê, atac ñayham sa. Kwahic dec aö oc wasuc am nem sac kwi.”

³ Kêdôhônwaga yomsu-nga ñatô s êngô Yisu ndê yom dau, goc sêsôm têtj dandi, “Ñgac dê ndê yom sac sambuc! Anötö tigeñ gitôm bu suc sac kwi.” ⁴ Yisu kêyalê ñac si gauc, goc ndac ñac, “Tu sake-nga mac gauc gêm yom sac yêc nem ñalôm? ⁵ Mac akêtj whiñ dom bu aneñ ñaclai yêc bu wasôm têtj ñgac dau bu, ‘Aö wasuc am nem sac kwi.’ Bocdinañ aö wasôm têtj in bu, ‘Tisa ma êmsêlêtj.’ ⁶ Ma têtj ndoc mac alic bu aneñ yom dinañ ñandô sa, goc añyalê bu Anötö kêtj ñaclai têtj Ñamalac ndê Atu yêc nom, bu suc ñamalac si sac kwi whiñ.” Goc Yisu

sôm têtj ñgac bôliñ bu, “Tisa ma hóc nem mbô sa, ma lhö têtj nem andu ndi!” ⁷ Goc ñgac dau tisa ma kôlhö têtj ndê andu gi. ⁸ Ma lau daêsam nañ sêlic gêtj dau sêhêdaê ñandô, ma sêmpiñ Anötö nañ kêtj ñaclai bocdinañ têtj ñamalac.

Yisu kêgalêm Matyu bu êñkuc in
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Yisu kêsêlêtj gi ma gêlic ñgac dañ ñaê Matyu nañ ndôc ndê mala kôc takis-nga. Ma in sôm têtj in, “Êmkuc aö!” Goc Matyu tisa ma kêkuc in.

¹⁰ Tinambu Yisu gêtj gêtj ndôc Matyu ndê andu ñalôm, ma lau daêsam sêmeñ ma señ gêtj sêndôc sêwhiñ Yisu ti ndê ñgacsêñomi. Ñac lau sêkôc takis-nga ti lau ñatô nañ lau Palêsai sêsam ñac bu lau sac. ¹¹ Ma lau Palêsai ñatô sêlic gêtj dinañ, goc sêndac in ndê ñgacsêñomi bocdec bu, “Tu sake-nga mac nem kêdôhônwaga gêtj gêtj ndôc whiñ lau sac dindê?”

¹² Yisu ngô ñac si yom dau ma sôm, “Lau nañ sêlic dau bu gêmbac mba, nañ oc sêñsalê dokta dom, magoc lau ti gêmbac oc sêñsalê dokta. ¹³ Gauc nem Anötö ndê yom nañ propet akwa dañ to yêc bocdec bu, ‘Gêtj atu nañ aö atac whiñ, nañ bu mac tamwalô lau, hóc gêlêc domba hoñ nañ mac bu andic ndu ma akêtj ti da, nañ su.’ Andi ma akôc gauc pi yom dau e añyalê ñahu ñapep. Bu aö gameñ bu wañgalêm lau nañ sêlic dau bu lau gitêtj, nañ sa dom. Aö gameñ bu wañgalêm lau sac sa, bu sênem dau kwi ma sêsôc Anötö ndê gôliñ ñapu.”

Yao gêtj daney-nga-nga
(Mak 2:18-20; Luk 5:33-35)

¹⁴ Ma Jon, Ñgac Kêku Lau-nga ndê sêñomi ñatô sêtêtj Yisu si ma sêndac in bu, “Bocke dec yac ti lau Palêsai akêtj béc ñatô bu aneñ gêtj dom tu gauc nem Anötö-nga, tigeñ am nem ñgacsêñomi señ gêtj tôm béc hoñ?”

¹⁵ Ma Yisu sôm têtj ñac, “Ñgac nem awhê-nga dañ bu êñgalêm lau sa

sêmbô sêwhiņ in tu sêneņ mwasiņ nem awê-ņga, dec oc tòm dom bu sêhu gêņ daneņ-ņga siņ ma sêndöc ti ñalòm ñawapac têņ ndoc ñgac dau mbo whiņ ñac. Mba! Ma bocdinaņ aneņ ñgacsêņomi sêmbô sêwhiņ aö ti atac ñayham, ma sêhu gêņ daneņ-ņga siņ dom. Tigeņ ndoc oc meņ naņ lau oc sêkôc aö su yêc ñac, ma têņ têm dinaņ ñac oc ñalòm ñawapac ma sêņkuc lêņ dahu gêņ daneņ-ņga siņ-ņga.”

*Yisu ndê yom gitôm gêņ wakuc
(Mak 2:21-22; Luk 5:36-39)*

¹⁶ Ma Yisu sôm, “Yac dasi po wakuc pi ñakwê akwa naņ kic, naņ dom. Bu po wakuc oc hôc ñakwê akwa kic e tisac sambuc. ¹⁷ Ma têņ ndoc lau sêmasaņ wain wakuc, naņ sêkêc sip bôc ñamlic wain-ņga akwa dom. Mba! Ñac bu sêkôm, goc wain wakuc oc hôc ñamlic akwa kôc. Ma wain oc wê ñiņga, ma ñamlic dau oc tisac. Bocdinaņ lau sêkêc wain wakuc sip bôc ñamlic wakuc, ma lu-lu oc sêyêc ñayham.”

*Yisu kôm awê lu ñayham sa
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)*

¹⁸ Yisu sôm yom dinaņ mbo, ma ñgac bata daņ meņ pôņ haduc têņ in ma sôm, “Aneņ atuņwê kwahic dec mbac ndu su, magoc am bu mweņ ma kêņ amam sac in, dec in oc mbo tali tiyham.” ¹⁹ Goc Yisu tisa ma in ti ndê ñgacsêņomi sêwhiņ ñgac dau si.

²⁰ Sêņsêlêņ sêmbô, ma awê daņ tigasuc in kalhac in dômbwê ma kêmasec in ndê ñakwê ñadali. Awê dau hôc ñawapac gêm dac-ņga ñapaņ gitôm yala 12 su, dec ²¹ gauc gêm yêc dau bu, “Aö bu wamasec in ndê ñakwê ñambwa, dec oc kôm aö ñayham sa tiyham.” ²² Yisu kac dau kwi e gêlic in, goc sôm, “Aneņ bawê, atac pa su. Am ñayham sa tiyham tu am nem kêņ whiņ aö-ņga.” Ma têņ ndoc dau dinaņ awê dau ñayham sa.

²³ Ma tiņambu Yisu gi e hôc asê ñgac bata dau ndê andu, ma gêlic

bu lau toņ atu sêmbô. Ñatô sêhu gasuc ma ñatô sêtaņ ti ñanta atu. ²⁴ Goc sôm, “Alhö su, bu bawê dau mbac ndu dom. In yêc bêc naņ yêc.” Magoc ñac sêmbwac in. ²⁵ Dec Yisu sôm bu sêsoc ñac sêsa sêndi, goc sôc gi kêmbawê sip amba, ma in tisa. ²⁶ Ma yom dau ñawaê tiapa sambuc yêc gameņ dinaņ.

Yisu kôm ñgac tapec lu ñayham sa

²⁷ Dinaņ su, goc Yisu kêsêlêņ gi. Ma ñgac tapec lu sêņkuc in ma sêmbwêc, “O †Dawid ndê Atu, tamwalô alu!” ²⁸ Magoc Yisu kêsêlêņ gi sôc andu daņ, dec ñgac lu dinaņ sêtêņ in si, ma in ndac, “Amlu akêņ whiņ bu aneņ ñaclai yêc bu wakôm amlu ñayham sa, me mba?” Ma inlu sêsôm, “Aêc, Pômdau!” ²⁹ Goc Yisu kêmasec inlu tandô, ma sôm bu, “Tu amlu akêņ whiņ aö-ņga, dec gêņ naņ amlu andac, naņ oc ñandô sa.” ³⁰ Ma inlu tandô po asê. Goc Yisu gic yao inlu bu sêsôm gêņ dau ñayom asê têņ lau daņ dom. ³¹ Magoc inlu sêsa si, ma sêkôm in ndê waê sa e tiapa gêm gameņ dinaņ ahuc.

Yisu kôm ñgac awê mba sôm yom asê

³² Ñac sêsa si ma lau ñatô sêtêņ Yisu sêmeņ. Ñac sêkôc ñgac daņ, naņ ñalau sac kôm in awê mba. ³³ Yisu soc ñalau sac sa awê gi su, goc awê mba dau sôm yom asê. Lau daêsam dinaņ sêseņ amba ma sêsôm bu, “Yac dalic gêņ daņ bocdec yêc Israel dom andô.” ³⁴ Magoc lau Palêsai sêsôm bu, “In kôc ñaclai yêc ñalau sac si ñadau Sadaņ, dec tiņ ñalau sac su.”

Yisu tawalô lau

³⁵ Ma Yisu kêsêlêņ golom-golom malac atu ti saun. In kêdôhôn lau mbo lôm wê-ņga, ma hoc ñawaê ñayham pi Anötô ndê gôliņ asê. Ma in kôm lau ti gêmbac tidau-tidau hoņ ñayham sa.

³⁶ Magoc têņ ndoc in gêlic lau daêsam naņ sêņkuc in, naņ tawalô

ɲac. Nahu bu in ɲêlic ɲac sêtôm domba naɲ si ɲgac yob ɲac-ɲga mba, dec giam pôm sêtê ɲac salin-salin ɲapaɲ. ³⁷ Goc in sôm têt in ndê ɲgacsêɲomi, “Gêɲ ɲandô daêsam yêc ôm, magoc lau sêndic ɲandô sa-ɲga daêsam dom. ³⁸ Bocdinaɲ atêɲ mbec têt ôm ɲadau bu êɲkin lau gwelen-ɲga sêsôc in ndê ôm ma sêndic gêt ɲandô sa.”

10

*Yisu kêyalin ɲaposel 12 sa
(Mak 3:16-19; Luk 6:12-16)*

¹ Yisu ta in ndê ɲgac-sêɲomi 12 sêtêt in si, ma kêɲ ɲaclai têt ɲac bu sêsoc ɲalau sac su yêc lau, ma bu sêkôm gêmbac hoɲ ɲayham sa. ² Aposel 12 dau si ɲaê bocdec. ɲgac ɲamata-ɲga in Saimon naɲ sêsam bu Pita, lu in asi Andru, ma Sebedi ndê atu lu Jems lu Jon, ³ P ilip ma Batolomeas, Tomas ma ɲgac kôc takis-ɲga Matyu, ma Alpayas ndê atu Jems, Tadaus, ⁴ Saimon naɲ sêsam bu ‘ɲgac ɲSelot,’ ma Judas Iskeriot naɲ tinambu hoc Yisu asê.

*Yisu kêkin aposel 12 sêsa si bu sênem mêtê lau
(Mak 6:7-11; Luk 9:1-5)*

⁵ Yisu kêkin lau 12 dinaɲ sêsa si bu sênem mêtê, ma gic yomsu ɲac bocdec bu, “Asôc lau apa ti lau ɲSamaria-ɲga si malac daɲ dom, ⁶ tigeɲ gêt ɲamata-ɲga atêt domba Israel-ɲga naɲ sinɲa su, naɲ andi. ⁷ Anem mêtê ma asôm têt lau bu Anötö ndê gôlin meɲ kêpin su. ⁸ Akôm lau gêmbac ɲayham sa, ma akôm lau ti gêmbac leprasi ɲamlic ɲawasi sa. Auɲ lau batê sêtisa, ma asoc ɲalau sac su yêc lau. Anötö kêɲ ɲaclai têt mac ɲaôli mba, ma bocdinaɲ anem lau sa ɲambwa. ⁹⁻¹⁰ Ma têt ndoc mac aɲsêlêt andi, naɲ gauc nem wapa seɲ-ɲga dom. Aɲsêlêt amam sawa, akôc mone dom, ampwic talhi dom, akôc ɲakwê aô daôm-ɲga ti atapa dom, ma ahôc tôc dom. ɲalêt solop

bu lau sêlôm lau naɲ sem gwelen mêtê-ɲga ma sêpuc ɲac dôt ɲa gêt dinaɲ, naɲ ti ɲac si ɲaôli ô gwelen.

¹¹ “Malac bocke mac bu asôc andi, naɲ aɲsalê ɲamalac ɲayham naɲ toc Anötö sa ɲapep, bu ambo awhin in e mac ahu malac dau sin. ¹² Têt ndoc mac api in ndê andu andi, naɲ anem mbec in ndê lau ɲa mbec yom malô-ɲga. ¹³ Ma ɲac lau dau bu lau gitêt, goc yom malô oc yêc ɲac. Ma ɲac bu lau gitêt dom, goc mac nem mbec yom malô-ɲga oc gacgeɲ yêc mac-ɲga. ¹⁴ Ma lau malac daɲ bu sêkôc mac ti nem yom sa dom, goc ahu malac me andu dinaɲ sin ma aton kop su yêc gahim. ¹⁵ Aô wasôm têt mac bu têt Anötö ndê bêc êmatôc lau-ɲga, lau malac dinaɲ-ɲga oc sêtap ɲagêyô sac sambuc sa, hóc gêlêc ɲagêyô naɲ in oc kêɲ têt lau Sodom ti Gomora-ɲga têt têt nambu-ɲga, naɲ su.”

*Yisu ndê lau oc sêtap kisa sa
(Mak 13:11-13; Luk 21:12-17)*

¹⁶ “A ɲgô su naɲ! Aô wanɲin mac asa andi, atôm domba naɲ sêsip giam pôm si gameɲ. Bocdinaɲ akôc gauc ɲapep ma akôm nem gwelen, ma akôm mêtê ɲayham eɲ e lau daɲ gitôm dom bu sêpu mac. ¹⁷ Ayob daôm têt lau naɲ sêkêt whin aô dom, bu ɲac oc sêkêt mac atêt lau sêmatôc yom-ɲga andi, ma sêhi mac ɲa sô yêc ɲac si lôm wê-ɲga. ¹⁸ Tu mac aɲkuc aô-ɲga dec ɲac oc sêkêt mac alhac gôlinwaga ti kin si aɲgô-ɲga. Ndoc dinaɲ ti mac nem ndoc bu awhê aneɲ yom sa têt lau atu-tu dinaɲ, ma têt lau akêt gameɲ hoɲ, naɲ whin. ¹⁹ Ma têt ndoc sêkôc mac dôt, naɲ ahêgo daôm dom tu yom asôm-ɲga. Anötö oc nem mac sa tu asôm yom-ɲga. ²⁰ Ma yom naɲ mac bu asôm, naɲ mac nem yom dom. Damam undambê-ɲga oc kêɲ in ndê ɲalau puc mac dôt, ma hóc nem awham sa.

²¹ “Têt ndoc ɲawapac-ɲga dinaɲ, lau naɲ sêkêt whin dom oc sêhoc si asidôwai sêkêt whin aô-ɲga asê

bu sêndic ñac ndu, ma dambai oc sêkôm têtj atui boc-dinañ. Balêkoc oc sêli dau sa têtj damba ti dindai, ma sêkêtj ñac sêtêtj lau bu sêndic ñac ndu. ²² Ma lau sambob oc atac tec mac tu aö-nga. Magoc asa nañ bu lhac ñaŋga ma hu aö siñ dom, nañ oc tap Anötö ndê mwasin nem in si-nga sa. ²³ Ma lau bu sêkêtj kisa mac, goc ahu ñac si malac siñ ma atêtj malac dañ andi. Yom ñandô aö wasôm têtj mac! Mac nem gwelen anem mêtê ñawaê ñayham-nga yêc malac Israel-nga hoñ oc pacndê dom, e Ñamalac ndê Atu meñ sa tiawê.”

Lau nañ sêñkuc Yisu oc sêhóc ñawapac gitôm in dau
(Luk 6:40)

²⁴ “Kwapuc dañ oc hóc gêlêc gwalam akwa nañ kêdôhôn in, nañ dom. Ma ñgac akiñ oc hóc gêlêc in ndê ñadau dom. ²⁵ Kwapuc bu tôm ndê gwalam akwa ma ñgac akiñ bu tôm ndê ñadau, goc tôm. Lau sêpu gôlôwac ñadau aö ma sêsam aö bu †Belsebal, ma bocdinañ ñac oc sêkôm têtj ñadau ndê lau mac, hóc gêlêc su.”

Atöc lau nom-nga dom
(Luk 12:2-7)

²⁶ “Magoc atöc daôm tu lau nañ sêkêtj kisa mac-nga dom. Ñahu bu gêtj hoñ nañ lau sem ahuc, me yêc siñ dau, nañ oc meñ sa tiawê. ²⁷ Yom nañ aö gasôm têtj mac têtj ôbwêc, nañ asôm asê têtj acsalô, ma yom nañ aö gac yom sec têtj mac, nañ asôm tiatu alhac malac lôm. ²⁸ Atöc lau nañ bu sêndic mac ndu-nga dom, bu ñac gitôm dom bu sêsen mac gatôm su whin. Atöc lau dom, magoc atöc Anötö ma asôc in ñapu. Bu mba, goc in gitôm bu kêtj mac ñamlic ti gatôm lu-lu sêsip lambwam sêndi e sêninga gacgenj.

²⁹ “Akôc gauc pi mbac kecsoc nañ lau sêlic bu gêtj ñambwa.

Tigen Anötö gêlic gêtj sauñ dinañ bu gêtj ñambwa dom, ma in bu lôc dom, dec dañ oc ñinga dom. ³⁰⁻³¹ Bocdinañ ahêgo daôm dom, bu Anötö tac whin mac hóc gêlêc mbac kecsoc daêsam su. In kêtjalê mac e pi sa, gitôm in sê mac nem kêclaun hoñ sa timala.”

Dasêc Yisu ahuc dom
(Luk 12:8-9)

³² “Asa nañ sôm asê yêc ñamalac aŋgô-nga bu in kêtj whin aö, nañ aö wasôm in ndê ñaê asê yêc Damañ undambê-nga aŋgô-nga. ³³ Tigen asa nañ sêc in ndê kêtj whin aö-nga ahuc yêc ñamalac aŋgô-nga, nañ wasêc in ahuc yêc Damañ aŋgô-nga bocdinañ.”

Taŋkuc Yisu ti dahóc ñawapac
(Luk 12:49-53; 14:26-27; 9:48)

³⁴ “Gauc nem bu aö gameñ bu wahê wamba lau dom. Mba! Tu aö-nga dec lau oc sêwhê dau kôc ma sêkêtj kisa dau. ³⁵ Tu aö-nga dec damba lu atungac oc sêkêtj kisa dau, ma dinda lu atuwê, ma lawawê akwa lu lawawê wakuc oc sêkêtj kisa dau bocdinañ. ³⁶ Ngac dañ oc tap in ndê ñacyo sa yêc in dau ndê lau.

³⁷ “Asa nañ tac whin damba me dinda me atungac me atuwê hóc gêlêc in ndê atac whin aö su, nañ oc tôm dom bu ti aneñ dañ. ³⁸ Ma asa nañ tec bu hóc in ndê a gicso dau* ma êñkuc aö, nañ tôm dom bu ti aneñ dañ bocdinañ. ³⁹ Lau nañ takwê gêtj nom-nga ñapan tu puc ñac si ñamlic dôn-nga, nañ oc sêninga. Magoc asa nañ bu hu gêtj nom-nga siñ tu aö-nga, nañ oc mbo tali ñapan.

⁴⁰ “Lau nañ sêkôc mac sa, nañ gitôm sêkôc aö dauñ sa, ma ñac nañ sêkôc aö sa, nañ sêkôc Anötö nañ kêtj aö gameñ, nañ sa. ⁴¹ Asa nañ toc aneñ propet dañ sa, ma kôc in sa tu in ti propet gêm aö aŋôn-nga, nañ Anötö oc kêtj ñagêyô ñayham

* **10:38** Yisu ndê yom pi a gicso dau, nañ ñahu bu tamasañ dauñ tôm bêc hoñ bu dahóc ñandê ti ñawapac tu in-nga e tôm dambac ndu tôm in dau mbac ndu.

têñ inñ gitôm inñ kêñ têtñ propet dau. Ma asa nanñ toc ñamalac gitêtñ danñ sa, ma kôc inñ sa tu aneñ ñaê-ñga, nanñ Anötö oc kêñ ñagêyô ñayham têtñ inñ gitôm inñ kêñ têtñ ñgac gitêtñ dau. ⁴² Ma asa nanñ kôm gêtñ sauñ bocke bu nem lau nanñ sêñkuc aô, nanñ sa, tôm inñ kêñ bu ñalhuc têtñ ñac sênôm, nanñ Anötö oc êñlhiñ inñ sinñ dom. Inñ oc kêñ ñagêyô ñayham têtñ inñ yomandô.”

11

¹ Yom honñ dinanñ Yisu sôm têtñ inñ ndê ñgacsêñomi 12 tu êndôhônñ ñac-ñga. Inñ gic bata yom dau, goc kêsêlêñ golom-golom malac nanñ sêyêc gameñ Galili-ñga dinanñ, ma gêm mêtê ti kêdôhônñ lau.

Yisu sôm yom pi Jon, Ngac Kêku Lau-ñga

(Luk 7:18-35)

² Têtñ ndoc dinanñ Jon, Ngac Kêku Lau-ñga ndôc gapocwalô, ma inñ ngô ñawaê pi gêtñ honñ nanñ Kilisi kôm. Bocdinanñ inñ kêkinñ inñ ndê sêñomi ñatô sêtêtñ Yisu si, ³ ma sêndac inñ bocdec bu, “Anötö gic bata têtñ yac bu oc êñkinñ Mesaya. Am daôm dinanñ, me yac oc akêñ batanñ ñgac danñ tiyham?” ⁴ Yisu ô yom ma sôm, “Ambu andi ma asôm yom têtñ Jon pi mêtê nanñ mac anğô aô gahoc asê, ma pi gêtñ nanñ mac alic aô gakôm. ⁵ Lau tapec sêlic gameñ tiyham, lau bôlinñ sêñsêlêñ tiyham, lau ti gêmbac leprasi ñamlic ñawasi sa, lau dangasunñ bic sêngô yom, lau batê sêtisa, ma lau ñalôm sawa sêngô ñawaê ñayham. ⁶ A ngô! Lau nanñ atac lu-lu tu aô-ñga dom, nanñ oc sêtap Anötö ndê mwasinñ sa.”

⁷ Jon ndê sêñomi sêsa si, ma Yisu sôm yom pi Jon têtñ lau tonñ atu nanñ sêmbo sêwhinñ inñ. Inñ ndac ñac bocdec bu, “Têtñ ndoc mac asa atêñ Jon yêc gameñ sawa a, dec gauc gêm bu atap ñamalac kainñ bocke sa? Mac bu alic ñgac gauc babalê gitôm gakoc nanñ mbu kêwic, a? ⁸ Mac asa a bu alic ñgac danñ nanñ sôc

ñakwê ñayham, a? Mba! Lau nanñ sêsôc ñakwê ñayham, nanñ sêmbo gameñ ñayham gitôm kinñ si andu. ⁹ Bocdinanñ aô wandac mac, mac asa a bu alic sake? Bu alic propet danñ? Yomandô! Inñ propet danñ, ma inñ hôt gêlêc propet honñ su. ¹⁰ Propet akwa danñ to yom nanñ Anötö sôm têtñ Mesaya bocdec bu, ‘Aô wanñkinñ aneñ ñgac aheñ-ñga munñ am, bu êmasanñ am nem señ.’ Y om pi ñgac aheñ-ñga dau hêganônñ Jon solop. ¹¹ Yêc ñamalac nom-ñga, danñ hôt gêlêc Jon, Ngac Kêku Lau-ñga su dom. Tigenñ aô wasôm yom ñandô têtñ mac, bu lau honñ nanñ sêmbo Anötö ndê gôlinñ ñapu, lau tiwaê, ma lau waêmbe boc-dinanñ, nanñ honñ sêhôt gêlêc Jon su yêc Anötö anğô-ñga.

¹²⁻¹³ “Munñ-ñga, Moses ti propet akwa-kwa sêhoc yom asê gwananñ pi Anötö ndê gôlinñ. Ma ñac si yom ñandô sa dom, e Jon meñ ma gêm mêtê bu Anötö ndê gôlinñ meñ kêpinñ. Têtñ ndoc Jon gic hu yom dau e meñ têtñ kwahic dec, Anötö ndê gôlinñ kêsôwec gi tiatu, ma lau daêsam sêkôm mwasac bu sêsôc Anötö ndê gôlinñ ñapu. ¹⁴ Anötö gic bata bu êñkinñ propet danñ munñ Mesaya, nanñ gitôm propet Elaija. Ma aô wasôm têtñ mac bu yomandô, Jon inñ propet dau dinanñ. Mac akêñ whinñ yom dinanñ, me mba? ¹⁵ Mac bu danñamsunñ yêc, nanñ anğô aneñ yom!

¹⁶ “Lau têtñ dindêc-ñga ñac lau kainñ bocke? ñac sêtôm balêkoc nanñ sêkôc whê sêmbo malac lôm, nanñ sêtucdinñ ñac si silip ñatô ma sêsôm, ¹⁷ “Têtñ ndoc nanñ yac ac onñ bu datê wê, nanñ mac atec. Ma têtñ ndoc yac am wê dangibo-ñga, nanñ mac atec bu atanñ awhinñ.’ ¹⁸ Ma lau têtñ dindêc-ñga bocdinanñ. Jon meñ ma gêtñ gêtñ ti nôm gêtñ ñayham dom, ma sêsôm bu ñalau sac mbo inñ ndê ñalôm. ¹⁹ Ma ñamalac ndê Atu meñ nôm ti gêtñ gêtñ ñayham, tigenñ sêsôm bu inñ ñgac gêtñ gêtñ ti nôm wain ñawahô-ñga, ma bu inñ hê silip têtñ lau sac ti lau sêkôc takis-ñ ga.

Bocdinaņ, mac lau tēm dindec-ņga atôm balêkoc naņ sêkôm tô aņiņ napaņ. Tigeņ Anötö ndê gauc hóc gêlêc gêņ hoņ, ma iņ ndê lau sêņyalê bu iņ ndê lêņ iņ lêņ solop.”

Yisu sôm yom pi lau naņ sem dau kwi dom

(Luk 10:13-15)

²⁰ Têņ dinaņ Yisu gic hu pu lau naņ sêndöc malac ņatô. Nahu bu iņ k ôm gêņ dalô daêsam yêc ņac aņgô-ņga, tigeņ ņac sem si ņalôm kwi dom. ²¹ Iņ sôm, “Oyaê mac lau Korasin ti lau Betsaida-ņga. Mac ac waê bu atap Anötö ndê atac ņandê sa. Lau apa naņ sêndöc Taya ma Saidon, naņ bu sêlic gêņ dalô naņ aö gakôm yêc mac aņôm-ņga, dec oc tôm sênem dau kwi wandêc su, ma sêndöc ti sêtaņ si sac. ²² Tigeņ mac akôm dom, dec wasôm têņ mac bu têņ ndoc Anötö êmatôc lau-ņga, naņ iņ oc kêņ ņagêyô sac sambuc têņ mac, hóc gêlêc ņagêyô naņ iņ oc kêņ têņ lau Taya ti Saidon-ņga, naņ su.

²³ “Ma mac lau Kapenaom-ņga. Mac gauc gêm bu Anötö oc kôc mac sa andöc undambê, a? Aö wasôm mba! Iņ oc êmasuc mac su asip lambwam andi. Lau Sodom bu sêlic gêņ dalô gitôm mac alic su, dec oc tôm sêhu si sac siņ ma sêndöc ņayham e kwahic dec. ²⁴ Aö wasôm têņ mac bu Anötö oc kêņ ņagêyô sac têņ mac, hóc gêlêc ņagêyô naņ iņ oc kêņ têņ lau Sodom-ņga.”

Yisu kêpiņ Damba

(Luk 10:21-22)

²⁵ T êņ ndoc dinaņ Yisu teņ mbec ma sôm, “O Damaņ, undambê ti nom ņadau. Aö wampiņ am bu am tóc nem yom ņa-ņandô asê têņ lau naņ sêņgwiniņ dau, ma siņ kwi têņ lau naņ gauc gêm bu ņac lau tigauc ma sêņyalê gêņ hoņ. ²⁶ Aêc, Damaņ, am kôm bocdinaņ kêkuc am daôm nem atac whiņ.”

²⁷ Goc Yisu sôm, “Damaņ kêņ gêņ hoņ sip aö amaņ. Lau daņ sêņyalê Atu dom, Damba tawasê kêyalê iņ. Ma lau daņ sêņyalê Damba dom,

tigeņ iņ ndê Atu kêyalê iņ, ma lau naņ Atu dau atac whiņ bu tóc iņ asê têņ ņac, naņ sêņyalê Damba.”

Yisu gêm malô lau kwapac

²⁸ “Mac lau hoņ naņ ahóc ņawapac ma kwampac, naņ atêņ aö amen, ma aö wakêņ mac asê awham su. ²⁹ Amen ma akôm aö neņ gwelen awhiņ aö, ma aö oc wandôhôn mac. Aö ņgac malô ma gatoc dauņ sa dom, ma mac oc atap malam aņwhaņ daôm-ņga sa yêc aö. ³⁰ Nahu bu gwelen naņ mac akôm awhiņ aö, naņ ņadehe dom, ma aö wakêņ mac ahóc ņawapac atu dom.”

12

Yisu iņ Pômdau bêc Sabat-ņga

(Mak 2:23-3:6; Luk 6:1-11)

¹ Têņ tēm dinaņ ņabêc †Sabat-ņga daņ, naņ Yisu ti ndê ņgacsêņomi sêņsêlêņ sêmbo lôcwha naņ gic ôm wit-ņga daņ kic. Ma gêņ yô ņgacsêņomi, dec sêkôc wit ņandô ma seņ. ² Lau Palêsai ņatô sêlic, goc sêsôm têņ iņ, “Lic su naņ. Am nem ņgacsêņomi sêkôc wit ņandô ma yomsu gic yao bu dakôm gwelen kain dinaņ têņ bêc Sabat-ņga dom.”

³ Goc Yisu ô ņac si yom ma sôm, “Gauc nem yom naņ sêto yêc, pi gêņ naņ Kiņ Dawid ti ndê lau sêkôm têņ ndoc gêņ yô ņac. Mac asam su, me? ⁴ Dawid sôc Anötö ndê andu gi, ma kôc bolom dabuņ naņ lau sêkêņ ti da, naņ Moses kêņ yao bu dabuņsiga tawasê sêneņ, ma lau bambaliņ sêneņ dom. Ma Dawid ti ndê lau seņ, magoc lau daņ sêņgôliņ yom pi Dawid ma sêsôm bu iņ kêgili yomsu lec dom.

⁵ “Ma gêņ daņ tiyham, naņ mac asam su yêc Moses ndê yomsu. Têņ bêc Sabat-ņga hoņ dabuņsiga sêkôm gwelen yêc lôm dabuņ, ma gwelen dinaņ kêgili yomsu Sabat-ņga. Magoc lau sêņgôliņ yom pi ņac dom.

⁶ “A ö wasôm têņ mac, bu gwelen naņ aö gameņ tu wakôm-ņga, naņ

hóc gêlêc sakin lôm dabun-nga hon su. ⁷ Sêto Anötö ndê yom yêc bocdec, ‘*Gên atu nan aö atac whin, nan hóc gêlêc mac nem da hon su, nan bu mac tamwalô lau.*’ Mac anyalê yom dau nahu dom. Mac bu anyalê, dec gitôm dom bu mac anğolin yom pi lau nan sêkôm gên so dan dom. ⁸ Bu Namalac ndê Atu in gên hon nado, ma in Pômdau bêc Sabat-nga whin.”

Yisu kôm ngac amba balê nayham sa têtj bêc Sabat-nga (Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹ Yisu kêsêlên gi, ma sôc nac si lôm wê-nga gi. ¹⁰ Ma yêc dinan, ngac amba tibalê dan ndöc. Lau Palêsai sênsalê yom tu sêngolin pi Yisu-nga, goc sêndac in, “Yac bu dakôm namalac dan namlic nayham sa têtj bêc Sabat-nga, oc tanğili yomsu Sabat-nga, me mba?” ¹¹ Ma Yisu sôm têtj nac, “Mac nem domba dan, bu peñ sip sê nalôm têtj bêc Sabat-nga, nan mac oc akôm sake? Mac oc akôc sa. ¹² Aêc! Ma namalac sêhóc gêlêc domba su! Bocdinan yac bu dakôm nayham ma danem lau sa têtj bêc Sabat-nga, oc daso yomsu Sabat-nga dom.” ¹³ Goc Yisu sôm têtj ngac dau, “Êmatôc amam!” Ma in kêmatôc amba, ma amba dau nayham sa tiyham, gitôm in amba danğa. ¹⁴ Tigen lau Palêsai sêsa si ma sem yomgalôm pi lêtj sêndic Yisu ndu-nga.

Yisu in Anötö ndê Ngac Akin

¹⁵ Yisu kêyalê lau Palêsai si gauc, goc hu gameñ dinan sin. Lau daêsam sênkuc in, ma in kôm nac si gêmbac hon nayham sa. ¹⁶ Tigen in gic yao bu sêsôm in nahu asê dom. ¹⁷ Nalên dinan yom nan propet Aisaya sôm pi Mesaya mun su, nan nandô sa. Yom dau sêto yêc bocdec bu:

¹⁸ Alic aneñ ngac akin dindec, nan aö kayalin in sa. Aö atac whin in kêlêc, ma aneñ nalôm

tisambuc in. Wakên aneñ Nalau nem in ahuc, ma in oc hoc yom gitên matôc-nga asê têtj lau akên gameñ nom-nga hon.

¹⁹ In oc sôm yom tac nandê-nga me mbwêc nanğa dom. Ma lau dan oc sêngô in whasun yêc malac lôm dom.

²⁰ Gakoc timdec in oc pôn dulu dom, ma ya nawê nan tisaun, nan in oc yu ndu dom.* Ma in oc kôm bocdinan e nditôm in ndê yom gitên matôc-nga nem nom sambuc ahuc.

²¹ Ma lau akên gameñ nom-nga hon oc sêkên bata bu Anötö nem nac si tu in ndê naê-nga. [*Ais 42:1-4*]

Yisu ndê naclai nahu

(Mak 3:23-27; Luk 11:14-22)

²² Têtj têtj dinan lau sêwê ngac dan nan nalau sac kôm in tandô t ipec ma awha mba, nan sêtên Yisu sêmeñ. Yisu soc nalau sac dinan su, goc kôm ngac dau nayham sa, ma in gêlic gameñ ma sôm yom asê. ²³ Lau hon sêhêdaê tu Yisu-nga, ma sêsôm, “Mboe †Dawid ndê Atu in ngac dau dec, me?” ²⁴ Tigen lau Palêsai sêngô nawaê, dec sêpu Yisu ma sêsôm, “In kôc naclai yêc nalau sac si nado †Belsebal, dec in soc nalau sac su.” ²⁵ Yisu kêyalê nac si gauc, ma sôm, “Lau gameñ dan, me malac dan, me gôlôwac dan, bu sêwhê dau kôc, dec nac oc sêlhac nanğa dom, ma nac si nacyo oc sêku nac dulu. ²⁶ Ma Sadañ boc-dinan. In bu soc dau ndê nalau sac su, dec in kên kisa dau, ma in ndê naclai oc ninğa.

²⁷ “Mac asôm bu aö gakôc naclai yêc Belsebal, dec gasoc nalau sac su. Ma bocke? Mac nem sênomi nan sêsoc nalau sac sêwhin, nan mac anğolin yom dau pi nac whin, a? Nac oc sêlic mac nem yom bu so ma sêmatôc mac! ²⁸ Tigen aö gasoc nalau sac na Nalau Dabun ndê naclai, dec anyalê bu Anötö ndê

* **12:20** Yom pi gakoc timdec ma ya nawê nan mbac, nan hêganôn lau nan sêkên whin nanğa dom.

ñaclai bu nem gôlinj gêñ honj, nañ hóc asê mac su.

²⁹ “Ngac dañ oc sôc ngac ti licwalô atu dañ ndê andu ma êngaho inj ndê wapa su ñalên bocke? Gêñ ñamata-nga inj sô ngac dau dônj, goc kôc inj ndê wapa su. Ma Sadan inj gitôm ngac ti licwalô atu.

³⁰ “Asa nañ kalhac whinj aô dom, nañ ti aneñ ñacyo. Ma asa nañ gic lau sa sêtêñ aô sêmeñ dom, nañ soc ñac su yêc aô. ³¹ Tu dinañ-nga aô wasôm têt mac bu ñamalac nañ kac ndê ñalôm kwi ma hu ndê sac sinj, nañ Anötö oc suc inj ndê sac ti yom sac-sac honj kwi. Tigenj yom sac nañ ñamalac dañ bu sôm pi Nalau Dabuñ, nañ Anötö oc suc kwi dom.† ³² Asa nañ bu sôm yom sac pi ñamalac ndê Atu, tigenj tinambu kac ndê ñalôm kwi, nañ Anötö oc suc inj ndê sac kwi. Magoc asa nañ bu sôm yom sac pi Nalau Dabuñ, nañ Anötö oc suc inj ndê sac kwi têt têt dindec-nga dom, ma têt têt nambu-nga dom bocdinañ.”

Lau si mêtê whê ñac sa bu ñayham me sac
(Luk 6:43-45)

³³ Ma Yisu sôm, “A ñayham sem ñandô ñayham. Ma a sac sem ñandô sac. Dalic a ñandô, dec tanyalê a bu ñayham me sac. ³⁴ Mac lau sac atôm mboc ñatui! Mac atôm bu asôm yom ñayham dañ dom! Bu lau sêsôm yom kékuc gauc ti mêtê nañ hóc ñac si ñalôm ahuc. ³⁵ Gauc ti mêtê ñayham hóc lau ñayham si ñalôm ahuc, dec sêsôm yom ñayham. Ma gauc ti mêtê sac hóc lau sac si ñalôm ahuc, dec sêsôm yom sac. ³⁶ Aô wasôm yom ñandô têt mac. Tinambu Anötö oc êmatôc lau pi yom sac ti yom ñambwa honj nañ ñac sêsôm. ³⁷ Lau nañ si yom ñayham, nañ inj oc sam

ñaç bu lau gitêñ, magoc ñac nañ si yom sac, nañ oc sêtap inj ndê matôc sa.”

Lau sêndac Yisu bu kôm gêt dalô
(Luk 11:29-32)

³⁸ Goc lau Palêsai ti kêdôhôn-waga yomsu-nga ñatô sêsôm têt Yisu, “Kêdôhônwaga, yac bu alic am kôm gêt dalô atu bu whê nem ñahu sa.” ³⁹ Ma Yisu sôm, “Mac lau têt dindec-nga, mac lau sac nañ apuc dômwêm Anötö, ma asa nem lêt bambalinj gitôm lau mockainj-nga. Mac andac bu alic gêt dalô, magoc Anötö oc kêt gêt dalô tigenj têt mac alic, tôm gêt dalô nañ inj kôm pi propet Jona. ⁴⁰ Jona mbo i atu ñalôm gitôm acsalô tö ti ôbwêc tö. Ma bocdinañ ñamalac ndê Atu oc yêc nom ñalôm nditôm acsalô tö ti ôbwêc tö. ⁴¹ Têt ndoc Jona gêm mêtê lau Ninewa, nañ sêkac si ñalôm kwi. Ma ngac nañ hóc gêlêc Jona su dec mbo, tigenj mac am daôm kwi dom. Tu dinañ-nga têt bêt matôc-nga, lau Ninewa oc sêtisa akêt lau batê sêwhinj mac lau têt dindec-nga, ma ñac oc sêhoc mac nem sac asê. ⁴² Munjnga, Kwin Siba-nga‡ kêsêlêt señ balinj bu ngô Kinj Solomon ndê yom ti gauc atu. Ma kwahic dec ngac nañ hóc gêlêc Solomon su, nañ mbo dec. Magoc mac akêt dañam inj dom. Tu dinañ-nga, têt bêt matôc-nga, Kwin dau oc tisa whinj mac lau têt dindec-nga, ma hoc mac nem sac asê.”

Nalau sac sêñsalê mala nañ yêc ñambwa
(Luk 11:24-26)

⁴³ “Têt ndoc ñalau sac dañ sa yêc ñamalac dañ, nañ gitôm inj kêtgihi mbo gameñ sawa ma kêsâlê mala êñwhañ dau-nga. Tigenj têt ndoc inj tap sa dom, ⁴⁴ nañ inj oc sôm têt dau, ‘Aô wambu wandi wasôc andu nañ aô gahu sinj su.’ Ma inj oc mbu

† 12:31 Lau Palêsai sêsôm bu Yisu kôc ñaclai yêc Sadan ndê ma soc ñalau sac su, ma Yisu têt asê bu yom dau gitôm yom sac sambuc nañ sêsôm pi Nalau Dabuñ. ‡ 12:42 Matyu to yom pi Kwin akêt gameñ ñapu-nga (South). Yom dau hêganônj Kwin Siba-nga, nañ ndê minj sêto yêc 1 Kinj 10:1-13. Kwahic dec dasam gameñ Siba-nga bu ‘Arabia.’

ndi ma tap sa bu ñamalac dau ndê ñalôm yêc ñambwa, gitôm andu nañ sêmasañ ñawasi sa. ⁴⁵ Dec in oc sa ndi, wê ñ alau 7 nañ sac sambuc sêhóc gêlêc in su, nañ sêmen, ma hoñ sêsôc ñamalac dau ndê ñalôm sêndi, ma sêmbo dinañ. Bocdinañ ñawapac nañ tap ñamalac dau sa, nañ hóc gêlêc ñawapac ñamata-ñga-ñga su. Ma ñalêñ tigen mac lau sac têm dindec-ñga, oc atap ñawapac atu sa têt têm ñambu-ñga.”

Yisu dinda ti asii
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Lau daêsam sêmbo andu dan sêwhin Yisu têt ndoc in sôm yom dinañ mbo, ma in dinda ti asii sêmen sêlhac awê, ma bu sêsôm yom têt in. ⁴⁷ Goc ñamalac dan kêñ ñawaê têt in ma sôm, “Am dinam ti asimi sêlhac awê ma bu sêsôm yom têt am.” ⁴⁸ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Aneñ dinañ asa, ma asiñi ñac lau asa?” ⁴⁹ Goc in tôc amba têt ndê ñgacsêñomi, ma sôm, “Aô dinañ ti asiñi dau dindec. ⁵⁰ Bu lau nañ danğa wambu Damañ undambê-ñga ndê yom, nañ ñac aô asiñi ti lhuñwêi ma dinañi.”

13

Yom gôlin pi ñgac kêbalip wit ñawhê

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Têt bêc dinañ Yisu hu andu siñ ma sa gi ndöc Bugicton Galili-ñga ñamakê. ² Ma lau daêsam sêkac sa sêñgihi in ahuc e ñasawa mbasi. Tu dinañ-ñga dec in pi gi ndöc wañ dan nañ poc kêpiñ baö. Ma lau hoñ dinañ sêlhac baö. ³ Goc Yisu sôm yom gôlin daêsam têt ñac. In sôm yom gôlin dan bocdec bu, “Ñgac dan sa gi bu êmbalip wit ñawhê yêc in ndê ôm. ⁴ Ma têt ndoc in kêbalip gêt dau, nañ ñatô sêpen sêsip señ, dec mbac sêmen ma señ su. ⁵ Ma ñawhê ñatô sêpen sêsip gameñ hoc-hoc, nañ nom ñagec sac hoc ñahô ñambwa. Ñawhê dau sêsip nom

ñalôm gacgeñ si dom, dec sêpo sêpi sêmen ñagahô. ⁶ Magoc tiñambu ac pec ñagatôm ma gêm bôlin. Ñahu bu nom ñayham mba tu ñawakac sip ndi-ñga. ⁷ Ma wit ñawhê ñatô sêpen sêsip kwan ti ñakwa ñalôm, magoc têt ndoc sêpo sêpi sêmen, nañ kwan pi whin e yan ndu. ⁸ Ma ñatô sêpen sêsip nom ñayham ma sêpo sêpi ñayham e sem ñandô. Ñatô sem ñandô 30, ma ñatô sem 60 ma ñatô sem ñandô 100. ⁹ Asa bu danğasuñ yêc, nañ ñgô aneñ yom.”

Yom gôlin ñahu
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Tiñambu Yisu ndê ñgac-sêñomi sêtigasuc in ma sêndac, “Tu sake-ñga am sôm yom têt lau ña yom gôlin?” ¹¹ Ma in ô yom ma sôm, “Anötö ndê gôlin ñalêñ ñahu sip ñalôm gi. In kêyalin mac sa bu anyalê ñahu dau, magoc lau nañ sêkêñ whin aô dom, nañ oc tôm dom bu sêñyalê. ¹² Asa nañ kôc Anötö ndê yom sa sip ndê ñalôm e tidôn, nañ Anötö oc kêñ gauc têt in êñlêc, e in êñyalê yom dau timala eñ. Magoc asa nañ yom dau tidôn in dom, nañ Anötö oc kôc gêt hoñ su yêc in. ¹³ Tu dinañ-ñga aô wasôm yom têt lau ña yom gôlin. Ñac sêlic gêt ñapan, tigen ñac si gauc sa dom, ma ñac sêñgô yom ñapan, tigen ñac sêñyalê ñahu dom. ¹⁴ Yom nañ propet Aisaya hoc asê muñ su, nañ dec ñandô sa. Yom dau yêc bocdec bu:

Ñac sêñgô aneñ yom ñapan, magoc sêñyalê ñahu dom. Ma sêlic gêt nañ aô gakôm nañ ñapan, tigen ñac si gauc sa dom.

¹⁵ Lau dau si ñalôm ñadandi. Ñac si danğasuñ hóc ahuc, ma ñac sêpôc si tandô ahuc. Bu bocdinañ dom, dec oc tôm bu tandô sêlic ma danğasuñ sêñgô, ma sêñyalê aô tidôn yêc ñac si ñalôm e sênem dau kwi, ma aô wakôm ñac ñayham sa.” [Ais 6:9-10]

16 Ma Yisu sôm têt ngacsênjomi, "Aö wampiñ mac nem tanôm ti danamsuñ, bu mac alic gêt atu-tu nañ aö gakôm, ti anğô aneñ yom. 17 Aö wasôm yom ñandô têt mac bu propet ti lau gitêt daêsam nañ sêmbo muñ su, nañ sêkêt bata bu sêlic gêt nañ mac alic su, magoc sêlic dom. Ma sêkêt bata bu sêtğô yom nañ mac anğô su, tigeñ sêtğô dom."

Yisu whê yom gôliñ wit ñawhê-ñga ñahu sa

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 Ma Yisu sôm, "Dec akêt danam ma wawhê yom gôliñ ngac kêbalip wit ñawhê-ñga sa. 19 Yom pi ñawhê nañ sêpeñ sêsip señ, nañ hêganôn lau nañ sêtğô yom pi Anötö ndê gôliñ, magoc sêtğyalê ñahu dom. Bocdinañ Sadan dau meñ kêtğaho yom dau su yêc ñac si ñalôm. 20 Ma yom pi ñawhê nañ sêpeñ sêsip gameñ hoc-hoc, nañ hêganôn lau nañ sêtğô Anötö ndê yom, ma sêkôc sa ñagahô ma ti atac ñayham. 21 Magoc tôm ñawhê dinañ ñawakac sip gi dom, nañ yom dau tidôn yêc lau dinañ si ñalôm dom. Sêlhac ñasawa saun, tigeñ têt ndoc sêtap ñawapac sa me lau sêkêt kisa ñac tu Anötö ndê yom-ñga, nañ sêhu si sêkêt whiñ siñ ñagahô eñ. 22 Ma yom pi ñawhê nañ sêpeñ sêsip kwan ti ñakwa ñalôm, nañ hêganôn lau nañ sêtğô Anötö ndê yom, magoc yom dau gêm ñandô yêc ñac si ñalôm dom. Ñahu bu ñac sêhêgo dau pi gêt nom-ñga ñapan, ma sêsa lêt atac whiñ mone-ñga e gêt kain dinañ kôm Anötö ndê yom ahuc. 23 Ma yom pi ñawhê nañ sêpeñ sêsip nom ñayham ma sem ñandô 30, me 60, me 100, nañ hêganôn lau nañ sêtğô yom ma sêtğyalê ñahu, ma sem ñandô daêsam."

Yom gôliñ pi wahô

24 Yisu sôm yom gôliñ dan tiyham bocdec bu, "Aö bu wawhê Anötö ndê gôliñ sa ñalêt bocdec. Ngac dan kêbalip wit ñawhê ñayham sip ndê

ôm. 25 Magoc têt ndoc lau sêtğôc bêt, nañ in ndê ñacyo meñ, ma kêbalip wahô ñawhê sip ôm dau whiñ wit ñawhê ñayham, goc kôlhô gi. 26 Tiñambu wit ñawhê po pi meñ, ma têt ndoc ñandô sa, nañ lau sêlic bu wahô pi meñ whiñ. 27 Goc ôm ñadau ndê lau akin sêtêt in si ma sêsôm, 'Ñadau, yac alic bu am kêbalip ñawhê ñayham sip nem ôm. Magoc wahô dec meñ akêt nde?' 28 Ma in ô yom ma sôm, 'Ñacyo dan kôm gêt dau.' Ma sêndac in, 'Am tac whiñ bu yac asa andi ayê wahô dau sa, me?' 29 Ma in sôm, 'Mba! Bu mboe mac ayê wahô ma apuc wit sa whiñ. 30 Atec lulu sêlhac sêwhiñ dau ma sêtiatu e ndoc sêndic gêt ñandô sa-ñga. Têt dinañ aö oc wasôm têt lau sêndic gêt ñandô sa-ñga bu sêndic wahô sa muñ, goc sêkic dôn ma sêkêt pi ya ndi. Ma tiñambu sêndic wit ñandô sa pi aneñ andu gêt ñandô-ñga.' "

Yom gôliñ pi gêt ñawhê saun
(Mak 4:31-32; Luk 13:18-19)

31 Ma in sôm yom gôliñ dan têt ñac bocdec, "Anötö ndê gôliñ gitôm a soc ñawhê, nañ ngac dan sô sip in ndê ôm. 32 Ñawhê dau in gêt saun-têt, tigeñ tiñambu oc po pi meñ e ti a atu hêt gêt gêt ôm-ñga hoñ, ma mbac lôlôc-ñga oc sêmeñ sêhê si ñaic yêc ñasañgac."

Yom gôliñ pi yist
(Luk 13:20-21)

33 Ma in sôm yom gôliñ dan tiyham bocdec, "Anötö ndê gôliñ gitôm yist, nañ awhê dan kêt sip plawa lôñ atu dan ma kêtğaluñ e kôm plawa hoñ suñ."

Yisu sôm yom gôliñ daêsam
(Mak 4:33-34)

34 Yom hoñ nañ Yisu sôm têt lau ton atu dinañ, nañ in sôm ña yom gôliñ ñambwa. Ma in sôm yom ñalêt dan dom. 35 Ma boc-dinañ propet ndê yom bocdec ñandô sa:

Aö wasôm aneñ yom ña yom gôlin, ma gêñ nañ yêc siñ dau têt têt Anötö kêñ undambê ti nom e meñ, nañ kwahic dec wasôm asê. [BW 78:2]

Yom gôlin wahô-nga ñahu

³⁶ Goc Yisu hu lau hoñ siñ ma sôc andu gi. Ma in ndê ñgacsêñomi sêtêñ in si ma sêndac, “Gitôm bu am whê yom gôlin wahô-nga ñahu sa têt yac?” ³⁷ Ma Yisu sôm, “Ñgac nañ kêbalip ñawhê ñayham, nañ Ñamalac ndê Atu. ³⁸ Ma in ndê ôm, nañ nom sambuc lec. Yom pi ñawhê ñayham hêganôn lau nañ sêmbo Anötö ndê gôlin ñapu, ma wahô hêganôn ñalau sac si ñadau ndê lau. ³⁹ Ma ñacyo nañ kêbalip wahô ñawhê, nañ Sadañ dau. Ndoc sêndic gêñ ñandô sa-nga, nañ tôm bêc ñambu-nga, ma lau sêndic gêñ ñandô sa-nga, nañ Anötö ndê añela. ⁴⁰ Têt bêc ñambu-nga, lau sac oc sêsip ya atu ñalôm sêndi, ñalêñ tigen tôm wahô nañ lau sic sa ma sêkêñ pi ya gi. ⁴¹ Ñamalac ndê Atu oc êñkiñ ndê añela, ma ñac oc sêkôc gêñ lêtôm-nga ti lau hoñ nañ sêkôm sac, nañ su yêc Anötö ndê lau. ⁴² Ma ñac oc sêmbalin ñac sêsip ya atu ñalôm sêndi, ma ñac oc sêtañ atu ti lhô êñsiñ pi dau. ⁴³ Têt dinañ lau gitêñ si ñawasi ti ñawê oc pô gameñ gitôm ac, yêc ñac si Damba ndê gameñ undambê-nga. Mac bu dañamsuñ yêc, nañ añgô aneñ yom.”

Yom gôlin lu pi Anötö ndê gôlin

⁴⁴ “Anötö ndê gôlin ñamwasin gitôm awa ñayham andô dañ nañ yêc siñ dau yêc nom dañ ñalôm. Ñamalac nañ tap awa dau sa, nañ oc siñ kwi tiyham, ma lhö ndi ti atac ñayham atu ma kêñ ndê gêñ hoñ têt lau sênemlhi, goc nemlhi nom dinañ bu kôc awa dau sa.

⁴⁵⁻⁴⁶ “Ma Anötö ndê gôlin ñamwasin gitôm yac ñapa ñaôli atu. Ñgac tidulu gêñ-nga nañ kêsâlê yac ñapa ñayham tu êmasañ gôlôn-nga, nañ bu tap yac ñapa ñayham andô

dau sa, dec in oc lhö ndi ma kêñ ndê gêñ hoñ têt lau sênemlhi, goc nemlhi yac ñayham dau.”

Yom gôlin pi wasañ

⁴⁷⁻⁴⁸ “M a yom gôlin dañ tiyham. Ñalêñ nañ Anötö kêgalêm lau sa bu s êmbo in ndê gôlin ñapu, nañ gitôm wasañ nañ lau sêkêñ sip gwêc, ma i tidau-tidau sêsip wasañ dau si e meñhu. Goc lau sêhê sa pi baô gi. Ma sêndôc sic ma sêñyalin i ñayham-ñayham sa sip dalu, ma i sac-sac, nañ sêmbalin siñga. ⁴⁹ Ma ñalêñ tigen têt bêc ñambu-nga, añela oc sêmeñ ma sêwhê lau sac ti lau gitêñ kôc. ⁵⁰ Ñac oc sêmbalin lau sac sêsip ya atu ñalôm sêndi, ma ñac oc sêtañ ti lhô êñsiñ pi dau.”

Awa akwa ma awa wakuc

⁵¹ Yisu gic bata yom dinañ, goc ndac in ndê ñgacsêñomi, “Mac añyalê aneñ yom hoñ dindac ñahu, me mba?” Ma sêlôc, “Aêc.” ⁵² Goc in sôm têt ñac, “Kêdôhônwaga yomsu-nga nañ sêñyalê Anötö ndê gôlin ñahu tidôn whin, nañ sêtôm bu sêwhê yom akwa sa têt lau, ma yom wakuc whin. Ma bocdinañ ñac sêtôm andu ñadau dañ nañ gic awa daêsam sa, dec tôc awa akwa ti awa wakuc asê têt lau.”

Yisu ndê lau sêkôc in sa dom (Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Yisu sôm yom gôlin hoñ dinañ pacndê, goc hu gameñ dinañ siñ. ⁵⁴ In mbu têt in ndê malachu gi, ma kêdôhôn lau mbo ñac si lôm wê-nga. Dec ñac sêhêdaê ma sêndac dandi, “Ei! Gauc ñayham ti ñaclai bu kôm gêñ dalô atu-tu, nañ ñgac dec tap sa yêc nde?” ⁵⁵ In k apenta ndê atu! In dinda in Maria, ma in asii Jems, Josep, Saimon, ma Judas. ⁵⁶ Ma in ndê lhuwêi sêmbo sêwhin yac. Bocdinañ gêñ hoñ dindac in kôc sa yêc nde?” ⁵⁷ Ma ñac atac lu-lu tu in-nga. Magoc Yisu sôm têt ñac, “Lau hoñ sêtoc propet dañ sa, tigen yêc propet dau ndê malachu, in dau ndê lau sêtoc in sa dom.” ⁵⁸ Ma tu

ņac sêkêņ whiņ in dom-ņga, dec in kôm gêņ dalô atu-tu daêsam yêc ñac si gameņ dom.

14

Herod Antipas ñgô ñawaê pi Yisu (Mak 6:14-16; Luk 9:7-9)

¹ Têņ ndoc dinaņ †Herod, naņ gêm gôliņ gameņ Galili-ņga, naņ ñgô ñawaê pi Yisu. ² Ma in sôm têt in ndê lau akiņ bu, “Ñgac dê mboe Jon, Ñgac Kêku Lau-ņga naņ tisa akêņ lau batê-ņga. Ma tu dinaņ-ņga in kôm ñaclai bu kôm gêņ dalô atu-tu dinaņ.”

Herod gic Jon, Ngac Kêku Lau-ņga ndu ñamin (Mak 6:17-29)

³⁻⁴ Muņ-ņga, Herod gêm in ndê asi Pilip ndê awhê Herodias ti ndê awhê, dec Jon sôm têt in, “Am kôm gêņ so sambuc.” Tu dinaņ-ņga Herod kêkiņ ndê lau bu sêkôc Jon dôn ma sêkêņ in ndöc gapocwalô. ⁵ Herod tac whiņ bu ndic Jon ndu, tigen in töc lau daêsam naņ sêlic Jon bu propet daņ. ⁶ Têt ndoc daņ sêndê mwasin tu Herod ndê bêc dinda kôc in-ņga, ma Herodias atuwê tê wê yêc mwasin dau ñalôm. Herod gêlic ma tac ñayham atu, ⁷ dec in kêmatiņ yom têt in ma sôm, “Yomandô aô wasôm têt am. Gêņ bocke am bu tac whiņ naņ sôm, ma aô oc wakêņ têt am.” ⁸ Goc bawhê dau sa gi gêlic dinda Herodias. In dinda tec Jon, dec sôm têt bawhê bu ndac Herod bocdec bu, “Aô tac whiņ bu am tim Jon, Ngac Kêku Lau-ņga ndê kachu kic, ma kêņ in ndê ñagôlôn sip pele daņ ma kêņ têt aô, bu walic pi tanôn bu in mbac ndu ñandô.” ⁹ Têt ndoc Herod ñgô yom dinaņ, in ndê ñalôm ñawapac atu. Tigen tu in kêmatiņ yom yêc lau hoņ anğô-ņga, dec in sôm têt in ndê lau sin-ņga bu sêkôm tôm bawhê dau teņ. ¹⁰ In kêkiņ ñac sêsôc gapocwalô si, ma sêtim Jon ndê kachu kic. ¹¹ Ma sêkêņ ñagôlôn sip pele daņ, ma sêkôc sêmeņ ma sêkêņ têt

bawhê. Goc bawhê dau kôc sa gi kêņ têt dinda gêlic. ¹² Tinambu Jon ndê sêņomi sêmeņ sêkôc in ñamlan sa ma si sêņsuhun. Goc sêtêt Yisu si ma sic miņ têt in.

Yisu gôlôm lau 5,000

(Mak 6:32-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15)

¹³ Têt ndoc Yisu ñgô ñawaê pi Jon, naņ in pi waņ daņ gi bu pi bugictoņ ñadaņa, ma lhô têt gameņ sawa daņ ndi ma mbo tawasê. Magoc lau malac-ņga sêņgô ñawaê bu in pi waņ dau gi, ma daêsam sêwê sêmbo baô ma sêņkuc in. ¹⁴ Têt ndoc Yisu sôc baô gi, naņ gêlic lau daêsam dinaņ ma tawalô ñac. Ma in kôm ñac si gêmbac ñayham sa.

¹⁵ Têt telha, kêpiņ bu ac ndi sip, goc ñgacsêņomi sêtêt in sêmeņ ma sêsôm, “Gameņ dec gameņ sawa, ma ac gi su. Kêņ lau sêlhô sêtêt malac sêndi bu sênełhi si gêņ sêneņ-ņga.” ¹⁶ Magoc Yisu sôm, “Mba! Oc tôm bu sêneņ gêņ yêc dec. Mac daôm akêņ gêņ têt ñac sêneņ.” ¹⁷ Ma sêsôm, “Yac oc akôm ñalêņ nde, bu yac mba bolom amaņdaņ ma i lu solop dec yêc.” ¹⁸ Goc in sôm, “Akôc gêņ dau sa amen.” ¹⁹ Ma in sôm têt lau bu sêndöc sic sêndöc kwan. In kôc bolom amaņdaņ ma i lu, tatic undambê goc gêm mbec ma pô bolom kôc-kôc. Ma in kêņ têt ñgacsêņomi, ma sic sam têt lau. ²⁰ Ñac hoņ seņ gitôm, ma ñgacsêņomi sic gêņ ñadêlê sa sip gatop 12 e meņhu. ²¹ Lau naņ seņ gêņ dau, naņ si laungac ñanamba gitôm 5,000. Ma lauwhê ti balêkoc daêsam sêmbo sêwhiņ.

Yisu kêsêlêņ mbo bu ñahô

(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)

²² Dinaņ su, goc Yisu kêkiņ ndê ñgacsêņomi sêpi waņ bu sêmuņ in sêmbu sêpi bugictoņ ñadaņa sêndi. Ma in dau gacgeņ mbo, bu kêņ lau sêlhô sêndi. ²³ Sêlhô si su, goc in pi lôc tawasê gi bu teņ mbec. Ñasec sa, ma in tawasê mbo.

24 Magoc waŋ dau sa awê tibaliŋ gi su, ma mbu ŋadinda gêli bu sa e gic sip waŋ.

25 Têŋ ôbwêc lôm, Yisu kêsêlêŋ mbo bu ŋahô têtŋ ŋac gi. 26 Magoc têtŋ ndoc ŋgacsêŋomi sêlic iŋ kêsêlêŋ mbo bu ŋahô, naŋ sêtôc dau ti sêmbwêc, ma sêsôm, “Êê! Njalau daŋ!” 27 Goc Yisu sôm têtŋ ŋac, “Atôc daôm dom! Njalôm pêŋ dôŋ, bu aô dauŋ dec.” 28 Goc Pita sôm, “Pômdau, bu am daôm dinaŋ, naŋ goc sôm aô waŋsêlêŋ wambo bu ŋahô watêŋ am waloc.” 29 Ma Yisu sôm, “Mweŋ!” Goc Pita sip yêc waŋ, ma kêsêlêŋ mbo bu ŋahô têtŋ iŋ gi. 30 Magoc mbu ŋadinda kôm iŋ tôtec dau atu ma iŋ kwê bu solonŋ tigeŋ. Goc iŋ mbwêc, “Pômdau, nem aô sa!” 31 Nŋagahô Yisu kêmatôc amba gi, hê iŋ sa ma sôm, “O am ŋgac kêŋ whiŋ babalê-ŋga. Bocke ma am atac lu-lu tu aneŋ ŋaclai-ŋga?” 32 Goc iŋlu sêpi waŋ si, ma mbu timalô. 33 Ma ŋgacsêŋomi naŋ sêndôc waŋ sêpônŋ haduc ma sêmpiŋ iŋ ma sêsôm, “Yomandô, am Anötö ndê Atu!”

Yisu gêm lau gêmbac sa yêc malac Genesaret

(Mak 6:53-56; Jon 6:22-25)

34 Sêlac waŋ si e sêsôc baö yêc malac Genesaret. 35 Ma têtŋ ndoc lau malac-ŋga sêlic bu Yisu meŋ, naŋ sêkêŋ ŋawaê têtŋ gameŋ ŋamakê-ŋga honŋ, ma lau sêkôc si lau gêmbac honŋ sa sêtêŋ iŋ sêmeŋ. 36 Nŋac sêteŋ bu sêmasêc iŋ ndê ŋakwê ŋadali ŋambwa, ma lau honŋ naŋ sêmasêc iŋ, naŋ ŋayham sa.

15

Gêŋ naŋ kôm ŋamalac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga

(Mak 7:1-23)

1 Têtŋ dinaŋ lau Palêsai ti kêdôhônŋwaga yomsu-ŋga ŋatô sêmeŋ akêŋ Jerusalem sêtêŋ Yisu si, ma sêndac iŋ, 2 “Tu sake-ŋga am nem ŋgacsêŋomi sêkôm ŋagôliŋ naŋ lau andô sic dulu têtŋ yac, naŋ

popoc? Têtŋ ndoc sêneŋ gêŋ, naŋ sêŋgwasiŋ amba muŋ su dom.”

3 Ma Yisu ô ŋac si yom bocdec bu, “Ma bocke? Tu sake-ŋga mac atoc lau andô si ŋagôliŋ sa ma akôm Anötö ndê yomsu popoc? 4 Anötö dau sôm, ‘Toc damam lu dinam sa,’ ma iŋ sôm tiyham bu, ‘Asa naŋ sôm yom sac pi iŋ damba me dinda, naŋ oc sêndic iŋ ndu.’ 5 Tigeŋ mac aŋkuc yomsu dau dom. ŋgac daŋ ndê awa me gêŋ bu yêc bu nem damba lu dinda sa, magoc iŋ sôm têtŋ iŋlu, ‘Oc tôm dom bu wanem amlu sa, bu gêŋ dindêc aô wakêŋ ti da têtŋ Anötö,’ 6 goc mac alic ŋayham bu iŋ toc damba sa dom. Bocdinaŋ mac aseŋ Anötö ndê yom naŋ sôm bu atoc damam lu dinam sa, naŋ popoc, tu bu aŋkuc lau andô si ŋagôliŋ. 7 Mac lau atim yom lau-ŋga! Yom naŋ propet Aisaya hoc asê muŋ su, naŋ hêganônŋ mac solop. Iŋ sôm bu, 8 ‘Lau dindêc sêtoc aô sa ŋa whasuŋ ŋambwa, tigeŋ ŋac si ŋalôm yêc daŋ dau-ŋga. 9 Nŋac sem akiŋ aô ŋandô dom, ma yom naŋ sêndôhônŋ têtŋ lau, naŋ ŋamalac si yomsu ŋambwa.’ ”

10 Goc Yisu ta lau honŋ ma sôm, “Aŋgô ma aŋyalê ŋapep. 11 Gêŋ daneŋ-ŋga naŋ sip ŋamalac whasuŋ, naŋ kôm ŋac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga dom. Tigeŋ yom naŋ sa akêŋ ŋamalac whasuŋ, naŋ kôm ŋac ŋadômbwi sa.” 12 Têtŋ dinaŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêtigasuc iŋ ma sêsôm têtŋ iŋ, “Lau Palêsai sêŋgô am nem yom dinaŋ, dec kôm ŋac sêlic sac. Am kêyalê, me mba?” 13-14 Goc iŋ sôm têtŋ ŋac, “Ahêgo daôm tu ŋac-ŋga dom! Atec ŋac. Lau honŋ naŋ daŋga wambu Damaŋ undambê-ŋga ndê yom dom, naŋ sêtôm wahô naŋ iŋ oc puc sa ti ŋawakac. Nŋac bu sêtôc seŋ têtŋ lau ŋatô, magoc ŋac tandô pec. Ma ŋgac tapec daŋ bu wê tapec daŋ, iŋlu lu-lu oc sêpeŋ sêsip sê.”

15 Dec Pita sôm, “Gitôm bu am whê yom gôliŋ dinaŋ ŋahu sa têtŋ yac?” 16 Goc Yisu ndac, “Ma bocke? Têtŋ nde mac oc aŋyalê? 17 Alic!

Gêñ nan sip ñamalac whasuñ, nan sip in ñatac ñalôm gi, ma tiñambu sa meñ tiyham. ¹⁸ Tigen yom sac nan sa ñamalac whasuñ, nan sa akêñ in ndê ñalôm, ma sac nan yêc ñamalac ñalôm, dec kôm in ñadômbwi sa yêc Anötö anğô-nga. ¹⁹ Gauc sac, mêtê sêndic ñamalac ndu-nga, mêtê mockain-nga nan lau nan sem dau sa su, ma lau nan sem dau sa su dom, nan sêkôm, mêtê sênem kan gêñ-nga, yom tasan, ma yom sêpu lau-nga, ²⁰ nan yêc ñamalac ñalôm, nan kôm ñac ñadômbwi sa. Tigen yac bu tanğwasin aman dom ma daneñ gêñ, dec oc kôm yac ñadômbwi sa yêc Anötö anğô-nga dom.”

Awhê Kanan-nga kên whin ñanğa (Mak 7:24-30)

²¹ Yisu hu malac dinañ sin, ma in ti ndê ñgacsêñomi sêtêñ malac Taya ma Saidon ñagameñ ñamakê-nga si. ²² Ma awhê Kanan-nga dan, nan ndöc gameñ dinañ, nan têt in meñ ma mbwêc, “O Pômdau, †Dawid ndê Atu, tamwalô aö. Ñalau sac kên ñawapac atu têt aö atuñwê, ma kôm in tisac.” ²³ Yisu gêm dôn ma ô yom dan dom, goc ñgacsêñomi sêtigasuc in ma sêsôm, “Kên in lhö ndi, bu in kékuc yac ma mbwêc yom ñapan.” ²⁴ Ma in sôm, “Awhê dau in awhê Israel-nga dom. Anötö kêkin aö bu wanem lau Israel-nga sa, bu ñac sêtôm domba nan sinğa su.”

²⁵ Têt dinañ awhê dau meñ pôn haduc têt in ma ndac tiyham, “Pômdau, nem aö sa.” ²⁶ Ma Yisu sôm, “Solop dom bu dakôc balêkoc si gêñ daneñ-nga su ma tambalin têt giam sêneñ.” ²⁷ Magoc awhê dau ô yom ma sôm, “Aêc Pômdau, tigen giam nan sêndöc ñadau ndê tebo ñapu, nan señ gêñ ñapopoc nan peñ yêc tebo.” ²⁸ Yisu ngô yom dinañ ma sôm, “O awhê, am kên whin ñanğa. Aö oc wakôm tôm am ndac.” Ma têt acgatu ñasawa dau dinañ, awhê dau ndê atuñwê ñayham sa.

Yisu gólôm lau 4,000 (Mak 8:1-10)

²⁹ Yisu kölhö gi ma kêsêlêñ whin ndê ñgacsêñomi mbo Bugic-ton Galili-nga ñamakê. Goc in pi lôc dan gi ma ndöc sic. ³⁰ Ma lau daêsam sêwê sêtêñ in sêmeñ. Ñac sêkôc lau gahi sac, lau tapec, l au bôlin, awha mba, ti lau gêmbac daêsam, ma sêkêñ ñac sêyêc Yisu anğô-nga. Ma in kôm ñac hon ñayham sa. ³¹ Têt ndoc lau sêlic awha mba sêsôm yom asê, ma lau gahi sac ti lau bôlin sêñsêlêñ tiyham, ma tapec si tandô ñawa sa, nan sêhêdaê ñandô. Ma sêmpin Anötö Israel-nga.

³² Yisu ta in ndê ñgacsêñomi sêmeñ, goc sôm têt ñac, “Aö tanwalô lau dindec, bu sêmbo sêwhin aö gitôm bêc tö su. Ñac si gêñ daneñ-nga pacndê, ma aö gatec bu wakêñ ñac sêlhö sêndi ti gêñ yô ñac, mbo ñac tagôlô yêc señ.” ³³ Magoc ñgac-sêñomi sêsôm, “Bocke? Gameñ dec gameñ sawa, ma danemli bolom yêc nde, bu dakêñ têt ñac sêneñ?” ³⁴ Ma Yisu ndac, “Mac nem bolom hinga ndöc?” Ma sêsôm, “Bolom 7 ma i mwambwa ñatô.” ³⁵ Goc Yisu sôm têt lau bu sêndöc sic. ³⁶ Dec in k ôc bolom 7 ma i sa ma gêm dançe, p ô kôc-kôc, ma kên têt ñgacsêñomi, ma ñac sic sam têt lau. ³⁷ Ñac hon señ e gitôm, ma tiñambu ñgacsêñomi sic gêñ ñadêlê sa sip gatop 7 e meñhu. ³⁸ Lau daêsam señ gêñ dinañ e gitôm. Ñac si laungac ñanamba gitôm 4,000, ma lauwhê ti balêkoc sêmbo sêwhin.

³⁹ Tiñambu Yisu kên lau hon sêlhö si, goc in ti ndê ñgacsêñomi sêpi wan dan ma sêtêñ malac Magadan ñagameñ si.

16

Lau Palêsai sêndac gêñ dalô (Mak 8:11-13)

¹ Lau Palêsai ti lau Sadiusi ñatô sêtêñ Yisu sêmeñ bu sêñsahê in.

Nac sêndac in bu kôm gêñ dalô bu tôc asê bu in kôc ñaclai yêc Anötö ndê. ² Dec in sôm, “Mac bu alic umbon tikoc, goc mac asôm bu ‘Ac oc pi ñayham.’” ³ Ma mac bu alic umbon tiyec, goc mac asôm, ‘U oc ndic.’ Mac alic gêñ dalô umbon-nga dinan, ma anyalê ñahu. Ma bocke dec mac anyalê gêñ dalô daêsam nan aö gakôm têtñ ñasawa dindéc, nan ñahu dom? ⁴ Mac lau sac nan apuc dômwêm Anötö, ma asa nem lêtñ bambalin gitôm lau mockain-nga. Mac anjalê gêñ dalô, tigen Anötö oc kêtñ gêñ dalô tigen têtñ mac alic, gitôm gêñ dalô nan in kôm pi Jona.” Yisu sôm yom dinan su, goc hu ñac sin ma kölhö gi.

Yisu puc lau Palêsai ti lau Sadiusi si giso asê

(Mak 8:14-21)

⁵ Têtñ ndoc Yisu ti ñgacsêñomi sêmbu akêtñ bugicton ñadanga sêmen, nan ñgacsêñomi sêkôc bolom dom, sêñlhin dau sin. ⁶ Ma Yisu sôm têtñ ñac, “Ayob daôm ñapep tu lau Palêsai ti lau Sadiusi si yist.” ⁷ Goc ñac sem yomgalôm sêwhin dandi ma sêsôm, “In sôm yom dinan ñahu bu yac dakôc bolom dom.” ⁸ Magoc Yisu kêyalê ñac si yom dau, dec sôm, “O mac lau nan akêtñ whin gwalec! Tu sake-nga mac am yomgalôm awhin daôm, ma gauc gêm bu aö gasôm yom pi yist, ñahu bu mac nem bolom mba?” ⁹ Bocke mac nem gauc sa pi gêñ hon nan aö gakôm, nan dom? Gauc nem bolom amandan nan gakêtñ têtñ lau 5,000 señ. Tinambu mac ahon ñadêlê sa sip gatop hinga? ¹⁰ Ma têtñ ndoc lau 4,000 señ bolom amandan ñandôlu, nan ñadêlê sip gatop hinga? ¹¹ Aö gasôm yom pi bolom kain dinan dom, ma bocke dec mac anyalê aneñ yom ñahu dom? Ayob daôm ñapep pi lau

Sadiusi ti lau Palêsai si yist.” ¹² Têtñ dinan ñac si gauc sa. Ma sênyalê bu in ndê yom hêganônñ yist bolom-nga dom. Sênyalê bu in kêtñ puc ñac bu sêyob dau pi yom nan lau Sadiusi ti lau Palêsai sêndôhôn têtñ lau.

Pita hoc Yisu ñahu asê

(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ Yisu ti ndê ñgacsêñomi sêhóc asê gameñ nan sêsam bu Sisaria Pilipai, ma in ndac ñac, “Lau sêsôm sake pi ñamalac ndê Atu? Sêsôm bu in asa?” ¹⁴ Ma sêsôm, “Lau ñatô sêsôm bu am Jon, Ngac Kêku Lau-nga, ma ñatô sêsôm bu am Elaija, ma ñatô sêsôm bu am Jeremaya me propet akwa-kwa si dan.”

¹⁵ Goc Yisu ndac ñac, “Ma mac daôm, mac asôm bu aö asa?” ¹⁶ Ma Saimon Pita ô yom ma sôm, “Am Mesaya, Anötö Tali ñadau ndê Atu am.” ¹⁷ Dec Yisu sôm, “O Saimon, Jona ndê atu, aö awhan hóc am, bu ñamalac dan hoc yom dau asê têtñ am dom. Daman undambê-nga kêtñ gauc dinan têtñ am. ¹⁸ Aö wasôm têtñ am, bu am Pita, ma aö wandic aneñ gôlôwac dabun sa sêlhac hoc dau ñahô.* Ma ñaclai lambwam-nga gitôm dom bu ku ñac dulu. ¹⁹ Ma aö wakêtñ ki têtñ am bu yob gatam lau sêsôc Anötö ndê gôlin ñapu-nga. Ma gêñ bocke nan am bu êmbwala su yêc nom, nan wambwala su yêc undambê. Ma gêñ bocke nan am bu sô dôñ yêc nom, nan wasô dôñ yêc undambê bocdinan.” ²⁰ Yisu sôm yom dinan su, goc gic yao in ndê ñgacsêñomi ti ñannga, bu sêsôm asê têtñ lau bu in Mesaya dau dom.

Yisu sôm gwanan bu in oc hóc ñandê

(Mak 8:31-33; Luk 9:22)

²¹ Têtñ têtñ dinan Yisu gic hu sôm yom têtñ ndê ñgacsêñomi, pi gêñ nan oc hóc asê in. In whê sa bu in gic waê bu têtñ Jerusalem ndi, ma

* **16:18** Yêc Yom Grik Pita ndê ñaê sêsam bu ‘Petros,’ ma hoc sêsam bu ‘petra.’ Lau ñatô gauc gêm bu Yisu ndê yom pi hoc nan in ndê gôlôwac dabun oc sêlhac ñahô, nan hêganônñ yom nan Pita hoc asê pi Yisu. Bu Pita hoc yom asê ma sôm bu Yisu in Mesaya, Anötö Atu, ma yom dau ti gôlôwac dabun hon si yom sêkêtñ whin-nga ñahu.

lau bata Israel-nga ti dabuñsiga atu-tu, ma kêdôhônwaga yomsu-nga oc sêkênj ñawapac daêsam têtj in e lau sêndic in ndu. Ma têtj bêc titô-nga Anötö oc uñ in sa mbo tali tiyham. ²² Goc Pita kôc in sa ñasawa sauñ gi, ma sôm in bocdec bu, “Pômdau, mba! Tu Anötö-nga, oc mba! Gêñ dinañ oc tap am sa dom andô!” ²³ Yisu kac dau kwi ma sôm têtj Pita, “Sadañ, kôc daôm sa lhö su! Am gauc gêm bu lhac aö ahuc, a? Am kêyalê Anötö ndê lêtj dom, am bu êmkuc ñamalac si gauc ñambwa.”

Lau nañ sêñkuc Yisu oc sêhóc ñawapac

(Mak 8:34-9:1; Luk 9:23-27)

²⁴ Goc in sôm têtj in ndê ñgac-sêñomi, “Asa nañ tac whiñ bu êñkuc aö, nañ êñgwiniñ dau ma hôc ndê a gicso dau sa, ma êñkuc aö. ²⁵ Bu asa nañ tac whiñ bu sap gêtj nom-nga dôñ ñapañ tu mbo tali-nga, nañ oc ñiñga. Magoc asa nañ bu hu gêtj nom-nga siñ tu êñkuc aö-nga, nañ oc ñiñga dom. ²⁶ Ñamalac dañ bu po gêtj nom-nga hoñ sa, magoc in dau gatu bu ñiñga, dec gêtj nom-nga hoñ dinañ oc tôm dom bu nem in sa. Gêtj ñayham bocke yêc, nañ gitôm bu dakêtj têtj Anötö ô yac neñ gatuñ? ²⁷ Tiñambu Ñamalac ndê Atu oc mbu meñ ti Damba ndê ñaclai ti ñawasi undambê-nga, ma whiñ añela hoñ. Têtj dinañ in oc kêtj ñagêyô têtj ñamalac hoñ tôm ndi, êñkuc mêtê nañ ñac sêkôm. ²⁸ Aö wasôm yom ñandô têtj mac! Lau ñatô nañ sêlhac dec, nañ oc gacgeñ sêmbo tali e sêlic Ñamalac ndê Atu meñ ti ndê ñaclai nem gôliñ-nga.”

17

Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê ñawasi

(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Bêc 6 giñga su, goc Yisu kôc Pita, ma Jems lu asi Jon sêwhiñ in, ma ñac tawasê sêpi lôc baliñ dañ si. ² Yêc dindê sêlic Yisu ndê ñamlic kainj dañ sa. In añgô andô ñawê

sa gitôm ac pô gameñ, ma in ndê ñakwê ñawasi sêp sambuc. ³ Ma sêlic Moses lu Elaija sêhoc dau asê ma inlu sem yomgalôm sêwhiñ Yisu. ⁴ Goc Pita sôm têtj Yisu, “Pômdau, ñayham kêlêc bu dambo dec. Am bu tac whiñ, goc aö wakwê bac tö bu mac ambo-nga, am nem bac dañ, Moses ndê dañ, ma Elaija ndê bac dañ.” ⁵ In sôm yom dau mbo, ma dao ti ñawê atu dañ sip meñ ma kêgatôc ñac ahuc. Ma awha dañ sa yêc dao ñalôm, nañ sôm, “Aö neñ atuñgac dau dindec. Aö gatisambuc in, ma atac whiñ in ndu andô. Añgô in ndê yom mañ!” ⁶ Têtj ndoc ñgac-sêñomi tö sêñgô awha dinañ, nañ sêtôc dau ñalêtj sac, ma sêhu dau añgô andô sip nom. ⁷ Magoc Yisu têtj ñac gi, kêmasêc ñac ma sôm, “Atisa ma atôc daôm dom.” ⁸ Ma sêhóc tandô sa ma sêlic bu Yisu tawasê mbo.

Gêndac pi Elaija

(Mak 9:11-13)

⁹ Tiñambu ñac sêsip akêtj lôc dau sêmeñ, ma Yisu kêtj yao ñac bocdec bu, “Andic miñ pi gêtj nañ mac alic nañ dom, e Ñamalac ndê Atu tisa akêtj lau batê-nga.” ¹⁰ Ma ñgacsêñomi tö dinañ sêndac in bocdec bu, “Lau †Skraib nañ sêndôhônj yomsu, nañ sêsôm bu Elaija oc meñ hôc asê muñ, ma tiñambu Mesaya oc meñ. Yom dau ñahu bocke?” ¹¹ Goc Yisu ô yom ma sôm, “Elaija gic waê bu meñ ma êmasañ gêtj hoñ tisolop. ¹² Ma aö wasôm têtj mac, bu Elaija meñ su, tigeñ lau sêñyalê in dom. Ma sêkôm mêtê sac têtj in tôm ñac atac whiñ. Ma ñalêtj tigeñ Ñamalac ndê Atu oc sip ñac si amba, ma sêkêtj ñandê atu têtj in.” ¹³ Têtj dinañ ñac si gauc sa bu Yisu ndê yom pi Elaija hêganônj Jon, Ñgac Kêku Lau-nga.

Yisu soc ñalau sac su yêc balê dañ

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43)

¹⁴ Têtj têtj ñac sêmbu sêmeñ, nañ sêtap lau toñ atu sa, ma ñgac dañ têtj Yisu gi ma pôñ haduc. ¹⁵ Ma in

sôm, “Pômdau, tamwalô aneņ balê ma nem in sa. In hóc ɲawapac atu daņ, ma ndoc daêsam kôm in titoņ e peņ sip ya me bu. ¹⁶ Aô gakôc in gatêņ nem ɲgac-sêņomi ga, magoc ɲac sêtôm dom bu sêkôm in ɲayham sa.” ¹⁷ Ma Yisu sôm, “O mac lau sac! Aô gambo gawhiņ mac ɲasawa hic baliņ su, ma bocke mac atôm dom bu akôm gêņ daņ? Aô wambo wawhiņ mac tu wanem mac sa-ɲga ɲapaņ dom! Mac nem akêņ whiņ mbasi. Akôc balê dau sa amen.” ¹⁸ Goc Yisu hec yom ɲalau sac naņ mbo balê dau ɲalôm, ma soc in sa awê gi, ma ɲagahô eņ balê dau ɲayham sa.

¹⁹ Tiņambu ɲgacsêņomi sêtêņ Yisu si, ma sêndac in gelec, “Tu sake-ɲga yac atôm dom bu asen ɲalau sac dinaņ su?” ²⁰ Ma in ô yom ma sôm, “Mac atôm dom, bu mac akêņ whiņ Anötö ndê ɲaclai gitôm dom. Yomandô aô wasôm têņ mac, bu mac nem akêņ whiņ bu nditôm gêņ sauņ andô daņ, tôm soc ɲamatu sauņ, dec oc tôm bu mac asôm têņ lôc daņ bu puc dau sa ma têņ gameņ wakuc ndi, goc lôc dau oc ndi. Akêņ whiņ, ma mac oc atôm bu akôm gêņ hoņ. [²¹ Yac bu dasoc ɲalau sac kaiņ dinaņ su, goc gêņ ɲamata-ɲga dahu gêņ daneņ-ɲga siņ tu gauc nem Anötö-ɲga, ma daten mbec ɲaņga.]”

Yisu sôm tiyham bu in oc mbac ndu ma tisa tiyham

(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

²² Tiņambu Yisu ndê ɲgac-sêņomi sêkac dau sa yêc gameņ Galili-ɲga, ma in sôm têņ ɲac, “Tiņambu oc sêkêņ ɲamalac ndê Atu sip lau ɲatô amba. ²³ ɲac oc sêndic in ndu, magoc têņ bêc titö-ɲga Anötö oc uņ in sa mbo tali tiyham.” Yisu ndê yom dinaņ kôm ɲgacsêņomi si ɲalôm ɲawapac ɲandô.

Takis Lôm Dabuņ-ɲga

* **17:24** Tôm yala tigen-tigen laungac Israel-ɲga hoņ naņ si yala hóc gêlêc 20, naņ semlhi takis lôm dabuņ-ɲga. Takis dau gitôm lau Grik si mone drakma lu, gitôm ɲaôli naņ sêkôc tu gweleņ bêc lu-ɲga. Alic Eks 30:13; ma 38:26.

²⁴ Tiņambu Yisu ti ndê ɲgac-sêņomi sêhóc asê malac Kapenaom, ma lau naņ sêkôc takis lôm dabuņ-ɲga,* naņ sêtêņ Pita si ma sêndac in bocdec bu, “Bocke? Mac nem kêdôhônwaga oc kêņ mone nemlhi takis lôm dabuņ-ɲga, me mba?” ²⁵ Ma Pita sôm, “Hecen, in oc nemlhi.”

Têņ ndoc Pita sôc andu gi, naņ in gic miņ yom dau têņ Yisu dom, magoc Yisu dau ndac in, “Saimon, am gauc gêm sake? Kiņ nom-ɲga sêkôc takis yêc lau asa? Sêkôc yêc ɲac dau si atui, me sêkôc yêc lau ɲatô?” ²⁶ Goc Pita ô yom ma sôm, “ɲac sêkôc takis yêc lau ɲatô.” Ma Yisu sôm, “Bocdinaņ yomsu takis-ɲga hêganôn Kiņ ndê atui dom. ²⁷ Tigen yham dom bu ɲac sêlic yac sac. Bocdinaņ sa ndi ma kêņ gam yêc bugictoņ. Ma i ɲamata-ɲga naņ am hê sa, naņ kac i dau whasuņ sa, ma am oc tap mone sa gitôm bu nemlhi hêclu neņ takis lôm dabuņ-ɲga. Kôc sa, ma kêņ têņ ɲac.”

18

Asa ti ɲamalac ɲamata-ɲga?

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Têņ ndoc dinaņ ɲgac-sêņomi sêtêņ Yisu si, ma sêndac in bocdec bu, “Lau naņ sêmbo Anötö ndê gôliņ ɲapu, naņ si asa ti ɲamalac ɲamata-ɲga?” ² Goc Yisu ta balêkoc sauņ daņ meņ, ma kêņ in kalhac ɲac ɲalhu. ³ Ma in sôm, “Anem daôm kwi ma aņgwiniņ daôm e atôm balêkoc sauņ. Bu mba, naņ wasôm yom ɲandô têņ mac bu mac atôm dom bu asôc Anötö ndê gôliņ ɲapu. ⁴ Asa naņ bu êngwiniņ dau nditôm balêkoc dindec, naņ ti ɲamalac ɲamata-ɲga yêc Anötö ndê gôliņ ɲapu. ⁵ Ma asa naņ kôc balêkoc sauņ daņ gitôm in dindec, naņ sa tu aneņ ɲaê-ɲga, naņ gitôm in kôc aô dauņ sa.”

*Puc pi lêtôm**(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)*

⁶ Ma Yisu sôm, “Namalac dan bu tim balêkoc saun dindéc si dan nan kên whin aö bu kôm mêtê sac, nan kôm giso atu. Oc nayham bu dasô hoc atu dan pi in kachu, ma tambalin in sip gwêc tim ndi, ma gwêc kô in mbac ndu. Ma boc-dinan oc tôm dom bu in tim balêkoc dau, ma tinambu tap Anötö ndê matôc sa.

⁷ “Aö wasôm têt mac, bu gêt lêtôm-nga oc sêmen, ma sêkên nawapac têt lau nom-nga. Tigen asa nan bu kôc gêt lêtôm-nga dan men, nan oc tap Anötö ndê matôc sa. Oyaê! ⁸ Bocdinan am amam me gahim dan bu wê am bu kôm sac, goc tim kic. Oc nayham bu am sôc undambê ma ndöc tamli ti amam gatuc me gahim gatuc, hóc gêlêc nan am kôm sac ti lic sambuc e Anötö tuc am sip ya nan sa napan, nan ndi. ⁹ Ma am nem tanôm bu wê am bu kôm sac, goc kip sa ma êmbalin ninga. Am bu mbo tamli ndöc undambê ti tanôm tigen, nan hóc gêlêc am mbo ti tanôm lu ma kôm sac, dec tinambu Anötö tuc am sip ya lambwam-nga ndi.”

*Yom gôlin pi domba nan ginnga**(Luk 15:4-7)*

¹⁰ “Ma ayob daôm napep bu alic lau saun dindéc gitôm gêt nambwa dom. Aö wasôm têt mac, bu nac si anela nan sêmbo undambê, nan sêlhac Daman undambê-nga ndê angô andô-nga. [¹¹ Namalac ndê Atu men bu nem lau nan sinnga su, nan si.]

¹² “Akôc gauc pi ngac dan nan yob domba 100. Têt ndoc domba dan bu ênsêlêng bambalin e ndi ninga, nan in oc kôm sake? In oc hu 99 sin sêmbo, ma sa ndi ênsalê dan nan ginnga. ¹³ Aö wasôm têt mac bu têt ndoc in tap sa, nan in ndê atac nayham tu domba tigen dinan-nga oc hóc gêlêc in ndê atac nayham pi 99 nan sêmbo, nan su.

¹⁴ Ma bocdinan, mac nem Damam

undambê-nga tec bu lau saun dan sêninga.”

Lên tamatôc asidôwai si yom-nga

¹⁵ “Am nem asidôwa dan bu kôm sac têt am, goc am tamwasêm têt in ndi, ma sôm in ndê giso asê têt in. In bu ngô am nem yom ma kac ndê nalôm kwi, dec amlu apitigen tiyham ma ambo ti yom malô. ¹⁶ Magoc in bu ngô dom, dec kôm tôm yac ney nagôlin, nan sôm bu yom nan lau lu me tö sêpuc dôn, nan dakôc sa ti yom nandô. Boc-dinan kôc namalac tigen me lu sêwhin am, tu bu sêpuc am nem yom dôn-nga, ma atêt nem asidôwa dau andi. ¹⁷ Ma asidôwa dau bu sôc lau dinan si yom napu dom, nan sôm yom dau asê têt gôlôwac dabun hon. Ma in bu tec bu sôc gôlôwac dabun si yom napu, nan goc alic in gitôm ngac sambuc me ngac kôc takis-nga nan kêyalê Anötö dom.

¹⁸ “Aö wasôm yom nandô têt mac. Gêt bocke nan mac ambwala su yêc nom, nan wambwala su yêc undambê. Ma gêt bocke nan mac asô dôn yêc nom, nan wasô dôn yêc undambê bocdinan.

¹⁹ “Ma gêt dan tiyham. Mac nem namalac lu me tö bu nalôm tigen bu atêt gêt dan têt Daman undambê-nga, nan in oc kên têt mac. ²⁰ Nahu bu gamey bocke nan mac nem namalac lu me tö akac daôm sa tu aney naê-nga, nan aö oc wambo wawhin mac.”

Dasuc asidôwai si sac kwi man

²¹ Pita têt Yisu gi, ma ndac in bocdec bu, “Pômdau, sôm têt aö. Aney asidôwa dan bu kôm sac têt aö napan, nan wasuc in ndê sac kwi tidim hinga? Nditôm 7, me tidim hinga?” ²² Goc Yisu sôm, “Aö wasôm têt am, bu tidim 7 dom. Suc in ndê sac kwi tidim 77 ma hóc gêlêc. Sê sa dom!

²³ “Angô su nan! Aö bu wawhê sa têt mac, lêt dasuc sac kwi-nga nan gic waê lau nan sêmbo Anötö ndê gôlin napu. Kin dan mbo, ma

in tac whin bu êmasan yom whin in ndê lau akin nan si tôp yêc in.

²⁴ In gic hu gwelen dau, ma sêkên ngac dan kalhac in ango-nga, nan ndê tôp atu andô, gitôm mone talent 10,000.* ²⁵ Ngac dinan gitôm dom bu ô ndê tôp, goc Kin dau sôm bu sêkên in ti in ndê awhê ma balêkoc ma in ndê gêñ hon bu lau sênemlihi ô tôp dau. ²⁶ Dec ngac akin dau hu dau sip gi pôn haduc têt Kin, ma ten in bocdec bu, 'Kên nasawa têt aö, ma waö gêñ hon!' ²⁷ Goc Kin tawalô in, ma hu yom tôp-nga sin, ma kên in sa gi.

²⁸ "Tigen tinambu ngac dau tap ngac akin dan sa, nan ndê tôp sauñ yêc in, gitôm mone †denarii 100.† In gôlô ngac dau dön, hóc in sip kachu, ma sôm, 'Am ndic nem tôp têt aö!' ²⁹ Ma ngac dau hu dau sip gi pôn haduc ma ten in bocdec bu, 'Kên nasawa têt aö ma waö nen tôp.' ³⁰ Tigen in tec, ma kên ngac dau ndöc gapocwalô e in ô tôp hon pacndê. ³¹ Lau akin natô sêlic gêñ dinan, dec nalôm nawapac nandô, ma sêtên Kin si ma sic min gêñ hon têt in. ³² Goc in ta ngac akin dau ma sôm têt in, 'Am ngac sac! Am ten aö bu tanwalô am, dec aö gahu am nem yom tôp-nga sin. ³³ Tu sake-nga am tamwalô ngac dinan dom, gitôm aö tanwalô am?' ³⁴ Goc in tac nandê atu, ma kên ngac akin dau têt lau gapocwalô-nga, bu sêndic in namlic nandê ma ndöc gapocwalô e in ndic ndê tôp sambuc su."

³⁵ Yisu gic bata yom gôlin dau, goc sôm, "Mac bocdinan, asuc nem asidôwai si sac kwi ma gauc nem tiyham dom. Bu mba, dec anen Daman undambê-nga oc kôm têt mac gitôm Kin dinan kôm têt ndê ngac akin."

19

Anötö tec bu awhê lu ngac sêhu

dau sin

(Mak 10:1-12)

¹ Yisu sôm yom dau su, goc hu gameñ Galili-nga sin, ma têt gameñ Judia-nga nan yêc Bu Jordan nadanga têt ac pi-nga, nan gi. ² Lau daêsam sênkuc in, ma yêc gameñ dinan in kôm nac si gêmbac nayham sa.

³ Ma lau Palêsai natô sêtên in si bu sêtin in, dec sêndac in bocdec bu, "Yom dan yêc, nan tôm bu ngac dan hu ndê awhê sin, me mba? In oc êngilî yomsu, me mba?" ⁴ Goc in sôm, "Mac anyalê Anötö ndê yom nan sêto yêc, me mba? Yom dau sôm bu, 'Têt têt namata-nga Anötö kêmasan namalac awhê ma ngac.' ⁵ Ma yom dan tiyham sôm, 'Tu dinan-nga ngac dan oc hu damba lu dinda sin, ma sap in ndê awhê dön. Ma inlu sêti gêñ tigen.' ⁶ Yom dau whê sa bu inlu sêmbo sêtôm namalac lu dom, inlu sêti gêñ tigen yêc Anötö ango-nga. Bocdinan yham dom andô bu namalac sêkac gêñ nan Anötö dau kên pitigen, nan su."

⁷ Goc sêndac in, "Bocdinan dec tu sake-nga Moses to yomsu dan, nan sôm bu ngac dan gitôm bu to bapia hu nawhê sin-nga, goc hu in sin?" ⁸ Ma Yisu ô yom bocdec bu, "Moses kêyalê bu mac nem nalôm nadandi, dec sôm bu ngac dan gitôm bu hu ndê awhê sin. Tigen têt têt namata-nga Anötö kêmasan namalac awhê ma ngac tu bu sêhu dau sin-nga dom. ⁹ Aö wasôm têt mac, bu yom tigen yêc bu ngac dan hu ndê awhê sin, nan awhê dau kôm mêtê mockain-nga whin ngac dan. Ma ngac dan bu hu ndê awhê sin tu gêñ dau-nga dan-nga, ma nem awhê wakuc, nan kôm mêtê mockain-nga yêc Anötö ango-nga."

¹⁰ Têt dinan Yisu ndê ngac-sênomi sêsôm têt in, "Bu bocdinan,

* **18:24** Lau Grik si mone nan sêsam bu talent, nan naöli atu andô - talent tigen gitôm K5-6,000. Bocdinan ngac dau ndê tôp hóc gêlêc 5 milien kina. † **18:28** Ngac dau ndê tôp gitôm K5-600.

dec mboe oc nayham bu lau sênem dau dom, a? Oc nawapac atu bu awhê lu ngac sêsôc yom dau napu.”¹¹ Magoc in sôm, “Mba! Anötö kêmasañ awhê lu ngac bu sênem dau. Magoc lau tigen-tigen in kêmasañ nac bu sênem awhê me ngac dom.”¹² Lau ngac natô dindai sêkôc nac, nan sêtôm dom bu sênem awhê. Ma laungac natô nan sêsê nac bu sênem awhê dom. Ma natô sêkên dau sambuc tu gwelen nawae nayham-nga tu bu sêpo Anötö ndê gôlin sa, ma tu dinañ-nga dec sem awhê dom. Am asa nan gitôm bu kôc yom dindac sa ma sôc napu, nan kôc sa.”

*Yisu gêm mbec balêkoc
(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)*

¹³ Lau natô sêkôc si balêkoc sêtên Yisu si. Nac tac whin bu in kên amba sac nac, ma teñ mbec pi nac. Tigen ngacsênomi sêsôm dinda ti dambai.¹⁴ Goc Yisu sôm, “Atec balêkoc sêtên aô sêmen. Alhac nac ahuc dom, bu Anötö ndê gôlin gic lau nan sêtôm balêkoc saun dindac, nan nawae.”¹⁵ Ma in kên amba sac nac hon ma gêm mbec nac, goc tisa ma kôlhô gi.

*Ngac ti lêlôm
(Mak 10:17-22; Luk 18:18-23)*

¹⁶ Ma ngac dan tên Yisu gi, ma ndac in bocdec bu, “Kêdôhônwaga, aô wakôm gên nayham bocke, dec tinambu Anötö oc kôc aô sa wandôc tanli yêc undambê?”¹⁷ Yisu ô yom ma sôm, “Tu sake-nga am ndac aô bu gên sake in gên nayham? Anötö tawasê in nayham. Am bu ndôc tamli yêc undambê, nan danam wambu yomsu nan Anötö kên tên Moses.”¹⁸ Goc ngac dau ndac, “Yomsu hon, me yomsu bocke?” Ma Yisu sôm, “Yomsu bocdec bu, ‘Ndic namalac ndu dom. Kôm gên mockain-nga dom. Nem kan gên dom. Sôm yom tasan pi lau dom.’¹⁹ Toc damam lu dinam sa, ma ‘Tac whin lau natô gitôm am tac whin daôm.’”²⁰ Goc in sôm, “Yomsu hon

dinañ aô kakuc gambo. Ma gên sake yêc tu wakôm-nga?”²¹ Ma Yisu sôm, “Am bu ti ngac gitên, nan sa ndi ma kên nem gên hon tên lau sênemlhi, ma kên na-awa tên lau nalôm sawa. Ma bocdinañ dec êmyalê bu am nem awa nandô yêc undambê. Ma tinambu mwen ma êmkuc aô.”²² Ngac dau in ndê yala daêsam dom, ma tên ndoc in ngô Yisu ndê yom dinañ, goc in kôlhô ti nalôm nawapac gi. Nahu bu in ngac ti lêlôm.

*Puc pi awa ti wapa
(Mak 10:23-31; Luk 18:24-30)*

²³ Goc Yisu sôm tên ndê ngac-s ênomi, “Yomandô wasôm tên mac, bu lau ti lêlôm oc tôm dom bu sêsôc Anötö ndê gôlin napu ngahô, nahu bu nac si awa ti wapa hê nac kwi.”²⁴ Angô! Bôc atu dan gitôm kamel, oc tôm bu sôc so nalasê ngahô hêc gêlêc ngac ti lêlôm dan, nan bu sôc Anötö ndê gôlin napu.”²⁵ Tên ndoc ngacsênomi sêngô yom dinañ dec sêhêdaê nandô, ma sêndac Yisu, “Bu bocdinañ dec asa oc tôm bu tap Anötö ndê mwasiñ nem lau si-nga sa? Oc nawapac atu!”²⁶ Magoc Yisu tahê nac ma sôm, “Gên nan namalac sêtôm dom bu sêkôm, nan Anötö gitôm bu kôm.”

²⁷ Ma Pita ô yom ma sôm, “Yac ahu gên hon sin tu ankcuc am-nga. Bocdinañ yac oc atap mwasiñ bocke sa?”²⁸ Dec Yisu sôm tên nac hon, “Yomandô wasôm tên mac, bu tên ndoc nambu-nga nan gên hon sêtiwakuc, nan Namalac ndê Atu oc ndôc in ndê pôn Kin-nga ti naclai ma nawasi atu. Ma mac lau nan ankcuc aô, nan oc andôc pôn 12, ma anem gôlin lau Israel-nga si ton 12.”²⁹ Ma lau hon nan sêhu andu me damba lu dinda, me asidôwai ma balêkoc, me nom sin tu aô-nga, nan Anötö oc kên gên kain dinañ daêsam tên nac ô. Ma tinambu in oc kên nac sêwêkain gameñ sêndôc tali napan-nga.

³⁰ “Magoc lau daêsam naŋ sêti lau ŋamata-ŋga têtj têtj kwahic dec-ŋga, naŋ oc sêti lau ŋambu-ŋga, ma lau ŋambu-ŋga oc sêti lau ŋamata-ŋga.”

20

Yom gôliŋ pi lau naŋ sem gwelenj yêc ôm wain-ŋga.

¹ Goc Yisu sôm, “Aŋgô yom gôliŋ dindec pi Anötö ndê gôliŋ, oc whê aneŋ yom dinaŋ sa. Ngac daŋ mbo, naŋ wêkaiŋ ôm wain-ŋga atu daŋ. In tisa têtj bêbêc ganduc ma sôc malac lôm gi, ma kêsalê lau tu sênem gwelenj yêc in ndê ôm-ŋga. ² In tap lau ŋatô sa, ma sôm bu in oc nemlhi ŋac ŋa mone gitôm ðdenarias tigenj tu gwelenj bêc tigenj-ŋga. Goc in kêkiŋ ŋac sêsôc in ndê ôm si. ³ Ma têtj acgatu gitôm 9 kilok, in sa gi gêlic lau ŋatô sêlhac ŋambwa sêlhac malac lôm. ⁴ Ma in sôm têtj ŋac, ‘Andi akôm gwelenj yêc aneŋ ôm wain-ŋga, ma aô oc wakêŋ ŋaôli solop têtj mac ô nem gwelenj.’ ⁵ Goc sêsôc ôm si ma sem gwelenj. Ma in kôm bocdinaŋ têtj ac kalhac lhu ma têtj 3 kilok telha-ŋga. In gi tap lau sa, ma kêkiŋ ŋac si sêkôm gwelenj. ⁶ Ma têtj 5 kilok telha-ŋga in sa gi tap lau ŋatô sa, naŋ sêlhac ŋambwa. Ma in sôm têtj ŋac, ‘Tu sake-ŋga mac ambo ŋambwa têtj acsalô sambuc dindec?’ ⁷ Ma sêsôm, ‘Lau daŋ sêmeŋ sêkêŋ gwelenj têtj yac tu akôm-ŋga dom.’ Goc in sôm, ‘Mac andi anem gwelenj yêc aneŋ ôm.’

⁸ “Têtj ac gi sip, goc ôm ŋadau sôm têtj in ndê ŋgac ŋamata-ŋga, ‘M bwêc lau naŋ sem gwelenj sêmbo, naŋ sêmeŋ, ma kêŋ ŋac si ŋaôli têtj ŋac. Nemlhi lau naŋ sêmeŋ têtj 5 kilok telha-ŋga naŋ muŋ, goc tiŋambu nemlhi lau naŋ sêmeŋ têtj bêbêc.’ ⁹ Ma lau naŋ ŋadau kôc ŋac sa têtj 5 kilok, naŋ sêkôc denarias tigenj-tigenj ti ŋac si ŋaôli tôm gi. ¹⁰ Tu dinaŋ-ŋga dec lau naŋ sic hu gwelenj têtj bêbêc, sêkêŋ bata bu

oc sêkôc ŋaôli hóc gêlêc denarias tigenj su. Magoc ŋac hoŋ sêkôc denarias tigenj. ¹¹ Têtj dinaŋ ŋac sic hu sêtucdiŋ ŋadau, ¹² ma sêsôm, ‘Lau naŋ sêmeŋ tiŋambu, naŋ sem gwelenj gitôm ŋasawa apê, ma yac am gwelenj atu ma ac pec yac acsalô sambuc dindec. Magoc yac hoŋ akôc ŋaôli kaiŋ tigenj.’ ¹³ Magoc ŋadau sôm têtj ŋac si daŋ, ‘O aneŋ silip! Bocke dec am sôm bu aô gakôm gêtj so têtj am? Bêbêc lec am gôlôc bu kôc denarias tigenj ti am nem ŋaôli gwelenj-ŋga. ¹⁴ Boc-dinaŋ kôc nem ŋaôli sa, ma lhö ndi. Aô tac whiŋ bu wakêŋ ŋaôli têtj lau ŋambu-ŋga gitôm aô gakêŋ têtj am. ¹⁵ Mone dindec aneŋ gêtj, ma wakôm tôm aô atac whiŋ. Bocke dec am gêlic sac bu aô ŋgac wamwasinj lau-ŋga.’ ”

¹⁶ Goc Yisu sôm têtj ndê ŋgac-sêŋomi, “Bocdinaŋ, lau ŋambu-ŋga oc sêti lau ŋamata-ŋga, ma lau ŋ amata-ŋga oc sêti lau ŋambu-ŋga.”

Yisu sôm tiyham bu in oc mbac ndu

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

¹⁷ Tiŋambu Yisu ma lau naŋ sêŋkuc in, sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ bu sêpi malac Jerusalem sêndi. Ma Yisu wê ŋgacsêŋomi 12 sêsa si sêmbo dau-ŋga, ma sôm têtj ŋac, ¹⁸ “Kwahic dec yac oc dapi malac Jerusalem dandi, ma ŋgac daŋ oc kêŋ ŋamalac ndê Atu sip dabuŋ-siga atu-tu ti kêdôhônwaga yomsu-ŋga amba. ŋac oc sêkic yom bu sêndic in ndu, ¹⁹ ma sêkêŋ in sip lau Rom-ŋga amba. Ma lau Rom-ŋga oc sêsu in susu, ma sêndic in ŋamlic ŋandê atu, goc sêndic in ndu pi a gicso dau. Ma têtj bêc titô-ŋga, Anötö oc uŋ in sa mbo tali tiyham.”

Jems lu Jon bu sêhóc gêlêc ŋgac-sêŋomi ŋatô

(Mak 10:35-45)

²⁰ Têtj ndoc dinaŋ Jems lu Jon dinda bu teŋ gêtj daŋ têtj Yisu nem inlu awha, goc kôc Sebedi ndê atu lu dinaŋ sa sêtêŋ Yisu si, ma pôŋ haduc yêc in aŋgô-ŋga. ²¹ Ma Yisu

ndac, “Am tac whiñ sake?” Goc awhê dau sôm, “Aö tac whiñ bu am toc aneñ atuñ lu dindec sa, ma sôm bu inlu sêndöc sêwhiñ am têt ndoc am ndöc nem pôn kiñ-nga ma nem göliñ lau. Kêñ dañ ndöc amam andô-nga, ma dañ ndöc gasê-nga.”²² Dec Yisu sôm têt inlu, “Amlu anyalê gêt nañ amlu andac, nañ dom. Amlu atôm bu anôm gêt sip laclhu ñawapac-nga nañ aö wanôm, a?” Ma inlu sêsôm, “Aêc, alu atôm.”²³ Ma Yisu sôm, “Yomandô, amlu oc ahôc ñawapac gitôm aö wahôc. Magoc aö dec oc wanyalin lau sa bu sêndöc aö aman andô-nga me gasê-nga, nañ dom. Aneñ Damañ ti ñadau bu ênyalin lau sa bu sêndöc dinañ.”

²⁴ Têt ndoc ñgacsêñomi amanlu sêngô yom dau ñawaê, dec kôm ñac atac ñandê têt Jems lu Jon.²⁵ Goc Yisu mbwêc ñac sêtêt in si, ma sôm, “Mac anyalê bu lau sambuc si göliñwaga sêtoc dau sa têt ñac si lau, ma ñac si lau bata sêngwiniñ lau nañ sêmbo ñac ñapu.²⁶ Tigen mac ankcuc ñac si mêtê dau dom. Mba! Mac nem asa nañ tac whiñ bu ti ñamalac tiwaê yêc Anötö anğô-nga, nañ nem akiñ mac.²⁷ Aêc! Asa nañ bu ti mac nem ñamalac ñamata-nga, nañ êngwiniñ dau ma ti mac nem ñgac akiñ ñambwa.²⁸ Ñalêt tigen Ñamalac ndê Atu meñ bu lau sênem akiñ in dom. In meñ bu nem akiñ lau, ma bu kêñ dau ti da bu nemlhi lau daêsam si sac ñatöp.”

Yisu kôm ñgac tapec lu ñayham sa
(*Mak 10:46-52; Luk 18:35-43*)

²⁹ Têt ndoc Yisu ti in ndê ñgacsêñomi sêhu malac Jeriko sin, nañ lau daêsam sêñkuc in.³⁰ Ñgac tapec lu sêndöc señ ñamakê, ma sêngô ñawaê bu Yisu kêsêlêt meñ, goc sêmbwêc, “Pômdu, Dawid ndê Atu, tamwalô alu.”³¹ Goc lau sêsôm inlu bu sênem dau dôn. Magoc inlu sêmbwêc ti ñanga, “Pômdu, Dawid ndê Atu, tamwalô

alu.”³² Yisu kwê dôn kalhac ma ta inlu sêmen. Ma in ndac, “Amlu atac whiñ bu wakôm sake têt amlu?”³³ Ma sê yom ma sêsôm, “Pômdu, alu atac whiñ bu tanôn ñayham sa.”³⁴ Dec Yisu tawalô inlu, ma kêmasec inlu tandô. Ma ñagahô inlu tandô ñayham sa, ma sêñkuc in.

21

Yisu hóc asê Jerusalem
(*Mak 11:1-10; Luk 19:29-38; Jon 12:12-15*)

¹ Ñac sêsun sa Jerusalem ma sêhóc asê malac Betpagi yêc Lôc Olib. Ma Yisu kêkiñ ndê ñgacsêñomi si ñgac lu,² ma sôm têt inlu, “Amlu asôc malac dindê andi, ma amlu oc atap donki dinda dañ sa, nañ sêsô dôn kalhac, whiñ donki dau ñatu. Anğapwêc su, ma akôc sa atêt aö amen.³ Ma ñamalac dañ bu ndac amlu pi gêt dau, nañ asôm têt in bu, ‘Pômdu tac whiñ bu donki lu dindec sênem in sa,’ ma ñagahô in oc kêñ donki lu dau têt amlu.”

⁴ Ñalêt dinañ dec yom nañ propet akwa dañ sôm, nañ ñandô sa. Yom dau sêto yêc bocdec:

⁵ Asôm têt lau †Sayon-nga bu, “Alic su nañ! Mac nem Kiñ têt mac meñ. In ñgac malô, ma in meñ ndöc donki ñatu dañ ñahô.” [*Sek 9:9; Ais 62:11*]

⁶ Ñgacsêñom lu dinañ sêsôc malac si, ma sêkôm tôm Yisu sôm.⁷ Sêwê donki dinda lu ñatu sêtêt Yisu si, ma sêkêt ñac si ñakwê awê-nga sac donki, ma Yisu pi gi ndöc ñahô.⁸ Ma lau daêsam sêhê si ñakwê yêc señ, ma sêhêako a ñalauñ ma sêkêt yêc señ.⁹ Ma lau ton atu nañ sêñsêlêt sêmun Yisu, ti lau nañ sêñkuc in, nañ sêmbwêc, “Hosana têt Dawid ndê Atu. Anötö nem mbec in nañ meñ gêm Pômdu anğô. Hosana têt Anötö lolôc-nga.”

¹⁰ Têt ndoc Yisu sôc malac Jerusalem gi, nañ lau malac-nga hon gauc gêm yom daêsam ma sêndac,

“In asa dê?” ¹¹ Ma lau daêsam sêngô ñac si yom ma sêsôm, “In Yisu, propet atu nañ meñ akêñ malac Nasaret yêc gameñ Galili-nga.”

Yisu soc lau su yêc lôm dabuñ
(Mak 11:15-18; Luk 19:45-46)

¹² Yisu sôc lôm dabuñ ñabatêm-ndö gi, ma soc lau nañ sic dulu gêñ ti semlhi gêñ, nañ su. Ma in tac lau nañ sêo mone,* nañ si tebo sa, ma lau nañ sêkêñ balusi† tu lau sênemlhi-nga, nañ in kêbalip ñac si gêñ hoñ giñga. ¹³ Ma in sôm, “Sêto Anötö ndê yom yêc, nañ sôm, ‘Aneñ andu gic waê bu lau sêteñ mbec sêmbo-nga.’ Tigeñ mac akôm Anötö ndê andu ti lau kañ si gameñ.”

¹⁴ Lau bôliñ ti lau tapec sêtêñ Yisu si yêc lôm dabuñ ñamakê, ma in kôm ñac ñayham sa. ¹⁵ Ma balêkoc nañ sêmbo gameñ dinañ, n añ sêm bwêc yom bocdec, “Hosana têt Dawid ndê Atu!” Magoc têt ndoc dabuñsiga atu-tu ma kêdôhôn waga yomsu-nga sêlic gêñ dalô nañ Yisu kôm, ma sêngô balêkoc dau si yom, dec kôm ñac atac ñandê atu. ¹⁶ Ma sêndac in, “Am ngô balêkoc dindêc sêm bwêc yom so, me?” Ma in sôm, “Mba! Sêto yom yêc bocdec bu, ‘Anötö kêyalin balêkoc ti lau sauñ sa, tu bu sêhoc in ndê waê asê-nga.’ ”

¹⁷ Tiñambu Yisu hu ñac sin ma sa yêc malac Jerusalem gi, ma têt ôbwêc dinañ in yêc malac Betani.

Yisu pucbo a kin dan
(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Têt bêtêc ganduc Yisu kêsêlên bu mbu têt Jerusalem ndi, ma gêñ yô in. ¹⁹ Ma in gêlic a kin dan kalhac señ ñamakê, goc têt a dau gi ma kêsâlê a ñandô. Tigeñ a dau ñandô mba, in tap ñalauñ ñambwa sa. Dec in pucbo a dau ma sôm,

“Am oc nem ñandô tiyham dom!” Ma ñagahô a dau mbac. ²⁰ Têt ndoc ñgacsêñomi sêlic gêñ dau, dec sêhêdaê ma sêndac dandi, “Bocke dec a dindê mbac ñagahô?” ²¹ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aô wasôm yom ñandô têt mac. Akêñ whin, ma atac lu-lu pi Anötö ndê ñaclai dom. Ma mac oc atôm bu akôm tôm nañ aô gakôm têt a dindê. Ma mac oc atôm bu akôm gêñ dalô atu-tu ñatô whin. Oc nditôm mac asôm têt lôc dindê bu, ‘Puc daôm sa, ma sip gwêc ñalôm ndi,’ ma gêñ dau oc ñandô sa. ²² Mac bu akêñ whin, goc gêñ nañ mac aten têt Anötö, nañ in oc kêt têt mac.”

Gêndac pi Yisu ndê ñaclai ñahu
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Yisu têt lôm dabuñ gi, ma kêdôhôn lau mbo lôm ñamakê, ma dabuñsiga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêtêñ in si. Ma sêndac in, “Am kôc ñaclai yêc nde, bu kôm gêñ hoñ nañ am kôm? Asa kêt têt am?” ²⁴ Ma in sôm, “Gêt ñamata-nga aô wakêt gêndac dan têt mac. Mac aô aneñ yom muñ, goc wasôm aneñ ñaclai ñahu asê têt mac. ²⁵ Mac asôm têt aô, asa kêt ñaclai têt Jon, dec in kêku lau? Anötö kêt ñaclai têt in, me mba?”

Goc ñac sem yomgalôm pi Yisu ndê gêndac, ma sêsôm têt dandi, “Yac bu dasôm bu Anötö kêt ñaclai têt Jon, goc in oc ndac yac, ‘Tu sake-nga mac akêñ whin Jon dom?’ ²⁶ Magoc yac bu dasôm bu Jon kêku lau kêkuc ñamalac nom-nga si gauc ñambwa, dec lau oc sêkôm yac ñayom, ñahu bu sêlic Jon bu Anötö ndê propet dan.” ²⁷ Bocdinañ sêsôm têt Yisu, “Yac anyalê dom.” Ma in sôm têt ñac, “Ma bocdinañ aô

* **21:12** Lau sêmeñ akêñ gameñ baliñ bu sêlic om atu-atu yêc malac Jerusalem, ma bu sêkêt da ya ti sêtoc Anötö sa yêc lôm dabuñ. Ñac gitôm dom bu sênemlhi gêñ bu sêkêt ti da, me sênemlhi takis lôm dabuñ-nga ña mone akêñ ñac si gameñ, ma bocdinañ lau ñatô sêkôm gwelen yêc lôm dabuñ ma sêo ñac si mone ña mone nañ gitôm bu sênemlhi gêñ-nga. † **21:12** Lau ñalôm sawa nañ gitôm dom bu sênemlhi domba bu sêkêt ti da, nañ semlhi balusi bu sêkêt ti da. (Alic Lev 5:7; 12:6; 14:22; ma Luk 2:22-24).

wasôm aneñ ñaclai ñahu asê têt mac dom.”

Yom gôlinj pi balê lu

²⁸ Goc Yisu sôm têt ñac, “Akôc gauc pi yom dindec. Ñgac dañ ti in ndê atu lu sêmbo. Têt bêc dañ in ndac balê dañ bocdec bu, ‘Aneñ balê, kwahic dec aö bu wandac am bu sôc ôm wain-nga ndi ma nem gwelen.’ ²⁹ Ma balê dau sôm, ‘Mba, aö gatec!’ Tigeñ tiñambu in kac ndê ñalôm kwi, ma sôc ôm gi ma gêm gwelen. ³⁰ Ma damba gi tap balê tilu-nga sa, ma ndac in bu nem gwelen ôm-nga. Ma in sôm, ‘Aêc, oc wandi.’ Tigeñ tiñambu in tec ma gi dom.”

³¹ Dec Yisu ndac ñac, “Mac gauc gêm sake? Balê lu si asa kôm tôm damba tac whiñ?” Ma sêsôm, “Balê ñamata-nga.” Goc in sôm têt ñac, “Yomandô aö wasôm têt mac. Lau nañ sêkôc takis ma lauwhê señ-nga sêsôc Anötö ndê gôlinj ñapu, sêhóc gêlêc mac lau dabuñsiga ti lau bata su. ³² Bu Jon hóc asê mac bu tóc lêñ gitêt têt mac, tigeñ mac akêt whiñ in dom. Lau nañ sêkôc takis ma lauwhê señ-nga sêkêt whiñ in ndê yom ma sem dau kwi. Ma têt têt mac alic gêt nañ lau dau sêkôm, nañ mac am daôm kwi dom, ma akêt whiñ dom.”

Yom gôlinj pi lau sêyob ôm wain-nga

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Ma Yisu sôm, “Anğô yom gôlinj dañ tiyham. Ñgac dañ sô ôm wain-nga dañ, sô tunj kêtghi, kêmasañ gameñ sêmasañ wain ñakwi-nga, ma kwê andu baliñ dañ, bu lau sêlhac ma sêtíp lau kañ. Goc in kêt ôm dau têt lau ñatô sêyob, ma kôlhö gi mbo gameñ dañ. ³⁴ Têt ndoc sêhoñ ôm dau ñandô sa-nga, nañ in kêtin lau akinj ñatô sêtêt lau sêyob ôm-nga si, bu sêkêt wain ñandô ñatô têt ñac. ³⁵ Magoc ñac sêlô lau akinj dau dôt. Sic ñgac akinj dañ ñamlic ñandê, sic dañ ndu, ma sêtuc dañ ña hoc. ³⁶ Ma tiñambu

ôm ñadau kêtin lau akinj tonj hic atu tiyham, magoc lau nañ sêyob in ndê ôm, nañ sêkôm mêtê kaiñ tigeñ têt ñac. ³⁷ Tiñambu in kêtin in ndê atungac têt ñac gi, bu in gauc gêm bu ñac oc sêtoc in ndê atu dau sa. ³⁸ Tigeñ têt têt lau sêyob ôm-nga sêlic ñadau ndê atu dau kêsêlêt meñ, nañ sêsôm têt dandi, ‘Balê kêtê oc wêkaiñ ôm dindec ti ndê gêt lêñsêm. Bocdinañ dandic in ndu, ma dakôc ôm dindec su ti yac neñ.’ ³⁹ Goc sêlô in dôt ma sêhê in sa awê gi, ma sic in ndu.”

⁴⁰ Yisu gic bata yom gôlinj dau, ma ndac, “Têt ndoc ôm ñadau mbu meñ, nañ in oc kôm sake?” ⁴¹ Ma sêsôm têt in, “Ôm ñadau oc ndic lau sac dinañ ndu, ma kêt ndê ôm têt lau ñatô sêyob. Ma ñac oc sêkêt ôm ñandô têt in têt ndoc sêhoñ ñandô sa-nga.” ⁴² Goc Yisu sôm têt ñac, “Gauc nem yom nañ sêto yêc bocdec bu, ‘Hoc nañ lau sêkwê andu-nga sêtec, nañ kwahic dec ti hoc ñamata-nga yêc andu dau. Pômdau kôm gêt dau, ma yac alic ñayham.’ Mac asam yom dau su, me mba? ⁴³⁻⁴⁴ [Asa nañ peñ tu hoc dinañ-nga, nañ oc ñinga, ma hoc dau bu peñ pi ñamalac, dec oc sec in popoc.] Bocdinañ aö wasôm têt mac, bu Anötö oc señ mac su bu ayob lau nañ sêmbo in ndê gôlinj ñapu, nañ tiyham dom. Ma in oc ênyaliñ lau ñatô sa bu sêyob in ndê lau, nañ oc sêkôm gwelen ñapep ma sênem ñandô ñayham.”

⁴⁵ Dabuñsiga atu-tu ti lau Palêsai sêngô Yisu ndê yom gôlinj dinañ, ma sênyalê bu yom dau hêganôñ ñac. ⁴⁶ Dec sêñsalê lêñ bu sêkôt in dôt, magoc sêtôc lau, bu lau hoñ sêlic in bu propet dañ.

22

Yom gôlinj pi mwasiñ atu *(Luk 14:16-24)*

¹ Ma Yisu sôm yom gôlinj dañ tiyham têt ñac bocdec bu, ² “Ñalêt nañ Anötö kêgalêm lau sa bu sêmbo in ndê gôlinj ñapu, nañ bocdec. Kin

daŋ kêmasaŋ mwasiŋ atu daŋ tu iŋ ndê atuŋgac naŋ bu nem awhê-ŋga. ³ Ma iŋ kêkiŋ iŋ ndê lau akiŋ bu sêkêŋ aheŋ lau naŋ sic waê bu sêneŋ mwasiŋ dau. Magoc ŋac hoŋ sêtec bu sêmeŋ. ⁴ Goc iŋ kêkiŋ lau akiŋ ŋatô ma sôm, 'Mac asa andi asôm têt lau naŋ aô kagalêm ŋac sa su, bu aô kamaŋ gêt hoŋ pacndê su. Aneŋ lau sic makao têt ŋayham ndu su, bocdinaŋ dec amêŋ aneŋ mwasiŋ dau.' ⁵ Tigeŋ lau hoŋ sêtec iŋ ndê yom dau, ma sêmbo si gêt. Ŋatô sêsôc ôm si, ma ŋatô sem si gwelen awa-ŋga. ⁶ Ma ŋatô sêlô Kiŋ ndê lau akiŋ dôŋ, sêkôm ŋatô ŋayom, ma sic ŋatô ndu. ⁷ Goc Kiŋ dau tac ŋandê atu. Ma iŋ kêkiŋ iŋ ndê lau siŋ-ŋga ma ŋac sic lau sac dinaŋ ndu. Ma sêkêŋ ya gêt ŋac si malac hoŋ su.

⁸ "Goc iŋ sôm têt ndê lau akiŋ, 'Aô kamaŋ gêt hoŋ su. Magoc aô galic lau naŋ aô kagalêm ŋac sa, naŋ gitôm dom bu sêneŋ mwasiŋ dau. ⁹ Bocdinaŋ asa seŋ malac-ŋga andi, ma aŋgalêm lau bocke naŋ mac bu atap sa, naŋ sa sêmeŋ ma sêneŋ mwasiŋ dau.' ¹⁰ Goc ŋac sêsa seŋ si ma sêtŋsalê lau, ma sêhoŋ lau daêsam sa, lau ŋayham ma lau sac sêwhiŋ sêmeŋ, e andu ŋalôm atu sêneŋ mwasiŋ-ŋga meŋhu.

¹¹ "Têt ndoc Kiŋ meŋ bu lic iŋ ndê ŋaclêŋ dinaŋ, dec iŋ gêlic ŋgac daŋ naŋ sôc ŋakwê mwasiŋ-ŋga dom. ¹² Ma iŋ ndac, 'Bocke dec am sôc mweŋ, magoc am sôc ŋakwê mwasiŋ-ŋga dom?' Ma ŋgac dau ndê yom mba. ¹³ Goc Kiŋ sôm têt iŋ ndê lau akiŋ, 'Mac asô iŋ ndê amba ti gahi dôŋ, ma atuc iŋ sa awê ndi mbo gameŋ ŋasec-ŋga. Yêc dê lau oc sêtaŋ atu ti lhô êŋsiŋ pi dau.' "

¹⁴ Goc Yisu gic bata yom dau ma sôm, "Anötô kêgalêm lau daêsam sa, magoc iŋ oc kôc ŋac hoŋ sa dom."

Lau bu sêtîm Yisu pi yom takis-ŋga
(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Têt dinaŋ lau Palêsai sêsa si, ma sêmasaŋ yom bu sêtîm Yisu bu sôm yom so daŋ. ¹⁶ Goc sêtŋkiŋ ŋac si lau ŋatô sêwhiŋ lau Israel-ŋga ŋatô naŋ sêpuc Herod ma lau Rom-ŋga si gôliŋ dôŋ, naŋ sêtêt iŋ si, ma sêsôm têt iŋ, "Kêdôhônŋwaga, yac aŋyalê bu am ŋgac sôm yom ŋandô-ŋga, ma bu am whê Anötô ndê lêt sa ti yom ŋandô. Ma am gauc gêm lau si waê dom, magoc toc ŋac hoŋ sa ŋalêt tigeŋ. ¹⁷ Boc-dinaŋ sôm asê têt yac. Solop bu dakêt takis têt †Sisa, me mba?"

¹⁸ Yisu kêyalê su bu ŋac bu sêtîm iŋ, dec sôm, "Mac lau daêtîm-ŋga! Tu sake-ŋga mac bu atim aô? ¹⁹ Atôc mone anemlhi takis-ŋga daŋ têt aô." Goc sêkêŋ denarias tigeŋ têt iŋ. ²⁰ Ma iŋ ndac ŋac, "Asa ndê ŋagatu ti ŋaê yêc mone dindec?" ²¹ Ma sêsôm, "Sisa ndê." Goc iŋ sôm, "Bocdinaŋ atoc Sisa sa ŋa gêt naŋ gic iŋ ŋawaê, ma atoc Anötô sa ŋa gêt naŋ gic iŋ ŋawaê." ²² Têt ndoc sêtŋgô Yisu ndê yom dinaŋ, naŋ sêhêdaê tu iŋ ndê gauc-ŋga, ma sêhu iŋ siŋ ma sêlhô si.

Lau Sadiusi bu sêtîm Yisu pi yom datisa akêt lau batê-ŋga
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Têt bêt dinaŋ lau ŋatô akêt Sadiusi si toŋ sêtêt Yisu si bu sêkêŋ gêndac têt iŋ. Lau dau sêkêŋ whiŋ bu dom lau batê oc sêtisa tiyham. ²⁴ Ma sêsôm têt iŋ, "Kêdôhônŋwaga, Moses to yom pi ŋgac naŋ gêm awhê sa su magoc mbac ndu ma iŋ ndê balêkoc mba. Moses ndê yom sôm têt yac bu ŋgac dau ndê asi nem awhê sawa dau, ma kwê balêkoc asê tu dôwa-ŋga. ²⁵ Têt ndoc daŋ, asidôwa 7 sêmbo sêwhiŋ yac. ŋgac ŋamata-ŋga gêm awhê sa magoc iŋ mbac ndu ma balêkoc mba. Ma ŋgac tilu-ŋga gêm dôwa ndê awhê sawa. ²⁶ Magoc iŋ mbac ndu, ma ŋalêt tigeŋ ŋgac titô-ŋga sip e gi têt ŋgac ŋambu-ŋga ŋac sem awhê sawa, magoc sêmbac ndu ma balêkoc mba. ²⁷ Ma tiŋambu

awhê dau mbac ndu. ²⁸ Kwahic dec yac bu andac am bocdec bu. Lau batê bu sêtisa tiyham tòm lau ñatô sêsôm, goc awhê dau oc ti asidôwa 7 dinañ si asa nawhê? Bu ñac hoñ sem in su têtñ ndoc sêmbo tali.”

²⁹ Goc Yisu ô yom ma sôm, “Mac akôc gauc so, bu mac anyalê Anötö ndê yom ti in ndê ñaclai dom. ³⁰ Têtñ têtñ ñambu-nga nañ lau batê sêtisa, nañ lau oc sênem dau dom. Ñac oc sêmbo sêtôm añela undambê-nga. ³¹ Ma yom dañ tiyham têt asê bu lau batê oc sêtisa. Gauc nem Anötö dau ndê yom, nañ mac asam su. ³² In sam dau bu Abraham, ma Aisak, ma Jakob si Anötö. Lau batê bu sêtisa dom, dec tu sake-nga Anötö sam dau bu lau têt dinañ si Anötö? In lau batê si Anötö dom, in lau tali si Anötö.” ³³ Ñalêtñ dinañ Yisu kêtôhôn lau, ma lau hoñ nañ sêtñgô in ndê yom dinañ sêhêdaê.

*Yomsu ñamata-nga
(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)*

³⁴ Lau Sadiusi sêtñgô Yisu ndê yom dinañ ma ñac si yom mba. Ma lau Palêsai sêtñgô gêtñ dau ñawaê, goc ñac si lau ñatô sêtêtñ Yisu si. ³⁵ Ñac si dañ in gwalam akwa yomsu-nga ma in bu êñsahê Yisu dec ndac in bocdec bu, ³⁶ “Kêtôhôn-waga, yêt Moses ndê buku, yomsu bocke ti yomsu ñamata-nga?” ³⁷ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Yomsu nañ sôm, ‘Am atac whiñ Pômdau am nem Anötö, ti nem ñalôm sambuc, ma ti gatôm sambuc, ma ti nem gauc sambuc.’ ³⁸ Yomsu dinañ tiñamata ma hôt gêtñc yomsu ñatô hoñ su. ³⁹ Ma yomsu tilu-nga nañ gitôm ñamata-nga, nañ sôm, ‘Atac whiñ nem asidôwai gitôm am atac whiñ daôm.’ ⁴⁰ Yomsu lu dinañ sêtñy yom hoñ nañ Moses ti lau propet sêtö, nañ dôtñ sêtñy.”

* **23:5** Lau Palêsai sêtö yomsu ñatô sip bapia ma sêtñy sip apañ saun, goc sêtñc pi si sêcbala ti amba têtñ ndoc sêtñy mbec. Ñac gauc gêm bu Anötö gic yomsu ñac bu sêtñc bocdinañ - alic Eks 13:9, 16; Diut 6:4-9; ma 11:13-21. Ma sêtñc ñakwê ti ñabala bu sêtñc asê bu ñac lau sem akin Anötö-nga - alic Nam 15:37-41. Magoc lau Palêsai ti lau Skraib sêtñc apañ atu, ma ñakwê ti ñabala baliñ, tu bu sêtñc dau sa ma sêtñc gêtñc lau ñatô su-nga.

*Yisu kêsahê lau si gauc pi Mesaya
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)*

⁴¹ Lau ñatô akêtñ Palêsai si toñ sêtñc dinañ, dec Yisu ndac ñac, ⁴² “Mac asôm sake pi Mesaya? In asa ndê atunñac?” Ma sêsôm têtñ in bu, “Mesaya in Dawid ndê Atu.” ⁴³ Goc Yisu sôm, “Ma bocke Dawid dau sam Mesaya bu in dau ndê Pômdau? Ñalau Dabuñ puc Dawid dôtñ, dec in to yom yêt bocdec bu, ⁴⁴ ‘Anötö sôm têtñ aneñ Pômdau, ‘Am ndöc aö amanñ andô-nga e nditôm aö wakêtñ nem ñacyo sêsôt am gahim ñapu.’” ⁴⁵ Bocdinañ Dawid dau sam Mesaya bu Pômdau, ma bocke mac asam Mesaya bu Dawid ndê Atu?” ⁴⁶ Ma ñac si dañ gitôm dom bu ô in ndê yom. Ma tiñambu lau hoñ sêtñc dau bu sêtñc gêtñc têtñ in tiyham.

23

*Yisu pu lau bata Israel-nga
(Mak 12:38-39; Luk 13:34-35;
20:45-46)*

¹ Goc Yisu sôm têtñ lau daêsam nañ sêtñc dau sa sêmbo, ma têtñ in ndê ñgacsêtñomi bu, ² “Lau Palêsai ti lau †Skraib sêtñdôtñ Anötö ndê yomsu têtñ lau, tòm Moses kôm têtñ têtñ ñamata-nga. ³ Bocdinañ asôt ñac ñapu, ma añgô ñac si yom. Magoc añkuc ñac si mêtê dom, bu ñac lau sêtñc yom lau-nga. Sêsôm yom ñayham-ñayham, magoc ñac dau sêtñc si yom dau dom. ⁴ Ma yomsu daêsam nañ sêtñc têtñ lau, nañ kêtñ ñawapac atu têtñ ñac, magoc ñac dau sêtñc gêtñ dañ tu sênem lau dau sa-nga dom.

⁵ “Ma gêtñ hoñ nañ ñac sêtñc, nañ sêtñc yêt lau si añgô-nga tu sêtñc dau sa-nga. Yomsu ti apañ nañ sêtñc pi dau, nañ sêtñc atu-tu tu lau sêtñc-nga, ma sêtñc ñakwê ti ñabala baliñ.* ⁶ Ñac atac whiñ

bu sêndöc lau tiwaê si pôn yêc lau si mwasiñ ñalôm, ma yêc lôm wê-nga. ⁷ Ñac tac whiñ bu lau sêhê mwalêc ñac yêc malac lôm, ma bu lau hoñ sêtoc ñac sa ma sêsam ñac bu 'Kêdôhônwaga.'

⁸ "Magoc añkuc ñac si mêtê dom. Mac hoñ ambo nom atôm asidôwai, ma mac nem kêdôhôn-waga tigen mbo. Tu dinañ-nga solop dom bu lau sêsam mac bu 'Kêdôhônwaga.'
⁹ Ma asam lau nom-nga bu mac nem damami dom, bu mac nem Damam tigen mbo undambê. ¹⁰ Ma mac nem ñadau tigen mbo, nañ Mesaya, dec solop dom bu lau sêsam mac bu ñac si ñadau. ¹¹ Asa nañ gêm akiñ mac, nañ ti ñamalac ñamata-nga yêc Anötö aᅅgô-nga. ¹² Bu asa nañ toc dau sa, nañ Anötö oc êᅅgwiniñ iñ, ma asa nañ kêᅅgwiniñ dau, nañ Anötö oc toc iñ sa.

¹³ "Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai! Mac lau atim yom lau-nga! Mac nem lêᅅ kalhac lau ahuc bu sêsôc Anötö ndê gôliñ ᅅapu dom. Mac daôm asôc iñ ᅅapu dom, ma lau nañ tac whiñ bu sêsôc iñ ᅅapu, nañ mac alhac ñac ahuc. [¹⁴ Oyaê mac lau Skraib ti lau Palêsai, mac lau atim yom lau-nga. Mac aten mbec baliñ bu atoc daôm sa yêc lau si aᅅgô-nga, magoc têt ndoc lau sêlic mac dom, nañ mac aᅅsau lauwhê sawa bu aᅅgaho ñac si andu su. Tu dinañ-nga Anötö oc kêᅅ ᅅagêyô sac sambuc têt mac.]

¹⁵ "Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai! Mac lau atim yom lau-nga! Mac aᅅsêlêᅅ seᅅ baliñ yêc b aö ma yêc gwêc, bu atap sêᅅnom dañ sa tu êᅅkuc mac-nga. Mac Sadañ ndê lau mac! Ma têt ndoc mac ahê sêᅅnom dañ kêkuc mac, nañ mac akôm iñ ti Sadañ ndê balêkoc dañ, hóc gêlêc mac daôm su.

¹⁶ "Oyaê! Mac bu atôc seᅅ têt lau ᅅatô, magoc mac daôm tampec. Têt ndoc lau sêsôm yom pi lôm dabuñ tu bu sêpuc si yom dôn-nga, nañ mac asôm bu ñac si yom iñ yom ᅅambwa. Magoc têt ndoc sêsôm

yom pi gôlôn gol nañ yêc lôm dabuñ tu bu sêpuc si yom dôn-nga, nañ mac asôm bu yom dau tidôn su, ma gitôm dom bu sêsêᅅ su. ¹⁷ Mac lau tampec, gauc mbasi. Gêᅅ sake hóc gêlêc su? Gol, me lôm dabuñ nañ kôm gol dau ti gêᅅ dabuñ? ¹⁸ Ma lau bu sêsôm yom pi alta nañ kalhac lôm dabuñ tu bu sêpuc si yom dôn-nga, nañ mac asôm bu ñac si yom iñ yom ᅅambwa. Magoc ñac bu sêsôm yom pi da nañ kalhac alta ᅅahô, nañ mac asôm bu yom dau tidôn. ¹⁹ Mac lau tampec! Gêᅅ sake ti gêᅅ ᅅamata-nga? Da, me alta nañ kôm da dau ti dabuñ? ²⁰ Asa nañ sôm yom pi alta, nañ sôm pi alta ma pi gêᅅ hoñ nañ kalhac alta ᅅahô whiñ. ²¹ Ma asa nañ sôm yom pi lôm dabuñ, nañ sôm pi lôm dau, ma pi Anötö nañ ti lôm dabuñ ñadau, nañ whiñ. ²² Ma asa nañ sôm yom pi undambê, nañ sôm pi Anötö ndê pôn atu, ma pi Anötö nañ ndöc pôn ᅅahô, nañ whiñ.

²³ "Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai. Mac lau atim yom lau-nga! Mac awhê gêᅅ sauᅅ-sauᅅ ôᅅ-nga hoñ kôc gi toᅅ amanᅅlu, ma akêᅅ toᅅ dañ ti da. Magoc mac ahu mêtê ᅅandô yomsu-nga siñ. Mêtê atu hêᅅanôn mac tamwalô lau, ma amatôc lau si yom ᅅalêᅅ gitêᅅ, ma akôm nem yom ᅅandô sa. Mêtê hoñ dinañ iñ gêᅅ atu! Solop bu mac akôm gêᅅ sauᅅ-sauᅅ tôm yomsu sôm, magoc akôm gêᅅ atu-tu whiñ.

²⁴ "Mac lau tampec nañ akôm bu atôc seᅅ têt lau ᅅatô. Mac atôm lau nañ sêhêgo dau bu sêᅅgati gêᅅ golop atêc nañ poc bu ᅅahô, nañ sa, magoc gêᅅ ᅅadômbwi atu nañ poc bu dau ñalôm, nañ sêlic apu.

²⁵ "Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai, mac lau atim yom lau-nga! Mêtê tamgatu gêᅅ ti aneᅅ gêᅅ ᅅawahôn-nga hóc mac nem ñalôm ahuc. Bocdinañ mac atôm laclhu ti pele nañ sêᅅgwasiñ ᅅadômbwê-nga ᅅambwa ᅅawasi sa. ²⁶ O lau Palêsai, mac lau tampec! Gêᅅ ᅅamata-

nga anɣwasin laclhu ti pele ɳalôm ɳawasi sa, goc gêŋ awê-nga oc ɳawasi sa bocdinaŋ.

²⁷ “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai, mac lau atim yom lau-nga! Mac atôm sêhô naŋ sêsê pen pi gi e ɳawasi sêp sambuc ma lau sêlic ɳayham. Magoc yêc sêhô dau ɳalôm lau batê si ɳakwa ti gêŋ mbôp meŋhu. ²⁸ Ma mac lau daôm bocdinaŋ. Lau sêlic gêŋ awê-nga naŋ mac akôm, dec gauc gêm bu mac lau gitêŋ. Magoc yêc mac nem ɳalôm, mêtê tasan ma mêtê anɣili yomsu-nga hôc mac ahuc.

²⁹ “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai, mac lau atim yom-nga! Mac amasan sêhô ti gôlôn atu, tu bu atoc lau propet ti lau gitêŋ naŋ mac apami sic ndu muŋ su, naŋ sa. ³⁰ Ma mac asôm bu mac bu ambo têt apami si têt, dec mac oc anɣuc ɳac si lêt sêkêc propet dau si dac siŋ-nga dom. ³¹ Mac nem yom dinaŋ tôc asê bu mac asa akêt lau Israel-nga naŋ sic lau propet ndu. ³² Bocdinaŋ dec mac akôm mêtê sac tôm apami sêkôm. ³³ Mac mboc, ma mboc ɳatui mac! Gitôm dom bu mac awê Anötö ndê matôc sa. In oc êŋkinj mac asip lambwam andi.

³⁴ “Anɣô! Aô wanɣin lau propet ma lau tigauc, ma lau ɳatô bu sêndôhôn mac. Magoc mac oc andic ɳac lic ɳandê yêc mac nem lôm wê-nga, ma ambulu ɳac alom-alom malac. Ma ɳac si lau ɳatô mac oc andic ndu, ma andic ɳatô pi a gicso dau sêndi. ³⁵ Bocdinaŋ mac oc atap ɳagêyô sa tu lau gitêŋ hoŋ si dac, naŋ apami sêkêc siŋ-nga. Abel in ɳac ɳamata-nga, ma Berekaya ndê atu Sekaria in ɳac ɳambu-nga.† Sekaria in ɳac naŋ sic ndu yêc lôm dabuŋ ma alta naŋ kalhac lôm dau ɳasactô, naŋ ɳalhu. ³⁶ Yomandô wasôm têt mac. Mac lau têt dindêc-nga oc atap matôc sa pi lau hoŋ dinaŋ si dac.

³⁷ “O Jerusalem, Jerusalem. Mac ac Anötö ndê lau propet ndu, ma lau gitêŋ naŋ in kêtin têt mac, naŋ mac atuc ɳa hoc ndu. Ndoc daêsam aô tac whin bu wandic mac sa asôc Anötö ndê gôlinj ɳapu tiyham, gitôm mbac dalec dinda gic ɳatu sa sêsôc ɳamakê ɳapu. Tigenj mac atec. ³⁸ Bocdinaŋ Anötö oc hu mac ti mac nem andu siŋ. ³⁹ Aô wasôm têt mac, bu mac oc alic aô tiyham dom e mac asôm, ‘Tampin Mesaya naŋ meŋ gêm Pômdau anɣô.’ ”

24

Yisu sôm yom pi lôm dabuŋ Jerusalem-nga

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Yisu hu lôm dabuŋ ɳagamen siŋ ma bu êŋsêlêŋ ndi, ma in ndê ɳgacsêŋomi sêtêŋ in si. Ma sêsôm yom pi lôm dabuŋ ma pi gêŋ ɳayham hoŋ naŋ lau sêkwê yêc gameŋ dinaŋ. ² Magoc in sôm, “Mac alic gêŋ hoŋ dindêc. Aô wasôm yom ɳandô têt mac, bu ɳacyo oc sêsêŋ hoc hoŋ dindêc su e hoc daŋ ndôc hoc daŋ ɳahô tiyham dom.”

Gêŋ wapac têt ɳambu-nga-nga

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Tinambu Yisu ndôc Lôc Olib, ma in ndê ɳgacsêŋomi tawasê sêtêŋ in si, ma sêndac, “Sôm têt yac, ɳawapac naŋ am sôm yom pi, naŋ oc hôc asê Jerusalem têt têt bocke? Ma gêŋ sake oc kêtin puc yac bu am oc mbu mweŋ, ma bu bêc ɳambu-nga oc hôc asê?” ⁴ Goc in sôm, “Ayob daôm ɳapep bu lau daŋ sêŋsau mac dom. ⁵ Bu lau daêsam oc sêŋsau bu sênem aô anôn ma sêsôm, ‘Aô Mesaya dau dec!’ Ma ɳac oc sêŋsau lau daêsam. ⁶ Ma têt ndoc mac anɣô ɳawaê bu lau sic siŋ têt dau me sêmasan dau tu sêndic siŋ-nga, naŋ asô dom. Bu gêŋ hoŋ dinaŋ gic waê bu meŋ hôc asê, magoc têt ɳambu-nga yêc dôn yêc. ⁷ Kin

† 23:35 Yisu sôm yom dinaŋ hêganôn lau gitêŋ hoŋ naŋ lau Israel sic ndu, naŋ sêto ɳaminj yêc Yom Lêŋsêm Akwa. Abel in ɳac ɳamata-nga - alic Gen 4:8, ma Sekaria in ɳac ɳambu-nga - alic 2 Kr 24:20-22.

nom-nga oc sêkên kisa dau, ma lau gamej danj oc sêndic sinj têtj lau gamej danj. Ma tôbôm ti tiyhô atu oc sêkôm gamej natô tisac. ⁸ Gêj hoj dinaj oc ndic hu nawapac têtj nambu-nga-nga gitôm awhê nanj kêsahê balêkoc tunj inj ma gêj dau gic hu ndandê atu nanj inj oc hôc tu kôc balêkoc-nga.

⁹ “Têtj ndoc dinaj lau oc sêkôc mac dôj ma sêkôm mac nayom, ma sêndic mac nem natô ndu. Lau nom-nga hoj oc atac tec mac tu mac anjuc aö-nga. ¹⁰ Têtj têtj dinaj lau daêsam oc sêhu si sêkên whinj aö sinj, ma nac oc sêhoc si lau natô asê ma sêtec dandi. ¹¹ Ma propet tasanj daêsam oc sêhoc asê ma sêjsau lau daêsam. ¹² Mêtê sac oc êjsôwec tiatu e lau daêsam oc sêhu mêtê atac whinj asidôwai-nga sinj. ¹³ Magoc asa nanj bu lhac najnga ma hu aö sinj dom e ndê têtj pacndê, nanj oc tap Anötö ndê mwasinj nem inj sinj sa. ¹⁴ Ma bêc nambu-nga oc hôc asê dom, e lau sêhoc nawae najham pi Anötö ndê gôlinj asê, tôm nom najgamej sambob, ma lau hoj sêjgô su.”

*Nawapac gamej Judia-nga
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)*

¹⁵ Ma Yisu gic têtj yom ma sôm, “Propet Daniel hoc yom asê gwananj su, pi gêj sac sambuc* nanj lau oc sêkên lhac lôm dabunj, nanj oc kôm gamej tisac.” (Asa nanj sam yom dindec, nanj kôc gauc pi napep, bu nahu yêc sinj dau.) ¹⁶ “Têtj ndoc mac alic gêj sac dinaj, nanj mac lau hoj nanj ambo gamej Judia-nga alhö api gamej lôc-nga andi. ¹⁷ Alhö najgahô, ma gauc nem mac nem gêj danj dom. Lau nanj sêndöc andu najsactô, nanj sêsôc andu najlôm bu sêkôc nac si gêj danj sa dom. ¹⁸ Ma nac nanj sêmbo ôm, nanj bocdinaj.

Sêkac dau kwi bu sêkôc si gêj natô dom. ¹⁹ Oyaê. Lauwhê tidaê, ma nac nanj sêkên su têtj balêkoc, nanj oc sêtap nawapac atu sa têtj têtj dinaj. ²⁰ Atej mbec bu têtj nawapac-nga dinaj tap ma sa têtj ndoc uhô-nga me têtj bêc Sabat-nga danj dom. ²¹ Bu nawapac têtj dinaj-nga oc hôc gêlêc nawapac hoj su. Têtj têtj namata-nga e mej têtj kwahic dec, nawapac atu kainj dinaj danj hôc asê su dom. Ma tinambu nawapac kainj dinaj oc hôc asê tiyham dom. ²² Anötö oc tawalô lau nanj inj kêyalinj nac sa su, ma tu dinaj-nga inj oc kêj têtj nawapac-nga dau tiapê. Bu mba, ma têtj d au tibalinj, goc lau hoj oc sêninga.

²³ “Têtj têtj dinaj, lau danj bu sêsôm têtj mac bu, ‘Alic, Mesaya dec mej,’ me ‘Mesaya dau dê,’ nanj akên whinj nac dom. ²⁴ Bu lau nanj sêjsau bu nac Mesaya, ma propet tasanj oc sêhoc asê sêmêj, ma sêkôm gêj dalô atu-tu bu sêjsau lau. Ma nac oc sêjsahê bu sêtim lau nanj Anötö kêyalinj nac sa, nanj sêwhinj. ²⁵ Anjô napep, bu aö gasôm gêj hoj dindec têtj mac gwananj. ²⁶ Bocdinaj, lau bu sêsôm, ‘Mesaya kêlê mbo gamej sawa,’ nanj asa andi dom. Ma bu sêsôm, ‘Mesaya kelec mbo andu danj najlôm,’ nanj akên whinj dom. ²⁷ Namalac ndê Atu oc mbu mej najgahô enj, gitôm sickac nanj gic hep tigenj, ma umboj najsawa sambuc nawê sa. ²⁸ Mac bu alic macmponj sêjgihi sêmbo, nanj najyalê bu gêj danj mbac ndu yêc. Ma bocdinaj gêj hoj dindec kêj puc mac pi ndoc Namalac ndê Atu mbu mej-nga.”

*Namalac ndê Atu ndê bêc mbu mej-nga
(Mak 13:24-31; Luk 21:25-33)*

²⁹ “Têtj ndoc nawapac-nga dinaj pacndê, goc ac oc nem ganduc, ma

* **24:15** Alic Dan 9:27; 11:31; ma 12:11. Daniel ndê yom hêganônj anötö tasanj Seus ndê gwam nanj Antiokus Epipanes kêj kalhac lôm dabunj têtj yala 168BC. Yisu ndê yom tôc asê bu gêj kainj dinaj oc hôc asê tiyham têtj têtj nambu-nga. Lau natô gauc gêm bu yom dau hêganônj lau Rom-nga nanj sej lôm dabunj popoc têtj yala 70AD. Ma lau natô gauc gêm bu yom dau hêganônj gêj nanj sêto yom pi yêc 2 Tes 2:4; ma Rev 13:14-15.

ayô oc ñawê sa dom. Gêñ ti ñaclai nañ sêlhac umbonj oc wiwic sa, ma tata oc sêpenj akêñ umbonj. ³⁰ Têñ ndoc dinañ lau titoñ-titoñ nom-ñga honj oc sêlic gêñ dalô yêc umbonj, nañ kêñ puc ñac bu Ñamalac ndê Atu oc mbu meñ, ma ñac honj oc sêtañ danjibo atu. Ma ñac oc sêlic Ñamalac ndê Atu dau meñ ndöc dao ñahô ti ñawasi ma ñaclai atu. ³¹ Goc inj oc êñkinj inj ndê añela sêndic dahuc tañ atu, ma sêsa sêtêñ nom ñabatinj ti undambê ñabatinj honj, bu sêndic lau nañ inj kêyalinj ñac sa su, nañ sa.

³² “Gauc nem a lañ. Têñ ndoc mac alic ñalauñ wakuc bu lêc, nañ añyalê bu ndoc ac-ñga meñ kêpiñ. ³³ Ma bocdinañ têñ ndoc mac alic gêñ nañ aô gasôm yom pi, nañ añyalê bu Ñamalac ndê Atu ndê bêc mbu meñ-ñga meñ kêpiñ su, gitôm inj meñ kalhac gatam nem andu-ñga. ³⁴ Yomandô! Lau têm dinañ-ñga oc sêmbac ndu dom e gêñ honj dinañ hôc asê. ³⁵ Undambê ti nom oc niñga, magoc aneñ yom danj oc niñga dom. Gêñ honj oc ñandô sa tôm aô gasôm.”

Lau danj sêñyalê Yisu ndê bêc mbu meñ-ñga dom
(Luk 17:26-36)

³⁶ Ma Yisu sôm, “Ñamalac danj kêyalê bêc me acgatu nañ Ñamalac ndê Atu oc mbu meñ, nañ dom. Añela undambê-ñga sêñyalê dom, ma Anötö ndê Atu kêyalê dom. Damba tawasê kêyalê. ³⁷ Têñ ndoc Ñamalac ndê Atu mbu meñ, nañ lau oc sêmbo tôm lau sêmbo têñ Noa ndê têm. ³⁸⁻³⁹ Têñ ndoc dinañ, lau sêñlhinj dau siñ ma señ ti sênôm gêñ, ma sem dandî e Noa sôc wañ gi, ma bu suñ meñ ma señ ñac honj su siñga. Ma lau nom-ñga oc sêmbo ñalêñ tigenj dinañ, têñ Ñamalac ndê Atu ndê bêc mbu meñ-ñga. ⁴⁰ Ngac lu oc sêkôm gwelenj sêmbo ôm, ma Anötö oc kôc inlu si danj sa, ma hu danj siñ. ⁴¹ Ma awê lu oc sêndê gêñ

sêmbo, ma inj oc kôc danj sa, ma hu danj siñ.

⁴² “Bocdinañ amasañ daôm ñapep, bu mac am gauc bêc bocke mac nem Pômdau oc mbu meñ. ⁴³ Gauc nem yom dindec. Andu ñadau danj, bu êñyalê ndoc nañ ñgac kañ danj oc meñ, nañ inj oc yob inj ndê andu bu ñgac kañ dau sôc meñ dom. ⁴⁴ Ma bocdinañ, amasañ daôm tôm bêc honj, bu Ñamalac ndê Atu oc mbu meñ têñ ndoc nañ mac akêñ batam, nañ dom.”

Yom gôlinj pi ñgac akinj ñayham ma sac
(Luk 12:42-46)

⁴⁵ Ma Yisu sôm, “Ñgac akinj ñayham ma ti gauc, inj ñgac kainj bocdec. Inj ndê ñadau bu lhô têñ gameñ danj ndi, goc inj oc kêñ inj yob lau akinj ñatô, ma kêñ gêñ danen-ñga têñ ñac tôm ñandoc. ⁴⁶ Ma têñ ndoc ñadau mbu meñ, ma tap inj sa kôm inj ndê gwelenj ñapep mbo, nañ inj oc lic inj ñayham ma kôm ñayham têñ inj. ⁴⁷ Yomandô! Ñadau oc kêñ inj yob inj ndê wapa honj. ⁴⁸ Magoc ñgac akinj sac oc sôm têñ dau, ‘Aneñ ñadau oc mbu meñ ñagahô dom.’ ⁴⁹ Goc inj oc ndic lau akinj ñatô, ma sa ndi nôm ti neñ gêñ whinj lau nañ sênôm gêñ êñinj ñac-ñga ñapañ. ⁵⁰ Ñadau oc mbu meñ hôc asê têñ bêc ti acgatu nañ ñgac akinj dau kêñ bata, nañ dom. ⁵¹ Ma inj oc kêñ ñagêyô sac sambuc têñ inj, ma soc inj su ndi mbo whinj lau sêtim yom lau-ñga. Yêc dindê lau oc sêñsahê ñandê atu e sêtañ ma lhô êñsinj pi dau ñapañ.”

25

Yom gôlinj pi lauwê akinj amanlu

¹ Ma Yisu sôm yom gôlinj danj bocdec bu, “Têñ ndoc Ñamalac ndê Atu mbu meñ bu nem gôlinj gêñ honj, nañ lau ñatô oc sêmasañ dau ñapep, ma lau ñatô oc mba. Oc tôm lauwê akinj amanlu nañ sêkôc si lam ma sêsa si bu sêhônj ñgac nem awê-ñga, nañ sêkêñ bata bu oc

menj. ² Nac si amañdan ñac lauwê tigauc, ma amañdan ñac lauwê gauc mbasi. ³ Lauwê gauc mbasi dinañ sêkôc si lam, magoc sêkôc buya ñatô whiñ dom. ⁴ Ma lauwê tigauc sêkôc si lam, ma sêkôc buya ñatô sip bu akôp tôhônj. ⁵ Nac sêhônj ñgac nem awhê-nga sêmbo, magoc inj hôc asê ñagahô dom e ñac kwapac sa, ma sêyêc bêc.

⁶ “Timaniñhu goc ñgac aheñ-nga dan ta yom bocdec bu, ‘Oê! Ngac dau menj! Asa andi ma akôc in sa.’ ⁷ Goc lauwê akiñ sêtisa, ma sêmasañ ñac si lam. ⁸ Ma amañdan gauc mbasi dinañ sêndac lauwê tigauc bocdec, ‘Akêñ buya ñatô têt yac, bu yac mba lam sêmbac.’ ⁹ Magoc ñac sêô yom ma sêsôm, ‘Mba! Mboe buya oc tôm yac honj dom. Magoc mac andi alic lau nañ sêkêñ buya tu lau sênemlhi-nga, ma anemlhi nem.’ ¹⁰ Magoc têt ndoc sêlhô si bu sênemlhi buya, goc ñgac nem awhê-nga menj hôc asê. Ma lauwê akiñ nañ sêmasañ dau gwanañ, nañ sêwhiñ inj sêsôc inj ndê gameñ si, bu sêneñ mwasin awhê-nga. Goc inj gic gatam ahuc. ¹¹ Tinambu lauwê akiñ gauc mbasi dinañ sêmbu sêmeñ ma sêmbwêc, ‘Ñadau! Ñadau! Lêc gatam su têt yac.’ ¹² Magoc ñadau sôm, ‘Mba! Aô wasôm yomandô bu kayalê mac dom!’ ” ¹³ Yisu gic bata yom gôlinj dinañ ma sôm, “Boc-dinañ anem ali ma ayob daôm ñapep, bu mac aňyalê bêc ti acgatu nañ aô oc wambu wameñ, nañ dom.”

*Yom gôlinj pi mone gol
(Luk 19:12-27)*

¹⁴ Ma Yisu sôm yom gôlinj dan tiyham pi têt ñambu-nga bocdec bu, “Ñgac tiwaê dan bu sa têt gameñ baliñ dan ndi. Bocdinañ inj mbwêc inj ndê lau akiñ, ma kêt ndê gêt ñatô têt ñac bu sêyob e inj mbu menj. ¹⁵ Inj kêt mone gol nañ sêsam bu talent* têt ñac, kêkuc ñac si

licwalô ti ñac si gauc. Inj kêt talent amañdan têt ñgac dan, ma talent lu têt dan, ma talent tigenj têt dan. Goc inj hu ñac sinj ma kôlhô gi. ¹⁶ Ma ñgac akiñ nañ kôc mone amañdan, nañ gi kôm gwelenj pi mone dau e t ap mone amañdan tiyham sa. ¹⁷ Ma inj nañ kôc mone lu nañ kôm bocdinañ, ma tap mone lu tiyham sa. ¹⁸ Magoc ñgac nañ kôc mone tigenj, nañ sa gi kwê sê dan ma sinj ñadau ndê mone kwi yêc sê dau ñalôm.

¹⁹ “Ñasawa hic baliñ gi su, goc lau akiñ dinañ si ñadau mbu menj, ma bu ngô ñac si yom pi mone dau. ²⁰ Ma ñgac nañ kôc mone amañdan, nañ kôc amañdan nañ inj tap sa, nañ whiñ ma sôm, ‘Pômdau, am kêt mone amañdan têt aô gayob, ma lic, aô gakôc amañdan tiyham.’ ²¹ Goc ñadau sôm, ‘O aneñ ñgac ñayham, am kôm ñayham. Am yob gêt amañdan ñapep, dec wakêt am yob gêt daêsam. Mweñ ma mbo whiñ aô ti atac ñayham.’ ²² Ma ñgac akiñ nañ kôc mone lu, nañ menj ma sôm, ‘Pômdau, am kêt mone lu têt aô gayob, ma aô gakôc mone lu tiyham whiñ.’ ²³ Ma ñadau sôm, ‘O aneñ ñgac akiñ ñayham, am kôm ñayham. Am yob gêt lu ñapep, dec wakêt am yob gêt daêsam. Mweñ ma mbo whiñ aô ti atac ñayham.’

²⁴ “Têt dinañ ñgac nañ kôc mone tigenj, nañ menj ma sôm, ‘Pômdau, aô kayalê bu am ñgac lêlê-nga dom, ma bu am oc kêt batam bu ndic gêt ñandô sa yêc gameñ nañ am daôm kêbalip gêt ñawhê me sô gêt dom. ²⁵ Bocdinañ aô gatôc dauñ ma kasalê lêt bu am nem mone niñga dom, dec gasa ga gasinj kwi yêc nom ñalôm. Lic, gêt dau kelec.’ ²⁶ Goc ñadau ô yom ma sôm, ‘Am ñgac sac solop! Am ñgac oyom. Am kêyalê su bu aô oc wandic gêt ñandô sa yêc gameñ nañ aô gasô gêt dom. ²⁷ Bocdinañ am gitôm bu kêt aneñ mone têt lau sêyob mone-nga bu sêyob e aô wambu wameñ, dec oc

* 25:15 Alic yom pi talent yêc Mat 18:24.

tôm bu sêkên mone nagec sac mone dau nahô, ma aö wakôc hoj sa.’
²⁸ Goc natau sôm têt in ndê lau natô, ‘Akôc mone su yêc in, ma akên têt ngac nanj kôc mone amanlu.
²⁹⁻³⁰ Ma atij ngac akij sac dindec sa awê ndi bu mbo gamej nasec-nga nanj lau sêtanj, ma njalhô ênsij pi dau. Bu asa nanj yob gêt nanj gakên sip in amba, nanj napep, nanj wakên gêt natô tiyham têt in whij, ma in ndê gêt oc ti daêsam. Magoc asa nanj yob ndê gêt napep dom, nanj wakôc in ndê gêt hoj su.’ ”

Pômdau oc whê lau kôc têt bêc nambu-nga

³¹ Goc Yisu sôm, “Têt ndoc Namalac ndê Atu mbu mej whij aje la hoj, nanj in oc ndöc in ndê pônj kij-nga ti in ndê naclai ma njawasi atu undambê-nga. ³² Nac oc sêndic namalac hoj sa sêlhac in anjô-nga. Ma in oc whê nac kôc gitôm ngac yob domba-nga, nanj whê in ndê domba ti nanij kôc. ³³ In oc kên domba sêlhac in amba andô-nga, ma nanij sêlhac gasê-nga.

³⁴ “Dec Kij atu dau oc sôm têt lau nanj sêlhac in amba andô-nga, ‘Amej mac lau nanj Damanj gêlic mac njayham. Ma andöc mac nem malam yêc gamej undambê-nga, nanj Damanj kêmasanj tu mac-nga têt ndoc in kên undambê ma nom. Dinaj ti mac nem gêt lênsêm. ³⁵ Yom dinaj na-ndandô in bocdec. Têt ndoc aö gêt yô aö, nanj mac akên gêt aö ganj. Ma têt ndoc bu yô aö, nanj mac akên bu têt aö ganôm. Aö ngac apa, ma mac akôc aö sa ma ayob aö. ³⁶ Anej njakwê mba, ma mac akên têt aö. Aö gêmbac, ma mac am yaom aö. Aö gandöc gapocwalô, ma mac amej ac aö kêsi.’

³⁷ “Ma têt dinaj lau gitên oc sêo yom ma sêndac, ‘Pômdau, bocke? Têt nde yac alic am gêt yô am me bu yô am, ma yac akên gêt danej-nga me bu têt am? ³⁸ Ma têt nde yac alic am ngac apa, ma akôc am

sa, me am pôn da njakwê, ma akên têt am? ³⁹ Ma têt nde yac alic am gêmbac me am ndöc gapocwalô, dec yac amej alic am?’ ⁴⁰ Goc Kij atu dau oc ô yom ma sôm, ‘Alic lau sêkên whij-nga hoj nanj sêti anej asinj ti lhuwêi. Yomandô wasôm têt mac, bu gêt bocke nanj mac akôm têt nac si namalac tiwaê me namalac waê-mba danj, nanj gitôm mac akôm têt aö dauj.’

⁴¹ “Goc in oc sôm têt lau nanj sêlhac in amba gasê-nga, ‘Mac lau atap Anötö ndê atac njandê sa-nga! Alhö su yêc aö, asip ya nanj sa njapanj andi. Ya dau, Anötö kêmasanj gic Sada j ti in ndê aje la sac njawaê. ⁴² Yom dinaj na-ndandô in bocdec. Aö gêt yô aö, magoc mac akên gêt danej-nga têt aö dom. Ma bu yô aö, magoc mac akên têt aö dom. ⁴³ Aö ngac apa, magoc mac akôc aö sa dom. Aö gapôn da njakwê, ma mac akên têt aö dom. Aö gêmbac, ma gandöc gapocwalô, magoc mac amej alic aö dom.’

⁴⁴ “Ma nac oc sêndac, ‘Pômdau, bocke? Têt nde yac alic am gêt yô am, bu yô am, am ngac apa, am pôn da njakwê, gêmbac kôm am, me am ndöc gapocwalô, ma yac am am sa dom?’ ⁴⁵ Ma in oc sôm, ‘Yomandô wasôm têt mac, bu têt ndoc mac alic anej lau tiwaê me lau waêm ba danj nanj pôn da dau, magoc am in sa dom, nanj gitôm mac am aö dauj sa dom.’

⁴⁶ “Têt dinaj in oc ênkij nac sêtên gamej sêhóc njandê-nga sêndi, bu sêmbo njapanj. Magoc lau gitên in oc kôc nac sa sêndöc tali njapanj.”

26

Lau bata sêkic yom bu sêndic Yisu ndu

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

¹ Yisu sôm yom hoj dinaj su, goc sôm têt in ndê njacsênjomi, ² “Bêc lu yêc dôj yêc tu lau Israel-nga sêlic om atu †Pasowa-nga. Ma lau

oc sêkêñ Njamalac ndê Atu sip lau amba, bu sêndic inj ndu pi a gicso dau."

³ Têñ ndoc dinan dabuñsiga atu-tu ti lau bata Israel-nga sic dau sa sêmbo †dabuñsiga ñamata-nga Kayapas ndê andu. ⁴ Ma ñac sêñsalê lêt bu sêkôc Yisu dôn gelec ma sêndic inj ndu. ⁵ Magoc ñac sêsôm, "Dakôm têt Mwasiñ Pasowa-nga ñandoc dom, mbo lau daêsam nan sêmbo Jerusalem tu Pasowa-nga, nan oc sêlic ma sêli dau sa."

Awhê dan gêm oso Yisu

(Mak 14:3, 9; Luk 7:36-50; Jon 12:1-8)

⁶ Tinambu Yisu mbo whiñ ngac dan ñaê Saimon yêc malac Betani. Muñ-nga inj ngac ti gêmbac leprasi. ⁷ Yisu ndöc tebo, ma awhê dan men kôc bu ñamalu ñayham nan ñaôli atu sip kac dan, ma kêc pi inj ñagôlôn. ⁸ Yisu ndê ngacsêñomi sêlic gêt dinan ma tac ñandê. Ma sêsôm têt dandi, "Tu sake-nga inj kêyaiñ gêt ñamalu ñayham dinan?" ⁹ Gitôm bu dakêt têt lau sênemlhi ña-awa atu, goc dakêt têt lau ñalôm sawa."

¹⁰ Yi su kêyalê bu ñac sêsôm yom dinan, goc sôm, "Akêt ñawapac têt inj dom! Inj kôm gêt ñayham kêlêc têt aô. ¹¹ Lau ñalôm sawa oc sêmbo sêwhiñ mac ñapan. Tigen aô oc wambo wawhiñ mac ñapan dom. ¹² Inj kêc gêt ñamalu dec pi aô, tôm inj kêmasañ aô neñ ñamlic gwanan tu sêñsuhun aô-nga. ¹³ Yomandô aô wasôm têt mac, bu tinambu lau oc sêhoc ñawaê ñayham asê yêc gameñ hon, ma têt dinan ñac oc sêsôm yom pi gêt nan awhê dindec kôm, ma lau oc gauc nem inj."

Judas sôm tidôn bu hoc Yisu asê

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Têt dinan ngacsêñomi 12 si dan, ngac nan sêsam bu Judas Iske-riot, nan têt dabuñsiga atu-tu gi, ¹⁵ ma ndac, "Aô bu wahoc Yisu asê têt mac, goc mac oc akêt sake têt

aô?" Dec sêlic ñayham ma semlhi inj ña mone silba 30. ¹⁶ Ma Judas gic hu kêsalê lêt tu bu hoc Yisu asê-nga.

Sêmasañ Mwasiñ Pasowa-nga

(Mak 14:12-16; Luk 22:7-13)

¹⁷ Têt †Mwasiñ Bolom Yist Mba-nga ñabêc ñamata-nga, nan ngacsêñomi sêtêt Yisu si, ma sêndac inj bocdec bu, "Am tac whiñ bu yac amasañ gameñ tu danen Mwasiñ Pasowa-nga yêc nde?" ¹⁸ Goc inj sôm yom pi ngac malac Jerusalem-nga dan, ma kêkin ñac sêtêt inj si ma sôm, "Asôc malac ma atêt ngac dau andi, ma asôm têt inj, 'Yac mba kêdôhônwaga sôm bu inj ndê têt men kêpiñ su. Ma inj bu neñ Mwasiñ Pasowa-nga whiñ inj ndê ngacsêñomi yêc am nem andu.'" ¹⁹ Bocdinan ngacsêñomi sêkôm tôm inj sôm têt ñac, ma sêmasañ Pasowa.

Yisu sôm bu ngac dan oc hoc inj asê

(Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

²⁰ Têt ôbwêc dinan, Yisu ti ndê ngacsêñomi 12 sêtêt andu dau si, ma sêndöc sêwhiñ dau. ²¹ Nac señ gêt sêmbo, ma inj sôm, "Yomandô aô wasôm têt mac bu mac nem dan oc hoc aô asê." ²² Yom dau kôm ñac sêsô ma ñalôm ñawapac atu, ma ñac tigen-tigen sêsôm têt inj, "Pômdu, mboe aô, a?" ²³ Ma Yisu ô yom ma sôm, "Inj ngac nan alu an gêt sip pele tigen, nan oc hoc aô asê. ²⁴ Gêt dau oc ñandô sa pi Njamalac ndê Atu, tôm yom nan sêto yêc. Tigen ngac nan bu hoc aô asê, nan oc tap ñawapac atu sa, ma tu dinan-nga inj dinda bu kôc inj dom, dec oc ñayham." ²⁵ Goc Judas, nan oc hoc inj asê, nan sôm, "Kêdôhônwaga, mboe aô, a?" Ma Yisu sôm, "Tôm nan am daôm sôm."

Yisu gic hu Mwasiñ Dabuñ

(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20)

²⁶ Têt ndoc ñac señ gêt sêndöc, nan Yisu kôc bolom, gêm danje ma pô kôc-kôc. Goc inj kêt têt ngac-sêñomi ma sôm, "Akôc loc ma

anej. Aö neñ ñandô dau dec.”
²⁷ Goc inj kôc laclhu wain-nga dan ma gêm danje, ma kêñ têtñ ñac ma sôm, “Mac honj akôc loc anôm.”
²⁸ Anej dac wamatiñ pwac-nga dau dec. Wakêc siñ tu wasuc lau daêsam si sac kwi-nga. ²⁹ Aö wasôm têtñ mac bu aö oc wanôm wain tiyham dom e wanôm wawhiñ mac têtñ ndoc Damanj ndê gôliñ meñ sa tiawê.”

³⁰ Tiñambu ñac sem wê danj ma sêsa sêtêtñ Lôc Olib si.

Yisu sôm gwananj bu Pita oc sêc inj ahuc

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³¹ Ma Yisu sôm têtñ ñac, “Tu gêtñ nanj oc hôc asê aö têtñ ôbwêc dindéc-nga, dec mac honj oc ahu aö siñ, tôm yom nanj sêto yêc bocdec bu, ‘Aö wandic ñgac yob domba-nga, ma domba oc sêlhö babalip.’” ³² Magoc tiñambu aö oc watisa tiyham, ma wamuñ mac watêtñ gameñ Galili-nga wandi.” ³³ Ma Pita ô yom ma sôm, “Lau honj bu sêhu am siñ, magoc aö oc wahu am siñ dom.”
³⁴ Goc Yisu sôm, “Aö wasôm yom ñandô têtñ am, têtñ ôbwêc dec am oc sêc aö ahuc tidim tö muñ, nanj goc dalec oc tanj.” ³⁵ Magoc Pita sôm têtñ inj, “Mba! Gitôm sêndic aö ndu wawhiñ am, aö oc wasêc am ahuc dom!” Ma ñgacsêñomi honj sêsôm yom kaiñ tigeñ.

Yisu teñ mbec mbo ôm Getsemani
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Goc Yisu ti ndê ñgacsêñomi sêtêtñ gameñ nanj sêsam bu Getsemani, nanj si. Ma inj sôm têtñ ñac, “Andôc dec ma aö wasa dê wandi ma wateñ mbec.” ³⁷ Goc inj kôc Pita, ma Sebedi ndê atu lu sêwhiñ inj si. Têtñ ndoc dinanj inj ndê ñalôm ñawapac atu ma kedehe inj. ³⁸ Ma inj sôm têtñ ñac, “Aö neñ ñalôm kêsahé ñawapac atu, kêpiñ bu oc wambac ndu. Andôc dec ma anem ali awhiñ aö.” ³⁹ Goc inj hu ñac siñ ma sa ahic gi, ma hu dau anjô andô têtñ nom, ma teñ mbec bocdec bu, “Damanj, aö wandac am bu nditôm, nanj goc kôc

laclhu ñawapac-nga dindéc su yêc aö. Magoc êmkuc aö neñ atac whiñ dom, kôm tôm am daôm nem atac whiñ bu kôm.”

⁴⁰ Inj teñ mbec su, goc tisa ma mbu têtñ ñgacsêñomi tö dinanj gi, ma gêlic ñac sêyêc bêc sêyêc. Inj uñ ñac sa, ma ndac Pita, “Bocke? Mac atôm dom bu anem ali awhiñ aö gitôm acgatu ñasawa danj, a? ⁴¹ A nem ali, ma atej mbec bu lêtôm tap mac sa dom. Mac nem gatôm lichalê, tigeñ ñamlic kwapac.” ⁴² Goc inj sa gi ma teñ mbec tiyham ma sôm, “Damanj, am bu kôc ñawapac dindéc su yêc aö dom, nanj aö wahôc, ma wakôm am nem yom ñandô sa.” ⁴³ Inj teñ mbec dau pacndê, ma mbu gi tiyham ma gêlic ñac sêyêc bêc sêyêc. Ñac tandô hê ñac sa ñandô. ⁴⁴ Dec inj hu ñac siñ ma sa gi teñ mbec tidim tö-nga, ma sôm yom tigeñ dinanj tiyham.

⁴⁵ Pacndê, ma inj mbu têtñ ñgacsêñomi gi, ma sôm têtñ ñac, “Tu sake-nga mac ayêc bêc ma anjwhañ daôm ñapanj? Anjô su nanj! Sêhoc Ñamalac ndê Atu asê su, ma ndoc meñ sa bu sêkêñ inj sip lau sac amba. ⁴⁶ Atisa ma dandi, bu ñgac nanj hoc aö asê dec meñ su.”

Sêkôc Yisu dôñ

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:1-11)

⁴⁷ Yisu sôm yom dinanj mbo, ma Judas, ñgacsêñomi 12 si danj, meñ hôc asê whiñ lau daêsam nanj sêkôc bienj baliñ ti siñ. Dabuñsiga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêñkiñ lau dau sêwhiñ Judas. ⁴⁸ Judas kêñ puc ñac gwananj su bocdec bu, “Ñgac nanj mac anjalê, nanj aö wangutô inj tu bu watôc inj asê, ma mac akôc inj dôñ.” ⁴⁹ Bocdinanj inj têtñ Yisu gi, ma sôm, “Ôbwêc, Kêdôhônjwaga,” ma ñgutô inj. ⁵⁰ Ma Yisu sôm, “Anej silip, gêtñ nanj am gauc gêm bu kôm, nanj kôm.” Têtñ dinanj lau nanj sêwhiñ Judas, nanj sêtêtñ Yisu si ma sêkôc inj dôñ. ⁵¹ Goc Yisu ndê ñgacsêñom danj puc inj ndê bienj

sa, ma pa dabuŋ-siga ŋamata-ŋga ndê ŋgac akiŋ ndê danjalaun dan su. ⁵² Magoc Yisu sôm têt in, “Kêŋ nem bien mbu sip ŋapaŋ tiyham. Asa naŋ kôc bien sa tu ndic lau-ŋga, naŋ oc sêndic in ndu ŋa bien. ⁵³ Anyalê ŋapep bu oc tôm bu aö wateŋ Damaŋ ma in oc kêŋ aŋela tausen ma tausen sêmeŋ ŋagahô ma sênem aö sa. ⁵⁴ Tigeŋ aö bu wateŋ bocdinaŋ, dec gêt naŋ sêto yêc muŋ su, naŋ oc ŋandô sa ŋalêt nde?”

⁵⁵ Goc Yisu sôm têt lau daêsam dinaŋ, “Bocke dec mac akôc bien ti wapa siŋ-ŋga, ma asa amêŋ bu akôc aö dôn gitôm ŋgac kaŋ dan? T ôm bêc hoŋ aö gandöc ti kadôhôn lau gambo lôm dabuŋ ŋabatêmdö, magoc mac akôc aö dôn dom. ⁵⁶ Tigeŋ gêt hoŋ dindêc hêc asê bu kôm yom naŋ lau propet sêto pi aö muŋ su, naŋ ŋandô sa.” Têt dinaŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi hoŋ sêhu in siŋ ma sêlhô si.

Lau bata Israel-ŋga sêmatôc Yisu (Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:12, 13, 19-24)

⁵⁷ Lau naŋ sêndôhôn yomsu ti lau bata Israel-ŋga sêkac dau sa su ma sêhôn sêmbô dabuŋsiga ŋamata-ŋga Kayapas ndê andu. Ma lau naŋ sêkôc Yisu dôn, naŋ sêwê in sêtêŋ andu dau si. ⁵⁸ Pita kêsêlêt kêkuc Yisu mbo ahê e hêc asê dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê andu. Goc in sôc gi ndöc andu ŋatuŋlôm whiŋ lau siŋ sêyob lôm dabuŋ-ŋga ŋatô, bu lic gêt bocke oc hêc asê Yisu.

⁵⁹ Dabuŋsiga atu-tu ma lau bata hoŋ naŋ sêndöc †Sanedrin si toŋ, naŋ sêŋsalê yom tu sêŋgôliŋ pi Yisu-ŋga ma sêkêŋ in sip lau Rom-ŋga amba bu sêndic in ndu. ⁶⁰ Lau tasan daêsam sêtisa ma sêsôm yom tasan pi in, magoc yom ŋandô bu sêŋgôliŋ pi in, naŋ sêtap dan sa dom. Tiŋambu ŋac si lu sêtisa, ⁶¹ ma sêsôm, “In ŋgac dec sôm bu in gitôm bu seŋ Anötö ndê lôm dabuŋ su, ma kwê sa tiyham tôm bêc tö.” ⁶² Goc dabuŋsiga ŋamata-ŋga tisa

ma sôm têt Yisu, “Am ŋgô yom dê sêŋgôliŋ pi am, me? Am bu ô yom, me mba?” ⁶³ Magoc Yisu gêm dôn. Ma dabuŋsiga dau sôm, “Sôm yom ŋandô yêc Anötö Tali aŋgô-ŋga! Sôm asê têt yac bu am Mesaya, Anötö ndê Atu, me mba?” ⁶⁴ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Tôm naŋ am sôm. Tigeŋ aö wasôm têt mac hoŋ, tiŋambu mac oc alic ŋamalac ndê Atu ndöc Anötö ŋaclai ŋadau ndê andô-ŋga, ma sip meŋ ndöc dao ŋahô.”

⁶⁵ Têt ndoc dabuŋsiga ŋamata-ŋga ŋgô yom dinaŋ, naŋ tac ŋandê atu dec kêc dau ndê ŋakwê kic ma sôm, “In ndê yom pi dau dê sac sambuc. Mac hoŋ aŋgô su. Yac dapônda yom dan tu taŋgôliŋ pi in-ŋga dom. ⁶⁶ Mac gauc gêm sake?” Ma sêto yom ma sêsôm, “In mbac ndu maŋ.” ⁶⁷ Ma sêhê gasôp p i in aŋgô andô, ma sêŋguluŋ amba ma sêpêŋ in. Ma lau ŋatô sêtap in, ⁶⁸ ma sêsôm, “Am Mesaya, a? Am bu propet, dec sôm asê bu asa tap am?”

Pita sêc Yisu ahuc (Mak 14:66-72; Luk 22:55-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Têt têt dinaŋ Pita ndöc andu dau ŋamakê, ma awhê akiŋ dan têt in gi, ma sôm, “Am ŋgac naŋ kêkuc Yisu Galili-ŋga whiŋ.” ⁷⁰ Magoc in pa dau yêc ŋac hoŋ aŋgô-ŋga ma sôm, “Mba! Aö kayalê am nem yom ŋahu dom.”

⁷¹ Goc in sa gi kalhac gatam. Ma bawhê dan gêlic in ma sôm têt lau, “In ŋgac dê, in ŋgac dan naŋ kêkuc Yisu Nasaret-ŋga.” ⁷² Ma Pita pa dau tiyham ma sôm yom ŋaŋga, “Yom ŋandô! Aö kayalê in dom!” ⁷³ ŋasawa sauŋ ma lau naŋ sêlhac dinaŋ, sêtêŋ Pita si ma sêsôm, “Lau naŋ sêŋkuc in, naŋ si dan am! Yomandô! Am sôm yom ŋa awha naŋ gi tap lau Galili-ŋga dinaŋ si sa.” ⁷⁴ Goc in sôm, “Mba! A ö bu wasôm yom tasan, naŋ Anötö ndic aö. Aö kayalê in dom andô!” Ma

ngagahô dalec tañ. ⁷⁵ Dec Pita gauc gêm Yisu ndê yom bocdec, “Am oc sêc aô ahuc tidim tö, goc dalec oc tañ.” Goc in kölhö sa awê gi, ma tañ dau ndu.

27

Sêwê Yisu têtj Pailot gi
(*Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32*)

¹ Têtj bêbêc ganduc dabuñ-siga atu-tu ti lau bata Israel-nga honj si ñalôm pitigenj bu sêndic Yisu ndu. ² Goc sêsô in amba dôñ, ma sêwê in gi ma sêkêñ in sip Pailot amba. Pailot in Rom si gôlinjwaga nañ gêm gôlinj gamenj Judia-nga.

Judas kinj dau ndu

³ Têtj ndoc Judas gêlic gêtj dinañ, ma ngô bu sêsôm tidônj bu sêndic Yisu ndu, nañ in ñalôm ñawapac bu in hoc in asê. Goc in kêtj mone silba 30 dinañ mbu têtj dabuñsiga atu-tu ti lau bata gi. ⁴ Ma in sôm, “Aô gakôm so, bu aô gahoc ngac gitêtj dañ asê, ma oc sêkêc in ndê dac sinj.” Ma ñac sêô in awha ma sêsôm, “Tu sake-nga am sôm têtj yac? Am daôm nem ñawapac!”

⁵ Dec Judas kêbaliñ mone dau yêc lôm dabuñ ñamakê, ma sa gi kinj dau ndu. ⁶ Ma lau dabuñsiga dau sêsôm, “Dac hi mone dindec ahuc, ma yac bu dakêtj sip apa da-nga yêc lôm dabuñ, dec oc daso yomsu.” ⁷ Goc sêsôm yom tidônj bu sêkêc mone dau ma sênemlhi ngac pec lôñ-nga ndê nom dañ, ma sênjyaliñ nom dau sa ti lau apa si ôm sêhôn-nga. ⁸ Tu dinañ-nga lau têtj dindec-nga sêsam gamenj dau bu ‘Nom ti Dac.’ ⁹ Bocdinañ yom nañ propet Jeremaya sôm, nañ dec ñandô sa. Sêto yom dau yêc bocdec bu:

Lau Israel-nga sêkêc mone silba 30 nañ sênjyaliñ sa ti in ndê ñaôli, nañ sa, ¹⁰ ma semlhi ngac pec lôñ-nga ndê nom, têtj Pômdau kêtj yatu aô. [Sêk 11:12-13]

Pailot kêsü Yisu
(*Mak 15:2-15; Luk 23:2-3, 18-25; Jon 18:29-19:16*)

¹¹ Sêkêñ Yisu kalhac gôlinjwaga Pailot añgôn-nga, ma in ndac Yisu, “Am lau Israel si Kinj, a?” Ma Yisu ô yom ma sôm, “Tôm nañ am daôm sôm.” ¹² Têtj dinañ dabuñsiga atu-tu ma lau bata Israel-nga sênjgôlinj yom pi in, magoc in ô ñac si yom dom. ¹³ Goc Pailot ndac in, “Am ngô yom nañ sênjgôlinj pi am, me mba?” ¹⁴ Magoc Yisu ô yom nañ sênjgôlinj pi in, nañ dañ dom. Ma tu dinañ-nga Pailot hêdaê ñandô.

¹⁵ Tôm yala honj, têtj ndoc lau Israel sêndê Mwasinj Pasowa-nga, nañ Pailot kêkuc lêtj dañ bocdec bu. Lau Israel-nga oc sêndac ngac gapocwalô-nga dañ, dec in oc êngapwêc in su têtj ñac. ¹⁶ Têtj ndoc dinañ ngac dañ ndöc gapocwalô. In ndê ñaê Barabas, ma lau honj sênjyalê bu in ngac sac sambuc. ¹⁷ Goc Pailot ndac lau daêsam dinañ bu, “Mac atac whinj bu wahu asa sinj têtj mac? Barabas, me Yisu nañ sêsam bu Kilisi?”

¹⁸ Pailot kêyalê bu lau dabuñsiga dau sem lêmunj Yisu ñambwa, ma tu dinañ-nga dec sêkêñ Yisu têtj in. Bocdinañ in gauc gêm bu êngapwêc Yisu su. ¹⁹ Ma gêtj dañ tiyham. Têtj n doc Pailot ndöc in ndê pônj êmatôc yom-nga, nañ in ndê awê kêtj yom têtj in bocdec bu, “Kôm gêtj dañ têtj ngac gitêtj dinañ dom, bu kwahic dec aô gayêc mbê pi in, nañ kôm anej ñalôm ñawapac ñandô.”

²⁰ Magoc dabuñsiga atu-tu ti lau bata sêli lau ñalôm sa, ma sêndac Pailot bu hu Barabas sinj têtj ñac, ma ndic Yisu ndu. ²¹ Dec Pailot ndac ñac tiyham, “Mac atac whinj bu wahu ngac lu dec si asa sinj têtj mac?” Ma sêsôm, “Barabas!” ²² Goc in ndac, “Bocdinañ aô wakôm sake têtj Yisu nañ sêsam bu Kilisi?” Ma ñac honj sêsôm bu, “Ndic in pi a gicso dau ndi.” ²³ Magoc Pailot ndac, “Tu sake-nga? In kôm giso bocke?” Tigenj

ņac sêmbwêc atu, "Ndic in pi a gicso dau!"

²⁴ Pailot kêyalê bu ñac oc sêsôc in ndê yom ñapu dom, ma ñac sêli dau sa ñandô. Bocdinañ in kôc bu, ma kêgwasiñ amba yêc ñac hoñ aņgô-ņga, ma sôm, "Gêñ dec sip mac amam. Aô wawêkaiñ ñgac dindec ndê dac ñagêyô wawhiñ mac dom." ²⁵ Ma lau hoñ sêsôm, "In ndê dac ñagêyô meñ pi yac ti yac mba balêkoc."

²⁶ Goc Pailot kêgapwêc Barabas su têtñ ñac, ma kêñ Yisu têtñ in ndê lau siñ-ņga bu sêhi in ñamlic ñandê, ma sêndic in ndu pi a gicso dau.

*Lau siñ-ņga sêsu Yisu susu
(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)*

²⁷ Pailot ndê lau siñ-ņga sêwê Yisu sêsa Pailot ndê andu ña-malac lôm si, goc sêta lau siñ-ņga hoñ sêkac sa sêmeñ, ma sêñgihi in ahuc. ²⁸ Sêkôc in ndê ñakwê baliñ su, ma sêkêñ in sôc ñakwê kokoc baliñ tôm kiñ sêsôc. ²⁹ Ma sêwhê wac kêma ma sêkêñ in uñ gitôm sunsun. Ma sêkêñ a dañ in gêm kôm yêc amba andô-ņga gitôm kiñ si têt. Goc sêpôn haduc têt in, ma sêsu in susu ma sêsôm, "Ei! Datoc lau Israel si kiñ dindec sa mañ!" ³⁰ Sêhê gasôp pi in, ma sêkôc a dau su yêc in, ma sic in pi ñagôlôn tidim daêsam. ³¹ Sêsu in susu pacndê, goc sêkac ñakwê dinañ su, ma sêkêñ in sôc dau ndê ñakwê sa tiyham. Goc sêwê in sêsa malac Jerusalem ñamakê si, bu sêndic in ndu pi a gicso dau.

Sic Yisu pi a gicso dau

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

³² Têtñ ndoc sêwê Yisu sêsa si, nañ sêtap ñgac apa dañ sa, nañ meñ akêñ malac Sairin. In ndê ñaê Saimon. Ma sêkac in bu êmbalañ Yisu ndê a gicso dau. ³³ Ma ñac si e sêhôt asê gameñ nañ sêsam bu Golgota. (Ñaê dau danem kwi bu 'Gameñ ñakêcyha-ņga.') ³⁴ Lau siñ-ņga sêkêñ bu ñamakic sip laclhu dañ whiñ wain, ma sêkêñ têtñ Yisu

nôm. In kêsahê ma tec. ³⁵ Goc ñac sic in pi a gicso dau. Ma tiñambu sêwhê in ndê ñakwê kôc, ma sêpuc gapoc bu sêlic asa oc kôc ñakwê bocke. ³⁶ Pacndê su, goc sêndôc sic ma tatiñ in. ³⁷ Ma yom nañ lau bata Israel-ņga sêñgôliñ pi in, nañ sêto ma sêkêñ kalhac a gicso dau ñahô. Yom dau sôm bu, "Ñgac dindec in Yisu, lau Israel-ņga si Kiñ."

³⁸ Têtñ bêt dinañ ñac sic ñgac kañ lu sêpi a gicso dau sêwhiñ Yisu, dañ kêgalêñ Yisu ndê andô-ņga, ma dañ kêgalêñ gasê-ņga. ³⁹ Lau nañ sêñsêlêñ si sêmeñ sêndahiñ ñasu ma sêtañ bôlê Yisu. ⁴⁰ Ma sêsôm, "Am ñgac nañ sôm bu señ lôm dabuñ su, ma kwê sa tiyham tôm bêt têt. Am bu Anôtô ndê Atu, nañ goc nem daôm si ma sip mweñ!"

⁴¹ Ma ñalêñ tigeñ dinañ dabuñsiga atu-tu ti lau nañ sêndôhôn yomsu ma lau bata señgec in. ⁴² Ma sêsôm têtñ dau, "In gêm lau ñatô sa, magoc gitôm dom bu nem dau sa! In lau Israel-ņga si Kiñ, a? In bu sip meñ akêñ a gicso dau meñ, dec yac oc dakêñ whiñ in. ⁴³ In kêñ whiñ Anôtô ma sam dau bu Anôtô ndê Atu. Anôtô bu tac whiñ in, dec oc nem in si." ⁴⁴ Ma ñgac kañ lu nañ sic inlu sêpi a gicso, nañ sêsôm yom kaiñ tigeñ dinañ pi Yisu.

Yisu mbac ndu

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

⁴⁵ Têtñ ac kac lhu, ñasec atu gêm gameñ sambuc ahuc e acgatu gitôm 3 kilok telha-ņga. ⁴⁶ Ma têtñ 3 kilok Yisu mbwêc awha atu, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" (Yom dau danem kwi bu 'Aneñ Anôtô, aneñ Anôtô, tu sake-ņga am hu aô siñ?') ⁴⁷ Lau nañ sêlhac sêmpin, nañ sêñgô in ñapep dom ma sêsôm, "In ta Elaija." ⁴⁸ Ma ñgac dañ kêti gi ma kêñ sôwam dañ sip wain ñamakic, goc sô dôn pi a baliñ dañ, ma puc pi Yisu whasuñ bu in nôm. ⁴⁹ Ma lau ñatô sêsôm, "Hu in siñ ma dalic. Elaija oc meñ nem in sa, me mba?"

⁵⁰ Têj dinañ Yisu mbwêc awha atu tiyham, ma mbac ndu. ⁵¹ Têj ndoc dinañ po baliñ nañ kêgalên lôm dabuñ ñalôm, nañ dau kic gi lu, kalhac ñahô-nga e gi têj ñapu-nga. Ma tiyhô gêm ma hoc atu-tu daêsam popoc. ⁵² Ma sêhông sêhông kôc, ma lau dabuñ daêsam nañ sêmbac ndu su, nañ sêtisa sêmbong tali tiyham. ⁵³ Nac sêsa akênj sêhông sêmenj, ma tiñambu têj ndoc Yisu tisa su, goc sêsong malac dabuñ Jerusalem si, ma sêhoc dau asê têj lau daêsam sêlic.

⁵⁴ Têj ndoc ñgac bata siñ-nga ti inj ndê lau nañ sêyob Yisu sêmbong, nañ sêlic tiyhô ti gênj honj dinañ, dec sêtôc dau atu, ma sêsong, “Yomandô! Nğac dec inj Anötö Atu!” ⁵⁵ Ma lauwhê daêsam sêlhac ahê ma sêlic gênj honj dinañ. Nac lauwhê nañ sênkuc Yisu akênj gameñ Galili-nga sêmenj, ma sem akiñ inj. ⁵⁶ Maria Magadala, ti Jems lu Joses dinda Maria, ma Sebedi nawhê (Jon lu Jems dinda) sêmbong sêwhiñ lauwhê dinañ.

Josep kênj Yisu ndê ñamlanj yêc hoc ñasun

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁵⁷ Lau nañ sênkuc Yisu, nañ si danj inj ñgac ti lélôm nañ ndê ñaê Josep, ma inj meñ akênj malac Arimatiya. Têj telha dinañ, ⁵⁸ inj têj Pailot gi, ma ndac Yisu ndê ñamlanj. Pailot gôlôc ma kênj yom têj inj ndê lau siñ-nga bu sêhu Yisu ndê ñamlanj siñ têj Josep. ⁵⁹ Dec Josep sa gi, kôc Yisu ndê ñamlanj ma kêpanj si ña po ñawasi danj. ⁶⁰ Ma inj kôc sa gi ma kênj yêc inj dau ndê sêhông, nañ sêlênj gwananj su yêc hoc ñalôm. Ma Josep kêpi hoc atu danj gi ndôc sê awha ahuc, goc kôlhô gi. ⁶¹ Têj ndoc dinañ Maria Magadala lu awhê danj ñaê Maria, sêndôc sêhông ñamakê ma sêlic.

Lau siñ-nga sêyob sêhông

⁶² Sic Yisu pi a gicso dau têj bêc nañ lau Israel sêmasanj dau tu Sabat-nga, ma têj ñagalañsê dabuñsiga

atu-tu ti lau Palêsai sêtênj Pailot si. ⁶³ Ma sêsong, “Nğac atu. Yac gauc gêm yom danj nañ ñgac tasanj dau sêsong têj ndoc inj mbo tali. Inj sêsong bu mbac ndu ma tiñambu bêc tô ñinga inj oc tisa tiyham. ⁶⁴ Bocdinañ ndic atu lau bu sêyob sêhông e bêc tô ñinga su. Mboe inj ndê ñgacsênjomi oc sêmenj ma sênem kanj inj ndê ñamlanj, ma sêsong têj lau bu inj tisa su. Inj kêsau lau ma sêsong bu inj Mesaya dau, magoc ñac bu sêkôm tasanj dau, oc hêc gêlêc tasanj nañ inj kôm ñamata-nga, nañ su.” ⁶⁵ Goc Pailot sêsong têj ñac, “Akôc lau siñ-nga sa andi, ma akênj ñac sêyob sêhông ñanga.” ⁶⁶ Goc sêsa si ma sêsap hoc nañ ti gatam sêhông-nga, nañ dôñ ñanga ña a ñakwi bu lau danj sêkac sa dom. Ma sêkênj lau siñ-nga sêyob.

28

Yisu tisa

(Mak 16:1-13; Luk 24:1-12)

¹ Bêc Sabat-nga meñ gi su, ma têj wake ñabêc ñamata-nga, Maria Magadala lu awhê danj ñaê Maria sêti têj bêbêc ganduc ma sêsa si bu sêlic sêhông dau. ² Têj ndoc dinañ tiyhô gêm atu, ma Pômdau ndê anjela danj sip akênj undambê meñ, ma kêpi hoc nañ ndôc sê awha ahuc, nañ su, goc pi gi ndôc ñahông. ³ Inj ndê ñawasi pô gameñ gitôm sickac, ma inj ndê ñakwê sêp sambuc. ⁴ Têj ndoc lau siñ-nga sêlic inj, nañ sêtôc dau atu ma sêntitec. Ma ñac tagôlô ma sêhu dau sêyêc gitôm lau batê. ⁵ Ma anjela dau sêsong têj awhê lu, “Atôc daôm dom. Aô kayalê bu amlu anjalê Yisu nañ sic inj ndu pi a gicso dau. ⁶ Inj mbo lec dom. Inj tisa su tôm inj sêsong gwananj su. Amenj alic gameñ nañ sêkênj inj yêc nañ. ⁷ Goc ambu andi ñagahông, ma asêsong têj inj ndê ñgacsênjomi bu inj tisa akênj lau batê-nga su. Ma inj oc muñ mac ndi mbo gameñ Galili-nga. Yêc dindê mac oc alic inj. Kwahic dec aô gahoc

yom dindec asê têtj amlu, ma amlu aŋgô su.”

⁸ Têtj ndoc dinaŋ awhê lu dau sêlhô si bu sêkêtj ŋawaê dau têtj Yisu ndê ŋgacsêŋomi. Inlu si ti atac ŋayham atu, magoc ŋalôm lu-lu ma sêtöc dau. Sênti sêmbo seŋ, ⁹ ma ŋagahô Yisu hoc dau asê têtj inlu ma hê mwalêc inlu. Goc inlu sêtigasuc in ma sêhu dau sêyêc nom. Ma sêkôc in sip gahi ma sêmpiŋ in. ¹⁰ Goc Yisu sôm têtj inlu, “Atöc daôm dom. Andi ma asôm têtj aneŋ asidôwai hoŋ bu sêtêtj Galili sêndi, ma ŋac oc sêlic aö yêc dindê.”

Lau siŋ-ŋga sêsôm Yisu tisa ŋawaê

¹¹ Têtj ndoc naŋ awhê lu dinaŋ sêmbo seŋ, naŋ lau siŋ-ŋga ŋatô naŋ sêyob sêhô dau, naŋ sêmbu sêtêtj Jerusalem si. Ma sêkêtj ŋawaê têtj dabuŋsiga atu-tu, pi gêtj hoŋ naŋ sêlic. ¹² Goc lau dabuŋsiga dau sêkac lau bata sa, ma sêmasaŋ yom pi gêtj dau. Ŋac semlhi lau siŋ-ŋga ŋa mone atu, ¹³ ma sêsôm têtj ŋac, “Mac asôm têtj lau bu, ‘Têtj ôbwêc yac ayêc bêc ayêc. Ma in ndê ŋgacsêŋomi sêmeŋ, ma sem kaŋ in ndê ŋamlan.’ ¹⁴ Ma Pailot bu ŋgô bu mac ayêc bêc, dec yac oc amasaŋ yom awhiŋ in, bu mac atap matôc sa dom.” ¹⁵ Bocdinaŋ lau siŋ-ŋga sêkôc mone dau sa, ma sêkôm tôm lau bata Israel-ŋga sêsôm têtj ŋac. Ma yom dau tiapa yêc lau Israel-ŋga ŋalôm, ma lau ŋatô sêsôm e meŋ têtj kwahic dec.

Yisu hoc dau asê têtj ŋgacsêŋomi

¹⁶ Têtj ndoc dinaŋ ŋgacsêŋomi 11 sêsa sêtêtj lôc naŋ yêc gameŋ Galili-ŋga si, gitôm Yisu sôm têtj ŋac muŋ su. ¹⁷ Têtj ndoc sêlic in, naŋ sêpôn haduc ma sêmpiŋ in. Magoc ŋac si lau ŋatô atac lu-lu. ¹⁸ Goc Yisu tigasuc ŋac ma sôm, “Anötö kêtj ŋaclai têtj aö pi gêtj undambê ti nom-ŋga hoŋ. ¹⁹ Bocdinaŋ atêtj gameŋ hoŋ andi ma andôhôn lau e sêŋyalê aö ma sêkêtj whiŋ aö. Anku

ŋac anem Damba, Atu, ma Ŋalau Dabuŋ aŋgô. ²⁰ Ma andôhôn ŋac bu danŋa wambu yom hoŋ naŋ aö gac atu mac. Ma aŋyalê pi ŋandô bu aö oc wambo wawhiŋ mac ŋapaŋ, e nom ŋatêm pacndê.”

Mak ndê nawaê nayham Yom whê nawaê nayham dindéc sa-nga

Mak in Yisu ndê ngacsênomi 12 si dan dom, magoc in tiatu yêc Jerusalem ma gêlic gên hon nan Yisu kôm têt ndoc dinañ. Tinambu Mak kêsêlên whin Pita têt ndoc Pita gêm mêtê, ma to nawaê nayham pi Yisu kékuc mêtê nan Pita gêm. Lau natô gauc gêm bu yom nan Mak to yêc 14:51-52 nan hêganôn in dau. Tinambu in gêm Pol lu Banabas sa tu inlu si gwelen-nga. Alic yom natô pi in yêc Apo 12:12, 25; 13:5, 13; 15:36-39, ma yêc Kol 4:10 ma 2 Tim 4:11.

Mak to yom daêsam pi gwelen nan Yisu kôm, magoc yom daêsam nan Yisu sôm tu bu êndôhôn lau-nga, nan in to dom.

Jon kêmasañ Yisu ndê senj (Mat 3:1-12; Luk 3:2-16)

¹ Yom dindéc gic hu nawaê nayham pi Anötö ndê Atu Yisu Kilisi.

² Mun-nga, propet dan to yom nan Anötö sôm têt in ndê Atu bocdec bu: Aö wakên anen ngac ahen-nga mun am. In oc êmasañ am nem senj. [Mal 3:1]

Ma propet Aisaya to Anötö ndê yom pi ngac ahen-nga dau bocdec bu:

³ Namalac dan ta yom mbo gameñ sawa bocdec bu, 'Amasañ Pômdau ndê senj tisolop. Amasañ nem nalôm bu akôc in sa.' [Ais 40:3]

⁴ Yom dau nandô sa pi Jon, Ngac Kêku Lau-nga, nan tinambu hóc asê ma gêm mêtê mbo gameñ sawa. In sôm têt lau bu sêlin sanju tu bu sêtôc asê bu sêkac si nalôm kwi ma sêhu mêtê sac sin, dec Anötö oc suc nac si sac kwi. ⁵ Lau

daêsam akên malac Jerusalem, ma akên malac hon yêc gameñ Judia-nga, sêsa sêtên Jon si. Nac sêhoc si sac asê, ma in kêku nac yêc Bu Jordan.

⁶ Jon sôc nakwê nan sêmasañ na kamel namliclu, ma kic pinkap yêc in nampêbalê. Ma in gên gên bambalin gitôm wakô ma lèp. ⁷ In gêm mêtê ma sôm têt lau bocdec bu, "Ngac dan oc men ênkuc aö, nan ndê naclai hóc gêlêc aö nen su. Aö ngac nambwa dec gitôm dom bu wati in ndê ngac akiñ nan pôn sic ma kègapwêc in ndê atapa nawalô. ⁸ Aö kaku mac na bu nambwa, tigen in oc ênku mac na Nalau Dabun."

Jon kêku Yisu (Mat 3:13-17; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34)

⁹ Têt têt dinañ Yisu men akên malac Nasaret yêc gameñ Galili-nga, ma hóc asê Jon. Ma Jon kêku in yêc Bu Jordan. ¹⁰ Têt ndoc Yisu pi akên bu men, in gêlic undambê kac sa, ma Nalau Dabun gêm balusi angô, ma sip têt in men. ¹¹ Goc awa dan sa akên undambê, nan sôm, "Aö Atungac atac whin-nga am. Aö gatisambuc am nandô."

Sadañ kêsahê Yisu (Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Dinañ su, goc Nalau wê Yisu sa gameñ sawa gi, ma in mbo tawasê. ¹³ Tôm béc 40 in mbo gameñ sawa, ma Sadañ kêsahê bu êntôm in. In mbo whin bôc gameñ sawa-nga, ma anjela sem akiñ in.

Yisu gic hu in ndê gwelenj

¹⁴ Tinambu †Herod kêkin in ndê lau sin-nga bu sêkôc Jon dôn, ma sêkên in ndôc gapocwalô. Têt têt dinañ Yisu gêm mêtê ma hoc Anötö ndê nawaê nayham asê têt lau yêc gameñ Galili-nga. ¹⁵ In sôm, "Têt nan Anötö kêyalin sa, nan men sa su. †Anötö ndê gôlin men kêpin su. Bocdinañ anem nem nalôm kwi, ma akên whin Anötö ndê nawaê nayham."

Yisu mbwêc launḡac hale tu sêḡkuc in-ḡa

(Mat 4:18-22; Luk 5:1-11; Jon 1:35-42)

¹⁶ Têḡ bêc daḡ Yisu kêsêlêḡ mbo Bugictoḡ Galili ḡamakê, ma ḡêlic Saimon lu asi Andru. Inlu ḡgac lu sêkôc i-ḡa, ma sem ḡwelen sêkêḡ wasaḡ sip bu sêmbo. ¹⁷ Ma Yisu sôm têḡ inlu, “Amlu amenḡ aḡkuc aô, ma aô wakêḡ amlu ahê ḡamalac sêmenḡ sêḡkuc aô, tôm naḡ kwahic dec amlu ahê i.” ¹⁸ Ma ḡgahô inlu sêtec si wasaḡ yêc, ma sêḡkuc inḡ.

¹⁹ Inḡ kêsêlêḡ ḡasawa saunḡ, ma ḡêlic Sebedi ndê atu lu, Jems lu Jon. Sêndôc waḡ daḡ ma sêmasaḡ si wasaḡ naḡ kic. ²⁰ Yisu mbwêc inlu bu sêmenḡ sêḡkuc inḡ, ḡoc sêhu damba Sebedi ti lau naḡ sêkôm ḡwelen sêwhinḡ inḡ, naḡ sinḡ sêmbo waḡ, ma sêḡkuc Yisu.

Yisu kêdôhônḡ lau ma soc ḡalau sac yêc malac Kapenaom

(Luk 4:31-37)

²¹ Yisu kôc lau hale dinaḡ ma sêḡsêlêḡ sêtêḡ malac Kapenaom si. Sêhóc asê têḡ bêc Sabat-ḡa daḡ, ma Yisu sôc †lôm wê-ḡa ḡi, ma ḡic hu kêdôhônḡ lau. ²² Ma lau Kapenaom-ḡa sêhêdaê tu inḡ ndê yom-ḡa, bu inḡ kêdôhônḡ ḡac ḡitôm kêdôhônḡwaga ti ḡaclai atu, hóc ḡêlêc lau Israel si †kêdôhônḡwaga yomsu-ḡa honḡ su.

²³ ḡgac daḡ ndôc lôm wê-ḡa dinaḡ, naḡ ḡalau sac mbo inḡ ndê ḡalôm. Inḡ ta yom bocdec bu, ²⁴ “Ei! Yisu Nasaret-ḡa. Aô kayalê am, am ḡgac dabuḡ naḡ Anötô kêkinḡ. Am bu kôm sake têḡ yac? Am mwenḡ bu seḡ yac su, a?” ²⁵ Magoc Yisu hec yom ḡalau sac ma sôm, “Am manaḡ ma hu inḡ sinḡ!” ²⁶ ḡoc ḡalau sac kêmwanaḡ ḡgac dau ti ḡaḡga ma hu inḡ sinḡ ti mbwêc atu.

²⁷ Tu dinaḡ-ḡa lau honḡ sêhêdaê ma sêndac dandi, “ḡêḡ bocke dec?”

* **1:32** Lau Israel si yomsu Sabat-ḡa ḡic yao lau bu sêḡsêlêḡ seḡ baliḡ me sêkôm ḡwelen têḡ bêc Sabat-ḡa dom. Magoc bêc Sabat-ḡa ḡa-yao pacndê têḡ ndoc ac ḡi sip. Tu dinaḡ-ḡa dec lau sêhônḡ e ac ḡi sip su, ḡoc sêkôc si lau ḡêmbac sêtêḡ Yisu si.

Inḡ kêdôhônḡ yac ḡa lêḡ wakuc ma ti ḡaclai atu. Ma inḡ kôc ḡaclai pi ḡalau sac whinḡ, bu inḡ kêḡ yatu ḡac, ma sêsôc inḡ ndê yom ḡapu.” ²⁸ Ma tinambu lau sic miḡ yom pi ḡêḡ dau, e ḡgahô eḡ inḡ ndê waê ḡêḡ gameḡ Galili-ḡa honḡ ahuc.

Yisu ḡêḡ lau ḡêmbac daêsam sa
(Mat 8:14-17; Luk 4:38-43)

²⁹ ḡac sêhu lôm wê-ḡa dinaḡ sinḡ, ma Saimon lu Andru sêkôc Yisu, Jems ma Jon ma sêtêḡ inlu si andu si. ³⁰ Saimon ndê lawawê ḡêmbac lic ḡandê ma yêc andu dau ḡalôm, ma lau sêkêḡ ḡawaê têḡ Yisu. ³¹ Bocdinaḡ Yisu têḡ inḡ ḡi, kêḡ inḡ sip amba ma keḡ inḡ sa. Ma ḡêmbac hu awhê dau sinḡ, ma inḡ ḡêḡ akiḡ ḡac.

³² Têḡ telha dinaḡ têḡ ndoc ac ḡi sip, naḡ lau malac-ḡa sêhonḡ lau ḡêmbac daêsam ti lau naḡ ḡalau sac sêmbo si ḡalôm, ma sêkôc ḡac sêtêḡ Yisu sêmenḡ.* ³³ Lau malac-ḡa honḡ sêkac dau sa, sêmbo andu dau ḡamakê. ³⁴ Ma Yisu ḡêḡ lau ti ḡêmbac tidau-tidau daêsam dinaḡ sa, ma soc ḡalau sac daêsam su yêc lau. Tigeḡ inḡ kêḡ yao ḡalau sac bu sêsôm inḡ asê dom, ḡahu bu ḡac sêḡyalê bu inḡ †Mesaya dau.

Yisu hu malac Kapenaom sinḡ
(Luk 4:42-44)

³⁵ Têḡ ḡagalaḡsê ac pi meḡ su dom ma Yisu tisa ma hu malac dau sinḡ. Inḡ sa ḡi bu mbo tawasê ma teḡ mbec. ³⁶ Saimon ma lau ḡatô naḡ sêwhinḡ inḡ, naḡ sêsa si bu sêḡsalê inḡ. ³⁷ Ma têḡ ndoc sêtap inḡ sa, naḡ sêsôm têḡ inḡ bu, “Lau honḡ sêḡsalê am.” ³⁸ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Aô oc wambo malac tigeḡ dinaḡ dom. Dalhó datêḡ malac naḡ sêyêc gameḡ ḡamakê-ḡa dandi, bu wanem mêtê wambo dinaḡ. Tu ḡwelen dinaḡ-ḡa dec aô gameḡ.”

³⁹ Ma tinambu in kêsêlên golom-golom malac hon yêc gameŋ Galili-nga. In gêm mêtê mbo lau si lôm wê-nga, ma soc ŋalau sac daêsam su yêc lau.

Yisu kôm ngac ti gêmbac leprasi ŋayham sa

(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Têŋ bêc daŋ, ngac ti gêmbac fleprasi daŋ têtŋ Yisu gi. In pôn haduc ma teŋ Yisu bu nem in sa. In sôm, “Am bu tac whiŋ, dec gitôm bu am oc kôm aô ŋamlic ŋawasi sa.”

⁴¹ Yisu tawalô in, dec kêmatôc amba sa gi ma kêmasêc in, ma sôm, “Aô atac whiŋ, dec wasôm têtŋ am bu ŋamlic ŋawasi sa.” ⁴² Ma ŋagahô eŋ gêmbac dau hu in siŋ, ma in ndê ŋamlic ŋawasi sa. ⁴³⁻⁴⁴ Goc Yisu kêkiŋ in têtŋ †dabuŋ-siga gi, ma sôm ti ŋaŋga têtŋ in, “Am ŋgô! Gêŋ naŋ kwahic dec hôc asê am, naŋ sôm asê têtŋ lau daŋ dom. Tigeŋ têtŋ dabuŋsiga ndi, ma tôc daôm têtŋ in bu lic bu am nem ŋamlic ŋawasi sa su. Ma kêŋ da tu am ŋamlic ŋawasi sa-nga tôm yomsu naŋ Moses kêŋ têtŋ yac. Ma ŋalên dinaŋ lau hon oc sêŋyalê bu am ŋamlic ŋayham sa.” ⁴⁵ Ma ngac dau sa gi ma gic miŋ pi gêŋ dau e yom dau tiapa. Tu dinaŋ-nga lau hon takwê Yisu, dec in tec bu sôc malac daŋ yêc lhu. In mbo gameŋ ŋamakê-nga, magoc lau akêŋ gameŋ hon sêwê sêtêŋ in si ŋapaŋ.

2

Yisu kôm ngac bôliŋ daŋ ŋayham sa

(Mat 9:1-8; Luk 5:18-26)

¹ Bêc ŋatô giŋga su, goc Yisu sôc malac Kapenaom tiyham. Ma lau malac-nga sêŋgô ŋawaê bu in mbu meŋ ndôc andu daŋ. ² Goc lau daêsam sêkac dau sa, ma Yisu gêm mêtê ŋac. Lau daêsam andô sêkac sa e ŋasawa mba yêc andu ŋalôm ma yêc ŋasactô bocdinaŋ. ³ Ma laungac hale sêmbalaŋ ngac bôliŋ daŋ yêc sac daŋ sêmeŋ, ma

bu sêtêŋ Yisu sêndi. ⁴ Magoc lau daêsam dinaŋ sem gameŋ ahuc, ma tu dinaŋ-nga dec ŋac sêpi andu ŋapoc lôlôc si, ma sêkac poc sa ma sêmasaŋ ŋalasê daŋ yêc gameŋ naŋ Yisu kalhac, naŋ ŋahô-nga. Goc sêŋwhaŋ sac ti ngac bôliŋ sip têtŋ Yisu gi. ⁵ Yisu gêlic gêŋ dinaŋ ma kêyalê bu ŋac sêkêŋ whiŋ in, goc sôm têtŋ ngac bôliŋ, “Aneŋ balê, kwahic dec aô wasuc am nem sac kwi.”

⁶ Têtŋ ndoc dinaŋ kêdôhônwaga yomsu-nga ŋatô sêndôc andu dau. Sêŋgô Yisu ndê yom dau, ma gauc gêm yêc ŋac si ŋalôm, ⁷ “Anötô tigeŋ gitôm bu suc sac kwi. Ma bocke ngac dindê sôm yom kaiŋ dinaŋ? In ndê yom sac sambuc.” ⁸ Yisu kêyalê ŋagahô bu ŋac gauc gêm yom bocdinaŋ, dec in sôm têtŋ ŋac, “Tu sake-nga mac gauc gêm yom bocdinaŋ? ⁹ Mac akêŋ whiŋ dom bu aneŋ ŋaclai yêc bu wasôm têtŋ ngac bôliŋ dindêc bu wasuc in ndê sac kwi. Bocdinaŋ aô wasôm têtŋ in, ‘Tisa, kôc nem mbô sa ma êmsêlên.’ ¹⁰ Ma têtŋ têtŋ mac alic aneŋ yom dau ŋandô sa, dec aŋyalê bu Anötô kêŋ ŋaclai têtŋ †Ŋamalac ndê Atu yêc nom, bu suc ŋamalac si sac kwi whiŋ.” Goc Yisu sôm têtŋ ngac bôliŋ, ¹¹ “Aô wasôm têtŋ am bu tisa, kôc nem mbô sa, ma lhô têtŋ nem andu ndi.” ¹² Ma ngac dau tisa yêc lau hon aŋgô-nga, kôc ndê mbô sa ma kôlhô gi. Gêŋ dau kôm lau hon sêhêdaê ŋandô. Sêmpin Anötô ma sêsôm, “Gêŋ kaiŋ dindêc, yac alic daŋ su dom.”

Yisu kêgalêm Liwai bu êŋkuc in
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Tinambu Yisu sa gi mbo bugic-ton ŋamakê tiyham. Lau daêsam sêsa si sêŋkuc in, ma in kêdôhôn ŋac. ¹⁴ Ma tinambu in kêsêlên gi e gêlic †Liwai, Alpayas ndê atungac ndôc ndê mala kôc takis-nga. Goc Yisu sôm têtŋ in, “Êmkuc aô.” Ma Liwai tisa ma kêkuc in.

15 Têñ béc dañ Yisu ti in ndê ngacsêñomi señ gêñ sêndöc Liwai ndê andu. Ma lau sêkôc takis-nga ma lau daêsam nañ lau bata Israel-nga sêsam bu lau sac nañ sêndöc sêwhiñ nac, bu lau kain dinan sêñkuc Yisu tôñ béc hoñ. 16 Ma lau †Palêsai si kêdôhônwaga yomsu-nga natô sêlic bu Yisu gêñ gêñ ndöc whiñ lau takis-nga ti lau sac dinan. Goc sêsôm têt in ndê ngac-sêñomi, “Tu sake-nga in gêñ gêñ whiñ lau takis-nga ti lau sac?” 17 Yisu ngô yom dau, ma sôm têt nac, “Lau nañ sêlic dau bu gêmbac mba, nañ oc sêñsalê dokta dom, magoc lau ti gêmbac oc sêñsalê dokta. Aö gameñ bu wanğalêm lau nañ sêlic dau bu lau gitêñ, nañ sa dom, aö gameñ bu wanğalêm lau sac sa.”

*Yao gêñ daneñ-nga-nga
(Mat 9:14-15; Luk 5:33-35)*

18 Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndê †sêñomi ti lau Palêsai sêkêñ béc natô bu sêneñ gêñ dom tu gauc nem Anötö-nga, magoc Yisu ndê ngacsêñomi sêkôm dom. Ma lau natô sêmeñ ma sêndac Yisu bocdec bu, “Tu sake-nga Jon ndê sêñomi ma lau Palêsai si sêñomi sêhu gêñ daneñ-nga siñ tu gauc nem Anötö-nga, magoc am nem ngacsêñomi sêkôm dom?” 19 Goc Yisu sôm têt nac, “Ngac nem awhê-nga dañ bu êngalêm lau sa sêmbö sêwhiñ in bu sêneñ mwasin nem awhê-nga, dec oc tôñ dom bu sêhu gêñ daneñ-nga siñ têt ndoc ngac dau mbo whiñ nac. Nalêñ tigen kwahic dec aö gambo gawhiñ aneñ ngacsêñomi ma oc tôñ dom bu sêhu gêñ daneñ-nga siñ. 20 Tigen ndoc oc meñ nañ lau oc sêkôc aö su yêc nac, ma têt ndoc dinan nac oc ñalôm ñawapac, ma sêñkuc lêt dahu gêñ daneñ-nga siñ-nga.”

*Yisu ndê yom gitôm gêñ wakuc
(Mat 9:16-17; Luk 5:36-39)*

21 Ma Yisu sôm, “Yac dasi po wakuc pi ñakwê akwa nañ kic,

nañ dom. Bu po wakuc oc hôc ñakwê akwa kic, ma gêñ dau oc tisac sambuc. 22 Ma têt ndoc lau s êmasañ wain wakuc, nañ sêkêc sip bôc ñamlic wain-nga akwa dom. Mba! Nac bu sêkôm, goc wain wakuc oc hôc ñamlic akwa kôc ma wê sa niñga. Ma bôc ñamlic oc tisac bocdinañ. Wain wakuc dakêc sip bôc ñamlic wakuc.”

*Yisu in Pômdau béc Sabat-nga
(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)*

23 Têt béc Sabat-nga dañ Yisu ti ndê †ngacsêñomi sêñsêlêñ sêmbö lôcwha dañ nañ gic ôñ wit-nga dañ kic. Ma in ndê ngacsêñomi sêkôc wit nandô natô bu sêneñ. 24 Ma lau Palêsai natô sêlic gêñ dau ma sêsôm têt in, “Lic gêñ nañ am nem ngacsêñomi sêkôm. Tu sake-nga nac sêkôm gwelen nañ yac neñ yomsu gic yao bu dakôm têt béc Sabat-nga dom?” 25-26 Yisu ô nac si yom ma sôm, “Gauc nem yom nañ sêto pi gêñ nañ Kiñ Dawid kôm. Mac asam su, me? Têt ndoc nañ Abiata in †dabuñsiga ñamata-nga, nañ Dawid ti lau nañ sêwhiñ in, nañ sêpônnda dau ma gêñ yô nac. Goc Dawid sôc Anötö ndê andu gi, ma gêñ bolom dabuñ nañ lau sêkêñ ti da, nañ Moses kêt yao bu lau dabuñsiga tawasê oc sêneñ. Ma in kêt têt lau nañ sêmbö sêwhiñ in, ma nac señ. Magoc lau dañ sêngôlin yom pi Dawid ma sêsôm bu in kêtgil yomsu lec dom.”

27 Ma Yisu gic têt yom ma sôm, “Bocdinañ akôc gauc ñapep pi yomsu. Anötö kêt béc Sabat-nga bu nem ñamalac sa. In kêt ñamalac tu béc Sabat-nga dom. 28 Ñamalac ndê Atu in gêñ hoñ ñadau, ma in Pômdau Sabat-nga whiñ.”

3

*Yisu kôm ngac amba balê
ñayham sa têt béc Sabat-nga
(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)*

1 Têt béc dañ tiyham Yisu sôc lôñ wê-nga gi. Ma ngac amba tibalê

dan ndöc. ² Palêsai natô sênsalê yom bu sêngôlin pi Yisu, dec sêtip in napep bu mboe in oc kôm ngac dau nayham sa têtj bêc Sabat-nga, dec nac oc sêsôm bu in kêgili yomsu Sabat-nga. ³ Yisu sôm têtj ngac nan amba tibalê, “Tisa, ma lhac nalhu whin aö.” ⁴ Dec in ndac lau hon bocdec bu, “Gêj bocke oc êngili yomsu Sabat-nga? Dakôm nayham têtj lau, me dakôm sac têtj lau? Danem namalac sa, me datec nac sêmbac ndu?” Magoc nac hon sem dôj. ⁵ In tahê nac ma tac nandê sa, ma nalôm nawapac tu nac si nalôm nadandi-nga. Goc in sôm têtj ngac dau, “Êmatôc amam.” Ma ngac dau kêmatôc amba, ma amba dau nayham sa tiyham.

⁶ Têtj dinaj lau Palêsai sêhu lôm wê-nga dau sin ma sêsa si. Ma nac sêndöc sêwhin lau Israel-nga nan tac whin Herod ma lau Rom-nga si gölin, ma nac hon sêkôc gauc pi lêtj sêndic Yisu ndu-nga.

Yisu kédôhôn lau ma kôm gêmbac nayham sa
(Luk 6:17-19)

⁷ Yisu ti ndê ngacsênomi sêtêj bugictonj si, ma lau daêsam sêjkuc nac. Nac lau akêj gamen Galili-nga ma gamen Judia-nga, ⁸ ma akêj malac Jerusalem ma akêj gamen Judia ma Idumia-nga ma akêj Bu Jordan nadaŋga, ma akêj malac Taya ma Saidon nagamenj. Lau daêsam dinaj sêngô nawaê pi gêtj nan Yisu kôm, dec sêsa sêtêj in si.

⁹ Yisu gêlic lau tonj atu nan bu sêngapin in sa, dec sôm têtj ndê ngacsênomi bu sêmasan waj saun danj tu in pi ndi ndöc-nga. ¹⁰ In sôm yom dinaj nahu bu in kôm lau gêmbac daêsam nayham sa su e lau daêsam ti gêmbac sêkôm mwasac bu sêmasac in. ¹¹ Ma têtj ndoc lau ti nalau sac sêlic in, nan sêhu dau sêyêc in anjô-nga, ma nalau dau sêmbwêc yom asê bocdec bu, “Am Anötö ndê Atu.” ¹² Tigenj Yisu kêtj

gic yao nanj bu sêsôm in nahu asê dom.

Yisu kêtjalij ngacsênomi 12 sa
(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Tinambu Yisu pi lôc danj gi ma mbwêc lau nan in atac whin, nan sêtêj in sêmenj. ¹⁴ Goc in kêtjalij nac si lau 12 sa, ma sam nac bu †Aposel, bu nac oc sêmbô sêwhin in, ma in oc kêtj nac sêsa sêndi bu sênem mêtê. ¹⁵ Ma in kêtj naclai têtj nac bu sêsoc nalau sac su. ¹⁶ Aposel 12 nanj Yisu kêtjalij nac sa, nan bocdec: Saimon (nan in sam bu Pita), ¹⁷ Jems lu Jon (Sebedi ndê atu lu nanj Yisu sam bu ‘wapap atui’), ¹⁸ Andru, Pilip, Batolomeas, Matyu, Tomas, Jems (Alpayas ndê atu), Tadaus, Saimon (nanj sêsam bu ‘Njac †Selot’), ¹⁹ ma Judas Iskeriot, ngac nanj tinambu hoc Yisu asê.

Lau sêngihi Yisu ahuc napan

²⁰ Yisu sôc andu danj gi, magoc lau tonj atu sêsap in dôj napanj e nasawa mba bu in ti ndê ngacsênomi sênenj gêtj. ²¹ Gêtj dau nawaê tap Yisu dinda ti asii sa, dec nac sêsôm, “In ndê gauc tisac.” Bocdinaj dec sêtêj in si bu sêkôc in sa ndi.

Yisu ndê naclai nahu
(Mat 12:22-32; Luk 11:14-22)

²² Têtj têtj dinaj kédôhônwaga yomsu-nga natô sêmenj akêj Jerusalem ma sêngôlin yom pi Yisu bocdec bu, “Nalau sac si nadau †Belsebal gêm gölin in, ma kêtj naclai têtj in bu soc nalau sac su.” ²³ Goc Yisu mbwêc nac sêtigasuc in, ma ô nac si yom na yom gölin danj bocdec bu, “Bocke ma Sadaŋ oc soc Sadaŋ? ²⁴ Gölinwaga danj ndê lau bu sêkêtj kisa dau, dec in ndê gölin oc pacndê. ²⁵ Ma gölôwac danj bu sêwhê dau kôc, dec oc sêlhac nanjga dom. ²⁶ Ma Sadaŋ bu kêtj kisa têtj dau ma whê dau kôc, dec in oc lhac nanjga dom, in ndê naclai oc pacndê. ²⁷ Anjô! Sadaŋ in gitôm ngac ti licwalô atu, ma yac

bu dasôc ngac ti licwalô atu dan ndê andu bu tanğaho in ndê gên, nan gên namata-nga dasô in dôn, goc tanğaho in ndê gên.

²⁸ “Yomandô aô wasôm têt mac. Namalac nan kac ndê nalôm kwi ma hu ndê sac sin, nan Anötö oc suc in ndê sac ti yom sac-sac hon kwi. ²⁹ Tigen namalac dan bu sôm yom sac pi Nalau Dabun, nan Anötö oc suc in ndê sac kwi dom andô. In kôm gên sac sambuc, ma in ndê giso oc yêc napan.”

³⁰ Yom hon dinan Yisu sôm, nahu bu nac sêsôm bu nalau sac dan mbo in nalôm.

Yisu dinda ti asii
(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Têt têt dinan Yisu dinda ti ndê asii sêhac asê andu dau. Sêlhac awê ma sênkin namalac dan sôc gi bu kôc in sa sa men. ³² Lau daêsam nan sêndoc sênghi Yisu ahuc, nan sêsôm têt in bu, “Am dinam ti nem asimi dec sêmen sêlhac awê ma sêndac am.” ³³ Goc in ndac nac, “Aneñ dinan ti asiñi nan asa?” ³⁴ Ma in tahê lau nan sêndoc sênghi in ahuc, ma sôm, “Aneñ dinan ti asiñi dau dindec. ³⁵ Bu lau nan danğawambu Anötö ndê yom, nan nac sêti aô asiñi ti lhuñwêi ma dinan.”

4

Yom gôlin pi ngac kêbalip wit nawhê

(Mat 13:1-12; Luk 8:4-8)

¹ Tinambu Yisu sa gi mbo bugicton namakê, ma gic hu kêdôhôn lau tiyham. Ma lau sêwê-sêwê sêmen e ti ton atu andô. Tu dinan-nga in pi wan dan gi poc bugicton kêpin baö, ma lau daêsam dinan sêlhac baö.

² Yisu sôm yom gôlin daêsam bu êndôhôn lau dinan. In sôm yom gôlin dan têt nac bocdec bu, ³ “Anğô! Ngac dan sa gi bu êmbalip wit nawhê yêc in ndê ôm. ⁴ Têt ndoc in kêbalip gên dau, nan nawhê natô sêpen sêsip sen, ma mbac sêsip sêmen ma sen su. ⁵ Ma

nawhê natô sêpen sêsip gamen hoc-hoc, nan nom nagec sac hoc nahô nambwa. Nawhê dau sêsip nom nalôm gacgen si dom, dec sêpo sêpi sêmen ngahô. ⁶ Tigen tinambu ac pec ngatôm ma gêm bôlin. Nahu bu nom nayham mba tu nawakac sip ndi-nga. ⁷ Ma wit nawhê natô sêpen sêsip kwan ti nakwa nalôm, ma kwan lu wit sêpi sêwhin dau e kwan yan wit ndu ma gêm nandô dan dom. ⁸ Ma wit nawhê natô sêpen sêsip nom nayham, ma tinambu sem nandô daêsam, natô sem nandô 30, natô sem nandô 60, ma natô sem nandô 100.”

⁹ Goc Yisu sôm, “Asa bu danğasun yêc, nan ngô aneñ yom.”

Yisu whê yom gôlin wit nawhê-nga nahu sa

(Mat 13:10-23; Luk 8:9-15)

¹⁰ Tinambu lau daêsam sêmbo dom, ma lau nan sêmbo sêwhin Yisu, ti ngacsênomi 12 sêndac Yisu pi yom gôlin dau nahu. ¹¹ Ma in whê sa têt nac bocdec bu, “Anötö ndê gôlin nalên nahu sip nalôm gi. In kêyalin mac sa bu anyalê nahu dau, magoc lau nan sêmbo Anötö ndê gôlin nalôm dom, nan wasôm yom têt nac na yom gôlin nambwa. ¹² Aisaya to yom pi lau kain dinan, nan yêc bocdec bu:

Nac sêlic gên nan aô gakôm, nan napan, magoc nac si gauc sa dom. Ma nac sênğô aneñ yom napan, magoc sênğyalê nahu dom.

Nac bu sênğyalê, dec oc têt bu sênem dau kwi, ma Anötö oc suc nac si sac kwi.” [Ais 6:9-10]

¹³ Goc Yisu sôm têt nac, “Bocdec mac anyalê yom gôlin dinan nahu dom? Bocdinan nalên bocdec mac oc anyalê yom gôlin natô nahu?

¹⁴ Anğô! Yom pi ngac nan kêbalip wit nawhê, nan hêganôn ngac nan hoc Anötö ndê yom asê. ¹⁵ Ma yom pi wit nawhê nan sêpen sêsip sen, nan hêganôn lau nan sênğô Anötö ndê yom, magoc ngahô Sadañ men

ma kêgaho yom dau su yêc ñac si ñalôm. ¹⁶ Ma wit ñawhê nañ sêpen sêsip gameñ hoc-hoc, nañ hêganôn lau nañ sêngô A nôtö ndê yom ma sêkôc sa ñagahô ti atac ñayham. ¹⁷ Tigen tôm wit nañ ñawakac mbasi, nañ lau dau sêlhac ñasawa baliñ dom. Têñ ndoc sêtap ñawapac sa, me lau sêkên kisa ñac tu Anötö ndê yom-nga, nañ sêhu si sêkên whiñ siñ ñagahô eñ. ¹⁸ Ma wit ñawhê nañ sêpen sêsip kwan ti ñakwa ñalôm, nañ hêganôn lau nañ sêngô Anötö ndê yom, ¹⁹ tigen sêhêgo dau pi gêñ nom-nga kêlêc, ma lêt atac whiñ mone ti wapa nom-nga hê ñac si gauc ñapan e kôm Anötö ndê yom ahuc, ma ñandô mbasi. ²⁰ Ma wit ñawhê nañ sêpen sêsip nom ñayham, ma sem ñandô 30, me 60, me 100, nañ hêganôn lau nañ sêngô Anötö ndê yom, sêkôc sa e tidôn, ma sem ñandô daêsam.”

Dasiñ lam ñawê kwi dom
(Luk 8:16-18)

²¹ Ma Yisu sôm têt ñac, “Lam in gêt pô gameñ-nga, ma bocdinañ yac tañgatôc ña suc ahuc me dasiñ kwi sôc sasac ñapu dom. Mba! Tanñkin êñgalêt ñalhu bu ñawê pô gameñ. ²² Ma ñalêt tigen, yom nañ yêc siñ dau me ñahu sip ñalôm gi, nañ oc meñ sa tiawê. ²³ Asa nañ danğasun bu yêc, nañ ñgô.”

²⁴ Ma in gic têt ku yom ma sôm, “Akôc gauc ñapep pi Anötö ndê yom nañ mac añgô. Mac bu atac whiñ bu añyalê ñahu, dec Anötö oc kêt gauc têt mac, ma in oc kôm mac nem gauc êñsôwec tiatu. ²⁵ Bu asa nañ kôc Anötö ndê yom sa sip ndê ñalôm e tidôn, nañ Anötö oc kêt gauc têt in êñlêc. Magoc asa nañ kôc sa tidôn dom, nañ Anötö oc kôc in ndê yom hoñ su yêc in.”

Yom gôlin pi gêt ñawhê nañ po pi meñ

²⁶ Ma Yisu sôm, “Ñalêt nañ Anötö ndê gôlin kêsôwec, nañ gitôm gêt ñawhê nañ ñamalac dan sô sip ndê

ôm. ²⁷ Ma tiñambu in yêc bêc ôbwêc ma tisa têt acsalô, ma ñawhê dau po pi meñ. Magoc ñamalac dau kêyalê ñalêt dom. ²⁸ Têt ñamata-nga ñawhê dau hêc nom kôc ma ñagatôm pi meñ, malô goc ñamlha sa ma tiñambu gêt ñandô. ²⁹ Magoc têt ndoc gêt ñandô dau tilôwê in oc ndic su, bu bêc sêhoñ gêt ñandô sa-nga meñ sa.”

Yom gôlin pi gêt ñawhê sauñ
(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

³⁰ Ma Yisu sôm, “Aô wasôm yom gôlin bocke tu bu wawhê ñalêt nañ Anötö ndê gôlin kêsôwec, nañ sa? Aô wanem dôhôn pi gêt sake bu wawhê sa? ³¹ Anötö ndê gôlin gitôm gêt ñawhê sauñ andô dan nañ dasô sip nom, gitôm a soc ñawhê. ³² Gêt dau gêt sauñ andô, tigen yac bu dasô sip nom ndi, dec oc po tiatu e hêc gêt gêt ôm-nga hoñ su. Ma ñasangac oc sêhê baliñ e mbac lôlôc-nga sêmeñ sêhê si ñaic yêc ayun ñayham dau.”

³³ Yom gôlin kain dinañ Yisu sôm têt lau ñapan. In kêt dôhôn ñac tôm ñac si gauc. ³⁴ Yom hoñ nañ in sôm têt ñac, nañ in sôm ña yom gôlin. Ma têt têt nañ in ti ndê ñgacsêñomi sêmbô tawasê, nañ in whê gêt hoñ sa têt ñac.

Yisu kôm bu ñampon timalô
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Têt acsalô dinañ kêpiñ bu ñasec sa, nañ Yisu sôm têt in ndê ñgacsêñomi, “Yac dalhö, dapi bug-ictôn ñadanga dandi.” ³⁶ Goc sêhu lau toñ atu dinañ siñ ma sêkôc Yisu whiñ ñac sêpi wañ dan ma sêlhô si. Ma wañ ñatô sêlac sêwhiñ. ³⁷ Sêlac si ma mbu puc atu ma gêt bu ñampon sa gic sip wañ e kêpiñ bu wañ pac. ³⁸ Magoc Yisu têt gwalim ma yêc bêc yêc wan-ku-nga. Ngacsêñomi sêun in sa, ma sêsôm têt in, “Kêt dôhôn waga, bocke? Am hêgo daôm dom bu yac oc dandiñ, a?” ³⁹ Goc in tisa, ma sôm yom ñanga têt mbu ti

bu njampon bocdec bu, “Nan gitôm! Timalô!” Goc mbu timalô ma gameŋ nanen sa. ⁴⁰ Ma in sôm têtŋ nac bu, “Tu sake-ŋga mac atöc daôm kêlêc? Bocke? Mac akêtŋ whin aö dom, a?” ⁴¹ Magoc nac sêsö ti sêtöc dau nandô ma sêndac dandi, “In asa dec? Gêtŋ hon sêsöc in ndê yom napu, ma mbu ti bu njampon sêwhin!”

5

Yisu kôm ngac ti nalau sac nayham sa

(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Yisu ti ndê ngacsênomi sêhök asê Bugicton Galili-ŋga nadang têtŋ gameŋ ac pi-ŋga, ma sêsöc baö yêc lau Gerasa-ŋga si gameŋ. ² Sêpi baö si, ma ngac dan nan nalau sac mbo in ndê nalôm, nan sa akêtŋ öm sêhök-ŋga ma têtŋ Yisu gi. ³ In ngac dau êlême ndök öm sêhök-ŋga, ma têtŋ daêsam lau sênshê bu sêsö in dönŋa wac me ŋa sen, magoc gitôm dom. ⁴ Têtŋ daêsam sêsö in amba ti gahi dönŋa sen, magoc in hê sen kic ma sen gapocwalô gahi-ŋga su. Lau dan sêtôm dom bu sêkôm in timalô. ⁵ Têtŋ acsalô ti öbwêc, in mbo öm sêhök-ŋga ti gameŋ nabaö, ma tan asê ma kôc hoc ma tuc-tuc dau namlic tisac.

⁶ Têtŋ têtŋ dinan in gêlic Yisu kalhac ahê, goc kêtŋ gi ma pôn haduc yêc in anğö-ŋga. ⁷⁻⁸ Ma Yisu sôm têtŋ in, “Nalau sac, am hu ngac dinan sin.” Dec nalau dau mbwêc atu ma sôm, “Yisu, Anötö Naclai ti Nawasi Nadau ndê Atu, am bu kôm sake têtŋ aö? Tu Anötö ndê ŋaê-ŋga, aö waten am bu kôm aö nayom dom.” ⁹ Goc Yisu ndac in, “Am nem ŋaê asa?” Ma nalau sac ô yom ma sôm, “Aneŋ ŋaê ‘Tonŋ Atu,’ bu yac nalau daêsam.” ¹⁰ Ma nalau dau tenŋ Yisu tidim daêsam, bu soc nac su yêc gameŋ dinan dom.

¹¹ Têtŋ têtŋ dinan bök tonŋ atu sen gêtŋ sêmbö löc napu yêc gameŋ dinan. ¹² Goc nalau sac sêtenŋ Yisu ma sêsöm, “Êmkinŋ yac atêtŋ bök dindê andi, bu yac asök bök si nalôm.” ¹³ Yisu gôlök goc nalau sac sêhu ngac dinan sin, ma sêsök bök nalôm si. Goc bök hon sênti si e sêsip salic sac, ma sêsip bugicton e bu kô nac sêmbac ndu. Bök dau tonŋ atu, nanamba gitôm 2,000. ¹⁴ Goc lau sêyob bök-ŋga sênti si, ma sic minŋ yom dinan têtŋ lau nan sêmbö malac atu ti gameŋ namakê-ŋga. Ma lau dau sêsa si bu sêlic gêtŋ nanŋ Yisu kôm. ¹⁵ Sêhök asê in ma sêlic ngac nanŋ Yisu soc nalau sac tonŋ atu dinan su yêc in, nan ndök ti gauc ŋawa ma sökŋakwê, dec nac sêtöc dau. ¹⁶ Ma lau nanŋ sêlic gêtŋ dau, nan sic minŋ pi gêtŋ nanŋ Yisu kôm têtŋ ngac ti nalau sac, ma têtŋ bök. ¹⁷ Goc lau gameŋ dinan-ŋga sêtenŋ Yisu nanŋa bu hu nac si gameŋ sin.

¹⁸ Têtŋ ndoc Yisu bu pi wanŋ ndi, nanŋ ngac nanŋ in soc nalau sac su yêc in, nan tenŋ in nanŋa bu whin in ndi. ¹⁹ Magoc Yisu sôm, “Mba! Am mbu têtŋ nem lau ndi, ma ndic minŋ têtŋ nac pi nalên nanŋ Pômdau tawalô am, ma pi gêtŋ honŋ nanŋ in kôm têtŋ am.” ²⁰ Goc ngac dau kôlhö gi, ma kêtŋgi gameŋ nanŋ sêsam bu Dekapolis,* ma gic minŋ yom pi gêtŋ atu nanŋ Yisu kôm têtŋ in. Ma lau honŋ sêhêdaê.

Yisu kôm awhê lu nayham sa
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Yisu ti ndê ngacsênomi sêpi wanŋ ma sêmbu sêpi bugicton nadang si. Ma têtŋ ndoc in sip baö gi, nanŋ lau tonŋ atu sêkac sa e sênŋgihi in ahuc. ²² Ma ngac danŋ ŋaê Jiras, nanŋ yob lau Israel-ŋga si löm wê-ŋga yêc gameŋ dinan, nanŋ meŋ hök asê. In gêlic Yisu goc hu dau sip nom yêc in gahi-ŋga. ²³ Ma in tenŋ in nanŋa bocdec bu, “Aneŋ bawhê saunŋ gêmbac atu kêtŋpi bu oc mbac

* **5:20** Dekapolis - ŋaê dinan danem kwi bu ‘malac amanlu.’ Malac amanlu dinan sêyêc Bugicton Galili-ŋga ngameŋ têtŋ ac pi-ŋga.

ndu. Aô tac whiņ bu am mwen, kên amam sac in tu bu in mbac ndu dom, ma n̄ayham sa tiyham.”²⁴ Goc Yisu whiņ in gi.

Yisu kêsêlêņ mbo, ma lau daêsam sênkuc in ma sênghi in ahuc.²⁵ Lau toņ dinaņ si daņ in awhê naņ gêm dac n̄apaņ tôm yala 12.²⁶ In kêsâlê dokta daêsam bu sênem in sa, ma gêmlihi n̄ac e in ndê mone hoņ pacndê. Magoc n̄ac sêtôm dom bu sênem in sa. In hóc n̄andê atu tu n̄ac-n̄ga, ma gêmbac dau hóc gêlêc su.²⁷⁻²⁸ Awhê dau ngô Yisu n̄awaê su, dec gauc gêm tên dau bu, “Aô bu wamasec in ndê n̄akwê, dec oc kôm aô n̄ayham sa.” Tu dinaņ-n̄ga in kêsêlêņ yêc lau toņ atu n̄alôm kêkuc in, ma kêmasec in ndê n̄akwê.²⁹ Ma n̄agahô eņ in ndê dac sa tiyham dom, ma in kêsahê bu in ndê gêmbac pacndê su.

³⁰ Yisu kêyalê bu n̄aclai sa yêc in, goc n̄agahô in kac dau kwi yêc lau toņ atu n̄alôm ma ndac, “Asa kêmasec aô neņ n̄akwê?”³¹ Magoc in ndê ngacsênomi sêo yom ma sêsôm, “Lic lau daêsam dindec s êkôm am si. Bocke dec am ndac bu n̄ac si asa kêmasec am?”³² Magoc Yisu taso lau hoņ, ma kêsâlê n̄amalac naņ kôm gên dau.³³ Awhê dau kêyalê bu in n̄ayham sa su, dec tên Yisu gi ma pôn haduc yêc in an̄gô-n̄ga. In tóc dau ti kêtitec mbo, ma hoc yom asê pi gên naņ in kôm.³⁴ Goc Yisu sôm teņ in, “O aneņ bawhê, am nem kên whiņ aô dec kôm am n̄ayham sa. Am ndi ti atac malô, kwahic dec am nem n̄awapac pacndê su.”

³⁵ Yisu sôm yom dinaņ mbo, ma lau n̄atô sêmeņ akên Jairas ndê andu, ma sêsôm tên in, “Am atômwê mbac ndu su. Tu sake-n̄ga am bu kên n̄awapac tên Kêdôhôn-waga? Sôm tên in bu meņ dom.”³⁶ Tigen Yisu hêgo dau tu n̄ac si yom-n̄ga dom, ma sôm tên Jairas, “Tóc daôm dom, kên whiņ.”³⁷ Goc Yisu kalhac lau hoņ ahuc, ma kôc Pita, ma Jems lu ndê asidôwa Jon,

ma sêwhiņ Jairas si.³⁸ Sênslêņ si e sêhóc asê Jairas ndê andu, ma Yisu gêlic lau sêkôm n̄anta atu, n̄ac sêhu dan̄gibo asê ma sêtaņ.³⁹ Goc in sôc gi ma ndac n̄ac, “Mac akôm n̄anta ti dan̄gibo atu dindec tu sake-n̄ga? Bawhê dau mbac ndu dom, in yêc bêc naņ yêc.”⁴⁰ Magoc n̄ac sêmbwac in. Yisu kên n̄ac sêsa awê si, ma kôc bawhê n̄adamba lu dinda ti ngacsênomi tó dinaņ sêwhiņ in si, ma sêsôc n̄alôm naņ bawhê yêc.⁴¹ In kêm bawhê dau sip amba ma sôm tên in, “Talita, k umi.” (Yom Hibru dau danem kwi bu, ‘Bawhê saun, am tisa.’)⁴² Ma n̄agahô eņ bawhê dau, naņ ndê yala ti 12, naņ tisa ma kêsêlêņ. Ma lau hoņ naņ sêlic gên dau, naņ sêhêdaê n̄andô.⁴³ Magoc Yisu kên yao n̄an̄ga bu sêsôm gên dau asê tên lau n̄atô dom. Ma in sôm bu sêkên gên danen-n̄ga tên bawhê dau neņ.

6

Yisu ndê lau sêkôc in sa dom (Mat 13:54-58; Luk 4:16-30)

¹ Yisu mbu tên in ndê malac-hu gi, ma in ndê ngacsênomi sênkuc in.² Tên bêc Sabat-n̄ga daņ in sôc lôm wê-n̄ga gi, ma gic hu kêdôhôn lau. Ma lau daêsam naņ sên̄gô in ndê yom, naņ sêhêdaê ma sêsôm tên dandi, “Aluê! In ngac dec tap gên hoņ dindec sa yêc nde? Asa kên gauc atu-tu dinaņ tên in, ma n̄aclai tu kôm gên dalô-n̄ga?”³ In yac neņ ngac naņ muņ-n̄ga kôm gwelen kapenta-n̄ga. In Maria ndê atun̄gac, ma Jems, Josep, Judas ma Saimon dôwa! Ma in ndê lhuwêi sêmbô sêwhiņ yac.” Ma n̄ac atac lu-lu tu in-n̄ga.⁴ Goc Yisu sôm tên n̄ac, “Lau hoņ sêtoc propet daņ sa, tigen yêc in ndê malachu, in ndê asidôwai ma in dau ndê lau sêtoc in sa dom.”⁵ Ma yêc gameņ dinaņ in gitôm dom bu kôm gên dalô daêsam. In kên amba sac lau gêmbac tigen-tigen, ma kôm n̄ac n̄ayham sa.⁶ Ma in hêdaê bu n̄ac sêkên whiņ in dom.

Tinjambu inj kêsêlêñ golom-golom malac, ma kêdôhôn lau.

Yisu kêkinj ngacsêñomi 12 sêsa si (Mat 10:7-11; Luk 9:1-5)

⁷ Yisu mbwêc ndê ngacsêñomi 12 sêtêñ inj sêmeñ, ma inj kêkinj ñac lu-lu sêsa sêtêñ malac ñatô si, bu sênem mêtê lau. Ma inj kên ñaclai têtñ ñac bu sêsoc ñalau sac su yêc lau. ⁸⁻⁹ Inj kêkinj ñac ti sôm yom têtñ ñac bocdec bu, “Anjêlêñ andi, magoc akôc wapa daêsam dom. Asôc nem atapa ma akôc nem tôc, dec tôm. Ampwic hacgêlê dom, ma akôc gêtñ daneñ-nga me awa me ñakwê aô daôm-nga dom. ¹⁰ Têtñ ndoc mac asôc malac dañ andi, ma lau sêkôc mac sa asôc ñac si andu, nañ ambo whiñ ñac e mac ahu malac dau siñ. ¹¹ Ma lau malac dañ-nga bu sêkôc mac ti nem yom sa dom, goc atonj kop su yêc gahim têtñ ndoc mac ahu ñac siñ, bu atôc ñac si giso asê.”

¹² Goc ñac sêlhô si ma sem mêtê bu lau sênem si ñalôm kwi ma sêhu mêtê sac siñ. ¹³ Sêsoc ñalau sac daêsam su yêc lau, ma sêmbac olib ñakwi pi lau gêmbac daêsam ma sêkôm ñac ñayham sa.

Herod gauc gêm yom daêsam pi Yisu (Mat 14:1-2; Luk 9:7-9)

¹⁴ Lau sic minj pi Yisu ñapanj e inj ndê waê tiapa, ma Kinj Herod ngô ñawaê pi inj whiñ. Lau ñatô sêsôm bu, “Yisu inj Jon, Ngac Kêku Lau-nga, nañ tisa akêñ lau batê-nga, ma bocdinañ inj kôc ñaclai bu kôm gêtñ dalô.” ¹⁵ Ma ñatô sêsôm, “Mba! Inj ngac dec inj propet Elaija nañ tisa akêñ lau batê-nga.” Ma ñatô sêsôm, “Mba! Inj propet dañ tôm propet akwa-kwa.” ¹⁶ Magoc têtñ têm Herod ngô yom dinañ pi Yisu, nañ inj sôm, “Ngac dê mboe Jon, ngac nañ aô gatim inj kachu kic, nañ tisa akêñ lau batê-nga.”

Herod gic Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndu ñaminj (Mat 14:3-12)

¹⁷⁻¹⁸ Muñ-nga, Herod kôc inj asi Pilip ndê awhê Herodias ma gêm ti ndê awhê. Dec Jon hoc Herod ndê giso asê ma sôm têtñ inj, “Am gêm nem asim ndê awhê, dec kôm gêtñ so sambuc.” Tu dinañ-nga Herod kêkinj ndê lau siñ-nga bu sêkôc Jon dôn, ma sêkêñ inj ndôc gapocwalô. ¹⁹ Tu Jon ndê yom-nga, Herodias êlêmê tac ñandê têtñ inj ma tac whiñ bu sêndic inj ndu. Magoc inj gitôm dom, ²⁰ bu Herod kêyalê bu Jon inj ngac gitêtñ ti dabuñ, dec tôc Jon ma yob inj ñapep. Herod tac whiñ bu ngô Jon ndê yom, magoc Jon ndê yom kôm inj gauc gêm yom daêsam. ²¹ Tinjambu Herodias tap lêtñ dañ sa bu lau sêndic Jon ndu. Têtñ Herod ndê bêc dinda kôc inj-nga, nañ Herod ndê mwasiñ dañ ma kêgalêm inj ndê lau atu-tu, ti lau bata siñ-nga, ma lau bata Galili-nga. ²² Ñac sêndôc mwasiñ dau ñalôm ma Herodias atuwê sôc meñ ma tê wê. Gêtñ dau kôm Kinj Herod ti ndê ñacleñ hoñ atac ñayham kêlêc. Goc inj sôm têtñ bawhê dau, “Am ndac gêtñ bocke nañ am atac whiñ, ma wakêñ têtñ am.” ²³ Ma inj kêmatinj yom têtñ inj bocdec bu, “Gêtñ nañ am bu ndac, nañ aô wakêñ têtñ am, tôm aô wawhê neñ wapa hoñ kôc ndi tonj lu ma wakêñ tonj dañ têtñ am.” ²⁴ Goc bawhê dau sa gi ma ndac dinda, “Aô wandac gêtñ sake?” Ma dinda ô yom ma sôm, “Am ndac Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndê ñagôlôn.” ²⁵ Goc bawhê dau kac dau kwi ma kêtî mbu têtñ Kinj Herod gi, ma sôm têtñ inj bu, “Aô tac whiñ bu kwahic dec, am tim Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndê kachu kic, goc kêtñ inj ndê ñagôlôn sip pele dañ ma kêtñ têtñ aô, bu walic pi tanôn bu inj mbac ndu ñandô.” ²⁶ Yom dau kôm Kinj Herod ñalôm ñawapac atu, tigenj tu inj kêmatinj yom yêc ñacleñ hoñ anjô-nga, dec kôm tôm bawhê dau ndac. ²⁷ Ma ñagahô inj kêkinj ngac dañ bu ndic Jon ndu ma kôc

in̄ ṅagôlôn̄ mbu meṅ. ṅgac dau sôc gapocwalô gi, tim Jon ndê kachu kic, ²⁸ ma kêṅ ṅagôlôn̄ sip pele daṅ. Goc kôc sa gi kêṅ têtṅ bawhê, ma bawhê kêṅ têtṅ dinda gêlic.

²⁹ Têtṅ têtṅ Jon ndê sêṅomi sêṅgô gêṅ dau ṅawaê, naṅ sêmeṅ ma sêkôc in̄ ndê ṅamlan̄ sa, ma si sêṅsuhun̄.

Yisu ndê ṅgacsêṅomi sêmbu sêmeṅ

³⁰ ṅgacsêṅomi naṅ Yisu kêkin̄ ṅac sêsa si, naṅ sêmbu sêtêṅ in̄ sêmeṅ, ma sic miṅ pi gêṅ hoṅ naṅ sêkôm, ma yom naṅ sêndôhôn̄ têtṅ lau. ³¹ Têtṅ têtṅ dinaṅ lau daêsam sêwê sêtêṅ Yisu sêmeṅ ṅapan̄, dec ṅasawa mba bu in̄ ti ndê lau sêneṅ gêṅ. Tu dinaṅ-ṅga dec in̄ sôm têtṅ ṅac, “Mac tamwasêṅ awhin̄ aö, ma yac dasa gameṅ sawa daṅ dandi, ma taṅwhaṅ daun̄.”

Yisu gôlôm lau 5,000

(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15)

³² Bocdinaṅ ṅac sêpi waṅ daṅ bu sêlhô sêtêṅ gameṅ sawa daṅ sêndi. ³³ Magoc lau daêsam sêlic ṅac sêpi waṅ ma sêṅyalê bu Yisu ti ndê lau. Bocdinaṅ lau akêṅ malac hoṅ yêc gameṅ dinaṅ sêṅkuc ṅac, sênti sêmbu baö ma sêhóc gêlêc ṅac. ³⁴ Têtṅ têtṅ Yisu ti ndê ṅgac-sêṅomi sêsôc baö si, in̄ gêlic lau daêsam dinaṅ ma tawalô ṅac, bu ṅac sêtôm domba naṅ si ṅac yob ṅac-ṅga mba. Dec in̄ gic hu kêdôhôn̄ yom daêsam têtṅ ṅac.

³⁵ Sêmbu e telha sa, goc Yisu ndê ṅgacsêṅomi sêtêṅ in̄ si ma sêsôm, “Gameṅ dindec gameṅ sawa, ma ac pacndê. ³⁶ Kêṅ lau dau sêlhô sêtêṅ malac ti gameṅ ṅamakê-ṅga sêndi, bu sênemlhi gêṅ sêneṅ-ṅga.” ³⁷ Magoc Yisu sôm, “Mba! Mac daôm akêṅ gêṅ têtṅ ṅac sêneṅ.” Ma ṅac sêo yom ma sêsôm, “Lau dindec ṅac lau daêsam andô! Yac bu anemlhi bolom ṅa mone atu gitôm ṫdenarii 200, dec oc tôm bu ṅac

hoṅ sêneṅ ṅagec-ṅagec. Yac akôm bocdinaṅ, a?” ³⁸ M a in̄ ndac, “Mac nem bolom hiṅga ndöc? Andi alic.” Ma ṅac si sêlic goc sêmbu sêmeṅ ma sêsôm, “Yac mba bolom limdaṅ, ma i lu sêndöc.”

³⁹ Goc Yisu sôm têtṅ ṅac bu sêkêṅ lau hoṅ sêndöc sic titoṅ-titoṅ sêndöc kwaṅ. ⁴⁰ Ma lau hoṅ sêndöc sic titoṅ-titoṅ, toṅ ṅatô gitôm lau 100, ma ṅatô gitôm 50. ⁴¹ Goc Yisu kôc bolom limdaṅ ma i lu sa, tatak undambê ma gêm mbec, goc pô bolom kôc-kôc, ma kêṅ têtṅ ṅgacsêṅomi bu sêndic sam têtṅ lau. Goc in̄ kôm bocdinaṅ pi i lu. ⁴² Lau hoṅ seṅ gêṅ e hóc ṅac dôṅ. ⁴³ Ma tiṅambu ṅgacsêṅomi sic bolom ti i ṅadêlê sa sip gatop 12 e meṅhu.

⁴⁴ Yisu gôlôm lau toṅ atu dinaṅ, ma laungac naṅ sêmbu toṅ dau ṅalôm ma seṅ gêṅ, naṅ si namba gitôm 5,000.

Yisu kêsêlêṅ mbo bu ṅahô

(Mat 14:22-33; Jon 6:16-21)

⁴⁵ Têtṅ têtṅ dinaṅ Yisu kêṅ ndê ṅ gacsêṅomi sêpi waṅ daṅ si, ma kêkin̄ ṅac sêmun̄ in̄ sêpi bugictoṅ ṅadaṅga, bu sêtêṅ malac Betsaida sêndi. Ma in̄ dau mbo baö bu kêṅ lau toṅ atu dinaṅ sêlhô si. ⁴⁶ In̄ hu ṅac siṅ su, goc pi lôc daṅ gi bu teṅ mbec.

⁴⁷ ṅasec sa su, ma waṅ dau sa bugictoṅ ṅalhu, ma Yisu tawasê mbo baö. ⁴⁸ In̄ gêlic ndê ṅgac-sêṅomi sêhêc waṅ ṅaṅga, bu mbu atu kêsêlêṅ ma puc ṅac dôṅ. Têtṅ ôbwêc lôm in̄ kêsêlêṅ mbo bu ṅahô, ma sa têtṅ ṅac gi. In̄ bu hóc gêlêc ṅac, ⁴⁹ magoc têtṅ ndoc sêlic in̄ kêsêlêṅ mbo bu ṅahô, ṅac gauc gêm bu sêlic ṅalau daṅ. ṅac sêmbwêc atu, ⁵⁰ bu ṅac hoṅ sêlic in̄ ma sêtôc dau. Magoc ṅagahô in̄ sôm yom têtṅ ṅac bu, “ṅalôm pêṅ dôṅ ma atôc daôm dom, bu aö daun̄ dindec!” ⁵¹ Goc in̄ kêsêlêṅ têtṅ ṅac ma pi waṅ gi. Ma mbu timalô ma binôn̄ sip. ṅac sêhêdaê ṅandô, ⁵² ṅahu bu ṅac sêlic gêṅ naṅ in̄ kôm pi bolom ti i,

magoc ñac si gauc sa dom pi in ndê ñaclai. Ñac si ñalôm ñadandi.

Yisu gêm lau gêmbac sa yêc malac Genesaret

(Mat 14:34-36; Jon 6:22-25)

⁵³ Ñac sêhóc asê malac Genesaret yêc bugicton ñadanga, ma sêsô wan dôñ. ⁵⁴ Ñac sêsip baô si ma ñagahô lau sênnyalê bu Yisu. ⁵⁵ Goc sênti sêtên malac hoñ yêc gameñ dinan, ma sêkên Yisu ñawaê. Ma tinambu lau sêmbalan si lau gêmbac sêtên malac bocke nan sênngô bu Yisu mbo. ⁵⁶ Ma malac atu ti saun, me gameñ ñamakê-nga bocke nan Yisu mbo, nan lau sêtoc si lau gêmbac sêyêc maket ñamala, ma sêten Yisu bu ñac sêmasec in me bu sêmasec in ndê ñakwê ñambwa. Ma lau hoñ nan sêmasec in, nan ñamlic ñayham sa.

7

Gên nan kôm ñamalac ñadômbwi sa yêc Anötö anğô-nga

(Mat 15:1-20)

¹ Lau Palêsai ti kêdôhônwaga yomsu-nga ñatô akên Jerusalem sêtên Yisu si. ² Ma ñac sêlic bu in ndê ñgacsênomi ñatô sênngwasin amba dom ma sen gên. Bocdinan ñac gauc gêm bu ñgac-sênomi si amba ñadômbwi. ³ Ñac gauc gêm yom dinan, ñahu bu lau Palêsai ti lau Israel-nga daêsam sênkuc mêtê nan lau andô sic dulu têt ñac, bu sênngwasin amba muñ su, goc sênen gên. ⁴ Ma têt ndoc sêmbu akên maket sêmen,* nan sênngwasin amba muñ, goc sênen gên. Ma ñac sênngwasin laclhu ti akôp ma suc, ma sênkuc mêtê kain dinan daêsam, nan lau andô Israel-nga sic dulu têt ñac.

⁵ Bocdinan lau Palêsai ti kêdôhônwaga yomsu-nga dinan sêndac

Yisu, “Tu sake-nga am nem ñgac-sênomi sênkuc ñagôlin nan lau andô sic dulu têt yac, nan dom, ma sen gên ti amba ñadômbwi?”

⁶ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Propet Aisaya hoc yom asê muñ su, nan hêganôn mac lau atim yom lau-nga solop. Yom dau sêto yêc bocdec bu:

Lau dindéc sêtoc aô sa ña whasun ñambwa, tigen ñac si ñalôm yêc dan dau-nga.

⁷ Ñac sem akin aô ñandô dom, ma yom nan sêndôhôn têt lau, nan ñamalac si yomsu ñambwa.”

[Ais 29:13]

⁸ Goc Yisu gic têt ku yom ma sôm, “Mac ahu Anötö ndê yomsu sin, ma asap ñamalac ñambwa si ñagôlin dôñ. ⁹ Mac alic ñayham bu asap mac daôm nem ñagôlin dôñ, magoc atec Anötö ndê yomsu, a? ¹⁰ Bu Moses to Anötö ndê yomsu bocdec bu, ‘Toc damam lu dinam sa.’ Ma in

to yom dan whin bocdec bu, ‘Ngac dan bu sôm yom sac pi in damba lu dinda, nan lau sêndic in ndu man.’

¹¹ Tigen mac andôhôn lau bu sênngil yomsu dinan. Ñamalac dan ndê awa me gên bu yêc bu nem damba lu dinda sa, magoc in bu ndic yao

gên dau ma sôm têt inlu, ‘Gên nan bu nem amlu sa, nan gasam bu Koban.’ (Yom Koban dinan ñahu bu in kêyalin gên dau sa bu kên ti da têt Anötö.)

¹² Tu dinan-nga in gêm in damba lu dinda sa dom, ma mac alic ñayham. ¹³ Ñalên dinan mac asen Anötö ndê yom popoc ma ankc lau andô si ñagôlin nan apami sic dulu têt mac. Mac akôm mêtê daêsam

gitôm dinan.”

¹⁴ Goc Yisu ta lau hoñ sêtên in sêmen tiyham, ma sôm, “Mac lau hoñ, anğô ma annyalê. ¹⁵⁻¹⁶ Gên hoñ nan yêc awê ma sip ñamalac

ñatac ñalôm, nan ñadan kôm in ñadômbwi sa yêc Anötö anğô-nga dom. Magoc mêtê ti gauc sac nan

* **7:4** Têt ndoc lau Palêsai ma lau †Skraib sêmbo maket, nan semlhi gên yêc lau Israel ñatô nan sêhêgo dau tu Moses ndê yomsu-nga dom, ma †lau gameñ apa-nga nan sêmbo maket ñamala. Ñac gauc gêm bu lau dau oc sêkôm ñac ñadômbwi sa yêc Anötö anğô-nga, ma bocdinan sênngwasin amba têt ndoc sêmbu akên maket sêmen.

meñ akêñ ñamalac ñalôm, nañ kôm in ñadômbwi sa yêc Anötö anğô-nga.”

¹⁷ Tinambu Yisu hu lau dinañ siñ ma in ti ndê ngacsêñomi sêsôc andu dañ si. Goc sêndac in pi yom gôlin dinañ ñahu. ¹⁸ Ma in ndac ñac, “Bocke dec mac atôm lau ñatô nañ si gauc sa dom? Alic bu gêñ n an yêc awê, ma sip ñamalac ñatac ñalôm, nañ oc kôm in ñadômbwi sa dom. ¹⁹ Ñahu bu gêñ dinañ sip in ñalôm ti gauc dom, magoc sip in ñatac ñalôm goc tinambu sa meñ tiyham.” (Yisu ndê yom dinañ tîc asê bu Anötö gic yao gêñ daney-nga dañ bu gêñ ñadômbwi dom.)

²⁰ Ma in gic têku yom ma sôm, “Gêñ sac bocke nañ sa yêc ñamalac si ñalôm me whasun, nañ kôm in ñadômbwi sa yêc Anötö anğô-nga. ²¹⁻²² Mêtê sac daêsam ñahu yêc ñamalac si ñalôm. Gauc sac, mêtê sênem kañ gêñ-nga, sêndic ñamalac ndu-nga, mêtê mockain-nga nañ lau nañ sem dau sa su, ma lau nañ sem dau sa su dom nañ sêkôm, lêñ atac whin awa ti wapa-nga, mêtê sêlic lau sac-nga ti sêñsau lau-nga, mêtê sênem gêñ ñawahô-nga, mêtê ñalôm ñagalac-nga ti mêtê lêmun-nga, ma sêsôm yom sac-sac-nga, mêtê sêtoc dau sa-nga, ma lêñ gauc mbasi-nga. ²³ Mêtê sac kain dinañ hoñ ñahu yêc ñamalac si ñalôm, ma kôm ñac ñadômbwi sa yêc Anötö anğô-nga.”

Awhê Kanan-nga dañ kên whin ñanga

(Mat 15:21-28)

²⁴ Yisu ti ndê ngacsêñomi sêhu gameñ dinañ siñ, ma sêtên gameñ nañ yêc kêpin malac Taya ma sêsôc andu dañ si. In tec bu lau dañ sênyalê gameñ nañ in mbo, magoc in gitôm dom bu siñ dau. ²⁵⁻²⁶ Awhê dañ mbo gameñ dinañ, nañ ñalau sac dañ mbo in atuwê ñalôm. In awhê Grik-nga nañ dinda kôc in yêc gameñ Sairo-Pionisia-nga. Têñ ndoc awhê dau ngô ñawaé pi Yisu, nañ

tên in gi, ma hu dau sip nom yêc in gahi-nga. Ma in ten Yisu ñanga bu in soc ñalau sac dau su yêc in atuwê.

²⁷ Ma Yisu sôm tên in, “Gêñ ñamata-nga dakên gêñ daney-nga tên balêkoc bu sênem e hóc ñac dôn. Solop dom bu dakôc balêkoc si gêñ daney-nga, ma tambalin tên giam sênem.” ²⁸ Magoc awhê dau ô yom ma sôm, “Yomandô Pômdau, magoc giam nañ sêndöc tebo ñapu, nañ sen gêñ ñapopoc nañ balêkoc sênyain sip nom.” ²⁹ Goc Yisu sôm, “Tu am nem yom dinañ-nga dec aô wanem am sa. Am mbu ndi ma am oc lic bu ñalau sac dau hu am atômwê siñ su.” ³⁰ Goc awhê dau mbu tên ndê andu gi, ma tap sa bu ñalau sac dau hu in atuwê siñ ma bawhê dau yêc bêc yêc ndê mbô.

Ngac awha mba ma dangasun bic

³¹ Yisu ti ndê ngacsêñomi sêhu malac Taya ñagameñ siñ. Ñac sêñsêlên sêmbo sen tên malac Saidon goc sêtên bugicton Galili-nga, ma sêpi bugicton ñadanga ma sêtên gameñ Dekapolis-nga si. ³² Yêc gameñ dinañ lau ñatô sêkôc ngac dañ dangasun bic ma awha mba ma sêtên Yisu si, ma sêten in bu kên amba sac in. ³³ Lau daêsam sêlhac dindê, goc Yisu kôc ngac dau ma inlu sêsa ñasawa saun si sêlhac dau-nga. Ma in kên amba-atu sôc ngac dau dangasun, ma in hu gasôp pi amba-atu ma kên pi ngac dau êmbala. ³⁴ Goc in tatic undambê, sê awha atu, ma sôm tên in bu, “Epata.” (Yom dau danem kwi bu ‘Po asê.’) ³⁵ Ma ñagahô in dangasun po asê, êmbala tigolon, ma in sôm yom yêc awê.

³⁶ Yisu gic yao lau bu sêndic miñ pi gêñ dinañ tên lau ñatô dom, magoc sêsôc in ndê yom ñapu dom. In gic yao ñac tidim daêsam, magoc ñac sic miñ pi in hóc gêlêc su. ³⁷ Ma lau hoñ nañ sêngô, nañ sêhêdaê ñandô ma sêsôm, “In kôm gêñ hoñ ñapep en, ma gitôm bu kôm lau dangasun

bic sêngô yom, ma lau awha mba sêsôm yom asê.”

8

*Yisu gôlôm lau 4,000
(Mat 15:29-39)*

¹ Têñ têt dinan lau daêsam sêkac sa tiyham e lau toñ atu sêmbo sêwhiñ Yisu. In gêlic bu ñac si gêñ sêñeñ-nga mba, goc ta ndê ñgacsêñomi sêtêñ in sêmeñ, ma sôm têt ñac bu, ² “Aô tanwalô lau dindec, bu sêmbo sêwhiñ aô gitôm bêc tō su, ma ñac si gêñ sêñeñ-nga pacndê. ³ Ma aô bu wakêñ ñac sêlhô ti gêñ yô ñac, dec ñac oc tagôlô yêc señ. Ñac si lau ñatô sêmeñ akêñ gameñ baliñ.” ⁴ Magoc in ndê ñgacsêñomi sêô in ndê yom ma sêsôm, “Yac dambo gameñ sawa, ma oc dakôc gêñ daneñ-nga y êc nde, nañ tôm bu lau hoñ dindec sêneñ?” ⁵ Ma Yisu ndac ñac, “Mac nem bolom hiñga ndöc?” Ma ñac sêsôm, “Yac mba bolom 7 sêndöc.”

⁶ Goc Yisu sôm têt lau bu sêndöc sic sêndöc nom. Ma in kôc bolom 7 dinan ma gêm danje, pô kôc-kôc, ma kêñ têt ndê ñgac-sêñomi bu sêndic sam têt lau, dec sic sam. ⁷ Ma ñac si i mwambwa ñatô sêndöc, nañ Yisu gêm mbec whiñ, ma sôm bu sêndic sam têt lau. ⁸ Ma lau hoñ señ e hóc ñac dôn, goc ñgacsêñomi sic ñadêlê sa sip gatop 7 e meñhu. ⁹ Lauñgac nañ señ gêñ dau, nañ si namba gitôm 4,000. Tinambu Yisu kêñ ñac sêlhô si, ¹⁰ ma in ti ndê ñgac-sêñomi sêpi wañ dan ma sêtêñ gameñ nañ sêsam bu Dalmanuta, nañ si.

*Lau Palêsai sêndac Yisu bu kôm gêñ dalô
(Mat 16:1-4)*

¹¹ Lau Palêsai ñatô sêtêñ Yisu si, ma sic hu sêñsu in. Ñac bu sêñsahê in, dec sêndac in bu kôm gêñ dalô dan bu tōc asê bu in kôc ñaclai yêc Anötö ndê. ¹² Magoc Yisu h ulai ma sôm têt ñac, “Tu sake-nga mac lau têt dindec-nga anjalê gêñ

dalô? Yomandô wasôm t êñ mac bu aô wakôm gêñ dalô tôm mac andac, nañ dan dom.” ¹³ Goc in hu ñac siñ ma pi wañ tiyham whiñ ndê ñgacsêñomi ma sêlhô bu sêmbu sêpi bugicton ñadanga sêndi.

*Yisu puc lau Palêsai ti Herod si giso asê
(Mat 16:5-12)*

¹⁴ Têñ ndoc ñgacsêñomi sêpi wañ dau si, nañ sêñlhiñ dau siñ bu sêkôc bolom ñatô, ma ñac si bolom tigeñ yêc wañ dau ñalôm. ¹⁵ Ma Yisu sôm yom ti ñanga têt ñac bu, “Ayob daôm ñapep pi lau Palêsai si yist ma Herod ndê yist.” ¹⁶ Ma ñac sem yomgalôm sêwhiñ dandi ma sêsôm, “In sôm yom dinan ñahu bu yac neñ bolom mbasi.” ¹⁷ Yisu kêyalê yom nañ ñac sêsôm, dec sôm têt ñac, “Tu sake-nga mac am yomgalôm ma gauc gêm bu yom nañ aô gasôm pi yist, nañ ñahu bu mac nem bolom mba? Bocke mac nem gauc sa pi gêñ hoñ nañ aô gakôm, nañ dom? Mac nem ñalôm ñadandi sa, a? ¹⁸ Tanôm yêc, magoc mac alic gêñ dan ñapep dom. Danamsuñ yêc, magoc mac anjô yom dom. Gauc nem gêñ nañ aô gakôm su. ¹⁹ Têñ têt nañ aô gac sam bolom aman dan têt lau 5,000, nañ mac ahon ñadêlê sa sip gatop hiñga?” Ma sêsôm, “Gatop 12.” ²⁰ Goc Yisu sôm, “Ma têt têt nañ aô gac sam bolom 7 têt lau 4,000, nañ mac ahon ñadêlê sa sip gatop hiñga?” Ma sêsôm “Gatop 7.” ²¹ Goc in sôm têt ñac, “Ma bocke dec mac nem gauc sa su dom?”

Yisu kôm ñgac tapec ñayham sa

²² Ñac sêlac wañ si e sêhóc asê malac Betsaida. Ma lau ñatô sêkôc ñgac tapec dan sêtêñ Yisu si, ma sêndac Yisu bu kêñ amba sac in. ²³ Goc Yisu kêm in sip amba, ma wê in sa malac ñamakê gi. In hê gasôp pi in tandô ma kêñ amba sac in, ma ndac, “Am gêlic gêñ dan me mba?” ²⁴ Ma ñgac dau hóc tandô sa ma sôm, “Aêc, aô galic ñamalac

sênsêlêñ sêmbo, magoc galic ñac ñadauñ-dauñ. Aö galic ñac sêtôm a.”²⁵ Goc Yisu kên amba sac in tandô tiyham, ma in tandô po asê ma ñayham sa. Ma in gêlic gên hon ñawa ñayham.²⁶ Goc Yisu kên in kôlhö gi ma sôm, “Am lhö solop têt nem andu ndi. Mbu sôc malac dec ndi dom.”

*Pita hoc Yisu ñahu asê
(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)*

²⁷ Tinambu Yisu ti ndê ñgac-sêñomi sêlhö bu sêtêñ malac ñatô nañ yêc kêpiñ Sisaria-Pilipai sêndi. Sênsêlêñ sêmbo señ ma Yisu ndac ñac bocdec bu, “Lau sêsôm bu aö asa?”²⁸ Ma ñac sêsôm têt in, “Lau ñatô sêsôm bu am Jon, Ñgac Kêku Lau-nga, ma ñatô sêsôm bu am Elaija, ma ñatô sêsôm bu am propet akwa-kwa si dañ.”²⁹ Dec in ndac ñac, “Ma mac daôm, mac asôm bu aö asa?” Ma Pita ô in awha ma sôm, “Am Mesaya dau.”³⁰ Goc Yisu gic yao ñac bu sêsôm in asê têt lau dañ dom.

Yisu sôm gwanan bu in oc hôc ñandê

(Mat 16:21-23; Luk 9:22)

³¹ Têt têt dinañ Yisu gic hu kêdôhôn ñac pi gên nañ oc hôc asê Ñamalac ndê Atu. In oc hôc ñawapac daêsam, ma lau bata Israel-nga ti ðdabuñsiga atu-tu ma lau nañ sêndôhôn yomsu oc sêtec in. Lau oc sêndic in ndu, ma tinambu bêt tö ñinga su in oc tisa tiyham.³² In sôm yom dinañ yêc awê, dec Pita kôc in sa ñasawa sauñ gi, ma sôm in.³³ Magoc Yisu kac dau kwi, tahê ndê ñgacsêñomi ma sôm Pita bocdec bu, “Sadañ, kôc daôm sa lhö su! Bu am kêyalê Anötö ndê lêt dom, am bu êmkuc ñamalac si gauc ñambwa.”

Lau nañ sêñkuc Yisu oc sêhóc ñawapac

(Mat 16:24-28; Luk 9:23-27)

³⁴ Goc in mbwêc ndê ñgac-sêñomi ti lau daêsam nañ sêñkuc in, nañ sêtêñ in sêmen, ma sôm têt ñac,

“Asa nañ tac whiñ bu êñkuc aö, nañ êñgwiniñ dau ma hôc ndê a gicso dau sa, ma êñkuc aö.³⁵ Bu asa nañ tac whiñ bu sap gên nom-nga dön ñapañ tu mbo tali-nga, nañ oc ñinga. Magoc asa nañ bu hu gên nom-nga siñ tu êñkuc aö-nga ma tu ñawaê ñayham-nga, nañ oc ñinga dom.³⁶ Ñamalac dañ bu po gên nom-nga hon sa, magoc in dau gatu bu ñinga, dec gên nom-nga hon dinañ oc têt dom bu nem in sa.³⁷ Bu gên ñayham bocke yêc, nañ gitôm bu dakên têt Anötö ô yac neñ gatuñ?”

³⁸ “Lau têt dindêc-nga ñac lau sac, ma sêpuc dômbwê Anötö ma sêsa si lêt bambaliñ têt lau mockaiñ-nga. Asa nañ kwahic dec maya tu aö ti aneñ yom-nga, nañ Ñamalac ndê Atu oc maya tu in-nga têt ndoc ñambu-nga nañ in mbu meñ ti Damba Anötö ndê ñawasi, ma añela dabuñ sêwhiñ.”

9

¹ Ma in sôm têt ñac, “Yomandô aö wasôm têt mac! Lau ñatô kwahic dec sêmbo, nañ oc gacgeñ sêmbo tali e sêlic Anötö ndê gôliñ meñ sa tiawê ma ti ñaclai atu.”

Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê ñawasi

(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

² Bêc 6 giñga su goc Yisu kôc Pita, Jems ma Jon sêwhiñ in, ma ñac tawasê sêpi lôc baliñ dañ si. Têt têt dinañ Yisu ndê ñamlic kaiñ dañ sa, ma sêlic in ndê ñawasi.³ In ndê ñakwê sêp sambuc ma ñawasi atu, hôc gêlêc gên sêsêp nom-nga hon.⁴ Ma sêlic Elaija lu Moses sêhoc dau asê, ma inlu sem yomgalôm sêwhiñ Yisu.⁵ Goc Pita sôm têt Yisu, “Kêdôhônwaga, ñayham kêlêc bu yac dambo lec. Yac oc akwê bac tö tu mac ambo-nga, am nem bac dañ, Moses nde dañ, ma Elaija ndê bac dañ.”⁶ Ñgacsêñomi tö dinañ sêtöc dau atu, ma bocdinañ Pita gêm gauc yom tu sôm-nga.⁷ Têt dinañ

dao danj meŋ kĕgatöc ɲac ahuc, ma awha danj sa yĕc dao ɲalôm, nanj sôm, “Aö neŋ atunġac dau dindĕc, nanj aö atac whiŋ ndu andô. Angô inj ndĕ yom manj.”⁸ Ma ɲagahô ɲac tahĕ gameŋ dau, ma sĕlic bu Yisu tawasĕ mbo whiŋ ɲac.

*Gĕndac pi Elaija
(Mat 17:10-13)*

⁹ Tiŋambu ɲac sĕsip akĕŋ lôc dau sĕmeŋ, ma Yisu kĕŋ yao bu sĕsôm yom pi gĕŋ nanj sĕlic yĕc lôc, nanj asĕ dom e tôm ɲamalac ndĕ Atu tisa akĕŋ lau batĕ-ɲga.¹⁰ Tu dinaŋ-ɲga ɲac sem yom dinaŋ ahuc yĕc ɲac dau, magoc sem yomgalôm sĕwhiŋ dandi ɲapanj pi gĕŋ dau. ɲahu bu Yisu ndĕ yom pi inj tisa akĕŋ lau batĕ-ɲga, nanj sĕŋyalĕ ɲahu dom.

¹¹ Ma sĕndac Yisu, “Lau Skraib nanj sĕndôhônj yomsu, nanj sĕsôm bu Elaija oc meŋ hōc asĕ muŋ, ma tiŋambu Mesaya oc meŋ. Yom dau ɲahu bocke?”¹²⁻¹³ Ma Yisu sôm, “Elaija gic waĕ bu hōc asĕ muŋ Mesaya, bu ĕmasaŋ gĕŋ hoŋ tisolop. Ma aö wasôm tĕŋ mac, bu Elaija meŋ hōc asĕ su. Ma lau sĕkôm mĕtĕ sac tĕŋ inj tôm ɲac atac whiŋ, tôm Anötö ndĕ yom nanj sĕto yĕc gwanaj su. Ma yom nanj sĕto yĕc pi ɲamalac ndĕ Atu nanj sôm bu inj gic waĕ bu hōc ɲandĕ atu, ma lau oc sĕpu inj ma sĕtec inj. Mac aŋyalĕ yom dau ɲahu, me mba?”

*Yisu soc ɲalau sac su yĕc balĕ danj
(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)*

¹⁴ Yisu ma ɲgacsĕŋomi tö dinaŋ sĕsip akĕŋ lôc dau sĕmeŋ ma sĕlic bu kĕdôhônjwaga yomsu-ɲga ɲatô ma Yisu ndĕ ɲgacsĕŋomi ɲatô sĕsôm dau sĕmbo, ma lau toŋ atu sĕŋgihi ɲac ahuc.¹⁵ Tĕŋ ndoc lau hoŋ dinaŋ sĕlic Yisu nanj sĕhĕdaĕ ɲandô, ma sĕnti sĕtĕŋ inj si ti sĕhĕ mwalĕc inj.¹⁶ Ma Yisu ndac ɲac bu, “Mac asôm daôm pi yom bocke?”

¹⁷ Ma ɲamalac danj nanj mbo lau toŋ atu ɲalôm, nanj ô yom ma sôm, “Kĕdôhônjwaga, aö gakôc anej balĕ dindĕc gameŋ, bu ɲalau sac danj

mbo inj ɲalôm ma kôm inj awha mba.¹⁸ Tĕm ɲatô ɲalau sac dau kôc inj dôŋ ma tuc inj sip nom gi, kôm inj whapwic sa ma seŋ lhô, ma inj amba ti gahi ɲaŋga sa. Aö gandac am nem ɲgacsĕŋomi bu sĕsoc ɲalau dau su, magoc ɲac sĕtôm dom.”¹⁹ Yisu ɲġô yom dau ma sôm, “O mac lau, aö gambo gawhiŋ mac ɲasawa hic baliŋ su, ma bocke mac atôm dom bu akôm gĕŋ danj? Aö wambo wawhiŋ mac ɲapanj dom! Mac nem akĕŋ whiŋ mbasi. Akôc balĕ dau sa amej.”

²⁰ Dec sĕkôc balĕ dau sĕtĕŋ Yisu sĕmeŋ, ma tĕŋ tĕm ɲalau sac gĕlic inj, nanj ɲagahô inj kĕmwanaj balĕ dau ti ɲaŋga, goc tuc inj sip nom gi, ma inj kĕpi ti whapwic sa yĕc nom.²¹ G oc Yisu ndac balĕ dau ɲadamba, “ɲalau sac kôm inj bocdinaŋ tôm yala hiŋga?” Ma damba sôm, “Inj mbo bocdinaŋ tĕŋ tĕm inj balĕkoc sauj ɲapanj e kwahic dec.”²² Ma ndoc daĕsam ɲalau sac dau tuc inj peŋ sip bu me sip ya, ma kôm bu ndic inj ndu niŋga. Tigeŋ am bu nditôm, dec tamwalô alu ma nem alu sa.”²³ Goc Yisu sôm tĕŋ inj, “Bocke dec am sôm tĕŋ aö, ‘Am bu nditôm?’ Mac bu akĕŋ whiŋ, dec gĕŋ hoŋ oc nditôm.”²⁴ Ma ɲagahô balĕ ɲadamba ta yom ma sôm, “Aö gakĕŋ whiŋ. Nem aö sa bu wakĕŋ whiŋ ɲaŋga.”

²⁵ Yisu gĕlic bu lau daĕsam sĕnti sĕmeŋ, dec hec yom ɲalau sac ma sôm, “Am ɲalau danjasuj bic ma awha mba-ɲga, aö wandic atu am bu hu balĕ dindĕc siŋ, ma sôc inj ɲalôm tiyham dom!”²⁶ Goc ɲalau sac dau mbwĕc asĕ ma kĕmwanaj balĕ dau ɲalĕŋ sac, goc sa awĕ gi. Ma balĕ dau yĕc gitôm ɲgac batĕ danj, dec lau daĕsam sĕsôm, “Inj mbac ndu su.”²⁷ Tigeŋ Yisu kĕm inj sip amba, keŋ inj sa, ma inj tisa kalhac.

²⁸ Tiŋambu Yisu sôc andu danj gi, ma inj ndĕ ɲgacsĕŋomi sĕndac inj gelec, “Bocke dec yac atôm dom bu asoc ɲalau dinaŋ su?”²⁹ Ma inj sôm,

“Mac bu asoc ñalau kain ñinan su, nañ aten mbec ñanga. Ñalên ñan mba.”

Yisu sôm tiyham bu in oc mbac ndu ma tisa
(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰⁻³¹ Yisu ti ndê ñgacsêñomi sêhu gameñ ñinan sin, ma sêñsêlêñ sêmbo gameñ Galili-ña. Yisu bu êndôhôn ñac têt têt ñinan, dec tec bu lau sêñyalê gameñ nañ ñac sêmbo. In sôm têt ñac, “Tiñambu oc sêkêñ Ñamalac ndê Atu sip lau ñatô amba. Ñac oc sêndic in ndu, magoc têt bêc tô ñinga su, in oc tisa tiyham.” ³² Magoc ñac si gauc sa pi in ndê yom dom, ma sêtôc dau bu sêndac in pi yom dau ñahu.

Asa ti ñamalac ñamata-ña?
(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Ñac sêñsêlêñ e sêhóc asê malac Kapenaom, goc si sêndôc andu ñan. Ma Yisu ndac ñac, “Mac asen ñadôm pi gêt sake yêc señ?” ³⁴ Magoc ñac sem dôñ, bu yêc señ ñac sem yomgalôm sêwhin dandi pi ñac si asa in ñgac ñamata-ña. ³⁵ Yisu ndôc sic ma ta ñgacsêñomi 12 sêtêñ in si, ma sôm têt ñac, “A sa nañ bu ti ñamalac ñamata-ña yêc Anötô anğô-ña, nañ êñgwinin dau ti ñgac ñambu-ña, ma nem akin lau hon.” ³⁶ Goc in kôc balêkoc sauñ ñan ma kêt in kalhac ñac ñalhu. Ma in kêtape in ma sôm, ³⁷ “Asa nañ bu kôc balêkoc sauñ ñan têt in dindec, nañ sa tu aô neñ ñaê-ña, nañ gitôm in kôc aô dauñ sa. Ma asa nañ kôc aô sa, nañ kôc aô tanwasêñ sa dom, magoc kôc Damañ nañ kêtin aô gameñ, nañ sa bocdinañ.”

Lau nañ sêkôm gwelen tu Yisu-ña, nañ sêwhê dau kôc dom
(Luk 9:49-50)

³⁸ Têt bêc ñan Jon sôm têt Yisu bu, “Kêdôhônwaga, yac alic ñgac ñan kôm gwelen ma soc ñalau sac su yêc lau ña am nem ñaê. Yac ac yao in, bu in kêtuc am whin yac dom.” ³⁹ Magoc Yisu sôm, “Alhac in ahuc

dom, bu ñamalac nañ kôm gêt ñalô ña aneñ ñaê, nañ gitôm dom bu kac ndê awha kwi ñagahô, ma sôm yom sac pi aô. ⁴⁰ Asa nañ kêt kisa yac dom, nañ yac neñ ñan. ⁴¹ Yomandô aô wasôm têt mac bu asa nañ kôm gêt sauñ ñan bu nem mac sa tu mac anğuc aô Kilisi-ña, gitôm in kêt bu laclhu ñan têt mac anôm, nañ Anötô oc êñlhin in sin dom. In oc kêt ñagêyô ñayham têt in.”

Puc pi lêtôm
(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² Ma Yisu sôm, “Ñamalac ñan bu tim balêkoc sauñ ñan nañ kêt whin aô bu kôm mêtê sac, nañ kôm giso atu. Oc ñayham bu dasô hoc atu ñan pi in kachu, ma tambalin in sip gwêc ndi ñinga. Ma bocdinañ oc têt dom bu in tim balêkoc dau, ma tiñambu tap Anötô ndê matôc sa.

⁴³⁻⁴⁴ “Am amam bu kôm sac, nañ tim kic. Am bu tap undambê sa, ma ndôc tamli ti amam gatuc, nañ ñayham hóc gêtêc am kôm sac ña amam lu-lu e am sip ya lambwam-ña nañ sa ñapan, nañ ndi. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ma gahim bu kôm sac, nañ tim kic. Am bu tap undambê sa, ma ndôc tamli ti gahim gatuc, nañ ñayham hóc gêtêc am kôm sac ti gahim lu-lu e Anötô tuc am sip ya lambwam-ña nañ sa ñapan, nañ ndi. ⁴⁷ Ma am nem tanôm bu kôm sac, nañ kip sa. Am bu ndôc Anötô ndê gameñ undambê-ña ti tanôm tigen, nañ ñayham hóc gêtêc am kôm sac ti tanôm lu-lu e Anötô tuc am sip lambwam ndi. ⁴⁸ Yêc gameñ ñinan lau oc sêhóc ñandê ñapan, têt yom nañ Aisaya to yêc bocdec bu, ‘*Dombo oc mbac ndu dom, ma ya oc sa ñapan.*’

⁴⁹ “Bocdinañ ayob ñadôm tu lêtôm-ña, bu Anötô oc kêt ya êmbô lau

hoj,* gitôm lau sêkêj gwêc so pi wata tu bu yêc ñayham ñasawa baliñ. ⁵⁰ Gwêc so dau iñ gêj ñayham, magoc ñamakic bu niñga, oc dakôm ñamakic sa tiyham ñalêñ nde? Bocdinañ ambo lau nom-ñga ñalôm atôm gwêc so, ma ambo awhiñ daôm ti yom malô.”

10

Anötö tec bu awhê lu ñgac sêhu dau siñ

(Mat 19:1-12)

¹ Yisu ti ndê ñgacsêñomi sêhu gameñ dinañ siñ, ma sêtêj gameñ Judia-ñga si. Goc sêpi Bu Jordan ñadanga nañ yêc têtj gameñ ac pi-ñga, nañ si. Yêc gameñ dinañ lau daêsam sêkac sa tiyham ma sêtêj iñ si, ma iñ kêkuc iñ ndê mêtê ma kêdôhônj ñac.

² Ma lau Palêsai ñatô sêmeñ ma bu sêtim Yisu, dec sêndac iñ bocdec bu, “Ñgac dañ bu hu ndê awhê siñ, nañ oc êñgili yomsu, me mba?” ³ Ma Yisu ndac ñac ô, “Moses to yomsu bocke?” ⁴ Goc sêsôm, “Moses sôm bu ñgac dañ gitôm bu to bapia hu nawhê siñ-ñga, goc hu ndê awhê siñ.” ⁵ Ma Yisu sôm, “Aêc. Moses to yomsu dinañ tu mac nem ñalôm ñadandi-ñga. ⁶ Magoc têtj têtj Anötö kêj undambê ti nom, nañ iñ kêmasañ ñamalac ñgac ti awhê. ⁷ Ma tu dinañ-ñga ‘*ñgac dañ oc hu damba lu dinda siñ, ma sap iñ nawhê dôj,* ⁸ *ma iñlu sêti gêtj tigenj.*’ Yom dau whê sa bu iñlu sêmbo sêtôm ñamalac lu dom, iñlu sêti gêtj tigenj yêc Anötö anjô-ñga. ⁹ Bocdinañ yham dom andô bu ñamalac sêkac gêtj nañ Anötö dau kêj pitigenj, nañ su.”

¹⁰ Tiñambu Yisu ti ndê ñgac-sêñomi sêndöc andu dañ, ma sêndac iñ pi yom dinañ ñahu. ¹¹ Ma iñ sôm, “Ñgac nañ hu iñ

ndê awhê siñ ma gêm awhê wakuc, nañ kôm gêtj mockaiñ-ñga têtj iñ yêc Anötö anjô-ñga. ¹² Ma awhê nañ hu nakweñ siñ ma gêm ñgac wakuc, nañ kôm gêtj mockaiñ-ñga bocdinañ.”

Yisu gêm mbec balêkoc

(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ Têtj bêtj dañ lau sêhoj si balêkoc sêtêj Yisu si, bu iñ kêj amba sac ñac. Magoc iñ ndê ñgac-sêñomi sêsôm dinda ti dambai. ¹⁴ Têtj têtj Yisu gêlic gêtj dau iñ tac ñandê, ma sôm têtj ñac, “Atec balêkoc dinañ sêtêj aô sêmeñ. Al-hac ñac ahuc dom, bu Anötö ndê gôliñ gic lau nañ sêtôm balêkoc sauj dindec, nañ ñawaê. ¹⁵ Aô wasôm yomandô têtj mac bu asa nañ bu sôc Anötö ndê gôliñ ñapu gitôm balêkoc sauj dañ dom, nañ oc nditôm dom bu sôc ndi.” ¹⁶ Goc iñ kôc balêkoc dau sa ma kêgape ñac. Ma iñ kêj amba sac ñac, ma gêm mbec ñac.

Ñgac ti lêlôm

(Mat 19:16-22; Luk 18:18-23)

¹⁷ Yisu ti ma kêsêlêj mbo señ whiñ ndê ñgacsêñomi. Ma ñgac dañ kêti meñ ma pônj haduc yêc iñ anjô-ñga, ma ndac iñ bocdec bu, “K êdôhônjwaga ñayham, aô wakôm bocke dec tiñambu Anötö oc kôc aô sa wandöc tañli ñapañ.” ¹⁸ Goc Yisu sôm têtj iñ, “Tu sake-ñga am sam aô bu ñayham? Anötö tigenj iñ ñayham. ¹⁹ Am kêyalê yomsu nañ Anötö kêj têtj Moses, ‘*Ndic ñamalac ndu dom. Kôm gêtj mockaiñ-ñga dom. Nem kañ gêtj dom. Sôm yom tasanj pi lau dom. Êmsau lau bu kôc ñac si gêtj dom,*’ ma ‘*Toc damam lu dinam sa.*’ ” ²⁰ Ma iñ sôm, “Kêdôhônj-waga, aô kakuc yomsu hoj dinañ, têtj ndoc aô gambo balê ñapañ e kwahic dec.” ²¹ Yisu tahê

* **9:49** Yom nañ yêc ñabatinj 49 nañ ñahu yêc awê dom, magoc lau ñatô gauc gêm bocdec bu. Anötö tac whiñ bu lau sêkêj whiñ Yisu-ñga sêhu mêtê sac hoj siñ ma sêsa lêtj gitêj eñ. Gêtj bocke nañ bu lhac ñac ahuc tu sêtap gameñ undambê-ñga sa, nañ sêhu siñ tôm yom nañ yêc ñabatinj 43-47 whê sa. Ma Anötö oc kêj ya êmbô lau gitôm lau sêpec gol ña ya tu bu ñadômbwi niñga ma gol ñawasi solop yêc.

in ma tac whin in këlêc. Ma in sôm, “Gên tigen yêc tu am kôm-nga. Am ndi, kên am nem gên hon tên lau sênemlhi, ma kên na-awa tên lau nalôm sawa. Ma bocdinaŋ am nem awa nandô oc yêc undambê. Ma tinambu am mwen ma êmkuc aô.”²² Magoc tên têm ngac dau ngô Yisu ndê yom dinaŋ in wec, ma kölhö ti nalôm nawapac gi. Nahu bu in ngac ti lêlôm.

*Puc pi awa ti wapa
(Mat 19:23-30; Luk 18:24-30)*

²³ Goc Yisu tahê lau hon, ma sôm tên in ndê ngacsênomi, “Lau ti lêlôm si awa ti wapa kalhac nac ahuc e gitôm dom bu sêsôc Anötö ndê gôlinŋ napu ngahô.”²⁴ Nac sênngô in ndê yom dinaŋ e sêhêdaê. Ma Yisu sôm tên nac tiyham, “O aneŋ balêkoc atac whin-nga, namalac bu sêsôc Anötö ndê gôlinŋ napu, naŋ gên sauŋ dom.”²⁵ Bôc atu daŋ gitôm kamel, oc tôm bu sôc so nalasê ngahô, hóc gêlêc ngac ti lêlôm daŋ bu sôc Anötö ndê gôlinŋ napu.”²⁶ Yisu ndê ngac-sênomi sênngô yom dinaŋ ma sêhêdaê nandô. Ma sêsôm tên dandi, “Bu bocdinaŋ dec asa oc tôm bu tap Anötö ndê mwasin nem lau si-nga sa? Oc nawapac atu!”²⁷ Yisu tahê nac ma sôm, “Gên naŋ namalac sêtôm dom bu sêkôm, naŋ Anötö gitôm bu kôm, bu Anötö gitôm bu kôm gên hon.”

²⁸ Goc Pita sôm tên in, “Yac oc bocke? Yac ahu gên hon sin tu aŋkuc am-nga.”²⁹ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aô wasôm yomandô tên mac. Asa naŋ bu hu andu, me asidôwai, me lhuwêi, me dinda lu damba, me balêkoc, me nom sin tu aô-nga ma tu gwelenŋ nawaê nayham-nga,³⁰ naŋ Anötö oc kên gên kainŋ dinaŋ daêsam tên in ô, tên ndoc in mbo nom. Ma in oc tap kisa

ti nawapac sa tu aô-nga whin. Ma tên têm nambu-nga, Anötö oc kôc in sa, ma kên in ndöc tali napaŋ yêc undambê.³¹ Tigen lau daêsam naŋ kwahic dec sêti lau namata-nga, naŋ oc sêti lau nambu-nga, ma lau nambu-nga oc sêti lau namata-nga.”

*Yisu sôm tiyham bu in oc mbac ndu
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)*

³² Yisu wê in ndê ngacsênomi ma sênşelêŋ sêmbo seŋ bu sêtên Jerusalem sêndi. In ndê ngacsênomi sênşelêŋ ti sêhêdaê, ma lau natô naŋ sênşelêŋ sêwhinŋ nac, naŋ sêtöc dau.* Bocdinaŋ Yisu kôc ngacsênomi 12 sêsa si sêlhac dau-nga, ma sôm yom tiyham pi gên naŋ oc hóc asê in.³³ In sôm, “Kwahic dec yac bu dapi malac Jerusalem dandi, ma ngac daŋ oc hoc Namalac ndê Atu asê ma kên in sip dabuŋsiga atu-tu ti kêdôhôn-waga yomsu-nga amba. Nac oc sêkic yom bu sêndic in ndu, ma sêkên in sip lau Rom-nga amba.³⁴ Nac oc sêsu in susu, sêhê gasôp pi in, sêndic in namlic nandê ma sêndic in ndu. Magoc tinambu béc tö niŋga su, goc in oc tisa tiyham.”

*Jems lu Jon bu sêhóc gêlêc ngacsênomi natô
(Mat 20:20-28)*

³⁵ Jems lu Jon, Sebedi ndê atungac lu, sêtên Yisu si ma sêsôm, “Kêdôhônwaga, alu atac whinŋ gên daŋ, ma bu andac am bu kôm gên dau nandô sa.”³⁶ Goc Yisu ndac, “Amlu atac whinŋ bu aô wakôm sake?”³⁷ Ma sêsôm, “Alu atac whinŋ bu tên ndoc am ndöc nem pônŋ kin-nga ti nawasi atu, naŋ am kên alu andöc awhinŋ am, daŋ ndöc amam andô-nga ma daŋ ndöc gasê-nga.”³⁸ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Amlu anyalê gên naŋ amlu andac,

* **10:32** Lau naŋ sênkuc Yisu naŋ sêhêdaê ti sêtöc dau, nahu bu nac gauc gêm yom naŋ Yisu sôm tên nac su, pi gên naŋ oc hóc asê in tên têm in bu pi Jerusalem ndi. Alic Mak 8:31; ma 9:30.
† **10:38** Yisu ndê yom pi lachu naŋ in oc nôm, ma sanŋu naŋ in oc lin, naŋ nahu sip nawapac daêsam naŋ oc hóc asê in.

nañ dom. Amlu atôm bu anôm gêñ sip laclhu ñawapac-nga nañ aö wanôm, a? Ma atôm bu aliñ sanğu† nañ aö oc waliñ, a?”³⁹ Ma inlu sêsôm, “Aêc, alu atôm.” Goc Yisu sôm, “Yomandô! Amlu oc anôm gêñ sip laclhu tôm aö wanôm, ma aliñ sanğu tôm nañ aö waliñ.”⁴⁰ Magoc aö dec oc wanjaliñ lau sa bu sêndöc aö aman andô-nga ti aman gasê-nga, nañ dom. Anötö ti ñadau bu êñjaliñ lau sa bu sêndöc dinañ.”

⁴¹ Têñ ndoc ngacsênomi 10 sêngô yom dau ñawaê, nañ ñac tac ñandê têñ Jems lu Jon.⁴² Goc Yisu mbwêc ñac sêtên in si, ma sôm, “Mac anjalê bu lau sambuc si gôliñwaga sêtoc dau sa têñ ñac si lau, ma ñac si lau bata sêngwiniñ lau nañ sêmbo ñac ñapu.”⁴³ Tigen mac ankcuc ñac si mêtê dau dom. Mba! Mac nem asa bu ti ñamalac tiwaê yêc Anötö anğô-nga, nañ nem akiñ mac.⁴⁴ Aêc! Asa bu ti mac nem ñamalac ñamata-nga, nañ êngwiniñ dau ma ti mac hoñ nem ñac akiñ ñambwa.⁴⁵ Nahu bu lêñ dau ti aneñ lêñ. Ñamalac ndê Atu meñ tu bu lau sênem akiñ in-nga dom. Mba. In meñ bu nem akiñ lau, ma bu kêñ dau ti da bu nemhi lau daêsam si sac ñatôp.”

Yisu kôm ñgac tapec Batimeas ñayham sa

(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ Yisu ti ndê ngacsênomi sêñsêlên e sêhóc asê malac Jeriko, ma lau toñ atu sêñkcuc ñac. Têñ ndoc ñac bu sêhu Jeriko siñ, nañ sêtap ñgac tapec dañ sa, nañ ndöc señ ñamakê ma teñ gêñ. In Batimeas, ñgac dañ ñaê Timeas ndê atungac.⁴⁷ Têñ têt in ñgô bu Yisu Nasaret-nga kêsêlên mbo señ, nañ gic hu mbwêc yom asê bocdec bu, “Yisu, †Dawid ndê Atu, tamwalô aö!”⁴⁸ Goc lau daêsam sêhec yom in ma sêsôm bu in nem dôn. Magoc in mbwêc ti ñanğa, “Dawid ndê Atu, tamwalô aö.”⁴⁹ Yisu ñgô ñac si yom ma kwê dôn kalhac, goc sôm têñ lau,

“Mac asôm têñ in bu meñ.” Goc sêta yom têñ ñgac tapec dau ma sêsôm, “Tisa ti atac ñayham! In ta am bu mweñ.”⁵⁰ Goc ñgac dau kac ndê ñakwê andô-nga baliñ su yêc nom, ma tisa ñagahô ma têñ Yisu gi.⁵¹ Ma Yisu ndac in, “Am tac whiñ bu aö wakôm sake têñ am?” Ma ñgac tapec dau sôm, “Kêdôhôn-waga, aö tac whiñ bu tanôn ñayham sa.”⁵² Goc Yisu sôm, “Am ndi! Am nem kêñ whiñ aö dec kôm am ñayham sa.” Ma ñagahô in tandô ñawa sa, ma in kêkcuc Yisu mbo señ.

11

Yisu sôc Jerusalem gi

(Mat 21:1-9; Luk 19:28-40; Jon 12:12-15)

¹ Yisu ti ndê sênomi sêñsêlên sêhêganôn Jerusalem e sêsun sa malac Betani ma malac Betpagi yêc Lôc Olib. Goc Yisu kêkiñ ndê ngacsênom lu,² ma sôm têñ inlu, “Asôc malac dindê andi, ma yêc dindê amlu oc atap donki dañ sa, nañ sêsô dôn kalhac. In donki ñatu wakuc, nañ ñamalac dañ ndöc ñahô muñ su dom. Anğapwêc su ma akôc sa amen.³ Ma lau bu sêndac amlu bu bocke ma amlu anğapwêc donki dau, nañ asôm têñ ñac bu, ‘Pômdau tac whiñ bu donki dindêc nem in sa ñasawa sauñ, goc in oc kêñ mbu meñ.’”

⁴ Bocdinañ dec inlu sêsôc malac dau si ma sêtap donki dañ sa, nañ lau sêsô dôn kalhac señ ñadali k êpiñ andu dañ. Inlu bu sêngapwêc su,⁵ ma lau ñatô nañ sêlhac sêmpin, nañ sêndac inlu, “Amlu akôm sake, dec bu anğapwêc donki dau su?”

⁶ Ma inlu sêo ñac si yom tôm Yisu sôm têñ inlu, dec sêhu donki dau siñ têñ inlu.⁷ Sêwê in sa sêtên Yisu si, ma sêhu si ñakwê awê-nga sac donki, goc Yisu pi gi ndöc ñahô.

⁸ Ma lau daêsam sêhê si ñakwê yêc señ. Ma lau ñatô sêhêako a ñalaun yêc señ ñamakê ma sêkên yêc señ.

⁹ Lau nañ sêmuñ Yisu ti lau nañ

sênkuc in, naŋ sêmbwêc “Hosana! Anötö nem mbec ngac naŋ meŋ gêm Pômdau aŋgô. ¹⁰ Anötö nem mbec in naŋ meŋ bu puc aban Dawid ndê gôlin dôn. Hosana têt Anötö lôlôc-nga.”

¹¹ Yisu hôc asê Jerusalem, goc sôc lôm dabuŋ ŋabatêmdö gi, ma gêlic gêt sambob naŋ yêc dindê. Magoc ac gi su dec in ti ndê ngacsêŋomi 12 sêmbu sêsa malac Betani si bu sêyêc dindê.

Yisu pucbo a kiŋ dan
(Mat 21:18-19)

¹² Têt bêtêc Yisu ti ndê ngac-sêŋomi sêhu Betani siŋ ma sêŋsêlêŋ sêmbu seŋ, ma gêt yô Yisu. ¹³ In gêlic a kiŋ dan naŋ kalhac ahê, goc têt a dau gi. Têm dinaŋ in têt naŋ a kiŋ sem ŋandô dom, magoc Yisu gêlic bu a dinaŋ ŋalaŋ kêsôlô su dec kêt bata bu mboe kiŋ ŋandô oc sêŋgalêŋ. Magoc ŋandô mbasi, in tap ŋalaŋ ŋambwa sa. ¹⁴ Goc in pucbo a dau ma sôm, “Lau dan oc sêneŋ ŋandô yêc a dindec tiyham dom.” Ma in ndê ngacsêŋomi sêŋgô yom dau.

Yisu soc lau su yêc lôm dabuŋ
(Mat 21:12-17; Luk 19:45-46)

¹⁵ Yisu ti ndê sêŋomi sêŋsêlêŋ si e sêhêc asê Jerusalem, ma sêtêŋ lôm dabuŋ si. Yêc lôm dabuŋ ŋabatêmdö lau sêtidulu gêt ti semlhi gêt sêmbu, ma Yisu gic hu soc ŋac sêsa awê. In kac lau sê mone-nga si tebo sa, ma kac lau naŋ sêyob balusi bu lau sênemlhi,* naŋ si pôt sa whiŋ. ¹⁶ Ma in gic yao lau bu sêkêc wapa sêtidulu-nga sôc lôm dabuŋ ŋagameŋ tiyham dom. ¹⁷ Ma in kêtôhôn lau ma sôm, “Sêto Anötö ndê yom yêc bocdec bu, ‘Aô neŋ andu gic waê bu lau akêt gameŋ hoŋ sêteŋ mbec sêmbu-nga.’ Mac aŋyalê yom dau, ma bocke dec mac akôm Anötö ndê andu ti lau kaŋ si gameŋ?”

¹⁸ Tiŋambu dabuŋsiga atu-tu ma lau naŋ sêndôhôn yomsu, naŋ sêŋgô ŋawaê pi gêt naŋ Yisu kôm, ma sêŋyalê bu lau sambob sêhêdaê tu in ndê yom-nga. Tu dinaŋ-nga dec sêtêc Yisu, ma sêŋsalê lêt bu sêndic in ndu. ¹⁹ Yisu ti ndê ngac-sêŋomi sêmbu Jerusalem e ac gi sip, dec sêmbu sêsa si.

Yom pi lêt dakêt whiŋ ti dateŋ mbec-nga

(Mat 21:20-22)

²⁰ Ŋagalaŋsê bêtêc Yisu ti ndê ngacsêŋomi sêŋsêlêŋ bu sêmbu sêtêŋ Jerusalem sêndi, ma sêhêc asê a kiŋ naŋ Yisu pucbo. Ŋac sêlic bu a dau mbac, ŋasaŋgac ti ŋawakac hoŋ tibasô. ²¹ Ma Pita gauc gêm Yisu ndê yom, dec sôm têt in, “Kêtôhônwaga, lic a kiŋ naŋ am pucbo, naŋ mbac su.” ²² Goc Yisu ô yom ma sôm têt ŋac, “Akêt whiŋ Anötö. ²³ Aô wasôm yomandô têt mac, bu asa naŋ bu sôm têt lôc dan bu, ‘Puc daôm sa ma sip gwêc ŋalôm ndi,’ ma atac lu-lu dom magoc kêt whiŋ bu Anötö oc kôm yom dau ŋandô sa, dec gêt dau oc ŋandô sa. ²⁴ Boc-dinaŋ aô bu wasôm têt mac bu gêt bocke naŋ mac bu ateŋ Anötö bu kêt têt mac, naŋ akêt whiŋ bu mac akêc su, ma aô wasôm yom ŋandô, in oc kêt têt mac. ²⁵⁻²⁶ Ma têt ndoc mac bu ateŋ mbec, ma bu gauc nem lau naŋ sêkôm sac têt mac, naŋ goc asuc ŋac si sac kwi. Ma mac nem Damam naŋ mbo undambê, oc suc mac nem sac kwi bocdinaŋ.”

Gêndac pi Yisu ndê ŋaclai ŋahu
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷ Yisu ti in ndê ngacsêŋomi sêhêc asê malac Jerusalem tiyham ma sêtêŋ lôm dabuŋ si. Yisu kêsêlêŋ mbo lôm dabuŋ ŋabatêmdö, ma dabuŋsiga atu-tu ti kêtôhônwaga yomsu-nga ma lau bata sêtigasuc in. ²⁸ Ma sêndac in, “Am kêt ŋaclai yêc nde, bu kôm gêt hoŋ naŋ am kôm? Asa kêt têt am?” ²⁹ Goc Yisu

* **11:15** Alic yom ŋapu-nga (footnote) yêc Mat 21:12.

sôm têtj ñac, “Gêñ ñamata-ñga aô wakêñ gëndac dañ têtj mac. Mac bu aô aneñ yom, dec wasôm aneñ ñaclai ñahu asê têtj mac. ³⁰ Asa kêtj ñaclai têtj Jon dec in kêtj lau? Anötö kêtj ñaclai têtj in, me mba? Asôm têtj aö.”

³¹ Ñac sem yomgalôm pi Yisu ndê gëndac, ma sêsôm têtj dau, “Yac bu dasôm bu Anötö kêtj ñaclai têtj Jon, goc Yisu oc ndac yac, “Tu sake-ñga mac akêtj whiñ Jon dom?”

³² Magoc yac bu dasôm bu Jon kêtj lau kêtjuc ñamalac nom-ñga si gauc ñambwa, goc lau oc sêlic yac sac.” Ñac sênjalê bu lau daêsam sêlic Jon bu propet dañ, dec sêtöc dau. ³³ Bocdinañ sêsôm têtj Yisu, “Yac añjalê dom.” Ma in sôm têtj ñac, “Bocdinañ aô wasôm aneñ ñaclai ñahu asê têtj mac dom.”

12

Yom gôlinj pi lau sêyob ôm wain-ñga

(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Ma in gic hu yom gôlinj dañ ma sôm têtj lau bata Israel-ñga dinañ, “Ñgac dañ sô ôm wain-ñga dañ. In sô tunj sa, kêmasañ gameñ tu lau sêmasañ wain ñakwi-ñga, ma kwê andu baliñ dañ bu lau sêlhac ma sêtip lau kañ. Tiñambu in kêtj ôm dau têtj lau ñatô sêyob, ma kôlhö gi mbo gameñ dañ. ² Têtj têtj sêndic wain ñandô sa-ñga, nañ ñadau kêtj ñgac akiñ dañ têtj lau sêyob ôm-ñga, tu bu sêkêtj wain ñandô ñatô têtj in. ³ Tigeñ ñac sêlô in dôñ, sic in ñamlic ñandê, ma sêkêtj in kôlhö amba sawa gi. ⁴ Goc ñadau kêtj ñgac akiñ dañ tiyham, tigeñ ñac sic in pi ñagôlôn, ma sêkôm mêtê sac têtj in. ⁵ Tiñambu ñadau kêtj ñgac titö-ñga, magoc ñac sic in ndu. Ma in kêtj lau daêsam tiyham, ma ñac sic ñatô ñamlic ñandê, ma sic ñatô ndu. ⁶ Tiñambu ñgac tigeñ mbo, nañ ñadau ndê atuñgac, nañ in tac whiñ ndu andô. Goc ñadau kêtj ndê atu

dau têtj ñac gi, ma gauc gêm têtj dau, ‘Lau nañ sêyob aneñ ôm, nañ oc sêtöc aneñ atuñgac dindac sa.’

⁷ Tigeñ têtj têtj ñadau ndê atu hóc asê, nañ lau sêyob ôm-ñga sêsôm têtj dau, ‘Ñgac dinañ in ñadau ndê atuñgac nañ oc wêkaiñ ôm dindac ti ndê gêtj lêñsêm. Bocdinañ dandic in ndu ma daköc ôm dindac su ti yac neñ.’ ⁸ Ma sêkötöc atuñgac, sic in ndu ma sêtuc in sa awê gi.”

⁹ Goc Yisu ndac, “Mac gauc gêm bu ôm ñadau oc kôm sake têtj lau nañ sêyob in ndê ôm? In oc meñ ma ndic ñac ndu, ma kêtj ôm dau têtj lau ñatô sêyob. ¹⁰ Gauc nem yom nañ sêto yêc bocdec bu, ‘Hoc nañ lau sêkwê andu-ñga sêtec, nañ kwahic ti hoc ñamata-ñga yêc andu dau. ¹¹ Pômdau kôm gêtj dau, ma yac alic ñayham.’ Mac asam yom dau su, me?”

¹² Têtj dinañ lau bata Israel-ñga sênjalê bu Yisu sôm yom gôlinj dau hêganôn ñac, dec sênjalê lêtj bu sêkötöc in dôñ. Magoc sêtöc lau toñ atu nañ sêmbo sêwhiñ Yisu, ma tu dinañ-ñga sêhu in sinj ma sêlhö si.

Lau bu sêtim Yisu pi yom takis-ñga

(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Tiñambu lau bata dinañ sênjalê lêtj bu sêtim Yisu bu sôm yom so dañ. Ñac sênkinj lau Palêsai ñatô sêwhiñ lau Israel-ñga ñatô nañ sêpuc Herod ma lau Rom-ñga si gôlinj dôñ, nañ sêtêtj Yisu si. ¹⁴ Ñac sêhóc asê in ma sêsôm, “Kêdôhôn-waga, yac añjalê bu am ñgac sôm yom ñandô-ñga. Am gauc gêm lau si waê dom, ma toc ñac honj sa ñalêñ tigeñ. Ma am kêdôhôn Anötö ndê lêtj têtj lau kêtjuc yom ñandô solop. Kwahic dec yac bu andac am bu in solop bu yac dakêtj takis t êñ †Sisa, me mba? Yac oc danemlhi takis, me mba?”

¹⁵ Yisu ngô yom dau, tigeñ in kêtjalê bu ñac gauc gêm bu sêtim in, dec sôm, “Tu sake-ñga mac bu atim aö? Akötöc mone silba dañ ma

atôc têtj aô.”¹⁶ Goc sêkêj mone dan têtj inj, ma inj ndac ñac, “Asa ndê ñagatu ti ñaê yêc mone dindêc?” Ma sêo yom ma sêsôm, “Sisa ndê.”¹⁷ Dec Yisu sôm, “Bocdinañ atoc Sisa sa ña gêtj nañ gic inj ñawaê, ma atoc Anötö sa ña gêtj nañ gic inj ñawaê.” Ñac sêtjgô Yisu ndê yom dau, ma sêhêdaê tu inj ndê gauc-nga.

Lau Sadiusi bu sêtjtim Yisu pi yom datisa akêtj lau batê-nga

(Mat 22:23-33; Luk 20:27-38)

¹⁸ Ma lau †Sadiusi ñatô sêtjtim Yisu si, bu sêkêj gêndac dan têtj inj. Ñac lau Israel si ton dan, nañ sêkêj whinj dom bu lau batê oc sêtjisa tiyham.¹⁹ Ma ñac sêndac inj bocdec bu, “Kêdôhônwaga, Moses to yac neñ yomsu dan bocdec bu. Ngac dan bu ndê dôwa nem awhê sa ma bu mbac ndu ma balêkoc mbasi, nañ ñgac dau oc nem dôwa ndê awhê sawa, ma kwê balêkoc asê tu dôwa-nga.²⁰ Têtj ndoc dan asidôwai 7 sêmbo. Ngac ñamata-nga gêm awhê sa, magoc mbac ndu, ma balêkoc mba.²¹ Goc inj asi, ñgac tilu-nga, gêm awhê sawa dau, magoc mbac ndu ma balêkoc mba. Ngac titô-nga bocdinañ,²² ma asidôwa hale bocdinañ, hoñ sem awhê sawa dau sa, magoc sêmbac ndu, ma balêkoc mba. Ma tiñambu awhê dau mbac ndu.²³ Kwahic dec yac bu andac am bocdec bu. Lau batê bu sêtjisa tôm lau ñatô sêsôm, dec awhê dau oc ti asidôwa asa ndê awhê? Bu asidôwai 7 dinañ hoñ sem awhê tigen dinañ su têtj ndoc sêmbo tali.”*

²⁴ Ma Yisu sôm têtj ñac, “Mac akôc gauc so, bu mac añyalê Anötö ndê yom ti inj ndê ñaclai dom.²⁵ Têtj têtj lau batê sêtjisa, nañ lau oc sênem dau dom. Ñac oc sêmbo sêtjtim añjela undambê-nga.²⁶ Ma yom dan tiyham tôc asê bu lau batê oc sêtjisa. Mac asam su yêc Moses ndê buku. Têtj ndoc Moses gêlic ya golom a dan, nañ Anötö sôm têtj inj bu, ‘Aô Abraham ndê Anötö, Aisak ndê

*Anötö ma Jakob ndê Anötö.’*²⁷ Lau batê bu sêtjisa dom, dec tu sake-nga Anötö sam dau bu lau tö dinañ si Anötö? Inj lau batê si Anötö dom, inj lau tali si Anötö. Mac nem gauc inj so sambuc.”

Yomsu ñamata-nga

(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ Kêdôhônwaga yomsu-nga dan kalhac whinj lau nañ sêkêj danja Yisu ma lau Sadiusi si yom, ma inj gêlic bu Yisu ô lau Sadiusi si yom ñapep. Bocdinañ inj ndac Yisu, “Anötö ndê yomsu bocke ti yomsu ñamata-nga?”²⁹ Ma Yisu sôm, “Yomsu ñamata-nga nañ hóc gêlêc yomsu hoñ nañ bocdec, ‘Mac lau Israel-nga añgô! Pômdau yac neñ Anötö inj Pômdau tigenj.³⁰ Atac whinj Pômdau am nem Anötö ti am nem ñalôm sambuc, ti gatôm sambuc, ti gauc sambuc, ma ti licwalô sambuc.’

³¹ Ma yomsu tilu-nga bocdec yêc, ‘Atac whinj lau menpañ am-nga, tôm am atac whinj am daôm.’ Yomsu lu dinañ sêhóc gêlêc yomsu hoñ su.”

³² Goc kêdôhônwaga yomsu-nga dau sôm têtj Yisu, “Kêdôhônwaga, am sôm solop. Yomandô, Anötö tigenj mbo, ma anötö ñandô dan mbo dom.³³ Ma yac bu atac whinj A nôtö ti neñ ñalôm sambuc, ti gauc sambuc, ma ti licwalô sambuc, ma yac bu atac whinj lau menpañ yac-nga tôm yac atac whinj yac dau, nañ hóc gêlêc bu yac dakêj wata ti da pi ya ndi, me bu dakêj gêtj ñatô ti da.”³⁴ Yisu gêlic bu ñgac dau ô yom ti gauc ñayham, dec sôm têtj inj, “Êmkuc gauc ñayham dinañ dec am oc tôm bu mbo Anötö ndê gôlinj ñalôm.”

Yisu sôm yom dinañ, ma tiñambu lau sêtjoc bu sêkêj gêndac têtj inj tiyham.

Yisu kêsahê lau si gauc pi Mesaya
(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Yisu kêdôhôn lau mbo lôm dabuñ ñamakê, ma ndac ñac,

* 12:23 Lau Sadiusi gauc gêm bu ñac si gêndac dau tôc asê bu lau batê oc sêtjisa tiyham dom.

“Bocke ma lau †Skraib sêsam Mesaya bu Dawid ndê Atu? ³⁶ Dawid dau hoc yom asê tòm Nalau Dabuñ puc inñ dôñ, ma to yom pi Mesaya bocdec bu, ‘Anötö sôm têtñ aneñ Pômdau, “Am ndöc aö amanñ andô-nga e nditôm aö wakêtñ nem ñacyo sêsôc am gahim ñapu.” ’ ³⁷ Dawid dau sam Mesaya bu inñ ndê Pômdau, ma bocke dec lau sêsam inñ bu Dawid ndê Atu?” Ma lau hoñ sêñgô Yisu ndê yom ti atac ñayham atu.

Yisu ndê puc pi lau Skraib si mêtê sac

(Mat 23:1-7; Luk 20:45-47)

³⁸ Ma Yisu kêtôhônñ lau ma sôm, “Ayob daôm ñapep bu añkuc lau Skraib si gêbôm dom. Ñac sêsôc ñakwê baliñ ma sêñsêlêñ sêmbo malac lôm, bu ñac atac whiñ bu lau sêtoc ñac sa ma sêhê mwalêc ñac. ³⁹ Ñac atac whiñ bu sêndöc mala ñamata-nga yêc lôm wê-nga, ma sêndöc lau tiwaê si mala têtñ ndoc sêneñ mwasiñ. ⁴⁰ Yêc lau hoñ añgô-nga lau dau sêteñ mbec baliñ. Magoc têtñ ndoc lau sêlic ñac dom, nañ sêñsau lauwhê sawa bu sêñgaho ñac si andu su. Anötö oc êmatôc ñac, ma kêtñ ñagêyô sac sambuc têtñ ñac.”

Awhê tuc dañ kêtñ da danje
(Luk 21:1-4)

⁴¹ Tiñambu Yisu ndöc sic ndöc lôm dabuñ ñabatêmndö kêtñ apa nañ lau sêkêtñ si da sip-nga, ma tahê lau hoñ nañ sêkêtñ si da sip apa dau. Lau ti lêlôm daêsam sêkêtñ awa atu. ⁴² Tigeñ awhê tuc ñalôm sawa dañ meñ ma kêtñ awa sauñ lu gitôm wan toea lu sip apa da-nga. ⁴³ Goc Yisu ta ndê ñac-sêñomi sêmeñ ma sôm, “Yomandô, aö wasôm têtñ mac bu yêc Anötö añgô-nga awhê tuc ñalôm sawa dindêc kêtñ da nañ hóc gêlêc lau hoñ si da su. ⁴⁴ Ñahu bu lau ti lêlôm hoñ sêkêtñ si da, magoc ñac si awa daêsam gacgeñ yêc ñac-nga. Magoc awhê dindêc inñ awhê ñalôm sawa, ma inñ kêtñ ndê gêtñ hoñ ti da.”

13

Yisu sôm yom pi lôm dabuñ Jerusalem-nga

(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Têtñ ndoc Yisu bu hu lôm dabuñ ñagameñ siñ, nañ inñ ndê ñgacsêñom dañ sôm têtñ inñ, “Kêdôhônñwaga, lic hoc atu-tu ma andu ñayham kêlêc nañ sêkwê sa sêlhac dec.” ² Magoc Yisu ô yom ma sôm têtñ inñ, “Am lic andu atu-tu ti lôm dabuñ dindêc! Aö wasôm têtñ am, bu tiñambu ñacyo oc sêseñ hoc atu-tu hoñ dindêc su e hoc dañ oc ndöc hoc dañ ñahô tiyham dom.”

Gêtñ wapac têtñ ñambu-nga-nga

(Mat 24:3-14; 10:17-22; Luk 21:7-19)

³ Ñac sêsa sêtêñ Lóc Olib si, ma tiñambu Pita, Jems, Jon ma Andru tawasê sêtêñ Yisu si ma sêndöc añgô têtñ lôm dabuñ yêc malac Jerusalem. Ma ñac sêndac inñ bocdec bu, ⁴ “Sôm têtñ yac bu ñawapac nañ am sôm yom pi, nañ oc hóc asê Jerusalem têtñ têtñ bocke, ma gêtñ sake oc kêtñ puc yac bu têtñ dau meñ kêtñ?” ⁵ Goc Yisu sôm têtñ ñac, “Ayob daôm ñapep bu lau dañ sêñsau mac dom. ⁶ Bu lau daêsam oc sêmeñ sênem aö añônñ ma sêsôm, ‘Aö Mesaya dauñ dec,’ ma oc sêñsau lau daêsam. ⁷ Ma têtñ ndoc mac añgô ñawaê bu lau sic siñ têtñ dau me sêmasañ dau tu sêndic siñ-nga, nañ asö dom. Bu gêtñ hoñ dinañ gic waê bu meñ sa, m agoc têtñ ñambu-nga yêc dôñ yêc. ⁸ Kiñ nom-nga oc sêkêtñ kisa dau, ma lau gameñ dañ oc sêndic siñ têtñ lau gameñ dañ. Tiyhó oc nem yêc gameñ hoñ, ma tóbôm oc sa. Gêtñ hoñ dinañ oc ndic hu ñawapac têtñ ñambu-nga-nga, gitôm awhê nañ kêsahê balêkoc tuñ inñ ma gêtñ dau gic hu ñandê atu nañ inñ oc hóc tu kóc balêkoc-nga.

⁹⁻¹⁰ “Gêtñ ñamata-nga lau oc sêhoc ñawaê ñayham asê têtñ lau sambob, ma têtñ dinañ têtñ ñambu-nga oc meñ hóc asê. Ayob daôm ñapep. Lau oc sêwê mac atêtñ lau sêmatôc

yom-nga andi, ma sêhi mac ña sô yêc lôm wê-nga. Tu aô-nga dec lau oc sêkên mac alhac gôlinwaga ti kinj anjô-nga, magoc ndoc dinañ ti têt bu mac ahoc yom ñandô asê têt ñac. ¹¹ Têt têt nañ sêkôc mac dôñ ma sêwê mac atêt lau sêmatôc mac-nga andi, nañ ahêgo daôm tu yom asôm-nga dom. Asôm yom nañ Anötö oc kêt têt mac têt ndoc dinañ, bu mac daôm oc asôm yom dom, Ñalau Dabuñ oc sôm.

¹² “Têt ndoc ñawapac-nga dinañ, lau nañ sêkên whin dom oc sêhoc si asidôwai sêkên whin aô-nga asê bu sêndic ñac ndu, ma dambai oc sêkôm têt atui boc-dinañ. Balêkoc oc sêli dau sa têt damba ti dindai, ma sêkên ñac sêtêt lau bu sêndic ñac ndu. ¹³ Lau hoñ oc sêtec mac tu aô neñ ñaê-nga. Magoc asa nañ bu lhac ñaŋga ma hu aô sinj dom e ndê têt pacndê, nañ oc tap Anötö ndê mwasiñ nem in si-nga sa.”

Ñawapac gameñ Judia-nga
(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ “Gên sac sambuc nañ oc kôm gameñ tisac, nañ lau oc sêkên lhac gameñ nañ gic in ñawaê dom. (Asa nañ sam yom dindec, nañ kôc gauc ñapep, bu ñahu yêc sinj dau.) Mac lau asa nañ ambo gameñ Judia-nga ma alic gên dau, nañ hoñ alhö api gameñ lôc-nga andi. ¹⁵ Alhö ñagahô ma gauc nem mac nem gên dañ dom. Lau nañ sênwhañ dau sêndôc andu ñasactô, nañ sêsôc andu ñalôm bu sêkôc si gên dañ tôhôn dom. ¹⁶ Ma ñac nañ sêmbo ôm, nañ bocdinañ. Sêkac dau kwi bu sêkôc si gên ñatô dom. ¹⁷ Oyaê. Lauwhê tidaê, ma ñac nañ sêkên su têt balêkoc, nañ oc sêtap ñawapac atu sa têt têt dinañ. ¹⁸ Ateñ mbec bu gên dinañ tap mac sa têt ndoc uhô-nga dom. ¹⁹ Ñahu bu ñawapac ñandô nañ bu sa têt têt dinañ, nañ oc hôc gêlêc ñawapac hoñ nañ sêhôt asê nom têt têt nañ Anötö kêt undambê ti nom e kwahic dec, ma tinambu oc sa bocdinañ tiyham

dom. ²⁰ Magoc Pômdau oc kêt ndoc dinañ tiapê tu bu nem lau nañ in kêtalin sa su, nañ sa-nga. Bu mba, goc lau hoñ oc sêninga.

²¹ “Têt ndoc dinañ ñgac dañ bu sôm têt mac bu, ‘Alic, Mesaya dau dindec,’ me ‘Alic, Mesaya dau dindê,’ nañ akêt whin ñac dom. ²² Lau nañ sênsau bu ñac Mesaya, ma propet tasan oc sêmen ma sêkôm gên dalô ti gên atu-tu bu sênsau lau. Ma ñac oc sênsahê bu sêtim lau nañ Anötö kêtalin ñac sa, nañ sêwhin. ²³ Aô gakêt puc mac gwanañ, ma bocdinañ ayob daôm ñapep.”

Ñamalac ndê Atu ndê bêc mbu meñ-nga

(Mat 24:29-36; Luk 21:25-33)

²⁴ Ma Yisu sôm, “Ndoc ñawapac-nga dinañ oc pacndê, ma tinambu lau oc sêlic gên dalô atu-tu. Ac oc nem ganduc ma ayô oc ñawê tiyham dom. ²⁵ Ma tata oc sêpeñ akêt umboñ, ma gên ti ñaclai nañ sêlhac umboñ oc wiwic sa. ²⁶ Ma tinambu lau oc sêlic Ñamalac ndê Atu meñ ndôc dao ñahô ti ndê ñaclai ma ñawasi atu. ²⁷ Ma in oc êñkinj ndê anjela sêsa sêtêt nom ñabatinj ti undambê ñabatinj hoñ sêndi, bu sêndic lau nañ in kêtalin ñac sa su, nañ sa.

²⁸ “Gauc nem a lañ. Têt ndoc mac alic ñalauñ wakuc bu lêt, nañ mac anyalê bu ndoc ac-nga meñ kêpinj. ²⁹ Ma bocdinañ têt ndoc mac alic gên nañ aô gasôm yom pi, nañ hôc asê, dec anyalê bu Ñamalac ndê Atu ndê bêc mbu meñ-nga meñ kêpinj su, gitôm in meñ kalhac gatam. ³⁰ Yomandô! Lau têt dinañ-nga oc sêninga dom e gên hoñ dinañ hôc asê. ³¹ Undambê ti nom oc niñga, magoc aneñ yom oc niñga dom. Gên hoñ oc ñandô sa têt aô gasôm.”

Lau dañ sênjalê Yisu ndê bêc mbu meñ-nga dom

(Mat 25:13-15)

³² Ma Yisu sôm, “Lau dañ sênjalê bêc me acgatu nañ Ñamalac ndê

Atu oc mbu meŋ, naŋ dom. Anjela undambê-nga sênyalê dom, Anötö ndê Atu kêyalê dom, Damaŋ tawasê kêyalê. ³³ Bocdinaŋ anem ali ma ayob daôm napep! Mac am gauc têm naŋ bêc nambu-nga dau oc meŋ sa. ³⁴ Gitôm andu nâdau daŋ naŋ bu sa ndi lic gameŋ nâto. In hu ndê andu siŋ ma kêŋ in ndê lau akiŋ sêwêkaiŋ si gwelen têtêtêŋ. Ma in oc sôm têtêŋ ngac yob gatam-nga, bu in nem ali ma tatiŋ gameŋ napep e in mbu meŋ. ³⁵ Bocdinaŋ anem ali, bu mac anyalê ndoc naŋ andu nâdau oc mbu meŋ, naŋ dom. In oc hôc asê têtêŋ telha me timaniŋhu, me dalec taŋ, me bêbêc ganduc, naŋ mac anyalê dom. ³⁶ Ayob daôm napep, mboe in oc mbu meŋ nâgahô, ma tap mac sa ayêc bêc ayêc. ³⁷ Yom naŋ aô gasôm têtêŋ mac, naŋ dec wasôm têtêŋ lau hoŋ bocdinaŋ. Anem ali!”

14

*Sêkic yom bu sêndic Yisu ndu
(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2)*

¹ Lau Israel si †Mwasin Pasowa ti †Mwasin Bolom Yist Mba-nga nandoc meŋ kêpiŋ, ma bêc lu yêc dôŋ yêc. Ma dabuŋ-siga atu-tu ti lau naŋ sêndôhôn yomsu-nga sêŋsalê lêt daŋ bu sêkôc Yisu dôŋ gelec ma sêndic in ndu. ² Tigeŋ sêhêgo dau ma sêsôm, “Dakôm têtêŋ Mwasin Pasowa-nga nandoc dom, mboe lau daêsam naŋ sêmbo Jerusalem tu om atu Pasowa-nga, naŋ oc sêlic ma sêli dau sa.”

Awhê daŋ gêm oso Yisu

(Mat 26:6-13; Luk 7:36-50; Jon 12:1-8)

³ Têtêŋ têm dinaŋ Yisu mbo malac Betani, ma gêtêŋ gêtêŋ ndöc whiŋ ngac daŋ nâê Saimon. Muŋ-nga in ngac ti gêmbac leprasi. Yisu ndöc tebo ma awhê daŋ meŋ, naŋ kôc bu ŋamalu ŋayham ŋaôli atu sip kac daŋ. In kac gêtêŋ dau sa, ma kêc gêtêŋ malu dau pi Yisu ndê nâgôlôn. ⁴ Lau nâto sêlic dec tac nandê têtêŋ awhê

dau, ma sêsôm, “Tu sake-nga in kêyaiŋ gêtêŋ ŋamalu dinaŋ? ⁵ Gitôm bu dakêtêŋ têtêŋ lau sênemlihi ma datap awa atu sa, ma dakêtêŋ têtêŋ lau ŋalôm sawa. Nâôli dau oc hôc gêtêc nâôli tu gwelen yala sambuc-nga su.” Ma sêhec yom in nâlêŋ sac.

⁶ Magoc Yisu sôm, “Ahu in siŋ ma akêtêŋ nâwapac têtêŋ in dom. In kôm gêtêŋ ŋayham solop têtêŋ aô. ⁷ Lau ŋalôm sawa oc sêmbo sêwhiŋ mac nâpaŋ, ma bocdinaŋ dec têm bocke mac bu atac whiŋ, naŋ oc tôm bu mac anem ŋac sa. Tigeŋ aô oc wambo wawhiŋ mac nâpaŋ dom. ⁸ Awhê dindêc gitôm bu êmwasiŋ aô nâlêŋ dinaŋ, dec kôm. In kêc gêtêŋ ŋamalu pi aô, dec tôm in kêmasaŋ aô neŋ ŋamlic gwanâŋ tu sêŋsuhun aô-nga. ⁹ Yomandô aô wasôm têtêŋ mac, bu tiŋambu lau oc sêhoc nâwaê ŋayham asê yêc gameŋ hoŋ, ma têtêŋ dinaŋ ŋac oc sêsôm yom pi awhê dindêc ma lau oc gauc nem in.”

*Judas sôm tidôn bu hoc Yisu asê
(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)*

¹⁰ Têtêŋ ndoc dinaŋ Judas Iskeriot, ngacsêŋomi 12 si daŋ, têtêŋ dabuŋsiga atu-tu gi ma sôm bu in oc hoc Yisu asê têtêŋ ŋac. ¹¹ Nâc sêŋgô in ndê yom ti atac ŋayham, ma sêsôm tidôn bu sênemlihi in. Bocdinaŋ in kêsalê lêt tu bu hoc Yisu asê-nga.

*Yisu ndê ngacsêŋomi sêmasaŋ
Mwasin Pasowa-nga*

(Mat 26:17-19; Luk 22:7-13)

¹² Têtêŋ Mwasin Bolom Yist Mba-nga nâbêc ŋamata-nga, bêc naŋ lau Israel-nga sic domba Pasowa-nga ndu, naŋ ngacsêŋomi sêsôm têtêŋ Yisu bu, “Am tac whiŋ bu yac amasaŋ Mwasin Pasowa bu am neŋ whiŋ yac-nga yêc nde?” ¹³ Dec Yisu kêkiŋ ndê ngacsêŋom lu ma sôm têtêŋ inlu, “Asôc malac Jerusalem andi, ma amlu oc atap ngac daŋ sa naŋ kêbalaŋ bu lôŋ daŋ. Awhiŋ in atêtêŋ in ndê nâdau ndê andu andi. ¹⁴ Ma asôm têtêŋ andu nâdau, ‘Alu mba kêdôhônwaga ndac am tu

andu ñalôm ñaclen-nga, bu in ti ndê ñgacsêñomi bu sênenj Mwasinj Pasowa-nga yêc am nem andu.’
¹⁵ Ma in oc tîc ñalôm atu danj yêc andu dau ñahô-nga têtj amlu. Tebo ti gêtj hoj tu yac danenj Mwasinj Pasowa-nga yêc ñalôm dau, goc amasanj gêtj yêc dinanj.”
¹⁶ Goc sêñom lu dinanj sêsôc malac si, ma sêtap gêtj hoj sa tîm Yisu sôm su, ma sêmasanj Pasowa.

Yisu sôm asê bu ñgac danj oc hoc inj asê

(Mat 26:20-25; Luk 22:21-23)

¹⁷ Têtj ac gi su Yisu ti ñgacsêñomi 12 sêtêtj andu dau si. ¹⁸ Nac sêndöc ti senj gêtj sêmbo, ma Yisu sôm, “Yomandô aô wasôm têtj mac, bu mac nem danj oc hoc aô asê. Njac dau kwahic dec ndöc ma gêtj gêtj whinj aô.”
¹⁹ Yom dau kôm ñac sêsö, ma ñalôm ñawapac atu, ma ñac tigenj-tigenj sêsôm têtj inj, “Mboe aô, a? Mba!”
²⁰ Goc inj sôm têtj ñac, “Njac dau inj mac lau 12 nem danj, ma kwahic dec alu anj gêtj sip pele tigenj.
²¹ Gêtj dau oc ñandô sa pi Njamalac ndê Atu, tîm yom nanj sêto yêc. Tigenj ñgac nanj hoc aô asê, nanj oc tap ñawapac atu sa, ma tu dinanj-nga inj dinda bu kîc inj dom, dec oc ñayham.”

Yisu gic hu Mwasinj Dabuj

(Mat 26:26-29; Luk 22:15-20)

²² Têtj têtj ñac senj gêtj sêmbo, nanj Yisu kîc bolom, gêm mbec, pô kîc-kîc, ma gic sam têtj ñac. Ma inj sôm, “Akîc sa loc, aô nenj ñandô dau dindec.”
²³ Ma inj kîc laclhu wain-nga danj ma gêm danje, goc kêtj têtj ñac ma ñac hoj sênôm.
²⁴ Inj sôm têtj ñac, “Aô nenj dac wamatinj pwac-nga dau dec, nanj wakêc sinj tu lau daêsam-nga.
²⁵ Yomandô aô wasôm têtj mac bu aô oc wanôm wain tiyham dom e Damanj ndê gôlinj menj sa tiawê, ma têtj ndoc dinanj aô wanôm tiyham.”

²⁶ Tinjambu ñac sem wê danj, ma sêlhö sêsa sêtêtj Lîc Olib si.

Yisu sôm bu Pita oc sêc inj ahuc (Mat 26:31-35; Luk 22:31-34)

²⁷ Ma Yisu sôm têtj ñac, “Mac hoj oc ahu aô sinj, tîm yom nanj sêto yêc bocdec bu, ‘Aô oc wasej ñgac yob domba-nga, ma domba oc sêlhö babalip.’
²⁸ Magoc tinjambu aô watisa tiyham, ma wamuñ mac watêtj gamenj Galili-nga wandi.”
²⁹ Dec Pita sôm têtj inj, “Njac hoj bu sêhu am sinj, tigenj aô wahu am sinj dom.”
³⁰ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aô wasôm yomandô bu ôbwêc dau dindec am oc sêc aô ahuc tidim tö su, goc dalec oc tanj tidim lu-nga.”
³¹ Tigenj Pita sôm yom ti ñanja, “Mba! Gitôm sêndic aô ndu wawhinj am, aô oc wasêc am ahuc dom.” Ma ñac hoj sêsôm yom kainj tigenj.

Yisu tenj mbec mbo ôm Getsemani (Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Njac sêsa si e sêhîc asê ôm ñolib-nga danj, ôm nanj sêsam bu Getsemani, ma Yisu sôm têtj ndê ñgacsêñomi, “Andöc dec ma aô watenj mbec.”
³³ Goc inj kîc Pita, Jems ma Jon sêwhinj inj si, ma sêhu ñgacsêñomi ñatô sinj. Têtj ndoc dinanj Yisu ndê ñalôm ñawapac atu ma inj pô sim dau ñandô.
³⁴ Inj sôm têtj ñac, “Aô nenj ñalôm kêsahê ñawapac atu, kêtj inj bu oc wambac ndu. Mac andöc dec ma anem ali.”
³⁵ Goc inj hu ñac sinj ma sa ñasawa sauj gi. Inj hu dau sip nom gi ma tenj mbec, bu nditôm goc Anötö nem inj sa bu êñlêc têtj hîc ñandê-nga nanj oc hîc asê inj.
³⁶ Inj sôm, “Damanj, O Damanj, am gitôm bu kôm gêtj hoj. Kîc laclhu ñawapac-ñ ga dindec su yêc aô. Magoc êmkuc aô nenj atac whinj dom, kôm tîm am daôm nem atac whinj bu kôm.”

³⁷ Inj tenj mbec su, dec mbu gi ma tap sa bu ñgacsêñomi sêyêc bêt sêyêc. Goc inj unj ñac sa ma sôm têtj Pita, “Saimon, bocke dec am yêc bêt? Am gitôm dom bu nem ali tîm acgatu ñasawa tigenj, a?
³⁸ A nem ali ma atenj mbec bu lêtôm tap mac sa

dom. Mac nem gatôm licbalê, tigen ñamlic kwapac.”

³⁹ Goc Yisu sa gi, ma teñ mbec tigen ñinan tiyham. ⁴⁰ Pacndê, goc in mbu gi ma gêlic ñac sêyêc bêc, bu ñac tandô hê ñac sa ñandô. Ma ñac sêpônda yom tu sêsôm têt in-nga. ⁴¹ Goc in gi ma teñ mbec tidim tō-nga. Ma têt ndoc in mbu têt ñac tiyham, nan in sôm, “Tu sake-nga mac ayêc bêc ti aŋwhaŋ daôm ñapaŋ? Gitôm! Ndoc meñ hóc asê su bu sêhoc Ñamalac ndê Atu asê ma sêkêt in sip lau sac amba. ⁴² Atisa ma dandi! Alic ñac nan hoc aô asê dec meñ su.”

Sêkôt Yisu dôt
(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11)

⁴³ Yisu sôm yom ñinan mbo, ma Judas, ñgacsênomi 12 si ñan hóc asê whiñ lau ñaêsam nan sêhoc bien ti sîñ. †Dabuñsiga atu-tu ti kêdôhônwaga yomsu-nga ma lau bata sênkiñ lau toñ ñinan sêwhiñ Judas sêmeñ. ⁴⁴ Judas kêt puc lau d au gwanañ su, ma sôm, “Ñgac nan mac aŋsalê, nan aô oc waŋgutô in bu watôt in asê têt mac. Akôt in dôt ma akêt lau sêyob in, goc awê in sa andi.” ⁴⁵ Bocdinañ têt ndoc Judas hóc asê, nan in têt Yisu solop gi ma sôm, “Kêdôhônwaga,” ma ñgutô in. ⁴⁶ Dec lau nan sêwhiñ Judas, nan sêkôt Yisu dôt. ⁴⁷ Yisu ndê lau sêlhac sêmpiñ in, ma ñac si ñan puc ndê bien sa ma pa dabuñsiga atu ndê ñgac akiñ ndê ñan galañ ñan su.

⁴⁸ Goc Yisu sôm, “Bocke dec mac akôt bien ti gêt siñ-nga ma asa amen bu akôt aô dôt gitôm ñac kañ ñan? ⁴⁹ Tôm bêc hoñ aô gambo gawhiñ mac ma kadôhôn lau yêc lôm dabuñ ñabatêmdô, magoc mac akôt aô dôt dom. Tigen gêt nan mac akôm kwahic dec, nan kôm Anötô ndê yom nan sêto yêc, nan ñandô sa.”

⁵⁰ Têt ñinan Yisu ndê lau hoñ sêhu in siñ ma sêlhô si. ⁵¹ Ñgac batac ñan

kêkuc Yisu ma mbo whiñ in ti ndê lau têt ôbwêc ñinan, ma in puc po ñambwa. Lau siñ bu sêlô in dôt, ⁵² tigen in hu ndê po siñ yêc ñac si amba, ma kôlhô ñamlic ñambwa gi.

Lau bata Israel-nga sêmatôt Yisu
(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:12, 13, 19-24)

⁵³ Dabuñsiga atu-tu Israel-nga, ti lau bata ma kêdôhônwaga yomsu-nga hoñ sêkac sa sêmbo dabuñsiga ñamata-nga ndê andu. Ma lau nan sêkôt Yisu dôt sêwê in sêtêt andu dau si. ⁵⁴ Pita kêsêlêt kêtuc Yisu mbo ahê, e gi sôt dabuñsiga ñamata-nga ndê andu ñatunlôm gi. Ma in ndôc sic whiñ lau siñ sêyob lôm dabuñ-nga ñatô ma kêsulu ya.

⁵⁵ Dabuñsiga atu-tu ma lau bata hoñ nan sêndôc Sanedrin si toñ, nan sêñsalê yom bu sêngôliñ pi Yisu ma sêkêt in sip lau Rom-nga amba bu sêndic in ndu. Magoc sêtap yom ñan sa dom. ⁵⁶ Bu lau ñaêsam sêtisa bu sêhoc yom tanañ asê pi Yisu, magoc ñac hoñ si yom so dau. ⁵⁷ Tinambu lau ñatô sêtisa, ma sêkêt yom tanañ pi in bocdec bu, ⁵⁸ “Yac aŋgô ñgac dau sôm, ‘Lôm dabuñ nan ñamalac sêkwê sa, nan aô oc wasen su. Ma têt bêc titô-nga aô oc wakwê andu wakuc ñan sa, nan gitôm andu nan ñamalac sêkwê, nan dom.’” ⁵⁹ Magoc ñac tigen-tigen si yom so dau tiyham.

⁶⁰ Goc dabuñsiga ñamata-nga tisa kalhac ñalhu, ma ndac Yisu, “Am ñgô yom dê sêngôliñ pi am, me? Am bu ô yom, me mba?” ⁶¹ Tigen Yisu gêm dau dôt ma ô yom dom. Goc dabuñsiga dau ndac in tiyham, “Am Mesaya dau, Anötô Atuñgac, me mba?” ⁶² Ma Yisu sôm, “Aêc, aô ñan ñindec. Ma tinambu mac oc alic Ñamalac ndê Atu ndôc Anötô Ñaclai Ñadau ndê amba andô-nga, ma sip meñ ndôc dao ñahô.”

⁶³ Têt ndoc dabuñsiga ñamata-nga ñgô yom ñinan, nan tac ñandê atu dec kêt dau ndê ñakwê kic ma sôm, “Yac ñapônda yom ñan tu

tanğôlin pi in-nga dom. ⁶⁴ Yom nan in sôm pi dau, nan sac sambuc! Mac anğô su, ma mac gauc gêm bocke?" Ma nac hon sêsôm pitigen bu in mbac ndu. ⁶⁵ Lau natô sêhu gasôp pi in. Nac sêkic in tandô ahuc na po, goc sêtap in ma sêsôm, "Am bu propet, nan sôm asê bu asa gic am." Ma lau sin-nga sêkôc in sêsa si, ma sêhi in na sô.

Pita sêc Yisu ahuc
(*Mat 26:69-75; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18, 25-27*)

⁶⁶ Têñ têm dinañ Pita mbo andu dau namakê, ma dabuñsiga namata-nga ndê awêhê akin dan kêsêlêñ meñ. ⁶⁷ In gêlic Pita kêsulu ya mbo, goc tahê in ma sôm, "Am ngac nan kêkuc Yisu Nasaret-nga whin." ⁶⁸ Magoc Pita pa dau ma sôm, "Mba, aô kayalê am nem yom nahu dom." Dec in tisa gi kalhac kêpiñ tunlôm ngatam.

⁶⁹ Malô goc awêhê akin dau gêlic in tiyham, ma sôm yom kain tigen têt lau nan sêlhac sêmpiñ, "Alic ngac kêtê. In Yisu ndê lau si dan." ⁷⁰ Magoc Pita pa dau tiyham. Nasawa sauñ ma lau nan sêlhac dindê, nan sêsôm, "Am ngac Galili-nga. Yomandô, am nac si dan." ⁷¹ Magoc Pita sôm ti nanga, "Mba! Aô bu wasôm yom tasan, nan goc Anötô ndic aô. Aô kayalê ngac nan mac asôm yom pi in, nan dom andô!" ⁷² Ma ngahô dalec tan tilu-nga, dec Pita gauc gêm Yisu ndê yom bu in oc sêc in ahuc tidim tö su, goc dalec oc tan tidim lu-nga. Ma in tan dau ndu-ndu.

15

Pailot kêsü Yisu
(*Mat 27:11-26; Luk 23:2-3, 18-25; Jon 18:29-19:16*)

¹ Têtñ bêtêc ganduc, dabuñsiga atu-tu ti lau bata ma lau nan sêndôhôn yomsu ti lau †Sanedrin-nga hon si nalôm tigen tu gêt bocke bu sêkôm têtñ Yisu-nga. Goc sêsô in amba dôn ma sêwê in sêtêtñ Pailot

si. ² Ma Pailot ndac in, "Am lau Israel-nga si kin, a?" Goc Yisu ô yom ma sôm, "Tôm nan am daôm sôm." ³ Têtñ dinañ dabuñsiga atu-tu sêngôlin yom daêsam pi in. ⁴ Dec Pailot ndac in tiyham, "Am oc ô nac si yom, me mba? Nac sêngôlin yom daêsam pi am." ⁵ Tigen Yisu ô yom dom, dec Pailot hêdaê.

⁶⁻⁷ Têtñ têm dinañ ngac dan ndöc gapocwalô, nan ndê naê Barabas. Muñ-nga lau natô sêli dau sa têtñ lau Rom-nga nan sem gôlin lau Israel-nga, ma sic lau natô ndu. Magoc lau Rom-nga sêkôc nac dôn ma sêkêtñ nac sêndöc gapocwalô. Ma Barabas in nac si dan.

Tôm yala hon têtñ ndoc lau Israel-nga si om atu Mwasin Pasowa-nga hêc asê, nan Pailot kêkuc lêtñ dan bocdec bu. Lau Israel-nga oc sêndac ngac gapocwalô-nga dan, dec in oc êngapwêc in su têtñ nac. ⁸ Lau daêsam nan sêkac dau sa têtñ ndoc Pailot kêsahê Yisu, nan sêndac in bu êngapwêc ngac gapocwalô-nga dan su ênkuc ngagôlin dinañ. ⁹⁻¹⁰ Pailot kêyalê bu dabuñsiga atu-tu sem lêmun Yisu nambwa, ma tu dinañ-nga dec sêwê Yisu sêtêtñ in sêmên. Bocdinañ in gauc gêm bu êngapwêc Yisu su, dec ndac nac, "Mac atac whin bu aô wahu Kin Israel-nga sin têtñ mac, me mba?" ¹¹ Tigen dabuñsiga atu-tu sêngalôm lau ton atu dinañ e sêndac Pailot bu hu Barabas sin têtñ nac. ¹² Goc Pailot ndac nac, "Bocdinañ aô oc wakôm sake têtñ ngac dindêc, nan mac asam bu lau Israel-nga si Kin?" ¹³ Ma sêmbwêc, "Ndic in pi a gicso dau!" ¹⁴ Magoc Pailot ndac nac, "Tu sake-nga? In kôm giso bocke?" Magoc sêmbwêc ti nanga, "Ndic in pi a!"

¹⁵ Pailot bu kôm lau atac nayham sa, dec gôlôc bu êngapwêc Barabas su têtñ nac. Ma in kêkin Yisu têtñ lau sin-nga bu sêhi in na sô, ma sêndic in ndu pi a gicso dau.

Lau sin-nga sêsü Yisu susu
(*Mat 27:27-31; Jon 19:2-3*)

16 Lau siŋ-nga sêwê Yisu sêsa Pailot ndê andu ñamalacôm si, ma sêta yom bu lau siŋ-nga hon sêkac sa. 17 Goc sêkên Yisu sôc ñakwê kokoc baliŋ tòm kiŋ sêsôc, ma sêwhê wac kêma ma sêkên in uŋ gitôm sunsuŋ. 18 Goc ñac sic hu sêmbwêc in, “Ei! Datoc lau Israel-nga si kiŋ dindêc sa maŋ!” 19 Ma ñac sêkôc a dan ma sic in pi ñagôlôn tidim daêsam, ma sêhê gasôp pi in. Sêpôn haduc têt in, ma sênsau bu sêtoc in sa. 20 Sêsu in susu pacndê, goc sêkôc ñakwê baliŋ dinan su, ma sêkên in sôc dau ndê ñakwê sa tiyham. Ma sêwê in sêsa malac Jerusalem ñamakê si, bu sêndic in ndu pi a gicso dau.

Sic Yisu pi a gicso dau

(*Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27*)

21 Lau siŋ-nga sêwê Yisu sêmbo sen, ma ñgac dan kêsêlên mbo sen akên gameŋ ñamakê-nga meŋ. Ma sêkac in bu hóc Yisu ndê a gicso dau. Ñgac dau ndê ñaê Saimon. In Aleksanda lu Rupas damba, ma in ndê malachu Sairin. 22 Sêwê Yisu sêsa si e sêhóc asê gameŋ nan sêsam bu Golgota. (Ñaê dau danem kwi bu ‘Gameŋ Ñakêcyha-nga.’) 23 Lau siŋ-nga bu sêkên wain ti bu ñamakic têt Yisu nôma, magoc in tec. 24 Bocdinaŋ sêhu siŋ, ma sic in pi a gicso dau. Ma tiŋambu sêwhê in ndê ñakwê kôc ma sêpuc gapoc bu sêlic asa oc kôc ñakwê bocke.

25 Ñac sic in pi a gicso têt bêbêc, acgatu gitôm 9 kilok. 26 Ma yom nan lau bata Israel-nga sêngôlin pi in, nan sêto pi bapia dan, nan sôm, “Lau Israel-nga si Kiŋ.” 27-28 Ñac sic ñgac sac lu pi a gicso dau sêwhiŋ, dan kêgalên Yisu amba andô-nga, ma dan kêgalên gasê-nga. 29 Lau nan sênsêlên si sêmên, nan sêndahiŋ ñasu ma sêtaŋ bôlê Yisu. Sêsôm, “Ei. Am ñgac nan sôm bu sen lôm dabuŋ su ma kwê sa tiyham tòm bêc tö. 30 Dec sip akên a gicso dau mwen, ma nem

daôm sa!” 31 Ma dabunsiŋa atu-tu ti kêdôhônwaga yomsu-nga bocdinaŋ sêsu in susu ma sêsôm têt dandi, “In gêm lau daêsam sa, tigen gitôm dom bu nem dau sa. 32 Yac bu alic Mesaya, lau Israel si kiŋ dindêc-nga, sip akên a gicso dau meŋ, dec yac oc akên whiŋ in.” Ma ñgac lu nan sic pi a gicso sêwhiŋ Yisu, nan sêsu in susu bocdinaŋ.

Yisu mbac ndu

(*Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30*)

33 Têt ac kalhac lhu, ñasec atu gêm gameŋ sambuc ahuc e acgatu gitôm 3 kilok telha-nga. 34 Ma têt 3 kilok Yisu mbwêc awha atu, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” (Yom dau danem kwi bu, ‘Aô neŋ Anötö, aô neŋ Anötö, tu sake-nga am hu aô siŋ?’) 35 Lau nan sêlhac sêmpiŋ, nan sêngô in ñapep dom ma sêsôm, “Angô, in ta propet Elaija.” 36 Ma ñgac dan kêt gi kên sôwam dan sip wain ñamakic, ma sô dôŋ pi a baliŋ dan. Goc in puc pi Yisu whasuŋ bu in nôma ma sôm, “Dahu in siŋ ma dalic, Elaija oc sip meŋ ma kôc in su, me mba.”

37 Têt têt dinan Yisu mbwêc awha atu ma mbac ndu. 38 Ma têt dinan po baliŋ nan kêgalên lôm dabuŋ ñalôm, nan dau kic gi lu, kalhac ñahô ma gi têt ñapu-nga. 39 Ma ñgac bata siŋ-nga nan kalhac Yisu angô-nga, nan gêlic in ndê mbac ndu ñalên, goc sôm, “Yomandô, ñgac dindêc in Anötö ndê Atu.”

40 Lauwhê ñatô sêlhac ahê ma sêlic gêt hon dinan. Maria Magadala lu Maria nan Jems sauŋ lu Joses dinda, ma Salome sêmbo sêwhiŋ ñac. 41 Muŋ-nga, têt têt Yisu mbo gameŋ Galili-nga, nan lauwhê dinan sêŋkuc in, ma sem akiŋ in. Ma lauwhê daêsam nan sêpi Jerusalem sêwhiŋ Yisu, nan sêlhac sêwhiŋ ñac.

Josep kêt Yisu ndê ñamlan yêc hoc ñasuŋ

(*Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42*)

⁴² Bêc nanj sic Yisu ndu, nanj lau Israel-nga si bêc sêmasanj dau tu Sabat-nga.* Bocdinañ têtj telha, ⁴³ ngac bata Israel-nga danj ñaê Josep gauc gêm bu êñsuhuj Yisu ñamlañ. Josep inj ngac akêtj malac Arimatiya-nga, ma inj lau Sanedrin-nga si ngac tiwaê danj nanj kêtj bata Anötö ndê gôlinj bu meñ sa tiawê. Inj ndê ñalôm pêtj dôñ, dec têtj Pailot gi ma ndac Yisu ndê ñamlañ. ⁴⁴ Yom dau kôm Pailot sö, ñahu bu inj kêtjalê dom bu Yisu mbac ndu su. Bocdinañ inj ta lau sinj si ngac bata ma ndac inj bu Yisu mbac ndu su, me mba. ⁴⁵ Inj tap sa bu Yisu mbac ndu su, dec gôlôc têtj Josep bu kôc Yisu ndê ñamlañ sa ndi êñsuhuj. ⁴⁶ Josep kôc po ñayham danj nanj inj gêmlihi muñ su, goc sa gi ma kôc Yisu su yêc a gicso dau, ma kêpanj inj ahuc ña po dau. Ma inj kôc inj sa gi ma kêtj inj yêc sêhò nanj lau sêlêtj gwananj su yêc hoc ñalôm. Goc inj kêtj hoc danj gi ndöc sê awha dau ahuc. ⁴⁷ Maria Magadala lu Joses dinda Maria sêlic Josep kêtj Yisu ndê ñamlañ yêc hocsuj dinañ.

16

*Yisu tisa
(Mat 28:1-10; Luk 24:1-12)*

¹ Bêc Sabat-nga meñ gi su, goc Maria Magadala lu Jems dinda Maria, ma Salome semlihi gêtj malu bu sênem oso Yisu ndê ñamlañ. ² Têtj wake ñabêc ñamata-nga dinañ sêti têtj bêbêc ganduc bu sêtêtj sêhò sêndi. Ac pi meñ su ma sêñsêlêtj sêmbo señ, ³ ma sêndac dandi, “Asa oc nem yac sa ma êmpi hoc nanj yêc sê awha, nanj su?” ⁴ Tigeñ sêhòc tandô sa, ma sêlic hoc atu dau yêc sê awha dom. ⁵ Bocdinañ dec sêsôc sêhò ñalôm si. Sêlic ngac batac danj nanj sôc ñakwê sêsêp, ma ndöc andô-nga, dec sêsö ñandô. ⁶ Magoc ngac dau sôm, “Asö dom. Mac anjalê Yisu Nasaret-nga,

nanj sic inj ndu pi a gicso dau. Inj yêc dec dom, inj tisa su. Alic mala nanj sêkêtj inj yêc, nanj sawa. ⁷ Magoc andi ma asôm têtj inj ndê sêñomi ma têtj Pita bu inj oc muñ mac têtj Galili ndi. Mac oc alic inj yêc dindê, tôm yom nanj inj sôm têtj mac muñ su nanj.” ⁸ Yom dinañ kôm awhê lu dau sêntitec ti sêhêdaê ñandô. Sêsa akêtj sêhò, ma sêlhö sênti si. Magoc sêtöc dau dec sêsôm yom têtj ñamalac danj yêc señ dom.

⁹ Têtj têtj Yisu tisa têtj Sonda bêbêc, inj hoc dau asê ti-ñamata-nga têtj Maria Magadala, awhê nanj muñ-nga inj soc ñalau sac 7 su yêc inj ñalôm. ¹⁰ Ma Maria gi ma sôm asê têtj lau nanj sêñkuc Yisu, nanj sêkôm danjgibo ti sêtanj sêmbo. ¹¹ Maria sôm têtj ñac bu inj gêlic Yisu ma inj mbo tali tiyham. Magoc ñac sêkêtj whinj dom.

¹² Tinjambu Yisu ndê ngac-sêñjom lu sêhu Jerusalem sinj ma sêñsêlêtj sêmbo señ, ma Yisu hoc dau asê têtj inlû gitôm ngac anjô batac danj. ¹³ Dec inlû sêmbu si ma sic miñ têtj sêñomi ñatô, magoc ñac sêkêtj whinj inlû dom bocdinañ.

Yisu kêtj gwelenj têtj lau nanj sêñkuc inj

¹⁴ Tinjambu ngacsêñjomi 11 señ gêtj sêmbo sêwhinj dau, ma Yisu hoc dau asê têtj ñac. Ma inj sôm ñac tu ñac si ñalôm ñadandi-nga, bu sêkêtj whinj lau nanj sêlic inj têtj ndoc inj tisa su, nanj dom. ¹⁵ Goc inj sôm têtj ñac, “Atôm nom ñagameñ sambob andi, ma ahoc ñawaê ñayham asê têtj lau hoñ. ¹⁶ Lau nanj sêkêtj whinj ma sêlinj sangû, nanj oc sêtap Anötö ndê mwasiñ nem ñac si-nga sa. Magoc lau nanj sêkêtj whinj dom, nanj oc sêtap inj ndê matôc sa. ¹⁷ Ma Anötö oc kêtj ñaclai têtj lau nanj sêkêtj whinj, dec oc tôm bu sêkôm gêtj dalô bocdec bu. Ñac oc sêkôm gwelenj sênem aö anjôn, ma

* **15:42** Lau Israel sêsôm bu têtj ndoc ac gi sip têtj bêc nanj muñ bêc Sabat-nga, nanj têtj dau gic hu bêc Sabat-nga. Bocdinañ ñac bu sêñsuhuj lau batê muñ ac ndi sip.

sêsoc ñalau sac su yêc lau. Ñac oc sêsôm yom awha wakuc-ñga nañ sêndôhôn muñ su dom. ¹⁸ Ñac bu sêkôc mboc sac sip ñac amba me sênôm bu ñamalic, dec oc kôm ñac sêtisac dom. Ma ñac oc sêkên amba sac lau gêmbac, ma sêkôm ñac ñayham sa.”

¹⁹ Yisu sôm yom dinañ têtñ ñac su, goc Anötö kôc inñ su yêc nom. Inñ pi undambê gi, ma ndöc Anötö ndê amba andô-ñga. ²⁰ Ma inñ ndê sêñomi sêsa si, ma sêhoc ñawaê ñayham asê yêc gameñ honñ. Ma Pômdau mbo whinñ ñac, ma kên ñaclai têtñ ñac bu sêkôm gêtñ dalô atu-tu tu bu puc yom nañ sêhoc asê, nañ dôñ-ñga.

Luk ndê nawaê nayham Yom whê nawaê nayham dindéc sa-nga

Luk in Yisu ndê ngacsênom dom, ma in ngac Israel-nga dom. In ngac Grik-nga, ma in dokta, ma bocdinañ tanyalê bu in ngac tigauc. Luk dau gêlic gêñ honñ nanñ Yisu kôm, nanñ dom, magoc in kip yom honñ sa yêc lau nanñ sêmbô sêwhiñ Yisu têtñ ndoc in gic hu ndê gwelen e in mbu pi undambê gi (1:1-4). Luk ndê nawaê nayham hêganônñ Yisu ti in ndê gwelen, ma in to bapia danñ tiyham (Aposel) pi gwelen nanñ lau aposel sêkôm ña Nalau Dabuñ ndê ñaclai.

Yêc in ndê yom ñamata-nga, Luk sôm bu in to yom têtñ ngac atu danñ ñaê Tiopilas. Ñaê dau danem kwi bu 'ngac nanñ atac whiñ Anötö.' Magoc in to tu ngac tigenñ dinañ-nga dom, in to ndê nawaê nayham hêganônñ lau nanñ lau Israel dom gitôm inñ dau, ma lau Israel-nga sêwhiñ. Inñ tac whiñ bu ñac sênyalê bu Yisu, inñ lau Israel-nga si Mesaya, ma inñ menñ gic waê lau Israel-nga tawasê dom, magoc menñ bu ti lau honñ si Pômdau, ma bu mbac ndu tu lau honñ-nga. Ma bocdinañ Luk tac whiñ bu Yisu ndê nawaê sa têtñ gameñ nom-nga honñ, bu lau sêngô ma sêkêñ whiñ Yisu, dec oc sêtap Anötö ndê mwasiñ nem ñac si-nga sa.

Yom Ñamata-nga

¹ O ngac atu Tiopilas. Lau daêsam sênsahê bu sêto yom pi gêñ honñ

nanñ ñandô sa yêc yac mba gameñ. ² Ñac sêto sênkuc yom nanñ lau nanñ sêmbô sêwhiñ Yisu têtñ ndoc inñ gic hu ndê gwelen, nanñ sic dulu têtñ yac. Lau dau sêlic gêñ honñ nanñ Yisu kôm pi tandô, dec sêhoc ñawaê nayham asê pi gêñ dau. ³ Ma aô bocdinañ, gakip yom honñ sa pi gêñ ñamata-nga ma menñ têtñ kwahic dec, ma galic nayham bu wato sip bapia dindéc ma wanñiñ têtñ am. Aô gato yom kakuc ñadênañ tôm gêñ honñ nanñ hôc asê. Tu dinañ-nga O ngac atu Tiopilas, ⁴ am oc êmyalê bu yom honñ pi Yisu nanñ am ngô su, nanñ yom ñandô.

Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndê puc dinda kôc in-nga

⁵ Têtñ têtñ Kiñ †Herod gêm gôlinñ gameñ Judia-nga, nanñ †dabuñsiga danñ mbo, inñ ndê ñaê Sekaria. Inñ kôm ndê gwelen whiñ dabuñsiga nanñ sêmbô dabuñsiga ñamata-nga Abaisa* ndê tonñ. Sekaria ndê awhê ndê ñaê Elisabet, ma inñ Aron† ndê wakuc danñ, gitôm Sekaria dau. ⁶ Anötö gêlic inñlu sêsa lêtñ gitêtñ yêc inñ anğô-nga, sêñsêlêtñ sênkuc Anötö ndê yomsu ti ñagôlinñ ñalêtñ nayham. ⁷ Inñlu sêti awhê andô ma ngac andô su, magoc balêkoc mba, bu Elisabet inñ awhê gapoc.

⁸ Têtñ têtñ danñ Sekaria ndê tonñ si ndoc sênem akinñ Anötö-nga hôc asê, ma inñ gêm ndê gwelenñ dabuñsiga-nga mbo Anötö ndê lôm dabuñ yêc Jerusalem. ⁹ Ma gitôm dabuñsiga si mêtê, sêpuc gapoc gi sip Sekaria, bu sôc lôm dabuñ ñalôm ndi, ma kêtñ da ñamalu nayham. ¹⁰ Ma têtñ ndoc inñ sôc gi bu kêtñ da ñamalu nayham, nanñ lau Israel-nga honñ nanñ sêkac sa tu s êtoc Anötö sa-nga, nanñ sêtenñ mbec sêlhac awê.

* **1:5** Abaisa - dabuñsiga ñamata-nga danñ nanñ mbo têtñ Kiñ Dawid ndê têtñ. Têtñ têtñ dinañ lau Israel si dabuñsiga sêwhê dau kôc ti tonñ 24 kêtuc dabuñsiga ñamata-nga si ñaê (1 Kr 24:7-19; ma Nia 12:11-17). Ma tiñambu sêkôm gwelenñ tôm ñatonñ 24 dinañ sêyô dau sêyô dau. Têtñ Yisu ndê têtñ, lau dabuñsiga daêsam sêndôc gameñ ñamakê-nga, ma sêpi Jerusalem tu sêkôm gwelenñ yêc ñlôm dabuñ tôm ñac si tonñ si ndoc, ma tiñambu sêmbu sêtêtñ si gameñ si (Luk 1:8, 23). Alic yom whê ñaê 'dabuñsiga' sa-nga yêc buku dindéc ñambu-nga. † **1:5** Aron - lau Israel si dabuñsiga ñamata-nga nanñ gêm akinñ Anötö têtñ Moses ndê têtñ. Alic Eks 7:1-6; ma 28:1.

11 Têñ ndoc dinañ Pômdau ndê aņela dañ hoc dau asê têtñ Sekaria, ma kalhac alta da ñamalu-ņga ñandö-ņga. 12 Têñ ndoc Sekaria tandô pi aņela dau, in sô ti töt dau ñandô. 13 Magoc aņela sôm têtñ in, “Töt daôm dom Sekaria, bu Pômdau ñgô mbec nañ am têtñ. Am nem awhê Elisabet oc kôc atômņgac dañ, ma am oc sam in ndê ñaê bu Jon. 14 In oc kôm am atac ñayham atu, ma lau daêsam oc sêtisambuc tu dinda kôc in-ņga, 15 bu in oc ti ñgac tiwaê yêc Pômdau aņgô-ņga. In oc nôm wain me bu ñaņga dom, magoc têtñ têtñ in yêc dinda atac ñalôm eñ, nañ Ñalau Dabuñ oc nem in ahuc, ma mbo whiñ in ñapañ. 16 Ma têtñ ndoc in tiatu, nañ in oc nem lau Israel-ņga daêsam kwi, sêmbu sêsôc Pômdau ñac si Anötö ñapu. 17 In oc ti propet ñaņga ma ti ñaclai gitôm propet ñamata-ņga Elaija. Ma in oc muñ Pômdau, bu nem lau daêsam si ñalôm kwi. Dambaï oc atac whiñ atui, ma lau daņgapêc oc sêti lau ti gauc nañ sêsa si lêtñ gitêtñ. Ñalêtñ dinañ in oc êmasañ lau si ñalôm bu sêkôc Pômdau sa.”

18 Sekaria ñgô aņela ndê yom dinañ su, goc sôm têtñ in, “Alu ati awhê andô ma ñgac andô su. Boc-dinañ ñalêtñ bocke dec aö wanyalê bu am nem yom oc ñandô sa?” 19 Goc aņela ô yom ma sôm, “Aö Gabriel nañ galhac Pômdau aņgô-ņga, ma in kêtñ aö bu wahoc ñawaê ñayham dindêc asê têtñ am. 20 Gêtñ nañ aö gasôm yom pi, nañ oc ñandô sa tôm ñandoc. Tigeñ am kêtñ whiñ aö dom, ma bocdinañ am oc awham mba sa, ma sôm yom dom e gêtñ hoñ dindêc hóc asê su.”

21 Têtñ dinañ lau nañ sêmbu awê, nañ sêhônñ Sekaria ma gauc gêm bu bocke ma in mbo tiwandêc yêc lôm dabuñ ñalôm. 22 Ma têtñ ndoc Sekaria mbu sa awê gi, nañ gitôm dom bu sôm yom, ma gic amba ñambwa têtñ ñac, dec ñac si gauc sa bu in gêlic gêtñ ñagatu dañ yêc lôm dabuñ ñalôm.

23 Tinambu in ndê bêc gwelen-ņga pacndê, ma in kôlhö mbu têtñ ndê malac gi. 24 Ma in ndê awhê Elisabet daê, dec timêtê dau ñapep, ma mbo têtñ mbo inlu si andu gitôm ayô amañdañ. Elisabet sôm, 25 “Pômdau kôm gêtñ dindêc ma gêm aö sa. Ñamata-ņga aö gambo ti mayañ yêc lau aņgô-ņga, bu aö awhê gapoc, tigeñ kwahic dec Pômdau tawalô aö, ma kôc aö mayañ su.”

Yisu ndê puc dinda kôc in-ņga

26 Elisabet daê gitôm ayô 6 su, goc Anötö kêtñ aņela Gabriel têtñ malac Nasaret nañ yêc gameñ Galili-ņga, 27 bu kêtñ aheñ têtñ awhê akin dañ. In ndê ñaê Maria, ma lau sêhoc yom asê su bu Maria oc nem ñgac dañ ñaê Josep, nañ Kiñ Dawid ndê apanğac dañ. 28 Aņela dau têtñ Maria gi ma sôm, “O awhê nañ Anötö tac whiñ am ndu andô, Pômdau whiñ am.” 29 Yom dau kôm Maria sô ñandô, ma in gauc gêm têtñ dau bu, “In awha gic aö tu sake-ņga?” 30 Goc aņela sôm têtñ in, “Töt daôm dom Maria, bu Anötö gêlic am ñayham kêlêc. 31 Am oc daêm ma kôc balêkoc ñgac dañ, ma sam in ndê ñaê bu Yisu. 32 In oc ti ñgac tiwaê, ma lau oc sêsam in bu Anötö Ñaclai ti Ñawasi Ñadau ndê Atu. Pômdau Anötö oc kêtñ in wêkain apanğac Dawid ndê pônñ kiñ-ņga. 33 In oc nem gôlinñ †Jakob ndê wakuc lau Israel-ņga, ma in ndê gôlinñ oc pacndê dom.”

34 Goc Maria ndac aņela dau bu, “Aö gayêc gawhiñ ñgac dañ dom, ma bocdinañ yom dau oc ñandô sa ñalêtñ bocke?” 35 Ma aņela ô yom ma sôm, “Ñalau Dabuñ oc têtñ am meñ, ma Anötö, Ñaclai ti Ñawasi Ñadau ndê ñaclai oc nem am ahuc. Tu dinañ-ņga balêkoc dabuñ nañ am oc kôc, nañ lau oc sêsam in bu Anötö ndê Atu. 36 Ma am ñgô! Elisabet, awhê andô nañ yêc am apami si toñ, nañ daê ma oc kôc balêkoc dañ. Sêsôm bu in awhê gapoc, magoc kwahic in daê tôm ayô 6 su. 37 Bu

gêñ dañ yêc dom, nañ Anötö gitôm dom bu kôm ñandô sa.”³⁸ Ma Maria ô yom ma sôm, “Pômdau ndê awhê akiñ aö. Bocdinañ, yom nañ am sôm, nañ ñandô sa pi aö.” Maria sôm yom dinañ su, goc añela hu in siñ.

Maria gic Elisabet kêsi

³⁹ Têñ têm dinañ Maria kêmasañ dau, ma kêsêlêñ ñagahô têtñ malac dañ yêc gameñ ñabaö Judia-nga gi.⁴⁰ Inj hôc asê ma têtñ Sekaria ndê andu gi, ma ta Elisabet ndê ñaê.⁴¹ Têtñ têm Elisabet ngô Maria ndê yom, nañ balêkoc nañ yêc in ñalôm kwê soc ti ñanga, ma Nalau Dabuñ gêm Elisabet ahuc.⁴² Ma in sôm yom awha atu, “Anötö toc am sa hôc gêlêc lauwê sambob su, ma oc toc balêkoc nañ am oc kôc, nañ sa bocdinañ.⁴³ Aö awhê bocke, dec am, aneñ Pômdau dinda mweñ bu lic aö?”⁴⁴ Têtñ ndoc aö gañgô am mbwêc aö, nañ balêkoc nañ yêc aö ñatac, nañ kwê soc ti atac ñayham.⁴⁵ Am kêñ whiñ bu Pômdau ndê yom p i am oc ñandô sa, ma tu dinañ-nga am tap in ndê mwasiñ sa!”

Maria po Anötö ndê waê sa

⁴⁶⁻⁴⁷ Ma Maria sôm:

“Aö wapo Pômdau ndê waê sa ti aneñ ñalôm sambuc, ma aö atac ñayham kêlêc tu Anötö nañ gêm aö si-nga.⁴⁸ Nahu bu inj kêlhiñ in ndê awhê akiñ ñambwa, aö dec siñ dom. Têtñ kwahic dec ma ndi, lau hoñ oc sêsam aö bu awhê nañ Anötö kêmwasiñ.⁴⁹ Inj Nanga Nadau nañ kôm gêñ atu têtñ aö, ma in ndê ñaê dabuñ.

⁵⁰ Tôm têm sambob, in tawalô lau hoñ nañ sêtoc in ma sêtoc in sa.⁵¹ Inj amba ñanga kôm gêñ atu, ma lau nañ yom sêtoc dau sa-nga gêm ñac si ñalôm ahuc, nañ inj soc ñac su sêlhö têtñtêtñ.

⁵² Inj kêmasuc kiñ nom-nga su yêc ñac si pôn kiñ-nga, magoc lau nañ sêñgwiniñ dau, nañ inj toc ñac sa.

⁵³ Inj kêmwasiñ lau ñalôm sawa ña gêñ ñayham-ñayham, magoc inj kêkiñ lau ti lêlôm sêsa amba sawa si.⁵⁴⁻⁵⁵ Inj gêm in ndê lau akiñ Israel-nga sa, ma tôm yom nañ inj gic bata têtñ abañ Abraham, ma têtñ in ndê wakuc hoñ nañ sêñkuc in, nañ in tawalô ñac.”

⁵⁶ Maria kêpiñ Anötö ma sôm yom dinañ su, goc mbo whiñ Elisabet gitôm ayô tö, ma tiñambu inj kôlhô mbu têtñ ndê malac gi.

Elisabet kôc Jon

⁵⁷ Elisabet ndê ndoc meñ sa dec in kôc balêkoc ñac dañ.⁵⁸ Ma in ndê dawai ti lau meñpañ in-nga sêñgô bu Pômdau tawalô in ñalêñ dinañ, ma ñac hoñ atac ñayham sêwhiñ in.

⁵⁹ Têtñ balêkoc dau ndê bêc ti-8-nga, ñac hoñ sêmeñ bu sêsê balê ndê ñamlic ñatô su sêñkuc lau Israel-nga si ñpwac, ma ñac tac whiñ bu sêkêñ damba Sekaria ndê ñaê pi in.⁶⁰ Tigeñ inj dinda sôm, “Mba! Dasam in ndê ñaê bu Jon.”⁶¹ Ma sêsôm têtñ in, “Yêc am nem dawam, ñac ñaê Jon dañ mbo dom.”⁶² Ma ñac sic amba têtñ damba bu sêñyalê ñaê bocke inj tac whiñ.⁶³ Inj kôm ña amba bu sêkêñ tapele dañ têtñ in, dec sêkêñ ma inj to, “Inj ndê ñaê Jon,” goc lau hoñ sêhêdaê.⁶⁴ Ma ñagahô inj êmbala tigolon, ma in sôm yom asê ma kêpiñ Anötö.

⁶⁵ Gêñ dau kôm ñac lau hoñ sêsö, ma lau nañ sêmbo Judia ñagameñ lôc-nga, nañ sem yom-galôm ñapañ pi gêñ hoñ dinañ.⁶⁶ Lau hoñ sêñgô ñawaê, ma ñac gauc gêm yom dau ñapañ yêc ñac si ñalôm. Ma ñac sêlic bu Pômdau ndê ñaclai tôc dau asê yêc balê dau, dec sêndac dandi, “Inj oc ti ñamalac kaiñ bocke?”

Sekaria hoc yom asê gitôm propet

⁶⁷ Têtñ têm dinañ Nalau Dabuñ gêm Jon ndê damba Sekaria ahuc, ma inj hoc yom asê gitôm propet dañ ma sôm,

68 “Tampin Pômdau, yac lau Israel-nga nen Anötö, bu in men bu nem in ndê lau si. 69 In po ngac ti naclai dan sa yêc in ndê ngac akin Dawid ndê lau wakuc, nan gitôm bu nem yac si. 70 Anötö ndê propet dabun sêhoc yom asê pi gêñ dau mun su, ma kwahic dec Anötö kôm yom dau nandô sa. 71 In kêmasan lêng dinan, bu nem yac si yêc yac nen nacyo ti lau nan sêtec yac amba. 72 In tawalô yac, tôm in gic bata têng abanji, ma gauc gêm in ndê pwac dabun, 73 nan in kêmatin tidôn whin aban Abraham. 74 In oc nem yac si yêc yac nen nacyo amba, tu bu yac danem akin in ti atac pa su, 75 ma tu bu tansêlên dasa lêng gitên ti dabun yêc in ango-nga tôm bêc hon. 76 Ma Jon, anen balê, lau oc sêsam am bu ‘Anötö, Naclai ti Nawasi Nadau ndê propet,’ bu am oc mun Pômdau ma êmasan lau si nalôm tu sêkoc in sa-nga. 77 Ma am oc whê Anötö ndê lau si gauc sa pi lêng nan in oc suc nac si sac kwi tu bu nem nac si-nga. 78 Yac nen Anötö ndê lêng tawalô yac-nga, nan oc tôm ac nan pi ma kalhac umbon, 79 ma pô lau nan sêndoc gameñ nasec, ma lau nan sêmpin bu sêmbac ndu. In oc wê yac dasa sen bu datap yom malô sa.”

80 Tinambu balê dau tiatu, ma kên ndê nalôm sambuc tu nem akin Anötö-nga. Ma in mbo gameñ sawa e tôm bêc nan in gic hu ndê gwelen, dec gêm mêtê kalhac lau Israel ango-nga.

2

Maria kôc Yisu

1 Têng têm dinan †Sisa Ogasta gic atu yom bu sêsê lau hon nan sêmba Rom si golin napu, nan sa tu bu

sênemlhi takis-nga. 2 (Têng ndoc dinan Kirinos gêm golin gameñ Siria-nga, ma gêñ dinan ti têm namata-nga nan sêsê lau sa yêc in ndê golin napu.) 3 Bocdinan lau hon sêtên si malachu si, bu sêto si naê sip bapia sêsê nac sa-nga.

4 Josep in Dawid ndê wakuc dan, ma bocdinan in hu malac Nasaret yêc gameñ Galili-nga sin, ma sip têng Dawid ndê malac yêc gameñ Judia-nga gi, malac nan sêsam bu Betlehem. 5 Josep lu Maria sêwhin dau si bu sêkên si naê, bu sêhoc inlu si yom asê su bu oc sênem dau. Ma Maria daê mbo. 6 Têng ndoc inlu sêmba Betlehem, nan Maria ndê bêc bu kôc balêkoc-nga hóc asê. 7 Josep lu Maria sêyêc bôc si mala, bu nasawa mbasi yêc andu nacleñ-nga. Ma yêc dê, Maria kôc in ndê balêkoc ngac namata-nga. Ma in kôm in si na po, ma kên in yêc bôc si apa sênen gêñ-nga.

Anjela sêhoc Yisu nawae asê

8 Têng ôbwêc dinan lau natô sêyob si domba sêmba malac dau namakê. 9 Ma Anötö ndê anjela dan hoc dau asê têng nac. Pômdau ndê nawê pô nac, ma sêtoc dau nandô. 10 Goc anjela dau sôm têng nac bu, “Atoc daôm dom! Aö bu wakên nawae nayham dan têng mac, nan oc kôm mac atac nayham atu. Ma nawae dindec gic waê lau hon. 11 Mac nem ngac nem mac si-nga hóc asê têng bêc dau dindec. In dinda kôc in yêc Betlehem, malac nan sêsam bu Dawid ndê malac. In †Mesaya dau nan Anötö gic bata bu êñkin men, ma mac nem Pômdau dau. 12 Atêng Betlehem andi, ma mac oc anyalê balêkoc dau pi gêñ bocdec bu. Sêkôm in si na po, ma sêkên in yêc bôc si apa sênen gêñ-nga.” 13 Ma nagahô anjela undambê-nga daêsam sêhoc dau asê sêwhin anjela dinan, ma sem wê sêmpin Anötö bocdec bu, 14 “Anötö ndê waê sa yêc loloc. Ma yom malô yêc nom, têng lau nan Anötö gêlic nac nayham.”

Lau sêyob domba-nga sêtên Betlehem si

¹⁵ Añela sem wê dinan su, goc sêmbu sêpi undambê si. Ma lau sêyob domba-nga sêsôm têt dandi, “Ayôc! Datêt Betlehem dandi, ma dalic gêt atu nan Pômdau ndê añela sêhoc asê têt yac.” ¹⁶ Goc sênsahic dau sêtên Betlehem si, ma sêtap Maria lu Josep sa, ma sêlic balêkoc dau yêc hóc si apa sêneñ gêt-nga. ¹⁷ Sêlic in su goc sêsa si, ma sic miñ yom nan añela hoc asê têt ñac pi balêkoc dau. ¹⁸ Ma lau hon nan sêtngô ñac si yom, nan sêhêdaê ñandô. ¹⁹ Magoc Maria gauc gêm yom hon ñapan yêc ndê ñalôm. ²⁰ Ma lau sêyob domba-nga sêlhô sêmbu sêtên gameñ sêyob domba-nga si. Sêmpiñ Anötö ma sêtoc in ndê waê sa tu gêt hon nan sêtngô ti sêlic, nan gitôm añela sôm asê têt ñac.

Sêtôc Yisu yêc lôm dabuñ

²¹ Têt bêt 8 giñga su, sêsê balê ndê ñamlic ñatô su, kêtuc lau Israel-nga si pwac. Ma sêsam in ndê ñ aê Yisu, tôm añela sam in têt ndoc in kêt puc Maria bu in oc daê.

²² Muñ-nga, Moses to yomsu dan pi lauwhê Israel-nga nan sêkôc balêkoc, nan yêc bocdec bu. Sêhôn e bêt 40 pacndê, goc ñac oc ñawasi sa tiyham yêc Anötö añgô-nga. Bocdinañ têt Maria ndê bêt 40 pacndê su, goc inlu Josep sêkôc Yisu sêtên lôm dabuñ yêc malac Jerusalem si, bu sêtôc in yêc Pômdau añgô-nga.

²³ Sêkôm bocdinañ kêtuc Pômdau ndê yomsu nan Moses to bocdec bu, “Asam balêkoc ñgac mbêt hon bu dabuñ yêc Pômdau añgô-nga.”

²⁴ Ma têt têt dinan inlu sêkêt da bu Maria ñawasi sa tiyham. Sêkêt da tôm Pômdau ndê yomsu, balusi lu me mbac sauñ lu.

²⁵ Têt têt dinan ñgac dan ñaê Simeon mbo Jerusalem. In ñgac gitêt ti dabuñ, ma in hôn ndoc bu

Anötö êñkiñ in ndê Mesaya bu nem lau Israel-nga si. Ñalau Dabuñ whiñ in tôm bêt hon, ²⁶ ma têt ndoc dan, kêt gauc têt in bu in oc mbo tali e lic Mesaya nan Pômdau gic bata. ²⁷ Ma Ñalau Dabuñ wê Simeon têt lôm dabuñ gi, têt bêt nan Yisu dinda lu damba sêkôc in sêmeñ bu sêkêt da sêtnguc Moses ndê yomsu. ²⁸ In pêt Yisu sa, goc kêtpiñ Anötö ma sôm, ²⁹⁻³⁰ “O Pômdau atu, yom nan am gic bata su, nan kwahic dec ñandô sa. Aö tanôn galic am nem †Ñgac Nem Lau Si-nga su, ma bocdinañ dec oc tôm bu am nem ñgac akiñ aö dec wambac ndu ti atac malô. ³¹ Am kêmasañ lêt dindêc yêc lau hon añgô-nga. ³² Am nem ñawê oc pô lau hon, bu têt am asê têt lau gameñ apa-nga, ma bu po am nem lau Israel-nga si waê sa.”

³³ Simeon sôm yom dinan pi Yisu, dec kôm Yisu dinda lu damba sêhêdaê. ³⁴ Goc Simeon gêm mbec ñac, ma sôm têt Yisu dinda Maria, “Anötö kêtaliñ balê dindêc sa, ma tu in-nga lau Israel-nga daêsam oc sêpeñ, magoc daêsam nan sêkêt whiñ in, nan oc sêtap Anötö ndê mwasin sa. In meñ bu têt Anötö ndê lêt asê têt lau, magoc daêsam oc sêpu in ti ndê yom, ³⁵ ma ñalêt dinan gauc nan yêc lau daêsam si ñalôm, nan oc meñ sa tiawê. Ma tu gêt nan oc hóc asê in-nga, am daôm oc hóc ñandê atu tôm bien kuñ am ñatê.”

³⁶ Propet awhê dan mbo lôm dabuñ ñabatêmdö. In ndê ñaê

Ana, ma in damba in Panuel, nan yêc Aser ndê ton.* Ana in ti awhê andô su. Muñ-nga in gêm ñgac su ma inlu nakweñ sêmbu sêwhiñ dau gitôm yala 7, ³⁷ goc nakweñ mbac ndu ma Ana ti awhê sawa ma mbo e in ndê yala ti 84. Tôm acsalô ti ôbwêc hon in gêm akiñ Anötö mbo lôm dabuñ ñabatêmdö, ma têt daêsam in hu gêt danen-nga sin tu

* **2:36** Aser - Jakob ndê atui 12 si dan. Lau Israel sêwhê dau kôt ti ton 12 sêtnguc apai 12 dinan (alic Gen 35:26).

nem dabun dau ti ten mbec nanga-nga. ³⁸ Ten tem nan Simeon nde yom pi Yisu pacndê, nan Ana ten nac gi, ma gem danje Anoto. Ma in gic hu som yom pi balêkoc ten lau hon nan sehon ndoc nan Anoto oc nem lau Jerusalem ti Israel-nga si.

³⁹ Josep lu Maria sekom gen hon tom Pômdau nde yomsu som, goc sembu seten nac si malac Nasaret yec gamej Galili-nga si. ⁴⁰ Ma Yisu tiatu ma ti balê ti licwalô. Ma gauc nayham ma Anoto nde mwasin gem in ahuc.

Yisu mbo lom dabun

⁴¹ Tom yala hon Maria lu Josep sepi Jerusalem si, bu selic om atu †Pasowa-nga. ⁴² Ten Yisu nde yala ti 12, nan nac hon sepi si, tom inlu si gebom. ⁴³ Ma ten ndoc Mwasin Pasowa-nga pacndê, goc Maria lu Josep sehu Jerusalem sin bu sembu seten inlu si malac sendi. Yisu gacgen mbo Jerusalem, magoc inlu senyalê dom, ⁴⁴ bu senselên sembo sen sehwin lau ton atu, dec sem gauc bu in oc mbo lau ton atu dinan nalom. Sehu Jerusalem sin seza si gitom bec dan, goc sensalê in yec nac si lau. ⁴⁵ Setap in sa dom, dec bec tilu-nga inlu sembu seten Jerusalem si, bu sensalê in. ⁴⁶ Sêhoc asê Jerusalem, ma nagalansê setap in sa yec lom dabun. In ndoc whin lau nan sendohon metê, ma in ken danja nac si yom. Ma in ndac nac pi gen daesam. ⁴⁷ Lau hon nan senngo in, nan sehedaê tu in nde gauc-nga, ma tu yom hon nan in o ten kedohonwaga-nga.

⁴⁸ Ten ndoc Maria lu Josep selic in, nan sehedaê. Ma Maria ndac in, "Ane balê, tu sake-nga am kom gen dindec ten alu damam? Alu ansalê am ti nalom nawapac." ⁴⁹ Ma Yisu ndac inlu, "Tu sake-nga amlu ansalê aô? Daman nde andu dindec, ma aô gac waê bu wambo dec." ⁵⁰ Tigen nac senyalê in nde yom nahu dom.

⁵¹ Goc Yisu whin inlu, ma sembu seten malac Nasaret si, ma in danja wambu ten inlu napep. Ma in dinda gauc gem yom hon dinan napan yec nde nalom. ⁵² Ma Yisu tiatu ma ti ngac tgauc, ma Anoto ma namalac hon selic in nayham.

3

Jon, Ngac Kêku Lau-nga kemasaj Yisu nde sen

(Mat 3:1-12; Mak 1:2-8)

¹ Tinambu Taibirias ti lau Rom-nga si kin atu,* ma ten in nde yala ti-15-nga, nan in nde la u bata bocdec sem golin lau Rom-nga si gamej natô. Pontias Pailot gem golin gamej Judia-nga, †Herod Antipas gem golin Galili, Herod nde dôwa Pilip gem golin Ituria ma Trakonitas, ma Lisantias gem golin Abelin. ² Ma Anas lu Kayapas seti l au Israel-nga si †dabunsga namata-nga. Ten ndoc dinan Anoto kêkin in nde yom ten Jon, Sekaria nde atungac nan mbo gamej sawa. ³ Bocdinan Jon gic hu in nde gwelen. In golomgolom malac hon nan yec Bu Jordan namakê, ma gem metê bu lau selin sanju tu bu setoc asê bu sekac si nalom kwi ma sehu metê sac sin, dec Anoto oc suc nac si sac kwi.

⁴ Propet Aisaya hoc yom asê pi Jon mun su, tom in to yec nde buku bocdec bu:

Namalac dan ta yom yec gamej sawa bocdec bu, 'Amasaj Pômdau nde sen. Amasaj nem nalom bu akoc in sa.

⁵ Busun hon oc seti gamej apa-pa, ma loc ti nabaô hon oc seti gamej gapon. Sen mbwê hon oc setisolop, ma sen hoc-hoc oc seti sen nayham.

⁶ Ma lau nom-nga hon oc selic Anoto nde len nem lau si-nga.' *[Ais 40:3-5]*

⁷ Ma tu dinan-nga Jon som ten lau daesam nan seza si bu in ênku nac, "Mac mboc natui mac! Tu

* **3:1** Kin atu nan gem golin gamej Rom-nga hon nan sesam bu †Sisa.

sake-nga mac alhö amen? Mac akôc gauc pi Anötö ndê atac ñandê nañ lau propet sêkên puc yac bu oc meñ sa, dec gauc gêm bu amen ma aliñ busanğu ñambwa, a? ⁸ Anğô! Akôm mêtê ñayham nañ tôc asê bu mac am daôm kwi yomandô. Asôm têt daôm dom, bu 'Abraham apai yac, ma tu dinañ-nga Anötö oc kôc yac sa.' Aö wasôm têt mac bu Anötö gitôm bu nem hoc hoñ dindéc kwi sêti Abraham atui sêo mac. ⁹ A hoñ nañ sem ñandô ñayham dom, nañ kwahic dec Anötö kêt ki ñamata têt ñawakac, ma in oc lêt su ma tuc pi ya ndi."

¹⁰ Lau toñ atu dinañ sênğô Jon ndê yom ma sêndac in, "Bocdinañ yac oc akôm sake?" ¹¹ Ma in ô yom ma sôm, "Tamwalô lau ñatô. Mac nem asa ndê ñakwê ñandô-nga lu bu sêyêc, nañ kêt dañ têt lau nañ si ñakwê mbasi. Ma asa ndê gêt daneñ-nga yêc, nañ nem lau nañ sêpônnda dau, nañ sa bocdinañ."

¹² Lau sêkôc takis-nga ñatô sêsa si bu Jon êñku ñac, ma sêndac, "Kêdôhônğwaga, yac oc akôm sake?"

¹³ Goc Jon sôm têt ñac, "Akôc takis ñapep, ma ahôc gêlêc dôhôn nañ lau Rom-nga sêkên, nañ dom!"

¹⁴ Ma lau siñ-nga ñatô sêndac in, "Ma yac, oc akôm sake?" Ma in sôm, "Anğôliñ yom tasan pi lau, me akôm gêt ti ñaclai bu anğaho ñac si mone me gêt dom. Akôc ñaôli gwelen-nga nañ lau Rom-nga sêkên têt mac, ma tamgatu awa ñatô dom."

¹⁵ Têt têt dinañ lau Israel-nga sêkên bata bu Anötö oc êñkin in ndê Mesaya, ma lau hoñ nañ sênğô Jon, nañ sêhê gauc bu mboe in Mesaya dau. ¹⁶ Magoc Jon sôm têt lau hoñ, "Ngac dañ oc meñ hóc asê. In ndê ñaclai hóc gêlêc aö neñ su. Aö ngac ñambwa, gitôm dom bu wati in ndê ngac akiñ nañ kêtgapwêc in ndê atapa ñawalô. Aö dec kaku mac ña bu ñambwa, tigeñ in oc êñku mac ña Nalau Dabuñ ti ya. ¹⁷ In meñ bu êñsahê lau, gitôm ngac nañ whê

wit ñandô ti ñapa kôc, dec oc ndic ñandô sa sôc andu gêt ñandô-nga, ma tuc ñapa sip ya nañ sa ñapan ndi." ¹⁸ Nalêt dinañ Jon hoc ñawaê ñayham asê têt lau, ma gêm la ñac ña yom ñanğa daêsam.

¹⁹ Tiñambu Jon puc Kin Herod ndê giso asê, bu Herod gêm in asi ndê awê Herodias, ma kôm mêtê sac daêsam whin. ²⁰ Dec Herod gêm dau si, ma kôm giso dañ tiyham bocdec bu, in kêt Jon ndôc gapocwalô.

Jon kêt Yisu

(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11; Jon 1:32-34)

²¹ Têt têt nañ Herod kêt Jon ndôc gapocwalô su dom, nañ Yisu sa têt Jon gi, ma Jon kêt in whin. Tiñambu Yisu kalhac ma teñ mbec mbo, ma undambê kac sa, ²² ma Nalau Dabuñ gêm balusi anğô, ma sip meñ sac Yisu ñahô. Ma awa dañ sa akêt undambê, nañ sôm, "Aö neñ Atunğac atac whin-nga am. Aö gatisambuc am ñandô."

Yisu ndê apai si ñadênan

(Mat 1:1-17)

²³ Yisu gic hu ndê gwelen têt in ndê yala gitôm 30. Ma in ndê apai bocdindéc. Lau sêsam Yisu bu Josep atu. Ma Josep in Eli atu, ²⁴ nañ Matat atu, nañ Liwai atu, nañ Melki atu, nañ Yanai atu, nañ Josep atu, ²⁵ nañ Matatias atu, nañ Amos atu, nañ Nahum atu, nañ Esli atu, nañ Nagai atu, ²⁶ nañ Mat atu, nañ Matatias atu, nañ Semin atu, nañ Yosek atu, nañ Yoda atu, ²⁷ nañ Yoanan atu, nañ Resa atu, nañ Serubabel atu, nañ Siltiel atu, nañ Neri atu, ²⁸ nañ Melki atu, nañ Adi atu, nañ Kosam atu, nañ Elmadam atu, nañ Er atu, ²⁹ nañ Josua atu, nañ Eliesa atu, nañ Yorim atu, nañ Matat atu, nañ Liwai atu, ³⁰ nañ Simeon atu, nañ Juda atu, nañ Josep atu, nañ Yonam atu, nañ Eliakim atu, nañ Melea atu, ³¹ nañ Mena atu, nañ Matata atu, nañ Natan atu, nañ Dawid atu, ³² nañ Jessi atu, nañ Obed atu, nañ Boas

atu, naŋ Salmon atu, naŋ Nason atu, ³³ naŋ Aminadab atu, naŋ Ram atu, naŋ Hesron atu, naŋ Peres atu, naŋ Juda atu, ³⁴ naŋ Jakob atu, naŋ Aisak atu, naŋ Abraham atu, naŋ Tera atu, naŋ Naho atu, ³⁵ naŋ Serug atu, naŋ Reu atu, naŋ Peleg atu, naŋ Eber atu, naŋ Sela atu, ³⁶ naŋ Kenan atu, naŋ Apakad atu, naŋ Sem atu, naŋ Noa atu, naŋ Lamek atu, ³⁷ naŋ Metusela atu, naŋ Inok atu, naŋ Yared atu, naŋ Mahalalel atu, naŋ Kenan atu, ³⁸ naŋ Inos atu, naŋ Set atu, naŋ Adam atu, naŋ Anötö atu.

4

Sadaŋ kêtôm Yisu

(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Nalau Dabuŋ gêm Yisu ahuc ma iŋ hu Bu Jordan siŋ. Ma Nalau wê iŋ bambaliŋ mbo gameŋ sawa ² gitôm bêc 40. Yêc dindê Sadaŋ kêsahê bu êntôm iŋ. Tôm bêc hoŋ dinaŋ Yisu gêŋ gêŋ daŋ dom, ma tiŋambu gêŋ yô iŋ nandô. ³ Ma Sadaŋ sôm têt iŋ, “Am Anötö ndê Atu, a? Bocdinaŋ sôm têt hoc dindêc bu nem dau kwi ti bolom.” ⁴ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Mba! Sêto Anötö ndê yom yêc bocdec bu, ‘Gêŋ daneŋ-ŋga ŋambwa kêŋ lau sêndôc tali dom.’ ”

⁵ Goc Sadaŋ kôc iŋ sa pi lôc baliŋ daŋ gi, ma ŋagahô iŋ tôc têt iŋ gameŋ hoŋ naŋ kiŋ nom-ŋga sem gôliŋ. ⁶⁻⁷ Ma iŋ sôm, “Gêŋ hoŋ dindêc yêc aneŋ gôliŋ ŋapu. Ma gitôm bu wakêŋ têt asa naŋ aô atac whiŋ naŋ. Am bu pôt hamduc têt aô, dec wakêŋ ŋaclai ti ŋawasi hoŋ dindêc têt am.” ⁸ Ma Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm, “Mba! Sêto yom yêc bocdec bu, ‘Pôt hamduc têt Pômdau am nem Anötö, ma nem akiŋ iŋ tigeŋ.’ ”

⁹ Goc Sadaŋ wê iŋ pi malac Jerusalem gi, ma kêŋ iŋ kalhac lôm dabuŋ ŋapoc lôlôc, ma sôm têt iŋ, “Am Anötö ndê Atu, a? Dec pwê sip akêŋ dec ndi. ¹⁰ Am oc tisac dom, bu sêto yom yêc bocdec bu, ‘Pômdau oc êŋkiŋ ndê aŋela bu sêyob am.

¹¹ *Ŋac oc sêpê am sa lôlôc bu am tiŋ gahim pi hoc daŋ dom.’ ”* ¹² Magoc Yisu ô yom bocdec bu, “Sêto yom yêc bu, ‘Êmsahê Pômdau am nem Anötö dom.’ ”

¹³ Nalêŋ dinaŋ Sadaŋ kêsahê lêt daêsam tu êntôm Yisu-ŋga. Ma tiŋambu iŋ hu iŋ siŋ ma kôlhô gi, bu hôŋ têt daŋ tiyham.

Yisu gic hu ndê gwelen yêc Galili

¹⁴ Nalau Dabuŋ ndê ŋaclai gêm Yisu ahuc, ma iŋ mbu têt gameŋ Galili-ŋga gi. Ma ŋawaê pi iŋ sa têt gameŋ ŋamakê-ŋga hoŋ gi. ¹⁵ Iŋ kêdôhôn lau yêc ŋac si lôm wê-ŋga, ma lau hoŋ sêmpiŋ iŋ.

Yisu ndê lau sêsoc iŋ yêc ndê malac Nasaret

¹⁶ Tiŋambu Yisu hôc asê iŋ ndê malachu Nasaret. Yêc dinaŋ iŋ kêkuc ndê gêbôm, ma têt bêc †Sabat-ŋga iŋ sôc lôm wê-ŋga gi. Iŋ tisa kalhac bu sam Anötö ndê mêtê, ¹⁷ ma sêkêŋ propet Aisaya ndê bapia tilhuŋ têt iŋ. Yisu kac bapia dau sa, ma kêsâlê yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

¹⁸ Pômdau kêŋ ndê Nalau gêm aô ahuc, dec kêyaliŋ aô sa bu wasôm ŋawaê ŋayham asê têt lau ŋalôm sawa. Iŋ kêkiŋ aô bu wasôm asê têt lau bu Anötö kêmasaŋ lêt bu êŋgapwêc ŋac su yêc gapocwalô, ma bu kôm lau tapec si tandô po asê, bu wanem lau naŋ si ŋacyo sêŋgwiniŋ ŋac, naŋ sa, ¹⁹ ma bu wanem mêtê bu kwahic dec Pômdau kêyaliŋ têt wakuc sa bu êmwasiŋ lau. *[Ais 61:1-2]*

²⁰ Yisu sam yom dau su, goc kêlhuŋ bapia dau sa tiyham, kêŋ mbu têt dabuŋwaga, ma ndôc sic. Lau hoŋ naŋ sêndôc lôm, naŋ tahê iŋ, ²¹ dec iŋ gic hu ndê yom ma sôm, “Yom naŋ mac aŋgô, naŋ nandô sa têt acsalô dindêc.”

²² Lau hoŋ sem yomgalôm pi iŋ ti sêlic iŋ ŋayham, ma sêhêdaê tu iŋ ndê yom ŋayham-ŋga. Ma sêsôm têt dandi, “Iŋ Josep ndê atuŋac.

Bocke ma in sôm yom kain dinan?"
²³ Ma Yisu sôm têtj nac, "Aö kayalê mac nem gauc. Mboe mac oc asôm yom gölinj dindec têtj aö, 'Dokta, nem daôm sa.' Gêj nanj aö gakôm yêc malac Kapenaom, nanj mac anjô njawaê su, dec mac atac whinj bu aö wakôm tiyham yêc dec, a?"
²⁴ Ma in sôm, "Yomandô! Yêc propet danj ndê malac, in ndê lau oc sêkôc in sa dom.
²⁵ Têtj propet Elaija ndê têtj, nanj lauwhê sawa Israel-njga daêsam sêmbo. Têtj ndoc dinanj u gic dom e têtj yala tö ma ayô 6, ma têtjôm atu gêm gamej ahuc.
²⁶ Tigej Anötö kêkinj Elaija têtj awhê sawa Israel-njga danj dom, magoc kêkinj in bu nem awhê sawa danj sa yêc Sarepet, malac nanj yêc Saidon njagamej.
²⁷ Ma têtj propet Elaisa ndê têtj, nanj lau ti gêm bac fleprasi daêsam sêmbo lau Israel-njga njalôm. Tigej Elaisa kôm Israel si danj njayham sa dom. In gêm njac Siria-njga Naman tawasê sa."

²⁸ Yisu ndê yom dinanj kôm lau nanj sêndöc lôm wê-njga, atac njandê atu.
²⁹ Sêtisa ma sêsoc in ma sêkôc in sa sêtêtj salic sac nanj yêc malac dau njamakê, bu sêsuc in sip ndi.
³⁰ Tigej in kêsêlêj gic nac kôc, ma kölhô gi.

Yisu kêdôhônj lau ma soc njalau sac yêc malac Kapenaom
(Mak 1:21-28)

³¹ Tinjambu in mbu têtj malac Kapenaom nanj yêc gamej Galili-njga gi. Têtj bêtj Sabat-njga in kêdôhônj lau.
³² Nac sêhêdaê tu in ndê yom-njga, bu in kêdôhônj lau ti njac lai atu.
³³ Ma njac danj nanj njalau sac mbo in njalôm, nanj ndöc lôm wê-njga dinanj. In mbwêc awha atu,
³⁴ "Ei! Yisu Nasaret-njga. Aö kayalê am, am njac dabuj nanj Anötö kêkinj. Am bu kôm sake têtj yac? Am mwej bu sej yac su, a?"
³⁵ Magoc Yisu hec yom njalau sac dau ma sôm, "Am mamanj ma hu in sinj!"
 Goc njalau sac kôm njac dau pej sip

nom gi yêc lau honj anjô-njga, ma sa yêc in, magoc kôm in tisac dom.

³⁶ L au honj sêhêdaê tu gêtj dinanj-njga, ma sêsôm têtj dau, "Yom bocke nanj in kêdôhônj? In gic atu yom njanja ma ti njac lai têtj njalau sac, ma soc nac su!"
³⁷ Ma tinjambu lau sic minj pi Yisu e in ndê waê gêm gamej honj dinanj ahuc.

Yisu gêm lau gêm bac daêsam sa
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-34)

³⁸ Yisu tisa ma hu lôm wê-njga dau sinj, ma têtj Saimon ndê andu gi. Saimon ndê lawawê gêm bac lic njandê atu, dec sêndac Yisu bu nem in sa.
³⁹ Goc Yisu têtj in gi, ma gic atu bu gêm bac dau hu in sinj. Ma njagahô awhê dau tisa ma gêm akinj nac.

⁴⁰ Têtj telha dinanj ac gi sip su, goc lau sêkôc lau ti gêm bac honj sa akêj nac si andu, ma sêtêtj Yisu si. In kêj amba sac nac honj, ma kôm nac njayham sa.
⁴¹ Ma in soc njalau sac daêsam su, ma sêhu lau sinj ti sêmbwêc, "Am Anötö ndê Atu." Magoc in hec yom nac, ma kêj yao bu nac sêsôm in asê dom, njahu bu nac sênyalê bu in Mesaya dau.

Yisu hu malac Kapenaom sinj
(Mak 1:35-39)

⁴² Têtj bêtjêc ganduc Yisu hu malac dau sinj, ma sa gi bu mbo tawasê. Ma lau malac-njga sêsa si bu sênsalê in, ma têtj ndoc sêtap in s a, nanj sêtetj in bu hu nac sinj dom.
⁴³ Magoc in sôm têtj nac, "Mba! Aö gac waê bu wasôm njawaê njayham pi †Anötö ndê gölinj asê yêc malac njatô whinj. Anötö kêkinj aö tu gwelenj dinanj-njga."
⁴⁴ Ma in golom-golom malac nanj sêyêc gamej Judia-njga, ma gêm mêtê têtj nac si lôm wê-njga honj.

5

Yisu kêgalêm njgacsênomi njamata-njga
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20; Jon 1:35-42)

¹ Têñ béc dan Yisu kalhac Bugicton Genesaret* ñamakê. Ma lau daésam sêkac sa ma sêngihi in ahuc tu bu sêngô Anötö ndê yom nan in hoc asê. ² Yisu gêlic lau sêkôc i-nga ñatô sêngwasin si wasan sêmbo baö, ma ñac si wan lu sêpoc sun sa têt baö. ³ Dec in pi wan dan gi, ma ndac wan ñadau, ñgac nan sêsam bu Saimon, bu hêc wan dau sa awê ñagec. Goc in ndöc sic ndöc wan, ma kêdôhôn lau nan sêlhac baö.

⁴ Têt têt Yisu gic bata in ndê yom, nan sôm têt Saimon, "Hêc wan sa bugicton ñagapon ndi, ma kêt nem wasan sip bu kôc i." ⁵ Ma Saimon sôm, "O ñgac atu, yac am gwelen atu ôbwêc baliñ, magoc akôc i dan dom. Magoc tu am sôm-nga, dec aö wakêt wasan sip ndi." ⁶ Goc Saimon ti ndê lau sêhêc wan sêsa si, ma sêkêt wasan sip gi. Ma sêkôc i daésam andô e wasan menhu, kêtin bu wasan kic. ⁷ Bocdinañ ñac sic gayo ñac si silip ñatô nan sêmbo wan tilu-nga bu sêmên ma sênem ñac sa. Goc ñac sic dulu i sip wan lu-lu e menhu, ma kêtin bu wan lu-lu sêpac.

⁸ Têt ndoc Saimon Pita gêlic i daésam dinañ, nan in pôn haduc yêc Yisu gahi-nga ma sôm têt in, "Pômdau, hu aö sin, bu aö ñgac sac!" ⁹ In sôm yom dinañ, ñahu bu in ti lau hon nan sêmbo sêwhin in, nan sêhêdaê tu sêhê i daésam dinañ-nga. ¹⁰ Ma Jems lu Jon, Sebedi ndê atungac lu nan sêmbo wan tilu-nga, nan sêhêdaê boc-d inañ. Magoc Yisu sôm têt Saimon, "Töc daôm dom. Am ñgac kôc i-nga, magoc kwahic dec ma ndi, am oc kôm gwelen bu kôc ñamalac sêmên sênkuc aö." ¹¹ Ma tinambu sêsôc baö si goc sêhu gêt hon sin, ma sênkuc Yisu.

Yisu kôm ñgac ti gêmbac leprasi ñayham sa

(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Yisu mbo malac atu dan, ma ñgac dan nan gêmbac leprasi gêm in ndê ñamlic sambuc ahuc, nan têt in gi. Têt ndoc in gêlic Yisu, nan in hu dau anğô andô têt nom, ma ten in, "Pômdau, am bu tac whin, dec gitôm bu am oc kôm aö ñamlic ñawasi sa." ¹³ Goc Yisu kêmâtôc amba ma kêmasec in ma sôm, "Aö atac whin, dec wasôm têt am bu ñamlic ñawasi sa." Ma ñagahô en gêmbac leprasi hu in sin. ¹⁴ Goc Yisu kêt yao ma sôm, "Ndic min têt ñamalac dan dom, tigen têt dabunsigna ndi, ma tôc daôm têt in bu lic bu am nem ñamlic ñawasi sa su. Ma kêt da tu am ñamlic ñawasi sa-nga tôm yomsu nan Moses kêt têt yac. Ma ñalêt dinañ lau hon oc sênyalê bu am ñamlic ñayham sa."

¹⁵ Yisu bu kêt yao ñgac dau, magoc ñawaê pi gêt nan Yisu kôm, nan gêm gameñ sambuc ahuc. Bocdinañ lau daésam sêtên in si ñapan, bu sêngô in ndê yom, ma bu in kôm ñac si gêmbac ñayham sa. ¹⁶ Tigen têt ñatô in hu lau hon sin, ma sa gameñ sawa gi bu ten mbec.

Yisu gêm ñgac bôlin dan sa
(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ Têt béc dan Yisu kêdôhôn lau mbo andu dan. Ma lau †Palêsai ti kêdôhônwaga yomsu-nga ñatô nan sêmên akêt malac Galili-nga ti Ju dia-nga hon, ma akêt Jerusalem, nan sêndöc sêsun sa têt in. Ma Pômdau ndê ñaclai gêm Yisu ahuc bu kôm lau gêmbac ñayham sa.

¹⁸ Têt têt dinañ lau ñatô sêmên sêmbalañ ñgac bôlin dan yêc sac, ma bu sêsôc andu dau sêndi, tu bu sêkêt in yêc Yisu anğô-nga. ¹⁹ Magoc lau daésam sêngihi Yisu ahuc e ñasawa mba. Bocdinañ ñac sêpi andu ñapoc lôlôc si, ma sêkac poc sa. Goc sênwhañ sac ti ñgac bôlin dau sip lau daésam ñalhu, solop têt Yisu anğô-nga gi. ²⁰ Yisu gêlic gêt dinañ dec kêtalê bu ñac sêkêt whin in, ma sôm têt ñgac

* 5:1 Genesaret - Bugicton Galili-nga ndê ñaê dan.

bôlin, “O ngac daôm, kwahic dec aô wasuc am nem sac kwi.”

²¹ Goc lau Palêsai ti lau nan sêndôhôn yomsu sic hu sem yomgalôm têtj dau bocdec bu, “Ngac dindec in asa? In ndê yom sac sambuc! Anötö tigen gitôm bu suc sac kwi!” ²² Yisu kêyalê nac si gauc dinañ ma ndac nac, “Tu sake-nga mac gauc gêm yom bocdinañ? ²³ Mac akêtj whiñ dom bu aneñ naclai yêc bu wasôm têtj ngac dau bu, ‘Aô wasuc am nem sac kwi.’ Bocdinañ aô wasôm têtj in, ‘Tisa ma êmsêlêtj.’ ²⁴ Ma têtj ndoc mac alic aneñ yom dau ñandô sa, nan anyalê bu Anötö kêñ naclai têtj †Namalac ndê Atu bu suc ñamalac si sac kwi yêc nom whiñ.”

Goc Yisu sôm têtj ngac bôlin dau, “Tisa, kôc nem mbô sa, ma lhö têtj nem andu ndi.” ²⁵ Ma ñagahô ngac dau kalhac nac si anğô-nga, kôc in ndê mbô sa, ma mbu têtj ndê andu gi ti kêpiñ Anötö. ²⁶ Ma lau hon sêhêdaê ñandô. Sêmpin Anötö ma sêsôm, “Acsalô lec yac dalic gêtj kain dan solop!”

*Yisu kêgalêm Liwai bu êñkuc in
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)*

²⁷ Tinambu Yisu sa awê gi ma gêlic ngac kôc takis-nga dan nan ndê ñaê Liwai, ndôc ndê mala kôc takis-nga. Ma Yisu sôm têtj in, “Êmkuc aô!” ²⁸ Goc Liwai tisa, hu gêtj hon sin yêc, ma kêkuc Yisu.

²⁹ Tinambu Liwai ndê mwasin atu dan tu Yisu-nga yêc in ndê andu. Ma lau sêkôc takis-nga daêsam, ma lau ñatô sêndôc tebo ma señ gêtj sêwhiñ inlu Yisu. ³⁰ Ma lau Palêsai ti lau †Skraib ñatô nan sêmbo Palêsai si ton, nan sêlic gêtj dau dec sêtucdin ma sêsôm têtj Yisu ndê ngacsêñomi, “Tu sake-nga mac añ ti anôm gêtj awhiñ lau sêkôc takis-nga ti lau sac ñatô?” ³¹ Ma Yisu dau ô nac si yom ma sôm, “Lau nan sêlic dau bu gêmbac mba, nan oc sêñsalê dokta dom, magoc lau ti gêmbac oc sêñsalê dokta. ³² Aô gameñ bu

wanğalêm lau nan sêlic dau bu lau gitêtj, nan sa dom, aô gameñ bu wanğalêm lau sac sa bu sênem dau kwi.”

*Yao gêtj daneñ-nga-nga
(Mat 9:14-15; Mak 2:18-20)*

³³ Ma lau Palêsai ti lau Skraib dinañ sêsôm têtj in, “Ndoc daêsam Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndê sêñomi sêhu gêtj daneñ-nga sin ma sêteñ mbec, ma Palêsai si sêñomi sêkôm bocdinañ. Magoc tôm bêc hon am nem ngacsêñomi sênôm ti señ gêtj sêmbo.” ³⁴ Goc Yisu sôm, “Ngac nem awhê-nga dan bu êñgalêm lau sa sêmbo sêwhiñ in bu sêneñ mwasin nem awhê-nga, dec oc tôm dom bu dasôm têtj nac bu sêhu gêtj daneñ-nga sin têtj ndoc ngac dau mbo whiñ nac. ³⁵ Nalêtj tigen aô gambo gawhiñ aneñ ngacsêñomi, ma tu dinañ-nga dec sêhu gêtj daneñ-nga sin dom. Tigen ndoc oc meñ, nan ñacyo oc sêkôc aô su yêc nac, ma têtj ndoc dinañ nac oc ñalôm ñawapac, ma sêñkuc lêtj dahu gêtj daneñ-nga sin-nga.”

*Yisu ndê yom gitôm gêtj wakuc
(Mat 9:16-17; Mak 2:21-22)*

³⁶ Ma in sôm yom gôlin dan têtj nac bocdec bu, “Po akwa dan bu kic, dec yac dakêc po wakuc bu dasi pi po akwa dinañ dom. Bu dakôm, oc tanyain po wakuc, ma po wakuc oc tôm po akwa dom. ³⁷ Ma têtj ndoc lau sêmasañ wain wakuc, nan sêkêc sip bôc ñamlic wain-nga akwa dom. Mba. Nac bu sêkôm, goc wain wakuc oc hôc ñamlic akwa kôc ma wê niñga. Ma bôc ñamlic oc tisac bocdinañ. ³⁸ Mba. Wain wakuc dakêc sip bôc ñamlic wakuc. ³⁹ Ma lau nan sênôm wain akwa su, nan sêtec bu sênôm wain wakuc, bu sêsôm, ‘Wain akwa, in ñayham.’ ”

6

*Yisu in Pômdau bêc Sabat-nga
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)*

1 Têñ béc Sabat-nga dan, Yisu kêsêlêñ mbo lôcwha nan gic ôm wit-nga dan kic, ma in ndê ngacsênomi sêkôc wit ñandô ma sênsê ñapa goc señ ñandô. 2 Ma Palêsai ñatô sêlic gêñ dau ma sêndac, “Tu sake-nga mac akôm gwelêñ nan yac neñ yomsu gic yao bu dakôm têñ béc Sabat-nga dom?” 3 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Gauc nem yom nan sêto yêc pi gêñ nan Kiñ Dawid kôm. Mac asam su, me? Têñ ndoc dan gêñ yô in ma lau nan sêwhiñ in, 4 dec in sôc Anötö ndê andu gi, ma gêñ bolom dabuñ nan lau sêkêñ ti da, nan Moses kêñ yao bu dabuñsiga tawasê sêneñ. Ma in kêñ têñ lau nan sêmbo sêwhiñ in ma ñac señ. Magoc lau dan sêngôliñ yom pi Dawid me sêsôm bu in kégili yomsu lec dom.”

5 Ma in sôm têñ ñac, “Ñamalac ndê Atu in gêñ hoñ ñadau, ma in Pômdau béc Sabat-nga whiñ.”

Yisu kôm ñgac amba balê ñayham sa têñ béc Sabat-nga (Mat 12:9-24; Mak 3:1-6)

6 Têñ béc Sabat-nga dan in sôc lôm wê-nga dan gi, ma kêdôhôn lau. Ma ñgac dan nan ndê amba andô-nga tibalê nan ndôc. 7 Lau Palêsai ti lau nan sêndôhôn yomsu nan sêñsalê yom bu sêngôliñ pi Yisu. Tu dinañ-nga dec ñac tatiñ in ñapep bu mboe in oc kôm ñgac dau ñayham sa têñ béc Sabat-nga, dec ñac oc sêsôm bu in kégili yomsu Sabat-nga. 8 Yisu kêyalê ñac si gauc, ma sôm têñ ñgac amba balê, “Tisa, ma lhac lau hoñ añgô-nga.” Ma in tisa kalhac. 9 Goc Yisu sôm têñ ñac, “Aö bu wandac mac bu gêñ bocke oc êngili yomsu Sabat-nga? Dakôm ñayham têñ lau, me dakôm sac têñ lau? Danem ñamalac sa, me datec ñac sêmbac ndu?” 10 In tahê ñac hoñ, ma sôm têñ ñgac dau, “Êmatôc amam.” Goc ñgac dau kêmatôc amba, ma amba dau ñayham sa tiyham.

11 Magoc gêñ dau kôm lau Palêsai ti lau Skraib atac ñandê atu, ma ñac

sem yomgalôm têñ dau pi Yisu, ma pi gêñ bocke bu sêkôm têñ in-nga.

Yisu kêyalin aposel 12 sa (Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

12 Têñ béc dan Yisu pi lôc dan gi bu teñ mbec, ma tôm ôbwêc baliñ in teñ mbec mbo. 13 Têñ galañsê bêbêc in kêgalêm lau nan sêñkuc in sêmeñ, ma kêyalin ñac si lau 12 sa, ma sam ñac bu lau †Aposel. 14 Lau Aposel dau si ñaê bocdec: Saimon, nan Yisu sam bu ‘Pita,’ lu asi Andru, ma Jems, Jon, Pilip, Batolomeas, 15 Matyu, Tomas, Jems (nan Alpayas ndê atu), Saimon (nan sêsam bu ‘Ñgac †Selot’), 16 Judas (nan ñadamba in ñgac dan ñaê Jems), ma Judas Iskeriot nan tiñambu oc hoc Yisu asê.

Yisu kêdôhôn lau ma kôm gêmbac ñayham sa (Mak 3:7-12)

17 Yisu ti ndê ngacsênomi sêsip akêñ lôc sêmeñ, ma Yisu kalhac gameñ gapon. Ma †sênomi daêsam nan sêñkuc Yisu, nan sêkac sa su sêmbo dinañ. Ma lau toñ atu akêñ malac Jerusalem ti malac gameñ Judia-nga hoñ, ma lau akêñ gameñ gwêc-nga nan yêc kêpiñ malac Taya ma Saidon, nan sêmeñ bu sêngô in ndê yom, ma bu in kôm ñac si gêmbac ñayham sa. 18 Lau nan ñalau sac sêmbo ñac si ñalôm, nan Yisu kôm ñac ñayham sa. 19 Ma lau hoñ sêhóc sôsôwec bu sêmasêc in, ñahu bu ñaclai sa yêc Yisu, ma kôm lau gêmbac hoñ ñayham sa.

Yisu ndê yom ñatô (Mat 5:1-12)

20 Yisu tahê in ndê ngacsênomi ma sôm, “Anötö ndê mwasiñ gic waê mac lau ñalôm sawa, bu in gêlic ñayham bu kôc mac sa andôc in ndê gôliñ ñapu.

21 Anötö ndê mwasiñ gic waê mac lau nan kwahic dec gêñ yô mac, bu in oc kêñ gêñ hóc mac dôn-nga.

Anötö ndê mwasiñ gic waê mac lau nañ kwahic dec andöc ti tamsulu, bu inñ oc nem malô mac e ambwac.

²² Anötö ndê mwasiñ gic waê mac lau nañ sêtec mac ma sêtiñ mac, ma sêpu mac ti sêkôm nem waêm tiñac tu mac anñkuc Njamalac ndê Atu-nga.

²³ Ahêgo daôm dom têtñ ndoc lau sêkôm bocdinañ, tigenñ atê wê ti atac ñayham, bu Anötö oc kêtñ ñagêyô ñayham têtñ mac yêc undambê. Ma gauc nem bu lau nañ sêtec mac, nañ si apai sêkôm ñalêtñ tigenñ dinañ têtñ Anötö ndê lau propet ñamata-nga.

²⁴ Oyaê mac lau nañ apo daôm sa ña awa ti wapa daêsam. Mac atap nem mwasiñ ñayham sa têtñ têtñ kwahic dec-nga, magoc gêtñ dau oc tôm dom bu nem mac sa têtñ têtñ ñambu-nga.

²⁵ Oyaê mac lau nañ añ gêtñ ñawahô kwahic dec. Tiñambu gêtñ oc yô mac.

Oyaê mac lau nañ ambwac kwahic dec. Tiñambu mac oc atan ñangibo atu ma andöc ti tamsulu.

²⁶ Oyaê mac lau nañ lau hoñ sêmpiñ mac. Atac ñayham tu gêtñ dinañ-nga dom, bu ñalêtñ tigenñ lau Israel-nga si apai sêmpiñ lau propet tasanñ."

*Atac whiñ mac nem ñacyo
(Mat 5:43-48)*

²⁷ Ma Yisu sôm têtñ lau dinañ, "Anñgô aneñ yom. Atac whiñ mac nem ñacyo, ma akôm ñayham têtñ lau nañ sêtec mac. ²⁸ Anem mbec lau nañ sêpucbo mac, ma ateñ mbec pi lau nañ sêkôm sac têtñ mac. ²⁹ Ngac ñañ bu tap am sip alim andô ñañga, nañ kêtñ ñañga bu inñ ndic whiñ. Ngac ñañ bu kôc nem ñakwê baliñ su yêc am, nañ êmgamiñ nem ñakwê ñandô-nga dom magoc kêtñ têtñ inñ whiñ. ³⁰ Ngac ñañ bu ndac gêtñ ñañ, nañ kêtñ têtñ inñ. Ma ñgac ñañ bu kôc am nem gêtñ ñañ, nañ

ndac bu inñ kêtñ mbu meñ dom. ³¹ Mêtê ñayham-ñayham nañ mac atac whiñ bu lau sêkôm têtñ mac, nañ mac daôm akôm têtñ ñac.

³² "Lau hoñ atac whiñ lau nañ atac whiñ ñac ô. Bocdinañ mac bu atac whiñ nem silip tawasê ma atac tec nem ñacyo, dec mac nem mêtê hóc gêlêc lau sac si mêtê su dom. ³³ Ma lau hoñ sêkôm ñayham têtñ lau nañ sêkôm ñayham têtñ ñac ô, ma mac bu akôm bocdinañ, dec mac nem mêtê hóc gêlêc lau sac si mêtê su dom. ³⁴ Ma mac bu akêtñ têtñ mac nem silip, nañ inñ gêtñ atu dom. Mac añyalê su bu tiñambu ñac oc sêndic têtñ dau. Lau sac sêkêtñ têtñ si silip, ma takwê bu ñac sêndic têtñ hoñ mbu meñ.

³⁵ "Bocdinañ ayob daôm bu anñkuc lau sac si mêtê dom. Atac whiñ nem ñacyo, ma akôm ñayham têtñ ñac. Akêtñ gêtñ têtñ ñac, ma ahêgo daôm dom pi ndoc bocke ñac oc sêkêtñ gêtñ dau mbu meñ-nga. Tu dinañ-nga Anötö, Nacalai ti Nawasi Nadau oc kêtñ ñaôli ñayham atu têtñ mac, ma sam mac bu inñ ndê atui awhê ma ñgac. Bu Anötö dau kêmwasiñ lau sac ma lau nañ sem ñañge inñ dom, nañ sêwhiñ. ³⁶ Bocdinañ tamwalô lau hoñ, tôm Damam undambê-nga tawalô lau."

*Yom datoc asidôwai sa-nga
(Mat 7:1-5)*

³⁷ Ma Yisu sôm, "Anem dôhôn lau si lêtñ ti sakiñ tu bu alic lau ñatô sac ñambwa, me tu bu apu ñac-nga dom. Mac bu akôm, dec Anötö oc lic mac sac ma pu mac tu mac nem lêtñ ti sakiñ-nga boc-dinañ. Asuc lau si sac kwi, ma Anötö oc suc mac nem kwi boc-dinañ. ³⁸ Têtñ ndoc mac bu anem lau ñatô sa, nañ akêtñ gêtñ têtñ ñac ti nem ñalôm sambuc, ma bocdinañ Anötö oc kêtñ gêtñ hóc gêlêc su têtñ mac e meñhu ma êñsalê mac ahuc. Bu Anötö oc êmwasiñ mac, gitôm mac amwasiñ lau."

³⁹ Ma Yisu sôm yom gôliñ ñañ bocdec, "Ngac tapec gitôm bu wê

tapec dan dom. Mba! Inlu lu-
lu oc sêpen sêsip sê sêndi. ⁴⁰ Ma
kwapuc dan oc hôc gêlêc gwalam
akwa nan kêdôhôn in, nan dom.
Magoc kwapuc hon nan sêndôhôn
gên hon e tidôn nac, nan oc sêtôm
nac si kêdôhônwaga.

⁴¹ “Tu sake-nga am hêgo daôm
tu gên golop sau nan yêc nem
asidôwa tandô, tigen gên golop atu
nan yêc am daôm tanôm, nan am
gêlic apu? ⁴² Ma bocke am oc sôm
tên nem asidôwa, ‘Ane nan asidôwa,
aô bu wakôc gên golop nan yêc am
tanôm, nan sa,’ magoc gên golop atu
nan pôc am daôm tanôm ahuc, nan
am gêlic dom? Am ngac tim yom
lau-nga! Gên namata-nga kôc gên
golop sa yêc daôm tanôm e tanôm
nawa sa, goc tinambu kôc gên golop
sau nan yêc nem asidôwa tandô,
nan sa.”

*Lau si mêtê whê nac sa bu
nayham me sac*

(Mat 7:16-19; 12:33-35)

⁴³ Ma Yisu sôm, “A nayham dan
oc nem nandô sac dom, ma a sac oc
nem nandô nayham dom. ⁴⁴ Dalic
nandô nan a tidau-tidau sem, ma
bocdina nan yac tanyalê bu a nayham
me sac. Gitôm dom bu dahin nandô
nayham yêc a sac. ⁴⁵ Ma nalên
tigen, yom nan lau sêsôm, nan tôc
gên bocke nan hôc nac si nalôm
ahuc, nan asê. Mêtê ti gauc nayham
yêc lau nayham si nalôm, ma bocdi-
nan sêkôm mêtê nayham. Ma mêtê
ti gauc sac yêc lau sac si nalôm, dec
sêkôm sac.”

*Yom gôlin pi ngac sêkwê andu-
nga lu*

(Mat 7:24-27)

⁴⁶ “Tu sake-nga mac asam aô
bu, ‘Pômdau, Pômdau,’ tigen mac
danam wambu ane nan yom dom?
⁴⁷ Namalac nan tên aô men ma ngô
ane nan yom, ma dan ga wambu yom
dau, nan aô bu wawhê in sa tên mac.
⁴⁸ In gitôm ngac kwê andu-nga nan
kwê sê bali sip nom nan ga, ma
kên hoc kêgapi alhô dön tên ndoc

in kêsuhun sip sê bali nan. Tên
ndoc uhô-nga, bu hêc men hôc pi
andu dau, magoc andu dau kalhac
nan ga, bu in kwê napep. ⁴⁹ Magoc
namalac nan ngô ane nan yom ma
dan ga wambu dom, nan gitôm ngac
nan kwê andu, magoc kên alhô sip
nom nalôm gi dom. Tên ndoc uhô-
nga, bu hêc ma hôc pi ndê andu e
nagahô en andu dau ku sa ma tisac
sambuc.”

7

*Ngac bata sin-nga dan kên whin
nan ga*

(Mat 8:5-13)

¹ Yisu gic bata yom nan in
kêdôhôn tên lau ton atu dina nan, goc
sôc malac Kapenaom gi. ² Ma ngac
bata Rom-nga nan gêm gôlin lau sin-
nga 100, nan mbo malac dau. In ndê
ngac aki nan dan in tac whin kêlêc,
nan gêm bac e kêpin bu mbac ndu.
³ Ma in ngô Yisu nawaê, dec kêkin
lau bata Israel-nga natô sêtên in si,
bu sêndac in bu men ma kôm in ndê
ngac aki nan nayham sa. ⁴⁻⁵ Nac sêhôn
asê tên Yisu, ma sêsôm tên in bu,
“Ngac bata sin-nga dina nan in ngac
nayham, ma in tac whin yac lau
Israel-nga. In gêm yac sa tu akwê
yac mba lôm wê-nga. Boc-dina nan yac
aten am bu nem in sa.”

⁶ Goc Yisu whin nac gi. In men sun
sa tên andu, ma ngac bata sin-nga
dau kêkin ndê silip natô bu sêsôm
tên in, “Pômdau, ngac bata sin-nga
dau sôm bu in tec bu kên nawapac
tên am. In sôm bu am ngac tiwaê
nan hôc gêlêc in su, dec in maya bu
am tên in ndê andu ndi. ⁷ Tu dina nan-
nga in dau tên am men dom. Tigen
in sôm bu in kêyalê su bu am ngac
ti naclai atu, ma bocdina nan dec am
gitôm bu sôm na awham nambwa,
dec in ndê ngac aki oc nayham sa.
⁸ Bu in dau dan ga wambu lau nan si
naclai hôc gêlêc in ndê, ma in ndê
lau sin-nga dan ga wambu in. In bu
sôm tên dan, ‘Am ndi,’ dec in oc ndi.
Ma in bu sôm tên dan, ‘Mwen!’ dec
in oc men. Ma in bu sôm tên ndê

ngac akiñ bu kôm gêñ dañ, dec in oc kôm.”

⁹ Yisu ngô ngac bata siñ-nga ndê yom dinañ e hêdaê. In kac dau kwi ma sôm têñ lau toñ atu nañ sêñkuc in, “Aô wasôm têñ mac bu yêc lau Israel-nga hon aô gatap ñac si dañ nañ kêñ whiñ ñaŋga gitôm ngac Rom-nga dinañ, nañ sa dom.”

¹⁰ Ma tiñambu ngac bata siñ-nga ndê lau sêmbu sêtêñ in ndê andu si, ma sêtap sa bu ngac akiñ dau ñayham sa su.

Yisu uñ ngac dañ nañ mbac ndu su, nañ sa

¹¹ Bêc ñatô giñga su, ma Yisu têñ malac Nein gi, ma in ndê ngac-sêñomi ti lau daêsam sêwhiñ in si. ¹² Têñ têm in meñ kêpiñ malac dau ñagatam, in gêlic lau ñatô sêsa sêmen, sêmbalañ ngac batê dañ bu sêñsuhun in. Ngac batê dinañ dinda in awhê sawa nañ ndê balêkoc ñatô mbasi. Ma lau malac-nga daêsam sêwhiñ dinda sêsa sêmen. ¹³ Pômdau gêlic dinda, ma tawalô in ñandô, goc sôm, “Am tañ dom.” ¹⁴ Goc in têñ ñac gi, ma kêmasec sasac nañ ngac batê yêc. Ma lau nañ sêhóc sasac, nañ sêlhac teñ. Ma in sôm, “Aneñ balê, aô wasôm têñ am bu tisa!” ¹⁵ Ma ngac dau tisa ndöc, ma gic hu sôm yom. Goc Yisu kêñ in mbu têñ dinda gi. ¹⁶ Gêñ dinañ kôm lau hon sêtöc dau atu, ma ñac sic hu sêmpin Anötö. Ñatô sêsôm, “Propet atu dañ hóc asê yac.” Ma ñatô sêsôm, “Anötö kêlhin in ndê lau yac siñ dom, in gêm yac sa.” ¹⁷ Ma tiñambu ñawaê pi gêñ nañ Yisu kôm, nañ gêm gameñ Judia-nga ma gameñ ñamakê-nga hon ahuc.

Yisu sôm yom pi Jon, Ngac Kêku Lau-nga

(Mat 11:2-18)

¹⁸ Têñ ndoc dinañ Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndöc gapocwalô, ma in ndê sêñomi sic miñ têñ in pi gêñ hon nañ Yisu kôm. Goc Jon kêyalin in ndê sêñomi lu sa, ¹⁹ ma kêkin inlu

sêtêñ Yisu si, bu sêndac in, “Anötö gic bata têñ yac bu oc êñkin Mesaya. Am daôm dinañ, me yac oc akêñ batan ngac dañ tiyham?”

²⁰⁻²¹ Têñ ndoc ngac lu dinañ sêhóc asê Yisu, in gêm gwelen mbo, ma kôm lau daêsam ñayham sa, lau gêmbac ma lau ti ñalau sac. Ma in kôm lau tapec daêsam si tandô po asê. Ma inlu sêsôm têñ in, “Jon, Ngac Kêku Lau-nga kêkin alu atêñ am amen, bu andac am bu am Mesaya dau, me yac oc akêñ batan ngac dañ tiyham?” ²² Goc Yisu ô inlu si yom ma sôm, “Amlu ambu andi ma asôm yom têñ Jon pi mêtê nañ amlu angô aô gahoc asê, ma pi gêñ nañ amlu alic aô gakôm. Lau tapec sêlic gameñ tiyham, lau bôlin sêñsêlêñ tiyham, lau ti gêmbac leprasi si ñamlic ñawasi sa, lau dangasuñ bic sêngô yom tiyham, lau batê sêtisa, ma lau ñalôm sawa sêngô ñawaê ñayham. ²³ Angô! Lau nañ atac lu-lu tu aô-nga dom, nañ oc sêtap Anötö ndê mwasin sa.”

²⁴ Ngac lu nañ Jon kêkin, nañ sêhu Yisu siñ ma sêmbu si, goc Yisu sôm yom pi Jon têñ lau toñ atu, ma ndac ñac bocdec bu, “Têñ ndoc mac asa atêñ Jon yêc gameñ sawa a, nañ mac gauc gêm bu atap ñamalac kain bocke sa? Mac bu alic ngac gauc babalê, gitôm gakoc nañ mbu kêwic, a? ²⁵ Mac asa a bu alic ngac nañ sôc ñakwê ñayham, a? Mba! Lau nañ sêsôc ñakwê ñayham ma señ gêñ ñayham, nañ sêmbu gameñ ñayham gitôm kin si andu. ²⁶ B oc dinañ dec aô bu wandac mac, bu mac asa a bu alic sake? Bu alic propet dañ? Yomandô! In propet dañ, ma in hóc gêlêc propet hon su. ²⁷ Propet akwa dañ to yom nañ Anötö sôm têñ Mesaya bocdec bu, ‘Aô wan kin aneñ ngac aheñ-nga mun am, bu êmasañ am nem señ.’ Y om pi ngac aheñ-nga dau hêganôn Jon solop. ²⁸ Ñamalac nañ dinda nom-nga sêkôc ñac, nañ si dañ hóc gêlêc Jon su dom. Tigeñ aô wasôm têñ

mac, bu lau hon nan sêsôc Anötö ndê gôlin napan su, lau tiwaê, ma lau waêmba bocdinañ, nan hon sêhôt gêlêc Jon su yêc Anötö angô-nga.”

²⁹ Lau daêsam nan sêngô Yisu ndê yom dinañ, ma lau sêkôt takis-nga sêwhin, nan sêtôt asê bu sêlic Anötö ndê lêt bu lêt solop en. Nahu bu mun-nga, têt ndoc Jon gêm mêtê ma kêku lau mbo, nan sêkôt in ndê yom sa ma sêlin sanju. ³⁰ Tigen lau Palêsai ti gwalam akwa yomsu-nga sêkôt Jon ti in ndê yom sa dom, ma sêlin in ndê sanju dom, dec têt asê bu sêtêc Anötö ndê lêt nan Jon têt têt nac.

³¹ Ma Yisu gic têt yom ma sôm, “Lau têt dindec-nga nac lau kain bocke? Aö wanem dôhôn pi gêt sake tu bu wawhê nac si lêt sa-nga?” ³² Nac sêtôm balêkoc nan sêkôt whê sêmbo malac lôm, nan sêtucdin nac si silip natô ma sêsôm, “Têt ndoc nan yac ac on bu datê wê, nan mac atec. Ma têt ndoc yac am wê danjibo-nga, nan mac atec bu atan awhin.” ³³ Ma mac lau têt dindec-nga bocdinañ. Jon, Ngac Kêku Lau-nga men ma gêt gêt nayham dom, ma nôm wain dom, ma mac asôm bu nalau sac dan mbo in ndê nalôm. ³⁴ Ma Namalac ndê Atu men hôt asê, ma gêt gêt nayham ti nôm wain, ma mac asôm bu in ngac gêt gêt ti nôm wain nawahô-nga, ma in hê silip têt lau sac ti lau sêkôt takis-nga. Bocdinañ, mac lau têt dindec-nga atôm balêkoc nan sêkôm tô anin napan. ³⁵ Tigen Anötö ndê gauc hôt gêlêc gêt hon, ma in ndê lau sêngyalê bu in ndê lêt in lêt solop.”

Awhê dan kêc bu namalu pi Yisu gahi

(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

³⁶ Palêsai dan naê Saimon kêgalêm Yisu bu neñ gêt whin in, dec Yisu sôt in ndê andu gi, ma ndôt tebo bu neñ gêt. ³⁷ Yêc malac dinañ, awhê sac dan mbo. In ngô nawawê bu

Yisu ndôt Palêsai ndê andu dinañ, dec kôt bu namalu nayham sip kac dan, ma têt andu dau gi. ³⁸ In pôt haduc yêc Yisu gahi-nga ma tan, ma in ndê tasulu sip Yisu gahidômbwê. Goc in pun Yisu gahi na kêclauñ, ngutô in gahi, ma mbac gêt malu dau pi in gahi. ³⁹ Saimon gêlic gêt dau, ma gauc gêm yêc dau, “Ngac dindec in bu propet dan, dec in oc êngyalê bu awhê nan kêmasêc in, nan awhê sac dan.” ⁴⁰ Yisu kêyalê yom nan Saimon gauc gêm, goc sôm, “Saimon, aö bu wasôm yom dan têt am.” Ma Saimon ô yom ma sôm, “Kêdôhônwaga, sôm.”

⁴¹ Goc Yisu sôm yom gôlin dan bocdec bu, “Ngac lu sêkôt tôp yêc ngac ti lêtôm. Ngac dan ndê tôp gitôm †denarii 500 ma dan ndê tôp gitôm denarii 50. ⁴² Inlu si mone sêndic tôp-nga mbasi, dec in hu inlu si tôp nayom sin. Am gauc gêm bocke? Inlu si asa oc atac whin ngac dau hôt gêlêc?” ⁴³ Ma Saimon sôm, “Ngac nan kôt tôp atu, nan.” Ma Yisu sôm, “Am sôm solop.” ⁴⁴ Goc in kac dau kwi, tahê awhê dinañ, ma sôm têt Saimon, “Aö gasôt am nem andu gameñ, magoc am kêñ bu têt aö bu wangwasin gahin-nga tôm lau Israel-nga si gêbôm dom. Tigen lic awhê dec. In ndê tasulu kôm aö gahin namaim sa, ma in pun aö gahin na kêclauñ. ⁴⁵ Am ngutô aö dom, tigen awhê dec ngutô aö gahin napan. ⁴⁶ Am kêc olib nakwi pi aö nagôlôn dom, tigen in kêc bu namalu pi aö gahin. ⁴⁷ Bocdinañ aö wasôm têt am bu awhê dindec kêyalê bu Anötö suc in ndê sac daêsam kwi, ma bocdinañ in atac whin aö nandô. Tigen lau nan gauc gêm bu nac si sac atu dom, nan oc atac whin in nan bu suc nac si sac kwi, nan nandô dom.”

⁴⁸ Ma Yisu sôm têt awhê dau, “Aö gasuc am nem sac kwi su.” ⁴⁹ Ma naclen natô nan sêndôt sêwhin, nan sêsôm têt dandi, “Ngac dindec in ngac kain bocke, dec in suc sac

kwi?" ⁵⁰ Tigen Yisu sôm têt awê dau, "Am nem kêñ whiñ gêm am si. Lhò ti atac malô ndi."

8

Lauwhê daêsam sêñkuc Yisu

¹ Tiñambu Yisu golom malac atu-tu ti sauñ-sauñ, ma gêm mêtê ma hoc ñawaê ñayham asê pi Anötö ndê gôlin. Ma ñngacsêñomi ¹² ² ti lauwê daêsam sêñsêlêñ sêwhiñ in. Lauwhê dinañ ñatô Yisu soc ñalau sac su yêc ñac, ma ñatô in kôm ñac si gêmbac ñayham sa. Ñac si dañ in Maria Magadala, nañ Yisu soc ñalau sac ⁷ su yêc in. ³ Ma awê dañ in Joana, nañ ndê akweñ Kusa yob Herod ndê andu. Maria lu Joana, ma Susana, ma lauwê daêsam sêñkuc Yisu ma sêkêñ si awa ti wapa tu sênem in ti ndê ñgacsêñomi sa-ñga.

Yom gôlin pi ñgac kêbalip wit ñawê

(Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Têt têt dañ lau toñ atu sêtêt Yisu sêmen, ma lau akêñ malac hoñ yêc gameñ Galili-ñga sêmbo sêwhiñ. Ma Yisu sôm yom gôlin dañ bocdec bu, ⁵ "Ñgac dañ sa gi bu êmbalip wit ñawê yêc ndê ôm, ma têt ndoc in kêbalip gêt dau, nañ ñatô sêpen sêsip señ, dec lau sêkwê dôñ ma mbac lôlôc-ñga sêsip sêmen ma señ su. ⁶ Ma ñawê ñatô sêpen sêsip gameñ hoc-hoc, ma têt têt sêpo sêpi sêmen, nañ sem bôlin, bu nom dau tibasô. ⁷ Ñawê ñatô sêpen sêsip kwan ti ñakwa ñalôm, ma têt ndoc sêpo sêpi sêmen, nañ kwan pi whiñ e yan gêt dau ndu. ⁸ Ma ñawê ñatô sêpen sêsip nom ñayham, ma sêpo sêpi sêmen e sem ñandô gitôm 100." Yisu gic bata yom gôlin dau, goc sôm, "Asa bu dangasun yêc, nañ ñgô aneñ yom!"

Yisu whê yom gôlin wit ñawê-ñga ñahu sa

(Mat 13:10-23; Mak 4:10-20)

⁹ Tiñambu Yisu ndê ñgacsêñomi sêndac in bu whê yom gôlin dinañ

ñahu sa. ¹⁰ Ma in sôm, "Anötö ndê gôlin ñalêñ ñahu sip ñalôm gi. In kêyalin mac sa bu anyalê ñahu dau, magoc aô wasôm yom têt lau ñatô ña yom gôlin ñambwa. Tôm yom nañ sêto yêc, nañ sôm, 'Ñac sêlic gêt nañ aô gakôm, nañ ñapan, magoc ñac si gauc sa dom. Ma ñac sêngô aneñ yom ñapan, tigen ñac sênyalê ñahu dom.' "

¹¹ Goc Yisu sôm, "Yom gôlin dau ñahu bocdec. Yom pi wit ñawê nañ hêganôn Anötö ndê yom. ¹² Wit ñawê nañ sêpen sêsip señ, nañ hêganôn lau nañ sêngô Anötö ndê yom, magoc Sadan meñ ma kêgaho yom dau su yêc ñac si ñalôm, tu bu ñac sêkêñ whiñ dom, ma sêtap Anötö ndê mwasiñ nem ñac si-ñga sa dom. ¹³ Ma yom pi wit ñawê nañ sêpen sêsip gameñ hoc-hoc, nañ hêganôn lau nañ sêngô Anötö ndê yom ma sêkôc sa ti atac ñayham, tigen gitôm gêt ñawê nañ ñawakac mba, dec lau dinañ sêkêñ whiñ ñasawa sauñ, magoc lêtôm meñ ku ñac dulu. ¹⁴ Ma yom pi wit ñawê nañ sêpen sêsip kwan ti ñakwa ñalôm, nañ hêganôn lau nañ sêngô Anötö ndê yom, magoc ñawapac ma mone ti gêt ñayham-ñayham nom-ñga gêm ñac si ñalôm ahuc, ma ñac si ñandô mbasi. ¹⁵ Tigen wit ñawê nañ sêpen sêsip nom ñayham, nañ hêganôn lau ti ñalôm ñawasi, nañ sêngô Anötö ndê yom ma sêkôc sa tidôn yêc si ñalôm, ma sêlhac ñanña ñapan ma sem ñandô daêsam."

Dasiñ lam ñawê kwi dom

(Mak 4:21-25)

¹⁶ Ma Yisu sôm yom dañ bocdec bu, "Yac datun lam asê tu bu dasiñ kwi sip lôñ ñalôm, me dakêñ sôc sasac ñapu dom. Mba! Tanjin êngalêñ ñalhu, bu lau nañ sêsôc sêmen, nañ sêlic ñawê. ¹⁷ Ma ñalêñ tigen, yom nañ yêc siñ dau, ma yom nañ ñahu sip ñalôm gi, nañ oc meñ sa tiawê.

18 “Bocdinaŋ akôc gauc ŋapep pi Anötö ndê yom naŋ mac aŋgô. Asa naŋ kôc Anötö ndê yom sa sip ndê ŋalôm e tidôŋ, naŋ Anötö oc kên ŋagauc daêsam têtŋ in. Magoc asa naŋ gauc gêm bu in kôc Anötö ndê yom sa su, tigen in kôc sa tidôŋ dom, naŋ Anötö oc kôc yom dau su yêc in.”

Yisu dinda ti asii
(*Mat 12:46-50; Mak 3:31-35*)

19 Yisu ndöc andu daŋ, ma in dinda ti asii sêmen bu sêlic in. Magoc lau daêsam sêmbo sêwhin in, ma gitôm dom bu sêtigasuc in. 20 Ma ŋamalac daŋ sôm têtŋ Yisu, “Am dinam ti asimi sêmbo awê, ma ŋac bu sêlic am.” 21 Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Lau naŋ sêŋgô Anötö ndê yom ma daŋga wambu ŋapep, naŋ sêti aö dinaŋi ti asiŋi.”

Yisu kôm bu ŋampon timalô
(*Mat 8:23-27; Mak 4:35-41*)

22 Têtŋ bêc daŋ Yisu sôm têtŋ in ndê ŋgacsêŋomi, “Dapi bugictoŋ ŋadaŋga dandi,” goc in pi waŋ daŋ whin ŋac, ma sêsa si. 23 Sêlac waŋ sêmbo, ma Yisu yêc bêc yêc. Ma mbu puc atu dec gêli bu sa ma ŋampon gic sip waŋ e kêpin bu waŋ pac. 24 Dec sêtêtŋ Yisu si, sêuŋ in sa ma sêsôm, “Ŋadau, ŋadau, yac oc dandiŋaŋ!” Ma Yisu tisa ma sôm yom ŋaŋga têtŋ mbu ti bu ŋampon, dec ŋampon dau timalô, ma gameŋ ŋaŋeŋ sa. 25 Ma Yisu sôm têtŋ ŋac, “Tu sake-ŋga mac akêŋ whin gwalec?” Ma ŋac sêtöc dau ti sêhêdaê, ma sêsôm têtŋ dandi, “Ei! In ŋgac dec asa? In gitôm bu kên yatu gêŋ hoŋ, ma mbu ti bu ŋampon sêwhin, ma sêsôc in ndê yom ŋapu!”

Yisu kôm ŋgac ti ŋalau sac
ŋayham sa
(*Mat 8:28-34; Mak 5:1-20*)

26 Sêlac e sêhêc asê lau Gerasa-ŋga si gameŋ naŋ yêc Bugictoŋ Galili-ŋga ŋadaŋga mbu têtŋ gameŋ

ac pi-ŋga. 27 Yisu sip baö gi, ma ŋgac daŋ akêŋ malac atu naŋ yêc gameŋ dinaŋ, naŋ têtŋ in meŋ. In ŋgac naŋ ŋalau sac sêmbo in ndê ŋalôm. Ŋasawa baliŋ su ŋgac dau sôc ŋakwê dom, ma ndöc andu dom, magoc mbo ôm sêhê-ŋga. 28-29 Ndoc daêsam ŋalau sac sêkôc in dôŋ, ma lau sêŋsahê bu sêsô in amba ti gahi dôŋ ŋa sen ŋaŋga ma sêyob in. Magoc têtŋ hoŋ in hê sen kic, ma ŋalau sac sêwê in sa gameŋ sawa gi. Têtŋ ndoc in gêlic Yisu meŋ, naŋ in mbwêc ma hu dau sip nom yêc in aŋgô-ŋga. Ma Yisu gic atu ŋalau sac bu sêhu ŋgac dau siŋ, goc ŋalau daŋ ta yom ti ŋaŋga, “Yisu, Anötö Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau ndê Atu, am bu kôm sake têtŋ aö? Aö wateŋ am bu kôm aö ŋayom dom!” 30 Goc Yisu ndac ŋalau sac, “Am nem ŋaê asa?” Ŋalau sac daêsam sêmbo ŋgac dau ŋalôm, ma tu dinaŋ-ŋga ŋac si daŋ ô Yisu ndê yom ma sôm, “Aneŋ ŋaê ‘Tonŋ Atu.’ ” 31 Ma ŋalau sac h on dinaŋ sêteŋ Yisu tidim daêsam, bu êŋkiŋ ŋac sêsip suŋ baliŋ sac naŋ sêsam bu Abis,* naŋ sêndi dom.

32 Têtŋ têtŋ dinaŋ bôc tonŋ atu sen gêŋ sêmbo lôc ŋapu yêc gameŋ dinaŋ, ma ŋalau dau sêteŋ Yisu bu êŋkiŋ ŋac sêsôc bôc dinaŋ si ŋalôm, ma Yisu gôlôc. 33 Goc ŋalau sac sêhu ŋgac dinaŋ siŋ ma sêsôc bôc si ŋalôm si. Ma bôc hoŋ sênti sêsip salic sac ma sêsip bugictoŋ ŋalôm si, ma bu kô ŋac sêmbac ndu. 34 Têtŋ ndoc lau sêyob bôc-ŋga sêlic gêŋ dau, naŋ sêlhö si, ma sic miŋ pi gêŋ dau têtŋ lau naŋ sêmbo malac atu ti gameŋ ŋamakê-ŋga. 35 Ma lau hoŋ sêsa si bu sêlic gêŋ naŋ Yisu kôm. Têtŋ têtŋ sêhêc asê in, naŋ sêlic ŋgac naŋ in soc ŋalau sac su yêc in, naŋ ndöc Yisu gahi-ŋga. Sêlic bu in ndê gauc ŋawa sa, ma in sôc ŋakwê sa tiyham, dec sêtöc dandi. 36 Lau naŋ sêlic gêŋ dau, naŋ sic miŋ têtŋ ŋac pi ŋalêŋ naŋ Yisu kôm ŋgac ti ŋalau sac ŋayham sa. 37 Ma lau Gerasa-

* 8:31 Suŋ baliŋ sac (Abis) - alic Rev 9:1.

nga honj sêndac Yisu bu hu njac sinj, bu njac sêtöc dau atu. Goc Yisu pi wanj ma bu lhö ndi. ³⁸ Ma njac nanj nalau sac sêhu inj sinj, nanj tenj Yisu nanja bu whinj inj ndi, magoc Yisu kêkinj inj sa gi ma sôm, ³⁹ “Am mbu têtj am nem andu ndi, ma ndic minj gêtj honj nanj Anötö kôm têtj am.” Goc njac dau kölhö gi, ma gic minj têtj lau honj nanj sêmbo malac atu dinanj, pi gêtj atu nanj Yisu kôm têtj inj.

*Yisu kôm awê lu njayham sa
(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)*

⁴⁰ Lau daêsam sêhônj Yisu sêmbo gamej Galili-nga, ma têtj têtj inj mbu akêtj bugictonj njadanja menj, nanj sêkôc inj sa ti atac njayham.

⁴¹ Ma njac bata danj, nanj yob lôm wê-nga yêc gamej dinanj, nanj menj hôt asê Yisu. Inj ndê nâê Jairas, ma inj hu dau sip nom yêc Yisu anjôn-nga, ma tenj inj nanja bu têtj inj ndê andu ndi, ma nem inj ndê atuwê sa.

⁴² Bu inj ndê atuwê tigenj, nanj ndê yala gitôm 12, nanj gêmbac atu e kêpinj bu mbac ndu. Bocdinanj Yisu whinj inj gi.

Inj kêsêlênj mbo senj, ma lau tonj atu sênjihi inj ahuc. ⁴³ Lau tonj dinanj si danj inj awê nanj gêm dac njapanj tôm yala 12 su, magoc njamalac danj gitôm bu nem inj sa dom. ⁴⁴ A whê dau menj kêsêlênj mbo Yisu njambu-nga, ma kêmasêc inj ndê njakwê sip njadali. Ma njagahô inj ndê dac sa tiyham dom. ⁴⁵ Têtj dinanj Yisu ndac, “Asa kêmasêc aô?” Lau danj sêsôm dau asê dom, ma Pita sôm, “Anenj njadau, lau tonj dindêc sêwhinj yac sêkôm am si.” ⁴⁶ Magoc Yisu sôm, “Njamalac danj kêmasêc aô, bu aô kayalê bu anenj njac lai njatô sa gi.” ⁴⁷ Awê dinanj kêyalê bu inj gitôm dom bu sinj dau, dec tigasuc Yisu. Inj kêtitec, ma hu dau sip nom gi. Ma yêc lau honj anjôn-nga, inj whê sa bu inj kêmasêc Yisu tu bu njayham sa-nga, ma bu têtj ndoc inj kêmasêc inj, nanj njagahô inj njayham sa. ⁴⁸ Ma Yisu sôm têtj inj, “O anenj bawhê,

am nem kêtj whinj aô dec kôm am njayham sa. Am lhö ti atac malô ndi.”

⁴⁹ Yisu sôm yom dinanj mbo, ma njac danj menj akêtj Jairas ndê andu, ma sôm têtj Jairas, “Am atôm wê mbac ndu su, dec kêtj njawapac têtj Kêdôhônjwaga dau dom.” ⁵⁰ Yisu ngô yom dinanj, magoc inj sôm têtj Jairas, “Töc daôm dom. Kêtj whinj, ma inj oc njayham sa.”

⁵¹⁻⁵³ Têtj ndoc sêhôt asê Jairas ndê andu, nanj sêlic lau daêsam sêhu danjibo asê ma sêtanj sêmbo. Goc Yisu sôm, “Mac atanj dom! Inj mbac ndu dom, inj yêc bêtj yêc.” Magoc njac sêmbwac inj, bu sênjyalê bu bawhê dau mbac ndu su. Tigenj Yisu kalhac lau honj ahuc sêmbo awê, ma kôt Pita, Jems ma Jon, ma bawhê dau damba lu dinda, sêwhinj inj ma sêsôt andu si. ⁵⁴ Ma inj kêmbawhê dau sip amba ma sôm, “Anenj bawhê, tisa!” ⁵⁵ Goc bawhê dau tali sa tiyham, ma njagahô inj tisa kalhac. Ma Yisu sôm bu sêkêtj gêtj danenj-nga têtj inj. ⁵⁶ Inj damba lu dinda sêhêdaê, magoc Yisu gic yao bu sêndic minj pi gêtj nanj inj kôm, nanj dom.

9

*Yisu kêkinj njacsênjomi 12 sêsa si
(Mat 10:7-11; Mak 6:7-11)*

¹ Yisu kêgalêm njacsênjomi 12 sa sêpitigenj, ma kêtj njac lai ti licwalô têtj njac gitôm bu sêsoc njalau sac su, ma sêkôm lau gêmbac njayham sa. ² Ma inj kêkinj njac bu sêsa sêndi ma sênem mêtê pi Anötö ndê gôlinj, ma bu sênem lau gêmbac sa. ³ Inj sôm têtj njac, “Anjêlênj amam sawa andi, akôt têtj dom, ma akôt talhi, me bolom, me mone, me njakwê aô daôm-nga dom. ⁴ Têtj têtj mac asôt malac danj ma lau sêkôt mac sa asôt njac si andu, nanj ambo whinj njac e mac ahu malac dau sinj. ⁵ Ma lau malac danj-nga bu sêkôt mac sa dom, nanj atonj kop su yêc gahim têtj ndoc mac ahu njac sinj, bu atôt njac si giso asê.”

⁶ Ngacsêñomi sêngô yom dinañ, goc sêsa si. Nac sêñsêlêñ sêlom-sêlom malac ma sêhoc ñawaê ñayham asê, ma sêkôm lau ñayham sa yêc gameñ hoñ.

*Herod ndac bata Yisu
(Mat 14:1-2; Mak 6:14-16)*

⁷ Têñ ndoc dinañ gôliñwaga Galili-nga Herod ngô yom pi gêñ hoñ nañ Yisu kôm. Ma in gauc gêm yom daêsam, bu lau ñatô sêsôm bu Yisu in Jon, Ngac Kêku Lau-nga nañ tisa akêñ lau batê-nga. ⁸ Ma lau ñatô sêsôm bu in propet akwa Elaija nañ meñ hoc dau asê, ma ñatô sêsôm bu in propet ñamata-nga si dañ, nañ tisa akêñ lau batê-nga. ⁹ Tigen Herod sôm, “Aö gac atu, dec sêtim Jon ndê kachu kic su. Asa dec lau sic miñ pi in?” Ma in tac whiñ bu lic Yisu.

*Yisu gôlôm lau 5,000
(Mat 14:13-21; Mak 6:32-44; Jon 6:1-15)*

¹⁰ Têñ têm aposel 12 sêmbu sêmeñ, nañ sic miñ têñ Yisu pi gêñ hoñ nañ sêkôm. Ma tiñambu in kôc ñac sa sêwhiñ in, ma ñac tawasê sêtêñ malac Betsaida si. ¹¹ Magoc lau daêsam sêngô ñawaê ma sêtêñ Yisu si. Ma in kôc ñac sa, ma sôm y om têñ ñac pi Anötö ndê gôliñ, ma kôm ñac si lau gêmbac ñayham sa.

¹² Sêmbu e kêpiñ bu ac ndi sip, goc ngacsêñomi 12 sêtêñ in si ma sêsôm, “Gameñ dindéc yac dambo, nañ gameñ sawa. Bocdinañ êmkiñ lau toñ dindéc sêlhö sêtêñ malac ti gameñ ñamakê-nga sêndi, bu sêñsalê gêñ sêneñ-nga ma gameñ sêyêc bêc-nga.” ¹³ Magoc Yisu sôm, “Mac akêñ gêñ têñ ñac sêneñ.” Ma ñac sêo yom ma sêsôm, “Yac mba gêñ daney-nga daêsam dom. Bolom limdañ ma i lu sêndöc. Bocke? Yac andi anemlhi gêñ bu lau hoñ sêneñ, a?” ¹⁴ Nac sêsôm yom dinañ ñahu bu lau toñ dinañ si laungac ñanamba gitôm 5,000. Magoc Yisu sôm têñ in ndê ngac-sêñomi, “Akêñ lau sêndöc sic titon-titon tôm 50.”

¹⁵ Goc ñac sêkôm gitôm in sôm, ma lau hoñ sêndöc sic. ¹⁶ Ma Yisu kôc bolom limdañ ma i lu sa, tatac undambê, ma gêm danje, goc pô kôc-kôc, ma kêñ têñ ngacsêñomi bu sêndic sam têñ lau. ¹⁷ Lau hoñ sen gêñ e hóc ñac dôn, ma tiñambu ngacsêñomi sic gêñ ñadêlê sa sip gatop 12 e meñhu.

*Pita sôm Yisu ñahu asê
(Mat 16:13-20; Mak 8:27-30)*

¹⁸ Têñ ndoc dañ Yisu ti in ndê ngacsêñomi sêmbu tawasê, ma in ten mbec mbo. Pacndê, goc in ndac ñac, “Lau sêsôm bu aö asa?” ¹⁹ Ma sêsôm, “Lau ñatô sêsôm bu am Jon, Ngac Kêku Lau-nga, ma ñatô sêsôm bu am Elaija, ma ñatô sêsôm bu am propet ñamata-nga si dañ, nañ tisa akêñ lau batê-nga.” ²⁰ Goc Yisu ndac ñac, “Ma mac daôm, mac asôm bu aö asa?” Ma Pita sôm, “Am Mesaya, nañ Anötö gic bata bu êñkiñ meñ.” ²¹ Yisu ngô yom dau ma gic yao ñac bu sêsôm asê têñ lau dañ dom e tiñambu. ²² In sôm, “Ñamalac ndê Atu gic waê bu hóc ñawapac daêsam. Lau bata ti ñdabuñsiga atu-tu ma lau nañ sêndôhôn yomsu oc sêtec in ma lau oc sêndic in ndu. Magoc têñ bêc titö-nga Anötö oc uñ in sa tiyham.”

Lau nañ sêñkuc Yisu oc sêhóc ñawapac

(Mat 16:24-28; Mak 8:34-9:1)

²³ Ma in sôm têñ ñac hoñ, “Asa nañ tac whiñ bu êñkuc aö nañ êñgwiniñ dau, ma tôm bêc hoñ hóc ndê a gicso dau sa, ma êñkuc aö. ²⁴ Bu asa nañ tac whiñ bu sap gêñ nom-nga dôn ñapañ tu mbo tali-nga, nañ oc niñga. Magoc asa nañ bu hu gêñ nom-nga siñ tu êñkuc aö-nga, nañ oc niñga dom. ²⁵ Ñamalac dañ bu po gêñ nom-nga hoñ sa, magoc in dau gatu bu niñga, dec gêñ nom-nga hoñ dinañ oc tôm dom bu nem in sa. ²⁶ Asa nañ bu maya tu aö ti aney yom-nga, nañ Ñamalac ndê Atu oc maya tu in-nga, têñ ndoc in mbu meñ ti in dau ndê ñawasi, ma

Damba ndê ñawasi ma aņela dabuņ si ñawasi whiņ. ²⁷ M a aõ wasôm bu yomandô, lau ñatô kwahic dec sêmbo, naņ oc gacgeņ sêmbo tali e sêlic Anötö ndê gôliņ meņ sa tiawê.”

Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê ñawasi

(Mat 17:1-13; Mak 9:2-10)

²⁸ Yisu sôm yom dinaņ su, ma bêc ñatô gitôm 8 meņ gi su. Ma Yisu bu teņ mbec, dec kôc Pita, Jon ma Jems sêwhiņ iņ ma sêpi lôc daņ si. ²⁹ Ma têt têt Yisu teņ mbec mbo, naņ iņ ndê aņgô andô kain daņ sa, ma iņ ndê ñakwê ñawasi sêp sambuc. ³⁰⁻³¹ Ma ñgac lu sêhôt asê ti ñawasi atu, naņ Moses lu Elaija, ma iņlu sem yomgalôm sêwhiņ Yisu. Sêsôm yom pi gêt naņ oc hôt asê Yisu yêc malac Jerusalem têt ndoc meņ sa bu iņ hu nom dindéc siņ.

³² Têt ndoc dinaņ, Pita ma ñgac lu naņ sêwhiņ iņ, naņ kwapac ma bêc yô ñac, tigeņ ñac tali sa ma sêlic Yisu ndê ñawasi ti ñgac lu naņ sêlhac sêwhiņ iņ. ³³ Têt têt Moses lu Elaija bu sêhu Yisu siņ, naņ Pita sôm têt iņ, “Ñadau, ñayham kêlêc bu yac dambo dec. Yac oc akwê bac töt, am nem daņ, Moses ndê daņ, ma Elaija ndê bac daņ.” Iņ sôm yom dinaņ, magoc iņ ndê gauc sa dom. ³⁴ Iņ sôm yom dinaņ mbo, ma dao daņ meņ ma kôm ñac ahuc e ñgacsêņomi töt dinaņ sêtöt dau atu. ³⁵ Ma awha daņ sa yêc dao ñalôm, naņ sôm, “Aõ neņ atuņgac dau dindéc, naņ aõ kayaliņ sa. Aņgô iņ ndê yom maņ!” ³⁶ Sêņgô su goc sêlic Yisu tawasê mbo. Tiņambu ñac sem yom dau ahuc yêc dau-ņga, ma têt ndoc dinaņ sêsôm yom asê pi gêt naņ sêlic, naņ dom.

Yisu soc ñalau sac su yêc balê daņ
(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Têt galaņsê ñac sêsip akêt lôc dau sêmeņ, ma lau toņ atu sêkac sa sêtêt Yisu si. ³⁸ Ñac si daņ ta yom bocdec bu, “Kêdôhônwaga, aõ gakôt aneņ atuņgac tigeņ dindéc meņ, ma wateņ am bu nem iņ sa.

³⁹ Ñalau sac daņ mbo iņ ñalôm, ma têt daêsam kôc iņ dôņ, m a kêmwanan iņ ñaņga e iņ mbwêc atu, ma whapwic sa. Ñalau sac dau bu kôm iņ tisac, ma tec bu hu iņ siņ. ⁴⁰ Aõ gateņ am nem ñgac-sêņomi bu sêsoc ñalau dau su, magoc ñac sêtôm dom.” ⁴¹ Goc Yisu sôm, “O mac lau sac. Mac nem akêt whiņ mbasi! Aõ gambo gawhiņ mac ñasawa hic baliņ su, ma bocke mac atôm dom bu akôm gêt daņ? Aõ oc wambo wawhiņ mac tu wanem mac sa ñapaņ-ņga dom!” Ma Yisu sôm têt balê dau ñadamba, “Kôc nem balê sa mweņ.”

⁴² Têt têt balê dau kêsêlêt meņ, naņ ñalau sac kôc iņ dôņ ma kêmwanan iņ. Tigeņ Yisu hec yom ñalau sac, ma kôm balê dau ñayham sa, ma kêt iņ mbu têt iņ damba gi. ⁴³ Ñalêt dinaņ Yisu tôt Anötö ndê ñaclai ti ñawasi atu asê, dec kôm lau hoņ sêhêdaê.

Yisu sôm tiyham bu iņ oc mbac ndu ma tisa tiyham

(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)

Lau hoņ sêlhac ti sêhêdaê tu gêt hoņ naņ Yisu kôm-ņga, ma iņ sôm têt iņ ndê ñgacsêņomi, ⁴⁴ “Aņgô aneņ yom dindéc ñapep! Tiņambu oc sêkêt Ñamalac ndê Atu sip lau ñatô amba.” ⁴⁵ Magoc ñac sêņyalê yom dau ñahu dom. Yom dau ñahu yêc siņ dau têt ñac, ma sêtöt bu sêndac Yisu bu whê sa têt ñac.

Asa ti ñgac ñamata-ņga

(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Tiņambu Yisu ndê ñgac-sêņomi sêseņ dau pi ñac si asa iņ ñgac ñamata-ņga. ⁴⁷ Yisu kêtalê ñac si gauc, goc kôc balê sauņ daņ ma kêt iņ kalhac kêt iņ, ⁴⁸ ma sôm têt ñac, “Asa naņ kôc balê sauņ daņ têt iņ dindéc sa tu aneņ ñaê-ņga, naņ kôc aõ sa, ma asa naņ kôc aõ sa, naņ kôc iņ naņ kêt iņ aõ gameņ, naņ sa. Mac nem asa naņ kêt iņ ñawhiņ dau ma ti mac nem ñgac akiņ, naņ ti ñgac ñamata-ņga yêc Anötö aņgô-ņga.”

Lau nanj sêkôm gwelenj tu Yisu-nga, nanj sêwhê dau kôc dom

(Mak 9:38-41)

⁴⁹ Ma Jon sôm, “Nadau, yac alic ngac danj kôm gwelenj ma soc njalau sac su yêc lau na am nem naê. Inj kêkuc am whinj yac dom, ma bocdinañ yac ac yao inj bu kôm gwelenj dau dom.” ⁵⁰ Tigenj Yisu sôm, “A lhac inj ahuc dom, bu asa nanj kêñ kisa mac dom, nanj mac nem danj.”

Lau gameñ Samaria-nga sêkôm Yisu sa dom

⁵¹ Ndoc meñ kêpiñ bu Yisu mbu pi undambê ndi, dec inj kêmasañ dau bu pi malac Jerusalem ndi. ⁵² Inj kêkinj lau aheñ-nga sêmunj inj, sêsôc lau †Samaria-nga si malac danj si, bu sêmasañ gameñ tu inj mbo-nga. ⁵³ Magoc lau Samaria-nga sênyalê bu inj kêsêlêñ hêganôn malac Jerusalem, ma tu dinañ-nga dec sêkôm inj sa dom. ⁵⁴ Jems lu Jon sêlic gêñ dau, goc sêndac Yisu, “Pômdau, am bu sôm, dec yac oc anjalêm ya sip akêñ undambê meñ, ma señ nac su.” ⁵⁵ Tigenj Yisu kac dau kwi, ma sôm injlu. ⁵⁶ Ma nac hoñ sêlom malac danj si.

Lêñ tanjkuc Yisu-nga

(Mat 8:18-22)

⁵⁷ Yisu ti ndê ngacsêñomi sênsêlêñ sêmbu señ ma ngac danj sôm têñ Yisu, “Aô bu wanjkuc am, wawhinj am watêñ gameñ bocke nanj am oc ndi.” ⁵⁸ Ma Yisu ô inj ndê yom ma sôm, “Giam pôm si hocsuñ yêc, ma mbac lôlôc-nga si naic yêc, tigenj Namalac ndê Atu ndê mala yêc bêc-nga mba.”

⁵⁹ Ma inj sôm têñ ngac danj, “Mweñ êmkuc aô!” Magoc ngac dau sôm, “Pômdau, gêñ namata-nga aô wandi wambo wawhinj aneñ lau e anjahuñ damañ su nanj, ma tinjambu wambu wameñ wanjkuc am.” ⁶⁰ Ma Yisu sôm têñ inj, “Mba! Am êmkuc aô nanj gêñ namata-nga. Tec lau batê sêñsuhuj lau batê. Tigenj am ndi, ma hoc yom asê têñ lau pi Anötö ndê gôlinj.”

⁶¹ Ma ngac danj tiyham sôm, “Pômdau, aô bu wanjkuc am, tigenj gêñ namata-nga wambu watêñ aneñ andu, ma wakam aneñ lau.”

⁶² Ma Yisu ô inj ndê yom ma sôm, “Asa nanj gic hu gwelenj danj, tigenj kac dau kwi ma hêgo gêñ nanj inj hu sinj su, nanj gitôm dom bu nem gwelenj mbo Anötö ndê gôlinj napu.”

10

Yisu kêkinj sêñomi 72 sêsa si

¹ Tinjambu Pômdau kêyalinj sêñomi 72 tiyham sa, bu êñkinj nac lu-lu sêsa sêndi sêmunj inj, sêtêñ gameñ ti malac hoñ nanj inj atac whinj bu ndic kêsi. ² Ma inj sôm têñ nac, “Gêñ nandô daêsam yêc ôm, magoc lau sêndic gêñ nandô sa-nga daêsam dom. Bocdinañ atenj mbec têñ ôm nadau bu êñkinj lau gwelenj-nga sêsôc inj ndê ôm sêndi, ma sêndic gêñ nandô sa. ³ Kwahic dec aô bu wanjinj mac asa andi! Magoc ayob daôm napep, bu aô kakinj mac bu asa andi atôm domba natu, nanj sêtêñ giam pôm si gameñ sêndi. ⁴ Akôc talhi, me dalu, me atapa dom, ma anjêlêñ nagahô andi. Ahê mwalêc lau yêc señ dom. ⁵ Têñ ndoc mac bu asôc andu danj, nanj asôm bu, ‘Yom malô têñ lau andu dindêc-nga.’ ⁶ Andu nadau bu ngac yom malô-nga dom, dec mac nem mbec yom malô-nga oc gacgeñ yêc mac-nga. Ma andu nadau bu ngac yom malô-nga, dec inj oc kôc mbec yom malô-nga dinañ sa. ⁷ Ambo andu dinañ, ma alom-alom andu dom. Aneñ ti anôm gêñ bocke nanj sêkêñ têñ mac, nanj ti mac nem naôli gwelenj-nga. Mêtê solop bu lau g welenj-nga sêkôm naôli gwelenj-nga.

⁸ “Têñ têtê mac asôc malac danj, ma lau sêkôm mac sa, nanj aneñ gêñ daneñ-nga nanj sêkêñ têñ mac. ⁹ Akôm nac si lau gêmbac nayham sa, ma asôm têñ nac, ‘Anötö ndê gôlinj meñ kêpiñ.’ ¹⁰ Tigenj mac bu asôc malac danj, ma sêkôm mac sa dom, nanj goc alhac malac lôm ma

asôm, ¹¹ ‘Yac aton kop mac nem malac-nga su yêc yac mba gahin. Yac akên kop dindec mbu têt mac bu atoc nem mêtê sac asê. Tigen anyalê bu Anötö ndê gôlin men kêpin.’ ¹² Yomandô aô wasôm têt mac bu têt bêt Anötö êmatoc lau-nga, nan lau malac dina-nga oc sêtap ngagêyô sac andô sa, hóc gêlêc ngagêyô nan Anötö oc kêt têt lau sac malac Sodom-nga.”

Yisu sôm yom pi lau nan sem dau kwi dom
(Mat 11:20-24)

¹³ Yisu gic têt yom ma sôm, “Oyaê mac lau malac Korasin ma Betsaida-nga. Mac oc atap Anötö ndê atac nandê sa. †Lau apa nan sêndoc malac Taya ma Saidon, bu sêlic gêt dalô nan aô gakôm yêc mac anôm-nga, dec oc tôm sênem dau kwi wandêc su, ma sêndoc ti sêtan si sac. ¹⁴ Tigen mac akôm dom, dec wasôm têt mac bu têt ndoc Anötö êmatoc lau-nga, nan in oc kêt ngagêyô sac sambuc têt mac, hóc gêlêc ngagêyô nan in oc kêt têt lau Taya ti Saidon-nga, nan su.

¹⁵ “Ma mac lau Kapenaom-nga, mac gauc gêm bu mboe Anötö oc kôc mac sa andoc undambê, a? Mba! In oc êmasuc mac su asip lambwam andi!”

¹⁶ Ma Yisu sôm têt sênomi 72 bu, “Asa nan kôc mac nem yom sa, nan gitôm in kôc anen yom sa. Ma asa nan tec mac, nan gitôm in tec aô bocdina. Ma asa nan tec aô, nan tec Daman nan kêkin aô game.” Yisu sôm yom dina su, goc kêkin sênomi 72 sêsa si.

Sênomi 72 sêmbu sêmen

¹⁷ Tinambu sênomi 72 dina sêmbu sêmen ti atac nayham, ma sêsôm, “Pômdau, têt ndoc yac asôm am nem nê asê, nan gêt hon sêsoc yac mba yom napu, ma nalau sac sêwhin.” ¹⁸ Ma Yisu sôm, “Aô kayalê bu gêt nan mac akôm, nan ku Sada ndê nêclai dulu, e tôm in pen akên undambê ngahô nambwa,

tôm sickac hep tigen. ¹⁹ Aô gakên nêclai têt mac su, tôm bu akwê mboc ti gapingap dô, ma bu ahoc gêlêc mac nem nacyo Sada ndê nêclai hon su. Gêt dan oc kôm mac atisac dom. ²⁰ Kwahic dec mac atac nayham bu nalau sac sêsoc mac nem yom napu. Tigen atac nayham atu, bu Anötö to mac nem nê sa yêc undambê.”

²¹ Têt ndoc dina Nalau Dabu gêm Yisu ahuc, ma in tac nayham atu, ma sôm, “O Daman, undambê ti nom nêclai. Aô wampin am bu am têt nem yom nê-nandô asê têt lau nan sêngwinin dau, ma sin kwi têt lau nan gauc gêm bu nac lau tigauc ma sênyalê gêt hon. Aêc, Daman, am kôm bocdina kêtuc am daom nem atac whin.

²² “Daman kêt gêt hon sip aô aman. Lau dan sênyalê Atu dom, Damba tawasê kêyalê in. Ma lau dan sênyalê Damba dom, tigen in ndê Atu kêyalê in, ma lau nan Atu dau atac whin bu têt in asê têt nac, nan sênyalê Damba.”

²³ Ma in kac dau kwi ma sôm têt in ndê ngacsênomi tawasê, “Atac nayham tu mac alic gêt hon dindec-nga. ²⁴ Aô wasôm têt mac bu propet ti kin daêsam atac whin bu sêlic gêt nan mac alic su, magoc sêlic dom. Ma nac atac whin bu sêngô yom nan mac ango su, magoc sêngô dom.”

Yom gôlin pi lau menpan yac-nga
(Mat 22:34-40; Mak 12:28-31)

²⁵ Têt ndoc dan gwalam akwa yomsu-nga dan tisa bu ênsahê Yisu. Ma in ndac Yisu bocdec bu, “Kêdôhônwaga, aô wakôm sake, dec Anötö oc kôc aô sa wambo tanli napan yêc undambê?” ²⁶ Ma Yisu sôm, “Am kêyalê yomsu hon nan Anötö kêt têt Moses. Ma yomsu dau sôm bu am kôm sake?” ²⁷ Goc ngac dau sôm, “Yomsu dan sôm bu, ‘Atac whin Pômdau, am nem Anötö, ti am nem nalôm sambuc, ti gatôm sambuc, ti licwalô sambuc ma ti am nem gauc sambuc.’ Ma yomsu

dañ tiyham sôm bu, 'Atac whiñ lau menpañ am, tòm am tac whiñ am daôm.'"²⁸ Ma Yisu sôm, "Am sôm solop. Kôm bocdinañ, dec am oc ndöc tamli napañ."

²⁹ Magoc ngac dau gauc gêm bu tôc asê bu in ngac gitên, dec ndac Yisu, "Ma lau asa sêti aneñ lau menpañ aö-nga?"³⁰ Yisu ô in ndê yom ña yom göliñ dañ bocdec bu, "Ngac Israel-nga dañ kêsêlên mbo señ akên Jerusalem ma bu sip têt malac Jeriko ndi, ma lau kañ sêkôc in dön. Nac sêkôc in ndê ñakwê su, sic in tisac e kêpiñ bu mbac ndu, goc sêhu in siñ yêc ma sêlhö si."³¹ Tiñambu dabuñsiga Israel-nga dañ kêsêlên mbo señ tigen dinañ meñ, ma têt ndoc in gêlic ngac dau, nañ kêlêc in ma kölhö gi.³² Malô goc ngac Israel-nga dañ akên †Liwai ndê toñ meñ hóc asê, gêlic ngac dau, ma kêlêc in ma kêsêlên gi.³³ Tiñambu ngac Samaria-nga dañ kêsêlên mbo señ dinañ, meñ hóc asê, goc gêlic ngac dau ma tawalô in.³⁴ In têt in gi, kégwasin in ndê gamboc ña olib ñakwi ti wain, goc kêpañ. Ma in kên in ndöc in ndê donki ñahô, kôc in sa gi sôc andu ñacleñ-nga dañ, ma yob in.³⁵ Galañsê bêbêc in kên mone denarii lu têt andu ñadau, ma sôm, 'Nem yaom ngac dindéc. Ma mone dindéc bu nditôm dom, goc wakên mone ñatô tiyham têt ndoc aö wambu wameñ.'

³⁶ Ma Yisu ndac, "Am gauc gêm bocke? Lau tö dinañ si asa in ngac nañ sip lau kañ si amba, nañ ndê ngac menpañ in-nga?"³⁷ Goc ngac yomsu-nga sôm, "Ngac dê, nañ tawalô in." Ma Yisu sôm, "Am ndi ma kôm bocdinañ. Tamwalô lau hoñ ma nem ñac sa."

Mata lu Maria

³⁸ Yisu ti ndê ngacsênjomi sênjêlên si e sêhóc asê malac dañ. Ma awhê dañ, nañ ndê ñaê Mata, kêgalêm Yisu bu neñ gêt yêc in ndê andu.³⁹ Têt ndoc Yisu sôc gi ndöc,

nañ Mata ndê asiwê Maria ndöc sic kêpiñ Pômdau gahi-nga, bu ngô in ndê yom.⁴⁰ Tigen Mata kôm gwelen atu tu ndê gêt-nga. In têt Yisu meñ ma ndac, "Pômdau, aö tañwasên gakôm gwelen gambo! Aö asinwê lec gêm aö sa dom, ma am gêlic ñayham, me? Sôm bu in nem aö sa."⁴¹ Magoc Yisu ô in ndê yom ma sôm, "Mata, Mata, am hêgo daôm tu gêt daêsam-nga."⁴² Magoc lau hoñ sêpônnda gêt atu tigen. Maria tac whiñ gêt ñayham dau, ma lau dañ oc sêtôm dom bu sêkôc su yêc in."

11

Yom pi lêt dateñ mbec-nga

(Mat 6:9-13; 7:7-11)

¹ Têt bêt dañ Yisu teñ mbec mbo gameñ dañ. In teñ mbec pacndê, ma in ndê ngac-sênjom dañ sôm têt in, "Pômdau, tòm Jon kêdôhôn in ndê sênjomi, dec êmdôhôn yac bu atên mbec."² Ma Yisu sôm, "Têt ndoc mac bu atên mbec, nañ atên bocdec bu:

Damañ, am nem ñaê lau sênem dabuñ mañ.

Mweñ ti lau hoñ si Pômdau.

³ Tòm bêt hoñ kên yac mba gö têt yac.

⁴ Suc yac mba sac kwi, bu lau hoñ nañ sêkôm sac têt yac, nañ asuc si sac ñatôp kwi bocdinañ.

Ma yob yac bu lêtôm tap yac sa dom."

⁵⁻⁶ Ma in gic têt yom ma sôm, "Akôc gauc pi mac daôm nem lêt nañ atên gêt têt nem dawami. Mboe am nem ñacleñ señ baliñ-nga dañ meñ hóc asê têt ôbwêc, ma am pônnda gêt daneñ-nga bu kên têt in. Ma têt timaniñhu am bu têt am nem dawam dañ ndi, ma sôm têt in, 'Oê dawañ, kên gö ñatô têt aö bu wakên têt aö neñ silip nañ kwahic dec meñ hóc asê.'⁷ Am gauc gêm bocke? Am dawam dinañ oc ô nem yom yêc andu ñalôm ma sôm, 'Kên ñawapac têt aö dom! Aö gac gatam ahuc su, ma aneñ balêkoc sêyêc bêt su. Gitôm dom bu watisa

ma wakêñ gêñ dan têt am!’ Inj oc sôm bocdinañ, a? ⁸ Aö wasôm têt am, bu am nem dawam oc tisa ma kêñ gêñ têt am, magoc inj oc kêñ tu am dawam inj-nga dom. Inj oc kêñ gêñ têt am tôm am ndac, nahu bu am pônnda daôm ma mayam pac tu ndac inj-nga.

⁹ “Bocdinañ aö wasôm têt mac. Ateñ gêñ têt Anötö, dec oc akôc nandô, anjalê inj ti ndê lêt, ma oc atap sa, ma amati gatam, dec oc lêt su têt mac. ¹⁰ Bu Anötö kêñ gêñ têt lau hoñ nañ sêndac inj, ma lau hoñ nañ sênsalê inj ti ndê lêt, nañ oc sêtap sa, ma nac nañ sêmati gatam, nañ oc lêt su têt nac.

¹¹ “Damba dan, bu atunçac teñ i, dec oc kêñ mboc wêm dan têt inj dom. ¹² Ma atunçac bu ndac mbac ñ agulu, goc damba oc kêñ gapiñgap têt inj dom. ¹³ Mac lau sac, tigenj atoc nem balêkoc sa ña gêñ ñayham-ñayham. Magoc Damam nañ mbo undambê inj gitêt en, ma oc kêñ Nalau Dabun têt lau nañ sêteñ inj.”

*Yisu ndê ñaclai nahu
(Mat 12:22-32; Mak 3:23-27)*

¹⁴ Têt ndoc dan Yisu soc ñalau sac awha mba dan su yêc ñgac dan. Têt têt ñalau sac hu ñgac awha mba dau siñ, nañ ñgac dau gic hu sôm yom asê, ma lau toñ atu nañ sêlic, nañ sêhêdaê.

¹⁵⁻¹⁶ Lau ñatô bu sênsahê Yisu, dec sêndac inj bu kôm gêñ dalô dan bu têt asê bu inj kôc ñaclai yêc Anötö ndê. Ma lau ñatô sêsôm, “Ñalau sac si ñadau †Belsebal kêñ ñaclai têt Yisu, ma bocdinañ inj soc ñalau sac su.” ¹⁷ Yisu kêyalê nac si gauc, ma sôm, “Lau gameñ dan bu sêwhê dau kôc, dec nac si nacyo oc sêseñ nac su. Ma gôlôwac dan bu sêwhê dau kôc, dec nac oc sêlhac ñannga dom, ma nac si nacyo oc sêku nac dulu. ¹⁸ Ma Sadañ boc-dinañ. Inj bu kêñ kisa inj ndê ñalau sac, dec inj ndê gôliñ oc niñga. Bocke dec mac asôm bu aö gasoc ñalau sac su ña Belsebal ndê ñaclai. ¹⁹ Mac asôm

bu aö gakôc ñaclai yêc Belsebal, dec gasoc ñalau sac su. Ma bocke? Mac nem sêñomi nañ sem gweleñ sêsoc ñalau sac-nga sêwhiñ, nañ mac ançôliñ yom dau pi nac whiñ, a? Nac oc sêlic mac nem yom bu so ma sêmatôc mac! ²⁰ Aö gasoc ñalau sac ña Anötö ndê ñaclai, bocdinañ ançalê bu Anötö ndê ñaclai bu nem gôliñ gêñ hoñ, nañ hôt asê mac su.

²¹ “Sadañ inj gitôm ñgac ti licwalô atu nañ kôc inj ndê wapa siñ-nga, ma yob inj ndê andu. Oc tôm dom bu lau sêñgaho ñgac kainj dinañ ndê gêñ dan. ²² Tigenj ñgac ti licwalô atu nañ hôt gêlêc inj ndê bu ndic siñ têt inj ma ku inj dulu, dec inj oc kôc inj ndê wapa siñ-nga su, ma whê inj ndê wapa hoñ kôc.

²³ “Asa nañ kalhac whiñ aö dom, nañ ti aneñ nacyo. Ma asa nañ gic lau sa sêtêt aö sêmeñ dom, nañ soc nac su yêc aö.”

Ñalau sac sênsalê mala nañ yêc ñambwa

(Mat 12:43-45)

²⁴ “Têt ndoc ñalau sac dan sa yêc ñamalac dan, nañ gitôm inj kêgihi mbo gameñ sawa ma kêsalê mala êñwhañ dau-nga. Tigenj têt ndoc inj tap sa dom, nañ inj oc sôm têt dau, ‘Aö wambu wandi wasôc andu nañ aö gahu siñ su.’ ²⁵ Ma inj oc mbu ndi, ma tap sa bu ñamalac dau ndê ñalôm yêc ñambwa, gitôm andu sawa nañ sêmasañ ñawasi sa. ²⁶ Dec inj oc sa ndi, kôc ñalau sac 7 nañ sac sambuc sêhôt gêlêc inj su, nañ sêmeñ, ma nac hoñ oc sêsôt andu dinañ sêndi ma sêmbo dinañ. Bocdinañ ñawapac nañ tap ñamalac dau sa, nañ hôt gêlêc ñawapac ñamata-nga-nga su.”

²⁷ Yisu sôm yom dinañ, ma awhê dan yêc lau toñ atu ñalôm ta yom ma sôm, “Am dinam nañ kôc am ma kêñ su am, nañ tap Anötö ndê mwasiñ sa su.” ²⁸ Ma Yisu sôm, “Lau nañ sêñgô Anötö ndê yom ma sêkôt sa ti dannga wambu, nañ oc sêtap Anötö ndê mwasiñ sa hôt gêlêc su.”

*Lau sêndac Yisu bu kôm gêñ dalô
(Mat 12:38-42)*

²⁹ Lau daêsam nanj sêmbo sêwhin Yisu, nanj si toñ kêsôwec njapanj. Ma inj sôm, “Lau têm dindec-nga njac lau sac. Sêndac gêñ dalô, magoc Anötö oc tôc gêñ dalô tigenj têtj njac, tôm gêñ dalô nanj inj kôm pi Jona. ³⁰ Anötö kêkinj Jona têtj lau Ninewa gitôm gêñ dalô danj, ma njalênj tigenj gêñ nanj oc hôc asê Njamalac ndê Atu, nanj oc ti lau têm dindec-nga si gêñ dalô.

³¹ “Muñ-nga, Kwin Siba-nga* kêsêlênj señ baliñ, bu ngô Kin Solomon ndê yom ti gauc atu-tu. Ma kwahic dec njac nanj hôc gêlêc Solomon su mbo dec, tigenj lau têm dindec-nga sêpu inj ndê yom. Tu dinañ-nga, kwin dau oc tisa akênj lau batê têtj ndoc Anötö oc êmatôc lau, ma inj oc hoc lau têm dindec-nga si sac asê. ³² Ma njalênj tigenj, têtj bêc nambu-nga lau Ninewa oc sêtisa sêwhin lau têm kwahic dec-nga, ma njac oc sêhoc lau dindec si sac asê. Njahu bu lau Ninewa sêngô Jona ndê yom ma sem si njalôm kwi. Ma kwahic dec, njac nanj hôc gêlêc Jona su mbo dec, tigenj lau kwahic dec-nga sem dau kwi dom.”

*Njamalac si tandô gitôm ya njawê
(Mat 6:22-23)*

³³ “Yac datunj lam asê tu bu dasin kwi me tanjatôc njac suc ahuc dom. Mba! Dakênj êngalênj lhu, bu lau nanj sêsôc sêmenj nanj sêlic njawê.

³⁴ “Am nem tanôm gitôm ya njawê nanj tôc señ têtj am. Bocdinañ am nem tanôm bu wê am sa lêtj njayham, dec am oc gacgenj mbo njawê njalôm. Magoc tanôm bu wê am sa lêtj sac-nga, dec am gacgenj mbo njasec njalôm. ³⁵ Tu dinañ-nga dec yob daôm njapep bu njawê nanj yêc nem njalôm, nanj mbac e njasec sa dom. ³⁶ Ma am bu sap lêtj njawê-nga dôñ njapanj, ma ndic ahê lêtj njasec-nga, dec njawê oc nem am

nem njalôm sambuc ahuc, tôm lam danj pô am.”

Yisu pu lau Palêsai ti lau yomsu-nga

³⁷ Yisu gic bata yom dinañ su, goc Palêsai danj kêgalêm inj bu neñ gêñ whin inj. Yisu sôc njac dau ndê andu gi ma ndôc sic ndôc tebo. ³⁸ Ma Palêsai dau hêdaê bu Yisu gêñ gêñ magoc kêgwasiñ amba munj su dom. ³⁹ Goc Pômdau sôm têtj inj, “Mac lau Palêsai atôm laclhu ti pele nanj sêngwasiñ njadômbwê-nga njawasi sa, magoc njalôm njadômbwi yêc dôñ yêc. Bu mêtê tamgatu gêñ ma mêtê sac hôc mac nem njalôm ahuc. ⁴⁰ Mac lau gauc mbasi-nga. Anötö nanj kêmasañ njamalac njamlic ti gêñ awê-nga nanj kêmasañ njalôm-nga whin. ⁴¹ Tamwalô lau njalôm sawa, ma akênj nem njalôm sambuc tu anem njac sa-nga, ma bocdinañ dec mac nem njamlic ti njalôm whin oc njawasi sa yêc Anötö anjgô-nga.

⁴² “Oyaê. Mac lau Palêsai awhê nem gêñ ôm-nga saunj-saunj honj kôc ti toñ amanju, ma akênj toñ tigenj ti da têtj Anötö. Mac akôm gêñ saunj dinañ, tigenj mac ahu gêñ atu sinj. Mac amatôc lau si yom njapep dom, ma atac whin Anötö su dom. Gêñ saunj nanj mac akôm, inj njayham, magoc akôm yêc gêñ atu-tu whin bocdinañ. ⁴³ Oyaê. Mac lau Palêsai atac whin bu andôc lau tiwaê si pônj yêc lôm wê-nga, ma atac whin bu lau sêtoc mac sa atôm lau tiwaê yêc malac lôm. ⁴⁴ Oyaê. Tu mêtê sac nanj hôc mac nem njalôm ahuc, dec mac atôm nom nanj sêñsuhunj njac batê danj yêc njalôm, ma lau sêñyalê dom ma sêñsêlênj sêmbo njahô.”

⁴⁵ Gwalam akwa yomsu-nga danj ngô Yisu ndê yom dinañ ma sôm, “Kêdôhônjwaga, am sôm yom dinañ pi lau Palêsai, ma am pu yac lau yomsu-nga whin.” ⁴⁶ Ma Yisu sôm, “Oyaê. Mac lau yomsu-nga akênj

* **11:31** Kwahic dec dasam gameñ Siba-nga bu ‘Arabia.’ Minj pi Kwin Siba-nga sêto yêc 1 Kin 10:1-13.

yomsu daêsam têtj lau nanj kêtj wapac ñac ñandô, tigenj mac daôm akôm gêtj danj bu anem ñac sa tu sêhoc ñawapac dinanj-nga dom.

⁴⁷ “Oyaê. Mac amasanj sêhoc bu atoc propet akwa-kwa sa, magoc mac daôm apami sic propet dau ndu. ⁴⁸ Bocdinañ mac atoc asê bu mac alic gêtj nanj apami sêkôm, nanj bu ñayham. ⁴⁹ Anötö kêyalê gêtj hoñ, dec hoc yom asê gwananj pi mac apami bocdec bu, ‘*Aö wanjin lau propet ma lau aposel sêtêtj ñac sêndi, magoc ñac oc sêndic propet ñatô ndu, ma sêkôm mêtê sac têtj ñatô.*’ ⁵⁰ Bocdinañ mac lau têtj dindec-nga oc awêkainj ñagêyô awhin apami, tu propet hoñ si dac nanj sêkêc sinj-nga, têtj têtj ñamata-nga andô e meñ. ⁵¹ Aêc, Abel inj ñgac ñamata-nga, ma Sekaria inj ñgac ñambu-nga, propet nanj ñac sic ndu yêc lôm dabunj, ma alta nanj kalhac lôm dabunj ñasactô, nanj ñalhu. Aêc, aö wasôm têtj mac, lau têtj kwahic dec-nga oc sêtap matoc sa pi lau hoñ dinanj si dac.

⁵² “Oyaê. Lau daêsam takwê mac gwalam akwa yomsu-nga bu awhê Anötö ti ndê lêtj sa têtj ñac, magoc mac am ñac sa ñapep dom. Mac atôm lau nanj sêyob ki gatam-nga, ma sêtêc bu sêkac sa têtj lau nanj bu sêsoc sêndi. Mac daôm anyalê Anötö ti asoc inj ñapu dom, ma mac alhac lau nanj bu sêtjyalê inj ti sêsoc inj ñapu, nanj ahuc.”

⁵³ Yisu gic bata yom dinanj ma hu andu dau sinj. Ma lau Palêsai ti lau nanj sêndôhôn yomsu, nanj sic hu sêkêtj kisa inj ñandô. Ñac sêndac inj pi gêtj daêsam, ⁵⁴ sêtjrahê bu sêtim inj bu sôm yom giso, dec oc tôm bu sêmatoc inj.

12

Yisu ndê yom ñatô (Mat 10:26-33)

¹ Têtj têtj dinanj lau daêsam andô, tausen ma t ausen, sêkôm mwasac bu sêtigasuc Yisu e sêtjgapinj dau

sa. Ma Yisu sôm yom têtj inj ndê ñgacsêñomi bocdec bu, “Ayob daôm ñapep bu lau Palêsai si mêtê sac lom mac dom. Ñac sêsôm yom ñayham magoc ñac dau sêkôm ñandô sa dom. Mêtê dau gitôm yist nanj tôm bu nem bolom ahuc ñagahô eñ.

² Gêtj hoñ nanj lau sem ahuc, ma gêtj hoñ nanj yêc sinj dau, nanj oc meñ sa tiawê. ³ Yom bocke nanj mac asôm têtj daôm têtj ôbwêc, nanj lau oc sêtjgô têtj acsalô. Ma yom nanj mac asôm malô têtj daôm yêc andu ñalôm, nanj oc sêsôm asê yêc malac lôm. ⁴ Aneñ lau mac añgô. Atoc lau nanj bu sêndic mac ndu-nga dom, bu tinjambu ñac sêtôm dom bu sêkôm gêtj danj tiyham têtj mac. ⁵ Tigenj aö wasôm têtj mac bu atoc Anötö, ma asoc inj ñapu. Bu têtj ndoc mac ambac ndu su, inj ndê ñaclai yêc bu tuc mac asip lambwam andi. Aêc, aö wasôm têtj mac, atoc inj!

⁶ “Akoc gauc pi mbac kecsoc nanj lau sêlic bu gêtj ñambwa. Tigenj Anötö oc êñlhinj ñac si danj sinj dom. ⁷ Ma Anötö tac whinj mac hoc gêtjêc mbac saun-saun daêsam su. Yomandô! Anötö kêyalê mac e pi sa, gitôm inj sê mac nem kêclauñ hoñ sa timala. Bocdinañ atoc daôm dom.

⁸ “Aö wasôm têtj mac bu asa nanj sôm asê yêc lau añgô-nga bu inj kêtj whinj aö, nanj Ñamalac ndê Atu oc sôm ñamalac dau ndê ñaê asê yêc Anötö ndê añela añgô-nga. ⁹ Tigenj asa nanj sêc inj ndê kêtj whinj aö-nga ahuc yêc lau añgô-nga, nanj Ñamalac ndê Atu oc sêc inj ahuc yêc Anötö ndê añela añgô-nga bocdinañ. ¹⁰ Asa nanj bu sôm yom sac pi Ñamalac ndê Atu, tigenj tinjambu kac ndê ñalôm kwi, nanj Anötö oc suc inj ndê sac kwi. Tigenj asa nanj sôm yom sac sambuc pi Ñalau Dabunj, nanj Anötö oc suc inj ndê sac kwi dom.

¹¹ “Tinjambu lau oc sêkoc mac dôn tu mac akêtj whinj aö-nga. Ñac oc sêwê mac atêtj lau bata Israel-nga andi, bu sêmatoc mac yêc ñac si lôm

wê-nga. Ma ñac oc sêkêñ mac alhac gôlinwaga ma lau ti ñaclai anğô-nga bocdinañ. Têñ ndoc dinañ, ahêgo daôm tu yom asôm ma aô têñ ñac-nga dom. ¹² Bu Njalau Dabuñ oc êndôhôn mac ma kêñ yom têñ mac tu asôm-nga têñ ndoc dinañ.”

Yom gôlin pi ñgac ti lêlôm

¹³ Ñgac dañ yêc lau toñ atu dinañ ñalôm ndac Yisu bocdec bu, “Kêdôhônwaga, sôm têñ aô dôwan bu whê damañ ndê wapa lêñsêm kôc ma kêñ ñatô têñ aô.” ¹⁴ Magoc Yisu sôm, “Am ngô su nañ. Anötö kêyalin aô sa ti am nem ñgac êmatôc yom-nga me ñgac whê wapa kôc-nga dom.” ¹⁵ Goc in sôm têñ lau hoñ, “Ayob daôm ñapep bu tamgatu wapa nom-nga dom. Bu ñamalac si ñahu sêmbo tali-nga sip awa ti wapa daêsam nañ sic sa-nga, nañ dom.”

¹⁶ Ma in sôm yom gôlin dañ têñ ñac bocdec bu, “Ñgac ti lêlôm dañ mbo, ma gêñ nañ in sô yêc ndê nom gêm ñandô daêsam andô. ¹⁷ Dec in gauc gêm têñ dau, ‘Aô wakôm sake? Aneñ andu wakêñ gêñ ñandô sôc-nga oc nditôm dom.’” ¹⁸ Bocdinañ dec in sôm, ‘Aô wakôm gêñ bocdec. Aô wasen andu akwa-kwa hoñ su, ma wakwê andu wakuc ñatô nañ atu andô. Ma yêc dinañ, aô wandic aneñ gêñ ñandô ti wapa hoñ sa. ¹⁹ Ma aô wasôm têñ dauñ, “Aô gac gêñ ñayham daêsam sa, gitôm bu oc wambo yala daêsam. Aô wanwhañ dauñ, ma waneñ ti wanôm gêñ ma watisambuc.”’ ²⁰ Magoc Anötö sôm têñ in, ‘Am ñgac gauc mbasi-nga! Ôbwêc dec am oc mbwac ndu. Ma wapa nañ am gic sa tu daôm-nga, nañ oc ti asa ndê?’” ²¹ Goc Yisu sôm, “Lau hoñ nañ sic wapa daêsam sa tu dau-nga, magoc sêmbo sêtôm lau ñalôm sawa tu sênjalê Anötö ti ndê mêtê dom-nga, nañ lau gauc mbasi-nga bocdinañ.”

*Dahêgo dauñ dom
(Mat 6:25-34)*

²² Ma Yisu sôm têñ in ndê ngacsênomi, “Bocdinañ dec aô wasôm têñ mac, ahêgo daôm tu gêñ aneñ-nga, me tu ñakwê asôc-nga dom. ²³ Bu Anötö kêñ mac ambo tamli, ma gêñ dinañ in gêñ atu. Gêñ daneñ-nga in gêñ atu dom. Ma Anötö kêñ mac nem ñamlic ñagêñ hoñ. Dinañ in gêñ atu, ma ñakwê asôc-nga in gêñ atu dom.

²⁴ “Akôc gauc pi mbac ko. Ñac sêsô gêñ dom, ma sic gêñ ñandô sa dom. Ñac si andu gêñ ñandô-nga mbasi, tigen Anötö gôlôm ñac. Ma Anötö tac whin mac ñamalac hôc gêlêc mbac hoñ su. ²⁵ Ma mac nem asa, bu hêgo dau dec oc tôm bu ndic têku ndê têm mbo tali-nga? ²⁶ Mac atôm dom bu akôm gêñ sauñ andô dinañ, bocdinañ tu sake-nga mac ahêgo daôm pi gêñ ñatô?

²⁷ “Ma akôc gauc pi ñaola ñayham nañ sêpo sêlhac kwan ñalôm. Sêkôm gwelen dom, ma sêmasañ ñakwê dom, tigen aô wasôm têñ mac, bu Kin Solomon in sôc ñakwê ñayham andô, magoc in ndê gôlôn ti ñawasi hôc gêlêc ñaola dinañ dañ su dom. ²⁸ O mac lau nañ akêñ whin gwalec, anğô! Kwan ti ñaola nom-nga sêlhac bêc daêsam dom, ma lau oc sêkêñ ya neñ su, magoc Anötö kêñ gêñ dau ti ñadalô ñayham ma yob ñapep. Ma bocdinañ, anjalê bu yom ñandô, Anötö oc yob mac ma kêñ ñakwê têñ mac whin. ²⁹ Ahêgo daôm pi gêñ aneñ ti anôm-nga dom, ma ambo ti ñalôm ñawapac dom. ³⁰ Lau sambuc nañ sênjalê Anötö dom, nañ sêhêgo dau pi gêñ kain dinañ ñapan, magoc Damam undambê-nga kêyalê su bu mac apônnda gêñ dau. ³¹ Ahêgo daôm tu gêñ dinañ-nga dom, magoc akôm ñanğa bu atap malam sa yêc Anötö ndê gôlin ñapu. Ma in oc yob mac tu gêñ nom-nga-nga whin. ³² O aneñ lau, atôc daôm dom. Bu mac nem Damam undambê-nga tac whin bu ti mac nem Kin ma kôc mac sa andôc in ndê gôlin ñapu.”

*Tajsalê awa ñandô undambê-nga
(Mat 6:19-21)*

33-34 “Aö wasôm têt mac, bu gameñ bocke nañ mac nem awa yêc, nañ mac oc ahê gauc pi ma atac whiñ ñapañ. Bocdinañ akêt nem wapa nom-nga têt lau sênemlhi, ma akêt nem awa tu anem lau ñalôm sawa sa-nga. Ma apo gêt undambê-nga sa ti nem awa ñandô, nañ oc yêc ñayham ñapañ. Lau kañ oc sêtôm dom bu sênem kañ, ma gêt dañ oc kôm tisac dom.”

*Tamasañ dauñ tu Pômdau mbu meñ-nga
(Mat 24:42-51)*

35-36 “Amasañ daôm ñapep. Ambo atôm lau akiñ nañ sêsôc ñakwê gwelen-nga sa, ma sêtun si lam asê ma sêhôn si ñadau bu mbu meñ akêt mwasiñ nem awê-nga. Têt ndoc ñac si ñadau mbu meñ ma êmati gatam, nañ ñac oc sêkac gatam sa têt in ñagahô. 37 Ñadau bu mbu meñ ma tap lau akiñ sa, nañ sêmasañ dau gwanañ ma sêhôn in sêmbo, dec ñac oc sêtap mwasiñ atu sa yêc in. Aö wasôm yomandô, ñadau dau oc meñ, sôc ñakwê tôm lau akiñ sêsôc, kêt ñac sêndöc tebo, ma nem akiñ ñac. 38 Ñadau bu meñ têt timaniñhu me têt ôbwêc lôm, ma tap ñac sa sem ali ma sêhôn in sêmbo, dec in oc êmwasiñ ñac êñlêc. 39 Tigeñ añgô su nañ! Lau kañ sêkêt puc pi ndoc sêmeñ-nga dom. Andu ñadau dañ, bu êñyalê ndoc nañ ñgac kañ dañ oc meñ, dec in oc yob in ndê andu ñapep bu ñgac kañ dinañ sôc meñ dom. 40 Ma mac bocdinañ, amasañ daôm ñapep ma anem ali ñapañ, bu Ñamalac ndê Atu oc mbu meñ têt ndoc nañ mac akêt batam, nañ dom.”

41 Têt dinañ Pita sôm, “Pômdau, am sôm yom gôlin dinañ bu yac ñgacsênomi añgô, me bu lau hoñ sênçgô?” 42 Ma Pômdau ô yom ma sôm, “Mac nem asa in gitôm ñgac akiñ ñayham ma ti gauc? Ñgac akiñ kaiñ dinañ ndê ñadau bu lhö têt

gameñ dañ ndi, goc in oc kêt in yob lau akiñ ñatô ma kêt gêt danen-nga têt ñac tôm ñandoc. 43 Ma têt ndoc ñadau mbu meñ ma tap in sa kôm in ndê gwelen ñapep mbo, nañ in oc lic in ñayham ma kôm ñayham têt in. 44 Yomandô! Ñadau oc kêt in yob in ndê wapa hoñ. 45 Magoc ñgac akiñ sac oc sôm têt dau, ‘Aneñ ñadau oc mbu meñ ñagahô dom.’ Goc in oc ndic lau akiñ ñatô, ma neñ gêt ñawahô ti nôm wain e êñin in. 46 Ñadau oc mbu meñ hêc asê têt bêc ti acgatu nañ ñgac akiñ dau kêt bata, nañ dom. Ma in oc kêt ñagêyô sac sambuc têt in, ma soc in su ndi bu mbo whiñ lau nañ dangapêc ma sêkêt whiñ dom.

47 “Ñgac akiñ nañ kêtalê gêt nañ in ndê ñadau tac whiñ bu in kôm, tigeñ tec bu kôm ma kêmasañ dau dom, nañ oc tap ñagêyô atu sa. 48 Magoc ñgac akiñ nañ kêtalê gêt nañ ñadau tac whiñ bu in kôm, nañ dom, dec kôm mêtê sac nañ gic wê bu in tap ñagêyô sa, nañ oc kôc ñagêyô sauñ. Lau hoñ nañ sêtap mwasiñ sa yêc Anötö, nañ in takwê ñac bu sêkôm gwelen ña mwasiñ dinañ e nem ñandô. Ma ñac nañ sêtap mwasiñ atu sa, nañ in takwê ñandô daêsam.”

*Lau oc sêwhê dau kôc tu Yisu-nga
(Mat 10:34-36)*

49 Ma Yisu gic têt yom ma sôm, “Aö gasip nom gameñ bu wakêt ya êñsahê lau nom-nga, ma aö atac whiñ bu ya dau lom asê ñagahô. 50 Aö dauñ oc wahôc ñawapac ti ñandê atu, nañ gitôm busañgu kaiñ dañ tu waliñ-nga. Ma aö wapô sim dauñ ñandô e gêt dau ñandô sa. 51 Gauc nem bu aö gameñ bu wahê wamba lau dom. Mba! Tu aö-nga dec lau oc sêwhê dau kôc. 52 Têt kwahic dec ma ndi, lau nañ sêmbo andu dañ, nañ oc sêwhê dau kôc tu aö-nga. Lau amañdañ bu sêmbo, goc lu oc sêkêt kisa tö, ma tö oc sêkêt kisa lu. 53 Tu aö-nga dec ñac oc sêwhê dau kôc. Damba

lu atuŋgac oc sêkêŋ kisa dau, ma dinda lu atuwê oc sêkêŋ kisa dau. Ma lawawê akwa lu lawawê wakuc oc sêkêŋ kisa dau bocdinaŋ.”

Tanyalê ndoc

⁵⁴ Ma Yisu sôm têtŋ lau toŋ atu, “Mac bu alic dao yec sambuc daŋ puc pi meŋ, dec mac asôm bu u oc ndic, ma u gic. ⁵⁵ Ma muasa bu êŋsêlêŋ, dec mac asôm bu gameŋ oc ŋandê sa, ma gameŋ ŋandê sa. ⁵⁶ Mac lau atim yom lau-ŋga! Mac alic gêtŋ dalô nom-ŋga ti umbon-ŋga ma mac atôm bu aŋyalê ndoc. Ma bocke dec mac alic gêtŋ hoŋ naŋ aô gakôm yêc nom, magoc mac nem gauc sa pi aô neŋ ŋahu lec dom.

⁵⁷ “Oc tôm bu mac aŋsahê gêtŋ hoŋ tu bu aŋyalê lêtŋ bocke iŋ lêtŋ gitêtŋ, magoc tu sake-ŋga mac akôm dom? ⁵⁸ Aŋgô! Am asa naŋ nem tôp bu yêc ŋamalac daŋ, ma iŋ bu wê am têtŋ ŋgac êmatôc yom-ŋga, naŋ goc êmsahê bu êmasaŋ yom whiŋ iŋ têtŋ ndoc amlu aŋsêlêŋ ambo seŋ. Ma bocdinaŋ ŋgac dau oc kêtŋ am têtŋ ŋgac êmatôc yom-ŋga dom. Bu mba, mboe ŋgac êmatôc yom-ŋga o c kêtŋ am têtŋ ŋgac yob gapocwalô-ŋga, ma iŋ oc kêtŋ am sôc gapocwalô ndi. ⁵⁹ Aô wasôm têtŋ am bu am oc ndöc gapocwalô ŋapaŋ e am ndic nem tôp hoŋ pacndê.”

13

Danem dauŋ kwi bu dandinaŋ dom

¹ Têtŋ ndoc dinaŋ lau ŋatô sêmbo sêwhiŋ Yisu, ma ŋac sic miŋ yom pi lau Galili-ŋga ŋatô. Lau dinaŋ sic domba ndu bu sêkêŋ ti da, ma gôliŋwaga Pailot ndê lau sêmeŋ ma sic ŋac ndu ma sêŋgaluŋ ŋac si dac whiŋ domba si dac. ² Yisu ŋgô ŋac si yom dau, goc ndac, “Mac gauc gêm bocke? Lau Galili-ŋga dinaŋ si sac hôc gêlêc lau Galili-ŋga ŋatô si sac su, ma bocdinaŋ ŋawapac dinaŋ hôc asê ŋac, a? ³ Aô wasôm, mba! Tigeŋ mac bu anem nem ŋalôm kwi dom, dec mac oc andinaŋ. ⁴ Gauc

nem andu baliŋ naŋ lau sêkwê yêc Siloam, naŋ ku sa ma sec lau 18. M ac gauc gêm bocke? Lau 18 dinaŋ si sac hôc gêlêc lau Jerusalem-ŋga si sac, a? ⁵ Aô wasôm têtŋ mac, mba! Tigeŋ mac bu anem nem ŋalôm kwi dom, dec mac hoŋ oc andinaŋ.”

⁶ Goc Yisu sôm yom gôliŋ daŋ bocdec bu, “Yêc ŋgac daŋ ndê ôm wain-ŋga, a kiŋ daŋ kalhac. Ma ŋgac dau gi kêsâlê a kiŋ ŋandô, magoc tap sa dom. ⁷ Dec iŋ sôm têtŋ ŋgac naŋ yob iŋ ndê ôm, ‘Tôm yala tô aô gameŋ kasâlê ŋandô yêc a kiŋ dindec, ma gatap sa dom. Lêtŋ dulu, bu a dau pôc gameŋ ahuc ma gêm ŋandô dom.’ ⁸ Tigeŋ ŋgac yob ôm-ŋga sôm, ‘Aneŋ ŋadau, hu siŋ lhac yala daŋ tiyham. Aô wandic gwelec ma wahôc nom pi ŋahu. ⁹ Iŋ bu nem ŋandô têtŋ yala wakuc, dec oc ŋayham. Ma bu nem ŋandô dom, naŋ goc am lêtŋ dulu.’ ”

Yisu kôm awhê bôliŋ daŋ ŋayham sa têtŋ bêc Sabat-ŋga

¹⁰ Têtŋ bêc Sabat-ŋga daŋ, Yisu kêdôhônŋ lau mbo lôm wê-ŋga daŋ. ¹¹ Ma awhê daŋ mbo, naŋ ŋalau sac kôm iŋ ndöc bôliŋ tôm yala 18. Iŋ kêsêlêŋ kêtŋkônŋ ma gitôm dom bu iŋ lhac solop. ¹² Yisu gêlic iŋ ma ta iŋ meŋ, goc sôm, “O awhê daôm, aô bu waseŋ gêtŋ naŋ sô am dônŋ, naŋ su.” ¹³ Goc Yisu kêtŋ amba sac iŋ, ma ŋagahô iŋ kalhac tisolop, ma kêpiŋ Anötö.

¹⁴ Tigeŋ ŋgac bata naŋ yob lôm wê-ŋga dinaŋ, iŋ tac ŋandê bu Yisu kôm awhê dinaŋ ŋayham sa têtŋ bêc Sabat-ŋga. Dec iŋ sôm têtŋ lau, “Bêc 6 yêc bu danem gwelenŋ. Mac bu atac whiŋ bu ŋayham sa, dec ameneŋ têtŋ bêc Sabat-ŋga dom. Amenŋ têtŋ bêc 6 dinaŋ ŋadaŋ.” ¹⁵ Magoc Pômdau ô iŋ ndê yom ma sôm, “Mac lau atim yom lau-ŋga. Mac hoŋ akôm gwelenŋ têtŋ bêc Sabat-ŋga têtŋ ndoc mac ambwala nem donki ti makao su, ma awê ŋac sêsa si bu sênôm bu. ¹⁶ Awhê dindec iŋ Abraham ndê apawê daŋ, ma Sadaŋ

sô in dôn tòm yala 18 su. Tu sake-nga dec tambwala in su têt béc Sabat-nga dom?" ¹⁷ Yisu ndê yom dau kôm in ndê nacyo hon maya atu. Tigen lau daêsam atac nayham pi gêt nayham hon nan in kôm.

*Yom gôlin pi gêt nawhê saun
(Mat 13:31-32; Mak 4:30-32)*

¹⁸ Ma Yisu ndac lau dinañ, "Anötö ndê gôlin kêsôwec nalên bocke? Aö wanem dôhôn pi gêt sake bu wawhê sa? ¹⁹ Anötö ndê gôlin gitôm nawhê saun andô dan, gitôm a soc nawhê. Ngac dan kôc sa gi ma sô yêc ndê ôm, ma tiñambu gêt dau po ti a atu, ma mbac lôlôc-nga sêmen sêhê si ñaic yêc ñasañgac."

*Yom gôlin pi yist
(Mat 13:33)*

²⁰ Ma in sôm yom gôlin dan tiyham bocdec bu, "Aö wanem dôhôn Anötö ndê gôlin pi gêt sake bu wawhê sa? ²¹ Aö wanem dôhôn pi yist, nan awhê dan kêt sip plawa lôn atu dan ma kêgaluñ. Ma ñasawa saun en yist dinañ kôm plawa hon suñ."

Gatam undambê-nga saun andô

²² Tiñambu Yisu kêsêlên hêganôn Jerusalem gi. In golom-golom malac atu-tu ti saun-saun hon, ma kêdôhôn lau. ²³ Ma ñamalac dan ndac in, "Pômdau, Anötö oc kôc lau tigen-tigen sa sêndöc undambê, me lau daêsam?" Ma Yisu ô yom ma sôm têt lau, ²⁴ "Lau daêsam oc sênsahê bu sêsôc gatam sêndi, magoc ñac oc sêtôm dom, bu gatam dau saun andô. Bocdinañ akôm ñanga bu asôc gatam dau andi. ²⁵ Andu ñadau bu tisa ma ndic gatam ahuc, dec mac oc alhac awê, amati gatam ma asôm, 'Pômdau, lêc gatam su têt yac.' Magoc in oc sôm têt mac bu, 'Mac lau dinañ amen akêt nde? Aö kayalê mac dom.' ²⁶ Ma mac oc asôm, 'Yac añ gêt ti anôm gêt awhin am, ma am kêdôhôn lau yêc yac mba malac lôm.' ²⁷ Tigen in oc sôm, 'Mac lau

dinañ amen akêt nde? Aö kayalê mac dom. Alhê su yêc aö, mac lau akôm sac-nga!' ²⁸⁻²⁹ Têt têt ñambu-nga, mac oc alic Abraham, Aisak ma Jakob ti p ropet akwa-kwa hon sêndöc Anötö ndê gameñ undambê-nga. Ma lau oc sêmen akêt nom ñabatin hon, ma sênen mwasin atu yêc undambê. Magoc Anötö oc êmasuc mac su andi ambo gameñ ahôc ñandê-nga, ma yêc dinañ mac oc atan, ma mac nem lhôm êñsin pi dau. ³⁰ Anğô su nan! Lau ñatô nan kwahic dec sêti lau ñambu-nga, nan oc sêti lau ñamata-nga, ma lau ñamata-nga oc sêti lau ñambu-nga."

Yisu tan pi lau Jerusalem-nga

³¹ Têt ndoc dinañ lau Palêsai ñatô sêtên Yisu sêmen ma sêsôm, "Hu gameñ dindac sin ma lhê ndi, bu Herod tac whin bu ndic am ndu."

³² Magoc Yisu sôm têt ñac, "Mac andi asôm têt Herod, giam pôm dinañ, 'Acsalô lec ma lañsê aö oc wasoc ñalau sac su, ma wakôm lau gêmbac nayham sa. Ma têt béc titö-nga aö oc wandic dabin aneñ gwelen.' ³³ Aö oc wakôm aneñ gwelen têt béc ñatô, ma tiñambu aö watên Jerusalem wandi. Mac lau Israel-nga ac propet daêsam ndu su yêc Jerusalem, ma bocdinañ dec aö gac waê bu wapi wandi wawhin."

³⁴ "O Jerusalem, Jerusalem. Mac ac Anötö ndê lau propet ndu, ma lau gitên nan in kêkin têt mac, nan mac atuc ña hoc ndu. Ndoc daêsam aö tac whin bu wandic mac lau sa asôc Anötö ndê gôlin ñapu tiyham, gitôm mbac dalec dinda gic ñatu sa sôc ñamakê ñapu. Tigen mac atec. ³⁵ Bocdinañ Anötö oc hu mac ti nem andu sin. Ma aö wasôm têt mac bu mac oc alic aö tiyham dom e mac asôm, 'Tampin Mesaya nan men gêm Pômdau anğô.' "

14

Yisu gêm ngac ñamlic suñ dan sa

1 Têñ béc Sabat-nga dan, Yisu sôc ngac bata dan ndê andu gi bu neñ gêñ. Ngac bata dau in lau Palêsai si dan, ma nac si lau natô tatin Yisu sêmbo. 2 Yisu gêlic ngac gêmbac dan ndöc, nan amba ti gahi suñ. 3 Goc in ndac lau Palêsai ti gwalam akwa yomsu-nga bocdec bu, “Yac bu dakôm lau nayham sa têt béc Sabat-nga, dec oc tanğili yomsu Sabat-nga, me mba?” 4 Nac sem dôn ma sêo yom dan dom, goc in kêmasec ngac ti gêmbac dinan, kôm in nayham sa, ma kên in kôlhö gi. 5 Ma in ndac nac, “Mac nem balê dan me donki dan bu peñ sip sê nalôm têt béc Sabat-nga, dec mac oc akôm sake? Mac oc ahê in sa pi meñ, me ahu in siñ yêc?” 6 Ma nac sêtôm dom bu sêo in ndê yom.

Datoc dauñ sa dom

7 Yisu gêlic bu lau nan ngac bata dau kêgalêm nac sa bu sêneñ gêt sêwhin in, nan atac whin bu sêndöc pôn nan gic lau tiwaê nawaê. Dec in sôm yom gôlin dan têt nac bocdec bu, 8 “Lau bu sêkên aheñ am bu neñ mwasiñ nem awhê-nga, nan ndi ndöc lau tiwaê si pôn dom. Mboe mwasiñ nadau kêgalêm ngac tiwaê dan nan hóc gêlêc am su. 9 Bu bocdinañ dec in oc têt am meñ ma sôm, ‘Kên pôn nayham dindêc têt ngac atu dindêc.’ Ma am oc tisa ti mayam, ma ndi ndöc pôn nambwa. 10 Boc-dinañ lau bu sêkên aheñ am bu neñ mwasiñ, nan ndi ma ndöc pôn nambwa. Ma mboe nadau oc meñ ma sôm têt am, ‘Aneñ silip, tisa ma mweñ ndöc pôn nayham.’ Ma bocdinañ in oc po am nem waêm sa yêc nacleñ hon angô-nga. 11 Nalên tigen, lau nan sêtoc dau sa, nan Anötö oc êngwinin nac. Ma lau nan sêngwinin dau, nan Anötö oc toc nac sa.”

Tamwasiñ lau nalôm sawa

12 Ma Yisu sôm têt ngac bata dau, “Am bu ndê mwasiñ bu lau sêneñ sêwhin am, nan kên aheñ

nem silip ti asidôwai, me lau ti lêlôm nan sêndöc am nem malac, nan dom. Am bu kôm bocdinañ, dec tinambu nac oc sêkên aheñ am bu neñ gêt whin nac, ma mwasiñ dau ti am nem nagêyô. 13 Têt têt am ndê mwasiñ dan, nan kên aheñ lau nalôm sawa ti lau bôlin ma lau tapec. 14 Ma bocdinañ am oc tap Anötö ndê mwasiñ sa. Nahu bu lau dinañ sêtôm dom bu sêkên gêt dan ô nem mwasiñ têt kwahic dec. Magoc têt ndoc lau gitêt sêtisa akên lau batê-nga, nan Anötö oc kên nagêyô nayham têt am.”

Yom gôlin pi mwasiñ atu (Mat 22:1-14)

15 Lau nan señ gêt sêwhin Yisu, nan si ngac dan ngô Yisu ndê yom dinañ ma sôm têt in, “Lau nan bu sêneñ mwasiñ atu yêc Anötö ndê gameñ undambê-nga, nan oc atac nayham hóc gêlêc.” 16 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Ngac dan kêmasañ mwasiñ atu dan, ma kên aheñ lau daêsam. 17 Têt mwasiñ dau nabêc in kêkin ngac akin dan bu sôm têt lau nan in kêgalêm nac sa bu, ‘Ameñ, bu aö kamasañ gêt hon su.’ 18 Tigen nac hon sêtec bu sêmeñ, dec sêmasañ yom têt in. Ngac dan sôm, ‘Aö waloc dom, bu aö gamlhi nom dan su, ma kwahic dec aö bu wasa wandi walic. Aö wateñ am bu hu aö siñ.’ 19 Ma dan sôm, ‘Aö waloc dom, bu aö gamlhi makao amanlu, ma kwahic dec aö bu wasa wandi ma wansahê nac tu sêkôm gwelen-nga. Wateñ am bu hu aö siñ.’ 20 Ma dan tiyham sôm, ‘Kwahic dec aö gam awhê sa, bocdinañ gitôm dom bu waloc.’ 21 Bocdinañ ngac akin dau mbu gi ma gic miñ yom dinañ têt in ndê nadau. Ma yom dau kôm nadau tac nandê, dec in kêkin ndê ngac akin tiyham ma sôm, ‘Nagahô sôc malac atu ndi, ma kôc lau nalôm sawa ti lau bôlin ma lau tapec sa sêmeñ bu sêneñ aö neñ mwasiñ.’ 22 Ma ngac akin kôm bocdinañ, goc mbu meñ ma sôm, ‘Aneñ nadau, aö

gakôm gitôm am sôm, ma ñasawa yêc dôn yêc.’²³ Dec ñadau sôm têt in, ‘Sa señ ma gameñ ñamakê-nga ndi, ma kac lau bu sêsôc sêmeñ. Aô tac whin bu aneñ andu meñhu.²⁴ Yomandô aô wasôm têt mac, bu lau nañ aô gakêñ aheñ têt ñamata-nga, nañ si dañ oc neñ aneñ mwasiñ dom.’ ”

Lêñ tanjukc Yisu-nga

²⁵ Lau daêsam sêñsêlêñ sêwhin Yisu, ma in kac dau kwi ma sôm têt ñac,²⁶ “Asa nañ têt aô meñ ma bu êñkuc aô, nañ atac whin aô hôc gêlêc gêt hon ndic ñawaê. In bu atac whin damba me dinda, me in nawhê ma balêkoc, me asidôwai ti lhuwêi, me in dau ndê lêñ mbo-nga hôc gêlêc in ndê atac whin aô, dec oc tôm dom bu in ti aneñ dañ ma êñkuc aô.²⁷ Asa nañ bu êñkuc aô, magoc tec bu hôc ndê a gicso dau, nañ gitôm dom bu êñkuc aô.

²⁸ “Mac nem dañ bu kwê andu atu dañ, nañ gêt ñamata-nga in oc ndôc sic ma kôc gauc pi in ndê mone ti gêt bu oc nditôm bu kwê andu dau sa, me mba.²⁹ In bu kêt alhô sip nom ndi, magoc ndic dabiñ andu dom, dec lau nañ sêlic, nañ oc sêsu in susu,³⁰ ma sêsôm, ‘Ñgac dindê gic hu kwê andu, magoc gitôm dom bu ndic dabiñ.’

³¹ “Ma kiñ dañ bu sa ndi bu ndic siñ têt kiñ dañ, dec gêt ñamata-nga in oc ndôc sic ma kôc gauc pi in ndê lau siñ-nga 10,000, bu oc sêtôm bu sêhôt gêlêc kiñ dinañ ndê lau siñ-nga 20,000, me mba.³² In bu lic bu ñac sêtôm dom, dec in oc êñkiñ lau wamba-nga sêtêt kiñ dinañ têt ndoc in mbo ahê, bu sêsôm yom wamba-nga.

³³ “Bocdinañ akôc gauc ñapep muñ su, goc ameneñ anjukc aô. Asa nañ tec bu hu in ndê gêt hon siñ tu aô-nga, nañ oc nditôm dom bu ti aô neñ dañ.

³⁴ “Gwêc so in gêt ñayham, tigen ñamakic bu niñga, oc dakôm ñamakic sa tiyham ñalêñ nde?

³⁵ Gwêc so dau tisac su, ma bocdinañ tambaliñ siñ niñga. Mac dañamsuñ bu yêc, nañ anjô aneñ yom.”

15

Yom gôliñ pi domba dañ nañ giñga (Mat 18:12-14)

¹ Lau sêkôc takis-nga ma lau ñatô nañ lau Palêsai sêsam ñac bu lau sac, nañ daêsam sêtêt Yisu si bu sêngô in ndê yom.² Ma lau Palêsai ti lau nañ sêndôhôn yomsu, nañ sêtucdiñ Yisu ma sêsôm, “Ñgac dau kôc lau sac sa, ma gêt gêt whin ñac.”³ Dec Yisu sôm yom gôliñ dañ têt ñac bocdec bu,⁴ “Mac nem ñgac dañ bu yob domba 100, ma in ndê domba dañ bu niñga, dec in oc kôm sake? In oc hu 99 siñ sêmbo gameñ gapon, ma êñsalê domba nañ giñga su e in tap sa.⁵ Ma têt ndoc in tap sa, nañ in oc hu sac bakêyac ti atac ñayham atu.⁶ Ma in oc mbu têt ndê andu ndi, ma êñgalêm in ndê lau meñpañ in-nga ti ndê silip, ma sôm têt ñac, ‘Mac atac ñayham awhin aô, bu aô gatap aneñ domba nañ giñga su, nañ sa.’⁷ Aô wasôm têt mac, bu ñalêñ tigen dinañ Anötö ti anjela undambê-nga oc atac ñayham atu tu ñamalac sac dañ nañ gêm ndê ñalôm kwi, hôc gêlêc atac ñayham tu lau gitêt 99 nañ si yom me giso tu sênem dau kwi pi-nga mbasi.”

Yom gôliñ pi mone nañ giñga

⁸ Ma Yisu sôm, “Ma akôc gauc pi awhê dañ, nañ ndê mone silba amanlu sêndôc. Mone dañ bu niñga, dec in oc tuñ lam asê ma sê andu ña-basac sa, goc êñsalê ñapep e in tap mone dau sa.⁹ Têt ndoc in tap sa su, nañ in oc êñgalêm in ndê silip ti lau meñpañ in-nga sêmeñ sêpitigen ma sôm, ‘Mac atac ñayham awhin aô, bu aô gatap mone nañ giñga su, nañ sa.’¹⁰ Aô wasôm têt mac bu ñalêñ tigen, Anötö ti anjela undambê-nga oc atac

ñayham atu, têtj ndoc ñamalac kôm sac-ñga dañ gêm ndê ñalôm kwi.”

Yom gôlinj pi balê nañ giñga

¹¹ Ma Yisu gic têtj yom ma sôm, “Ñgac dañ mbo ma inj ndê atunğac lu. ¹² Ma balê saunj sôm têtj damba, ‘Damañ, wapa lêtjsem nañ gic aö ñawaê, nañ kêtj têtj aö.’ Goc damba whê ndê wapa ti gêtj hoñ kôc tu inlu-ñga, ma kêtj têtj balê saunj tôm inj ndac. ¹³ Ñasawa saunj ma balê saunj dau gic inj ndê gêtj hoñ sa, ma kôlhö têtj gameñ baliñ dañ gi. Ma yêc dindê inj kôm gêtj hoñ tôm inj ndê atac whiñ, ma kêtjainj ndê awa ti gêtj hoñ. ¹⁴ Têtj ndoc inj ndê mone hoñ pacndê, nañ tóbôm atu gêm gameñ dinañ ahuc ma inj pônđa dau. ¹⁵ Goc inj têtj ñgac atu dañ yêc gameñ dinañ gi, ma kêsälê gwelenj. Ma ñgac dau kêtj inj gôlôm inj ndê bôc. ¹⁶ Gêtj yô inj ñandô, tigenj lau sêkêtj gêtj dañ têtj inj tu neñ-ñga dom, ma boc-dinañ inj gauc gêm bu neñ gêtj nañ bôc señ. ¹⁷ Tiñambu inj ndê gauc sa, ma inj sôm têtj dau, ‘Damañ ndê lau akiñ sêpônđa gêtj daneñ-ñga dom. Tigenj gêtj yô aö ndu tôm bu wambac ndu-ñga. ¹⁸ Aö walhö wambu watêtj damañ wandi, ma wasôm, “Damañ, aö gakôm mêtê sac têtj Anötö ma têtj am. ¹⁹ Aö ñgac sac, dec gitôm dom bu am sam aö bu am atômñgac tiyham. Lic aö gitôm am nem ñgac akiñ dañ.” ²⁰ Goc inj tisa ma mbu têtj damba gi.

“Inj kêsêlêtj mbo señ, ma damba gêlic inj yêc ahê ma tawalô inj ñandô, dec kêtj têtj inj gi, gôlô inj dôñ ma ñgutô inj. ²¹ Magoc atunğac sôm têtj inj, ‘Damañ, aö gakôm mêtê sac têtj Anötö ma têtj am. Aö ñgac sac, dec gitôm dom bu am sam aö bu am atômñgac tiyham.’ ²² Tigenj damba sôm têtj inj ndê lau akiñ, ‘Ñagahô, akôc ñakwê ñayham ti atapa bu inj sôc, ma akêtj gôlônj amanatu-ñga sôc inj amba-atu. ²³ Ma akôc makao ñatu tốp ñayham dañ, ma andic ndu. Yac oc dandê mwasiñ atu ti

atac ñayham, ²⁴ bu yac gauc gêm bu aneñ atunğac dindêc mbac ndu su, magoc kwahic dec dalic bu inj mbo tali. Inj giñga su, ma datap inj sa tiyham.’ Ma ñac hoñ atac ñayham.

²⁵ “Têtj ndoc dinañ balê dau dôwa kôm gwelenj mbo ôm, ma têtj ndoc inj mbu meñ suñ sa andu, nañ inj ngô lau sêtê wê ti sêkôm atac ñayham atu. ²⁶ Goc inj mbwêc ñgac akiñ dañ meñ ma ndac inj bu, ‘Lau lê sêkôm ñanta ti atac ñayham tu sake-ñga?’ ²⁷ Ma inj sôm, ‘Am asim meñ su ma inj mbo ñayham, ma bocdinañ dec damam gic makao tốp ñayham dañ ndu, ma ndê mwasiñ atu.’ ²⁸ Yom dau kôm dôwa tac ñandê atu, ma inj tec bu sôc balañ ñalôm ndi. Goc damba sa gi ma kêmwanenj inj bu sôc ndi. ²⁹ Tigenj inj sôm têtj damba, ‘Yala neñ su aö gam akiñ ti danañ wambu am. Tigenj am kêtj naniñ ñatu me gêtj saunj dañ têtj aö bu wandê mwasiñ tu aneñ silip-ñga dom. ³⁰ Kwahic dec am nem atômñgac dinañ, nañ kêtjainj am nem awa ti wapa whiñ lauwhê señ-ñga, nañ mbu meñ ma am gic makao tu inj-ñga.’ ³¹ Magoc damba sôm, ‘Aneñ balê, am mbo whiñ aö ñapanj, ma aneñ gêtj hoñ ti am nem. ³² Tigenj am asim dindêc nañ yac gauc gêm bu inj mbac ndu su, nañ mbo tali. Inj giñga su, ma datap inj sa tiyham. Bocdinañ inj lêtj solop bu yac atac ñayham atu ma dandê mwasiñ tu inj-ñga.’ ”

16

Yom gôlinj pi ñgac yob wapa-ñga

¹ Ma Yisu sôm yom gôlinj dañ têtj ndê ñgacsêñomi bocdec bu, “Ñgac ti lêtjôm dañ mbo, ma lau sic minj têtj inj bu ñgac nañ yob inj ndê gêtj, nañ kêtjainj inj ndê wapa daêsam. ² Dec inj ta ñgac dau meñ, ma sôm têtj inj, ‘Yom bocke dec ganğô pi am lec. Kwahic dec am sa ndi ma sê gêtj hoñ sa ma êmasañ bapia wapa-ñga bu kêtj têtj aö. Bu aö oc watinj

am su yêc gwelen yob aneñ wapa-nga.' ³ Dec ngac yob wapa-nga sôm têt dau, 'Aö wakôm bocke? Aö neñ nãdau oc soc aö su yêc aneñ gwelen. Aneñ licwalô gitôm dom bu wakôm gwelen ôm-nga, ma aö mayañ bu wateñ gêt. ⁴ Aö kayalê gêt nañ bu wakôm-nga, ma têt ndoc nãdau tin aö su yêc aneñ gwelen, dec lau oc sêkôc aö sa ma sênem yaom aö yêc ñac si andu.' ⁵ Bocdinañ in mbwêc lau nañ si têt yêc in ndê nãdau, nañ tigen-tigen sêtêt in sêmen. Goc in ndac ngac ñamata-nga bocdec bu, 'Am nem têt bocke yêc aö neñ nãdau?' ⁶ Ma ngac dau sôm, 'Aneñ têt gitôm olib ñakwi sip lôn* 100.' Goc ngac yob wapa-nga sôm têt in, 'Am nem bapia têt-nga kelec. Kôc sa, ndôc sic ñagahô, ma to bu am nem têt gitôm olib ñakwi sip lôn 50.' ⁷ Goc in sôm têt ngac tilu-nga, 'Am nem têt bocke yêc?' Ma ngac dau sôm têt in, 'Aneñ têt gitôm bolom wit sip dalu atu-tu 100.' Goc ngac yob wapa-nga sôm, 'Kôc nem bapia têt-nga, ma to bu am nem têt gitôm dalu 80.'

⁸ "Goc nãdau kêpin ngac yob wapa-nga sac dinañ, bu in kôm gêt ti gauc. Lau sambuc sêkôc awa nom-nga ma sêhê silip ñac si lau. Nalên dinañ ñac sêkôm gêt ti gauc sêhêc gêlêc Anötö ndê lau. ⁹ Awa nom dindec-nga hê lau daêsam si gauc tu sêkôm mêtê sac-nga. Magoc aö wasôm têt mac bu akôc nem awa nom-nga ma anem lau sa, ma ñalên dinañ ahê silip têt daôm. Tinambu awa dau oc ñinga, magoc ñac oc sêkôc mac sa ti atac ñayham têt ndoc mac andôc undambê."

¹⁰ Ma Yisu gic têt ku yom ma sôm, "Asa nañ yob gêt saun ñapep, nañ oc yob gêt atu ñapep bocdinañ. Ma asa nañ yob gêt saun ñapep dom, nañ oc yob gêt atu ñapep dom. ¹¹ Bocdinañ mac bu ayob awa nom-nga ñapep dom, dec Anötö oc kêt awa ñandô têt mac tu ayob-nga

dom! ¹² Ma mac bu ayob lau ñatô si gêt ñapep dom, dec Anötö oc kêt gêt dañ ti mac nem gêt dom!

¹³ "Ñamalac dañ gitôm dom bu nem akiñ nãdau lu, bu in oc tec dañ, ma atac whin dañ, me oc sap dañ dôñ ma pu dañ. Ma mac bocdinañ, gitôm dom bu atoc Anötö ma awa nom-nga lu-lu sa ti mac nem nãdau."

¹⁴ Yisu sôm yom dinañ, ma lau Palêsai ñatô nañ sêtgô, nañ sem têt in. Nahu bu ñac lau atac whin mone-nga. ¹⁵ Tigen Yisu sôm têt ñac, "Yêc ñamalac angô-nga, mac lau dinañ atoc daôm sa bu mac lau gitêt, magoc Anötö kêyalê mac nem ñalôm su. Gêt nañ mac lau nom-nga atoc sa bu gêt ñayham kêlêc, nañ Anötö gêt gitôm gêt sac sambuc."

Yisu puc Anötö ndê yomsu dôñ

¹⁶ Ma Yisu sôm, "Anötö kêt Moses ndê yomsu ti propet si yom bu lau sêtguc e Jon, Ngac Kêku Lau-nga hêc asê. Têt Jon ndê têt ma men, nañ lau sêhoc ñawaê asê pi Anötö ndê gêt. Ma lau daêsam sêkôm mwasac bu sêsôc Anötö ndê gêt ñapu. ¹⁷ Gitôm bu undambê ti nom oc ñinga, tigen gitôm dom bu Moses ndê yomsu ñalhô atêc dañ ñinga. ¹⁸ Ngac dañ bu hu nawhê sin ma nem awhê wakuc, nañ kôm mêtê mockain-nga yêc Anötö angô-nga. Ma ngac nañ gêt awhê nañ hu ndê akweñ sin, nañ kôm mêtê mockain-nga bocdinañ."

Ngac ti lêtôm lu Lasarus

¹⁹ Ma Yisu sôm, "Ngac ti lêtôm dañ mbo, nañ sêc ñakwê ñayham ma po dau sa ña gêt ñayham-ñayham têt bêt hon. ²⁰ Ma yêc in ndê andu ñamakê, ngac ñalôm sawa dañ ndôc, nañ ndê ñaê Lasarus. Gamboc daêsam sem in ñamlic ahuc, ²¹ ma giam sêmen ma sêndambwê gamboc dau. In gêt yô in, dec in takwê bu neñ gêt

* 16:6 Lôn dinañ lôn atu - tigen-tigen gitôm 35-40 lita.

ngapopoc nan pen akên ngac ti lêlôm ndê tebo, magoc mba. ²² Têñ béc dañ ngac ñalôm sawa dinañ mbac ndu, ma añela sêkôc in sa gi ndöc undambê whiñ Abraham. Ma ngac ti lêlôm mbac ndu bocdinañ, ma lau sêñsuhuj in. ²³ In sip lambwam gi ma kêsahê ñandê atu, dec hóc tandô sa pi undambê, ma gêlic Abraham yêc ahê, ma Lasarus ndöc whiñ in. ²⁴ Goc in ta yom têt in ma sôm, 'Abañ Abraham, tamwalô aô! Êmkiñ Lasarus bu kên amba-atu sip bu ndi, ma meñ kên pi aô êmbalañ. Ya dindec kôm aô ñamlic ñandê atu.' ²⁵ Tigeñ Abraham ô yom ma sôm, 'Aneñ balê, gauc nem ndoc am mbo tamli, nan am tap gêt ñayham-ñayham daêsam sa, magoc Lasarus mbo sac ñapañ. Kwahic dec in mbo ñayham, ma am tap ñandê atu sa. ²⁶ Ma gêt dañ tiyham. Yêc hêclu ñalhu, Anötö kên ñasawa atu dañ, dec oc tòm dom bu lau sêtên am sêloc. Ma gitôm dom bu mac nem dañ lom têt yac meñ.' ²⁷ Goc ngac dau sôm, 'Bocdinañ aô wateñ am abañ, êmkiñ Lasarus têt aô damañ ndê andu ndi, ²⁸ ma kên puc aneñ asidôwai amañdañ, bu sênem dau kwi tu bu sêmeñ ma sêhóc ñandê yêc gameñ dindec dom.' ²⁹ Magoc Abraham sôm, 'Moses ma Propet si yom yêc bu kên puc ñac. Am nem asidôwai bu sêkên dañga ñac si yom, dec oc tòm bu sênem dau kwi.' ³⁰ Ma ngac dau sôm, 'Mba, abañ Abraham! Lau batê si ngac dañ bu mbu têt ñac ndi, dec ñac oc sêkac si ñalôm kwi.' ³¹ Ma Abraham sôm, 'Ñac bu sêkên whiñ yom nan Moses ma lau propet sêto, nan dom, dec ñac oc sêkên whiñ ngac nan tisa akên lau batê-nga, nan dom.' "

17

*Yisu ndê yom ñatô
(Mat 18:6-7; Mak 9:42-48)*

¹ Yisu sôm têt in ndê ngacsênjomi, "Gêt lêtôm-nga oc sêmeñ sêhóc asê. Tigeñ ñamalac asa nan bu kôc gêt

lêtôm-nga dañ meñ, nan oc tap Anötö ndê matôc sa. Oyaê. ² Oc ñayham bu dasô hoc atu dañ pi in kachu, ma tambaliñ in sip gwêc ndi. Ma bocdinañ oc tòm dom bu in êntôm aneñ lau sauñ si dañ bu kôm mêtê sac, ma tiñambu tap Anötö ndê matôc sa.

³ "Bocdinañ ayob daôm ñapep! Am nem asidôwa dañ bu kôm sac, nan goc hec yom in. Ma in bu nem dau kwi, goc suc in ndê sac kwi. ⁴ In bu kôm sac têt am tidim 7 têt acsalô tigeñ, magoc tiñambu kac ndê ñalôm kwi ma ndac am bu suc in ndê sac kwi, nan dec am suc in ndê sac kwi mañ."

⁵ Ma lau aposel sêsôm têt Pômdau, "Nem yac sa bu akên whiñ ñañga." ⁶ Goc in ô yom ma sôm, "Mac nem akên whiñ bu gêt sauñ andô nditôm soc ñamatu sauñ dañ, dec oc tòm bu mac asôm têt a atu dindec bu, 'Puc daôm sa, ma sa ndi lhac gwêc ñagapon,' ma a dau oc dañga wambu mac."

⁷ Ma Yisu sôm, "Akôc gauc pi ngac akiñ nan gic nom me yob domba, ma mbu têt ñadau ndê andu têt telha. In ndê ñadau oc sôm têt in bu, 'Mweñ ñagahô, ndöc sic ma neñ gêt,' a? ⁸ Mba, in oc sôm, 'Sôc ñakwê sakiñ-nga sa, ma êmasañ gêt bu waneñ, ma nem akiñ aô e aô waneñ ti wanôm gêt pacndê. Goc tiñambu am daôm neñ ti nôm gêt.' ⁹ Ma ñadau oc nem dañge ngac akiñ dau bu in dañga wambu in ndê yom, a? Mba! ¹⁰ Ma mac bocdinañ, têt ndoc mac akôm gêt hoñ nan Anötö gic atu mac, nan asôm, 'Yac lau akiñ ñambwa. Yac akôm gêt nan gic yac ñawaê eñ.' "

Yisu kôm lau 10 ti gêmbac leprasi ñayham sa

¹¹ Yisu kêsêlên hêganôn malac Jerusalem gi, ma mbo señ nan yêc gameñ Samaria ti Galili-nga ñabatiñ. ¹² In hóc asê malac dañ, ma tap laungac 10 ti gêmbac leprasi sa yêc malac dau ñamakê.

Nac sêlhac ahê, ¹³ ma sêta in ɲa awha atu bocdec bu, “Nadau Yisu, tamwalô yac!” ¹⁴ Yisu tahê ɲac ma sôm, “Andi, ma atôc daôm têtɲ lau dabuɲsiga.” Ma têtɲ ndoc ɲac sêlhô s i, naɲ sêlic bu ɲac si ɲamlic ɲawasi sa. ¹⁵ Nac si daɲ gêlic bu in ɲayham sa su, dec gic hu kêpin Anötö ɲa awha atu, ma kac dau kwi ma mbu têtɲ Yisu gi. ¹⁶ Ngac dau in ɲac gameɲ Samaria-ɲga, ma in hu dau sip nom yêc Yisu gahi-ɲga, ma gêm danɲe in. ¹⁷ Ma Yisu sôm, “Bocke? Mac lau 10 hon ɲamlic ɲayham sa, me? Bocdinaɲ dec lau 9 sêmbo nde?” ¹⁸ Am ɲac Israel-ɲga dom, magoc am ɲac tigen dec mbu mweɲ ma kêpin Anötö.” ¹⁹ Ma Yisu sôm têtɲ in, “Tisa, ma lhô ndi. Am nem kêɲ whin kôm am ɲayham sa.”

Anötö ndê gôlin ɲapuc

²⁰ Têtɲ bêtɲ daɲ lau Palêsai sêndac Yisu pi ndoc bocke Anötö ndê gôlin oc meɲ sa tiawê yêc nom. Ma Yisu sôm, “Têtɲ ndoc Anötö ndê gôlin meɲ sa tiawê, naɲ oc tôm dom bu mac alic gêtɲ daɲ tu kêɲ puc mac-ɲga. ²¹ Ma oc tôm dom bu lau sêsôm, ‘Alic gêtɲ dau kelec,’ me ‘Gêtɲ dau kêlê.’ Mba! Anötö ndê gôlin meɲ sa su, ma yêc mac ɲalôm.”

Yisu ndê bêtɲ mbu meɲ-ɲga (Mat 24:37-44)

²² Ma in sôm têtɲ in ndê ɲac-sêtɲomi, “Têm oc meɲ sa, naɲ mac tamkwê bu alic ɲamalac ndê Atu mbu meɲ ma mbo whin mac tiyham, magoc mac oc alic in dom. ²³ Lau oc sêtɲsau bu in mbu meɲ su, ma sêsôm in mbo gameɲ bocdê, me gameɲ bocdec. Magoc aɲgô ɲac si yom dau dom, ma aɲkuc ɲac dom. ²⁴ Bu têtɲ ndoc ɲamalac ndê Atu mbu meɲ, naɲ in oc hêtɲ asê ɲagahô gitôm sickac hep tigen ma umbon ɲasawa sambuc ɲawê sa. ²⁵ Tigen gêtɲ ɲamata-ɲga in oc hêtɲ ɲandê atu ma lau têtɲ dindêc-ɲga oc sêtɲec in.

²⁶ “Têm naɲ ɲamalac ndê Atu oc mbu meɲ, naɲ lau oc sêmbo tôm sêmbo têtɲ Noa ndê têtɲ. ²⁷ Têtɲ ndoc dinaɲ lau seɲ gêtɲ ti sênôm gêtɲ, ma laungac ti lauwê sem dau e Noa sôtɲ waɲ gi. Goc bu atu suɲ ma seɲ ɲac hon su siɲga. ²⁸ Ma oc kain tigen tôm Lot ndê têtɲ, naɲ lau seɲ ti sênôm gêtɲ, semli gêtɲ ti sêkêtɲ gêtɲ bu lau semli, sêsô gêtɲ ɲawê ma sêkwê andu. ²⁹ Magoc têtɲ bêtɲ Lot hu malac Sodom siɲ, naɲ ya ti t̄solpa peɲ sip akêtɲ undambê ma seɲ lau Sodom-ɲga hon su. ³⁰ Ma lau oc sêmbo ɲalêtɲ tigen dinaɲ têtɲ bêtɲ naɲ ɲamalac ndê Atu mbu meɲ ma hoc dau asê. ³¹ Têtɲ bêtɲ dinaɲ, oc tôm dom bu lau naɲ sêndôc andu ɲasactô, naɲ sêsôtɲ andu ɲalôm sêndi bu sêkôtɲ gêtɲ daɲ. Ma ɲalêtɲ tigen, oc tôm dom bu lau naɲ sêmbo ôm, naɲ sêkac dau kwi bu sêkôtɲ si gêtɲ daɲ. ³² Gauc nem gêtɲ naɲ hêtɲ asê Lot ndê awê! ³³ Asa naɲ tac whin bu sap gêtɲ nom-ɲga dôɲ ɲapan tu mbo tali-ɲga, naɲ oc niɲga. Magoc asa naɲ hu siɲ tu êɲkuc aô-ɲga, naɲ oc niɲga dom. ³⁴ Aô wasôm têtɲ mac, têtɲ bêtɲ naɲ ɲamalac ndê Atu mbu meɲ, naɲ ɲamalac lu oc sêtɲyêc andu daɲ, ma Anötö oc kôtɲ inlu si daɲ, ma hu daɲ siɲ. ³⁵⁻³⁶ Ma awê lu oc sêndê gêtɲ sêmbo, ma Anötö oc kôtɲ daɲ, ma hu daɲ siɲ.” ³⁷ Yisu ndê ɲac-sêtɲomi sêtɲgô yom dau su, goc sêndac in, “Pômdau, gêtɲ dinaɲ oc hêtɲ asê yêc nde?” Ma Yisu sôm, “Yac bu dalic macmpon sêtɲgihi sêmbo, naɲ tanyalê bu gêtɲ mbôp daɲ yêc.”

18

Yom gôlin pi lêtɲ dateɲ mbec-ɲga

¹ Ma Yisu sôm yom gôlin daɲ têtɲ in ndê ɲac-sêtɲomi, ma kêdôhôn ɲac bu sêtɲeɲ mbec tôm bêtɲ hon, ma takwê bu sêtɲap ɲandô sa ma sêhu siɲ dom. ² In sôm, “Ngac êmatôtɲ yom-ɲga daɲ mbo malac atu daɲ. In tötɲ Anötö dom, ma toc ɲamalac daɲ sa dom. ³ Ma awê sawa daɲ ndôc

malac dinaŋ, ma in tɛŋ ŋgac êmatôc yom-ŋga dau gi ŋapaŋ, ma sôm, 'Ŋamalac daŋ kɛŋ ŋawapac tɛŋ aô. Nem aô sa ma êmatôc alu mba yom.'
 4 In ndac tidim daêsam magoc ŋgac dau tec bu nem in sa e tiŋambu in sôm tɛŋ dau, 'Aô gatôc Anötö dom, ma gatoc ŋamalac sa dom, 5 tigen awhê sawa dindéc ndac aô ŋapaŋ, ma bocdinaŋ aô wanem in sa ma wamatôc in ndê yom. Aô bu wakôm dom, dec in oc meŋ ŋapaŋ e kôm aô lic kam sa.' "

6 Ma Pômdau sôm tɛŋ ndê ŋgac-sêŋomi, "Ŋgac êmatôc yom-ŋga dau in ŋgac gitɛŋ dom, magoc in sôm bu nem awhê sawa dinaŋ sa.
 7 Mac lau naŋ Anötö kêyaliŋ mac sa ati in ndê, naŋ atɛŋ mbec tɛŋ in acsalô ti ôbwêc, mac gauc gêm sake? Anötö oc tec bu ŋgô mac nem mbec ma nem mac sa, a? 8 Mba! Aô wasôm tɛŋ mac bu in oc nem mac sa ŋagahô. Tigen, tɛŋ ndoc Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ, naŋ in oc tap lau ŋatô sa, naŋ sêsap si sêkɛŋ whiŋ in-ŋga dôŋ sêmbo, me mba?"

Yom gôliŋ pi Palêsai ma ŋgac kôc takis-ŋga daŋ

9 Yisu kêyalê bu lau ŋatô naŋ sêkɛŋ daŋga in, naŋ sêtoc dau sa bu lau gitɛŋ ma sêpu lau ŋatô. Bocdinaŋ in sôm yom gôliŋ daŋ bocdec bu. 10 "Ŋgac lu sêtɛŋ lôm dabuŋ si, bu sêteŋ mbec. Inlu si daŋ in Palêsai, ma ŋgac daŋ in ŋgac kôc takis-ŋga. 11 Palêsai dau tisa kalhac, ma teŋ mbec tu dau-ŋga bocdec bu, 'Anötö, aô wanem daŋge am bu aô gatôm lau ŋatô naŋ lau sac, naŋ dom. Aô gatôm lau kaŋ dom, me lau naŋ sêkôm mêtê sac me mêtê mockaiŋ-ŋga dom. Ma yomandô, aô gatôm ŋgac kôc takis-ŋga dindê dom. 12 Yêc wake hoŋ ŋalôm aô gahu gɛŋ daneŋ-ŋga siŋ tidim lu tu gauc nem am-ŋga. Aô gawhê neŋ awa ti wapa hoŋ kôc gi toŋ amanlu, ma gakɛŋ toŋ daŋ ti da tɛŋ am.' 13 Palêsai teŋ mbec bocdinaŋ, tigen ŋgac kôc takis-ŋga

kalhac ahê. In hóc tandô sa tɛŋ undambê dom, magoc wec ti ŋalôm ŋawapac ma teŋ mbec bocdec bu, 'Anötö, tamwalô aô ŋgac sac dec.' "
 14 Goc Yisu sôm, "Aô wasôm tɛŋ mac bu Anötö gêlic ŋgac kôc takis-ŋga dinaŋ ti ŋgac gitɛŋ, ma Palêsai dinaŋ mba. Ŋahu bu asa naŋ po dau ndê waê sa, naŋ Anötö oc êŋgwiniŋ in, ma asa naŋ kêgwiniŋ dau, naŋ Anötö oc toc in sa."

Yisu gêm mbec balêkoc sauŋ (Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

15 Tɛŋ bɛc daŋ lau sêkôc si balêkoc sauŋ sêtɛŋ Yisu sêmeŋ, bu in kɛŋ amba sac ŋac. In ndê ŋgac-sêŋomi sêlic e sêsôm dinda ti dambai. 16 Tigen Yisu mbwêc ŋac sêmeŋ ma sôm, "Atec balêkoc dinaŋ sêtɛŋ aô sêmeŋ, ma alhac ŋac ahuc dom. Bu Anötö ndê gôliŋ gic lau naŋ sêtôm balêkoc sauŋ-sauŋ dindéc, naŋ ŋawaê. 17 Aô wasôm yom ŋandô tɛŋ mac, bu asa naŋ bu sôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu nditôm balêkoc sauŋ daŋ dom, naŋ oc nditôm dom bu sôc ndi."

Ŋgac bata ti lêlôm (Mat 19:16-22; Mak 10:17-22)

18 Ma ŋgac bata Israel-ŋga daŋ ndac Yisu, "Kêdôhônwaga ŋayham, aô wakôm sake, dec tiŋambu Anötö oc kôc aô sa wambo taŋli yêc undambê?" 19 Ma Yisu sôm, "Tu sake-ŋga am sam aô bu ŋayham? Anötö tawasê in ŋayham. 20 Am kêyalê Moses ndê yomsu, 'Kôm gɛŋ mockaiŋ-ŋga dom. Ndic ŋamalac ndu dom. Nem kaŋ gɛŋ dom. Sôm yom tasan pi lau dom,' ma 'Toc damam lu dinam sa.' " 21 Ma ŋgac dau sôm, "Aô kakuc yomsu hoŋ dinaŋ tɛŋ ndoc aô gambo balê ŋapaŋ e kwahic dec." 22 Yisu ŋgô yom dinaŋ ma sôm tɛŋ in, "Am pônnda gɛŋ tigen. Kɛŋ am nem wapa hoŋ tɛŋ lau sênemlhi, ma ndic sam ŋa-awa tɛŋ lau ŋalôm sawa. Ma bocdinaŋ am nem awa ŋandô oc yêc undambê. Ma tiŋambu mweŋ ma êmkuc aô." 23 Magoc ŋgac dau ŋgô Yisu ndê

yom e ñalôm ñawapac, ñahu bu in ñgac ti wapa daêsam.

*Puc pi awa ti wapa
(Mat 19:23-30; Mak 10:23-31)*

²⁴ Yisu tahê in ma sôm, “Lau ti lélôm si awa ti wapa kalhac ñac ahuc e gitôm dom bu sêsôc Anötö ndê gôlin ñapu ñagahô. ²⁵ Bôc atu ñac gitôm kamel, oc tôm bu sôc so ñalasê ñagahô hóc gêlêc ñgac ti lélôm ñac bu sôc Anötö ndê gôlin ñapu su.” ²⁶ Lau ñac sêngô yom ñac sêsôm, “Bu bocdinañ dec asa oc tôm bu tap Anötö ndê mwasiñ nem lau si-ñga sa? Oc ñawapac atu!” ²⁷ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Gêñ ñac ñamalac sêtôm dom bu sêkôm, ñac Anötö gitôm bu kôm.”

²⁸ Ma Pita sôm têt in, “Yac oc bocke? Yac ahu mba andu ti gêt hon siñ tu añkuc am-ñga.” ²⁹ Ma Yisu sôm têt in, “Aö wasôm yom ñandô têt mac bu asa ñac bu hu andu, me awhê, me asidôwai, me damba lu dinda, me balêkoc siñ tu êñkuc aö-ñga, ³⁰ ñac Anötö oc kêt gêt kair ñac ñac daêsam têt in ô, têt têt in mbo nom. Ma têt têt ñambu-ñga, Anötö oc kôt in sa ma kêt in ndôc tali ñapan yêc undambê.”

Yisu sôm tiyham bu in oc mbac ndu

(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Yisu kôt ñgacsêñomi 12 sa sêsa si sêmbo ñac-ñga, ma sôm têt ñac bu, “Kwahic dec yac bu ñac Jerusalema dandi, ma gêt hon ñac lau propet sêto pi ñamalac ndê Atu, ñac oc ñandô sa. ³² Lau oc sêkêt in sip lau Rom-ñga amba, ma ñac oc sêsu in susu, sêkôm in ñayom, sêhê gasôp pi in, sêtap in, ma sêndic in ndu. ³³ Magoc in oc tisa tiyham têt bêt titô-ñga.” ³⁴ Tigeñ ñac sêñyalê yom ñac ñahu dom. ñahu yêc siñ ñac têt ñac, ma ñac si gauc sa pi Yisu ndê yom ñac dom.

*Yisu kôm ñgac tapec tandô po asê
(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)*

³⁵ Yisu ma lau ñac sêñkuc in sêñsêlêñ e sêsuñ sa malac Jeriko. Ma yêc sêñ ñamakê ñgac tapec ñac ñandô ma têt gêt. ³⁶ ñgac ñac ñandô bu lau daêsam sêñsêlêñ sêmbo sêñ, goc ñac gêt ñac ñahu. ³⁷ Ma lau sêsôm têt in bu Yisu Nasaret-ñga kêsêlêñ mbo sêñ meñ. ³⁸ Goc in mbwêc, “Yisu, †Dawid ndê Atu, tamwalô aö!” ³⁹ Lau ñac sêñsêlêñ sêmbo Yisu sêhec yom ñgac tapec ñac, ma sêsôm têt in bu nem ñac. Magoc in mbwêc ti ñac, “Dawid ndê Atu, tamwalô aö!” ⁴⁰ Yisu kwê ñac kalhac, ma sôm têt lau bu sêkôt ñgac ñac sêtêt in sêmbo. Ma têt ñac in tigasuc Yisu, ñac Yisu ñac in, ⁴¹ “Am tac whiñ bu aö wakôm sake têt am?” Ma in sôm, “Pômdau, aö tac whiñ bu tanôn ñayham sa.” ⁴² Goc Yisu sôm têt in, “Tanôm ñayham sa! Am nem kêt whiñ kôm am ñayham sa.” ⁴³ Ma ñagahô in in tandô ñayham sa, ma in kêt Yisu ma kêt in Anötö. Ma lau hon ñac sêlic gêt ñac, ñac sêmbo in Anötö bocdinañ.

19

Yisu lu Sakias

¹ Yisu sôm malac Jeriko gi, ma bu sêñsêlêñ gacgeñ sa ndi. ² Ma ñgac ñac mbo, ñac sêsam in ndê ñac bu Sakias. In ñgac bata kôt takis-ñga, ma in ñac ndê mone daêsam. ³ In tac whiñ bu lic Yisu pi ñandô, magoc in gitôm dom, bu in ñgac apê, ma lau daêsam sêñgihi Yisu ahuc. ⁴ Tu ñac-ñga in kêt muñ gi, ma pi a kiñ ñac, bu lic Yisu ñac kêsêlêñ mbo sêñ meñ. ⁵ Têt ñac Yisu hóc asê a ñac ñac, ñac tatak ma sôm têt in, “Sakias, sip mweñ ñagahô! Acsalô dec aö wambo am nem andu wawhiñ am.” ⁶ Goc ñagahô Sakias sip nom ma kôt Yisu sa ti atac ñayham, ma sêtêt in ndê andu si. ⁷ Magoc lau hon ñac sêlic gêt ñac sêtucdiñ ma sêsôm, “Yisu bu ndic ñgac sac ñac kêt!”

8 Têj ndoc sêmbô Sakias ndê andu, nañ ngac dau tisa ma sôm têj Yisu, “Pômdau lic! Kwahic dec aö wawhê aneñ wapa honj kôc ndi tonj lu, ma wakêñ tonj danj têj lau ñalôm sawa. Ma lau nañ aö kasau ñac ma gakôc ñac si mone, nañ aö waö mone dau tidim hale têj ñac.” 9 Dec Yisu sôm, “Acsalô lec Anötö ndê mwasiñ nem lau si-nga meñ pi lau andu dindéc-nga. Bu ngac dindéc in Abraham ndê apanğac danj whiñ. 10 Ñamalac ndê Atu meñ bu êñsalê lau nañ sinğa su, ma bu nem ñac si.”

*Yom gôliñ pi mone gol
(Mat 25:14-30)*

11 Lau nañ sêngô Yisu ndê yom dinañ, nañ sêlic bu in suñ sa têj Jerusalem, ma sêkêñ bata bu têj ndoc in hóc asê, nañ Anötö ndê gôliñ oc meñ sa tiawê, ma Yisu oc ti lau Israel-nga si kiñ. Bocdinañ Yisu gic hu sôm yom gôliñ danj têj ñac. 12 In sôm, “Ngac ti waê atu danj kêmasañ dau bu têj gameñ baliñ danj ndi, bu yêc dindê kiñ atu oc kêñ ñaclai têj in bu nem gôliñ lau yêc in dau ndê gameñ. Ma tiñambu in oc mbu meñ. 13 Boc-dinañ in kêgalêm in ndê lau akiñ amanlu sa, ma kêñ mone gol danj nañ sêsam bu ‘maina’ têj ñac tòm gi.* Ma in sôm têj ñac, ‘Akôc mone dec sa, ma akôm gwelen pi e nditôm aö wambu wameñ.’ 14 Magoc in ndê lau sêtec in, ma sêkêñ lau aheñ-nga ñatô sêñkuc in bu sêsôm têj kiñ atu bu, ‘Yac atec ngac dec bu nem gôliñ yac.’ 15 Magoc kiñ atu ngô ñac si yom dom ma kêñ ñaclai têj ngac dau bu nem gôliñ lau, goc in mbu têj in ndê gameñ gi. In hóc asê su, goc kêñ yom bu in ndê lau akiñ nañ in kêñ mone têj ñac, nañ sêtêñ in sêndi. In bu lic ñac sêkôm gwelen bocke pi mone dau.

16 “Ngac akiñ ñamata-nga meñ ma sôm, ‘Aneñ ñadau, aö gakôm gwelen pi am nem mone tigeñ, ma gatap mone amanlu tiyham sa.’

17 Ma ñadau sôm, ‘Aneñ ngac akiñ, am kôm ñayham! Am yob gêñ sauñ dindéc ñapep, ma kwahic dec aö wakêñ am nem gôliñ malac amanlu.’

18 “Ma ngac tilu-nga meñ ma sôm, ‘Ñadau, aö gakôm gwelen pi am nem mone tigeñ, ma gatap mone amanđan tiyham sa.’ 19 Ma ñadau sôm têj in, ‘Kwahic dec aö wakêñ am nem gôliñ malac amanđan.’

20 “Ma lau akiñ dau si danj meñ ma sôm, ‘Ñadau, am nem mone gol tigeñ kelec. Aö kapañ si ñapep. 21 Aö gatôc am, bu am ngac lêlê-nga dom. Am kêñ batam bu kôc gêñ ñandô yêc lau nañ am kêñ gêñ têj ñac dom. Ma am gic gêñ ñandô sa yêc gameñ nañ am sô gêñ ñawhê dom.’ 22 Goc ñadau sôm têj in, ‘Am ngac akiñ sac! Aö wamatôc am wañkuc yom nañ am daôm sôm. Am kêyalê bu aö ngac lêlê-nga dom, ma bu aö gakêñ batan bu wakôc gêñ yêc lau nañ aö gakêñ gêñ têj ñac dom, ma bu wandic gêñ ñandô sa yêc gameñ nañ gasô gêñ dom. 23 Tu sake-nga am kôm gwelen pi aneñ mone dom? Oc tòm bu am kêñ aneñ mone têj lau sêyob mone-nga bu sêyob e aö wambu wameñ, dec oc tòm bu sêkêñ mone ñagec sac mone dau ñahô ma aö wakôc honj sa.’

24 “Ma in sôm têj lau nañ sêlhac sêmpin, ‘Akôc in ndê mone tigeñ dinañ su, ma akêñ têj ngac akiñ nañ kôc mone amanlu.’ 25 Magoc ñac sêsôm, ‘Ñadau, in kôc mone amanlu su!’ 26 Goc ñadau sôm, ‘Aö wasôm têj mac bu asa nañ yob gêñ nañ aö gakêñ sip in amba, nañ ñapep, nañ wakêñ gêñ ñatô tiyham têj in whiñ. Tigeñ asa nañ yob ndê gêñ ñapep dom, nañ aö wakôc in ndê gêñ honj su. 27 Ma añgô! Aneñ ñacyo nañ sêtec bu aö wanem gôliñ ñac, nañ akôc ñac sêmeñ, ma andic ñac ndu yêc aö añôñ-nga.’ ”

* 19:13 Maina tigeñ gitôm ñdenarii 100, nañ gitôm ñaôli gwelen béc 100-nga.

Yisu hóc asê Jerusalem
(*Mat 21:1-9; Mak 11:1-10; Jon 12:12-15*)

²⁸ Yisu sôm yom dinañ su, ma kêsêlêñ hêganôn Jerusalem gi, ma in ndê sêñomi sêñkuc in. ²⁹ In kêsêlêñ gi e kêpiñ malac lu nañ sêsam bu Betpangi ma Betani, malac lu nañ sêyêc Lôc Olib. Ma in kêkin ndê ngacsêñom lu ³⁰ ma sôm têt inlu, "Asôc malac dindê andi, ma amlu oc atap donki dañ sa, nañ sêsô dôñ kalhac. In donki natu wakuc, nañ namalac dañ ndöc nahô mun su dom. Angapwêc su ma akôc sa amen. ³¹ Ma lau bu sêndac amlu bu bocke ma amlu bu angapwêc in su, goc asôm têt nac bu, 'Pômdau tac whiñ bu donki dindêc nem in sa.'" ³² Boc-dinañ ngac lu dinañ sêsôc malac dau si, ma sêtap donki dau sa tôm Yisu sôm. ³³ Sêngapwêc donki sêmbo, ma nadaui sêndac inlu bu, "Amlu angapwêc in tu sake-nga?" ³⁴ Ma sêsôm, "Pômdau tac whiñ bu donki dindêc nem in sa."

³⁵ Inlu sêwê donki dau sêtêt Yisu si, ma sêkêñ nac si nakwê awê-nga sac donki, ma sêkêñ in pi gi ndöc nahô. ³⁶ Yisu ndöc donki ma kêsêlêñ gi, ma lau sêhê si nakwê yêc señ. ³⁷ In kêsêlêñ gi e hóc asê gameñ nañ señ sip akêñ Lôc Olib, goc sêñomi toñ atu nañ sêñkuc in, nañ sêmbwêc ti atac nayham atu, ma sêmpin Anötö pi gêt dalô nañ sêlic. ³⁸ Sêsôm, "Anötö nem mbec kin nañ meñ gêm Pômdau anğô. Yom malô yêc undambê, ma Anötö ndê waê sa yêc lolôc!"

³⁹ Palêsai natô sêmbo sêwhiñ lau daêsam dinañ, ma sêsôm têt Yisu, "Kêdôhônwaga, hec yom am nem sêñomi, bu nac si yom so." ⁴⁰ Ma Yisu sôm têt nac, "Anğô! Sêñomi bu sênem dôñ, goc hoc dindêc oc sêmbwêc asê!"

⁴¹ Yisu kêsêlêñ gi e hóc tandô sa pi malac atu Jerusalem, dec tañ pi malac dau. ⁴² In sôm, "Tôm nasawa baliñ su e meñ têt accsalô lec aö tac whiñ bu mac lau Jerusalem-nga

anyalê lêt nañ oc tôm bu kêt mac ambo ti atac malô. Tigeñ mac nem nalôm nadandi ma kwahic dec lêt dau yêc siñ dau têt mac. ⁴³ Têm oc meñ sa, nañ nem nacyo oc sêñgihi mac ahuc ma sêñgili tunbôm ma sêsôc nem malac sêloc. ⁴⁴ Nac oc sêndic mac ti nem balêkoc hon ndu, m a sêseñ malac dindêc su e hoc dañ ndöc hoc dañ nahô tiyham dom. Nac oc sêkôm bocdinañ, nahu bu Anötö têt mac meñ bu nem mac sa, magoc mac anyalê dom."

Yisu soc lau su yêc lôm dabuñ
(*Mat 21:12-17; Mak 11:15-17*)

⁴⁵ Têt ndoc Yisu hóc asê Jerusalem, nañ in kêsêlêñ gi e sôc lôm dabuñ nabatêmdö gi. Ma in soc lau nañ sêkêñ gêt bu lau sênemlhi, nañ sêsa awê. ⁴⁶ In sôm têt nac, "Sêto Anötö ndê yom yêc bocdec bu, 'Aneñ andu gic waê bu lau sêteñ mbec sêmbo-nga,' magoc mac akôm Anötö ndê andu ti lau kañ si gameñ."

⁴⁷ Tôm bêt hon in kêtôhôn lau mbo lôm dabuñ nabatêmdö. Ma dabuñsiga atu-tu ti lau †Skraib nañ sêndôhôn yomsu, ma lau bata Israel-nga sêñsalê lêt bu sêndic in ndu. ⁴⁸ Magoc sêtap lêt dañ sa dom, bu lau hon atac whiñ bu sêngô in ndê yom, ma sêsap in dôñ napan.

20

Gêndac pi Yisu ndê naclai nahu
(*Mat 21:23-27; Mak 11:27-33*)

¹ Têt têt dinañ Yisu kêtôhôn lau, ma gêm mêtê pi nawae nayham mbo lôm dabuñ. Ma dabuñsiga atu-tu ti lau Skraib ma lau bata Israel-nga sêtêt in si, ² ma sêsôm, "Sôm têt yac. Am kôc naclai yêc nde, bu kôm gêt hon nañ am kôm? Asa kêt têt am?" ³ Ma in sôm, "Gêt namata-nga aö bu wakêt gêndac dañ têt mac. Asôm têt aö, ⁴ asa kêt naclai têt Jon dec in kêt lau? Anötö kêt naclai têt in, me mba?"

⁵ Nac sem yomgalôm têt dau pi Yisu ndê gêndac ma sêsôm, "Yac

bu dasôm bu, 'Anötö kên ñaclai têt Jon,' dec in oc ndac yac, 'Tu sake-nga mac akên whin Jon dom?'
 6 Magoc yac bu dasôm bu Jon kêku lau kêkuc ñamalac nom-nga si gauc ñambwa, dec lau hon oc sêtuc yac ña hoc dambac ndu, bu ñac sêlic Jon bu Anötö ndê propet dan." 7 Bocdinañ sêsôm têt Yisu bu sênjalê Jon ndê ñaclai ñahu dom. 8 Ma Yisu sôm têt ñac, "Ma bocdinañ aö wasôm aneñ ñaclai ñahu asê têt mac dom."

Yom gôlin pi lau sêyob ôm wain-nga

(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

9 Ma Yisu sôm yom gôlin dan têt lau dau bocdec bu, "Ngac dan sô ôm wain-nga dan, ma kên têt lau ñatô bu sêyob. Goc in têt gameñ dan gi ma mbo ñasawa baliñ. 10 Têt ndoc sêhon wain ñandô sa-nga, in kêkin ngac akiñ dan têt lau nañ sêyob in ndê ôm, nañ gi, bu sêkên wain ñandô ñatô têt in. Tigen ñac sic in, ma sêkên in kôlhö amba sawa gi. 11 Goc ñadau kêkin ngac akiñ dan tiyham, magoc ñac sic in ma sêkôm mêtê sac têt in, ma sêkên in kôlhö amba sawa gi. 12 Ma in kêkin ngac titô-nga têt ñac gi, magoc ñac sic in basô, ma sêmasuc in sa awê gi. 13 Goc ôm wain-nga ñadau sôm, 'Aö wakôm sake? Aö wañkiñ aneñ balê, nañ aö atac whin in ndu andô. Mboe ñac oc sêtoc in sa.' 14 Tigen têt têt lau sêyob ôm-nga sêlic ñadau ndê atu kêsêlêñ meñ, nañ sêsôm têt dandi, 'Ñadau ndê atungac dê oc wêkaiñ ôm dindéc. Dandic in ndu ma dakôc ôm dindéc su ti yac neñ.' 15 Ma sêmasuc in yêc ôm wain-nga, ma sic in ndu."

Ma Yisu ndac, "Mac gauc gêm bu ôm ñadau oc kôm sake têt ñac? 16 In oc meñ ma ndic lau sêyob ôm-nga ndu, ma kên ndê ôm têt lau ñatô sêyob." Lau nañ sênjalê yom dinañ sêsôm, "Mba! Bocdinañ dom!" 17 Magoc Yisu tahê ñac ma sôm, "Gauc nem yom nañ sêto yêc bocdec

bu, 'Hoc nañ lau sêkwê andu-nga sêtec, nañ kwahic ti hoc ñamata-nga yêc andu dau.' Mac anyalê yom dau ñahu, me mba? 18 Lau hon nañ sêtin gahi pi hoc dinañ e sêpeñ, nañ oc sêninga, ma hoc dau bu peñ pi ñamalac dan, dec oc sec in popoc."

19 Lau Skraib ti dabunsi ga atu-tu sênjalê bu Yisu ndê yom gôlin dinañ hêganôn ñac, dec ñac atac whin bu sêkôc in dön ñagahô eñ. Magoc ñac sêtoc lau nañ sêmbo sêwhin in, dec sêkôm dom.

Lau bu sêtin Yisu pi yom takis-nga

(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

20 Ma lau bata Israel-nga dinañ tatin Yisu ñapep, ma sêkên lau ñatô bu sêtin in. Lau sêtin Yisu-nga dinañ sênsau bu ñac tac whin bu sênjalê in ndê yom. Tigen sêkên dan ga bu mboe sênjalê in sôm yom so dan, dec ñac oc sêkên in sip gôlinwaga Rom-nga ndê amba, bu êmatôc in. 21 Ma ñac sêsôm têt in bu, "Kêdôhônwaga, yac anyalê bu am sôm yom ma kêdôhôn lau ñalên gitên. Am toc lau hon sa ñalên tigen, ma kêdôhôn Anötö ndê lêt têt lau kêkuc yom ñandô. 22 Kwahic dec yac bu andac am bu in solop bu yac dakên takis têt Sisa, me mba?"

23 Yisu kêyalê bu ñac gauc gêm bu sêtin in, dec sôm têt ñac, 24 "Atôc mone silba dan têt aö." Ma in ndac, "Asa ndê ñagatu ti ñaê yêc mone dindéc?" 25 Ma ñac sêsôm, "Sisa ndê." Goc Yisu sôm têt ñac, "Bocdinañ atoc Sisa sa ña gên nañ gic in ñawaê, ma atoc Anötö sa ña gên nañ gic in ñawaê."

26 Ñalên dinañ ñac sênjahê bu sêtin in bu sôm yom so dan yêc lau hon angô-nga, magoc sêtôm dom. Sêhêdaê tu in ndê yom ti gauc-nga, ma ñac si yom mba bu sêsôm ô.

Lau Sadiusi bu sêtin Yisu pi yom datisa akên lau batê-nga

(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

27 Têt dinañ lau †Sadiusi ñatô sêtin Yisu si. ñac lau Israel-nga si

tonj danj, nanj sêkênj whinj bu lau batê oc sêtisa tiyham dom. Ma njac sêkênj gêndac danj têtj Yisu bocdec bu, ²⁸ “Kêdôhônwaga, Moses to yac neñ yomsu danj bocdec bu. Njgac danj bu ndê dôwa nem awhê sa ma bu mbac ndu ma balêkoc mbasi, nanj njgac dau oc nem dôwa ndê awhê sawa, ma kwê balêkoc asê tu dôwa-njga. ²⁹ Têtj têtj danj, asidôwai 7 sêmbo. Njgac njamata-njga gêm awhê sa, magoc inj mbac ndu ma inj ndê balêkoc mba. ³⁰⁻³¹ Ma njgac tilu-njga gêm awhê sawa dau, tigenj mbac ndu ma balêkoc mba. Njalênj tigenj njgac titô-njga e têtj njgac ti-7-njga honj sem awhê sawa dau magoc sêmbac ndu ma balêkoc mba. ³² Ma tiñambu awhê dau mbac ndu. ³³ Kwahic dec yac bu andac am bocdec bu. Lau batê bu sêtisa tòm lau njatô sêsôm, dec awhê dau oc ti asa ndê awhê? Bu asidôwai 7 dinanj honj sem inj su têtj ndoc sêmbo tali.”

³⁴ Ma Yisu ô yom ma sôm têtj njac, “Lau têtj dindac-njga sem dau, ³⁵ tigenj têtj têtj njambu-njga, lau nanj Anötö oc lic bu lau gitênj ma uñ njac sa bu sêndöc tali yêc undambê, nanj oc sênem dau dom. ³⁶ Ma oc tòm dom bu njac sêmbac ndu tiyham, bu njac oc sêmbo sêtôm anjela. Lau nanj Anötö uñ sa sêndöc undambê, nanj oc sêti inj ndê balêkoc. ³⁷ Ma Moses dau tôc asê bu lau batê oc sêtisa. Gauc nem yom nanj inj to pi ndoc inj gêlic ya golom sa a danj. Têtj ndoc dinanj inj sam Pômdau bu Abraham ndê Anötö, Aisak ndê Anötö, ma Jakob ndê Anötö. ³⁸ Lau batê bu sêtisa dom, dec tu sake-njga Anötö sam dau bu lau tö dinanj si Anötö? Anötö inj lau batê si Anötö dom, inj lau tali si Anötö, bu lau honj si njahu sêmbo tali-njga yêc Anötö.”

³⁹ Lau †Skraib njatô sêngô Yisu ndê yom dau ma sêsôm, “Kêdôhônwaga, am nem yom njayham!” ⁴⁰ Ma tiñambu lau sêtöc dau bu sêkênj gêndac têtj Yisu tiyham.

Yisu kêsahê lau si gauc pi Mesaya (Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Ma Yisu sôm têtj njac, “Bocke ma lau sêsôm bu Mesaya inj Dawid ndê Atu? ⁴² Dawid dau to yom yêc Buku Wê-njga bocdec bu, ‘Anötö sôm têtj anej Pômdau, “Am ndöc aö amanj andô-njga, ⁴³ e nditôm aö wakênj nem njacyo sêsöc am gahim njapu.” ’ ⁴⁴ Bocdinanj Dawid dau sam Mesaya bu Pômdau, ma bocke dec lau sêsôm bu Mesaya inj Dawid ndê Atu?”

Yisu ndê puc pi lau Skraib si mêtê sac

(Mat 23:1-7; Mak 12:38-40)

⁴⁵ Ma yêc lau honj dinanj si anjgô-njga, Yisu sôm têtj inj ndê njgacsêñomi, ⁴⁶ “Ayob daôm njapep bu anjuc lau Skraib si gêbôm dom. Njac sêsöc njakwê baliñ ma sêñsêlênj sêmbo malac lôm, bu njac atac whinj bu lau sêtöc njac sa ma sêhê mwalêc njac. Njac atac whinj bu sêndöc mala njamata-njga yêc lôm wê-njga, ma lau tiwaê si mala têtj ndoc sênej mwasiñ-njga. ⁴⁷ Yêc lau honj anjgô-njga, sêtenj mbec baliñ, magoc têtj ndoc lau sêlic njac dom, nanj sêñsau lauwhê sawa bu sêngaho njac si andu su. Anötö oc êmatöc njac ma kênj njagêyô sac andô têtj njac.”

21

Awhê tuc danj kênj da danje (Mak 12:41-44)

¹ Yisu hôc tandô sa ma gêlic lau ti lêlôm sêkênj si da sip apa da-njga nanj kalhac lôm dabuj njamakê. ² Ma inj gêlic awhê tuc njalôm sawa danj kênj awa sauñ lu gitôm wan toea lu sip apa da-njga. ³ Ma inj sôm, “Aö wasôm yomandô têtj mac, bu yêc Anötö anjgô-njga awhê tuc njalôm sawa dindac kênj da hôc gêlêc lau honj si da su. ⁴ Njahu bu lau ti lêlôm sêkênj si da, magoc njac si awa daêsam gacgenj yêc njac-njga. Tigenj awhê dindac inj awhê njalôm sawa, ma inj kênj inj ndê gênj honj ti da.”

Yisu sôm yom pi lôm dabuj Jerusalem-njga (Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ Yisu ndê ngacsênjomi ñatô sêsôm yom pi hoc ñayham-ñayham ma gôlôn ñayham nañ lau ñatô sêkên bu sênjôlôn lôm dabuñ. Magoc Yisu sôm, ⁶ “Ndoc oc meñ sa, nañ gên ñayham hoñ nañ kwahic dec mac alic yêc gameñ dindec, nañ oc ñinga. Nacyo oc sêseñ hoc hoñ su, ma hoc dañ oc ndöc hoc dañ ñahô tiyham dom.”

Gên wapac têm ñambu-nga-nga
(Mat 24:3-14; 10:17-22; Mak 13:3-13)

⁷ Ma Yisu ndê ngacsênjomi sêndac in, “Kêdôhônwaga, ñawapac nañ am sôm yom pi, nañ oc hôc asê Jerusalem têt têm bocke? Ma gên sake oc kên puc yac bu têm dau meñ kêpiñ?” ⁸ Ma Yisu sôm, “Ayob daôm ñapep bu lau sênjsau mac dom. Lau daêsam oc sêmeñ sênem aö anôn ma sêsôm, ‘Aö Mesaya dau,’ ma ‘Têm dau meñ kêpiñ.’ Ankcuc ñac dom! ⁹ Ma têt têm mac anjô ñawaê bu lau sic siñ têt dau, me lau sêli dau sa, nañ atöc daôm dom. Bu gên hoñ dinañ gic waê bu meñ sa muñ, magoc têm ñambu-nga yêc dôn yêc.” ¹⁰ Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Kin nom-nga oc sêkên kisa dau, ma lau akên gameñ dañ oc sêndic siñ têt lau akên gameñ dañ. ¹¹ Tiyhôn oc nem atu, ma tôbôm ti gêmbac atu-tu oc sêhôn asê gameñ ñatô. Lau oc sêlic gên dalô atu-tu yêc umboñ, ma gên atu-tu nañ oc kôm ñac sêtöc dau atu.

¹² “Gên ñamata-nga, lau oc sêkên kisa mac, ma sêkôn mac dôn. Tu mac akên whin aö-nga, dec lau oc sêmatöc mac yêc lôm wê-nga, ma sêkên mac andöc gapocwalô. Ma ñac oc sêkên mac alhac kin ti gôlinwaga anjô-nga bu sêmatöc mac. ¹³ Ndoc dinañ in mac nem têm bu asôm yom asê pi aö. ¹⁴ Ahêgo daôm tu yom asôm-nga dom, ¹⁵ bu aö dauñ oc wanem mac sa, ma wakên yom ti gauc têt mac. Ma mac nem ñacyo oc sêtôm dom bu sêo mac nem yom me sêseñ mac

nem yom. ¹⁶ Dinami ti damami, ma asidôwai ma silip nañ sêkên whin dom, nañ oc sêhoc mac nem lau ñatô asê, ma sêndic ñatô ndu. ¹⁷ Tu aö-nga dec lau hoñ oc sêtec mac. ¹⁸ Tigeñ Anötö oc yob mac e nem kêclauñ ñandô dañ ñinga dom. ¹⁹ Magoc alhac ñanga ma ahu aö siñ dom, ma Anötö oc kôc mac sa andöc tamli ñapan yêc undambê.”

Ñawapac gameñ Judia-nga
(Mat 24:15-28; Mak 13:14-23)

²⁰ “Têt ndoc mac alic lau siñ-nga sênjihi Jerusalem ahuc, nañ dec anjalê bu ñasawa sauñ ma ñac oc sêseñ malac atu dau su. ²¹ Têt ndoc dinañ, mac lau nañ ambo gameñ Judia-nga nañ alhôn ñagahô api gameñ lôc-nga andi. Lau nañ sêmbo Jerusalem, nañ sêhu malac dau siñ, ma lau nañ sêmbo gameñ ñamakê-nga nañ sêsôn malac atu dau tiyham dom. ²² Yom hoñ nañ lau propet sêhoc asê gwanan pi ñagêyô nañ oc tap lau nom-nga sa, nañ oc ñandô sa têt têm dinañ. ²³ Oyaê. Lauwhê nañ daê ma lauwhê nañ sêkên su têt balêkoc, nañ oc sêtap ñawapac atu sa têt têm dinañ. Ñawapac atu oc hôc asê nom, ma lau Israel-nga oc sênjsahê ñacyo si atac ñandê. ²⁴ Lau gameñ apa-nga oc sêndic lau Israel-nga ñatô ndu ña bien baliñ, ma sênjaho ñatô su ma sêwê ñac sêtên lau apa si gameñ sêndi sêtôm lau gapocwalô-nga. Anötö kêmatin têm bu lau gameñ apa-nga sênjwiniñ lau Jerusalem-nga, ma ñac oc sêkôm e têm dau pacndê.”

Ñamalac ndê Atu ndê bêc mbu meñ-nga

(Mat 24:29-36; Mak 13:24-31)

²⁵ “Lau oc sêlic gên dalô ac-nga ti ayô-nga ma tata-nga. Ma yêc nom, gwêc oc li dau sa atu, ma kôm lau si gauc ênsôn ma ñalôm ñawapac atu. ²⁶ Gên ti ñaclai nañ sêlhac umboñ oc wiwic sa, ma tu dinañ-nga lau oc sêtöc dau e ñac tagôlô ma sêhêgo dau tu gên bocke nañ oc hôc asê

nom-nga. ²⁷ Têñ ndoc dinañ lau oc sêlic Njomalac ndê Atu mbu menñ ndöc dao ñahô ti ñaclai ma ñawasi atu. ²⁸ Têñ ndoc gêñ kainñ dinañ bu menñ sa, nañ atisa ma tamtac, bu mac nem ndoc bu atap Anötö ndê mwasiñ nem mac si-nga ña-ñandô sa, nañ menñ kêpiñ.”

²⁹ Ma Yisu sôm yom gôliñ dañ bocdec, “Gauc nem a lañ ma a ñatô. ³⁰ Têñ ndoc mac alic ñalauñ wakuc bu léc, nañ mac aňyalê bu ndoc ac-nga menñ kêpiñ. ³¹ Ma bocdinañ têtñ ndoc mac alic gêñ nañ aô gasôm yom pi, nañ hóc asê, dec aňyalê bu ndoc menñ kêpiñ bu Anötö ndê gôliñ menñ sa tiawê. ³² Yomandô! Lau têtñ dinañ-nga oc sêmbac ndu dom e gêñ hoñ dinañ hóc asê. ³³ Undambê ti nom oc niñga, tigenñ aneñ yom dañ oc niñga dom.”

Danem ali

³⁴⁻³⁵ Ma Yisu sôm, “Oc tòm dom bu ñamalac dañ êñléc béc ñambu-nga dau. Bocdinañ dec amasañ daôm ñapep ma anem ali. Ayob bu anôm gêñ êñiñ mac-nga ma aneñ gêñ ñawahô me apô sim daôm tu ñawapac nom-nga êñléc dom, bu mboe gêñ dau oc hê nem gauc dôtñ têtñ têtñ béc ñambu-nga dau menñ sa. Bu béc dau oc hóc asê mac ñagahô, tòm bôc dañ sip akô sep eñ. ³⁶ Anem ali ma ateq mbec bu Anötö kêñ licwalô têtñ mac bu ñawapac hoñ nañ oc sêhóc asê, nañ ku mac dulu dom, ma bu mac oc atôm bu alhac Njomalac ndê Atu aňgô-nga ti mayam pac.”

³⁷ Têñ ñasawa dinañ Yisu kédôhônñ lau mbo lôm dabuñ ñabatêmndô têtñ acsalô, ma inñ sa gi yêc Lóc Olib têtñ ôbwêc. ³⁸ Tòm béc hoñ lau daêsam sêtêñ lôm dabuñ si têtñ bêbêc ganduc, bu ñac atac whiñ bu sêngô Yisu ndê yom.

22

*Judas sôm tidônñ bu hoc Yisu asê
(Mat 26:14-16; Mak 14:10-11)*

¹ Lau Israel si †Mwasiñ Bolom Yist Mba-nga nañ lau sêsam bu Mwasiñ Pasowa-nga, nañ menñ kêpiñ. ² Ma dabuñsiga atu-tu ti kédôhônñwaga yomsu-nga sêñsalê lêtñ bu sêndic Yisu ndu gelec, ñahu bu sêtöc lau. ³ Têñ ndoc dinañ Sadañ sip Judas ndê ñalôm. Inñ ñgac nañ sêsam bu Iskeriot, ma inñ ñgacsêñomi 12 si dañ. ⁴ Inñ têtñ dabuñsiga atu-tu ti lau siñ-nga nañ sêyob lôm dabuñ, nañ gi, ma ñac sem yomgalôm pi lêtñ tu Judas hoc Yisu asê têtñ ñac-nga. ⁵ Goc ñac atac ñayham, ma sêsôm tidônñ bu sênemlhi inñ ña mone. ⁶ Judas gôlôc ma kêsalê ndoc bocke nañ lau daêsam oc sêmbo sêwhiñ Yisu dom, dec oc tòm bu inñ hoc Yisu asê.

*Yisu ndê ñgacsêñomi sêmasañ
Mwasiñ Pasowa-nga
(Mat 26:17-19; Mak 14:12-16)*

⁷ Mwasiñ Bolom Yist Mba-nga ñabêc nañ lau Israel sic domba Pasowa-nga ndu, nañ menñ hóc asê. ⁸ Ma Yisu kêkiñ Pita lu Jon ma sôm, “Amlu andi ma amasañ Mwasiñ Pasowa-nga bu daneñ.” ⁹ Ma sêndac inñ, “Am tac whiñ bu alu amasañ Pasowa yêc nde?” ¹⁰ Ma Yisu sôm têtñ inñlu, “Asôc Jerusalem andi, ma amlu oc atap ñgac dañ sa, nañ hóc bu lônñ dañ. Añkuc inñ atêñ inñ ndê ñadau ndê andu andi, ¹¹ ma asôm têtñ andu ñadau, ‘Alu mba kédôhônñwaga ndac am pi ñalôm ñacletñ-nga, bu inñ ti ndê ñgacsêñomi bu sêneñ Mwasiñ Pasowa-nga yêc am nem andu.’ ¹² Ma inñ oc têtñ ñalôm atu dañ yêc andu dau ñahô-nga têtñ amlu. Tebo ti gêñ hoñ tu yac daneñ Mwasiñ Pasowa-nga yêc ñalôm dinañ, goc amlu amasañ gêñ yêc ñalôm dinañ.” ¹³ Goc inñlu sêsôc Jerusalem si ma sêtap gêñ hoñ sa gitôm Yisu sôm têtñ inñlu, ma sêmasañ mwasiñ Pasowa-nga.

*Yisu gic hu Mwasiñ Dabuñ
(Mat 26:26-29; Mak 14:22-26)*

14 Têñ ôbwêc dinañ, Yisu ndöc tebo whiñ lau aposel bu sênen Mwasin Pasowa-nga. 15 Ma in sôm têtñ nac, "Ñasawa saun aö oc wahöc ñandê atu, magoc aö atac whiñ bu waneñ Mwasin Pasowa-nga dindec wawhiñ mac mun. 16 Bu aö wasôm têtñ mac, aö waneñ Mwasin Pasowa-nga tiyham dom e Anötö ndê gölin meñ sa tiawê, ma Pasowa dau ñandô meñ sa." 17 Goc in kôc laclhu wain-nga dan, gêm danje ma sôm, "Akôc ma akêtñ lom têtñ daôm. 18 Aö wasôm têtñ mac bu aö oc wanôm wain tiyham dom e Anötö ndê gölin meñ sa tiawê." 19 Ma in kôc bolom, gêm danje ma pô kôc, goc gic sam têtñ nac ma sôm, "Aö neñ ñandô dau dec, nañ gakêtñ tu mac-nga. Aneñ gêtñ dindec tu bu gauc nem aö-nga." 20 Nac señ gêtñ pacndê, goc ñalêtñ tigen in kôc laclhu wain-nga dan ma sôm, "Lacclu dindec ti dôhôn pwac wakuc aneñ dac-nga, nañ wakêc sin tu mac-nga. 21 Tigen angô! Ngac nañ bu hoc aö asê, nañ gêtñ gêtñ ndöc tebo whiñ aö. 22 Bu gêtñ nañ oc hóc asê Ñamalac ndê Atu, nañ kêtuc lêtñ nañ Anötö kêmaseñ gwanan su, tigen ngac nañ hoc aö asê, nañ oc tap ñagêyô atu sa. Oyaê!" 23 Goc ñac hoñ sêndac dandi pi ñac si asa oc kôm gêtñ dau.

Asa ti ngac ñamata-nga
(Mat 20:25-28; 19:28; Mak 10:42-45)

24 Ma têtñ ndoc dinañ ngac-sêñomi sêsen dau bu ñac si asa ti ngac ñamata-nga. 25 Goc Yisu sôm têtñ nac, "Lau sambuc si kin sêtoc dau sa têtñ nac si lau, ma lau nañ sem gölin lau, nañ sêsam dau bu lau ñamata-nga. 26 Magoc mac ankcuc mêtê kain dinañ dom. Mac nem asa in ngac tiwaê, nañ êngwiniñ dau ti ngac waêmbe. Ma asa in ngac ñamata-nga, nañ ti ngac akiñ ñambwa. 27 Mac gauc gêm bocke? Ngac nañ ndöc tebo, ma ngac nañ gêm akiñ in, nañ inlu si asa ti ngac ñamata-nga? Yêc ñamalac

angô-nga, ngac nañ ndöc tebo in ngac ñamata-nga. Tigen aö gambo gawhiñ mac gitôm ngac akiñ.

28 "Ndoc bocke nañ ñawapac me kisa tap aö sa su, nañ mac ahu aö sin dom. 29 Bocdinañ tiñambu aö wakêtñ mac anem gölin lau, gitôm Damañ kêtñ ñaclai tu wanem gölin-nga sip aö daun aman. 30 Ma mac oc aneñ ti anôm gêtñ awhiñ aö yêc gameñ undambê-nga, ma mac oc andöc pôn atu ma amatôc Israel si lau ñaton 12."

Yisu sôm bu Pita oc sêc in ahuc
(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31)

31 Ma Yisu gic têtñ yom ma sôm, "Saimon, Saimon, Sadañ ndac bu êñsahê mac nem akêtñ whiñ bu gêtñ ñandô me mba, gitôm lau sêwhê wit ñapa ti ñandô kôc. 32 Tigen aö gateñ mbec tu am-nga Saimon, bu am oc hu nem kêtñ whiñ sin dom. Ma tiñambu têtñ têtñ am nem daôm kwi, nañ puc nem asidôwai dôñ." 33 Dec Pita sôm, "Pômdau, têtñ nac sêkêtñ hêclu dasôc gapocwalô, me sêndic hêclu ndu, aö wahu am sin dom." 34 Ma Yisu sôm, "Pita, aö wasôm têtñ am, ôbwêc dec am oc sêc aö ahuc tidim tô, ma tiñambu dalec oc tañ."

Ngacsêñomi oc sêtap kisa sa

35 Goc Yisu ndac ñac, "Têtñ ndoc aö kakin mac asa a bu anem mêtê lau, nañ mac akôc talhi mone-nga, ti gata, ma atapa dom. Têtñ ndoc dinañ mac apônnda daôm, me mba?" Ma ñac sêsôm, "Mba." 36 Goc Yisu sôm, "Kwahic dec ma ndi, mac nem talhi mone-nga me gata bu yêc, nañ akôc sa. Ma mac nem bien baliñ bu mbasi, dec akêtñ nem ñakwê awê-nga têtñ lau sênemlhi, goc akôc ñawa ma anemlhi bien baliñ dan. 37 Bu sêto yom dan yêc bocdec bu, 'Sêlic in gitôm lau sac si dan.' Yom dau hêganôn aö, ma gic waê bu ñandô sa. Yomandô, yom nañ sêto pi aö, nañ oc ñandô sa." 38 Ma ngacsêñomi sêsôm, "Pômdau lic! Bien baliñ lu dec sêyêc." Ma Yisu sôm, "Gitôm."

*Yisu tenj mbec yêc Lôc Olib
(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)*

³⁹ Yisu ti ndê ngacsênjomi sêhu malac Jerusalem sinj, ma sêsa sêtênj Lôc Olib si. Têm daêsam su sêkac sa sêmbo gamej dinaj. ⁴⁰ Inj hôc asê ma sôm têtj njac, "Atej mbec bu lêtôm tap mac sa dom." ⁴¹ Goc inj hu njac sinj ma sa njasawa sauj gi, pôtj haduc ma tenj mbec bocdec bu, ⁴² "Damanj, am bu tac whinj, dec kôc laclhu njawapac-njga dindéc su yêc aô. Tigenj êmkuc anej tac whinj dom, kôm tôm am daôm nem atac whinj bu kôm." ⁴³ Ma anjela undambê-njga danj hoc dau asê têtj inj, ma kôm inj licwalô sa. ⁴⁴ Yisu pô sim dau njandô, ma tenj mbec njanja, ma inj ndê wahenj kêc sip nom gitôm dac.

⁴⁵ Inj tenj mbec su, goc tisa ma mbu têtj inj ndê ngacsênjomi gi, ma gêlic bu njac sêyêc bêtj sêyêc. Njác si njalôm njawapac kôm njac kwapac. ⁴⁶ Ma inj unj njac sa goc ndac njac, "Tu sake-njga mac ayêc bêtj ayêc? Atisa mac atej mbec bu lêtôm tap mac sa dom."

Sêkôc Yisu dônj

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-52; Jon 18:1-11)

⁴⁷ Yisu sôm yom dau mbo, ma ngacsênjomi 12 si danj, nanj sêsam bu Judas, nanj hôc asê ma wê lau toj atu sêwhinj inj. Inj kêsêlênj têtj Yisu bu ngutô inj, ⁴⁸ magoc Yisu ndac inj, "Judas, bocke? Am bu ngutô Njamalac ndê Atu tu bu hoc inj asê, a?" ⁴⁹ Lau nanj sêmbo sêwhinj Yisu, nanj sêlic gêtj nanj bu hôc asê ma sêndac, "Pômdau, yac andic njac njac bienj, a?" ⁵⁰ Ma njac si danj puc ndê bienj sa ma pa dabun-siga njamata-njga ndê njac akinj ndê dangalaunj andô-njga su. ⁵¹ Magoc Yisu sôm, "Akôm bocdinaj dom!" Ma inj kêmasec njac dau ndê dangalaunj, ma kôm inj njayham sa. ⁵² Goc Yisu sôm têtj dabun-siga atu-tu ti lau bata, ma lau sinj sêyob lôc dabun-njga, nanj sêmenj bu sêkôc inj dônj, "Bocke dec mac akôc bienj ti gêtj

sinj-njga ma asa amenj bu akôc aô dônj gitôm njac kanj danj? ⁵³ Tôm bêtj honj aô gambo gawhinj mac yêc lôc dabun njagamenj, ma mac akôc aô dônj dom. Tigenj kwahic dec ti mac nem ndoc, ma njac lai njasec-njga gêm gôlinj mac."

*Pita sêc Yisu ahuc
(Mat 26:69-75; Mak 14:66-72; Jon 18:15-18, 25-27)*

⁵⁴ Njác sêkôc Yisu dônj, ma sêwê inj sêtênj dabun-siga njamata-njga ndê andu si. Ma Pita kêkuc njac mbo ahê. ⁵⁵ Yêc dabun-siga dau ndê andu njaturjôm, lau njatô sêkôm ya golom asê, goc sêndôc sêwhinj dau ma sênsulu. Ma Pita gi ndôc sic whinj njac. ⁵⁶ Awhê akinj danj gêlic Pita ndôc ya njawê, goc tahê inj ma sôm, "Inj njac dindéc inj kêkuc Yisu whinj." ⁵⁷ Tig enj Pita pa dau ma sôm, "Awhê! Aô kayalê inj dom!"

⁵⁸ Njasawa sauj ma njamalac danj gêlic inj ma sôm, "Am lau nanj sênkuc inj, nanj si njac danj!" Ma Pita ô yom ma sôm, "Am njac, mba!"

⁵⁹ Acgatu njasawa danj menj gi su, ma njamalac danj tiyham sôm ti njanja, "Njác dindéc inj kêkuc Yisu whinj! Yomandô! Bu inj njac Galili-njga." ⁶⁰ Magoc Pita sôm, "O njac daôm! Aô kayalê yom nanj am sôm, nanj njahu dom!" Inj sôm yom dinaj mbo, ma mbac dalec tanj. ⁶¹ Ma Pômdau kac dau kwi ma tahê Pita, ma Pita gauc gêm yom nanj Pômdau sôm têtj inj bocdec bu, "Ôbwêc dindéc am oc sêc aô ahuc tidim tō, ma tinjambu mbac dalec oc tanj." ⁶² Goc inj sa awê gi, ma tanj dau ndu.

*Lau sinj-njga sêsu Yisu susu
(Mat 26:67-68; Mak 14:65)*

⁶³⁻⁶⁴ Lau sinj-njga nanj sêkôc Yisu dônj, nanj sic hu sêsu inj susu. Sêkic inj tandô ahuc njac po, goc sêtap inj ma sêndac, "Am bu propet, dec sôm asê bu asa dec tap am?" ⁶⁵ Ma sêpu inj ti sêngwininj inj njac yom sac daêsam.

*Lau bata Israel-nga sêmatôc Yisu
(Mat 26:63-68; Mak 14:61-65)*

⁶⁶ Têñ bêbêc ganduc lau bata Israel-nga, ma dabuñsiga atu-tu ti lau Skraib sêkac sa sêpitigen, ma sêkên Yisu kalhac ñac anğô-nga. Ñac sêsôm têt in, ⁶⁷ “Am bu Mesaya dau, dec sôm têt yac!” Ma Yisu sôm têt ñac, “Aö bu wasôm, dec mac oc akên whin aö dom, ⁶⁸ ma aö bu wakên gêndac dan têt mac, dec mac oc aö aneñ yom dom. ⁶⁹ Tigen, têt kwahic dec ma ndi, Ñamalac ndê Atu oc ndöc Anötö Ñaclai Ñadau ndê amba andô-nga.” ⁷⁰ Ma ñac hoñ sêsôm, “Bocdinañ, am sôm bu am Anötö ndê Atu, a?” Ma Yisu sôm, “Mac asôm solop bu aö dauñ dindéc.” ⁷¹ Goc sêsôm têt dandi, “Yac danğô yom nañ in dau sôm su. Dapônda yom dan tu tanğôlin pi in-ğm dom.”

23

*Pailot kêsu Yisu
(Mat 27:11-26; Mak 15:2-15; Jon 18:29-19:16)*

¹ Goc lau hoñ dinañ sêtisa ma sêwê Yisu sêtên Pailot si. ² Ma ñac sênğôlin yom pi in, ma sêsôm, “Ngac dindéc gêli lau Israel-nga ñalôm sa. In sôm bu lau sêkên takis têt Sisa dom, ma in toc dau sa ma sam dau bu Mesaya, kin nañ lau Israel-nga sêkên bata.” ³ Goc Pailot ndac Yisu bocdec bu, “Am lau Israel-nga si kin, a?” Ma Yisu sôm, “Tôm nañ am daôm sôm.” ⁴ Dec Pailot sôm asê têt dabuñsiga atu-tu ti lau hoñ, “Aö gatap ñgac dindéc ndê giso dan sa dom, bu tamatôc in pi-nga.” ⁵ Tigen ñac sêsôm ti ñanğa, “In kêdôhôn lau ma gêli ñac si ñalôm sa yêc gameñ Judia-nga hoñ. In gic hu yêc gameñ Galili-nga ma kôm ñapan e meñ têt gameñ dindéc.”

Pailot kêkin Yisu têt Herod Antipas

⁶ Têt ndoc Pailot ngô yom dinañ, nañ in ndac ñac bu Yisu in ñgac

Galili-nga, me mba. ⁷ Ma in tap sa bu in ñgac Galili-nga, dec kêkin in têt Herod gi. Herod in ñgac nañ gêm gôlin gameñ Galili-nga, ma in mbo malac Jerusalem têt têt dinañ. ⁸ Têt têt Herod gêlic Yisu, nañ in tac ñayham atu, bu ñasawa baliñ su in tac whin bu lic in. In ngô ñawaê pi Yisu su, ma kên bata bu lic in kôm gên dalô dan. ⁹ In kên gêndac daêsam têt Yisu, magoc Yisu ô yom dom.

¹⁰ Têt dinañ dabuñsiga atu-tu ti lau Skraib sêtisa ma sênğôlin yom pi in ti ñanğa. ¹¹ Goc Herod ti lau sin-nga sêsu Yisu susu ma sênğwiniñ in. Sêkên in sôc ñakwê baliñ gitôm kin sêsôc, ma sênkin in mbu têt Pailot gi. ¹² Muñ-nga Herod lu Pailot sêkên kisa dau, magoc acsalô dinañ inlu sêhê silip dandi.

Pailot bu êngapwêc Yisu

¹³ Pailot mbwêc dabuñsiga atu-tu ti lau bata ma lau Israel-nga ñatô sêpitigen, ¹⁴ ma sôm têt ñac, “Mac akôc ñgac dau atên aö amen, ma asôm bu in gêli lau ñalôm sa. Aö kasahê in yêc mac anôm-nga, ma gatap sa bu yom nañ mac anğôlin pi in, nañ ñahu mba. ¹⁵ Ma Herod bocdinañ, bu in kêkin in mbu têt yac meñ. Bocdinañ wasôm têt mac bu ñgac dau kôm giso dan dom bu dandic in ndu. ¹⁶⁻¹⁷ Tu dinañ-nga aö wakên aneñ lau sêhi in ña sô, ma sêhu in sin lhö ndi.” ¹⁸ Magoc ñac sêmbwêc atu sêwhin dau bu, “Kôc in sa ma ndic in ndu! Ma hu Barabas sin têt yac.” ¹⁹ Barabas in ñgac nañ ndöc gapocwalô têt ndoc dinañ, bu in kêgilí lau bu sêndic sin, ma in gic lau ñatô ndu. ²⁰ Magoc Pailot tac whin bu êngapwêc Yisu su, dec sôm yom ñanğa tiyham bu nem ñac si ñalôm kwi. ²¹ Magoc ñac sêmbwêc yom ñapan, “Ndic in pi a gicso dau! Ndic in pi a!” ²² Goc Pailot sôm têt ñac tidim tö-nga, “Tu sake-nga? In kôm giso bocke? Aö gatap yom dan sa pi in dom, bu dandic in ndu.

Bocdinañ aö wakêñ aneñ lau siñ-nga sêndic inñ ñamlic ñandê, ma wahu inñ siñ.”²³ Tigeñ ñac sêmbwêc hôc ahuc ñapañ, bu sêndic inñ pi a gicso dau. Ma sêmbwêc yom dau e Pailot sôc ñapu.²⁴ Inñ gôlôc ma sôm têtñ lau siñ-nga bu sêkôm gitôm lau dau si yom.²⁵ Barabas, ñgac siñsêlêc nañ ndôc gapocwalô tu inñ gic lau ndu-nga, nañ sêngapwêc inñ su tôm lau sêndac. Magoc Yisu, nañ sêtec, nañ Pailot kêkiñ inñ têtñ lau siñ-nga bu sêndic inñ ndu.

Sic Yisu pi a gicso dau

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

²⁶ Ñac sêwê Yisu sêsa si, ma yêc señ sêtap ñgac dañ ñaê Saimon sa. Inñ ñgac malac Sairin-nga,* ma inñ kêsêlêñ mbo señ akêñ gameñ ñamakê-nga bu têtñ Jerusalem ndi. Lau siñ-nga sêkôc Saimon ma sêkêñ inñ kêbalañ a gicso dau kêkuc Yisu.

²⁷ Lau daêsam sêñkuc Yisu si, ma lauwhê ñatô sêwhiñ ñac, sêhu dañgibo asê pi inñ ma sêtañ.²⁸ Goc Yisu kac dau kwi ma sôm têtñ ñac, “Mac lauwhê Jerusalem-nga, atañ aö dom! Tigeñ atañ tu daôm-nga, ma tu mac nem balêkoc-nga.”²⁹ Bu ndoc ñawapac-nga oc meñ sa, nañ mac oc asôm bu inñ gêñ ñayham bu lauwhê ñatô ñac lauwhê gapoc ma sêkôc balêkoc me sêkêñ su têtñ balêkoc dom.³⁰ Têtñ ndoc dinañ, lau oc tac whiñ bu lôc dañ tip meñ ma êngatôc ñac si.³¹ Gêñ nañ kwahic dec sêkôm têtñ aö, nañ gitôm sêkêñ ya gêñ a batac. Bocdinañ ahêgo daôm pi gêñ ñac oc sêkôm tiñambu-nga, oc nditôm sêkêñ ya neñ a basô.”

³² Lau siñ-nga sêwê ñgac sac lu sêwhiñ Yisu, bu sêndic inñlu ndu sêwhiñ inñ.³³ Ñac sêsa si e sêhêc asê gameñ nañ sêsam bu Ñakêcyha, ma yêc dinde ñac sic Yisu pi a gicso dau. Ma sic ñgac sac lu sêpi a gicso sêwhiñ Yisu, dañ kêgalêñ

andô-nga, ma dañ kêgalêñ gasê-nga.³⁴ Têtñ dinañ Yisu teñ mbec ma sôm, “Damañ, suc aneñ ñacyo si sac kwi, bu ñac sêñyalê gêñ nañ sêkôm, nañ dom.” Tiñambu lau siñ-nga sêpuc gapoc bu sêlic ñac si asa oc kôc Yisu ndê ñakwê.

³⁵ Lau daêsam sêlhac ma tahê Yisu, ma lau bata Israel-nga bocdinañ. Sêlhac ti sem tô inñ ma sêsôm, “Inñ gêm lau ñatô sa. Inñ bu Mesaya nañ Anötö kêyalin sa, nañ nem dau si mañ.”³⁶ Ma lau siñ-nga sêtigasuc ma sêsu inñ susu boc-dinañ. Sêkêñ wain ñamakic têtñ inñ,³⁷ ma sêsôm, “Am bu lau Israel-nga si kiñ, nañ goc nem daôm si.”³⁸ Ñac sêto yom kalhac inñ ndê a gicso dau ñahô, nañ sôm, ‘Lau Israel-nga si Kiñ dindêc.’

³⁹ Ñgac sac dañ nañ kêgalêñ a gicso dau kêpiñ Yisu, nañ su inñ susu ma sôm, “Am Mesaya dau, a? Bocdinañ dec nem daôm si, ma nem alu si awhiñ!”⁴⁰ Tigeñ ñgac sac tilu-nga hec yom inñ, ma ndac, “Am töt Anötö, me mba? Yac lau töt dakôc ñagêyô tigeñ.⁴¹ Hêclu dakôc ñagêyô solop, bu hêclu dakôm sac. Magoc ñgac dindêc kôm giso dañ dom.”⁴² Goc inñ sôm têtñ Yisu, “Yisu, têtñ ndoc am ndôc nem pôtñ kiñ-nga, nañ gauc nem aö.”⁴³ Ma Yisu ô yom ma sôm têtñ inñ, “Aö wasôm yomandô têtñ am bu acsalô lec am oc ndôc †Paradais whiñ aö.”

Yisu mbac ndu

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-39; Jon 19:28-30)

⁴⁴ Têtñ ac kalhac lhu, ñasec gêm gameñ sambuc ahuc e acgatu gitôm 3 kilok telha-nga,⁴⁵ bu ac gêm ganduc. Ma po baliñ nañ kêgalêñ lôm dabuñ ñalôm, nañ dau kic gi lu.⁴⁶ Têtñ ndoc dinañ Yisu mbwêc awha atu ma sôm, “Damañ, aö gakêñ aneñ gatuñ sip am amam!” Inñ sôm yom dinañ su, goc mbac ndu.

⁴⁷ Ñgac bata siñ-nga gêlic gêñ hon dinañ, ma kêpiñ Anötö ma sôm, “Yomandô! Ñgac dindêc inñ ñgac

* 23:26 Sairin - malac dañ nañ yêc Not (North) Afrika.

gitên!”⁴⁸ Ma lau daêsam nan sêkac sa su bu sêlic lau sin-nga sic Yisu pi a gicso dau, nan sêlic gên hon dinan e kôm nac si nalôm nawapac, dec sêndahin nasu ma sêlhô si.⁴⁹ Ma lau hon nan sênnyalê Yisu, ma lauwê nan sênkuc in akên gamej Galili-nga, nan sêlhac ahê ma sêlic gên dinan.

Josep kên Yisu ndê namlan yêc hoc nasu

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ngac dan mbo, nan ndê naê Josep. In ndê malac Arimatiya yêc gamej Judia-nga, ma in ngac nayham ma gitên nan kên bata Anötö ndê gôlin bu men sa tiawê. In lau †Sanedrin-nga si dan, tigen in nalôm whin yom nan nac sêkic pi Yisu bu sêndic in ndu, ti gên nan sêkôm têt in, nan dom.⁵² Têt telha dinan in têt Pailot gi, ma ndac Yisu ndê namlan.⁵³ Goc in kôc in su yêc a gicso dau, kêpan in na po nayham dan, ma kên in yêc sêhê dan. Lau sêlên sêhê dinan gwanan su yêc hoc dan nalôm, ma sêkên ngac batê dan yêc sêhê dau mun su dom.

⁵⁴⁻⁵⁵ Lauwê nan mun-nga sênnyalên sêwhin Yisu têt ndoc in men akên gamej Galili-nga, nan sênkuc Josep si, ma sêlic sêhê dinan ti gamej nan Josep kên Yisu ndê namlan yêc nan. Tigen bêt dinan in lau Israel si bêt sêmasan dau tu sêlic om-nga, ma ndoc Sabat-nga men kêpin.⁵⁶ Bocdinau lauwê dinan sêmbu sêtên si andu si, ma sêmasan bu namalu ti gên natô bu sênem oso Yisu. Ma têt bêt Sabat-nga, nac sênwhan dau tôm yomsu Sabat-nga sôm.

24

Yisu tisa

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-13)

¹ Sabat men gi su, ma têt wake nabêt namata-nga, goc lauwhê dinan sêti têt bêtêc ganduc. Sêkôc gên namalu nan sêmasan su, ma

sêsa sêtên sêhê dau si.² Ma sêlic bu hoc atu nan Josep kêpi gi tin sê awha, nan ndôc namala dom.³ Dec sêsôc si, magoc sêtap Pômdau Yisu ndê namlan sa dom.⁴ Sêlhac ma sêhêdaê, ma ngac lu ti nakwê nawasi atu, sêhoc dau asê ma sêlhac sêwhin nac.⁵ Dec lauwhê sêtôc dau, ma sêwec angô andô têt nom. Ma ngac lu sêsôm têt nac, “Tu sake-nga mac anjalê in nan mbo tali, yêc lau batê si mala?”⁶ In mbo lec dom, in tisa su. Gac nem yom nan in sôm têt mac mun su, têt têt in mbo gamej Galili-nga.⁷ In sôm bu lau oc sêhoc Namalac ndê Atu asê ma sêkên in sip lau sac si amba, ma nac oc sêndic in pi a gicso dau, ma têt bêt titô-nga in oc tisa tiyham.”⁸ Goc lauwhê dinan gac gêm yom nan Yisu sôm mun su.⁹ Ma nac sêhu sêhê dau sin ma sêmbu sêtên Jerusalem si, ma sic min yom hon dinan têt ngacsênjomi 11, ma têt lau hon nan mun-nga sênkuc Yisu.

¹⁰ Lauwhê dau si naê bocdec. Maria Magadala, Joana, ma Jems dinda Maria, ma lauwhê natô sêwhin. Nac sic min têt lau aposel,¹¹ magoc aposel sênngô yom dau gitôm yom nambwa, ma sêkên whin dom.¹² Goc Pita tisa ma kêt têt sêhê gi. In wec bu têt gwani sêhê nalôm, dec in gêlic po nambwa nan yêc. Goc in kôlhô gi ma gac gêm yom daêsam pi gên hon dinan.

Yisu hoc dau asê têt ngacsênjom lu

¹³ Têt bêt tigen dinan ngacsênjom lu sênnyalên sêmbu sen bu sêtên malac Emeyas sêndi. Sen akên Jerusalem têt Emeyas, nan nasawa gitôm kilometa 11.¹⁴ Inlu sem yomgalôm têt dandi, pi gên hon nan hêt asê têt têt dinan.¹⁵ Sênnyalên ti sem yomgalôm sêmbu, ma Yisu dau men kêsêlên whin inlu.¹⁶ Tigen Anötö kôm inlu tandô nalên kain dan sa, dec sênnyalê in dom.¹⁷ Ma in sôm têt inlu, “Yom bocke dec amlu

asôm têt daôm ma anşêlên ambo sen?” Goc inlu sêkwê dôn sêlhac, ma sêwec. ¹⁸ Ma inlu si dan nan sêsam bu Kliopas ô yom ma sôm, “Nacên hon nan sêmbo Jerusalem têt têt dindec, nan sênjalê gêt nan hóc asê. Bocke dec am kêyalê dom?” ¹⁹ Ma Yisu ndac, “Gêt sake?” Ma sêsôm têt in, “Gêt nan hóc asê Yisu Nasaret-nga. Ngac dau in propet dan, ma in kôm gêt ma sôm yom ti nac lai atu yêc Anötö ma namalac hon anğô-nga. ²⁰⁻²¹ Ma yac akên batan su, bu mboe in Mesaya nan Anötö oc ênkin bu êngaho lau Israel-nga su yêc lau Rom-nga amba. Tigen yac mba dabun-siga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêkên in têt lau Rom-nga bu sêmatôc in, ma nac sêkic yom bu in mbac ndu, ma sic in pi a gicso dau. Gêt hon dinan hóc asê in, ma kwahic dec bêc tö giŋga su. ²² Ma bêbêc lec yac mba lauwê natô sêsôm yom nan kôm yac hon asö. Têt bêbêc ganduc, nac sêtên sêhó si, ²³ magoc sêtap in ndê namlan sa dom. Sêmbu sêmen, ma sêsôm bu anela sêhoc dau asê têt nac, ma sêsôm têt nac bu Yisu mbo tali. ²⁴ Lau natô nan sêmbo sêwhin yac, nan sêsa sêtên sêhó si, ma sêtap gêt hon sa tøm lauwê dau sêsôm, magoc sêlic Yisu dom.”

²⁵ Goc Yisu sôm têt inlu, “O mac lau! Mac nem gauc sa dom. Lau propet sêhoc yom asê pi gêt hon dinan gwanan su, magoc mac akên whin gwalec! ²⁶ Sêhoc yom asê ma sêsôm bu Mesaya gic waê bu hóc nawapac hon dinan, ma tinambu tap in ndê nawasi sa.” ²⁷ Ma Yisu whê inlu si gauc sa pi yom hon nan Moses ti lau propet sêto hêganôn in, e in whê Anötö ndê yom hon nan sêto gwanan pi in, nan sa têt inlu.

²⁸ Nac sêsun sa malac Emeyas, ma Yisu kôm bu hu inlu sin, ma ênsêlên gacgen ndi. ²⁹ Magoc sêten in ti nannga, ma sêsôm, “Mbo whin alu, bu ac pacndê ma sauŋ oc ôbwêc sa.” ³⁰ Dec Yisu sôc malac dau gi, bu mbo

whin inlu. Ma têt ndoc sêndöc sic bu sênen gêt, nan Yisu kóc bolom sa, gêm danje ma pô kóc, goc kêt têt inlu. ³¹ Ma inlu si tandô nawa sa, dec sênjalê in. Ma nagahô en Yisu anğô mba. ³² Ma inlu sêsôm têt dandi, “Yomandô. Têt ndoc in sôm yom têt hêclu yêc sen, ma whê Anötö ndê yom nan sêto yêc, nan sa, dec kôm hêclu nen nalôm kac hêclu nandô.” ³³ Goc inlu sêtisa nagahô, ma sêlhó sêmbu sêtên Jerusalem si. Ma sêtap ngacsênomi 11 sa, ti lau natô nan sêmbo sêwhin nac. ³⁴ Ma ngacsênomi sêsôm têt inlu, “Pômday tisa yomandô, ma in hoc dau asê têt Saimon!” ³⁵ Goc inlu sic min yom pi gêt nan hóc asê yêc sen, ma bu inlu sênjalê Yisu têt ndoc in pô bolom kóc.

Yisu hoc dau asê têt sênomi hon

³⁶ Sêsôm yom dinan sêmbo, ma Yisu hoc dau asê ma kalhac nac anğô-nga, ma sôm têt nac, “Yom malô whin mac.” ³⁷ Nac sêsö ti sêtöc dandi nandô, bu nac gauc gêm bu sêlic nalau dan. ³⁸ Ma in sôm têt nac, “Tu sake-nga mac nem nalôm nawapac, ma gauc gêm yom daêsam? ³⁹ Alic aman ti gahinapa, bu aö daun dindec. Amasec aö, ma alic. Nalau si namsôm ti nakwa mbasi, magoc alic aö nen.” ⁴⁰ In sôm yom dinan, goc töt amba ti gahiapa têt nac.

⁴¹ Nac atac nayham babalec, magoc nac gauc gêm yom daêsam, ma atac lu-lu bu gêt nan hóc asê, nan gêt nandô, me mba. Goc in ndac nac, “Mac nem gêt danen-nga ndöc?” ⁴² Ma sêkên i tô dan nan sêpec su, nan têt in. ⁴³ Ma in kóc su, ma gêt yêc nac si anğô-nga. ⁴⁴ Goc in sôm têt nac, “Gauc nem bu aö gasôm yom têt mac mun su, pi gêt nan kwahic dec nandô sa. Têt ndoc aö gambo gawhin mac, nan gawhê sa bu gêt hon nan sêto pi aö yêc Moses ma lau propet si bapia tilhun, ma yêc Buku Wê-nga, nan gic waê bu nandô sa.” ⁴⁵ Ma in whê nac

si gauc sa pi Anötö ndê yom hon nañ sêto yêc. ⁴⁶ Inj sôm têtj ñac, “Sêto yom pi Mesaya bu inj oc hôc ñandê atu ma mbac ndu, ma têtj bêc titö-nga inj oc tisa ma mbo tali tiyham. ⁴⁷ Ma sêto bu lau oc sênem mêtê tu inj ndê ñaê-nga, ma sêsôm têtj lau bu sêkac si ñalôm kwi, dec Anötö oc suc ñac si sac kwi. Ñac oc sêndic hu sênem mêtê dau yêc malac Jerusalem, ma tiñambu mêtê dau oc sa têtj lau gameñ apa-nga hon. ⁴⁸ Gêñ hon dindéc mac alic gatô su, dec oc ahoc yom ñandô asê pi gêñ dau awhin. ⁴⁹ Ma alic! Aö oc wakêñ gêñ nañ aneñ Damañ gic bata su, nañ têtj mac. Bocdinañ ambo malac dindéc e Anötö kêtj inj ndê ñaclai nem mac ahuc.”

Yisu pi undambê gi

⁵⁰ Tiñambu Yisu wê ñac sêsa sêtêtj gameñ nañ yêc kêpiñ malac Betani si. Yêc dinañ inj hôc amba sa, ma gêm mbec ñac. ⁵¹ Ma têtj têtj inj gêm mbec ñac mbo, nañ inj hu ñac siñ, ma Anötö kôc inj sa pi undambê gi. ⁵² Dec ñac sêpônj haduc ma sêmpiñ inj. Ma sêlhö sêmbu sêtêtj Jerusalem si ti atac ñayham atu. ⁵³ Ma tôm bêc hon, sêkac sa sêmbo lôm dabuñ ñabatêmndö, ma sêhoc Anötö ndê waê asê.

Jon ndê nawaê nayham Yom whê nawaê nayham dindéc sa-nga

Jon in Yisu ndê ngacsênomi 12 si dan, nan kêsêlên whin Yisu ma mbo whin in tòm in ndê bêc mbo nom-nga hon, ma bocdina dec ngô yom hon nan in kêdôhôn ma gêlic gwelen nan in kôm. Yêc 13:24, 19:26, 20:2 ma 21:7, Jon to yom pi ngacsênom dan, nan Yisu atac whin nandô. Lau daêsam sênjalê bu yom dau hêganôn Jon dau, magoc in tec bu tôc dau tiawê.

Lau natô sêsam Jon ndê bapia bu 'Buku Gêñ Dalô-nga,' bu in to yom pi gêñ dalô atu-tu nan Yisu kôm. In to yom pi gêñ dalô hon nan Yisu kôm, nan dom. In to yom pi gêñ nan bu whê Yisu sa bu Mesaya nan Anötö gic bata bu êñkin têt in ndê lau Israel-nga. Jon dau whê ndê bapia nahu sa bocdec bu:

Yom pi gêñ dalô dindéc, nan yêc tu bu mac asam ma akên whin bu Yisu in Mesaya, Anötö ndê Atu. Ma tu mac akên whin in ndê nê-nga, dec mac oc atap señ ambo tamli-nga sa. (20:31)

Jon sam Yisu bu Anötö ndê Yom Dau nan mbo titêm-titêm, nan men ti namalac. In mbo whin Damba Anötö têt namata-nga, ma in Anötö dau (1:1). Bocdina lau nan sênjalê Yisu tidôn, nan gitôm sênjalê ti sêlic in Damba dau whin (1:18; 8:19; 14:7). Jon tac whin bu lau nan sêsam in ndê bapia sêtap señ dandôc tanli-nga sa. Ma señ dau datap sa yêc Yisu tawasê, tòm yom nan Yisu sôm pi dau, ma Jon to yêc (14:6) bocdec bu:

Aô tanwasên gati señ bu namalac sêtên Daman sêndi, ma señ dan yêc dom.

Yisu Kilisi Nahu

¹ Têt têt namata-nga nom sambuc dindéc mbasi, nan Yisu nan dasam bu Yom Dau, in mbo. In mbo whin Anötö, ma in Anötö dau. ² In mbo whin Anötö têt têt namata-nga. ³ Gêñ hon nan yêc, nan in dau kên, ma gêñ dan hóc asê na lêt dan dom. ⁴ Yac neñ dambo tanli nahu in dau, ma in dau ti namalac nom-nga si Nawê. ⁵ Nawê dau pô gameñ nasec, ma nasec gitôm dom bu kôm nawê dau ahuc.

⁶ Anötö kêkin ngac ahen-nga dan men, nan ndê nê Jon. ⁷ In men bu hoc yom nandô asê pi Nawê dau, tu bu lau hon nan sênjôn in ndê yom, nan sêkên whin Nawê dau. ⁸⁻⁹ Jon in Nawê dau dom, tigen in men bu hoc yom asê pi Nawê nandô dau, nan oc men ênkuc in bu pô namalac hon.

¹⁰ Nom sambuc dindéc Anötö kêñ na in, tigen têt ndoc in hóc asê, nan lau nom-nga sênjalê in dom. ¹¹ In ti nom sambuc dindéc nadau, magoc têt ndoc in men, nan in ndê lau Israel-nga sêkôc in sa dom. ¹² Magoc lau hon nan sêkôc in sa, ma sêkên whin in, nan Anötö gêlic nayham ma kôc nac sa sêti in ndê balêkoc. ¹³ Sêti in ndê balêkoc na lêt tòm lau nom-nga si lêt sêkwê balêkoc asê-nga dom, me tu namalac dau si gauc gêm me atac whin-nga dom. Mba! Anötö dau kôm nac sêtiwakuc dec sêti in ndê balêkoc.

¹⁴ In nan dasam bu Yom Dau sip nom men ti namalac, ma mbo whin yac. In men akên Damba Anötö, ma Damba ndê mwasiñ ti yom nandô gêm in ahuc. In Anötö ndê Atu tigen, dec wêkain naci ti nawasi atu, ma yac alic in ndê naci ti nawasi dau, nan su. ¹⁵ Jon hoc yom asê pi in gwanañ su bocdec bu, "Ngac dan oc ênkuc aô, nan hóc gêlêc aô su, nahu bu in mbo wandêc su mbo." Ma têt ndoc in hóc asê, nan Jon sôm bu, "In ngac dau dinañ dec gahoc yom asê pi in gwanañ su."

16-17 Muñ-nga Anötö kêmwasin lau Israel-nga ña yomsu nan in kên têt Moses. Magoc kwahic dec Yisu Kilisi men, ma Anötö ndê mwasin gêm in ahuc sambuc, dec yac hon datap mwasin ti yom ñandô sa hôc gêlêc su, yêc Yisu. 18 Ñamalac dan gêlic Anötö su dom. Magoc in ndê Atu tigen Yisu †Kilisi, nan mbo kêpin Anötö dau, in dau in Anötö, nan sip nom men ti ñamalac, ma whê Damba Anötö sa têt yac, dec tanyalê in.

Lau sêndac bata Jon, Ngac Kêku Lau-nga

19-20 Têt ndoc Jon kêku lau mbo, nan lau bata Israel-nga sênkin †dabunsigna ñatô ti lau †Liwai ñatô akên Jerusalem sêtên in si, ma sêndac in bu, “Am asa?” Jon sêc yom dan ahuc dom, in sôm yom yêc awê bu, “Aô †Mesaya dom.” 21 Dec ñac sêndac in, “Bocdinañ dec am asa? Am Elaija, a?” Ma in sôm, “Mba!” Goc sêndac, “Am propet gitôm Moses nan Anötö gic bata bu ênkin men, a?” Ma in sôm, “Mba!” 22 Bocdinañ sêsôm têt in, “Dec sôm daôm asê têt yac bu am asa. Yac bu akên ñawaê têt lau nan sênkin yac amen nan.” 23 Jon ô ñac si gêndac ña propet Aisaya ndê yom dan, ma sôm, “Ñamalac nan ta yom yêc gameñ sawa bu, ‘Amasan Pômdau ndê señ tisolop,’ nan aô daun dec.”

24 Lau Palêsai ñatô sêmbo sêwhin lau nan lau bata sênkin sêtên Jon si. 25 Sêngô Jon ndê yom dau, dec sêndac in bocdec bu, “Am daôm sôm bu am Mesaya dom, ma bu am Elaija dom, ma propet atu dau dom. Ma bocke dec am kêku lau mbo?” 26-27 Ma Jon sôm, “Aô dec kaku lau ña bu, magoc ñac dan oc ênkuc aô, nan hôc gêlêc aô su. Aô dec ñac ñambwa, gitôm dom bu wati in ndê ñac akin bu wanğapwêc in ndê atapa ñawalô. Ngac dau kwahic dec mbo mac ñalhu, magoc mac anyalê in dom.”

28 Jon kêku lau mbo malac dan ñaê Betani, nan yêc Bu Jordan ñadanga mbu têt ac pi-nga. Ma gêt hon dinañ hôc asê yêc gameñ dinañ.

Yisu in Anötö ndê Domba

29 Bêc dan tiyham ma Jon gêlic Yisu kêsêlên têt in men, ma sôm, “Alic ñac dê! In †Anötö ndê Domba, nan Anötö kên bu kôc ñamalac si sac su. 30 In ñac dau nan aô gasôm yom pi in muñ su, bu ñac dan oc ênkuc aô men, nan hôc gêlêc aô su, bu in mbo wandêc su mbo. 31 Muñ-nga aô daun neñ gauc sa pi in dom, tigen kwahic dec aô gameñ kaku lau ña bu, tu bu watôc in asê têt lau Israel-nga.” 32-33 Jon sôm yom dinañ su, goc gic têku yom ma whê yom sa bocdec bu, “Yomandô. Muñ-nga aô daun neñ gauc sa pi in dom, tigen Anötö nan kêkin aô bu wanğku lau ña bu, nan sôm têt aô bu, ‘Am oc lic Ñalau Dabuñ sip têt ñac dan men. Ma ñac dau dinañ oc ênku lau ña Ñalau Dabuñ.’ Tiñambu aô galic Ñalau Dabuñ gêm balusi anğô ma sip akên undambê têt ñac dindec men ma mbo whin in. 34 Aô tanôn galic gêt dinañ hôc asê ñac dau su, ma tu dinañ-nga kwahic dec gahoc yom asê pi in, ma gasôm asê têt mac bu in Anötö ndê Atu.”

Yisu ndê ngacsêñomi ñamata-nga

35 Ñagalansê Jon mbo bu dau ñadali ma in ndê †ngacsêñom lu sêmbo sêwhin in. 36 Yisu kêsêlên men, ma Jon tahê in ma sôm, “Kec, Anötö ndê Domba dê.” 37 Têt ndoc ngacsêñom lu sêngô Jon ndê yom dinañ, nan sêhu in sin ma sênkuc Yisu. 38 Yisu kac dau kwi ma gêlic bu inlu sênkuc in, dec ndac, “Bocke dec amlu anğkuc aô?” Goc inlu sêsôm, “Rabai, am yêc nde?” (Ñaê †Rabai danem kwi bu ‘Kêdôhôn-waga.’) 39 Ma in sôm, “Amen ma alic.” Goc inlu sêñsêlên sêwhin in si, ma sêlic gameñ nan in yêc. Sêhóc

asê têtj telha, acgatu gitôm 4 kilok, ma bocdinaŋ dec sêmbo sêwhiŋ iŋ.

⁴⁰ Ngac lu naŋ sêŋgô Jon ndê yom ma sêŋkuc Yisu, naŋ si daŋ iŋ Andru, Saimon Pita ndê asi. ⁴¹ Ngahô iŋ gi tap dôwa Saimon sa, ma sôm têtj iŋ, “Yac atap †Mesaya sa su.” (Yom Mesaya dau danem kwi bu Kilisi.) ⁴² Goc iŋ wê Saimon s a têtj Yisu gi. Yisu tahê iŋ ma sôm, “Am Saimon, Jon ndê atu. Kwahic dec aô wasam am bu Kepas.” (Një dau* sem kwi sip Yom Grik bu Pita.)

Yisu kêgalêm Pilip lu Natanael sa

⁴³⁻⁴⁴ Têtj ngalaŋsê Yisu tisa ma gi tap ngac daŋ një Pilip sa. Pilip iŋ ngac akêŋ malac Betsaida yêc gameŋ Galili-nga. Malac dau Pita lu Andru si malachu whiŋ. Yisu gauc gêm bu têtj Galili ndi, dec sôm têtj Pilip, “Mweŋ êmkuc aô.” ⁴⁵ Goc Pilip gi tap ngac daŋ një Natanael sa, ma sôm têtj iŋ bu, “Mesaya naŋ Moses ti lau propet sêto yom pi iŋ muŋ su, naŋ yac atap iŋ sa su. Iŋ Josep ndê atu Yisu akêŋ malac Nasaret.” ⁴⁶ Natanael ngô su goc ndac, “Nasaret? Gêŋ ŋayham bocke oc meŋ akêŋ malac ŋambwa dinaŋ?” Dec Pilip sôm, “Mweŋ ma lic.”

⁴⁷ Yisu gêlic Natanael têtj iŋ meŋ, ma sôm yom pi iŋ bocdec bu, “Yomandô! Iŋ ngac Israel-nga naŋ yom tasan daŋ yêc iŋ ndê ŋalôm dom.” ⁴⁸ Dec Natanael ndac iŋ, “Am kêyalê aô ŋalêŋ bocke?” Ma Yisu sôm têtj iŋ, “Pilip mbwêc am dom eŋ, ma aô galic am ndöc a atu daŋ ŋahu.” ⁴⁹ Natanael ô yom ma sôm, “Kêdôhônŋwaga, am Anötö ndê Atu. Am yac lau Israel-nga mba Kiŋ.”

⁵⁰ Ma Yisu ô yom ma sôm têtj iŋ, “Aô gasôm bu galic am yêc a daŋ ŋahu ma tu dinaŋ-nga dec am kêŋ whiŋ. Am oc lic gêŋ atu-tu hóc gêlêc iŋ dinaŋ su.” ⁵¹ Ma iŋ gic têku yom ma sôm, “Yom ŋandô aô wasôm têtj mac. Tiŋambu mac oc alic undambê

kac sa, ma †Ŋamalac ndê Atu oc ti seŋ bu Anötö ndê aŋela sêsip sêpi-nga.”

2

Yisu gêm bu kwi ti wain

¹ Bêc lu gi su ma lau yêc malac Kana naŋ yêc gameŋ Galili-nga sêndê mwasiŋ tu ngac daŋ bu nem awhê-nga. Yisu dinda mbo whiŋ ŋac, ma ² sêkêŋ aheŋ Yisu ti ndê ngacsêŋomi bu sêneŋ mwasiŋ dau sêwhiŋ. ³ Ma lau seŋ ti sênom gêŋ sêmbo e wain pacndê. Dec Yisu dinda sôm têtj iŋ bu, “Ŋac si wain pacndê su.” ⁴ Goc Yisu sôm têtj iŋ, “O awhê! Tu sake-nga am sôm têtj aô? Aneŋ ndoc meŋ sa su dom.” ⁵ Tigeŋ Yisu dinda sôm têtj lau akiŋ bu, “Gêŋ bocke naŋ iŋ bu sôm têtj mac, naŋ akôm.”

⁶ Yêc mwasiŋ dau ŋamala, lôŋ bu-nga 6 sêlhac. Lôŋ dinaŋ atu andô, tigeŋ-tigeŋ gitôm 100 lita, ma sic waê lau Israel-nga si mêtê sêŋgwasin dau ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-nga. ⁷ Ma Yisu sôm têtj lau akiŋ, “Akêŋ bu sip lôŋ hoŋ dinaŋ e meŋhu.” ⁸ Sêtac bu sip e meŋhu su, goc iŋ sôm têtj ŋac, “Aŋgati sa ma akêŋ têtj mwasiŋ ŋadau êŋsahê.” Ma sêkôm gitôm iŋ sôm. ⁹ Mwasin ŋadau kêsahê bu naŋ Yisu gêm kwi ti wain, ma kêyalê dom bu meŋ akêŋ nde. Tigeŋ lau akiŋ naŋ sêtac bu sip lôŋ, naŋ dec sêŋyalê. Mwasin ŋadau kêsahê su, goc mbwêc ngac gêm awhê-nga meŋ, ma sôm têtj iŋ, ¹⁰ “Lau hoŋ sêkêŋ wain ŋayham têtj lau sênom muŋ e tac ŋayham sa, goc sêkêŋ wain ŋambwa kêkuc. Tu sake-nga am kêgamiŋ wain ŋayham kalhac e tiŋambu?”

¹¹ Yisu kôm gêŋ dalô ŋamata-nga dinaŋ yêc malac Kana, naŋ yêc gameŋ Galili-nga. Gêŋ dau tôc iŋ ndê ŋawasi ti ŋaclai asê, ma iŋ ndê ngacsêŋomi sêkêŋ whiŋ iŋ. ¹² Ma tiŋambu Yisu lu dinda ma asii ti

* **1:42** Një ‘Kepas’ naŋ Yisu kêŋ têtj Pita, iŋ Yom †Hibru daŋ, naŋ danem kwi bu ‘hoc.’ Alic Yisu ndê yom yêc Mat 16:18.

ngacsêñomi sêsip malac Kapenaom si, ma sêmbo bêc ñatô.

*Yisu soc lau su yêc lôm dabuñ
(Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)*

¹³ Têñ têm dinañ lau Israel-nga si om atu †Mwasinñ Pasowa-nga meñ kêpiñ. Tu dinañ-nga Yisu pi Jerusalem gi. ¹⁴ In hóc asê su, ma yêc lôm dabuñ ñabatêmndö, in gêlic lau sêhoñ makao ti domba ma balusi bu lau sênemlhi, ma lau ñatô sêndöc tebo bu sêo lau apa si mone ña lau Israel-nga si mone. ¹⁵ Dec in gêm bocbiñ wac ti po ma kêbulu ñac sêsa awê si, ma kêbulu makao ti domba sêwhinñ. Ma in tac lau sêo mone-nga si tebo sa, ma kêbalip ñac si mone babalip. ¹⁶ Goc in hec yom lau balusi-nga ma sôm têtñ ñac, “Akôc nem balusi dinañ asa awê andi! Damañ ndê andu yêc bu lau sênemlhi gêtñ sêmbo-nga dom. Mac akôm sac sambuc!” ¹⁷ Têtñ dinañ in ndê ngacsêñomi gauc gêm Anötö ndê yom dañ nañ sêto yêc bocdec bu:

Aö neñ atac whinñ tu am nem andu-nga, mbô aö neñ ñalôm sa ñapañ. *[BW 69:9]*

¹⁸ Ma lau bata Israel-nga sêndac Yisu ma sêsôm, “Asa kêtñ ñaclai têtñ am bu kôm gêtñ dinañ? Kôm gêtñ dalô dañ bu töt am nem ñaclai ñahu asê têtñ yac.” ¹⁹ Yisu ô ñac si awha ma sôm, “Aseñ lôm dabuñ dindec su, ma aö oc wakwê sa tiyham nditôm bêc tö.” ²⁰ Goc sêsôm, “Muñ-nga lau sêkôm gwelenñ sêkwê lôm dabuñ dindec-nga gitôm yala 46. Ma bocke dec am gauc gêm bu am gitôm bu kwê sa töt bêc tö?” ²¹ Sêsôm yom dinañ bu ñac sêñyalê dom bu lôm dabuñ nañ in sôm yom pi, nañ in dau. ²² Tinambu, têtñ ndoc Yisu tisa akêtñ lau batê-nga, nañ in ndê sêñomi gauc gêm in ndê yom dinañ. Ma têtñ dinañ sêkêtñ whinñ yom nañ in sôm, ma sêkêtñ whinñ Anötö ndê yom nañ sêto yêc muñ su, pi in ndê mbac ndu ma tisa-nga.

²³ Yisu mbo Jerusalem têtñ Om Pasowa-nga, ma lau daêsam sêlic gêtñ dalô hoñ nañ in kôm, dec sêkêtñ whinñ in. ²⁴⁻²⁵ Tigeñ Yisu kêyalê ñamalac si gauc ti yom hoñ nañ yêc ñac si ñalôm. In pônnda ñamalac si yom pi dau dom. Ma tu dinañ-nga in whê dau sa sambuc têtñ ñamalac dañ dom.

3

Yisu lu Nikodemas

¹ Lau Israel si ñac bata dañ mbo Jerusalem, nañ ndê ñaê Nikodemas. In mbo lau †Palêsai si toñ, ma in lau bata †Sanedrin-nga si dañ whinñ. ² Têtñ ôbwêc dañ, Nikodemas têtñ Yisu gi, ma sôm têtñ in, “O Kêdôhônwaga. Yac alic gêtñ dalô hoñ nañ am kôm, dec añyalê bu am kêdôhônwaga dañ nañ Anötö kêkinñ meñ. Nahu bu Anötö bu mbo whinñ ñamalac dañ dom, dec oc töt dom bu ñamalac dau kôm gêtñ dalô gitôm nañ am kôm.”

³ Ma Yisu ô in ndê yom ma sôm, “Yom ñandô aö wasôm têtñ am. Ñamalac dañ bu tiwakuc tiyham dom, dec oc töt dom bu in mbo †Anötö ndê gôlinñ ñapu.” ⁴ Goc Nikodemas sôm têtñ in, “Ñamalac andô dañ oc tiwakuc ñalêtñ bocke? Oc töt bu sip dinda atac ñalôm ma dinda kôc in tiyham, me?” ⁵ Ma Yisu sôm, “Aö wasôm yom ñandô têtñ am. Ñamalac dañ bu tiwakuc ña bu ma ña Ñalau Dabuñ dom, dec oc nditôm dom bu mbo Anötö ndê gôlinñ ñapu. ⁶ Ñamalac sêkwê ñamalac asê, magoc Ñalau tigeñ g itôm bu kôm ñamalac dañ tiwakuc ma kêtñ ñalôm wakuc têtñ in. ⁷ Aö gasôm têtñ am bu mac atiwakuc tiyham ña ñaclai undambê-nga mañ. Am sö tu yom dinañ-nga dom. ⁸ Mbu kêsêlêtñ kêtuc Anötö ndê atac whinñ. Am gitôm bu ngô ñakêcsia, tigeñ am kêyalê mbu ñahu me mbu ñapwê dom. Ma Ñalau Dabuñ ndê gwelenñ kôm lau sêtiwakuc-nga, nañ kainñ tigeñ.”

⁹ Nikodemas ngô yom dinañ, dec ndac Yisu, “Aluê! Yom dinañ oc ñandô sa ñalên bocke?” ¹⁰ Ma Yisu sôm, “Am lau Israel si kêdôhôn-waga mêtê-nga dañ, ma bocke dec am kêyalê yom dindec ñahu dom? ¹¹ Aô wasôm yom ñandô têt am. Gêt nañ aô ti lau nañ sêñkuc aô nañ aňyalê, dec yac asôm asê. Ma yac ahoc yom ñandô asê pi gêt nañ yac alic su. Magoc mac akôc yac mba yom sa dom. ¹² Aô gasôm yom têt mac pi gêt nom-nga, magoc mac akên whiñ dom. Ma aô bu wasôm yom têt mac pi gêt undambê-nga, dec oc akên whiñ ñalên bocke? ¹³ Ñamalac dañ pi undambê gi bu êňyalê gêt undambê-nga dom, tigen Ñamalac ndê Atu, nañ sip akên undambê meñ, nañ kêyalê. ¹⁴ Muñ-nga, têt ndoc lau Israel-nga sêmbo gameñ sawa, nañ Moses gic mboc ñagatu* pi a, ma hôc sa pi lôlôc gi. Ma ñalên tigen, lau oc sêndic Ñamalac ndê Atu pi a, ma sêhóc in sa pi lôlôc ndi. Lêt dinañ gic in ñawaê, ¹⁵ tu bu lau hoñ nañ sêkên whiñ in, nañ oc sêtap señ sêndôc tali ñapan-nga sa.

¹⁶ “Bu Anötö atac whiñ lau nom-nga ndu andô, dec kên ndê Atu tigen mbac ndu tu ñac-nga, bu lau hoñ nañ sêkên whiñ in, nañ oc sêninga dom, magoc sêtap señ sêndôc tali-nga sa. ¹⁷ Anötö kên ndê Atu sip nom meñ bu êmatôc lau dom, magoc kên in meñ bu ti lêt nem lau si-nga. ¹⁸ Lau nañ sêkên whiñ in, nañ oc sêtap Anötö ndê matôc sa dom. Magoc lau nañ sêkên whiñ dom, nañ gitôm sêmatin dau si yom tidôn su bu oc sêtap Anötö ndê matôc sa, ñahu bu ñac sêkên whiñ Anötö ndê Atu tigen dom. ¹⁹ Ma ñac si matôc dau ñahu bocdec bu. Ñawê ñandô sip nom meñ, tigen sêtec ñawê dau ma atac whiñ lêt ñasec-nga, ma sêsap mêtê sac dôn ñapan. ²⁰ Lau hoñ nañ sêkôm mêtê sac, nañ sêtec bu ñawê dau

pô ñac si mêtê sac e yêc awê, ma tu dinañ-nga sêtigasuc ñawê dau dom. ²¹ Magoc lau nañ sêñkuc yom ñandô, nañ sêtêt ñawê sêmeñ ma gacgeñ sêmbo dinañ. Ma tu dinañ-nga lau hoñ sêlic yêc awê bu ñac sêkôm mêtê ñayham tôm Anötö kên ñaclai têt ñac.”

Jon sôm yom pi Yisu

²² Dinañ su, goc Yisu ti in ndê ngacsêñomi sêhu Jerusalem siñ, ma sêsa si sêmbo gameñ ñamakê-nga yêc gameñ Judia-nga. Ma yêc dindê in mbo whiñ ñac ma sêñku lau. ²³ Têt ndoc dinañ Jon mbo malac Aenon, nañ yêc suñ sa têt Salim. Bu ñagapon ñayham poc gameñ dinañ, ma tu dinañ-nga Jon mbo dinañ, ma kêku lau nañ sêtêt in si. ²⁴ Têt ndoc dinañ Jon mbo awê, sêkên in ndôc gapocwalô su dom.

²⁵ Ma Jon ndê sêñomi ñatô ma ñac bata Israel-nga dañ sêseñ dau pi lêt lau sêngwasin dau ñawasi sa yêc Anötö aňgô-nga. ²⁶ Dec sêtêt Jon si, ma sêsôm, “Kêdôhôn-waga, muñ-nga am hoc yom asê pi Yisu, têt ndoc in hôc asê am yêc Bu Jordan ñadanga. Kwahic dec yac aňgô bu lau hoñ sêtêt in si, bu in êñku ñac.” ²⁷ Jon ô ñac si yom ma sôm, “Ahêgo daôm dom! Alu Yisu lu-lu akôm mba gwelen gitôm Anötö dau kên sip alu aman. ²⁸ Mac aňyalê yom hoñ nañ aô gasôm têt mac su. Aô gasôm bu aô dauñ Mesaya dom, magoc Anötö kêkin aô gamuñ in gameñ. ²⁹ Lau hoñ bu sêtêt Yisu sêndi, dec oc solop. Bu ñac gitôm awhê nañ sêmatin in ndê yom bu nem ñac, ma Yisu in gitôm ñac nem awhê-nga dau. Aô gitôm ñac dau ndê silip, nañ atac ñayham kêlêc têt ndoc ñac nem awhê-nga hôc asê bu nem ndê awhê sa. Ma bocdinañ kwahic dec aô neñ atac ñayham tu Yisu-nga gêm aô ahuc sambuc. ³⁰ Ma in solop bu kwahic dec Yisu ndê waê tiatu, ma

* **3:14** Yom pi mboc ñagatu nañ Moses kên pi a dañ, nañ asam yêc Nam 21:4-9.

aneŋ waêŋ tisaun. ³¹ In sip akêŋ undambê meŋ, dec hôc gêlêc lau hoŋ su. Aö dec, aö ŋamalac nom-ŋga ma aö neŋ ŋahu yêc nom, ma bocdinaŋ gasôm yom tôm ŋamalac nom-ŋga. Magoc in sip akêŋ undambê meŋ, ³² ma sôm yom ŋandô pi gêŋ naŋ in gêlic ti ŋgô su yêc undambê. Magoc lau daêsam sêkôc in ndê yom sa dom. ³³ Ŋamalac bocke naŋ kôc in ndê yom sa, naŋ tôc asê bu in gêlic Anötö ndê yom bu yom ŋandô eŋ. ³⁴ Ŋahu bu in naŋ Anötö kêkiŋ sip nom meŋ, naŋ sôm Anötö dau ndê yom asê. Ma Anötö kêgamiŋ in ndê Ŋalau têŋ in dom. ³⁵ Damba tac whiŋ in ndê Atu kêlêc, dec kêŋ gêŋ hoŋ sip in amba. ³⁶ Ma asa naŋ kêŋ whiŋ Atu, naŋ Anötö gic bata su, bu in oc mbo tali ŋapaŋ. Tigeŋ asa naŋ kôc in sa dom, naŋ Anötö ndê atac ŋandê yêc in dôŋ yêc, dec in oc lic undambê dom.”

4

Yisu lu awhê Samaria-ŋga daŋ

¹⁻² Têŋ ndoc dinaŋ Yisu mbo whiŋ in ndê ŋgacsêŋomi, ma ŋac sêŋku lau. In dau kêku lau daŋ dom. Magoc lau Palêsai sêŋgô ŋawaê bu Yisu kêku lau daêsam, ma bu lau daêsam naŋ êlêmê sêŋkuc in, naŋ sêhôc gêlêc Jon ndê sêŋomi su. Yisu kêyalê bu lau Palêsai sêŋgô ŋawaê dinaŋ, ma bu sêkêŋ kisa in, ³ ma bocdinaŋ dec in hu gameŋ Judia-ŋga siŋ, bu mbu têŋ Galili ndi. ⁴ Yisu gauc gêm tidôŋ bu ho seŋ naŋ gic lau †Samaria-ŋga si gameŋ kôc, dec in ti ndê ŋgac-sêŋomi sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ dinaŋ. ⁵ Ŋac sêŋsêlêŋ e sêsuŋ sa lau Samaria si malac atu daŋ ŋaê Sika. Malac dau yêc kêpiŋ nom ŋasawa daŋ naŋ muŋ-ŋga andô, Jakob kêŋ têŋ in ndê atu Josep. ⁶ Ma sê naŋ Jakob kwê tu sêtap bu sa-ŋga, naŋ yêc malac dau ŋamakê. Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhôc asê sê bu-ŋga dau têŋ ac kac lhu, ma sêŋsêlêŋ seŋ baliŋ su e Yisu kwapac sa, dec in ndöc sic ndöc

dinaŋ. ⁷⁻⁸ Ma in ndê ŋgacsêŋomi sêhu in siŋ ma sêsôc malac dau si, bu sêŋsalê gêŋ sêneŋ-ŋga.

Malô goc awhê Samaria-ŋga daŋ sa meŋ bu tê bu. Ma Yisu sôm têŋ in, “Gitôm bu am kêŋ bu têŋ aö wanôm?” ⁹ Goc awhê dau ô yom bocdec bu, “Bocke dec am ŋgac Israel-ŋga ndac aö awhê Samaria-ŋga bu wakêŋ bu têŋ am nôm?” (In sôm yom dinaŋ, ŋahu bu lau Israel m a lau Samaria-ŋga sêtec dandi ma sêmbo ahê dau.) ¹⁰ Ma Yisu sôm, “Kwahic dec aö gandac bu têŋ am. Am bu êmyalê aö neŋ ŋahu, ma mwasiŋ naŋ Anötö kêŋ ŋambwa, dec am oc ndac bu têŋ aö, ma aö wakêŋ bu naŋ oc kêŋ ŋamalac sêndöc tali, naŋ têŋ am.” ¹¹ Awhê dau ŋgô yom dinaŋ, goc sôm, “O ŋadau. Bu tali-ŋga naŋ am sôm yom pi, naŋ am oc kôc yêc nde? Bu am nem laclhu êmgati bu sa-ŋga mba, ma sê bu-ŋga dindêc baliŋ andô. ¹² Abaŋ Jakob ti ndê atui, ma in ndê makao ti domba hoŋ sênôm bu yêc dec. Ma bocke? Am nem bu bocke yêc, naŋ hôc gêlêc in dindêc naŋ Jakob kêŋ têŋ yac, naŋ su?”

¹³ Dec Yisu sôm têŋ in, “Lau hoŋ naŋ sênôm bu nom-ŋga, naŋ bu oc yô ŋac tiyham. ¹⁴ Magoc lau naŋ sênôm bu naŋ aö wakêŋ têŋ ŋac, naŋ bu oc yô ŋac tiyham dom. Mba. Bu naŋ aö wakêŋ têŋ ŋac, naŋ oc ti bubata naŋ êmbulup pi ŋac si ŋalôm, ma ŋac oc sêndöc tali ŋapaŋ.” ¹⁵ Têŋ dinaŋ awhê dau sôm, “O ŋadau, kêŋ bu dinaŋ têŋ aö. Ma bocdinaŋ dec bu oc yô aö tiyham dom, ma wasa wameŋ tôm bêc hoŋ bu watê bu yêc sê bu-ŋga dindêc tiyham dom.”

¹⁶ Goc Yisu sôm têŋ in, “Am mbu ndi ma ta nem akweŋ, ma amlu ambu amen.” ¹⁷ Ma awhê dau sôm, “Aneŋ akweŋ mba.” Goc Yisu ô yom ma sôm, “Am sôm solop bu am nem akweŋ mba. ¹⁸ Bu am gêm ŋgac aman daŋ su, magoc sêhu am siŋ. Ma ŋgac naŋ kwahic dec am mbo whiŋ in, naŋ ti am nem akweŋ dom.

Am sôm yom ñandô.” ¹⁹ Têñ dinañ awhê dau sôm, “Ñadau, aö g alic bu am propet dan. ²⁰ Muñ-nga yac lau Samaria-nga mba abañi sem akiñ Anötö yêc lôc dindec. Tigen mac lau Israel-nga asôm bu gameñ tigen yêc tu lau sênem akiñ Anötö-nga, nañ yêc Jerusalem.” ²¹ Goc Yisu sôm, “O awhê! Aö wasôm yom ñandô têt am. Ndoc oc meñ sa, nañ lau nañ sem akiñ Anötö oc sêhêgo dau dom bu sênem akiñ in sêmbo lôc dindec, me bu sêmbo Jerusalem. ²² Mac lau Samaria-nga am akiñ Anötö, magoc mac aňyalê in dom. A nötö gic bata bu Mesaya oc sa yêc yac lau Israel-nga, ma tu dinañ-nga yac aňyalê in nañ yac am akiñ. ²³ Yomandô! Ndoc nañ bu meñ sa, nañ kwahic dec meñ su, dec lau nañ sem akiñ Anötö ñalên solop, nañ oc sênem akiñ in ti Ñalau Dabuñ ndê ñaclai, ma ti lêt yom ñandô-nga. Damañ Anötö dau kêsälê lau nañ sem akiñ in ñalên bocdinañ. ²⁴ In dau in ñalau, dec ñalên tigen yêc bu lau sênem akiñ in, nañ sênem akiñ in ti Ñalau Dabuñ ndê ñaclai, ma ti lêt yom ñandô-nga.”

²⁵ Goc awhê dau sôm, “Aö kayalê bu Mesaya nañ sêsam bu Kilisi oc meñ. Ma têt ndoc in meñ, nañ in oc whê gêt hon sa têt yac.” ²⁶ Ma Yisu sôm, “Aö Mesaya dauñ gasôm yom têt am.”

²⁷ Têt dinañ Yisu ndê ñgac-sênjomi sêmbu sêmen, ma sêlic bu in sôm yom whiñ awhê dan, dec sêhê gauc ñambwa. Magoc ñac si dan sôm yom dom. Sêndac in bu bocke ma in sôm yom têt awhê dau lec dom. Ma sêndac awhê dau bu in tac whiñ gêt sake lec dom. ²⁸ Awhê dau hu in ndê lôn bu-nga siñ kalhac, ma mbu sôc malac gi. Ma in sôm têt in ndê lau, ²⁹ “Ameñ ma alic ñgac dan! In kêyalê gêt hon nañ aö gakôm, ma sôm asê têt aö. Oc mboe in Mesaya dau?” ³⁰ Goc ñac sêhu malac dau siñ ma sêsa si bu sêlic Yisu.

³¹ Têt ndoc awhê dau mbu sôc malac gi, nañ ñgacsênjomi sêsôm têt Yisu, “Kêdôhônwaga, yac akôc gêt tu am neñ-nga.” ³² Magoc in sôm têt ñac, “Aö neñ gêt daneñ-nga yêc, nañ mac aňyalê dom.” ³³ Goc sêndac dandi bu, “Mboe lau dan sêkên gêt daneñ-nga têt in su, me?” ³⁴ Ma Yisu sôm têt ñac, “Aö danañ wambu in nañ kêkin aö gameñ, ma wandic dabin in ndê gwelen. Aneñ gêt daneñ-nga dau dinañ. ³⁵ Aňgô su nañ. Têt ndoc mac asô gêt ñawhê sip ôm, nañ mac asôm bu, ‘Ayô hale su goc yac oc dandic gêt ñandô sa.’ Tigen aö wasôm têt mac, bu ahôc nem tanôm sa, ma alic bu gêt ñandô ôm-nga mbêc su. ³⁶ Ma kwahic dec ñgac gic gêt ñandô sa-nga kôm in ndê gwelen mbo. Ma gêt ñandô nañ in gic sa, nañ lau nañ sêkên whiñ ma sêtap señ sêmbo tali-nga sa. Tu dinañ-nga in nañ sô gêt ñawhê, lu in nañ gic ñandô sa, nañ lu-lu atac ñayham sa sêwhiñ dau. ³⁷ Yom gôlin dan yêc bocdec, ‘Ñamalac dan sô gêt ñawhê, ma dan tiyham gic gêt ñandô sa.’ Yom dau in yom ñandô, ma hêganôn gwelen ñawaê ñayham-nga whiñ. ³⁸ Bu aö kakin mac bu andic gêt ñandô sa yêc ôm nañ mac asô dom. Lau ñatô sêkôm gwelen atu tu sêsô gêt-nga, dec mac atap ñac si gwelen ña-ñandô sa.”

Lau Samaria-nga daêsam sêkên whiñ Yisu

³⁹ Têt ndoc awhê Samaria-nga dinañ sôm yom asê pi Yisu têt lau malac-nga bu, “In sôm gêt hon nañ aö gakôm su, nañ asê têt aö,” nañ lau Samaria-nga daêsam sêkên whiñ Yisu. ⁴⁰ Ma têt ndoc sêsa sêtên in si, nañ sêten in ñapan bu mbo whiñ ñac. Dec in mbo whiñ ñac gitôm bêc lu. ⁴¹ In sôm yom whiñ lau malac-nga ma lau daêsam tiyham sêkên whiñ in. ⁴² Ma sêsôm têt awhê dinañ, “Têt ñamata-nga yac aňgô yom nañ am sôm pi in, dec akên whiñ in. Magoc kwahic dec

yac angô in dau ndê yom, ma yac anyalê pi nandô, bu in ngac nan Anötö kêkin bu nem lau nom-nga si.”

Yisu hôc asê gameŋ Galili-nga

⁴³ Bêc lu dinaŋ pacndê su, goc Yisu tisa ma kêselên gi e hôc asê gameŋ Galili-nga. ⁴⁴ Muŋ-nga in sôm asê bu yêc propet dan ndê gameŋ, in ndê lau oc sêtoc in sa dom. ⁴⁵ Magoc têt ndoc in hôc asê Galili, nan lau dinaŋ sêkôc in sa ti atac ŋayham. Nahu bu ŋac sêmbo Jerusalem têt ndoc Pasowa-nga, ma sêlic gêt hon nan in kôm yêc dindê.

Yisu kôm balê dan ŋayham sa (Mat 8:5-13; Luk 7:1-10)

⁴⁶ Têt têt Yisu mbo gameŋ Galili-nga, nan in sôc malac Kana gi tiyham, malac nan muŋ-nga in gêm bu kwi ti wain. Têt ndoc dinaŋ ngac bata Rom-nga dan mbo malac Kapenaom, ma in ndê atuŋgac gêm bac yêc. ⁴⁷ Balê dau gêm bac atu e kêpin bu mbac ndu. Ma ngac bata dau ngô ŋawaê bu Yisu meŋ akêt gameŋ Judia-nga ma hôc asê Galili. Tu dinaŋ-nga dec in têt in gi, ma ndac in bu têt malac Kapenaom ndi, ma kôm balê dau ŋayham sa. ⁴⁸ Dec Yisu sôm, “O mac lau! Mac bu alic gêt dalô atu-tu dom, dec oc akêt whiŋ dom.” ⁴⁹ Magoc ngac bata dau teŋ in tiyham ma sôm, “O ŋadau, mweŋ ŋagahô! Bu mba, aneŋ balê oc mbac ndu.” ⁵⁰ Goc Yisu sôm têt in, “Am ndi, am atôm oc mbo tali.” Ma ngac dau kêŋ whiŋ Yisu ndê yom, ma kölhô gi.

⁵¹ Têt têt in kêselên mbo seŋ, nan in ndê lau akiŋ ŋatô sêsa akêt Kapenaom sêmeŋ ma sêtap in sa. Ma sêsôm têt in bu, “Am nem balê ŋayham sa su.” ⁵² Dec in ndac ŋac bu, “Acgatu ŋasawa bocke ma balê dau ŋayham sa?” Ma ŋac sêsôm têt in, “Alhabêc, têt ac ho dau, nan gêm bac hu in siŋ ma in ŋamlic ŋalhuc sa.” ⁵³ Têt dinaŋ damba ndê gauc sa bu acgatu ŋasawa dinaŋ eŋ, dec Yisu sôm têt in bu, “Am atôm oc

mbo tali.” Ma in ti in ndê lau hon nan sêndôc sêwhiŋ in, nan sêkên whiŋ bu Yisu in Mesaya dau.

⁵⁴ Gêt dalô tilu-nga nan Yisu kôm yêc malac Kana, nan ŋamiŋ dau dinaŋ. Yisu kôm gêt dau têt têt in hu gameŋ Judia-nga siŋ, ma mbu têt gameŋ Galili-nga gi.

5

Yisu gêm ngac bôliŋ dan sa

¹ Tiŋambu lau Israel-nga si mwasiŋ atu dan ŋabêc hôc asê, ma Yisu mbu pi Jerusalem gi. ² Yêc Jerusalem, bu ŋatoŋ atêc dan, nan sêwhê ŋa hoc ahuc, nan poc kêpin malac dau ŋagatam nan sêsam bu Gatam Domba-nga. Sêsam bu ŋatoŋ dau ŋaê yêc Yom †Hibru bu Betesda, ma andu selep aman dan sêlhac ŋamakê. ³ Ma yêc dinaŋ lau gêm bac daêsam sêyêc, lau tapec, lau bôliŋ ma lau ŋasac ŋatô. [⁴ Tôm têt ŋatô Pômdau ndê aŋela dan oc sip meŋ ma kôm bu dau li sa. Lau gêm bac sêhôn têt dinaŋ, ma asa nan sip bu dau tiŋamata, nan oc ŋayham sa.] ⁵ ŋac si dan in ngac bôliŋ nan gêm bac gitôm yala 38.

⁶ Têt ndoc Yisu kêselên mbo gameŋ dinaŋ, in gêlic ngac bôliŋ dau, ma kêyalê bu in gêm bac yêc ŋasawa hic baliŋ su, goc ndac in, “Am tac whiŋ bu am ŋayham sa, me?” ⁷ Ma ngac bôliŋ dau sôm, “O ŋadau! Aô gahôn têt nan bu dindec ŋali sa, magoc ŋamalac dan mba bu nem aô sa. Ma aô bu wasip bu wandi, tigeŋ ŋamalac dan êlêmê hôc gêlêc aô su.” ⁸ Goc Yisu sôm têt in, “Tisa! Ma hôc nem mbô sa, ma êmsêlên.” ⁹ Ma ŋagahô ngac dau ŋayham sa, goc hôc ndê mbô sa ma kêselên gi.

Yisu kôm gêt dinaŋ têt bêc †Sabat-nga dan. ¹⁰ Ma tu dinaŋ-nga lau bata Israel-nga sêsôm têt ngac nan Yisu kôm ŋayham sa bu, “Ac-salô lec in bêc Sabat-nga. Yac neŋ yomsu gic yao yac bu dakôm gwelen têt bêc Sabat-nga dom, ma bocke

dec am kôc nem mbô ma kêsêlên.”
¹¹ Magoc in sôm, “Ngac nan kôm aö ñayham sa, nan sôm têt aö bu, ‘Hôc nem mbô sa, ma êmsêlên.’ ” ¹² Ma sêndac in, “Ngac nan sôm têt am bu am hôc nem mbô sa ma êmsêlên, nan asa?” ¹³ Tigeñ ngac dau kêyalê dom. Nahu bu têt ndoc Yisu kôm in ñayham sa, nan lau daêsam sêmbo, ma Yisu kêdahin dau su sip ñac ñalôm ma kölhö gi.

¹⁴ T inambu Yisu tap in sa tiyham mbo lôm dabun, ma sôm têt in, “Am ngô su nan! Am ñayham sa su. Dec yob daôm bu kôm sac tiyham dom, mboe ñawapac atu dan nan hôc gêlêc in dinan su, nan tap am sa tinambu.” ¹⁵ Ma têt dinan ngac dau sa gi ma kêt ñawaê têt lau bata Israel-nga, bu ngac nan kôm in ñayham sa, nan Yisu.

Lau bata Israel-nga sêkên kisa Yisu

¹⁶ Lau bata Israel-nga sêlic bu Yisu kôm gêt kain dinan têt bêc Sabat-nga ñatô, ma tu dinan-nga sic hu sêkên kisa in. ¹⁷ Dec in sôm têt ñac, “Daman kôm in ndê gwelen ñapan, têt têt ñamata-nga e meñ têt kwahic dec. Bocdinan aö oc wanem gwelen.” ¹⁸ Têt ñamata-nga lau bata Israel-nga sêkên kisa Yisu bu in sôc yomsu Sabat-nga ñapu dom. Ma têt ndoc sêngô in ndê yom dinan, nan sêkôm ñannga bu sêndic in ndu. Sêsôm, “In sam Anötö bu in Damba ma bocdinan in bu po dau ndê waê sa nditôm Anötö dau.”

Anötö kêt ñaclai têt in ndê Atu

¹⁹ Goc Yisu sôm têt ñac, “Aö wasôm yom ñandô têt mac. Oc têt dom bu Anötö ndê Atu kôm gêt dan ênkuc dau ndê atac whin. Mba! Gêt bocke nan Atu gêlic Damba kôm, nan dec in kôm. Bu Atu kôm gêt hoñ gitôm Damba kôm. ²⁰ Damba atac whin Atu kêlêc, ma têt gêt hoñ nan in dau kôm, nan asê têt in. Ma aö wasôm têt mac bu Damba oc hoc gêt atu-tu asê têt Atu bu kôm, nan

hôt gêlêc gêt nan in kôm, nan su. Ma têt têt mac alic gêt dau, nan mac oc asö. ²¹ Têt Damba un lau batê sa ma kêt ñac sêmbo tali, nan in ndê Atu dec kêt lau nan in atac whin ñac, nan sêmbo tali boc-dinan. ²² Ma gêt dan tiyham. Damba oc êñsahê lau dan dom. In kêt ñaclai têt in ndê Atu bu êñsahê lau pi ñac si mêtê. ²³ Ma tu dinan-nga lau hoñ nan sêtoc Atu ndê waê sa, nan sêtoc Damba ndê waê sa bocdinan. Magoc asa nan toc Atu sa dom, nan toc Damba nan kêkin in meñ, nan sa dom.

²⁴ “Aö wasôm yom ñandô têt mac, bu asa nan kôt aneñ yom sa, ma kêt whin in nan kêkin aö gameñ, nan oc tap matôt sa dom. In hu señ mbac ndu-nga sin su, ma tap señ mbo tali ñapan-nga sa. ²⁵ Yomandô dec wasôm têt mac. Têt nan Anötö gic bata, nan kwahic dec meñ su, dec lau nan sêmbo señ sêmbac ndu-nga, nan oc sêngô Anötö ndê Atu awha. Ma ñac nan sêngô ma dannga wambu, nan oc sêmbo tali. ²⁶ Tali nahu yêc Damba dau, ma in kêt tali nahu têt in ndê Atu whin. ²⁷ Ma in kêt ñaclai têt in bu êñsahê ñamalac, bu in ñamalac ndê Atu. ²⁸ Asö tu yom dindec-nga dom. Ndoc oc meñ, nan lau hoñ nan sêmbac ndu su, nan oc sêngô Atu ndê awha, ²⁹ ma sêtisa akêt lau batê-nga. Lau nan sêkôm ñayham, nan oc sêtisa ma sêtap Anötö ndê gameñ sêndoc tali ñapan-nga sa. Magoc lau nan sêkôm sac, nan oc sêtisa ma sêtap matôt sa.

³⁰ “Oc têt dom bu aö wakôm gêt dan tanwasên. Ma aö oc wanahê ma wamatôt lau wanukuc aö dau neñ gauc dom. Mba! Aö wamatôt lau wanukuc yom nan Daman, nan kêkin aö gameñ, nan sôm têt aö. Ma aö oc wakôm gêt dau wanukuc lêt gitêt, nahu bu aö gakôm gêt dan tu aneñ atac whin-nga dom, aö gakôm gêt hoñ kakuc Daman ndê atac whin.”

Gêñ nanj whê Yisu ndê ñahu sa

³¹ “Aö bu wahoc yom asê pi daun, dec mac oc asôm bu aneñ yom ñandô mba, ma akêñ whiñ dom. ³² Magoc Daman hoc yom asê bu whê aneñ ñahu sa, ma aö kayalê bu in ñdê yom in yom ñandô.

³³ “Jon, Ngac Kêku Lau-nga sôm yom ñandô asê pi aö whiñ, têt têt mac ankiñ lau sêtêt in si. ³⁴ Aö gapônda yom nanj ñamalac sêhoc asê pi aö, nanj dom. Tigeñ kwahic dec aö gasôm yom pi Jon, bu mboe mac akêñ whiñ yom nanj in sôm pi aö, dec atap Anötö ndê mwasin nem mac si-nga sa. ³⁵ Jon mbo gitôm ya ñawê nanj pô gameñ, ma gitôm ñasawa apê mac atisambuc in ñdê ñawê.

³⁶ “Magoc gêt ñatô sêpuñ yom ñandô pi aö dön, nanj hóc gêlêc Jon ndê yom pi aö. Alic gwelen nanj aö gakôm gambo. Daman dau kêt gwelen dinañ sip aö aman tu bu wandic dabiñ, ma gwelen dau têt asê bu in kêt in aö gameñ. ³⁷ Ma Daman dau, nanj kêt in aö gameñ, nanj hoc yom asê pi aö. Magoc mac lau daôm anjô in ñdê awha dom, ma mac alic in anjô su dom. ³⁸ Ma in ñdê yom yêc mac nem ñalôm dom, ñahu bu in kêt in aö gameñ, magoc mac akêñ whiñ aö dom. ³⁹ Mac asam Anötö ndê yom nanj sêto yêc, nanj ñapan, tu bu akip yom honj ñahu sa. Ñahu bu mac gauc gêm bu mac oc atap señ andöc tamli-nga sa yêc yom dau ñalôm. Yom dau dinañ hêganôn aö, ma whê aneñ ñahu sa, ⁴⁰ tigeñ mac atec bu atêt aö amen, ma atap señ andöc tamli-nga dau sa.

⁴¹ “Aö gameñ bu ñamalac sêpo aö neñ waên sa dom. ⁴² Magoc aö kayalê mac su, dec galic bu Anötö ndê atac whiñ yêc mac nem ñalôm dom. ⁴³ Aö gameñ gam Daman anjô, tigeñ mac akêc aö sa dom. Magoc ñamalac dan nanj meñ tu dau-nga, nanj mac akêc in sa ñagahô eñ. ⁴⁴ Mac atac whiñ bu atap waêm sa

yêc mac daôm nem lau, magoc akôm bu atap waêm sa yêc Anötö tigeñ ndê dom. Ma bocdinañ, mac oc akêñ whiñ aö ñalêñ bocke? ⁴⁵ Gauc nem bu aö daun oc wasôm mac nem giso asê yêc Daman anjô-nga dom. Mba! Mac akêñ batam bu yomsu nanj Moses to, nanj oc ti mac nem señ andöc tamli ñapan-nga, tigeñ yomsu dau oc têt nem giso asê. ⁴⁶ Ñahu bu Moses dau to yom pi aö, ma mac bu akêñ whiñ in, dec oc akêñ whiñ aö. ⁴⁷ Tigeñ mac akêñ whiñ yom nanj in to, nanj dom, ma bocdinañ mac oc akêñ whiñ aneñ yom ñalêñ nde? Oc têt dom!”

6

Yisu gôlôm lau 5,000

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

¹ Tinambu Yisu kêt ndê ngac-sêñomi sa ma sic Bugictoñ Galili-nga kic ma sêpi danja si. (Bugictoñ dau sêsam ñaê dan bu Taibirias.) ² Ma lau daêsam sêñkuc in si, ñahu bu ñac sêlic gêt dalô nanj in kôm têt ndoc in kôm lau gêmbac ñayham sa. ³⁻⁴ Têt têt dinañ lau Israel si om atu Mwasin Pasowa-nga meñ kêt in tiyham. Yêc bugictoñ ñadanga, Yisu pi lôc dan gi ma ndöc sic whiñ in ñdê ngacsêñomi. ⁵ Ma in hóc tandô sa ma gêlic lau daêsam nanj sêwê sêmeñ, goc sôm têt Pilip, “Danemlhi gêt daneñ-nga yêc nde, bu dakêt têt lau daêsam dindêc sêneñ?” ⁶ In dau kêtalê gêt nanj in bu kôm, nanj su, magoc sôm yom dinañ bu êñsahê Pilip. ⁷ Ma Pilip ô yom ma sôm, “Oc têt dom andô! Mone atu gitôm †denarii 200 bu ndöc, ma dakêc mone dau ma danemlhi gêt daneñ-nga, tigeñ oc têt dom bu lau daêsam dindêc sêneñ ñagec-ñagec.” ⁸ Têt dinañ Yisu ndê ngacsêñom dan, Saimon Pita ndê asi Andru, sôm têt Yisu, ⁹ “Balê dan mbo, nanj kêt bolom amandan ma i lu. Tigeñ gêt dinañ oc nditôm lau honj dindêc dom andô!” ¹⁰ Goc

Yisu sôm, “Mac asôm têt lau bu sêndöc sic.” Kwan daêsam yêc gamej dinaj, ma lau honj sêndöc sic sêndöc kwanj. Lau toj dinaj si laungac gitôm 5,000.

¹¹ Ma Yisu kôc bolom ma gêm danje, goc kêj têt lau nanj sêndöc dinaj, bu sêndic sam têt dandi. Ma inj gêm mbec i lu ma kêj têt nac bocdinaj, ma nac sejj tôm si atac whinj. ¹² Nac sejj e hóc nac dôj, goc inj sôm têt ngacsêjomi, “Mac andic ñadêlê honj sa, bu tanjainj gêj danj dom.” ¹³ Bolom amañdanj ma i lu dinaj, lau sejj e gitôm, ma ngacsêjomi sic ñadêlê sa sip gatop 12 e menjhu.

¹⁴ Lau sêlic gêj dalô atu nanj Yisu kôm, goc sêsôm têt dau, “Yomandô! Propet atu nanj dakêj batanj bu sip nom menj, nanj ngac dau dindec, me?” ¹⁵ Têt dinaj Yisu kêyalê bu nac gauc gêm bu sêkôm ñanja bu sêkôc inj sa ma sêkêj inj ti nac si kinj. Dec inj kêdahinj dau su, ma kôlhô tawasê pi lôc danj gi.

*Yisu kêsêlêj mbo bu ñahô
(Mat 14:22-33; Mak 6:47-51)*

¹⁶ Têt ac gi sip, Yisu ndê ngacsêjomi sêmbu sêtêj bugictonj si. ¹⁷ Nac bu sêndic bu kic ma sêmbu sêtêj malac Kapenaom sêndi, dec sêpi wanj danj ma sêsa si. Nâsec sa su, magoc Yisu menj hóc asê nac su dom. ¹⁸⁻¹⁹ Nac sêhêc wanj sêsa ñasawa baliñ gitôm 5 kilometa, ma mbu puc ñadinda e gêli bu ñamponj sa. Têt dinaj sêlic Yisu kêsêlêj mbo bu ñahô menj kêpinj wanj, dec sêtöc dau atu. ²⁰ Magoc inj sôm têt nac, “Atöc daôm dom! Bu aö dauñ dindec.” ²¹ Goc sêkôc inj pi wanj ti atac ñayham, ma ñagahô sêhóc asê baö yêc Kapenaom.

²²⁻²³ Têt ñagalañsê, lau daêsam nanj sêmbu sêwhinj Pômdau têt ndoc inj gêm danje bolom ma kêj têt nac sejj, nanj gacgej sêmbu bugictonj ñadanja. Nac sêjyalê bu wanj tigej dinaj ngacsêjomi sêpi ma sêlhö si, ma bu Yisu pi wanj dau

whinj nac dom. Malô goc wanj ñatô akêj malac Taibirias sêmenj sêsöc baö yêc dinaj. ²⁴ Nac sêlic su bu Yisu ti inj ndê ngacsêjomi sêmbu dom, dec sêpi wanj dau, ma sêtêj malac Kapenaom si bu sêjñsalê Yisu.

*Yisu inj bolom kêj ñamalac
sêndöc tali-nga*

²⁵ Nac sic bugictonj kic, ma sêtap Yisu sa, goc sêsôm, “Kêdôhônjwaga, am mwenj têt nde?” ²⁶ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Yom ñandô aö wasôm têt mac. Aö gakôm gêj dalô nanj tôm bu whê mac nem gauc sa pi aö nejj ñahu. Magoc mac añsalê aö ma atac whinj bu ambo awhinj aö tu gêj dinaj-nga dom. Mba. Mac atac whinj bu ambo awhinj aö, ñahu bu aö gakêj bolom têt mac añ e hóc mac dôj. ²⁷ Akôm mwasac bu atap gêj danej-nga nanj gic waê bu ñinja, nanj sa lec dom. Mba! Akôm mwasac tu bu atap gêj danej-nga nanj oc kêj mac ambo tamli ñapanj, nanj sa. Ma gêj dau ñamalac ndê Atu oc kêj têt mac, bu Damba Anötö kêyalinj inj sa su, ma kêj ñaclai têt inj bu kôm gêj dau.”

²⁸ Goc nac sêndac inj, “Gitôm bu am whê sa têt yac, gêj nanj Anötö atac whinj bu yac akôm?” ²⁹ Ma Yisu sôm, “Anötö ndê atac whinj ñandô bu mac akôm gêj bocdec. Akêj whinj ngac nanj inj kêkinj inj menj.” ³⁰⁻³¹ Goc nac sêsôm, “Muñ-nga yac mba abanj sêmbu gamej sawa ma sejj mana ti nac si gêj danej-nga, tôm yom nanj sêto yêc bocdec, ‘Inj kêj bolom undambê-nga têt nac sejj.’ Kwahic dec yac bu andac am bu kôm gêj dalô kainj tigej. Yac bu alic, dec yac oc akêj whinj am.” ³² Goc Yisu sôm, “Mac gauc gêm bu Moses kêj bolom undambê-nga têt mac. Magoc aö wasôm yom ñandô têt mac bu anej Damanj oc kêj bolom ñandô undambê-nga têt mac. ³³ Ma Anötö ndê bolom dau dec, inj nanj sip akêj undambê menj ma kêj lau nom-nga sêndöc tali ñapanj.” ³⁴ Lau sêjgô Yisu ndê yom

dau, goc sêsôm têt in, "Pômdau, kwahic dec ma ndi, yac atac whin bu am kêt bolom dau dinañ têt yac."

³⁵ Goc Yisu sôm, "Bolom nañ kêt ñamalac sêndöc tali, nañ aö dauñ dec. Lau nañ sêtêt aö sêmen, nañ gêt oc yô ñac tiyham dom. Ma lau nañ sêkêt whin aö, nañ bu oc yô ñac tiyham dom. ³⁶ Tigen tôm aö gasôm têt mac su, mac alic aö su, magoc akêt whin aö dom. ³⁷ Lau bocke nañ Damañ kêt têt aö, nañ hoñ oc sêtêt aö sêmen. Ma lau nañ sêtêt aö sêmen, nañ oc tôm dom bu wasoc ñac si dañ su. ³⁸ Aö gasip akêt undambê gameñ, bu wakôm gêt tôm aö dauñ neñ atac whin dom. Mba! Aö gasip gameñ, bu wakôm gêt tôm Damañ nañ kêtin aö gameñ, nañ ndê atac whin. ³⁹ Ma Damañ atac whin bu aö wayob ñamalac hoñ nañ in kêt têt aö, bu ñac si dañ ñinga dom. Aö wauñ ñac hoñ sa têt bêt nambu-nga. ⁴⁰ Damañ ndê atac whin bocdec bu, lau hoñ nañ sênjalê in ndê Atu, ma sêkêt whin in, nañ oc sêtap señ sêndöc tali-nga sa, ma aö wauñ ñac sa têt bêt nambu-nga."

⁴¹ Têt ndoc nañ lau bata Israel-nga sênjô Yisu sôm bu in bolom nañ sip akêt undambê meñ, nañ sêli awha sa pi in. ⁴² Ñac sêsôm têt dandi, "Ñgac dindec in Yisu, Josep ndê atungac. Yac tanyalê in dinda lu damba. Bocke ma kwahic dec in sôm têt yac bu in sip akêt undambê meñ?" ⁴³ Dec Yisu sôm, "Ali awham sa têt daôm dom! ⁴⁴ Lau dañ gitôm dom bu sêtêt aö sêmen ñambwa. Damañ nañ kêtin aö gameñ, nañ bu kac ñac si gauc kwi, dec oc tôm bu sêtêt aö sêmen. Ma aö oc wauñ ñac sêtisa

têt bêt nambu-nga. ⁴⁵ Sêto propet akwa dañ ndê yom yêt bocdec bu, 'Anötö oc êndôhôn ñamalac hoñ.' Bocdinañ dec angô. Lau hoñ nañ sêkêt daña Damañ ndê yom ma in kêdôhôn ñac, nañ oc sêtêt aö sêmen. ⁴⁶ Yom dau sôm bu Anötö oc êndôhôn lau, magoc ñamalac dañ gêtic Damañ su dom. Anötö ndê Atu nañ mbo whin in ma sip nom meñ, in tigen gêtic in. ⁴⁷ Ma aö wasôm yom ñandô. Asa nañ kêt whin Atu, nañ tap señ ndöc tali ñapañ-nga sa su. ⁴⁸ Bolom kêt ñamalac sêndöc tali-nga, nañ aö dauñ dindec. ⁴⁹ Mac nem apami señ mana yêt gameñ sawa, magoc tiñambu ñac hoñ sêmbac ndu. ⁵⁰ Tigen bolom nañ sip akêt undambê meñ, in bolom kain dañ. Ñamalac dañ bu neñ, dec oc ñinga dom. ⁵¹ Ma bolom tali-nga nañ sip akêt undambê meñ, nañ aö dauñ dec. Ñamalac dañ bu neñ bolom dindec, dec oc ndöc tali ñapañ. Ma bolom dau dinañ aö neñ ñamsôm, nañ aö oc wakêt bu lau hoñ nañ sêkêt whin aö, nañ oc sêndöc tali ñapañ."

⁵² Têt dinañ lau bata Israel-nga sêsen dandi ñandô, ma sêsôm têt dau, "Bocke ma ñgac dindec sôm bu kêt in ndê ñamsôm têt yac danet?" ⁵³ Ma Yisu sôm têt ñac, "Yomandô aö wasôm têt mac. Mac bu aneñ Ñamalac ndê Atu ndê ñamsôm ti anôm in ndê dac dom, dec oc tôm dom bu mac atap señ andöc tamli-nga sa. ⁵⁴ Asa nañ bu neñ aö neñ ñamsôm, ma nôm aneñ dac, nañ tap señ ndöc tali ñapañ-nga sa su.* Ma aö oc wauñ in sa têt bêt nambu-nga. ⁵⁵ Bu aö neñ ñamsôm ti gêt aneñ-nga ñandô, ma aö neñ dac ti gêt anôm-nga ñandô. ⁵⁶ Asa nañ

* **6:54** Lau ñatô gauc gêm bu yom pi Yisu ndê ñamsôm ti dac hêganôn Mwasin Dabuñ. Tigen ñabat in 53 whê sa bu asa nañ neñ Yisu ndê ñamsôm ma nôm in ndê dac dom, nañ oc tôm dom bu tap señ ndöc tali-nga sa. Bocdinañ yom dau bu hêganôn Mwasin Dabuñ, dec lau nañ señ dom, nañ oc sêtôm dom bu sêtap Anötö ndê mwasin sêndöc tali-nga sa bocdinañ. Gauc dinañ in so. Pômdau kêt in ndê Mwasin Dabuñ bu puc yac dôn, ma ti señ datap undambê sa-nga dom. Ñamalac nañ gêt Mwasin Dabuñ dom, magoc kêt whin Yisu, nañ oc ndöc tali. Ñalêt tigen yêt bu datap señ dambo tarli ñapañ-nga sa, nañ dakêt whin Yisu.

bu neŋ aö neŋ ŋamsôm, ma nôŋ aö neŋ dac, naŋ gêŋ dau oc piŋ alu dôŋ anem damiŋ dauŋ. Inŋ oc mbo aö ŋalôm, ma aö wambo inŋ ndê ŋalôm. ⁵⁷ Tali ŋahu yêc Damaŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, ma aö dauŋ gambo taŋli tu inŋ-ŋga. Bocdinaŋ asa naŋ kôc aö sa ti inŋ ndê gêŋ daneŋ-ŋga ŋandô, naŋ oc mbo tali tu aö-ŋga. ⁵⁸ Mac damami seŋ mana, magoc tiŋambu sêmbac ndu. Bolom naŋ sip akêŋ u ndambê meŋ, naŋ aö dauŋ dindêc. Ma asa naŋ bu neŋ bolom dindêc, naŋ oc mbo tali ŋapaŋ.” ⁵⁹ Yisu sôm yom hoŋ dinaŋ têŋ ndoc inŋ kêdôhônŋ lau mbo lôŋ wê-ŋga yêc malac Kapenaom.

Yisu ndê sêŋomi ŋatô sêhu inŋ siŋ

⁶⁰ Têŋ ndoc sêŋgô Yisu ndê yom dinaŋ, goc inŋ ndê †sêŋomi daêsam sêsôm, “Aluê! Yom dinaŋ ŋawapac ŋandô! Asa gitôm bu oc kôc sa ma êŋyalê?” ⁶¹ Yisu kêyalê bu inŋ ndê sêŋomi sêtuçdiŋ tu inŋ ndê yom-ŋga, dec sôm, “Yom dindêc kêŋ wapac mac, a? ⁶² Bocdinaŋ, têŋ ndoc mac alic ŋamalac ndê Atu mbu pi gameŋ naŋ inŋ mbo têŋ ŋamata-ŋga ndi, naŋ mac oc akêŋ whiŋ, me oc kêŋ wapac mac êŋlêc? ⁶³ ŋamalac si gauc me licwalô oc tôŋ dom bu kêŋ ŋac sêndôc tali. ŋalau tigeŋ kêŋ ŋamalac sêndôc tali ŋapaŋ. Ma yom naŋ aö gasôm têŋ mac, naŋ ŋalau tigeŋ oc whê mac nem gauc sa e anyalê, ma bocdinaŋ atap seŋ andôc tamli ŋapaŋ-ŋga sa. ⁶⁴ Magoc mac nem lau ŋatô sêkêŋ whiŋ aö dom.” (Yisu sôm yom dinaŋ bu inŋ kêyalê gwananŋ lau ŋatô naŋ sêkêŋ whiŋ inŋ dom, ma ŋgac naŋ oc hoc inŋ asê.) ⁶⁵ Ma inŋ gic têku yom ma sôm, “Tu dinaŋ-ŋga dec aö gasôm bu lau daŋ sêtôm dom bu sêtêŋ aö sêmeŋ ŋambwa. Damaŋ bu kêŋ ŋaclai têŋ ŋac, dec oc tôŋ.”

⁶⁶ Têŋ dinaŋ Yisu ndê sêŋomi daêsam sêhu inŋ siŋ ma sêŋkuc inŋ tiyham dom. ⁶⁷ Goc inŋ ndac inŋ ndê ŋgacsêŋomi 12 bu, “Ma bocke? Mac bu ahu aö siŋ awhiŋ, a?” ⁶⁸ Ma

Saimon Pita sôm, “Pômdu, yac oc atêŋ asa andi? Am tamwasêŋ sôm yom naŋ tôŋ bu kêŋ yac andôc taŋli ŋapaŋ. ⁶⁹ Yac anyalê ma akêŋ whiŋ bu am Anötô ndê ŋgac dabuŋ am.”

⁷⁰ Goc Yisu ô yom ma sôm, “Aö dauŋ kayaliŋ mac lau 12 sa. Magoc aö kayalê su bu mac nem ŋgac daŋ ti Sadaŋ ndê su.” ⁷¹ Inŋ sôm yom dinaŋ pi Judas, Saimon Iskeriot ndê atuŋgac. Bu Judas inŋ ŋgacsêŋomi 12 si daŋ, naŋ tiŋambu hoc Yisu asê.

7

Yisu ndê asii sêkêŋ whiŋ inŋ dom

¹ Tiŋambu Yisu kêsêlêŋ golom-golom malac naŋ sêyêc gameŋ Galili-ŋga. Inŋ mbo ahê gameŋ Judia-ŋga, bu inŋ kêyalê bu lau bata Israel-ŋga naŋ sêŋbo gameŋ dinaŋ, naŋ atac whiŋ bu sêndic inŋ ndu. ² Têŋ ndoc lau Israel si †Mwasinŋ atu Lôŋ Bac-ŋga meŋ kêpiŋ, naŋ ³ Yisu ndê asii sêsôm, “Yac gauc gêm bu ŋayham bu am sip têŋ gameŋ Judia-ŋga ndi. Bu am nem sêŋomi ŋatô sêŋbo dindê, dec kôm gêŋ dalô bu ŋac sêlic. ⁴ ŋamalac daŋ bu kôm dau ti ŋgac tiwaê, naŋ siŋ dau dom. Am kôm gêŋ dalô daêsam, bocdinaŋ tôc daôm asê têŋ ŋamalac hoŋ.” ⁵ Yisu ndê asii sêsôm yom dinaŋ, ŋahu bu sêkêŋ whiŋ inŋ dom.

⁶⁻⁸ Dec Yisu sôm têŋ inŋ ndê asii, “Aö oc wasip gameŋ Judia-ŋga wandi dom, bu aneŋ ndoc yêc dôŋ yêc. Lau sac nom-ŋga sêtec aö, bu aö êlêŋê gahoc yom asê pi gêŋ giso hoŋ naŋ ŋac sêkôm. Magoc lau nom-ŋga sêtec mac dom, ma bocdinaŋ mac api Jerusalem andi, tu Mwasinŋ dinaŋ-ŋga. Mac atôm bu akôm gêŋ têŋ têtŋ bocke naŋ mac atac whiŋ, magoc aneŋ têtŋ hóc asê su dom.”

⁹ Yisu sôm yom dinaŋ su, ma gacgeŋ mbo Galili. ¹⁰ Tigeŋ têŋ ndoc inŋ ndê asii sêpi Jerusalem si bu sêlic om atu Lôŋ Bac-ŋga, naŋ inŋ kêkuc ŋac gi. Magoc inŋ siŋ dau bu lau sêlic inŋ dom. ¹¹ Lau bata Israel-ŋga

naŋ sêmbô Jerusalem tu Mwasin dinaŋ-nga, naŋ taso in ma sêndac, “Ngac dinaŋ mbo nde?”¹² Ma lau daêsam naŋ sêmbô malac dinaŋ, naŋ sic yom sec têt dandi pi Yisu. Nätô sêsôm, “In ngac ŋayham.” Ma nätô sêsôm, “Mba! In kêsau lau.”¹³ Magoc ŋamalac daŋ sôm yom pi Yisu yêc awê dom, bu sêtöc lau bata Israel-nga.

Yisu kêdôhôn lau

¹⁴ Bêc nätô giŋga su ma Mwasin Lôm Bac-nga gi sa ŋalhu. Ma têt dinaŋ, Yisu sôc lôm dabuŋ ŋabatêmdö gi, ma gic hu kêdôhôn lau.¹⁵ In ndê yom kôm lau bata Israel-nga sêhêdaê ma sêsôm, “Ngac dindec sôc lôm dom, ma bocke dec in kêdôhôn lau ŋa yom ti gauc atu-tu?”¹⁶ Ma Yisu sôm, “Aö kadôhôn aö dauŋ neŋ yom dom, magoc in naŋ kêkin aö gameŋ, naŋ ndê yom.”¹⁷ Lau naŋ atac whiŋ bu daŋga wambu Anötö, naŋ oc sêŋyalê bu yom hoŋ naŋ aö kadôhôn, naŋ meŋ akêŋ Anötö ndê, ma aö neŋ yom dom.¹⁸ Asa naŋ sôm dau ndê yom, naŋ bu po dau ndê waê sa. Magoc aö bu wapo in naŋ kêkin aö gameŋ, naŋ ndê waê sa. Aö kasau dom, aö gasôm yom ŋandô.¹⁹ Moses kêŋ yomsu têt mac, magoc mac ne m daŋ daŋga wambu ŋapep dom. Tu sake-nga mac asôm bu aö kagilî yomsu, dec atac whiŋ bu andic aö ndu?”

²⁰ Goc lau nätô sêsôm, “Asa tac whiŋ bu ndic am ndu? Nalau sac daŋ oc sip am nem ŋalôm su!”²¹ Ma Yisu sôm têt ŋac, “Aö gakôm gêt dalô daŋ têt bêc Sabat-nga, ma mac hoŋ asö.”²² Mac aŋgôliŋ yom pi aö ma asôm bu aö kagilî y omsu Sabat-nga, magoc mac daôm akôm gwelen têt bêc Sabat-nga. Mac aŋkuc t̄pwac asê balêi si ŋamlic nätô su-nga, tôm Moses to ma gic dulu têt mac. (Pwac dau Anötö kêŋ têt Moses dom, magoc kêmwatiŋ têt abanî muŋ su.) Mac asê balêi si ŋamlic têt ŋac si bêc ti-8-nga, ma

bocdinaŋ balêi nätô mac asê ŋac têt bêc Sabat-nga.²³ Mac alic ŋayham bu akôm gêt dau têt Sabat tu bu aŋgilî Moses ndê yomsu dom. Aö dec gakôm ŋamalac daŋ ndê ŋamlic sambuc ŋayham sa têt bêc Sabat-nga, ma bocdinaŋ tu sake-nga mac atac ŋandê têt aö?²⁴ Alic gêt awê-nga ŋambwa tu amatôc yom-nga dom! Akôc gauc ŋapep pi gêt ŋalôm-nga whiŋ.”

Lau sêndac bata Yisu

²⁵ T êŋ ndoc dinaŋ lau Jerusalem-nga nätô sêsôm, “Ngac dindec in ngac naŋ lau bata sêŋsalê lêt tu bu sêndic in ndu-nga.”²⁶ Tigeŋ alic! In sôm yom mbo awê, magoc lau bata sêsôm yom daŋ têt in dom. Bocke? Mboe ŋac sêkêŋ whiŋ bu in Mesaya dau, me?²⁷ Tigeŋ yac aŋyalê ŋac dindec ndê malachu. Ma têt ndoc Mesaya oc meŋ, naŋ lau daŋ oc sêŋyalê gameŋ naŋ in meŋ akêŋ, naŋ dom.”²⁸ Yisu kêdôhôn lau mbo lôm dabuŋ ŋabatêmdö têt têt dinaŋ, ma in ta yom bocdec bu, “Mac lau dinaŋ gauc gêm bu mac aŋyalê aö, ma bu mac aŋyalê a ö neŋ malachu, a? Aö gameŋ ŋa aö dauŋ neŋ ŋaclai dom. Aö Damaŋ kêkin aö gameŋ, ma in Anötö ŋandô, magoc mac aŋyalê in dom.”²⁹ Aö dec kayalê in, bu muŋ-nga aö gambo gawhiŋ in, ma kwahic dec in kêkin aö gameŋ.”

³⁰ Têt dinaŋ ŋac sêŋsahê bu sêkôc in dön, tigeŋ in ndê ndoc yêc dön yêc, dec lau daŋ gitôm dom bu sêkêŋ amba pi in.³¹ Magoc lau daêsam yêc toŋ atu dinaŋ sêkêŋ whiŋ in ma sêsôm, “Yac akêŋ batan Mesaya, ma akêŋ whiŋ bu têt ndoc in meŋ, naŋ in oc kôm gêt dalô daêsam. Tigeŋ asa gitôm bu kôm gêt dalô atu-tu naŋ sêhêc gêlêc gêt dalô daêsam naŋ ŋac dindec kôm, naŋ su?”

Lau Palêsai ti dabuŋsiga atu-tu sêkôm bu sêkôc Yisu dön

³² Lau Palêsai sêŋgô bu lau sem yomgalôm pi Yisu ma sêkôc gauc

kaiŋ dinaŋ pi iŋ. Goc †dabuŋsiga atu-tu ti lau Palêsai sêŋkiŋ lau siŋ-ŋga ŋatô naŋ sêyob lôm dabuŋ, bu sêkôc iŋ dôŋ. ³³ Têŋ dinaŋ Yisu sôm, “Aö wambo wawhiŋ mac ŋasawa sauŋ, goc walhö wambu watêŋ iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ wandi. ³⁴ Mac oc aŋsalê aö, magoc oc atap aö sa dom, ma mac atôm dom bu aŋkuc aö atêŋ gameŋ naŋ aö oc wambo.” ³⁵ Goc lau Israel-ŋga sêsôm têt dandi, “Ŋgac dindec oc mbo nde, dec yac oc datôm dom bu datap iŋ sa? Mboe iŋ oc ndi mbo whiŋ yac neŋ lau Israel-ŋga ŋatô, naŋ sêndöc lau Grik si gameŋ ma êndôhôn lau Grik yêc dindê? ³⁶ Iŋ sôm bu yac oc taŋsalê iŋ, magoc oc datap iŋ sa dom, ma bu yac datôm dom bu datêŋ gameŋ naŋ iŋ oc mbo, naŋ dandi. Yom dau ŋahu bocke?”

Yisu sôm yom pi Nalau Dabuŋ

³⁷ Têŋ Mwasin Lôm Bac-ŋga ŋabêc atu ŋambu-ŋga, naŋ Yisu tisa kalhac ma mbwêc awha atu bocdec bu, “Am asa naŋ bu yô am, naŋ têt aö mweŋ, ma nôm. ³⁸ Tôm Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm, asa naŋ kêŋ whiŋ aö, naŋ bu tali-ŋga oc êmbulup pi iŋ ndê ŋalôm.” ³⁹ Yisu ndê yom dinaŋ hêganôn Nalau Dabuŋ, naŋ tiŋambu Anötö oc kêŋ têt lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu. (Têt têt dinaŋ, Anötö kêŋ Nalau Dabuŋ têt lau su dom, ŋahu bu Yisu ndê têt tu tap iŋ ndê ŋawasi sa-ŋga yêc dôŋ yêc.)

Lau sêseŋ dau pi Yisu

⁴⁰ Têt ndoc Yisu sôm yom dau, naŋ lau ŋatô sêsôm, “Yomandô! Ŋgac dindec iŋ propet atu gitôm Moses, naŋ Anötö gic bata bu êŋkiŋ meŋ.” ⁴¹ Ma ŋatô sêsôm, “Mba! Iŋ Mesaya dau!” Magoc lau ŋatô sêsôm, “Mba! Bu Mesaya oc meŋ akêŋ gameŋ Galili-ŋga dom. ⁴² Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm bu Mesaya oc meŋ sa yêc Kiŋ Dawid ndê wakuc, ma yêc Dawid

ndê malac Betlehem.” ⁴³ Bocdinaŋ lau sêseŋ dau pi Yisu. ⁴⁴ Lau ŋatô tac whiŋ bu sêkôc iŋ dôŋ, magoc ŋamalac daŋ gitôm dom bu kêŋ amba pi iŋ.

Lau bata Israel-ŋga sêkêŋ whiŋ Yisu dom

⁴⁵ Tiŋambu lau siŋ lôm dabuŋ-ŋga sêmbu sêtêŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau Palêsai si. Ma ŋac sêndac lau siŋ-ŋga dau bocdec bu, “Bocke ma mac akôc Yisu dôŋ dom?” ⁴⁶ Goc lau siŋ-ŋga sêto yom ma sêsôm, “Ŋamalac naŋ sôm yom gitôm ŋgac dinaŋ, naŋ yac aŋgô daŋ su dom.” ⁴⁷ Goc lau Palêsai sêsôm, “Mboe iŋ kêsau mac awhiŋ, a? ⁴⁸ Alic bu yac lau Palêsai ma lau bata mba daŋ kêŋ whiŋ bu iŋ Mesaya dau dom. Mba andô! ⁴⁹ Tigeŋ lau ŋambwa-ŋambwa, naŋ si gauc sa dom pi Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ. Anötö ndê atac ŋandê pi ŋac!”

⁵⁰ Lau bata dinaŋ si daŋ iŋ Nikodemas, ŋgac naŋ muŋ-ŋga gi gêlic Yisu. Têt ndoc iŋ ŋgô ŋac si yom dinaŋ, dec sôm têt ŋac bu, ⁵¹ “Yac neŋ yomsu gic yao bu dakic yom tu tamatôc ŋamalac daŋ-ŋga ŋambwa dom! Gêŋ ŋamata-ŋga dangô iŋ dau ndê yom, ma dakip yom sa pi gêŋ naŋ iŋ kôm.” ⁵² Magoc ŋac sêsôm, “Mboe am bu ti iŋ ndê ŋgacsêŋom daŋ whiŋ ŋac lau Galili-ŋga dinaŋ, a? Am ndi ma kip ŋahu sa yêc Anötö ndê yom, ma am oc tap sa bu propet daŋ oc meŋ akêŋ gameŋ Galili-ŋga dom.”

*[Yisu tawalô awê sac daŋ]**

⁵³ Dinaŋ su, ma lau hoŋ sêlhö têtêŋ ma sêmbu sêtêŋ ŋac si andu si.

8

¹ Goc Yisu hu malac Jerusalem siŋ ma sa gi mbo Lóc Olib. ² Têt ŋagalaŋsê bêbêc, iŋ mbu sôc Jerusalem gi, ma mbo lôm dabuŋ ŋabatêmdö. Ma lau daêsam sêwê

* 7:52 Yom naŋ yêc 7:53–8:11 naŋ yêc bapia akwa ŋatô dom.

sêtenj in sêmenj, dec in ndöc sic ma kédôhônj ñac. ³ Ma lau nañ sêndôhônj yomsu ti lau Palêsai sêwê awhê dañ sêtenj in sêmenj, nañ sêtap in sa têtj ndoc in kôm mêtê mockainj-nga. Ma sêkêtj a whê dau kalhac lau hoñ anğô-nga. ⁴ Ma sêsôm têtj Yisu, “Kédôhônjwaga, sêtap awhê dindéc sa kôm mêtê mockainj-nga. ⁵ Moses to yomsu bu datuc lauwê kaiñ dindéc ña hoc ndu. Bocdinañ sôm bu yac oc dakôm sake?” ⁶ Ñac bu sêtim in ña gêndac dinañ, sêñsalê yom dañ bu sêñgôlinj pi in. Magoc Yisu pônj sic gi ndöc, ma gic hu to yom yêc nom ña amba-atu. ⁷ Goc ñac sêñsu in e in tisa ma sôm têtj ñac, “Mac nem asa bu ndê sac mbasi, nañ ti ñgac ñamata-nga bu kôc hoc ma tuc pi awhê dindéc.” ⁸ Goc in pônj sic tiyham ma to yom yêc nom. ⁹ Têtj dinañ lau nañ sêñgô Yisu ndê yom sic hu sêlhô tigen-tigenj. Lau atu-tu sêlhô sêmunj, goc lau ñatô sêñkuc e Yisu tawasê mbo, ma awhê dau kalhac in anğô-nga. ¹⁰ Dec Yisu tisa ma ndac in, “O awhê! Ma lau dau nde? Asa dec mbo bu êñgôlinj yom pi am ma êmatôc am?” ¹¹ Ma in sôm, “O ñadau, lau mba!” Goc Yisu sôm, “Ma bocdinañ aô wamatôc am dom whinj. Magoc am lhô ndi, ma hu nem mêtê sac sinj.”]

Yisu inj Nawê Nom-nga

¹² Tiñambu Yisu sôm yom têtj lau bocdec bu, “Aô ñawê nom-nga. Asa nañ bu êñkuc aô, nañ oc sa señ ñasec-nga tiyham dom. In oc êñsêlêtj mbo ñawê nañ tôc señ ndöc tali-nga asê.”

¹³ Magoc lau Palêsai sêsôm têtj in, “Am tamwasêm hoc yom asê pi daôm. Tu dinañ-nga dec yac oc akôc am nem yom sa dom.” ¹⁴ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aô bu wahoc dauñ neñ yom asê, dec aneñ yom dau in yom ñandô. Ñahu bu aô kayalê gameñ nañ aô gameñ akêtj nañ, ma gameñ nde nañ wambu wandi. Tigenj mac anyalê gameñ

dinañ dom. ¹⁵ Mac anjahê ti amatôc lau anğuc ñamalac si gauc. Magoc aô dec wamatôc ñamalac dañ gitôm mac akôm, nañ dom. ¹⁶ Aô bu wamatôc lau, dec aneñ yom hoñ in yom ñandô, ñahu bu aô tanwasêtj dom. Damañ nañ kêtj aô, nañ mbo whinj aô. ¹⁷ Mac daôm nem yomsu sôm bu ñgac lu bu sêpuc si yom dôñ bu yom ñandô, dec mac oc akôc yom dau sa. ¹⁸ Kwahic dec aô gahoc yom asê tu dauñ-nga, ma Damañ nañ kêtj aô, nañ dec puc aneñ yom dôñ. Bocdinañ tu sake-nga mac akôc aneñ yom sa dom?” ¹⁹ Goc sêndac in, “Am Damam nde?” Ma Yisu sôm, “Mac anyalê aô dom, ma mac anyalê Damañ dom bocdinañ. Mac bu anyalê aô, dec oc tôm bu mac anyalê Damañ whinj.”

²⁰ Yisu sôm yom dinañ têtj ndoc in kédôhônj lau mbo kêtj apa nañ lau sêkêtj si da sip-nga yêc lôm dabuñ ñamakê. Magoc lau dañ sêkôc in dôñ dom, bu in ndê ndoc hóc asê su dom.

Yisu ndê ñahu yêc nom dom

²¹ Ma Yisu sôm tiyham têtj lau Palêsai, “Aô oc wahu mac sinj, ma mac oc anjalê aô. Magoc gameñ nañ aô bu wandi, nañ mac atôm dom bu andi. Mac oc ambac ndu ti nem sac tôhônj.” ²² Goc lau bata dinañ sêsôm têtj dandi, “In dau sôm bu gameñ nañ in oc ndi, nañ yac datôm dom bu dandi. Bocke? In oc ndic dau ndu, a?” ²³ Ma Yisu gic têtj yom ma sôm, “Aneñ ñahu yêc lôlôc. Mac lau nom dindéc-nga, magoc aô neñ ñahu yêc nom dindéc dom. ²⁴ Aô gasôm têtj mac su, bu mac oc ambac ndu ti nem sac tôhônj. Aô wasôm yom ñandô têtj mac, bu mac bu akêtj whinj yom nañ aô gawhê sa pi dauñ, nañ dom, dec mac oc ambac ndu ti mac nem sac.” ²⁵ Goc ñac sêndac, “Am asa?” Ma in sôm, “Oc tôm bu mac anyalê su, bu têtj ñamata-nga e meñ, aô gawhê dauñ sa têtj mac. ²⁶ Yom daêsam yêc bu wasôm pi mac bu watôc nem giso asê. Magoc

yom honj nanj aö gangô yêc inj nanj kêkinj aö gamej, nanj dec wasôm asê têtj lau nom-nga. Ma inj ndê yom inj yom njandô enj.”

²⁷ Nac sênjalê dom bu inj sôm yom dau pi inj Damba. ²⁸ Goc inj sôm, “Têtj ndoc mac asuj Njmalac ndê Atu sa yêc nom, nanj mac oc anyalê bu aö dauj dec Mesaya dau, ma aö gakôm gêtj danj kakuc aö tanjwasên nejj gauc dom. Mba. Yom honj nanj aö gasôm, nanj Damanj dau kêtj têtj aö. ²⁹ Inj dau kêkinj aö gamej, ma inj oc tec aö bu wambo tanjwasên dom. Inj mbo whinj aö njapanj. Nahu bu aö gakôm gêtj honj tôm inj atac whinj.” ³⁰ Yisu sôm yom dinanj, ma lau daêsam nanj sênjgô, nanj sêkên whinj inj.

Yom njandô oc êngapwêc yac su

³¹ Ma Yisu sôm têtj lau Israel-nga nanj sêkên whinj inj, “Mac bu asap anej yom dôj ma danjam wambu, dec mac ati anej sênjomi njandô. ³² Ma mac oc anyalê yom njandô, ma yom njandô dau oc êngapwêc mac su bu ambo atôm lau akiñ njambwa tiyham dom.” ³³ Goc nac sêsôm, “Abraham ndê wakuc yac. Ma yac am akiñ lau danj dom. Bocdinanj am sôm bu êngapwêc yac su yêc sakinj bocke?” ³⁴ Goc Yisu ô yom bocdec bu, “Aö wasôm yom njandô. Asa nanj sap mêtê sac dôj, nanj ngac me awêhê akiñ mêtê sac-nga. ³⁵ Ma ngac akiñ njambwa oc wêkainj njadau ndê gêtj danj, me mbo inj ndê andu njapanj dom. Mba! Njadau ndê atu solop oc wêkainj gêtj ma mbo njapanj. ³⁶ Magoc Anötö ndê Atu bu êngapwêc mac su, dec mac oc ambo atôm lau akiñ njambwa tiyham dom andô.

³⁷ “Aö kayalê su, bu Abraham ndê wakuc mac. Tijenj mac akôm bu andic aö ndu, njahu bu mac akôc anej yom sa sip nem njalôm su dom. ³⁸ Aö gasôm yom asê pi gêtj nanj Damanj tôc asê têtj aö, magoc mac akôm mêtê anjuc yom nanj mac daôm damam sôm têtj mac.” ³⁹ Ma

nac sêsôm tiyham, “Yac damanj inj Abraham.” Magoc Yisu sôm, “Mac bu Abraham atui mac, dec mac oc asa lêtj gitêtj gitôm inj dau ndê. ⁴⁰ Tijenj aö gasôm yom njandô gitôm aö gangô yêc Anötö, ma mac akôm bu andic aö ndu. Abraham oc kôm gêtj kainj dinanj dom. ⁴¹ Mac anjuc Abraham ndê lêtj dom, dec tôc asê bu mac nem damam inj ngac danj dau-nga danj.” Magoc nac sêsôm, “Yac lau njasawa-nga dom. Yac mba damanj tijenj inj Anötö dau.”

⁴² Têtj dinanj Yisu sôm, “Anötö bu ti mac nem damam, dec mac oc atac whinj aö. Nahu bu aö gamej akênj Anötö, dec gambo lec. Aö gamej tu dauj-nga dom, magoc Anötö dau kêkinj aö gamej. ⁴³ Mac atôm dom bu anjgô anej yom, ma bocdinanj mac anyalê anej yom njahu dom. ⁴⁴ Mac nem damam inj Sadanj, ma mac akôm tôm inj atac whinj. Têtj têtj njamata-nga e mejj, inj sa lêtj ndic njamalac ndu-nga. Inj sap yom njandô dôj dom, bu yom njandô danj yêc inj ndê njalôm dom. Inj tasanj-nda, ma yom tasanj njadamba inj. Inj sôm yom kêkuc inj dau ndê awêhê solop, ma yom honj nanj inj sôm, nanj yom tasanj. ⁴⁵ Tijenj aö dec gasôm yom njandô enj, ma tu dinanj-nga mac akênj whinj anej yom dom. ⁴⁶ Mac nem asa gitôm bu tôc anej giso danj asê? Aö gasôm yom njandô, ma tu sake-nga mac akênj whinj aö dom? ⁴⁷ Anötö ndê atui njandô sênjgô inj ndê yom ma danja wambu. Magoc mac anjgô inj ndê yom dom, dec tôc asê bu mac ati inj ndê atui njandô dom.”

Yisu sôm yom asê pi dau

⁴⁸ Têtj dinanj lau bata Israel-nga sêsôm, “Yac asôm solop bu am gitôm lau Samaria-nga nanj si gauc sa pi Anötö dom, ma bu njalau sac danj mbo am nem njalôm.” ⁴⁹ Magoc Yisu sôm, “Mba! Njalau sac mbo aö nejj njalôm dom. Mac atoc anej waênj sa dom, magoc aö bu wapo Damanj ndê waê sa. ⁵⁰ Aö kasalê

daun neŋ waêŋ dom, magoc Anötö oc po aneŋ waêŋ sa. Ma inŋ oc êmatôc gêŋ honŋ. ⁵¹ Aö wasôm yom nandô têŋ mac, bu asa naŋ ngô aneŋ yom ma danŋa wambu, naŋ oc niŋga dom, magoc inŋ oc mbo tali napanŋ.”

⁵² Goc lau bata Israel-ŋga sêsôm têŋ inŋ, “Kwahic dec yac anyalê pi nandô bu nalau sac danŋ mbo am nem nalôm. Abraham ma lau propet sêmbac ndu, tigenŋ am sôm bu asa naŋ ngô am nem yom ma danŋa wambu, naŋ oc niŋga dom.

⁵³ Am asa dec toc daôm sa? Am gauc gêm bu am hóc gêlêc damanŋ Abraham su, a? Yac anyalê bu inŋ mbac ndu su, ma lau propet bocdinaŋ.” ⁵⁴ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aö daun bu wapo daun neŋ waêŋ sa, dec waêŋ dau ti gêŋ nambwa-ŋga. Magoc aö Damanŋ, naŋ mac asam bu mac nem Anötö, naŋ po aneŋ waêŋ sa. ⁵⁵ M agoc mac anyalê inŋ dom. Aö dec kayalê inŋ, ma danŋa wambu inŋ ndê yom. Aö bu wasôm bu kayalê inŋ dom, dec aö ngac tasanŋ gitôm mac lau tasanŋ. ⁵⁶ Mac nem damam Abraham atac nayanŋ sa kêlêc, bu inŋ kêŋ bata bu lic aneŋ bêc wahôc asê-ŋga. Ma inŋ gêlic su ma tisambuc.”

⁵⁷ Goc lau bata Israel-ŋga sêsôm têŋ inŋ, “Am nem yala tap 50 sa su dom. Ma bocke dec am sôm bu am gêlic Abraham su?” ⁵⁸ Ma Yisu sôm, “Yomandô! Ndoc naŋ Abraham dinda kôc inŋ su dom, naŋ aö gambo.” ⁵⁹ Têŋ têm nac sêngô yom d inañ, goc sêkôc hoc sa bu sêtuc inŋ, magoc Yisu siŋ dau, ma kêdahiŋ dau su yêc lôm dabunŋ naganenŋ.

9

Yisu kôm ngac tapec danŋ tandô po asê

¹ Yisu kêsêlêŋ gi, ma gêlic ngac tapec danŋ. Ngac dau inŋ tandô pec têŋ ndoc inŋ dinda kôc inŋ ma meŋ. ² Ma Yisu ndê ngacsêŋomi sêndac inŋ bocdec bu, “Kêdôhônŋ-waga, ngac dinaŋ tapec tu inŋ dau ndê sac-ŋga,

me tu dinda lu damba si sac-ŋga?”

³ Goc Yisu sôm, “Inŋ tapec tu inŋ dau ndê sac-ŋga, me tu dinda lu damba si sac-ŋga dom. Magoc dinda kôc inŋ ti tapec tu bu kwahic dec lau sêlic Anötö ndê gwelenŋ ti nyclai nem inŋ sa-ŋga. ⁴⁻⁵ Aö gambo nom gatôm lau nom-ŋga si nawanŋ, ma kwahic dec ti têm nawanŋ-ŋga. Ma bocdinaŋ kwahic dec yac oc dakôm Anötö naŋ kêkinŋ aö gameŋ, naŋ ndê gwelenŋ. Têm nasec-ŋga oc meŋ hóc asê, ma têŋ dinaŋ lau danŋ oc sêtôm dom bu sêkôm gwelenŋ.”

⁶ Inŋ sôm yom dinaŋ su, goc hê gasôp sip nom, kêyalinŋ whinŋ nom, ma sê pi ngac tapec tandô. ⁷ Ma inŋ sôm têŋ inŋ, “Am ndi êmgwasinŋ anôm sip bu gaponŋ Siloam.” (Njê Siloam dau danem kwi bu ‘Kêkinŋ.’) Goc inŋ kôlhô gi kêgwasiŋ anŋgô, ma inŋ tandô nayanŋ sa. Ma inŋ mbu têŋ ndê andu gi. ⁸ Ma inŋ ndê lau meŋpanŋ inŋ-ŋga, ti lau naŋ sênyalê bu muŋ-ŋga inŋ ngac teŋ gêŋ-ŋga, n aŋ sêsô ma sêndac dandi, “Inŋ ngac naŋ muŋ-ŋga ndôc ma teŋ gêŋ, a?”

⁹ Ma lau natanô sêsôm, “Inŋ ngac dau dinaŋ.” Magoc natanô sêsôm, “Mba! Inŋ ngac danŋ dau-ŋga, naŋ anŋgô gi tap ngac teŋ gêŋ-ŋga dinaŋ ndê anŋgô sa.” Magoc ngac dau sôm, “Aö ngac daun dec.” ¹⁰ Goc sêndac inŋ, “Ma bocke dec am nem tanôm nayanŋ sa?” ¹¹ Ma inŋ sôm, “Ngac naŋ sêsam inŋ bu Yisu, naŋ kêyalinŋ sacbalê, ma kêŋ pi aö tanônŋ, goc kêkinŋ aö bu wanŋwasinŋ anônŋ andô sip bu Siloam. Bocdinaŋ aö ga kagwasinŋ daun, dec tanônŋ nayanŋ sa.” ¹² Ma sêndac, “Ngac dinaŋ mbo nde?” Goc inŋ sôm, “Aö kayalê dom.”

Lau Palêsai sêkip yom sa pi ngac naŋ tandô po asê

¹³⁻¹⁴ Yisu kêyalinŋ sacbalê ma kôm ngac tapec dinaŋ tandô po asê têŋ bêc Sabat-ŋga danŋ. Ma tiŋambu l au sêwê ngac dau sêtêŋ lau Palêsai si. ¹⁵ Têŋ ndoc lau Palêsai sêlic inŋ, naŋ sêndac inŋ bu, “Am tanôm po asê nalênŋ bocke?” Ma inŋ ô yom

ma sôm, “Ngac dinaŋ kênj sacbalê pi aô tanônj, ma aô kagwasinj dec tanônj po asê.” ¹⁶ Goc Palêsai ŋatô sêsôm yom pi Yisu bocdec bu, “Ngac dinaŋ kêgîlî yomsu Sabat-ŋga, dec taŋyalê bu inj meŋ akêŋ Anötö dom.” Magoc Palêsai ŋatô sêsôm, “Ngac sac oc tôm dom bu kôm gêŋ dalô kainj dinaŋ.” ¹⁷ Boc-dinaŋ ŋac si yom so dau, ma sêndac ŋgac dau tiyham, “Am ŋgac daôm, am ŋgac naŋ inj kôm am nem tanôm po asê, ma bocdinaŋ am sôm sake pi inj?” Ma inj sôm, “Inj propet daŋ.”

¹⁸ Magoc lau bata Israel-ŋga dinaŋ sêkêŋ whinj dom bu muŋ-ŋga inj tapec ma kwahic dec tandô ŋayham sa. Bocdinaŋ sêkêŋ yom têtj inj dinda lu damba bu sêmenj. ¹⁹ Ma sêndac injlu, “Ngac dindec inj amlu atômŋgac naŋ amlu asôm bu dinda kôc inj ti tapec, a? Bocke ma kwahic dec inj tandô ŋayham sa?” ²⁰ Ma injlu sêsôm, “Aêc! Alu aŋyalê bu inj alu mba balê, ma bu alu akôc inj ti tapec.” ²¹ Magoc inj tandô po asê ŋalêŋ bocke ma asa kôm inj tandô ŋayham sa, naŋ alu aŋyalê dom. Mac andac inj dau. Inj ti ŋgac atu su, ma gitôm bu sôm dau ndê yom.” ²² Injlu sêŋyalê bu lau bata Israel-ŋga sêkic yom bu ŋac oc sêtinj lau naŋ sêkêŋ whinj bu Yisu inj Mesaya, naŋ su yêc gôlôwac Israel-ŋga, ma bocdinaŋ injlu sêtöc ŋac. ²³ Tu dinaŋ-ŋga sêsôm yom bocdec, “Inj ti ŋgac atu su. Mac andac inj dau!”

²⁴ Goc ŋac sêmbwêc ŋgac dau tiyham, ma sêsôm, “Toc Anötö sa ma sôm yom ŋandô. Yac aŋyalê bu ŋgac dinaŋ inj ŋgac sac.” ²⁵ Ma inj ô yom bocdec bu, “Inj bu ŋgac sac me inj ŋgac gitêŋ, aô kayalê dom. Gêŋ tigenj aô kayalê. Muŋ-ŋga aô ŋgac tapec, ma kwahic dec aô tanônj po asê.” ²⁶ Goc sêndac inj, “Inj kôm gêŋ sake têtj am? Inj kôm am tanôm ŋayham sa ŋalêŋ bocke? Sôm asê têtj yac.” ²⁷ Ma inj sôm, “Aô gasôm têtj mac su, magoc mac akôc anej yom sa dom. Tu sake-ŋga mac

bu aŋgô tiyham? Mboe mac atac whinj bu ati inj ndê sêŋomi awhinj, a?” ²⁸ Têtj dinaŋ sêpu inj ma sêsôm, “Mba! Am daôm ti ŋgac dinaŋ ndê ŋgacsêŋom! Moses ndê sêŋomi yac.” ²⁹ Yac aŋyalê bu Anötö kênj inj ndê yom têtj Moses, magoc ŋgac dinaŋ ti inj ndê ŋahu, yac aŋyalê dom.” ³⁰ Goc ŋgac dau sôm, “Gêŋ kainj daŋ solop! Mac asôm bu mac aŋyalê inj ndê ŋahu dom. Tigenj alic su naŋ! Inj kôm aô tanônj po asê.” ³¹ Yac taŋyalê bu Anötö oc kênj daŋga têtj lau sac dom. Mba! Inj kênj daŋga lau gitêŋ naŋ sêŋkuc inj ndê yom.” ³² Yac daŋgô daŋ muŋ su dom, bu ŋamalac daŋ kôm ŋgac naŋ dinda kôc inj ti tapec, naŋ tandô po asê. Mba sambuc! ³³ Ngac dinaŋ bu meŋ akêŋ Anötö dom, dec oc tôm dom bu inj kôm gêŋ daŋ.”

³⁴ Naŋ sêŋgô inj ndê yom dinaŋ, dec gêli ŋac si ŋalôm sa ŋandô. Ma sêsôm, “Am bu êmdôhônj yac, a? Sac gêm am ahuc têtj ndoc dinam kôc am!” Goc sêtinj inj sa awê gi.

Lau naŋ sêkêŋ whinj Yisu dom, naŋ sêtôm lau tapec

³⁵ Têtj ndoc Yisu ŋgô ŋawaê bu lau Palêsai sêtinj ŋgac dau su, naŋ inj kêsâlê inj e tap inj sa, ma ndac inj, “Am kênj whinj ŋamalac ndê Atu, me mba?” ³⁶ Ma inj ô yom ma sôm, “O ŋadau! ŋamalac ndê Atu inj asa? Sôm têtj aô, goc aô wakêŋ whinj inj.” ³⁷ Goc Yisu sôm, “Am gêlic inj su. Aô ŋgac dauŋ dec, naŋ gasôm yom têtj am.” ³⁸ Ma inj sôm, “Pômdu, aô gakêŋ whinj am.” Goc inj pônj haduc têtj Yisu. ³⁹ Ma Yisu sôm, “Aô gasip nom gameŋ ma lau oc sêtap matôc sa tu aô-ŋga. Lau tapec oc sêti lau tandô ŋayham, ma lau naŋ gauc gêm bu ŋac lau tandô ŋayham, naŋ oc sêtôm lau tapec.” ⁴⁰ Lau Palêsai ŋatô sêmbô sêwhinj, ma sêŋgô Yisu ndê yom dinaŋ ma sêndac, “Bocke? Am sôm bu yac taŋpec awhinj, a?” ⁴¹ Ma inj sôm, “Mac bu lau tampec, dec mac nem giso mba. Mac asôm bu mac lau tanôm ŋayham, magoc

mac akêñ whiñ aö dom. Tu dinañ-nga dec mac nem giso gacgeñ yêc mac-nga.”

10

Yom gôliñ pi ñgac yob domba-nga

¹ Ma Yisu sôm, “Yom ñandô aö wasôm têtñ mac, bu ñgac nañ sôc domba si tunlôm yêc gatam dom, magoc kégilî tun bambaliñ bu sôc ndi, nañ ñgac kañ-nda. ² Magoc ñgac nañ sôc domba si tunlôm yêc gatam solop, nañ ñgac yob domba-nga ñandô. ³ Ñgac nañ yob gatam oc léc gatam su têtñ in, ma domba sênjalê in awha. In oc ta domba tigen-tigen si ñaê, ma wê ñac sêsa sêndi. ⁴ Têtñ ndoc in kôc in ndê domba hoñ sêsa si, nañ in kêsêlêñ muñ ma ñac sênkuc in, bu ñac sênjalê in awha. ⁵ Tigen ñac oc sênkuc ñgac apa dañ dom. Mba! Ñac oc sêlhö bambaliñ yêc in, bu sênjalê in awha dom!” ⁶ Yisu sôm yom gôliñ dinañ, magoc ñac sênjalê in ndê yom ñahu dom.

Yisu in gatam domba-nga

⁷ Bocdinañ Yisu sôm tiyham, “Yom ñandô aö wasôm têtñ mac! Aö gatôm gatam tu domba sêsôc si tunlôm sêndi-nga. ⁸ Kêdôhônwaga tasan hoñ nañ sêhóc asê sêmuñ aö, nañ lau kañ. Magoc domba sêkêñ dañga ñac dom. ⁹ Aö gatam, ma domba nañ sêsôc yêc aö, nañ oc sêtap Anötö ndê mwasiñ nem ñac si-nga sa. Ñac oc sêsôc sêsa, ma sêtap gêtñ sênen-nga ñayham sa. ¹⁰ Ñgac kañ meñ bu nem kañ ti ndic ndu ma señ popoc. In ndê gwelen dau dinañ. Tigen aö gameñ bu wamasan lêtñ bu lau sêtap Anötö ndê mwasiñ sêndöc tali-nga sa, ma mwasiñ dau oc êñsalê ñac ahuc.”

Yisu in Nadau yob domba-nga ñayham

¹¹ “Aö ñgac wayob domba-nga ñayham. Ñgac yob domba-nga ñayham oc kêtñ dau sambuc e nditôm in mbac ndu bu nem in

ndê domba sa. ¹² Magoc ñgac nañ yob domba tu tap ñaöli sa-nga, nañ gitôm ñgac nañ yob dau ndê domba, nañ dom. In bu lic giam sac dañ meñ, dec in oc hu domba sin ma lhö ndi. Goc giam sac oc señ domba ma sêlhö bambaliñ. ¹³ Ñgac dinañ oc lhö ndi, bu in gêm gwelen tu awa-nga ñambwa, ma hêgo dau tu domba-nga dom.

¹⁴⁻¹⁵ “Aö ñgac wayob domba-nga ñayham. Gitôm Damañ kêtjalê aö, ma aö kayalê Damañ, bocdinañ aö kayalê aneñ domba, ma aneñ domba sênjalê aö. Ma wakêñ dau sambuc e nditôm wambac ndu bu wanem ñac sa. ¹⁶ Ma aneñ domba ñatô sêmbo, nañ sêmbo sêwhiñ domba ton dindéc dom. Aö wandic ñac sa sêmen sêmbo sêwhiñ domba dindéc, ma ñac oc sêti ton tigen. Ñac si ñadau tigen aö dec wayob ñac, ma ñac hoñ oc sêkêñ dañga aö awhañ.

¹⁷ “Damañ tac whiñ aö, bu aö wakêñ dau gacgeñ wambac ndu, ma tinambu aö watisa tiyham. ¹⁸ Ñamalac dañ oc kôc tanli ñahu su yêc aö dom. Aö dau oc wahu tanli ñahu sin tôm aö dau atac whiñ. Anötö kêtñ ñaclai têtñ aö bu aö dau wahu sin, ma bu aö dau wakôc sa tiyham. Damañ gic atu yom dau dinañ.”

¹⁹ Lau bata Israel-nga sênghô yom dinañ ma sêwhê dau kôc ti sêsen dandi tiyham. ²⁰ Lau daêsam sêsôm, “Ñalau sac dañ mbo in ndê ñalôm ma kôm in ndê gauc timboloc. Anghô in ndê yom dom!” ²¹ Magoc lau ñatô sêsôm, “Ñgac ti ñalau sac oc sôm yom kain dinañ dom. Ma ñalau sac oc kôm ñgac tapec tandô po asê dom!”

Lau bata Israel-nga sêtin Yisu su

²² Têtñ ndoc uhô-nga, lau Israel-nga si †Mwasiñ Sic Gawi Lôm-nga hóc asê Jerusalem. ²³ Yisu kêsêlêñ mbo lôm dabuñ ñabatêmdö, mbo gameñ nañ sêsam bu Solomon ndê Batêm. ²⁴ Ma lau bata Israel-nga sêkac sa sênghihi in ahuc, ma sêsôm,

“Nasawa baliŋ lec yac atac lu-lu tu am-nga. Bocdinaŋ dec sôm yom yêc awê têt yac. Am Mesaya dau, me mba?”²⁵ Ma Yisu sôm, “Aö gasôm têt mac su, magoc mac akêt whiŋ aö dom. Ma aö gakôm gêt dalô gam Damaŋ aŋgô. Gêt dau puŋ yom ŋandô pi aö dôt, ma whê aneŋ ŋahu sa tiawê.²⁶ Magoc mac akêt whiŋ aö dom, ŋahu bu mac ati aö neŋ domba dom.²⁷ Aneŋ domba sêkêt daŋga aö awhaŋ. Aö kayalê ŋac, ma ŋac sêŋkuc aö.²⁸ Aö oc wakêt ŋac sêndöc tali ŋapaŋ ma oc tôm dom bu ŋac sêniŋga têt têt nambu-nga dom. Ma lau daŋ sêtôm dom bu sêŋgaho ŋac su yêc aö amaŋ.²⁹ Damaŋ kêt aneŋ domba têt aö, ma gêt daŋ hóc gêlêc iŋ su dom. Bocdinaŋ lau daŋ sêtôm dom bu sêŋgaho ŋac su yêc Damaŋ amba.³⁰ Alu Damaŋ ati gêt tigeŋ.”

³¹ Têt dinaŋ lau bata sêkêc hoc sa tiyham bu sêtuc iŋ.³² Magoc iŋ sôm têt ŋac, “Mac bu atuc aö ŋa hoc tu gêt dalô bocke-nga? Bu aö gatôc gêt ŋayham daêsam têt mac, tôm naŋ Damaŋ kêt têt aö.”³³ Ma ŋac sêo yom ma sêsôm, “Yac bu atuc am tu gêt daŋ naŋ am kôm-nga dom. Mba! Am ŋamalac daŋ, magoc toc daôm sa bu nditôm Anötö dau. Am nem yom dinaŋ sac sambuc, ma tu dinaŋ-nga yac bu atuc am ŋa hoc.”

³⁴ Goc Yisu ô yom ma sôm, “Mac aŋyalê yom naŋ Anötö dau sôm pi lau bata Israel-nga ŋatô, naŋ sêto yêc mac nem Buku Yomsu-nga* bocdec bu, ‘Aö gasam mac bu anötöi.’³⁵ Aŋgô su naŋ! Anötö kêt iŋ ndê yom têt lau nom-nga dinaŋ, ma sam ŋac bu anötöi. Ma gitôm dom bu dasenŋ Anötö ndê yom daŋ su.³⁶ Ma aö bocke? Damaŋ dau kêyaliŋ aö sa ma kêkiŋ aö gasip nom gameŋ. Bocdinaŋ tu sake-nga mac asôm bu aneŋ yom sac sambuc, têt ndoc aö gasôm bu aö

Anötö ndê Atu?³⁷ Aö bu wakôm Damaŋ ndê gwelenŋ naŋ kêt sip aö amaŋ, naŋ dom, naŋ akêt whiŋ aö dom.³⁸ Tigeŋ aö gakôm Damaŋ ndê gwelenŋ, ma bocdinaŋ dec mac bu akêt whiŋ aneŋ yom dom, tigeŋ akêt whiŋ tu gêt naŋ aö gakôm-nga. Ma bocdinaŋ mac oc aŋyalê pi ŋandô bu Damaŋ mbo aö ŋalôm, ma aö gambo iŋ ŋalôm.”

³⁹ Têt dinaŋ sêŋsahê tiyham bu sêkêc iŋ dôt, magoc ŋac gitôm dom, ma iŋ kölhö gi.⁴⁰ Ma iŋ pi Bu Jordan ŋadaŋga gi, ma mbo gameŋ naŋ muŋ-nga Jon kêku lau mbo.⁴¹ Lau daêsam sêsa sêtêt iŋ si, ma sêsôm têt dau, “Jon kôm gêt dalô daŋ dom. Magoc yom hoŋ naŋ iŋ sôm pi ŋac dindec, naŋ yom ŋandô.”⁴² Ma lau daêsam sêkêt whiŋ Yisu yêc gameŋ dinaŋ.

11

Lasarus mbac ndu

¹⁻² Ŋgac daŋ ŋaê Lasarus mbo malac Betani. Ma iŋ ndê lhuwê lu sêmbo, daŋ ndê ŋaê Mata, ma daŋ ŋaê Maria, awhê naŋ tiŋambu tac bu ŋamalu ŋayham pi Pômdau gahi, ma puŋ ŋa iŋ kêclaun. Têt bêc daŋ Lasarus gêmbac.³ Goc Maria lu Mata sêkêt yom têt Yisu bocdec bu, “Pômdau, ŋgac naŋ am atac whiŋ dec gêmbac.”⁴ Yisu ŋgô yom dau ma sôm, “Iŋ gêmbac tu bu mbac ndu ŋambwa-nga dom. Iŋ gêmbac bu têt Anötö ndê ŋaclai ti waê asê, ma bu Anötö ndê Atu tap waê sa whiŋ.”

⁵ Yisu tac whiŋ Maria lu Mata ma Lasarus.⁶ Tigeŋ têt ndoc iŋ ŋgô ŋawaê bu Lasarus gêmbac, naŋ iŋ têt iŋ gi ŋagahô dom. Iŋ gacgeŋ mbo gameŋ dinaŋ gitôm bêc lu.⁷ Goc iŋ sôm têt iŋ ndê ŋgacsêŋomi, “Dalhö dambu datêt gameŋ Judia-nga dandi.”⁸ Magoc ŋac sêsôm, “Kêdôhônwaga, mba! Ŋasawa apê

* **10:34** Yom dau yêc Buku Wê-nga 82:6 (alic footnote yêc Jon 15:25). Anötö dau kêt ŋaclai têt kiŋ ti gôliŋwaga bu sênem gôliŋ sêmbo nom, ma bocdinaŋ iŋ sam ŋac bu anötöi. Ma têt ŋatô iŋ sam ŋac bu Anötö atui - alic BW 2:7 ma 82:6.

lec lau bata Israel-nga nan sêmbô dindê, nan tac whin bu sêruc am na hoc. Bocke dec am bu mbu ndi tiyham?”⁹ Ma Yisu ô yom na yom gôlin dan, ma sôm, “Têj bêc hon ac pô gamej gitôm acgatu nasawa 12, ma tinambu nasec sa. Namalac dan bu ênsêlêj têj ndoc ac-nga, dec inj oc tin gahi dom, bu inj gêlic nawê nom dindê-nga.”¹⁰ Magoc inj bu ênsêlêj têj ôbwêc, dec inj oc tin gahi, bu inj ndê nawê mba.”¹¹ Goc Yisu gic têku yom ma sôm, “Yac ney silip Lasarus yêc bêc. Aô watêj inj wandi bu waun inj sa.”¹² Ma ngacsêjnomi sêsôm, “Pômdau, inj bu yêc bêc yêc, dec inj dau oc nayham sa.”¹³ Nac gauc gêm bu Yisu sôm bu Lasarus mbo tali ma yêc bêc, magoc inj ndê yom dau nahu bu Lasarus mbac ndu su.¹⁴ Goc Yisu sôm yom yêc awê têj nac bu, “Lasarus mbac ndu.”¹⁵ Tu mac-nga dec aô atac nayham bu aô gambo g awhin inj dom, bu kwahic dec mac oc akêj whin tu gêj nan aô bu wakôm-nga. Bocdinaj yac datêj inj dandi.”¹⁶ Ma Tomas, ngacsêjnom nan sêsam bu Lôcmpôn, nan sôm têj ngacsêjnomi natô, “Ayôc! Dawhin inj dandi, ma dambac ndu dawhin inj.”

Yisu inj yac ney datisa ti dambo tanli nahu

¹⁷ Yisu hôc asê gamej Judia-nga ma tap sa bu sêkêj Lasarus ndê namlan yêc hocsun dan gitôm bêc hale su.¹⁸ Malac Betani yêc sun sa têj Jerusalem, sej nasawa gitôm kilometra tö.¹⁹ Ma lau Israel-nga daêsam sêsa akêj Jerusalem sêmen, ma sêndöc sêwhin Mata lu Maria, bu sênem malô injlu tu lhungac hu injlu sin-nga.²⁰ Mata ngô bu Yisu kêsêlêj men, goc sa gi bu lic inj, magoc Maria ndöc andu.²¹ Têj ndoc Mata hôc asê Yisu, nan inj sôm têj inj, “O Pômdau, am bu mbo, dec aô lhungac oc mbac ndu dom.”²² Magoc kwahic dec am mwen hôc asê su, ma aô kayalê bu gêj bocke nan am bu ndac têj Anötö,

nan inj oc kôm.”²³ Ma Yisu sôm, “Am lhômngac oc tisa ma mbo tali tiyham.”²⁴ Dec Mata ô yom ma sôm, “Aêc! Aô kayalê bu inj oc tisa têj bêc nambu-nga nan lau batê hon oc sêtisa.”²⁵ Goc Yisu sôm, “Namalac si sêtisa ma sêmbô tali nahu, nan aô dauj. Asa nan kêj whin aô ma mbac ndu su, nan oc mbo tali tiyham.”²⁶ Ma asa nan mbo tali ma kêj whin aô, nan oc ninga têj têm nambu-nga dom, inj oc gacgej mbo tali. Am kêj whin yom dindê, me mba?”²⁷ Ma Mata sôm, “Aêc Pômdau! Aô gakêj whin bu am Mesaya, ma Anötö ndê Atu nan inj gic bata bu êjkinj sip nom men.”

²⁸ Mata sôm yom dinaj su, goc mbu gi ma ta Maria têj inj men. Ma inj sôm têj inj, “Kêdôhônwaga men su, ma inj ndac am.”²⁹ Maria ngô su, goc tisa ngahô bu sa têj Yisu ndi.³⁰ Têj ndoc dinaj Yisu hôc asê Betani su dom, inj gacgej mbo gamej nan Mata hôc pi inj.³¹ Lau Israel-nga nan sêmbô andu sêwhin Maria tu bu sênem malô inj, nan sêlic inj tisa ngahô ma kôlhô gi. Nac gauc gêm bu inj oc têj sêhôn di bu tan lhungac mbo dindê, ma bocdinaj sêsa si ma sêjkuc inj.

³² Têj ndoc Maria hôc asê gamej nan Yisu mbo ma gêlic inj, nan inj hu dau sip nom yêc inj gahi-nga, ma sôm, “O Pômdau, am bu mbo, dec aô lhungac oc mbac ndu dom.”³³ Yisu gêlic Maria tan, ma gêlic lau Israel-nga nan sêwhin inj, nan sêtan bocdinaj, dec kêsahê nawapac atu yêc ndê nalôm.³⁴ Ma inj ndac, “Mac anjuhun inj yêc nde?” Ma sêsôm, “Mwen Pômdau, ma lic.”³⁵ Têj dinaj Yisu tasulu sa.³⁶ Ma lau Israel-nga dinaj sêsôm, “Alic, inj atac whin Lasarus ndu andô.”³⁷ Magoc natô sêsôm, “Inj kôm ngac tapec tandô po asê. Bocke dec inj kôm Lasarus nayham sa dom, ma inj mbac ndu?”

Yisu unj Lasarus sa

³⁸ Têñ dinan̄ Yisu ndê ñalôm ñawapac atu tiyham, ma in̄ kêsêlên̄ têt̄ sêhò gi. Ñac sêkên̄ ñgac batê dau ndê ñamlan̄ yêc hocsun̄ dan̄, ma sêm̄pi hoc dan̄ gi ndôc sê awha ahuc. ³⁹ Têñ ndoc Yisu hóc asê, nan̄ in̄ sôm têt̄ lau nan̄ sêwhin̄ in̄ bu, “Mac ampi hoc dau sa.” Magoc ñgac batê ndê lhuwê Mata sôm, “Pômdau! In̄ yêc gitôm bêc hale su. Oc ñamanin̄ sa su.” ⁴⁰ Dec Yisu sôm, “Aô gasôm têt̄ am su, bu kên̄ whin̄, dec am oc lic Anötö ndê ñaclai ti ñawasi.” ⁴¹ In̄ sôm yom dinan̄ su, goc lau sêm̄pi hoc dau sa. Ma Yisu tatic undambê ma sôm, “Daman̄, aô wanem dan̄ge am, bu am ñgô anen̄ yom. ⁴² Aô kayalê bu am kên̄ dan̄am aô ñapan̄, magoc kwahic dec aô bu wanem dan̄ge am, bu lau nan̄ sêlhac dec oc sên̄gô anen̄ yom, ma sêkên̄ whin̄ bu am kêkin̄ aô gameñ.” ⁴³ Goc in̄ mbwêc awha atu, “Lasarus! Sa mwen̄!” ⁴⁴ Dec Lasarus sa meñ, ma po nan̄ sêm̄pan̄ in̄ gahi ti amba, ma po dan̄ nan̄ sêhi pi in̄ ñagôlôn̄, nan̄ gacgen̄ sêyêc in̄. Ma Yisu sôm têt̄ ñac, “Akôc po su yêc in̄, ma akên̄ in̄ lhò ndi.”

Lau bata sêkic yom bu sêndic Yisu ndu

⁴⁵ Tu gên̄ atu dinan̄-nga dec lau Israel-nga daêsam nan̄ sêmbo sêwhin̄ Maria ma sêlic gên̄ nan̄ Yisu kôm, nan̄ sêkên̄ whin̄ in̄. ⁴⁶ Magoc ñatô sêtên̄ lau Palêsai si, ma sic min̄ pi gên̄ nan̄ Yisu kôm. ⁴⁷ Goc dabun̄siga atu-tu ti lau Palêsai sêmbwêc lau †Sanedrin-nga sêpitigen̄, ma sêndac ñac, “Yac oc dakôm gên̄ sake? Ñgac dinan̄ kôm gên̄ dalô daêsam. ⁴⁸ Yac bu dalhac in̄ ahuc dom, dec lau hon̄ oc sêkên̄ whin̄ bu in̄ Mesaya dau. Ma lau Rom-nga oc sêm̄en̄ ma sêsen̄ yac neñ gameñ danem akin̄ Anötö-nga ti yac lau Israel-nga hon̄ su.”

⁴⁹ Têñ yala dinan̄ Kayapas in̄ †dabun̄siga ñamata-nga. Ma in̄ sôm têt̄ lau Sanedrin-nga, “Mac nem gauc sa dom! ⁵⁰ In̄ mbac ndu

man̄! Yham dom bu lau Israel-nga hon̄ sêninga. Ñgac tigen̄ bu mbac ndu ô lau hon̄, nan̄ oc ñayham hóc gêlêc su.” ⁵¹ Kayapas sôm yom dinan̄ ña in̄ dau ndê gauc dom. Magoc têt̄ yala dinan̄ in̄ dabun̄siga ñamata-nga, dec in̄ sôm yom dau gitôm propet dan̄. Ma yom dau ñahu bocdec bu. Yisu oc mbac ndu tu lau Israel-nga hon̄. ⁵² Ma tu ñac tawasê-nga dom. In̄ oc mbac ndu tu Anötö ndê lau hon̄ nan̄ sêmbo gameñ nom-nga tidau-tidau, tu bu ndic ñac hon̄ sa sêpitigen̄.

⁵³ Bocdinan̄ têt̄ bêc dinan̄ lau bata Israel-nga dinan̄ sic hu sên̄salê lên̄ bu sêndic Yisu ndu. ⁵⁴ Ma tu dinan̄-nga Yisu kêsêlên̄ mbo awê yêc lau Israel-nga ñalôm dom. In̄ kôlhô gi mbo malac Eprayim, nan̄ yêc gameñ sawa ñamakê. Ma in̄ ndê ñgacsên̄omi sêmbo gameñ dinan̄ sêwhin̄ in̄.

⁵⁵ Têñ ndoc lau Israel si om atu Mwasin̄ Pasowa-nga meñ kêpin̄, n añ lau daêsam yêc gameñ ñamakê-nga sêpi Jerusalem si. Ñac bu sên̄kuc lau Israel si lên̄ sêmasan̄ dau ñawasi sa yêc Anötö an̄gô-nga muñ su nan̄ goc Pasowa ñabêc hóc asê. ⁵⁶ Ma ñac sên̄salê Yisu ñapan̄. Têñ ndoc sêkac sa sêmbo lôm dabun̄, nan̄ sêndac dandi, “Mac gauc gêm bocke? In̄ oc meñ tu Mwasin̄ Pasowa-nga, me mba?” ⁵⁷ Tigen̄ dabun̄siga atu-tu ti lau Palêsai sic atu lau bu asa bu tap gameñ nan̄ Yisu mbo, nan̄ sa, nan̄ kên̄ ñawaê têt̄ ñac, ma ñac oc sêkôc in̄ dôn̄.

12

Maria gêm oso Yisu

(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9; Luk 7:37-38)

¹ Bêc 6 yêc dôn̄ yêc bu Mwasin̄ Pasowa-nga hóc asê, ma Yisu têt̄ malac Betani gi. Lasarus, ñgac nan̄ in̄ un̄ sa akên̄ lau batê-nga, nan̄ mbo malac dinan̄. ² Ma yêc Lasarus ndê andu, ñac sêndê mwasin̄ tu Yisu-nga. Lasarus ti lau ñatô sen̄ gên̄

sêndöc sêwhiñ in, ma Mata gêm akiñ ñac mbo. ³ Goc Maria meñ, kôc a ñakwi ñamalu ñayham nañ ñaôli atu sip kac dañ, ma kêc pi Yisu gahi. Goc in puñ in gahi ña in dau kêclauñ. Ma gêñ dau ñamalu hôñ dau sa ma gêm andu ñalôm ahuc.

⁴ Têñ dinañ Judas Iskeriot, ñgacsêñom nañ tiñambu hoc Yisu asê, nañ sôm, ⁵ “Bu ñamalu ñayham dindéc ñaôli atu, gitôm denarii 300 nañ dakôc ti ñaôli tu gwelen yala sambuc-ña. Tu sake-ña awhê dec kêyaiñ? Gitôm bu dakêñ têt lau sênemlhi, ma dakêñ ña-awa tu danem lau ñalôm sawa sa-ña.”

⁶ Judas sôm yom dinañ, magoc in gauc gêm lau ñalôm sawa dom. In sôm yom dinañ ñahu bu in ñgac kañ-nda. In yob ñgac-sêñomi si talhi mone-ña, ma gêm kañ mone ñatô bu nem dau sa. ⁷ Magoc Yisu ô in ndê yom ma sôm, “Mac alhac awhê dindéc ahuc dom. In yob gêñ dau ñapañ e kwahic dec, gic waê bêc sêñsuhun aö-ña. ⁸ Lau ñalôm sawa oc sêmbo sêwhiñ mac ñapañ. Tigen aö oc wambo wawhiñ mac ñapañ dom.”

Lau dabuñsiga sêkic yom pi Lasarus

⁹ Têt ndoc dinañ lau Jerusalem-ña daêsam sêñgô ñawaê bu Yisu mbo malac Betani, dec sêsa si bu sêlic in. Ma ñac bu sêlic Lasarus, ñgac nañ Yisu uñ sa yêc lau batê-ña, nañ whiñ. ¹⁰ Tu dinañ-ña dabuñsiga atu-tu Israel-ña sêkic yom bu sêndic Lasarus ndu whiñ. ¹¹ Ñahu bu lau Israel-ña daêsam sêhu ñac siñ ma sêkêñ whiñ Yisu tu Lasarus-ña.

Yisu sôc malac Jerusalem gi (Mat 21:4-9; Mak 11:7-10; Luk 19:35-38)

¹² Têt ñagalañsê lau daêsam nañ sêmbo Jerusalem tu Mwasin Pasowa-ña sêñgô ñawaê bu Yisu kêselêñ mbo señ bu têt Jerusalem meñ. ¹³ Bocdinañ ñac sêsa si bu sêkôc in sa. Sêhóc tômtôm

ñalauñ ma sêmbwêc, “Hosana! Tampin in nañ meñ gêm Pômdau angô. Tampin lau Israel-ña si Kin.”

¹⁴ Yisu kêselêñ meñ ndöc donki ñatu dañ ñahô, ma ñalêñ dinañ propet akwa dañ ndê yom ñandô sa. Yom dau yêc bocdec bu:

¹⁵ O mac lau †Sayon-ña, atöc daôm dom. Alic mac nem Kin têt mac meñ, ndöc donki ñatu ñahô. *[Sek 9:9]*

¹⁶ Yisu ndê ñgacsêñomi sêlic gêñ hoñ dinañ, magoc ñac sêñyalê ñahu dom. Tigen tiñambu, têt ndoc Yisu tisa ti ñawasi atu, nañ sêñyalê bu yom dau, nañ sêto muñ su, nañ hêganôn Yisu, ma tu dinañ-ña lau sêkôm gêñ dinañ têt in.

¹⁷ Lau daêsam nañ sêmbo sêwhiñ Yisu têt ndoc in mbwêc Lasarus ma uñ in sa akêñ lau batê-ña, nañ sic miñ pi in ñapañ. ¹⁸ Bocdinañ lau daêsam sêñgô ñawaê bu Yisu kôm gêñ dalô atu dinañ, ma sêsa si bu sêlic in têt bêc dinañ. ¹⁹ Ma têt têt lau Palêsai sêlic gêñ dau, nañ sêsôm têt dandi, “Alic, yac neñ yom hoñ ñandô mbasi. Yac oc dalhac in ahuc ñalêñ bocke? Lau hoñ oc sêñkuc in!”

Yisu sôm gwanan bu in oc mbac ndu

²⁰ Lau Grik ñatô sêmbo sêwhiñ lau nañ sêpi malac Jerusalem tu sênem akiñ Anötö-ña têt om atu Pasowa-ña. ²¹ Lau Grik dinañ sêtêñ Pilip, ñgacsêñom nañ meñ akêñ malac Betsaida yêc gameñ Galili-ña, ma sêsôm têt in bu, “O ñgac atu, yac bu alic Yisu.” ²² Dec Pilip gi sôm yom dau têt Andru, ma inlu si sêsôm têt Yisu. ²³ Yisu ngô yom dau goc sôm yom gôlin dañ bocdec bu, “Ndoc meñ sa bu ñamalac ndê Atu tap in ndê waê atu sa. ²⁴ Aö wasôm yomandô têt mac. Gêñ ñawhê dañ bu sêsô sip nom ndi dom, dec gêñ tigen dau oc gacgen yêc. Magoc gêñ dau bu dasô sip nom ñalôm ndi, dec oc tibalê ma ñinga, magoc tiñambu oc po pi meñ ma nem ñandô daêsam

tiyham. ²⁵ Asa naŋ tac whiŋ bu sap gêŋ nom-ŋga dônŋ napaŋ tu mbo tali-ŋga, naŋ oc niŋga. Magoc asa naŋ bu hu gêŋ nom dindec-ŋga siŋ tu êŋkuc aô-ŋga, naŋ tap seŋ ndöc tali têtŋ têtŋ nambu-ŋga-ŋga sa. ²⁶ Asa naŋ gauc gêm bu nem akiŋ aô, naŋ meŋ êŋkuc aô. Ma gameŋ naŋ aô oc wambo, naŋ iŋ naŋ gêm akiŋ aô, naŋ oc mbo bocdinaŋ. Lau hoŋ naŋ sem akiŋ aô, naŋ Damaŋ oc toc ŋac sa.

²⁷ “Kwahic dec aô neŋ ŋalôm kedehe aô ŋandô. Tigeŋ aô wandac Damaŋ bu êŋgaho aô su yêc ndoc ŋawapac-ŋga dindec dom. Mba! Tu gêŋ dau dindec-ŋga dec aô gameŋ. ²⁸ Damaŋ, aô wasa lêtŋ dindec tu bu wapo nem waêm sa.”

Yisu sôm yom dinaŋ, ma awha daŋ sa akêtŋ undambê bocdec bu, “Aô gatap waêtŋ sa tu am-ŋga su, ma watap sa tiyham.” ²⁹ Lau daêsam naŋ sêmbo gameŋ dinaŋ sêŋgô ŋakêcsia dau, ma ŋatô sêsôm bu wapap gic. Ma ŋatô sêsôm bu aŋela daŋ sôm yom têtŋ Yisu. ³⁰ Magoc Yisu sôm, “Awha dinaŋ sa tu aô-ŋga dom, magoc sa tu mac-ŋga. ³¹ Kwahic dec ti ndoc Anötö êmatôc lau nom dindec-ŋga. Ma iŋ oc êmasuc nom dindec ŋadau su.*

³² Magoc têtŋ ndoc sêndic aô pi a ma sêsunŋ aô sa yêc nom, naŋ aô oc wahê ŋamalac akêtŋ gameŋ hoŋ sêtêtŋ aô sêmeŋ.” ³³ Yisu sôm yom dinaŋ bu tôc ŋalêtŋ naŋ iŋ oc mbac ndu, naŋ asê.

³⁴ Ma lau dinaŋ sêô iŋ awha ma sêsôm, “Sêto yom yêc buku yomsu-ŋga, naŋ sôm bu Mesaya oc mbo napaŋ. Ma bocke dec am sôm bu ŋac oc sêsunŋ ŋamalac ndê Atu sa? ŋamalac ndê Atu dau iŋ asa?” ³⁵ Goc Yisu sôm, “Ya

ŋawê oc mbo whiŋ mac ŋasawa saunŋ, ma boc-dinaŋ aŋsêlêtŋ ambo ŋawê dau ŋalôm, bu ŋasec nem mac ahuc dom. Lau naŋ sêŋsêlêtŋ sêmbo ŋasec ŋalôm, naŋ sem gauc gameŋ naŋ oc sêndi naŋ. ³⁶ Akêtŋ whiŋ ŋawê dau naŋ kwahic dec mbo whiŋ mac, ma mac oc ati lau ŋawê-ŋga.” Yisu sôm yom dau su, goc hu ŋac siŋ, ma siŋ dau têtŋ ŋac.

Lau daêsam sêkêtŋ whiŋ Yisu dom

³⁷ Yisu kôm gêŋ dalô daêsam yêc lau Israel aŋgô-ŋga, magoc daêsam sêkêtŋ whiŋ dom bu iŋ Mesaya dau. ³⁸ Ma bocdinaŋ yom naŋ propet Aisaya to muŋ su, naŋ ŋandô sa. Yom dau yêc bocdec:

Pômdau, ŋac si asa kêtŋ whiŋ yom naŋ yac ahoc asê?

Ma ŋac si asa ndê gauc sa pi am nem ŋaclai atu, naŋ am tôc tiawê? *[Ais 53:1]*

³⁹ Bocdinaŋ Anötö ndê propet Aisaya tôc asê gwanaŋ bu lau dinaŋ sêtôm dom bu sêkêtŋ whiŋ. Ma iŋ to yom daŋ tiyham bocdec bu:

⁴⁰ Pômdau kôm ŋac si tandô tipec, ma ŋac si ŋalôm ŋadandi. Bocdinaŋ gitôm dom bu sêlic ŋa tandô, ma sêŋyalê yêc ŋac si ŋalôm. Ma gitôm dom bu ŋac sênem dau kwi, ma wakôm ŋac ŋayham sa tiyham. *[Ais 6:10]*

⁴¹ Aisaya to yom dau, ŋahu bu iŋ gêlic Yisu ndê ŋawasi su, ma bocdinaŋ dec sôm yom asê pi iŋ.

⁴² Yom dau yêc bocdinaŋ, magoc lau Israel-ŋga daêsam sêkêtŋ whiŋ Yisu, ma ŋac si lau bata ŋatô sêwhiŋ. Tigeŋ ŋac sêtôt si sêkêtŋ whiŋ iŋ tiawê dom, ŋahu bu ŋac sêtôt bu lau Palêsai oc sêtinŋ ŋac su yêc gôlôwac Israel-ŋga. ⁴³ ŋac atac whiŋ bu ŋamalac sêlic ŋac ŋayham

* **12:31** Yisu sôm bu Anötö oc êmasuc nom dindec ŋadau su. Têtŋ ndoc Yisu mbac ndu ma tisa tiyham, iŋ ku Sadaŋ ndê ŋaclai dulu-alic Jon 16:33; Kol 2:15; Hib 2:15; ma 1 Jon 3:8. Yisu ku iŋ dulu su yomandô, magoc Anötö kêtŋ ŋasawa têtŋ Sadaŋ ma iŋ kôm iŋ ndê gwelenŋ yêc nom - alic Epe 2:2; 2 Kor 4:4; ma 1 Jon 5:19. Bocdinaŋ lau naŋ sêkêtŋ whiŋ sic waê bu sêlhac ŋaŋga ma sêndic siŋ têtŋ Sadaŋ, (Jon 17:15; Epe 6:10-18) ma Anötö kêtŋ ŋaclai têtŋ ŋac bu sêku iŋ dulu (Rom 16:20). Têtŋ bêtŋ nambu-ŋga, Anötö oc seŋ Sadaŋ ti iŋ ndê aŋela ti lau sac su ma iŋ ndê ŋaclai oc pacndê sambuc (Rev 20:2-3, 10).

ma sêken waê têtj ñac, hôc gêlêc bu sêtap waê sa yêc Anötö.

⁴⁴ Ma Yisu sôm yom awha atu, “Asa nañ kêtj whiñ aö, nañ kêtj whiñ aö tañwasêtj dom. In kêtj whiñ in nañ kêtj aö gameñ, nañ whiñ. ⁴⁵ Ma asa nañ gêlic aö, nañ gêlic in nañ kêtj aö gameñ, nañ bocdinañ. ⁴⁶ Aö gahôc asê nom gitôm ya ñawê, bu lau hoñ nañ sêkêtj whiñ aö, nañ oc sêmbo ñasec dom. ⁴⁷ Asa nañ ñgô aneñ yom magoc dañga wambu dom, nañ aö daun oc wamatôc in dom. Bu aö gameñ bu wamatôc lau nom-nga dom, magoc bu wanem ñac si. ⁴⁸ Lau hoñ nañ sêkôc aö ti aneñ yom sa dom, nañ oc sêtap matôc sa têtj bêc ñambu-nga. Ma ñac si matôc ñahu sip ñac sêkôc aneñ yom sa dom. ⁴⁹ Bu aö gasôm daun neñ yom dom. Damañ nañ kêtj aö gameñ, nañ gic atu yom hoñ tu wasôm asê-nga. ⁵⁰ Ma aö kayalê bu yom nañ in gic atu, nañ ti ñamalac si señ sêndöc tali ñapan-nga. Bocdinañ anyalê bu yom hoñ nañ aö gasôm, nañ kêtj yom nañ Damañ dau kêtj têtj aö.”

13

Yisu kêtjwasin ñgacsêñomi gahi

¹ Lau Israel-nga si om atu mwasiñ Pasowa-nga meñ kêtj, ma Yisu kêtjalê bu ndoc meñ hôc asê su, bu in hu nom dindêc siñ ma mbu têtj Damba ndi. In atac whiñ in dau ndê lau nañ sêmbo nom, ma in bu tôc asê tiawê, ñalêtj nañ in atac whiñ ñac ndu andô. ² In ti ndê ñgacsêñomi sêndöc sêwhiñ dau bu sêneñ gêtj, ma Judas Iskeriot, Saimon ndê atungac, mbo whiñ ñac. Sadañ sip in ndê ñalôm muñ su, ma kêtj gauc têtj in bu hoc Yisu asê. ³ Yisu kêtjalê bu Damba kêtj gêtj hoñ sip in amba, ma bu in meñ akêtj Anötö, ma oc mbu têtj in ndi. ⁴ Bocdinañ in tisa yêc tebo, kac in ndê ñakwê awê-nga su, ma kic po dapun daun-nga dañ pi in ñampê. ⁵ Goc in tac bu sip suc dañ,

ma gic hu kêtjwasin ñgacsêñomi gahi, ma pun ña po nañ in kic pi ñampêbalê. ⁶ In têtj Saimon Pita meñ, ma Pita ndac, “Pômdau, am bu êmgwasin aö gahiñ whiñ, a?” ⁷ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Kwahic dec am nem gauc sa dom pi gêtj nañ aö gakôm gambo, tigen tijnambu am oc êmyalê.” ⁸ Magoc Pita sôm, “Mba! Am êmgwasin aö gahiñ dom andô!” Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aö bu wangwasin am dom, dec am oc ti aneñ dañ dom.” ⁹ Dec Pita sôm, “Bocdinañ Pômdau, êmgwasin aö gahiñ ñambwa dom, magoc amañ ti ñagôlôn whiñ!” ¹⁰ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Ñamalac nañ gêtj bu su, nañ tijnambu êngwasin gahi ñambwa, dec in ndê ñamlic sambuc ñawasi sa. Aö wasôm têtj mac lau dinañ bu mac ñawasi sa su, magoc mac hoñ dom.” ¹¹ Yisu kêtjalê ñgac nañ oc hoc in asê, ma tu dinañ-nga sôm bu ñac hoñ ñawasi dom.

¹² Yisu kêtjwasin ñac hoñ gahi pacndê, dec sôc in ndê ñakwê awê-nga sa tiyham, ma mbu gi ndöc ndê mala. Ma in ndac, “Mac anyalê gêtj nañ aö gakôm têtj mac, nañ ñahu, me mba? ¹³ In solop bu mac asam aö bu ‘Kêdôhônwaga,’ ma ‘Pômdau,’ bu aö daun dindêc. ¹⁴ Ma kwahic dec aö, mac nem kêtjôhônwaga ma Pômdau, kagwasin mac gahim. Ma aö wasôm têtj mac, bu anjwasin nem asidôwai si gahi bocdinañ. ¹⁵ Aö gatôc ñadôn têtj mac, bu mac alic ma akôm tôm aö gakôm têtj mac. ¹⁶ Aö wasôm yom ñandô, bu ñgac akin dañ hôc gêlêc in ndê ñadau dom, ma ñgac aheñ-nga hôc gêlêc in nañ kêtj in, nañ dom. ¹⁷ Kwahic dec aö gawhê gêtj dindêc sa ma mac anyalê, ma mac bu akôm ñandô sa, dec oc atap Anötö ndê mwasiñ sa.”

Yisu sôm ñgac hoc in asê-nga asê

¹⁸ Ma Yisu sôm, “Aö gasôm yom dindêc pi mac hoñ dom, bu aö kayalê lau nañ aö kayalin ñac sa. Tigen yom dañ nañ sêto yêc, nañ oc ñandô sa. Yom dau sêto yêc bocdec

bu, 'Ngac naŋ gêŋ gêŋ whiŋ aö, naŋ kên kisa aö.' ¹⁹ Aö gasôm yom asê gwanan pi gêŋ dau, bu têtj têtj gêŋ dau hôc asê, naŋ mac oc akêŋ whiŋ bu aö Mesaya dau. ²⁰ Aö wasôm yom nandô têtj mac, bu asa naŋ kôc ŋamalac naŋ aö kakiŋ iŋ, naŋ sa, naŋ kôc aö dauŋ sa. Ma asa naŋ kôc aö sa, naŋ kôc iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ sa."

²¹ Yisu sôm yom dinaŋ su, ma iŋ ndê ŋalôm ŋawapac nandô, dec sôm, "Yomandô aö wasôm têtj mac, bu ŋac dan mbo dec, naŋ oc hoc aö asê." ²² Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêŋgô yom dinaŋ ma tahê dandi, bu ŋac sem gauc bu ŋac naŋ iŋ sôm yom pi, iŋ asa. ²³ ŋgacsêŋom naŋ Yisu tac whiŋ ndu andô, naŋ ndöc gi paŋ Yisu. ²⁴ Dec Saimon Pita gic amba têtj iŋ, ma sôm, "Am ndac iŋ bu iŋ sôm yom pi asa." ²⁵ Goc ŋgacsêŋom dau tötj sac Yisu, ma ndac, "Pômdau, asa?" ²⁶ Ma Yisu ô yom ma sôm, "Ngac naŋ aö wapuc bolom dindéc sip sulu ma wakêŋ têtj iŋ." Goc iŋ puc bolom sip sulu ma kên têtj Judas Iskeriot, Saimon atunŋac. ²⁷ Judas kôc bolom dau su, ma ŋagahô Sadaŋ sip iŋ ndê ŋalôm. Ma Yisu sôm têtj iŋ, "Sa ndi, ma gêŋ naŋ am gauc gêm bu kôm, naŋ kôm ŋagahô." ²⁸ Lau hoŋ naŋ sêndöc tebo, naŋ sêŋgô yom naŋ Yisu sôm têtj Judas, magoc sêŋyalê ŋahu dom. ²⁹ Judas iŋ ŋgac naŋ yob ŋac si talhi mone-ŋga, ma bocdinaŋ dec ŋgacsêŋomi ŋatô gauc gêm bu Yisu kêkiŋ iŋ sa gi bu nemlhi gêŋ tu Mwasiŋ Pasowa-ŋga, me bu kên gêŋ têtj lau ŋalôm sawa. ³⁰ Judas gêŋ bolom naŋ Yisu kên têtj iŋ, ma sa awê gi. Ma gameŋ ŋasec sa.

Yomsu wakuc

³¹ Judas sa gi su, ma Yisu sôm, "Kwahic dec ŋamalac ndê Atu oc tap iŋ ndê waê sa, ma iŋ oc po Anötö ndê waê sa whiŋ. ³² Ma Anötö oc kên dau ndê ŋawasi têtj ndê Atunŋac bu po Atu ndê waê sa. Ma iŋ oc po ndê waê sa ŋagahô eŋ.

³³ "O aneŋ lau hac. Aö wambo wawhiŋ mac ŋasawa sauŋ eŋ. Tiŋambu mac oc aŋsalê aö, tigen têtj aö gasôm têtj lau bata Israel-ŋga su, dec wasôm têtj mac bu gameŋ naŋ aö bu wandi, naŋ mac atôm dom bu ameneŋ. ³⁴ Kwahic dec aö wakêŋ yomsu wakuc têtj mac bocdec bu. Akêŋ nem atac whiŋ lom daôm. Têtj aö atac whiŋ mac, dec mac atac whiŋ nem asidôwai bocdinaŋ. ³⁵ Ma têtj ndoc lau hoŋ sêlic mac nem mêtê atac whiŋ daôm-ŋga, dec ŋac oc sêŋyalê pi nandô bu aneŋ ŋgacsêŋomi mac."

Yisu sôm asê bu Pita oc sêc iŋ ahuc

(*Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34*)

³⁶ Goc Saimon Pita ndac iŋ bu, "Pômdau, am oc mbo nde?" Ma Yisu ô yom ma sôm, "Gameŋ naŋ aö oc wandi, naŋ am gitôm dom bu êmkuc aö kwahic dec. Magoc tiŋambu am oc êmkuc aö mweŋ." ³⁷ Goc Pita ndac, "Pômdau, tu sake-ŋga am sôm bu kwahic dec aö gatôm dom bu wanŋkuc am? Aö wakêŋ dauŋ sambuc e nditôm wambac ndu tu am-ŋga." ³⁸ Ma Yisu ô yom ma sôm, "Am gauc gêm bu am gitôm bu mbwac ndu tu aö-ŋga, a? Aö wasôm yomandô têtj am, bu ôbwêc dau dindéc am oc sêc aö ahuc tidim tö muŋ, goc dalec oc taŋ."

14

Yisu ti seŋ datêŋ iŋ Damba-ŋga

¹ Ma Yisu sôm têtj ndê ŋgacsêŋomi, "Ambo ti nem ŋalôm ŋawapac dom. Akêŋ whiŋ Anötö, ma akêŋ whiŋ aö bocdinaŋ. ² ŋalôm daêsam yêc Damaŋ ndê andu. Bu mba, oc wasôm yom dindéc asê têtj mac dom. Aö watêŋ Damaŋ ndê andu dau wandi, bu wamasan mac nem malam. ³ Aêc, aö oc wandi, ma wamasan nem malam, ma tiŋambu aö wambu wameŋ ma wakôc mac sa bu ameneŋ andöc gameŋ dinaŋ awhiŋ aö. ⁴ Mac anyalê seŋ têtj gameŋ

nañ aö oc wandi.” ⁵ Magoc Tomas sôm têtñ inñ, “Pômdau, yac am gauc gameñ nañ am oc ndi, ma bocdinañ ñalêtñ bocke dec yac oc añañalê señ bu atêtñ gameñ dau andi?” ⁶ Ma Yisu sôm, “Aö dauñ gati señ, ma yom ñandô ti mac andöc tamli ñahu yêc aö. Aö tañwasêtñ gati señ bu ñamalac sêtêtñ Damañ sêndi, ma señ dañ yêc dom. ⁷ Mac bu añañalê aö ñapep, dec oc añañalê Damañ whiñ. Ma kwahic dec ma ndi, mac añañalê inñ, ma mac alic inñ su.” ⁸ Goc Pilip sôm, “Pômdau, tôc Damam têtñ yac, nañ goc nditôm.” ⁹ Ma Yisu ô inñ ndê yom ma sôm, “O Pilip, aö gambo gawhiñ mac ñasawa baliñ su, ma bocke am kêyalê aö dom? Tu sake-ña am sôm têtñ aö bu watôc Damañ têtñ mac? Aö wasôm têtñ am, bu asa nañ gêlic aö su, nañ gêlic Damañ su bocdinañ. ¹⁰ Aö gasôm su, bu aö gambo Damañ ñalôm, ma inñ mbo aö ñalôm. Mac akêtñ whiñ yom dau, me mba? Yom nañ aö gasôm, nañ aö tañwasêtñ neñ yom dom. Damañ nañ mbo aö ñalôm, nañ kôm inñ ndê gwelenñ ña aö. ¹¹ Aö gasôm bu aö gambo Damañ ñalôm, ma inñ mbo aö ñalôm. Akêtñ whiñ aneñ yom dinañ. Magoc mac bu akêtñ whiñ aneñ yom dom, dec gauc nem gêtñ atu-tu nañ aö gakôm ña Damañ ndê ñaclai, ma akêtñ whiñ tu gêtñ dinañ-ña. ¹² Aö wasôm yom ñandô têtñ mac, bu asa nañ kêtñ whiñ aö, nañ oc kôm gêtñ atu-tu gitôm aö gakôm. Ma inñ oc kôm gêtñ atu-tu nañ hóc gêlêc inñ dinañ su. Ñahu bu kwahic dec aö watêtñ Damañ wandi. ¹³ Ma aö wakôm gêtñ bocke nañ mac ateñ tu aneñ ñaê-ña, ma ñalêtñ dinañ aö wapo Damañ ndê waê sa. ¹⁴ Ateñ gêtñ tu aneñ ñaê-ña, ma aö wakôm gêtñ dau ñandô sa.”

Yisu gic bata bu êñkiñ Ñalau Dabuñ

¹⁵ Ma Yisu sôm, “Mac bu atac whiñ aö, dec dañam wambu aneñ yom. ¹⁶⁻¹⁷ Ma aö wandac Damañ, ma inñ oc kêtñ Ñalau Yom Ñandô-ña bu meñ

mbo whiñ mac ñapañ eñ. Inñ oc puc mac dôñ ti nem mac awham ô aö. Lau sac nom-ña oc sêkôc inñ sa dom, bu ñac sêtôm dom bu sêlic inñ me sêñyalê inñ. Tigeñ mac añañalê inñ, bu inñ mbo whiñ mac, ma oc mbo mac nem ñalôm. ¹⁸ Aö wahu mac siñ bu ambo atôm mosibu dom. Mba! Aö dauñ watêtñ mac waloc.

¹⁹ “Ñasawa saunñ ma lau nom-ña oc sêlic aö tiyham dom, tigeñ mac oc alic aö. Ñahu bu aö oc watisa tiyham ma wambo tañli, ma tu dinañ-ña dec oc nditôm bu mac ambo tamli ñapañ awhiñ. ²⁰ Têtñ têtñ dinañ, mac oc añañalê bu aö gambo Damañ ñalôm, ma mac ambo aö ñalôm, ma aö gambo mac ñalôm. ²¹ Asa nañ kôc aneñ yomsu sa yêc inñ ndê ñalôm ma dañga wambu, nañ tôc asê bu inñ atac whiñ aö ñandô, ma Damañ oc atac whiñ inñ bocdinañ. Ma aö dauñ oc atac whiñ inñ, ma watôc dauñ asê têtñ inñ.”

²² Goc ñgacsêñjom dañ ñaê Judas sôm, “Pômdau, tu sake-ña am sôm bu tôc daôm asê têtñ yac, magoc têtñ lau nom-ña hoñ dom?” (Ñgacsêñjom dinañ inñ Judas Iskeriot dom.) ²³ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Asa nañ atac whiñ aö, nañ oc dañga wambu aneñ yom. Ma Damañ oc atac whiñ inñ ma alu oc atêtñ inñ aloc ma ambo awhiñ inñ. ²⁴ Yom nañ aö gasôm asê têtñ mac, nañ aö dauñ neñ yom dom. Damañ nañ kêtñ aö gameñ, nañ ndê yom. Tigeñ lau nom-ña nañ atac whiñ aö dom, nañ dañga wambu aneñ yom dau dom.

²⁵ “K wahic dec aö gambo gawhiñ mac ma gasôm yom hoñ dindêc têtñ mac. ²⁶ Magoc tiñambu, Damañ oc êñkiñ Ñalau Dabuñ nem aö añañ inñ têtñ mac loc bu nem mac sa. Inñ oc êndôhônñ mac pi gêtñ hoñ, ma kêtñ mac gauc nem yom hoñ nañ aö gasôm têtñ mac su. ²⁷ Aö wakêtñ aneñ yom malô têtñ mac bu yêc mac ñapañ, dec ambo ti atac malô. Bu yom malô nañ aö oc wakêtñ têtñ mac, nañ hóc gêlêc lau nom-ña si su.

Bocdinaŋ ahêgo daôm dom, ma atöc daôm dom.

²⁸ “Aö gasôm têt mac bu aö oc wahu mac siŋ, ma tiŋambu oc wambu wameŋ tiyham. Ma mac bu atac whiŋ aö, dec mac oc atac ŋayham bu aö watêt Damaŋ wandi, bu Damaŋ hóc gêlêc aö su. ²⁹ Kwahic dec aö gasôm yom dindêc têt mac gwanan, bu tiŋambu têt ndoc aneŋ yom dau ŋandô sa, nan goc mac oc akêt whiŋ aö.

³⁰ “Ndoc tiapê, dec gitôm dom bu wasôm yom daêsam têt mac. Ŋahu bu nom dindêc ŋadau kêpiŋ bu meŋ. In dau ndê ŋaclai mba bu kôm gêt daŋ têt aö. ³¹ Magoc aö wakôm gêt hoŋ nditôm Damaŋ gic atu aö, ma ŋalêt dinaŋ dec lau nom-ŋga oc sênyalê bu aö atac whiŋ Damaŋ. Bocdinaŋ atisa ma dalhö.”

15

Yisu gêm dôhôn dau pi a wain

¹ Ma Yisu sôm, “Aö a wain ŋandô,* ma Damaŋ ti ôm wain-ŋga ŋadau. ² A wain ŋasaŋgac hoŋ nan sêlhac wain ŋahu aö dauŋ ma sem ŋandô dom, nan Damaŋ oc so kic. Ma ŋasaŋgac nan sem ŋandô, nan in oc ndic sêli bu kôm ŋawasi sa ma nem ŋandô daêsam. ³ Ma ŋalêt tigeŋ, yom nan aö gasôm têt mac su, nan kôm mac nem ŋalôm ŋawasi sa su. ⁴ Asap aö dôŋ, ma aö wasap mac dôŋ bocdinaŋ. A wain ŋasaŋgac daŋ bu sap ŋahu dôŋ dom, dec oc tôm dom bu nem ŋandô yêc dau-ŋga. Ma mac bocdinaŋ. Mac bu asap aö dôŋ dom, dec oc tôm dom bu mac anem ŋandô. ⁵ Aö gatôm a wain ŋahu, ma mac atôm ŋasaŋgac. Asa nan sap aö dôŋ, ma aö wasap in dôŋ, nan oc nem ŋandô daêsam. Mac bu asap aö dôŋ dom, dec oc atôm bu akôm gêt ŋayham daŋ dom. ⁶ Asa nan sap aö dôŋ dom, nan gitôm ŋasaŋgac nan kegwelec

sip nom ma tibasô. Ma ŋasaŋgac kain dinaŋ oc sêhoŋ sa ma sêkêt pi ya ndi ma ya neŋ su.

⁷ “Mac bu asap aö dôŋ, ma bu akôm aneŋ yom sa tidôn yêc nem ŋalôm, dec gêt bocke nan mac bu atac whiŋ, nan atê têt Anötö, ma in oc kêt têt mac. ⁸ Asap aö dôŋ ma anem ŋandô daêsam, dec oc whê mac sa bu aneŋ ŋgacsêŋomi ŋandô, ma ŋalêt dinaŋ mac oc apo Damaŋ ndê waê sa. ⁹ Aö atac whiŋ mac, gitôm Damaŋ atac whiŋ aö. Kwahic dec ambo aneŋ atac whiŋ ŋalôm. ¹⁰ Aö daŋan wambu yom hoŋ nan Damaŋ gic atu aö, ma aö gambo in ndê atac whiŋ ŋalôm. Ma mac bu daŋam wambu yom nan aö gac atu mac, dec mac oc ambo aneŋ atac whiŋ ŋalôm.

¹¹ “Aö gasôm yom dindêc têt mac, tu bu aneŋ atac ŋayham nem mac nem ŋalôm ahuc. Ma aneŋ atac ŋayham oc êŋsalê mac ahuc. ¹² Aneŋ yomsu dau dec, bu mac atac whiŋ nem asidôwai, gitôm aö atac whiŋ mac. ¹³ Ŋamalac nan kêt dau sambuc ma mbac ndu ô in ndê asidôwa, nan ndê mêtê atac whiŋ-ŋga hóc gêlêc lau hoŋ si su.

¹⁴ “Mac bu ankcuc aö neŋ yomsu ma akêt nem atac whiŋ lom daôm, nan mac ati aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. ¹⁵ Ŋadau daŋ oc sôm gêt hoŋ asê têt in ndê lau akiŋ dom. Magoc gêt hoŋ nan aö gaŋgô yêc Damaŋ, nan aö gawhê sa têt mac su. Tu dinaŋ-ŋga aö wasam mac bu lau akiŋ tiyham dom, magoc aö wasam mac bu aö neŋ lau atac whiŋ-ŋga. ¹⁶ Mac ankcuc aö tu daôm nem gauc-ŋga dom. Mba! Aö dauŋ kayaliŋ mac sa, ma kakiŋ mac bu asa andi ma anem ŋandô daêsam, nan oc yêc ŋapan. Ma têt ndoc dinaŋ, gêt sake nan mac atê têt Damaŋ anem aö anôn, nan in oc kêt têt mac. ¹⁷ Aö neŋ yomsu dau bocdec

* **15:1** Yêc Yom Lêŋsêm Akwa Anötö gêm dôhôn lau Israel-ŋga pi a wain - alic BW 80:8-16, Ais 5:1-7; ma Jer 2:21. Magoc ndoc daêsam lau Israel sêso Anötö ndê mêtê. Yisu gêm dôhôn dau pi a wain, ma sôm bu in a wain ŋandô.

bu, atac whiņ mac nem asidôwai andic ŋawaê.”

Lau nom-ņga atac tec Yisu ndê lau

¹⁸ Ma Yisu sôm, “Têņ ndoc lau sac nom-ņga atac tec mac, naņ gauc nem bu ŋac sêtec aö muņ su. ¹⁹ Mac bu aņkuc lau nom-ņga si mêtê, dec lau nom-ņga oc atac whiņ mac, ŋahu bu ŋac atac whiņ ŋac dau si lau. Magoc mac ambo atôm lau nom-ņga dom, bu aö kayaliņ mac sa su yêc ŋac, ma tu dinaņ-ņga dec ŋac oc sêtec mac.

²⁰ Gauc nem yom naņ aö gasôm têņ mac bocdec bu, ‘Ŋgac akiņ daņ oc hôc gêlêc iņ ndê ŋadau dom.’ Lau nom-ņga sêkêņ kisa aö, ma oc sêkêņ kisa mac bocdinaņ. Ŋac sêkôc aneņ yom sa dom, ma bocdinaņ ŋac oc sêkôc mac nem yom sa dom. ²¹ Ŋac oc sêkôm gêņ hoņ dinaņ têņ mac tu mac akêņ whiņ aö-ņga, ŋahu bu ŋac sêņyalê iņ naņ kêkiņ aö gameņ, naņ dom.

²² “Aö bu wameņ ma wahoc neņ yom asê têņ ŋac dom, dec ŋac si giso mba. Magoc ŋac sêņgô aneņ yom hoņ su ma sêkêņ whiņ dom, dec ŋalêņ mba bu sêmasaņ yom têņ Anötö tu ŋac si giso-ņga. ²³ Asa naņ atac tec aö, naņ atac tec Damaņ whiņ. ²⁴ Aö gakôm gêņ dalô yêc ŋac si aņgô-ņga, naņ ŋamalac daņ gitôm dom bu kôm. Aö bu watôc têņ ŋac dom, dec ŋac si giso mba. Magoc ŋac sêlic su, ma sêkêņ whiņ aö dom. Mba! Ŋac sêtec aö, ma sêtec Damaņ whiņ. ²⁵ Ma bocdinaņ Anötö ndê yom naņ sêto yêc ŋac si buku yomsu-ņga,† naņ dec ŋandô sa. Yom dau sôm bu, ‘*Ŋac atac tec aö ŋambwa.*’

²⁶ “Tiņambu, aö waņkiņ Ŋalau meņ bu puc mac dôņ ma nem mac awham sa. Iņ Ŋalau naņ sa akêņ Damaņ, ma sôm yom ŋandô eņ. Ma têņ ndoc iņ meņ, naņ iņ oc hoc yom ŋandô asê pi aö. ²⁷ Ma mac oc ahoc

yom ŋandô asê pi aö bocdinaņ, bu u mac ambo awhiņ aö têņ ŋamata-ņga e meņ têņ dec.

16

¹ “Aö gasôm yom hoņ dindec têņ mac bu wapuc mac dôņ, bu ahu nem akêņ whiņ aö siņ dom têņ ndoc mac atap kisa sa. ² Lau Israel-ņga oc sêmasuc mac su yêc gôlôwac Israel-ņga. Ndoc oc meņ, naņ lau oc sêndic mac nem lau ŋatô ndu, ma ŋac oc gauc nem bu sêkôm gêņ ŋayham tu sênem akiņ Anötö-ņga. ³ Ŋac sêņyalê Damaņ dom, ma sêņyalê aö dom, ma tu dinaņ-ņga dec ŋac oc sêkôm bocdinaņ têņ mac. ⁴ Magoc kwahic dec aö gasôm yom dindec têņ mac, bu têņ ndoc gêņ dau hôc asê mac, naņ gauc nem bu aö gakêņ puc mac gwanaj su.”

Ŋalau Dabuņ ndê gwelen

“Aö gasôm yom dinaņ asê têņ mac muņ su dom, ŋahu bu aö gambo gawhiņ mac. ⁵ Magoc kwahic dec aö oc wahu mac siņ, ma wambu watêņ iņ naņ kêkiņ aö gameņ, naņ wandi. Ma bocke dec mac nem daņ ndac aö pi gameņ wandi-ņga dom? ⁶ Tigeņ tu aö gasôm bu wahu mac siņ-ņga, dec kayalê bu mac nem ŋalôm ŋawapac ŋandô. ⁷ Aö wasôm yom ŋandô têņ mac, bu aö bu wahu mac siņ dec oc wanem mac sa. Aö bu wahu mac siņ dom, goc Ŋalau Nem Mac Sa-ņga oc têņ mac meņ dom. Magoc aö bu wandi, dec aö waņkiņ iņ têņ mac meņ. ⁸ Ma têņ ndoc iņ meņ, naņ iņ oc tôc lau nom-ņga si giso asê tiawê pi sac, ma pi lêņ gitêņ, ma pi Anötö ndê matôc. ⁹ Iņ oc tôc ŋac si sac ŋahu asê, naņ sip ŋac sêkêņ whiņ aö dom. ¹⁰ Ma iņ oc tôc asê bu lau nom-ņga sêņyalê Anötö ndê lêņ gitêņ dom, bu aö oc watêņ Damaņ wandi, ma mac oc alic

† **15:25** Yom dau yêc BW 35:19, 69:4. Têm ŋatô lau Israel sêsam Anötö ndê yom naņ kwahic dec dasam bu Yom Lêņsêm Akwa naņ bu ‘Buku Yomsu-ņga.’ Magoc ŋaê ‘Buku Yomsu-ņga’ dau hêganôņ buku amañdaņ naņ Moses to (Genesis, Eksodas, Levitikas, Namba ma Diuteronomi).

aö tiyham dom.* 11 Ma in oc töt asê bu Anötö oc êmatöt sac hon, töt kwahic dec in oc êmatöt nom dindec natau.

12 “Yom daêsam yêc bu wasôm têt mac, magoc mac atôm dom bu aköt sa. 13 Magoc têt ndoc Nalau Yom Nandô-nga men su, nan in oc nem mac sa bu anyalê yom nandô hon. Nahu bu in oc sôm dau ndê yom asê dom, magoc yom hon nan in ngô yêc alu Daman, nan dec in oc hoc asê. Ma in oc kêt puc mac pi gêt nan oc hôt asê tinambu. 14 Nalau Dabun oc po anen waên sa, nahu bu in oc kôt aö daun nen yom, ma hoc asê têt mac. 15 Daman ndê gêt hon ti aö nen, ma tu dinan-nga dec gasôm têt mac bu gêt hon nan Nalau oc hoc asê têt mac, nan men akêt aö nen.”

Nalôm nawapac oc nem dau kwi ti atac nayham

16 Goc Yisu sôm, “Nasawa sau mac oc alic aö dom, ma nasawa sau mac oc alic aö tiyham.” 17 Yisu sôm yom dinan, goc in ndê ngacsênomi sem yomgalôm, ma natô sêsôm têt dandi, “Yom bocke dec in sôm bu nasawa sau yac oc dalic in dom, ma nasawa sau yac oc dalic in tiyham? Ma in sôm bu in oc têt Damba ndi.” 18 Goc sêndac dandi napan bu, “In ndê yom dinan pi nasawa sau, nan nahu bocke? Yac tanjalê in ndê yom nahu dom.”

19 Yisu kêyalê bu nac bu sêndac in pi yom dau, dec sôm têt nac, “Aö gasôm bu nasawa sau mac oc alic aö dom, ma nasawa sau mac oc alic aö tiyham. Tu sake-nga mac am yomgalôm pi yom dau? 20 Yomandô aö wasôm têt mac, bu têt ndoc aö wahu mac sin, nan mac oc ahu danjibo asê ma atan, magoc

lau sac nom-nga oc atac nayham sa. Mac oc ambo ti nem nalôm nawapac, magoc tinambu mac nem nalôm nawapac oc nem dau kwi ti atac nayham. 21 Oc nditôm awhê tidaê nan ndê ndoc men sa bu kôt balêkoc-nga. In nalôm nawapac bu in kêsahê nandê atu. Tigen têt ndoc in kôt balêkoc dau su, nan in oc gauc nem nandê dau tiyham dom, bu in atac nayham sa bu in ndê balêkoc hôt asê su. 22 Ma mac bocdinan, kwahic dec mac ambo ti nalôm nawapac, magoc tinambu aö walic mac tiyham, ma têt ndoc dinan, mac oc atac nayham atu. Ma lau dan oc sêkôt atac nayham su yêc mac dom. 23 Têt têt dinan mac oc andac aö pi gêt dan tiyham dom. Yomandô aö wasôm têt mac, bu gêt sake nan mac aten têt Daman tu anen naê-nga, nan in oc kêt têt mac. 24 Têt namata-nga e men têt kwahic dec, mac aten gêt dan tu anen naê-nga dom. Kwahic dec ma ndi, nan aten gêt tu anen naê-nga. Ma Anötö oc kêt têt mac, ma mac oc atisambuc nandô.”

Yisu ku naclai nom-nga dulu

25 “Gêt hon dinan aö gasôm têt mac na yom golin. Magoc têt oc men sa, nan aö oc wasôm yom têt mac na yom golin dom. Aö oc wasôm yom yêc awê têt mac pi Daman. 26 Têt ndoc dinan mac oc aten gêt tu anen naê-nga. Aö wasôm têt mac, bu aö daun oc wanem mac awham têt Daman lec dom. Mac daôm aten nem mbec solop têt in, 27 bu in atac whin mac. Aêc! Daman Anötö atac whin mac, nahu bu mac atac whin aö, ma akêt whin bu in kêkin aö gamej. 28 Aö gambo gawhin Daman mun su, dec gasip nom gamej. Ma kwahic dec

* 16:10 Yom dau nahu yêc awê dom. Lau natô gauc gêm bu yom dau nahu bocdec bu. Lau nom-nga sêtec Yisu ma sêkic yom bu sêndic in ndu. Nac si gauc sa dom, ma sêlic in gitôm ngac sac dan. Magoc Anötö un in sa, ma kôt in sa pi undambê gi, dec töt asê bu Yisu in ngac gitên. Bocdinan Nalau Dabun oc töt asê bu lau nom-nga si gauc sa pi Yisu dom. Ma lau natô gauc gêm bu yom dau nahu bocdec. Yisu oc pi undambê ndi ma gitôm dom bu êndöhôn lau nom-nga pi lêt gitên tiyham, dec Nalau oc men bu whê nac si gauc sa pi mêtê sac ma mêtê gitên.

aö bu wahu nom sinj ma wambu watêñ inj wandi.”

²⁹ Têñ dinañ Yisu ndê ngacsêñomi sêsôm têtñ inj, “Kwahic dec am sôm yom yêc awê, ma sôm ña yom gôliñ dom. ³⁰ Ma kwahic dec yac añyalê bu am kêyalê gêtñ hoñ. Ma lau sêkêtñ gêndac têtñ am dom magoc am kêyalê ñac si gauc ti yom hoñ muñ. Tu dinañ-nga dec yac akêtñ whiñ bu am mweñ akêtñ Anötö ndê.” ³¹ Goc Yisu sôm têtñ ñac, “Kwahic dec mac akêtñ whiñ, a? ³² Aö wasôm têtñ mac, bu ndoc oc meñ sa, ma kwahic dec meñ kêpiñ su, nañ mac hoñ oc ahu aö sinj ma alhö têtñtêtñ. Magoc aö oc wambo tañwasêñ dom, bu Damañ oc mbo whiñ aö. ³³ Aö gasôm yom hoñ dindêc têtñ mac bu wapuc mac dôñ bu ambo ti atac malô tu aö-nga. Yêc nom mac oc atap ñawapac sa, magoc ambo ti nem ñalôm pêñ dôñ, bu aö gaku ñaclai nom-nga dulu su.”

17

Yisu têtñ mbec tu inj dau-nga

¹ Yisu sôm yom dinañ su, goc tatak undambê, ma têtñ mbec bocdec bu, “Damañ, aneñ ndoc hôc asê su. Po am Atôm, aö dec neñ waêñ sa, ma ñalêñ dinañ aö oc wapo am nem waêm sa. ² Am kêñ ñaclai têtñ aö pi ñamalac hoñ, tu bu wakêtñ lau hoñ nañ am kêñ têtñ aö, nañ sêmbo tali ñapañ. ³ Ma ñac si ñahu sêmbo tali ñapañ-nga dau bocdec bu, sêñyalê am Anötö ñandô tigeñ, ma sêñyalê aö, Yisu Kilisi nañ am kêkiñ aö gameñ.

⁴ “Aö gac dabiñ gwelen nañ am kêñ sip aö amañ, ma tu dinañ-nga dec aö gapo nem waêm sa yêc nom. ⁵ Têtñ ñamata-nga nom dindêc mbasi, nañ aö dec gambo gawhiñ am ma hêclu dawêkain ñawasi atu dawhiñ dauñ. Kwahic dec Damañ, aö wandac am bu kôc aö sa bu wambo wawhiñ am tiyham ti ñawasi atu dau.”

Yisu têtñ mbec tu inj ndê ngacsêñomi-nga

⁶ Ma Yisu sôm, “O Damañ, am kêyalin am nem lau sa yêc nom, ma kêñ ñac sêsip aö amañ. Aö gatôc am asê têtñ ñac su, ma ñac dança wambu am nem yom. ⁷ Ma kwahic dec ñac sêñyalê bu gêtñ hoñ nañ aö gakôm, nañ ñahu am daôm, ma am kêñ sip aö amañ bu wakôm-nga. ⁸ Bu yom nañ am kêñ têtñ aö, nañ aö gasôm asê têtñ ñac, ma sêkôc sa. Ma ñac sêñyalê pi ñandô bu muñ-nga aö gambo gawhiñ am, ma sêkêtñ whiñ bu am daôm kêkiñ aö gameñ. ⁹ Kwahic dec aö bu wateñ mbec tu ñac-nga. Aö wateñ tu lau nom-nga hoñ-nga dom, magoc aö wateñ tu am nem lau hoñ, nañ am kêñ sip aö amañ-nga. ¹⁰ Aneñ lau hoñ sêti am nem, ma am nem lau hoñ sêti aö neñ. Ma aö gatap waêñ sa tu ñac-nga. ¹¹ Aneñ têtñ wambo nom-nga pacndê, ma malô aö oc watêñ am waloc. Magoc ñac oc gacgeñ sêmbo nom. O Damañ dabuñ, aö bu wateñ am bu yob lau dinañ ña am nem ñaê ña-ñaclai atu nañ am gêlic ñayham bu kêñ têtñ aö. Yob ñac bu sêpiñ dau dôñ sêti gêtñ tigeñ, gitôm hêclu dati gêtñ tigeñ. ¹² Têtñ ndoc aö gambo gawhiñ ñac, nañ aö gayob ñac ñapep ña am nem ñaê ña-ñaclai nañ am kêñ têtñ aö. Ma bocdinañ ñac si dança ginga dom. Ngac tigeñ nañ gic waê bu peñ, nañ tawasê oc ñinga, bu kôm yom nañ sêto yêc, nañ ñandô sa.

¹³ “Malô aö oc watêñ am waloc. Tigeñ kwahic dec aö gambo nom ma gasôm yom hoñ dinañ asê têtñ aneñ lau, tu bu aneñ atac ñayham nem ñac ahuc, ma kôm ñac sêtisambuc. ¹⁴ Aö gakêtñ am nem yom têtñ ñac, ma lau sac nom-nga atac tec ñac. Sêtec ñac ñahu bu ñac si mala ñandô yêc nom dom, gitôm aö dauñ neñ malañ ñandô yêc nom dom. ¹⁵ Aö wateñ am bu kôc ñac su yêc nom dom, magoc aö wateñ am bu yob ñac tu ñgac sac Sadañ-nga.

16 Nac si mala nandô yêc nom dom, gitôm aö neŋ malaŋ nandô yêc nom dom. 17 Damaŋ, am nem yom in yom nandô eŋ. Kêŋ nem yom nandô sip nac si nalom bu kôm nac sêti lau dabuŋ nandô. 18 Tôm am kêkiŋ aö gasip nom gameŋ, dec aö waŋkiŋ nac sêsa sêndi sêmbo lau nom-nga nalom. 19 Kwahic dec aö gam dabuŋ dauŋ bu wandic bata am nem lêŋ nem lau si-nga, ma nâlêŋ dau dinaŋ dec oc tôm bu nac dau sêti am nem lau dabuŋ.”

Yisu ten mbec tu lau hoŋ naŋ oc sêkêŋ whiŋ in-nga

20 “Aö wateŋ mbec tu lau naŋ kwahic dec sênyalê aö, naŋ tawasê-nga dom. Aö wateŋ mbec tu lau hoŋ naŋ sêngô yom naŋ nac oc sêhoc asê pi aö, ma sêkêŋ whiŋ aö-nga sêwhiŋ. 21 Kêŋ nac hoŋ sêmbo ti nalom ma gauc tigeŋ, gitôm hêclu dati gêŋ tigeŋ, am mbo aö nalom, ma aö gambo am nalom. Pwiŋ nac hoŋ dôŋ sênem damiŋ hêclu, ma bocdinaŋ têŋ ndoc lau nom-nga sêlic nac sêpiŋ dau dôŋ ti nalom tigeŋ, dec nac hoŋ oc sêkêŋ whiŋ bu am kêkiŋ aö gameŋ. 22 Am nem naclai ti nawasi naŋ am kêŋ têŋ aö, naŋ dec aö gakêŋ têŋ nac, bu nac oc sêti gêŋ tigeŋ gitôm hêclu dati gêŋ tigeŋ. 23 Am mbo aö nalom, ma aö wambo nac nalom, tu bu wapiŋ nac dôŋ bu sêmbo ti nalom ma gauc tigeŋ. Ma bocdinaŋ lau nom-nga oc sênyalê bu am kêkiŋ aö gameŋ, ma bu am atac whiŋ nac gitôm am atac whiŋ aö.

24 “Damaŋ, aö tac whiŋ bu lau hoŋ naŋ am kêŋ nac sêsip aö amaŋ, naŋ sêwhiŋ aö sêmeŋ ma sêmbo gameŋ naŋ aö oc wambo. Dec nac oc sêlic nawasi atu naŋ am kêŋ têŋ aö. Bu muŋ-nga, nom dindêc mbasi, naŋ am atac whiŋ aö ndu andô, dec kêŋ nawasi dau têŋ aö. 25 O Damaŋ gitêŋ, lau nom-nga sênyalê am dom. Tigeŋ aö kayalê am, ma lau dindêc sênyalê bu am kêkiŋ aö gameŋ. 26 Aö gatôc am asê têŋ nac,

ma watôc am asê napaŋ. Ma tu dinaŋ-nga dec am nem atac whiŋ aö-nga oc yêc nac si nalom. Ma aö dauŋ oc wambo nac si nalom wawhiŋ.”

18

Sêkôc Yisu dôŋ
(*Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53*)

1 Yisu ten mbec dau pacndê, goc in ti ndê ngacsêŋomi sêhu Jerusalem siŋ, ma sêpi Busuŋ Kidron-nga nadanga si. Ma sêsôc ôm tolib-nga daŋ naŋ yêc dinaŋ. 2 Judas, ngac naŋ hoc Yisu asê, naŋ kêyalê ôm dinaŋ, bu ndoc daêsam Yisu ti ngacsêŋomi sêkac sa sêmbo dindê. 3 Bocdinaŋ têŋ ôbwêc dinaŋ in kêkuc nac, ma sa têŋ ôm dau gi. In wê lau siŋ Rom-nga toŋ daŋ ma lau siŋ-nga lôm dabuŋ-nga natô naŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau Palêsai sêŋkiŋ. Nac sêŋsêlêŋ ti sêhóc dawêŋ ti lam, ma wapa siŋ-nga, ma sêhóc asê ôm dinaŋ.

4 Yisu kêyalê gêŋ hoŋ naŋ oc hóc asê in, goc sa gi ma ndac nac bu, “Mac aŋsalê asa?” 5 Ma nac sêsôm, “Yac aŋsalê Yisu Nasaret-nga.” Dec Yisu sôm, “Aö dauŋ dindêc.” (Têŋ ndoc dinaŋ, Judas, ngac hoc in asê-nga, kalhac whiŋ lau dinaŋ.) 6 Têŋ ndoc nac sêngô Yisu ndê yom bu, “Aö dauŋ dindêc,” goc nac hoŋ sêyu dau su ma sêpeŋ sêsip nom si. 7 Ma in ndac tiyham, “Mac aŋsalê asa?” Ma sêsôm, “Yisu Nasaret-nga.” 8 Goc in ô yom ma sôm, “Aö gasôm su, bu aö dauŋ dindêc. Mac asôm bu mac aŋsalê aö, ma bocdinaŋ atec aneŋ lau dindêc sêlhô sêndi.” 9 Yisu sôm yom dau tu bu nem in ndê ngacsêŋomi si-nga. Ma tu dinaŋ-nga yom naŋ in sôm muŋ su bocdec bu, “Aö oc wayob namalac hoŋ naŋ Damaŋ kêŋ têŋ aö, bu nac si daŋ niŋga dom,” naŋ dec nandô sa.

10 Saimon Pita kôc inj ndê bien baliŋ sa, ma pa dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê ŋgac akiŋ ndê danŋalaun andô-ŋga su. Ŋgac akiŋ dau ndê ŋaê Malkus. 11 Magoc Yisu sôm têt Pita, “Kêŋ nem bien mbu sip ŋapaŋ ndi. Damaŋ kêŋ laclhu ŋawapac-ŋga dindec têt aö, ma aö gac waê bu wanôm.”

Sêwê Yisu sêtêt Anas si
(Mat 26:57)

12 Goc ŋgac bata siŋ-ŋga ti ndê lau siŋ, ma lau siŋ sêyob lôm dabuŋ-ŋga naŋ lau bata Israel-ŋga sêŋkiŋ, naŋ sêkôc Yisu ma sêsô inj amba dôŋ. 13 Goc sêwê inj sêtêt Kayapas lawa Anas ndê andu si. Kayapas, inj lau Israel si dabuŋsiga ŋamata-ŋga têt têt dinaŋ. 14 Inj ŋgac naŋ muŋ-ŋga sôm asê têt lau bata Israel-ŋga, bu oc ŋayham bu ŋgac tigen mbac ndu ô lau hoŋ.

Pita sêc Yisu ahuc
(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

15 Sêwê Yisu sêtêt dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê andu, ma sêsôc tunlôm naŋ kêgihi andu dau, naŋ si. Ma Saimon Pita lu ŋgacsêŋom dan sêŋkuc. Ŋgacsêŋom dau dabuŋsiga ŋamata-ŋga kêyalê inj tidôŋ, ma bocdinaŋ dec inj kêkuc Yisu ma gacgeŋ sôc tunlôm dau gi. 16 Magoc Pita sôc gi dom, inj kalhac awê kêpiŋ gatam. Dec ŋgacsêŋom naŋ dabuŋsiga ŋamata-ŋga kêyalê, naŋ mbu gi ma sôm yom pi Pita whiŋ awhê akiŋ naŋ yob gatam, goc kôc Pita sôc gi. 17 Ma awhê akiŋ dinaŋ ndac Pita bocdec, “Ma bocke? Am Yisu ndê ŋgacsêŋom dan whiŋ, a?” Magoc Pita pa dau ma sôm, “Mba! Aö dom!”

18 Têt ôbwêc dinaŋ gameŋ ŋalhuc sa, dec lau akiŋ ti lau siŋ lôm dabuŋ-ŋga sêkôm ya golom asê goc sêlhac sêŋgihi ma sêŋsulu. Ma Pita gi kalhac whiŋ ŋac ma kêsulu ya.

Dabuŋsiga Anas kêsulu Yisu
(Mat 26:59-68; Mak 14:55-65; Luk 22:63-71)

19 Têt dinaŋ, dabuŋsiga ŋamata-ŋga Anas* kêsulu Yisu pi inj ndê sêŋomi, ma pi yom naŋ inj kêdôhôn têt lau. 20 Ma Yisu sôm, “Aö gasôm aneŋ yom hoŋ yêc awê. Aö kadôhôn lau gambo ŋac si lôm wê-ŋga ma yêc lôm dabuŋ Jerusalem-ŋga, gameŋ naŋ lau Israel-ŋga hoŋ êlêmê sêkac dau sa sêmbo naŋ. Ma aö gasêc yom dan ahuc dom. 21 Bocdinaŋ tu sake-ŋga am kêsulu aö? Ndac lau naŋ sêŋgô aneŋ yom. Ŋac hoŋ sêŋyalê yom naŋ aö gasôm.” 22 Têt ndoc Yisu sôm yom dinaŋ, goc ŋgac siŋ lôm dabuŋ-ŋga naŋ kalhac kêpiŋ inj, naŋ tap inj sip ali andô ma sôm, “Toc dabuŋsiga atu sa, ma ô inj ndê yom bocdinaŋ dom!” 23 Dec Yisu sôm, “Yom naŋ aö gasôm, naŋ bu yom so, naŋ goc sôm têt aö. Magoc aö gasôm yom so dan dom, ma tu sake-ŋga dec am tap aö?” 24 Têt dinaŋ Anas kêkiŋ Yisu têt dabuŋsiga ŋamata-ŋga Kayapas gi. Ma wac naŋ sêsô inj amba dôŋ, naŋ gacgeŋ yêc.

Pita sêc Yisu ahuc tiyham
(Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

25 Saimon Pita kêsulu ya mbo, ma ŋamalac dan ndac inj, “Am ŋgac dau ndê ŋgacsêŋom dan, me?” Ma Pita pa dau ma sôm, “Mba!” 26 Dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê ŋgac akiŋ dan mbo gameŋ dinaŋ. Inj ŋgac naŋ Pita pa inj ndê danŋalaun su, naŋ ndê têtŋgac. Ma inj sôm têt Pita, “Ma bocke? Aö galic am kalhac whiŋ ŋgac dinaŋ yêc ôm olib-ŋga. Yomandô, me?” 27 Magoc Pita pa dau tiyham, ma ŋagahô eŋ dalec dan gic hu taŋ.

Pailot kêsahê Yisu
(Mat 27:11-18, 20-23; Mak 15:2-15; Luk 23:2, 3, 18-25)

* 18:19 Anas - Muŋ-ŋga lau Israel-ŋga sêŋyaliŋ Anas sa ti ŋac si dabuŋsiga ŋamata-ŋga. Têt yala AD15 lau Rom-ŋga sêkôc inj su yêc gwelen dau. Tiŋambu Kayapas inj lau Israel si dabuŋsiga ŋamata-ŋga, magoc lau Israel daêsam êlêmê sêsam Anas bu dabuŋsiga ŋamata-ŋga whiŋ.

28 Ôbwêc pacndê, ma têtj bêbêc ganduc lau bata Israel-nga sêhu Kayapas ndê andu siñ ma sêwê Yisu sêtêtj gôliñwaga Rom-nga ndê andu si. Lau bata Israel-nga dinañ sêsôc andu dau dom, sêtôc dau ma gauc gêm bu oc kôm ñac ñadômbwi sa yêc Anötö anğô-nga, dec oc tôm dom bu sêneñ Mwasin Pasowa-nga.† 29 Bocdinañ Pailot, ñgac nañ gêm gôliñ gameñ Judia-nga sa têtj ñac gi, ma ndac ñac, “Mac asôm bu ñgac dindec kôm giso bocke?” 30 Ma sêo yom ma sêsôm, “In bu ndê giso mbasi, dec yac oc akôc in atêtj am ameq lec dom.” 31 Dec Pailot sôm, “Mac daôm akôc in sa andi, ma amatôc in êñkuc mac daôm nem yomsu.” Magoc ñac sêsôm, “Mba! Bu mac lau Rom-nga akêtj yao bu yac lau Israel-nga andic ñamalac dañ ndu dom.” 32 Nalêtj dinañ dec Yisu ndê yom pi lêtj nañ in oc mbac ndu,‡ nañ ñandô sa.

33 Têtj dinañ Pailot hu ñac siñ ma sôc andu gi, goc ta Yisu sôc gi ma ndac in, “Am lau Israel-nga si Kin, a?” 34 Ma Yisu ô yom bocdec bu, “Am sôm yom dinañ tôm am daôm nem gauc, me lau ñatô sêsôm yom dau pi aö?” 35 Ma Pailot sôm, “Aö ñgac Israel-nga dom! Am daôm nem lau ti dabuñsiga atu-tu Israel-nga sêkêtj am têtj aö mweñ. Am kôm gêtj giso bocke?” 36 Dec Yisu sôm, “Aneñ gôliñ kin-nga gitôm kin nom dindec-nga si gôliñ dom. Aö bu wanem gôliñ gameñ nom-nga dañ, dec oc tôm bu aneq lau akin sêyob aö ma sêndic siñ bu lau bata Israel-nga sêkôc aö dôtj dom. Magoc aö neñ gôliñ ñahu yêc nom dindec dom.” 37 Goc Pailot sôm, “Bocdinañ, am sôm bu am kin dañ, a?” Ma Yisu

sôm, “Am daôm sôm bu aö kin dañ. Aneñ dinañ kôc aö, ma aö gahôc asê nom tu gêtj tigeñ-nga, nañ tu wahoc yom ñandô asê-nga. Ma lau hoñ nañ atac whin yom ñandô, nañ sêkôc aneq yom sa.” 38 Pailot ñgô yom dau goc ndac, “Ma yom bocke in yom ñandô?”

In sôm yom dinañ su, goc sa têtj lau bata Israel-nga gi, ma sôm tiyham têtj ñac, “Aö gatap yom dañ bu tamatôc in pi-nga, nañ sa dom. 39 Magoc mac nem mêtê dañ yêc, bu wahu gapocwalô dañ siñ têtj mac têtj Mwasin Pasowa-nga ñandoc. Mac atac whin bu aö wahu ñgac dindec, nañ sêsam bu Kin Israel-nga, nañ siñ têtj mac, me mba?” 40 Magoc sêmbwêc, “Mba! In dom! Hu Barabas siñ têtj yac.” Barabas in lau nañ sêngilí siñ têtj lau Rom-nga, nañ si dañ.

19

Sêsôm tidôtj bu sêndic Yisu ndu (Mat 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

1 Goc Pailot kêtj Yisu têtj lau siñ-nga bu sêhi in ña sô. 2 Ma sêñsau bu sêtoc in sa. Sêwhê wac kêm ma sêkêtj in uñ gitôm sunsun, ma sêkêtj in sôc ñakwê kokoc gitôm kin si ñakwê. 3 Goc sêsôc sêsa sêlhac in anğô-nga ma sêmbwêc, “Ei! Datoc lau Israel si Kin dindec sa mañ!” Ma sêtap in sip ali andô.

4 Ma Pailot sa meñ tiyham ma sôm têtj lau bata bu, “Anğô su nañ! Aö neñ lau siñ-nga oc sêkôc in sa têtj mac meñ. Ma bocdinañ dec anyalê bu aö gatap yom dañ sa pi in dom.” 5 Goc sêkôc Yisu sa meñ, ti sunsun wac kêm ma ñakwê kokoc. Ma Pailot sôm, “Alic ñgac dau dec.”

† 18:28 Lau Israel-nga si yomsu dañ sôm bu ñac bu sênem dabuñ dau, dec ñac sêmbô ahê têtj ñlau gameñ apa-nga. Nahu bu lau gameñ apa-nga sêñkuc Anötö ndê yomsu dom, ma lau Israel-nga bu sêmbô sêmpin ñac, dec oc kôm ñac ñadômbwi sa yêc Anötö anğô-nga. Pailot in ñgac Rom-nga dañ, ma lau gameñ apa-nga daêsam sêmbô in ndê andu, ma tu dinañ-nga lau bata Israel-nga sêtéc bu sêsôc in ndê andu. ‡ 18:32 Yisu sôm bu lau oc sêsun in sa yêc nom - alic Jon 12:32-33; 3:14; ma 8:28. Lau Israel-nga sêtéc lau sac ña hoc ndu, magoc lau Rom-nga sêndic lau sac pi a gicso dau ma tu dinañ-nga Yisu sôm bu ñac oc sêsun in sa akêtj nom.

⁶ Têñ ndoc dabuñsiga atu-tu ma lau siñ lôm dabuñ-nga sêlic in, nañ sêmbwêc, “Ndic in pi a gicso dau! Ndic in pi a!” Magoc Pailot sôm, “Mba! Aô gatap yom dañ sa pi in dom. Mac daôm akôc in sa andi ma andic in pi a.” ⁷ Ma lau bata Israel-nga sêsôm, “In toc dau sa ma sam dau bu Anötö ndê Atu! Ma tu yom sac dinañ-nga, yac mba yomsu sôm bu in mbac ndu mañ.”

⁸ Pailot ngô yom dinañ ma töc dau ñandô. ⁹ Goc in kôc Yisu mbu sôc andu ñalôm gi, ma ndac in, “Am mwen akêñ nde?” Magoc Yisu gêm dôñ. ¹⁰ Ma Pailot sôm têt in, “Bocke am ô aneñ yom dom? Aneñ ñaclai yêc bu wanğapwêc am su, me bu wandic am pi a gicso dau ndi. Am kèyalê, a?” ¹¹ Dec Yisu ô yom ma sôm, “Anötö bu kêt têt am dom, dec am oc tôm dom bu kôm gêt dañ têt aô. Bocdinañ dabuñsiga nañ kêt aô gasip am amam, nañ kôm giso hóc gêlêc am nem su.”

¹² Pailot ngô yom dinañ, dec kêsâlê lêt bu hu Yisu siñ. Magoc lau bata Israel-nga sêmbwêc ñapan ma sêsôm, “Asa nañ toc dau sa bu in kiñ dañ, nañ kôm bu hóc gêlêc Sisa, lau Rom-nga si kiñ. Bocdinañ am bu hu ñgac dindêc siñ, nañ am Sisa ndê silip dom.”

¹³⁻¹⁴ Bêc dinañ in bêc lau Israel-nga sêmasañ Mwasiñ Pasowa-nga, ma ac kalhac lhu su. Têt ndoc Pailot ngô lau bata Israel-nga si yom dinañ, nañ dec in kôc Yisu sa awê têt gameñ nañ sêsam bu Sen Hoc nañ gi. (Yêc Yom †Hibru sêsam gameñ dau bu Gabata.) Yêc dinañ, Pailot ndôc sic ndôc in ndê pôt êmatôc yom-nga, ma sôm têt lau bata Israel-nga bu, “Alic mac nem kiñ dindêc!” ¹⁵ Tigeñ ñac sêmbwêc, “Kôc in sa ndi! Kôc in sa ndi! Ndic in pi a gicso dau!” Dec Pailot ndac, “Mac atac whiñ bu aô wandic nem Kiñ pi a gicso dau ndi, a?” Ma dabuñsiga atu-tu sêo yom ma sêsôm, “In yac mba kiñ dom! Sisa

tigeñ in yac mba kiñ.” ¹⁶ Têt dinañ Pailot sôc ñac si yom ñapu, ma kêt Yisu têt ñac bu lau siñ-nga sêndic in pi a gicso dau ndi.

Lau siñ-nga sic Yisu pi a gicso dau (Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ Sêkêt Yisu hóc dau ndê a gicso dau, ma sêwê in sêsa gameñ nañ sêsam bu Gameñ Ñakêcyha-nga si. Yêc Yom Hibru sêsam gameñ dau bu Golgota. ¹⁸ Ma yêc dinañ, ñac sic in pi a gicso dau gi. Ma ñac sic ñgac lu sêpi a sêwhiñ, dañ kêgalêt andô-nga ma dañ kêgalêt gasê-nga.

¹⁹ Pailot sôm bu sêto yom pi bapia dañ ma sêndic pi a gicso dau ñahô-nga. Bapia dau sôm, “Yisu Nasaret-nga. Lau Israel-nga si Kiñ.” ²⁰ Sêto yom dau ña lau Israel, ti lau Rom-nga ma lau Grik-nga si awha. Gameñ dinañ yêc suñ sa têt malac Jerusalem, dec lau Israel-nga daêsam sêlic bapia dau. ²¹ Bocdinañ dabuñsiga atu-tu Israel-nga sêtucdiñ ma sêsôm têt Pailot, “Am to, ‘Lau Israel-nga si Kiñ,’ ma yac alic yham dom! Am bu to, ‘Ñgac dindêc sam dau bu lau Israel-nga si kiñ,’ dec oc solop.” ²² Magoc in ô yom ma sôm, “Aô gato yom dinañ, ma oc yêc bocdinañ.”

²³ Têt ndoc lau siñ-nga sic Yisu pi a gicso dau, nañ sêkôc in ndê ñakwê su. Ñac lau hale, ma sêwhê ñakwê awê-nga kôc gi toñ hale, ma sêkôc sa tôm gi. Magoc ñac sic sam in ndê ñakwê ñalôm-nga dom. Ñakwê dau ñayham andô, sêsê dom, sêwhê sambuc ti po baliñ yêc ñasu ma sip têt gahi. ²⁴ Bocdinañ lau siñ-nga sêsôm têt dandi, “Dakêc po dau kic dom. Dapuc gapoc ma yac neñ dañ kôc po sambuc.” Ñac sêkôm bocdinañ, dec yom dañ nañ sêto yêc, nañ ñandô sa. Yom dau bocdec bu:

Ñac sêwhê aneñ ñakwê kôc têt dandi, ma sêpuc gapoc tu aneñ ñakwê-nga. *[BW 22:18]*

²⁵ Têñ ndoc dinañ Yisu dinda lu asiwê dañ, ma Klopas ndê awê Maria lu Maria Magadala sêlhac sêmpin a gicso dau. ²⁶ Ma Yisu gêlic in dinda kalhac whin ngacsêñom nañ in atac whin ñandô, dec in sôm têñ dinda, "O dinañ. Lic nem atômngac dinañ." ²⁷ Ma in sôm têñ ngacsêñom dau bu, "Lic am dinam dinañ." Ma têñ bêc dinañ ma gi, ngacsêñom dau kôc Yisu dinda sa ndôc in ndê andu.

Yisu mbac ndu
(*Mat 27:48, 50; Mak 15:36-37; Luk 23:36*)

²⁸ Yisu kêyalê bu in gic dabin gêñ hoñ su. Ma tu yom dañ nañ sêto yêc, nañ ñandô sa-nga, dec in sôm, "Aô bu yô aô." ²⁹ Lôn wain ñamakic-nga dañ kalhac gameñ dinañ, ma ngac sin-nga dañ kôc sôwam dañ ma kêñ sip wain. Goc in sô pi a baliñ dañ, ma hôc sa pi têñ Yisu whasuñ gi. ³⁰ In nôm su ma sôm, "Aô neñ gwelen hoñ pacndê su." Goc in wec, ma mbac ndu.

³¹ Têñ bêc dinañ lau Israel-nga sêmasañ dau tu bêc Sabat-nga, ma Sabat lañsê-nga in ñac si om atu dañ. Ñac sêtec bu lau batê sêngalên a gicso dau têñ bêc atu dinañ, boc-dinañ dec lau bata sêndac Pailot bu lau sin-nga sêruc lau dau si gahi dulu tu bu sêmbac ndu ñagahô-nga, goc sêkôc ñac si ñamlan su ma sêñsuhun. ³² Pailot gôlôc su, dec lau sin-nga sêtên ngac dañ nañ sic pi a gicso dau whin Yisu nañ si, ma sêruc in gahi dulu. Goc ñac sêruc ngac tilu-nga gahi dulu boc-dinañ. ³³ Tigen têñ têm sêtên Yisu si, nañ sêlic bu in mbac ndu su, dec sic in gahi dulu dom. ³⁴ Magoc ngac sin-nga dañ kôc in ndê kêñ ma kun Yisu sip ñabi, ma ñagahô dac ti bu kêc sa meñ. ³⁵ (Ngac nañ gêlic gêñ hoñ dinañ su, nañ dec sôm asê, ma in ndê yom in yom ñandô. In dau kêyalê bu in ndê yom in yom ñandô, ma in sôm asê bu mac akên whin bocdinañ.) ³⁶ Gêñ dinañ hôc asê,

dec yom lu nañ sêto yêc, nañ ñandô sa.

Yom dañ yêc bocdec bu:

Ñac oc sêruc in ndê ñakwa dañ dulu dom. [*BW 34:20*]

³⁷ Ma yom dañ tiyham yêc bocdec: Ñac oc sêlhac ma tahê ngac nañ sêkun in nañ. [*Sek 12:10*]

Sêkên Yisu ndê ñamlan yêc hoc ñasuñ

(*Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56*)

³⁸ Ngac dañ mbo, nañ sêsam bu Josep, ma in meñ akên malac A rimatiya. In kêñ whin Yisu, magoc sêc dau ahuc, bu in tóç lau bata Israel-nga. Têñ telha dinañ in têñ Pailot gi ma ndac Yisu ndê ñamlan. Pailot gôlôc, dec Josep sa gi ma kôc Yisu ndê ñamlan su yêc a gicso dau. ³⁹ Ma Nikodemas gêm in sa. Nikodemas in ngac bata Israel-nga nañ muñ-nga gi gêlic Yisu têñ ôbwêc dañ. In kôc a ñakwi ti gêñ ñamalu nañ sêngaluñ whin dau su, nañ gitôm 30 kilogram, ma whin Josep gi. ⁴⁰ Inlu sêkôc Yisu ndê ñamlan, ma sem oso ña gêñ ñamalu, goc sêhi ahuc ña po ñayham. Sêkôm gêñ dau kêkuc lau Israel-nga si gêbôm sêñsuhun lau batê-nga. ⁴¹ Ôm dañ yêc suñ sa têñ gameñ nañ lau sin-nga sic Yisu pi a gicso dau. Ma sêhê dañ yêc ôm dau ñalôm, nañ lau sêlên gwanañ su yêc hoc ñalôm, ma sêkên ngac batê dañ yêc hoc ñasuñ dau muñ su dom. ⁴² Bocdinañ sêñsuhun Yisu ñamlan yêc hocsun dinañ, ñahu bu bêc dinañ in bêc lau Israel-nga sêmasañ dau tu Sabat-nga, ma hocsun dau yêc kêpin.

20

Yisu tisa
(*Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-10*)

¹ Bêc Sabat-nga meñ gi su, ma têñ wake ñabêc ñamata-nga Maria Magadala tisa têñ bêbêc ganduc, ma sa têñ sêhê gi. In gêlic bu hoc atu nañ sêkên ndôc sê awaha, nañ ndôc ñamala dom. ² Goc in kêtî mbu têñ

Saimon Pita lu ngacsênom nan Yisu atac whin nandô, nan gi, ma sôm têt inlu, “Oyaê! Nac sêkôc Pômdau ndê namlan su yêc sêhô, ma yac am gauc gamej nan sêkên in yêc.”³ Goc Pita lu ngacsênom dinaj sêti bu sêtên sêhô sêndi.⁴ Inlu sênti si, ma ngacsênom dinaj hóc gêlêc Pita su ma hóc asê mun.⁵ Inj sôc gi dom, magoc inj wec ma tôc gwanij, ma gêlic po nan sêhi pi Yisu ndê namlan, nan yêc namala.⁶ Saimon Pita kêkuc mej hóc asê ma gacgen sôc hocsun dau nalôm gi. Inj gêlic po nan yêc,⁷ ma po nan sêhi pi Yisu ngôlôn. Po dinaj yêc dau-nga, magoc yêc bambalinj dom, yêc gitôm sêtîp sa napep.⁸ Goc ngac-sênom nan hóc asê sêhô mun, nan sôc gi whin. Inj gêlic po nambwa, dec kên whin bu Yisu tisa su yomandô.⁹ (Mun-nga e mej têt têt dinaj, nan nac si gauc sa dom pi yom hon nan sêto yêc bu Yisu oc tisa akên lau batê-nga.)

Yisu hoc dau asê têt Maria Magadala

¹⁰ Dinaj su ma ngacsênom lu dinaj sêlhô sêmbu sêtên si andu si.¹¹ Magoc Maria Magadala nan mbu mej su, nan gacgen kalhac sêhô namakê ma tan. Inj wec bu tôc gwanij sêhô nalôm,¹² ma inj gêlic anela lu ti nakwê sêsêp sêndôc gamej nan mun-nga Yisu yêc, dan ndôc ngôlôn-nga, ma dan ndôc gahi-nga.¹³ Ma sêndac inj, “O awhê! Am tan tu sake-nga?” Ma inj ô yom ma sôm, “Lau sêkôc anej Pômdau ndê namlan su, ma aô gam gauc gamej nan sêkên inj yêc nan.”¹⁴ Inj sôm yom dinaj su, dec tagêlic ma gêlic Yisu, magoc kêyalê dom bu inj Yisu.¹⁵ Ma Yisu sôm, “Awhê! Am tan tu sake-nga? Am kêsâlê asa?” Maria gauc gêm bu inj ngac nan yob ôm dau, dec sôm, “O nadau, am bu kôc inj ndê namlan su, goc sôm asê têt aô bu am kên inj yêc gamej bocke, ma yac oc andi akôc inj sa.”¹⁶ Têt dinaj Yisu sôm

têt inj, “Maria.” Goc Maria kac dau kwi ma mbwêc na Yom Hibru, “Raboni!” (Yom dau danem kwi bu ‘Kêdôhônwaga.’)¹⁷ Inj kêgape Yisu dôn nanja, magoc inj sôm, “Am êmasec aô napan dom, bu aô gatên Daman ga su dom. Magoc am mbu ndi, ma sôm têt anej asidôwai bu aô oc wambu watên anej Daman, ma mac nem Damam. Inj aô nej Anötö, ma mac nem Anötö.”

¹⁸ Goc Maria Magadala kôlhô têt Yisu ndê sênomi gi, ma sôm têt nac bu, “Pômdau tisa ma aô galic inj su!” Ma yom hon nan Yisu sôm têt inj, nan inj gic minj têt nac.

Yisu hoc dau asê têt ndê sênomi

¹⁹ Têt wake nabêc namata-nga dinaj naôbwêc, sênomi sêmbu andu dan nalôm sêwhin dau. Nac sic gatam ahuc nanja, bu sêtôc lau bata Israel-nga. Sêmbu dinaj, ma Yisu hoc dau asê kalhac nac nalhu, ma sôm, “Yom malô whin mac!”²⁰ Inj sôm yom dinaj su, goc tôc inj amba ma nabî têt nac sêlic. Ma nac hon atac nayham atu tu sêlic Pômdau-nga.²¹ Ma inj sôm tiyham, “Yom malô whin mac! Tôm Daman kêkinj aô gasip nom gamej, nan kwahic dec wanjinj mac asa andi.”²² Dec inj yu wayahô pi nac ma sôm, “Akôc Nalau Dabun sa loc.²³ Aô wakên naclai têt mac bu asuc namalac si sac kwi. Nac nan mac asuc nac si sac kwi, nan Anötö suc nac si sac kwi bocdinaj. Ma nac nan mac asuc si sac kwi dom, nan si sac oc gacgen yêc nac-nga.”

Yisu hoc dau asê têt Tomas

²⁴ Têt ndoc namata-nga nan Yisu hoc dau asê têt inj ndê sênomi, nan Tomas mbo whin nac dom. Inj ngacsênomi 12 si dan nan sêsam bu Lômpôn.²⁵ Tinambu sênomi natô sêsôm têt inj bu, “Yac alic Pômdau su!” Magoc inj sôm, “Aô gakên whin dom! Aô bu walic bôlêm namala yêc inj amba, ma wakên aô amanatu sip namala dau, ma sôm kêmbu namala yêc inj nabî, dec aô oc wakên whin.”

²⁶ Wake danj ginja su, ma Yisu ndê sênomi sêmbô andu dau tiyham, ma Tomas mbo whinj nac. Nac sic gatam ahuc nanga sa, magoc Yisu meñ kalhac nac nalhu. Ma inj sôm, “Yom malô whinj mac!” ²⁷ Ma inj sôm têt Tomas, “Lic aô aman, ma kêt amam-atu sip dec, ma kêt amam-atu sôc aneñ nabi. Hu nem atac lu-lu sin, ma kêt whinj.” ²⁸ Dec Tomas sôm, “Aneñ Pômdau, ma aneñ Anötö am!” ²⁹ Goc Yisu sôm têt inj, “Am gêlic aô su, dec kêt whinj. Aô awhan hóc lau nanj sêlic pi tandô dom, magoc sêkêt whinj, bu nac oc sêtap Anötö ndê mwasiñ sa.”

Jon ndê bapia nahu

³⁰ Yisu kôm gêtj dalô daêsam yêc inj ndê sênomi angô-nga, nanj naminj yêc bapia dindec dom. ³¹ Magoc yom pi gêtj dalô nanj sêto sip bapia dindec, nanj yêc tu bu mac asam ma akêt whinj bu Yisu inj Mesaya, Anötö ndê Atu. Ma tu mac akêt whinj inj ndê nê-nga, dec mac oc atap senj ambo tamli-nga sa.

21

Ngacsênomi sêhê i daêsam

¹ Tinambu Yisu hoc dau asê têt ngacsênomi tiyham, yêc Bugicton Taibirias* namakê. Ma naminj dau dindec. ² Saimon Pita, ma Tomas nanj sêsam bu Lôcmpôn, Natanael nanj meñ akêt malac Kana yêc Galili, Sebedi ndê atu lu, ma ngacsênom lu tiyham sêmbô sêwhinj dau. ³ Ma Pita sôm têt nac, “Aô bu wasa wandi wakôc i.” Ma nac sêsôm, “Ayôc, yac awhinj am daloc.” Bocdinañ nac honj sêpi wanj danj ma sêsa si bu sêkêt wasañ. Magoc têt ôbwêc dinañ, sêkôt i danj dom.

⁴ Têtj bêtêc ganduc Yisu kalhac baô, tigenj nac sênyalê dom bu inj Yisu. ⁵ Ma inj hê mwalêc nac ma sôm, “Aê mac lau. Mac akôt i natô, me mba?” Ma sêsôm, “Mba!” ⁶ Dec inj sôm têt nac, “Akêt wasañ sip

andô-nga, ma mac oc atap i natô sa.” Bocdinañ nac sêkêt wasañ sip gi ma sêkôt i daêsam andô, dec gitôm dom bu sêhê sa. ⁷ Têtj dinañ ngacsênom nanj Yisu atac whinj kêtêc, nanj sôm têt Pita bu, “Kec, Pômdau dau dê.” Saimon Pita ngô yom dau, goc ngagahô inj kôt ndê nakwê awê-nga sa, hi pi dau, ma pwê sip bu gi, ma bu têtj Yisu ndi. ⁸ Wanj dau poc kêtj baô, nasawa gitôm 90 mita, ma ngacsênomi natô sêhêc wanj ma sêhê wasañ ti i sênkuc Pita.

⁹ Nac sêhôt asê baô, ma sêlic i sa ya nanda, ma bolom natô. ¹⁰ Ma Yisu sôm têt nac, “Akôt i natô sa yêc wasañ amej.” ¹¹ Goc Saimon Pita têtj wanj gi, kêtgapwêc wasañ su, goc sêhê pi baô gi. I atu-atu daêsam sêyêc wasañ, nanj sêsê sa gitôm 153, magoc wasañ dau kic dom. ¹² Nac honj sêtôt bu sêndac inj bu, “Am asa?” Magoc yêc nac si nalôm sênyalê bu inj Pômdau. Ma Yisu sôm, “Aneñ ma aneñ gêtj bêtêc-nga.” ¹³ Dec inj kêtêlêñ gi ma kôt i ti bolom sa, ma kêtj têtj nac. ¹⁴ Dinañ ti têtj titô-nga nanj Yisu hoc dau asê têtj ndê ngacsênomi têtj ndoc Anötö unj inj sa akêtj lau batê-nga.

Yisu ndê yom têtj Pita

¹⁵ Nac senj gêtj pacndê, goc Yisu sôm têtj Saimon Pita, “Saimon, Jon ndê atu. Am tac whinj aô nandô, hóc gêtêc lau dindec si atac whinj aô su, me?” Ma inj sôm, “Aêc Pômdau! Am kêtalê bu aô atac whinj am.” Dec Yisu sôm, “Bocdinañ lôm aneñ domba.” ¹⁶ Ma Yisu ndac inj tiyham bu, “Saimon, Jon ndê atu, am tac whinj aô nandô, me?” Ma inj ô yom ma sôm, “Aêc Pômdau, am kêtalê bu aô atac whinj am.” Dec Yisu sôm, “Yob aneñ domba.” ¹⁷ Ma inj ndac tidim titô-nga, “Saimon, Jon ndê atu, am tac whinj aô nandô, me?” Pita ndê nalôm nawapac bu Yisu ndac yom tigenj dinañ têtj inj tidim tô, ma

* **21:1** Taibirias - Bugicton Galili-nga ndê nê danj.

in sôm, “Pômdau, am kêyalê gêṅ hoṅ. Am kêyalê bu aö atac whin am kêlêc.” Goc Yisu sôm, “Lôm aneṅ domba. ¹⁸ Aö wasôm yom ṅandô tēṅ am. Tēṅ ndoc am mbo balê, naṅ am kêmasaṅ daôm, ma kêsêlêṅ tēṅ gameṅ bocke naṅ am daôm atac whin bu ndi. Tigeṅ tiṅambu, tēṅ ndoc am ti ṅamalac andô, naṅ am oc êmatôc amam, ma lau daṅ oc sêsô am nem piṅkap dôṅ, ma sêwê am tēṅ gameṅ naṅ am atac whin dom bu ndi-ṅga naṅ.” ¹⁹ Yisu sôm yom dinaṅ gwanāṅ pi Pita ndê mbac ndu ṅalêṅ, naṅ oc po Anötö ndê waê sa. Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Êmkuc aö!”

Yisu lu ṅacsêṅom naṅ in atac whin

²⁰ Tēṅ dinaṅ Pita kac dau kwi ma gêlic ṅacsêṅom naṅ Yisu atac whin in ṅandô, naṅ kêkuc inlu. (In ṅac dinaṅ tēṅ ndoc ṅac seṅ Pasowa, naṅ ndöc gi paṅ Pômdau, ma ndac in bu asa oc hoc in asê.) ²¹ Tēṅ ndoc Pita gêlic in, naṅ goc in ndac Yisu, “Pômdau, ṅac dê oc bocke?” ²² Ma Yisu ô yom ma sôm, “Am êmkuc aö ma hêgo daôm pi in dom. Aö bu wakêṅ in mbo tali e wambu wameṅ, naṅ aö neṅ gêṅ.” ²³ Tiṅambu sêṅomi ṅatô sêṅgô yom dau ṅawaê, ma ṅatô gauc gêm bu ṅacsêṅom dinaṅ oc mbac ndu dom. Magoc Yisu ndê yom hêganôṅ ṅacsêṅom dau mbo tali-ṅga lec dom. In sôm bu, “Aö bu wakêṅ in mbo tali e wambu wameṅ, naṅ aö neṅ gêṅ.”

Yom ndic bata-ṅga

²⁴ In ṅacsêṅom dau dinaṅ dec hoc yom hoṅ dindec asê, ma to sip bapia dindec. Ma yac aṅyalê bu in ndê yom in yom ṅandô eṅ. ²⁵ Yisu kôm gêṅ daêsam ma daêsam andô naṅ ṅamiṅ yêc bapia dindec dom. Yac bu aṅsahê bu ato yom sip bapia, pi gêṅ hoṅ naṅ Yisu kôm, mboe yom dau oc nem bapia nom-ṅga hoṅ ahuc.

Aposel si gwelen Yom whê bapia dindéc sa-nga

Luk to in ndê buku tilu-nga dindéc, ma gic têku yom nan in to yêc in ndê nawae nayham. Alic yom natô pi Luk yêc 'Yom whê Luk ndê nawae nayham sa-nga.'

Yêc buku dindéc, Luk to yom pi lèn nan nawae nayham sa tiapa yêc gamej nan lau Rom-nga sem gôlinj. Sêsam buku dindéc bu 'Aposel si Gwelen,' magoc lau natô sêsôm bu 'Nalau Dabuñ ndê Gwelen.' Nahu bu gêñ hon nan aposel sêkôm, nan sêkôm na Nalau dau ndê naclai. Têñ ndoc Yisu bu hu nom dindéc sin ma mbu pi undambê ndi, nan sôm têt in ndê lau bu sêhu malac Jerusalem sin dom, e sêtap mwasiñ nan Anötö gic bata têt nac, nan sa. Yom dau hêganôn in ndê Nalau Dabuñ (1:4). Ma tiñambu in sôm têt nac bu sêhoc yom nandô asê pi in yêc Jerusalem, ma yêc gamej Judia-nga ma gamej Samaria-nga, e yom dau sa têt nom nagamej hon (1:8).

Luk whê sa bu lau aposel sêkôm gêñ dalô daêsam bu puc nac si yom dôn, tu bu lau sêlic ti sêngô, ma sêkinj whiñ Yisu-nga. Ma in to yom daêsam pi Saul, nan tiñambu sêsam bu Pol, ma pi nalên nan Anötö gêm in kwi, ma kêyalin in sa bu hoc nawae nayham asê têt lau gamej apa-nga nan lau Israel dom.

Yisu gic bata Nalau Dabuñ

¹ O Tiopilas, yêc anej buku namata-nga aô gato yom pi gêñ hon nan Yisu gic hu bu kôm ti kêdôhôn têt lau. ²⁻³ Anej yom nan gato, nan meñ têt béc nan Anötö kôc in su pi undambê gi. In hóc nandê ma mbac ndu su, ma tiñambu tisa ma hoc dau asê têt lau taposel nan in kêyalin nac sa su. Tôm béc 40

in mbo whiñ nac ma têt dau têt nac sêlic, e sênyalê pi nandô bu in tisa ma mbo tali tiyham yom nandô. Têt nacawa dinañ Yisu whê yom sa têt nac pi †Anötö ndê gôlinj ma pi gwelen nan bu sêkôm-nga, ma Nalau Dabuñ puñ yom dau dôn yêc nac si nalôm.

⁴ Têt béc dan in gêñ gêñ mbo whiñ nac, ma in kêt yatu nac bocdec bu, "Mac ahu Jerusalem sin dom, magoc ahôn e atap mwasiñ nan Damañ gic bata bu kêt meñ, nan sa. Aô gasôm yom pi mwasiñ dau muñ su. ⁵ Muñ-nga Jon kêku lau na bu, magoc béc meñ kêpinj bu Anötö êñku mac na Nalau Dabuñ."

⁶ Têt têt dan Yisu mbo whiñ ndê aposel, ma sêndac in bocdec bu, "Pômdau, bocke? Kwahic dec am oc êmgaho yac lau Israel-nga su yêc lau Rom-nga si gôlinj napu, ma ti kinj ma nem gôlinj yac, me mba?"

⁷ Ma in ô yom ma sôm, "Gêñ bocke nan bu hóc asê lau Israel-nga, ma natêm ti nabêc, nan Damañ Anötö ti nadau ma kêyalin sa su, ma in oc têt asê têt mac dom. ⁸ Magoc têt ndoc Nalau Dabuñ meñ ma nem mac ahuc, dec oc kêt naclai têt mac, ma mac oc ahoc yom nandô asê pi aô yêc Jerusalem, ma yêc gamej Judia-nga ma gamej Samaria-nga, e yom dau tiapa nem nom nagamej hon ahuc."

Yisu pi undambê gi

⁹ Yisu sôm yom dinañ su, goc Anötö kôc in sa pi lôlôc gi e sôc dao nalôm, dec sêlic in apu. ¹⁰ In pi gi ma nac tatac umboñ sêlhac, ma sep eñ ngac lu ti nakwê sêsêp sêmeñ sêlhac sêwhiñ nac. ¹¹ Ma inlu sêsôm, "Mac laungac Galili-nga. Tu ake-nga dec alhac tamtac undambê? Kwahic dec Anötö kôc Yisu su yêc mac, ma tiñambu in oc mbu meñ tiyham nalên tigenj tôm nan alic in pi gi."

Sênyalinj Matias sa ti aposel ô Judas su

12 Dinañ su, goc sêhu Lôi Olib siñ ma sêmbu sêtêñ Jerusalem si. Lôi dau kalhac kêpiñ Jerusalem, señ ñasawa gitôm kilometa tigeñ.*

13 Têñ ndoc sêhôt asê su, nañ sêtêñ ñac si andu sêmbu-ña si, ma sêpi ñalôm ñahô-ña si. Lau dau si ñaê bocdec: Pita lu Jon, ma Jems lu Andru, Pilip lu Tomas, ma Batolomeas lu Matyu, Alpayas atungac nañ ndê ñaê Jems, ma Saimon (nañ sêsam bu 'Ñgac †Selot'), ma Jems† atungac Judas. 14 Yisu dinda Maria, ti in ndê asii, ma lauwê ñatô sêmbu sêwhiñ ñac. Ñac hoñ sêpiñ dau dôn ti ñalôm tigeñ, ma sêteñ mbec sêwhiñ dandi tôm bêc hoñ.

15 Têñ bêc dañ lau sêkêñ whiñ-ña gitôm lau 120 sêkac sa sêmbu sêwhiñ dau. Ma Pita tisa kalhac ñalhu, ma sôm, 16-17 "O asidôwai hac. Mac anyalê Judas, ñgac nañ wê lau nañ sêkôt Yisu dôn. In yac lau aposel 12 mba dañ, ma wêkaiñ gwelen whiñ yac. Muñ-ña andô, Ñalau Dabuñ hoc yom asê sa akêñ Dawid whasuñ, nañ hêganôn Judas. Ma yom dau gic waê bu ñandô sa."

18 (Tu Judas ndê mêtê sac hoc Yisu asê-ña, dec lau semli in, ma in kôt ñaôli dau ma gi gêmli nom dañ. Yêc dinañ in peñ sip gi, e gambo hôt kôt ma ñatac wê. 19 Lau Jerusalem-ña sêngô ñawaê, ma sêsam nom dau yêc si awha-ña bu Akeldama, nañ danem kwi bu 'Nom ti Dac.')

20 "Yom nañ Dawid hoc asê pi Judas, nañ sêto yêc Buku Wê-ña bocdec bu, 'In ndê gameñ tigasañ mañ, ma lau dañ oc sêmbu dom.' Ma sêto dañ tiyham bocdec bu, 'Ñamalac dañ oc ti ñgac bata ma kôt in ndê gwelen ô in su.' 21 Sêto yom dau yêc bocdinañ, dec aô gauc

gêm bu yac tanyaliñ ñgac dañ sa ô Judas su. Gauc nem lau hoñ nañ sêmbu sêwhiñ yac tôm bêc hoñ nañ Pômdau Yisu mbo yac ñasawa.

22 Lau nañ sêmbu têñ Jon, Ñgac Kêku Lau-ña ndê têm e meñ têñ ndoc Yisu pi undambê gi. Yac tanyaliñ ñac si dañ sa, bu hoc Yisu tisa ñawaê asê whiñ yac."

23 Goc sênyaliñ ñgac lu sa, dañ ndê ñaê Matias, ma dañ ñaê Josep, nañ sêsam in ndê ñaê dañ bu Basabas, ma in ndê ñaê dañ tiyham bu Justus. 24 Ma sêteñ mbec bocdec bu, "O Pômdau. Am kêyalê ñamalac hoñ si ñalôm. Tôc ñgac lu dau si asa nañ am kêyaliñ sa su, nañ asê têñ yac. 25 In oc kôm gwelen nañ am kêñ sip lau aposel amba, nañ Judas hu siñ ma kôlhô têñ gameñ nañ gic in ñawaê, nañ gi." 26 Goc sêpuc gapoc e gi sip Matias. Ma bocdinañ in ti aposel dañ whiñ ñac lau 11.

2

Ñalau Dabuñ sip meñ

1 Têñ Om †Pentikos ñac hoñ sêmbu sêwhiñ dau. 2 Ma ñagahô eñ ñakêcsia gitôm mbu puc ñadinda meñ akêñ undambê, ma gêm andu nañ ñac sêndôt, nañ ahuc. 3 Ma sêlic gêñ gitôm yawahô meñ ma whê dau kôt-kôt, goc gi sac ñac ñagôlôn têtêñ gitôm ya ña-êmbala. 4 Ma Ñalau Dabuñ gêm ñac hoñ ahuc e sêsôm lau apa awha nañ sênyalê muñ su dom, tôm Ñalau Dabuñ hôt ñac awha sa.

5 Têñ têm dinañ lau daêsam sêmbu Jerusalem, nañ sêmeñ akêñ nom ñagameñ hoñ. Ñac lau Israel-ña nañ sem akiñ Anötô ma sêtoc in sa. 6 Ñac sêngô lau nañ Ñalau Dabuñ gêm ñac ahuc,

* 1:12 Yom nañ Luk to, nañ sôm bu señ nañ yêc Lôi Olib ma malac Jerusalem ñasawa, nañ gitôm señ †Sabat-ña dañ. Lau andô Israel-ña sêmasañ ñagôlin daêsam nañ hêganôn yomsu bêc Sabat-ña, bu tôc asê gêñ nañ lau Israel-ña gitôm bu sêkôm têñ bêc Sabat-ña, ma gêñ bocke nañ sêlic bu gwelen. Ñagôlin Sabat-ña dañ sôm bu lau sêtôm bu sênsêlêñ sêsa señ ñasawa gitôm kilometa tigeñ têñ bêc Sabat-ña. Lau bu sênsêlêñ sêhôt gêlêc kilometa tigeñ, dec ñac oc sêsôm bu sêkôm gwelen, ma sêngili yomsu Sabat-ña. † 1:13 Luk to ñaê Jems tidim tö, magoc ñaê dau ñgac tigeñ ndê dom, ñac lau tö.

naŋ sêsôm ñac awha têtêtêŋ, goc sêsô ñandô ma sêkac sa sêtigasuc. ⁷ Ñac sêhêdaê ñandô, ma sêsôm têt dandi, “Aluê! Ñac lau dê sêsôm yom sêmbo dê, naŋ lau Galili-ŋga me? ⁸ Ma bocke dec daŋgô ñac sêsôm yac awhaŋ têtêtêŋ, tôm dinaŋi sêkôc yac ma dasôm? ⁹ Yac lau naŋ dambo dec, naŋ amêŋ a kêŋ Pata, Midia ma Elam, ma akêŋ Mesopotemia, Judia, Kapadosia, Pontus ma Esia, ¹⁰⁻¹¹ ma akêŋ Prigia ti Pampilia, Isip ma Libia kêpiŋ Sairin, ma akêŋ Krit ma Arabia ma akêŋ malac Rom. Yac lau Israel-ŋga, ma lau apa naŋ sêŋkuc lau Israel-ŋga si sakiŋ tu sênem akiŋ Anötö-ŋga. Bocke ma kwahic dec daŋgô lau Galili-ŋga dindê sêsôm yom asê yêc yac dauŋ awhaŋ têtêtêŋ, pi gêŋ dalô naŋ Anötö kôm!” ¹² Gêŋ dau kôm ñac sêhêdaê ti gauc gêm yom daêsam, ma sêndac dandi, “Gêŋ dindêc ñahu bocke?” ¹³ Magoc lau ñatô sêsu lau aposel susu ma sêsôm, “Mboe sênôm wain ma kêŋiŋ ñac.”

Pita whê Ñalau ndê gwelêŋ sa

¹⁴ Têt dinaŋ Pita ti aposel 11 sêtisa ma iŋ hóc awha sa ma sôm têt lau daêsam dinaŋ, “Mac lau Israel-ŋga ti mac hoŋ naŋ andöc Jerusalem. Akêŋ daŋam ñapep ma aö wawhê gêŋ dindêc ñahu sa têt mac. ¹⁵ Mac lau ñatô gauc gêm bu wain kêŋiŋ lau dindêc, a? Aö wasôm têt mac bu mba! Bu ac kwahic pi meŋ. ¹⁶ Magoc yom naŋ propet Joel to muŋ su, naŋ dec ñandô sa. ¹⁷ Joel to Anötö ndê yom dau bocdec bu:

Tiŋambu aö wakêŋ aneŋ Ñalau sip lau hoŋ si ñalôm, e atômŋgaci ti atômwêi sêsôm yom asê sêtôm lau propet. Ñalau oc kôm mac nem balêkoc wakuc tandô kain daŋ sa e sêlic gêŋ ñagatu, ma Ñalau dau oc suŋ mbê têt lau andô. ¹⁸ Têt têt dinaŋ aö wakêŋ aneŋ Ñalau têt aneŋ lau akiŋ awhê ma ñgac hoŋ. Ma ñac oc sêsôm yom asê sêtôm propet. ¹⁹ Aö

wakôm gêŋ dalô yêc umbon ma yêc nom bocdinaŋ, gêŋ dalô dac ti ya ma yawasu-ŋga. ²⁰ Ac oc nem ganduc, ma ayô oc tikoc nditôm dac. Ma tiŋambu bêt atu oc meŋ sa, naŋ Pômdau mbu meŋ ti ñawasi atu. ²¹ Ma têt dinaŋ lau hoŋ naŋ sêta Pômdau ndê ñaê, naŋ Anötö oc nem ñac si.” *[Joel 2:28-32]*

²² Goc Pita sôm, “Mac lau Israel-ŋga, aŋgô aneŋ yom dindêc pi Yisu Nasaret-ŋga. Iŋ ñgac naŋ Anötö whê sa têt mac ña gêŋ dalô tidau-tidau. Mac aŋyalê su, bu iŋ kôm gêŋ dau yêc mac aŋôm-ŋga. ²³ Ma tu lêt naŋ Anötö gauc gêm tidôŋ gwanan su-ŋga, dec Judas hoc Yisu asê ma kêŋ iŋ sip mac amam. Ma mac akêŋ iŋ têt lau Rom-ŋga naŋ sêsôc Anötö ndê yomsu ñapu dom, bu sêndic iŋ pi a gicso dau, dec tôm mac daôm ac iŋ ndu. ²⁴ Tigeŋ gitôm dom bu ñaclai dambac ndu-ŋga ku iŋ dulu. Anötö kôc iŋ ndê ñandê mbac ndu-ŋga su yêc iŋ, ma uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga. ²⁵ Dawid to yom pi Yisu bocdec bu:

Aö galic Pômdau kalhac aö aŋôm-ŋga ñapaŋ. Aö oc wantitec dom, bu iŋ mbo aö aman andô-ŋga. ²⁶ Tu dinaŋ-ŋga dec aö atac ñayham sa, ma gasôm yom ñayham-ñayham. Aö gauc gêm aneŋ ñamlic, ma gakêŋ batan ²⁷ bu am oc tec aö wayêc sêhê ñapaŋ dom. Mba! Am oc tec am nem ñgac dabuŋ e iŋ ñamlic tibalê dom. ²⁸ Am têt seŋ wandöc taŋli-ŋga asê têt aö, ma oc kêŋ aö walhac am aŋôm-ŋga ti atac ñayham atu. *[BW 16:8-11]*

²⁹ O asidôwai hac. Abaŋ Dawid sôm yom dinaŋ pi iŋ dau dom. Yac taŋyalê bu iŋ mbac ndu su ma sêŋsuhuŋ iŋ. Ma iŋ ndê sêhê yêc gameŋ dindêc e meŋ têt kwahic dec. ³⁰ Magoc Anötö gic bata têt iŋ bu kêŋ iŋ ndê wakuc daŋ ndöc iŋ ndê pôt kiŋ-ŋga. Dawid dau kêyalê yom dinaŋ tidôŋ, ñahu bu iŋ propet

dañ. ³¹ Ma gêñ nañ oc hôc asê tiñambu-nga, nañ in kêyalê gwanan su. Tu dinañ-nga in sôm yom dinañ pi †Mesaya, ma sôm bu Anötö oc tec in yêc sêhô dom, ma in ndê ñamlic oc tibalê dom. Mba! Mesaya tisa su. ³² Anötö uñ Yisu sa mbo tali tiyham, ma in ndê lau yac alic su dec asôm asê. ³³ Kwahic dec Anötö toc in sa ndöc in amba andô-nga, ma in kêñ Nalau Dabuñ têt yac tôm Damba gic bata. Gêñ nañ mac alic ti anğô têt acsalô lec, nañ Nalau dau ndê gwelen ña-ñandô.

³⁴ “Ma Dawid dau pi undambê gi dom, magoc in to yom yêc bocdec bu, ‘Anötö sôm têt aneñ Pômdau, “Am ndöc aö aman andô-nga ³⁵ e nditôm aö wakêñ nem ñacyo sêsôc am gahim ñapu.” ’ ³⁶ In to yom dau hêganôn Yisu. Bocdinañ mac lau Israel-nga hoñ anğô. Anyalê pi ñandô, bu Yisu nañ mac ac in ndu pi a gicso dau gi, nañ Anötö toc in sa ti Pômdau, ma têt asê bu in Mesaya dau.”

³⁷ Pita ndê yom hoñ dinañ kuñ lau dau si ñalôm ñandô, dec sêsôm têt in ti lau aposel ñatô bu, “O asidôwai, yac dec oc akôm bocke?” ³⁸ Ma Pita ô yom ma sôm, “Mac hoñ anem nem ñalôm kwi ma aliñ sanğu tu Yisu Kilisi ndê ñaê-nga, tu bu Anötö suc mac nem sac kwi-nga. Ma mac oc akôc mwasin nañ Anötö gic bata, nañ Nalau Dabuñ dau. ³⁹ Bu in gic bata Nalau Dabuñ gic waê lau hoñ nañ Pômdau yac neñ Anötö kêgalêm ñac sa. Gêñ dau gic waê mac ti mac nem balêkoc, ma lau hoñ nañ kwahic dec sêmbo ahê ma tiñambu oc sêkêñ whin Yisu nañ.”

⁴⁰ Tiñambu Pita sôm yom daêsam ti gêm la ñac, ma kac ñac bocdec bu, “Anem daôm kwi têt Anötö bu nem mac si, dec mac oc andinam awhin lau sac nañ kwahic dec sêmbo nom, nañ dom.” ⁴¹ Ma têt bêt dau dinañ lau nañ sêkêñ whin sêti daêsam, bu lau gitôm 3,000 sêkôc Pita ndê yom sa ma sêlin busanğu.

Lau sêkêñ whin-nga si lêt

⁴² Tôm bêt hoñ lau sêkêñ whin-nga sêpin dau dôn ti sêkêñ danğa yom nañ aposel sêndôhôn têt ñac, ma ñac sêteñ mbec ti señ gêt sêwhin dau. ⁴³ Aposel sêkôm gêt atu-tu ti gêt dalô daêsam, e lau Jerusalem-nga hoñ sêhêdaê. ⁴⁴ Lau hoñ nañ sêkêñ whin, nañ sêndöc tigeñ ma sêyob si gêt hoñ sêwhin dau. ⁴⁵ Ñac si lau ñatô bu sêpônđa dau, dec asidôwai ñatô oc sêkêñ si wapa ñatô ti gêt têt lau semli, goc sic sam ña-awa bu sênem lau nañ sêpônđa dau, nañ sa. ⁴⁶ Tôm bêt hoñ sêkac dau sa sêmbo lôm dabuñ ñabatêmdö, ma yêc ñac si andu ñac señ gêt sêwhin dau ti atac ñayham, ma sêsôc Anötö ñapu ti si ñalôm sambuc. ⁴⁷ Ñac sêmpin Anötö ma lau hoñ sêlic ñac ñayham dec sêtoc ñac sa. Ma tôm bêt hoñ Pômdau kôm lau wakuc sêkêñ whin, dec kôm gôlôwac dabuñ Jerusalem-nga kêsôwec tiatu.

3

Pita kôm ñgac bôlin ñayham sa

¹ Têt bêt dañ Pita lu Jon sêñsêlên bu sêtên lôm dabuñ sêndi, têt ac-gatu gitôm 3 kilok telha-nga, nañ lau Israel si têt sêteñ mbec-nga dañ. ² Ma ñgac dañ mbo, nañ dinda kôc in tigahi tigolon. Tôm bêt hoñ lau sêmbalañ in si, sêkêñ in ndöc lôm dabuñ ñagameñ kêpin gatam dañ nañ sêsam bu Gatam Ñayham, ma in teñ gêt têt lau nañ sêsôc sêsa. ³ Têt ndoc in gêlic Pita lu Jon sêmen bu sêsôc sêndi, nañ in teñ mone têt inlu. ⁴ Pita lu Jon tahê in, ma Pita sôm têt in, “Tamhê alu.” ⁵ Dec ñgac dau tahê inlu, ma kêñ bata bu oc sêkêñ gêt têt in. ⁶ Goc Pita sôm têt in, “Aö neñ awa silba me gol bu wakêñ têt am-nga mbasi, magoc gêt nañ yêc aö, nañ oc wakêñ. Tu Yisu Kilisi Nasaret-nga ndê ñaê-nga aö wasôm têt am bu êmsêlên!” ⁷ Ma Pita kêñ in têt amba andô-nga, ken in sa, ma ñagahô ñambwa in ndê

hapa ti hagwam nayham sa. ⁸ In pwê gi kalhac e kêsêlêñ, goc sôc lôm dabuñ nabatêmdö whiñ injlu gi. Ma in kêsêlêñ ti pwê-pwê ma kêpiñ Anötö. ⁹ Lau hon nañ sêlic in kêsêlêñ ti kêpiñ Anötö, ¹⁰ nañ sênnyalê bu in ngac teñ gêñ-nga nañ muñ-nga ndöc lôm dabuñ n̄sactô yêc gatam nañ sêsam bu Gatam Nayham. Ma sêhêdaê ti sêsên amba nandô tu in nayham sa-nga.

Pita gêm mêtê mbo lôm dabuñ n̄abatêmdö

¹¹ Pita lu Jon sêlhac lôm dabuñ n̄abatêmdö yêc gameñ nañ sêsam bu Solomon ndê Batêm, ma ngac teñ gêñ-nga dau sap injlu dôñ napan. Ma lau hon nañ sêlic gêñ dau sêsö, ma sênti sêtêñ injlu si. ¹² Pita tahê nac ma sôm, “Mac lau Israel-nga! Tu sake-nga mac asö tu gêñ dindec-nga ma tamhê alu n̄anga? Mac gauc gêm bocke? Alu mba n̄aclai ti mêtê gitêñ dec kôm in ngac dinañ nayham sa ma kêsêlêñ, a? Wasôm têt mac, mba! ¹³ Abraham lu Aisak ma Jakob si Anötö, yac neñ abañi si Anötö, kôm gêñ dindec tu bu po in ndê ngac akiñ Yisu ndê waê sa. Mac daôm akêñ in sip lau Rom-nga amba bu sêndic in ndu. Pailot dau gauc gêm tidôn bu êngapwêc Yisu su, magoc mac atôc asê têt Pailot bu mac atec Yisu. ¹⁴ In ngac dabuñ ti gitêñ, magoc mac atec in, ma aten Pailot bu êngapwêc ngac nañ gic n̄amalac ndu, nañ su têt mac. ¹⁵ Magoc ngac nañ ti yac neñ dandöc tanli-nga nahu, nañ mac ac in ndu. Tigen Anötö un in sa akêñ lau batê-nga. Yac alic in tisa su, dec asôm asê bu yomandô. ¹⁶ Alic ngac dindec. Mac añyalê bu muñ-nga in ngac bôliñ. Kwahic dec in gahi nayham sa tu Yisu ndê n̄aê-nga, n̄aê nañ yac akêñ whiñ. Yomandô! In nayham sa sambuc tu Yisu ndê n̄aê-nga ma tu yac akêñ whiñ Yisu-nga.

¹⁷ “O asidôwai hac! Aö kayalê su bu mac ti nem lau bata Israel-nga

nem gauc sa pi Yisu ndê n̄ahu dom, dec mac ac in ndu. ¹⁸ Magoc lau propet hon sêhoc Anötö ndê yom asê gwanan su, bu in ndê Mesaya oc hóc n̄andê. Ma kwahic dec nac si yom dau n̄andô sa pi gêñ nañ mac akôm. ¹⁹ Tu dinañ-nga dec wasôm têt mac bu apu daôm ma anem daôm kwi. Ma bocdinañ dec Anötö oc suc mac nem sac kwi. ²⁰ Ma Pômdau ndê mwasin oc puc mac nem gatôm dôñ. Ma Anötö oc kêñ Mesaya nañ in kêyalin sa gwanan su, nañ Yisu dau, nañ mbu têt mac meñ. ²¹ In oc mbo undambê e tôm Anötö kôm gêñ hon tiwakuc tiyham, tôm in hoc asê muñ-nga n̄a in ndê propet dabuñ hon whasuñ. ²² Bu Moses to yom bocdec bu, ‘Pômdau mac nem Anötö, oc ênyalin ngac dan sa yêc lau Israel-nga, bu ti mac nem propet nditôm aö dauñ. Ma yom hon nañ in sôm, nañ mac asôc n̄apu man. ²³ Lau nañ sêkêñ dan ga propet dinañ ndê yom dom, nañ Anötö oc tin nac su yêc in ndê lau n̄ator.’ ²⁴ Moses to yom dinañ, ma Samuel ti propet hon nañ sênkuc in, nañ sêhoc yom asê gwanan su pi gêñ nañ hóc asê têt têt dindec. ²⁵ Yom nañ lau propet sêhoc asê têt abañi, nañ mac atap n̄a-nandô sa su. Ma pwac nañ Anötö kêmatin whiñ abañi, nañ bocdinañ. Bu Anötö sôm têt Abraham bu, ‘Lau nom-nga hon oc sêtap mbec n̄amwasin sa yêc am nem wakuc.’ ²⁶ Ma kwahic dec Anötö kêñ ndê ngac akiñ-nga meñ. In têt mac lau Israel-nga muñ, bu nem mac kwi ma ahu nem mêtê sac sin. Ma mac bu akôm bocdinañ, dec oc atap in ndê mbec n̄amwasin sa.”

4

Sêkêñ Pita lu Jon sêndöc gapoc-walö

¹ Pita lu Jon sêsôm yom têt lau sêmbo, ma lau †dabuñ-siga ti lau sin sêyob lôm dabuñ-nga si ngac bata, ma lau †Sadiusi n̄atô sêtêñ injlu si. ² Nac sêngô bu Pita lu

Jon sêndôhôn lau ma sêsôm têtj ñac bu Yisu tisa su, ma bu inj ti lau si ñahu sêtisa akêtj lau batêtj-nga. Ma injlu si yom dau kôm ñac atac ñandê. ³ Tu dinan-nga sêkôc injlu dônj, tigenj ñasec sa su, dec sênjlahi injlu ahuc bu sêndöc e bêtjêc. ⁴ Magoc lau daêsam nanj sênjgô yom nanj Pita lu Jon sêsôm, nanj sêkêtj whinj yom dau. Ñac lau dau si laungac ñambwa si namba gitôm 5,000.

⁵ Galanjsê bêtjêc lau bata ma lau andô ti lau nanj sêndôhôn yomsu sêkac sa yêc Jerusalem. ⁶ Ma †dabuñsiga ñamata-nga Anas, ma Kayapas lu Jon ma Aleksanda ti lau ñatô yêc dabuñsiga ñamata-nga ndê gôlôwac, nanj sêmbo sêwhinj ñac. ⁷ Sêkôc Pita lu Jon sêmênj sêlhac ñac anjô-nga, goc sênjsu injlu bocdec bu, “Amlu akôm gêtj dindêc am asa anjô, me akôc asa ndê ñaclai dec akôm?” ⁸ Têtj dinanj Ñalau Dabuñj gêm Pita ahuc, dec sôm têtj ñac bu, “O mac lau bata ti lau andô Israel-nga! ⁹ Kwahic dec mac bu anjsu alu pi mwasiñ nanj akôm têtj ñgac bôlinj dindêc. Ma andac alu pi lêtj inj ñayham sa-nga. ¹⁰ Mac lau bata, ti mac lau Israel-nga honj anjô! Ñgac dindêc kalhac mac anjôm-nga, nanj ñamlic ñayham sa su tu Yisu Kilisi ndê ñaê-nga. Inj ñgac Nasaret-nga nanj mac ac inj ndu pi a gicso dau. Magoc Anötô unj inj sa akêtj lau batêtj-nga ma mbo tali tiyham. ¹¹ Sêto yom pi Yisu nanj yêc bocdec bu, ‘Hoc nanj mac lau akwê andu-nga alic sac ma atec ndöc, nanj kwahic dec ti hoc ñamata-nga yêc andu dau.’ ¹² Anjô! Senj tigenj yêc bu yac lau nom-nga datap Anötô ndê mwasiñ nem yac si-nga sa, nanj datap sa tu Yisu ndê ñaê-nga. Ñaê danj yêc nanj gitôm bu nem yac si-nga yêc dom. Mba andô!”

¹³ Lau bata sênjgô yom dinanj, ma sênjyalê bu Pita lu Jon sêsôc lôm mêtê-nga danj dom, magoc sênjyalê bu munj-nga injlu sêmbo sêwhinj Yisu

ñapanj. Ma ñac sêhêdaê bu injlu sêô lau si yom ti atac pa su. ¹⁴ Magoc ñgac bôlinj nanj ñamlic ñayham sa, nanj kalhac whinj injlu, ma tu dinan-nga ñac si yom mba bu sêsôm. ¹⁵ Bocdinanj sic atu injlu bu sêhu ñac lau †Sanedrin-nga sinj ma sêkêtj ñasawa têtj ñac bu sêsôm yom pi injlu. ¹⁶ Goc sêsôm têtj dau bu, “Yac oc dakôm sake têtj ñgac lu dindê? Lau Jerusalem-nga honj sêlic gêtj dalô atu nanj injlu sêkôm su, ma yac oc dasêc ahuc nditôm dom. ¹⁷ Lau honj bu sênjgô ñawaê pi gêtj dindêc, dec oc yham dom. Bocdinanj dakêtj yao ñannga têtj injlu, bu sêsôm yom pi Yisu ma sêsam inj ndê ñaê têtj lau tiyham dom.”

¹⁸ Goc sêm bwêc injlu sêmbu sêmênj, ma sic yao injlu bu sêsôm yom ti sêndôhôn lau tu Yisu ndê ñaê-nga tiyham dom. ¹⁹ Magoc Pita lu Jon sêô ñac awaha bocdec bu, “Mac gauc gêm bocke? Oc solop yêc Anötô anjô-nga bu alu asôc mac nem yom ñapu, ma dananj wambu Anötô dom, a? ²⁰ Mba! Alu atôm dom bu anjapic whanjsunj tu gêtj nanj alic ti anjô-nga.”

²¹⁻²² Lau bata sic yomsu injlu tiyham, goc sêkêtj injlu sêsa si. Ñac sêtôm dom bu sêtap lêtj sêmatôc injlu-nga danj sa. Ñahu bu lau honj sêm piñ Anötô tu inj kôm ñgac nanj ndöc bôlinj yala daêsam su, nanj ñayham sa. Bu ñgac dau ndöc bôlinj ñapanj e ndê yala gi tap 40 sa.

Lau sêkêtj whinj-nga sêteñ mbec

²³ Sênjgapwêc Pita lu Jon su, ma injlu sêmbu sêtêtj lau sêkêtj whinj-nga si, ma sic minj yom nanj †dabuñsiga atu-tu ti lau bata sêsôm têtj injlu. ²⁴ Sênjgô su, goc ñac honj sêteñ mbec têtj Anötô bocdec, “O Ñaclai Ñadau Pômdau, am nanj kêtj undambê ti nom ma gwêc ti gêtj honj nanj sêmbo ñalôm. ²⁵ Am daôm kêtj Ñalau Dabuñj hóc abanj Dawid awaha sa ma inj sôm, ‘Tu sake-nga lau nom-nga sêli dau sa ma sêkic yom nanj ñandô mba? ²⁶ Ma kinj ti gôlinjwaga

sêkac dau sa ma sêmatiŋ yom pitigeŋ bu sêseŋ Pômdau lu Mesaya naŋ iŋ kêyalin sa, naŋ su. ²⁷ Dawid ndê yom dau ñandô sa yêc malac atu dindec. Bu †Herod lu Pontias Pailot, ma lau siŋ gameŋ apa-nga, ma lau bata Israel-nga sêkêŋ si gauc pitigeŋ bu sêseŋ am nem ngac akiŋ-nga dabuŋ Yisu naŋ am kêyalin iŋ sa ti Mesaya, naŋ su. ²⁸ Gêŋ naŋ am, Ñaclai Ñadau gauc gêm tidôn su, naŋ dec sêkôm ñandô sa. ²⁹ O Pômdau, lau dinaŋ sêsôm yom daêsam bu sêlhac yac ahuc. Magoc yac aten am bu puc yac dôŋ bu ahoc am nem mêtê asê ti atac pa su. ³⁰ Kêŋ nem ñaclai têtŋ yac bu akôm am nem gweleŋ ma akôm lau gêmbac ñayham sa, ma akôm gêŋ dalô tidau-tidau tu am nem ngac akiŋ-nga dabuŋ Yisu ndê ñaê-nga.”

³¹ Sêteŋ mbec dinaŋ su, goc gameŋ naŋ sêkac sa sêndôc naŋ kêwic dau. Ma Ñalau Dabuŋ gêm ñac hoŋ ahuc, ma ñac sic hu sêsôm Anötö ndê mêtê asê ti atac pa su.

Lau sêkêŋ whiŋ-nga sêwêkaiŋ gêŋ toŋ tigeŋ

³² Lau sêkêŋ whiŋ-nga hoŋ sêkêŋ si ñalôm ti gauc pitigeŋ. Ma ñac si daŋ gêlic ndê gêŋ tôm iŋ dau ndê dom. Hoŋ sêwêkaiŋ gêŋ toŋ tigeŋ. ³³ Lau aposel sêhoc Pômdau Yisu tisa ñawaê asê ti ñaclai eŋ, ma Anötö ndê mwasin kêsâlê ñac hoŋ ahuc sambuc. ³⁴ Ñac si daŋ pônnda dau tu gêŋ daŋ-nga dom. Ñahu bu lau naŋ sêwêkaiŋ nom me andu, naŋ sêkêŋ si gêŋ têtŋ lau semlhi. Goc sêkôc ña-awa sa si, ³⁵ ma sêkêŋ têtŋ aposel sêyob. Ma lau aposel sic sam gêŋ dau têtŋ lau sêpônnda dau-nga tôm gi.

³⁶ Ma ngac daŋ mbo, naŋ meŋ akêŋ nduc Saipras. Iŋ †Liwai ndê wakuc daŋ, ma iŋ ndê ñaê Josep. Magoc aposel sêsam iŋ bu Banabas, naŋ danem kwi bu ngac puc lau dôŋ-nga. ³⁷ Ngac dau ndê nom daŋ y êc, dec kêŋ têtŋ lau semlhi, ma kôc ña-awa meŋ kêŋ têtŋ lau aposel.

5

Ananias lu Sapaira

¹ Ngac daŋ ñaê Ananias lu iŋ nawhê Sapaira sêmbo, ma iŋlu sêkêŋ si nom daŋ têtŋ lau semlhi. ² Nom dau ña-awa daŋga Ananias kégamiŋ yêc iŋ-nga, ma iŋ nawhê Sapaira kêyalê. Ma ñadaŋga naŋ Ananias kêŋ têtŋ lau aposel, ma kêsau bu nom dau ñaôli sambuc dinaŋ. ³ Têtŋ ndoc Pita gêlic awa dau, naŋ sôm têtŋ iŋ bu, “Ananias, bocke dec Sadaŋ gêm am nem ñalôm ahuc e am gauc gêm bu êŋsau Ñalau Dabuŋ, ma kégamiŋ nom ña-awa ñatô yêc am-nga? ⁴ Muŋ-nga am daôm ti ñadau nem nom, ma têtŋ ndoc am kêŋ têtŋ lau semlhi su, naŋ am ti ñadau ña-awa dau bocdinaŋ. Magoc am kêŋ ñadaŋga têtŋ yac ma kêsau bu nom dau ñaôli sambuc dinaŋ. Bocke dec am gauc gêm bu kôm gêŋ boc-dinaŋ? Am kêsau ñamalac dom, am kêsau Anötö goc.” ⁵ Têtŋ têtŋ Ananias ngô yom dinaŋ, dec iŋ hu dau sip nom gi ma mbac ndu yêc. Ma lau hoŋ naŋ sêŋgô gêŋ dau ñawaê, naŋ sêtôc dau ñandô. ⁶ Lau batac ñatô sêtêŋ Ananias si, sêmpan iŋ ndê ñamlaŋ ahuc ma sêkôc sa si sêŋsuhuŋ.

⁷ Ñasawa gitôm acgatu tō giŋga su, goc ngac dau nawhê meŋ ma gêm gauc gêŋ naŋ kôm iŋ nakweŋ. ⁸ Ma Pita têtŋ mone dau têtŋ iŋ, goc ndac, “Lau semlhi amlu nam akweŋ nem nom daŋ, ma ñaôli dau dindec, me?” Ma awhê dau sôm bu, “Aêc, gêŋ dau dindec.” ⁹ Dec Pita sôm, “Bocke dec amlu nem ñalôm pitigeŋ bu aŋsahê Pômdau ndê Ñalau? Lic su naŋ, lau naŋ sêŋsuhuŋ nam akweŋ dec kwahic sêlhac andu ñasactô, bu sêmbalaŋ am sa ndi whiŋ.” ¹⁰ Ma ñagahô ñambwa awhê dau ku sa yêc Pita gahi-nga ma mbac ndu. Ma lau batac sêsôc si ma sêlic bu iŋ mbac ndu su, dec sêkôc iŋ sa si ma sêŋsuhuŋ iŋ whiŋ nakweŋ. ¹¹ Ma lau sêkêŋ whiŋ-nga hoŋ, ti lau ñatô

naŋ sêngô gêŋ dau ŋawaê, naŋ hoŋ sêsô ma sêtöc dau ŋandô.

Aposel sêkôm gêŋ dalô daêsam

¹² Têŋ ŋasawa dinaŋ lau aposel sêkôm gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu daêsam yêc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si toŋ ŋalôm. Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga êlê mê sêkac dau sa sêmbo lôm dabuŋ yêc gameŋ naŋ lau sêsam bu Solomon ndê Batêm. ¹³ Lau hoŋ sêlic ŋac ŋayham ma sêtöc ŋac sa, tigeŋ tu lau bata Israel-ŋga dec sêtöc dau bu sêlhac sêwhiŋ ŋac. ¹⁴ Magoc launŋac ti lauwhê daêsam sic hu sêkêŋ whiŋ Pômdau, dec lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si namba kêsôwec tiatu ŋapaŋ. ¹⁵ Tu gêŋ atu-tu naŋ lau aposel sêkôm-ŋga, dec lau sêhoŋ si lau gêmbac sêsa malac lôm sêmeŋ ma sêkêŋ ŋac sêyêc sac ti mbô. Ŋac sêkêŋ bata bu Pita oc êŋsêlêŋ meŋ ma êmasec lau gêmbac me mboe ac kêŋ iŋ ndê gatu nem ayuŋ lau gêmbac ma kôm ŋac ŋayham sa. ¹⁶ Ma lau daêsam akêŋ malac naŋ sêyêc Jerusalem ŋamakê, naŋ sêhoŋ lau gêmbac ti lau naŋ ŋalau sac sêkôm ŋac sêtisac, naŋ sêmeŋ ma lau aposel sêkôm ŋac hoŋ ŋayham sa.

Sêkêŋ aposel sêndöc gapocwalô tiyham

¹⁷ Têŋ dinaŋ dabuŋsiga ŋamata-ŋga ti iŋ ndê lau hoŋ akêŋ Sadiusi si toŋ sem lêmuŋ lau aposel ŋandô. ¹⁸ Tu dinaŋ-ŋga dec sêkôc ŋac dôŋ ma sêkêŋ ŋac sêndöc gapocwalô. ¹⁹ Tigeŋ têtêŋ ôbwêc Pômdau ndê aŋela gêlêc andu gapocwalô-ŋga ŋagatam su ma wê ŋac sêsa si. ²⁰ Ma iŋ sôm têtêŋ ŋac bu, “Andi alhac lôm dabuŋ ŋabatêmndö, ma ahoc yom asê timala eŋ têtêŋ lau, pi lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ wakuc.” ²¹ Sêngô aŋela ndê yom dinaŋ su, dec bêtêc ganduc sêtêŋ lôm dabuŋ si ma sic hu sêndôhôn lau.

Têŋ ndoc dinaŋ dabuŋsiga ŋamata-ŋga ti iŋ ndê lau sêmbwêc lau bata Sanedrin-ŋga hoŋ sa sêpitigeŋ bu sêmatöc aposel si

yom. Goc sêŋkiŋ lau ŋatô sêtêŋ gapocwalô si bu sêkôc lau aposel sa sêmeŋ. ²² Magoc têtêŋ ndoc lau dau sêhóc asê gapocwalô, naŋ sêlic bu aposel aŋgô mba. Goc sêmbu si ma sêsôm bu, ²³ “Yac a alic bu sêŋlahi gatam ahuc ŋapep ma lau sêyob gatam sêlhac. Dec yac alêc gatam su magoc alic bu ŋac sêndöc dom.” ²⁴ Lau siŋ sêyob lôm dabuŋ-ŋga si ŋgac bata, ma dabuŋsiga atu-tu sêngô yom dau e sêpôn da gauc. ²⁵ Sêhê gauc sêmbô ma ŋgac daŋ meŋ ma sôm têtêŋ ŋac bu, “Alic su naŋ! Launŋac naŋ mac akêŋ ŋac sêndöc gapocwalô, naŋ kwahic dec sêlhac lôm dabuŋ ŋamakê ma sêndôhôn lau sêmbô.” ²⁶ Goc lau siŋ-ŋga naŋ sêyob lôm dabuŋ ti ŋac si ŋgac bata sêtêŋ lôm dabuŋ si, ma sêkôc aposel sa sêmeŋ. Ŋac sêwê ŋac malô ma sêŋsahic ŋac dom, ŋahu bu sêtöc dau bu lau naŋ sêtöc aposel sa, naŋ oc sêtuc ŋac ŋa hoc. ²⁷ Sêwê aposel sêmeŋ ma sêkêŋ ŋac sêlhac lau Sanedrin-ŋga aŋgô-ŋga bu dabuŋsiga ŋamata-ŋga êŋsu ŋac. ²⁸ Iŋ sôm têtêŋ ŋac bu, “Yac ac yao mac ŋaŋga bu andôhôn lau pi ŋgac dinaŋ ma asôm iŋ ndê ŋaê asê tiyham dom. Magoc mac nem yom pi iŋ gêm Jerusalem ahuc su. Mac bu ahê ŋamalac dinaŋ ndê dac meŋ pi yac, a?”

²⁹ Dec Pita ti aposel sêô iŋ awha ma sêsôm bu, “Yac daŋaŋ wambu Anötö ndê yom hóc gêlêc ŋamalac si yom su, ac ŋawaê. ³⁰ Mac daôm ac Yisu ndu pi a, tigeŋ abani si Anötö uŋ iŋ sa mbo tali tiyham. ³¹ Ma Anötö toc iŋ sa ma kêŋ iŋ ndöc iŋ ndê andô-ŋga ti Kiŋ, ma ti Ŋadau Nem Lau Si-ŋga. Iŋ kôm bocdinaŋ, ŋahu bu iŋ bu kêŋ ŋasawa têtêŋ lau Israel-ŋga bu sêkac si ŋalôm kwi, dec iŋ oc suc ŋac si sac kwi. ³² Yom dinaŋ yac alic ŋandô su, dec asôm asê. Ma Ŋalau Dabuŋ puŋ yom dau dôŋ bocdinaŋ. Iŋ Ŋalau naŋ Anötö kêŋ têtêŋ lau naŋ daŋga wambu iŋ ŋapep.”

³³ Lau bata Israel-nga dinan sêngô aposel si yom dau e gêli nac nâlôm sa sac andô, ma nac tac whin bu sêndic aposel ndu. ³⁴ Tigen lau Sanedrin-nga si ngac bata dan tisa bu lhac nac ahuc. In Palêsai dan naê Gamaliel, nan kêdôhôn yomsu, ma lau hon sêtoc in sa. In gic atu yom bu sêkên aposel sêsa awê sêndi sêmbu nasawa sau. ³⁵ Goc in sôm têt lau bata hon, "Mac lau Israel-nga, akôc gauc napep pi gêt nan mac bu akôm têt lau dinan. ³⁶ Gauc nem Teudas, ngac nan nasawa apê gi su toc dau sa bu ngac tiwaê. Magoc lau sin Rom-nga sic in ndu, ma lau 400 nan sêmbu sêwhin in, nan sêmbulu nac sêlhô têt têt si. Ma in ndê gwelen hon hê su. ³⁷ Ma têt têt sêse lau sa tu bu sênemlhi takis-nga, nan ngac Galili-nga dan naê Judas tisa. In gêli lau ton dan sa bu sêkên kisa lau Rom-nga. Magoc in gin ga bocdinan, ma in ndê lau hon sêlhô têt têt. ³⁸ Bocdinan kwahic dec aö b u wasôm anen nâlôm asê têt mac. Ahu lau aposel dindê sin ma akên nac sêlhô sêndi. Nac si gwelen bu men akên namalac nambwa si, gitôm Teudas lu Judas si gwelen, dec oc tôm dom bu nem nandô. ³⁹ Tigen nac si gwelen bu men akên Anötö ndê, dec oc atôm dom bu alhac nac ahuc. Ma mac bu akên kisa nac, dec mac oc akên kisa Anötö dau."

⁴⁰ Lau bata hon sêngô in ndê yom ma sêsoc napu. Nac sêmbwêc aposel sêsoc sêmen ma sêkên lau sin-nga sêhi nac na sö. Ma sêkên yao bu sênem mêtê pi Yisu tiyham dom, goc sêkên nac sêsa si. ⁴¹ Aposel sêhu lau bata Sanedrin-nga sin, ma sêsa si ti atac nayham atu. Nahu bu Anötö kên nac sêhoc nawapac ti nandê tu Yisu ndê naê-nga, dec toc nac sa. ⁴² Ma tôm bêt hon sêndôhôn lau sêmbu lôm dabun nabatêmdö, ma sêndôhôn lau sêlom-sêlom andu. Ma sêhoc nawaê nayham asê napan ma sêsôm bu Yisu in Mesaya dau.

6

Sênjali lau 7 sa bu sêndic sam gêt danen-nga

¹ Lau sêkên whin Yisu-nga si ton kêsôwec napan. Magoc têt têt dinan nawapac dan hêt asê. Yêt ton dau nâlôm lau Israel-nga nan sêsôm lau Grik awa, nan sêtuclin lau Israel-nga nan sêsôm Yom †Hibru. Nahu bu tôm bêt hon lau sic sam gêt danen-nga têt lau nan sêpôn da dau, magoc tandô ton lauwhê sawa nan sêsôm Yom Grik. ² Tu dinan-nga aposel 12 sêmbwêc lau sêkên whin-nga hon sêpitigen, ma sêsôm, "Yham dom bu yac ahu Anötö ndê gwelen nawaê nayham-nga sin tu ayob gwelen andic sam gêt-nga. ³ Bocdinan asidôwai, anyalin laungac 7 sa yêt ton dindê nâlôm, nan lau tigac ma Nalau Dabun gêm nac ahuc. Ma lau dinan yac oc dakên nac sêyob gwelen dindê. ⁴ Ma yac dau oc akôm gwelen anem mêtê ti aten mbec-nga napan."

⁵ Lau hon sêngô nac si gauc dinan ma sêlic nayham. Bocdinan nac sênjali lau 7 sa, nan si naê bocdec. Steven, in ngac nan Nalau Dabun gêm in ahuc ma kên whin nan ga, ma Pilip, Prokoras, Nikanor, Timon, Pamenas, ma Nikolas nan ndê malachu Antiok. Nikolas in ngac Israel-nga dom, magoc mun-nga in gêm dau kwi ma gêm akin Anötö kêtuc lau Israel-nga si sakin akwa. ⁶ Nac sêkên lau 7 dau sêlhac aposel angô-nga, ma aposel sêten mbec ma sêkên amba sac nac.

⁷ Têt nasawa dinan Anötö ndê mêtê tiapa, ma lau Jerusalem-nga daêsam sêkên whin Yisu. Ma dabun sîga Israel-nga daêsam sêkên whin bocdinan.

Sêkêc Steven dön

⁸ Steven in ngac nan Anötö ndê mwasin ti naclai gêm in ahuc, ma kôm gêt atu-atu ti gêt dalô mbo lau nâlôm. ⁹ Magoc lau akên lau Israel-nga si ton dan sic hu sêkên kisa in. Nac lau dinan sêmen akên

malac Sairin ti Aleksandria ma akên gameŋ Silisia ti Esia-ŋga. Muŋ-ŋga ŋac lau akiŋ ŋambwa, magoc tiŋambu si ŋadaui sêhu ŋac siŋ yêc si sakiŋ, ma êlêmê sêkac sa sêmbo dau si lôm wê-ŋga daŋ. Ŋac sêpu Steven ti iŋ ndê yom. ¹⁰ Magoc tu Steven ndê gauc ti yom naŋ Ŋalau Dabuŋ kên têt iŋ-ŋga, dec ŋac sêtôm dom bu sêku iŋ ndê yom dulu.

¹¹ Tu dinaŋ-ŋga ŋac sêkôc lau ŋatô ma sêkic yom gelec sêwhiŋ ŋac, bu ŋac oc sêtisa ma sêŋgôliŋ yom pi Steven bocdec bu, “Yac aŋgô Steven sôm yom sac-sac pi Moses ma pi Anötö.” ¹² Goc ŋac sêsôm yom dau e gêli lau hoŋ si ŋalôm sa, ma lau bata ti lau naŋ sêndôhôn yomsu-ŋga sêwhiŋ. Goc sêkôc iŋ dôŋ ma sêwê iŋ e sêkêŋ iŋ kalhac lau Sanedrin-ŋga si aŋgô-ŋga. ¹³ Goc sêkêŋ lau tasanŋ ŋatô sêtisa ma sêsôm, “Iŋ ŋgac dindéc sôm yom ŋapanŋ bu êŋgwiniŋ yac neŋ lôm dabuŋ ma Anötö ndê yomsu. ¹⁴ Yac aŋgô iŋ sôm bu Yisu Nasaret-ŋga oc seŋ gameŋ dindéc su, ma kên ŋagôliŋ wakuc ô mêtê naŋ Moses gic dulu têt yac.” ¹⁵ Têt dinaŋ lau hoŋ naŋ sêndôc Sanedrin si toŋ, naŋ tahê Steven, ma sêlic bu iŋ ndê aŋgô andô ŋawasi gitôm aŋela daŋ ndê.

7

Steven sôm yom têt lau Sanedrin-ŋga

¹ Ma dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndac iŋ bu, “Yom dindéc naŋ sêŋgôliŋ pi am, naŋ yom ŋandô, me mba?” ² Ma Steven ô yom ma sôm, “Asidôwai ti damaŋi. Aŋgô su naŋ! Muŋ-ŋga lê abanŋ Abraham ndôc Mesopotemia, iŋ têt malac Haran gi su dom, ma Anötö Ŋawê Ŋadau hoc dau asê têt iŋ. ³ Ma sôm têt iŋ, ‘Hu nem gameŋ ti am nem lau siŋ, ma têt gameŋ daŋ naŋ aô bu watôc têt am, naŋ ndi.’ ⁴ Bocdinaŋ iŋ hu lau Saldi si gameŋ siŋ, ma sa gi ndôc Haran. Tiŋambu iŋ damba mbac ndu su,

goc Anötö kêt iŋ Abraham bu têt gameŋ dindéc naŋ kwahic dec mac andôc, naŋ meŋ. ⁵ Tigeŋ iŋ kêt nom têt Abraham wêkaiŋ yêc gameŋ dindéc dom. Mba, Abraham dau tap nom sauŋ daŋ sa dom! Têt ndoc dinaŋ Abraham ndê balêkoc mba, magoc Anötö kêmatiŋ yom tidôn têt iŋ, bu iŋ ti iŋ ndê lau wakuc oc sêwêkaiŋ gameŋ dau. ⁶ Ma Anötö sôm têt iŋ bu, ‘Am nem wakuc oc sêhu gameŋ dindéc siŋ ma sêndôc sêtôm lau apa yêc lau daŋ si gameŋ. Ma ŋac oc sênem akiŋ lau dau, ma lau dau oc sêkôm ŋac ŋayom nditôm yala 400. ⁷ Magoc tiŋambu aô oc wakêŋ ŋagêyô têt lau gameŋ dinaŋ-ŋga naŋ sem akiŋ ŋac, ma am nem wakuc oc sêhu gameŋ dinaŋ siŋ ma sêmbu sêmeŋ sênem akiŋ aô yêc gameŋ dindéc.’ ⁸ Ma Anötö kêt iŋ têt iŋ ndê bêt ti-8-ŋga. Aisak dau kwê Jakob asê, ma Jakob kwê yac neŋ abanŋ 12 asê, naŋ sêti yac neŋ gôlôwac Israel-ŋga toŋ 12 si ŋahu. ⁹ Josep iŋ abanŋ 12 si daŋ, magoc dôwai sem lêmuŋ iŋ, dec sêkêŋ iŋ têt lau semlhi. Ma lau dau sêkôc iŋ sa sêsip gameŋ Isip-ŋga si, ma iŋ mbo gameŋ dinaŋ tôm ŋgac akiŋ ŋambwa daŋ. Magoc Anötö mbo whiŋ Josep, ¹⁰ dec gêm iŋ si yêc ŋawapac bocke naŋ tap iŋ sa. Iŋ kêt gauc ŋayham-ŋayham têt iŋ dec lau Isip-ŋga si kiŋ Parao gêlic iŋ ŋayham, ma kêt iŋ gêm gôliŋ gêt hoŋ yêc iŋ ndê andu kiŋ-ŋga, ma gameŋ Isip-ŋga sambuc. ¹¹ Tiŋambu têt iŋ gêm Isip ma Kanan ahuc e lau sêhóc ŋawapac atu, ma abanŋ sêpônnda gêt sêneŋ-ŋga. ¹² Jakob ŋgô ŋawaê bu gêt daneŋ-ŋga yêc Isip, dec kêt iŋ ndê atui sêsip Isip si. Têt ŋamata-ŋga dinaŋ sêsip si ma semlhi gêt daneŋ-ŋga, ma sêmbu sêmeŋ. ¹³ Tiŋambu iŋ kêt iŋ ŋac sêsip Isip si tiyham, ma têt dinaŋ

Josep sôm dau asê têt ndê asidôwai, ma Parao ngô ñawaê pi Josep ndê gôlôwac. ¹⁴ Goc Josep kêkin yom têt in damba Jakob ti in ndê lau ñatô, bu ñac hon sêsip Isip sêtên in sêndi. Ñac lau dinañ lau 75. ¹⁵ Bocdinañ Jakob ti yac neñ abañi sêsip Isip si, ma sêndöc e sêmbac ndu sêyêc gameñ dinañ. ¹⁶ Ma tinjambu ñac si lau wakuc sêkôc ñac si ñakwa su yêc Isip bu sêñsuhun ñac yêc malac Sekem, sêyêc sêhô nañ Abraham gêmlihi su yêc Hamo ndê atui.

¹⁷ “Tinjambu, ndoc meñ kêpin bu yom nañ Anötö gic bata têt Abraham, nañ ñandô sa. Têt têt dinañ lau Israel-nga nañ sêndöc Isip, nañ sêti daêsam ñandô. ¹⁸ Magoc kin wakuc dañ gêm gôlin Isip, nañ kêyalê Josep dom. ¹⁹ In yob yac neñ abañi solop dom, ma kêñ ñawapac atu têt ñac. In gic yomsu ñac bu sêmbalin balêkoc wakuc hon sin sêninga. ²⁰ Têt ndoc dinañ Moses dinda kôc in, ma Anötö gêlic in ñayham. Ñac sêlôm in sêmbo damba ndê andu gitôm ayô tö. ²¹ Tinjambu sêkôc in sa si ma sêsin in, ma malô goc Parao ndê atuwê tap in sa ma gôlôm in ti ndê balêkoc. ²² Ma bocdinañ dec Moses sôc lôm bapia ma kêdôhôn lau Isip-nga si gauc hon. Ma in ti ñac ñanga tu sôm yom ma kôm gwelen-nga. ²³ In mbo e in ndê yala ti 40 su, ma bêt dañ in gauc gêm bu sa ndi lic ndê asidôwai Israel-nga. ²⁴ Têt ndoc dinañ in gêlic ñac Isip-nga dañ kôm ñac Israel-nga dañ ñayom. Dec in gic ñac Isip-nga dinañ ndu bu nem in ndê asidôwa dinañ si. ²⁵ In gauc gêm bu mboe in ndê asidôwai oc sênyalê bu Anötö kêyalin in sa bu nem ñac sa, magoc mba. Ñac sem gauc. ²⁶ Ñagalañsê in sa gi tiyham ma gêlic Israel lu sic dau sêmbo. In bu nem malô inlu, dec sôm, ‘Amlu asidôwa, ma tu sake-nga dec akên kisa daôm?’ ²⁷ Magoc ñac lu dau si dañ, nañ bu kôm ndê asidôwa tisac, nañ suc

Moses sa gi, ma sôm, ‘Asa kêñ am bu nem gôlin ma êmatôc yac? ²⁸ Bocke? Am bu ndic aö ndu gitôm am gic ñac Isip-nga dañ têt alhabêc, a?’

²⁹ “Têt ndoc Moses ngô yom dinañ, nañ in kölhö têt gameñ Midian-nga gi, ma ndöc dinañ gitôm ñac apa. Ma yêc dinañ in gêm awhê sa ma kwê balêkoc ñac lu asê. ³⁰ Yala 40 giñga su, goc añela dañ hoc dau asê têt in ñalên bocdec. Moses mbo Lôc †Sainai yêc gameñ sawa, ma gêlic ya ñawahô golom sa a saun dañ. ³¹ Gên dau kôm in sö ma gauc gêm yom daêsam. In tigasuc gi bu lic gên dau, dec ngô Pômdau awha sa têt in meñ bocdec bu, ³² ‘Am apami Abraham lu Aisak ma Jakob si Anötö aö.’ Moses ngô yom dau e kêtitec ñandô ma töc dau bu hôc tandô sa ma lic tiyham. ³³ Goc Pômdau sôm têt in, ‘Kôc nem atapa su yêc gahim, bu gameñ nañ am kalhac, nañ gameñ dabun. ³⁴ Aö galic su bu aö neñ lau sêmbo sac yêc Isip. Aö gangô ñac si dangi, madec gasip gameñ bu wanğaho ñac su yêc ñawapac dau. Bocdinañ kwahic dec aö oc wanğin am mbu têt Isip ndi.’ ”

³⁵ Steven gic miñ yom dinañ, goc sôm, “Aö wasôm têt mac, bu Moses in ñac dau, nañ mun-nga lau Israel-nga sêtec in ti sêsôm in bocdec bu, ‘Asa kêñ am bu nem gôlin ti êmatôc yac?’ Tigen Anötö dau ndê añela hoc dau asê têt in yêc a saun dinañ, ma kêkin in bu nem gôlin lau Israel-nga ma kôc ñac su yêc gameñ Isip-nga. ³⁶ Bocdinañ in kôc ñac sêsa akên Isip sêmen. Têt ndoc dinañ in kôm gên dalô ti gên atu-tu daêsam yêc gameñ Isip-nga, ma yêc gwêc nañ sêsam bu Gwêc Koc. Ma in kôm gên dalô tidau-tidau yêc gameñ sawa tôm yala 40.

³⁷ “In Moses dau dinañ goc sôm têt lau Israel-nga bu, ‘Anötö oc töc ñac dañ yêc mac nem ton ñalôm, ti propet nditôm aö daun.’ ³⁸ Moses mbo whin lau Israel-nga têt ndoc sêmbo gameñ sawa. In kalhac añela

nañ sôm yom têt in yêc Lôc Sainai, ma yac neñ abañi ñalhu, bu kôc Pômdau ndê yom dandôc tanli-nga ma kêt têt lau Israel-nga. Ma lau dau sic yom dau dulu e meñ têt yac. ³⁹ Magoc yac neñ abañi sêtec bu sêsôc in ñapu. Nac sêpu in ma ñac si ñalôm gauc gêm gameñ Isip-nga ñapan, e ñac atac whiñ bu sêmbu sêndi. ⁴⁰ Têt ndoc Moses mbo Lôc Sainai ñasawa baliñ, nañ ñac sêsôm têt Aron bu, 'In ñgac Moses dinañ, kôc yac sa asa yêc Isip amen, ma kwahic dec yac am gauc gêt bocke hôc asê in. Bocdinañ êmasañ anötöi gwam bu sêwê yac.' ⁴¹ Têt ndoc dinañ ñac sêmasañ makao ñagatu ti gwam, goc sêndê mwasiñ atu dañ tu bu sêtoc gêt dau sa-nga. Nac sêkêt da têt gwam dau, ma atac ñayham kêlêc pi gêt nañ ñac dau amba sêmasañ. ⁴² Tu dinañ-nga dec Anötö puc dômbwê ñac ma hu ñac siñ bu sênem akiñ tata ti gêt umboñ-nga. Lau propet sêto yom pi ñac si mêtê dau bocdec bu:

O mac lau Israel-nga. Yala 40 dinañ mac ambo gameñ sawa, nañ mac akêt nem gêt dañ ti da têt aô dom. Mba! ⁴³ Mac êlêmê ambalañ bac po dañ tu anem akiñ mac nem anötö tasan Molek-nga. Ma mac am akiñ tata dañ ñaê Repa ti mac nem anötö, ma apôn hamduc têt anötöi gwam daêsam nañ mac amasan. Tu dinañ-nga aô watiñ mac su andi andôc gameñ Babilon-nga ñadañga tòm lau gapocwalô-nga. [*Amos 5:25-27*]

⁴⁴ Yêc gameñ sawa, Anötö whê sa ti tôc lêñ têt Moses bu lau Israel-nga sêmasañ †bac dabuñ dañ ti ñac si gameñ sênem akiñ in-nga, nañ sêkêt †apa yomsu-nga yêc ñalôm. In kêmasan gêt dau tòm Anötö tôc asê têt in, ma abañi sêmbalañ gêt dau whiñ ñac, têt ndoc ñac sêñsêlêñ si. ⁴⁵ Nalêñ dau dinañ Anötö kêt ndê bac dabuñ têt lau Israel-nga yêc gameñ sawa.

Tiñambu Anötö soc lau nañ sêndôc gameñ Kanan-nga su, bu kêt gameñ dau têt ñac. Ma têt ndoc Josua wê ñac sêsôc gameñ Kanan-nga si, nañ sêmbalañ bac dabuñ dau whiñ ñac. Ma bac dau kalhac whiñ ñac e Dawid ndê têt. ⁴⁶ Anötö gêlic Dawid ñayham, ma Dawid tac whiñ bu kwê lôm dañ sa ti Jakob ndê Anötö ndê andu ñandô. ⁴⁷ Magoc Dawid kwê andu dau dom, in ndê atungac Solomon kwê andu dau sa. ⁴⁸ Tigeñ kwahic dec aô wasôm têt mac bu Anötö Nalclai ti Nawasi Nadau, in ndôc andu nañ ñamalac sêkwê, nañ dom. Tòm yom nañ propet Aisaya to bocdec bu:

⁴⁹ Pômdau sôm, 'Undambê ti aneñ pôn kiñ-nga, ma gameñ nom-nga ti gameñ gahiñ lhad-nga. Bocdinañ mac oc akwê andu kaiñ bocke tu bu wandôc-nga? Me amasan gameñ bocke tu wanwhañ dauñ-nga? ⁵⁰ Bu aô dauñ gakêt gêt hon dinañ.' "

[*Ais 66:1-2*]

⁵¹ Têt dinañ Steven sôm têt ñac lau Sanedrin-nga bu, "Mac lau ñalôm ñadandi-nga. Mac am daôm kwi dom, ma mac nem dañamsuñ kwa ñañga. Mac nem mêtê gitôm apami si. Mac êlêmê atec Nalau Dabuñ ndê gwelen. ⁵² Mac nem apami sêkêt kisa propet hon nañ Anötö kêkiñ. Ma propet nañ sêhoc yom asê pi ñgac gitêt nem lau si-nga nañ Anötö oc êñkiñ meñ, nañ apami sic ñac ndu. Nac gitêt dau meñ su, magoc mac akêt in sip lau Rom-nga amba ma ac in ndu. ⁵³ O mac lau daôm! Mac daôm akôc Anötö ndê yomsu nañ añela sêkêt têt abañi, nañ su, tigeñ asôc ñapu dom!"

Sêruc Steven ña hoc mbac ndu

⁵⁴ Têt ndoc lau Sanedrin-nga sêngô Steven ndê yom dinañ, nañ ñac atac ñandê atu ma sêsen lhô tu in-nga. ⁵⁵ Magoc Nalau Dabuñ gêm Steven dau ahuc, ma in tatic undambê ma gêlic Anötö ndê ñawasi,

ma Yisu kalhac Anötö amba andô-nga. ⁵⁶ Dec in sôm, "Alic su nan! Aö galic undambê kac sa ma †Namalac ndê Atu kalhac Anötö ndê amba andô-nga." ⁵⁷ Nac sêngô yom dinan goc sêpôc dangasun ahuc, ma sêmbwêc atu pi gi. Nac sênti sêtên in si, ⁵⁸ ma sêtin in sa malac namakê gi, ma sic hu sêtuc in na hoc. Lau nan sêngôlin yom pi Steven, nan sêkac si nakwê bambalin su, ma sêkên têt ngac wakuc dan naê Saul bu yob. ⁵⁹ Nac sêtuc hoc pi Steven sêmbô, ma in ten mbec têt Pômdau bocdec, "O Pômdau Yisu, kôc anen gatu sa loc." ⁶⁰ Goc in pen na haduc-nga sip gi ma mbwêc atu bu, "Pômdau, gauc nem sac nan lau sêkôm têt aö, nan dom." In sôm su, goc mbac ndu.

8

¹⁻² Saul gêlic Steven mbac ndu ma atac nayham tu gêt nan lau dau sêkôm têt in-nga. Ma tinambu lau sêkên whin nanga-nga natô sênsuhun Steven ma sêtan in.

Saul ma lau Israel-nga sêkên kisa lau nan sêkên whin Yisu

Têt béc dau dinan lau sic hu sêkên kisa nanga têt lau sêkên whin-nga nan sêmbô Jerusalem. Tu dinan-nga nac si lau daêsam sêhu Jerusalem sin ma sêlhô têt têt sêtên gameŋ Judia ti Samaria-nga si. Magoc lau aposel sêhu Jerusalem sin dom. ³ Ma Saul bocdinan gic hu bu sen lau sêkên whin Yisu-nga. In kêsâlê nac tôm andu, goc hê nac sêsa si ma kên nac sêndôc gapoc-walô, laungac sêkên whin-nga, ma lauwhê bocdinan.

Pilip gêm mêtê mbo Samaria

⁴ Lau sêkên whin-nga nan sêhu Jerusalem sin ma sêlhô têt têt, nan sêhoc nawaê nayham pi Yisu asê, yêc malac hon nan sêhoc asê nan. ⁵ Pilip têt malac atu dan yêc gameŋ Samaria-nga gi, ma gêm mêtê yêc dindê ma whê sa bu Yisu in Mesaya dau. ⁶ Lau daêsam sêngô Pilip ndê

yom ti sêlic gêt dalô nan in kôm, dec sêkên dan in ndê yom napep. ⁷ Pilip soc nalau sac daêsam su sêsa yêc lau ti sêmbwêc atu. Ma in kôm lau bôlin daêsam nayham sa. ⁸ Tu dinan-nga lau daêsam yêc malac atu dinan atac nayham atu.

Saimon, ngac balö

⁹ Ngac dan mbo malac dinan, nan ndê naê Saimon. Tôm nasawa balin in pec balö ti kôm gêt atu-tu e lau gameŋ Samaria-nga hon sêhêdaê. In toc dau sa bu in ngac tiwaê. ¹⁰ Lau atu-tu ma lau nambwa hon tatin Saimon napan. Nac sêsôm, "Anötö ndê naclai nan dasam bu Nanga Atu, nan puc ngac dindêc dôŋ." ¹¹ Ma lau daêsam tatin in napan, bu sêhêdaê tu gêt atu-tu nan in kôm nasawa hic su nan-nga. ¹² Magoc sêhu sin têt ndoc sêngô nawaê nayham pi Anötö ndê gêt in ma pi Yisu Kilisi, nan Pilip hoc asê. Laungac ti lauwhê daêsam sêkên whin in ndê yom, ma sêlin sanu. ¹³ Ma Saimon dau kên whin ma gêlin sanu whin. In gêlic gêt dalô ti gêt atu-tu nan Pilip kôm, dec hêdaê nandô ma kêkuc in napan.

¹⁴ Têt ndoc lau aposel nan sêmbô Jerusalem sêngô nawaê bu lau Samaria-nga sêkôc Anötö ndê yom sa, nan sênkin Pita lu Jon sêtên nac si. ¹⁵ Inlu sêhoc asê nac su, goc sêten mbec bu Pômdau kên ndê Nalau Dabu pi nac hon. ¹⁶ Têt ndoc lau Samaria-nga dinan sêkên whin, nan sêlin sanu tu Pômdau Yisu ndê naê-nga, magoc Nalau Dabu sip men pi nac si dan dom. Tu dinan-nga dec Pita lu Jon sêten mbec pi nac. ¹⁷ Sêten mbec su ma sêkên amba sac nac, goc Nalau Dabu men gêm nac ahuc.

¹⁸ Saimon gêlic bu têt ndoc aposel lu sêkên amba sac lau dau, nan Nalau Dabu men pi nac, dec gauc gêm bu nemlhi naclai dau yêc inlu. ¹⁹ In ndac inlu bocdec bu, "Akên naclai dinan lom aö. Ma bocdinan asa nan bu wakên aman sac in, nan

oc kôc Nalau Dabuŋ.”²⁰ Magoc Pita ô yom ma sôm, “Bocke? Am gauc gêm bu nemlhi Anötö ndê mwasinŋ na mone, a? Am oc niŋam, ti nem mone hoŋ!”²¹ Am wêkaiŋ gwelenŋ dindéc whiŋ yac dom. Nahu bu gauc naŋ yêc am nem ŋalôm, naŋ Anötö gêlic bu solop dom.²² Kac nem ŋalôm kwi ma hu mêtê sac dinaŋ siŋ. Ma teŋ mbec têtŋ Pômdau bu suc am nem giso kwi pi gauc sac naŋ yêc nem ŋalôm.²³ Aô galic su bu am gêm lêmuŋ Anötö ndê ŋaclai e am ŋalôm gêli sa, ma sac ŋa-ŋaclai sô am dôŋ ŋapaŋ.”²⁴ Saimon ŋô Pita ndê yom dinaŋ, goc sôm, “Gitôm bu am teŋ mbec têtŋ Pômdau tu aô-ŋga, ma bocdinaŋ gêtŋ naŋ am sôm yom pi, naŋ oc tap aô sa dom.”

²⁵ Pita lu Jon sêhoc Pômdau ndê yom asê ti sem mêtê lau su, goc sêlhô bu sêmbu sêtêtŋ Jerusalem sêndi. Ma yêc seŋ ŋasawa, naŋ sêsôm ŋawaê ŋayham asê yêc malac daêsam naŋ sêyêc gameŋ Samaria-ŋga.

Pilip lu ŋgac Itiopia-ŋga

²⁶ Têtŋ ndoc dinaŋ Pômdau kêkiŋ ndê aŋela daŋ têtŋ Pilip gi, ma sôm têtŋ inŋ bu, “Êmasaŋ daôm, goc sa ndi ma êmsêlêŋ êmkuc seŋ akêtŋ Jerusalem naŋ sip têtŋ malac Gasa, seŋ naŋ gic gameŋ sawa kic.”²⁷ Bocdinaŋ Pilip tisa ma kêsêlêŋ gi. Ma yêc seŋ dinaŋ inŋ tap ŋgac Itiopia-ŋga daŋ sa, naŋ bêc ŋatô su mbo Jerusalem bu lic om, ma bu mbu têtŋ ndê gameŋ ndi. Inŋ ŋgac tiwaê naŋ yob lau Itiopia-ŋga si Kwin Kandis ndê awa hoŋ, naŋ muŋ-ŋga sêsip inŋ ndê ŋamatu sa.*²⁸ Têtŋ ndoc Pilip tap inŋ sa yêc seŋ, naŋ ŋgac dau ndôc ndê kaleta, ma sam propet Aisaya ndê buku.²⁹ Dec Nalau Dabuŋ sôm têtŋ Pilip, “Am tigasuc kaleta ma êmkuc ŋgac dindê.”³⁰ Goc Pilip kêtî têtŋ kaleta gi ma ŋô bu ŋgac dau sam

propet Aisaya ndê yom asê. Dec Pilip ndac inŋ, “Am sam yom dinaŋ ma kêyalê nahu, me mba?”³¹ Ma inŋ sôm, “Ŋamalac daŋ bu whê sa têtŋ aô dom, dec oc waŋyalê bocke?” Ma inŋ ndac Pilip bu pi kaleta ma ndôc whiŋ inŋ.³² Inŋ ŋô bu ŋgac dau sam Aisaya ndê yom bocdec bu:

Ŋac sêwê inŋ bu sêndic inŋ ndu gitôm domba.

Ma inŋ gêm dau dôŋ tôm domba naŋ sêŋgapiŋ ŋamliclhu, magoc taŋ dom.

³³ Ŋac sêŋgwiniŋ inŋ, ma sêmatôc inŋ ndê yom gi solop dom.

Ŋac sic inŋ ndu, ma bocdinaŋ inŋ ndê wakuc mba. [Ais 53:7-8]

³⁴ Ma ŋgac dau ndac Pilip, “Gitôm bu am whê sa têtŋ aô bu propet sôm yom dinaŋ pi inŋ dau, me pi ŋamalac daŋ?”³⁵ Goc Pilip whê yom hoŋ sa têtŋ inŋ, gic hu yêc Aisaya ndê yom dinaŋ e sôm ŋawaê ŋayham pi Yisu têtŋ inŋ. Ma ŋgac dau kêŋ whiŋ Yisu.³⁶⁻³⁷ Ŋac si e sêhoc asê bu daŋ poc seŋ ŋamakê. Ma ŋgac dau sôm, “Lic bu dê poc. Gitôm bu aô waliŋ busaŋgu, me mba?”³⁸ Goc inŋ sôm têtŋ ŋgac naŋ gêm gôliŋ kaleta bu kêŋ kaleta lhac. Ma inŋlu Pilip sêsip bu si ma Pilip kêku inŋ.³⁹ Têtŋ ndoc naŋ sêpi akêtŋ bu sêmeŋ, naŋ Pômdau ndê Nalau kôc Pilip su sep tigeŋ. Ma ŋgac dau gêlic inŋ tiyham dom, magoc kôlhô ti atac ŋayham gi.⁴⁰ Ma Nalau kôc Pilip sa gi kêŋ inŋ mbo malac Asotas. Ma inŋ kêsêlêŋ golom-golom malac, ma sôm ŋawaê ŋayham asê e hôc asê malac Sisaria.

9

Pômdau gêm Saul kwi

¹ Têtŋ ŋasawa dinaŋ Saul kêŋ kisa lau sêkêtŋ whiŋ Pômdau-ŋga ŋapaŋ. Inŋ sôm ŋaŋga bu inŋ oc kôm ŋac ŋayom ma ndic ŋac ndu. Inŋ têtŋ dabuŋsiga ŋamata-ŋga gi,² ma ndac inŋ bu to bapia puc inŋ

* **8:27** Muŋ-ŋga lau si gêbôm daŋ yêc bu laŋgac akiŋ naŋ sêyob Kiŋ si andu me wapa me lauwhê, naŋ sêsip ŋac ŋamatu sa. Laŋgac kaiŋ dinaŋ sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Eunuch’ (Yunok).

dôñ-nga, bu tôc têtj lau bata nan sêyob lau Israel si lôm wê-nga yêc malac Damaskas. Bapia dau kêtj ñaclai têtj Saul bu kôc laungac ti lauwê Damaskas-nga nan sêkêtj whiñ Yisu, nan dôñ, ma wê ñac sa sêtêtj Jerusalem sêndi bu sêmatôc ñac. ³ In kôc bapia dau su ma kêsêlêtj e gi kêtj Damaskas. Ma ñagahô ñambwa ñawê atu dan akêtj undambê meñ pô gameñ nan in mbo. ⁴ In peñ sip nom ma ngô awha dan ta in bocdec bu, “Saul, Saul, tu sake-nga am kêtj kisa aö?” ⁵ Goc Saul ô yom ma ndac, “O ñadau, am asa?” Ma awha dau sôm, “Aö Yisu dauñ, dec am kêtj kisa. ⁶ Am tisa ma sôc malac atu dê ndi. Ma gêtj bocke nan aö tac whiñ bu am kôm-nga, nan aö oc wanñ lau bu sêwhê sa têtj am yêc dindê.”

⁷ Lau nan sêmbo señ sêwhiñ Saul, nan sêlhac ti sem dau dôñ. Ñac sêngô ñakêcsia dau, magoc sêlic ñamalac dan dom. ⁸ Têtj ndoc Saul tisa kalhac, nan kac tandô sa magoc gitôm dom bu lic gameñ. Bocdinañ lau dinañ sêkêm in sip amba, ma sêwê in sêsôc malac Damaskas si. ⁹ Gitôm bêc tö in mbo tapec, ma gêtj ti nôm gêtj dan dom.

¹⁰ Ngac kêtj whiñ Yisu-nga dan mbo Damaskas, nan ndê ñaê Ananias. Ma Pômdau hoc dau asê têtj in ña mbê, ma ta in bu, “Ananias!” Ma in ô yom ma sôm, “Aêc Pômdau, bocke?” ¹¹ Goc Pômdau sôm têtj in, “Am sa señ nan sêsam bu Señ Solop ma têtj Judas ndê andu ndi, ma am oc tap ñac dan sa, nan ndê ñaê Saul akêtj malac Tasis. Ngac dau teñ mbec mbo dinañ. ¹² Aö gatôc têtj in su ña mbê bu ñamalac dan ñaê Ananias oc têtj in ndi, kêtj amba sac in, ma kôm in tandô po asê tiyham.” ¹³ Ananias ngô yom dinañ ma sôm, “Pômdau. Aö ganğô ngac dinañ ñawaê su. In ngac nan kêtj ñawapac atu têtj am nem lau dabuñ nan sêmbo Jerusalem. ¹⁴ Ma dabuñsiga atu-tu sêkêtj ñaclai têtj in

bu têtj malac dindec meñ, ma kôc lau nan sêtoc am nem ñaê sa, nan dôñ.” ¹⁵ Magoc Pômdau ô Ananias ndê yom ma sôm, “Am ndi, ma hêgo daôm dom! Aö kayaliñ ngac dau sa su, bu hoc yom asê pi aneñ ñaê têtj lau gameñ apa-nga ti ñac si kiñ, ma têtj lau Israel-nga sêwhiñ. ¹⁶ Ma ñawapac ti ñandê nan in oc hôc tu aneñ ñaê-nga, nan aö oc watôc têtj in.”

¹⁷ Goc Ananias têtj andu dau gi. In sôc gi, goc kêtj amba sac Saul ma sôm, “Aneñ asidôwa Saul. Pômdau Yisu nan hoc dau asê têtj am yêc señ têtj malac dindec, nan kêtj aö gatêtj am gameñ. In kêtj aö bu wakôm nem tanôm po asê, ma bu Ñalau Dabuñ nem am ahuc.” ¹⁸ Ma ñagahô gêtj gitôm i ñagala peñ akêtj Saul tandô, ma in gêlic gameñ tiyham. In tisa ma Ananias kêtj in. ¹⁹ Ma tiñambu in gêtj gêtj e hôc in dôñ.

Saul gêm mêtê mbo Damaskas

Saul mbo Damaskas whiñ lau sêkêtj whiñ-nga gitôm bêc ñatô. ²⁰ Ma têtj têtj dau dinañ in gic hu gêm mêtê lau yêc lau Israel si lôm wê-nga, ma hoc asê têtj ñac bu Yisu in Anötö Atu. ²¹ Ma lau hon nan sêngô in ndê yom, nan sêhêdaê ma sêndac dandi, “Ngac nan kêtj kisa lau Jerusalem-nga nan sêtoc Yisu ndê ñaê sa, in ngac dau dindec me? Ma in têtj yac mba malac dec meñ, bu kôc lau sêkêtj whiñ Yisu-ñ ga dôñ ma wê ñac sêtêtj dabuñsiga atu-tu sêndi bu sêmatôc ñac.” ²² Tigeñ Saul sôm yom ñanga ma in ndê ñaclai kêsôwec. In tôc asê têtj lau Israel-nga nan sêndôc Damaskas, bu yom andô, Yisu in lau Israel si Mesaya dau. Ma lau nan sêkêtj whiñ Yisu dom, nan sêtôm dom bu sêô in ndê yom.

²³ Saul mbo malac Damaskas e bêc daêsam giñga su, ma lau Israel-nga ñatô sêkic yom bu sêñsalê lêtj bu sêndic in ndu. ²⁴ Ma Saul ngô yom dau ñawaê. Tôm acsalô ti ôbwêc

ņac sêkêņ lau sêtip gatam malac-ņga ņapep bu sêkôc iņ dôn ma sêndic iņ ndu. ²⁵ Magoc lau naņ s êlhac sêwhiņ Saul ti sêņkuc iņ, naņ sem iņ sa bu lhô ndi. Têņ ôbwêc daņ sêkêņ iņ sip sambec atu daņ, ma sêņwhaņ iņ sip akêņ gatam sauņ daņ yêc malac dau ņatunbôm e gi sip nom ma kôlhô gi.

Saul mbo Jerusalem

²⁶ Tiņambu Saul mbu têņ Jerusalem gi, ma gauc gêm bu mbo whiņ lau sêkêņ whiņ Yisu-ņga naņ sêmbo dinaņ. Magoc ņac sêkêņ whiņ dom bu iņ gêm dau kwi su ma kêņ whiņ Yisu, dec ņac hoņ sêtôc iņ. ²⁷ Magoc Banabas wê iņ sôc gi kalhac aposel aņgô-ņga. Ma iņ whê sa bu Pômdau hoc dau asê ma sôm yom têņ Saul yêc seņ, ma tiņambu iņ kalhac ņaņga ma gêm mêtê pi Yisu ti atac pa su yêc malac Damaskas. ²⁸ Banabas ndê yom gêm malô lau Jerusalem-ņga si ņalôm, dec Saul mbo whiņ ņac, ma sôc sa yêc lhu, ma hoc yom asê pi Pômdau Yisu ti atac pa su eņ. ²⁹ Iņ sôm yom whiņ lau Israel-ņga ņatô naņ sêsôm awha Grik, ma kêsahê bu whê ņac si gauc sa pi Yisu. Magoc ņac sêtec iņ ndê yom, ma bu sêndic iņ ndu. ³⁰ Yom dau ņawaê tap lau sêkêņ whiņ-ņga sa, dec sêkôc iņ whiņ ņac sêsip malac Sisaria si, ma sêņkiņ iņ têņ malac Tasis gi.

³¹ Têņ ņasawa dinaņ lau sêhu si kisa têņ lau sêkêņ whiņ-ņga siņ. Ma lau sêkêņ whiņ-ņga yêc gameņ Judia ti Galili ma Samaria-ņga sêndôc ti yom malô. Anötö kêņ Țalau Dabuņ bu puc ņac dôn ma nem ņac sa. Ma sêsôc Pômdau ņapu ti sêtoc iņ sa, ma ņac si toņ kêsôwec tiatu ņapaņ.

Pita kôm ņgac bôliņ daņ ņayham sa

³² Têņ têm dinaņ Pita kêsêlêņ golom-golom malac ma gêm mêtê lau. Têņ bêc daņ iņ sôc malac Lida gi, bu ndic lau sêkêņ whiņ Yisu-ņga kêsî. ³³ Yêc malac dau iņ tap ņgac

daņ ņaê Aenias sa. Iņ ņgac bôliņ ma yêc mbô ņapaņ gitôm yala 8 su. ³⁴ Ma Pita sôm têņ iņ, “Aenias. Yisu Kilisi kôm am ņayham sa. Tisa ma tip nem mbô sa.” Ma ņagahô Aenias tisa kalhac. ³⁵ Ma têņ ndoc lau naņ sêndôc malac Lida ti malac Saron sêlic bu iņ ņayham sa, dec ņac hoņ sem si ņalôm kwi ma sêkêņ whiņ Pômdau.

Pita uņ awhê batê daņ sa

³⁶ Têņ têm dinaņ awhê kêņ whiņ-ņga daņ ndôc malac Jopa. Iņ ndê ņaê Tabita, naņ yêc lau Grik awha bu Dokas. Iņ awhê naņ kôm mêtê ņayham-ņayham, ma gêm lau ņalôm sawa sa ņalêņ daêsam. ³⁷ Magoc Dokas tap gêmbac atu sa e iņ mbac ndu. Goc lau sêņgwasin iņ ndê ņamlan ma sêkêņ yêc andu ņalôm ņahô-ņga daņ. ³⁸ Malac Jopa dau yêc kêpiņ malac Lida, ma têņ têm lau sêkêņ whiņ-ņga yêc malac Jopa sêņgô bu Pita mbo Lida, naņ sêņkiņ ņgac lu sêtêņ iņ si, ma sêteņ iņ ņaņga bu mbu têņ Jopa whiņ iņlu ndi. ³⁹ Pita whiņ iņlu gi e hóc asê Jopa, ma sêwê iņ pi andu ņalôm ņahô-ņga dinaņ gi. Lauwhê sawa daêsam sêmbo ti sêtaņ Dokas. Țac sêņgihi Pita ahuc ma sêtôc ņakwê bambaliņ ti ņakwê ņatô naņ Dokas kêmasaņ têņ ndoc iņ mbo tali, naņ têņ Pita. ⁴⁰ Goc iņ kêņ ņac hoņ sêsa awê si, ma pôn haduc ma teņ mbec. Iņ kac dau kwi bu lic awhê batê dinaņ, ma sôm, “Tabita, am tisa!” Ma awhê dau tali sa e gêlic Pita, ma yêc dau sa meņ ndôc. ⁴¹ Goc Pita kêm iņ sip amba ma keņ iņ sa kalhac. Ma iņ mbwêc lauwhê sawa dinaņ ti lau sêkêņ whiņ-ņga ņatô sêsôc sêmeņ, ma tôc têņ ņac bu awhê dau mbo tali tiyham. ⁴² Ma gêņ dau ņawaê tiapa yêc malac Jopa, e lau daêsam sêkêņ whiņ Pômdau. ⁴³ Ma Pita mbo Jopa bêc ņatô, whiņ ņgac daņ ņaê Saimon. Iņ ņgac kôm gwelen kêmasaņ bôc ņamlic-ņga.

10

Anötö kêkin aŋela dan têt Konelias

¹ Yêc malac Sisaria ngac dan mbo, nan ndê ñaê Konelias. In ngac bata sin-nga nan yob lau sin-nga ton dan yêc lau sin Rom-nga si ton atu nan sêsam bu Itali Naton.* ² In ti ndê gôlôwac hon sêtoc Anötö sa ma sêsôc in ñapu ñapep. In ten mbec têt Anötö tòm bêc hon, ma kêñ ndê awa daêsam bu nem lau Israel-nga nan sêpônda dau, nan sa. ³ Têt bêc dan, acgatu gitôm 3 kilok telha-nga, nan Anötö têt gêt ngatu dan têt in. In gatu gêt Anötö ndê aŋela dan têt in men ma ta in bu, "Konelias!" ⁴ Goc Konelias tahê in ti têt dau atu, ma ndac, "Pômdau, bocke?" Ma aŋela dau sôm, "Mbec hon nan am ten, ti mwasin nan am kêñ têt lau ñalôm sawa, nan Anötö gêt gitôm da ñayham nan in gauc gêm ñapan. ⁵ Kwahic dec in kêñ yom têt am bocdec bu. Êmkin lau ñatô sêtêt malac Jopa sêndi, bu sêkôc ngac dan ñaê Saimon mbu têt am men. Ngac dau ndê ñaê dan sêsam bu Pita. ⁶ In mbo whin in ndê wakanŋac dan ñaê Saimon, nan kôm gwelen bêt ñamlic-nga, ma in ndê andu kalhac gwêc dali."

⁷ Aŋela sôm yom dau pacndê su, goc hu in sin. Dec Konelias ta in ndê ngac akin lu ma in ndê ngac sin-nga dan sêmen. Ngac sin-nga dau gêm in sa tòm bêc hon, ma in toc Anötö sa. ⁸ Konelias gic min têt ñac pi yom hon nan aŋela sôm têt in, goc kêkin ñac sêtêt malac Jopa si.

Pita gêt gêt ngatu dan

⁹ Galañsê ñac sêñsêlên sêmbo sen ma têt ac kalhac lhu, nan sêsun sa malac atu Jopa. Têt têt dinan, Pita pi andu gi bu ten mbec. ¹⁰ In mbo e gêt yô in dec tac whin bu nen gêt.

Lau sêmasan in ndê gêt sêmbo, ma Pita gatu kain dan sa. ¹¹ In gêt un-dambê kac sa, ma gêt gitôm po atu dan nan sêsô wac sip ñakêcsu hale, nan sêñwhan sip nom men yêc in aŋô-nga. ¹² Ma in gêt bêt tidau-tidau ma gêt nan sêñsêlên ña ñatac pu-nga, ti mbac lôlôc-nga sêmbo po dau ñalôm. ¹³ Goc awa dan sôm têt in bocdec bu, "Pita, tisa ndic ma nen." ¹⁴ Magoc in ô yom ma sôm, "Pômdau, mba andô! Moses ndê yomsu gic yao gêt dau ma sôm bu in gêt ñadômbwi, ma bocdinañ aô whanŋun gêm gauc sambuc." ¹⁵ Dec awa dau sôm tiyham, "Anötö bu sôm bu gêt dan in ñawasi, dec am sôm bu gêt ñadômbwi dom." ¹⁶ Gêt hon dinañ hêt asê in tidim têt su, goc po dau pi undambê gi tiyham.

¹⁷ Têt ndoc dinañ Pita ndê gauc sa bu in gêt gêt ngatu dan, goc in ndoc ma kêt gauc pi gêt dau ñahu. Têt ndoc dinañ, lau nan Konelias kêkin, nan sêtap Saimon ndê andu sa, ma sêlhac andu dau ñagatam. ¹⁸ M a sêta yom ma sêndac bu Saimon nan sêsam bu Pita, nan mbo andu dau, me mba. ¹⁹ Pita hêt gauc pi gêt nan in gatu gêt nan mbo, ma Nalau Dabuñ sôm têt in, "Saimon, lau têt sêñsalê am. ²⁰ Tisa ma sip nom ndi, ma whin ñac ndi. Hêgo daôm bu ñac lau gameñ apa-nga lec dom, bu aô dauñ kakin ñac sêmen." ²¹ Goc Pita sip gi ma sôm têt lau dinañ, "Ñamalac nan mac añsalê ambo, nan aô dauñ dec. Mac amen tu sake-nga?" ²² Ma ñac sêsôm, "Ngac bata sin-nga Konelias kêkin yac amen. In ngac gitêt toc Anötö sa-nga, ma lau Israel-nga hon nan sêmbo malac Sisaria, nan sêlic in ñayham. Aŋela dabuñ dan sôm têt in bu êñgalêm am sa têt in ndê andu ndi, bu am sôm yom ñatô têt in." ²³ Pita ngô ñac si yom dinañ su,

* **10:1** Lau Rom-nga si ngac bata nan yob lau sin-nga gitôm 100, nan sêsam yêc Yom Inglis bu 'Centurion' (Senturion). Konelias in senturion dan. Lau sin-nga gitôm 600 sêmbo Itali Naton ñalôm, ma sêsam ton atu gitôm Itali Naton yêc Yom Inglis bu 'Regiment.' Ma ñac sêkên Regiment ñaton 10 sêpitigen sêti ton atu, nan sêsam bu 'Legion' (lau sin-nga gitôm 6,000).

goc kôc ñac sêsôc andu dau si bu sêmbo sêwhiñ in têt ôbwêc dinañ.

Pita gêm mêtê têt Konelias ti ndê lau

Têt galañsê Pita ti akêt malac Jopa whiñ lau dau, ma lau sêkêt whiñ-nga ñatô akêt Jopa sêwhiñ ñac si. ²⁴ Bêc dañ tiyham sêhóc asê Sisaria. Konelias kêt bata ñac, dec mbwêc in ndê dawai ti ndê silip hoñ sêkac sa sêpitigen. ²⁵ Têt ndoc Pita bu sôc in ndê andu ndi, nañ Konelias têt in gi, ma hu dau yêc in gahi-nga bu toc in sa. ²⁶ Magoc Pita sôm, “Am kôm bocdinañ dom! Tisa, bu aô dauñ ñamalac ñambwa.” ²⁷ Inlu sem yomgalôm ma sêsôc andu dau si, ma Pita gêlic lau toñ atu sêndôc andu ñalôm. ²⁸ Dec in sôm têt ñac, “Mac anyalê bu yac lau Israel-nga mba yomsu gic yao yac bu andic ahê lau nañ lau Israel dom, ma ati ñaclêñ ñac d om. Tigen Anötô tôc asê têt aô bu wapu ñamalac dañ bu ñadômbwi me sac dom. ²⁹ Bocdinañ têt ndoc mac añkin lau bu sêngalêm aô sa, nañ aô gasôm yom dañ dom, ma gawhiñ ñac gameñ. Ma kwahic dec, gitôm bu mac asôm asê têt aô, ñahu bocke dec mac añgalêm aô sa gameñ?” ³⁰ Goc Konelias ô yom ma sôm, “Bêc hale su, aô gambo andu ti gateñ mbec têt acgatu gitôm kwahic dec-nga, têt 3 kilok telha-nga. Ma ñagahô ñamalac dañ ti ñakwê ñawasi atu hóc asê kalhac aô añôñ-nga. ³¹ Ma in sôm têt aô bu, ‘Konelias, Anötô ñgô am nem mbec, ma gauc gêm mwasiñ nañ am kêt têt lau ñalôm sawa. ³² Kwahic dec êmkin lau ñatô sêtêt malac Jopa sêndi, ma sêkôc ñgac dañ ñaê Saimon nañ sêsam bu Pita, nañ meñ. In ti ñaclêñ in ndê wakanğac ñaê Saimon ma ndôc whiñ in. Ngac kêmasañ bôc ñamlic-nga dinañ ndê andu kalhac gwêc ñadali.’ ³³ Aô gangô su, goc ñagahô kakin lau ñatô sêtêt am sêloc, ma ñayham bu am mweñ su. Kwahic dec yac hoñ dambo Anötô añgô-nga, ma yac bu

añgô yom bocke nañ Pômdau gic atu am bu sôm têt yac.”

³⁴ Goc Pita gic hu yom ma sôm, “Kwahic dec aô kayalê pi ñandô bu Anötô toc lau toñ dañ sa, hóc gêlic toñ ñatô su dom. ³⁵ Yomandô! Lau akêt lau ñaton nom-nga hoñ nañ sêtôc in ma sêkôm mêtê ñayham ma solop, nañ in oc kôc ñac sa. ³⁶ Anötô kêt ndê ñawaê ñayham têt lau Israel, ma yom dau hêganôn Yisu Kilisi, nañ ti lau Israel ma lau gameñ apa-nga hoñ si Pômdau, ma whê lêt nañ datap yom malô sa tu in-nga, nañ sa. Mac añgô ñawaê dau su. ³⁷ Mac anyalê gêt hoñ nañ hóc asê gameñ Judia-nga, têt ndoc Jon gêm mêtê ma kêku lau mbo Galili e meñ têt dec. ³⁸ Anötô kêt in ndê ñaclai atu ti ñalau Dabuñ gêm Yisu Nasaret-nga ahuc, dec kêyalin in sa tu kôm gwelen-nga. Ma Anötô whiñ in, dec in gêm lau sa yêc gameñ daêsam, ma kôm lau hoñ nañ Sadañ ndê ñaclai kêgwiniñ ñac dôt, nañ ñayham sa tiyham. ³⁹ Yac ambo awhiñ in, ma alic gêt hoñ nañ in kôm yêc lau Israel si gameñ ma yêc Jerusalem. ñac sic in ndu pi a, ⁴⁰ magoc têt bêc titô-nga Anötô uñ in sa akêt lau batê-nga, ma kôm bu lau daêsam sêlic in. ⁴¹ Lau hoñ sêlic in dom, magoc yac lau nañ añ ti anôm gêt awhiñ Yisu têt ndoc in tisa ma mbo whiñ yac tiyham, nañ Anötô kêyalin yac sa bu ahoc in ndê tisa ñawaê asê. ⁴² Ma Anötô gic atu yac bu anem mêtê lau, ma bu ahoc yom asê bu in kêyalin Yisu dau sa su, bu êñsahê lau tali ti lau batê hoñ têt bêc ñambu-nga. ⁴³ Ma propet akwa hoñ bocdinañ sêhoc yom asê pi in. ñac sêto bu lau hoñ nañ sêkêt whiñ in, nañ Anötô oc suc ñac si sac kwi tu in ndê ñaê-nga.”

⁴⁴ Pita sôm yom dau mbo, ma ñalau Dabuñ gêm lau hoñ nañ sêngô in ndê yom, nañ ahuc. ⁴⁵ Ma lau Israel-nga nañ sêkêt whiñ Yisu ma sêmbo sêwhiñ Pita, nañ sêhêdaê ñandô bu sêlic Anötô kêmwasiñ lau

naŋ sêmbô lau Israel si toŋ dom, naŋ ŋa Nalau Dabuŋ. ⁴⁶ Bu ŋac sêŋgô ŋac lau dau sêsôm yom awha wakuc-ŋga ti sêmpin Anötö, tôm Nalau Dabuŋ hóc ŋac awha sa. Dec Pita sôm têt lau Israel-ŋga dinaŋ, ⁴⁷ “Anötö kêt Nalau Dabuŋ têt lau gameŋ apa-ŋga dindéc tôm in kêt têt yac lau Israel-ŋga. Bocdinaŋ ŋayham bu ŋac sêlin busanŋu.” ⁴⁸ Goc in kêt yatu bu sêŋku ŋac tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga. Ma tiŋambu lau dinaŋ sêndac Pita bu mbo whin ŋac tôm bêc ŋatô.

11

Pita gic miŋ lau gameŋ apa-ŋga si yom têt lau Jerusalem-ŋga

¹ Lau aposel ti lau sêkêt whin Yisu-ŋga naŋ sêmbô gameŋ Judia-ŋga, naŋ sêŋgô ŋawaê bu lau naŋ Israel dom, naŋ sêkôc Anötö ndê yom sa sêwhin. ² Magoc têt ndoc Pita hu Sisaria sin ma mbu têt Jerusalem gi, naŋ lau ŋatô sêsôm in. Ŋac lau Israel-ŋga naŋ sêkêt whin Pômdau, ma sêsap lau Israel-ŋga si sakin akwa ma pwac sêsê ŋamlic ŋatô su-ŋga dôŋ. Ma ŋac sêsôm Pita bocdec bu, ³ “Bocke am sôc lau naŋ sêŋkuc yac neŋ mêtê dasê ŋamlic-ŋga dom, naŋ si andu, ma gêt gêt whin ŋac?”

⁴ Dec Pita gic hu whê sa timala têt ŋac, gêt hoŋ naŋ hóc asê in, ma sôm, ⁵ “Têt bêc daŋ aô gateŋ mbec gambo malac Jopa, e gatun kain daŋ sa ma galic gêt ŋagatu daŋ. Galic gêt gitôm po atu daŋ, naŋ sêsô wac sip ŋakêcsu hale, ma sêŋwhan sip akêt undambê têt aô meŋ. ⁶ Aô gatôc gwaniŋ ma galic bôc nom-ŋga tidau-tidau, bôc saleŋ-ŋga ti gêt naŋ sêŋsêlêŋ ŋa ŋatac pu-ŋga, ma mbac lôlôc-ŋga. ⁷ Dinaŋ su, goc gaŋgô awha daŋ sôm têt aô bocdec bu, ‘Pita! Tisa ndic ma neŋ.’ ⁸ Magoc aô gaô yom ma gasôm, ‘Pômdau, mba andô! Moses ndê yomsu gic yao gêt dau ma sôm bu in gêt ŋadômbwi, ma aô whanŋun gêm gauc sambuc.’

⁹ Ma awha dau sa akêt undambê tiyham ma sôm, ‘Anötö bu sôm bu gêt daŋ in gêt ŋawasi, dec am sôm bu ŋadômbwi dom.’ ¹⁰ Gêt hoŋ dinaŋ hóc asê aô tidim tö su, goc Pômdau kôc mbu pi undambê gi tiyham. ¹¹ Ma têt ndoc dinaŋ laungac tö sêhóc asê andu naŋ aô gambo. Ŋamalac daŋ kêtin ŋac sêtêt aô sêmeŋ akêt malac Sisaria. ¹² Nalau Dabuŋ sôm têt aô bu wahêgo dauŋ tu ŋac lau gameŋ apa-ŋga lec dom, ma kac aô bu wawhin ŋac wandi, dec aô gawhin ŋac ga. Ma asidôwai 6 akêt Jopa sêwhin yac si. Yac ahóc asê ma asôc ŋamalac dau ndê andu a. ¹³ Ma in gic miŋ têt yac bu aŋela daŋ hoc dau asê têt in yêc ndê andu, ma sôm yom têt in bocdec bu, ‘Êmkin lau sêtêt malac Jopa sêndi ma sêkôc Saimon naŋ sêsam bu Pita, naŋ meŋ. ¹⁴ In oc whê yom sa têt mac, pi lêt naŋ am ti nem lau hoŋ atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si ambo tamli ŋapan-ŋga sa.’

¹⁵ “Bocdinaŋ aô gac hu bu wasôm yom têt ŋac, ma têt ndoc dau dinaŋ Nalau Dabuŋ gêm ŋac ahuc tôm in meŋ pi yac têt ŋamata-ŋga. ¹⁶ Ma têt dinaŋ aô gauc gêm Pômdau ndê yom bocdec bu, ‘Jon kêtin lau ŋa bu, tigeŋ Anötö oc êŋku mac ŋa Nalau Dabuŋ.’ ¹⁷ Lau dinaŋ sêkêt whin Pômdau Yisu Kilisi tôm yac lau Israel-ŋga dakêt whin, ma bocdinaŋ dec Anötö kêmwasiŋ ŋac ŋa Nalau Dabuŋ tôm in kôm têt yac. Anötö dau ndê lêt dinaŋ, ma aô asa dec bu walhac ahuc?”

¹⁸ Lau Israel-ŋga dau sêŋgô Pita ndê yom dinaŋ e ŋac si yom mba, ma sêmpin Anötö ma sêsôm, “Kwahic dec yac tanyalê bu lau hoŋ naŋ sem dau kwi, naŋ oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ sêndôc tali ŋapan-ŋga sa. Yac lau Israel-ŋga, ma lau naŋ sêmbô Israel si toŋ dom, naŋ sêwhin.”

Lau sêkêt whin Yisu yêc malac Antiok

19 Têñ ndoc lau Israel-nga sic Steven ndu, nañ sic hu sêkên kisa lau sêkên whiñ-nga e ñac si daêsam sêhu Jerusalem siñ ma sêlhô têtêtêñ. Ñatô sêtêñ gameñ Pionisia-nga ti nduc Saipras, ma ñatô sêtêñ malac Antiok si. Yêc gameñ bocke nañ sêhoc asê, nañ sêhoc ñawaê ñayham asê, magoc sêsôm têtêñ lau Israel-nga tawasê. 20 Magoc lau ñatô nañ sêhu Jerusalem siñ, nañ si malachu Sairin ma nduc Saipras, nañ sêtêñ Antiok si, ma sic hu sêsôm ñawaê ñayham pi Pômdau Yisu têtêñ lau Grik sêwhiñ lau Israel-nga yêc malac dinañ. 21 Ma Pômdau gêm mbec gwelêñ dau e lau daêsam ñandô sem dau kwi ma sêkên whiñ Pômdau.

22 Tiñambu lau Jerusalem-nga nañ sêkên whiñ Yisu, nañ sêngô gêtêñ dau ñawaê, dec sêñkiñ Banabas têtêñ Antiok gi. 23-24 Banabas iñ ñgac ñayham nañ Ñalau Dabuñ gêm iñ ahuc ma kêtêñ whiñ ñaŋga. Têtêñ ndoc iñ hóc asê Antiok, nañ gêtêñ bu lau daêsam sêtap Anötö ndê mwasiñ sa ma sêkên whiñ Yisu. Dec iñ tac ñayham atu, ma kêtêñ ñac bu sêsap Pômdau dôtêñ, ma sêkên whiñ iñ ti si ñalôm sambuc. Ma têtêñ ndoc dinañ lau daêsam sêngô Banabas ndê yom ma sêkên whiñ Pômdau.

25 Malô goc Banabas têtêñ malac atu Tasis gi ma kêsâlê Saul. 26 Iñ tap iñ sa su, goc kôtêñ iñ sa, ma iñlu sêmbu sêtêñ Antiok si. Ma iñlu sêkôm gwelêñ yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, sêndôhôn lau daêsam gitôm yala sambuc dañ. Malac Antiok ti malac ñamata-nga nañ lau sic hu sêsam lau sêkên whiñ-nga bu Kilisi ndê lau.

27 Têtêñ ñasawa dinañ propet ñatô akêtêñ Jerusalem sêsip Antiok si. 28 Ma Ñalau Dabuñ kac ñac si ñgac dañ ñaê Agabus, dec tisa yêc lau sêkên whiñ-nga aŋgô-nga, ma hoc yom asê bu tiñambu tóbôm atu oc nem gameñ nañ lau Rom sem gôliñ, nañ ahuc sambuc. (Ma iñ ndê yom dau ñandô sa têtêñ ndoc Klaudias ti

kiñ Rom-nga.) 29 Tu dinañ-nga lau nañ sêkên whiñ Yisu sêkôtêñ gauc pi lêtêñ bu sênem asidôwai nañ sêndôc gameñ Judia-nga, nañ sa. Ñac tigeñ-tigeñ sic awa sa tôm Anötö kêmwasin ñac, 30 ma sêkên têtêñ Banabas lu Saul bu sêkôtêñ sa sêndi, ma sêkên têtêñ lau sêkên whiñ-nga si lau bata nañ sêmbu Jerusalem.

12

Lau sêkên whiñ-nga sêtap kisa atu sa

1 Têtêñ ndoc dinañ Kiñ †Herod gauc gêm tidôn bu kêtêñ kisa lau sêkên whiñ-nga, ma kôtêñ ñac si lau ñatô dôtêñ. 2 Iñ gic atu iñ ndê lau siñ, dec sic Jon ndê dôwa Jems ndu ña bien baliñ. 3 Iñ gêtêñ bu gêtêñ dinañ kôm lau Israel-nga atac ñayham sa, dec iñ sôm bu iñ ndê lau siñ-nga sêkôtêñ Pita dôtêñ, têtêñ têm lau Israel-nga sêlic om atu †Mwasin Bolom Yist Mba-nga. 4 Bocdinañ lau siñ-nga sêkôtêñ Pita dôtêñ ma sêkên iñ ndôc gapocwalô. Ma sêkên lau siñ-nga toñ hale sêyob iñ sêo dau sêo dau, ma ñgac hale sêmbu toñ tigeñ-tigeñ ñalôm. Herod gauc gêm bu kêtêñ iñ ndôc dinañ e lau Israel si Mwasin Bolom Yist Mba-nga ti †Pasowa-nga pacndê, goc kôtêñ iñ sa ma êmatôtêñ iñ yêc lau aŋgô-nga. 5 Bocdinañ Pita ndôc gapocwalô, magoc lau sêkên whiñ-nga hoñ nañ sêmbu Jerusalem, nañ sêteñ mbec ñaŋga tu iñ-nga têtêñ Anötö.

Pômdau ndê aŋela gêm Pita sa

6 Têtêñ ôbwêc dañ Pita yêc bêtêñ yêc gapocwalô, ma Herod kêmatiñ yom tidôn su bu êmatôtêñ iñ têtêñ lañsê. Sêsô iñ amba dôtêñ ña sen lu, ma gi sêsô pi ñgac siñ-nga lu. Ma lau siñ-nga ñatô sêlhac sêyob gatam. 7 Ma ñagahô ñambwa Pômdau ndê aŋela dañ hóc asê, ma ñawê pô gapocwalô ñalôm. Iñ toñ Pita sip ñabi e tali sa, ma sôm têtêñ iñ, “Ñagahô! Tisa!” Goc sen nañ sêsô iñ amba dôtêñ, nañ tigolon ma peñ sip gi. 8 Ma aŋela sôm, “Êmasañ daôm. Kic

nem piŋkap dôn ma sôc nem atapa ti ŋakwê baliŋ sa, goc êmkuc aô.” Pita kôm gitôm in sôm, ⁹ ma kêkuc aŋela dau. In gauc gêm bu gêŋ naŋ aŋela kôm, naŋ gitôm mbê daŋ, ma kêyalê dom bu gêŋ dau in gêŋ ŋandô. ¹⁰ Inlu sêŋlêc ŋgac siŋ-ŋga lu naŋ sêyob andu dau e sêhôt asê gatam naŋ sa malac lôm. Gatam dau gêlêc dau su, ma sêsa awê si. Inlu sêŋsêlêŋ sêsa seŋ daŋ, ma sep tigeŋ aŋela hu in siŋ.

¹¹ Têŋ dinaŋ Pita ndê gauc sa ma sôm têŋ dau, “Kwahic dec aô kayalê tidôn bu Pômdau kêkiŋ ndê aŋela bu êŋgaho aô su yêc Herod amba, bu gêŋ naŋ lau Israel-ŋga gauc gêm bu sêkôm têŋ aô, naŋ oc ŋandô sa dom.” ¹² In kêyalê gêŋ dau pi ŋandô, goc sa têŋ awhê daŋ ŋaê Maria ndê andu gi. Maria in Jon, tŋgacsêŋom naŋ sêsam bu Mak, naŋ dinda. Ma têŋ ôbwêc dinaŋ lau daêsam sêkac sa sêmbo Maria ndê andu bu sêteŋ mbec. ¹³ Pita hôt asê ma kêmati gatam. Ma awhê akiŋ daŋ ŋaê Roda sa gi bu lic asa kêmati gatam. ¹⁴ In ŋgô in awha dec kêyalê bu Pita, dec tac ŋayham sa atu ma kêlhiŋ gatam siŋ kêtî mbu gi ma sôm têŋ lau bu, “Pita dê kalhac gatam!” ¹⁵ Magoc ŋac sêkêŋ whiŋ dom, ma sêsôm têŋ in bu, “Am nem gauc kêŋsôn!” Goc in sôm yom pi Pita ŋapaŋ e ŋac sêsôm, “Mboe in ndê aŋela, me?” ¹⁶ Sêkôt gauc dinaŋ sêmbo, ma Pita gacgeŋ kêmati gatam kalhac. Malô ma sêlêc gatam su têŋ in e sêlic in ma sêsô ŋandô. ¹⁷ Pita gic amba bu sênem dau dôn, goc gic miŋ yom pi ŋalêŋ naŋ Pômdau kôt in su yêc gapocwalô. Ma in sôm, “Mac andi ma asôm asê têŋ Jems ma asidôwai ŋatô.” Goc in hu ŋac siŋ ma sa gi.

¹⁸ Têŋ bêtêc lau siŋ-ŋga naŋ sêyob gapocwalô sêlic bu Pita aŋgô mba. Gêŋ dau gêli ŋac ŋalôm sa ŋandô, ma ŋac gauc gêm yom daêsam pi in bu oc mbo nde. ¹⁹ Ma Herod ŋgô ŋawaê, dec kêŋ lau

sêŋsalê in e gimba. Goc in kêsû lau siŋ-ŋga naŋ sêyob Pita, ma gic atu bu sêndic ŋac ndu.

Pômdau gic Herod ndu

Tiŋambu Herod hu gameŋ Judia-ŋga siŋ ma sa têŋ malac Sisaria gi bu mbo bêtêc ŋatô. ²⁰ Tôm ŋasawa hic baliŋ ŋagec gi su, naŋ yom ŋawapac ŋatô yêc Herod ma lau malac Taya ma Saidon-ŋga ŋalhu, dec in gêlic ŋac sac. Magoc têŋ têt in mbo malac Sisaria, naŋ lau dau ŋalôm tigeŋ ma gauc gêm bu sêhê wamba in tiyham. Ŋahu bu ŋac sêmbo Herod ndê gôliŋ ŋapu ma lau gameŋ dinaŋ-ŋga takwê Herod tôm yala hoŋ, bu nem ŋac sa ŋa gêŋ daneŋ-ŋga ŋatô. Tu dinaŋ-ŋga sêmasaŋ yom whiŋ Blastus, ŋgac naŋ yob Herod ndê andu, ma semlhi in bu nem ŋac awha têŋ Herod. Ma sic ndoc bu sêmasaŋ yom wamba-ŋga dau whiŋ Herod.

²¹ Têŋ bêtêc dau Herod sôt ndê ŋakwê ti ŋawasi kiŋ-ŋga sa, goc ndôt ndê pôn ma sôm ndê yom daêsam asê têŋ lau malac lu dinaŋ-ŋga. ²² Ŋac sêŋgô su ma sêmbwêc, “Kec! Awha dindec ŋamalac ŋambwa ndê awha dom, anötô daŋ ndê awha.” ²³ Herod ŋgô ŋac si yom dinaŋ, dec toc dau sa kêlêc ma kêŋ waê têŋ Anötô dom. Ma tu dinaŋ-ŋga Pômdau ndê aŋela gic in ma kôm in gêmbac atu. Dombo sem in ahuc ma seŋ in e mbac ndu.

²⁴ Têŋ têt dinaŋ ma kêsêlêŋ meŋ, naŋ lau sem mêtê ŋapaŋ e Anötô ndê yom tiapa, ma lau daêsam sêkêŋ whiŋ. ²⁵ Banabas lu Saul sic bata si gwelêŋ yêc malac Jerusalem, goc sêmbu sêtêŋ Antiok si. Ma sêkôt Jon, ŋgac naŋ sêsam in ndê ŋaê daŋ bu Mak, naŋ whiŋ inlu gi.

13

Sem mbec Banabas lu Saul bu sêkôm gwelêŋ

¹ Lau propet ti kêtôhôn-waga bocdec sêmbo m alac Antiok ma

sêkôm gwelen yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm. Banabas lu Saimon naŋ sêsam bu Naiga, Lusias akêŋ malac Sairin, Saul ma Manaen (naŋ tiatu whiŋ †Herod Antipas têtŋ ndoc iŋlu sêmbo balê). ² Têtŋ bêc daŋ ŋac lau dau sêmbo sêwhiŋ dau ma sêhu gêtŋ danetŋ-ŋga siŋ tu sêtoc Pômdau sa-ŋga. Ma Nalau Dabuŋ sôm têtŋ ŋac bu, “Aô kayaliŋ Banabas lu Saul sa bu sêkôm gwelen ŋawaê ŋayham-ŋga. Bocdinaŋ anem mbec iŋlu ma aŋkiŋ iŋlu sêsa sêndi ma sêkôm gwelen dau.” ³ Lau dau sêtŋgô su, goc sêhu gêtŋ danetŋ-ŋga siŋ ti sêtetŋ mbec ŋasawa daŋ tiyham, ma sêkêtŋ amba sac Saul lu Banabas, ma sêtŋkiŋ iŋlu sêsa si.

Saul lu Banabas sêmbo nduc Saipras

⁴ Nalêtŋ dinaŋ Nalau Dabuŋ kêkiŋ Saul lu Banabas, dec iŋlu sêtetŋ malac Selusia si, ma sêpi waŋ daŋ ma sêsa nduc Saipras si. ⁵ Ŋac sêsôc baô yêc malac Salamis, ma sêsôc lau Israel si lôm wê-ŋga yêc dindê, ma sem mêtê lau ti sêhoc Anötö ndê yom asê. Ma Jon mbo whiŋ iŋlu bu nem iŋlu sa.

⁶ Tiŋambu sêtŋsêlêtŋ ma sêhoc ŋawaê ŋayham asê yêc nduc Saipras ŋagameŋ hoŋ e sêhoc asê malac Papos. Yêc dinaŋ sêtap propet tasan daŋ sa naŋ kôm gwelen mbectoma-ŋga whiŋ. Iŋ ŋgac Israel-ŋga daŋ ma iŋ ndê ŋaê Ba-Jisas. ⁷ Iŋ gêm akiŋ ŋgac Rom-ŋga naŋ gêm gôliŋ nduc Saipras, naŋ ndê ŋaê Segias Polas. Gôliŋwaga dau iŋ ŋgac tigauc, dec kêgalêm Banabas lu Saul sa, bu iŋ tac whiŋ bu sêwhê Anötö ndê yom sa têtŋ iŋ. ⁸ Magoc Ba-Jisas kôm bu êŋgwiniŋ ti kêtŋ kisa iŋlu, ma tac whiŋ bu kac gôliŋwaga dau kwi bu kêtŋ whiŋ Pômdau dom. (Ba-Jisas ndê ŋaê daŋ Elimas, naŋ danem kwi bu Mbectoma.) ⁹ Têtŋ ndoc dinaŋ Nalau Dabuŋ gêm Saul, naŋ sêsam bu Pol

ahuc, ma iŋ tahê Elimas ma sôm, ¹⁰ “Am Sadaŋ atu am! Am kêtŋ kisa lêtŋ gitêtŋ hoŋ, ma sac ti mêtê tasan gêm am ahuc. Am bu kôm Pômdau ndê lêtŋ solop êŋsôtŋ. ¹¹ Kwahic dec am oc êmsahê Pômdau ndê ŋaclai. Am oc tampec sa ma tôm bêc ŋatô am oc lic gameŋ ti ac ŋawê tiyham dom.” Ma ŋagahô ŋasec gêm ŋgac dau tandô ahuc, ma iŋ kêsêlêtŋ kêsa ma kêsâlê ŋamalac daŋ bu kêm iŋ amba ma wê iŋ. ¹² Segias Polas hêdaê tu Saul lu Banabas si yom pi Pômdau-ŋga, ma têtŋ ndoc iŋ gêtŋ gêtŋ naŋ hóc asê Elimas, naŋ iŋ kêtŋ whiŋ Yisu.

Pol gêm mêtê mbo Antiok

¹³ Pol lu Banabas ma Mak sêhu Papos siŋ ma sêpi waŋ daŋ, ma sêlac sêtetŋ malac Pega naŋ yêc gameŋ Pampilia-ŋga si. Yêc gameŋ dinaŋ Jon hu iŋlu siŋ ma mbu têtŋ Jerusalem gi. ¹⁴ Goc iŋlu sêhu Pega siŋ ma sêtetŋ malac Antiok naŋ yêc gameŋ Pisidia-ŋga,* naŋ si. Têtŋ bêc Sabat-ŋga sêsôc lau Israel si lôm wê-ŋga si, ma sêndôc sic. ¹⁵ Sêtŋgô Anötö ndê yom naŋ sêsam yêc Buku Yomsu-ŋga ti Propet si Buku, goc lau bata lôm wê-ŋga-ŋga sêkêtŋ yom têtŋ iŋlu ma sêsôm, “Asidôwa lu. Amlu nem yom bu yêc bu apuc lau dindêc dôŋ, dec asôm asê têtŋ yac.”

¹⁶ Goc Pol tisa kalhac, ma gic amba têtŋ lau bu sênem dau dôŋ, goc sôm, “Mac lau Israel-ŋga ti mac lau apa naŋ atoc Anötö sa. Aŋgô su naŋ! ¹⁷ Yac lau Israel-ŋga mba Anötö kêyalin yac mba abani sa. Ma tiŋambu iŋ kôm ŋac si wakuc naŋ sêndôc gameŋ Isip-ŋga, n aŋ sêti lau toŋ atu. Ma têtŋ ndoc iŋ kôc ŋac su yêc Isip, naŋ kôm gêtŋ ti ŋaclai atu daêsam. ¹⁸ Tiŋambu ŋac sêkôm mêtê wachuc daêsam tôm yala 40 naŋ sêmbo gameŋ sawa, magoc Anötö hu ŋac siŋ dom. ¹⁹ T iŋambu iŋ ku lau toŋ 7 dulu yêc gameŋ Kanan-ŋga, ma kêtŋ ŋac si

* **13:14** Malac lu ŋaê Antiok sêyêc. Daŋ yêc gameŋ Siria-ŋga - alic Apo 13:1; ma 14:26. Ma daŋ yêc gameŋ Pisidia-ŋga (alic map).

gameŋ tɛŋ lau Israel-ŋga sêwêkaiŋ.
²⁰ Gêŋ hoŋ dinaŋ hóc asê yêc yala 450 ŋalôm. Tinambu in kên lau sêmatôc yom-ŋga sêyob lau Israel-ŋga e meŋ tɛŋ propet Samuel ndê tɛm. ²¹ Tɛŋ ndoc dinaŋ lau dau sêndac kiŋ daŋ bu nem gôliŋ ŋac, ma Anötö kên Saul, naŋ ndê damba Kis akên Benjamin ndê toŋ. Saul gêm gôliŋ tòm yala 40, ²² goc Anötö kôc in su ma kên Dawid ti kiŋ ô in su. Ma in sôm yom pi Dawid bocdec bu, ‘Aö galic Jessi ndê atu Dawid bu ŋgac naŋ ndê ŋalôm ti gauc tap aneŋ atac whiŋ sa, ma oc kôm gêŋ hoŋ tòm aö atac whiŋ.’ ²³ Anötö kêyalin ŋgac nem lau si-ŋga Yisu sa yêc Dawid dau ndê wakuc, tòm in gic bata muŋ su, ma kên in hóc asê Israel. ²⁴ Yisu gic hu ndê gwelen su dom, ma Jon gêm mêtê tɛŋ lau Israel-ŋga hoŋ bu sênem si ŋalôm kwi ma sêliŋ busaŋgu. ²⁵ Tɛŋ ndoc Jon ndê gwelen kêpiŋ bu pacndê, naŋ in sôm tɛŋ lau bu, ‘Mac gauc gêm bu aö asa? Ŋgac naŋ Anötö gic bata bu ti mac nem Mesaya, naŋ aö dom. Mba! Magoc in oc meŋ êŋkuc aö. In ŋgac tiwaê ma aö ŋgac ŋambwa, gitôm dom bu wati in ndê ŋgac akiŋ tu waŋgapwêc in ndê atapa ŋawalô su-ŋga.’

²⁶ “O asidôwai. Mac lau Israel-ŋga naŋ asa akên aban Abraham, ti mac lau naŋ ambo lau Israel si toŋ dom magoc atoc Anötö sa. Ŋawaê dindéc pi Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga, naŋ in kên gic waê yac hoŋ. ²⁷ Lau Israel Jerusalem-ŋga ti ŋac si lau bata sêsam propet akwa-kwa si yom asê yêc ŋac si lôm wê-ŋga tòm béc Sabat-ŋga hoŋ. Magoc tɛŋ tɛm Yisu hóc asê, naŋ sêŋyalê dom bu in Mesaya dau, ma sêkic yom bu sêndic in ndu. Ŋac sêŋyalê dom bu lêŋ bocdinaŋ dec kôm yom naŋ lau propet dau sêhoc asê pi Mesaya, naŋ ŋandô sa. ²⁸ Ŋac sêtap yom giso daŋ sa pi Yisu tu bu sêndic in ndu-ŋga lec dom, magoc sêndac Pailot bu ndic in ndu. ²⁹ Ŋac si lêŋ dinaŋ

dec kôm yom hoŋ naŋ sêto pi Yisu muŋ su, naŋ ŋandô sa. Pailot ndê lau sic Yisu ndu su, goc lau sêkôc in su yêc a gicso ma sêkên in ndê ŋamlan yêc sêhò. ³⁰ Magoc Anötö uŋ in sa akên lau batê-ŋga. ³¹ Ma tòm béc daêsam in mbo whiŋ lau naŋ sêŋsêlêŋ sêwhiŋ in tɛŋ ndoc in gic hu ndê gwelen yêc Galili e lau sic in ndu yêc Jerusalem. Ŋac lau dau sêlic in tisa su yomandô, madec sêsôm asê tɛŋ lau hoŋ. ³²⁻³³ Kwahic dec yac asôm ŋawaê ŋayham asê tɛŋ mac bocdec bu, Anötö uŋ Yisu sa akên lau batê-ŋga. Ma bocdinaŋ dec yom naŋ in gic bata tɛŋ aban, naŋ kwahic dec in kôm ŋandô sa tɛŋ aban si lau wakuc yac dec. Tòm yom naŋ sêto yêc Wê tilu-ŋga yêc Buku Wê-ŋga bocdec bu, ‘*Acsalô lec am ti aö neŋ atungac solop, ma aö gati am Damam.*’ ³⁴ Anötö uŋ in sa akên lau batê-ŋga bu in ŋamlic tibalê dom. Bu mba, dec oc tòm dom bu sêto yom bocdec bu, ‘*Pwac dabuŋ naŋ aö kamatiŋ gawhiŋ Dawid, naŋ tidôŋ su, ma mac oc atap pwac dau ŋa-mwasin sa.*’ ³⁵ Ma yom dau Dawid to yêc bocdec, ‘*Am oc hu nem Ŋgac Dabuŋ sin bu tibalê dom.*’ ³⁶ Anŋô su naŋ! Dawid to yom dinaŋ hêganôŋ in dau dom. Bu tɛŋ ndoc Dawid gic bata gwelen naŋ Anötö kên sip in amba, naŋ Dawid mbac ndu whiŋ lau tɛm dinaŋ-ŋga, ma sêŋsuhun in whiŋ ndê apai. Ma in ndê ŋamlan tibalê su. ³⁷ Tigeŋ Yisu, naŋ Anötö uŋ in sa akên lau batê-ŋga, naŋ ndê ŋamlan tibalê dom.

³⁸ “Bocdinaŋ aneŋ asidôwai hac, anŋô. Aö tac whiŋ bu mac anyalê ŋapep bu yom naŋ yac ahoc asê tɛŋ mac, naŋ bu whê mac nem gauc sa pi lêŋ bu Anötö suc mac nem sac kwi tu Yisu-ŋga. ³⁹ Mac nem daŋ gitôm dom bu êŋkuc yomsu hoŋ naŋ Moses to e Anötö lic in bu ŋamalac gitêŋ. Mba andô! Tigeŋ kwahic dec lau naŋ sêkên whiŋ Yisu, naŋ Anötö gêlic ŋac bu lau gitêŋ tu in-ŋga. ⁴⁰ Ayob daôm bu atec ŋawaê

ņayham dindec dom, tu bu yom naņ lau propet sêsôm, naņ ņandô sa pi mac dom. Yom dau bocdec:

⁴¹ Alic su naņ mac lau apu yom ti ataņ bôlê-ņga. Kwahic dec aô oc wakôm gêņ atu daņ, naņ lau bu sêsôm asê têņ mac, dec oc akêņ whiņ dom! Mac alic ti ahêdaêm, magoc oc andiņam!” [*Hab 1:5*]

⁴² Pol gic bata iņ ndê yom dinaņ, ma iņlu Banabas bu sêhu lôm wê-ņga siņ sêsa awê sêndi. Ma lau sêndac iņlu bu sêmbu sêmeņ têņ Sabat ņambu-ņga, ma sêsôm yom tiyham pi gêņ hoņ dinaņ. ⁴³ Lau bata lôm wê-ņga sêkêņ gôlôwac sêsa si su, ma lau daêsam sêņkuc Pol lu Banabas. Lau ņatô ņac lau Israel-ņga, ma lau ņatô ņac lau gameņ apa-ņga naņ sêņkuc lau Israel si sakiņ sênem akiņ Anötö-ņga. Ma Pol lu Banabas sem yomgalôm sêwhiņ ņac, ma sem la ņac bu takwê Anötö ndê mwasiņ tu bu puc ņac si sêkêņ whiņ dôņ tôm bêc hoņ.

⁴⁴ Sabat daņ tiyham hêc asê, ma lau daêsam andô sêkac dau sa bu sêņgô Pômdau ndê yom. Kêpiņ bu lau malac-ņga hoņ sêmeņ sêpitigeņ. ⁴⁵ Tigeņ lau Israel-ņga ņatô sêlic toņ atu dinaņ ma sem lêmuņ ņandô. Bocdinaņ ņac atac ņandê ma sêsôm yom sac-sac daêsam bu sêņgwiniņ Pol ti ndê yom. ⁴⁶ Magoc iņlu Banabas sêlhac ti atac pa su ma sêo ņac si yom ma sêsôm, “Anötö kêkiņ alu bu asôm iņ ndê yom asê têņ mac lau Israel-ņga muņ. Magoc mac atec iņ ndê yom. Mac atec bu atap seņ andöc tamli-ņga sa, a? Tu dinaņ-ņga dec alu oc ahu mac siņ, ma atêņ lau naņ lau Israel dom, naņ andi. ⁴⁷ Pômdau dau gic atu alu bu akôm bocdinaņ, tôm yom naņ Aisaya to pi Anötö ndê ņgac akiņ bocdec bu:

Aô wanķiņ am gitôm ņawê bu têņ lau naņ lau Israel dom, naņ ndi. Ma am oc sôm ņawaê ņayham asê pi aneņ lêņ wanem lau si-ņga e tiapa yêc gameņ hoņ.” [*Ais 49:6*]

⁴⁸ Lau gameņ apa-ņga dinaņ sêņgô yom dau, ma ņac atac ņayham sa ma sêtoc Pômdau ndê yom sa. Ma lau hoņ naņ Pômdau kêyaliņ ņac sa su bu sêtap seņ sêndöc tali-ņga sa, naņ sêkêņ whiņ.

⁴⁹ Ma Pômdau ndê yom gi tiapa gêm gameņ hoņ dinaņ ahuc. ⁵⁰ Magoc yêc malac dinaņ lau Israel-ņga ņatô sêņgili lau bata ti lauwhê tiwaê naņ sêmbu gôlôwac Israel-ņga ņalôm, ma sêkêņ kisa Pol lu Banabas ma sêmasuc iņlu su yêc ņac si gameņ. ⁵¹ Bocdinaņ iņlu sêtoņ kop su yêc si gahi bu tôc lau dau si giso asê, ma sêtêņ malac Aikoniam si. ⁵² Ma Anötö kêņ ņalau Dabuņ gêm lau malac Antiok-ņga naņ sêkêņ whiņ Yisu, naņ ahuc, ma sêmbu ti atac ņayham ņapaņ.

14

Pol lu Banabas sem mêtê sêmbu malac Aikoniam

¹ Pol lu Banabas sêhêc asê malac Aikoniam, ma sêņkuc si gêbôm ma sêsôc lau Israel si lôm wê-ņga si. Ma yêc dinaņ iņlu sem mêtê ņalêņ ņayham e lau daêsam sêkêņ whiņ Yisu, lau Israel-ņga ma lau gameņ apa-ņga sêwhiņ. ² Magoc lau Israel-ņga naņ sêkôc iņlu si yom sa ti sêkêņ whiņ dom, naņ sêņgili lau gameņ apa-ņga e sêlic lau sêkêņ whiņ-ņga sac. ³ Tu dinaņ-ņga Pol lu Banabas sêmbu malac Aikoniam ņasawa hic baliņ, ma sêlhac ņaņga tu bu sêwhê Pômdau ndê yom sa-ņga. Ma Pômdau kêņ ņaclai têņ iņlu bu sêkôm gêņ dalô ti gêņ atu-tu, tu bu puņ yom naņ iņlu sêhoc asê pi iņ ndê mwasiņ, naņ dôņ. ⁴ Gêņ dau kôm lau malac-ņga sêwhê dau kôc, ņatô sêlhac sêwhiņ lau Israel-ņga, ma ņatô sêlhac sêwhiņ aposel lu dinaņ. ⁵ Têņ dinaņ lau Israel-ņga ma lau gameņ apa-ņga naņ sêkêņ kisa iņlu, naņ sêkic yom sêwhiņ ņac si lau bata bu sêkôm iņlu ņayom ma sêtuc iņlu ņa hoc ndu. ⁶⁻⁷ Tigeņ iņlu sêņgô ņapuc, ma bocdinaņ dec sêlhô sêtêņ gameņ Likonia-ņga

si. Ma yêc gameŋ dinan, inlu sêkôm gwelenŋ ŋawaê ŋayham-ŋga yêc malac Listra ma malac Derbi ma yêc ŋagameŋ ŋamakê-ŋga.

Pol lu Banabas sêtêŋ malac Listra si

⁸ Yêc malac Listra ŋgac bôlinŋ dan mbo, nanŋ gahi lu-lu tibalê. Dinda kôc inŋ bocdinan, ma inŋ kêsêlêŋ dan dom. ⁹ Têŋ bêc dan inŋ ndôc gameŋ nanŋ Pol gêm mêtê mbo, ma ŋgô inŋ ndê yom. Pol tahê inŋ e kêyalê bu inŋ kêŋ whinŋ Pômdau ŋanŋa tôm bu kôm inŋ ŋayham sa. ¹⁰ Dec Pol ta yom ŋa awha atu ma sôm, “Tisa lhac!” Ma ŋagahô ŋambwa ŋgac dau tisa ma kêsêlêŋ.

¹¹ Lau Likonia-ŋga sêlic gêŋ nanŋ Pol kôm, dec sêmbwêc yêc dau awha-ŋga ma sêsôm, “Kec, anötôi sem ŋamalac anŋô ma sêsip sêtêŋ yac sêmeŋ.” ¹² Ma sêhê ŋaê Seus pi Banabas kêkuc ŋac si anötô ŋamata-ŋga ndê ŋaê. Ma sêsam Pol bu Hermes, kêkuc ŋac si anötô apa danŋ ŋaê, ŋahu bu inŋ ŋgac sôm yom-ŋga. ¹³ Lau malac dinan-ŋga si lôm tu sênem akiŋ ŋac si anötô apa Seus, nanŋ kalhac kêpiŋ malac dau ŋagatam. Ma anötô apa Seus ndê dabuŋsiga danŋ, ti ŋac lau malac-ŋga atac whinŋ bu sêkêŋ gêŋ pi ya ti da têtŋ Pol lu Banabas. Dec inŋ kôc makao gapoc ŋatô ma gêŋ ŋatô tu sêŋgôlônŋ makao ma sêkêŋ ti danŋa, ma ŋac honŋ sêkac dau sa sêmbô malac dau ŋasactô. ¹⁴ Magoc têtŋ ndoc aposel lu sêŋgô gêŋ dinanŋ ŋawaê, nanŋ sêkac si ŋakwê kic bu sêtôc asê bu sêlic gêŋ dau so sambuc. Ma sêsa ŋalhu si, ma sêmbwêc yom bocdec bu, ¹⁵ “Ei! Mac akôm inŋ dinanŋ tu ake-ŋga? Alu ŋamalac atôm mac, ma amenŋ bu asôm ŋawaê ŋayham asê têtŋ mac. Alu bu asôm têtŋ mac bu ahu nem anötôi tasanŋ honŋ sinŋ ma anem daôm kwi ma anem akiŋ Anötô Tali Nadau, nanŋ kêmasanŋ undambê ti nom ma gwêc ti gêŋ honŋ. ¹⁶ Muŋ-ŋ ga inŋ kêŋ ŋasawa têtŋ lau nom-ŋga

honŋ bu sêkôm gêŋ tôm si atac whinŋ. ¹⁷ Magoc inŋ kêmwasiŋ lau nom-ŋga ŋapanŋ bu whê ŋac si gauc sa pi inŋ. Inŋ kêŋ u gic akêŋ umbonŋ, dec mac nem ôm sem ŋandô daêsam. Inŋ kêŋ gêŋ danenŋ-ŋga daêsam têtŋ mac, ti gêŋ ŋayham-ŋayham tu bu kôm mac atac ŋayham-ŋga.” ¹⁸ Inlu sêwhê gêŋ honŋ dinanŋ sa têtŋ lau dau, magoc lau ŋatô si gauc sa dom, ma sêkôm ŋanŋa bu sêkêŋ da têtŋ inlu.

¹⁹ Têtŋ dinanŋ lau Israel-ŋga ŋatô nanŋ sêmeŋ akêŋ malac Antiok ma Aikoniam, nanŋ sêsôm yom daêsam têtŋ lau e sêkac si ŋalôm kwi ma sêlic Pol lu Banabas sac. Dec sêtuc Pol ŋa hoc e gauc gêm bu inŋ mbac ndu su, goc sêhê inŋ sa malac ŋamakê gi. ²⁰ Magoc lau sêkêŋ whinŋ Yisu-ŋga ŋatô sêsa si sêŋgihi inŋ a huc, dec inŋ tisa ma mbu sôc malac Listra gi. Ma ŋagalanŋsê inlu Banabas sêlhô sêtêŋ malac Derbi si.

Pol lu Banabas sêmbu sêtêŋ Antiok si

²¹ Inlu sêsôm ŋawaê ŋayham asê yêc malac atu Derbi, e lau daêsam sêkêŋ whinŋ Pômdau. Tinambu inlu sêmbu si, ma sic lau sêkêŋ whinŋ-ŋga kêsi yêc malac Listra, Aikoniam, ma Antiok yêc gameŋ Pisidia-ŋga. ²² Sêpuc lau sêkêŋ whinŋ-ŋga dôŋ bu sêlhac ŋanŋa ma sêhu si sêkêŋ whinŋ sinŋ dom. Sêsôm têtŋ ŋac bu, “Yac bu dambo Anötô ndê gôlinŋ ŋapu, nanŋ inŋ gêŋ sauŋ dom. Dalhac ŋanŋa ma dahôc ŋawapac dandic ŋawaê.” ²³ Ma yêc lau sêkêŋ whinŋ-ŋga ŋatonŋ honŋ nanŋ inlu sic kêsi, nanŋ Pol lu Banabas sêŋyalinŋ lau bata sa bu sêyob toŋ tigenŋ-tigenŋ. Inlu sem mbec lau bata dau ma sêkêŋ ŋac sêsip Pômdau, nanŋ ŋac honŋ sêkêŋ whinŋ inŋ, nanŋ amba. Ma ŋac honŋ sêhu gêŋ danenŋ-ŋga sinŋ tu bu sêtenŋ mbec-ŋga, ma sêndac Pômdau bu puc lau bata dau dôŋ. ²⁴ Inlu sic gameŋ Pisidia-ŋga kêsi su, goc sêtêŋ gameŋ Pampilia-ŋga si. ²⁵ Yêc dinanŋ sêhoc ŋawaê ŋayham asê yêc malac Pega, ma tinambu sêsa malac Atalia

si. ²⁶ Ma yêc Atalia sêpi wan dan, ma sêmbu sêtên malac Antiok nan yêc gameŋ Siria-nga si. Muŋ-nga lau yêc malac d au sênjaliŋ inlu sa ma sêten Anötö bu êmwasiŋ inlu tu gwelen nan kwahic dec inlu sic bata su-nga. ²⁷ Sêhóc asê su goc sêkac lau sêkên whiŋ-nga hoŋ sa, ma sic miŋ gên hoŋ nan Anötö gêm inlu sa bu sêkôm. Ma sêsôm asê têtŋ nac bu kwahic dec Anötö gêlêc gatam su têtŋ lau nan lau Israel dom, dec nac si lau daêsam sêkên whiŋ Yisu. ²⁸ Ma inlu sêmbo sêwhiŋ lau sêkên whiŋ-nga yêc malac Antiok nasawa baliŋ.

15

Lau atu-tu sêkac sa sêmbo Jerusalem

¹ Lau sêkên whiŋ-nga natô akên gameŋ Judia-ŋ ga sêhóc asê Antiok, ma sêndôhôn yom têtŋ lau sêkên whiŋ-nga nan lau Israel dom, nan bocdec bu, “Mac bu asê nem laungac si namlic natô su ankc pwapac nan Moses to yom pi, nan dom, dec oc tôm dom bu Anötö nem mac si.” ² Tu yom dinaŋ-nga dec kisa atu yêc Pol lu Banabas ma lau gameŋ Judia-nga dinaŋ nasawa, ma sêsen dau napan pi yom dau. Bocdinaŋ lau sêkên whiŋ-nga sênjaliŋ Pol lu Banabas ma lau sêkên whiŋ-nga natô sa, ma sênkiŋ nac bu sêpi Jerusalem sêndi ma sênngô lau aposel ti lau bata si gauc pi yom dau. ³ Sênkiŋ nac si su, ma têtŋ ndoc Pol ti lau dau sênsêlêŋ sêmbo sen, nan sic miŋ têtŋ lau sêkên whiŋ-nga yêc gameŋ Pionisia ti Samaria-nga, pi nac si gwelen têtŋ lau nan lau Israel dom. Sêwhê sa bu lau apa daêsam sêkac si nalôm kwi ma sêkên whiŋ Pômdau. Ma yom dau kôm lau sêkên whiŋ-nga hoŋ atac nayham atu. ⁴ Ma têtŋ ndoc sêhóc asê Jerusalem, nan lau sêkên whiŋ-nga ti aposel ma lau bata sêkôc nac sa. Ma inlu sic miŋ gên hoŋ nan Anötö gêm inlu sa bu sêkôm.

⁵ Têtŋ dinaŋ lau Palêsai natô nan sêkên whiŋ Yisu, nan sêtisa ma sêsôm, “Yac gauc gêm tidôn bu dandic atu bu lau gameŋ apa-nga nan sêkên whiŋ Yisu, nan sêsê laungac si namlic natô su ma sêsôc Moses ndê yomsu napa.” ⁶ Goc sêkac lau aposel ti lau bata hoŋ sa sêpitigen bu sêkôc gauc pi yom dau. ⁷ Sêsôm yom nasawa baliŋ su, goc Pita tisa ma sôm, “Asidôwai, gauc nem gên nan Anötö kôm têtŋ lau gameŋ apa-nga natô, têtŋ têtŋ dê gi su. Mac anyalê su bu in gêlic nayham bu nac sênngô nawae nayham sa aô dauŋ whansuŋ, ma sêkên whiŋ. ⁸ Anötö nan kêyalê namalac hoŋ si nalôm, nan kên Nalau Dabuŋ têtŋ nac tôm in kên têtŋ yac, dec têtŋ asê bu in ndê mwasiŋ gic nac nawae whiŋ. ⁹ In kêmasaŋ nac si nalôm nawasi sa tu nac si sêkên whiŋ-nga, gitôm in kôm têtŋ yac. Gên dau whê sa bu in gêlic yac hoŋ bu lau kaiŋ tigen. ¹⁰ Magoc in kôc nac sa tu sênkc Moses ndê yomsu-nga dom. Yomsu dau kên nawapac têtŋ yac ti damaŋi, nan datôm dom bu dahôc. Bocdec mac bu akên nawapac dau sac lau gameŋ apa-nga nan sêkên whiŋ, nan si bakêyac? Mac bu akôm bocdinaŋ dec oc ansahê Anötö, ma mboe oc kôm in atac nandê. Ma mac oc alhac in ndê lêtŋ nem lau si-nga ahuc. ¹¹ Magoc yac dakên whiŋ bu Anötö gêm yac lau Israel-nga si tu mwasiŋ nan datap sa nambwa yêc Pômdau Yisu-nga. Ma nac lau dindê bocdinaŋ.”

¹² Ma têtŋ dinaŋ Banabas lu Pol sic miŋ yom pi gên dalô ti gên atu-tu nan Anötö gêm inlu sa bu sêkôm yêc lau gameŋ apa-nga nalôm. Ma lau hoŋ nan sêkac sa sêndôc, nan sem dôŋ ma sêkên danŋa inlu si yom. ¹³ Inlu si yom pacndê, goc Jems sôm yom asê bocdec bu, “Asidôwai, anŋô aneŋ yom. ¹⁴ Pita whê sa têtŋ yac su pi gên nan Anötö kôm bu kôc lau gameŋ apa-nga natô sa sêti in ndê.

15 Gêñ dau kêkuc yom nañ propet dañ to muñ su bocdec bu:

16 Pômdau sôm, ‘Tiñambu aö oc wambu wameñ, ma wapuc Dawid ndê gôliñ kiñ-nga dôn tiyham. Dawid ndê gôliñ dau kwahic dec tisac gitôm andu nañ tiakwa su, magoc aö oc wakwê sa tiyham. 17 Nalên dinañ dec wamasañ lêt bu lau sêñsalê aö, ma sêtigasuc aö tiyham. Ma lau gameñ apa-nga nañ gahê aneñ ñ aê pi ñac, nañ sêwhiñ.’ Pômdau, nañ oc kôm gêñ dau ñandô sa, nañ ndê yom dau dinañ. 18 Inj kêmasañ lêt dau gwanañ su.” [Amos 9:11-12]

19 Goc Jems sôm, “Bocdinañ aö gauc gêm bu lau gameñ apa-nga nañ sêkac si ñalôm kwi ma sêsôc Anötö ndê gôliñ ñapu, nañ oc dakên ñawapac têt ñac dom. 20 Mba! Dato bapia têt ñac, ma dakên puc ñac bu sêneñ gêñ daneñ-nga nañ lau sêkên ti da têt anötöi gwam, nañ dom, bu gêñ dau ñadômbwi yêc Anötö anjô-nga. Danem la ñac bu sêkôm mêtê mockaiñ-nga dom, ma sêneñ bôc nañ sêkiñ ndu ma wata ti dac nañ dom. 21 Yom dau dinañ. Moses ndê yom, nañ oc sênyalê su, ma bocdinañ dato yom pi dom. Bu lau sem mêtê pi Moses ndê yom yêc malac atu-tu hoñ gitôm yala daêsam su, ma sêsam inj ndê buku yêc ñac si lôm wê-nga tôm bêc Sabat-nga hoñ.”

Sêto bapia têt lau gameñ apa-nga

22 Têt dinañ lau aposel ti lau bata, ma lau sêkên whiñ-nga hoñ si ñalôm tigeñ, bu sênyaliñ ñac si lau ñatô sa, bu sêtêt Antiok sêwhiñ Pol lu Banabas sêndi. Ñac s ênyaliñ lau sêkên whiñ-nga si ñgac bata lu sa, nañ Judas, nañ sêsam inj ndê ñaê dañ bu Basabas, lu Sailas. 23 Ma sêto bapia dañ bu injlu sêkôc tôhôn, nañ sôm yom bocdec bu:

Yac ato bapia dindêc têt mac lau gameñ apa-nga nañ akên

whiñ Pômdau, yêc malac Antiok ma gameñ Siria-nga ti Silisia-nga. Mac nem asidôwai yac lau aposel ti lau bata lec, akôm acsalô ñayham têt mac.

24 Yac atap sa bu yac mba lau ñatô sêhóc asê mac, ma sêkôm mac nem ñalôm ñawapac tu ñac si yom pi mêtê dasê laungac ñamlic-nga. Yac añkiñ lau dau sêtêt mac sêloc dom.

25 Bocdinañ yac hoñ gauc gêm tidôn bu anyaliñ lau ñatô sa ma añkiñ ñac sêtêt mac sêloc sêwhiñ yac mba silip ñayham lu, nañ Pol lu Banabas. 26 Injlu sêkên dau sambuc bu sêhoc Pômdau Yisu Kilisi ndê ñawaê ñayham asê, ma sêtôc dau dom bu sêmbac ndu tu inj ndê ñaê-nga. 27 Ma kwahic dec yac añkiñ Judas lu Sailas sêwhiñ injlu sêtêt mac sêloc, bu sêpuc yom bapia dindêc-nga dôn.

28 Yac bu akên ñawapac têt mac dom, tigeñ bu anem la mac. Ma yac akên whiñ bu Nalau Dabuñ oc puc yac mba yom dau dôn. Yom dau bocdec. 29 Aneñ gêñ daneñ-nga nañ lau sêkên ti da têt anötöi gwam, nañ dom. Aneñ bôc nañ sêkiñ ndu ma wata ti dac, nañ dom. Ma akôm mêtê mockaiñ-nga dom. Ayob daôm bu ambo ahê gêñ dau, nañ dec oc akôm mêtê ñayham. Yom dau dinañ. Acsalô ñayham têt mac hoñ.

30 Sêto bapia dau su, goc sêñkiñ lau dau sêtêt Antiok si. Ma yêc dindê, ñac sêkac lau sêkên whiñ-nga sa, ma sêkên bapia dau têt ñac. 31 Lau sêkên whiñ-nga sêsam, dec puc ñac dôn ma kôm ñac atac ñayham sa. 32 Judas lu Sailas dau propet lu, ma sêsôm yom ti sêkên gauc ñayham daêsam têt lau sêkên whiñ-nga, bu sêpuc ñac dôn.

33 Sêmbô sêwhiñ ñac bêc ñatô, goc lau sêkên whiñ-nga sem mbec injlu ña yom malô, ma sêñkiñ injlu sêmbu

sêtêñ gôlôwac dabuñ Jerusalem-nga, nañ sêñkiñ inlu sêmen, nañ si tiyham. [³⁴ Magoc Sailas gauc gêm bu mbo malac Antiok.] ³⁵ Ma Pol lu Banabas sêmbo malac Antiok, ma inlu sêwhiñ lau daêsam, sêmbo ti sêndôhôn lau ma sêhoc Pômdau ndê yom asê.

Pol lu Banabas sêhu dau siñ

³⁶ Tiñambu Pol sôm yom têt Ba-nabas bocdec bu, “Aô gauc gêm bu hêclu dambu datêt malac hoñ nañ muñ-nga dahoc Pômdau ndê yom asê dambo, nañ dandi. Dandic lau kêsi yêc dindê, ma dalic bu ñac sêmbo ñalêt bocke.” ³⁷ Banabas tac whiñ bu sêkôc Jon nañ sêsam in ndê ñaê dañ bu Mak, nañ whiñ inlu ndi. ³⁸ Magoc Pol gêlic gauc dau bu yham dom. Nahu bu muñ-nga Jon hu inlu ma inlu si gwelen siñ yêc gameñ Pampilia-nga. ³⁹ Tu yom dinañ-nga Pol lu Banabas sêsen dau e sêhu dau siñ. Banabas kôc Mak ma inlu sêpi wañ dañ ma sêtêñ nduc Saipras si. ⁴⁰ Magoc Pol kêyaliñ Sailas sa bu êñsêlêt whiñ in ndi. Asidôwai Antiok-nga sem mbec inlu ma sêten Pômdau bu puc inlu dôñ ña in ndê mwasin, ma tiñambu inlu sêlhô si. ⁴¹ Ma inlu sic gameñ Siria ti Silisia-nga kêsi ma sêpuc lau sêkêt whiñ-nga dôñ yêc gameñ dinañ.

16

Timoti kôm gwelen whiñ Pol lu Sailas

¹ Pol lu Sailas sêhoc asê malac Derbi, ma tiñambu sêtêñ malac Listra si. Yêc malac dinañ ñac kêt whiñ-nga dañ ñaê Timoti mbo. In dinda in awhê Israel-nga dañ nañ kêt whiñ Pômdau, ma Timoti damba in ñac Grik-nga. ² Lau sêkêt whiñ-nga nañ sêmbo malac Listra ma Aikoniam sêlic Timoti bu ñac ñayham ma sêmpin in. ³ Pol tac whiñ bu Timoti êñsêlêt ti kôm

gwelen whiñ in. Tigen in kêyalê bu lau Israel-nga hoñ nañ sêmbo gameñ dinañ, nañ sênyalê bu Timoti damba in ñac Grik-nga. Tu dinañ-nga in sê Timoti ndê ñamlic ñatô su. ⁴ Tiñambu sêñsêlêt sêlom-sêlom malac, ma sêhoc yom nañ lau bata ti lau aposel sêmatin tidôn yêc Jerusalem, nañ asê têt lau sêkêt whiñ-nga bu sêñkuc. ⁵ Nalêt dau dinañ Anötö puc lau si sêkêt whiñ dôñ yêc malac hoñ dinañ, ma tôm bêt hoñ lau sêkêt whiñ-nga si toñ kêsôwec tiatu.

Pol yêc mbê pi ñac Masedonia-nga

⁶ Nalau Dabuñ kalhac Pol ti lau nañ sêwhiñ in ahuc, bu sênem mêtê yêc gameñ Esia-nga têt ñasawa dinañ dom. Bocdinañ dec ñac gacgeñ sêmbo gameñ Prigia ti Galesia-nga, ma sêkôm gwelen sêmbo dinañ. ⁷ Têt ndoc sêhoc asê gameñ Misia-nga ñabatin, ma bu sêsôc malac Bitinia sêndi, nañ Yisu ndê Nalau kalhac ñac ahuc tiyham. ⁸ Bocdinañ sêhoc gêlêc gameñ Misia-nga ma sêsip malac Troas si. ⁹ Têt ôbwêc dinañ Pol yêc mbê ma gêlic ñac dañ akêt gameñ Masedonia-nga meñ kalhac in añgô-nga, ma ten in bocdec bu, “Têt Masedonia mwen ma nem yac sa.” ¹⁰ Pol yêc mbê dau su ma whê sa têt yac* e añyalê bu Anötö mbwêc yac bu anem mêtê têt lau Masedonia-nga. Bocdinañ dec yac añsahic dauñ bu atêt lau dau andi.

Lidia kôm Pol ndê yom sa ma kêt whiñ Yisu.

¹¹ Yac api wañ yêc Troas ma solop atêt nduc Samotres a, ma ñagalansê yac ahu nduc dau siñ ma asôc baô yêc malac Niapolis. ¹² Goc yac añsêlêt atêt malac Pilipai a a mbo bêt ñatô. Malac dau ti gameñ Masedonia-nga ña-malac atu, ma

* **16:10** Yêc ñabatin 10 Luk to yom ‘yac,’ dec têt asê bu in dau mbo whiñ Pol têt ndoc dinañ e tôm ndoc sêtêñ malac Pilipai si - yêc ñabatin 19 in to ‘yac’ tiyham dom. In kôm ñalêt tigen yêc Apo 20:5–21:18; ma 27:1–28:16.

lau Rom-nga nan sem gôlin gameŋ dau, nan sêndöc malac dinaŋ.

¹³ Têŋ Sabat daŋ yac ahu malac dau siŋ, ma asa atêŋ bu daŋ yêc malac dau ŋamakê a. Yac gauc gêm bu mboe gameŋ dinaŋ, iŋ lau ŋatô si gameŋ sêten mbec-nga. Ma yac atap lauwhê ŋatô sa, nan sêkac sa sêmbo dindê, dec andöc sic ma ac hu asôm yom têtŋ ŋac. ¹⁴ Lauwhê nan sêŋgô yom dau, nan si daŋ iŋ Lidia. Iŋ awhê tidulu po ŋadalô-nga, nan meŋ akêŋ malac Tayatira, ma iŋ awhê toc Anötö sa-nga. Têŋ ndoc iŋ ŋgô Pol ndê yom, nan Pômdau kac iŋ ndê ŋalôm bu kôc yom dau sa ma kêtŋ whiŋ Yisu. ¹⁵ Dec Lidia ti lau hoŋ nan sêndöc iŋ ndê andu nan sêlin saŋgu. Ma tiŋambu iŋ sôm têtŋ yac, “Mac bu alic aö gitôm awhê nan kêtŋ whiŋ Pômdau, dec amêŋ ambo aneŋ andu.” Ma iŋ piŋkap yac ŋapaŋ e yac awhiŋ iŋ a.

Pol lu Sailas sêndöc gapocwalô

¹⁶ Têŋ ndoc daŋ yac bu atêŋ gameŋ nan lau sêten mbec sêmbo, nan andi, ma awhê daŋ meŋ tap yac sa. Iŋ awhê akiŋ ŋambwa daŋ, ma ŋalau daŋ mbo whiŋ iŋ ma hoc yom asê pi gêtŋ nan oc meŋ sa tiŋambu. Lau daêsam êlêmê sêtêŋ iŋ si, bu iŋ whê yom sa pi gêtŋ nan oc hôc asê ŋac têtŋ têtŋ ŋambu-nga. Ma awhê dau ndê ŋadaui sêtap awa atu sa tu iŋ-nga. ¹⁷ Têŋ têtŋ dinaŋ yac aŋsêlêŋ awhiŋ Pol, ma awhê dau kêtŋ yac ma mbwêc bocdec bu, “Lau dindec sem akiŋ Anötö ŋawasi ti ŋaclai ŋadaui, ma sêwhê yom sa pi lêtŋ Anötö nem mac si andöc tamli ŋapaŋ-nga.” ¹⁸ Tôm bêtŋ daêsam iŋ kôm boc-dinaŋ e mbô Pol ŋalôm sa. Goc iŋ kac dau kwi ma sôm têtŋ ŋalau bu, “Tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-nga, dec wandic atu am bu sa yêc awhê dinaŋ.” Ma ŋagahô eŋ ŋalau hu awhê dau siŋ.

¹⁹ Têŋ ndoc dinaŋ awhê dau ndê ŋadaui sêŋyalê bu ŋac si lêtŋ sêkôc awa-nga pacndê. Dec sêlô Pol lu Sailas dôŋ ma sêhê iŋlu sa

sêsôc malac lôm sêtêŋ lau atu-tu si. ²⁰ Sêkêŋ iŋlu sêlhac lau sêmatôc yom-nga si aŋgô-nga, ma sêsôm, “Ŋgac lu dindec iŋlu ŋgac Israel-nga. Ma sêmeŋ bu sêli lau malac-nga si ŋalôm sa. ²¹ Bu iŋlu sêkac lau bu sêŋkuc mêtê ŋatô nan yac lau Rom-nga bu taŋkuc, dec oc so yac neŋ ŋagôlin.” ²² Awhê akiŋ dau ndê ŋadaui sêŋgôlin yom dinaŋ pi Pol lu Sailas, ma lau malac-nga sêpuc yom dau dôŋ. Bocdinaŋ lau sêmatôc yom-nga sêkêŋ yatu bu sêkac iŋlu si ŋakwê su ma sêhi iŋlu ŋa sö. ²³ Sêhi iŋlu ŋa sö sac andô, goc sêkêŋ iŋlu sêndöc gapocwalô. Ma sêsôm yom ŋaŋga têtŋ ŋgac nan yob gapocwalô bu yob iŋlu ŋapep. ²⁴ Iŋ ŋgô yom dau su dec kêtŋ iŋlu sêndöc ŋalôm daŋ, nan yêc andu gapocwalô-nga dau ŋa-ŋalôm andô. Ma iŋ sô iŋlu gahi dôŋ gêm damiŋ a.

²⁵ Timaniŋhu Pol lu Sailas sêten mbec ti sem wê sêmpiŋ Anötö, ma lau gapocwalô-nga ŋatô sêkêŋ daŋga iŋlu. ²⁶ Sem wê sêmbo ma t iyhô atu gêm dec andu gapocwalô-nga wiwic sa. Ma gatam gapocwalô-nga hoŋ sêlêc dau su, ma sen gapocwalô-nga suc yêc lau hoŋ. ²⁷ Têŋ têtŋ dinaŋ ŋgac yob gapocwalô-nga tali sa ma gêlic bu gatam hoŋ kac sa su. Iŋ gauc gêm bu lau hoŋ oc sêlhô si su, dec púc iŋ ndê bien baliŋ sa bu kuŋ dau ndu. ²⁸ Magoc Pol mbwêc, “Kôm daôm ŋayom dom. Yac hoŋ kelec ambo!” ²⁹ Goc ŋadaui sôm bu lau sêtuŋ ya sa sêmeŋ, ma sôc gapocwalô gi. Iŋ hu dau sip nom yêc Pol lu Sailas gahi-nga, ma töt dau ti kêtitec ŋandô. ³⁰ Malô goc iŋ wê iŋlu sêsa awê si ma ndac iŋlu, “O ŋgac atu lu. Aö wakôm sake bu watap seŋ wandöc taŋli-nga sa?” ³¹ Ma iŋlu sêo yom ma sêsôm, “Kêtŋ whiŋ Pômdau Yisu, dec am oc tap Anötö ndê mwasiŋ nem am si-nga sa. Am ti am nem lau hoŋ nan ambo nem andu, nan asa lêtŋ tigen dinaŋ.” ³²⁻³³ Têŋ ôbwêc dinaŋ ŋgac yob andu gapocwalô-nga kôc iŋlu

ma kégwasin inlu gamboc. Ma inlu sêwhê Pômdau ndê yom sa têt in ti lau hon nan sêmbu in ndê andu. Ma in ti ndê lau hon sêlin sanju. ³⁴ Tinambu in kôc inlu sêsôc in ndê andu si ma kêt gêt danen-nga inlu sen. In tac nayham atu bu in ti ndê lau hon kwahic dec sêkêt whin Anötö.

³⁵ T ên galañsê bêbêc lau sêmatôc yom-nga sênkin lau sin-nga natô sêtên ngac yob gapocwalô-nga si, bu sêsôm têt in bu êngapwêc Pol lu Sailas su. ³⁶ Ngac nan yob andu gapocwalô-nga ngô yom dau, goc sôm têt Pol, "Lau sêmatôc yom-nga sêkêt yom meñ bu wangapwêc amlu Sailas su yêc gapocwalô. Bocdinañ amlu alhö andi ti yom malô." ³⁷ Magoc Pol sôm têt lau s in-nga dinañ, "Alu ngac Israel-nga, magoc alu ngac Rom-nga† awhin. Sêmatôc alu mba yom napep dom, ma sic alu yêc lau hon anğô-nga e sêkêt alu andöc dec. Ma bocke dec nac bu sêhu alu sin gelec alhö andi? Mba! Nac dau sêmeñ ma sêwê alu asa andi."

³⁸ Lau sin-nga dinañ sêmbu si ma sic miñ yom dau têt lau sêmatôc yom-nga. Nac sênğô bu Pol lu Sailas inlu ngac Rom-nga sêtôm nac, dec nac sêtöc dau atu. ³⁹ Goc nac sêtên gapocwalô si ma sêkôm bu sênem malô inlu si nalôm. Sêkôc inlu su yêc andu gapocwalô-nga, ma sêwê inlu sêsa si. Ma sêndac inlu bu sêhu malac dau sin. ⁴⁰ Têt ndoc Pol lu Sailas sêhu gapocwalô sin, nan inlu sêtên Lidia ndê andu si. Sêkac lau sêkêt whin-nga hon sa, ma sêsôm yom nayham daêsam tu sêpuc nac dôn-nga. Ma tinambu sêhu nac sin.

17

Lau sêkêt kisa Pol lu Sailas yêc Tesalonika

¹ Inlu sênşêlên si sêsa sen têt malac Ampipolis ma Apolonia, ma gacgen si e sêhóc asê Tesalonika. Yêc malac dinañ lau Israel si lôm wê-nga dan kalhac. ² Pol kêkuc in ndê mêtê, ma têt Sabat sôc lôm wê-nga dau gi. Ma gitôm Sabat tö in gêm yomgalôm whin lau yêc dindê, bu whê nac si gauc sa pi Anötö ndê yom daêsam nan sêto yêc muñ su nan.

³ In whê sa ma têt asê bu Mesaya gic waê bu hóc nandê e mbac ndu, ma tisa akêt lau batê-nga ma mbo tali tiyham. Dec in sôm têt nac, "Kwahic dec aö wasôm têt mac bu Yisu in Mesaya dau. Yom nandô!" ⁴ Lau Israel-nga natô sêkêt whin ma sêlhac sêwhin Pol lu Sailas. Ma lau Grik-nga daêsam nan sêtoc Anötö sa, nan sêkêt whin, ma lauwhê tiwaê daêsam bocdinañ.

⁵ Magoc lau Israel-nga natô sem lêmun Pol lu Sailas, dec sêsôc malac lôm si, ma sêkac lau sac natô sa sêpitigen, ma sênğilî nac tu bu sêndic hu kisa. Nac sênğyalê bu Pol lu Sailas sêyêc Jason ndê andu, dec sênti sêtên andu dau si, bu sêhê inlu sêsa sêmeñ. ⁶ Magoc sêtap inlu sa dom, ma bocdinañ sêkôc Jason ti lau sêkêt whin-nga natô ma sêkêt nac sêlhac lau bata malac-nga anğô-nga. Ma sêsôm na awha atu, "Lau nan sêli lau nalôm sa yêc gameñ hon, nan kwahic dec sêmeñ sêkôm yêc yac neñ malac. ⁷ Ma Jason, ngac dindec, in kôc nac sa sêmbu in ndê andu. Nac sêsôc †Sisa ndê nagôlin napu dom, ma nac hon sêsôm bu kin dan tiyham mbo, nan ndê naê Yisu." ⁸ Lau bata ti lau ton dinañ ma lau malac-nga hon sênğô yom dinañ e gêli nac si nalôm sa nandô. ⁹ Goc sêsôm bu Jason ti in ndê lau sênemlhi dau su yêc gapocwalô. Semlhi su goc sêkêt nac sêlhô si.

Pol lu Sailas sêtên malac Berea si

† **16:37** Yom dau nahu sêsôm yêc Yom Inglis bu 'citizenship.' Pol whê inlu Sailas sa bu citizen Israel-nga, ma citizen Rom-nga whin. Lau Rom si nagôlin dan kêt yao bu sêhi citizen Rom-nga dom, bocdinañ gêt nan sêkôm têt inlu Sailas, nan gêt so. Alic yom natô yêc Apo 22:25-29.

¹⁰ Lau sêkên whiñ-nga yêc Tesalonika sêhôn e ñasec sa su, goc sênkiñ Pol lu Sailas sêlhô sêtên malac Berea si. Sêhôn asê su sêmbo malac dinañ, ma sêsôc lau Israel si lôm wê-nga si ma sem mêtê.

¹¹ Lau Berea-nga ñac lau si mêtê ñayham hóc gêlêc lau Tesalonika-nga si mêtê. Sêkên dança ñapep têt Pol lu Sailas si yom pi Yisu, ma sêkôc sa ti atac whiñ. Ma tôm bêc hoñ sem dôhôn yom dau whiñ Anötö ndê yom nañ sêto muñ su yêc nañ. Ñac bu sênçalê inlu si yom bu yom ñandô me mba. ¹² Ma lau Israel-nga daêsam sêkên whiñ Yisu, ma yêc lau Grik-nga, lauwê tiwaê ma laungac daêsam sêkên whiñ bocdinañ.

¹³ Malô goc lau Israel-nga yêc malac Tesalonika sênngô ñawaê bu Pol gêm Anötö ndê mêtê têt lau mbo Berea. Dec ñac sêtên Berea si, bu sêli lau ñalôm sa bu sêkên kisa Pol lu Sailas. ¹⁴ Tu dinañ-nga lau sêkên whiñ-nga sênkiñ Pol kôlhô têt malac dan yêc gameñ gwêc-nga gi. Magoc Sailas lu Timoti gacgeñ sêmbo malac Berea. ¹⁵ Lau nañ sêhoñ Pol ma sêsa señ sêwhiñ in, nañ sêkôc in sêsip malac Atens si. Goc Pol kêkiñ ñac sêmbu si, ma sôm bu sêkên yom têt Sailas lu Timoti bu sêtên in sêmeñ ñagahô.

Pol gêm mêtê yêc Atens

¹⁶ Pol hôn inlu mbo Atens, ma gêlic anötöi gwam daêsam sêlhac malac lôm, dec kôm in ñalôm ñawapac. ¹⁷ Bocdinañ in sôc lôm wê-nga gi ma gêm yomgalôm whiñ lau Israel ti lau Grik-nga nañ sêtoc Anötö sa. Ma tôm bêc hoñ in sôc malac lôm gi tap lau ñatô sa, ma whê Anötö ndê yom sa têt ñac bocdinañ. ¹⁸ Yêc Atens lau ñatô sêmbo, nañ êlêmê sem yomgalôm pi gêt hoñ ñahu sêwhiñ dau. Sêsam ñac bu lau Epikuria ma lau Stoik. Têt ndoc ñac si lau ñatô sênngô Pol sôm ñawaê ñayham asê pi Yisu, ma pi lêt datisa akên lau batê-nga, nañ

ñac sic hu sêsen in ndê gauc ti yom ñatô. Lau ñatô sêsôm, “Ñgac dindêc sôm yom daêsam ñapan, ñahu bocke?” Ma ñatô sêsôm, “Mboe in bu nem yac neñ gauc kwi tu bu dakên whiñ anötöi apa-nga.”

¹⁹ Bocdinañ dec sêwê in sêtên gameñ nañ sêsam bu Areopagas, gameñ nañ lau nañ sêkip gêt ñahu sa-nga êlêmê sêkac sa sêmbo. Ñac sêkên Pol kalhac lau Areopagas-nga anngô-nga, ma sêndac in bocdec bu, “Gitôm bu am whê yom wakuc nañ am kêdôhôn têt lau, nañ sa têt yac? ²⁰ Yac anngô am nem yom tôm yom wakuc andô dan, ma yac bu ançalê yom dau ñahu.” ²¹ Lau Atens ti lau apa hoñ nañ sêndôc malac dinañ, nañ sêmbo tu sênngô yom ti sênem yomgalôm ñapan pi gauc wakuc bocke nañ hóc asê ñac-nga. Ñac si gwelen dan mba. Tu dinañ-nga dec ñac bu sênngô Pol ndê yom.

²² Ma Pol tisa kalhac lau anngô-nga yêc Areopagas, ma sôm, “O mac lau Atens-nga. Aô kayalê bu mac akôm gêt daêsam tu bu anem akiñ anötöi nom-nga. ²³ Bu aô kasêlên ti gatôc gwaniñ gêt hoñ nañ mac amasan tu anem akiñ mac nem anötöi-nga. Ma aô gatap alta dan sa, nañ mac ato yom pi bocdec bu, ‘Anötö nañ yac tam gauc, nañ ndê alta.’ Anötö nañ mac am akiñ magoc am gauc in, nañ kwahic dec aô oc wawhê in sa têt mac. ²⁴ In Anötö, nañ kên nom ti gêt hoñ, ma in undambê ti nom ñadau. Ma bocdinañ in ndôc lôm dabuñ nañ ñamalac amba sêmasañ, nañ dom. ²⁵ Ma gêt nañ ñamalac sêmasañ, nañ oc nem in sa ñalên bocke? Bu in pônâ gêt dan dom. Ma in dau kên wayahô têt ñamalac bu sêmbo tali ma kên gêt hoñ bocdinañ. ²⁶ In kên ñamalac ñamata-nga mbo nom e kwahic dec lau titoñ-titoñ hoñ sêsa akên ñgac tigen dinañ, ma sem nom ñagameñ sambob ahuc. Lau titoñ-titoñ hoñ si gameñ ñabatin, nañ Anötö kêyalin sa gwanañ su, ma têt bu lau toñ tigen-tigen si ñaclai

tiatu ma tisaun, nan kêmatin tidon gwanan su bocdina. ²⁷ Anötö kôm gên hon dina tu bu lau sêlic, ma sênsalé in e sêtap in sa. Magoc in mbo bali in têt yac lau tigen-tigen dom. ²⁸ Tôm yom ngauc dan nan mac daôm nem ngac dan to mun su, nan sôm, 'Tu Anötö ndê naclai-nga dec yac dambo tanli ma tanjêlên, ma yac ne in nahu yêc sip in-nga.' Ma mac nem ngac dan tiyham to yom ngauc dan bocdec bu, 'Yac dati in ndê balêkoc.' ²⁹ Yac dati in ndê balêkoc ma bocdina yac bu gauc nem bu in gitôm gol me silba me hoc me ngatu dan, nan namalac sêmasan tôm nac si gauc, nan dec yac gauc gêm yom so pi in. ³⁰ Mun-nga lau daêsam gauc gêm yom bocdina, bu sênjalê Anötö dom. Magoc in kên ngagêyô têt nac dom. Tigen kwahic dec in gic atu bu lau hon sênem dau kwi. ³¹ Bu in kêyalin bêt dan sa bu êmatôc lau nom-nga hon, ma in oc kôm gên dau ênkuc in ndê lêt gitên. Ma in kêyalin ngac dan sa bu kôm gwelen dau. In un ngac dau sa akên lau batê-nga, dec tôc gên dau tiawê têt lau hon sêlic."

³² Têt ndoc sênjô Pol ndê yom pi lau sêtisa akên lau batê-nga, nan lau natô sêpu in. Magoc lau natô sêsôm, "Yac bu angô am nem yom pi gên dina tiyham." ³³ Ma têt dina Pol tisa ma hu lau nan sêndoc Areopagas, nan sin. ³⁴ Lau natô sênkuc Pol ma sêkên whin Yisu. Nac si dan in Dionisias, nan mun-nga ndoc whin lau nan sêkac sa yêc Areopagas. Ma awê dan naê Damaris ma lau natô sêkên whin bocdina.

18

Pol mbo malac Korin

¹ Tinambu Pol hu Atens sin ma têt malac Korin gi. ² Yêc dina in tap ngac Israel-nga dan sa, nan ndê naê Akwila. In dinda kôc in yêc game Pontus-nga, ma mun-nga inlu ndê

awê Prisila sêndoc malac Rom yêc game Itali-nga. Magoc tinambu Kin Klaudias kên yatu bu lau Israel-nga hon sêhu malac Rom sin, dec inlu Prisila sêlhô si sêmbu malac Korin. Têt ndoc Pol hêt asê, nan gi gêlic inlu. ³ Akwila lu Prisila i nlu awê lu ngac sêkôc bêt namlic ma po ma sêsi pitigen tu sêmasan bac-nga. Pol kêyalê gwelen dau tidon whin, bocdina dec mbo whin inlu, ma sêkôm gwelen sêwhin dau. ⁴ Pol tac whin bu lau I srael ma lau Grik nan sêmbu Korin sêkên whin Pômdau, dec tôm bêt Sabat-nga hon sêt lôm wê-nga gi, ma gêm yomgalôm whin nac.

⁵ Têt ndoc Sailas lu Timoti sêmen akên game Masedonia-nga, nan Pol kên dau sambuc tu gwelen nem mêtê lau-nga. In hoc yom asê têt lau Israel-nga ma sôm têt nac bu Yisu in Mesaya dau. ⁶ Magoc lau Israel-nga sêkên whin Pol ndê yom dom, ma sêli awê sa têt in. Bocdina in kêgolon kop su yêc ndê nakwê bu tôc nac si giso asê, ma sôm, "Mac atec Anötö ndê yom, dec awêkain daôm nem ngagêyô. Aô dom. Kwahic dec wahu mac lau Israel-nga sin, ma wakôm gwelen têt lau nan lau Israel dom." ⁷ Goc Pol hu lôm wê-nga sin, ma sa gi mbo Titius Justus ndê andu. In ngac game apa-nga nan gêm akin Anötö, ma in ndê andu kalhac kêpin lôm wê-nga. ⁸ Ma ngac bata lôm wê-nga dan naê Krispas, ti lau hon nan sêmbu in ndê andu, nan sêkên whin Pômdau. Ma lau Korin-nga daêsam nan sênjô Pol ndê yom, nan sêkên whin Yisu ma sêlin sanju.

⁹ Têt ôbwêc dan Pol yêc mbê, ma gêlic Pômdau sôm yom têt in bocdec bu, "Tôc daôm dom. Sôm ane yom asê napan, ma nem daôm don dom. ¹⁰ Bu aô gambo gawhin am, ma oc tôm dom bu lau dan sêkên sac am. Bu yêc malac dindêc, ane lau daêsam sêmbu." ¹¹ Bocdina Pol mbo Korin tôm yala

tigen ma ayô 6, ma kêdôhôn Anötö ndê yom têt lau.

¹² Têt ndoc nan Galio gêm gôlin gamej Akaya-nga, nan lau Israel-nga nan sêndôc malac Korin, nan sêkên si ñalôm pitigen bu sêkên kisa Pol. Ma sêkên in kalhac Galio anğô-nga bu êmatôc in ndê yom. ¹³ Ma ñac sêsôm, “Ñgac dindêc kêdôhôn lau bu sênem akin Anötö ña lêt nan so yac mba yomsu.” ¹⁴ Pol kac awaha sa bu sôm yom, m agoc Galio dau ô lau Israel si yom ma sôm, “O mac lau Israel-nga! Mac nem yom dec bu hêganôn sac atu dan, me gêt nan so ñagôlin Rom-nga, dec wanğô. ¹⁵ Magoc yom nan mac asôm pi ñgac dindêc, nan hêganôn mac daôm nem yom ti ñaê ñatô ma yomsu Israel-nga. Bocdinañ mac daôm amasañ. Aö oc wamatôc yom kainañ dinañ dom.” ¹⁶ Dec in soc ñac su yêc andu matôc-nga. ¹⁷ Ma lau hon sêkôc Sostene, ñgac bata nan yob lau Israel-nga si lôm wê-nga yêc malac Korin, nan dôn, ma sic in yêc lau matôc-nga anğô-nga. Ma Galio gêlic, magoc kôm tôm gêm gauc.

Pol mbu têt Antiok gi

¹⁸ Pol mbo malac Korin têt baliñ ñagec, goc hu lau sêkên whin-nga sin ma têt malac Kenkria gi, bu kôc wan ma mbu têt gamej Siria-nga ndi. Ma Prisila lu Akwila sêwhin in si. Muñ-nga Pol gic bata yom dan têt Anötö, ma tu dinañ-ñ ga têt ndoc sêmbo malac Kenkria, nan kêt kêclauñ sêngapiñ tiapê. Pacndê su, goc ñac sêpi wan ma sêlhö si. ¹⁹⁻²⁰ Sêtêt malac Epesas si, ma Pol sôc lôm wê-nga gi, ma gêm yomgalôm whin lau Israel-nga. Ma ñac sêndac in bu mbo whin ñac têt ñatô tiyham, magoc in gôlôc têt ñac dom. In hu Prisila lu Akwila sin sêmbo sêwhin ñac. ²¹ Ma têt ndoc in pi wan gi, nan kêmatin yom têt lau Epesas-nga bocdec bu, “Anötö bu lic ñayham, dec aö wambu watêt mac wameñ tiyham.” Goc wan dau hu Epesas sin ma sa gi. ²² Wan

dau kêsêlên e hóc asê malac Sis-aria, goc Pol sip baö gi. Ma in pi Jerusalem gi ma gic lau sêkên whin-nga kesi yêc dinañ. Ma tinambu in têt malac Antiok gi. ²³ In mbo Antiok ñasawa sauñ, goc kêsêlên têt gamej Prigia ma Galesia-nga gi. Yêc dindê in golom-golom malac ma puc lau sêkên whin-nga dôn bu sêlhac ñanğa.

Apolos ndê min

²⁴ Têt ñasawa dinañ ñgac dan ñaê Apolos hóc asê malac Epesas. I ñ ñgac Israel-nga nan ndê malachu Aleksandria, ma in ñgac tigauc ma kêsêlên Anötö ndê yom nan sêto muñ su yêc, nan tidôn. ²⁵ Lau ñatô sêndôhôn in pi Pômdau Yisu su, ma bocdinañ in kêt ndê ñalôm ti gauc sambuc bu êndôhôn lau pi Yisu ma whê in ndê yom sa ñapep. Magoc in kêsêlên busanğur ñalên tigen, nan Jon ndê lêt êñku lau tu sênem dau kwi-nga. ²⁶ Yêc Epesas Apolos sôc lôm wê-nga gi, ma gêm mêtê ti ñanğa. Prisila lu Akwila sêngô in ndê yom, dec sêngalêm in têt inlu si andu gi, ma sêwhê yom ñatô sa têt in e in kêsêlên Anötö ndê lêt nem lau si-nga ñapep en.

²⁷ Tinambu Apolos bu têt gamej Akaya-nga ndi, dec lau sêkên whin-nga yêc malac Epesas sêpuc in ndê ñalôm dôn. Ma sêto bapia têt lau Akaya-nga nan sêtap Anötö ndê mwasin sa ma sêkên whin Yisu, ma sêten ñac bu sêkôc Apolos sa. Ma têt ndoc in hóc asê, nan in mbo whin lau sêkên whin-nga dinañ, ma gêm ñac sa ñandô. ²⁸ Bu in kalhac ñanğa ma ô lau Israel-nga si yom yêc lau hon anğô-nga, ma whê Anötö ndê yom nan sêto yêc, nan sa, bu têt asê bu Yisu in Mesaya dau.

19

Pol mbu têt malac Epesas gi

¹ Têt ndoc Apolos mbo Korin, nan Pol hu gamej Prigia ti Galesia-nga sin, ma kêsêlên ho señ lôc-nga nan sa têt malac Epesas gi. In hóc asê

Epesas, ma tap lau sêkên whiŋ-nga natô sa. ² Ma in ndac nac bocdec bu, “Têŋ ndoc mac akên whiŋ tiwakuc, naŋ mac akôc Nalau Dabuŋ su, me mba?” Ma sêo yom ma sêsôm, “Mba. Yac akôc Nalau Dabuŋ su dom, ma aŋgô yom daŋ pi in dom.” ³ Dec Pol ndac, “Mac aliŋ busaŋgu kaiŋ bocke?” Ma sêsôm bu, “Yac aliŋ busaŋgu ŋalên gitôm Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndê.” ⁴ Goc Pol sôm, “Jon kêku lau naŋ sem dau kwi, ma sôm têŋ nac bu sêkên whiŋ ŋac naŋ oc meŋ êŋkuc in, naŋ Yisu.” ⁵ Nac sêŋgô Pol ndê yom dinaŋ goc sêliŋ busaŋgu tu Pômdau Yisu ndê ŋaê-nga. ⁶ Ma têŋ ndoc Pol hu amba sac nac, naŋ Nalau Dabuŋ gêm nac ahuc, dec sêsôm yom sem lau apa awha, ma sêhoc yom asê gitôm lau propet. ⁷ Lau naŋ gêŋ dau hôc asê têŋ nac, naŋ laungac 12.

⁸ Pol mbo malac Epesas ŋasawa gitôm ayô tö, ma sôc lôm wê-nga napan. Ma yêc dindê in gêlên yom dôŋ bu whê Anötö ndê gôliŋ ŋahu sa têŋ lau. ⁹ Magoc lau natô si ŋalôm ŋadandi ma sêkôc Pol ndê yom sa dom. Ma yêc lau hoŋ aŋgô-nga sêpu seŋ naŋ Pol whê sa têŋ nac. Goc Pol hu nac siŋ ma kôc lau sêkên whiŋ-nga su yêc lôm wê-nga. Ma tôm béc hoŋ in gêm mête nac mbo Tiranus ndê andu lau sêkac sa-nga. ¹⁰ In kôm bocdinaŋ tôm yala lu e lau Israel ti Grik-nga hoŋ naŋ sêmbo gameŋ Esia-nga, naŋ sêŋgô Pômdau ndê ŋawaê. ¹¹ Anötö kêŋ ŋaclai têŋ Pol ma kôm gêŋ dalô atu-tu daêsam. ¹² In kôc ŋaclai atu, gitôm in bu êmasec po wahen-nga ti ŋakwê awê-nga ma ŋaclai dau oc lom ndi. Ma lau bu sêkôc po dau, ma sêkên sac lau gêmbac ti lau naŋ ŋalau sac sêmbo nac si ŋalôm, dec oc kôm nac ŋayham sa.

Skiwa atui

* **19:19** Mone silba dinaŋ sêsam bu drakma, ma drakma tigen gitôm ŋaôli gwelen béc tigen-nga. 50,000 drakma dinaŋ ŋaôli atu andô, oc hôc gêlêc PNG si mone K500,000. Lau natô sêkên whiŋ bu yom naŋ lau mbectoma sêto pi bapia dau, naŋ kêŋ ŋaclai atu têŋ nac, dec semlhi bapia dau ŋa ŋaôli atu.

¹³ Lau Israel-nga natô sêkôm gwelen sêsoc ŋalau sac yêc lau. Ma nac sic hu sêsôm Pômdau Yisu ndê ŋaê asê têŋ ndoc sêkôm gwelen dau. Nac sêkên yatu ŋalau sac bocdec bu, “Am sa mwen, tu Yisu, naŋ Pol gêm mête pi in, naŋ ndê ŋaê-nga.” ¹⁴ Ma Israel si dabuŋsiga a tu daŋ ŋaê Skiwa ndê atui 7 sêkôm gwelen dau sêwhiŋ. ¹⁵ Magoc têŋ béc daŋ ŋalau sac daŋ ô nac si yom ma sôm, “Yisu lu Pol aô kayalê inlu su, magoc mac lau dinaŋ aô kayalê mac dom!” ¹⁶ Goc ŋac ti ŋalau sac dinaŋ gic nac e ku nac dulu, ma gic nac basô-basô e sêliŋ dac sac andô ma sênti sêsa akên andu dau ŋamlic ŋambwa-ŋambwa si.

Mête kêsowec yêc Esia

¹⁷ T êŋ ndoc lau Israel ti lau Grik-nga naŋ sêndoc Epesas naŋ sêŋgô gêŋ dau ŋawaê, naŋ sêtoc dau atu, ma lau hoŋ sêtoc Pômdau Yisu ndê ŋaê sa. ¹⁸ Ma lau daêsam naŋ sic hu sêkên whiŋ Yisu su, magoc sêsap si mête akwa dôŋ, naŋ sêtisa sêlhac lau hoŋ aŋgô-nga ma sêhoc si sac asê. ¹⁹ Lau mbectoma-nga natô sêkôc si bapia mbec-nga ma sêkên pitigen yêc lau aŋgô-nga, goc sêpec ya gêŋ. Bapia mbec-nga dinaŋ ŋaôli atu-tu. Nac bu sêkên hoŋ têŋ lau sênemlhi, dec oc sêtap awa sa gitôm mone silba 50,000.* ²⁰ Nalên dinaŋ dec Pômdau ndê yom tiapa, ma kôm gwelen ti ŋaclai yêc lau sêkên whiŋ-nga si ŋalôm.

²¹ Gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê su, goc Pol gauc gêm bu têŋ gameŋ Masedonia ti Akaya-nga ndi, ma tiŋambu mbu têŋ malac Jerusalem ndi. In sôm, “Aô watên Jerusalem wandi, ma tiŋambu wandic malac Rom kêsi whiŋ.” ²² Ma in kêkiŋ Timoti lu Erastas, ŋac lu naŋ sêkôm gwelen sêwhiŋ in, naŋ sêmuŋ in sêtên Masedonia si. Ma in dau gacgen

mbo ñasawa saun mbo gameñ Esia-nga.

Lau sêli dau sa yêc Epesas

²³ Têñ ñasawa dinañ lau sêli dau sa ñandô pi señ nan lau sêkêñ whiñ-nga sêñkuc. ²⁴ Ngac nan gic hu gêñ dau nan ndê ñaê Dimitrias. In ngac nan pec silba ma kêmasañ ti alta me gêñ ñatô bu lau sêkêñ lhac si andu bu sênem akiñ anötö gwam awhê nan sêsam bu Atemis. Ma in ti lau ñatô sêtap awa daêsam sa yêc gwelen dinañ. ²⁵ In kêgalêm lau dau sa, sêwhiñ lau ñatô nan sêkôm gwelen kain tigen, ma sôm têñ ñac, “Mac lau! Anğô su nan. Mac anyalê bu yac datap awa atu sa tu gwelen dindêc-nga. ²⁶ Magoc mac alic ti anğô ñawaê pi gêñ nan Pol kôm. In ngac nan sôm têñ lau bu gwam nan ñamalac amba sêmasañ, nan anötö ñandô dom. Ma in gêm lau daêsam si ñalôm kwi bu sêhu sakiñ anötö gwam-nga siñ. In kôm yêc malac Epesas ma saun in ndê yom oc nem gameñ Esia-nga sambuc ahuc. ²⁷ Gêñ dau oc kôm lau sêlic yac neñ gwelen sac, ma lôm nan lau sem akiñ Atemis sêmbo, nan oc sêlic tôm gêñ ñambwa. Ma anötö awhê dau, nan lau sem akiñ yêc gameñ Esia-nga ma tôm nom ñagameñ hon, nan ndê waê oc niñga.” ²⁸ Lau sêngô Dimitrias ndê yom ma gêli ñac si ñalôm sa e sic hu sêmbwêc, “Lau Epesas-nga si anötö Atemis, in anötö tiwaê!”

²⁹ Malô goc lau malac-nga hon nan sêkac sa, nan sêli dau sa. Nac sêkôc Gaius lu Aristakus, ngac lu akêñ Masedonia nan êlêmê sêñsêlêñ sêwhiñ Pol, nan dôn, ma ñac hon sênti sêtêñ gameñ lau sêkac dau sa-nga, nan si. ³⁰ Pol tac whiñ bu sôm yom têñ lau dau, magoc lau sêkêñ whiñ-nga sêlhac in ahuc. ³¹ Ma lau bata Rom-nga ñatô nan sêmbo gameñ dinañ, nan Pol ndê silip, nan sêkêñ yom têñ in, ma sêten in bu têñ gameñ dinañ ndi dom.

³² Lau hon nan sêkac dau sa sêmbo, nan si gauc kêñsôn. Nac hon sêmbwêc yom tidau-tidau. Ma ñac si daêsam sem gauc ñahu bocke dec sêkac sa sêmbo dinañ. ³³ Lau Israel-nga sêtin ñac si ngac bata dan ñaê Aleksanda sa ñalhu gi, bu sôm yom ma nem malô lau Epesas-nga ñalôm tu ñac lau Israel-nga. Lau daêsam sêmbwêc yom ñagauc têñ in, dec in gic amba bu sênem dau dôn ma sêngô in ndê yom. ³⁴ Magoc lau sêlic bu in ngac Israel-nga dan, dec hon sêmbwêc ña awa atu tôm acgatu ñasawa lu bu, “Lau Epesas-nga si anötö Atemis, in anötö tiwaê! In anötö tiwaê!”

³⁵ Têñ dinañ ngac bata Epesas-nga dan tisa ma sôm lau hon mamañ. In ngac nan to yom nan lau bata malac dinañ-nga sêmatin tidôn, ma yob ñac si bapia. Ma in sôm, “Mac lau Epesas-nga, bocke? Lau nom-nga hon sênyalê bu mac ayob anötö awhê atu Atemis ndê lôm, ti hoc nan peñ sip akêñ umbon, nan lau sêtoc sa tôm Atemis ndê ñagatu. ³⁶ Gêñ hon dinañ tôc dau yêc awê su, bocdinañ anem daôm dôn ma ayob daôm bu akôm gêñ hon ti gauc eñ. ³⁷ Mac akôc ngac lu dinañ dôn, ma awê inlu sêsôc sêmen, magoc sêsu yac neñ anötö awhê susu dom, ma sem kan gêñ dan yêc in ndê lôm dom. ³⁸ Yac neñ andu sêmatôc yom-nga dê sêlhac, ma lau sêmatôc yom-nga sêmbo. Dimitrias ti lau sêpec silba-nga nan si yom bu yêc asa, nan dec sêkôc in solop sêtêñ lau dau sêndi. ³⁹ Kwahic dec mac nem yom ñatô bu yêc, nan akêñ têñ lau sêmatôc yom-nga bu sêmatôc. ⁴⁰ Ayob daôm ñapep! Tu gêñ nan mac akôm têñ acsalô lec-nga, dec gitôm bu mac daôm alhac lau dau anğô-nga, ma oc atap matôc sa pi mêtê ali lau sa-nga. Gêñ dau bu hôc asê, dec oc tôm dom bu mac amasañ yom têñ ngac êmatôc yom-nga. Bu gêñ nan mac akôm, nan ñahu ñayham mbasi.” ⁴¹ In sôm yom dinañ su, goc kêkin lau sêlhô

têntên.

20

Pol kôm gwelen mbo Masedonia ma gameŋ Grik-nga

¹ Nantiŋ atu dau pacndê, goc Pol kégalem lau Epesas-nga naŋ sêkên whiŋ Yisu, naŋ sa sêpitigen. In sôm yom bu puc nac dôn ma êngilí nac bu sêlhac naŋga, goc poŋ nac ma ti bu têt Masedonia ndi. ² In gi hôc asê su, ma kôm gwelen golom-golom malac. In gêm mêtê ti sôm yom daêsam tu bu puc lau si sêkên whiŋ dôn-nga, ma in kôm napan e hôc asê gameŋ Grik-nga. ³ In mbo dindê gitôm ayô tô ma bu pi waŋ dan bu mbu têt gameŋ Siria-nga ndi. Magoc têt ndoc dinaŋ lau Israel-nga natô sêkic yom bu sêpi waŋ sêwhiŋ sêndi, ma sêkôm in nayeom. Pol ngô napuc, dec in pi waŋ gi dom, magoc mbu sôc gameŋ Masedonia-nga gi tiyham. ⁴ Laungac naŋ sêkôm gwelen sêwhiŋ in, naŋ si nâe bocdec. Sopate, in Piriŋ atungac akên malac Berea, Aristakus lu Sekundus akên malac Tesalonika, Gaius akên Derbi, ma Tikikus lu Tropimus akên gameŋ Esia-nga, ma Timoti. ⁵ Lau hoŋ dinaŋ sêmuŋ si sêhôn yac sêmbô malac Troas. ⁶ Ma yac ambo malac Pilipai e lau Israel si Mwasin Bolom Yist Mba-nga pacndê, goc akôc waŋ dan bu atên Troas andi. Waŋ dau kêsêlên mbo gwêc nasawa gitôm bêc aman dan su, goc yac ahôc asê Troas ma atap lau dinaŋ sa. Ma yac ambo malac dinaŋ tôm wake sambuc dan.

Pol uŋ Yutikas sa

⁷⁻⁹ Têt Sonda ôbwêc lau sêkên whiŋ-nga sêpitigen bu sênen mwasin dabuŋ. Yac akac sa ambo andu baliŋ dan, andôc nalôm nahô titô-nga ma lau sêkên lam daêsam sêngalên. Pol gauc gêm bu hu Troas sin têt laŋsê, ma bocdinaŋ gêm mêtê baliŋ e timaninhu. Balê wakuc dan nâe Yutikas ndôc gatam atú ma kên danŋa Pol ndê yom e bêc ku in

dulu. In yêc bêc kêlhiŋ dau sin, ma gacgen peŋ sip nom gi akên nalôm nahô-nga dinaŋ. Lau sêsip si bu sêkôc in sa, magoc sêlic bu in mbac ndu su. ¹⁰ Magoc Pol sip gi, hu dau sac balê dau nahô ma kégape in dôn. Ma in sôm têt lau, “Mac ahêgo daôm dom. In tali.” ¹¹ Goc in mbu pi andu nalôm nahô-nga tiyham gi. Ma in pô bolom kôc ma nac sen mwasin dabuŋ. Ma in gic têt in ndê yom tiyham e bêbêc, goc hu nac sin ma kôlhô gi. ¹² Ma balê naŋ Pol uŋ in sa mbo tali tiyham, naŋ lau sêkôc in mbu têt in ndê andu gi ti atac nayeom atu.

Pol têt malac Miletus gi

¹³ Pol gauc gêm bu êŋsêlên ho sen têt malac Asos ndi, ma sôm têt yac bu api waŋ dan andi atap in sa yêc dindê. ¹⁴ Yac a ahôc asê ma in tap yac sa yêc Asos. Ma yac akôc in pi waŋ whiŋ yac, goc atên malac Mitilene a. ¹⁵ Nagalaŋsê yac ahu malac dau sin ma alac e a gi apoc ampiŋ nduc Kios. Têt bêbêc yac alac atên nduc Samos a, ma nagalaŋsê ahôc asê malac Miletus. ¹⁶ Pol tac whiŋ bu lic Om †Pentikos-nga yêc Jerusalem. Tu dinaŋ-nga in gauc gêm bu yac andi nahahô, ahôc gêlêc malac Epesas, ma ambo gameŋ Esia-nga nasawa baliŋ dom.

Pol gic yomsu lau bata Epesas-nga

¹⁷ Têt ndoc yac ambo Miletus, naŋ Pol kên yom têt lau sêkên whiŋ-nga yêc malac Epesas, ma kégalem nac si lau bata sa sêtên in sêmen. ¹⁸ Nac sêhôt asê ma in sôm yom têt nac bocdec bu, “Mac anyalê aneŋ lêt hoŋ naŋ gakôm tôm bêc hoŋ naŋ gambo gawhiŋ mac, têt bêc namata-nga naŋ gahôt asê gameŋ Esia-nga napan e meŋ têt kwahic dec. ¹⁹ Lau Israel-nga sêkên kisa aô napan dec sêkên nawapac atu têt aô. Tigen aô kagwiniŋ dauŋ ma gam akiŋ Pômdau ti tansulu tu mac-nga. ²⁰ Mac anyalê bu yom bocke

nañ gitôm bu nem mac sa, nañ aö gasêc ahuc têt mac dom. Aö gasôm yom hoñ asê timala eñ. Aö kadôhôn mac yêc lhu, ma kadôhôn mac yêc mac nem andu tôm gi. ²¹ Aö gahoc yom asê têt lau Israel ti lau Grik su, bu sênem dau kwi ma sêsôc Anötö ñapu, ma sêkên whiñ yac neñ Pômdau Yisu. ²² Kwahic dec Ñalau Dabuñ kac aö bu watêt Jerusalem wandi. Magoc aö kayalê gêt bocke nañ oc hôc asê aö yêc dindê, nañ dom. ²³ Gêt tigen dec kayalê su, bu yêc malac hoñ Ñalau Dabuñ kên puc aö bu ñawapac oc sêtap aö sa, ma aö oc wandôc gapocwalô. ²⁴ Tigen aö gatôc ti gahêgo dauñ pi gêt dau dom. Aö galic dauñ ñamlic gitôm gêt ñambwa-nga. Aneñ gauc atu bu walhac ñaŋga e wandic dabiñ gwelen nañ Pômdau Yisu kên têt aö. Ma gwelen dau bocdec bu, aö oc wahoc ñawaê ñayham asê pi Anötö ndê mwasiñ. ²⁵ Mac lau hoñ nañ gahoc yom pi Anötö n dê gôliñ asê têt mac su, nañ aŋgô. Kwahic dec aö kayalê bu mac nem danñ oc lic aö aŋôn tiyham dom. ²⁶ Boc-dinañ dec wasôm asê têt mac, bu ñamalac asa nañ tec Anötö ndê yom, nañ aö oc wawêkaiñ inñ ndê ñagêyô dom. ²⁷ Bu aö gawhê Anötö ndê lêt hoñ sa têt mac su, yom danñ siñ dau yêc-nga dom.

²⁸ “Mac lau dindec, ayob daôm ti lau sêkên whiñ-nga hoñ ñapep. Bu Anötö gêmli inñ ndê lau hoñ su ña inñ dau ndê dac, ma Ñalau Dabuñ dau kêyalin mac sa bu ayob ñac. Bocdinañ ayob Anötö ndê domba ñapep. ²⁹ Aö kayalê bu têt ndoc aö wahu mac siñ, nañ kêdôhônwaga tasanñ oc sêmenñ gitôm giam pôm nañ sêsôc sêmenñ bu sêsenñ domba. ³⁰ Ma mac daôm nem lau ñatô oc sêtisa, ma sênem yom ñandô kwi ti yom tasanñ, bu sênsônñ lau ñatô si gauc e sêhu mac ti yom ñandô siñ ma sêñkuc ñac. ³¹ Bocdinañ anem ali ñapanñ. Gauc nem bu tôm yala sambuc tö aö gakênñ puc mac tôm ac ma ôbwêc hoñ ti tañsulu eñ.

³² “Kwahic dec aö wakênñ mac asip Anötö amba. Asap yom pi inñ ndê mwasiñ atu dônñ ñapanñ. Bu yom dau gitôm bu oc puc mac dônñ alhac ñaŋga e awêkaiñ malam yêc undambê awhiñ lau dabuñ hoñ. ³³ Aö tañkwê lau danñ bu sênem aö sa ña gol me silba me ñakwê dom. ³⁴ Mac aŋyalê bu aö dauñ amanñ gakôm gwelenñ tu watap gêt sa bu nem aö ti lau nañ sêkôm gwelenñ sêwhiñ aö, nañ sa. ³⁵ Gwelenñ hoñ nañ aö gakôm nañ tôc asê têt mac bu dakôm gwelenñ atu kaiñ dinañ ñapanñ bu danem lau ñasac sa dandic ñawaê. Gauc nem yom nañ Pômdau Yisu dau sôm bocdec bu, ‘Dakênñ gêt têt lau oc êmwasiñ yac hôc gêlêc lau sêkênñ gêt têt yac, nañ su.’”

³⁶ Pol gic bata ndê yom goc pôn haduc whiñ ñac hoñ, ma teñ mbec. ³⁷ Goc ñac hoñ sêngape inñ dônñ ti sêngutô inñ, ma sêtanñ inñ. ³⁸ Pacndê, goc sêhoñ inñ sêsa wañ si. Ñac si ñalôm ñawapac atu pi inñ ndê yom nañ sôm bu ñac oc sêlic inñ aŋgô tiyham dom.

21

Pol hôc asê gameñ Siria-nga

¹ Yac ahu ñac siñ ma api wañ a tiyham, ma wañ dau sa hêganônñ nduc danñ ñaê Kos, nañ solop gi. Ñagalañsê wañ dau kôc yac atênñ malac Rodes, ma a e wañ sôc malac Patara. ² Yêc dindê yac atap wañ danñ sa, nañ bu têt gameñ Pionisia-nga ndi, dec apwê gi alom ma wañ dau hu Patara siñ. ³ Yac alac e alic nduc Saipras poc ñalôm-nga, ma aŋlêc ambo awê-nga ma anti e asôc malac Taya yêc gameñ Siria-nga, ma asip baö a. Wañ dau kôc wapa malac dinañ-nga ñatô. ⁴ Yêc malac Taya yac atap lau sêkênñ whiñ-nga sa, ma ambo awhiñ ñac tôm bêc 7. Ñalau Dabuñ kên puc ñac dec ñac bu sêlhac Pol ahuc bu têt Jerusalem ndi dom. ⁵ Magoc bêc 7 dinañ su, goc yac ahu ñac siñ bu api wañ tiyham. Lau sêkênñ whiñ-nga ti ñac

si lauwhêi ma balêkoc hon sêhon yac asa gwêc a, ma yêc dindê yac apôn handuc ma atên mbec awhin daun. ⁶ Goc yac akam daun ma ahu daun sinj. Yac api wan ma nac sêlhô sêmbu si.

⁷ Wan dau sa akên Taya ma kêtî e hôc asê malac Tolemâi. Yêc dindê yac atap lau sêkên whin-nga sa ma ambo awhin nac tôm bêc tigenj. ⁸ Nagalansê yac api wan tiyham ma alac e asôc malac Sisaria. Ma yac asip baô a ma ayêc awhin ngac ahen-nga dan naê Pilip. Mun-nga sênjali lau ⁷ sa bu sêndic sam gêj danej-nga, ma Pilip in nac si danj. ⁹ In ndê atuwêi hale sêmbu, nan sem ngac sa su dom, ma Anötö kêmwasinj nac hon bu sêhoc yom asê sêtôm propet. ¹⁰ Yac ambo awhin nac bêc natô su, goc propet dan naê Agabus sip akên gamej Judia-nga menj. ¹¹ In tên yac menj, goc kôc Pol ndê pinjap su, ma sô in dau amba ti ga hi dôn. Ma in sôm, “Nalau Dabun sôm bu nalên tigenj lau Israel-nga nan sêmbu malac Jerusalem, nan oc sêsô pinjap dindê nadau dôn, ma sêkên in sip lau Rom-nga amba.” ¹² Tên ndoc yac anjô yom dau, nan yac ac yao Pol bu pi Jerusalem ndi dom. ¹³ Magoc in ô yom ma sôm, “Tu sake-nga dec mac atan tu aô-nga, ma bu akôm aô nalôm ndi lu? Nac bu sêsô aô dôn me sêndic aô ndu yêc Jerusalem tu Pômdau Yisu ndê naê-nga, nan gitôm.” ¹⁴ Yac alic bu in oc sôc yac mba yom napu dom, dec ahu sinj ma asôm, “Gên nan Pômdau tac whin bu hôc asê, nan nandô sa.”

Pol mbo Jerusalem

¹⁵ Dinaj su, goc yac amasan daun ma api Jerusalem a. ¹⁶ Lau sêkên whin-nga natô akên Sisaria sêwhin yac, ma sêwê yac atên Nason ndê andu a, bu ambo dindê. Nason in

ngac akên nduc Saipras, ma in lau namata-nga nan sêkên whin Yisu, nan si danj. ¹⁷ Tên ndoc yac ahôc asê Jerusalem, nan asidôwai sêkôc yac sa ti atac nayham. ¹⁸ Nagalansê dec Pol ti yac hon a alic Jems, ma lau bata hon sêkac dau sa sêmbu Jems ndê andu. ¹⁹ Pol kam nac, goc gic minj yom pi in ndê gwelenj yêc lau apa si gamej, ma pi gêj hon nan Anötö kôm bu puc gwelenj dau dôn. ²⁰ Nac sêngô yom dau su ma sêmpinj Anötö. Magoc sêsôm tên Pol, “O asidôwa. Lic su nan. Yêc dec, lau Israel-nga daêsam andô sêkên whin Yisu, magoc sêsap Moses ndê yomsu hon dôn napanj. ²¹ Ma nac sêngô nawae bu am kêdôhôn lau Israel-nga nan sêndoc lau apa si gamej, bu sêhu Moses ndê yomsu sinj. Sêngô bu am sôm tên nac bu sêhu yac nej mêtê dasê balêi si namlic natô su-nga, ti yac nej gêbôm natô sinj. ²² Bocdinaj kwahic dec yac oc dakôm bocke? Nac oc sêngô nawae bu am mwenj su. ²³ D ec yac gauc gêm bu am kôm b ocdec. Yac mba lau hale dec sêmbu, nan sêmatinj yom tu bu sênem dabun dau-nga.* ²⁴ Bocdinaj am kôc lau dau sa ma êmkuc yac lau Israel-nga nej lên tamasan daun nawasi sa yêc Anötö anjô-nga, ma nem dabun daôm whin nac. Nem nac sa ma nemlhi gêj bocke nan sêpônâ bu sêndic dabinj yom nan sêmatinj tên Anötö, ma sêngalinj nac kêclauj su. Kôm bocdinaj dec lau Jerusalem-nga oc sêngalê bu yom nan sêngô pi am, nan nahu mbasi. Nac oc sêlic bu am daôm sap yac nej yomsu dôn ma sa lên hon napep. ²⁵ Ma yom nan yac tamatinj pi lau gamej apa-nga nan sêkên whin Yisu, ma dato sip bapia ma dakên tên nac su, nan dec yac oc dasenj su dom. Yac dato tên nac bu sênenj gêj danej-nga

* **21:23** Yom nan lau dinaj sêmatinj tidôn, nan sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Nazirite Vow.’ Lau nan sêmatinj yom dau, nan sêtîmêtê dau napep ti sem dabun dau tu bu sênem akin Anötö, e yom dau natêm pacndê. Nac oc sêngapinj si kêclauj dom e têm dau pacndê, dec sêngalinj kêclauj hon su ma sêkên da natô yêc lôm dabun. Alic Nam 6:1-21.

nañ lau sêkên ti da têt anötöi gwam nañ dom, ma dac ma wata ti dac, nañ sêneñ dañ dom bocdinañ. Ma dato bu sêkôm mêtê mockain-nga dom.”

²⁶ Têt galansê Pol kôc lau hale dinañ sa, goc gic hu têt tu bu êmasañ dau ñawasi sa yêc Anötö anğô-nga, ma kêkuc lêt sênem dabuñ dau-nga whiñ ñac. Goc in sôc lôm dabuñ gi bu kêt ñawaê têt dabuñsiga pi béc bocke ñac si ndoc sênem dabuñ dau-nga oc pacndê, ma ñac tigen-tigen oc sêkên si da.

Sêkôc Pol dôn

²⁷ Pol ndê béc 7 bu êmasañ dau ñawasi sa-nga kêpiñ bu pacndê, ma lau Israel-nga ñatô akêt gameñ Esia-nga sêlic in yêc lôm dabuñ. Goc sêli lau hoñ ñalôm sa bu sêkôc in dôn. ²⁸ Ñac sêmbwêc, “Mac lau Israel-nga, amen anem yac sa. Alic ñgac dec. In ñgac nañ kêtôhôn lau tôm gameñ hoñ, ma pu yac lau Israel-nga ti yac neñ yomsu, ma pu gameñ dindec whiñ. Ma gêt dañ tiyham. In kôc lau Grik ñatô sêsôc lôm dabuñ ñabatêmdö sêmen, dec kôm gameñ dabuñ dindec ñadômbwi sa.” ²⁹ Ñac sêsôm yom dinañ ñahu bu muñ-nga sêlic ñgac Epesas-nga dañ ñaê Tropimus, mbo malac Jerusalem whiñ Pol. Ma ñac gauc gêm bu mboe Pol kôc in têt lôm dabuñ gi. ³⁰ Têt dinañ lau malac-nga hoñ sêli dau sa ñandô ma sic dau sa sêpitigen yêc lôm dabuñ ñabatêmdö. Ñac sêkôc Pol dôn ma sêhê in sa awê gi, goc lau sic gameñ dau ñagatam ahuc. ³¹ Ñac sêkôm bu sêndic in ndu sêmbô, ma lau siñ Rom-nga si ñadau ngô ñawaê bu lau malac Jerusalem-nga hoñ sêli dau sa. ³² Goc ñagahô in kôc lau siñ-nga ti ñac si lau bata ñatô, ma sênti sêtêt lau toñ dinañ si. Ma têt ndoc lau dau sêlic ñgac bata ti in ndê lau siñ-nga, nañ sic Pol tiyham dom.

³³ Goc lau siñ si ñadau kôc ndê lau ma sêkôc Pol dôn, ma in gic atu bu sêsô in dôn ña sen lu. Goc in

ndac lau bu in asa, ma in kôm sac bocke. ³⁴ Lau yêc toñ atu ñalôm sêmbwêc yom tidau-tidau, dec ñgac dau kêtalê bu in gitôm dom bu tap gêt dau ñahu sa. Goc in gic atu bu sêkôc Pol sêtêt lau siñ-nga si gameñ sêndi. ³⁵ Têt ndoc sêhêc asê tunbôm ña-têc nañ yêc gameñ dau ñasactô, nañ lau sêkôm mwasac ñanga bu sêndic Pol ndu. Tu dinañ-nga lau siñ-nga sêhêc in sa lêtôc bu sêkôc in sôc ñac si gameñ sêndi. ³⁶ Ma lau toñ atu nañ sêgkuc, nañ sêmbwêc ñapan, “Ndic in ndu! Ndic in ndu!”

³⁷ Lau siñ-nga bu sêkôc Pol sôc ñac si gameñ ñalôm ndi, magoc in ndac ñac si ñadau bocdec bu, “Gitôm bu wasôm yom dañ têt am, me?” Ma ñgac dau ndac, “Am kêtalê yom Grik, a?” ³⁸ Aô gam gauc bu am ñgac Isip-nga nañ ndoc dê giñga su, gic nem lau gitôm 4,000 sa yêc gameñ sawa, ma kêtîli ñac bu sêndic siñ têt lau Rom-nga.” ³⁹ Magoc Pol sôm, “Mba! Aô ñgac Israel-nga dañ, ma aneñ malac Tasis yêc gameñ Silisia-nga. In malac ñambwa dom, malac tiwaê. Kwahic dec aô bu wandac am gitôm bu wasôm yom têt lau dindec, me mba?” ⁴⁰ Lau siñ-nga si ñadau gêtôc, dec Pol kac dau kwi kalhac têt, ma gic amba têt lau bu sênem dau dôn. Ma têt ndoc gameñ ñaneñ sa, nañ gic hu sôm yom têt ñac ña Yom †Hibru.

22

Pol sôm yom têt lau Jerusalem-nga.

¹ In sôm, “O asidôwai ti damañi. Akêt dañam ma aô waô yom nañ lau sêngôliñ pi aô.” ² Ñac sêngô in sôm yom têt ñac yêc ñac dau si awha, nañ Yom Hibru, dec lau hoñ sem dau dôn ma sêhê dañga in. Goc in sôm, ³ “Aô ñgac Israel-nga. Dinañ kôc aô yêc gameñ Silisia-nga, ma aneñ malachu Tasis. Magoc aô gatiatu yêc malac atu dindec, ma kadôhôn abani si yomsu hoñ

ɲapep eɲ gambo Gamaliel ɲapu. Aö gayêm dauɲ su ɲandô tu wanem akiɲ Anötö-ɲga tòm kwahic dec mac daôm gauc gêm bu akôm. ⁴ Aö gakêɲ kisa lau naɲ sêɲkuc lêɲ wakuc dindec, ma gakêɲ lauwhê ma ɲgac sêkêɲ whiɲ Yisu-ɲga daêsam sêsôc gapocwalô, ma gac atu bu lau sêndic ɲatô ndu. ⁵ Dabuɲsiga ɲamata-ɲga ti lau bata hoɲ sêɲyalê aneɲ gwelen dinaɲ. ɲac lau dinaɲ sêto bapia puc aö dôɲ-ɲga têtɲ lau bata Israel-ɲga naɲ sêmbo malac Damaskas. Têtɲ bêc daɲ aö kasêlêɲ gambo seɲ bu wasip Damaskas wandi, bu wakôc lau sêkêɲ whiɲ Yisu-ɲga yêc dindê sa sêtêɲ Jerusalem sêmeɲ, bu sêkêɲ ɲandê têtɲ ɲac. ⁶ Aö kasêlêɲ e têtɲ ac kac lhu gasuɲ sa Damaskas, ma sep tigeɲ ɲawê undambê-ɲga atu daɲ pô aö. ⁷ Dec gapeɲ gasip nom ma gaɲgô awha daɲ sôm yom têtɲ aö bu, ‘Saul, Saul, tu sake-ɲga am kêɲ kisa aö?’ ⁸ Ma aö gandac bu, ‘O ɲadau, am asa?’ Goc awha dau ô yom ma sôm, ‘Aö Yisu Nasaret-ɲga naɲ am kêɲ kisa.’ ⁹ Lau naɲ sêwhiɲ aö naɲ sêlic ɲawê dau ma sêɲgô awha, magoc sêɲyalê yom naɲ Yisu sôm têtɲ aö, naɲ dom. ¹⁰ Ma aö gandac, ‘Pômdau, aö wakôm sake?’ Ma iɲ sôm, ‘Tisa, ma sôc Damaskas ndi. Ma gêɲ bocke naɲ aö tac whiɲ bu am kôm-ɲga, naɲ aö oc waɲkiɲ lau bu sêwhê sa têtɲ am yêc dindê.’

¹¹ “ɲawê dau kôm aö tanôɲ tipec, bocdinaɲ dec lau naɲ sêwhiɲ aö sêhê aö amanɲ, ma sêwê aö gasôc Damaskas ga. ¹² Ma ɲgac daɲ ɲaê Ananias meɲ gêlic aö. Iɲ ɲgac naɲ sa ndê lêɲ hoɲ kêkuc yomsu Israel-ɲga ɲapep, ma lau Israel Damaskas-ɲga hoɲ sêtoc iɲ sa. ¹³ Iɲ kalhac kêpiɲ aö ma sôm, ‘Asidôwa Saul, tanôm ɲawa sa!’ Ma têtɲ ndoc dinaɲ eɲ aö tanôɲ ɲayham sa e galic iɲ. ¹⁴ Ma iɲ sôm, ‘Damaɲi si Anötö kêyalin am sa bu êmyalê iɲ ndê atac whiɲ, ma bu lic ɲgac gitêɲ Yisu dau, ma bu ɲgô yom yêc iɲ dau whasuɲ. ¹⁵ Ma am oc hoc yom ɲandô pi iɲ asê

têtɲ lau hoɲ, ma sôm yom asê pi gêtɲ hoɲ naɲ am gêlic ti ɲgô su. ¹⁶ Ma kwahic dec am hôɲ sake? Tisa ma lin busaɲgu tu Yisu ndê ɲaê-ɲga bu êɲgwasiɲ am nem sac hoɲ su.’

¹⁷ “Têtɲ ndoc aö gambu gatêɲ Jerusalem gameɲ, naɲ gateɲ mbec gambo lôm dabuɲ e gatuɲ kaiɲ daɲ sa. ¹⁸ Ma galic Pômdau Yisu sôm yom têtɲ aö bocdec bu, ‘ɲagahô, hu Jerusalem siɲ kwahic dec, bu lau dec oc sêkôc yom naɲ am hoc asê pi aö, naɲ sa dom.’ ¹⁹ Dec aö gaö yom ma gasôm, ‘Pômdau, lau dindec sêɲyalê bu muɲ-ɲga aö kasalê lau sêkêɲ whiɲ am-ɲga tòm lôm wê-ɲga hoɲ, bu wandic ɲac ma wakêɲ ɲac sêndôc gapocwalô. ²⁰ Ma têtɲ ndoc naɲ lau sêkêc Steven ndê dac siɲ tu iɲ hoc yom asê pi am-ɲga, naɲ aö galhac ma galic ti atac ɲayham. Ma gayob lau naɲ sêtuc iɲ ɲa hoc, naɲ si ɲakwê.’ ²¹ Goc Pômdau sôm têtɲ aö, ‘Ndi! Aö oc waɲkiɲ am sa yêc lau Israel si gameɲ, bu têtɲ lau apa si gameɲ ndi.’ ”

²² Lau hoɲ sêɲgô Pol ndê yom ti sem dau dôɲ e iɲ sôm yom dinaɲ. Dec sêli awha sa ma sêmbwêc, “Iɲ gitôm bu mbo tali-ɲga dom. Ndic iɲ ndu ɲinga!” ²³ ɲac sêmbwêc ti sêkac si ɲakwê andô-ɲga su ma sêmbalip kop pi lôlôc gi sêmbo. ²⁴ Dec lau siɲ-ɲga si ɲadau kêɲ yatu ɲac bu sêkôc Pol sôc ɲac si gameɲ ndi. Iɲ sôm bu sêhi iɲ ɲa sô, ma sêɲsu iɲ tu bu sêtap sa bu ɲahu bocke dec lau sêmbwêc iɲ ɲalêɲ bocdinaɲ. ²⁵ Sêsô iɲ amba ti gahi dôɲ pi a bu sêhi iɲ, dec Pol sôm têtɲ ɲgac bata naɲ yob lau siɲ-ɲga toɲ daɲ, naɲ bocdec bu, “Bocke? Mac bu ahi ɲgac Rom-ɲga daɲ, naɲ atap giso daɲ sa yêc iɲ dom, naɲ dec oc aɲgili Rom si ɲagôlinɲ, me mba?” ²⁶ ɲgac dau ɲgô Pol ndê yom, dec têtɲ lau siɲ-ɲga si ɲadau gi ma sôm têtɲ iɲ bu, “Am oc kôm sake, bu ɲgac dindê iɲ ɲgac Rom-ɲga?” ²⁷ Goc ɲgac dau têtɲ Pol gi ma ndac iɲ, “Sôm asê têtɲ aö. Am ɲgac Rom-

nga, me mba?" Ma Pol sôm, "Aêc."
²⁸ Dec lau siñ-nga si ñadau sôm, "Aö gahu awa atu siñ dec gamlhi aneñ bapia bu wati ñgac Rom-nga." Magoc Pol sôm, "Aö damañ in ñgac Rom-nga, ma bocdinañ dec aö ñgac Rom-nga gawhiñ."

²⁹ Yom dau kôm ñgac dau sö ñandô, bu in kôc Pol ma sô in dôñ, magoc kêyalê dom bu in ñgac Rom-nga. Ma lau nañ bu sêñsu Pol, nañ ñagahô sêkac dau su yêc in.

Pol kalhac lau bata Israel-nga anğô-nga

³⁰ Lau siñ-nga si ñadau bu tap sa bu ñahu bocke dec lau Israel-nga sêñgôlin yom pi Pol. Bocdinañ ñagalañsê bêbêc in kêñ yatu bu lau dabuñsiga ti lau bata Sanedrin-nga hoñ sêkac dau sa, goc kôc Pol su yêc lau siñ-nga si gameñ, ma kêñ in kalhac ñac anğô-nga.

23

¹ Pol tahê lau Sanedrin-ñg a hoñ ma sôm, "O aneñ asidôwai. Aö neñ atac pa su pi lêñ hoñ nañ gasa tu wanem akiñ Anötö-nga ñapan, e meñ têtñ acsalô lec galhac mac anôm-nga." ² Dabuñsiga ñamata-nga ñaê Ananias ñgô yom dinañ, dec sôm têtñ lau nañ sêlhac sêmpiñ Pol bu sêtap in sôc tókwa. ³ Goc Pol sôm têtñ in, "Anötö oc ndic am ô! Bocke dec am ndöc tu êmatôc aö êñkuc yomsu Israel-nga, magoc am daôm sôm lau sêtap aö dec kêgîlî yomsu dau? Am gitôm a nañ ñadômbwê-nga ñawasi, magoc ñalôm-nga sop weñ sa." ⁴ Lau nañ sêlhac sêmpiñ Pol sêsôm têtñ in bu, "Bocke dec am sôm yom sac-sac pi Anötö ndê dabuñsiga ñamata-nga?" ⁵ Ma Pol ô yom ma sôm, "Asidôwai. Aö kayalê dom bu in dabuñsiga ñamata-nga. Bu sêto yom yêc bocdec bu, 'Sôm yom sac pi ñgac nañ gêm gôlin nem lau, nañ dom.' "

⁶ Pol kêyalê bu lau Sanedrin-nga ñatô ñac lau Palêsai, ma ñatô ñac

lau Sadiusi. Tu dinañ-nga dec in mbwêc yom têtñ ñac bocdec bu, "Aneñ asidôwai anğô. Aö damañ in Palêsai dañ, ma aö bocdinañ. Aö gakêñ whiñ bu yac oc datisa akêñ lau batê-nga. Ma kwahic dec ñac bu sêmatôc aö tu yom dinañ-nga." ⁷ Têtñ ndoc in sôm yom dinañ, dec lau Sanedrin-nga sêwhê dau kôc, ma lau Sadiusi ti lau Palêsai sêseñ dau. ⁸ Sêseñ dau ñahu bu lau Sadiusi sêkêñ whiñ dom bu lau batê oc sêtisa tiyham, ma sêsôm bu anela ma ñalau dañ sêmbo dom. Magoc lau Palêsai sêkêñ whiñ gêtñ hoñ dinañ.

⁹ Bocdinañ lau dau sêli dau sa ñalêñ sac. Ma Palêsai ñatô nañ sêndôhôn yomsu, nañ sêtisa ma sêsôm yom ti ñanğa, "Yac atap giso dañ sa yêc ñgac dindéc dom. Mboe anela me ñalau dañ kêñ yom nañ in êlêmê hoc asê têtñ lau, nañ têtñ in." ¹⁰ Kêpiñ bu siñ hóc asê, dec lau siñ-nga si ñadau töc bu mboe lau oc sêkac Pol kôc ndi lu. Bocdinañ in kêkiñ in ndê lau siñ-nga bu sêsa sêndi ti ñanğa ma sêñgaho Pol su yêc lau dinañ, ma sêkôc in mbu têtñ ñac si gameñ ndi tiyham.

¹¹ Têtñ ôbwêc Pômdau hoc dau asê têtñ Pol ma sôm, "Hêgo daôm dom, puc daôm dôñ! Am hoc yom asê pi aö su yêc Jerusalem, ma am oc kôm bocdinañ yêc malac Rom whiñ."

Lau Israel-nga sêkic yom bu sêndic Pol ndu

¹² Galañsê bêbêc lau Israel-nga ñatô sêkic yom bu sêndic Pol ndu. Ma sêmatin pwac têtñ dau bu oc sêneñ me sênôm gêtñ dom e in mbac ndu su. ¹³ Lauñgac nañ bu sêkôm gêtñ dau nañ si namba hóc gêlêc 40 su. ¹⁴ Ñac sêtêtñ dabuñsiga atu-tu ti lau bata ñatô si, ma sêsôm, "Yac amatin pwac bu aneñ gêtñ dom e andic Pol ndu su nañ. ¹⁵ Bocdinañ yac gauc gêm bu mac awhiñ lau Sanedrin-nga andac lau siñ si ñadau bu hu Pol siñ têtñ mac, bu andac in pi gêtñ ñatô tiyham. Ma yac oc asin

ambo senj bu têtj ndoc sêwê inj sêsa sêmenj, nanj yac andic inj ndu.”

¹⁶ Pol lhuwê atungac ngô gêtj dau nawae, dec sôc lau sinj-nga si gamej têtj Pol gi ma sôm asê têtj inj. ¹⁷ Pol ngô su dec ta ngac nanj yob lau sinj-nga toj danj ma sôm têtj inj, “Kôc balê dindêc têtj mac nem ndau ndi. Inj kôc yom danj bu sôm têtj inj.”

¹⁸ Goc ngac sinj-nga dinanj wê balê dau têtj nac si ndau gi ma sôm, “Pol, ngac nanj ndôc gapocwalô, nanj ndac aô bu wakôc balê dindêc têtj am menj, bu inj kôc yom danj bu sôm têtj am.” ¹⁹ Ngac dau kêm balê dau sa ma injlu sêsa ahic si, ma inj ndac inj bu, “Am kôc yom bocke bu sôm têtj aô?” ²⁰ Goc balê dau sôm, “Lau Israel-nga sêkic yom bu sêndac am bu êmkinj Pol ndi lhac lau Sanedrin-nga angô-nga têtj lansê, bu nac tac whinj bu sêndac inj tu yom natô-nga.

²¹ Ngô nac si yom dom, bu nac si lau hôc g êlêc 40 sem nenej sêhôn inj sêmbô senj. Lau dau sêsôm tidôn su bu sênejen ma sênôm gêtj dom e sêndic inj ndu. Nac kwahic dec sêmasanj dau sêmbô, sêhôn bu am lôc têtj nac si yom.” ²² Lau sinj-nga si ndau ngô balê dau ndê yom su, goc kêkinj inj sa gi ma gic yomsu inj bocdec bu, “Sôm têtj lau danj dom bu am mwenj kêtj nawae dindêc têtj aô.”

Sêkôc Pol têtj malac Sisaria gi

²³ Goc inj ta ndê ngac lu nanj sêyob lau sinj-nga toj lu nanj sêtên inj sêmenj, ma sôm têtj injlu bu, “Andic lau sinj-nga tôm 200 sa, ma lau sinj sêndôc hosi-nga 70, ma lau sinj kêm-nga 200 sêwhinj. Asôm bu sêmasanj dau bu sêtên malac Sisaria sêndi têtj 9 kilok ôbwêc dindêc. ²⁴ Amasanj hosi tu Pol ndôc nahô-nga, ma ayob inj napep e akên inj sip gôlinjwaga Rom-nga Filiks amba.” ²⁵ Ma ngac atu dau to bapja danj bocdec:

²⁶ Aô Klaudias Lisias dec gato têtj am ngac atu gôlinjwaga Filiks. Acsalô nayham am.

²⁷ Lau Israel-nga sêkôc ngac

dindêc dôn ma bu sêndic inj ndu. Magoc aô gatap sa bu inj ngac Rom-nga danj, dec aô ti nejen lau sinj-nga angaho inj su yêc nac amba. ²⁸ Aô bu watap yom nanj sêngôlinj pi inj, nanj nahu sa, dec gakên inj kalhac lau Israel si lau bata Sanedrin-nga angô-nga bu sênsahê inj. ²⁹ Aô gatap sa bu yom nanj sêngôlinj pi inj, nanj hêganôn lau Israel-nga si yomsu. Magoc aô gatap yom danj sa gitôm bu yac andic inj ndu me akên inj ndôc gapocwalô-nga dom. ³⁰ Malô aô gangô nawae bu lau natô sêkic yom gelec bu sêndic inj ndu. Bocdinajen dec aô kakinj inj têtj am goloc nahahô, bu am êmatôc inj ndê yom. Ma aô gac a tu lau nanj sêngôlinj yom pi inj, bu sêwhê yom dau sa têtj am.

³¹ Inj to yom dau su, goc kêtj bapja sip injlu amba, ma injlu sic lau sinj-nga sa ma sêkôm tôm inj gic atu nac. Têtj ôbwêc dau dinanj sêkôc Pol whinj nac, ma sêsa sêtên malac Antipatris si. ³² Galansê bêbêc lau sinj-nga nanj sênsêlên sêmbô nom, nanj sêlhô sêmbu sêtên si gamej yêc Jerusalem si. Ma lau sinj-nga nanj sêndôc hosi sêhojen Pol sa si. ³³ Têtj ndoc sêhôn asê Sisaria, nanj sêkên Pol ti bapja dau têtj gôlinjwaga Filiks. ³⁴ Ma inj sam bapja dau, goc ndac Pol bu inj ngac gamejen bocke-nga. Ma tap sa bu inj ngac gamejen Silisia-nga. ³⁵ Goc sôm, “Aô oc wangô am nem yom, têtj ndoc lau nanj sêngôlinj yom pi am, nanj sêhôn asê.” Goc inj kêtj yatu inj ndê lau bu sêyob Pol yêc andu atu nanj munj-nga Kinj Herod kwê sa nanj.

24

Pol kalhac Filiks angô-nga

¹ Bêc 5 ginjga su, goc dabunjsiga namata-nga Ananias ti lau bata Israel-nga natô sêsip malac Sisaria si, bu sêkên yom nanj sêngôlinj pi Pol, têtj gôlinjwaga Filiks. Ma sêkôc

ngac dan ñaê Tetulus whiñ ñac, bu nem ñac awaha têt Filiks. ²⁻³ Lau sêkôc Pol sôc men, goc Tetulus gic hu sôm ndê yom têt Filiks bocdec bu, “O ñac ñayham kêlêc Filiks. Am gêm gôlin yac ñapep, dec yac ambo ñayham ma ti yom malô ñasawa baliñ su. Am ñgac tigauc dec kêmasañ lêt wakuc ñayham ñatô, nañ lau gameñ dindêc-nga kwahic dec sêñkuc sêmbo. Yac ti mba lau hoñ nañ sêmbo am nem gôlin ñapu, nañ bu anem danje am ñapan. ⁴ Aô bu wanjain am nem têt dom, ma bu wakôm am lic ñakam sa dom. Bocdinañ wandac am bu ngô yac mba yom apê lec. ⁵ Ngac dindêc in ñgac êngilí lau-nga, ma gêli lau Israel-nga ñalôm sa têt gameñ hoñ. In lau toñ nañ sêñkuc yom so pi ñgac Nasaret-nga dinañ, nañ si ñgac ñamata-nga. ⁶⁻⁷ Ma gêt dan whiñ. In bu kôm mêtê nañ toc yac mba lôm dabuñ sa bu gameñ dabuñ dom. Tu dinañ-nga dec yac akôc in dôñ.* ⁸ Am daôm bu kip in sa, dec am oc tap sa bu yom hoñ nañ yac anjôlin pi in, nañ yomandô.” ⁹ Tetulus sôm in ndê yom dinañ, goc lau Israel-nga hoñ nañ sêwhiñ in, nañ sêpuc in ndê yom dôñ ma sêsôm bu yomandô.

¹⁰ Goc gôlinwaga Filiks têt amba têt Pol bu sôm ndê yom, dec Pol sôm, “Aô kayalê bu am gêm gôlin gameñ dindêc ma kêmatôc lau si yom têt yala ñatô su. Bocdinañ aô atac ñayham bu wasôm aneñ yom têt am ma waô yom nañ sêngôlin pi aô. ¹¹ Am bu ndac lau ñatô, dec am oc tap sa ñagahô bu bêc 12 gi su, nañ gapi Jerusalem ga, tu bu watoc Anötö sa-nga. ¹² Lau nañ sêngôlin yom pi aô, nañ sênyalê su bu aô gakôm mêtê sac dan dom. Aô gasôm ñamalac dan yêc lôm dabuñ dom, ma gali lau ñalôm sa

yêc lau Israel si lôm wê-nga me yêc malac Jerusalem ñalôm dom. ¹³ Bocdinañ yom nañ sêngôlin pi aô, nañ ñac gitôm dom bu oc sêtôc asê bu yomandô. ¹⁴ Magoc yom ñandô tigeñ dec wasôm asê têt am bocdec bu. Aô gam akiñ damani si Anötö kakuc lêt wakuc têt lau sêkêt whiñ Yisu-nga sêñkuc. Lau dinañ sêlic lêt dau bu lêt so. Magoc aô gakêt whiñ yom hoñ nañ kêkuc Moses ndê yomsu ti yom hoñ nañ lau propet sêto muñ su. ¹⁵ Ma gakêt batan bu Anötö oc uñ lau gitêt ma lau sac hoñ sa akêt lau batê-nga têt ñac lau dindê sêkêt whiñ. ¹⁶ Ñalêt dinañ dec aô kasahê bu wasa neñ lêt hoñ solop en tu bu walhac ti neñ atac pa su yêc Anötö ti ñamalac anjô-nga. ¹⁷ Aô gahu Jerusalem siñ yala neñ su, ma kwahic dec gambu gatêt Jerusalem ga, bu wanem aneñ lau Israel-nga si lau ñalôm sawa sa, ma bu wakêt da têt Anötö. ¹⁸ Aô kakuc lau Israel-nga si lêt sêmasañ dau ñawasi sa yêc Anötö anjô-nga muñ su, goc gasôc lôm dabuñ ga bu wakêt neñ da. Ma têt ndoc dinañ lau Israel-nga ñatô akêt gameñ Esia-nga sêlic aô. Aô gac lau toñ atu sa dom, ma gali lau ñalôm sa bu sêkôm kisa dom. ¹⁹ Ñac lau Esia-nga dau sic hu sêngôlin yom pi aô, ma bocdinañ ñac bu gauc nem bu aô gakôm giso, dec ñac dau sêmeñ ma sêsôm asê têt am. ²⁰ Bu mba, goc sôm têt lau Israel-nga nañ kwahic sêmbo dec, bu sêtôc asê têt am, giso bocke nañ lau Israel si lau bata Sanedrin-nga sêtap sa yêc aô. ²¹ Mboe ñac sêlic aô sac ma sêkêt aô galhac am anôm-nga bu êmatôc aô, pi yom tigeñ nañ aô gambwêc têt ñac bocdec bu, ‘Aô gakêt whiñ bu yac oc datisa akêt lau batê-nga.’ ”

²² Filiks ngô ti kêyalê yom daêsam

* **24:6-7** Yêc bapia akwa ñandô nañ ñabatiñ 6b ma ndi têt 8a sêmbo dom. Lau atu-tu gauc gêm bu lau ñatô sêto ñabatiñ 6b-8a tinjambu-nga. Yom dau yêc bocdec bu: ... ma yac bu amatôc in êñkuc yac mba yomsu. vs7 Magoc lau siñ-nga si ñadau Lisias ti ndê lau siñ-nga daêsam sêmeñ sêngaho in su yêc yac aman. vs8 Ma Lisias gic atu bu lau nañ sêngôlin yom pi in, nañ sêmeñ sêsôm asê têt am.

su pi lau sêkêñ whiñ Yisu-nga si lêt wakuc. Bocdinañ dec iñ gic bata yom, ma sôm têt lau Israel-nga nañ sêmen akêñ Jerusalem, “Têt ndoc lau siñ-nga si ñadau Lisias men akêñ Jerusalem, nañ aö oc wasôm aneñ gauc asê pi mac nem yom.”²³ Goc iñ gic atu ñgac nañ yob lau siñ-nga toñ dañ, bu sêyob Pol ñapep, magoc sêsô iñ dôn dom. Ma iñ sôm têt iñ bu kêt ñasawa têt Pol ndê lau nañ bu sêndic iñ kês ti sênem iñ sa, ma lhac ñac ahuc dom.

Sêyob Pol sêmbo Sisaria

²⁴ Bêc ñatô giñga su, dec Filiks lu nawhê Drusila, nañ awhê Israel-nga dañ, sêngalêm Pol bu sêngô iñ whê yom sa pi lau sêkêñ whiñ Yisu Kilisi-nga si lêt. ²⁵ Pol gêm yomgalôm whiñ iñlu ma sôm yom ñasawa hic baliñ, pi lêt nañ lau sêti lau gitêt, ma sêtimêtê dau ñapep, ma pi Anötö ndê bêc êmatôc lau-nga nañ oc men sa. Yom dau kôm Filiks töc dau sa, dec sôm, “Nañ gitôm, am lhö mbu ndi. Têt ndoc aö bu walic ñasawa ñayham dañ, nañ wakêt yom am tiyham.” ²⁶ Ma tiñambu iñ kêgalêm Pol ti gêm yomgalôm whiñ iñ tidim daêsam, bu iñ kêt bata bu Pol oc kêt awa têt iñ, bu nemlhi dau su yêc gapocwalô.

²⁷ Filiks bu kôm lau Israel-nga sêlic iñ ñayham, dec kêt Pol ndöc gapocwalô ñapañ. Yala lu giñga su, goc Pokias Festus ti gôliñwaga ô Filiks su.

25

Pol kalhac Festus anğô-nga

¹ Têt ndoc Festus hóc asê bu nem gôliñ gameñ dinañ, nañ iñ mbo malac Sisaria tôm bêc tö eñ, goc pi Jerusalem gi. ² Ma yêc dindê dabuñsiga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêpitigen, ma yom nañ sêngôliñ pi Pol su, nañ sêhoc asê têt Festus. ³ Ñac sêndac bu iñ bu lic ñac ñayham, dec kêt Pol mbu pi Jerusalem ndi. Ñac sêndac gêt dau, ñahu bu ñac sêmatin yom

tidôn su gelec, bu sêkêñ lau ñatô sêsiñ sêmbo señ bu sêndic Pol ndu. ⁴ Magoc Festus ô yom ma sôm, “Pol dê sêyob sêmbo Sisaria, ma malô goc aö dañ oc wambu watêt malac dinañ wandi. ⁵ Mac asôm bu iñ kôm giso, dec akêñ nem lau bata ñatô sêwhiñ aö, bu sêsôm mac nem yom pi iñ asê têt aö yêc dindê.”

⁶ Festus mbo Jerusalem bêc 8 me 10 su, goc sip Sisaria gi. Ma têt ñagalañsê iñ gi ndöc iñ ndê pôn êmatôc yom-nga, ma gic atu bu sêkôc Pol men lhac iñ anğô-nga. ⁷ Têt ndoc Pol hóc asê, nañ lau Israel-nga nañ sêmen akêñ malac Jerusalem, nañ sêlhac sêngihi iñ ahuc, ma sêsôm bu iñ kôm giso atu. Sêngôliñ yom daêsam pi iñ, magoc gitôm dom bu sêtôc ñandô asê. ⁸ Goc Pol sôm ndê yom asê bocdec bu, “Aö gakôm giso dañ pi lôm dabuñ dom, ma kagili lau Israel si yomsu, me Sisa ndê ñagôliñ dañ dom.”

⁹ Festus tac whiñ bu lau Israel-nga sêlic iñ ñayham, dec ndac Pol, “Am gêlic ñayham bu pwi Jerusalem ndi, ma aö wañsahê ñac si yom pi am yêc dindê, me mba?” ¹⁰ Ma Pol sôm, “Mba. Aö ñgac Rom-nga, ma am ndöc nem pôn êmatôc yom-nga gêm Sisa anğô. Bocdinañ êmatôc yom nañ sêngôliñ pi aö yêc dindê man. Am kêtalê tidôn su bu aö gakôm giso dañ têt lau Israel-nga dom. ¹¹ Aö bu wakôm giso dañ nañ gic waê bu wambac ndu, nañ dec ndic aö ndu. Magoc yom nañ lau Israel-nga dindê sêngôliñ pi aö, nañ bu ñandô mba, dec solop dom bu am kêt aö wasip ñac amba. Sisa dau goc êmatôc aneñ yom yêc malac Rom!”

¹² Têt dinañ Festus gêm yomgalôm whiñ lau atu-tu nañ sêmbo iñ ndê gôliñ ñapu, goc sôm têt Pol, “Am ndac bu Sisa êmatôc nem yom. Bocdinañ dec am oc têt Sisa ndi.”

Festus lu Kinj Agripa sem yomgalôm pi Pol

¹³ Bêc ñatô giñga su, goc Kinj Agripa* lu lhuwê Berenis sêhóc asê Sisaria bu sêti ñaclên Festus. ¹⁴ Inlu sêmbo sêwhiñ inj bêc daêsam su, goc Festus gic miñ pi Pol ma sôm t êñ Kinj Agripa, “Ñgac dañ mbo dec, nañ Filiks kêñ ndóc gapocwalô ñapañ e meñ têtñ kwahic dec. ¹⁵ Têtñ ndoc aö gapi Jerusalem ga, nañ dabunsi ga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêngôlin yom pi inj, ma sêndac aö bu walôc bu inj mbac ndu. ¹⁶ Aö gawhê sa têtñ ñac bu yac lau Rom-nga neñ mêtê bocdec bu. Dandic ñamalac dañ ndu dom e dakên ñasawa têtñ inj bu lhac lau nañ sêngôlin yom pi inj, nañ anjô-nga, ma inj ô ñac si yom su nañ. ¹⁷ Têtñ ndoc ñac si lau ñatô sêsip akên Jerusalem sêwhiñ aö, nañ gahôn bêc daêsam dom. Aö gahóc asê, ma galañsê bêbêc aö gac atu aneñ lau bu sêkôc ñgac dau sôc meñ lhac aneñ pôn wamatôc yom-nga ña-ndô-nga. ¹⁸ Lau dau sêtisa bu sêngôlin yom pi inj, ma aö gauc gêm bu ñac oc sêtôc inj ndê giso ñandô dañ asê. Magoc mba! ¹⁹ Ñac sêsôm yom pi ñac dau si mêtê sênem akiñ si anötô-nga, nañ ñac gauc gêm bu Pol kêkuc dom. Ma sêlic inj sac pi ñgac batê dañ ñaê Yisu, nañ Pol sôm bu tisa akên lau batê-nga ma mbo tali tiyham. ²⁰ Aö gapônda dañ tu lêtñ wamatôc yom kaiñ dinañ-nga. Bocdinañ aö gasôm têtñ Pol bu inj bu tac whiñ bu pi Jerusalem ndi, dec yac oc amatôc inj ndê yom yêc dindê. ²¹ Magoc Pol tec ma ndac bu Sisa dau êmatôc inj ndê yom, dec aö gac atu bu aneñ lau sêyob inj e wanñiñ inj têtñ Sisa ndi.” ²² Goc Agripa sôm têtñ Festus, “Aö dañ atac whiñ bu wanjô ñamalac dau ndê yom.” Ma Festus sôm, “Bocdinañ, lañsê nañ am ngô inj ndê yom.”

Pol kalhac Agripa anjô-nga

²³ Têtñ galañsê Agripa lu Berenis sêsôc si gólôn kinj-nga sa, goc sêsôc andu sêngô yom-nga ñalôm si sêndôc. Ma lau bata siñ-nga ti lau bata malac-nga hon sêwhiñ inj. Goc Festus kêñ yatu bu sêkôc Pol sôc meñ. ²⁴ Ma inj sôm, “Kinj Agripa ti mac lau hon nañ ambo dindêc. Alic inj ñgac dec. Lau Israel-nga hon sêten aö yêc Jerusalem ma yêc malac Sisaria dindêc, bu walôc bu inj mbac ndu. ²⁵ Magoc aö gatap inj ndê giso dañ sa, nañ gitôm bu dandic inj ndu-nga dom. Ma inj dau ndac bu Sisa êmatôc inj ndê yom, madec aö bu wanñiñ inj têtñ Rom ndi. ²⁶ Ma kwahic dec aö bu wato bapia dañ têtñ Sisa, magoc aö kayalê yom ñandô dañ bu wato pi ñgac dindêc-nga dom. Tu dinañ-nga Kinj Agripa, aö gakên inj kalhac am ti mac lau hon anjôm-nga, bu dakip yom hon sa, ma datap yom ñandô dañ sa, nañ tôm bu wato têtñ Sisa. ²⁷ Yac bu tanñiñ ñamalac g apocwalô-nga dañ têtñ Sisa, magoc dawhê inj ndê giso ñahu sa whiñ dom, oc solop dom.”

26

Pol whê dau sa têtñ Agripa

¹ Têtñ dinañ Kinj Agripa sôm têtñ Pol, “Aö wakên ñasawa bu am sôm yom tu daôm-nga.” Goc Pol hóc amba sa têtñ lau, ma gic hu sôm inj ndê yom bocdec bu, ² “Kinj Agripa, kwahic dec aö bu waô yom hon nañ lau Israel-nga sêngôlin pi aö. Ma aö atac ñayham bu wasôm asê walhac am anjôm-nga. ³ Gêñ atu dañ whiñ bocdec bu, lau Israel-nga si mêtê ti yom nañ sêwhê dau kôc pi, nañ am kêyalê tidôn su. Bocdinañ aö wandac am bu kêñ ñasawa hic baliñ têtñ aö bu wasôm neñ yom hon asê. ⁴ Lau Israel-nga hon sênyalê aneñ lêtñ têtñ ndoc gambo balê-nga yêc dañ neñ gameñ, ma lêtñ nañ gasa têtñ ndoc gambo Jerusalem, nañ

* **25:13** Kinj Agripa gêm gôlin gameñ dañ yêc bugicton Galili-nga ñamakê, ma ndóc malac Sisaria Pilipai. Inj †Herod Agripa I (Apo 12:1-23) ndê atunñgac.

bocdinaŋ. ⁵ Lau Palêsai ŋac lau naŋ sem akiŋ Anötö ŋaŋga sêhóc gêlêc lau Israel-ŋga ŋatô su. Ma oc tòm bu lau dinaŋ naŋ sêŋyalê aö têm baliŋ su, naŋ sêwhê sa bu aö kakuc lau Palêsai si lêŋ dinaŋ. Magoc sêsôm asê dom. ⁶ Aö gakêŋ batan gêŋ naŋ Anötö gic bata têtŋ damaŋi, ma tu dinaŋ-ŋga kwahic dec sêkêŋ aö galhac am aŋôm-ŋga. ⁷ Yac lau Israel-ŋga mba toŋ 12 sem akiŋ Anötö acsalô ti ôbwêc, ma sêkêŋ bata bu sêlic gêŋ naŋ Anötö gic bata, naŋ ŋandô sa. O kiŋ, aö wasôm têtŋ am bu lau Israel-ŋga sêkêŋ kisa aö tu gêŋ dinaŋ-ŋga eŋ. ⁸ Yac akêŋ batan bu Anötö oc uŋ lau batê sa tiyham, ma bocke dec mac lau ŋatô asô ti gauc gêm bu gêŋ dau oc tòm dom bu ŋandô sa?

⁹ “Muŋ-ŋga lê aö dauŋ gauc gêm tidônŋ ma galic ŋayham bu wakôm gêŋ daêsam tu wakêŋ kisa lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Nasaret-ŋga. ¹⁰ Ma gêŋ dau dinaŋ dec gakôm yêc Jerusalem. Dabuŋsiga atu-tu sêlic ŋayham ma sêlóc têtŋ aö bu wakôc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga daêsam dônŋ, ma wakêŋ ŋac sêndöc gapocwalô. Ma têtŋ ndoc sic ŋac si lau ŋatô ndu, naŋ aö galhac gawhiŋ ŋac ma galic ŋayham. ¹¹ Tòm têm daêsam aö galom-galom lôm wê-ŋga hoŋ ma kasalê lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga bu wakêŋ ŋagêyô têtŋ ŋac. Aö gauc gêm bu wakêŋ ŋandê têtŋ ŋac e sêsôm yom sac sambuc.* Aö atac tec ŋac ŋandô, bocdinaŋ kasêlêŋ gatêŋ lau gameŋ apa-ŋga si malac atu-tu bu wakêŋ kisa têtŋ Yisu ndê lau.

¹²⁻¹³ “O kiŋ, têtŋ bêc daŋ dabuŋ-si ga atu-tu sêŋyaliŋ aö sa ma sêŋkiŋ aö bu wasip malac Damaskas wandi. Aö kasêlêŋ gambo seŋ, ma têtŋ ac kalhac lhu ŋawê atu daŋ sip akêŋ undambê ma pô aö ti lau naŋ

sêwhiŋ aö. ¹⁴ Yac hoŋ apenŋ asip nom, ma aö gaŋgô awha daŋ sôm yom têtŋ aö yêc Yom Hibu bocdec bu, ‘Saul, Saul, tu sake-ŋga am kêtŋ kisa aö? Am gitôm bôc naŋ gêli dau sa têtŋ ŋadau ndê gôliŋ dec tap ŋandê sa.’ ¹⁵ Têtŋ ndoc dinaŋ aö gandac, ‘O ŋadau, am asa?’ Ma iŋ ô yom ma sôm, ‘Aö Yisu, naŋ am kêtŋ kisa. ¹⁶ Kwahic dec tisa. Aö gahoc dauŋ asê têtŋ am, ma kayaliŋ am sa bu nem akiŋ aö. Ma gêŋ naŋ am kêyalê pi aö, ti gêŋ naŋ watôc têtŋ am, naŋ am oc hoc asê têtŋ lau. ¹⁷ Aö waŋgaho am su yêc lau Israel-ŋga amba, ma yêc lau naŋ lau Israel dom, naŋ si amba whiŋ. Kwahic dec waŋkiŋ am têtŋ lau gameŋ apa-ŋga dinaŋ ndi. ¹⁸ Am oc kôm ŋac tandô po asê e sêkac dau kwi ma sêhu seŋ ŋasec-ŋga ma Sadaŋ ndê gôliŋ siŋ, ma sêsa seŋ ŋawê-ŋga ma sêsôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu. Ma lau naŋ sêkac si ŋalôm kwi, naŋ dec Anötö oc suc ŋac si sac kwi, ma kêtŋ ŋac sêwêkaiŋ gameŋ sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga sêwhiŋ lau naŋ sêti lau dabuŋ tu ŋac si sêkêŋ whiŋ aö-ŋga.’

¹⁹ “O kiŋ Agripa. Aö galic Yisu hoc dau asê akêŋ undambê, ma aö gaŋgô iŋ ndê yom dec gasôc ŋapu. ²⁰ Aö gam mêtê lau bu sênem dau kwi ma sêsôc Anötö ŋapu, ma sêkôm mêtê gitêŋ bu sêtôc asê bu ŋac sem dau kwi ŋandô. Aö gac hu yêc malac Damaskas, ma malô goc gam mêtê yêc Jerusalem, ma yêc gameŋ Judia-ŋga hoŋ e gatêŋ lau apa si gameŋ whiŋ. ²¹ Tu dinaŋ-ŋga dec lau Israel-ŋga sêkôc aö dônŋ yêc lôm dabuŋ, ma bu sêndic aö ndu. ²² Magoc Anötö yob aö ŋapep e meŋ têtŋ acsalô dindêc aö galhac am aŋôm-ŋga. Ma kwahic dec aö wasôm asê têtŋ lau hoŋ, lau tiwaê ma lau waêmba sêwhiŋ, bu yom hoŋ naŋ aö gahoc asê pi Yisu, naŋ ŋadaŋ

* **26:11** Yom sac sambuc - yêc Yom Inglis sêsam bu ‘blasphemy’. Lau ŋatô gauc gêm bu Pol ndê yom dau ŋahu bu iŋ bu kêtŋ ŋandê têtŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga e sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ ma sêpu Yisu. Ma lau ŋatô gauc gêm bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêlhac ŋaŋga ma sêsôm bu Yisu iŋ Anötö ndê Atu, dec Pol ti lau Israel-ŋga oc sêlic yom dau bu yom sac sambuc gitôm bu sêndic ŋac ndu. Alic yom ŋatô yêc Mat 26:63-66.

so yom nan Moses ma lau propet sêhoc asê gwanan su pi gêñ nan oc hôc asê, nan dom. ²³ Nac sêsôm bu Mesaya oc hôc ñandê e mbac ndu, ma tiñambu in oc ti ngac ñamata-nga bu tisa akên lau batê-nga, ma hoc yom asê pi Anötö ndê lêt nem lau si sêmbo tali-nga têt in ndê lau Israel-nga, ma têt lau nan lau Israel dom, nan sêwhin. Yom dau oc tôm ñawê bu pô gameñ ñasec-nga.”

²⁴ Pol whê ndê yom sa mbo, ma Festus mbwêc in awha ahuc ma sôm, “Pol, am nem yom in yom solop dom. Yom daêsam nan sêndôhôn têt am, nan kôm am nem gauc kêtson.” ²⁵ Magoc Pol ô yom ma sôm, “O ngac atu Festus, aô neñ gauc kêtson dom. Aneñ yom in yom solop ma yom ñandô. ²⁶ Gêt hon dindêc hôc asê yêc lhu, ma bocdinañ dec kin Agripa gitôm dom bu nem gauc gêt dau. Yomandô! In kêyalê gêt hon dindêc su, ma bocdinañ aô gasôm neñ yom asê têt in yêc awê. ²⁷ Kin Agripa, am kêt whin lau propet si yom pi Mesaya, me mba? Aô gauc gêm bu am oc kêt whin su.” ²⁸ Dec Agripa sôm têt Pol, “Am gauc gêm bu ñasawa apê lec am oc kac aneñ ñalôm kwi bu wakêt whin Yisu, a?” ²⁹ Ma Pol ô yom ma sôm, “Aô bu wasôm yom ñasawa apê me ñasawa baliñ, aô oc atac whin gêt tigen. Aô wateñ mbec pi am ti mac lau hon nan anğô aneñ yom dindêc, bu Anötö kôm mac hon andi atôm aô ma akêt whin Yisu, magoc bu kôm mac atôm aô tu gandöc gapocwalô-nga lec dom.”

³⁰ Pol sôm in ndê yom meñ têt dinañ, goc Kin Agripa tisa, ma gôlinwaga Festus ti Berenis ma lau hon nan sêndöc sêwhin in, nan sêtisa bocdinañ. ³¹ Nac sêhu andu dau sin, ma sem yomgalôm têt dau ma sêsôm, “Ngac dindêc kôm giso dan nan tôm bu sêndic in ndu me sêkêt in ndöc gapocwalô-nga lec dom.” ³² Ma Agripa sôm têt Festus, “Oc tôm bu yac dahu ngac dindêc

sin lhö ndi, tigen in dau ndac bu Sisa êmatôc in ndê yom.”

27

Pol têt malac Rom gi

¹ Ma tiñambu sêsôm tidôn bu sêkêt Pol ti lau gapocwalô-nga ñatô sêpi wañ dan, ma sêtin ñac sêtêt malac Rom nan yêc gameñ Itali-nga sêndi. Sêkêt ñac sêsip ngac sin-nga dan amba, nan ndê ñaê Julias, nan ti ngac bata sin-nga nan yob Sisa ndê lau sin-nga ton dan. ² Dec ñac sêpi wañ si, ma alu ngac dan ñaê Aristakus akêt malac Tesalonika yêc gameñ Masedonia-nga api awhin, ma yac asa a. Wañ dau meñ akêt malac Adramitiam ma gic waê bu êñsêlêt sôc malac ñatô nan sêyêc gameñ Esia-nga. ³ Naganasê wañ dau sôc baô yêc malac Saidon. Julias tawalô Pol dec kêt in sip baô gi bu ndic in ndê silip kêt tu bu sêpuc in dön ña gêt ñatô-nga. ⁴ Tiñambu yac api wañ dau ma asa a tiyham. Yac bu ahôc gêtêc nduc Saipras, tigen mbu ñadinda puc wañ dön, dec yac anğihi aho yêc nduc ñadômbwê-nga. ⁵ Goc wañ dau kêtêlêt mbo gwêc sawa, ma gi e ahôc gêtêc gameñ Silisia-nga ma gameñ Pampilia-nga su, ma gacgeñ a asôc malac Maira yêc gameñ Lisia-nga. ⁶ Ma yêc dindê ngac bata sin-nga dau tap wañ dan sa, nan meñ akêt Aleksandria ma bu têt Itali ndi. Dec in kêt yac a alom. ⁷ Magoc wañ dau kêt ñagahô dom. Yac ambo gwêc ñasawa bêt daêsam, e a ampiñ malac Naidas. Mbu ñadinda puc yac dön ñapan, bocdinañ dec akac wañ kwi anôn gêm nduc Krit ña-awê-nga, ma anti a e ampiñ malac dan ñaê Salmone. ⁸ Wañ kêtêlêt ti ñawapac e ahôc asê sôc nan sêsam bu Salañ Nayham, nan yêc kêtin malac Lasea. ⁹ Bêt daêsam ginğa su ma lau Israel si om atu nan sêhu gêt danen-nga sin, nan pacndê su, dec yac anğyalê bu oc asip têt sac tu dalac wañ-nga

nalôm. Bocdinaŋ Pol kên puc lau waŋ-ŋga ma sôm, ¹⁰ “Mac lau, aö kayalê su bu oc dasip ŋasac ŋalôm e waŋ ti wapa hoŋ oc sêniŋga, ma mboe yac dauŋ dawhiŋ.” ¹¹ Magoc ŋgac bata siŋ-ŋga dau kên daŋga Pol ndê yom dom. Inj sôc ŋgac nem gôliŋ waŋ-ŋga ti waŋ ŋadau si yom ŋapu. ¹² Sôc dinaŋ gitôm dom bu waŋ poc ŋayham têtŋ ndoc uhô-ŋga. Bocdinaŋ dec lau waŋ-ŋga daêsam sêsôm yom pitigeŋ bu sêsa tiyham ma sêŋsahê bu sêlac sêtêtŋ malac Pioniks sêndi, ma waŋ poc dindê e têtŋ ŋayham meŋ sa. Yêc malac Pioniks, nduc Krit pôc mbu ahuc, ma bocdinaŋ sôc naŋ yêc malac dinaŋ inj sôc ŋayham tu waŋ sêpoc-ŋga têtŋ têtŋ uhô-ŋga.

Mbu ŋadinda

¹³ Yac ahôŋ e bêc daŋ mbu lilic kêsêlêŋ ŋayham, ma bocdinaŋ ŋac gauc gêm bu sêtap têtŋ ŋayham sa bu sêlom malac Pioniks. Ŋac sêhê aŋga sa ma sêlac sêŋkuc baö Krit-ŋga si. ¹⁴ Ŋasawa baliŋ dom ma mbu sac daŋ puc ŋaŋga akêŋ baö-ŋga mbu sa têtŋ gwêc sawa-ŋga. ¹⁵ Waŋ dau sip mbu dinda ŋalôm e tôm dom bu yac alac aŋkuc baö-ŋga. Bocdinaŋ yac am waŋ kwi kêsêlêŋ kêtuc mbu. ¹⁶ Mbu soc yac e nduc sauŋ daŋ ŋaê Kauda pôc mbu ahuc ŋagec. Yac bu ahê waŋ ŋa-gômbwa pi lôlôc meŋ, magoc akôm wapac-wapac bu mbu puc ŋadinda sac andô. ¹⁷ Lau sêhê gômbwa sa pi lôlôc meŋ su, goc sêkic po pi waŋ atu ŋampê bu suc dom. Ŋac sêtôc dau bu mbu oc soc yac ŋapaŋ e waŋ ndi lôc pi gaŋgac yêc Sirtis, dec sêlêc lac su ma sêkêŋ aŋga gwêc-ŋga sip gi bu teŋ waŋ dôŋ ênti timalô, ma sêkêŋ waŋ dau tam mbo. ¹⁸ Têtŋ bêc tilu-ŋga mbu ti gwêc gic pi waŋ sac andô, dec lau waŋ-ŋga sêtôc dau atu ma sic hu sêmbaliŋ wapa ŋatô siŋ sip gwêc. ¹⁹ Bêc titô-ŋga sêhêc waŋ ŋalac ti po ma wapa waŋ-ŋga ŋatô sa ma sêmbaliŋ siŋ sip gwêc gi. ²⁰ Tigeŋ mbu dau timalô

dom e bêc daêsam yac alic ac ti tata dom. Ma yac hoŋ mba gauc tigeŋ bu oc andinaŋ.

²¹ Lau waŋ-ŋga seŋ gêtŋ daŋ dom tôm bêc daêsam su, goc Pol tisa ma sôm, “Mac lau, aö gakêŋ puc mac muŋ su, bu ahu nduc Krit siŋ dom, magoc mac asôc aneŋ yom ŋapu dom. Mac bu aŋgô aneŋ yom dau, dec gitôm dom bu atap ŋawapac dindêc sa, ma gêtŋ daŋ oc niŋga dom. ²² Magoc kwahic dec wasôm têtŋ mac bu nem ŋalôm pêŋ dôŋ, bu mac nem daŋ oc niŋga dom. Waŋ tigeŋ dec oc niŋga. ²³ Aö Anötô ndê ŋgac daŋ, ma gam akiŋ inj ŋapaŋ. Alhabêc ôbwêc inj kêkiŋ ndê aŋela daŋ meŋ kalhac whiŋ aö. ²⁴ Ma sôm têtŋ aö, ‘Pol, am tötôc daôm dom. Am oc lhac Sisa aŋgô-ŋga bu inj êmatôc nem yom. Ma tu am-ŋga, Anötô oc kêtŋ lau hoŋ naŋ sêmbô waŋ sêwhiŋ am, naŋ sêmbô tali.’ ²⁵ Bocdinaŋ mac lau, nem ŋalôm pêŋ dôŋ, bu aö gakêŋ whiŋ Anötô bu yom dau oc ŋandô sa, tôm inj ndê aŋela sôm têtŋ aö. ²⁶ Waŋ oc ndi lôc pi nduc daŋ, tigeŋ yac oc dandinaŋ dom.”

Waŋ gôlôc pi nduc

²⁷ Mbu tam yac ŋapaŋ ambo Gwêc Adria-ŋga. Têtŋ bêc ti-14-ŋga ma timaniŋhu goc lau waŋ-ŋga sêŋsahê bu yac asuŋ sa baö. ²⁸ Sem dôhôn gwêc ŋagapon ma sêtap sa bu ŋagapon gitôm 37 mita. Ŋasawa sauŋ sem dôhôn tiyham ma sêtap sa bu ŋagapon gitôm 27 mita. ²⁹ Ŋac sêtôc bu waŋ oc popoc pi hoc, bocdinaŋ sêmbaliŋ aŋga hale sip waŋku-ŋga, ma sêkêŋ bata bu laŋsê ŋagahô. ³⁰ Lau sêyob waŋ-ŋga gauc gêm bu sêhu waŋ ti lau ŋatô siŋ, dec sêkôm bu sêkêŋ gômbwa sip gwêc ndi, sêŋsau bu oc sêkêŋ aŋga ŋatô sip yêc waŋ ŋampê-ŋga. ³¹ Magoc Pol sôm têtŋ ŋgac bata ti ndê lau siŋ-ŋga bu, “Lau dinaŋ bu sêhu waŋ siŋ, dec mac oc andinaŋ.” ³² Tu dinaŋ-ŋga lau siŋ-ŋga sêtim wac kic yêc gômbwa, ma sêkêŋ peŋ sip gwêc gi.

³³ Têñ bêbêc ganduc Pol sôm têt lau bu sênen gêt. In sôm, “Bêc 14 giŋga su lec mac ayob wañ napan e mac añ gêt dañ dom. ³⁴ Kwahic dec aö wasôm têt mac bu gêt dañ oc kôm mac nayom dom, mac hoñ oc ambo tamli. Bocdinañ dec aneñ gêt bu puc mac dôn.” ³⁵ In sôm yom dinañ su, goc kôc bolom ma gêm dañge Anötö yêc ñac hoñ aŋgô-ŋga, goc pô kôc ma gêt. ³⁶ Dec lau hoñ si ñalôm timalô ma señ gêt sêwhiñ. ³⁷ Yac lau nañ ambo wañ, nañ mba namba gitôm 276. ³⁸ Lau hoñ señ gêt hóc ñac dôn, goc sêmbaliñ bolom batac sip gwêc gi bu kôm wañ tilo.

³⁹ Têt ndoc gameñ ñawê sa nañ sêlic baö, tigeñ sem gauc gameñ dau. Sêlic söc ti gaŋgac apa nayham, dec gauc gêm bu sêkên wañ ndi pi baö yêc dindê. ⁴⁰ Ñac sêtim aŋga ñawac kic sip gwêc giŋga, ma sêñgapwêc wac nañ sô gôliñ dôn, nañ su. Goc sêsö lac wañ ñatôkwa-ŋga sa, bu mbu peñ lac ma kôc yac api baö andi. ⁴¹ Magoc wañ dau kêtî gi gôlôc pi gaŋgac ñabaö dañ yêc gwêc lôm e gacgeñ ñaŋga sa. Ma gwêc dinda gic pi wañ nambu-ŋga e kac popoc. ⁴² Têt ndoc dinañ lau siñ-ŋga sêkic yom bu sêndic lau gapocwalô-ŋga hoñ ndu, bu sêsip gwêc ma sêlhö sêndi dom. ⁴³ Magoc ñac si ñgac bata bu nem Pol sa, dec kalhac ñac ahuc bu sêkôm si yom ñandô sa d om. In kêt yatu bu lau nañ sêñkôc tidôn nañ sêpwê sêsip gwêc ma sêmuñ sêsôc baö sêndi. ⁴⁴ Ma in kêt yatu bu lau ñatô sêsac apa wañ-ŋga ñatô nañ gwêc gic popoc. Ma ñalên dinañ dec lau hoñ sêhóc asê baö ti lic sambuc.

28

Pol mbo nduc Malta

¹ Yac hoñ api baö ti lic sambuc, ma malô atap sa bu nduc dau ñaê sêsam bu Malta. ² Ma lau nduc-ŋga sêkôc yac hoñ sa ma sêyob ti sêmwasiñ yac ñalên nayham. Têt

ndoc dinañ u gic ma gameñ ñalhuc atu, bocdinañ sêkôm ya golom bu yac aheñ dau. ³ Pol tap a basô ti gap bu kêt pi ya ndi, magoc mboc sac dañ yêc gap ñalôm, ma têt ndoc kêsahê ya ñandê, dec sa bu lhö ndi ma señ Pol sip amba. ⁴ Lau malachu sêlic mboc dau keseneñ Pol amba dôn gacgeñ kêtgalên, dec sêsôm têt dau bu, “Ñgac dê mboe in ñgac gic ñamalac ndu-ŋga, dec in wêkain ñagêyô atu. Gitôm bu gwêc kô in ndu su, magoc kwahic dec in oc wê sa dom.” ⁵ Tigeñ Pol kêtbalip mboc dau sip ya gi, ma gêt dañ kôm in dom. ⁶ Lau dau sêkên bata bu in amba oc suñ me ñagahô in oc hudau sip ndi mbac ndu. Magoc sêhôn ñasawa baliñ e sêlic gêt dañ hóc asê in dom. Bocdinañ dec ñac gauc gêm bu mboe in oc anötö dañ.

⁷ Ñgac dañ ñaê Publias gêm gôliñ nduc dinañ, ma in wêkain ndê gameñ dañ yêc kêtin baö nañ wañ popoc kalhac. In kôc yac sa a andöc in ndê andu, ma yob yac ñapep gitôm bêc tö. ⁸ Têt ndoc dinañ Publias damba gêmbac yêc, ñamlic ñamahom ti kêt dau. Pol söc gi gêt in, ma teñ mbec ti kêt amba sac in, ma kôm in nayham sa. ⁹ Ma têt ndoc lau nduc-ŋga sêlic gêt dinañ, nañ sêhoñ si lau gêmbac hoñ sêtên Pol sêmeñ, ma in kôm ñac nayham sa tiyham. ¹⁰ Ma ñac sêtoc yac sa ñalên nayham daêsam. Ma têt ndoc yac bu api wañ ma alhö andi, nañ sêkên gêt hoñ bu puc yac dôn ambo gwêc ñasawa-ŋga têt yac.

Pol hóc asê Rom

¹¹ Yac ambo nduc dau têt ayô tö su, goc api lau malac Aleksandria-ŋga si wañ dañ. Wañ dau poc nduc dinañ têt ndoc uhô-ŋga ma hôñ têt nayham, ma yêc ñatôkwa-ŋga sêlên ñac si anötö gwam lu si aŋgô, dañ sêsam ñaê Kasto, ma dañ ñaê Polaks. Yac ahu gameñ dau siñ, ¹² ma alac e ahóc asê malac Sairakyus ma ambo dinañ têt bêc tö. ¹³ Goc ahu malac dau siñ ma

alac tiyham e a asôc malac Regiam. Têñ galansê mbu nayham danj peñ lac napep, dec kêñ yac alac bêc tigenj a asôc sôc yêc malac Puteoli, ma asip baö a. ¹⁴ Yêc dinanj yac atap lau sêkêñ whinj Yisu-nga ñatô sa, ma sêkôc yac sa a ambo awhinj ñac gitôm bêc 7. Ma tiñambu yac anjêlêñ bu atêñ malac Rom andi.

¹⁵ Lau sêkêñ whinj-nga yêc malac Rom sêngô ñawaê bu yac anjêlêñ ambo señ, dec sêsa sêmenj bu sêkôc yac sa. Ñatô sêtap yac sa yêc Apias ndê gameñ sêtidulu gêñ-nga, ma ñatô sêtap yac sa yêc gameñ nanj sêsam bu Andu Ñacleñ-nga Tô. Têñ ndoc Pol gêlic lau sêkêñ whinj-nga dinanj, nanj inj atac pa su ma gêm danje Anötö. ¹⁶ Yac honj anjêlêñ a, e ahôc asê Rom su, goc sêkêñ ñasawa têtj Pol bu ndôc andu danj, ma sêkêñ ngac sinj-nga danj yob inj.

Pol gêm mêtê mbo Rom

¹⁷ Bêc tö giñga su, goc Pol kêgalêm lau bata Israel-nga nanj sêndôc Rom, nanj sa sêpitigenj, ma sôm têtj ñac, “Aneñ asidôwai Israel-nga, aö gakôm gêñ so danj têtj yac neñ lau Israel-nga dom. Ma gakôm gêñ danj nanj so abañi si gêbôm, nanj dom. Magoc sêkôc aö dônj yêc Jerusalem ma sêkêñ aö gasip gôlinjwaga Rom-nga ti inj ndê lau sinj-nga amba. ¹⁸ Ma lau Rom-nga dau sêñsahê aö e sêtap sa bu aö gakôm gêñ giso danj nanj tôm bu sêndic aö ndu-nga, nanj dom. Dec ñac bu sêhu aö sinj walhö wandi. ¹⁹ Magoc lau Israel-nga sêtec, ma sêli awha sa e aneñ lêtj danj mbasi, dec aö gandac bu Sisa ngô aneñ yom. Tigenj aö gakôm tu galic ñac sac-nga dom, me tu bu wanjgôlinj yom pi ñac-nga dom. ²⁰ Acsalô lec aö kagalêm mac sa amenj, bu anjêlêñ aneñ yom pi gêñ honj dinanj. Mac alic bu sêsô aö dônj ña sen dindec, magoc aö gakôm gêñ sac danj dom. Gêñ tigenj gakôm, nanj gakêñ batanj gêñ nanj lau Israel dau sêkêñ bata.”

²¹ Lau Israel-nga dinanj sêngô Pol ndê yom ma sêsôm, “Lau nanj sêndôc gameñ Judia-nga nanj sêto bapia danj têtj yac, nanj hêganônj am dom. Ma asidôwai Israel-nga akêñ gameñ dinanj, nanj sêtêtj yac sêmenj, nanj sêsôm yom sac danj pi am dom. ²² Magoc yac anjêlêñ bu yêc gameñ honj lau sêpu lêtj nanj lau sêkêñ whinj Yisu-nga sêñkuc. Bocdinañ yac bu anjêlêñ am nem gauc ti yom pi lêtj dau.” ²³ Goc sêkêñ bêc danj bu sêkac sa sêwhinj Pol tiyham.

Ma têtj bêc dau ñac sêkac sa sêmbu andu nanj Pol yêc nanj, ma lau Israel-nga hic daêsam sêmenj sêwhinj, dec ti tonj atu. Têtj bêbêc ñapanj e telha Pol sôm yom têtj ñac. Inj têtj Anötö ndê gôlinj ñahu asê têtj ñac. Ma inj whê Moses ti lau propet si yom sa bu kôm ñac sêñyalê bu Yisu inj Mesaya dau. ²⁴ Lau ñatô sêngô inj ndê yom ma sêkêñ whinj, magoc ñatô sêkêñ whinj dom. ²⁵ Ñac sêsenj dau pi inj ndê yom, ma bocdinañ Pol sôm ndê yom ñambu-nga têtj ñac, ma tiñambu sêlhö têtjtêtj. Ma yom ñambu-nga nanj inj sôm têtj ñac nanj sôm bocdec bu, “Yom dindec nanj Ñalau Dabunj sôm têtj mac apami, nanj yom ñandô ma hêganônj mac solop. Propet Aisaya hoc yom dau asê bocdec bu:

²⁶ Am têtj lau dindê ndi ma sôm têtj ñac, ‘Mac anjêlêñ aneñ yom ñapanj, magoc anjêlêñ ñahu dom. Mac alic gêñ nanj aö gakôm, nanj ñapanj, tigenj mac nem gauc sa dom.’ ²⁷ Bu lau dau si ñalôm ñadandi sa. Ñac si danjgasunj hóc ahuc, ma sêpôc si tandô ahuc. Bu bocdinañ dom, dec oc tôm tandô sêlic, danjgasunj sêngô, ma sêñyalê aö tidônj yêc ñac si ñalôm e sênem dau kwi ma wakôm ñac nayham sa.” *[Ais 6:9-10]*

²⁸ Goc Pol sôm, “Bocdinañ anjêlêñ bu Anötö kêkinj ñawaê nayham pi inj ndê lêtj nem lau si-nga nanj mac atec, nanj têtj lau gameñ apa-nga.

Ma ñac lau dau oc sêngô ti sêkôc sa.” [²⁹ Inj sôm su goc lau Israel-
nga sêlhö si, ma sêseñ dau pi inj ndê
yom.]

³⁰ Tiñambu Pol mbo malac Rom
gitôm yala lu. Ma tôm ñasawa
dinañ, inj gêmlihi ñamalac dañ ndê
andu dañ tu ndöc-nga, ma inj kôc
lau daêsam sa yêc andu dau, nañ
sêmeñ bu sêndic inj kêsi. ³¹ Inj
gêm mêtê pi Anötö ndê gôliñ ma
kêdôhôn lau pi Pômdau Yisu Kilisi.
Inj kôm gêñ dau ti atac pa su, ma lau
dañ sêlhac inj ahuc dom.

Pol ndê bapia têtj lau Rom-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Pol to bapia dindéc têtj lau sêkêñ whiñ-nga nañ sêndöc malac atu Rom. Inj to têtj ndoc inj mbo malac Korin, ma kêtj têtj awhê danj ñaê Pibi (16:2) bu kôc sa ndi ma kêtj têtj lau malac Rom-nga. Pol tac whiñ bu ndic lau Rom-nga kêsi, ma inj to bapia dindéc munj, bu whê mêtê nañ inj gêm, nañ nahu sa.

Lau ñatô gauc gêm bu Pol to 1:18-32 hêganônj lau gameñ apa-nga, ma inj to 2:1-29 hêganônj inj dau ndê lau Israel-nga. Inj tôc yêc awê bu yac lau hoñ dakôm sac, ma tu yac neñ sac-nga, dec yac hoñ dawêkainj señ dambac ndu-nga. Magoc Anötö kêmasañ lêtj bu suc lau nom-nga si sac kwi, ma asa nañ bu kêtj whiñ gêtj atu nañ Yisu Kilisi kôm tu yac-nga, nañ Anötö sam inj bu ñamalac gitêtj.

Ma Pol bu whê sa bu Anötö sam yac bu lau gitêtj ñambwa dom, magoc inj kêtj Nalau Dabuñ têtj yac tu bu kôm yac dati lau wakuc nañ danañ wambu Anötö, ma dasa neñ lêtj gitêtj ti dabuñ. Bocdinañ Pol to yom pi lêtj ñayham tu dasa-nga, ma dapinj dauñ dôñ ma dahu mêtê sac sinj. Yêc lôcwaha (sapta) 9-11 Pol tôc asê bu inj ñalôm ñawapac pi inj dau ndê lau Israel-nga nañ sêkêñ whiñ dom, ma inj tac whiñ ñandô bu sêkêñ whiñ Yisu.

Pol gic hu ndê yom têtj lau Rom-nga

¹ Aô Pol, Yisu Kilisi ndê ñgac akinj, gato bapia dindéc. Anötö kêgalêm aô sa gati inj ndê ñapotel, ma kêyalin aô sa bu wahoc inj ndê ñawaê ñayham asê. ² Nawaê ñayham dau Anötö kêmatinj tidônj munj su, ma inj ndê propet sêhoc asê, ma

sêto sip Buku Dabuñ. ³⁻⁴ Ma yom dau hêganônj inj ndê Atu Yisu Kilisi, yac neñ Pômdau. Inj ti ñamalac nañ sa akêtj Kinj Dawid ndê toñ. Ma tinambu Anötö unj inj sa akêtj lau batê-nga ña Nalau Dabuñ ndê ñaclai, dec tôc asê tiawê bu inj Anötö Atu. ⁵ Ma Yisu Kilisi dau kêyalin yac sa ma kêmwasiñ yac bu ati aposel tu inj ndê ñaê-nga, dec kêkinj yac bu anjalêm lau sa yêc gameñ hoñ bu s êkêñ whiñ inj, ma tu dinañ-nga dec danja wambu inj ndê yom. ⁶ Ma galem dau têtj mac lau Rom-nga bu ati Yisu Kilisi ndê lau bocdinañ.

⁷ Aô gato bapia dindéc têtj mac lau Rom-nga hoñ nañ Anötö tac whiñ mac, ma kêgalêm mac sa ati inj ndê lau dabuñ. Mwasinj ti yom malô têtj mac hoñ akêtj Damañ Anötö, lu Pômdau Yisu Kilisi.

Pol gauc gêm bu ndic lau Rom-nga kêsi

⁸ Gêtj ñamata-nga aô wasôm têtj mac bu tôc bêt hoñ, aô gateñ mbec tu Yisu Kilisi ndê ñaê-nga, ma gam danje aneñ Anötö tu mac hoñ-nga. Nahu bu yêc gameñ hoñ lau sêngô mac nem akêtj whiñ ñawaê. ⁹ Ma Anötö nañ aô gam akinj ti aneñ ñalôm sambuc, ma gahoc inj Atu ndê ñawaê ñayham asê, nañ kêyalê bu yomandô aô gauc gêm mac ñapanj, ¹⁰ têtj têtj hoñ nañ gateñ mbec. Nasa baliñ su, aô atac whiñ bu wandic mac kêsi, ma kwahic dec aô gateñ mbec têtj Anötö bu lic aô neñ gauc dinañ ñayham, ma lêtj gatam su têtj aô bu watêtj mac waloc. ¹¹ Bu aô atac whiñ ñandô bu walic mac, tu bu wakêtj Nalau Dabuñ ndê mwasinj ñatô lom mac bu puc mac dôñ. ¹² Ma têtj ndoc yac dambo dawhinj dauñ, nañ mac nem akêtj whiñ ma aô neñ gakêtj whiñ, oc pinj yac hoñ dôñ bu dalhac ñanja.

¹³ O asidôwai, aô atac whiñ bu mac anjalê bu têtj daêsam aô gauc gêm bu watêtj mac waloc, magoc gêtj daêsam kalhac aô ahuc e meñ têtj kwahic dec. Aô gam mêtê

yêc lau apa si gameŋ ŋatô, ma aneŋ gwelenŋ dau gêm ŋandô su. Boc-dinaŋ aô gauc gêm bu wakôm gwelenŋ kainŋ tigenŋ wawhinŋ mac e gwelenŋ dau ŋandô sa yêc mac-ŋga whiŋ. ¹⁴ Gwelenŋ dau gic aô ŋawaê bu wanem mêtê lau Grik ti lau naŋ lau Grik dom, ma lau ti gauc ma lau gauc mba sêwhiŋ. ¹⁵ Tu dinaŋ-ŋga dec aô neŋ ŋalôm kac aô bu wanem mêtê mac lau Rom-ŋga awhiŋ.

Anötö ndê ŋawaê ŋayham ti ŋaclai

¹⁶ Bu aô mayanŋ tu Anötö ndê ŋawaê ŋayham-ŋga dom. Ŋahu bu Anötö ndê ŋaclai yêc yom dau, bu nem lau naŋ bu sêkêŋ whiŋ, naŋ si. Inŋ gic bata têŋ lau Israel-ŋga muŋ, ma têŋ lau naŋ lau Israel dom, naŋ tiŋambu. ¹⁷ Ŋawaê ŋayham dau ndê ŋaclai yêc bu nem lau si, ŋahu bu ŋawaê dau tôc lêŋ naŋ Anötö kêŋ bu ŋamalac sêti lau gitêŋ, naŋ asê. Lêŋ dau lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga, ma ŋalêŋ daŋ mba. Tôm yom naŋ propet akwa daŋ to yêc bocdec bu:

Lau gitêŋ oc sêndöc tali tu si sêkêŋ whiŋ-ŋga. *[Hab 2:4]*

Ŋamalac hoŋ sêkôm giso

¹⁸ Anötö naŋ ndöc undambê, kwahic dec tôc inŋ ndê ŋalôm asê têŋ yac.* Inŋ tac ŋandê têŋ lau naŋ sêpuc dômbwê inŋ, ma sêkôm mêtê sac. Ŋac si mêtê sac kêgwiniŋ yom ŋandô dôŋ. ¹⁹ Gitôm bu lau nom-ŋga sêŋyalê yom ŋandô pi Anötö, bu gêŋ naŋ inŋ kôm, naŋ whê inŋ sa tiawê têŋ ŋac su. ²⁰ Lau daŋ sêlic Anötö su dom, yomandô! Tigenŋ têŋ ndoc inŋ kêŋ undambê ti nom e meŋ têŋ kwahic dec, naŋ sêlic gêŋ hoŋ naŋ inŋ kêŋ. Ma gêŋ dau whê inŋ ndê ŋahu sa ma tôc inŋ ndê ŋaclai atu naŋ yêc titêm-titêm, naŋ asê tiawê. Tu dinaŋ-ŋga dec ŋamalac daŋ oc tôm dom bu pa dau ma sôm bu inŋ gêm gauc Anötö. ²¹ Lau nom-ŋga

sêŋyalê bu Anötö dê mbo, magoc sêtoc inŋ sa ti ŋac si Anötö, ma sem danŋe inŋ tu gêŋ daŋ-ŋga dom. Ŋac sêhê gauc pi yom ŋambwa-ŋambwa daêsam e ŋasec kôm ŋac si ŋalôm ahuc. ²² Ŋac sêtoc dau sa bu ŋac lau ti gauc, magoc ŋac lau gauc mbasi. ²³ Ŋac sêtec bu sênem akiŋ Anötö naŋ mbo titêm-titêm, magoc sem akiŋ gêŋ naŋ gic waê bu niŋga. Ŋac sêhu Anötö ti ndê ŋawasi atu siŋ, ma sem akiŋ gwam naŋ ŋac dau sêmasaŋ sem ŋamalac aŋgô, mbac aŋgô, bôc aŋgô, ma mboc aŋgô.

²⁴ Tu dinaŋ-ŋga dec Anötö hu ŋac siŋ bu sêkôm mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga tôm si atac whiŋ. Ma sêkôm mêtê ŋadômbwi pi dau ŋamlic gitôm gêŋ ŋambwa-ŋga. ²⁵ Ŋac sêpuc dômbwê Anötö ndê yom ŋandô, ma yom tasaŋ gêm ŋac si ŋalôm ahuc. Ŋac sêtec bu sênem akiŋ Anötö naŋ kêŋ gêŋ hoŋ, ma sêhu inŋ siŋ ma sem akiŋ gêŋ naŋ inŋ kêŋ. Magoc inŋ gêŋ hoŋ ŋadau, ma ŋayham bu yac tampiŋ inŋ tôm bêc hoŋ. Yomandô!

²⁶ Tu ŋamalac si giso-ŋga, dec Anötö hu ŋac siŋ bu sêkôm gêŋ mayanŋ-ŋga tôm ŋac si ŋalôm ŋagalac kêgilí ŋac. Ŋac si lauwê sêhu lauwê ti ŋgac si lêŋ solop sêmbo sêwhiŋ dauŋ-ŋga siŋ, ma sêsa lêŋ so. ²⁷ Ma ŋalêŋ tigenŋ laungac sêhu lauwê ti ŋgac si lêŋ solop siŋ ma mêtê atac ŋagalac pi dandi-ŋga gêm ŋac ahuc sambuc. Laungac sêkôm mêtê mayanŋ-ŋga sêwhiŋ laungac, ma tu dinaŋ-ŋga sêtap ŋagêyô naŋ gic mêtê sac kainŋ dinaŋ ŋawaê, naŋ sa yêc dau si ŋamlic.

²⁸ Ŋamalac sêlic ŋayham bu sêpuc dômbwê Anötö, ma tu dinaŋ-ŋga inŋ hu ŋac siŋ e ŋac si gauc timboloc, ma sêkôm mêtê naŋ gic ŋamalac ŋawaê dom. ²⁹ Mêtê sac tidau-tidau gêm ŋac si ŋalôm ahuc.

* **1:18** Têŋ ndoc Yisu mbac ndu pi a gicso dau, naŋ tôc asê bu Anötö tac ŋandê tu ŋamalac si sac-ŋga. Magoc tu Yisu hôc ŋandê dau ô lau nom-ŋga su, dec tôc asê bu inŋ tac whiŋ lau nom-ŋga hoŋ ma tec bu daŋ niŋga. Alic Rom 2:4; 3:26; 8:3; ma Jon 3:16.

Ñac sêkôm mêtê gitôm mêtê wec ma mêtê mayañ-nga, ñac tagatu gêñ, ñac sêlic lau ñatô sac, sic ñamalac ndu, sêngalôm lau, sêkôm gêñ daêsam bu sêtim lau ma sêñsau ñac, ma sêsec lau. ³⁰ Ñac sêngôlin yom pi lau, atac tec Anötö, ma sêpu lau ñatô. Sêpo dau ti sêtoc dau sa, sêkôc gauc pi lêt sac ñapan, ma ñac dañgapêc ñawahô têt dinda ti dambai. ³¹ Ñac lau gauc mbasi-nga, ma yom bocke nañ sêsôm, nañ sêkôm ñandô sa dom. Ñac lau ñalôm ñadandi-nga nañ atac tec lau ma tawalô ñac dom. ³² Lau sac dau sênyalê bu Anötö sôm tidôn su bu lau nañ sêkôm mêtê sac kain bocdinañ, oc sêmbac ndu. Tigen ñac sêkôm sac sêsiñ su eñ. Ma gêñ dañ whiñ bocdec bu, lau ñatô nañ sêkôm mêtê sac tôm ñac dau sêkôm, nañ sêlic ñac ñayham.

2

Anötö ndê lêt êmatôc lau-nga

¹⁻³ Yac tanyalê bu têt ndoc Anötö êmatôc lau nañ sêkôm sac kain dinañ, dec in oc êmatôc ñac êñkuc yom ñandô pi ñac. Bocdinañ dec am asa nañ kêtôlin yom pi lau ñatô, ma sam ñac bu lau sêkôm sac-nga, nañ êmyalê bu am kêtôlin yom pi daôm whiñ, bu am ñamalac kôm sac-nga whiñ. Ma am oc tôm dom bu êmasañ yom têt Anötö tu daôm nem sac-nga ma lhö su in ndê matôc. ⁴ Am ngô su nañ! Anötö tawalô yac ndu andô, dec kôc ndê ñalôm dôn ma kêmatôc yac ñagahô dom. Am gêlic in ndê lêt dinañ bu gêñ ñambwa, a? Bocke? Am kêtalê dom bu Anötö kôm gêñ dinañ tu bu kêt ñasawa têt yac bu danem daun kwi-nga, a? ⁵ Magoc am nem ñalôm ñadandi ma am tec bu nem daôm kwi. Tu dinañ-nga am daôm gic Anötö ndê atac ñandê sa tu daôm-nga, ma oc yêc tôm bêt ñambu-nga nañ Anötö dau oc têt in ndê

matôc gitêt ma in ndê atac ñandê asê. ⁶ Têt bêt dinañ, in oc kêt ñagêtô têt lau hon êñkuc ñac tigen-tigen si mêtê. ⁷ Lau nañ sêsap mêtê ñayham dôn ñapan ma takwê bu sêtap Anötö ndê mwasiñ sêndôc tali ñapan-nga ma ñawasi ti waê atu sa, nañ Anötö oc kêt ñac sêndôc tali ñapan. ⁸ Magoc lau nañ sêkôm gêñ hon tu sêpo dau sa-nga, ma sêtec yom ñandô ma sêsap mêtê sac dôn, nañ oc sêtap Anötö ndê atac ñandê sa. ⁹⁻¹⁰ Aêc! Lau hon nañ sêkôm mêtê sac, nañ oc sêtap ñawapac ti ñasac sa. Tigen lau nañ sêkôm mêtê ñayham, nañ oc sêtap ñawasi ti waê ñayham ma yom malô sa. Oc ñandô sa pi lau Israel-nga sêmun, goc lau nañ lau Israel dom, nañ sêñkuc. ¹¹ Bu têt ndoc Anötö oc êñsahê lau pi ñac si mêtê, nañ in oc toc lau ton dañ sa hêt gêlêc lau ton dañ dom. ¹² Bu lau hon nañ sêkôm sac, nañ oc sêtap Anötö ndê matôc sa. Lau nañ lau Israel-nga dom, nañ sêkôm Moses ndê yomsu sa dom, nañ oc sêtap matôc sa tu yomsu-nga dom, ñac dau si giso oc tin ñac su. Ma lau Israel-nga nañ sêkôm Moses ndê yomsu sa, ma sêkôm mêtê sac, nañ oc sêtap Anötö ndê matôc sa êñkuc yomsu dau. ¹³ Bu Anötö oc sam ñamalac dañ bu ñamalac gitêt tu in ngô yomsu-nga ñambwa lec dom. Tigen ñamalac nañ sôt yomsu dau ñapu ma dañga wambu ñapep eñ, nañ Anötö oc sam in bu ñamalac gitêt.*

¹⁴ Magoc lau nañ lau Israel dom, nañ sêkôm Anötö ndê yomsu sa dom, nañ ñalêt bocke? Ñac bu sêkôm mêtê ñayham nañ tôm yomsu whê sa, dec têt asê bu ñac dau si yomsu yêc bocdinañ. ¹⁵ Ma têt asê bu lêt gitêt tôm yomsu whê sa têt yac, nañ yêc ñac si ñalôm. Ma ñac dau sêtôm bu sêñsahê si lêt ma sênyalê yêc ñac si ñalôm, mêtê bocke nañ sêkôm solop, ma mêtê bocke nañ

* **2:13** Tinambu Pol têt asê tiawê bu ñamalac dañ oc tôm dom bu êñkuc yomsu hon timala e Anötö lic in bu ñamalac gitêt - alic Rom 3:20, 23.

sêkôm so. ¹⁶ Yom honj dindec nahu oc tiawê têtj bêc nanj Anötö oc kênj Yisu Kilisi êñsahê lau honj, êñkuc nac si yom nanj yêc sinj dau yêc nac si ñalôm. Ñawaê ñayham nanj aö gahoc asê, nanj whê gêñ honj dinan sa.

Lau Israel-nga ma Moses ndê yomsu

¹⁷ Mac lau nanj ambo gameñ bocke, ma asam daôm bu lau Israel-nga, anjô su nanj. Mac gauc gêm bu Anötö oc kôc mac sa tu mac akôc Moses ndê yomsu su-nga, a? Mac atoc daôm sa bu mac ati Anötö ndê lau, a? ¹⁸ Bocke? Mac anyalê lêtj nanj Anötö tac whiñ, ma gauc gêm bu mac ahôc gêlêc lau ñatô tu mac anyalê yomsu-nga, a? ¹⁹⁻²⁰ Mac gauc gêm bu yomsu whê mac nem gauc sa pi yom ñandô, dec tac whiñ bu andôhônj lau wakuc ti lau gauc mba, a? Mac bu awê lau nanj tandô pec, me alic daôm gitôm ya ñawê bu pô lau nanj sêmbo ñasec ñalôm, a? ²¹ Mac andôhônj lau ñatô, ma bocke dec andôhônj daôm dom? Mac am mêtê lau bu sênem kanj gêñ dom. Mac daôm akôm, me mba? ²² Mac asôm têtj lau bu sêkôm mêtê mockaiñ-nga dom, ma mac daôm? Mac atac tec gwam, magoc têtj ñatô mac asôc lôm nanj lau sem akiñ gwam sêmbo, ma am kanj gêñ, me mba? ²³ Mac atoc daôm sa tu akôc yomsu su-nga, magoc têtj ndoc mac anjgili yomsu, dec mac akôm Anötö ndê waê tisac. ²⁴ Tôm yom nanj sêto yêc, nanj sôm:

Lau gameñ apa-nga sêpu Anötö ndê ñaê tu mac nem lêtj sac-nga. [Ais

52:5]

²⁵ Am ñgac nanj sêsê am nem ñamlic ñatô su kêtuc lau Israel-nga si ðpwac, nanj ñjô. Am bu danam wambu yomsu honj, dec gêñ nanj sêkôm têtj am ñamlic, nanj gêñ ti ñahu ñayham. Magoc am bu êmgili yomsu, dec gêñ nanj sêkôm têtj am, oc nditôm gêñ ñambwa. Yêc Anötö anjô-nga am oc tôm ñgac ðgameñ

apa-nga nanj sêsê inj ñamlic ñatô su dom. ²⁶ Ma lau nanj sêsê ñac si ñamlic ñatô su dom, magoc sêkôm mêtê ñayham tôm yomsu whê sa, nanj Anötö oc lic ñac gitôm lau nanj sêsê ñac si ñamlic ñatô su. ²⁷ Ma ñgac nanj sêsê inj dom, magoc kôm gêñ nanj kêtuc yomsu, nanj oc puc am nem giso asê. Ñahu bu am daôm kôc yomsu su, ma kêtuc pwac sêsê ñamlic-nga, magoc am ñgac êñgili yomsu-nga.

²⁸ Lau si ñahu sêti lau Israel-nga ñandô sip gêñ ñamlic-nga dom. Ma pwac sêsê ñamlic-nga nanj ñahu andô hêganônj gêñ nanj sêkôm têtj ñamlic, nanj dom. ²⁹ Mba! Lau nanj sêmasañ si ñalôm ñapep yêc Anötö anjô-nga, nanj sêti lau Israel-nga ñandô. Ma pwac sêsê ñamlic-nga ña-ñahu andô, nanj yomsu nanj sêto sip bapia, nanj oc tôm dom bu kôm ñandô sa. Magoc gwelenj nanj ñalau kôm mbo ñamalac si ñalôm, nanj kôm pwac dau ña-ñahu andô ñandô sa. Ñamalac kaiñ dinan hêgo dau bu tap ndê waê sa yêc lau nom-nga dom, tigenj inj tap waê sa yêc Anötö dau.

3

Mêtê sac oc tôm dom bu nem ñandô ñayham

¹ Bocdinañ lau Israel-nga sêtap mwasiñ bocke sa tu sêti lau Israel-nga, nanj hôc gêlêc lau ñatô si mwasiñ su? Ma ñac si pwac sêsê ñamlic ñatô su-nga oc nem ñac sa ñalêñ bocke? ² Anjô! Lau Israel-nga sêtap mwasiñ tidau-tidau sa. Gêñ ñamata-nga ñac lau dau dinan Anötö kênj inj ndê yom sip ñac apai amba.

³ Magoc lau Israel-nga ñatô bu sêkênj whiñ Anötö dom, dec mac gauc gêm bocke? Tu ñac si sêkênj whiñ dom-nga, dec Anötö oc hu yom nanj inj gic bata su, nanj sinj, me? ⁴ Mba andô! Tôm bu ñamalac honj sêti lau sêñsau tasan-nga, magoc Anötö oc tôm dom bu señ yom dan

nañ inj kêmatiñ tidôn, nañ su. Tôm yom nañ sêto yêc, nañ sôm:

Yom hoñ nañ am sôm, nañ oc sêlic bu yom ñandô eñ.

Ma lau bu sêñsahê am, dec oc tôm dom bu sêtap am nem giso dañ sa. *[BW 51:4]*

⁵ Lau ñatô gauc gêm gauc ñambwa ma sêsôm yom bocdec bu, “Yac neñ lêt sac-nga tôc Anötö ndê lêt gitêt asê yêc awê, dec tu sake-nga inj atac ñandê têt yac? Inj bu kêt ñagêyô têt yac, dec oc solop dom.” ⁶ Gauc dinañ inj so sambuc! Bu bocdinañ, goc Anötö oc êmatôc lau nom-nga ñalêt nde? ⁷ Ma lau ñatô sêsôm, “Aneñ yom tasan tôc Anötö ndê yom ñandô asê tiawê e lau sêhoc inj ndê waê asê ñapañ. Bocdinañ tu sake-nga inj gêlic aô gitôm ñgac sac dañ ma kic aneñ yom bu watap matôc sa?” ⁸ Oyaê, añgô su nañ! Yom bu bocdinañ, dec gitôm bu dasôm, “Yac dakôm sac tu bu sac nem ñandô ñayham-nga.” Magoc bocdinañ dom. Lau ñatô sêñsau ma sêñgôlinj yom pi yac lau aposel ma sêsôm bu yom ñalhô dinañ sa yac whañsun. Oc sêtap ñagêyô sac sa tu ñac si yom tasan dinañ-nga.

Ñamalac gitêt dañ mbo dom

⁹ Bocke, yac lau Israel-nga mba lêt nañ asa ambo Anötö añgô-nga, nañ hôc gêlêc lau ñatô si su, me? Mba andô! Tôm yac asôm su bocdec bu, lau Israel-nga ma lau apa hoñ sêmbo sac ña-ñaclai ñapu. ¹⁰ Tôm yom nañ sêto yêc nañ sôm:

Ñamalac gitêt dañ mbo dom andô. ¹¹ Ma ñamalac dañ kêyalê Anötö, me kôm mwasac tu bu ti inj ndê gêt-nga lec dom. ¹² Lau hoñ sêpuc dômbwê Anötö e sêti gêt ñapopoc-nga. Ñamalac gitêt dañ mbo dom. Mba andô! *[BW 14:1-3; 53:1-3; Ekl 7:20]*

¹³ Ñac si whañsun sac sambuc, gitôm gêt batê nañ sêñsuhun si dom, ma ñasu pôm gameñ kwi.

Ma ñac lau sêsôm yom tasan-nga. Yom nañ sa ñac tôkwa, nañ gitôm mboc ñamalac sac. *[BW 5:9; 140:3]*

¹⁴ Ñac sêpucbo lau ñawahô, ma yom ñamakic gêm ñac si whañsun ahuc. *[BW 10:7]*

¹⁵ Ñac lau hôp-hôp tu sêkêc dac siñ-nga. ¹⁶ Ma gameñ bocke nañ sêmbo, nañ sêkôm tisac ma sêkêt ñawapac têt lau. ¹⁷ Ñac sêñyalê lêt yom malô-nga dom. *[Ais 59:7-8]*

¹⁸ Ma ñac sêtôc Anötö dañ dom. *[BW 36:1]*

¹⁹ Yac tañyalê bu Moses ndê yomsu hoñ hêganôn lau nañ sêmbo yomsu dau ñapu. Tu dinañ-nga lau hoñ si yom mba, ma ñac hoñ sic waê bu sêtap Anötö ndê matôc sa. ²⁰ B ocdinañ ñamalac dañ mbo dom, nañ tôm bu êmasañ yomsu sambob ñapep e Anötö lic inj bu ñamalac gitêt. Mba! Magoc Moses ndê yomsu tôc yac neñ sac asê têt yac.

Yac dati lau gitêt tu yac neñ dakêt whiñ-nga

²¹ Kwahic dec Anötö tôc lêt dati lau gitêt-nga asê, nañ ñahu sip yomsu dom. Moses ti lau propet sêto yom pi lêt dau muñ su. ²² Lau hoñ nañ sêkêt whiñ Yisu Kilisi, nañ sêtap lêt dau sa su, ma Anötö gêlic ñac bu lau gitêt. Lêt tigen dinañ gic waê lau Israel-nga ti lau sambob. ²³ Ñahu bu yac hoñ yac lau dakôm sac-nga, ma tu yac neñ sac-nga, dec gitôm dom bu datigasuc Anötö ti inj ndê ñawasi atu. ²⁴ Magoc yac hoñ datôm bu dati lau gitêt tu gwelen nañ Yisu Kilisi kôm tu nem yac si-nga. Anötö kêmasañ lêt dinañ bu êmwasiñ yac ñambwa eñ. ²⁵ Inj kêt Yisu gitôm da bu hôc ñandê ô yac neñ sac ñagêyô, ma dakêt whiñ bu dac nañ inj kêt siñ, nañ hê wamba yac su têt Anötö. Ñalêt dinañ inj tôc asê bu inj Anötö gitêt. Bu inj gêlic sac gitôm gêt ñambwa dom, magoc

lau nanj sêkôm sac mun-nga, nanj inj hê nac si yom dôj. Ma inj kôc ndê nalôm dôj ²⁶ e inj kêj lau honj si sac nagêyô pi Yisu. Bocdinaj kwahic dec Anötö tôle asê bu inj dau inj gitêj, ma inj kêmasanj lêtj bu sam lau nanj sêkêj whinj Yisu, nanj bu lau gitêj.

²⁷ Bocdinaj namalac danj gitôm dom bu toc dau sa. Nahu bu Anötö oc lic namalac danj bu namalac gitêj tu lêtj yomsu-nga dom, magoc tu lêtj dakêj whinj Yisu-nga. ²⁸ Mêtê nanj yac ahoc asê, nanj sôm bu yac dati lau gitêj tu yac nejj dakêj whinj-nga, ma tu yac nejj sakinj tanjuc yomsu-nga dom. ²⁹ Bocke? Anötö inj lau Israel-nga tawasê si Anötö, me? Mba! Inj lau Israel-nga si Anötö, ma lau gamejj apa-nga si Anötö bocdinaj. ³⁰ Bu Anötö tigejj dê mbo, nanj sam lau honj nanj sêkêj whinj Yisu bu lau gitêj, lau nanj sênjuc pwac sêsê namlic natô-nga, ma lau nanj sênjuc pwac dau dom bocdinaj. ³¹ Magoc mac gauc gêm bocke? Yac asôm yom pi lêtj dakêj whinj-nga tu bu asejj Moses ndê yomsu su-nga, me? Aô wasôm têtj mac, mba andô! Yac apuc yomsu dau dôj.

4

Abraham kêj whinj Anötö dec ti ngac gitêj

¹ Gauc nem abanj Abraham ndê lêtj, oc whê gêtj sake sa têtj yac? ² Anötö sam Abraham bu ngac gitêj tu gêtj nanj inj dau kôm-nga, a? Bu bocdinaj, dec oc tôle bu Abraham toc dau sa. Magoc Anötö gêlic inj nalêtj bocdinaj dom. ³ Bu sêto yom yêc, nanj sôm bocdec bu:

Abraham kêj whinj Anötö, ma tu dinaj-nga Anötö gêlic inj bu ngac gitêj. *[Gen 15:6]*

⁴ Ngac nanj kôm gwelenj nanj kôc inj ndê naôli sa tôle mwasinj nambwa dom. Inj tap naôli dau sa tu inj kôm gwelenj-nga. ⁵ Magoc asa nanj bu kêj whinj Anötö, dec Anötö oc êmwasinj inj nambwa ma lic inj bu namalac

gitêj. Inj tap mwasinj dau sa tu inj kôm gwelenj danj-nga dom, magoc tap sa nambwa tu inj ndê kêj whinj-nga. Anötö dau kêmasanj lêtj bu lau sac sêti lau gitêj.

⁶ Kinj Dawid sôm yom kainj tigejj pi namalac nanj Anötö kêmwasinj ma sam inj bu namalac gitêj, nanj tap mwasinj dau sa nambwa, ma tu gwelenj nanj inj kôm-nga dom. Dawid to yom ma whê namalac kainj dinaj ndê nahu atac nayham-nga sa bocdec bu:

⁷ Mac lau nanj Anötö suc mac nem sac kwi ma hu nayom sinj, nanj atac nayham sa. ⁸ Ma am asa nanj Anötö suc nem giso kwi ma oc gauc nem tiyham dom, nanj atac nayham sa bocdinaj. *[BW 32:1-2]*

⁹ Mac gauc gêm bocke? Yom dau gic waê lau Israel-nga nanj sênjuc pwac sêsê namlic natô su-nga, nanj tawasê, me gic waê lau nanj sênjuc pwac dau dom, nanj sêwhinj? Yac asôm su, bu Anötö gêlic Abraham bu ngac gitêj tu inj ndê kêj whinj-nga. ¹⁰ Bocke? Sêsê Abraham ndê namlic natô su, dec Anötö gêlic inj bu ngac gitêj, me? Wasôm mba. Anötö sam inj bu ngac gitêj munj su. ¹¹ Têtj têtj sêsê Abraham su dom, nanj inj kêj whinj, dec Anötö sam inj bu ngac gitêj. Ma tinjambu Anötö kêmatinj pwac sêsê namlic-nga têtj inj, gitôm dôhônj danj, bu puc yom pi inj ti ngac gitêj tu kêj whinj-nga, nanj dôj. Bocdinaj Abraham inj ti lau gamejj apa-nga nanj sêsê nac dom magoc sêkêj whinj, nanj honj si damba. Ma tôle Anötö sam Abraham bu ngac gitêj, goc nalêtj tigejj Anötö oc sam lau dau bu lau gitêj. ¹² Ma lau Israel-nga nanj sênjuc pwac sêsê namlic-nga, nanj bu sêkêj whinj, dec Abraham ti nac si damba bocdinaj. Bu nac lau dau sênjuc Abraham ndê lêtj kêj whinj-nga, nanj inj kêkuc têtj têtj sêsê inj su dom.

¹³ Anötö gêm mbec Abraham ma gic bata yom têtj inj ti inj ndê lau

wakuc, bu ñac oc sêwêkain nom sambuc. Ñac sêtap mbec dau ña-ñandô sa tu lêt sêkêñ whiñ-nga nañ kôm ñac sêti lau gitêñ yêc Anötö aṅgô-nga, ma tu sêñkuc yomsu-nga dom. ¹⁴ Lau bu sêtap Anötö ndê mbec ñamwasin sa tu sêñkuc yomsu-nga, dec lêt dakêñ whiñ-nga gitôm gêñ ñambwa, ma mwasin nañ Anötö gic bata bu kêt têt Abraham, nañ gitôm gêñ ñambwa bocdinañ. ¹⁵ Nahu bu lau hoñ nañ sêñgili Moses ndê yomsu ma sêkôm sac, nañ sic waê bu oc sêtap Anötö ndê atac ñandê sa. Yomsu bu mba, goc yom tañgili yomsu-nga mba bocdinañ.

¹⁶ Ma bocdinañ lau nañ sêkêñ whiñ, nañ sêtap yom nañ Anötö gic bata têt Abraham, nañ ña-ñandô sa gitôm mwasin ñambwa. Ma Anötö puc yom nañ in gic bata têt Abraham ndê lau wakuc, nañ dôn. In puc dôn têt lau Israel-nga nañ sêkôc in ndê yomsu sa, nañ tawasê dom, magoc puc dôn têt lau nañ sêñkuc Abraham ndê lêt kêt whiñ-nga sêwhiñ. Tu dinañ-nga Abraham ti yac hoñ neñ damañ. ¹⁷ Tôm yom nañ Anötö sôm têt Abraham, nañ sêto yêc bocdec bu:

Aö wakôm am ti lau toñ daêsam si damba. *[Gen 17:5]*

Bocdinañ Abraham nañ kêt whiñ Anötö, nañ ti yac hoñ neñ damañ yêc Anötö aṅgô-nga.

Ma Anötö, in Anötö nañ ndê ñaclai atu yêc bu uñ lau batê sa sêmbo tali tiyham, ma bu sôm yom ña awha goc gêt nañ yêc dom, nañ meñ hóc asê. ¹⁸ Abraham takwê gêt nañ lau hoñ gauc gêm bu tôm dom bu oc ñandô sa. Ma Anötö têt tata hoñ têt Abraham goc sôm têt in bu:

Am nem wakuc oc sêtôm dinañ. *[Gen 15:5]*

Abraham kêt whiñ Anötö, dec kôm in ti lau toñ daêsam si damba. ¹⁹ Abraham kêyalê bu in ndê yala ti 100 su, ma in ndê licwalô pacndê su. Ma in kêyalê bu Sara ndê têt kôc balêkoc-nga pacndê. Tigen in kôc

in ndê kêt whiñ dôn ñaṅga, ²⁰ ma atac lu-lu dom pi gêt nañ Anötö gic bata têt in. In kêt whiñ ñaṅga, ma po Anötö ndê waê sa. ²¹ In kêyalê tidôn bu Anötö ndê ñaclai yêc bu kôm gêt nañ in gic bata, nañ ñandô sa. ²²⁻²³ Tu dinañ-nga dec sêto yom yêc bocdec bu:

Anötö gêlic in bu ñgac gitêñ. *[Gen 15:6]*

Yom dau sêto tu Abraham tawasê-nga dom. ²⁴ Sêto tu yac lau nañ dakêñ whiñ Anötö nañ uñ yac neñ Pômdau Yisu sa yêc lau batê-nga. Tu yac neñ dakêñ whiñ-nga, dec Anötö oc lic yac bu lau gitêñ bocdinañ. ²⁵ Anötö kêt Yisu mbac ndu tu yac neñ sac-nga, ma uñ in sa tiyham dec kêmasañ lêt bu dati lau gitêñ.

5

Dati lau gitêñ ña-ñandô

¹ Bocdinañ, tu yac neñ dakêñ whiñ-nga, dec Anötö gêlic yac bu lau gitêñ. Ma tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga, dec dambo Anötö aṅgô-nga ti atac pa su eñ. ² Yisu gêlêc gatam su têt yac bu dambo Anötö ndê mwasin ñalôm, tu yac neñ dakêñ whiñ-nga. Yac datap mwasin dau sa su, ma bocdinañ dec dambo ti atac ñayham tu gêt nañ dakêñ batañ dambo, nañ bu oc datap Anötö ndê ñawasi sa. ³ Ma gêt dañ tiyham. Ñawapac bocke nañ dahôc tu dakêñ whiñ Yisu-nga, nañ dahôc ti atac ñayham bocdinañ. Bu yac tañyalê bu gêt wapac nañ pi yac, nañ gêm yac sa bu dalhac ñaṅga. ⁴ Ma yac bu dati lau dalhac ñaṅga-nga, dec têt asê bu yac lau nañ datôm bu dahôc gêlêc saê. Ma tu yac dahôc gêlêc saê-nga, dec puc yac dôn bu dakêñ batañ gêt nañ Anötö gic bata. ⁵ Ma yac neñ dakêñ batañ oc ñandô mbasi dom, ma bocdinañ yac oc mayañ daun dom. Bu yac tañyalê Anötö ndê mêtê atac whiñ yac-nga su, tu Nalau Dabun nañ in kêt sip yac neñ ñalôm-nga.

Yisu Kilisi hê wamba Anötö tu yac-nga

⁶ Têñ tèm yac tanjalê Anötö su dom, ma licwalô mba tu danem dauñ sa-nga, nañ Anötö kêkinñ Yisu bu mbac ndu tu yac-nga, tòm tèm nañ inñ dau kêyalinñ sa su. ⁷ Lau danñ oc sêmbac ndu tu ñamalac gitêñ danñ-nga dom. Me mac gauc gêm bocke? Ñamalac danñ oc tòm bu puc dau dônñ ma mbac ndu tu ñamalac ñayham danñ-nga, me mba? ⁸ Tigenñ Kilisi mbac ndu tu yac lau dakôm sac-nga. Ma ñalêñ dinanñ dec Anötö tôc inñ ndê atac whinñ yac asê.

⁹ Kwahic dec yac lau nañ dakêñ whinñ Yisu, nañ dati lau gitêñ tu dac nañ inñ kêc sinñ-nga. Ma bocdinanñ yac tanjalê tidônñ bu Yisu oc nem yac sa, têtñ ndoc Anötö êñsahê lau honñ-nga. Ma yac oc datap Anötö ndê atac ñandê sa dom. ¹⁰ Muñ-nga yac neñ sac kôm yac dambo datôm Anötö ndê ñacyo, magoc inñ hê wamba yac ña inñ ndê Atu ndê mbac ndu. Kwahic dec inñ hê wamba yac su, ma inñ ndê Atu mbo tali tiyham, dec tanjalê bu yomandô, inñ oc nem yac si têtñ bêtñ ñambu-nga. ¹¹ Ma gêtñ danñ whinñ bocdec bu. Tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi hê wamba yac têtñ Anötö-nga, dec yac dambo ti atac ñayham atu, tu dati Anötö ndê lau-nga.

Adam ti dambac ndu ñahu, ma Yisu ti dandöc tanjli ñahu

¹² Sac hóc asê nom tu ñamalac tigenñ-nga. Ma lêtñ dambac ndu-nga hóc asê nom tu sac-nga. Lau nom-nga honñ sêkôm sac, ma tu dinanñ-nga ñac sêmbac ndu. ¹³ Sac hóc asê nom muñ su, ma tinambu Anötö kêñ inñ ndê yomsu têtñ Moses. Ma yomsu bu mba, goc ñalêñ mba bu Anötö hê lau si yom dônñ tu sêngilì yomsu-nga. ¹⁴ Bocdinanñ lau nañ sêñkuc Adam e meñ têtñ tèm nañ Anötö kêñ yomsu têtñ Moses, nañ sêñgilì Moses ndê yomsu dau ñadanñ dom. Magoc Anötö gic yomsu ñgac ñamata-nga Adam, ma inñ kêgilì yomsu dau. Ma

lau nañ sêñkuc Adam, nañ sêmbac ndu tu sêwêkainñ inñ ndê sac ñagêyô-nga. Ñgac ñamata-nga Adam inñ tòm dôhônñ nañ danem dôhônñ whinñ ñgac nañ meñ sa kêkuc inñ. ¹⁵ Lau daêsam sêmbac ndu tu ñgac tigenñ ndê sac-nga. Magoc Anötö ndê mwasiñ nañ kêñ ñambwa têtñ lau tu ñgac tigenñ Yisu Kilisi-nga, nañ gêm lau daêsam sa kêlêc. Bocdinanñ gêtñ lu dinanñ, Anötö ndê mwasiñ ma Adam ndê sac, nañ sêtôm dau dom. ¹⁶ Yomandô. Anötö ndê mwasiñ hóc gêlêc ñgac tigenñ ndê sac. Bu ñgac tigenñ ndê sac hê Anötö ndê matôc pi lau daêsam, magoc lau sac daêsam sêti lau gitêñ tu Anötö ndê mwasiñ-nga. ¹⁷ Tu ñgac tigenñ ndê sac-nga, dec ñaclai dambac ndu-nga gêm gôlinñ lau nom-nga honñ. Magoc tu ñgac tigenñ Yisu Kilisi-nga, lau nañ sêtap Anötö ndê mwasiñ sêti lau gitêñ-nga sa, nañ oc sêmbo tali ma sênem gôlinñ sêwhinñ inñ têtñ tèm ñambu-nga.

¹⁸ Bocdinanñ, lau honñ sic waê bu sêtap matôc sa tu sac tigenñ dinanñ-nga. Magoc lau honñ nañ sêkêñ whinñ, nañ sêti lau gitêñ ma sêtap mwasiñ dandöc tanjli-nga sa, tu gwelenñ gitêñ tigenñ nañ Yisu Kilisi kôm-nga. ¹⁹ Bu ñgac tigenñ dangapêc têtñ Anötö, dec lau daêsam sêti lau sêkôm sac-nga. Magoc ñgac tigenñ danñga wambu Anötö, dec kêmasañ lêtñ bu lau daêsam oc tòm bu sêti lau gitêñ.

²⁰ Lau honñ sêwêkainñ Adam ndê sac ñagêyô, magoc Anötö kêñ ndê yomsu têtñ lau tu bu sêñyalê si sac-nga. Magoc têtñ ndoc lau si sac kêsôwec tiatu, nañ Anötö ndê mwasiñ suc sac kwi-nga kêsôwec tiatu andô hóc gêlêc sac su. ²¹ Têtñ ñamata-nga sac gêm gôlinñ lau honñ ma tu dinanñ-nga ñac sêmbac ndu. Ma ñalêñ tigenñ kwahic dec Anötö ndê mwasiñ gêm gôlinñ lau nañ sêkêñ whinñ ma sêti lau gitêñ, ma kêñ ñac sêndöc tali ñapanñ tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga.

6

Dapuc dômwênj sac tu Kilisi-nga

¹ Mac gauc gêm bocke? Yac dakôm sac napan bu Anötö ndê mwasiñ suc sac kwi-nga êñsôwec tiatu napan, me? ² Mba andô! Yac dahu mêtê sac siñ su, gitôm lau batê nan sêhu gên nom-nga siñ. ³ Anğô. Busanğun nan piñ yac dôn tam damiñ Yisu Kilisi, nan piñ yac dôn tam damiñ in ndê mbac ndu whiñ. Mac anyalê yom dau, me mba? ⁴ Mac anyalê bu Yisu Kilisi mbac ndu ma sêñsuhun in. Ma busanğun nan yac daliñ su, nan gitôm Anötö kêsuhun yac dawhiñ Yisu Kilisi. Ma tu dinañ-nga tôm Daman un Yisu sa akên lau batê-nga na in ndê naclai ti nawasi atu, dec kwahic dec in gêlic yac gitôm lau nan sêtisa tiyham, ma bocdinañ tañsêlên ti dasa neñ lên tiwakuc.

⁵ Busanğun nan daliñ, nan piñ yac dôn tam damiñ Yisu ndê mbac ndu, dec tôm yac dambac ndu dawhiñ in. Ma piñ yac dôn tam damiñ in ndê tisa akên lau batê-nga bocdinañ. ⁶ Tu dinañ-nga dec anyalê napep bu yac neñ nalôm akwa sac-nga, nan Anötö gic pi a gicso dau whiñ Yisu, tu bu nalôm akwa nem gôlin yac dom, ma dambo datôm lau akiñ mêtê sac-nga tiyham dom. ⁷ Bu yac dambac ndu dawhiñ Kilisi su, ma asa nan mbac ndu su, nan Anötö kêgapwêc in su yêc sac na-naclai.

⁸ Yac dambac ndu su dawhiñ Kilisi, ma bocdinañ yac dakên whiñ bu yac oc dambo tañli dawhiñ in. ⁹ Nahu bu yac tañyalê bu Anötö un Kilisi sa akên lau batê-nga, ma tu dinañ-nga tôm dom bu in mbac ndu tiyham. Naclai dambac ndu-nga oc êngwiniñ in tiyham dom. ¹⁰ Bu in mbac ndu, ma in ndê mbac ndu tigen dinañ gêmli lau hoñ si sac natóp. Ma kwahic dec in mbo tali tiyham, ma mbo tali tu bu po Anötö ndê waê sa-nga.

¹¹ Nalên tigen akôc gauc pi daôm bocdec bu, mac ahu mêtê sac siñ su, gitôm lau batê sêhu gên nom-nga

siñ. Ma kwahic Anötö piñ mac dôn am damiñ Yisu Kilisi, dec mac ambo tamli awhiñ in, tu bu apo Anötö ndê waê sa-nga. ¹² Sac tac whiñ bu ti nem nadau, ma hê mac bu akôm mêtê sac napan. Bocdinañ ayob daôm bu sac nem gôlin mac nem namlic nagên dan dom. ¹³ Ayob tanôm ti amam ma namlic nagên hoñ bu sênem akiñ sac dom. Magoc akên daôm sambuc tên Anötö, atôm lau nan sêtisa akên lau batê-nga ma sêmbo tali. Ma akên nem namlic nagên hoñ tu anem akiñ Anötö-nga, ma akôm mêtê gitên ej. ¹⁴ Bu in solop dom bu sac ti nadau mac tiyham. Nahu bu mac ambo yomsu napu tôm muñ-nga lê dom, kwahic dec mac ambo Anötö ndê mwasiñ napu.

Dati Anötö ndê lau akiñ lên gitên-nga

¹⁵ Mac gauc gêm bocke? Yac dambo yomsu napu dom, magoc dambo Anötö ndê mwasiñ napu. Bocdinañ yac oc dakôm sac napan, a? Aö wasôm tên mac, mba andô! ¹⁶ Anğô su nan. Gên bocke nan mac asôc napu, nan ti nem nadau. Sac bu ti nem nadau, dec mac oc awêkain señ ambac ndu-nga. Magoc mac bu akên Anötö ti nem nadau ma danam wambu in, dec mac oc ati lau gitên. Mac anyalê yom dau, me mba? ¹⁷ Muñ-nga mac ati mêtê sac ndê lau akiñ nambwa. Magoc danem danğe Anötö bu kwahic dec mac akên nem nalôm sambuc bu danam wambu yom nan yac andôhôn mac, ma akôc sa su. ¹⁸ Kilisi kêgapwêc mac su yêc sac na-naclai, ma mac ac waê bu asa Anötö ndê lên gitên, gitôm lau akiñ sic waê bu danğa wambu si nadaui.

¹⁹ Mac nem gauc sa pi lau sêkên whiñ-nga si lên wakuc dom, dec aö gam dôhôn pi lau akiñ nambwa ti nadaui nom-nga si lên, bu wawhê sa yêc awê tên mac. Muñ-nga mac akên nem amam ti gahim ma mac nem gên hoñ tu sênem akiñ mêtê

sac ma mêtê ñadômbwi-nga. Magoc kwahic dec akêñ nem gêñ hon bu ati lau akiñ nañ sêsa lêtñ gitêñ eñ, e ati lau dabuñ. ²⁰ Têñ ndoc mac ambo atôm lau akiñ mêtê sac-nga, nañ mac ac ahê lêtñ gitêñ gacgeñ. ²¹ Muñ-nga lê mac atap ñandô ñayham bocke sa tu lêtñ nañ kwahic dec kêñ maya mac nañ-nga? Lêtñ sac-nga dau nañ ña-ñandô dambac ndu goc. ²² Magoc kwahic dec Kilisi kégapwêc mac su yêc mêtê sac, ma mac ati Anötö ndê lau akiñ. Ma sakiñ wakuc dindec ña-ñandô, nañ mac ati lau dabuñ ma oc andöc tamli ñapan. ²³ Bu ñaôli nañ gic waê lau nañ sêsa lêtñ sac-nga, nañ sêmbac ndu. Magoc mwasiñ nañ Anötö bu kêñ ñambwa têtñ yac lau nañ dakêñ whiñ, nañ dandöc tañli ñapan, tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga.

7

Pol whê yomsu, ma Ñalau Dabuñ si gôliñ sa

¹ O asidôwai, mac lau nañ anyalê yomsu tidôn. Mac anyalê su bu yomsu hêganônñ lau têtñ ndoc sêmbo tali eñ. ² Akôc gauc pi yomsu lauwê ti ñgac sênem dau-nga. Awhê dan bu nem ñgac sa su, nañ goc yomsu dau sô inlu nakweñ dôn, tôm têm nakweñ mbo tali. Magoc in nakweñ bu mbac ndu, goc awhê dau mbo yomsu dau ndê gôliñ ñapu tiyham dom. ³ In bu nem ñgac wakuc têtñ têm nakweñ mbo tali dôn mbo, nañ dasam in bu awhê kôm mockaiñ-nga. Magoc in nakweñ bu mbac ndu, goc yomsu sô inlu dôn-nga pacndê, ma in bu nem ñgac wakuc, goc dasam in bu awhê mockaiñ-nga dom.

⁴ Ma ñalêtñ tigen aneñ asidôwai, tu Anötö piñ mac dôn am damiñ Kilisi-nga, dec tôm mac ambac ndu su, ma ambo yomsu ndê gôliñ ñapu tiyham dom. Ma kwahic dec mac atap nem ñadau wakuc sa, nañ Anötö uñ in sa akêñ lau batê-nga. Tu dinañ-nga dec yac danem ñandô ñayham

tu Anötö-nga dandic ñawaê. ⁵ Bu têtñ ndoc yac dakêñ whiñ su dom, nañ yac neñ ñalôm akwa gêm gôliñ yac. Ma mêtê sac nañ yomsu sôm bu dakôm dom, nañ ñalôm akwa kac yac bu dakôm. Ma mêtê dau ña-ñandô nañ dawêkaiñ señ dambac ndu-nga. ⁶ Magoc kwahic dec yac dambac ndu su ma dahu gêtñ nañ sô yac dôn, nañ siñ. Kilisi kégapwêc yac su yêc yomsu akwa nañ sêto su yêc, ma kwahic dec tam akiñ Anötö ma tañkuc lêtñ wakuc nañ Ñalau Dabuñ tôc têtñ yac.

Moses ndê yomsu tôc sac asê tiawê

⁷ Bocdinañ dasôm yom bocke pi yomsu? Yomsu in gêtñ sac me? Mbasi andô! Yomsu bu yêc dom, dec aö oc wanyalê mêtê sac ñalêtñ nde? Yomsu dan sôm bu, “Tamgatu gêtñ dom.” Ma tu dinañ-nga dec aö kayalê bu mêtê tañgatu gêtñ-nga in mêtê sac. ⁸ Magoc sac kêsâlê lêtñ bu êngilí aneñ ñalôm e tañgatu gêtñ ñapan, ma yomsu ñayao tôc lêtñ dau têtñ sac. Yomsu bu mba, goc sac ña-ñaclai dau oc pacndê bocdinañ. ⁹ Muñ-nga aö kayalê yomsu dom, ma gambo ñayham ma gauc gêm sac dom. Magoc têtñ ndoc aö kadôhôn yomsu, nañ sac ña-ñaclai tisa ti ñannga e aö kayalê bu gawêkaiñ señ wambac ndu-nga. ¹⁰ Aö gatap sa bu yomsu hon nañ Anötö kêñ tu bu wê lau sêsa señ sêmbo tali-nga, nañ wê aö gasa señ wambac ndu-nga. ¹¹ Ñahu bu yomsu dau kêñ ñasawa têtñ sac, dec sôc meñ e ndê ñaclai tim aö, ma wê aö gasa señ wambac ndu-nga. ¹² Bocdinañ dasôm sake? Dasôm bu yomsu dau in sac, a? Mba! Ñagôliñ hon nañ Moses to, nañ gêtñ dabuñ. Ma Anötö ndê yomsu hon, nañ gêtñ dabuñ, ma gitêñ, ma ñayham.

¹³ Mac gauc gêm bocke? Gêtñ ñayham dinañ wê aö gasa señ wambac ndu-nga? Mba andô! Magoc tu yomsu-nga dec aö kayalê bu gakôm sac ma gawêkaiñ señ

wambac ndu-nga. Ma yomsu dau tôte asê bu mêtê sac in gên sac sambuc.

Nalôm akwa ndê lên so Nalau Dabuñ ndê lên

¹⁴ Yac tanjalê bu Anötö ndê yomsu in Nalau Dabuñ ndê gên. Magoc aneñ nalôm akwa kékuc Nalau ndê lên dom, dec aö gati ngac akiñ mêtê sac-nga. ¹⁵ Bu gên nañ aö gakôm, nañ kayalê dom. Mêtê nañ aö tac whiñ bu wakôm, nañ gakôm dom. Magoc mêtê nañ aö atac tec, nañ gakôm napan. ¹⁶ Mêtê sac nañ gakôm, nañ yomsu dau sôm bu mêtê so. Ma tu aö dauñ atac tec mêtê sac nañ gakôm-nga, dec galic bu yomsu in solop ma nayham. ¹⁷ Bocdinañ dec aö dauñ gakôm gên dau dom, magoc sac nañ yêc aneñ nalôm, dec kégilí aö bu wakôm gên dau. ¹⁸ Aö kayalê bu gên nayham dan yêc aneñ nalôm akwa dom. Bu aö tac whiñ bu wakôm mêtê nayham, magoc aö gakôm dom. ¹⁹ Bu aö gakôm mêtê nañ aö atac whiñ bu wakôm, nañ dom, magoc mêtê nañ aö atac tec bu wakôm, nañ dec aö gakôm napan. ²⁰ Ma tu gakôm gên nañ aö atac tec bu wakôm-nga, goc wasôm bu aö dauñ gakôm gên dau dom, magoc sac nañ yêc aneñ nalôm, dec kégilí aö bu wakôm gên dau.

²¹ Bocdinañ aö gatap ngôlin bocdec sa yêc aneñ nalôm. Aö bu wakôm mêtê nayham, magoc sac kêtí aö ahuc napan. ²² Bu yêc aneñ gatup aö galic Anötö ndê yomsu gitôm gên atac whiñ-nga. ²³ Magoc aö kasahê bu ngôlin dau-nga dan gêm gôlin yêc aneñ namlic, ma bu wê aö aman ti gahiñ ma aneñ gên hon bu sêkôm sac napan. Ngôlin sac-nga dau gic sin tên ngôlin nayham nañ aö gauc gêm bu wakôm, ma kégwiniñ aö dön gitôm ngac gapocwalô-nga. ²⁴⁻²⁵ Bocdinañ aö wasôm yom bocdec bu. Aneñ gauc gêm bu wati ngac akiñ nañ sôc Anötö ndê yomsu napan, magoc aneñ

nalôm akwa gêm akiñ ngôlin sac-nga napan. Oyaê, asa oc êngaho aö ngac sac dec su, yêc nalôm akwa nañ wêkainj senj wambac ndu-nga? Magoc kwahic dec Anötö kégaho aö su, ma tu dinañ-nga dec wanem danje in tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga.

8

Dambo tanli tu Nalau Dabuñ-nga

¹ Bocdinañ dec yac lau nañ Anötö piñ yac dön tam damiñ Yisu Kilisi, nañ kwahic dec tanjalê bu yac oc datap matôt sa dom andô. ² Nahu bu Nalau gêm gôlin yac, ma kên yac dambo tanli tu Yisu Kilisi-nga, ma kégapwêc yac su yêc naclai sac ti dambac ndu-nga nañ muñ-nga gêm gôlin yac. ³ Tu yac neñ nalôm akwa-nga, dec gitôm dom bu tanjuk Anötö ndê yomsu. Ma bocdinañ yomsu dau gitôm dom bu kôm yac dati lau gitên. Magoc Anötö kemasañ lên bu kôm yac dati lau gitên bocdec bu. In kêkinj in ndê Atu tigenj meñ mbo nom ti namalac tôm lau sac nom-nga. Ma kên in ti da tu yac neñ sac-nga. Nalên dinañ Anötö kên namalac hon si sac ngâyô pi ndê Atu ma kématôt in gitôm namalac sac dan. ⁴ In kôm gên dau, tu bu yac dasa neñ lên tanjuk nalôm akwa dom, magoc dasa neñ lên tôm Nalau Dabuñ gêm gôlin yac, dec dakôm mêtê gitên en, tôm yomsu tôte tên yac.

⁵ Lau nañ sêsa si lên sênkuc nalôm akwa, nañ gauc gêm mêtê nañ nalôm akwa kôm, nañ napan. Magoc lau nañ sêsa si lên tôm Nalau Dabuñ gêm gôlin nac, nañ gauc gêm mêtê nañ Nalau tac whiñ bu sêkôm, nañ napan. ⁶ Namalac nañ ndê gauc sap mêtê nalôm akwa-nga dön napan, nañ gacgenj mbo senj mbac ndu-nga. Magoc asa nañ ndê gauc sap mêtê nañ Nalau Dabuñ tac whiñ, nañ dön napan, nañ mbo senj ndöc tali-nga ma tap yom malô sa. ⁷ Bu gauc nalôm akwa-nga, in êlêmê

kêñ kisa têt Anötö, ñahu bu in sôc Anötö ndê yomsu ñapu dom, ma bu gauc nem bu sôc ñapu, dec oc tòm dom. ⁸ Lau nañ si ñalôm akwa gêm gôlin ñac, nañ oc tòm dom bu Anötö lic ñac ñayham.

⁹ Magoc ñalôm akwa gêm gôlin mac dom, Anötö ndê Ñalau mbo mac nem ñalôm ma gêm gôlin mac. Kilisi ndê Ñalau bu mbo mac nem ñalôm dom, dec mac ati Kilisi ndê gêt dom. ¹⁰ Mac nem ñamlic wêkain señ ambac ndu-nga tu mac akôm sac-nga. Magoc Kilisi mbo mac nem ñalôm ma Anötö gêlic mac bu lau gitêt, ma tu dinan-nga dec mac nem gatôm wêkain señ ambo tamli-nga. ¹¹ Anötö nañ uñ Yisu Kilisi sa akêt lau batê-nga, nañ ndê Ñalau mbo nem ñalôm, ma bocdinañ dec Anötö oc uñ mac nem ñamlic nañ wêkain señ ambac ndu-nga, nañ sa mbo tali tiyham tu in ndê Ñalau-nga.

Ñalau Dabuñ kôm yac dati Anötö ndê balêkoc

¹² Bocdinañ asidôwai, lêt wakuc yêt nañ gic yac ñawaê bu tañkuc-nga, ma dasa lêt ñalôm akwa-nga tiyham dom. ¹³ Ñahu bu asa nañ sa lêt dinan, oc mbac ndu. Magoc mac bu apuc dômwêm mêtê ñalôm akwa-nga ña Ñalau ndê ñaclai, dec mac oc ambo tamli. ¹⁴ Bu lau nañ Anötö ndê Ñalau gêm gôlin ñac, nañ sêti Anötö ndê balêkoc. ¹⁵ Mac akôc Ñalau dau su, ma in kôm mac ati lau akin nañ atôc nem ñadau, nañ dom. Mba! Ñalau dau kôm mac ati Anötö ndê atui awhê ma ñgac, ma tòm bu ata Anötö bocdec bu, “Damañ, Damañ.” ¹⁶ Ma Ñalau dau gêm yac neñ gatun sa, dec tañyalê bu dati Anötö ndê balêkoc, yomandô. ¹⁷ Ma yac bu dati Anötö ndê balêkoc, dec yac oc dawêkain Anötö ndê gêt lêt sêm dawhin Kilisi. Yomandô! Yac bu tañkuc Kilisi ndê lêt hóc ñandê-nga, dec oc datap ñawasi sa dawhin in bocdinañ.

Ñawasi nañ oc meñ sa têt têt nambu-nga

¹⁸ Têt ndoc aô gakôc gauc pi waên ñayham ti ñawasi nañ yac oc datap sa têt têt nambu-nga, nañ galic gêt wapac hoñ nañ kwahic dec dahôc dambo nom, nañ gitôm gêt sauñ. ¹⁹ Bu gêt hoñ nañ Anötö kêt yêt nom, nañ sêmbo sêtôm yac lau nañ dakêt batan ma dahôn têt nañ Anötö oc têt in ndê balêkoc asê tiawê. ²⁰ Bu gêt hoñ nañ Anötö kêt, nañ sêtisac sêwhin yac ñamalac. Gêt dau si atac whin lêt bocdinañ dom, magoc têt ndoc Anötö pucho nom tu ñamalac si sac-nga, nañ in ndê yom kêt sac gêt hoñ. Magoc yac dakêt batan ²¹ bu tiñambu Anötö oc êngapwêc gêt hoñ su yêt lêt sêtisac-nga. Ma têt têt dinan ñawapac dau oc êngwinin yac lau nañ dati Anötö ndê balêkoc, me gêt dan nañ Anötö kêt, nañ tiyham dom, ma yac ti gêt hoñ oc dambo ñayham ma ti ñawasi eñ.

²² Yac tañyalê bu têt têt ñamata-nga e meñ, gêt hoñ nañ Anötö kêt, nañ sêhóc ñawapac gitôm awhê nañ bu kôc balêkoc, dec kêsahê ñandê ma tañ. ²³ Ma ñawapac dau kêtwinin gêt nom-nga tawasê dom, magoc kêtwinin yac ñamalac whin, dec dambo ti dangi yêt neñ ñalôm. Yomandô yac dakôc Ñalau Dabuñ su gitôm gêt ñandô mbêc ñayham. Tigen gêt ñatô nañ Anötö gic bata bocdec bu, in oc kôc yac sa dambo dawhin in datôm in ndê balêkoc, ma nem yac si yêt ñawapac nom-nga, nañ ñandô sa su dom. Bocdinañ kwahic dec yac dahôn ti dakêt batan gêt ñayham nañ oc meñ sa. ²⁴ Têt ndoc yac dakêt whin ma datap Anötö ndê mwasin nem yac si-nga sa, nañ yac dakêt batan bu oc datap gêt dinan sa whin. Magoc yac neñ dakêt batan ñahu sip gêt nañ datap sa su, nañ dom. Yac bu datap sa su, dec yac oc dakêt batan dom. ²⁵ Kwahic dec yac dakêt batan gêt

nañ dalic su dom, ma dahôn dambo ti atac pa su enj.

Nalau Dabuñ gêm yac sa tu daten mbec-nga

²⁶ Ma gên dan whiñ bocdec bu. Nalau Dabuñ oc nem yac sa têt ndoc yac bu daten mbec magoc dapônda daun tu gên nañ gic waê bu daten mbec pi-nga. Nalau dau oc nem yac awhañ têt Anötö, pi dangi nañ yêc yac neñ ñalôm, nañ tòm dom bu yac daun dasôm asê. ²⁷ Ma Anötö nañ kêyalê ñamalac si ñalôm e pi sa, nañ oc ngô mbec dau, ñahu bu inlu ndê Nalau sêkôm si gên hon ña gauc tigenj. Ma Nalau dau tenj mbec tu lau dabuñ-nga, kêkuc Anötö ndê atac whiñ solop.

Gên dan gitôm dom bu kac yac su yêc Anötö ndê atac whiñ

²⁸ Ma yac lau nañ Anötö kêgalêm yac sa dati in ndê lau, tòm in dau gauc gêm tidôn, nañ tanjalê bu in gêm gôlinj gên hon, bu ti yac lau nañ atac whiñ in, nañ neñ ñayham. ²⁹ Bu yac dahôc asê nom su dom, magoc Anötö kêyalê yac muñ su, ma kêyalin yac sa bu oc datôm in Atunçac dau. Ma bocdinañ in ndê Atunçac ti ngac mbêc, ma yac dati in asii ti lhuwêi daêsam. ³⁰ Ma yac lau nañ in kêyalin yac sa gwanan su, nañ in kêgalêm yac, ma kêmasañ lêt tu dati lau gitên ma datap in ndê ñawasi sa-nga.

³¹ Bocdinañ dasôm sake pi gên hon nañ Anötö kôm tu yac-nga? Yac bu dambo Anötö ndê mwasiñ ñapu, dec ñacyo bocke oc ku yac dulu?

³² In kêgaminj in dau ndê Atu têt yac dom, magoc kêkinj in meñ mbac ndu tu yac hon-nga. Ma bocdinañ dec tòm dom bu in êngaminj gên dan têt yac, in oc êmwasiñ yac ña gên bocke nañ dapônda nañ. ³³ In dau kêyalin yac sa, ma puñ yac dôn ma sam yac bu lau gitên. Tu dinañ-nga dec asa gitôm bu oc êngôlinj yom dan pi yac têt in? ³⁴ Ma asa gitôm bu oc êmatôc yac ma señ yac

su? Nalên mba. Nahu bu Yisu Kilisi nañ mbac ndu ma Anötö uñ in sa mbo tali tiyham, nañ ndôc Anötö ndê amba andô-nga, ma gêm yac awhañ têt in. ³⁵⁻³⁶ Ma asa oc tòm bu êngaho yac su yêc Kilisi ndê atac whiñ ñalôm? Nawapac daêsam sêyêc, tòm yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Tôm bêt hon lau tac whiñ bu sêndic yac ndu tu am-nga.

Ñac sêlic yac datôm domba bu sêndic ndu-nga. [BW 44:22]

Yac bu dahôc ñawapac me ñandê, ma lau bu sêkên kisa yac me sêndic yac ña bienj, me yac bu dapônda gên daneñ-nga me ñakwê, me yac bu datap gên ti ñaclai nañ bu señ yac su-nga sa, goc gên dinañ ñadañ oc tòm dom bu êngaho yac su yêc Kilisi ndê atac whiñ ñalôm. ³⁷ Mba andô! Tu Kilisi nañ atac whiñ yac-nga, nañ dec gên hon dinañ ñadañ oc tòm dom bu ku yac dulu. ³⁸⁻³⁹ Aêc! Aô kayalê tidôn bu gên dan oc tòm dom bu kac yac su yêc Anötö ndê atac whiñ, nañ datap sa tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga. Mba! Yac bu dambac ndu me dambo tanli, yac bu dapi lôc baliñ me dasip gwêc ñalôm dandi, tigenj oc tòm dom bu daso Anötö ndê atac whiñ. Ma añela me ñalau sac me gên kwahic dec-nga me gên nañ oc meñ sa tinambu-nga, me ñaclai tidau-tidau me gên hon nañ Anötö kêñ, nañ ñadañ oc tòm dom bu kac yac su yêc Anötö ndê atac whiñ.

9

Pol tawalô lau Israel-nga nañ sêkên whiñ Yisu dom

¹ Tu Kilisi nañ aô gakên whiñ-nga, dec aô wasôm yom ñandô têt mac. Aô oc wañsau mac dom. Ma yêc aneñ ñalôm, nañ Nalau Dabuñ gêm gôlinj, dec kayalê tidôn bu aneñ yom in yom ñandô enj. ² Aô wasôm têt mac bu aneñ ñalôm ñawapac ñapan ma kasahê ñandê atu, tu lau Israel-nga daêsam nañ sêkên whiñ

Kilisi dom-nga. ³ Lau dau aneñ asidôwai ti lhuñwêi Israel-nga, nañ yac mba nahu tigen. Ma aö tac whiñ ndu andô bu ñac lau dau sêkên whiñ Kilisi. Aêc, tòm Anötö êmasuc aö su yêc Kilisi-nga, me lic aö gitôm ñgac sac sambuc, magoc lêñ dau bu nem ñac sa tu sêkên whiñ Yisu-nga, dec aö oc walic ñayham bu wahôc ñawapac dau.

⁴ Lau Israel-nga dinañ Anötö kêyalin ñac sa bu sêti in ndê lau, ma hoc in ndê ñawasi asê têt ñac. In kêmatin pwac whiñ ñac si apai, ma gic bata gêt ñayham daêsam tu nem ñac sa-nga. In kêt yomsu ti sakin lôm dabuñ-nga têt ñac. ⁵ Ñac hoñ sêsa akêt apai nañ Anötö dau kêyalin sa sêti in ndê lau. Ma lau Israel-nga si †Mesaya dau meñ sa akêt apai dinañ si dac ñapu. Kilisi dau dinañ in Anötö ñandô ma gêt hoñ ñadau, dec gic waê bu tampin in tòm bêc hoñ. Yomandô!

Anötö ndê lêñ ênyalin lau sa-nga

⁶ Anötö gic bata mwasin hoñ dinañ têt lau Israel-nga. Magoc tu ñac si daêsam sêkên whiñ Yisu dom-nga, dec dasôm bu Anötö ndê yom dau ñandô mba lec dom. Mba! Nahu bu lau hoñ nañ sêsa akêt †Jakob, nañ sêti lau Israel-nga ñandô, nañ Anötö kêyalin ñac sa, nañ dom. ⁷ Ma ñalên tigen, lau hoñ nañ sêsa akêt Abraham, nañ dasam ñac bu Abraham atui ñandô dom. Tòm yom nañ Anötö sôm têt Abraham bocdec bu:

Lau oc sêsam lau wakuc nañ sêsa akêt Aisak bu am nem gôlôwac ñandô. *[Gen 21:12]*

⁸ Yom dau nahu bocdec bu, Ismael lu Aisak lu-lu sêsa akêt Abraham. Magoc Ismael ti ndê lau wakuc sêti lau Israel-nga ñandô, nañ Anötö sam bu in ndê atui, nañ dom. Magoc Aisak ti ndê lau wakuc nañ Anötö kêmatin pwac hêganôn ñac, nañ in gêlic ñac tòm Abraham ndê atui solop. ⁹ Bu Anötö kêmatin pwac têt Abraham bocdec bu:

Têt yala dan ñinga goc aö wambu wameñ, ma am nem awhê Sara oc kôc nem atômngac dan su. *[Gen 18:10, 14]*

¹⁰ Ma gauc nem balêkoc lôcmpôn nañ Rebeka kôc. Inlu si damba tigen, yac mba abañ Aisak. ¹¹⁻¹² Magoc Rebeka kôc inlu su dom, ma sêkôm gêt ñayham me sac dan su dom, nañ Anötö kêyalin inlu si dan sa gwanañ. In sôm yom têt Rebeka bocdec bu:

Ñgac atu oc nem akin ñgac saun. *[Gen 25:23]*

Anötö kôm gêt dau kêkuc in ndê lêñ ênyalin lau sa-nga tòm in dau gauc gêm, ma tu gwelen nañ ñac dau sêkôm nañ-nga dom. ¹³ Sêto Anötö ndê yom dan tiyham pi balê lu dau bocdec bu:

Aö atac whiñ Jakob, magoc atac tec Iso. *[Mal 1:2-3]*

¹⁴ Bocdinañ oc dasôm sake? Dasôm bu Anötö ndê lêñ ênyalin lau sa-nga in solop dom, me? Mba andô! ¹⁵ Bu in sôm yom têt Moses bocdec bu:

Aö oc tanwalô lau nañ aö atac whiñ bu tanwalô ñac. Ma aö oc atac apu lau nañ aö atac whiñ bu atac apu ñac. *[Eks 33:19]*

¹⁶ Bocdinañ Anötö kêyalin lau sa tu ñac dau si atac whiñ me ñac si gwelen-nga dom, magoc tu in dau ndê tawalô-nga.

¹⁷ Ma gêt dan tiyham. Sêto yom nañ Anötö sôm têt Parao yêc bocdec bu:

Aö gakêt am ti kin bu watôc aneñ ñaclai asê pi gêt nañ wakôm têt am, ma bu aneñ ñaê ñawaê sa ma nem nom ñagameñ sambuc ahuc. *[Eks 9:16]*

¹⁸ Ñalên dinañ Anötö tawalô lau nañ in tac whiñ bu tawalô, ma lau nañ in tac whiñ bu kôm ñac si ñalôm ñadandi, nañ kôm ñadandi sa.

¹⁹ Ma mboe mac nem dan oc sôm yom têt aö bocdec bu, "Lêñ dau bu bocdinañ, dec tu sake-nga Anötö puc yac neñ giso asê? Bu Anötö

kêmasañ lêt hon tidôn tòm in gauc gêm, dec asa gitôm bu sa lêt dau-nga dan?" ²⁰ Magoc aô wasôm têt am ñamalac bocke nan gauc gêm bu sôm yom kain dinañ pi Anötö. Bocke ma lôn andô dan oc sôm têt ñamalac nan kêmasañ in ma ndac, "Tu sake-nga am kêmasañ aô kain dindec?" ²¹ Yom dau solop dom. Bu ñamalac kêmasañ lôn-nga dau in ti ñadau. Ma in gitôm bu kôc nomdac ma êmasañ gêt ñayham tiwaê dan, me gêt ñambwa waêmbe dan, tòm in dau gauc gêm.

²² Ma ñalêt tigen Anötö in ñadau, ma tòm bu kôm tòm in atac whin. Lau nan sêkôm sac sic waê bu sêninga, ma Anötö bu têt ndê atac ñandê ti in ndê ñaclai asê têt ñac, dec oc tòm. Ma in bu gauc nem bu kôc ndê ñalôm dôñ, ma hê yom malô sa têt ñac, dec oc tòm bocdinañ. ²³ In bu êñkuc lêt yom malô-nga dinañ, dec in oc kôm tu bu têt in ndê ñawasi atu asê têt lau nan sic waê bu sêtap in ndê tawalô sa-nga. Lau dau in kêyalin ñac sa gwanañ su, bu sêwêkain in ndê ñawasi. ²⁴ Yom dau hêganôn yac lau nan Anötö kêgalêm yac sa, lau Israel, ma lau nan lau Israel dom, nan bocdinañ. ²⁵ Tòm Anötö ndê yom nan propet Hosea to bocdec bu:

Lau nan aneñ lau dom, nan aô oc wasam ñac bu aneñ lau. Ma bawhê nan mun-nga aô atac whin in dom, nan aô oc wasam in bu aneñ bawhê atac whin-nga.

²⁶ Ma yêc gameñ tigen nan mun-nga aô gasôm têt ñac bu, "Aneñ lau mac dom," nan lau oc sêsam ñac bu, "Anötö Tali Ñadau ndê balêkoc." [Hos 2:23; 1:10]

²⁷ Ma propet Aisaya hoc yom asê pi lau Israel-nga bocdec bu:

Lau Israel-nga ñac lau daêsam ñandô, gitôm gangac gwêc-nga. Magoc Pômdau oc nem hon si dom, oc kôc ñandôlu en sa. ²⁸ Bu yom nan Pômdau kêmatin tidôn, nan in oc kôm

ñandô sa yêc nom, ma ndic dabin ñagahô en. [Ais 10:22-23]

²⁹ Ma tòm yom dan tiyham nan Aisaya hoc asê mun su:

Pômdau Ñaclai Ñadau bu hu yac neñ lau wakuc ñatô sin gacgen sêmbo dom, dec oc dandinan gitôm malac Sodom ma Gomora. [Ais 1:9]

Lau Israel-nga sêkêt whin dom, dec sêti lau gitêt dom

³⁰ Bocdinañ oc dasôm sake pi Anötö ndê lêt ênyalin lau sa-nga? Lau nan lau Israel dom, nan sêkôm gwelen tu sêñsalê lêt gitêt-nga dom, magoc sêtap sa tu sêkêt whin gwelen nan Yisu kôm tu ñac-nga. ³¹ Ma lau Israel-nga sêñsalê lêt gitêt yêc yomsu ñalôm, magoc sêtap sa dom. ³² Ma sêtap sa dom, ñahu bu ñac sêkêt whin gwelen nan Yisu kôm tu ñac-nga, nan dom. Ñac gauc gêm bu ñac oc sêti lau gitêt, tu ñac dau si gwelen-nga, ma bocdinañ ñac sêtôm lau nan sêtin gahi pi hoc ma sêpen. ³³ Tòm yom nan sêto yêc bocdec bu:

Alic su nan! Aô gakêt hoc dan kalhac Lôc †Sayon, nan lau daêsam oc sêtin gahi pi ma sêpen. Magoc asa nan kêt whin in, nan oc maya dau dom. [Ais 28:16; 8:14]

10

¹ O asidôwai. Aô tac whin ñandô ma gateñ mbec têt Anötö, bu lau Israel-nga nan sêkêt whin Yisu dom, nan oc sêkêt whin dec sêtap Anötö ndê mwasiñ nem ñac si-nga sa. ² A ô wasôm yomandô bu lau dau sêyêm dau su bu sêsa Anötö ndê lêt. Ñac sêkôm gêt dau, magoc ñac si gauc sa pi yom ñandô dom. ³ Ñahu bu ñac gauc gêm bu sêtôt ñac dau si lêt asê tòm lêt gitêt. Magoc ñac sem gauc lêt nan Anötö kêmasañ bu sam yac bu lau gitêt, dec sêsôt lêt dau ñapu dom. ⁴ Bu Kilisi dau ndê lêt gitêt gic bata yomsu hon, dec lau

hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ Anötö gêlic ŋac bu lau gitêŋ.

Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga

⁵ Lêŋ bu lau sêti lau gitêŋ tu sêŋkuc yomsu-ŋga, naŋ Moses whê sa bocdec bu:

Asa naŋ bu êŋkuc yomsu hoŋ ŋapep eŋ, naŋ oc ndöc tali tu yomsu-ŋga. *[Lev 18:5]*

⁶⁻⁷ Magoc ŋamalac daŋ oc tôm bu t i ŋamalac gitêŋ tu iŋ kêkuc yomsu-ŋga lec dom. Lêŋ dati lau gitêŋ tu yac neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga, naŋ meŋ sa tiawê su. Tôm yom daŋ naŋ sêto yêc bocdec bu:

Akôc gauc daêsam pi asa oc pi undambê ndi, me sip lambwam ndi dom. *[Diut 30:13]*

Bocdinaŋ yac dapônda ŋamalac daŋ bu pi undambê ndi bu kôc Kilisi sa sip meŋ, me bu sip lambwam ndi bu kôc iŋ su akêŋ lau batê-ŋga dom, tu bu datap yom pi lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga ŋahu sa. Mba! ⁸ Bu yom pi lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga dec yac ahoc asê têt mac su, tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Yom dau siŋ dau têt mac dom, bu mac akôc sa sip nem ŋalôm su, ma mac asôm ambo. *[Diut 30:14]*

⁹ Ma yom dau bocdec bu. Am bu kêŋ whiŋ ti nem ŋalôm sambuc bu Anötö uŋ Yisu sa akêŋ lau batê-ŋga, ma whamsuŋ hoc yom asê bu Yisu iŋ am nem Pômdau, dec Anötö oc nem am si. ¹⁰ Bu yêc am nem ŋalôm naŋ am kêŋ whiŋ, dec Anötö gêlic am bu ŋamalac gitêŋ, ma yêc am nem whamsuŋ am hoc nem kêŋ whiŋ Yisu-ŋga asê, dec Anötö gêm am si. ¹¹ Tôm Anötö ndê yom naŋ sêto yêc naŋ sôm:

Asa naŋ kêŋ whiŋ iŋ, naŋ oc maya dau dom. *[Ais 28:16]*

¹² Bu Anötö gêlic lau Israel ma lau naŋ lau Israel dom, naŋ ŋalêŋ tigeŋ. Pômdau tigeŋ dec ti lau hoŋ si Pômdau, ma lau hoŋ naŋ sêta iŋ ndê ŋaê, naŋ iŋ oc êmwasiŋ ŋac ŋandô.

¹³ Tôm yom naŋ propet Joel to yêc bocdec bu:

Lau hoŋ naŋ sêta Pômdau ndê ŋaê, naŋ Anötö oc nem ŋac si. *[Joel 2:32]*

¹⁴ Magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu su dom, naŋ oc sêta iŋ ndê ŋaê ŋalêŋ bocke? Ŋac bu sêŋgô iŋ ŋawaê dom, dec oc sêkêŋ whiŋ ŋalêŋ bocke? Ma lau bu sêhoc ŋawaê ŋayham asê têt ŋac dom, dec oc sêŋgô ŋalêŋ bocke? ¹⁵ Ma lau bu sêŋkiŋ lau aheŋ-ŋga sêsa sêndi dom, dec ŋawaê ŋayham dau oc hôc asê lau dau ŋalêŋ bocke? Tôm yom naŋ sêto yêc naŋ sôm:

Lau naŋ sêŋgô ŋawaê ŋayham, naŋ oc sêtisambuc lau aheŋ-ŋga naŋ sêŋsêlêŋ sêmeŋ tu sêhoc ŋawaê dau asê-ŋga. *[Ais 52:7]*

¹⁶⁻¹⁷ Bocdinaŋ yac neŋ dakêŋ whiŋ ŋahu sip daŋgô ŋawaê ŋayham, ma yom pi Kilisi ti ŋawaê ŋayham ŋahu. Magoc lau Israel-ŋga hoŋ sêkôc ŋawaê ŋayham sa dom. Tôm Aisaya to:

O Pômdau, lau daŋ sêkêŋ whiŋ yom naŋ yac ahoc asê, naŋ dom. *[Ais 53:1a]*

¹⁸ Mac gauc gêm bocke? Lau Israel-ŋga sêŋgô ŋawaê ŋayham su, me mba? Aêc, ŋac sêŋgô su, tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Yom dau sa têt nom ŋabatiŋ hoŋ, ma lau sêŋgô yêc nom ŋagameŋ sambob. *[BW 19:4]*

¹⁹⁻²¹ Ma gêndac daŋ tiyham bocdec bu, lau Israel-ŋga sêŋyalê yom naŋ sêŋgô su, me mba? Gauc nem Anötö ndê yom, naŋ Aisaya to pi lau Israel-ŋga bocdec bu:

Tôm bêc hoŋ aô kamatôc aman tu wakôc lau dau sa-ŋga, magoc ŋac lau daŋgapêc ma ŋac si ŋalôm ŋadandi. *[Ais 65:2]*

Lau Israel-ŋga sêtec bu sêkôc ŋawaê ŋayham sa, ma bocdinaŋ yom dau sa têt lau gameŋ apa-ŋga gi. Yom naŋ Anötö sôm têt lau Israel-ŋga, naŋ whê gêt dau sa, tôm Moses to yêc bocdec bu:

Aö oc watoc lau waêmba sa, e kôm mac anem lêmun̄ ḡac. Ma watoc lau gauc mbasi-ḡga sa, e kôm mac atac ḡandê. *[Diut 32:31]*

Ma Aisaya dau sôm yom yêc awê bocdec bu:

Lau naḡ sêḡsalê aö dom, naḡ sêtap aö sa. Ma gatôc daun̄ asê têḡ lau naḡ sêndac aö dom naḡ. *[Ais 65:1]*

11

Anötö puc dômbwê iḡ ndê lau Israel-ḡga dom

¹ Bocdinaḡ aö bu wandac mac bocdec bu. Mac gauc gêm bu Anötö puc dômbwê iḡ ndê lau Israel-ḡga, me? Aö wasôm mba andô, bu aö daun̄ ḡgac Israel-ḡga, ma Abraham ndê wakuc daḡ, naḡ gasa akêḡ Benjamin ndê toḡ. ² Anötö puc dômbwê iḡ ndê lau naḡ iḡ kêyalin̄ ḡac sa gwanan̄ su, naḡ dom. Gauc nem yom naḡ sêto yêc pi Elaija, têḡ ndoc iḡ pu lau Israel-ḡga têḡ Anötö, ma sôm yom bocdec bu:

³ Pômdau, ḡac sic am nem lau propet ndu, ma sêsen̄ alta naḡ lau sem akiḡ am sêmbo, naḡ su. Aö taḡwasêḡ dec gasôc am ḡapu, ma ḡac bu sêndic aö ndu. *[1 Kiḡ 19:10, 14]*

⁴ Gauc nem yom naḡ Anötö ô têḡ iḡ bocdec bu:

Aö gasiḡ aneḡ lau 7,000 sêmbo lau Israel-ḡga ḡalôm, naḡ sêpôn̄ haduc têḡ anötö tasan̄ Baal dom. *[1 Kiḡ 19:18]*

⁵ ḡalêḡ tigeḡ kwahic dec lau toḡ daḡ sêmbo lau Israel-ḡga ḡalôm, naḡ Anötö kêyalin̄ ḡac sa sêti iḡ ndê, kêkuc iḡ ndê lêḡ êmwasiḡ lau ḡambwa-ḡga. ⁶ ḡac sêtap Anötö ndê mwasiḡ sa tu ḡac dau si sakiḡ-ḡga dom. Anötö bu êḡyalin̄ ḡac sa tu ḡac si sakiḡ-ḡga, dec yom naḡ dasôm pi iḡ ndê lêḡ êmwasiḡ lau ḡambwa-ḡga, naḡ oc yom ḡandô dom.

⁷ Bocdinaḡ oc dasôm sake? Lau Israel-ḡga sêkôm mwasac bu sêti

lau gitêḡ yêc Anötö ḡḡgô-ḡga, magoc gitôm dom. Magoc ḡac si lau naḡ Anötö dau kêyalin̄ ḡac sa, naḡ sêtap lêḡ sêti lau gitêḡ-ḡga sa. Ma ḡac si lau ḡatô, Anötö kôm ḡac si ḡalôm ḡadandi sa, ⁸ tôm yom naḡ sêto yêc bocdec bu:

Anötö kêḡ ḡasec kôm ḡac si ḡalôm ahuc, ma iḡ kôm ḡac si tandô tipec ma ḡac si dangasun̄ hóc ahuc. Ma ḡac sêmbo bocdinaḡ ḡapan̄ e meḡ têḡ kwahic dec. *[Diut 29:4; Ais 29:10]*

⁹ Ma Dawid to yom bocdec bu:

Mwasiḡ naḡ ḡac bu sêneḡ-ḡga, naḡ oc kac dau kwi ma kêḡ sac ḡac, gitôm huc me akô bu kôc ḡac dôḡ-ḡga, ma gitôm hoc sêtiḡ gahi pi-ḡga, ma gitôm ḡagêyô sac bu kêḡ wapac ḡac. ¹⁰ Anötö kôm ḡac si tandô tipec, e sêlic gameḡ apu. Ma iḡ kêḡ ḡac sêhóc ḡawapac ḡapan̄ e dômbwêkwa mbwê-alö. *[BW 69:22-23]*

Lau apa sêtap mwasiḡ sa tu lau Israel-ḡga

¹¹ Aö bu wakêḡ gêndac daḡ tiyham. Mac gauc gêm bu lau Israel-ḡga sêpeḡ e siḡga gacgeḡ, me mba? Aö wasôm têḡ mac bu mba andô. Magoc tu lau Israel si giso-ḡga, dec lau naḡ lau Israel dom, naḡ sêtap Anötö ndê lêḡ nem lau si-ḡga sa. Ma gêḡ dau oc kôm lau Israel-ḡga sênem lêmun̄ lau apa dau. ¹² Magoc ḡac si giso dau ti seḡ bu lau apa hoḡ sêtap Anötö ndê mwasiḡ sa hóc gêlêc. Ma ḡac lau Israel-ḡga dau bu sêkac dau kwi ma sêkêḡ whiḡ Yisu, dec lau daêsam andô oc sêtap Anötö ndê mwasiḡ sa êḡlêc, ḡac lau Israel-ḡga dau, ma lau gameḡ apa-ḡga sêwhiḡ.

¹³ Aö gato yom dindec têḡ mac lau naḡ lau Israel dom. Anötö kêyalin̄ aö sa gati aposel tu bu wahoc ḡawaê ḡayham asê têḡ mac-ḡga. Ma aö atac ḡayham atu tu aneḡ gwelen̄ dindec-ḡga. ¹⁴ ḡahu bu mboe aneḡ asidôwai Israel-ḡga ḡatô oc sênem

lêmunj Anötö ndê mwasiñ nanj mac atap sa, e kôm ñac sênem dau kwi ma sêtap lêñ Anötö nem ñac si-nga sa sêwhiñ. ¹⁵ Kwahic dec ñac sêkôc ñawaê ñayham pi Yisu sa dom, ma tu dinañ-nga dec lau gameñ apa-nga hoñ sêngô ñawaê nanj hê wamba ñac têtñ Anötö. Magoc lau Israel-nga bu sêkôc ñawaê ñayham dau sa ma sêkêñ whiñ Yisu, dec ñac oc sêtôm lau nanj sêtisa akêñ lau batê-nga. ¹⁶ Gêñ ñandô mbêc nanj dakêñ ti da têtñ Anötö nanj gêñ dabuñ, ma oc kôm gêñ ñandô ñambu-nga hoñ ti dabuñ. Ma Anötö bu lic a danj ñawakac bu dabuñ, dec inj oc lic a dau ñasañgac hoñ bu dabuñ bocdinañ.*

Pol gêm dôhôn lau Israel pi a olib

¹⁷ Lau Israel-nga gitôm a ðolib malac-nga nanj Anötö tim ñasañgac ñatô kic. Ma mac lau nanj lau Israel dom, mac atôm a olib saleñ-nga ñasili. Ma Anötö kôc mac, ma sô mac dôñ pi a olib malac-nga dau ñampê, awhiñ a dau ñasañgac ñatô, bu atap ñakwi ñayham sa yêc a olib dinañ ñawakac. ¹⁸ Bocdinañ atoc daôm sa tu mac akôc a ñasañgac nanj siñga su, nanj si mala-nga dom. Mac bu akôm bocdinañ, dec gauc nem bu mac akêñ ñaŋga têtñ a olib dau dom, magoc mac daôm akôc ñaŋga yêc a olib ñawakac. ¹⁹ Ma mboe mac gauc gêm bu Anötö tim ñasañgac ñatô su, tu bu kôc mac sa aô ñac su. ²⁰ Yom dau inj yomandô, tigenj gauc nem bocdec bu, Anötö kôc mac sa tu mac akêñ whiñ Yisu-nga, ma tim ñac su bu ñac sêkêñ whiñ dom. Bocdinañ atoc daôm sa dom, magoc atôc Anötö. ²¹ Bu a dau ñasañgac solop nanj Anötö tim ñatô su. Ma inj gitôm bu oc tim mac su bocdinañ.

²² Tu dinañ-nga dec anyalê tidôn bu Anötö inj Anötö êmwasiñ lau-

nga, ma inj Anötö kêtñ ñagêyô têtñ lau-nga whiñ. Inj kêtñ ñagêyô têtñ lau nanj sêpeñ, magoc kêmwasiñ mac. Asap inj ndê mwasiñ dinañ dôñ. Bu mba, dec inj oc tim mac su. ²³ Ma lau Israel-nga dinañ bu sêkac dau kwi ma sêkêñ whiñ Yisu, dec Anötö oc kôc ñac sa, ma inj gitôm bu kêtñ ñac sêmbu sêndi sêsap a olib dau dôñ tiyham. ²⁴ Bu mac a olib malac-nga ñasañgac solop dom, magoc Anötö kôc mac yêc a olib saleñ-nga, ma kêtñ mac ati a olib malac-nga ñasañgac. Bocdinañ oc ñawapac dom bu inj kôc a dau ñasañgac solop, ma kêtñ ñac sêlhac si a ñampê solop tiyham.

Anötö tawalô lau hoñ

²⁵ O asidôwai. Yom dindec ñahu sip ñalôm gi, ma aô tac whiñ bu mac anyalê ñapep. Ma bocdinañ oc tôm dom bu mac atoc daôm sa. Anötö kôm lau Israel-nga si ñalôm ñadandi sa, bu sêmbô bocdinañ e lau gameñ apa-nga hoñ nanj Anötö kêgalêm ñac sa, nanj sêmeñ sêsôc Anötö ndê gôlinj ñapu su nanj. ²⁶ Ma ñalêñ dinañ dec Anötö oc nem lau Israel-nga hoñ si, tôm yom nanj sêto yêc bocdec bu:

Ñgac nem lau si-nga oc meñ sa akêñ Lôc Sayon. Ma inj oc nem Jakob ndê wakuc kwi sêhu mêtê sac siñ. ²⁷ Ma aô wamatiñ aneñ pwac whiñ ñac, têtñ têm nanj aô oc wasuc ñac si sac kwi. [Ais 59:20-21]

²⁸ Lau Israel-nga sêti Anötö ndê ñacyo, ñahu bu sêkôc ñawaê ñayham pi Yisu sa dom. Ma tu dinañ-nga ñawaê dau golom mac. Magoc Anötö kêtñaliñ ñac sa gwanaj su, dec tac whiñ ñac tu abañi Israel-nga. ²⁹ Bu galem ti mwasiñ nanj Anötö gic bata têtñ lau, nanj inj oc tôm dom bu señ su. ³⁰⁻³¹ Munj-nga mac lau gameñ apa-nga danjampêc têtñ Anötö. Magoc kwahic dec lau

* **11:16** Yom dau inj gitôm yom gôlinj danj. Yom pi gêñ ñandô mbêc ma a ñawakac, nanj hêganônj lau Israel-nga si apai. Pol bu tôte asê bu Anötö kôc lau Israel-nga si apai sa ma gêlic ñac bu lau dabuñ, ma ñac si lau wakuc bu sêkêñ whiñ Yisu, dec inj oc lic ñac bu lau dabuñ ñalêñ tigenj.

Israel-nga dangapêc têtj Anötö, dec mac atap in ndê tawalô sa. Ma tu dinaŋ-nga ñac lau Israel-nga naŋ kwahic dec dangapêc têtj Anötö, naŋ tiŋambu oc sêtap in ndê tawalô sa sêwhiŋ. ³² Bu Anötö sam lau hoŋ bu lau dangapêc-nga. In têtj gêtj dau tiawê, dec lau hoŋ naŋ bu sênem dandi kwi, naŋ in oc tawalô ñac.

Datoc Anötö ndê waê sa

³³ Oyaê. Anötö ndê mwasiŋ ti in ndê gauc in gêtj atu andô, ma in kêyalê gêtj hoŋ e pi sa timala eŋ. Asa oc nditôm bu êŋyalê in ndê lêŋ me yom naŋ tidôn yêc in-nga?

³⁴ Asa kêyalê Pômdau ndê gauc, me gitôm bu kêŋ gauc têtj in? *[Ais 40:13]*

³⁵ Ma asa tôm bu kêŋ gêtj ñayham daŋ têtj Anötö, dec Anötö oc kêŋ gêtj têtj in ô? *[Job 41:11]*

³⁶ Bu gêtj hoŋ sa akêtj in ndê, ma in ti gêtj hoŋ ñahu ma ti gêtj hoŋ ñadau bocdinaŋ. Datoc in ndê waê sa titêm-titêm. Yomandô.

12

Dasa neŋ lêŋ wakuc dawhiŋ Kilisi

¹ O asidôwai. Gauc nem yom hoŋ naŋ aô gasôm tu gawhê Anötö ndê tawalô sa têtj mac-nga naŋ. Dec akêtj daôm sambuc bu anem akiŋ Anötö tôm mac nem bêc ambo tamli-nga hoŋ. Akêtj daôm sambuc atôm da tali ma dabuŋ, naŋ oc ndic Anötö tandô ñayham. Mac nem lêŋ ñandô aŋkuc Ñalau Dabuŋ tu anem akiŋ Anötö-nga dau dinaŋ. ² Anselêŋ ti asa nem lêŋ atôm lau nom dindec-nga dom, magoc ati lau wakuc tôm Anötö kêŋ gauc wakuc têtj mac. Ma bocdinaŋ mac oc atôm bu aŋsahê gêtj hoŋ, ma aŋyalê mêtê gitêtj, ma mêtê ñawasi ma mêtê naŋ oc ndic Anötö tandô ñayham, naŋ in atac whiŋ bu yac dakôm.

Anötö kêmwasiŋ yac ñalêŋ têtjtêtj

³ Tôm Anötö ndê mwasiŋ puc aô dôŋ, dec wasôm têtj mac hoŋ têtjtêtj ndi, bu atoc daôm sa êŋlêc

dom, magoc akôc gauc ñapep pi daôm. Bu mac hoŋ akêtj whiŋ Yisu tôm mwasiŋ naŋ Anötö dau gic sam têtj mac ñalêŋ têtjtêtj. ⁴ Yac taŋyalê bu ñamalac daŋ in ñamlic tigeŋ, magoc ñagêtj daêsam sêyêc in ndê ñamlic tigeŋ dinaŋ. Ma gêtj dau sêwêkaiŋ gwelen têtjtêtj. ⁵ Ma ñalêŋ tigeŋ dinaŋ, yac lau daêsam naŋ dakêtj whiŋ Kilisi su, naŋ dati Yisu ndê gôlôwac dabuŋ tigeŋ, ma yac tigeŋ-tigeŋ dambo tu danem lau hoŋ naŋ sêmbo gôlôwac dabuŋ ñalôm, naŋ sa. ⁶ Yac dawêkaiŋ mwasiŋ dakôm gwelen-nga têtjtêtj, tôm Anötö kêmwasiŋ yac ñalêŋ. Asa naŋ tap mwasiŋ hoc yom asê tôm propet-nga sa, naŋ kôm tôm in ndê kêŋ whiŋ têtj asê. ⁷ Asa naŋ tap mwasiŋ nem akiŋ gôlôwac-nga sa, naŋ nem akiŋ maŋ. Ma in naŋ tap mwasiŋ sa bu êndôhôn Anötö ndê yom têtj lau, naŋ bocdinaŋ. ⁸ Asa naŋ tap mwasiŋ sôm yom ñayham-ñayham tu puc lau dôŋ-nga sa, naŋ kôm. Ma asa naŋ Anötö ndê mwasiŋ kac in bu kêŋ gêtj tu nem lau ñalôm sawa sa-nga, naŋ kêŋ ti ndê ñalôm sambuc. Asa naŋ tap mwasiŋ bu nem gôliŋ gôlôwac-nga sa, naŋ kôm ti licbalê, ma in naŋ tap mwasiŋ tawalô lau-nga sa, naŋ tawalô lau ti atac ñayham.

Mêtê atac whiŋ-nga

⁹ Mêtê atac whiŋ-nga in gêtj dasôm ñambwa-nga dom. Dakôm ñandô sa ñalêŋ bocdec. Yac atac tec mêtê sac ma dasap mêtê ñayham dôŋ. ¹⁰ Dakêtj neŋ ñalôm sambuc tu atac whiŋ asidôwai-nga, ma datoc ñac sa hôc gêlêc dauŋ dandic ñawaê. ¹¹ Dakêtj dauŋ sambuc tu danem akiŋ Pômdau-nga, ma dakôm ti ñalôm lu-lu dom. ¹² Gêtj naŋ dakêtj batan bu Anötö kôm, naŋ dahôn ti atac ñayham, dalhac ñaŋga tu dahôc ñawapac-nga ti neŋ atac pa su, ma dasap mêtê daten mbec-nga dôŋ ñapan. ¹³ Dakêtj gêtj tu danem Anötö ndê lau dabuŋ naŋ sêpônnda dau, naŋ sa-nga, ma

dandic ya ñac. ¹⁴ Lau nañ sêkên kisa mac, nañ apucbo ñac dom, magoc andac Anötö bu nem mbec ñac. ¹⁵ Lau bu sêkôm atac ñayham, dec atac ñayham awhiñ ñac. Ma lau bu sêtañ, nañ atañ awhiñ ñac. ¹⁶ Apiñ daôm dôñ ti ñalôm tigen. Atoc daôm sa me alic daôm bu lau ti gauc atu-tu dom, magoc atac whiñ lau waêmbe ma ambo ahê ñac dom.

¹⁷ Akôm mêtê sac ô sac nañ sêkôm têt mac, nañ dom. Ayob daôm ñapep bu akôm mêtê nañ lau hon sêlic bu ñayham eñ. ¹⁸ Anjahê bu nditôm, dec ambo awhiñ lau ti yom malô eñ, ma mac daôm akôm gêt dañ bu asen yom malô su dom. ¹⁹ O aneñ asidôwai, akên ñagêyô ô sac dom, magoc akên lau nañ sêkôm sac têt mac sêsip Anötö amba e sêtap in dau ndê atac ñandê sa. Bu sêto yom dañ yêc, nañ sôm bocdec bu:

Pômdau sôm, “Gwelen sac ñagêyô-nga yêc aö aman, ma aö daun oc wakên.” *[Diut 32:35]*

²⁰ Akên ñagêyô dom, magoc akôm tôm yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Am nem ñacyo bu gêt yô in, nañ kêt gêt in neñ. In bu bu yô in, nañ kêt bu in nôm. Am bu kôm bocdinañ, dec oc kôm in maya dau ñalên sac. *[Prov 25:21-22]*

²¹ Ayob bu sac ku mac dulu dom, magoc akôm mêtê ñayham eñ e aku sac dulu.

13

Dasôc gôliñwaga ñapu

¹ Gôliñwaga hon nañ sem gôliñ sêmbo nom, nañ si ñaclai ñahu yêc Anötö, ma in dau kêt ñasawa têt ñac bu sênem gôliñ. Ñac si dañ hóc asê ñambwa dom. Bocdinañ lau hon sêsôc ñac ñapu sêndic ñawaê. ² Asa nañ tec bu sôc gôliñwaga ñapu, nañ tec gôliñ nañ Anötö dau kêt, ma in oc tap matôc sa. ³ Gôliñwaga si ñaclai yêc bu sêmatôc lau, magoc ñac si matôc dau gic waê lau nañ sêkôm mêtê ñayham, nañ dom, gic

waê lau nañ sêkôm mêtê sac. Tu dinañ-nga dec akôm mêtê ñayham eñ, ma gôliñwaga oc sêlic mac ñayham, ma mac oc atôc daôm tu gôliñwaga si matôc-nga dom. ⁴ Ñahu bu ñac sêti Anötö ndê lau akiñ bu sêyob yac dambo ñayham-nga. Magoc mac bu akôm mêtê sac, nañ atôc daôm, bu ñac sêkôc ñaclai bu sêmatôc lau, ma ñaclai dau in gêt ñambwa dom. Ñac Anötö ndê lau akiñ nañ sêto in su sêmbo nom, bu sêkên ñagêyô têt lau nañ sêkôm mêtê sac nañ. ⁵ Tu dinañ-nga dec dasôc gôliñwaga ñapu. Ñahu bu ñac si ñaclai yêc bu sêmatôc yac. Ma gêt dañ whiñ bocdec bu. Tanjalê yêc neñ ñalôm bu dasôc ñac ñapu, in lêt solop.

⁶ Gôliñwaga dinañ sêkên si têt tu sênem gôliñ tôm Anötö ndê lau akiñ, ma tu dinañ-nga dec in solop bu mac akên takis bu anemlihi ñac.

⁷ Aêc! Gêt bocke nañ mac ac waê bu akên, nañ akên. Takis me mone bocke nañ mac ac waê bu akên, nañ akên. Lau nañ sic waê bu mac atoc ñac sa, nañ dec atoc ñac sa, ma lau ti ñaclai, nañ asôc ñac ñapu ñapep.

Mêtê atac whiñ asidôwai-nga

⁸ Ayob daôm bu têt dañ yêc mac-nga dom. Têt tigen yêc mac-nga, nañ bu akên nem atac whiñ lom daôm. Bu asa nañ tac whiñ in ndê asidôwa, nañ kôm Anötö ndê yomsu hon ñandô sa. ⁹ Bu yomsu nañ Moses to bocdec bu, “*Kôm gêt mockaiñ-nga dom. Ndic ñamalac ndu dom. Nem kañ gêt dom,*” ma “*Tamgatu gêt dom,*” ma yomsu ñatô hon, nañ ñahu sip yomsu tigen dindec, “*Atac whiñ lau menpañ am-nga gitôm am atac whiñ daôm.*” ¹⁰ Asa nañ kêtuc mêtê atac whiñ-nga, nañ oc kôm lau menpañ in-nga ñayom dom. Bocdinañ mêtê atac whiñ lau-nga kôm yomsu hon ñandô sa.

Bêc ñambu-nga men kêtin

¹¹ Asap mêtê atac whiñ-nga dôñ ñapan, bu mac anyalê têt kwahic dec-nga su. Têt ndoc dakên whiñ

tiwakuc, naŋ dalic bu bêc datap Anötö ndê mwasiŋ nem yac si-ŋga ŋa-ŋandô sa, naŋ yêc ahê dôn yêc. Magoc kwahic dec bêc dau meŋ kêpiŋ su. Bocdinaŋ ayêc bêc dom, anem ali. ¹² Ôbwêc pacndê su, ma kêpiŋ bu laŋsê. Bocdinaŋ dahu mêtê ŋasec-ŋga hoŋ siŋ, ma dasap mêtê ŋawê-ŋga dôn, gitôm dakôc wapa dandic siŋ-ŋga sa. ¹³ Taŋsêlêŋ ti dasa neŋ lêŋ ŋapep, nditôm lau naŋ sêmbô ŋawê ŋalôm. Dakôm mêtê sac atac ŋagalac-ŋga me danôm gêŋ êŋiŋ yac-ŋga dom. Dasa lêŋ mockaiŋ-ŋga ma dakôm mêtê mayan-ŋga dom. Ma dahu mêtê atac ŋandê-ŋga ma mêtê lêmuŋ-ŋga hoŋ siŋ. ¹⁴ Anŋsêlêŋ ti asa nem lêŋ aŋkuc Pômdau Yisu Kilisi, gitôm mac asôc iŋ ti nem ŋakwê. Ma mac nem ŋalôm akwa bu êŋgilí mac bu akôm sac, naŋ goc asôc ŋapu me akôm ŋandô sa dom.

14

Yom pi lau naŋ sêkêŋ whiŋ ŋaŋga dom

¹ Lau naŋ si sêkêŋ whiŋ ŋaŋga dom, naŋ akôc ŋac sa, ma alic ŋac sac pi yom ma pi lêŋ naŋ Pômdau tôc tiawê têŋ yac dom, naŋ dom. ² Lau ŋatô sêkêŋ whiŋ ŋaŋga dec seŋ gêŋ hoŋ. Magoc lau ŋatô sêkêŋ whiŋ ŋaŋga dom, dec sêkêŋ yao wata ma seŋ dom. ³ Am asa naŋ gêlic gêŋ hoŋ ŋayham tu neŋ-ŋga, naŋ pu lau naŋ sêtec wata, naŋ dom. Ma am asa naŋ gêŋ wata dom, naŋ pu lau naŋ seŋ wata, naŋ dom. Bu Anötö kôc lau dau sa su. ⁴ Am asa dec gauc gêm bu êmatôc ŋamalac daŋ ndê ŋgac akiŋ? Ŋgac akiŋ dau ndê ŋadau oc êŋsahê iŋ ndê lêŋ, ma sôm bu iŋ lhac, me iŋ peŋ. Ma iŋ oc lhac, ŋahu bu Pômdau gitôm bu puc iŋ dôn.

⁵ Ma yom daŋ tiyham. Lau ŋatô sêtoc bêc daŋ sa bu bêc dabuŋ hôc gêlêc bêc ŋatô su. Ma lau ŋatô sêlic bêc hoŋ tôm dau. Magoc ŋalêŋ

solop bu lau hoŋ sêkôc gauc pi lêŋ sênem akiŋ Anötö-ŋga, ma sêkôm tôm ŋac dau si ŋalôm kac ŋac. ⁶ Lau naŋ sêtoc bêc ŋatô sa kêlêc, naŋ sêkôm tu sêtoc Pômdau sa-ŋga. Ma lau naŋ seŋ wata, naŋ sem daŋge Anötö, dec seŋ gêŋ dau ma sêtoc Pômdau sa. Ma ŋac naŋ seŋ wata dom, naŋ sêkêŋ yao gêŋ dau tu sêtoc Pômdau sa-ŋga. Ma ŋac bocdinaŋ sem daŋge Anötö. ⁷ Bu yêc yac lau dakêŋ whiŋ Yisu-ŋga ŋalôm, naŋ ŋamalac daŋ ti ŋadau dau tu iŋ ndê têm mbo tali-ŋga, me tu ndê têm mbac ndu-ŋga dom. ⁸ Yac bu dambo taŋli me dambac ndu, naŋ dambo tu dapô P ômdau ndê waê sa-ŋga. Yomandô. Yac bu dambo taŋli me dambac ndu, naŋ dati Pômdau ndê lau.

⁹ Kilisi mbac ndu ma tiŋa mbo tali tiyham, tu bu ti lau batê si Pômdau, ma lau tali si Pômdau bocdinaŋ. ¹⁰ Ma bocdinaŋ tu sake-ŋga mac alic nem asidôwai sac, me apu ŋac tu yom ŋambwa-ŋambwa-ŋga? Yac taŋyalê su bu yac hoŋ oc dalhac Anötö aŋgô-ŋga têŋ iŋ ndê bêc êmatôc lau-ŋga. ¹¹ Tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Pômdau sôm, “Tôm aô gambo taŋli yomandô, dec aŋyalê pi ŋandô bu lau hoŋ oc sêpôn haduc têŋ aô, ma sêhoc si yom asê yêc Anötö aŋgô-ŋga.” [Ais 45:23]

¹² Yom dau tôc asê tiawê bu yac tigen-tigen oc dalhac Anötö aŋgô-ŋga, bu dawhê dauŋ neŋ lêŋ sa têŋ iŋ.

Mêtê atac whiŋ-ŋga oc kôm asidôwa daŋ peŋ dom

¹³ Tu dinaŋ-ŋga dec danem dôhôn dauŋ neŋ lêŋ whiŋ asidôwai si lêŋ tu dapu ŋac-ŋga dom. Ma dayob bu dakôm gêŋ daŋ, naŋ oc tôm bu lhac asidôwa daŋ ahuc e iŋ so Anötö ndê lêŋ, naŋ dom. ¹⁴ Aô gakêŋ whiŋ Pômdau Yisu, dec whê aneŋ gauc sa, ma kayalê tidôn bu gêŋ

hoj in jayham yec Anötö anjô-nga. Magoc jamalac dan bu ken whin bu gen dan in jadômbwi yec Anötö anjô-nga ma ken yao bu nen dom, goc gen dau jadômbwi yec jamalac dau anjô-nga. ¹⁵ Magoc mac bu anen gen dan nan kom nem asidôwa dan nde jalom jawapac, dec mac atoc metê atac whin-nga ten in dom. Ayob dam bu mac nem len anen gen-nga kom nem asidôwa nan Kilisi mbac ndu tu in-nga, nan nde ken whin tisac dom. ¹⁶ Akom gen hoj ti gauc, ma bocdinau lau dan oc setom dom bu sepu gen nan mac alic jayham. ¹⁷ Len nan dambo †Anötö nde golin japu, nan jahu heganon gen danen ti danom-nga dom. Magoc dambo Anötö nde golin japu jahu sip dasa len gitên, ma dambo ti yom malô ma ti atac jayham nan Jalau Dabu puu don sip yac nen jalom tetên. ¹⁸ Asa nan bu nem akin Kilisi ênkuc len dinau, nan Anötö oc lic in jayham, ma lau nom-nga sewhin oc sempin in.

¹⁹ Bocdinau dasap len yom malô-nga don, ma dakom gen hoj tu dapuc asidôwai hoj don ma dalhac janga. ²⁰ Akom Anötö nde gwelen popoc tu yom pi gen danen-nga-nga dom. Gen hoj in jayham tu danen-nga, magoc yac bu dakom jamalac dan nde ken whin tisac tu gen nan tan-nga, dec dakom giso. ²¹ Mac bu anen wata me anom wain me akom gen jatô nan kom nem asidôwa dan nde ken whin tisac, nan jayham bu mac ahu gen dau sin yec-nga.

²² Yom bocke nan am ken whin pi gen hoj dinau, nan koc don yec amlu Anötö jalhu. Asa nan koc gauc japep pi gen hoj dinau e kom giso dom, nan oc tap Anötö nde mwasiu sa. ²³ Magoc jamalac nan gen gen ma jalom lu-lu pi gen dau, nan kekuc len ken whin-nga dom, ma oc tap Anötö nde matoc sa. Len bocke nan am ken whin bu len solop yec Anötö anjô-nga, nan kom. Gen

bocke nan am kom ti atac lu-lu, nan sac.

15

Dakom gen hoj tu danem asidôwai sa-nga

¹ Yac lau nan dakên whin janga, nan dahoc jawapac dawhin lau nan sekên whin babalê, tu bu danem nac sa-nga dandic jawaê. Dakom gen tu dapo dau sa-nga dom. ² Yac lau tigen-tigen dakom metê jayham ten lau menpan yac-nga tu danem nac sa-nga, ma tu dapuc nac don-nga. ³ Gauc nem Kilisi. In kom gen dan tu dau nde atac whin-nga dom, magoc kom gen hoj kekuc Anötö nde atac whin. Ma tu dinau-nga dec sepu in, tom yom nan seto yec bocdec bu:

Lau nan sepu am, nan sepu aô bocdinau. *[BW 69:9]*

⁴ Anötö nde yom hoj nan seto yec muu su, nan Anötö ken bu êndohon yac. Ma yom dau oc puc yac don bu dalhac janga, ma êngili yac bu dahu jandô jayham nan dakên batan dambo, nan sin dom.

⁵ Anötö nan puc mac don ma kegili mac bu alhac janga, nan pin mac hoj don tu ankuc Yisu Kilisi-nga. ⁶ Ma jalên dinau in oc ken mac ambo ti nem jalom tigen, ma awham pitigen ma ahoc yac nen Pômdau Yisu Kilisi nde Damba Anötö nde waê asê.

Jawaê jayham gic lau Israel-nga ma lau apa hoj jawaê

⁷ Bocdinau akoc lau sekên whin Yisu-nga hoj sa, tom Kilisi dau koc mac sa. Jalên dinau mac oc apo Anötö nde waê sa. ⁸ Aô wasom ten mac bu Kilisi men gitom lau Israel-nga si ngac akin, bu kom yom nan Anötö gic bata ten abani Israel-nga, nan jandô sa. ⁹ Ma lau nan lau Israel dom, nan oc sempin Anötö tu in nde metê tawalô lau-nga. Gitom yom nan seto yec bocdec bu:

Tu dinau-nga aô wampin am ten ndoc aô wambo wawhin lau

gameŋ apa-ŋga. Wanem wê tu watoc am nem ŋaê sa-ŋga. *[BW 18:49]*

¹⁰ Ma yom daŋ tiyham yêc bocdec bu:

Mac lau gameŋ apa-ŋga, atac ŋayham awhiŋ Anötö ndê lau Israel-ŋga. *[Diut 32:43]*

¹¹ Ma daŋ tiyham:

Mac lau gameŋ apa-ŋga hoŋ ampiŋ Pômdau. Ma mac lau hoŋ anem wê atoc iŋ sa-ŋga. *[BW 117:1]*

¹² Ma Aisaya to yom bocdec bu:

Ŋasili daŋ oc puc pi meŋ yêc Jessi ndê ŋawakac. Ma iŋ oc tisa bu nem gôliŋ lau nom-ŋga hoŋ. Ma lau naŋ lau Israel dom, naŋ oc sêkêŋ bata bu iŋ nem ŋac si. *[Ais 11:10]*

¹³ Aö wateŋ Anötö, naŋ ti gêŋ ŋayham hoŋ naŋ yac dakêŋ batan, naŋ ŋahu, bu kêŋ atac ŋayham ti yom malô nem mac ahuc tu mac nem akêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga. Ma bocdinaŋ Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai oc puc mac dôŋ bu alhac ti atac pa su, ma ahôŋ gêŋ ŋandô ŋayham naŋ mac akêŋ batam ambo.

Pol ndê gwelen ŋawaê ŋayham-ŋga

¹⁴ O aneŋ asidôwai. Yêc aneŋ ŋalôm aö gakêŋ whiŋ ŋaŋga bu mac akôm mêtê ŋayham eŋ, ma mac aŋyalê yom ŋandô tidôŋ, e mac atôm bu andôhôn têŋ daôm. ¹⁵ Tu Anötö ndê mwasiŋ naŋ kêŋ têŋ aö-ŋga, dec gato yom pi gêŋ ŋatô ti ŋaŋga têŋ mac, tu bu wawhê mac nem gauc sa, ma gauc nem yom dau tiyham. ¹⁶ Aêc. Anötö kémwasiŋ aö, dec kêyalin aö sa bu wanem akiŋ Yisu Kilisi tôm dabuŋsiga, bu wahoc Anötö ndê ŋawaê ŋayham asê têŋ lau gameŋ apa-ŋga. Ma tu aneŋ gwelen dindéc-ŋga dec lau gameŋ apa-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ oc sêti lau dabuŋ ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai, ma ŋac oc sêtôm da naŋ Anötö gêlic ŋayham.

¹⁷ Bocdinaŋ dec aneŋ ŋahu gapo dauŋ sa tu gwelen naŋ gakôm tu

Anötö-ŋga, naŋ Yisu Kilisi dau. ¹⁸ Aö gatec bu wasôm yom pi gêŋ naŋ aö dauŋ gakôm, tigeŋ wasôm yom pi gêŋ hoŋ naŋ Kilisi dau kôm. Aö gahoc ŋawaê ŋayham asê têŋ lau gameŋ apa-ŋga, ma sêlic gêŋ daêsam naŋ aö gakôm. Magoc Kilisi dau gêm ŋac si ŋalôm kwi e ŋac daŋga wambu Anötö. ¹⁹ Iŋ ndê Ŋalau Dabuŋ kêŋ ŋaclai têŋ aö bu wakôm gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu daêsam. Bocdinaŋ aö gahoc ŋawaê ŋayham pi Kilisi asê timala eŋ, yêc malac Jerusalem ma yêc gameŋ hoŋ e meŋ têŋ gameŋ Ilirikum-ŋga. ²⁰ Aö gatec bu wakwê andu pi lhac alhô naŋ ŋamalac daŋ kêsuhuŋ muŋ su. Bocdinaŋ têŋ ŋamata-ŋga e meŋ, aö atac whiŋ bu wasôm ŋawaê ŋayham asê têŋ lau naŋ daŋgasuŋ sambuc Kilisi ndê ŋaê-ŋga. ²¹ Tôm yom daŋ naŋ sêto muŋ su pi Kilisi bocdec bu:

Lau naŋ sêŋgô iŋ ŋawaê daŋ dom, naŋ oc sêlic iŋ. Ma ŋac naŋ sêŋgô yom pi iŋ su dom, naŋ oc sêŋyalê iŋ. *[Ais 52:15]*

Pol gauc gêm bu ndic lau malac Rom-ŋga kêsî

²² Tu gwelen dinaŋ hê aö dôŋ ŋapaŋ-ŋga, dec gitôm dom bu watêŋ mac waloc. ²³ Yala daêsam gi su, aö ŋalôm kac aö bu walic mac. Ma kwahic dec aneŋ gwelen pacndê yêc gameŋ dindéc. ²⁴ Bocdinaŋ aö gauc gêm bu watêŋ gameŋ Spein-ŋga wandi, ma têŋ ndoc waŋsêlêŋ wandi, naŋ dec gauc gêm bu walic mac têŋ ndoc dinaŋ. Aö tac whiŋ ŋandô bu wambo wawhiŋ mac tôm bêc ŋatô, ma gakêŋ batan bu tiŋambu mac oc anem aö sa bu watêŋ Spein wandi. ²⁵ Magoc gêŋ ŋamata-ŋga aö kwahic dec bu wapi Jerusalem wandi, bu wanem lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sa yêc dindê. ²⁶ Bu lau gameŋ Masedonia ti Akaya-ŋga sêlic ŋayham bu sêndic awa sa bu sênem lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêpônda dau yêc malac Jerusalem, naŋ sa. ²⁷ Ŋac sêlic ŋayham bu

sêkôm bocdinañ, ma lêtj dau inj solop. Nahu bu lau gameñ apa-nga si tôp yêc lau Israel-nga. Nac sêtap mwasiñ nem nac si gatu sa-nga sa tu Kilisi-nga, nañ meñ akêñ lau Israel-nga si toñ. Bocdinañ solop bu nac sêkêñ si awa nom-nga ñatô, bu sênem lau Israel-nga nañ sêpônnda dau, nañ sa, ma sêô si tôp.

²⁸ Têñ ndoc gwelenj dindéc pacndê su, ma wakêñ awa dindéc sip lau Jerusalem-nga amba su, nañ goc watêñ Spein wandi. Ma têñ têtj dinañ wameñ walic mac. ²⁹ Ma aô gakêñ whiñ bu têñ ndoc waloc wambo wawhiñ mac, nañ Kilisi oc êmwasiñ yac hoñ êñlêc.

³⁰ Tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga, ma tu mêtê atac whiñ-nga nañ Nalau kên têñ yac, dec wateñ mac bu alhac awhiñ aô, ma dahôc ñawapac ñawaê ñayham-nga dawhiñ daun. Ma atêñ mbec têñ Anötö tu aô-nga. ³¹ Atêñ mbec bu Anötö êngaho aô su yêc lau gameñ Judia-nga nañ sêkêñ whiñ Yisu dom, nañ amba. Ma atêñ mbec bu gwelenj nañ gakôm bu wanem lau sêkêñ whiñ-nga sa yêc malac Jerusalem, nañ oc sêkôc sa ti atac ñayham. ³² Ma Anötö bu lic ñayham, dec tiñambu watêñ mac waloc ti atac ñayham, ma wanwhañ daun wawhiñ mac e licwalô sa tiyham. ³³ Anötö Yom Malô Ndadau whiñ mac sambob. Yomandô.

16

Pol kên acsalô têñ inj ndê silip nañ sêmbo malac Rom

¹ Yac neñ lhuñwê kên whiñ Yisu-nga dañ gêm akiñ gôlôwac dabuñ yêc malac Kenkria, nañ ndê ñaê Pibi. Aô bu wawhê inj sa têñ mac bu inj awhê ñayham. ² Inj gêm lau daêsam sa, ma gêm aô sa whiñ, ma bocdinañ dec wandac mac bu akôc inj sa tu Pômdau ndê ñaê-nga, añkuc Anötö ndê lau dabuñ si lêtj solop. Ma anem inj sa tu gêtj bocke nañ pônnda dau-nga.

³ Akêñ aneñ acsalô ñayham têñ Prisila lu Akwila, awhê lu ñgac nañ sêkôm gwelenj sem akiñ Yisu Kilisi-nga sêmbo malac Rom, tôm aô gakôm gambo gameñ dindéc. ⁴ Muñ-nga injlu sêkêñ dau sambuc tu sênem aô sa-nga, ma sêhêgo dau bu sêmbac ndu tu aô-nga dom. Tu dinañ-nga aô bu wanem danje injlu, ma gôlôwac dabuñ hoñ yêc lau apa si gameñ, nañ sem danje injlu sêwhiñ. ⁵ Ma wandac mac bu akêñ acsalô têñ lau sêkêñ whiñ-nga hoñ nañ sêkac dau sa bu sêlic om yêc injlu si andu, nañ sêwhiñ. Ma akêñ aneñ acsalô têñ Epenetus, aneñ ñamalac atac whiñ-nga, nañ ti ñgac ñamata-nga bu kên whiñ Yisu yêc gameñ Esia-nga. ⁶ Asôm aneñ acsalô têñ Maria nañ kôm gwelenj atu tu nem mac sa-nga. ⁷ Ma akêñ acsalô têñ Andronikus lu Junias, nañ yac asa akêñ abañ tigenj, ma muñ-nga andôc gapoc-walô awhiñ daun. Injlu awhê lu ñgac tiwaê yêc aposel si toñ ñalôm. Ma injlu sêkêñ whiñ Kilisi sêmuñ aô.

⁸ Asôm acsalô têñ Ampliatus, ñgac kên whiñ Pômdau-nga nañ aô atac whiñ kêlêc. ⁹ Ma asôm acsalô têñ Urbanus, nañ alu am akiñ Kilisi awhiñ daun, ma têñ Stakis aneñ ñgac tac whiñ-nga dañ. ¹⁰ Ma têñ Apeles nañ hóc ñawapac daêsam tu Kilisi-nga, magoc kalhac ñanga ma hu ndê kên whiñ siñ dom. Ma akôm acsalô têñ lau hoñ nañ sêmbo Aristobalus ndê andu, ¹¹ ma têñ Herodion, aneñ ñatô dañ. Ma têñ lau nañ sêmbo Nasisus ndê andu, nañ sêkêñ whiñ Pômdau. ¹² Ma akôm acsalô têñ Tripena lu Triposa, awhê lu nañ sem gwelenj ñanga tu Pômdau-nga. Ma têñ Pesis, awhê nañ aô atac whiñ kêlêc, nañ kôm gwelenj ñanga tu Pômdau-nga whiñ. ¹³ Akôm acsalô têñ Rupas nañ Pômdau kêtjalinj inj sa, ma têñ inj dinda nañ yob aô gitôm aneñ dinañ solop. ¹⁴ Ma asôm acsalô têñ Asiñkretus, Plegon, Hemes, Patrobas, Hemas ma asidôwai nañ

sêmbo sêwhiņ ɲac. ¹⁵ Ma têņ Pilogus, Julia, Nereus lu lhuwê, ma Olimpasi ti lau sêkêņ whiņ-ɲga hon ɲaņ sêmbo sêwhiņ ɲac. ¹⁶ Akam daôm* aņkuc Anötö ndê lau dabuņ si lêņ. Kilisi ndê gôlôwac dabuņ toņ tigen-tigen yêc gameņ dindec, ɲaņ sêkêņ si acsalô ɲayham têņ mac sêwhiņ.

Pol puc lau Rom-ɲga dôn bu sêlhac ɲaņga

¹⁷ O asidôwai, aö wateņ mac bu ayob daôm têņ lau ɲaņ si mêtê kôm lau sêwhê dau kôc-kôc, ma sêsôm yom ɲaņ so yom ɲandó ɲaņ mac akôc sa su, bu ɲac si yom dau kôm lau si sêkêņ whiņ tisac. Andic ahê lau kaiņ dinaņ. ¹⁸ Bu ɲac sem akiņ yac neņ Pômdau Kilisi dom, magoc sêkôm tu dau-ɲga. ɲac sêmbac-sêmbac yom lau, ma sêsôm yom ɲayham-ɲayham bu sêņsau lau gauc babalê, ɲaņ sêtôm dom bu sêņyalê yom ɲahu.

¹⁹ Lau hon sêņgô ɲawaê bu mac daņam wambu Kilisi ndê yom, ma bocdinaņ aö atac ɲayham atu tu mac-ɲga. Magoc aö wanem la mac, bu ati lau ti gauc tu lêņ ɲayham-ɲga, ma andic ahê mêtê sac hon. ²⁰ Anötö Yom Malô ɲadau ɲasawa sauņ oc ku Sadaņ dulu, ma kêņ iņ sôc mac gahim ɲapu. Yac neņ Pômdau Yisu ndê mwasiņ têņ mac.

Lau ɲatô sêkêņ si acsalô têņ lau Rom-ɲga

²¹ Timoti, ɲaņ kôm gwelen whiņ aö, ɲaņ kêņ ndê acsalô ɲayham têņ mac. Ma Lusias, Jason ma Sosipata, lau ɲaņ yac asa yêc abuņ tigen, ɲaņ sêwhiņ. ²² (Ma aö Tetius, ɲaņ gato Pol ndê yom sip bapia dindec, ɲaņ wasôm acsalô têņ mac tu Pômdau-ɲga.) ²³ Ma Gaius, ɲaņ kôc aö Pol ti lau sêkêņ whiņ-ɲga malac dindec-ɲga sa, ma kêņ ndê andu ti yac

mba gameņ akac sa ambo-ɲga, ɲaņ kôm ndê acsalô têņ mac whiņ. Ma Erastas, ɲgac ɲaņ yob malac dindec si ganom mone-ɲga, lu yac mba asidôwa Kwatus, sêkôm si acsalô têņ mac bocdinaņ. [²⁴ Yac neņ Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasiņ têņ mac hon. Yomandô.]

Pol teņ mbec êmpiņ Anötö-ɲga

²⁵ Tampiņ Anötö dandic ɲawaê. Bu ɲawaê ɲayham ɲaņ aö gahoc asê, ma mêtê ɲaņ sem pi Yisu Kilisi, ɲaņ Anötö gitôm bu puņ dôn yêc mac nem ɲalôm e kôm mac akêņ whiņ ma alhac ɲaņga. Anötö ndê lêņ nem lau si-ɲga yêc siņ dau ɲasawa baliņ su. ²⁶ Propet akwa sêto yom pi lêņ dau muņ su, ma kwahic dec Anötö ɲaņ mbo titêtitê, ɲaņ gic atu lau bu sêhoc yom dau asê tiawê, e lau nom-ɲga sambob sêkêņ whiņ, ma daņga wambu iņ. ²⁷ Dahoc Anötö tigen, gauc ti gauc ɲahu, ɲaņ ndê waê sa tôm têm hon, tu Yisu Kilisi-ɲga. Yomandô.

* **16:16** Yêc iņ ndê bapia, Pol to yom ma sôm têņ lau Rom-ɲga bu sêņgutô dau ɲa lêņ dabuņ. Mêtê dau bu tôc asê bu ɲac hon sêmbo ti ɲalôm tigen ma atac whiņ dau. Alic yom kaiņ tigen yêc bapia ɲatô - 1 Kor 16:20; 2 Kor 13:12; 1 Tes 5:26; ma 1 Pit 5:14. Mêtê dau kêkuc lau Israel-ɲga si gêbôm, magoc lau Papua Niugini-ɲga si mêtê ɲaņ êlêmê sêkôm, ɲaņ sêkam dau.

**Pol ndê bapia
namata-nga têng lau
Korin-nga
Yom whê bapia
dindéc sa-nga**

Pol in ɲac namata-nga bu hoc ɲawaê ɲayham asê têng lau yêc malac Korin, ma in kôm gwelen mbo malac dau ɲasawa hic baliɲ ma kêdôhôn lau naɲ sic hu sêkên whin Yisu (Apo 19:1-17).

Tiɲambu Pol mbo whin ɲac dom, ma ɲgô ɲawaê pi ɲawapac daêsam naɲ hôc asê lau sêkên whin-nga, ma ɲac sêto bapia têng in ma sêndac in bu whê yom ɲatô sa. Tu dinaɲ-nga dec in to bapia dindéc têng ɲac, têng têm in dau mbo malac Epe-sas. ɲawapac ɲatô naɲ in to yom pi, naɲ lau sêsa lêɲ mockaiɲ-nga, sêwhê dandi kôc-kôc, seɲ Mwasiɲ Dabuɲ ɲa lêɲ so, sêkôc gauc so pi yom datisa akên lau batê-nga, ma sêɲyalê yom pi ɲalau Dabuɲ ndê mwasiɲ ɲapep dom. Ma ɲac sêtoc mwasiɲ sêsôm yom awha wakuc-nga sa hôc gêlêc mwasiɲ hoɲ.

Pol to yom dindéc têng lau Korin-nga, tigen yom daêsam hêganôn lau sêkên whin-nga hoɲ, ma gitôm bu puc yac dôɲ bu datimêtê dauɲ ɲapep ma dasap mêtê ɲayham dôɲ.

Pol ndê yom namata-nga

¹ Aô Pol, naɲ Anötö kêgalêm aô sa kêkuc in ndê atac whin dec gati Yisu Kilisi ndê †aposel. Alu yac neɲ asidôwa Sostene ato bapia dindéc ² têng Anötö ndê gôlôwac dabuɲ yêc malac Korin. Alu ato têng mac lau hoɲ naɲ ati lau dabuɲ, ɲahu bu Anötö piɲ mac dôɲ am damiɲ Yisu Kilisi. Aêc, Anötö kêgalêm mac sa bu ati in ndê lau dabuɲ, awhiɲ lau akên gamen hoɲ, naɲ sêtoc yac neɲ Pômdau Yisu Kilisi ndê ɲaê sa. Yisu tigen ti yac neɲ Pômdau, ma ɲac si

Pômdau bocdinaɲ. ³ Mwasiɲ ti yom malô têng mac, akên Damaɲ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi.

Pol gêm danɲe Anötö tu in ndê mwasiɲ-nga

⁴ Tôm bêc hoɲ aô gam danɲe aneɲ Anötö, tu mwasiɲ naɲ in kên têng mac tu mac nem akên whin Yisu Kilisi-nga. ⁵ Yomandô. Tu mac ati Kilisi ndê lau-nga, dec Anötö ndê mwasiɲ kêsalê mac ahuc, ma gêm mac sa bu anyalê Anötö ndê yom ma asôm yom dau asê. ⁶ Ma ɲalêɲ dinaɲ Anötö ndê mwasiɲ puɲ ɲawaê naɲ yac ahoc asê pi Kilisi, naɲ ɲahu sip ɲalôm gi, naɲ dôɲ yêc mac nem ɲalôm. ⁷ Tu dinaɲ-nga têng têm dindéc naɲ mac hoɲ ambo ti tamkwêɲandô bu alic bêc naɲ Anötö oc hoc yac neɲ Pômdau Yisu Kilisi asê, naɲ mac apônda ɲalau Dabuɲ ndê mwasiɲ dan dom. ⁸ Ma Anötö oc puc mac dôɲ bu alhac ɲanɲa e bêc naɲ yac neɲ Pômdau Yisu Kilisi mbu meɲ, dec mac oc alhac in anɲô-nga ti nem yom me giso mbasi. ⁹ Anötö naɲ kêgalêm mac sa bu piɲ mac dôɲ anem damiɲ in ndê Atu Yisu Kilisi, yac neɲ Pômdau, naɲ gic bata bu yob mac ɲalêɲ dinaɲ. Ma yom hoɲ naɲ in gic bata têng yac, naɲ oc kôm ɲandô sa.

Yham dom bu Kilisi ndê lau sêwhê dau kôc

¹⁰ O asidôwai. Yac neɲ Pômdau Yisu Kilisi kêkiɲ aô bu wanem gwelen ɲawaê ɲayham-nga wanem in anɲô, ma tu dinaɲ-nga dec aô bu w anem la mac bocdec bu. Ahu nem mêtê awê daôm kôc-kôc-nga siɲ! Apiɲ daôm dôɲ ma ambo ti ɲalôm tigen bu mac nem yom ti gauc dan so dau dom. ¹¹ O asidôwai. Aô gasôm yom dinaɲ ɲahu bu Klowe ndê lau ɲatô sêkên puc aô bu mac nem lau ɲatô sêseɲ dandi e sêwhê dandi kôc-kôc. ¹² Aô ganɲô bu mac nem lau ɲatô sêsôm bu sêɲkuc aô Pol, ma ɲatô sêsôm bu sêɲkuc Apolos, ma ɲatô sêɲkuc Pita, ma ɲatô sêsôm bu sêɲkuc Kilisi. ¹³ Oyaê! Mac

gauc gêm sake? Kilisi whê dau kôc, a? Lau sic aô Pol lec ndu pi a gicso dau bu nem mac sa, a? Mac aliñ busanğu tu aô neñ ñaê-nga, a? ¹⁴ Aô gam danđe Anötö bu aô kaku mac nem lau daêsam dom. Aô kaku Krispas lu Gaius. ¹⁵ Tu dinañ-nga dec oc tòm dom bu ñamalac dan sôm bu mac aliñ busanğu tu aneñ ñaê-nga. ¹⁶ Yomandô aô kaku lau nañ sêmbo Stepanas ndê andu sêwhiñ, magoc ñac lau dinañ eñ. Aô bu wañku mac nem lau ñatô whiñ, dec kalhiñ siñ su. ¹⁷ Kilisi kêkiñ aô bu wañku lau dom, magoc iñ kêkiñ aô bu wanem mêtê. Ma ñawaê nañ gahoc asê pi Kilisi ndê mbac ndu pi a gicso dau, nañ yom ti ñaclai atu. Bocdinañ aô tañkwê gauc atu-tu nom-nga bu nem aô sa tu wanem mêtê-nga dom. Mba! Aô gatec bu wakôm a gicso dau ndê ñaclai ti gêñ ñambwa.

Kilisi tôte Anötö ndê ñaclai ti gauc atu asê

¹⁸ Aô gasôm yom dinañ, ñahu bu ñawaê pi Yisu ndê mbac ndu pi a gicso dau, tôte Anötö ndê ñaclai asê têt yac lau nañ iñ bu nem yac si. Magoc lau nañ sic waê bu sêninga, nañ sêngô yom pi a gicso dau gitôm yom gauc mbasi-nga. ¹⁹ Bu sêto Anötö ndê yom dan yêc bocdec bu:

Lau ti gauc atu-tu nom-nga, ma ñac nañ gauc gêm bu sênyalê gêñ hoñ ñahu, nañ wasen ñac si gauc su, ma watôte asê bu gêñ ñambwa. *[Ais 29:14]*

²⁰ Bocdinañ, mac lau tiguaç ma gwalam akwa ma mac lau nom-nga nañ añsahê bu akip gêñ hoñ ñahu sa, mac nem gauc dau ñandô nde? Anötö tôte asê bu ñamalac si gauc atu-tu nom-nga, iñ gitôm gêñ gauc mbasi-nga. ²¹ Ma iñ tôte iñ ndê gauc atu asê bocdec bu. Iñ kôm bu lau nom-nga sêtôm dom bu sênyalê iñ ña ñac dau si gauc. Ma iñ ndê ñawaê ñayham nañ yac ahoc asê, nañ lau nom-nga sêlic bu yom gauc mbasi-nga. Tigeñ Anötö dau gêlic

ñayham bu nem lau nañ sêkêñ whiñ ñawaê dau, nañ si. ²² Lau Israel-nga takwê bu sêlic gêñ dalô. Ñac bu sêlic, dec oc sêkêñ whiñ. Ma lau Grik sêñsalê yom ti gauc atu, bu sêngô dec oc sêkêñ whiñ. ²³ Magoc yac mba mêtê hêganôn Kilisi ti iñ ndê mbac ndu pi a gicso dau. Yom dau kêkuc gêñ nañ lau Israel-nga takwê, nañ dom, ma bocdinañ dec sêkêñ whiñ dom. Ma lau Grik sêlic gitôm yom gauc mbasi-nga. ²⁴ Magoc lau Israel ti lau Grik bocke nañ Anötö kêgalêm ñac sa sêti iñ ndê, nañ sêkôc yac mba yom pi Kilisi sa, ma sênyalê bu iñ Anötö ndê ñaclai ti gauc ñahu. ²⁵ Bu gauc nañ Anötö kêkuc, dec kêmasañ lêt bu Yisu sip nom meñ ma mbac ndu pi a gicso dau, nañ lau sêlic bu lêt gauc mbasi-nga. Magoc Anötö ndê gauc dau hôte gêlêc ñamalac si gauc atu-tu hoñ. Ma Anötö ndê lêt dinañ, lau sêlic bu lêt ñaclai mba-nga, magoc hôte gêlêc ñamalac hoñ si ñaclai su.

²⁶ O asidôwai, akôte gauc pi daôm. Têt ndoc mac aņgô ñawaê ñayham tiwakuc ma atap Anötö ndê galem sa, nañ mac ambo atôm lau tiguaç me lau ti ñaclai atu, me lau tiwaê? Mba! ²⁷ Anötö tac whiñ bu ênyaliñ lau nañ lau nom-nga sêlic bu lau gauc mbasi-nga, ma lau ñaclai mba-nga, nañ sa, tu bu kôm lau tiguaç ma lau tiñaclai maya sa têt bêt ñambu-nga. ²⁸ Lau nañ lau nom-nga sêpu ma sêlic bu lau waêmba ma lau ñambwa, nañ Anötö kêyaliñ ñac sa, tu bu êngwiniñ lau nañ sêtoc dau sa-nga. ²⁹ Tu dinañ-nga dec gitôm dom bu lau dan sêngiyañ dau sa yêc Anötö aņgô-nga. ³⁰ Bu Anötö dau piñ yac dôt tam damiñ Yisu Kilisi, nañ ti yac neñ gauc ñahu. Ma Kilisi dau ti yac neñ ñahu dati lau gitêt ti lau dabuñ-nga, ma iñ ti ñahu Anötö gêm yac si-nga. ³¹ Bocdinañ, aņkuc yom nañ sêto yêc, nañ sôm bocdec bu:

Asa nañ bu po dau sa, nañ po dau sa tu Pômdau-nga eñ. *[Jer 9:24]*

2

Pol gêm mêtê ña inñ dau ndê gauc ti licwalô dom

¹ O asidôwai, gauc nem têm ñamata-ña nañ aô gahôc asê mac. Têñ ndoc dinañ aô gahêgo dauñ pi yom ñayham-ñayham me yom ti gauc atu-tu tu bu wawhê Anötö ndê yom sa têtñ mac-ña dom. Mba! ² Aô gahu yom pi gêtñ daêsam siñ, ñahu bu aô gauc gêm tidônñ bu wasôm yom pi Yisu Kilisi tawasê, ma pi inñ ndê mbac ndu pi a gicso dau. ³ Têtñ têm aô gahôc asê mac, nañ aô gameñ tôm ñgac ti licwalô dom. Aô gatôc dauñ ma katitec ñandô tu gwelenñ nañ Anötö kêtñ sip aô aman-ña. ⁴ Ma aô gam mêtê ti gasôm yom têtñ mac kakuc gauc atu-tu nom-ña tu wambac yom mac-ña dom. Aô gasôm aneñ yom ma Anötö ndê Ñalau têtñ inñ ndê ñaclai asê bu puc aneñ yom dôñ. ⁵ Ñalêtñ dinañ mac nem akêtñ whiñ ñahu sip aneñ gauc me ñamalac si gauc dom, magoc sip Anötö ndê ñaclai.

Ñalau têtñ Anötö ndê gauc atu asê

⁶ Bocdinañ, têtñ ndoc yac bu anem mêtê, nañ tañkwê gauc atu-tu nom-ña tu puc yac mba yom dôñ-ña dom. Mba. Magoc yac bu ambo awhiñ lau nañ sêkêtñ whiñ ñanña, nañ dec oc têtñ bu yac asôm yom ti gauc atu-tu têtñ ñac. Magoc yom dau kêtñ lau nom-ña si gauc, me gôliñwaga têm dindéc-ña nañ oc sêniñga, nañ si gauc dom. ⁷ Mba. Yom nañ yac ahoc asê, nañ kêtñ Anötö ndê gauc, ma hêganônñ lêtñ nañ inñ kêmasanñ muñ-ña andô lê, tu bu nem yac lau nañ dakêtñ whiñ Yisu, nañ si, ma datap inñ ndê ñawasi sa. Lêtñ dau kêtñ inñ ndê gauc atu, nañ ñahu sip ñalôm gi, ma yêc siñ dau têtñ lau nom-ña. ⁸ Gôliñwaga têm dindéc-ña dauñ sêtñyalê lêtñ dau ñahu dom. Ñac bu sêtñyalê, dec oc têtñ dom bu sêkic yom bu sêndic Pômdau Ñawasi Ñadau ndu pi a gicso dau. ⁹ Magoc ñac sêtñyalê dom.

Tôm Anötö ndê yom nañ sêto yêc muñ su, nañ whê sa bocdec bu:

Gêtñ ñayham nañ Anötö kêmasanñ gwananñ tu lau nañ atac whiñ inñ-ña, nañ lau dauñ sêlic dom, dauñ sêtñgô ñawaê dom, ma lau dauñ sêtñyalê dom. *[Ais 64:4]*

¹⁰ Tigenñ Anötö ndê Ñalau têtñ gêtñ dau asê têtñ yac. Bu Ñalau dau kip gêtñ hoñ ñahu sa, ma kêtñyalê gêtñ hoñ. Ma inñ kêtñyalê Anötö ndê gauc atu-tu, nañ ñahu sip ñalôm gi, nañ whiñ. ¹¹ Anñgô! Asa gitôm bu êñyalê yom nañ ñamalac dauñ gauc gêm yêc ndê ñalôm? Lau dauñ sêtñyalê dom, magoc ñamalac dau ndê ñalau kêtñyalê inñ ndê gauc. Ma bocdinañ lau dauñ sêtñyalê Anötö dau ndê gauc dom, magoc Anötö ndê Ñalau tawasê kêtñyalê. ¹² Anötö tac whiñ bu yac tañyalê mwasiñ nañ inñ kêtñ têtñ yac ñambwa. Tu dinañ-ña dec ñalau nañ inñ kêtñ têtñ yac, nañ ñalau nom-ña dauñ dom, magoc inñ dau ndê Ñalau. ¹³ Ma yac ahoc yom asê pi Anötö ndê mwasiñ dau. Magoc yac asôm yom anñkuc gauc atu-tu nañ lau nom-ña sêtoc sa, nañ dom. Yac asôm asê têtñ Ñalau Dabuñ kêdôhônñ yac. Yom ñandô pi gwelenñ nañ Anötö kôm tu yac neñ gatunñ-ña, nañ yac asôm asê têtñ lau nañ Ñalau Dabuñ mbo ñac si ñalôm, anñkuc yom ti gauc nañ Ñalau dau kêtñ têtñ yac. ¹⁴ Magoc lau nañ Anötö ndê Ñalau mbo ñac si ñalôm dom, nañ oc sêtôm dom bu sêkôc yom nañ Ñalau dau kêdôhônñ yac, nañ sa. Ñahu bu ñac sêlic gêtñ dau gitôm gêtñ gauc mbasi-ña, ma têtñ dom bu sêtñyalê. Ñalêtñ tigenñ nañ têtñ bu sêtñyalê, nañ Ñalau Dabuñ whê ñac si gauc sa. ¹⁵ Bocdinañ yac lau nañ dakôc Ñalau Dabuñ sa su, nañ datôm bu tañsahê ti tañyalê gêtñ hoñ ñahu. Magoc lau nañ sêkôc Ñalau sa su dom, nañ sêtôm dom bu sêtñyalê yac neñ ñahu. ¹⁶ Gauc nem Anötö ndê yom dauñ, nañ sêto yêc bocdec bu:

Asa kêtñyalê Pômdau ndê gauc, ma

asa gitôm bu êndôhôn inj? [*Ais 40:13*]

Lau nom-nga dan sênyalê dom, magoc yac tanyalê, nahu bu Nalau Dabunj tôc Kilisi ndê gauc asê têtj yac.

3

Lau Korin-nga sêkêj whinj gwalec

¹ O asidôwai hac. Têtj ndoc aô gambo gawhinj mac, nanj aô gasôm yom têtj mac tôm gasôm têtj lau nom-nga nanj Nalau Dabunj gêm gôlinj nac dom. Nahu bu mac atôm balêkoc dedec tu nem lêtj akêj whinj Kilisi-nga. ² Yom nanj aô gasôm têtj mac, nanj tôm aô gakêj mac anôm su nambwa. Bu mac atôm balêkoc dedec nanj sêtôm dom bu sênenj gêtj nanga. Ma kwahic d ec aô galic bu mac ambo bocdinaj napanj. ³ Nahu bu tôm bêc hoj mac am lêmuj ti asenj daôm napanj. Mac asap lêtj nom-nga dônj napanj, dec tôc asê bu mac anjuc lêtj nalôm akwa-nga, ma Nalau Dabunj gêm gôlinj mac nem lêtj dom. ⁴ Bu mac awê daôm kôc-kôc, ma mac nem lau natô sêsôm bu sênjuc aô Pol, ma natô sêsôm bu sênjuc Apolos. Mac nem gauc dinaj inj gauc nom-nga nambwa.

Aposel sem gwelenj sêtôm lau akiñ nambwa

⁵ Aô bu wandac mac bu Apolos i nj asa? Ma aô Pol dec aô asa? Anjô su nanj. Yac lau akiñ nambwa, nanj ahoc Pômdau nawae asê, ma tu nawae dinaj-nga dec mac akêj whinj inj. Yac akôm mba gwelenj têtjtêtj tôm inj kêtj têtj yac. ⁶ Aô d auj gatôm ngac nanj sô gêtj nawhê sip nom. Ma Apolos inj gitôm ngac nanj kêsôwê bu sip gêtj nawhê nanj aô gasô. Magoc Anötö dau kôm gêtj dau po pi menj. ⁷ Bocdinaj atoc ngac nanj sô gêtj, me ngac nanj kêsôwê bu, nanj sa dom, bu alu ngac akiñ nambwa. Atoc Anötö sa, bu inj kôm gêtj po tiatu. ⁸ Namalac nanj sô gêtj nawhê, ma namalac kêsôwê bu sip-nga, injlu lu-lu si gwelenj nahu

tigenj. Ma Anötö oc kêtj naôli têtj injlu, ênjuc gwelenj nanj injlu sêkôm. ⁹ Gwelenj nawae najham-nga nanj yac akôm ambo mac nalôm, nanj gitôm yac akôm gwelenj yêc yac mba ôm têtjtêtj dom. Mba. Bu mac hoj atôm Anötö ndê ôm tigenj, ma yac atôm inj ndê lau akiñ nanj akôm gwelenj yêc ôm dau.

Gôlôwac dabunj sêtôm Anötö ndê andu

Ma mac atôm Anötö ndê andu nanj inj bu kwê sa. ¹⁰ Tôm Anötö ndê mwasiñ puc aô dônj dec aô gam mêtê mac. Aô gakôm gwelenj dinaj gitôm gwalam akwa kwê andu-nga, nanj kêsuhuj alhõ sip nom gi. Ma lau natô nanj sem gwelenj mêtê-nga sênjuc aô, nanj sêtôm lau nanj sic danj ti lêtôm ma akiñkwa pi alhõ nanj aô kasuhuj muj su. Mac lau asa nanj bu akôm gwelenj tu andic dabinj andu dau-nga, nanj ayob daôm bu akôm gwelenj dau napep ej. ¹¹ Bu Yisu Kilisi tawasê inj ti yac neñ dakêj whinj nahu. Kilisi dau gitôm alhõ nanj Anötö kêtj bu lau sêkwê andu pi-nga, ma alhõ nandô danj yêc dom. ¹² Lau natô sêkôm gwelenj najham tu bu sêkwê andu sa pi alhõ dau, nanj gitôm sêkwê andu na gol me silba me hoc najham. Magoc lau natô sêkôm gwelenj bambalinj, nanj gitôm sêkwê andu na gêtj nambwa gitôm kwanj me a babalê. ¹³ Têtj bêc nambu-nga Anötö oc êñsahê lau tigenj-tigenj si gwelenj na ya, ma ya oc tôc nac si gwelenj na-nandô asê tiawê. ¹⁴ Nac nanj sêkôm gwelenj najham, nanj si gwelenj na-nandô oc gacgenj yêc. Ya oc neñ su dom, ma nac oc sêtap si naôli sa. ¹⁵ Magoc nac nanj sêkôm gwelenj bambalinj, nanj ya oc êñsahê nac si gwelenj ma neñ hoj su ninja. Nac lau dau oc sêwê sa yêc yawahô, magoc nac si gwelenj nandô danj oc gacgenj yêc dom.

Lau sêkêj whinj-nga si nahu yêc nom dom

¹⁶ O lauhac! Mac atôm Anötö ndê lôm dabuñ, ma Anötö ndê Njalau mbo mac nem ñalôm. Mac anyalê yom dinañ, me mba? ¹⁷ Yomandô, mac atôm Anötö ndê lôm, ma lôm dau inñ gêñ dabuñ. Tu dinañ-nga asa nañ kôm Anötö ndê andu dabuñ tisac, nañ Anötö oc kôm inñ tisac bocdinañ.

¹⁸⁻²⁰ Ansau daôm pi gauc nañ lau nom-nga sêlic bu gauc atu-tu, nañ dom. Bu gauc nañ lau nom-nga a sêlic bu gauc atu-tu, nañ Anötö gêlic tôm gêñ gauc mbasi-nga. Tôm yom nañ sêto yêc, nañ sôm bocdec bu:

Gauc atu-tu nañ ñamalac sêtoc dau sa pi, nañ Anötö oc nem kwi ti ñac si akô bu sêsip sêndi-nga. *[Job 5:13]*

Ma yom dañ tiyham sêto yêc bocdec bu:

Pômdau kêyalê gauc nañ lau nom-nga sêtoc sa ti gauc atu-tu, ma inñ gêlic gitôm gêñ ñandô mbasi-nga. *[BW 94:11]*

Bocdinañ, mac nem asa nañ gauc gêm bu inñ ñamalac ti gauc atu-tu pi gêñ nom-nga, magoc kêyalê Anötö dom, nañ hu gauc nom-nga sin, ma ti ñamalac gauc mbasi-nga. Ma ñalêñ dinañ dec oc tôm bu inñ ti ñamalac tiguauc yêc Anötö anğô-nga.

²¹ Bocdinañ dec atoc daôm sa tu ankcuc aô Pol, me Apolos, me ñamalac dañ-nga dom! Bu gêñ ñayham hoñ nañ tôm bu po mac sa, nañ meñ akêñ Anötö tigen. ²² Inñ kêkin aô Pol, lu Apolos ma Pita atôm lau akiñ, tu bu anem mac sa-nga. Ma mac nem gameñ ambo-nga ti nem têm ambo tamli-nga ma têm ambac ndu-nga, gêñ nañ kwahic dec sêmbo ti gêñ nañ oc sêhóc asê tinambu, gêñ hoñ dinañ Anötö ti ñadau ma kêñ têt mac bu nem mac sa. ²³ Ma Anötö tigen piñ mac dôn am damiñ Kilisi, ma Kilisi ndê ñahu yêc Anötö dau.

4

Lau aposel si gwelen ti sakin

¹ Bocdinañ, alic yac atôm Kilisi ndê lau akiñ ñambwa, nañ inñ gêlic yac atôm bu akôm inñ ndê gwelen, dec kêñ Anötö ndê yom nañ ñahu sip ñalôm gi, nañ sip yac aman. ² Ma yac hoñ tanyalê su, bu yac neñ ñadau bu kêñ gwelen sip yac aman, nañ dayob ñapep dandic ñawaê. ³⁻⁴ Bocdinañ inñ lêt solop bu yac datôc gwaniñ yac neñ gwelen ti sakin tu bu tañsahê bu yac akôm ñapep me mba. Aô neñ atac pa su pi gwelen nañ Anötö kêñ sip aô aman. Tigen yom dinañ whê aô sa bu aô ñgac akiñ gitêt lec dom. Aô gahêgo dauñ tu gauc bocke mac akôc, me lau ñatô sêkôc, me aô dauñ gakôc pi aneñ sakin-nga lec dom. Bu Pômdau tawasê ti ñadau bu êñsahê aô-nga. ⁵ Bocdinañ gauc nem bu anñsahê lau pi ñac si lêt ti sakin ñagahô dom, ahôn Pômdau ndê bêc bu mbu meñ-nga. Têt dinañ gêñ nañ sin dau yêc ñasec ñalôm, ma gauc hoñ nañ yêc ñamalac si ñalôm, nañ Pômdau dau oc hoc asê tiawê. Ma têt dinañ lau hoñ nañ sic waê bu sêtap waê sa, nañ oc sêtap sa akêñ Anötö tôm ndi.

⁶ O asidôwai hac. Aô gato yom dinañ pi alu Apolos gitôm yom gôlin dañ, tu bu wawhê mac nem gauc sa-nga. Aô bu wandôhôn yom ñalhô dañ têt mac, nañ sêsôm bocdec bu, "Ayob bu akôm gêñ dañ so Anötö ndê yom nañ sêto yêc, nañ dom." Mac bu anyalê yom dau ñahu, dec oc tôm dom bu mac atoc ñamalac dañ sa hóc gêlêc dañ su. ⁷ Am asa nañ toc daôm sa, nañ ngô. Asa sôm bu am hóc gêlêc lau ñatô? Ma am nem gêñ sake yêc, nañ am tap sa yêc Anötö ndê dom? Ma am nem gauc ti gêñ ñayham hoñ bu meñ akêñ Anötö, dec tu sake-nga am toc daôm sa bu am nem gêñ hoñ ñahu am daôm?

⁸ Bocke? Anötö ndê mwasiñ kêsâlê mac ahuc su, a? Mac gauc

gêm bu mac atôm lau ti lêlôm Anötö ndê mwasiŋ-nga, a? Mac atap têt nambu-nga sa su, dec andöc atôm kiŋ ma kwin ma am gôliŋ awhiŋ Kilisi, magoc yac hic lec mba, a? Oyaê! Têt dau bu meŋ sa su, dec oc ŋayham kêlêc, ma bocdinaŋ dec oc tôm bu yac hoŋ danem gôliŋ dawhiŋ dauŋ. Magoc mba! ⁹ Bu yac lau aposel ambo nom atôm lau waêmba naŋ atiŋambu lau hoŋ, ma atôm lau naŋ sêkic yom bu sêndic ŋac ndu. Aö gauc gêm bu Anötö kêgwiniŋ yac ma kêŋ yac ambo bocdinaŋ atôm dôhôn bu lau hoŋ ma aŋela sêwhiŋ sêlic. ¹⁰ Tu Kilisi-nga dec lau nom-nga sêlic yac atôm lau gauc mbasi-nga. Magoc yêc Kilisi ndê lau ŋalôm, mac apo daôm sa bu ati lau ti gauc atu-tu, a? Yac lau licwalô mba, magoc mac lau ti licwalô atu, a? Bocke dec mac lau ti waêm, magoc yac hic lec lau waêŋ mba? ¹¹ Ŋasawa baliŋ su e meŋ têt kwahic dec, yac ahôc ŋawapac daêsam. Gêŋ yô yac, bu yô yac, yac mba ŋakwê mbasi, lau sic yac, ma yac mba gameŋ andöc-nga mbasi. ¹² Yac amaŋ am gwelenŋ atu tu akôm kwanŋ dauŋ-nga. Lau sêpu yac, tigeŋ yac am mbec ŋac ô. Sêkêŋ kisa yac, magoc ahôc ti atac pa su. ¹³ Lau sêsec yac, magoc yac asôm yom malô ô. Sêlic yac atôm gêŋ ŋapopoc nom-nga ŋambwa. Ŋawapac kaiŋ dinaŋ yac ahôc ŋapaŋ.

¹⁴ Aö gato yom dinaŋ tu bu wakôm mac mayam daôm-nga dom. Mba. Aö galic mac tôm aneŋ balêkoc atac whiŋ-nga, ma tu dinaŋ-nga dec gato tu wakêŋ puc mac-nga. ¹⁵ Yêc Kilisi ndê gôlôwac dabuŋ ŋalôm, lau daêsam sêmbo, naŋ sêtôm bu sêndôhôn mac. Tigeŋ tôm dom bu mac alic ŋac tôm damami. Magoc aö galic dauŋ tôm mac damam, ŋahu bu mac akêŋ whiŋ Yisu Kilisi tu ŋawaê ŋayham naŋ aö gahoc asê pi iŋ-nga. ¹⁶ Tu dinaŋ-nga dec wanŋili mac bu aŋkuc aneŋ lêt. ¹⁷ Ma bocdinaŋ dec aö bu wanŋiŋ Timoti

têt mac loc. Iŋ sap Pômdau dôŋ ŋaŋga eŋ, ma iŋ aneŋ balê atac whiŋ-nga solop. Aneŋ yom ti lêt hoŋ naŋ gasa tu kakuc Yisu Kilisi-nga, naŋ iŋ oc whê sa bu kêŋ gauc mac. Ma iŋ oc êndôhôn mac êŋkuc mêtê naŋ aö gam, ma yom naŋ aö dauŋ kadôhôn têt gôlôwac dabuŋ yêc gameŋ hoŋ.

¹⁸ Mac nem lau ŋatô sêtoc dau sa kêlêc ma sêpu aö ti aneŋ yom, ŋahu bu ŋac gauc gêm bu aö oc watêŋ mac waloc dom. ¹⁹ Tigeŋ Pômdau bu lic ŋayham, dec ŋasawa sauŋ eŋ aö oc waloc. Ma aö oc wakip lau naŋ sêtoc dau sa, naŋ si yom ŋahu sa. Ma gêŋ danŋ whiŋ, naŋ oc wanŋalê ŋaclai bocke dec puc ŋac dôŋ. ²⁰ Bu lau naŋ Anötö gêm gôliŋ ŋac, naŋ sêsôm yom ŋambwa dom, magoc Anötö ndê ŋaclai puc ŋac si yom dôŋ. ²¹ Bocke? Mac atac whiŋ bu aö waloc ma wamatôc mac tôm damba naŋ hi iŋ ndê balêkoc ŋa sô, me mac atac whiŋ bu aö waloc ma wanŋkuc mêtê atac whiŋ-nga ti lêt yom malô-nga?

5

Yom pi ŋgac mockaiŋ-nga

¹ Lau daêsam sêŋgô ŋawaê pi ŋgac mockaiŋ-nga danŋ naŋ mbo mac nem gôlôwac dabuŋ ŋalôm. Yac gauc gêm bu lau sambuc sêkôm mêtê sac, magoc ŋac oc sêkôm mêtê sac sambuc gitôm ŋgac dinaŋ kôm, naŋ dom. Iŋ gêm awhê naŋ iŋ damba gêm muŋ su. ² Bocke? Mac atoc daôm sa ma alic mêtê dau ŋayham, a? Oc tôm bu iŋ ndê mêtê kôm mac nem ŋalôm ŋawapac ma mayam daôm atu, e atiŋ iŋ su yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm. Magoc tu sake-nga mac akôm dom? ³ Kwahic dec aö gambo ahê mac, magoc aneŋ ŋalôm sambuc yêc whiŋ mac. Ma aö gauc gêm lêt tamatôc ŋgac dau-nga gwanaŋ su, gitôm aö dauŋ gambo gawhiŋ mac ma yac tamatôc iŋ. ⁴ Tu yac neŋ Pômdau Yisu ndê ŋaê-nga, aö wasôm têt mac bu akac daôm

sa ma amatôc giso dau. Anyalê bu Pômdau Yisu ndê ñaclai yêc mac, ma aneñ ñalôm sambuc yêc whiñ mac bocdinañ. ⁵ Atiñ ñgac dau su yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, ma akêñ iñ mbu sip Sadañ ndê gôliñ ñapu. Ñalêñ dinañ dec mboe iñ oc nem dau kwi ma hu ndê mêtê ñalôm akwa-ñga siñ. Ma bocdinañ dec têt Pômdau ndê bêc êmatôc lau-ñga, iñ ndê gatu oc niñga dom.

⁶ Mac atoc daôm sa yham dom. Gauc nem yist. Mac anyalê su bu yist ñagec oc êñsôwec malô-malô yêc bolom ñalôm e nem bolom sambuc ahuc. Ma mêtê sac gitôm bu êñsôwec yêc gôlôwac dabuñ ñalôm gitôm yist. ⁷ Tu dinañ-ñga dec atiñ ñgac mockaiñ-ñga dinañ su yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, bu iñ ndê mêtê ñalôm akwa-ñga gitôm yist. Ma bocdinañ dec mac oc ambo atôm bolom wakuc yist mbasi-ñga. Bu Kilisi, nañ sic ndu gitôm Domba †Pasowa-ñga, nañ kêgaho mac su yêc lêt ñalôm akwa-ñga, dec mac ati lau wakuc su. ⁸ Bocdinañ dec atec yist akwa nañ ñahu sip mêtê sac, tôm lau Israel-ñga nañ sêkôc yist hoñ su yêc ñac si andu têt ndoc Pasowa-ñga. Ma asa nem lêt tiwakuc, tu bu andi atôm bolom yist mba-ñga, nañ ñahu hêganôn lêt ñawasi ma lêt yom ñandô-ñga.

⁹ Aô gato bapia dañ têt mac muñ su, ma gasôm têt mac bu andic ahê lau mockaiñ-ñga. ¹⁰ Aô gato yom dau hêganôn lau sambuc dom. Aô gato hêganôn lau nañ sêmbo gôlôwac dabuñ ñalôm, nañ sêkôm sac. Ñahu bu lau sambuc si lêt mockaiñ-ñga me mêtê sêneñ gêt ñawahô-ñga me mêtê sêñsau lau tu sêñgaho ñac si gêt-ñga me lêt sênem akiñ gwam-ñga, nañ gêm nom ahuc sambuc. Ma aô bu wasôm têt mac bu andic ahê lau sambuc ti ñac si lêt sac, dec oc tôm dom bu mac atap ñasawa dañ sa yêc nom tu ambo-ñga. ¹¹ Aô gasôm têt mac bu andic ahê ñamalac bocke nañ sam dau bu ñamalac kêt whiñ-ñga,

magoc kôm sac ñapañ. Mac nem asa nañ kôm mêtê mockaiñ-ñga, me gêt gêt ñawahô, me gêm akiñ gwam, me sôm yom sac-sac, me nôm gêt e kêt iñ, me kêsau lau bu êñgaho ñac si gêt, nañ andic ahê iñ ñapep. Andôc awhiñ iñ, ma aneñ gêt awhiñ iñ dom.

¹²⁻¹³ Gwelen tamatôc lau nañ sêmbo gôlôwac dabuñ ñalôm dom, nañ gic waê yac dom. Anötö dau oc êmatôc ñac. Magoc lau nañ sêmbo gôlôwac dabuñ ñalôm bu sêkôm sac, dec iñ yac neñ gwelen bu tamatôc ñac. Akôm tôm yom nañ sêto yêc, nañ sôm bu:

Ñamalac bocke nañ kôm sac, nañ atiñ iñ su yêc mac nem toñ ñalôm. *[Diu 17:7]*

6

Lêt tamatôc ñawapac-ñga

¹ Tu sake-ñga dec mac akêt lau sêkêt whiñ-ñga si yom têt ñgac êmatôc yom-ñga nañ kêt whiñ dom, bu êmatôc? Yom dañ bu yêc ñamalac sêkêt whiñ-ñga lu ñasawa, dec mac daôm amasañ. ² Anyalê tidôn! Têt ndoc Yisu mbu meñ, nañ Anötö oc kêt gwelen sip i ñ ndê lau dabuñ amba, bu sêmatôc lau nom-ñga. Gwelen dau iñ gwelen atu andô, ma yom nañ kwahic dec yêc lau sêkêt whiñ-ñga ñasawa, nañ gitôm gêt sauñ. Boc-dinañ dec mac atôm bu amatôc. ³ Ma anyalê gêt atu dañ tiyham. Yac oc tamatôc añela sac si yom whiñ. Bocdinañ têt têt kwahic dec-ñga yac datôm bu tamatôc yom bocke nañ yêc yac ñasawa. ⁴ Tu dinañ-ñga dec yom bu yêc mac nem ñamalac lu ñasawa, nañ tu sake-ñga mac akêt têt lau nañ si ñaê mba yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, bu sêmatôc? Mac daôm atôm dom bu amatôc, a? ⁵ Aô gato y om dindéc bu wakôm mac mayam daôm. Bocke? Yêc mac nem gôlôwac dabuñ ñalôm, ñamalac tigauc nañ gitôm bu êmatôc lau

sêkên whin-nga si yom, nan dan mbo dom, a?

6-7 Bocke dec mac nem dan kên in ndê asidôwa dan kalhac lau nan sêkên whin dom, nan anjô-nga, tu bu sêmatôc inlu si yom-nga? Tu mac akôm bocdina-nga dec ku mac nem lêt anjuc Kilisi-nga dulu su. Mac nem lau sêkên whin-nga natô bu sêkôm sac têt mac, me sêsôm yom tasan bu sêngaho mac nem gêt natô su, dec wasôm têt mac bu ahu gêt dau sin têt nac ma ahoc nawapac dau! 8 Magoc mac akôm dom. Mac daôm akôm sac t êt daôm, ma anjaho nem asidôwai si gêt su.

Lau sac oc sêtap undambê sa dom

9 Anjô ma anjalê! Lau nan sêkôm mêtê sac, nan si dan oc wêkain ndê mala yêc Anötö ndê gamej undambê-nga dom. Akoc gauc napep ma anjau daôm dom! Lau nan sêkôm mêtê mockain-nga nalêt tidau-tidau nan so pwac nan Anötö kêmatin tidôn tu lauwê ma laungac sênem dandi-nga, laungac nan sêkên dau têt laungac natô, lau nan sem akin gwam, 10 lau kan, lau nan se j gêt nawahô, lau nan sênôm gêt e kênin nac, lau nan sêsôm yom sac-sac, lau nan sênsau lau tu sêngaho nac si gêt-nga, lau kain dina si dan oc wêkain ndê mala yêc Anötö ndê gamej dom. 11 Mun-nga mac nem lau natô sêsa lêt sac bocdina. Tigen kwahic dec yac ne j Anötö kôm gwelen pi mac na in ndê Nalau Dabu. In kégwasin mac nem sac hon su ginja, ma kôm mac ati lau dabu ma lau gitêt tu Pômdau Yisu Kilisi ndê naê-nga.

12 Mac nem lau natô sêsôm yom bocdec bu, “Gêt hon gitôm bu yac dakôm. Yao dan yêc dom.” Magoc aô wasôm têt mac bu gêt hon oc nem yac sa dom. Yomandô, gêt hon gitôm bu yac dakôm, ma yao dan yêc dom. Magoc aô dau gatec bu gêt dan nem gôlin aô. 13 Ma mac nem lau natô sêsôm bu, “Anötö kên

gêt danen-nga tu natak-nga, ma kên natak tu gêt danen-nga-nga. Magoc in oc se j gêt danen-nga ma natak lu-lu su sênin-nga.” Tu nac si yom dina-nga dec sêlic si namlic tôm gêt nambwa-nga ma sêkên si namlic bambalin tu sêkôm mêtê mockain-nga tidau-tidau. Magoc anjô! Anötö kêmasan yac ne j namlic tu danem akin Pômdau-nga, ma Pômdau ndê gwelen nem yac si-nga gic waê yac gatun tigen dom, magoc gic waê yac ne j namlic whin. 14 Anötö ndê naclai un Pômdau sa akên lau batê-nga, ma oc un yac sa ti namlic sambuc bocdina.

15 Anjô su nan! Mac nem akên whin pin mac dôn am damin Kilisi, dec kôm mac nem namlic ti in ndê nandô nadang dan. Mac anjalê yom dindéc, me mba? Ma bocke dec mac alic nayham bu akoc Kilisi ndê nandô nadang ma asap pi awhê mockain-nga? Lêt dau sac sambuc! 16 Ngac dan bu yêc whin awhê mockain-nga dan, nan inlu sêti namlic tigen. Mac anjalê, me mba? Gauc nem Anötö ndê yom nan sêto yêc bocdec bu:

Inlu oc sêti gêt tigen. [Gen 2:24]

17 Magoc asa nan sap Pômdau dôn, nan Nalau pin inlu dôn sêti gêt tigen.

18 Bocdina alhō su yêc mêtê mockain-nga. Bu asa nan kôm mêtê mockain-nga nan kôm mêtê sac têt dau namlic, bu mêtê dau kêyain in ndê namlic hōc gêlêc mêtê sac natô nan in bu kôm. 19 Anjô! Anötö kên Nalau Dabu têt mac lau tigen-tigen ma in mbo nem nalôm, dec mac nem namlic gitôm Nalau ndê lôm dabu. Anjalê, me mba? Mac natau daôm dom. 20 Mba! Anötö gêmli mac su ati in ndê, na naoli atu. Tu dina-nga dec ayob nem namlic napep, tu bu gêt hon nan mac akôm, nan oc po Anötö ndê waê sa.

Yom pi lauwê ti laungac sênem dandi-nga

¹ Kwahic dec aô bu waô yom ñatô nañ mac ato sip nem bapia. Mac ato yom pi mac nem gauc bocdec bu, lauwê ma ñgac bu sênem dau dom, dec oc ñayham. ² Gauc dinañ in ñayham, magoc lêñ mockain-nga kêsôwec tiatu yêc nom, ma tu dinañ-nga dec wasôm têñ mac bu in lêñ ñayham kêlêc bu lauwê sênem ñgac sa, ma laungac sênem awhê sa. ³ Ma ñgac dañ êngamin dau têñ ndê awhê dom, ma awhê êngamin dau têñ ndê akweñ dom. ⁴ Bu awhê dañ ti ñadau dau ndê ñamlic tawasê dom, in nakweñ ti ñadau whiñ. Ma ñgac dañ ti ñadau dau ndê ñamlic tawasê dom, in ndê awhê ti ñadau whiñ. ⁵ Bocdinañ awhê lu ñgac sêngamin dau têñ dandi dom, mboe inlu si dañ ndê ñalôm kac in e Sadañ êntôm in bu kôm mêtê mockain-nga. Inlu bu si ñalôm pitigen bu sêmbo ahê dau ñasawa sauñ bu sênem dabuñ dau tu sêten mbec-nga, dec oc tôm. Magoc têñ t êm dau pacndê, nañ sêmbo sêwhiñ dau tiyham. ⁶ Aô gauc gêm bu in lêñ ñayham bu lauwê ma ñgac sênem dau, ma tu dinañ-nga dec gawhê yom dau sa têñ mac. Magoc aô gato tu bu wandic yomsu lauwê ma ñgac hoñ bu sênem dau-nga lec dom. ⁷ Aô tac whiñ bu lau hoñ sêmbo sêtôm aô dec gambo. Tigen Anötö gic sam in ndê mwasiñ tidau-tidau têñ ñamalac tigen-tigen tôm gi. Yac hoñ dawêkain mwasiñ kain tigen dom.

⁸ Aô bu wasôm yom pi laungac sawa, ma lauwê sawa. Ñac bu sênem awhê me ñgac wakuc dom, ma sêmbo sêtôm aô gambo, dec oc ñayham. ⁹ Magoc ñac bu sêñsahê bu sêtôm dom bu sêtimêtê dau tu lêñ ñalôm ñagalac-nga, nañ in oc ñayham hóc gêlêc bu lauwê sawa sênem ñgac sa, ma laungac sawa sênem awhê sa tiyham.

¹⁰ Aô bu wakêñ ñagôlin dañ têñ

lauwê ma ñgac nañ sem dau sa su. Aô tanwasêñ neñ yom dom, bu Pômdau dau kên ñagôlin bocdec bu, awhê dañ hu ndê akweñ siñ dom. ¹¹ Magoc in bu hu ndê akweñ siñ, nañ nem ñgac wakuc dom. In êñsahê bu êmasañ yom whiñ nakweñ tiyham ma mbu ndi mbo whiñ in. Bu mba, nañ in mbo tawasê. Ma ñagôlin tigen dinañ gic waê laungac bocdinañ. Ñgac dañ hu ndê awhê siñ dom.

¹² Ma aô bu wasôm yom têñ mac hoñ, pi awhê lu ñgac nañ sem dau sa su, magoc dañ kên whiñ, ma dañ kên whiñ dom. Yom dindêc Pômdau sôm têñ aô dom, aô dauñ gauc gêm bu in lêñ ñayham dec bu wasôm têñ mac. Ñgac kên whiñ-nga dañ bu ndê awhê kên whiñ dom, magoc awhê dau tac whiñ bu mbo whiñ in, nañ ñgac dau hu in siñ dom. ¹³ Ma awhê kên whiñ-nga dañ bu nakweñ kên whiñ dom, magoc ñgac dau tac whiñ bu mbo whiñ in, nañ awhê dau hu nakweñ siñ dom. ¹⁴ Nahu bu Anötö oc lic inlu si sem dau-nga bu ñadômbwi tu inlu si dañ kên whiñ dom-nga lec dom. Mba. Tu awhê me ñgac nañ kên whiñ-nga, dec Anötö gêlic inlu si sem dau-nga dinañ tôm gêñ dabuñ. Bu bocdinañ dom, dec Anötö oc lic balêkoc nañ inlu sêkwê asê bu ñadômbwi. Magoc mba. In gêlic inlu si balêkoc bu dabuñ tu in nañ kên whiñ-nga.

¹⁵⁻¹⁶ Bocdinañ in lêñ ñayham bu lauwê ma ñgac kain dinañ nañ sem dau su, nañ sêhu dandi siñ dom. Bu mboe am awhê nañ kên whiñ, oc ti lêñ bu am nem akweñ nañ kên whiñ dom, nañ oc tap Anötö ndê mwasiñ nem in si-nga sa. Ma am ñgac nañ kên whiñ, mboe am oc ti lêñ bu Anötö nem am nem awhê nañ kên whiñ dom, nañ si. Asa kéalê? Magoc yom dau in bu ti balañ ñannga tu lauwê ma laungac sêhu dandi siñ-nga dom. Bu Anötö kêgalêm yac sa bu dambo ti yom

malô. Bocdinaŋ ŋac naŋ kên whiŋ dom bu tac whiŋ bu hu ndê awhê kên whiŋ-ŋga siŋ, naŋ dec alhac iŋ ahuc dom. Ma awhê naŋ kên whiŋ dom, naŋ bocdinaŋ.

Anötö ndê galem, ma lêt dambo-ŋga

¹⁷ Aö gakên ŋagôliŋ daŋ têtŋ gôlôwac dabuŋ hoŋ naŋ gam mêtê ŋac su, naŋ hêganônŋ yom hoŋ dindec, ma ŋagôliŋ dau bocdec bu. Pômdau dau kêmasaŋ ŋamalac si lêt têtŋ têtŋ su, ma ŋalêt bocke naŋ ŋamalac daŋ mbo têtŋ ndoc Anötö ndê galem tap iŋ sa, naŋ iŋ gauc nem bu hu siŋ dom. ¹⁸ Anötö bu êŋgalêm ŋac naŋ sêsê iŋ ndê ŋamlic ŋatô su kêkuc lau Israel-ŋga si pwac, naŋ sa, naŋ goc sêc gêtŋ dau ahuc dom. Iŋ bu êŋgalêm ŋac daŋ sa naŋ sêsê iŋ su dom, naŋ goc sêsê iŋ dom. ¹⁹ Yac bu dasê laungac me dasê ŋac dom, iŋ gêtŋ ŋandô dom. Gêtŋ ŋandô dau bocdec bu, yac daŋaŋ wambu Anötö ndê yom hoŋ maŋ. ²⁰ Ŋalêt bocke naŋ lau sêmbo têtŋ ndoc Anötö kêgalêm ŋac sa, naŋ sêsap dônŋ ŋapaŋ. ²¹ Am bu awhê me ŋac akiŋ ŋambwa têtŋ têtŋ Anötö ndê galem tap am sa, naŋ goc hêgo daôm dom. Am bu tap lêtŋ daŋ sa bu nem ŋadau êŋgapwêc am su, dec oc tôm, magoc iŋ gêtŋ atu dom. ²² Bu awhê me ŋac akiŋ ŋambwa naŋ Pômdau kêgalêm iŋ sa, naŋ Pômdau kêgapwêc iŋ su yêc sakiŋ mêtê sac-ŋga. Ma am asa naŋ gêm akiŋ lau daŋ dom, magoc Pômdau kêgalêm am sa, naŋ goc aŋyalê ŋapep bu kwahic dec am ti Kilisi ndê awhê me ŋac akiŋ. ²³ Kilisi gêmlihi mac su ŋa ŋaôli atu. Tu dinaŋ-ŋga dec aŋyalê ŋapep bu ŋamalac nom-ŋga daŋ ti mac nem ŋadau ŋandô dom. ²⁴ O asidôwai

hac! Ŋalêt bocke naŋ mac ambo têtŋ ndoc Anötö ndê galem tap mac sa, naŋ gauc nem bu akôm ŋapaŋ ambo Anötö aŋgô-ŋga.

Yom pi lau naŋ sem dandi sa su dom

²⁵ Aö bu wasôm yom pi lau wakuc naŋ sem dau sa su dom. Pômdau kên ŋagôliŋ daŋ têtŋ aö hêganônŋ ŋac dom. Magoc iŋ ndê mwasiŋ puc aö dônŋ, dec akên whiŋ aö ma akôc yom dindec sa. ²⁶ Tu lau sêkên kisa ŋaŋga têtŋ yac lau dakên whiŋ-ŋga têtŋ têtŋ dindec-ŋga, dec aö gauc gêm lêtŋ ŋayham bocdec bu, lau naŋ sem dau sa su dom, naŋ sêmbo bocdinaŋ. ²⁷ Am ŋac naŋ sêhoc am nem yom asê su bu nem awhê daŋ, naŋ êmsalê lêtŋ tu hu yom dau siŋ-ŋga dom. Ma am ŋac naŋ sêhoc am nem yom asê su dom, naŋ êmsalê awhê tu nem-ŋga dom. ²⁸ Magoc am asa naŋ gauc gêm tidônŋ bu nem awhê me ŋac, naŋ am kôm sac dom. Tigeŋ lau naŋ sem dau sa su, naŋ oc sêhoc ŋawapac yêc nom dindec, ma aö gatec bu mac atap ŋawapac sa atôm ŋac, dec gasôm yom dinaŋ.

Danem akiŋ Pômdau ti neŋ ŋalôm sambuc

²⁹ O asidôwai, aö wasôm têtŋ mac bu têtŋ tiapê su. Bocdinaŋ têtŋ kwahic dec ma ndi, naŋ ambo bocdec. Laungac naŋ sem awhê sa su, naŋ sêmbo tôm sem awhê sa dom. ³⁰ Lau naŋ sêtaŋ daŋgibo, naŋ sêmbo tôm sêtaŋ dom. Lau naŋ atac ŋayham, naŋ sêmbo tôm ŋac atac ŋayham dom. Lau naŋ semlihi gêtŋ, naŋ sêmbo tôm ŋac si wapa mbasi. ³¹ Ma lau naŋ sêkôm gwelenŋ pi gêtŋ nom-ŋga, naŋ gauc nem gêtŋ dau êŋlêc dom. Yom dau ŋahu bu nom

* **7:31** Yom naŋ Pol sôm yêc ŋabatiniŋ 29-31 naŋ ŋahu bocdec, yac neŋ ŋahu andô dambo nom-ŋga naŋ sip gêtŋ nom-ŋga dom. Iŋ sôm bu laungac naŋ sem awhê sa su, naŋ sêmbo tôm sem awhê sa dom. Magoc iŋ sôm tu bu laungac sêpu si awhê me sêpuc dômbwê ŋac lec dom. Mba. Iŋ bu whê sa bu danem daŋ, me dataŋ daŋgibo, me dambo ti atac ŋayham, me datidulu gêtŋ, me dakôm gwelenŋ pi gêtŋ nom-ŋga, naŋ ti yac neŋ ŋahu andô dambo nom-ŋga dom. Dakên whiŋ Pômdau ti danem akiŋ iŋ, naŋ iŋ gêtŋ atu.

kwahic dec-nga oc yêc napan dom, oc niŋga.*

³² Aö tac whiŋ bu mac ayêm daôm su tu gêŋ nom-nga-nga lec dom. Lauŋgac naŋ sem awhê sa su dom, naŋ oc sêyêm dau su tu sêkôm Pômdau ndê gwelen-nga, ma bu sêkôm gêŋ naŋ gic Pômdau tandô ŋayham. ³³ Magoc lauŋgac naŋ sem awhê sa su, naŋ oc sêyêm dau su tu gêŋ nom-nga-nga, tu bu sêkôm ŋac si lauwheî atac ŋayham sa. ³⁴ Bocdinaŋ sêyêm dau su tu Pômdau tigen-nga dom, magoc sêkôm ti ŋalôm lu-lu. Ŋalêŋ tigen, lauwheî akiŋ me lauwheî bocke naŋ sem ŋgac sa dom, naŋ oc sêyêm dau su tu sêkôm Pômdau ndê gwelen-nga, ma pi lêŋ bu sêtimêtê dau si ŋamlic ti gatu ŋapep. Magoc lauwheî naŋ sem ŋgac sa su, naŋ sêyêm dau su tu gêŋ nom-nga-nga tu bu sêkôm nakweni atac ŋayham sa. ³⁵ Aö gato yom dindec tu bu wanŋwiniŋ mac-nga dom. Aö gato bu wanem mac sa, ma bu mac asa lêŋ ŋayham ma anem akiŋ Pômdau ti nem ŋalôm sambuc, ma ahê gauc pi gêŋ nom-nga êŋlêc dom.

Yom ŋatô pi lauwheî ma lauŋgac si lêŋ

³⁶ Aö bu wasôm yom pi ŋgac naŋ sêhoc iŋlu awhê akiŋ daŋ si yom asê bu sênem dau, magoc iŋlu sem dau sa su dom. Ŋgac dau bu ndê ŋalôm kac iŋ ma tac whiŋ ŋandô bu nem awhê dau, dec iŋ kôm sac dom. Akêŋ iŋlu sênem dau. ³⁷ Magoc ŋgac dau bu gauc nem tidôn yêc iŋ ndê ŋalôm bu nem iŋ ndê awhê akiŋ dinaŋ dom, naŋ iŋ kôm gêŋ ŋayham. Iŋ bu nditôm bu nem gôliŋ dau ndê lêŋ, dec kôm tôm iŋ ndê ŋalôm gauc gêm tidôn. Ŋamalac daŋ gitôm dom bu kac iŋ. ³⁸ Bocdinaŋ ŋgac naŋ gêm ndê awhê sa, naŋ kôm mêtê ŋayham, ma iŋ

naŋ gêm awhê sa dom, naŋ kôm mêtê ŋayham hêc gêlêc su.

³⁹ Awhê naŋ gêm ŋgac sa su, naŋ iŋlu si yom sênem dau-nga piŋ iŋlu dôŋ e iŋ nakweni mbac ndu. Iŋ nakweni bu mbac ndu, ma awhê dau tac whiŋ bu nem ŋgac daŋ tiyham, naŋ yao mbasi. Oc tôm bu iŋ nem ŋgac kêŋ whiŋ-nga bocke naŋ iŋ tac whiŋ, magoc gitôm dom b u nem ŋgac naŋ kêŋ whiŋ Pômdau dom. ⁴⁰ Magoc aö dauŋ gauc gêm bu awhê tuc dau bu mbo tawasê, dec oc êmwasiŋ iŋ êŋlêc. Aö dauŋ neŋ gauc dinaŋ, ma Anötö ndê Ŋalau, naŋ mac asôm bu gêm gôliŋ mac, naŋ mbo aneŋ ŋalôm whiŋ, dec puc aneŋ gauc dôŋ.

8

Gêŋ daneŋ-nga naŋ lau sêkêŋ ti da têtŋ anötöi gwam

¹ Mac ato yom ŋatô pi gêŋ daneŋ-nga naŋ lau sêkêŋ ti da têtŋ anötöi gwam.* Tôm mac asôm, yac hoŋ datap gauc sa su. Magoc yac bu dakôm gêŋ naŋ taŋyalê bu yao daŋ kalhac yac ahuc bu dakôm-nga dom, dec taŋkuc lêŋ dapo dauŋ sa-nga. Yac bu dakôm gêŋ naŋ têtŋ asê bu yac atac whiŋ neŋ asidôwai, ma bu dapo ŋac sa, naŋ iŋ lêŋ ŋayham kêlêc. ² Asa naŋ toc dau sa bu iŋ ŋamalac ti gauc atu, naŋ tap sa gitôm su dom. ³ Magoc asa naŋ tac whiŋ Anötö, naŋ Anötö kêyalê iŋ.

⁴ Yom dinaŋ bu whê yom dec kwahic aö bu wasôm pi gêŋ daneŋ-nga naŋ sêkêŋ ti da têtŋ gwam, naŋ sa. Yac taŋyalê bu Anötö ŋandô tigen dec mbo, ma gwam iŋ gêŋ ŋambwa nom-nga. ⁵ Lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ sêtoc gêŋ daêsam sa ti ŋac si anötöi ma pômdau. Ŋac sem akiŋ gêŋ nom-nga ma gêŋ undambê-nga ma sêsam bu ŋac si anötöi. ⁶ Magoc yac lau dakêŋ whiŋ-nga datoc Anötö tigen sa. Iŋ Damaŋ

* **8:1** Têtŋ têtŋ dinaŋ lau daêsam sem akiŋ anötöi gwam. Ŋac sêkêŋ wata ti da pi alta gwam-nga, ma tiŋambu seŋ ŋatô, ma ŋatô sêkêŋ sa maket. Lau Korin-nga ŋatô gauc gêm bu yao daŋ kalhac ŋac ahuc tu sêneŋ wata kaini dinaŋ dom, ma sêto yom têtŋ Pol ma sêndac iŋ pi gêŋ dau.

nañ kên gên hon, ma yac dati in ndê. Ma Pômdau tigen mbo. In Yisu Kilisi, nañ Anötö kên gên hon na in, ma ti yac neñ nahu dambo tanli-nga.

⁷ Tigen lau hon si gauc sa napep pi gên nañ lau sêkên ti da têt gwam, nañ dom. Lau sêkên whin-nga natô muñ-nga sem akiñ gwam, ma sêhu sin su, magoc lêt dau k alhac nac si gauc napan. Bocdinañ kwahic dec nac bu sênen gêt daneñ-nga nañ lau sêkên ti da têt gwam, dec oc kôm nac si nalôm lu-lu bu mboe sêkôm sac. ⁸ Magoc Anötö oc lic yac nayham me sac tu gêt daneñ-nga-nga dom. Yac bu daneñ me daneñ dom, nañ lêt dan hóc gêlêc dan su dom.

⁹ Magoc ayob napep bu gêt nañ mac alic tôm bu akôm, nañ kôm namalac dan, nañ ndê nalôm lu-lu pi gêt dau, nañ ndê kên whin tisac dom. ¹⁰ Am asa nañ kèyalê bu yao dan kalhac am ahuc dom bu neñ gêt ndöc lôm sênem akiñ gwam-nga, nañ ngô. Namalac kên whin-nga dan nañ ndê gauc sa napep pi gêt dau dom, nañ bu lic am neñ gêt ndöc dindê, dec oc mboe in ndê nalôm oc pêt dön bu neñ gêt nañ sêkên ti da têt gwam, nañ whin am. ¹¹⁻¹² Am nem gauc sa napep, magoc am nem lêt dinañ in s o. Nahu bu mboe tinambu namalac dinañ oc nalôm nawapac pi gêt nañ in kôm e kôm in ndê kên whin tisac ma sa lêt niñga-nga. Kilisi mbac ndu su bu nem am nem asidôwa dinañ, nañ ndê gauc babalê, nañ si-nga, ma bocdinañ gêt nañ am kôm têt in, nañ tôm am kôm sac têt Kilisi dau. ¹³ Bocdinañ aö neñ lêt waneñ wata-nga bu wê aneñ asidôwa dan sa señ sac-nga, dec waneñ gêt dau tiyham dom andô. Nahu bu aö gatec bu wakôm aneñ asidôwa dan ndê kên whin tisac.

9

Pol whê dau sa bu aposel nandô

¹ Aö gambo namalac dan napep dom, ma aö aposel nandô. Aö galic yac neñ Pômdau Yisu pi tanôn solop. Ma mac daôm ati lau akên whin-nga, tu mêtê nañ aö gam pi Pômdau têt mac-nga. Yom hon dinañ in yom nandô, me? ² Lau natô sêlic aö gitôm aposel si dan dom, ma mac bocke? Oc tôm dom bu mac andac batam aö. Nahu bu mac ati lau akên whin Kilisi-nga tu nawae nayham nañ aö gahoc asê têt mac-nga, ma gêt dau töt asê bu aö Pômdau ndê aposel nandô.

³ Mac lau nañ andac batam aö bu aposel nandô me mba, nañ angô! ⁴ Aö ti lau nañ sêkôm gwelen nawae nayham-nga sêwhin aö, nañ bu tankwê lau bu sêpuc yac dön na gêt aneñ ti anôm-nga ô yac mba gwelen, dec yac akôm so, a? ⁵⁻⁶ Mac gauc gêm bocke? In solop bu alu Banabas tanwasên anem gwelen tu akôm kwan daun-nga, magoc aposel natô takwê lau tu sênem nac sa-nga, a? Ma yac bu akôm mba lauwhêi nañ sêkên whin sênsêlên sêwhin yac, ma tankwê lau bu sêkên gêt sêpuc nac dön sêwhin yac-nga, nañ in lêt so, a? Mac anyalê su bu Pita ma lau aposel natô ma Pômdau ndê asii sêkôc si lauwhêi sênsêlên sêwhin nac. ⁷ Ngac sin-nga bocke gêmli dau tu gwelen ndic sin-nga? Ma namalac nañ sô gêt nawhê, nañ in lêt solop bu in neñ gêt dau nanandô, me? Ma namalac nañ yob domba ma naniñ, nañ bu nôm su nagec ô in ndê gwelen dinañ, nañ so me?

⁸ Aö gasôm yom pi namalac si lêt gwelen-nga natô bu wawhê gêt dau sa. Magoc Anötö ndê yom whê gêt dau sa whin. ⁹ Bu yomsu dan nañ Moses to, nañ sôm bu:

Têt ndoc mac akên makao sêkôm gwelen bolom-nga, nañ asô nac tötwa ahuc dom. Sênen bolom natô ô nac si gwelen. *[Diut 25:4]*

Mac gauc gêm bu Anötö kên yom dau gic waê makao nambwa, a?

10 Inj kênj yom dau gic yac ñamalac ñawaê solop. Yomandô! Moses to yom dau tu yac-nga. Bu ñamalac nanj sô gênj ñawhê, ma ñamalac nanj gic gênj ñandô sa, nanj lu-lu sêkênj bata bu oc sênenj gênj ñandô. 11 Ma yac lau aposel bocdinañ. Yac akôm gwelenj tu mac gatôm-nga, tôm lau nanj sêsô gênj ñawhê sip ôm. Ma yac bu tanjkwê gênj ñatô yêc mac tu bu puc yac dôñ-nga, dec tu sake-nga mac alic sac? 12 Lau ñatô sêkôm gwelenj têtj mac ma sêkac mac bu akênj gênj puc ñac dôñ-nga. Ma yac atôm bu andac mac bu anem yac sa hôc gêlêc su. Yac atôm, magoc yac akôm dom. Mba! Yac atec bu gênj danj lhac yac mba gwelenj pi Kilisi ndê ñawaê ñayham ahuc. Ma tu dinañ-nga dec yac alic ñayham bu ahôc ñawapac daêsam.

13 Ma gênj danj tiyham. Mac anyalê su bu lau nanj sem akiñ Anötö sêmbo lôm dabuj, nanj sêtap gênj daneñ-nga sa yêc gênj daneñ-nga nanj lau sêkênj ti da pi alta yêc lôm dabuj. 14 Ma Pômdau dau gic atu yom kainj tigenj, ma tôc asê bu inj lêtj solop bu lau nanj sêhoc ñawaê ñayham asê, nanj sêtap gênj puc ñac dôñ-nga sa yêc lau nanj sêkôc ñawaê dau sa.

15 Bocdinañ, aô gatôm bu wakênj batanj gênj puc aô dôñ-nga, magoc gakôm dom. Ma yom nanj kwahic dec aô gato, nanj gato tu bu wandac mac bu anem aô sa-nga lec dom. Mba! Aô bu gênj yô aô e wambac ndu, nanj ñayham hôc gêlêc bu wandac gênj puc aô dôñ-nga yêc lau ñapanj, e sêtec bu sênjgô ñawaê ñayham. Aô gapo dauñ sa tu anenj lêtj dinañ-nga, ma aô bu wasa lêtj danj dau-nga, dec anenj ñahu wapo dauñ sa-nga oc mbasi. 16 Magoc aô oc wapo dauñ waênj sa tu gwelenj ñawaê ñayham-nga dom, ñahu bu

Anötö kênj gwelenj dau sip aô amanj, dec anenj ñalôm kac aô ñandô bu wakôm. Ma aô bu wahoc ñawaê ñayham asê dom, dec oc kênj wapac aô sac sambuc. 17 Bu aô gakôm gwelenj dau tu aô dauñ gauc gêm tidônj bu wakôm-nga lec dom. Bu bocdinañ dec oc tôm bu tanjkwê bu wakôc ñaôli ô anenj gwelenj. Magoc aô gakôm gwelenj dau tu Anötö-nga, bu inj dau kêtjalinj aô sa gac waê gwelenj dau. 18 Bocdinañ aô oc tanjkwê ñaôli bocke? Gênj nanj yac lau ahenj-nga atôm bu tanjkwê, nanj aô oc wahu sinj. Aô tac whinj bu têtj ndoc wahoc ñawaê ñayham asê têtj lau, nanj wakênj têtj ñac ñambwa. Lêtj dinañ ti anenj ñaôli.

19 Bu aô gambo ñamalac danj ñapu dom, magoc aô galic ñayham bu wati lau honj si ngac akiñ ñambwa, tu bu wanjahê bu wanem lau daêsam kwi bu sêkênj whinj Kilisi ma sêtap Anötö ndê mwasiñ nem ñac si-nga sa. 20 Têtj ndoc nanj aô gambo gawhij lau Israel-nga, nanj aô kasahê bu wambo watôm ñac si danj, tu bu wanem ñac si daêsam kwi e sêkênj whinj Kilisi. Aô gambo Moses ndê yomsu danj ñapu dom, tigenj têtj têtj aô gambo gawhij lau nanj sêmbo yomsu ñapu, nanj aô kasahê bu wambo watôm ñac si danj, tu bu wanem ñac si lau daêsam kwi tu Kilisi-nga. 21 Ma têtj ndoc aô gambo gawhij ñlau gameñ apa-nga nanj sêkôc Moses ndê yomsu sa dom, nanj kasahê bu wambo watôm ñac si danj, tu bu wanem ñac si lau daêsam kwi tu Kilisi-nga. (Aô gatec Anötö ndê yomsu dom, magoc aô gambo Kilisi ndê yomsu ñapu.) 22 Têtj ndoc aô gambo gawhij lau nanj sêkênj whinj gwalec, nanj aô kasahê bu wambo watôm ñac sêmbo, tu bu wanem ñac si

* 9:22 Pol tôc asê tiawê bu inj mbo yomsu ñapu dom, magoc têtj ndoc inj mbo whinj lau nanj atac lu-lu pi gênj ñatô, dec inj hu gênj nanj inj kêtjalê bu yao mba, nanj sinj tu bu êñsônj ñac-nga dom. Gauc nem yom nanj inj to pi wata nanj lau sêkênj ti da têtj gwam yêc 1 Kor 8:1-13. Pol ndê ñalôm ñawapac tu neñj gênj dinañ-nga dom, tigenj lau ñatô bu gauc nem yom daêsam pi gênj dau, dec inj oc hu sinj têtj têtj inj mbo whinj ñac, tu bu kôm ñac si sêkênj whinj tisac dom-nga.

daêsam kwi sêkên whiñ Kilisi.* Aö kakuc lêt daêsam têt ndoc gambo lau tidau-tidau si toñ ñalôm, ma gakôm gêt hoñ tu bu wanem lau ñatô kwi-nga. ²³ Aö gakôm gêt hoñ dinañ tu ñawaê ñayham-nga, tu bu lau daêsam sêtap ña-mwasin sa sêwhiñ aö.

²⁴ Gauc nem lau nañ sênti tu sêhóc gêtêlêc dandi-nga. Ñac hoñ sênti, magoc ñamalac tigen oc hóc gêtêc ma tap ñamalac ñamata-nga ndê ñaôli sa. Asa nem lêt akêt whiñ-nga atôm ñamalac nañ kêt hóc gêtêc lau ñatô, tu bu atap nem ñaôli ñayham sa-nga. ²⁵ Lau hoñ nañ bu sênti, nañ sêtimêtê dau ñapep tu bu sêtap ñaôli sa-nga, magoc ñaôli dau oc yêc ñapañ dom. Yac lau dakêt whiñ-nga tanti tu bu datap ñaôli yêc ñapañ-nga sa. ²⁶ Bocdinañ, aö dauñ gasa neñ lêt wanem akiñ Anötö-nga gitôm ñgac nañ kêt bambalin, nañ dom. Ma aö gac sin gatôm ñgac nañ kêtalin amba ñambwa-ñambwa, nañ dom. ²⁷ Mba! Aö gac sin ñanga têt ñalôm akwa bu watimêtê dauñ ma wayob dauñ neñ lêt ñapep eñ. Aö bu wakôm bocdinañ dom, dec mêtê nañ aö gam têt lau ñatô, nañ aö dauñ oc waso ñamwasin.

10

Lau Israel si mêtê sac kêt puc yac

¹ O asidôwai. Aö atac whiñ bu mac akôc gauc ñapep pi gêt nañ tap abani Israel-nga sa. Ñac hoñ sêñsêlêñ sêwhiñ Moses sêmbô Anötö ndê dao ñapu, ma sêlom gwêc sêwhiñ dau si. ² Ñac sêmbô sêwhiñ Moses yêc gwêc ti dao dinañ, dec gitôm sêlin busaŋgu kain dañ, nañ piñ ñac hoñ dêt sem damin in. ³ Ñac hoñ señ gêt danañ-nga kain tigen, nañ Anötö kêt ña in ndê ñaclai atu. ⁴ Ma ñac hoñ sênôm bu kain tigen nañ Anötö ndê ñaclai kêt sa akêt hoc. Hoc dinañ in Kilisi dau, nañ kêsêlêñ whiñ ñac têt ndoc sêmbô gameñ sawa. ⁵ Anğô

ñapep! Lau dau hoñ sêtap Anötö ndê mwasin sa, tigen ñac si lau daêsam sêsa si lêt sic in tandô dom, dec in gic ñac ndu yêc gameñ sawa.

⁶ Gêt hoñ dinañ ñandô sa gitôm dôhôn bu kêt puc yac. Abani Israel-nga dinañ si ñalôm sap mêtê sac dêt ñapañ, ma bocdinañ dayob dauñ bu tañkuc ñac si lêt dom.

⁷ Ñac si lau ñatô sem akiñ anötöi gwam têt têt sêmbô gameñ sawa. Sêto yom pi ñac, nañ yêc bocdec bu:

Lau dau sêndoc sic bu sêneñ ti sênôm gêt, ma sêtisa bu sêtê wê ma sêkôm mêtê ñalôm ñagalac-nga tidau-tidau. [*Eks 32:6*]

Bocdinañ ayob daôm ñapep bu anğuc ñac si lêt sênem akiñ gwam-nga dom. ⁸ Ma akôm mêtê mockain-nga têt ñac si lau ñatô sêkôm, nañ dom. Bu Anötö gic ñac si lau 23,000 ndu têt bêt tigen. ⁹ Ma gauc nem ñac si lau ñatô nañ sêñsahê Pômdau, ma in kêt mboc sac sêseñ ñac ndu. Bocdinañ gauc nem bu akôm sac ma anğahê Pômdau dom. ¹⁰ Ma atucdin têt ñac si lau ñatô sêkôm, nañ dom. Ñac sêtucdin, dec Anötö kêtin añela señ lau su-nga gic ñac ndu.

¹¹ Anğô su nañ. Bêt ñambu-nga meñ kêtin su. Ma gêt hoñ nañ hóc asê abani, ma sêto ñayom sa yêc, nañ gitôm dôhôn bu kêt puc yac lau têt kwahic dec-nga, bu tañkuc ñac si lêt dom. ¹² Bocdinañ am asa nañ gauc gêt bu am kalhac ñanga, nañ yob daôm bu pweñ dom! ¹³ Lêtôm bocke nañ mac anğahê, nañ tap lau hoñ sa bocdinañ. In gêt wakuc dom. Magoc Anötö oc hu mac sin me tec mac dom. In oc yob mac bu lêtôm nañ hóc gêtêc nem licwalô su, nañ ñadañ tap mac sa dom. Magoc lêtôm bu meñ, dec in oc êmasañ lêt bu mac alhō su yêc lêtôm dau, ma puc mac dêt bu alhac ñanga ma aku sa dom.

Sakin mwasin dabuñ-nga ma sakin gwam-nga

14 Bocdinañ aneñ lau atac whiñ-nga, aṅgô! Alhö su yêc sakiñ gwam-nga. 15 Mac lau tiguaç, ma bocdinañ aṅsahê aneñ yom ma alic, iñ yom ṅandô. 16 Têñ ndoc yac daneñ mwasiñ dabuñ, nañ tam mbec la-clhu wain-nga goc danôm, ma gêñ dau piñ yac dôn tam damiñ Kilisi ndê dac. Ma têtñ ndoc yac tañ bolom mwasiñ dabuñ-nga nañ dapô kôc-kôc, dec gêñ dau piñ yac dôn tam damiñ Kilisi ndê ṅandô. Yom dindec iñ yom ṅandô, me? 17 Yac lau daêsam tañ yêc bolom tigeñ, dec gêñ dau piñ yac hoñ dôn datî gêñ tigeñ.

18 Gauc nem lau Israel-nga nañ señ gêñ daneñ-nga nañ lau sêkêñ ti da pi alta. Lau hoñ nañ señ gêñ dau, nañ gêñ dau piñ ṅac dôn sem damiñ alta dinañ ṅadau. 19 Aô gasôm yom dau tu bu watôc asê bu gwam iñ gêñ ṅandô lec dom, me da nañ lau sêkêñ pi alta tu sênem akiñ gwam dañ-nga, iñ gêñ ṅandô lec dom. Mba andô! 20 Magoc gêñ nañ lau sambuc sêkêñ ti da, nañ sêkêñ ti da têtñ Anötö dom, sêkêñ tu sênem akiñ ṅalau sac-nga. Ma aô gatec bu mac aneñ gêñ nañ oc piñ mac dôn anem damiñ ṅalau sac. 21 Gitôm dom andô bu mac anôm gêñ yêc laclhu nañ piñ mac dôn am damiñ Pômdau, ma tiñambu andi anôm yêc laclhu nañ oc piñ mac dôn anem damiñ ṅalau sac whiñ. Gitôm dom andô bu mac aneñ Pômdau ndê mwasiñ, ma aneñ mwasiñ nañ lau señ tu sêtoc ṅalau sac sa-nga whiñ. 22 Yac bu dakôm, dec oc dakôm Pômdau tac ṅandê sa, bu iñ gêm lêmuñ iñ ndê gêñ. Mac gauc gêm bocke? Yac neñ licwalô hóc gêlêc iñ ndê, dec datôm bu tañlêc iñ ndê atac ṅandê, a?

Dakôm neñ gêñ hoñ tu dapo Anötö waê sa-nga

23 Mac nem lau ṅatô sêsôm yom dañ bocdec bu, “Gêñ hoñ gitôm bu yac dakôm. Yao dañ yêc dom.” Tigeñ aô wasôm têtñ mac bu gêñ hoñ oc êmwasiñ yac dom. Yomandô,

gêñ hoñ gitôm bu yac dakôm, ma yao dañ yêc dom, magoc gêñ hoñ oc puc yac dôn dom. 24 Ayob daôm bu akôm gêñ hoñ tu apo daôm sa-nga dom, magoc akôm tu bu amwasiñ lau ṅatô-nga.

25 Wata nañ mac amlhi yêc maket ṅamala, nañ aneñ ti atac lu-lu dom, aneñ ti atac pa su eñ. 26 Bu sêto yom yêc bocdec:

Nom sambuc, ma gêñ nom-nga hoñ, nañ Pômdau ndê gêñ. [BW 24:1]

27 ṅamalac nañ kêñ whiñ dom, nañ bu êṅgalêm mac bu aneñ gêñ awhiñ iñ, ma mac bu atac whiñ bu andi, nañ andi. Ma gêñ hoñ nañ iñ bu kêñ têtñ mac, nañ aneñ ti atac lu-lu dom. Aneñ ti atac pa su. 28-29 Magoc ṅgac dañ bu lic mac ma sôm bu, “Ei! Wata dinañ sêkêñ ti da têtñ gwam muñ su,” nañ aneñ dom. Mac daôm aṅyalê ṅapep ma atôm bu aneñ ti atac pa su, magoc tu ṅgac nañ kêñ puc mac-nga, dec aneñ dom, bu aṅsôn iñ ndê gauc dom. Lau nañ sêkêñ whiñ ṅaṅga, nañ sêṅyalê bu gêñ hoñ nañ Anötö kêñ têtñ yac tu daneñ-nga, nañ yao dañ kalhac ahuc dom. Magoc yac bu daneñ gêñ nañ sêkêñ ti da têtñ gwam, dec mboe ṅamalac nañ kêñ whiñ gwalec, nañ ndê gauc sa ṅapep pi gêñ dau dom, nañ oc pu yac neñ lêtñ yao mbasi-nga dinañ. 30 Yac bu daneñ gêñ, nañ danem danṅe Anötö muñ, ma aô gatec bu lau sêpu yac tu gêñ daneñ-nga nañ yac tam danṅe Anötö muñ su ma tañ-nga.

31 Bocdinañ, gêñ hoñ nañ mac bu aneñ ti anôm ma akôm, nañ akôm ṅalêñ ṅayham nañ tôm bu po Anötö ndê waê sa. 32 Gauc nem lau hoñ, lau Israel me lau Grik, ma lau hoñ nañ sêmbo Anötö ndê gôlôwac dabuñ ṅalôm, ma ayob nem lêtñ hoñ ṅapep, bu akôm lau dañ si sêkêñ whiñ tisac dom. 33 Aô dauñ neñ lêtñ dinañ. Aô gayob neñ lêtñ hoñ bu ndic lau hoñ tandô ṅayham. Aô gakôm tu bu wamwasiñ dauñ-nga dom, magoc gakôm tu bu wanem

lau daësam sa bu sêtap Anötö ndê mwasiñ nem ñac si-nga sa.

11

¹ Ankcuc aneñ lêtñ dinañ, tòm aö dauñ kakuc Kilisi ndê.

Nagôlin lauwê ma laungac sêlic om-nga

² Aö wampiñ mac bu mac gauc gêm aö ñapañ, ma mêtê nañ aö kadôhôn ti gac dulu têtñ mac, nañ mac asap dôn ñapañ. ³ Magoc aö bu mac anyalê ñapep bu Anötö inñ Kilisi ndê ñagôlôn, ma Kilisi inñ laungac si ñagôlôn, ma laungac sêti lauwê si ñagôlôn.

⁴ Ngac asa nañ teñ mbec me hoc yom asê gitôm propet, magoc uñ gêtñ dañ kôm inñ ndê ñagôlôn ahuc, nañ toc inñ ndê ñagôlôn Kilisi sa ñapep dom. ⁵ Ma awhê asa nañ teñ mbec me hoc yom asê gitôm propet, magoc uñ gêtñ dañ kôm inñ ndê ñagôlôn ahuc dom, nañ kôm inñ ndê ñagôlôn nañ inñ nakwen maya sa. Awhê dau inñ gitôm awhê nañ sêngalin kêtclauñ hoñ su giñga, nañ lau sêlic tòm gêtñ mayañ-nga. ⁶ Bocdinañ, awhê asa nañ tec bu uñ gêtñ tiñ ñagôlôn, nañ angapin inñ ndê kêtclauñ hoñ su niñga. Inñ bu maya tu angapin inñ kêtclauñ su-nga, dec êñkcuc lauwê si lêtñ solop, ma uñ gêtñ dañ kôm ndê ñagôlôn ahuc. ⁷ Nahu bu inñ lêtñ solop bu laungac sêuñ gêtñ tiñ ñagôlôn dom, bu Anötö kêmasañ ñac bu sênem inñ angô sêmbo nom, ma sêtôc inñ ndê waê asê. Ma inñ lêtñ solop bu lauwê sêuñ gêtñ kôm si ñagôlôn ahuc, bu ñac sêtôc si laungac si waê asê. ⁸ Bu têtñ ndoc Anötö kêmasañ gêtñ hoñ, nañ ñgac sa akêtñ awhê dom, magoc awhê sa akêtñ ñgac. ⁹ Ma Anötö kêtñ ñgac tu awhê-nga dom, inñ kêtñ awhê tu ñgac-nga. ¹⁰ Tu dinañ-nga, ma tu añela-nga, dec solop bu lauwê sêuñ gêtñ tu bu sêtôc asê bu sêsôc si ñagôlôn ñapu. ¹¹ Magoc yêc yac lau nañ dakêtñ whiñ Pômdau-nga,

nañ mac lauwê ambo tu daôm-nga dom, ma mac laungac ambo tu daôm-nga dom bocdinañ. ¹² Bu awhê ñamata-nga sa akêtñ ñgac, ma tiñambu laungac sêsa akêtñ lauwê. Ma gêtñ hoñ meñ akêtñ Anötö.

¹³ Akôc gauc ñapep pi lauwê nañ sêteñ mbec têtñ Anötö magoc sêuñ gêtñ dom. Mac anyalê dom bu inñ lêtñ so, a? ¹⁴ Ñamalac si lêtñ sêmbo-nga tôc sake asê pi gêtñ dindec? Ngac dañ bu ndê kêtclauñ baliñ, dec dasôm sake? Dalic gitôm gêtñ mayañ-nga. Yomandô, me? ¹⁵ Ma awhê dañ bu ndê kêtclauñ baliñ, nañ dasôm sake? Dasôm bu gêtñ dau po inñ ndê waê sa. Bu Anötö kêtñ kêtclauñ baliñ têtñ lauwê bu êngatôc ñac si ñagôlôn ahuc. ¹⁶ Lau dañ bu sêsên yom dec ma sêsôc ñapu dom, dec wasôm têtñ ñac bu yac ma Anötö ndê gôlôwac dabuñ hoñ tañkcuc lêtñ tigenñ dindec, ma lêtñ dañ tiyham yêc dom.

Lau Korin-nga señ Mwasinñ Dabuñ ña lêtñ so

¹⁷ A ö bu wasôm yom pi mac nem lêtñ akac daôm sa tu alic om-nga. Aö wampiñ mac pi lêtñ dinañ dom, magoc wandic yomsu mac. Mac nem lêtñ dau so, ma gêm gôlôwac dabuñ sa dom. ¹⁸ Gêtñ ñamata-nga aö gangô ñawaê bu têtñ ndoc mac akac daôm sa, nañ mac awhê daôm kôc-kôc. Ma aö gauc gêm bu ñawaê nañ gangô, nañ yom tasanñ dom, magoc yom ñandô. ¹⁹ Inñ solop dom bu mac awhê daôm kôc-kôc êñkcuc gêtñ nom-nga, magoc mac nem lêtñ ti sakiñ bu whê mac kôc-kôc ma tôc asê bu lau nde sêkêtñ whiñ ñanga ma lau nde sêkêtñ whiñ gwalec, dec inñ lêtñ solop. ²⁰ Têtñ têtñ mac akac daôm sa bu aneñ Pômdau ndê Mwasinñ, nañ mac gauc gêm bu añ ñapep. Magoc aö wasôm bu gêtñ nañ mac añ, nañ Pômdau ndê Mwasinñ dom. ²¹ Bu têtñ ndoc mac bu aneñ gêtñ, nañ mac hoñ añ têtñtêtñ e lau ñatô gêtñ yô ñac, magoc lau ñatô sênôm gêtñ e kêtñ ñac.

22 Bocke? Mac nem andu sêlhac dom, a? Gitôm bu mac aneñ ti anôm gêñ yêc nem andu muñ su, goc akac daôm sa. Mac nem lêñ aneñ Mwasin Dabuñ-nga tôc asê bu mac apu nem asidôwai nañ sêmbo Anötö ndê gôlôwac dabuñ ñalôm, ma alic ñayham bu akôm lau ñalôm sawa maya sa. Aö wasôm yom bocke têt mac? Mac gauc gêm bu aö wampin mac pi gêñ dinañ, a? Mba andô!

Pômdau ndê yom pi Mwasin Dabuñ

(Mat 26:26-28; Mak 14:22-24; Luk 22:17-20)

23 Bu yom nañ aö gac dulu têt mac pi Mwasin Dabuñ, nañ Pômdau dau kên têt aö bocdec bu. Têt ôbwêc nañ Judas hoc Pômdau Yisu asê, nañ Yisu kôc bolom sa, 24 gêm dançe Anötö, ma pô kôc goc sôm, “Aö neñ ñandô dau dec, nañ wakên tu mac-nga. Aneñ gêñ dindéc tu bu gauc nem aö-nga.” 25 Nac señ gêñ daneñ-nga su, ma ñalên tigen in kôc laclhu wain-nga dan ma sôm, “In dindéc aneñ dac, nañ aö wakêc sin tu wamatin pwac wakuc-nga. Têm hoñ nañ mac bu anôm wain mwasin dindéc-nga tiyham, nañ akôm tu bu gauc nem aö-nga.” 26 Gauc nem Pômdau ndê yom dinañ ñapep, bu têt bocke nañ mac bu aneñ bolom ti anôm wain Mwasin Dabuñ-nga tiyham e in mbu meñ, nañ gitôm mac ahoc in ndê mbac ndu ñawaê asê.

Daneñ Mwasin Dabuñ ñambwa dom

27 Bocdinañ dec asa nañ bu neñ bolom dau me nôm yêc Pômdau ndê laclhu, magoc gauc gêm ñahu ti toc sa ñapep dom, nañ kôm giso pi Pômdau ndê ñandô ti dac. 28 Lau tigen-tigen hoñ sêtôc gwaniñ dau si lêt muñ su, goc sêneñ bolom

ti sênôm yêc laclhu. 29 Nahu bu asa nañ bu neñ ti nôm magoc in ndê gauc sa ñapep pi Pômdau ndê ñandô dom,* nañ oc tap Anötö ndê matôc sa tu in ndê lêt neñ Mwasin Dabuñ-nga. 30 Tu dinañ-nga dec mac nem lau daêsam licwalô mbasi ma gêmbac kôm ñac, ma ñatô sêmbac ndu su. 31 Yac bu tañsahê dauñ ñapep, dec oc datap Pômdau ndê matôc kaiñ dinañ sa dom. 32 Magoc Pômdau kên ñawapac têt yac ti kêmatôc yac tu bu danem dauñ kwi e dandinañ dawhiñ lau sac nom-nga dom.

33 Bocdinañ aneñ asidôwai, anğô ñapep. Têt ndoc mac akac daôm sa bu aneñ Mwasin Dabuñ, nañ ayob bu akôm ñalên nañ toc asidôwai hoñ sa ñapep. 34 Namalac dan bu gêñ yô in basô, nañ neñ gêñ yêc ndê andu muñ. Ma bocdinañ têt ndoc mac akac sa, nañ oc tôm dom bu atap Pômdau ndê matôc sa tu akôm gêñ bambaliñ-nga. Gauc nem yom dinañ, ma têt ndoc aö watêt mac waloc, nañ oc wawhê gêñ ñatô sa têt mac tiyham.

12

Ñalau Dabuñ ndê Mwasin Ñalôm-nga

1 O asidôwai, yêc mac nem bapia, mac ato yom ñatô pi Ñalau Dabuñ ndê mwasin, ma kwahic dec aö bu wato yom bu wawhê mac nem gauc sa ñapep. 2 Mac anyalê ñalên nañ Sadañ gêm gôlin mac nem gauc têt têt mac akên whin su dom, ma wê mac asa lêt anem akiñ anötöi gwam awha mba-nga. 3 Tu dinañ-nga dec mac oc atôm bu anyalê yom nañ aö bu wasôm têt mac bocdec bu. Anötö ndê Ñalau bu nem gôlin ñamalac dan ndê whasun, dec in oc tôm dom bu sôm bu, “Aö

* **11:29** Lau ñatô gauc gêm bu Pol ndê yom pi ‘Pômdau ndê ñandô’ hêganôn gôlôwac dabuñ (tôm in to yêc 1 Kor 10:17), dec Pol to bu kên puc lau nañ señ Mwasin Dabuñ magoc sêtoc si asidôwai sa ñapep dom (11:17-22). Ma lau ñatô gauc gêm bu yom dau hêganôn Yisu dau ndê ñandô (1 Kor 10:16), dec Pol to bu kên puc lau nañ sêlic sac gitôm gêñ ñambwa ma señ Mwasin Dabuñ, bu lau dau sênjalê dom bu gêñ dau pin ñac dôn sem damin Yisu ndê ñandô.

wapucbo Yisu.” Ma ñamalac nañ Ñalau Dabuñ gêm gôlin in dom, nañ oc tòm dom bu hoc yom asê ma sôm bu, “Yisu in Pômdau.”

⁴Yac datap mwasiñ tidau-tidau sa, magoc meñ akêñ Ñalau tigen. ⁵Ma yac tam akiñ Pômdau ñalêñ tidau-tidau, magoc tam akiñ Pômdau tigen. ⁶Ma yac dakôm gwelen tidau-tidau tu danem akiñ Anötö-nga, magoc Anötö tigen kôm gwelen yêc yac hoñ neñ ñalôm, ma kên ñaclai têtñ yac bu dakôm gêtñ dau. ⁷Ma gêtñ hoñ nañ lau tigen-tigen sêkôm ña Ñalau ndê ñaclai, nañ Anötö kên tu bu êmwasiñ yac lau hoñ nañ dambo gôlôwac dabuñ ñalôm, ma puc yac hoñ dôñ.

⁸Ñalau Dabuñ kên yom ti gauc têtñ ñamalac dañ bu hoc asê têtñ gôlôwac dabuñ. Ma Ñalau tigen dinañ kên gauc têtñ ñamalac dañ tiyham, bu êñyalê gêtñ nañ ñahu sip ñalôm gi, ma sôm asê têtñ lau. ⁹Ñamalac dañ oc tap mwasiñ kên whiñ ñanga-nga sa, ma dañ tiyham oc tap mwasiñ kôm lau ti gêmbac ñayham sa-nga yêc Ñalau tigen dinañ. ¹⁰Ñamalac dañ oc kôc ñaclai bu kôm gêtñ dalô, ma dañ oc kôc mwasiñ tu hoc yom asê tòm lau propet-nga. Dañ tiyham oc kôc mwasiñ bu êñyalê bu lau nañ sêhoc yom asê, nañ Ñalau Dabuñ gêm gôlin ñac, me ñalau dañ dau-nga dañ gêm gôlin ñac. Ma dañ oc kôc mwasiñ bu sôm yom awha wakuc-nga nañ in kêtñyalê muñ su dom. Ma ñamalac dañ tiyham oc tap mwasiñ sa bu êñyalê yom awha wakuc-nga kaiñ dinañ ma nem kwi. ¹¹Gwelen tidau-tidau hoñ dinañ meñ akêñ Ñalau tigen dinañ, nañ gic sam in ndê mwasiñ ti ñaclai têtñ lau tigen-tigen tòm in dau gêlic ñayham.

Lau sêkên whiñ-nga sêti gôlôwac dabuñ tigen

¹²Alic su nañ. Ñamalac dañ ndê ñandô tigen, magoc in amba ti gahi ma tandô ma ñagêtñ daêsam. Magoc gêtñ hoñ dinañ sêyêc têtñtêtñ dom,

sêyêc ñandô tigen dinañ. Ma ñalêñ tigen, yac lau nañ dambo Kilisi ndê gôlôwac dabuñ ñalôm, nañ dati ñandô tigen. ¹³Bu Anötö kêku yac ña Ñalau Dabuñ ma piñ yac dôñ dati gôlôwac dabuñ tigen. Yac neñ lau ñatô lau Israel-nga, ma ñatô ñac lau gameñ apa-nga. Ñatô sem akiñ ñadaui nom-nga, ma ñatô sem akiñ dom. Magoc yac hoñ dakôc Ñalau tigen sip yac neñ ñalôm têtñtêtñ.

¹⁴Ma ñamalac dañ ndê ñandô ñagêtñ hoñ kaiñ tigen dom. Gêtñ tidau-tidau sêyêc ñandô tigen dinañ. ¹⁵In ndê gahi bu sôm bu, “Aô amba dom, bocdinañ gati ñandô ñagêtñ dañ dom,” dec yom dau oc kac gahi dau su yêc ñandô dinañ dom. ¹⁶Me in ndê dañgasuñ bu sôm bu, “Aô tandô dom, bocdinañ gati ñandô ñagêtñ dañ dom,” dec yom dau oc kac dañgasuñ su yêc in ndê ñandô dom. ¹⁷Ma gêtñ hoñ nañ sêyêc yac neñ ñandô bu tanôñ hoñ, dec oc dañgô yom ñalêñ bocke? Ma gêtñ hoñ nañ sêyêc yac neñ ñandô bu dañansuñ hoñ, dec oc dañgu gêtñ ñamalu ñalêñ nde? ¹⁸Magoc yac neñ ñandô in bocdinañ dom. Anötö dau kêmasañ yac neñ ñandô ñagêtñ tidau-tidau hoñ tòm in dau gêlic ñayham. ¹⁹Ma yac neñ ñandô ñagêtñ hoñ bu kaiñ tigen, dec yac oc dambo ñalêñ bocke? Oc tòm dom bu dambo. ²⁰Magoc yac ñagêtñ daêsam sêyêc ñandô tigen dinañ ñalôm, dec dambo ñayham.

²¹Oc tòm dom bu tandô sôm têtñ amba, “Am bu mbo dom, aô wambo ñayham eñ.” Ma tòm dom bu ñagôlôñ sôm têtñ gahi, “Am bu mbo dom, oc wambo ñayham eñ.” ²²Mba andô! Yac ñagêtñ ñatô dalic bu gêtñ licwalô mba, tigen gêtñ dau bu yêc dom, dec oc dambo ñayham dom. ²³Ma ñandô ñagêtñ ñatô nañ dalic bu gêtñ waêmbe, nañ datoc sa têtñ ndoc dakôm ahuc ña po. Ma ñagêtñ nañ dalic bu gêtñ mayañ-nga, nañ dakôm ahuc ti dayob ñapep. ²⁴Magoc ñagêtñ

natô nan dalic bu gêñ nayham tu lau sêlic-nga, nan sêpônnda gôlôn dom, ma dakôm ahuc dom. Anötö dau kêmasañ yac ñagên hoñ dinañ, ma toc gêñ ñambwa-ñambwa sa kêlêc. ²⁵ Inj kêmasañ ñamalac ñalên dinañ tu bu ñagên hoñ sênem ñandô tigen dinañ sa, ma sêwhê dau kôc-kôc dom. ²⁶ Yac ñagên dan bu êñsahê ñandê, dec ñagên hoñ oc sêñsahê ñandê sêwhiñ. Ma ñagên dan bu tap waê sa, dec ñagên hoñ oc atac nayham sêwhiñ.

²⁷ Anğô su nan! Mac lau tigen-tigen hoñ ati Kilisi ndê ñandô tigen, nan gôlôwac dabuñ. ²⁸ Ma Anötö kêyalin lau sa yêc gôlôwac dabuñ ñalôm bocdec bu. Lau ñamata-nga ñac lau aposel, lau tilu-nga lau propet, ma lau titô-nga inj kêñ ñac bu sêndôhôn gôlôwac dabuñ. Ma inj kêmwasiñ lau natô bu sêkôm gêñ dalô, natô sêkôm lau gêmbac nayham sa, natô bu sênem lau sa, ma natô bu sênem gôlin gôlôwac dabuñ. Ma natô sêtap mwasiñ sêsôm yom awha wakuc-nga sa. ²⁹ Mac gauc gêm bocke? Inj kêmwasiñ lau hoñ tu bu sêti aposel, a? Ñac hoñ sêti propet, a? Ñac hoñ kêdôhônwaga, a? Hoñ sêkôm gêñ dalô, a? ³⁰ Ñac hoñ sêtap mwasiñ sêkôm gêmbac nayham sa-nga, a? Ñac hoñ sêkôc mwasiñ sêsôm yom awha wakuc-nga me sênem yom awha wakuc kwi-nga, a? Mba andô! ³¹ Bocdinañ dec aô wasôm têt mac, bu tamkwê mwasiñ ñandô nan oc nem lau hoñ sa êñlêc. Ma lêt nan kwahic dec aô bu watôc têt mac nan hóc gêlêc lêt hoñ su.

13

Mêtê ñandô atac whiñ-nga

¹ Aô bu watôm bu wasôm ñamalac si yom ma añela si yom, magoc mêtê atac whiñ-nga m ba yêc aô, nan aô gatôm gengelen me oñ nan tañ ñambwa. ² Ma aô bu wahoc yom asê gitôm propet, ma bu wanjalê gêñ hoñ nan ñahu sip

ñalôm gi, ma watap gauc atu sa pi gêñ hoñ, ma bu wakên whiñ ñanga tôm bu wasôm têt lôc dan bu puc dau sa ma lom gameñ wakuc ndi, tigen mêtê atac whiñ-nga mba yêc aô, dec aô gatôm gêñ ñambwa. ³ Ma aô bu wakên aneñ gêñ hoñ tu wanem lau ñalôm sawa sa-nga, me wakên dau sambuc tu gweleñ ñawaê nayham-nga e tôm ñacyo sêkên ya neñ aô su, magoc mêtê atac whiñ-nga bu mba yêc aô, dec oc tôm dom bu wapo dauñ sa tu gêñ hoñ dinañ ñadañ-nga.

⁴ Mêtê atac whiñ-nga ñandô ñahu bocdec. Ñamalac nan mêtê atac whiñ-nga kêsalê inj ahuc, nan kôc ndê ñalôm dôn, ma kêmwasiñ lau. Inj gêm lêmun lau natô dom, ma sôm yom toc dau sa-nga me po dau sa ñambwa dom. ⁵ Inj kôm gêñ mayañ-nga dom, gauc gêm gêñ tu êmwasiñ dau-nga kêlêc dom, ma atac ñandê ñagahô dom. Ma inj hê yom dôn pi sac nan lau sêkôm têt inj, nan dom. ⁶ Mêtê nan so lêt gitêt, nan ñadañ oc kôm inj atac nayham dom, magoc inj oc atac nayham tu lau hoñ nan sêñkuc yom ñandô-nga. ⁷ Inj oc hóc kisa ti atac pa su. Inj oc hu inj ndê kêñ whiñ ti gêñ bocke nan inj takwê, nan siñ dom, ma ñawapac dan oc ku inj dulu dom.

⁸ Mêtê atac whiñ-nga oc yêc ñapan. Magoc mêtê dahoc yom asê gitôm propet-nga oc pacndê. Ma mêtê dasôm yom awha wakuc-nga ma gauc pi gêñ nan ñahu sip ñalôm gi, nan oc sêninga. ⁹ Ñahu bu têt têt kwahic dec-nga yac tanjalê gêñ hoñ timala dom, ma yom nan lau propet sêhoc asê, nan têt gêñ hoñ asê timala dom. ¹⁰ Magoc têt ndoc Yisu mbu meñ, nan inj oc ndic dabiñ gêñ hoñ, ma mêtê hoñ nan kwahic dec dakôm timala dom, nan oc pacndê. ¹¹ Têt têt nan aô gambo balê, nan gasôm yom gitôm balê, ma kayalê gêñ gitôm balê, ma gakôc gauc gitôm balê. Magoc têt ndoc aô gati ngac su, nan gahu balêkoc si mêtê siñ. ¹² Kwahic dec

yac tanyalê gêñ hon yêc awê dom, gitôm datôc gwaniñ sip busunôm* nadaun-daun dan. Magoc têt têt nambu-nga yac oc dalic gêñ hon yêc awê en. Kwahic dec aô kayalê gêñ timala dom, magoc tiñambu aô oc wanjalê gêñ hon timala, têt Anötö kêyalê aô e pi sa timala en têt kwahic dec. ¹³ Mêtê atu tö kwahic dec sêyêc, mêtê dakên whiñ-nga, mêtê dakên batan-nga, ma mêtê atac whiñ-nga. Magoc mêtê atac whiñ-nga tiñamata mêtê hon.

14

Tanjkwê mwasiñ nan têt bu puc gôlôwac dabuñ dôn

¹ Bocdinañ asap mêtê atac whiñ-nga dôn, ma tamkwê Nalau Dabuñ ndê mwasiñ tidau-tidau. Ma tamkwê mwasiñ bu ahoc yom asê nditôm lau propet hôc gêlêc mwasiñ natô su. ² Bu Nalau ndê mwasiñ dasôm yom awha wakuc-nga in gêñ namata-nga dom. Namalac nan sôm yom awha wakuc-nga, nan ndê yom yêc in ma Anötö nasawa, ma lau dan oc s ênyalê dom. In sôm yom nan nahu yêc siñ dau, têt Nalau Dabuñ kac in. ³ Magoc namalac nan hoc yom asê gitôm propet, nan ndê yom gitôm bu po gôlôwac dabuñ sa, ma êngilí ñac bu sêlhac ñanga ma nem malô ñac si ñalôm. ⁴ Namalac nan sôm yom awha wakuc-nga, nan ndê yom dau gêm in tawasê sa, magoc namalac nan hoc yom asê gitôm propet, nan ndê yom oc têt bu po gôlôwac dabuñ hon sa. ⁵ Aô tac whiñ bu mac hon asôm yom awha wakuc-nga, tigen aô tac whiñ kêlêc bu mac ahoc yom asê atôm propet. Bu namalac nan hoc yom asê gitôm propet, nan ndê mwasiñ hôc gêlêc in nan sôm yom awha wakuc, nan ndê su. Magoc namalac dan bu mbo mac nem gôlôwac dabuñ ñalôm, nan kôc mwasiñ bu nem yom awha

wakuc-nga kwi têt mac, dec yom dau oc têt bu nem mac sa, têt yom nan namalac hoc asê gitôm propet.

Mwasiñ dasôm yom awha wakuc-nga nahu

⁶ O asidôwai, angô su nan. Aô bu watêt mac waloc, ma wasôm yom têt mac ña awha wakuc dan, dec oc wanem mac sa ñalêt bocke? Ti gen aô bu waloc ma Nalau Dabuñ kêt yom têt aô, tu bu wahoc asê têt mac, me tu wawhê nem gauc sa me wandôhôn mac-nga me wahoc asê gitôm propet, dec aneñ yom dau oc nem mac sa. ⁷ Akôc gauc pi gêñ nan dakôc tu danem wê sip-nga, gitôm gasuc me gita. Namalac dan bu yu me ndic ñapep dom, dec asa oc têt bu ênyalê wê dau ñawa? ⁸ Ma ñgac ndic dahuc-nga bu ndic ñapep dom, dec asa oc êmasañ dau tu ndic siñ-nga? ⁹ Ma mac lau nan asôm yom awha wakuc-nga yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, nan bocdinañ. Bu yom kain dinañ nahu yêc awê dom, ma lau oc sênyalê ñalêt bocke? Mac oc asôm yom dau têt gêñ ñakêcsia ñambwa-ñambwa.

¹⁰ Lau nom-nga si awha têt têt daêsam yêc, ma lau nan sêsôm dau si awha, nan sênyalê nahu. ¹¹ Ngac dan bu sôm dau ndê awha ma aô bu wanjalê nahu dom, dec aô walic in gitôm ñgac apa, ma in oc lic aô bu ñgac apa bocdinañ. ¹² Ma yêc mac-nga bocdinañ. Mac tamkwê Nalau Dabuñ ndê mwasiñ, bocdinañ dec tamkwê mwasiñ nan têt bu po gôlôwac dabuñ sa, nan hôc gêlêc mwasiñ natô, tu bu akôm gôlôwac dabuñ ênsôwec tiatu.

¹³ Bocdinañ dec namalac nan sôm yom awha wakuc-nga, nan teñ mbec bu Anötö kêt mwasiñ nem yom dau kwi-nga têt in whiñ man. ¹⁴ Bu têt ndoc aô gateñ mbec ña yom awha wakuc-nga, nan aô dau neñ gatun teñ mbec, magoc aneñ gauc kêtuc mbec dau dom. ¹⁵ Bocdinañ

* **13:12** Busunôm - lau natô sêsam bu glas tasalagatu, ma yêc Yom Inglis sêsôm bu 'mirror'

aö oc wakôm sake? Aö waterj mbec ña awha wakuc nañ aneñ gatuñ kêyalê, ma waterj mbec ña aö dauñ neñ awhañ nañ kayalê ñahu, nañ whiñ. Aö wanem wê awha wakuc nañ aneñ gatuñ kêyalê, ma wanem wê ña dauñ neñ awhañ nañ kayalê ñahu, nañ whiñ. ¹⁶ Am bu êmpin Anötö ña yom awha w akuc-nga, tòm nem gatôm kêyalê, ma ñamalac dan bu mbo gôlôwac dabuñ ñalôm nañ kêyalê awha dau dom, dec in oc tòm dom bu sôm, “Yomandô,” têt ndoc am gic bata nem yom. Ñahu bu in gêm gauc yom nañ am sôm. ¹⁷ Am daôm gêm d anje Anötö ñapep, magoc am nem yom gêm ñamalac dinañ sa dom.

¹⁸ Aö gam danje Anötö bu in kêt mwasin wasôm yom awha wakuc-nga têt aö hóc gêlêc mac hoñ su. ¹⁹ Magoc têt têt nañ aö gambo gôlôwac dabuñ ñalôm, nañ aö tac whiñ bu wasôm yom nañ lau hoñ sênjalê, tu bu wandôhôn ñac-nga. Aö bu wasôm yom ñalhô amanñan nañ ñahu yêc awê, nañ hóc gêlêc bu wasôm yom awha wakuc-nga ñalhô 10,000, nañ lau hoñ sênjalê ñahu dom.

²⁰ O asidôwai hac. Akôc gauc ñapep, atôm lau atu-tu. Akôc gauc atôm balêkoc sauñ dom. Ambo atôm balêkoc dedec tu gêt tigen-nga, nañ tu ambo ahê lêt sac-nga.

²¹ Gauc nem yom nañ Pômdau sôm, nañ sêto yêc bocdec bu:

Aö wanñin lau apa sênem aö awhañ ma wakêt puc lau dindec ña lau apa dau awha. Magoc ñac oc sêkêt danja aö dom, tòm sêkêt danja aneñ yom muñ su dom. *[Ais*

28:11-12]

²² Pômdau kêt lau nañ sêsôm yom awha apa gitôm gêt dalô kain

dan, bu kêt puc lau Israel-nga nañ sêkêt whiñ in dom. Ma mwasin dasôm yom awha wakuc-nga in kain tigen. Anötö kêt gitôm gêt dalô tu lau nañ sêkêt whiñ dom-nga. In kêt tu lau sêkêt whiñ-nga-nga dom. Magoc mwasin dahoc yom asê tòm propet-nga, nañ in kêt tu lau sêkêt whiñ-nga-nga. In kêt tu lau nañ sêkêt whiñ dom nañ-nga dom.* ²³ Bocdinañ, mac lau akêt whiñ-nga bu akac daôm sa ma mac hoñ bu asôm yom awha wakuc-nga, ma lau ñatô nañ sêkêt whiñ dom me si gauc sa pi gêt dau dom, nañ bu sêmbo sêwhiñ mac, dec ñac oc sêsôm sake? Ñac oc sêsôm bu mac nem gauc kêtson. ²⁴ Magoc mac hoñ bu ahoc yom asê atôm propet têt ndoc lau kain dinañ sêmbo sêwhiñ mac, dec mac nem yom oc kuñ ñac si ñalôm e sênjalê bu sic waê bu sêtap matôc sa tu ñac si mêtê sac-nga. ²⁵ Ma yom pi ñac si mêtê sac, nañ ñac gauc gêm bu sêsin yêc ñac si ñalôm, nañ mac nem yom oc puc asê tiawê. Ma bocdinañ ñac oc sêpôn haduc anjô andô têt nom ma sêtoc Anötö sa. Ma ñac oc sêsôm asê bu, “Anötö mbo whiñ mac, yomandô!”

Pol whê ñagôlin om-nga sa

²⁶ Bocdinañ asidôwai, têt ndoc mac akac daôm sa tu alic om-nga, nañ lau ñatô sêkôc wê sêmên, lau ñatô sêkôc yom bu sêndôhôn lau, lau ñatô sêkôc yom nañ Ñalau Dabuñ hoc asê têt ñac, ñatô sêsôm yom awha wakuc-nga, ma ñatô sênem yom awha wakuc-nga dau kwi. Gêt hoñ nañ mac bu akôm, nañ akôm tu apuc gôlôwac dabuñ hoñ dôn-nga. ²⁷ Lau bu sêsôm yom awha wakuc-nga, dec lu me tó sêsôm goc tòm. Dan sôm e pacndê,

* **14:22** Aisaya ndê yom, nañ Pol to yêc ñabatijn 21, nañ hêganôn lau apa nañ Pômdau kêtin bu sênjwinijn lau Israel-nga nañ sêsôc in ñapu ti sêkêt whiñ in dom. Pol gêm dôhôn lau apa awha, nañ lau Israel si ñacyo dinañ sêsôm, ma mwasin dasôm yom awha wakuc-nga. Lau Israel-nga sêkac si ñalôm kwi tu lau apa si yom-nga dom, ma Pol bu tó asê bu ñalêt tigen, yom awha wakuc oc nem lau nañ sêkêt whiñ dom, nañ sa dom, me kac si ñalôm kwi e sêti lau sêkêt whiñ-nga dom. Ñabatijn 23 whê gêt dau sa tiawê.

goc ñamalac tilu-nga sôm ndê. Ma ñamalac dañ nem ñac si yom dau kwi mañ. ²⁸ Magoc ñamalac nem y om dau kwi-nga dañ bu mbo dom, goc ñamalac nañ tac whiñ bu sôm y om awha wakuc-nga nem dau dôn yêc gôlôwac dabuñ ñalôm. Tôm bu iñ sôm iñ ndê yom awha wakuc-nga têtñ ndoc iñ mbo tawasê, ma yom dau yêc iñ ma Anötö ñasawa.

²⁹ Ma lau bu sêhoc yom asê sêtôm propet yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, dec lu me tö sêhoc yom asê, ma lau hoñ sêkêtñ danğa ñapep ma sêñsahê yom dau. ³⁰ Ñamalac dañ bu ndöc mac ñalôm, ma Ñalau Dabuñ bu hoc yom dañ asê têtñ iñ, dec ñamalac nañ sôm yom mbo, nañ hu siñ ma kêtñ ñasawa têtñ ñamalac dinañ bu sôm yom dau asê. ³¹ Gitôm bu mac hoñ ahoc yom asê atôm propet aô daôm aô daôm, bu andôhônñ ti apuc gôlôwac dabuñ hoñ dônñ. ³² Lau nañ sêtap mwasiñ sa bu sêhoc yom asê sêtôm propet, nañ sêtôm bu sênem gôliñ dau si lêtñ sêhoc yom dau asê-nga. ³³ Bu Anötö tec bu iñ ndê lau sêkôm gêtñ bambaliñ. Iñ Anötö yom malô-nga.

Anötö ndê gôlôwac dabuñ hoñ sêñkuc lêtñ tigenñ bocdec bu. ³⁴ Têtñ ndoc mac akac sa tu alic om-nga, nañ lauwhê sêsôm yom dom sic ñawaê. Ñac sêsôc laungac ñapu tôm yomsu sôm, ma sênem dau dônñ. ³⁵ Awhê dañ bu ngô yom dañ nañ iñ kêtalê ñahu dom, nañ nem dau dônñ e om pacndê, ma ndac nakweñ têtñ ndoc iñlu sêmbo si andu. Iñ bu sôm yom yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, nañ gêtñ mayañ-nga.

³⁶ Mac lau Korin-nga bu atec aneñ yom dindec, goc wandac mac bocdec bu. Anötö kêtñ ndê yom têtñ mac tamwasêm, me kêtñ têtñ mac muñ bu andic dulu têtñ lau ñatô, a? ³⁷ Asa nañ gauc gêm bu iñ propet dañ, me tap Ñalau Dabuñ ndê mwasiñ sa kêtêc, nañ êñyalê bu yom nañ gato têtñ mac, nañ Pômdau dau ndê yatu. ³⁸ Ñamalac dañ bu kôc aneñ yom sa

dom, nañ Pômdau oc kôc iñ sa dom. ³⁹ Bocdinañ aneñ asidôwai, tamkwê mwasiñ bu ahoc yom asê atôm lau propet, ma alhac lau nañ sêsôm yom awha wakuc-nga, nañ ahuc dom. ⁴⁰ Magoc têtñ ndoc mac bu alic om, nañ akôm gêtñ hoñ ñapep ma añkuc lêtñ solop.

15

Pol puc yom nañ iñ hoc asê pi Yisu, nañ dônñ

¹ O asidôwai, aô bu wawhê mac nem gauc sa tiyham pi ñawaê ñayham nañ gahoc asê têtñ mac muñ su. Mac akôc ñawaê dau sa, ma ti mac nem akêtñ whiñ ñahu. ² Ñawaê ñayham nañ gahoc asê têtñ mac, nañ têtñ lêtñ Anötö nem mac si-nga asê, ma bocdinañ dec asap dônñ ñapañ. Mac bu asap dônñ dom, dec mac nem akêtñ whiñ oc tisac ma ñandô mbasi.

³ Bu yom nañ gac dulu têtñ mac, nañ kêtêc yom nañ aô dauñ gangô muñ su. Ma yom nañ atu ma tiñamata aneñ yom hoñ, nañ bocdec bu. Kilisi mbac ndu tu yac neñ sac-nga, tôm yom nañ sêto yêc, nañ sôm. ⁴ Lau sêñsuhunñ iñ, ma têtñ bêtñ titô-nga Anötö unñ iñ sa, tôm sêto yêc nañ. ⁵ Goc iñ hoc dau asê têtñ Pita, ma têtñ lau ñatô nañ sêmbo ñngacsênomi 12 si toñ. ⁶ Ma tiñambu iñ hoc dau asê têtñ asidôwai toñ atu nañ sêmbo sêwhiñ dau. Ñac lau daêsam, sêhoc gêtêc 500 su. Kwahic dec ñac si lau ñatô sêmbac ndu su, magoc daêsam gacgeñ sêmbo tali. ⁷ Tiñambu iñ hoc dau asê têtñ Jems ma têtñ lau aposel hoñ. ⁸ Ma tiñambu andô iñ hoc dau asê têtñ aô dauñ, nañ gati aposel gitôm balêkoc nañ dinda kôc so ndê têtñ. ⁹ Bu aô galic dauñ tôm lau aposel si ñgac ñambu-nga solop. Sêsam aô bu aposel, magoc aô ñgac ñayham dom bu sêhê ñaê aposel pi aô. Ñahu bu muñ-nga lê aô gakêtñ kisa Anötö ndê lau sêkêtñ whiñ-nga. ¹⁰ Magoc tu Anötö kêmwasiñ aô-nga, dec aô gati

apospel, ma in ndê mwasiŋ dau meŋ nambwa dom. Mba! Bu aö gakôm gwelenŋ gahoc gêlêc Kilisi ndê aposel hoŋ su. Magoc aö dauŋ gakôm dom. Anötö ndê mwasiŋ puc aö dônŋ, dec kêŋ ŋaclai têtŋ aö bu wakôm gwelenŋ. ¹¹ Bocdinaŋ anyalê ŋapep bu yom naŋ aö gahoc asê pi Kilisi, ma aposel hoŋ sêhoc asê, in yom tigenŋ. Ma yom dau ti mac nem akêŋ whiŋ ŋahu.

Lau batê oc sêtisa

¹² Yac am mêtê ma ahoc asê bu Anötö uŋ Kilisi sa akêŋ lau batê-ŋga. Ma bocdinaŋ bocke dec mac nem lau ŋatô sêsôm bu lau batê oc sêtisa dom? ¹³ Anŋô! In bu yom ŋandô bu lau batê sêtôm dom bu sêtisa, dec tôm dom bu Kilisi dau tisa ma mbo tali tiyham bocdinaŋ. ¹⁴ Ma Kilisi bu tisa su dom, dec mêtê naŋ yac am, naŋ oc ŋahu mbasi, ma mac nem akêŋ whiŋ ŋahu mbasi bocdinaŋ. ¹⁵ Ma gêtŋ danŋ tiyham. Yac lau aposel am mêtê ma asôm bu Anötö uŋ Kilisi sa akêŋ lau batê-ŋga. Magoc mac asôm bu lau batê oc sêtisa dom. Mac nem yom bu yom ŋandô, dec mêtê naŋ yac ahoc asê pi Anötö, naŋ yom tasanŋ. ¹⁶ Bu lau batê bu sêtisa dom, dec Kilisi dau tisa su dom. ¹⁷ Ma in bu yom ŋandô bu Anötö uŋ Kilisi sa su dom, dec mac nem akêŋ whiŋ oc ŋandô mbasi, ma mac nem sac gacgeŋ yêc mac-ŋga. ¹⁸ Ma Anötö bu uŋ Kilisi sa su dom, dec lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu ma sêmbac ndu su, naŋ gacgeŋ siŋga su. ¹⁹ Tu Kilisi-ŋga dec yac dakêŋ batanŋ bu Anötö oc uŋ yac hoŋ sa têtŋ têtŋ ŋambu-ŋga. Yom dau bu yom ŋandô dom, dec gêtŋ naŋ dakêŋ batanŋ, naŋ gêtŋ têtŋ kwahic dec-ŋga nambwa ma ŋandô mbasi têtŋ têtŋ ŋambu-ŋga. Ma lau hoŋ oc sêpu yac ma sêlic yac tôm lau gauc mbasi-ŋga.

²⁰ Magoc Anötö uŋ Kilisi sa akêŋ lau batê-ŋga yomandô. In gitôm lau hoŋ naŋ sêmbac ndu su, naŋ si ŋgac mbêc. ²¹ Ŋamalac tigenŋ ti dambac ndu ŋahu. Ma ŋamalac tigenŋ ti datisa akêŋ lau batê-ŋga ŋahu. ²² Yomandô! Tu Adam-ŋga dec yac hoŋ dawêkaiŋ sen dambac ndu-ŋga. Magoc tu Kilisi-ŋga dec lau naŋ sêkêŋ whiŋ in, naŋ sêwêkaiŋ sen sêmbo tali-ŋga. ²³ Tigenŋ lau naŋ sêmbac ndu, naŋ oc sêtisa tôm ŋandoc. Kilisi tisa muŋ, gitôm gêtŋ ŋandô mbêc. Ma têtŋ ndoc in mbu meŋ, naŋ lau naŋ sêti in ndê, naŋ oc sêtisa. ²⁴ Têtŋ dinaŋ in oc ndic bata têtŋ kwahic dec-ŋga, ma in oc sen ŋaclai ti ŋagôliŋ hoŋ su, ma kêŋ gêtŋ hoŋ sip Damaŋ Anötö amba bu nem gôliŋ. ²⁵ Bu Kilisi gic waê bu nem gôliŋ e in kêŋ in ndê ŋacyo hoŋ sêsôc in gahi ŋapu. ²⁶ Ma ŋacyo ŋambu-ŋga naŋ in oc sen su, naŋ ŋaclai dambac ndu-ŋga. ²⁷ Sêto yom yêc bocdec bu: In kêŋ gêtŋ hoŋ sêsôc in gahi ŋapu.

[BW 8:6]

Yom dinaŋ pi 'gêtŋ hoŋ,' naŋ hêganônŋ Anötö dom, bu Anötö dau kêŋ ŋaclai têtŋ Kilisi pi gêtŋ hoŋ. ²⁸ Tigenŋ têtŋ ndoc Anötö ndê Atu dau kêŋ gêtŋ hoŋ sêsôc in ndê gôliŋ ŋapu su, naŋ goc in dau oc sôc Anötö ŋapu. Ma bocdinaŋ Anötö tigenŋ oc ti ŋadau ma nem gôliŋ gêtŋ hoŋ.

²⁹ Anötö oc uŋ lau batê sa têtŋ têtŋ ŋambu-ŋga, yomandô. Bu bocdinaŋ dom, dec tu sake-ŋga lau ŋatô sêliŋ sanŋu tu lau naŋ sêmbac ndu su-ŋga? ³⁰ Ma gauc nem yac lau aposel. Tu sake-ŋga yac ahôc ŋawapac ti kisa ŋapanŋ tu gwelenŋ ŋawaê ŋayham-ŋga? ³¹ O asidôwai. Aö gapo mac nem waêm sa tu mac nem akêŋ whiŋ yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi-ŋga. Mac anyalê bu yom dau in yom ŋandô, dec anyalê bu

* **15:29** Mêtê dau ŋahu yêc awê dom, magoc Pol ndê yom têtŋ asê bu lau Korin ŋatô sêliŋ sanŋu tu ŋac si lau naŋ sêmbac ndu-ŋga. Mboe lau batê dinaŋ sêkêŋ whiŋ Yisu su, magoc sêliŋ busanŋu su dom têtŋ ndoc sêmbo tali, ma tu dinaŋ-ŋga dec lau ŋatô sêliŋ sanŋu tu ŋac-ŋga. Pol sôm bu mêtê dinaŋ in solop me so dom, magoc in sôm yom pi mêtê dau tu bu puc in ndê yom pi lau batê sêtisa-ŋga naŋ dônŋ.

yom dec in yom nandô bocdinaŋ. Lau sêkôm bu sêndic aô ndu tôm bêc hoŋ. ³² Yêc malac Epesas lau sêkêŋ kisa aô gitôm bôclai sac, magoc aô gac siŋ têtŋ ŋac ti ŋaŋga. Magoc lau batê bu sêtisa dom, tôm mac nem lau ŋatô sêsôm, dec aô neŋ gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga in ŋamalac ŋambwa si gêtŋ, ma oc nem aô sa daŋ dom. Bu bocdinaŋ dec dakôm tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Gauc nem gêtŋ danen ti danôm-ŋga eŋ, bu ŋasawa apê eŋ yac oc dambac ndu ma dandinaŋ.

[Ais 22:13]

³³ Ayob daôm bu lau sêŋsau mac dom. Gauc nem yom naŋ sêsôm bocdec bu, “Mac bu ambo awhin lau naŋ sêkôm mêtê sac, dec mêtê sac dau oc kôm mac nem mêtê ŋayham tisac whin.” ³⁴ Aô wasôm têtŋ mac bu mayam daôm, bu mac nem lau ŋatô sêsa si lêtŋ gitôm sem gauc Anötö ma sêsap mêtê sac dônŋapaŋ. Bocdinaŋ akôc gauc ŋapep ma ahu mêtê sac siŋ gacgeŋ.

Lau oc sêtisa ti ŋamlic kainŋ bocke?

³⁵ Mboe mac nem lau ŋatô oc sêndac, “Anötö oc uŋ lau batê sa ŋalêtŋ bocke?” me “Lau batê oc sêtisa ti ŋamlic kainŋ bocke?” ³⁶ Yom dau in yom gauc mbasi-ŋga. Anŋô! Gêtŋ naŋ mac asô sip nom, naŋ bu tibalê dom, dec oc po pi meŋ dom. ³⁷ Mac bu asô gêtŋ ŋamatu gitôm yaŋgom me gêtŋ ŋawhê ŋatô, dec mac asô gêtŋ dau ŋagatôm naŋ oc po pi meŋ tiŋambu, naŋ dom, magoc asô ŋamatu ŋambwa sip nom. ³⁸ Ma Anötö dau kêtŋ gêtŋ ŋagatôm têtŋ gêtŋ ŋawhê tôm in dau kêmasaŋ su. In kêtŋ ŋagatôm tidau-tidau têtŋ gêtŋ ŋawhê tigen-tigen. ³⁹ Ma ŋagatôm ti ŋamlic naŋ in kêtŋ têtŋ gêtŋ hoŋ, naŋ sêtôm dau d om. In kêtŋ ŋamalac si ŋamlic kainŋ daŋ, ma bôc si kainŋ daŋ, ma mbac ti i bocdinaŋ. ⁴⁰ Gêtŋ undambê-ŋga sêmbo ti ŋac si ŋawasi kainŋ daŋ, ma gêtŋ nom-ŋga sêmbo ti ŋac si ŋawasi

kainŋ daŋ bocdinaŋ. ⁴¹ Ac ti ayô ma tata hoŋ si ŋawasi têtŋtêtŋ. Ma tata hoŋ si ŋawasi gitôm dau dom. ⁴² Ma têtŋ ndoc lau batê sêtisa, naŋ oc ŋalêtŋ kainŋ tigen. Lau batê naŋ taŋsuhunŋ sip nom, naŋ si ŋamlic in gêtŋ têtŋ kwahic dec-ŋga, ma tôm dom bu yêc ŋapaŋ. Magoc Anötö oc uŋ sa ma nem kwi ti gêtŋ yêc ŋapaŋ-ŋga. ⁴³ Gêtŋ naŋ taŋsuhunŋ in gêtŋ waêmbe, magoc Anötö oc uŋ sa ma kôm ti gêtŋ tiwaê. Taŋsuhunŋ gêtŋ ŋaclai mba, magoc Anötö oc uŋ sa ti ŋaclai. ⁴⁴ Bu yac taŋsuhunŋ ŋamlic nom-ŋga, magoc Anötö oc uŋ sa ti ŋamlic wakuc undambê-ŋga. Yac taŋyalê bu ŋamlic nom-ŋga dec yêc, ma ŋamlic undambê-ŋga yêc bocdinaŋ. ⁴⁵ Anötö kêmasaŋ ŋamalac si ŋamlic nom-ŋga, tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Ngac ŋamata-ŋga Adam in ti gêtŋ tali. [Gen 2:7]

Ma Adam ŋambu-ŋga, naŋ Kilisi dau, naŋ tisa ti ŋamlic undambê-ŋga. Ma yac oc dambo taŋli tu in-ŋga, ma datap neŋ ŋamlic wakuc undambê-ŋga sa, tôm in ndê. ⁴⁶ Yac dakôc ŋamlic undambê-ŋga muŋ dom, magoc dakôc ŋamlic nom-ŋga muŋ, ma tiŋambu oc datap ŋamlic undambê-ŋga sa. ⁴⁷ ŋamalac ŋamata-ŋga meŋ akêtŋ nom. Magoc ŋamalac tilu-ŋga meŋ akêtŋ undambê. ⁴⁸⁻⁴⁹ Kwahic dec yac hoŋ dambo datôm ŋamalac nom-ŋga ŋamata-ŋga dinaŋ. Dinaŋi sêkôc yac bu dambo datôm ŋamalac nom-ŋga dinaŋ. Magoc lau naŋ sêmbo undambê, naŋ sêmbo sêtôm ŋ amalac undambê-ŋga, ma tiŋambu yac oc datiwakuc, ma dambo datôm ŋamalac undambê-ŋga.

⁵⁰ Bocdinaŋ aneŋ asidôwai, aô wasôm têtŋ mac bu yac datôm dom bu dasôc Anötö ndê gameŋ undambê-ŋga ti neŋ ŋamlic têtŋ kwahic dec-ŋga. Bu yac neŋ dac ti ŋamsôm in gêtŋ yêc ŋapaŋ-ŋga dom, ma tôm dom bu wêkainŋ gameŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga. ⁵¹ Aô bu wasôm yom ŋahu atu daŋ têtŋ mac

anğô. Yac honj oc dambac ndu dom, magoc Anötö oc nem yac honj kwi ma kên namlıc wakuc têtj yac. ⁵² Têtj bêt nambu-nga dahuc oc tanj, ma sep tigenj lau batê oc sêtisa ti namlıc wakuc sêndöc tali napan-nga. Ma Anötö oc nem yac lau nanj dambo tanjli, nanj kwi dawhinj, ma kên namlıc wakuc têtj yac. ⁵³⁻⁵⁴ Bu namlıc nom-nga oc tôm dom bu yêc napanj, ma gic waê bu ninjga. Bocdinañ têtj bêt nambu-nga Anötö oc nem namlıc nom-nga kwi ti gêtj yêc napanj-nga, nanj tôm dom bu ninjga. Gauc nem yom nanj sêto yêc bocdec bu:

Anötö ku naclai dambac ndu-nga dulu su, ma pacndê sambuc.

[Ais 25:8]

Yom dau oc nandô sa têtj bêt nambu-nga.

⁵⁵ O naclai dambac ndu-nga, am oc ku yac dulu nalêñ bocke? Am nem namalic ndic yac ndu-nga yêc nde? [Hos 13:14]

⁵⁶ Namalic nanj wê yac dasa señ dambac ndu-nga, nanj mêtê sac. Ma yomsu kênj naclai têtj mêtê sac. ⁵⁷ Magoc danem danje Anötö nanj ku yac neñ nacyo dulu tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga. ⁵⁸ Bocdinañ, aneñ asidôwai atac whin-nga, alhac nanjga ma ayob daôm bu gêtj danj ku mac dulu dom. Akênj nem nalôm sambuc tu Pômdau ndê gwelenj-nga. Bu mac anjalê su bu gêtj bocke nanj mac akôm tu Pômdau-nga, nanj gêtj nandô mbasi-nga dom. Oc nem nandô!

16

Sêkênj da bu sênem lau sêkênj whin-nga natô sa

¹ Aô wasôm yom pi awa nanj mac bu andic sa bu anem Anötö ndê lau dabunj Jerusalem-nga sa. Akôm tôm yom nanj aô gasôm têtj gôlôwac dabunj nanj sêmbo gameñ Galesia-nga, nanj su. ² Tôm wake nabêc namata-nga sambob, mac tigenj-tigenj andic nem awa da-nga sa tôm

awa nanj mac tigenj-tigenj atap sa yêc wake dinañ nalôm. Andic sa gwanañ ma akênj ndöc. Ma têtj ndoc aô wahôc asê mac yêc malac Korin, nanj oc wakênj nawapac têtj mac bu andic sa têtj têtj dinañ-nga dom. ³ Anjalij lau natô sa nanj mac alic najham bu sêkôc mac nem da dau, ma sêkênj têtj gôlôwac dabunj Jerusalem-nga. Ma têtj ndoc aô wahôc asê mac, nanj wato bapia puc nac dôñ-nga ma wanjinj nac sêndi. ⁴ Ma aô bu walic tôm bu aô dauñ watênj Jerusalem wandi, goc yac anjêlênj awhinj dauñ.

Pol ti lau natô oc sêndic lau Korin kêsî

⁵ Aô gauc gêm bu wandic lau gameñ Masedonia-nga kêsî, ma tinambu watênj mac waloc. ⁶ Aô bu wambo wawhinj mac nasawa balinj, mboe aô oc wambo e ndoc uhô-nga pacndê. Ma bocdinañ oc tôm bu mac anem aô sa tu señ bocke nanj wasa tinambu-nga. ⁷ Aô gakênj batan bu Pômdau oc kênj nasawa balinj têtj aô tu wambo wawhinj mac-nga. Magoc aô bu waloc najgahô, d ec oc tôm dom bu wambo wawhinj mac nasawa balinj. ⁸ Kwahic dec aô oc gacgeñ wambo malac Epesas e Om †Pentikos-nga pacndê. ⁹ Nahu bu Pômdau gêlêc gatam su bu wakôm gwelenj atu danj yêc dindêc e nandô sa. Ma gêtj danj whinj, nanj lau daêsam sêkênj kisa aô yêc dec.

¹⁰ Timoti bu hôt asê mac, nanj goc akôt in sa ti yom malô, tu bu in mbo whinj mac ti atac pa su enj. Nahu bu in kôm Pômdau ndê gwelenj tôm aô gakôm. ¹¹ Alic bu lau danj sêtec in me sêpu in dom. Ma têtj ndoc in bu mbu têtj aô meñ, nanj anjinj in lhô meñ ti yom malô. Aô gakênj batan bu nasawa saun Timoti ma asidôwai natô oc sêmbo sêtênj aô sêmênj.

¹² Yom pi yac neñ asidôwa Apolos wasôm bocdec bu. Aô gateñ in tidim daêsam bu ênjêlênj whinj asidôwai natô ma têtj mac loc. Kwahic dec

in sôm bu in oc loc dom, magoc têt ndoc in tap ñasawa ñayham dan sa, nan in oc loc.

Yisu ndê mwasiñ têt mac. ²⁴ Aö bu wakêt aneñ atac whiñ têt mac lau akêt whiñ Yisu Kilisi-ña hon.

Yom ñambu-ña

¹³ Anem ali, asap nem mêtê akêt whiñ-ña dön ñapan, ma alhac ñanga ti nem ñalôm pêt dön. ¹⁴ Ma akôm nem gêt hon ti mêtê atac whiñ-ña.

¹⁵ O asidôwai. Mac anyalê bu Stepanas ma lau hon nan sêmbo in ndê andu, nan sêti lau ñamata-ña tu sêkêt whiñ Yisu-ña yêc mac nem gameñ Akaya-ña. Ma ñac sêkêt si ñalôm sambuc tu sênem akiñ Anötö ndê lau dabuñ-ña. Kwahic dec aö bu wandac mac bocdec bu. ¹⁶ Lau kaiñ dinañ, ma lau asa nan sêlhac sêwhiñ ñac ma sêkôm gwelen ñawaê ñayham-ña, nan asoc ñac ñapu. ¹⁷ Têt ndoc Stepanas lu Fotunatas ma Akayakus sêmeñ akêt Korin ma sêhóc asê aö, nan sêkôm aö atac ñayham atu. Nahu bu ñac sêkôc mac hon anôm sêtêt aö sêmeñ. ¹⁸ Nac sêkôm aö neñ ñalôm tighô, tôm sêkôm mac nem ñalôm tighô têt têm sêmbo sêwhiñ mac. Tu dinañ-ña dec wasôm têt mac bu atoc lau kaiñ dinañ sa ñapep.

Pol ti lau ñatô sêkôm acsalô têt lau Korin-ña

¹⁹ Gôlôwac dabuñ titoñ-titoñ hon nan sêmbo gameñ Esia-ña dindec, nan sêkêt si acsalô ñayham têt mac hon. Ma Akwila lu Prisila ti gôlôwac dabuñ nan sêkac sa yêc inlu si andu, nan sêkêt acsalô ñayham ti atac whiñ têt mac tu Pômdau-ña. ²⁰ Ma asidôwai hon nan sêmbo gameñ dindec sêkêt acsalô têt mac bocdinañ. Mac hon akam daôm, ankc Anötö ndê lau dabuñ si lêt.

²¹ Aö Pol gato yom dindec ña daun aman tu bu wakêt aneñ acsalô têt mac-ña.

²² Ñamalac dan bu atac tec Pômdau, nan Anötö pucho in. O Pômdau, mbu mweñ! ²³ Pômdau

**Pol ndê bapia tilu-nga
têñ lau
Korin-nga
Yom whê bapia
dindéc sa-nga**

Pol to bapia dindéc têñ ndoc in mbo gameñ Masedonia-nga. In tap sa bu aposel tasan jatô sêkôm gwelen sêmbo malac Korin, ma sêndôhôn yom tasan têñ lau sêkên whiñ-nga, ma sêpu Pol dau ma sêsôm bu in aposel ñandô dom. Bocdinañ Pol to bapia dindéc têñ ñac bu whê dau sa bu in aposel ñandô, ma bu puc lau Korin-nga dôñ tu bu sêsôc lau tasan dinañ si yom ñapu dom. Tinjambu in kêkin Taitus têñ ñac gi bu lic ñac sêmbo ñalêñ bocke, ma Taitus mbu men ma sôm têñ Pol bu lau Korin-nga daêsam sêsôc in ndê yom ñapu, ma sem dau kwi.

Pol to bapia dindéc ma tôc asê bu in tac ñayham kêlêc tu ngô Taitus ndê ñawaê pi lau Korin-nga. Ma in whê in ndê lêñ tu ndic ñac kêsi-nga sa. In sôm têñ ñac bu sêmatôc aposel tasan dinañ, ma sêmatôc ñac dau si lau nañ sêkôm mêtê sac, nañ sêwhiñ. Ma in to yom pi ñac si gwelen sic awa sa-nga tu sênem lau Jerusalem-nga nañ sêpônnda dau, nañ sa-nga.

Yom ñamata-nga

¹ Aô Pol, nañ gati Yisu Kilisi ndê taposel kêkuc Anötö ndê atac whiñ, gambo gawhiñ yac neñ asidôwa Timoti, ma alu ato bapia dindéc têñ Anötö ndê gôlôwac dabuñ yêc malac Korin, ma têñ Anötö ndê lau dabuñ hon yêc gameñ Akaya-nga. ² Mwasin ti yom malô akêñ Daman Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi têñ mac.

Anötö gêm malô ndê lau

³⁻⁴ Tampiñ Anötö, yac neñ Pômdau Yisu Kilisi Damba. In

Daman nañ tawalô ti gêm malô yac yêc ñawapac hon-nga. Ma tu dinañ-nga dec yac atôm bu anem malô lau nañ ñawapac tidau-tidau tap ñac sa, ñalêñ tigen tôm Anötö dau kôm têñ yac. ⁵ Nahu bu ñawapac ti ñandê tôm Kilisi hôc, nañ kêsalê yac ahuc tu yac am akiñ in-nga. Magoc tu Kilisi-nga, dec Anötö ndê mwasin nem malô yac-nga kêsalê yac ahuc bocdinañ. ⁶ Têñ ndoc bocke ñawapac tap yac sa, nañ alic ñayham bu ahôc tu bu anem malô mac-nga, ma tu mac atap Anötö ndê mwasin nem mac si-nga sa. Ma têñ ndoc Anötö gêm malô yac, nañ mwasin dau golom mac bocdinañ, ma gêm mac sa bu alhac ñannga ti nem atac pa su, ma ahôc ñawapac kaiñ tigen tôm yac ahôc. ⁷ Yac anyalê bu mac ahôc ñawapac awhiñ yac, ma Anötö oc nem malô mac ti puc mac dôñ awhiñ yac bocdinañ. Tu dinañ-nga dec yac atac lu-lu tu mac nem akêñ whiñ-nga dom.

Aposel sêhóc ñawapac daêsam

⁸ O asidôwai. Anyalê pi ñandô en bu yac ahôc ñawapac atu-tu daêsam yêc gameñ Esia-nga. Gêñ dinañ kêgwiniñ yac ñandô ma hôc gêlêc yac mba licwalô su e yac gauc gêm bu oc señ yac su andinañ. ⁹ Yomandô! Yac gauc gêm bu yac mba têm ambo tanli-nga pacndê têñ ndoc dinañ. Magoc mba. Wapac dau tap yac sa bu êndôhôn yac bu tankwê yac dauñ mba licwalô dom, magoc tankwê Anötö nañ tôm bu uñ lau batê sa, nañ ndê ñaclai. ¹⁰ Yac gauc gêm bu ñawapac dinañ oc ku yac dulu, magoc Anötö kêgaho yac su. Ma yac akêñ whiñ ti tankwê in bu nem yac sa ñalêñ tigen dinañ ñapan. ¹¹ Ma yac akêñ whiñ bu mbec nañ mac atên, nañ oc nem yac sa bocdinañ. Têñ ndoc ñawapac bu tap yac sa tiyham, nañ Anötö oc nem yac sa tu mac nem mbec-nga. Ma lau daêsam nañ sêlic gêñ dau,

nañ oc sênem danje Anötö tu inñ ndê mwasiñ nañ kênñ têtñ yac-nga.

Pol kênñ ndê têtñ ndic lau Korin kêsî-nga pi ahic

¹² Angô su nañ. Lêtñ ti sakinñ nañ yac akôm ambo nom, nañ akôm ankcuc gauc nom-nga danñ dom. Mba. Yêc yac mba ñalôm yac akênñ whiñ bu yac asa mba lêtñ tôm Anötö atac whiñ eñ. Yac akôm gwelenñ hoñ ti mba ñalôm ma gauc sambuc, ma asa lêtñ ñawasi eñ, tôm Anötö ndê mwasiñ puc yac dônñ. Ma têtñ ndoc yac ambo awhiñ mac, nañ yac ankcuc lêtñ tigenñ dinañ. Lêtñ dau ti yac mba ñahu apo dauñ sa-nga. ¹³⁻¹⁴ Lau ñatô sêsôm bu yom hoñ nañ yac ato têtñ mac, nañ ñahu yêc awê dom, ma mac atôm dom bu asam ma anyalê. Magoc mba. Kwahic dec mac anyalê yac ti mba gwelenñ ñahu ñapep su dom. Magoc yac akênñ batanñ bu mac oc anyalê yac pi ñandô eñ. Ma bocdinañ yac oc ati mac nem ñahu apo daôm sa-nga, ma mac oc ati yac mba ñahu apo dauñ sa-nga têtñ ndoc Pômdau Yisu mbu meñ.

¹⁵⁻¹⁶ Aneñ ñalôm pênñ dônñ pi mac, dec galic ñayham ma kamasanñ neñ lêtñ bu wandic mac kêsî tidim lu. Aô gauc gêm bu wandic mac kêsî têtñ ndoc watênñ gameñ Masedonia-nga wandi. Ma têtñ ndoc wambu akênñ gameñ dinañ wameñ, nañ gauc gêm bu oc walic mac tiyham. Ñalênñ dinañ oc tôm bu wanem mac sa tidim lu, ma tiñambu dec oc tôm bu mac ankinñ aô watênñ gameñ Judia-nga wandi. ¹⁷ Magoc tu aô gac mac kêsî dom têtñ ndoc gambu akênñ gameñ Masedonia-nga, dec mac gauc gêm bocke? Aô kamasanñ lêtñ dinañ gitôm gêtñ ñambwa-nga, a? Me aô gasôm "Aêc, aô waloc," ma ñasawa sauñ gakac awhañ kwi, ma gasôm bu "Mba, aô oc waloc dom," kakuc lau nom-nga si lêtñ, a?

¹⁸ Angô su nañ. Anötö inñ Yom Ñandô Ñadau, ma bocdinañ yac lau nañ am akinñ inñ, nañ atôm

dom bu anñsau mac atôm lau nañ sêsôm "Aêc," ma ñasawa sauñ sêkac si ñalôm kwi tiyham, ma sêsôm "Mba." ¹⁹ Bu ñawaê ñayham nañ alu Sailas ma Timoti ahoc asê têtñ mac pi Anötö ndê Atu Yisu Kilisi, nañ têtñ asê bu Anötö gôlôc tidônñ bu kôc yac sa, ma sôm "Aêc" têtñ yac tu Kilisi-nga. Ma inñ gitôm dom bu sôm "Aêc" têtñ mac, ma ñagahô kac ndê awha kwi, ma sôm "Mba." ²⁰ Bu gêtñ hoñ nañ Anötö gic bata, nañ inñ oc kôm ñandô sa ma sôm "Aêc" têtñ yac tu Kilisi-nga. Ma tu Yisu Kilisi-nga dasôm "Yomandô" tu Anötö ndê yom-nga, ma datoc inñ ndê waê sa. ²¹ Anötö dau puc mac ma yac dônñ, bu dasap neñ dakênñ whiñ Yisu Kilisi dônñ ñapanñ. Inñ kêtñ yac sa dati inñ ndê. ²² Ma inñ kênñ ndê Ñalau Dabuñ sip yac neñ ñalôm tôm gêtñ ñandô mbêc. Ma tu dinañ-nga yac tanñyalê bu mwasiñ hoñ nañ inñ gic bata bu kênñ têtñ yac, nañ inñ oc kôm ñandô sa. Ma Ñalau dau ti Anötö ndê ñadalô nañ têtñ asê bu inñ ndê lau yac.

²³ Angô su nañ. Aô gambu gatênñ malac Korin dom, ñahu bu mac asap nem lêtñ giso ñatô dônñ ambo, ma aô gatec bu waloc ma wakôm mac nem ñalôm ñawapac andô tu wamatôc mac-nga. Anötö kêtñyalê aneñ ñalôm, ma aô wasôm yêc inñ anñgô-nga bu yom dau inñ yom ñandô. ²⁴ Aô gasôm yom pi mac nem lêtñ giso tu bu yac ati mac nem akênñ whiñ ñadaui lec dom. Mba. Mac tigenñ-tigenñ alhac Anötö anñgô-nga tu daôm nem akênñ whiñ-nga. Ma yac akôm gwelenñ awhiñ mac tu bu mac asa nem lêtñ ñapep e ambo ti atac ñayham eñ.

2

¹ Tu dinañ-nga dec aô gauc gêm tidônñ bu wambu watênñ mac waloc dom, ñahu bu aô gatec bu yac dambo ti ñalôm ñawapac tiyham tu wamatôc mac-nga. ² Ma aô bu wakôm mac ñalôm ñawapac, dec asa mbo bu kôm aô atac ñayham? Bu mac lau daôm dinañ ati aneñ atac ñayham ñahu. ³ Tu dinañ-nga

dec aö gac mac kési tòm aö gasôm su, nañ dom, magoc gato bapia dan têt mac. Ma aö gakêñ batan bu mac oc asôc aneñ yom dau napu. Ma bocdinañ têt ndoc aö bu watêt mac waloc, nañ nawapac dan oc yêc yac nasawa dom, ma gêt dau oc kôm aö atac nayham. Ma aö gakêñ whin bu mac hon oc atac nayham awhin aö. ⁴ Yom dau aö kayalê bu yom nanga, ma aö gato ti tansulu en, ma kasahê nawapac ti nandê atu yêc neñ nalôm. Aö gato tu bu wakêt nawapac têt mac-nga dom, magoc tu bu watôc asê bu aö atac whin mac ndu andô.

Pol sôm bu sêsuc nac si namalac dan ndê sac kwi

⁵ Mac nem ngac dan kôm aö nayom, ma gêt dau kêt nawapac têt aö tanwasên dom. Aö gatec bu wasôm yom daêsam pi gêt dau, tigen aö wasôm têt mac bu in kêt wapac mac hon bocdinañ. ⁶ Magoc kwahic dec in pu dau, dec aö wasôm têt mac bu lêt bocke nañ gôlôwac dabun sêsôm tidôn tu sêmatôc in-nga, nañ gitôm. ⁷ Aö gatec bu in mbo ti nalôm nawapac atu napan, ma bocdinañ asuc in ndê sac kwi, ma anem malô in ndê nalôm. ⁸ Aö atac whin bu mac akôm bocdinañ, tu bu atôc asê têt in bu mac atac whin in. ⁹ Yom nañ aö gato pi ngac dinañ, nañ gato tu bu wansahê mac bu oc asôc aneñ yom hon napu, me mba. ¹⁰ Mac bu asuc namalac dinañ ndê giso kwi, dec aö wasuc in ndê sac kwi bocdinañ. Bu giso bocke nañ in kôm têt aö, nañ Kilisi kêtalê bu aö gasuc kwi, ma aö gakôm bocdinañ tu bu wanem mac sa tu lêt amatôc giso-nga ti apiñ daôm dôn-nga. ¹¹ Aö gatec bu mac akêt nasawa têt Sadan bu sen lêt dapin daun dôn-nga su. Bu yac tanjalê Sadan ndê lêt hon su.

Pol tac whin bu lic Taitus

¹² Têt ndoc aö gatêt malac Troas ga, nañ galic bu Pômdau gêtêc gatam su têt aö bu wahoc Kilisi

ndê nawae nayham asê yêc gameñ dinañ. ¹³ Magoc aneñ nalôm gi lu gi lu, nahu bu aö gatap aneñ asidôwa Taitus sa yêc malac dinañ dom. Tu dinañ-nga aö gahu lau malac dinañ-nga sin, ma gatêt gameñ Masedonia-nga ga.

Pol whê lau aposel si gwelen sa

¹⁴ Magoc aö bu wanem danje Anötö, nahu bu in wê yac lau nañ dakêt whin Kilisi, gitôm ngac sinjêlêc ti ndê lau sin-nga nañ sêku si nacyo hon dulu. Ma wanem danje in bu lau daêsam sêtap gauc sa pi Kilisi, tu gwelen nañ in kêt sip yac aman-nga. Ma gauc pi Kilisi dau, in gitôm gêt malu nayham nañ namalu pôm gameñ kwi. ¹⁵⁻¹⁶ Bu Anötö gêtêc yac atôm gêt malu nayham, tu yac mba gwelen ahoc nawae nayham asê pi Kilisi-nga. Lau nañ sêkôc nawae dau sa ma sêtap sen sêndôc tali-nga sa, nañ sêlic yac ti mba gwelen tòm sênugu gêt namalu nayham. Magoc lau nañ sêkôc sa dom dec sic wê bu sêninnga, nañ sêtec yac ti mba gwelen tòm sênugu gêt mbôp nasu. Gwelen nawae nayham-nga dau in gwelen atu andô, ma yac neñ asa gitôm bu kôm? ¹⁷ Magoc tu Anötö puc yac dôn-nga, dec yac atôm bu akôm. Ma yac akôm tòm lau daêsam nañ sêkôm tu sêtap awa sa-nga lec dom. Mba. Yac anyalê tidôn bu Anötö kêtalin yac sa ma pin yac dôn am damin Kilisi, dec akôm gwelen nawae nayham-nga ti nalôm nawasi ambo in angô-nga.

3

Lau Korin-nga si lêt whê Pol ndê gwelen sa

¹ Mac gauc gêm bu yac asôm yom dindec tu bu atoc daun sa-nga, a? Mba. Lau natô sêkôc bapia whê nac sa tu sêkôm gwelen-nga. Magoc yac atôm lau dinañ dom. Yac ahêgo daun bu akôc bapia dan bu whê yac sa têt mac, me bu mac ato bapia whê yac sa têt lau natô-nga dom.

Mba. ² Nahu bu mac daôm atôm bapia whê yac sa-nga, nañ sêto yêc yac mba ñalôm. Ma têtj ndoc lau sêlic mac nem lêtj ti sakinj, nañ tôm ñac sêsam bapia dau, ma sênjalê bu yac aposel ñandô. ³ Kwahic dec mac ati Kilisi ndê lau tu yac mba gwelenj-nga. Ma têtj ndoc lau sêlic mac asa nem lêtj tiwakuc, nañ tôm sêlic bapia whê yac sa têtj ñac-nga. Ma mac atôm bapia nañ sêto ña kêtjêpê me atôm Moses ndê yomsu nañ Anötö to pi hoc, nañ dom. Mba! Mac atôm bapia nañ Anötö Tali Nalau ndê Nalau to, ma inj to sip ñamalac si ñalôm.

Pwac wakuc oc kêtj yac dandöc tanjli

⁴ Tu Kilisi-nga dec yac akêtj whinj bu mac oc asap nem lêtj ti sakinj ñayham dinañ dôñ ñapañ. Bocdinañ yac ambo ti atac pa su tu mac-nga yêc Anötö anjô-nga. ⁵ Yac bu atoc dauñ sa ma asôm bu yac dauñ atôm bu akôm Anötö ndê gwelenj lec dom. Mba. Tigenj tu Anötö kêtj ñannga têtj yac-nga, dec yac atôm bu akôm. ⁶ Aêc! Tu ñaclai nañ Anötö dau kêtj têtj yac-nga, dec yac atôm bu anem akinj inj, ma ati lau akinj pwac wakuc-nga. Ma pwac wakuc dau, inj gitôm pwac akwa yomsu-nga dom. Bu lau dañ sêtôm dom bu sênjukuc pwac yomsu-nga ñapep, ma bocdinañ pwac dau têtj asê bu tac waê bu dambac ndu. Tigenj pwac wakuc nañ hêganônj Nalau ndê gwelenj, nañ oc nem yac sa bu dandöc tanjli.

Pwac wakuc hêtj gêtjêc pwac akwa su

⁷ Anjô su nañ. Pwac akwa nañ Anötö to pi hoc ma kêtj têtj Moses, nañ menj ti Anötö ndê ñawasi. Nawasi dau gêm Moses ahuc dec lau Israel-nga dañ sêtôm dom bu sêlic inj anjô andô solop e ñawasi

dau hê su. Pwac dau menj ti ñawasi, magoc sakinj pwac akwa-nga dau ña-ñandô, nañ dambac ndu.* ⁸ Tigenj sakinj pwac wakuc-nga, nañ Nalau Dabuñ gêm gêtjêc, nañ ndê ñawasi hêtj gêtjêc su. ⁹ Pwac yomsu-nga ña-ñandô nañ datap Anötö ndê matôt sa. Tigenj pwac wakuc ña-ñandô nañ dati lau gitêtj tu Nalau Dabuñ ndê gwelenj-nga. Bocdinañ pwac wakuc ndê ñawasi hêtj gêtjêc pwac akwa ndê su. ¹⁰ Pwac akwa menj ti ñawasi, tigenj yac bu danem dôhônj pwac akwa dau whinj pwac wakuc, oc dalic gitôm gêtj ñawasi mba, bu pwac wakuc ndê ñawasi hêtj gêtjêc su. ¹¹ Nawasi nañ gêm Moses ahuc têtj ndoc inj kêtj pwac akwa, nañ yêc balinj dom ma hê su, magoc pwac wakuc ndê ñawasi inj atu andô, ma oc pacndê dom.

¹² Bocdinañ yac akêtj batanj pwac wakuc ña-ñandô, ma akôm mba gwelenj ti atac pa su. ¹³ Ma yac akôm Anötö ndê ñawasi ahuc tôm Moses kôm, nañ dom. Bu têtj ndoc Anötö ndê ñawasi gêm Moses ahuc, nañ inj kôm anjô andô ahuc ña po, bu lau Israel-nga sêlic inj anjô andô dom e ñawasi dau hê su. ¹⁴⁻¹⁵ Magoc lau dau si gauc ti ñalôm ñadandi, ma ñac gauc gêm bu pwac yomsu-nga nañ Anötö kêtj sip Moses amba, nañ ti lêtj Anötö nem ñac si-nga. Têtj ndoc sêsam pwac yomsu-nga dinañ, nañ sênjalê nahu andô dom, tôm po dañ kôm ñac si ñalôm ahuc. Ma têtj Moses ndê têtj e menj têtj kwahic dec, po dau gacgenj yêc. Nalêtj tigenj yêc bu po dau ñinnga yêc ñac si ñalôm, nañ sêkêtj whinj Kilisi, dec inj oc kac po dau su. ¹⁶ Yomandô. Asa nañ gêm ndê ñalôm kwi ma kêtj whinj Pômdau, nañ Pômdau dau oc kac po dau su yêc inj.

¹⁷ Pômdau inj Nalau, ma Pômdau

* **3:7** Yom dau nahu bocdec bu. Yac bu gauc nem bu danem akinj Anötö tanjukuc lêtj pwac yomsu-nga, dec oc tôm dom bu dati lau gitêtj ma datap señ dandöc tanjli-nga sa. Bu ñamalac dañ oc tôm dom bu ênjukuc yomsu hoñ ñapep, ma bocdinañ lêtj yomsu-nga oc tôm dom bu kêtj yac dandöc tanjli. Alic yom ñatô yêc Rom 3:20; Gal 2:16; ma Jem 2:10.

ndê Njalau bu mbo whiņ yac, dec in oc êņgapwêc yac su yêc gapocwalô yomsu-ņga. ¹⁸ Kwahic dec po dan kôm yac aņôņ andô ahuc gitôm Moses dom, magoc yac lau dakêņ whiņ-ņga hon datôc Pômdau ndê űawasi asê tiawê gitôm busunôm. Ma űawasi dau oc hê su dom, magoc oc tiatu-tiatu ndi. Nahu bu Pômdau ndê Njalau gêm gwelen yêc yac neņ űalôm űapan, tu bu kôm yac dati-wakuc.

4

űawaê űayham gitôm ya űawê

¹ Anötö tawalô yac ma kêņ sakin pwac wakuc-ņga sip yac aman, ma tu in tawalô yac-ņga dec yac atôm dom bu ahu gwelen dau siņ têņ ndoc űawapac tap yac sa. ² Mba. Mêtê mayan-ņga naņ lau sêkôm sêsini-sêsini sêmbo, naņ yac ac ahê su. Yac aņgaluņ yom dan whiņ Anötö ndê yom, me aņsau lau dan bu sêkêņ whiņ-ņga lec dom. Mba. Yac ahoc yomandô asê yêc awê. Ma űalêņ dinaņ, lau oc sêņyalê yêc űac si űalôm, bu yac akôm mba gwelen solop ambo Anötö aņgô-ņga. ³ Lau űatô sêņgô űawaê űayham naņ yac ahoc asê, magoc sêkêņ whiņ dom, gitôm gêņ dan kôm űac si gauc ti űalôm ahuc, ma bocdinaņ űac gacgeņ sêmbo seņ sêninga-ņga. ⁴ Anötö tasan têm dindéc-ņga, naņ Sadan dau, in kêņ űasec atu pôc lau naņ sêkêņ whiņ dom, naņ si gauc ahuc. Ma űac gitôm dom bu sêkôc űawaê űayham sa. Bocdinaņ dec sêņyalê Kilisi ndê űawasi dom. Ma sêņyalê Anötö ndê űawasi dom bocdinaņ, bu Kilisi gêm Anötö dau aņgô bu tôle Anötö asê têņ yac.

⁵ Aņgô su naņ. Yac am mêtê hêganôņ dauņ dom. Mba. Yac am mêtê pi Yisu Kilisi, ma akac lau bu sêkôc in sa ti űac si Pômdau. Ma yac am akiņ mac atôm lau akiņ, tu bu apo Yisu ndê waê sa-ņga. ⁶ Anötö in űawê űadau naņ sôm, "űawê sa ma pô gameņ űasec," têņ ndoc in

kêņ undambê ti nom. Ma in kêņ ndê űawê pô yac neņ űalôm tu bu tanyalê in ndê űawasi atu-ņga. Ma űawasi atu dau, naņ dalic yêc Kilisi, naņ gêm Anötö aņgô têņ yac.

Anötö kêņ ndê űawaê űayham têņ lau licwalô mba bu sêhoc asê

⁷ Yac dauņ mba licwalô gitôm dom bu akôm gwelen űawaê űayham-ņga, tigeņ Anötö kêņ gwelen dau sip yac aman. In ndê lêņ dinaņ gitôm in kêņ gêņ űaôli atu dan sip gêņ űambwa-ņga gitôm lôn-si. In kôm bocdinaņ dec tôle asê bu űaclai puc gwelen dau dôn-ņga, naņ hôle gêlêc űaclai hon su, naņ meņ akêņ in ndê. ⁸ űawapac daêsam sêyêc, magoc kêgwiniņ yac dom. Yac aņsalê lêņ bu aņlêc űawapac daêsam dinaņ űapan, magoc kôm yac atac tec mba gwelen dom. ⁹ Daêsam sêkêņ kisa yac, magoc yac aņyalê bu Anötö mbo whiņ yac ma tôle dom bu hu yac siņ. Sêpu ti sêkôm yac űayom, magoc sêseņ yac su dom. ¹⁰⁻¹¹ Yac akôm gwelen tu Yisu-ņga, ma tu dinaņ-ņga dec lau sêkôm bu sêndic yac ndu, magoc mba, yac ambo taņli. Yac ahôle űandê ti űawapac űapan, naņ tôle asê bu yac aņkuc Yisu ndê lêņ mbac ndu-ņga. Magoc gêņ dau ku yac dulu dom, tu bu tôle asê bu Yisu mbo tali tiyham ma kêņ űaclai têņ yac bu akôm gwelen. ¹² Bocdinaņ, tu gwelen űawaê űayham-ņga dec yac ahôle űawapac atu űapan, tôle bu ndic yac ndu, magoc mac atap Anötö ndê űaclai kêņ mac andôle tamli-ņga sa.

¹³ Sêto yom dan yêc bocdec bu:

Aô gakêņ whiņ Pômdau, dec ga-hoc in ndê waê asê. [BW

116:10]

Ma yac aņkuc gauc tigeņ dinaņ. Yac akêņ whiņ Pômdau, dec ahoc in ndê waê asê. ¹⁴ Ma yac aņyalê bu Anötö, naņ uņ Pômdau Yisu Kilisi sa akêņ lau batê-ņga, naņ oc uņ yac sa awhiņ Yisu bocdinaņ, ma kêņ yac alhac in aņgô-ņga awhiņ mac. ¹⁵ Yac alic űayham bu ahôle

ɲawapac tu bu anem mac sa-ɲga. Ma tu yac mba gwelen-ɲga, dec Anötö ndê mwasiɲ oc êɲsalê mac nem lau daêsam ahuc, ma mac oc anem danɲe Anötö êɲlêc e iɲ ndê waê tiatu ma tiapa.

¹⁶ Tu dinaɲ-ɲga yac atôm dom bu ahu gwelenɲ dau siɲ têtɲ ndoc ɲawapac tap yac sa. Yomandô. Yêc awê-ɲga yac neɲ ɲamlic tiakwa ma tisac, magoc yêc ɲalôm-ɲga Anötö kôm yac atiwakuc tôm bêc hoɲ. ¹⁷ Bu ɲawapac naɲ yac ahôc, naɲ yac alic gitôm gêtɲ ɲambwa têtɲ apê-ɲga. Ma tu yac ahôc ɲawapac dinaɲ-ɲga, dec oc atap Anötö ndê ɲawasi atu sa. Ma ɲawasi dau oc pacndê dom, magoc oc yêc titêtɲ-têtɲ, ma iɲ gêtɲ ɲandô hôc gêtêc ɲawapac hoɲ dinaɲ su. ¹⁸ Bocdinaɲ yac taɲkwê gêtɲ nom-ɲga naɲ tanôɲ alic su, naɲ dom, ɲahu bu gêtɲ dau oc niɲga. Magoc yac akêtɲ batanɲ gêtɲ naɲ yac tanôɲ alic su dom, bu gêtɲ dau oc yêc ɲapaɲ ma pacndê dom.

5

Yac neɲ ɲamlic nom-ɲga oc pô dau su tiwakuc

¹ Yac neɲ ɲamlic nom-ɲga gitôm bac batac, ma iɲ bu tisac, dec yac taɲyalê bu Anötö kêmasanɲ yac neɲ ɲamlic wakuc undambê-ɲga, naɲ gitôm andu ɲandô naɲ oc lhac ɲapaɲ. Andu ɲandô dau gitôm andu me bac têtɲ apê-ɲga naɲ ɲamalac sêkwê, naɲ dom. ² Ma yac neɲ ɲamlic nom-ɲga gitôm yac neɲ ɲakwê têtɲ dindec-ɲga. Magoc tu gêtɲ wapac nom dindec-ɲga, dec yac atac whiɲ ndu andô bu dasôc neɲ ɲamlic wakuc undambê-ɲga ti ɲakwê, dec yac tam awhanɲ su bu datap gêtɲ dau sa. ³ Ma yac bu dasôc ɲakwê undambê-ɲga dau sa, dec oc ti yac neɲ ɲakwê ɲandô, ma oc dambo ɲamlic ɲambwa dom. ⁴ Têtɲ ndoc ɲamlic nom-ɲga ti yac neɲ bac, naɲ dahôc ɲawapac ɲapaɲ, ma bocdinaɲ tam awhanɲ su bu datap neɲ ɲamlic wakuc undambê-ɲga sa.

Yac atac tec ɲamlic dindec dom, magoc yac atac whiɲ ndu andô bu ɲamlic têtɲ dindec-ɲga naɲ gitôm dom bu yêc ɲapaɲ, naɲ pô dau su ti gêtɲ wakuc naɲ oc yêc ɲapaɲ. ⁵ Anötö kêmasanɲ yac tac waê gêtɲ dau solop. Ma iɲ kêtɲ ɲalau Dabuɲ têtɲ yac gitôm gêtɲ ɲandô mbêc, naɲ tôc asê bu gêtɲ ɲandô naɲ iɲ gic bata bu kêtɲ têtɲ yac tiɲambu, naɲ oc ɲandô sa bocdinaɲ.

⁶ Tu dinaɲ-ɲga dec yac ambo ti atac pa su eɲ. Yac aɲyalê bu têtɲ hoɲ naɲ yac ambo nom ma ɲamlic nom-ɲga ti yac mba ɲakwê, naɲ yac ambo awhiɲ Pômdau yêc undambê dom. ⁷ Bu gêtɲ naɲ Anötö gic bata bu kêtɲ têtɲ yac tiɲambu, naɲ yac alic ɲa-ɲandô su dom, magoc akêtɲ whiɲ bu oc ɲandô sa. ⁸ Yac atac pa su ma alic ɲayham bu ambo ti ɲamlic nom dindec-ɲga, tigenɲ oc ɲayham hôc gêtêc bu ahu ɲamlic dau siɲ, ma andi ambo awhiɲ Pômdau. ⁹ Bocdinaɲ yac bu ambo nom dindec me ahu siɲ, naɲ yac taɲkwê ɲandô tigenɲ, naɲ bu asa mba lêtɲ ndic Pômdau tandô ɲayham eɲ. ¹⁰ ɲahu bu tiɲambu yac hoɲ oc dalhac Kilisi aɲgô-ɲga bu êmatôc yac. Iɲ oc kêtɲ ɲagêyô têtɲ yac êɲkuc gêtɲ ɲayham me sac bocke naɲ dakôm têtɲ ndoc dambo nom dindec.

Pol whê ndê gwelenɲ ɲahu sa

¹¹ Yac aɲyalê gêtɲ dau su, dec atoc Pômdau sa ti asôc iɲ ɲapu, ma tu dinaɲ-ɲga dec yac am mêtê lau ma akac ɲac bu sênem dau kwi. Yac mba lêtɲ ti sakiɲ ɲahu yêc awê têtɲ Anötö, ma aô gakêtɲ batanɲ bu mac oc aɲyalê yac mba lêtɲ ti sakiɲ ɲahu bocdinaɲ. ¹² Yac ato yom dindec tiyham tu bu atoc dauɲ sa têtɲ mac-ɲga dom. Mba. Yac atac whiɲ bu mac aɲyalê yac mba gauc ti ɲalôm tidôɲ, ma bocdinaɲ mac oc alic yac ɲayham. Ma oc tôm bu mac apo yac mba waêɲ sa têtɲ lau naɲ sêpu yac. Bu lau dau sêkôc gauc nom-ɲga ɲambwa ma sêtoc gêtɲ awê-ɲga sa

hóc gêlêc gêñ ñalôm-nga. ¹³ Magoc yac ahêgo dauñ tu lau nañ sêsôm bu yac mba gauc kêñsôn, nañ dom. Bu gêñ nañ yac akôm, nañ akôm tu Anötö-nga. Ma yac akôm ti mba gauc ñawa, tu bu anem mac sa-nga. ¹⁴ Kilisi ndê atac whiñ kêgilí yac bu ahoc ñawaê ñayham asê têt lau. Bu yac akên whiñ bu ñgac tigen mbac ndu ô lau hoñ, dec gitôm lau hoñ sêmbac ndu. ¹⁵ Aêc! Kilisi mbac ndu tu lau hoñ-nga, tu bu lau nañ sêmbo tali nañ sêñkuc dau si atac whiñ dom, magoc sêñkuc iñ nañ mbac ndu tu ñac-nga ma tisa ma mbo tali tiyham, nañ ndê atac whiñ.

Kilisi hé wamba yac têt Anötö

¹⁶ Muñ-nga yac alic Kilisi gitôm ñamalac nom-nga ñambwa, magoc kwahic dec yac akôc gauc kain di-nañ tiyham dom. Ma ñalên tigen kwahic dec yac ahêgo dauñ pi gêñ awê-nga dom têt ndoc yac akôc gauc pi lau nom-nga. ¹⁷ Bu ñamalac bocke nañ kêñ whiñ Kilisi, nañ yac añyalê bu Anötö kôm iñ tiwakuc su. Iñ hu lêt akwa siñ, ma sa ndê lêt tiwakuc. ¹⁸ Anötö dau kôm gêñ hoñ dinañ ñandô sa. Yac neñ sac kac yac su yêc Anötö, magoc iñ kêkin Kilisi sip nom meñ ma mbac ndu tu yac neñ sac-nga, dec hé wamba yac têt Anötö, ma kêmasañ lêt bu datigasuc iñ tiyham. Ma iñ kêñ ñawaê ñayham pi iñ ndê lêt dinañ sip yac aman, bu ahoc asê têt lau. ¹⁹ Ma ñawaê ñayham dau bocdec. Anötö kêkin Kilisi sip nom meñ, ma tu Kilisi-nga dec suc lau nom-nga si sac kwi, ma kêmasañ lêt bu sêmbu sêtêt iñ sêndi. Ma iñ kêñ gwelen têt yac bu ahoc ñawaê dau asê têt lau nom-nga.

²⁰ Tu dinañ-nga dec yac akôm gwelen dau am Kilisi añgô, gitôm Anötö dau sôm ndê yom têt mac sa yac whañsun. Ma yac aten mac am Kilisi añgô, bu gauc nem yom pi gwelen atu nañ Kilisi kôm tu bu suc mac nem sac kwi ma hé wamba mac têt Anötö-nga, ma akôc yom

dau sa. ²¹ Alic su nañ. Kilisi ndê sac mbasi, magoc Anötö kêñ yac neñ sac ñagêyô hoñ pi iñ, tu bu nem yac sa-nga. Ma tu dinañ-nga asa nañ kêñ whiñ Kilisi, nañ Anötö gêlic iñ bu ñamalac gitên.

6

¹⁻² Anötö sôm yom bocdec bu:

Têm nañ aô galic ñayham bu wamwasin mac-nga, dec gañgô mac nem yom. Ma têt bêc nañ kamatin tidôn bu wanem mac si, nañ gam mac sa. [*Ais 49:8*]

Aô wasôm têt mac bu têm kwahic dec-nga iñ Anötö ndê têm êmwasiñ ti nem yac si-nga. Tu dinañ-nga yac lau nañ akôm gwelen awhiñ Anötö, nañ aten mac bu akôc Anötö ndê mwasiñ ñambwa dom.

Pol hóc ñawapac tu gwelen ñawaê ñayham-nga

³ Yac atec bu lau dañ sêpu yac mba gwelen ñawaê ñayham-nga e sêtec Anötö ndê yom. Tu dinañ-nga dec yac ayob mba lêt bu akôm giso dañ dom. ⁴ Gêñ nañ yac akôm, nañ whê sa bu yac Anötö ndê lau akiñ. Yac ahôc ñawapac ti añsahê ñandê tidau-tidau kêgwiniñ yac, tigen ahu mba gwelen siñ dom, akôm ti atac pa su en. ⁵ Lau sic yac, sêkên yac andôc gapocwalô, ma sêli dau sa tu yac-nga. Yac akôm gwelen atu, ma têm daêsam gêñ yô yac, ma yac ayêc bêc tanôn dom. ⁶ Magoc gwelen atu nañ yac akôm, nañ akôm ti mba ñalôm ñawasi, ma ti gauc ñawa, akôc mba ñalôm dôn ma akôm mêtê ñayham têt lau hoñ. Ñalau Dabuñ gêm gôlin yac, ma yac asap mêtê atac whiñ lau-nga dôn ñapañ. ⁷ Yac akôm gwelen dau ña Anötö ndê ñaclai, ma asôm yom ñandô en. Ma yac asap lêt gitên dôn, gitôm yac akôc wapa siñ-nga yêc aman danğa lulu bu andic siñ. ⁸ Lau ñatô sêñyalê bu yac aposel ñandô, ma sêmpin yac ma sem ñawaê sa pi gwelen nañ yac akôm. Ma ñatô sêpu ma sêngôlin yom pi yac ti mba gwelen,

ma sêsôm bu yac lau tasan. ⁹ Natô sênjalê yac, ma natô sem gauc yac. Yac ahôc nawapac napan tôm bu ambac ndu, magoc mba, yac ambo tanli. Lau sic yac, magoc sic yac ndu dom. ¹⁰ Gêñ hon dinan gitôm bu kôm yac nalôm nawapac, magoc ambo ti atac nayham napan. Yac atôm lau nalôm sawa, tigen yac am lau daêsam sa sêti lau ti lêlôm tu sêtap Anötö ndê mwasiñ sa-nga. Yac awêkain gêñ nom-nga dan dom, magoc tu Kilisi-nga dec yac awêkain gêñ hon tu puc yac gatuñ don-nga.

Pol tenj lau Korin-nga bu sêtôc si atac whin asê

¹¹ Yac asôm mba yom hon tiawê têt mac lau Korin-nga, ma akên mba nalôm sambuc têt mac. ¹² Yac atôt têt mac bu yac atac whin mac, tigen mac atôt nem atac whin yac-nga asê su dom. ¹³ Aö galic mac atôm anej balêkoc, dec wateñ mac bu akên nem nalôm sambuc têt yac, tôm yac akôm têt mac.

Pol kên puc lau Korin-nga pi lau nanj sêkên whin dom

¹⁴ Anjô su nanj. Lau gitên ti lau nawê-nga oc sêwêkain gêñ danj sêwhin lau nasec-nga ti lau sac-nga dom. Tu dinan-nga yac lau nanj dakên whin Yisu, nanj dayob bu dandic sôn dauñ dawhin lau nanj sêkên whin dom, nanj dom. ¹⁵ Yomandô! Kilisi lu Belial* oc tôm dom bu sêkên si nalôm pitigen tu gêñ danj-nga. Ma ngac nanj kên whin ma ngac nanj kên whin dom, inlu si gauc kainj tigen dom. ¹⁶ Ma lau nanj sem akin Anötö bu sêndic sôn dau sêwhin lau nanj sem akin anötöi gwam, nanj inj gêñ so sambuc. Bu yac lau dakên whin-nga datôm Anötö Tali Ndadu ndê lôm dabuñ. Anötö dau sôm yom pi ndê lau bocdec bu:

Aö oc wansêlên ti wambo wawhin ngac. Aö wati ngac si Anötö, ma ngac oc sêti anej lau. *[Lev 26:12]*

¹⁷ Tu dinan-nga dec andic ahê lau nanj sêsap mêtê sac don napan, tôm Pômdau ndê yom nanj sêto yêc bocdec bu:

Ahu ngac sinj ma andic ahê ngac. Amasec gêñ nadômbwi danj dom, ma aö oc wakôc mac sa. *[Ais 52:11]*

¹⁸ Ma Pômdau, Naclai Ndadu kêmatin yom tidôn bocdec bu:

Aö oc wati mac Damam, ma mac ati anej balêkoc ngac ti awê. *[2 Sam 7:14]*

7

¹ O anej lau atac whin-nga. Anötö kêmatin yom tidôn bu kôc yac sa nalên dinan, ma tu dinan-nga dec danem dabuñ dauñ, ma dandic ahê gêñ hon nanj oc kôm yac neñ namlic ma gatuñ nadômbwi sa yêc inj anjô-nga. Yomandô! Yac bu datôc Anötö ti datoc inj sa napep, dec dandic dabij dauñ e dasa neñ lên dabuñ enj.

Lau Korin-nga si nawae kôm Pol tac nayham

² Yac aten mac bu gauc nem yac yêc mac nem nalôm ti atac nayham enj. Anjô su nanj. Yac akôm mêtê sac têt lau dom, yac anjôn lau si gauc dom, ma yac ambac-ambac yom lau tu bu akôc ngac si gêñ-nga dom. Mba. ³ Gauc nem bu aö gato yom dinan tu bu wamatôc mac-nga dom. Tôm aö gasôm têt mac muñ su, bu yac akên mba nalôm ti atac whin têt mac. Yac atac whin mac kêlêc, dec yac bu ambo tanli me ambac ndu awhin mac, oc nayham. ⁴ Aö gasôm anej yom hon hanj têt mac, nahu bu aö gakên whin bu mac oc akôc sa. Ma aö gatoc mac nem waêm sa yêc lau natô anjô-nga. Mac nem nawae kôm aö lic pi ma nalôm tigahô. Nawapac daêsam kêsâlê yac ahuc, magoc yac gauc gêm mac, dec kôm yac atac nayham atu andô.

⁵ Têt ndoc yac ahôc asê gameñ Masedonia-nga, nanj nawapac daêsam tap yac sa. Lau sêkên kisa

* 6:15 Belial - Sadan ndê njaê danj.

yac nandô, ma yêc yac mba nâlôm atôc dauṅ atu. Tu dinaṅ-ṅga dec ṅasawa mba bu yac aṅwhaṅ dauṅ. ⁶ Magoc Anötö, naṅ gêm malô lau ti nâlôm ṅawapac, naṅ kêkiṅ Taitus mba têtṅ yac, dec kôm yac mba nâlôm tigahô. ⁷ Ma Taitus gic miṅ pi mac, ma whê sa bu mac nem lêtṅ gêm malô iṅ ndê nâlôm. Iṅ sôm bu mac aṅyalê nem giso ma apu daôm, ma whê sa bu mac gauc gêm aô ṅapaṅ, ma tamkwê bu alic aô tiyham. Bocdinaṅ yac mba nâlôm tigahô tu alic iṅ-ṅga, ma tu aṅgô iṅ ndê yom pi mac-ṅga. Yom hoṅ dinaṅ kôm aô atac ṅayham atu andô.

⁸⁻⁹ Têtṅ ndoc aô gaṅgô bu bapia naṅ gato têtṅ mac, naṅ kôm mac nem nâlôm ṅawapac, dec kasahê yham dom tu gakêṅ bapia dau têtṅ mac-ṅga. Magoc aneṅ bapia kêtṅ wapac mac ṅapaṅ dom, ma bocdinaṅ kwahic dec aô atac ṅayham pi gêtṅ dau. Aô atac ṅayham tu gakêṅ ṅawapac têtṅ mac-ṅga dom, magoc tu ṅawapac dau whê nem gauc sa pi nem giso e am daôm kwi. Nâlêtṅ dinaṅ dec ṅawapac naṅ aô gakêṅ têtṅ mac, naṅ kêkuc Anötö ndê atac whiṅ. Ma yom naṅ yac ato têtṅ mac, naṅ kôm mac atisac dom, magoc gêm mac sa. ¹⁰ Têm ṅatô Anötö gêlic ṅayham bu yac dahôc ṅawapac tu bu yac taṅyalê yac neṅ sac ma danem dauṅ kwi-ṅga. ṅawapac kaiṅ dinaṅ oc dalic sac dom, ṅahu bu iṅ gêm yac sa tu datap Anötö ndê mwasiṅ nem yac si-ṅga sa. Yac bu dahôc ṅawapac nom-ṅga ṅambwa ma danem dauṅ kwi dom, dec yac oc gacgeṅ dambo lêtṅ dandiṅ-ṅga.

¹¹ Mac aṅyalê su bu nâlôm ṅawapac naṅ mac aṅsahê, naṅ kêkuc Anötö ndê atac whiṅ, ma gêm nandô bocdec. Têtṅ ndoc aneṅ bapia whê mac nem gauc sa pi nem giso, dec kôm mac asô ma atôc daôm. Ma bocdinaṅ mac akôc gauc ṅaṅga pi lêtṅ bu amatôc giso dinaṅ, ma amasaṅ tisolop. Mac akêṅ daôm

sambuc tu akôm bocdinaṅ, tu bu atôc asê bu mac atec lêtṅ sac. Gêtṅ hoṅ naṅ mac akôm tu amatôc gêtṅ dau-ṅga, naṅ tôc asê bu giso dauṅ yêc mac-ṅga dom. ¹² Yêc aneṅ bapia aô gato yom pi ṅamalac naṅ kôm giso, ma gato pi ṅamalac naṅ giso dau kêtṅ wapac iṅ. Magoc bapia dau iṅ ṅahu andô dinaṅ dom. Aô gato tu bu watôc asê yêc awê, bu mac akêṅ daôm sambuc tu asôc yac mba yom ṅapu yêc Anötö aṅgô-ṅga.

¹³ Yac aṅgô ṅawaê bu mac am daôm kwi ma akôm gêtṅ hoṅ dinaṅ, dec kôm yac mba nâlôm tigahô. Ma gêtṅ dauṅ whiṅ kôm yac atac ṅayham, naṅ Taitus gic miṅ bu têtṅ ndoc iṅ hôc asê mac, naṅ mac akôc iṅ sa ti atac ṅayham, dec kôm iṅ ndê nâlôm timalô. ¹⁴ Muṅ-ṅga aô gatoc mac nem waêm sa têtṅ Taitus. Ma kwahic dec iṅ kêyalê bu yom naṅ aô gasôm pi mac iṅ yomandô, dec kôm aô mayan dauṅ dom. Mac aṅyalê bu yom hoṅ naṅ yac asôm têtṅ mac, iṅ yomandô eṅ, ma ṅalêtṅ tigeṅ yom naṅ yac asôm tu ampiṅ mac-ṅga, naṅ Taitus tap sa bu yomandô bocdinaṅ. ¹⁵ Têtṅ ndoc iṅ hôc asê mac, naṅ mac akôc iṅ sa ṅalêtṅ ṅayham, ma iṅ gêlic bu mac apu daôm ti atôc Anötö, dec asôc yac mba yom ṅapu. Bocdinaṅ ndoc bocke iṅ gauc gêm mac nem lêtṅ dinaṅ, dec kôm iṅ atac whiṅ mac kêlêc su. ¹⁶ Ma aô Pol gaṅgô su bu mac aṅkuc lêtṅ solop, dec gakêṅ whiṅ bu mac oc asap lêtṅ dinaṅ dôṅ ṅapaṅ. Ma tu dinaṅ-ṅga aô atac ṅayham atu.

8

Lau Korin-ṅga sic awa sa tu sênem lau sêkêtṅ whiṅ-ṅga ṅatô sa

¹ O asidôwai. Yac bu awhê mac nem gauc sa pi lêtṅ naṅ Anötö ndê mwasiṅ gêm nandô yêc lau sêkêtṅ whiṅ-ṅga naṅ sêmbo gameṅ Masedonia-ṅga. ² Ṅac lau nâlôm sawa, ma ṅawapac atu-tu daêsam kêgwiniṅ ṅac, magoc sêmbo ti atac ṅayham ma sic awa daêsam sa tu

sênem lau sêkên whiŋ-nga ɲatô sa-nga. ³ Aô wasôm yomandô têt mac, bu awa hoŋ naŋ sêtap sa, naŋ sêkên. Magoc awa tigenɲ dinaŋ dom. In naŋ bu yob ɲac-nga, naŋ sêkên ɲatô gi whiŋ. Yac akac ɲac bu sêkôm bocdinaŋ dom. Mba. ⁴ ɲac dau sêlic gwelenɲ dinaŋ bu gêt ɲayham kêlêc, dec sêteŋ yac ɲapaŋ bu sênem gwelenɲ dau sêwhiŋ gôlôwac dabuŋ ɲatô, tu bu sênem Anötö ndê lau dabuŋ Jerusalem-nga naŋ sêpônda dau, naŋ sa. ⁵ Gêt ɲamata-nga ɲac sêkên si ɲalôm sambuc têt Pômdau, ma têt yac bocdinaŋ. Lêt dau kékuc Anötö ndê atac whiŋ. Yac gauc gêm bu Anötö ndê mwasiŋ oc nem ɲandô yêc ɲac, magoc taŋkwê ɲandô atu kaiŋ dinaŋ dom.

⁶ Têt têt Taitus mbo whiŋ mac, naŋ in gic hu gwelenɲ dinaŋ ma mac ac awa ɲatô sa su. Tu dinaŋ-nga yac akac in bu mbu têt mac loc, ma kôm gwelenɲ dau whiŋ mac e pacndê. ⁷ Yac aŋyalê su bu mac akôm nem gêt hoŋ ɲalêt ɲayham. Mac akêt hoŋ ɲaŋga, asôm yom ɲayham, ma aŋyalê ɲawaê ɲayham ɲapep. Mac akêt daôm sambuc tu anem akiŋ Anötö-nga, ma mac atac whiŋ yac kêlêc. Bocdinaŋ akôm gwelenɲ andic awa sa-nga dinaŋ aŋkuc nem lêt ɲayham dinaŋ. ⁸ Aô bu wakac mac bu akôm gêt dinaŋ dom. Mba. Aô bu walic bu mac nem mêtê atac whiŋ-nga in mêtê ɲandô naŋ tap lau sêkên whiŋ-nga ɲatô si sa, me mba.

⁹ Bu mac aŋyalê Pômdau Yisu Kilisi ndê lêt êmwasiŋ yac-nga. In gêt hoŋ ɲadau, magoc in hu in ndê ɲaclai ti ɲawasi atu hoŋ siŋ, ma sip nom meŋ gitôm ɲamalac ɲambwa. In kôm dau gitôm ɲac ɲalôm sawa, tu bu mac atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-nga sa, dec ati lau ti lêlôm.

¹⁰ Têt yala akwa mac lau ɲamata-nga bu atôc asê bu mac atac whiŋ ndu andô bu anem lau Jerusalem-nga sa, ma mac ac awa ɲatô sa. Kwahic dec aô bu watôc aneŋ gauc têt mac pi lêt ɲayham bu andic

bata gwelenɲ dau-nga. ¹¹ Mac ac hu gwelenɲ dau ti atac ɲayham atu, ma bocdinaŋ kwahic dec andic bata gwelenɲ dau ɲalêt tigenɲ, ma ti nem ɲalôm sambuc eŋ. Mac bu atôm bu akêt awa atu, dec akêt. Ma bu mba, naŋ akêt tôm Anötö kêmwasinɲ mac. ¹² Bu lau ɲalôm sawa oc tôm dom bu sêkên atu. Bocdinaŋ gêt bocke naŋ mac atôm bu akêt, naŋ akêt ti atac whiŋ ma ti nem ɲalôm sambuc, dec Anötö oc lic ɲayham.

¹³ Yac bu akac mac bu akêt gêt daêsam bu anem lau ɲatô sa, e mac daôm ati lau ɲalôm sawa lec dom. Mba. Yac atac whiŋ bu Anötö ndê mwasiŋ nem yac hoŋ sa tôm ndi. ¹⁴ Kwahic dec mac atap gêt daêsam sa, ma bocdinaŋ mac atôm bu anem lau naŋ sêpônda dau, naŋ sa. Ma mboe tiŋambu ɲac oc sêtap daêsam sa, ma sênem mac sa têt ndoc mac apônda daôm. ɲalêt dinaŋ dec Anötö ndê mwasiŋ oc nem yac hoŋ sa tôm ndi. ¹⁵ Gauc nem lau Israel-nga naŋ sic †mana sa yêc gameŋ sawa, tôm sêto yêc bocdec bu:

Lau naŋ sic gêt ɲagec sa, naŋ sêpônda dau dom, ma lau naŋ sic gêt daêsam sa, naŋ si gêt hôc gêlêc dom. *[Eks 16:18]*

Taitus ti lau ɲatô oc sêtêt malac Korin sêndi

¹⁶ Aô gam danje Anötö bu in kêt gauc sip Taitus ndê ɲalôm bu nem mac sa, gitôm in kêt gauc kaiŋ tigenɲ têt aô. ¹⁷ Bu yac andac Taitus bu mbu têt mac loc, ma in gêlic ɲayham. Magoc in oc loc tu yac andac in-nga lec dom. In dau atac whiŋ ɲandô bu lic mac tiyham. ¹⁸ Ma yac neŋ asidôwa dan, naŋ lau sêkên whiŋ-nga hoŋ yêc gameŋ dindêc sêmpiŋ in tu in ndê gwelenɲ ɲawaê ɲayham-nga, naŋ yac bu aŋkiŋ in whiŋ Taitus loc. ¹⁹ In ɲac dinaŋ, gôlôwac dabuŋ sêŋyaliŋ in sa bu êŋsêlêt whiŋ yac, ma yac akôc awa naŋ lau sêkên whiŋ-nga sic sa, ma akêt têt lau Jerusalem-nga. Gwelenɲ dau, yac akôm tu bu

atoc Pômdau sa-nga, ma bu atôc asê bu yac atac whiņ bu anem lau ŋalôm sawa sa. ²⁰ Magoc yac atec bu lau daņ sêņgôliņ yom pi yac tu awa dinaņ-nga. ²¹ Bocdinaņ dec yac ayob dauņ ŋapep bu akôm giso daņ yêc Pômdau me yêc ŋamalac aņgô-nga dom. ²² Ma yac bu aņkiņ yac neņ asidôwa daņ tiyham têņ mac loc, whiņ ŋgac lu dinaņ. Gêņ hoņ naņ yac akêņ sip iņ amba, naņ kôm ŋapep eņ, dec tôte asê bu iņ kêņ ndê ŋalôm sambuc tu nem akiņ Anötö-nga. Iņ ŋgô ŋawaê pi mac su, dec kôm iņ ndê atac pa su, ma iņ atac whiņ bu têņ mac loc.

²³ Lau ŋatô bu sêndac bata lau tôte dinaņ, dec awhê sa têņ ŋac bu Taitus kôm gwelenj ŋawaê ŋayham-nga whiņ aö, dec galic ŋayham bu waņkiņ iņ têņ mac loc bu nem akiņ mac. Ma awhê sa bu asidôwai lu dinaņ sem gôlôwac dabuņ hoņ aņgô, ma sêkôm gwelenj ŋaņga bu sêkôm Kilisi ndê waê tiapa. ²⁴ Bocdinaņ têņ ndoc yac neņ asidôwai tôte dinaņ sêhôt asê mac, naņ akôt ŋac sa ŋapep, tu bu atôc nem mêtê atac whiņ-nga yêc awê têņ ŋac. Ma lau sêkêņ whiņ-nga hoņ oc sêņyalê bu yac apo mac waêm sa ŋambwa dom.

9

Yom ŋatô pi gwelenj sêndic awa sa-nga

¹ Oc tôm dom bu wato yom daêsam pi mac nem gwelenj andic awa sa tu anem Anötö ndê lau dabuņ sa-nga. ² Nahu bu aö kayalê su bu mac atac whiņ ndu andô bu akôm gêņ dau, ma tu dinaņ-nga dec gapo mac nem waêm sa têņ lau Masedonia-nga. Aö gasôm têņ ŋac bocdec bu, "Ŋac lau gameņ Akaya-nga dinaņ, ŋac atac whiņ ŋandô bu sênem yac neņ asidôwai sa, ma sic hu gwelenj sêndic awa sa-nga têņ yala akwa." Lau Masedonia-nga sêņgô mac nem ŋawaê dec kêgili ŋac si daêsam bu sêndic awa ŋatô sa sêwhiņ. ³ Magoc aö bu waņkiņ yac neņ asidôwai tôte dinaņ sêtêņ

mac sêloc, bu sênem mac sa bu andic bata gwelenj awa-nga dinaņ gwanaj. Nahu bu yac apo mac waêm sa ma asôm bu mac atac whiņ gwelenj dau, ma mac bu akôm yac mba yom ŋandô sa dom, dec oc yham dom. ⁴ Lau Masedonia-nga ŋatô bu sêwhiņ aö sêloc, ma sêlic bu mac akôm gêņ dau ŋandô sa dom, dec oc kêņ maya mac. Ma oc kêņ maya aö bocdinaņ, bu aö gakêņ whiņ bu mac oc akôm, magoc akôm dom. ⁵ Tu dinaņ-nga aö galic ŋayham bu waņkiņ asidôwai tôte dinaņ sêmuņ aö, bu sêndic bata gwelenj dau sêwhiņ mac. Mac asôm tidôņ bu andic awa sa tu amwasij lau ŋalôm sawa, bocdinaņ akôm. Aö gatec bu wahôt asê ma wakac mac bu andic dabij gêņ dau. Bu bocdinaņ, mac oc akêņ ti nem ŋalôm sambuc dom. Andic sa gwanaj, ma ti nem ŋalôm sambuc.

Dakêņ gêņ ti ŋalôm sambuc eņ

⁶ Gauc nem yom bocdec bu. Asa naņ sô gêņ ŋawhê daêsam, naņ oc tap ŋandô daêsam sa. Ma asa naņ sô gêņ ŋandôlu, naņ oc tap ŋandô daêsam sa dom. Yom dau hêganôņ lêņ dakêņ gêņ-nga. ⁷ Anötö tac whiņ lau naņ sêkêņ gêņ ti si ŋalôm sambuc. Yac bu dakêņ ti atac lulu, me tu sêkac yac-nga, dec oc tap Anötö ndê atac whiņ sa dom. Bocdinaņ iņ lêņ solop bu yac tigen-tigen dakêņ gêņ tôm yac neņ ŋalôm kac yac. ⁸ Ma Anötö dau gitôm bu êmwasiņ mac ŋa gêņ daêsam. Ma bocdinaņ bêc hoņ mac oc apônda daôm tu gêņ daņ-nga dom, ma oc atôm bu akôm gêņ daêsam tu anem lau ŋatô sa-nga. ⁹ Gauc nem yom pi ŋgac mwasij, naņ sêto yêc bocdec bu:

Iņ gic sam iņ ndê gêņ bu êmwasiņ lau ŋalôm sawa. Ma iņ ndê lêņ gitêņ ŋa-ŋandô oc yêc ŋapaņ. [BW 112:9]

¹⁰ Gauc nem bu Anötö, naņ kêņ gêņ ŋawhê têņ lau sêsô gêņ-nga, ma kêņ gö têņ lau tu sêneņ-nga,

nañ gitôm bu kên gên daésam têt mac tu amwasin lau ñalôm sawa-nga. Ma in oc kôm mac nem lêt gitên anem lau sa-nga nem ñandô daésam. ¹¹ Anötö oc êmwasiñ mac ña gên daésam, ma mac oc atôm bu anem lau sa êñlêc. Ma lau daésam oc sênem danje Anötö tu awa nañ mac ac sa bu yac akên têt lau Jerusalem-nga nañ sêpônnda dau.

¹² Yomandô. Awa nañ mac bu andic sa, nañ oc nem Anötö ndê lau dabuñ nañ sêpônnda dau, nañ sa. Ma gên atu dan whiñ. Lau daésam oc atac ñayham atu ma sênem danje Anötö êñlêc tu mac-nga. ¹³ Mac ahoc yom asê ma asôm bu mac akên whiñ ñawaê ñayham pi Kilisi, ma bu danam wambu in. Ma gên nañ mac akên bu anem lau Jerusalem-nga dinañ ma lau ñatô sa-nga, nañ tôc asê bu mac nem yom in yomandô. Ma lau dau oc sêmpin Anötö tu mac nem lêt ti sakin dinañ-nga. ¹⁴ Ñac oc sênyalê bu Anötö ndê mwasiñ kôm gwelen yêc mac nem ñalôm. Ma ñac oc atac whiñ mac ñandô ma gauc nem mac ñapan yêc ñac si mbec ñalôm. ¹⁵ Oyaê. Mwasin nañ Anötö kên têt yac ñambwa in gên atu andô, hêc gêlêc gên hon su. Tu dinañ-nga danem danje in ñapan.

10

Pol whê ndê lêt sa

¹ Lau ñatô sêsec aô ma sêsôm yom bocdec bu, “Pol, in ñgac kain dan. Têt ndoc in mbo whiñ mac, nañ in tôc dau bu sôm yom ti ñanga têt mac, magoc têt ndoc in hu mac sin, nañ in ndê ñalôm pên dôn ma to yom ñanga sip in ndê bapia têt mac.” Aô Pol bu wanñuc Kilisi ndê lêt malô kégwinin dau-nga, ma wandac mac bu mac akôc gauc kain tigen pi aô, me mba? ² Aô water mac bu akôc gauc pi yom dau, ma amasañ nem ñalôm tisolop mun su nañ. Ma bocdinañ têt ndoc aô watên mac waloc, nañ gên dan oc

yêc bu wasôm yom ñanga pi-nga dom. Tigen aô bu waloc ma watap sa bu lau ñatô gauc gêm bu yac anñuc lau nom-nga si mêtê, dec aô oc wakên gêli ñac dom. ³ Yomandô yac ambo nom, magoc yac ac sin tôm lau nom-nga sic dom. ⁴ Ma yac mba wapa sin-nga in gitôm lau nom-nga si wapa sêndic sin-nga dom. Mba. Yac akôc Anötö dau ndê ñaclai bu andic sin, ma bu asen ñacyo si tunbôm ñanga hon su. ⁵ Gauc ti yom tasan hon, ma lau hon nañ sêtoc dau sa ma sêkên kisa Anötö, ma sêlhac lau ahuc tu bu sênyalê Anötö ti ndê yom dom, nañ yac akôc Anötö ndê ñaclai bu asen ñac su. Gauc sac-sac hon, nañ yac akwê dôn yêc-nga, tu bu akên gauc hon sêc Kilisi ñapung-nga. ⁶ Têt ndoc yac aloc, nañ yac oc akên ñagêyô têt lau dangapêc-nga hon. Bocdinañ kwahic dec yac asôm têt mac bu amasañ nem ñalôm, ma asêc Kilisi ndê yom ti yac mba yom hon ñapu.

⁷ Mac nem lau ñatô sêtoc dau sa, ma gauc gêm bu ñac tawasê sêti Kilisi ndê. Am bu ñamalac kain dinañ, dec wasôm têt am bu kôc gauc ñapep pi gên nañ yêc awê, ma am oc êmyalê bu yac ati Kilisi ndê, atôm am. ⁸ Ma mboe mac gauc gêm bu têt daésam yac apo dauñ mba waên sa tu ñaclai nañ Kilisi kên têt yac, dec kêyalin yac sa ati aposel. Aô oc mayan dauñ tu yom dinañ-nga dom. Ñahu bu Kilisi kên ñaclai dau têt yac tu bu anñwinin mac-nga dom, magoc tu bu apuc mac dôn-nga. ⁹ Aneñ bapia ñatô, nañ gato têt mac mun su, nañ ñahu dau dinañ. Aô gato tu wakôm mac atôc daôm-nga dom. ¹⁰ Bu lau ñatô sêsôm yom pi aô bocdec bu, “Pol to yom ñanga daésam sip in ndê bapia, tu kên wapac yac-nga. Tigen têt têt in dau men kalhac yac anôn-nga, nañ dalic in gitôm ñgac ti ñaclai atu dom, ma in sôm yom ñanga dom.” ¹¹ Mac lau nañ asôm yom kain dinañ pi yac, nañ ayob daôm. Bu têt ndoc yac bu ahêc asê

mac, naŋ mac oc alic bu gêŋ naŋ yac oc akôm, naŋ oc êŋkuc yom naŋ ato sip bapia.

Pol ndê ŋahu po dau waê sa-ŋga

¹² Yac atec bu atoc dauŋ sa tôm aposel tasan sêkôm, me anem dôhôn mba lêŋ ma ŋac si lêŋ. Bu aposel tasan dinaŋ sêtoc dau sa, ma gauc gêm bu lau daŋ si lêŋ gi tap ŋac si sa dom. Ma bocdinaŋ ŋac sem dôhôn dau si lêŋ whiŋ ŋac dau si lêŋ. Ŋac si gauc dinaŋ solop dom. ¹³ Yac atôm dom bu apo dauŋ mba waêŋ sa tôm ŋac lau dau sêkôm, magoc apo dauŋ sa tu gwelen naŋ Anötö kêŋ têtŋ yac-ŋga. Bu Anötö dau kêyaliŋ gameŋ sa bu yac akôm gwelen ŋawaê ŋayham-ŋga ambo, ma yac akôm gwelen dau e akôm yêc mac nem gameŋ whiŋ. ¹⁴ Yomandô. Yac akôm gwelen ma ahoc ŋawaê ŋayham pi Kilisi asê e meŋ têtŋ mac nem gameŋ. Yac bu akôm bocdinaŋ dom, dec oc tôm dom bu yac apo dauŋ sa tu mba gwelen-ŋga. ¹⁵ Ma yac atec bu apo dauŋ sa tu gwelen naŋ lau ŋatô sêkôm-ŋga. Yac akêŋ batan bu mac nem akêŋ whiŋ oc êŋsôwec tiatu, ma tu dinaŋ-ŋga gwelen naŋ yac akôm awhiŋ mac, naŋ ŋa-ŋandô oc êŋsôwec tiatu bocdinaŋ. ¹⁶ Ŋalêŋ dinaŋ yac oc atôm bu anem mêtê lau ŋatô, naŋ si gameŋ yêc mac nem ŋa-ŋambu-ŋga. Yac bu anem mêtê lau wakuc, ŋahu bu yac atec bu apo dauŋ sa pi lau ŋatô si gwelen ŋa-ŋandô.

¹⁷ Aneŋ lêŋ wapo dauŋ sa-ŋga kêkuc Anötö ndê yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Asa naŋ bu po dau sa, naŋ po dau sa tu Pômdau-ŋga eŋ. [*Jer 9:24*]

¹⁸ Bu ŋamalac naŋ po dau sa tu dau ndê lêŋ-ŋga, naŋ Anötö gêlic bu yham dom. Magoc ŋamalac naŋ Pômdau po iŋ sa, naŋ Anötö oc lic iŋ ŋayham.

11

Pol ndê puc pi aposel tasan

¹ Mboe lau ŋatô sêlic aneŋ yom gitôm yom gauc mbasi-ŋga. Magoc aö bu wasôm yom ŋatô tiyham, ma gakêŋ whiŋ bu mac oc alic aö sac dom. ² Bu Anötö kac aneŋ ŋalôm bu wanem lêmuŋ mac, ma wayob mac ati Kilisi ndê lau solop. Aö galic mac atôm aö atuŋwê ŋayham daŋ, naŋ kamatiŋ yom whiŋ ŋgac daŋ bu nem. Tu dinaŋ-ŋga dec gakôc gauc ŋaŋga pi iŋ bu wayob iŋ ŋapep bu sa ndê lêŋ ŋawasi ma mbo whiŋ ŋgac daŋ dom e nem ndê ŋgac solop. Ma ŋgac dau iŋ Kilisi. ³ Kwahic dec mac asap Kilisi dôŋ ti nem ŋalôm ŋawasi. Tigeŋ aö gatôc dauŋ bu mboe lau tasan ŋatô oc sêmeŋ ma sêtim yom mac bu ahu mac nem lêŋ dinaŋ siŋ, tôm mboc tasan ŋadau meŋ ma tim yom Ewa. ⁴ Bocke? Lau ŋatô bu sêhóc asê mac ma sênem mêtê pi Yisu, magoc ŋac si yom pi iŋ so yom ŋandô naŋ yac ahoc asê pi iŋ, dec mac oc akôm sake? Aö gatôc dauŋ bu mboe mac oc gauc nem yom daêsam dom, oc akôc ŋac si yom sa ŋagahô eŋ. Mac akôc Ŋalau Dabuŋ su, magoc lau ŋatô bu sêmeŋ ma sêkac mac bu akôc ŋalau daŋ dau-ŋga, me sêhoc ŋawaê ŋayham asê naŋ so yac mba, dec aö gatôc dauŋ bu mboe mac oc akôc sa eŋ. ⁵ Mac alic lau tasan dinaŋ bu aposel ŋandô, a? Ŋac si asa hóc gêlêc aö su? ⁶ Aö ŋgac ŋayham tu wasôm yom ti gauc atu-tu-ŋga dom, magoc aö kayalê Anötö ti ndê yom. Ma gêŋ hoŋ naŋ aö gakôm, naŋ tu bu wawhê Anötö ti ndê yom sa tiawê têtŋ mac.

⁷ Têtŋ ndoc aö gahoc Anötö ndê ŋawaê ŋayham asê têtŋ mac, naŋ aö taŋkwê mac dom, magoc kagwiniŋ dauŋ ma gakôm gwelen tu wakôm kwan dauŋ-ŋga. Aö kakuc lêŋ dau, tu bu watoc mac sa ma wanem mac sa-ŋga. Bocke? Aneŋ lêŋ dinaŋ iŋ so, a? ⁸ Gôlôwac dabuŋ gameŋ ŋatô-ŋga sêkêŋ gêŋ tu sêpuc aö dôŋ-ŋga. Ŋalêŋ dinaŋ gitôm aö gam kaŋ ŋac si gêŋ tu wanem akiŋ mac-ŋga. ⁹ Ma têtŋ ndoc aö gambo

gawhiņ mac ma gapônda gêņ daņ, naņ gateņ mac nem űamalac daņ bu nem aö sa dom. Magoc asidôwai naņ sêmeņ akêņ Masedonia sem aö sa. Aö gayob neņ lêņ hoņ tu bu wakêņ űawapac têņ mac dom, ma oc waņkuc lêņ tigenē dinaņ. ¹⁰⁻¹¹ Mac gauc gêm bocke? Aö kakuc lêņ dinaņ űahu bu aö tac whiņ mac dom, a? Mba! Anötö dau kêyalê bu aö atac whiņ mac ndu andô. Aö gapo dauņ sa tu aneņ lêņ gakôm gwelenē űaöli mbasi-ņga, ma gwelenē bocke naņ aö bu wakôm wawhiņ mac lau gameņ Akaya-ņga, naņ waņkuc lêņ tigenē dinaņ űapaņ. Kilisi dau ndê yom űandô yêc aneņ űalôm, dec gasôm yom dau.

¹² Aö taņkwê mac bu anemlhi aö tu gwelenē űawaê űayham-ņga dom, ma oc wakôm bocdinaņ űapaņ. Aö gatec bu wakêņ űasawa têņ lau naņ sêkôm gwelenē tu sêkôc awa-ņga, bu sêtoc dau sa ma sêsôm bu űac si lêņ gwelenē-ņga gi tap yac mba sa. ¹³ Lau kaiņ dinaņ, űac aposel tasanē. űac si gwelenē űandô bu sêtim yom lau. Bu űac sêsini si mêtê tasanē kwi, ma sem Kilisi ndê aposel űandô aņgô. ¹⁴ Asö tu aneņ yom dinaņ-ņga dom, bu Sadaņ dau muņ apu lêņ tasanē dinaņ ma gêm aņela űawê-ņga aņgô. ¹⁵ Bocdinaņ iņ ndê lau akiņ bu sênem lau gitêņ naņ sem akiņ Anötö, naņ aņgô, dec oc kôm yac dasö dom. Magoc tiņambu űac oc sêtap űagêyô sa tu si lêņ sac dinaņ-ņga.

Pol hóc űawapac daêsam

¹⁶ Aö wateņ mac tiyham bu alic aö tôm űgac gauc mba-ņga dom. Magoc aö bu wapo dauņ sa pi ahic tiyham tôm űac lau tasanē dinaņ sêkôm. Ma mac bu alic aneņ yom gitôm űgac gauc mba-ņga ndê, naņ akôc aö sa tôm mac akôc lau gauc mba dinaņ sa. ¹⁷ Aö kayalê bu yom

naņ aö bu wasôm tu wapo dauņ sa-ņga, naņ kêkuc Pômdau ndê lêņ dom, magoc aö gasôm kakuc lau gauc mbasi si lêņ. ¹⁸ Aêc. Lau tasanē dinaņ sêņkuc lêņ nom-ņga ma sêpo dau waê sa, dec aö bu wapo dauņ sa bocdinaņ. ¹⁹ Mac lau ti gauc atu, a? Bocke dec mac alic űayham bu akôc lau gauc mbasi-ņga sa sêmbo sêwhiņ mac? ²⁰ Yomandô. űac lau tasanē dinaņ sêņgwiniņ mac e ati lau akiņ űambwa, sêmbac yom mac bu sêņgaho mac nem gêņ su, sêņsôn mac nem gauc e asôc űac űapu, sêtoc dau sa têņ mac, ma sêhóc mac mayam su, tigenē mac akôc űac sa. ²¹ Mac gauc gêm bocke? Yac mayaņ dauņ bu yac lau licwalô mba dec aņkuc lau dau si lêņ dom, a? Lau gauc mbasi-ņga dinaņ sêpo dau sa tu űac si lêņ-ņga ti atac pa su. Bocdinaņ kwahic dec aö bu waņkuc űac si lêņ dinaņ wawhiņ. ²² űac sêpo dau sa bu űac lau †Hibru, a? Aö Hibru bocdinaņ. űac lau Israel-ņga, a? Aö bocdinaņ. űac Abraham ndê wakuc űac? Aö bocdinaņ. ²³ űac sêsôm bu űac sem akiņ Kilisi, a? Aö kayalê bu mac oc alic aneņ yom tôm űgac űagulu kêņsôn daņ ndê, magoc aö wasôm têņ mac bu aö gam akiņ Kilisi ma gakôm gwelenē űawaê űayham-ņga gahóc gêlêc űac su. Lau sêkêņ aö gandöc gapocwalô, sic aö basô, ma têm daêsam kêpiņ bu wambac ndu tu gam akiņ Kilisi-ņga. Ma űac lau dau? Mba. ²⁴ Lau bata Israel-ņga sêmatôc aö tidim 5, ma tôm têm matôc-ņga 5 dinaņ sêhi aö tidim 39* űa po naņ sem bochiņ. ²⁵ űac sic aö űa sô tidim tö. Sêtuc aö űa-hoc tidim tigenē. Aö gapac waņ tidim tö, ma gapoc gwêc sawa tôm ôbwêc daņ ma acsalô daņ. ²⁶ Aö ga gameņ ga gameņ űapaņ ma gandöc sic teņ dom. Ma űawapac űatô naņ gahóc whiņ, naņ bocdec. Aö galom bu hêc űasambac atu,

* **11:24** Lau Israel-ņga si yomsu daņ (Diut 25:3) sôm bu sêhi űamalac giso űa-po sêhóc gêlêc tidim 40 dom. Bocdinaņ lau bata Israel-ņga bu sêmatôc űamalac daņ, naņ sêhi iņ tidim 39 bu sêņgili yomsu dau űadôhôn dom.

ma gambo gwêc têt têt sac. Lau kañ sêkôm aö ñayom, ma aö gatap kisa sa yêc aö daun neñ lau Israel-nga ma yêc †lau gameñ apa-nga, ma yêc lau malac atu-tu-nga ma lau malac saun-saun-nga, ma yêc asidôwai tasan bocdinañ. Gêñ hon dinañ gitôm bu señ aö su, magoc mba. ²⁷ Aö gakôm gwelen ti gahôc ñawapac atu ñapañ. Têt daêsam aö gayêc bêc ñapep dom, gêñ yô a ö, bu yô aö, gambo ñamlic ñalhuc, ma gapônda ñakwê. ²⁸ Wapac hon dinañ kêsâlê aö ahuc. Ma gêñ dañ tiyham kêt wapac aö têt bêc hon, nañ bocdec bu. Aö gitôm dom bu wañlhiñ lau sêkêt whiñ Kilisi-nga dañ siñ, tigen gauc gêm ñac ñapañ. ²⁹ Ñamalac dañ bu ndê kêt whiñ ñaंगा dom, dec oc wahêgo daun tu iñ-nga e aneñ licwalô pacndê. Ma gêñ lêtôm-nga bu kôm ñamalac dañ peñ sip sac ñalôm, dec aö oc atac ñandê pi gêñ dinañ.

³⁰ Aö gatec bu wapo daun sa, magoc aö bu wakôm, dec wasôm yom pi gêñ nañ têt asê bu aö ñac licwalô mba-nga. ³¹ Anötö kêsâlê bu aö kasau dom. In Pômdau Yisu Damba, ma yac tac waê bu tampiñ iñ têt bêc hon.

³² Têt ndoc aö gambo malac Damaskas, nañ gôliñwaga nañ yob malac dau mbo Kiñ Aretus ñapu, nañ gic atu iñ ndê lau siñ-nga bu sêyob gatam malac-nga hon tu sêkôt aö dôn-nga. ³³ Magoc mba. Asidôwai sêkêt aö gasip sambec sö dañ, ma sêñwhañ aö gasip yêc gatam atu dañ yêc malac dau ñatunbôm ñadômbwê-nga ma galhö ga.

12

Pol gêlic undambê ñagatu

¹ Mêtê dapo daun waêñ sa-nga oc kêt ñayham dañ têt yac dom. Magoc aneñ ñalôm kac aö, dec oc wapo daun sa ma wandic têt yom, ma wasôm yom pi gêñ ñagatu, ma pi gêñ ñatô nañ Pômdau hoc asê

têt aö. ²⁻³ Aö kayalê ñac kêt whiñ Kilisi-nga dañ. Yala 14 gi su, Anötö kêt iñ sa pi lôlôt solop têt iñ yêc undambê gi. Anötö kêt iñ ti ñamlic sambuc me kêt iñ gatu ñambwa, aö gam gauc. Anötö tawasê kêsâlê. ⁴ Ma Anötö têt gameñ †Paradai-nga têt iñ. In ñgô yom pi gêñ atu-tu ñatô nañ iñ gitôm dom bu w hê sa, ma Anötö gic yao iñ bu sôm asê dom. ⁵ Aö oc wapo ñamalac kaiñ dinañ waê sa, magoc aö bu wapo daun sa, dec wasôm yom pi gêñ tigen, nañ bu watôt asê bu aö ñac licwalô mba. ⁶ Gêñ ñatô yêc bu wapo daun sa pi-nga, ma aö bu wakôm, dec oc watôm ñac gauc mbasi-nga dom. Nahu bu aneñ yom iñ yomandô. Magoc aö watoc daun sa pi gêñ dinañ dom. Lau bu sêmpin aö tu lêt nañ sêlic aö gasa-nga, ma tu yom ñandô nañ gahoc asê-nga, dec oc solop.

Anötö kêmwasin lau licwalô mba, bu têt iñ ndê ñaclai asê

⁷ Yomandô Anötö têt gêñ atu têt aö. Magoc iñ tec bu aö wapo daun sa pi gêñ dau. Tu dinañ-nga iñ kêt ñasawa têt Sadañ bu êñkiñ iñ ndê añela dañ bu êñgwinin aö ña gêñ wapac ñamlic-nga dañ. Gêñ dau kêt ñandê têt aö gitôm gêñ ñakwa kuñ aö. ⁸ Aö gateñ mbec ñaंगा têt Pômdau ma gandac iñ tidim tö bu kêt gêñ wapac dau su yêc aö. ⁹ Magoc iñ sôm têt aö bu, “Mba. Aneñ mwasin gitôm bu puc am dôn ma hôt ñawapac dinañ. Bu aö oc wamwasin lau licwalô mba, bu watôt aneñ ñaclai asê.” Tu dinañ-nga aö Pol oc wapo daun sa tu ñawapac bocke nañ kêtgwinin aö e kôm aö licwalô mba. Nalên dinañ aö oc tankwê Kilisi bu kêt iñ ndê ñaclai tu nem aö sa-nga. ¹⁰ Tu dinañ-nga aö bu wambo licwalô mba, me lau bu sêpu aö ma sêkêt kisa aö, aö bu wapônda daun, me aö bu wahôt ñawapac tidau-tidau tu Kilisi-nga, dec wahôt ti atac ñayham. Bu têt ndoc aö kasahê licwalô têt dom,

naŋ taŋkwê Kilisi ndê ɲaclai bu puc aö dön ma walhac ɲaŋga.

Pol tac whiŋ lau Korin-ɲga

¹¹ Aö galic daun gitôm ɲgac ɲambwa-ɲga dan, magoc aposel tasan naŋ mac atoc ɲac sa, naŋ si asa hôc gêlêc aö su? Oc tôm bu mac apo aö waêŋ sa, magoc mba. Mac akôm dom, ma tu dinaŋ-ɲga dec aö kakuc lau gauc mbasi-ɲga si lêŋ ma gapo daun sa têtŋ mac. ¹² Têtŋ têtŋ aö gambo gawhiŋ mac, naŋ aö gakôm gêtŋ naŋ aposel ɲandô sic waê bu sêkôm. Aö gakôm gêtŋ dalô, gêtŋ atu-tu ma gêtŋ ti ɲaclai atu daêsam. ¹³ Bocdinaŋ mac gauc gêm bu aö gakôm gêtŋ sake têtŋ gôlôwac dabuŋ ɲatô, naŋ gakôm têtŋ mac dom? Mboe mac alic aö sac bu gandac mac bu akêtŋ gêtŋ tu anem aö sa-ɲga dom, a? Bu bocdinaŋ, dec wateŋ mac bu asuc aneŋ sac kwi.

¹⁴ Kwahic dec aö kamasan daun bu wandic mac kêsi tidim tö-ɲga. Magoc aö waloc tu bu wakôc mac nem gêtŋ dan-ɲga dom. Bu gêtŋ naŋ aö tac whiŋ, naŋ mac nem wapa ti mone dom, magoc mac daôm. Y omandô. Aö bu wakêtŋ wapac mac dom, bu aö gatôm mac damam, ma solop dom bu balêkoc sêkêtŋ gêtŋ tu sêlôm damba ti dindai-ɲga. Damba ti dindai bu sêkêtŋ gêtŋ tu sêlôm si balêkoc-ɲga, dec oc solop. ¹⁵ Bocdinaŋ aö galic ɲayham bu wakêtŋ neŋ gêtŋ hoŋ tu wanem mac sa-ɲga, e wakêtŋ daun sambuc tu mac-ɲga whiŋ. ɲalêŋ dinaŋ aö bu watôc asê bu aö atac whiŋ mac ndu andô, ma mac bu atac whiŋ aö gwalec, oc ɲayham me mba? ¹⁶ Mac bu atac whiŋ aö me atac whiŋ aö dom, magoc mac aŋyalê su bu aö gakêtŋ ɲawapac dan têtŋ mac dom. Magoc mboe lau naŋ sêkêtŋ kisa aö, naŋ oc sêsôm bu aö kasalê lêŋ bu waŋsau mac ma malô wakôc mac nem gêtŋ ɲatô-ɲga. ¹⁷ Mac gauc gêm bu aö kakiŋ aneŋ lau ɲatô sêtêŋ mac sêloc, bu sêtŋgaho mac nem gêtŋ ɲatô su tu aö-ɲga, a? ¹⁸ Aö gandac

Taitus bu têtŋ mac loc, ma kakiŋ yac neŋ asidôwa dan whiŋ iŋ. Ma Taitus kôc mac nem gêtŋ bocke, a? Mba andô. Alu akôc gauc tigeŋ ma asa lêŋ tigeŋ, naŋ akôm gwelen ɲaôli mbasi-ɲga.

Pol gêm la lau Korin-ɲga

¹⁹ Mac gauc gêm bu yac asôm yom hoŋ dinaŋ tu bu alhac daun ahuc, a? Mba. Yac akêtŋ whiŋ Kilisi, ma asôm mba yom hoŋ yêc awê têtŋ mac yêc Anötô aŋgô-ɲga. Ma gêtŋ hoŋ naŋ yac akôm, naŋ akôm tu bu apuc yac mba lau atac whiŋ-ɲga mac dön alhac ɲaŋga-ɲga. ²⁰ Aö gatôc daun bu mboe aö waloc ma watap sa bu mac nem la u ɲatô sêsap mêtê sac dön sêmbo. Bocke? Mac nem lau ɲatô sêsôm dau, me sem lêmuŋ dau, a? Lau ɲatô atac ɲandê têtŋ dau, sêwhê dau kôc-kôc, sêpu si asidôwai ma sêsec gameŋ, sêtoc dau sa, me sêli dau sa, a? Aö bu waloc ma walic bu mac nem lau ɲatô sêtŋkuc lêŋ naŋ aö atac whiŋ dom, dec aö oc waŋkuc lêŋ matôc-ɲga naŋ mac oc atac whiŋ dom. ²¹ Muŋ-ɲga, mac nem lau daêsam sêkôm mêtê mockaiŋ-ɲga ti atac ɲagalac-ɲga tidau-tidau. Aö gasôm têtŋ ɲac bu sênem dau kwi ma sêhu lêŋ sac dinaŋ siŋ. Kwahic dec aö gatôc daun bu mboe aö wambu waloc, ma walic bu ɲac sêsap lêŋ dinaŋ dön ɲapan sêmbo. Bu bocdinaŋ, dec mêtê sac dau oc kêtŋ wapac aö, ma aneŋ Anötô oc kêtŋ aö mayan daun atu tu mac-ɲga.

13

Pol oc kêtŋ gêli lau naŋ sêkôm sac, naŋ dom

¹ ɲasawa sauŋ aö oc wandic mac kêsi tidim tö-ɲga. Ma aö bu wamatôc mac nem lau ɲatô, dec aö oc waŋkuc ɲagôliŋ solop tamatôc lau giso-ɲga, naŋ sêto yêc bocdec bu:

ɲamalac tigeŋ bu êŋgôliŋ yom pi ɲgac dan, dec oc tôm dom bu dakôc iŋ ndê yom sa. ɲamalac lu me tö bu sêpuc yom dau dön,

dec dalic bu yomandô. *[Diut 19:15]*

² Têñ ndoc aö gac mac kêsi tidim lu-nga, nañ gasôm têtñ lau nañ sêkôm mêtê sac bu sêhu siñ. Ma aö gakêñ puc mac bu têtñ ndoc aö bu wambu waloc, ma watap sa bu lau dau sêsap si lêtñ dinañ dôñ napan sêmbo, dec oc wakêñ matôc nanga têtñ nac, ma têtñ lau natô nañ sêkôm sac, nañ bocdinañ. Kwahic dec aö gambo ahê, magoc ndoc kêpiñ bu wambu waloc, dec wakêñ puc mac pi gêtñ tigeñ dinañ tiyham. ³ Mac nem lau natô sêndac aö bu w atôc gêtñ dan têtñ mac, nañ oc whê sa bu aö gasôm yom gam Kilisi anğô. Bocdinañ ayob daôm napep, bu aö oc wamatôc lau sêkôm mêtê sac-nga hoñ ti nanga. Kilisi dau bu mbo whiñ mac, dec oc kêñ gêli mac dom, in oc kôm mêtê nanga kain tigeñ. ⁴ Yomandô. Lau sic Kilisi pi a gicso dau gitôm ngac licwalô mba. Magoc Anötö ndê naclai un in sa ma kêñ in mbo tali napan. Ma yac lau nañ mba akêñ whiñ piñ yac dôñ am damiñ Kilisi, nañ lau licwalô mbasi bocdinañ. Magoc Anötö ndê naclai kêñ yac ambo tanli awhiñ in, tu bu anem akiñ mac-nga.

Pol gêm la lau Korin-nga tiyham

⁵⁻⁶ Mac bu andac batam yac bu aposel nandô me mba, dec atôc gwaniñ daôm nem lêtñ. Mac anyalê su bu namalac nañ kêñ whiñ dom, nañ Kilisi mbo in ndê nalôm dom. Bocdinañ mac bu alic bu mac akêñ whiñ ambo, ma Yisu Kilisi mbo nem nalôm, dec anyalê bu yac mba gwelen na-nandô dinañ, ma whê yac sa bu aposel nandô. ⁷ Yac aten mbec têtñ Anötö bu puc mac dôñ ma akôm sac dan dom. Yac atac whiñ bu mac asa lêtñ gitêtñ, tu bu mac nem lêtñ tôc asê bu yac aposel nandô lec dom. Mba. Lau natô bu gauc nem bu yac aposel tasan, nañ in gêtñ nambwa. Yac mba mbec dinañ na-nahu andô, nañ yac atac whiñ bu Anötö puc mac dôñ bu ankcuc lêtñ

gitêtñ en. ⁸ Lau bu sêsap lêtñ yom nandô-nga dôñ, dec oc tôm dom bu yac akôm gêtñ ti naclai tu amatôc nac-nga. Magoc lau nañ sêtñkuc lêtñ yom nandô-nga dom, nañ yac akôm gêtñ ti naclai tu bu amatôc nac-nga e sêhu si giso siñ. ⁹ Bocdinañ mac bu alhac nanga ma asap yom nandô dôñ, dec oc tôm dom bu yac atôc mba naclai têtñ mac, magoc yac oc atac nayham atu tu mac nem lêtñ nayham-nga. Ma yac aten mbec bu mac lau akêñ whiñ-nga asa nem lêtñ hoñ napep en.

¹⁰ Aö gato yom hoñ dinañ bu wakêñ puc mac bu ahu nem mêtê s ac hoñ siñ mun, bu têtñ ndoc aö bu wahôc asê, nañ gatec bu wamatôc mac na naclai nañ Pômdau kêñ têtñ aö. Bu in kêyalin aö sa ma kêñ naclai têtñ aö bu wapuc mac dôñ, ma tu bu wanğwiniñ mac-nga dom.

Pol ndê yom nambu-nga

¹¹ O asidôwai, aö bu wandic bata bapia dindec, dec bu wakôm neñ acsalô têtñ mac hoñ. Anсахê nanga bu andic dabiñ nem lêtñ akêñ whiñ-nga hoñ tisolop. Aneñ yom hoñ dindec puc mac dôñ. Akêñ nem gauc ti nalôm pitigeñ, ma ambo awhiñ daôm ti yom malô. Akôm bocdinañ, ma Anötö, nañ Atac Whiñ ti Yom Malô Nadau, nañ oc mbo whiñ mac.

¹² Akam daôm ankcuc gôlôwac dabuñ si lêtñ. ¹³ Anötö ndê lau dabuñ hoñ nañ sêmbo gameñ Masedonia-nga dindec, nañ sêkôm si acsalô nayham têtñ mac. ¹⁴ Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasiñ ti Anötö ndê atac whiñ puc mac dôñ, ma Nalau Dabuñ piñ mac hoñ dôñ napan.

Pol ndê bapia têtj lau Galasia-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Aposel Pol to bapia dindéc têtj lau sêkêj whinj-nga nanj sêmbo gamej Galesia-nga. Muñ-nga inj dau kêsêlêj tòm malac ma hoc ñawaê ñayham asê têtj lau Galesia-nga, dec lau sic hu sêkêj whinj Yisu (Apo 13:14-14:23).

Tinjambu lau Israel-nga ñatô sêhoc asê gôlôwac dabuj Galesia-nga, ma sêñsônj lau sêkêj whinj Yisu-nga si gauc pi lêj sêti lau gitêj yêc Anötö anjô-nga. Ñac lau nanj sêsap lau Israel-nga si sakinj akwa dôj, ma sêkac lau Galesia-nga bu sêñkuc pwac sêsê laungac si ñamlic ñatô su-nga, ma sêsôc Moses ndê yomsu honj ñapu. Ñac sêsôm bu lau sêkêj whinj Yisu-nga nanj lau Israel dom, nanj bu sêkôm bocdinañ dom, dec oc tòm dom bu Anötö kôc ñac sa me lic ñac bu lau gitêj. Ma lau dau sêpu Pol ma sêsôm bu inj aposel ñandô dom, ñahu bu inj kac lau gamej apa-nga bu sêñkuc Israel si sakinj akwa dom.

Tu dinañ-nga Pol to bapia dindéc tu bu whê dau sa bu inj aposel ñandô, nanj Yisu Kilisi lu Anötö sêñyalinj inj sa (1:1), ma gêm mêtê tòm Yisu dau hoc asê têtj inj (1:12). Ma inj bu puc lau sêkêj whinj-nga dôj bu sêsôc lau tasanj dinañ si yom ñapu dom. Inj sôm bu ñawaê ñayham tigenj inj yom ñandô, ma ñawaê dau têtj asê tiawê bu lau sêti lau gitêj tu ñac si sêkêj whinj-nga, ma tu sêñkuc yomsu-nga lec dom. Yêc lôcwha 5 - 6 inj to yom ñatô tu bu puc lau dôj bu sêkêj whinj ñanga, sêsap mêtê atac whinj-nga dôj, ma sêpinj dau dôj ñapep. Lau nanj Ñalau Dabuj gêm gôlinj ñac, nanj oc sêhu mêtê sac sinj, ma sêkôm mêtê ñayham enj (5:16-26).

Pol ndê yom ñamata-nga

¹⁻² Aô Pol, ma asidôwai nanj sêmbo sêwhinj aô, ato bapia dindéc têtj Kilisi ndê gôlôwac dabuj honj yêc gamej Galesia-nga. Aô gati taposel magoc ñamalac danj kêyalinj aô sa, me lau tonj danj sêñkinj aô bu wati aposel dom. Mba. Yisu Kilisi lu inj Damba Anötö nanj unj inj sa akêj lau batê-nga, nanj dec sêñyalinj aô sa ti sêñkinj aô. ³ Mwasiñ ti yom malô têtj mac akêj yac neñ Damañ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi. ⁴ Yisu kêj dau mbac ndu tu yac neñ sac-nga, bu êngaho yac su yêc mêtê sac nanj gêm nom dindéc ahuc. Lêj dau Damañ Anötö gauc gêm tidônj ma tac whinj bu Yisu kôm ñandô sa. ⁵ Bocdinañ datoc Anötö ndê waê sa tòm têm sambob dandic ñawaê. Yomandô!

Pol kêj puc lau bu sêñkuc ñawaê ñayham tigenj

⁶ Tu Kilisi-nga dec Anötö kêmwasinj mac, ma kêgalêm mac sa ati inj ndê lau. Magoc ñagahô enj, mac ahu inj ti ñawaê ñayham nanj aposel sem, nanj sinj, ma anjuc yom wakuc. Mac nem lêj dinañ kôm aô gahêdaênj. ⁷ Yom nanj mac anjuc, nanj yom ñandô dom. Mboe lau ñatô sêñsônj mac nem gauc ma sêñsahê bu sêñsônj ñawaê ñayham pi Kilisi whinj. ⁸ Anjô su nanj! Yac dauñ me anjela undambê-nga danj, me asa bu têtj mac meñ ma nem mêtê wakuc, nanj so mêtê nanj muñ-nga yac ahoc asê têtj mac, nanj oc tap Anötö ndê atac ñandê sa. ⁹ Aêc! Yac asôm su, ma aô wasôm tiyham. Asa nanj bu hoc mêtê asê têtj mac nanj so yac lau aposel mba mêtê nanj mac akôc sa su, nanj oc tap Anötö ndê atac ñandê sa.

¹⁰ Mac gauc gêm sake? Aô gato yom dindéc tu bu lau sêlic aô ñayham ma sêmpinj aô-nga, me tu bu Anötö lic aô ñayham-nga? Anjô! Aô bu wakôm tu ñamalac-nga, dec aô Kilisi ndê ñgac akinj dom.

*Pol whê sa bu in Anötö ndê aposel
nandô*

¹¹ O asidôwai, aö bu wawhê sa têtj mac bu métê nanj gahoc asê têtj mac, nanj namalac si yom dom. ¹² Bu namalac danj kêtj têtj aö me kêdôhônj aö dom, magoc Yisu Kilisi hoc asê têtj aö. ¹³⁻¹⁴ Mac anjô aö njawaê su, dec anjyalê bu muñ-nga lê aö gam akinj Anötö kakuc lau Israel-nga si sakinj akwa. Aö gasa nac si lêtj dau gahoc gêlêc nac si daêsam nanj si yala gitôm aö neñ. Ma gayêm daunj su tu wanjuc abanj Israel-nga si njagôlinj. Ma mac anjô bu aö gakêñ kisa nanja têtj Anötö ndê gôlôwac dabunj nanj sêkêñ whinj Yisu, ma gakôm bu wasenj nac su. ¹⁵ Magoc Anötö kêyalinj aö sa gwananj su, têtj têtj aö gambo dinanj atac njalôm enj, ma tu inj ndê lêtj êmwasiñ lau-nga dec kêgalêm aö sa bu wanem akinj inj. Ma tinjambu inj gêlic njayham ¹⁶ bu hoc inj ndê Atu Yisu asê têtj aö, tu bu wasôm inj ndê njawaê njayham asê têtj lau nanj lau Israel dom. Têtj dinanj aö gasôm yom gawhinj lau njatô dom. ¹⁷ Ma aö gapi Jerusalem bu walic lau nanj sêti aposel sêmuñ aö, nanj dom. Mba. Aö gatêñ gameñ Arabia-nga ga, ma tinjambu gambu gatêñ malac Damaskas. ¹⁸ Aö gambo malac dinanj yala tö su, goc gapi Jerusalem ga bu walic Pita, ma gambo gawhinj inj tôm bêc 15. ¹⁹ Aö galic Pômdau asi Jems, magoc galic aposel njatô dom. ²⁰ Aö wasôm yêc Anötö anjô-nga bu yom nanj kwahic dec gato, nanj yom tasanj dom. ²¹ Tinjambu aö gatêñ gameñ Siria ma Silisia-nga ga. ²² Gôlôwac dabunj gameñ Judia-nga nanj sêkêñ whinj Kilisi, nanj sêlic aö anjônj andô dom. ²³ Magoc sênjô njawaê pi aö bocdec bu, “Njgac nanj muñ-nga kêtj kisa têtj yac, kwahic dec kôm gwelenj ma gêm métê pi lêtj dakêñ whinj-nga nanj muñ-nga inj kôm bu senj su.” ²⁴ Bocdinañ sêmpinj Anötö tu inj gêm aö kwi-nga.

2

*Lau aposel Jerusalem-nga sêkôc
Pol sa*

¹ Yala 14 ginja su goc gapi Jerusalem ga tiyham, ma gakôc Banabas lu Taitus sêwhinj aö. ² Anötö dau hoc yom danj asê têtj aö ma kac aö, dec gapi Jerusalem ga têtj ndoc dinanj. Ma njawaê njayham nanj gahoc asê têtj flau gameñ apa-nga, nanj aö gawhê sa yêc Jerusalem. Aö gawhê sa têtj lau honj dom, magoc gawhê sa têtj lau sêkêñ whinj-nga si lau bata. Aö gatec bu lau sêpu gwelenj nanj gakôm, me sêsôm bu aö gakôm njambwa, ma tu dinanj-nga dec gawhê daunj sa têtj nac lau dau. ³ Nac sênjyalê bu Taitus nanj whinj aö têtj têtj dinanj, inj njgac Grik-nga. Magoc sêkac yac bu asê inj ndê njamlic njatô ênjuc lau Israel-nga si pwac nanj dom.

⁴ Yom honj dinanj hóc asê, njahu bu lau njatô sênjsau bu sêti yac mba asidôwai ma sêmenj sêmbo sêwhinj yac bu sêtip lêtj ti sakinj nanj yac andôhônj têtj lau gameñ apa-nga. Yisu Kilisi kêgapwêc yac su yêc sakinj yomsu-nga, magoc nac lau tasanj dinanj sêkôm bu sêkac yac kwi ma anjuc lêtj yomsu-nga tiyham atôm lau akinj njambwa. ⁵ Tigenj yac alhac nanja ma asôc nac njapu danj dom, njahu bu yac atac whinj bu mac lau Galesia-nga anjyalê yom nandô pi njawaê njayham, ma asap dônj njapanj.

⁶ Aö kayalê bu Anötö toc namalac danj sa hóc gêlêc danj su dom. Tu dinanj-nga dec gahêgo daunj dom têtj ndoc nanj gawhê daunj sa têtj lau nanj gôlôwac dabunj Jerusalem-nga sêtoc sa sêti nac si lau bata. Ma nac sêsôm yom danj bu sêmatôc njawaê njayham nanj gam yêc lau apa si gameñ, nanj dom. ⁷ Mba! Nac sêlic bu Anötö kêtj njawaê njayham sip aö amanj bu wahoc asê têtj lau nanj lau Israel dom, tôm inj kêtj sip Pita amba bu hoc asê têtj lau Israel-nga. ⁸ Bu Anötö kêtj njac lai têtj

Pita ma kêyalin in sa ti lau Israel-nga si aposel, ma kêñ ñaclai têt aô bocdinañ, ma kêyalin aô sa gati lau gameñ apa-nga si aposel. ⁹ Lau sêkêñ whin-nga yêc Jerusalem sêtoc Jems, Pita ma Jon sa sêti ñac si ñagôlôn. Ma têt ndoc lau tō dinañ sêlic bu aô gatap Anötö ndê mwasin sa su, dec sêkam alu Banabas tu bu sêtôc asê bu ñac sêkôc alu ti alu mba yom sa. Ma ñac si ñalôm pitigen bu yac akôm gwelen ñawaê ñayham-nga awhin lau gameñ apa-nga, ma ñac sêkôm sêwhin lau Israel-nga. ¹⁰ Ñac sêndac gêt tigen, nañ bu yac gauc nem ñac si lau nañ sêpônnda dau. Ma gêt dau aô gauc gêm tidôn su bu wakôm.

Pol sôm Pita yêc malac Antiok

¹¹ Tinambu aô gambo malac Antiok, ma Pita meñ mbo malac dau whin. Magoc malô aô galic yêc awê bu in kôm gêt dan, nañ so yom ñandô ñawaê ñayham-nga. Ma tu dinañ-nga dec aô gasôm yom sêmbalan-nga solop têt in. ¹² Bu têt ndoc in hóc asê Antiok tiwakuc, nañ in kôm mêtê solop. In ndöc ti gêt gêt whin lau sêkêñ whin-nga nañ lau Israel dom, dec têt asê bu in hêgo dau tu Moses ndê yomsu-nga dom. Magoc tinambu lau Israel-nga ñatô nañ sem gwelen sêwhin Jems, nañ sêhóc asê malac Antiok. Pita kêyalê bu ñac sêsap Moses ndê yomsu dôn ma ñac bu sêkac lau gameñ apa-nga bu sêñkuc lau Israel-nga si ñpwac sêsê laungac ñamlic ñatô su-nga. Tu dinañ-nga dec in töt dau ma kêdahin dau su yêc lau nañ lau Israel dom. In ndê lêt dau in lêt giso. ¹³ Ma lau sêkêñ whin-nga Israel-nga ñatô nañ sêmba malac Antiok, nañ sêñkuc in ma sêsa lêt tasan dinañ sêwhin, e lêt dau hê Banabas kwi whin. ¹⁴ Têt ndoc aô galic bu ñac si mêtê dau so yom ñandô ñawaê ñayham-nga, dec gasôm yom têt Pita yêc ñac hon ñagô-nga bocdec bu, “Am ñgac Israel-nga, magoc têt ndoc am

mweñ hóc asê malac Antiok, nañ am mbo whin lau nañ lau Israel dom, ma hêgo daôm tu Israel-nga si yomsu-nga dom. Magoc malô am kac nem ñalôm kwi ma kôm gitôm am gêlic Moses ndê yomsu gitôm gêt atu, ma hu lau dau sin ma mbo ahê ñac. Bocke? Kwahic dec am bu kac lau gameñ apa-nga bu sêsôc lau Israel-nga si ñagôlin ñapu, a?”

Lêt tigen yêc bu dati lau gitên, nañ dakên whin

¹⁵ Ma aô gasôm têt Pita, “Yac lau Israel-nga êlêmê dasam lau gameñ apa-nga bu lau sac, bu ñac sêñkuc Moses ndê yomsu dom. Magoc hêclu neñ ñahu yêc lau gameñ apa-nga dom. Mba. Dinañ sêkôc hêclu dambo lau Israel-nga nañ dakôt Moses ndê yomsu, nañ ñalôm. ¹⁶ Magoc yac tanjalê su bu ñamalac dan oc ti ñamalac gitên yêc Anötö ñgô-nga tu in kêkuc lêt yomsu-nga dom. Mba, oc tôm dom. Magoc tu ñamalac dan kêñ whin Yisu Kilisi-nga, dec Anötö gêlic in bu ñamalac gitên. Sen tigen dinañ gic lau hon ñawaê, yac lau Israel-nga, ma lau gameñ apa-nga boc-dinañ. Tanjuk lêt dakên whin Yisu Kilisi-nga tu bu dati lau gitên tu lêt dinañ-nga, ma tu tanjuk lêt yomsu-nga lec dom.”

¹⁷ Kwahic dec yac tanjuk lêt dakên whin Kilisi-nga tu bu dati lau gitên-nga. Mboe lau ñatô oc sêsam yac bu lau sac tu yac tanjuk lêt yomsu-nga tiyham dom. Magoc yac oc dasôm sake? Lêt dakên whin Kilisi-nga kêñ ñasawa têt yac tu dakôm sac-nga, a? Aô wasôm, mba andô! ¹⁸ Mun-nga aô kasahê bu wati ñgac gitên tu kakuc yomsu-nga, magoc kwahic dec gahu lêt dau sin su. Aô bu wambu wandi wasôc yomsu ñapu tiyham, dec oc têt gêt tigen asê têt aô, nañ bu aô ñgac kagili yomsu-nga. ¹⁹ Bu sakin yomsu-nga têt asê têt aô bu gawêkain sen wambac ndu-nga, ma

bocdinaŋ dec aö taŋkwê lêŋ yomsu-ŋga bu nem aö sa tiyham lec dom. Yomandô. Aö gahu lêŋ yomsu-ŋga siŋ, tu bu wanem akiŋ Anötö tòm aneŋ bêc hoŋ wambo taŋli-ŋga. Anötö dau piŋ aö dôŋ gam damiŋ Kilisi gitôm gambac ndu pi a gicso dau gawhiŋ iŋ. ²⁰ Ma kwahic dec aneŋ ŋahu gambo taŋli-ŋga sip aö dauŋ dom, magoc gambo taŋli tu Kilisi naŋ tisa mbo tali tiyham ma mbo aneŋ ŋalôm naŋ-ŋga. Ma tòm bêc hoŋ naŋ wambo taŋli wambo nom lec, naŋ wasa lêŋ tigen bocdec bu, wakêŋ whiŋ Anötö Atu naŋ tac whiŋ aö ma kêŋ dau tu aö-ŋga. ²¹ Aö galic Anötö ndê mwasiŋ gitôm gêŋ ŋambwa dom. Mba. Ŋahu bu ŋamalac daŋ gitôm dom bu ti ŋamalac gitêŋ tu iŋ kêkuc yomsu-ŋga. Bu bocdinaŋ, dec Kilisi ndê mbac ndu naŋ oc ŋahu mbasi.

3

Lêŋ yomsu-ŋga ma lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga

¹ O mac lau Galesia-ŋga, mac lau gauc mba. Yac awê yom hoŋ pi Yisu Kilisi sa yêc awê têŋ mac, e tòm mac daôm tanôm alic iŋ mbac ndu pi a gicso dau. Magoc asa dec meŋ ma kêŋsôn mac nem gauc? ² Aö bu wakêŋ gêndac têŋ mac pi yom tigen bocdec bu, mac aŋkuc yomsu dec Anötö kêŋ Ŋalau Dabuŋ têŋ mac, me mac akêŋ whiŋ ŋawaê ŋayham pi Kilisi, naŋ mac aŋgô su, dec iŋ kêŋ Ŋalau têŋ mac? ³⁻⁴ Bocke ma kwahic dec mac nem gauc tisac? Têŋ ndoc mac akêŋ whiŋ tiwakuc, naŋ mac asa nem lêŋ ti Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai, ma ahu lêŋ yomsu-ŋga siŋ. Tu dinaŋ-ŋga lau naŋ sêsap yomsu dôŋ, naŋ sêkêŋ kisa mac. Tu sake-ŋga kwahic dec mac bu ambu asôc yomsu ŋapu tiyham, ma gauc gêm bu Anötö oc kôc mac sa tu gêŋ naŋ mac daôm akôm tu aŋkuc yomsu-ŋga. Mac bu akôm bocdinaŋ, dec kisa atu naŋ mac ahôc têŋ ŋamata-ŋga, naŋ ŋahu mbasi. ⁵ Aŋgô!

Anötö kêŋ ndê Ŋalau Dabuŋ têŋ mac ma kôm gêŋ dalô daêsam yêc mac aŋôm-ŋga. Iŋ kôm gêŋ dau tu mac aŋkuc yomsu-ŋga, me tu mac akêŋ whiŋ yom pi Kilisi, naŋ mac aŋgô su-ŋga?

⁶ Gauc nem Abraham. Iŋ kêŋ whiŋ Anötö, ma tu dinaŋ-ŋga Anötö gêlic iŋ bu ŋgac gitêŋ. ⁷ Bocdinaŋ aŋyalê bu lau hoŋ naŋ sêŋkuc lêŋ sêkêŋ whiŋ-ŋga, naŋ Anötö gêlic ŋac sêtôm Abraham ndê lau wakuc. ⁸ Yom naŋ sêto yêc, naŋ tôc asê gwanaj bu Anötö oc lic lau naŋ lau Israel dom, naŋ bu lau gitêŋ, tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga. Anötö sôm ŋawaê ŋayham dau asê têŋ Abraham gwanaj su bocdec bu:

Lau nom-ŋga hoŋ oc sêtap aneŋ mbec ŋamwasiŋ sa yêc am.
[Gen 12:3]

⁹ Abraham kêŋ whiŋ, dec tap Anötö ndê mbec ŋamwasiŋ sa. Ma bocdinaŋ lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ, naŋ oc sêtap mbec dau ŋamwasiŋ sa sêwhiŋ Abraham. ¹⁰ Magoc lau hoŋ naŋ gauc gêm bu ŋac oc sêti lau gitêŋ tu sêŋkuc yomsu-ŋga, naŋ oc sêtap Anötö ndê tac ŋandê sa, tòm yom daŋ naŋ sêto yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Asa naŋ kêkuc yomsu hoŋ naŋ sêto sip buku yomsu-ŋga, naŋ ŋapep ma timala dom, naŋ oc tap Anötö ndê tac ŋandê sa.
[Diut 27:26]

¹¹ Ma yom daŋ tiyham sêto yêc bocdec bu:

Lau gitêŋ oc sêndöc tali tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga. [Hab 2:4]

Yom dau tôc asê tiawê bu ŋamalac daŋ oc ti ŋamalac gitêŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga tu iŋ kêkuc yomsu-ŋga dom. ¹² Lêŋ yomsu-ŋga sôm bu ŋamalac naŋ tòm bu sa ndê lêŋ êŋkuc yomsu hoŋ ŋapep eŋ, naŋ oc ndöc tali. Magoc lêŋ yomsu-ŋga dinaŋ so lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga. ¹³ Asa naŋ takwê lêŋ yomsu-ŋga bu nem iŋ sa, naŋ gic waê bu tap Anötö ndê atac ŋandê sa. Magoc Kilisi kêgaho yac su yêc lêŋ datap atac ŋandê

dinaŋ sa-ŋga. Inŋ dau hōc Anötō ndê atac ŋandê tu yac-ŋga, tōm yom naŋ sêto pi lau sac, naŋ yêc bocdec bu:

Lau hoŋ naŋ sêkêŋ ŋac sêŋgalêŋ a, naŋ dalic ŋac gitōm lau naŋ sêtap Anötō ndê tac ŋandê sa. *[Diut 21:23]*

¹⁴ Yisu Kilisi hōc ŋandê dinaŋ tu bu lau naŋ lau Israel dom, naŋ dec oc sêtap Abraham ndê mbec ŋamwasinŋ sa sêwhinŋ lau Israel-ŋga. Ma yac hoŋ oc dakōc Ŋalau Dabuŋ, naŋ Anötō gic bata su, naŋ sa tu yac neŋ dakêŋ whinŋ Yisu-ŋga.

Pwac yomsu-ŋga, ma pwac mwasiŋ-ŋga

¹⁵ O asidōwai, wanem dôhōŋ pi ŋamalac si lêŋ bu wawhê gêŋ dau sa. Pwac naŋ ŋamalac lu sêmatiŋ tidōŋ su, naŋ oc tōm dom bu ŋac daŋ ndic têku, me seŋ su. Ma Anötō ndê pwac bocdinaŋ. ¹⁶ Inŋ gic bata yom têŋ Abraham ma sōm bocdec bu, “*Aö oc wanem mbec am ti nem wakuc.*” Yom naŋ inŋ sōm pi Abraham ndê wakuc, naŋ hêganōŋ lau daêsam dom, magoc hêganōŋ Abraham ndê ŋac wakuc tigeŋ, naŋ Kilisi dau. ¹⁷ Aö wasōm têŋ mac bu Anötō gic bata yom dau têŋ Abraham muŋ su, ma tiŋambu yala 430 giŋga su, dec inŋ kêŋ ndê yomsu têŋ lau Israel-ŋga. Magoc yomsu dau seŋ pwac mwasiŋ-ŋga naŋ Anötō kêmatiŋ whinŋ Abraham, naŋ su dom. ¹⁸ Lau bu sêtap Anötō ndê mwasiŋ sa tu sêŋkuc yomsu-ŋga, naŋ dec lêŋ dau kêkuc yom naŋ Anötō gic bata têŋ Abraham, naŋ dom. Magoc bocdinaŋ dom. Bu Anötō gic bata yom têŋ Abraham ma sōm bu êmwasiŋ inŋ ŋambwa.

¹⁹ Bocdinaŋ Anötō kêŋ yomsu ŋahu bocke? Inŋ kêŋ tu bu tōc ŋamalac si sac asê-ŋga, bu lhac e Abraham ndê wakuc naŋ Anötō gic bata yom pi inŋ, naŋ hoc asê. Ma gêŋ daŋ tiyham. Aŋela sêkōc Anötō ndê yomsu ma sêkêŋ têŋ ŋac ŋalhu-ŋga daŋ, naŋ Moses. ²⁰ Ŋac ŋalhu-ŋga dau kōm gwelenŋ mbo Anötō ma

lau Israel-ŋga ŋalhu ma kōc yomsu. Magoc pwac mwasiŋ-ŋga naŋ Anötō kêmatiŋ whinŋ Abraham, naŋ inŋ dau kêŋ solop têŋ inŋ, ma ŋac ŋalhu-ŋga mbasi.

Yomsu oc tōc yac neŋ sac asê, ma wê yac datêŋ Kilisi dandi

²¹ Bocdinaŋ wandac mac bocdec bu, yomsu seŋ mwasiŋ naŋ Anötō gic bata tidōŋ bu kêŋ têŋ Abraham naŋ su, me? Wasōm têŋ mac bu mba andô. Yac bu datōm bu datap seŋ dandōc taŋli-ŋga sa yêc yomsu, dec yomsu dau oc ti yac neŋ seŋ dati lau gitêŋ-ŋga. ²² Magoc oc tōm dom. Anötō ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ whê sa bu lau nom-ŋga hoŋ sêndōc gapocwalô sac-ŋga. Ŋalêŋ dinaŋ mwasiŋ naŋ Anötō gic bata, naŋ hêganōŋ lêŋ dakêŋ whinŋ-ŋga, ma datap mwasiŋ dau sa tu dakêŋ whinŋ Yisu Kilisi-ŋga.

²³ Muŋ-ŋga, lêŋ dakêŋ whinŋ-ŋga dinaŋ meŋ sa tiawê su dom. Têŋ tēm dinaŋ yac dambo datōm lau gapocwalô-ŋga naŋ yomsu sō yac dôŋ, bu dambo bocdinaŋ e Anötō tōc lêŋ dakêŋ whinŋ-ŋga asê tiawê. ²⁴ Anötō kêŋ yomsu bu nem gōliŋ yac ma tōc yac neŋ sac asê, goc wê yac datêŋ Kilisi dandi, bu datap lêŋ dati lau gitêŋ-ŋga sa tu yac neŋ dakêŋ whinŋ inŋ-ŋga. ²⁵ Ma kwahic dec lêŋ dakêŋ whinŋ-ŋga meŋ sa su, dec dambo yomsu ŋapu tiyham dom.

Dati Anötō atuwêi ti ŋac

²⁶ Mac hoŋ ati Anötō ndê balêkoc tu mac nem akêŋ whinŋ Yisu Kilisi-ŋga. ²⁷ Bu mac hoŋ naŋ alinŋ busaŋgu, naŋ gêŋ dau piŋ mac dôŋ am daminŋ Kilisi, tōm mac asōc inŋ ti nem ŋakwê. ²⁸ Ma Anötō kōc mac sa kêkuc mac nem ŋahu nom-ŋga dom. Mba. Mac bu lau Israel-ŋga, me lau apa, lau akinŋ ŋambwa me lau naŋ dau sêmbo si gêŋ, lauwhê me laungac, tigeŋ aŋyalê bu Anötō kōc yac hoŋ sa tu yac neŋ dakêŋ whinŋ Yisu Kilisi-ŋga, naŋ piŋ yac hoŋ dôŋ dapitigeŋ. ²⁹ Ma mac

lau asa nan ati Kilisi ndê, nan ati Abraham ndê lau wakuc bocdinañ, ma awêkain mwasiñ nan Anötö gic bata têt Abraham.

4

¹ Aö wawhê gêt dau sa têt mac bocdec bu. Balê nan damba gic bata bu kêt ndê wapa lênsêm têt in, nan oc wêkain gêt dau yomandô. Magoc damba bu mbac ndu têt ndoc in mbo balê, dec in oc kôc wapa dau sep dom, ma in oc mbo gitôm damba ndê ngac aking nambwa dan. ² Ma lau natô oc sêyob in ti ndê wapa lênsêm e in ndê yala gitôm nan damba sôm tidôn gwanan su. ³ Ma yac bocdinañ. Muñ-nga yac dakêt whin su dom, nan dambo datôm balêkoc saun, ma datôm lau aking nambwa nan dambo yomsu ti ngôlin nom-nga napu. ⁴ Magoc têt ndoc nan Anötö sôm gwanan su, nan meñ sa, goc in kêt ndê Atungac meñ mbo nom. In dinda kôc in ti ñamalac nom-nga nan mbo yomsu napu, ⁵ bu êngapwêc yac lau nan dambo yomsu napu, nan su, ma yac dati Anötö ndê balêkoc. ⁶ Ma Anötö kêt ndê Atu ndê Nalau sip yac hon neñ ñalôm, dec tóç asê bu mac lau gameñ apa-nga ati Anötö ndê balêkoc awhin yac lau Israel-nga. Ma Nalau dau gêm yac sa dec data Anötö ti atac pa su, ma dasam in bu, “Daman, Daman.” ⁷ Bocdinañ kwahic dec yac lau aking tiyham dom, magoc yac Anötö ndê balêkoc solop. Ma yac dati Anötö ndê balêkoc, dec dawêkain gêt lênsêm nan gic waê in ndê balêkoc.

Pol ñalôm ñawapac tu lau Galesia-nga

⁸ Muñ-nga mac am gauc Anötö, ma am aking gêt nom-nga nambwa nan Anötö ñandô dom. ⁹ Magoc kwahic dec mac anyalê Anötö, ma gêt atu dan whin bocdec bu, Anötö dau kêyalê mac su. Ma bocke dec mac bu akac daôm kwi, ma

ambu andi asôc yomsu napu, dec ambo atôm lau aking tiyham? Bu yomsu hon, nan ngôlin nom-nga nambwa nan ña-ñac lai ti ñandô mbasi. ¹⁰ Tu sake-nga mac bu ankc ngôlin nambwa nan hêganôn bêc ti ayô, ma yala ti têt natô? ¹¹ Aö gatôc daun tu mac-nga bu mboe gwelen nan aö gakôm têt mac, nan oc ñandô mbasi. ¹² O asidôwai. Muñ-nga mac lau apa ambo yomsu napu dom, ma aö gahu lêt yomsu-nga sin tu bu wambo watôm mac. Magoc kwahic dec lau natô sênsau mac, dec mac ambo atôm lau aking tiyham tu yomsu-nga. Bocdinañ dec wateñ mac bu ahu lêt dinañ sin ma ambo atôm aö. Ma alic aö ñayham tôm muñ-nga nan aö gambo gawhin mac, nan mac akôm aö sac dom. ¹³ Têt têt dinañ gêmbac kôm aö, dec gambo teñ gawhin mac, ma gahoc ñawaê ñayham asê têt mac. Mac anyalê gêt dau su. ¹⁴ Aneñ gêmbac dau kêt ñawapac têt mac bu ayob aö, magoc mac apu aö me alic aö sac dom. Mba. Mac akôc aö sa gitôm Anötö ndê añela dan, me tôm mac akôc Yisu Kilisi dau sa. ¹⁵ Têt ndoc dinañ mac atac whin bu anem aö sa êñlêc, e tôm mac bu akip nem tanôm ñakôp sa ma akêt têt aö. Yomandô. Magoc kwahic dec mac nem atac ñayham tu aö-nga ginga su. ¹⁶ Bocke? Tu aö gasôm yom ñandô asê têt mac-nga, dec kwahic mac alic aö tôm nem ñacyo, a?

¹⁷ Nac lau tasan dinañ sêkôm ñanga bu sêkac mac kwi asôc yomsu napu tiyham. Magoc sêkôm tu mac atap ñandô ñayham dan sa-nga dom. Nac atac whin bu mac ahu aö sin ma akêt daôm sambuc tu ankc ñac-nga. ¹⁸ In lêt ñayham bu mac akêt daôm sambuc tu bu akôm gêt nan ñahu ñayham yêc. Ma aö bu wambo wawhin mac, me aö bu wambo dom, magoc akôm bocdinañ ñapan.

¹⁹ O aneñ balêkoc awhê ma ngac. Kwahic dec aö kasahê ñandê atu

tiyham tu mac-nga, gitôm awhê nan balêkoc tuñ in. Nahu bu aö tac whin ndu andô bu Kilisi ndê yom tidôn yêc mac nem ñalôm, e andi atôm in dau. ²⁰ Aö neñ ñalôm ñawapac atu tu mac-nga, ma señ dan bu hóc pi aö, dec aö atac whin kêlêc bu wambo wawhin mac, ma wasôm yom ñayham-ñayham têt mac, ô yom ñanğa nan kwahic dec gato têt mac.

Sara lu Haga sêti ñadôhôn

²¹ Mac lau nan atac whin bu ambo yomsu ñapu, aö bu wandac mac bocdec bu. Mac anyalê señ nan yomsu bu wê mac atêt andi, me mba? ²² Gauc nem yom nan sêto yêc pi balêkoc ngac lu nan Abraham kwê asê. Balê dan dinda Haga in awhê akind ñambwa, ma balê dan dinda Sara in awhê akind dom, in Abraham nawhê solop. ²³ Haga kôc balêkoc kêkuc ñamalac nom-nga si lêt ñambwa. Magoc Sara kôc balêkoc kêkuc yom nan Anötö gic bata têt Abraham. ²⁴⁻²⁵ Gêt dau in gitôm yom gölin dan, bu awhê lu dinañ sêti pwac lu ñadôhôn. Haga ti dôhôn pwac akwa yomsu-nga nan Anötö kêmatin yêc Lóc †Sainai yêc gameñ Arabia-nga. Ma balêkoc pwac dinañ-nga sêti lau akind ñambwa tôm Haga. Ma Haga ti dôhôn malac Jerusalem têt dindec-nga, bu malac dau ti ndê lau sêmbo sêtôm lau akind ñambwa bocdinañ. ²⁶ Magoc Sara ti dôhôn malac Jerusalem wakuc nan yêc undambê, ma in gitôm yac neñ dinañ ñandô nan awhê akind ñambwa dom. ²⁷ Bu sêto yom dan yêc bocdec bu:

Am awhê gapoc nan kôc balêkoc dom, atac ñayham sa. Am nan kêsahê balêkoc tuñ am dom, nan mbwêc ti atac ñayham.

Bu kwahic dec am mbo gitôm awhê nan balêkoc mba, magoc tinambu am oc tap nem balêkoc sa hóc gêlêc awhê nan gêm ngac sa, nan su.* *[Ais 54:1]*

²⁸ Aneñ asidôwai. Tu Kilisi-nga dec mac ati balêkoc pwac mwasiñ-nga gitôm Aisak, balêkoc nan hóc asê kêkuc yom nan Anötö gic bata têt Abraham. ²⁹ Muñ-nga Ismael, balêkoc nan hóc asê kêkuc ñamalac si lêt, nan kêt kisa Aisak, nan hóc asê ña ñalau Dabuñ ndê ñaclai. Ma kwahic dec mac anjahê kisa ñalêt kain tigen yêc lau nan sêsap lêt yomsu-nga dôn. ³⁰ Magoc gauc nem yom nan sêto yêc bocdec bu:

Kêt awhê akind lu in atungac sêlhö sêndi, bu awhê akind ndê balê dau oc wêkain wapa lêtsem ñatô whin ñadauwê ndê atungac dom. *[Gen 21:10]*

³¹ Bocdinañ asidôwai, akôc gauc ñanğa bocdec bu. Yac awhê akind Haga ndê balêkoc dom, magoc yac ñadauwê Sara ndê balêkoc solop.

5

Dasap lêt dakêt whin-nga dôn, bu Kilisi kêtgapwêc yac su yêc lêt yomsu-nga

¹ Kilisi kêtgapwêc yac su dec dambo datôm lau akind ñambwa tiyham dom. Bocdinañ alhac ñanğa, ma ayob daôm bu wapac lêt yomsu-nga êngwinin mac e ati lau akind tiyham dom. ² Aö Pol wasôm têt mac bu asa nan gauc gêm bu ti ngac gitêt tu in kêkuc yomsu sêsê laungac ñamlic ñatô su-nga, nan Kilisi gitôm dom bu oc nem in sa. ³ Aö wasôm tiyham têt mac, bu asa nan sôc yomsu tigen dinañ ñapu, nan ênkuc yomsu hon bocdinañ ndic ñawaê. ⁴ Mac lau nan gauc gêm

* **4:27** Aisaya to yom dau pi malac Jerusalem têt ndoc ñacyo sêngaho lau Israel-nga su ma sêkôc ñac sa si sêndôc gameñ Babilon-nga gitôm lau gapocwalô-nga. Aisaya gêlic bu malac dau tigan, dec gêm dôhôn pi awhê gapoc. Pol kôc Aisaya ndê yom ma to sip in ndê bapia têt lau Galesia-nga bu whê yom nan in to pi malac Jerusalem lu, nan sa. Yom pi awhê nan gêm ngac sa su, nan hêganôn lau Israel-nga ma malac Jerusalem akwa. Ma yom pi awhê gapoc nan oc tap balêkoc daêsam sa, nan hêganôn lau sêkêt whin Yisu-nga nan oc sêndôc malac Jerusalem wakuc.

bu ati lau gitên tu an̄kuc yomsu-nga, nañ akac daôm su yêc Kilisi ma yêc Anötö ndê mwasin. ⁵ Nahu bu Anötö gêlic yac tòm lau gitên tu yac neñ dakên whin-nga. Ma Nalau Dabuñ puc yac dôn bu dahôn ti dakên batan gêñ dau ña-ñandô. ⁶ Bu yac lau nañ dati Yisu Kilisi ndê, nañ tanyalê bu lên yomsu-nga dan oc nem yac sa ñandô dom. Nac bu sêsê yac ñamlic ñatô su, me sêsê yac dom, nañ dalic tòm gêñ ñambwa. Gêñ tigen yac dalic bu gêñ atu, nañ dakên whin Kilisi. Ma yac neñ mêtê atac whin neñ asidôwai-nga tôle yac neñ dakên whin asê.

⁷ Muñ-nga lê, mac asa nem lên akên whin-nga ñapep en, atôm lau nañ sênti ñanga. Tigen asa kalhac mac ahuc e ahu yom ñandô sin? ⁸ Lau nañ sêlhac mac ahuc, nañ sêmen akên Anötö nañ kêgalêm mac sa, nañ ndê dom. ⁹ Ayob daôm ñapep têt lau kain dinan, bu yom nañ ñac sêndôhôn, nañ gitôm yist nañ sêkên sip bolom ñalôm ma kôm gwelen malô-malô e gêm bolom sambuc ahuc. ¹⁰ Tu Kilisi pin yac hoñ dôn-nga, dec gakên whin bu mac oc akôc aneñ yom dindéc sa, ma atec yom bambalin hoñ. Ma asa nañ bu lhac mac ahuc ma êñsôn mac nem gauc, nañ oc tap in ndê gwelen dau ñagêyô sa.

¹¹ O asidôwai, lau ñatô sêngôlin yom pi aô ma sêsôm bu aô gam mêtê ma gapuc yomsu sêsê ñamlic ñatô su-nga dôn. An̄gô su nañ. Aô bu wapuc yomsu dau dôn, dec tu sake-nga lau Israel-nga nañ sêsap yomsu dôn, nañ sêkên kisa aô? Ma aô bu wapuc yomsu dau dôn, dec yom nañ yac ahoc asê pi Yisu ndê mbac ndu pi a gicso dau, nañ dec oc wakôm nditôm yom ñambwa. Yom pi Yisu ndê mbac ndu, nañ gitôm hoc nañ lau Israel-nga daêsam sêtin gahi pi-nga. ¹² Oc ñayham bu lau nañ sêngilí mac bu an̄kuc yomsu sêsê ñamlic ñatô su-nga, nañ sêtim dandi ñamlic sambuc kic-kic.

¹³ O aneñ asidôwai. Anötö kêgalêm mac sa bu ambo atôm lau akin yomsu-nga dom. Tigen in ndê galem dinan kên ñasawa têt mac bu akôm sac tòm ñalôm akwa kêgilí mac dom. Mba! Anem akin asidôwai ti an̄kuc mêtê atac whin-nga. ¹⁴ Bu yomsu hoñ sôc yomsu tigen ñapu, nañ yêc bocdec bu, “*Am atac whin lau menpan am, gitôm am atac whin daôm.*” ¹⁵ Magoc mac bu alic daôm sac-sac me awhê daôm kôc-kôc, dec lên dinan gitôm bu oc señ mac su andinam.

Lên nom-nga, ma Nalau Dabuñ ndê lên

¹⁶ Bocdinan wasôm têt mac bu asa nem lên tòm Nalau Dabuñ gêm gôlin mac, dec oc tòm dom bu akôm mêtê ñalôm akwa-nga ñandô sa. ¹⁷ Bu mêtê nañ mac nem ñalôm akwa bu êngilí mac bu akôm, ma mêtê nañ Nalau tac whin bu mac akôm, nañ sêtôm dau dom. Nahu bu mac nem ñalôm akwa ma Nalau Dabuñ sic sin têt dandi, tu bu sênem gôlin mac-nga. Tu dinan-nga dec mac atôm dom bu akôm tòm mac daôm atac whin. Mac oc an̄kuc ñalôm akwa ndê ñagôlin, me Nalau Dabuñ oc nem gôlin mac. ¹⁸ Magoc Nalau bu nem gôlin mac, dec mac ambo yomsu ñapu tiyham dom.

¹⁹ Lau nañ ñalôm akwa gêm gôlin ñac, nañ si mêtê sac-sac tôle dau yêc awê. Nac sêkôm mêtê mockain-nga, mêtê ñadômbwi, ma mêtê atac ñagalac-nga. ²⁰ Nac sem akin anötö tasan, sêpec balô, sêkên kisa lau, sêngilí sin, tagatu gêñ, ñac lau atac ñandê-nga, ma sêpo dau sa hôc gêlêc. Nac si lên kôm lau sêlic dau sac-sac e sêwhê dau kôc. ²¹ Nac sem lêmun lau ñatô si gêñ, ma êlêmê señ asam ti sênôm gêñ êñin ñac-nga, ma sêkôm mêtê sac tidau-tidau bocdinan. Aô wakên puc mac, tòm gakên puc mac su, bu lau nañ sêsa lên kain dinan, nañ oc sêwêkain si mala yêc Anötö ndê gameñ undambê-nga dom andô.

22 Magoc lau naŋ Nalau Dabuŋ gêm gôliŋ ŋac, naŋ sêsa lêŋ bocdec bu. Ŋac atac whiŋ lau, sêmbo ti atac ŋayham, ma sêsa si lêŋ ti yom malô, sêkôc si ŋalôm dôŋ pi lêŋ agwa-agwa hoŋ, ŋac tawalô lau, sêkôm mêtê ŋayham eŋ, ma gwelen bocke naŋ sêsôm bu sêkôm, naŋ sêkôm ŋandô sa. 23 Ŋac sêtoc dau sa dom, ma sêtimêtê dau ŋapep. Mêtê kaiŋ dinaŋ so yomsu daŋ dom. 24 Ma yac lau naŋ dati Yisu Kilisi ndê, naŋ dahu mêtê atac ŋagalac-ŋga ti mêtê sac hoŋ naŋ meŋ akêŋ ŋalôm akwa, naŋ siŋ, tôm yac tac ŋalôm akwa ndu pi a gicso dau gi. 25 Yac oc dandôc taŋli tu Nalau Dabuŋ ndê gwelen-ŋga, dec dakêŋ Nalau ti gôliŋ yac neŋ lêŋ hoŋ. 26 Datoc dauŋ sa dom, ma danem lêmunŋ asidôwai ti dali ŋac ŋalôm sa dom.

6

Lêŋ ŋayham ŋatô

1 O asidôwai, mac bu anyalê bu mac nem daŋ kôm sac, dec mac lau naŋ Nalau Dabuŋ gêm gwelen ŋaŋga yêc nem ŋalôm, naŋ aŋsahê bu anem iŋ sa. Akôm lêŋ malô eŋ têtŋ iŋ, e iŋ nem dau kwi ma sa Pômdau ndê lêŋ tiyham. Magoc ayob daôm bu lêtôm tap mac sa whiŋ dom. 2 Dahôc asidôwai si ŋawapac dawhiŋ ŋac, ma ŋalêŋ dinaŋ yac oc dakôm Kilisi ndê yomsu atac whiŋ asidôwai-ŋga ŋandô sa. 3 Bu asa naŋ toc dau sa bu iŋ ŋamalac tiwaê hôc gêlêc ndê asidôwai su, naŋ kêsau dau. Iŋ ŋamalac waêmbe. 4 Anem dôhôn daôm nem lêŋ pi asidôwai ŋatô si lêŋ tu bu apo daôm sa-ŋga dom. Mba. Mac tigen-tigen akôm gwelen bocke naŋ Anötö kêŋ sip mac amam, naŋ ŋapep eŋ, dec oc ti mac nem ŋahu apo daôm sa-ŋga. 5 Bu Anötö gic sam gwelen ti sakiŋ tidau-tidau têtŋ yac tigen-tigen bu dawêkaiŋ, ma bocdinaŋ dakôc sa tôm ndi, ma dakôm ŋapep.

6 Asa naŋ bu ndôc ŋamalac daŋ ŋapu tu êndôhôn Anötö ndê yom-ŋga, naŋ goc êmwasiŋ iŋ ndê kédôhônŋwaga dau ŋa gêŋ ŋayham-ŋayham ŋatô ndic ŋawaê.

Anötö oc kêŋ ŋagêyô têtŋ lau êŋkuc ŋac si mêtê têtŋ

7 Akôc gauc ŋapep pi yom dindec. Mac atôm dom bu aŋsau Anötö ma asiŋ gêŋ daŋ têtŋ iŋ. Mba! Bu gêŋ ŋandô naŋ datap sa yêc yac neŋ ôm, naŋ kêkuc gêŋ ŋawhê naŋ dasô muŋ. 8 Am bu kôm mêtê êŋkuc lêŋ ŋalôm akwa-ŋga, naŋ gitôm am sô gêŋ ŋawhê sac yêc ôm, ma am oc tap ŋandô sac sa. Am oc niŋam tu ŋalôm akwa-ŋga. Magoc am bu kôm mêtê êŋkuc Nalau Dabuŋ ndê atac whiŋ, naŋ gitôm am sô gêŋ ŋawhê ŋayham. Ma am oc tap ŋandô ŋayham sa bocdec bu, Nalau dau oc kêŋ am ndôc tamli ŋapaŋ.

9 Yac dakôm mêtê ŋayham dasiŋ su, ma lic ŋakam dom. Yac bu dahu siŋ dom, dec oc datap ŋandô ŋayham sa tôm ŋandoc. 10 Tu dinaŋ-ŋga têtŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ têtŋ yac, naŋ dakôm mêtê ŋayham têtŋ lau hoŋ. Ma dakôm hôc gêlêc têtŋ lau sêkêŋ whiŋ Kilisi-ŋga.

Yac datiwakuc iŋ gêŋ atu

11 Alic yom ŋalhô atu-tu dindec naŋ aô dauŋ amanŋ gato têtŋ mac.

12 Lau naŋ sêkac mac bu asôc yomsu sêsê ŋamlic-ŋga ŋapu, naŋ sêkôm gêŋ dau ŋahu bu sêtec bu sêtap kisa sa tu Kilisi ndê a gicso-ŋga. Ŋac atac whiŋ bu lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi dom, naŋ sêlic ŋac ŋayham. 13 Bu ŋac lau dau sêsôc yomsu sêsê ŋamlic-ŋga ŋapu su, magoc ŋac sêŋkuc Anötö ndê yomsu ŋatô hoŋ dom. Ŋac sêkac mac bu aŋkuc yomsu sêsê ŋamlic-ŋga, tu bu sêtoc dau sa pi gêŋ naŋ sêkôm têtŋ mac nem ŋamlic-ŋga ŋambwa.

14 Magoc aô oc watoc dauŋ sa pi gêŋ tigen, naŋ gêŋ atu naŋ Pômdau Yisu Kilisi kôm têtŋ ndoc iŋ mbac

ndu pi a gicso dau. Bu gêṅ dau gêm aö sa bu wahu mêtê ti lêṅ nom-ṅga hoṅ siṅ, tôm aö gac pi a gicso gi. Ma ṅalêṅ dinaṅ tôm aö dauṅ gambac ndu pi a gicso dau gawhiṅ. ¹⁵ Mac lau naṅ sêsê mac nem ṅamlic ṅatô su, ma mac lau naṅ sêsê mac dom, aṅyalê bu gêṅ dau iṅ gêṅ ṅambwa. Gêṅ atu tigeṅ bocdec yêc, naṅ bu dati lau wakuc tu Yisu Kilisi-ṅga. ¹⁶ Pômdau ndê yom malô ti tawalô têṅ mac hoṅ naṅ aṅkuc ṅagôliṅ wakuc dindec. Mac atôm Anötö ndê lau Israel-ṅga wakuc.

¹⁷ Aö gatec bu ṅamalac daṅ kêṅ ṅawapac têṅ aö pi yom kaiṅ dindec tiyham. Lau sic aö ma sêkêṅ gôc daêsam têṅ aö tu kakuc Yisu-ṅga, naṅ whê aö sa bu iṅ ndê ṅgac akiṅ.

¹⁸ O aneṅ asidôwai. Mwasiṅ akêṅ yac neṅ Pômdau Yisu Kilisi puc mac gatôm dôṅ. Yomandô.

Pol ndê bapia têtj lau Epesas-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Epesas inj malac tiwaê danj yêc gamej Esia-nga, ma Luk to yom pi Pol ndê gwelenj yêc malac Epesas yêc Apo 18:18-21, ma 19:1-41. Lau daêsam gauc gêm bu Pol to bapia dindéc têtj gôlôwac dabuj malac Epesas-nga têtj ndoc inj ndöc gapoc-walô ndöc malac Rom, ma gauc gêm bu inj to bapia dau têtj lau Epesas-nga tawasê dom, magoc gitôm bapia nanj gic waê lau sêkênj whinj-nga honj bu puc nac dônj.

Yêc lôcwha (sapta) 1-3 Pol to yom pi mwasiñ ti ñaclai atu nanj Anötö gic bata têtj lau sêkênj whinj-nga, ma pi lêtj nanj inj gauc gêm tidônj muñ su bu piñ gêtj undambê-nga ti gêtj nom-nga honj dônj pitigenj, ma kêtj Yisu ti ñagôlônj (1:10). Yisu ndê gwelenj gic lau Israel-nga ma lau gamej apa-nga, nanj ñawaê boc-dinanj. Nac honj sêtap Anötö ndê mwasiñ nem nac si-nga sa tu nac si sêkênj whinj-nga, gitôm mwasiñ ñambwa (2:8-10).

Yêc lôcwha 4-6 Pol to yom ma gêm la lau sêkênj whinj-nga pi lêtj ñayham tu sêsa-nga, ma tu sêmbo sêwhinj dandi-nga, ma tu sêlhac ñannga ma sêndic sinj têtj Sadan-nga.

Pol gic hu ndê bapia têtj lau Epesas-nga

¹ Aô Pol, nanj gati Yisu Kilisi ndê ñapocel kêtjuc Anötö ndê atac whinj, gato bapia dindéc têtj lau dabuj malac Epesas-nga, mac lau nanj akêtj whinj Yisu Kilisi. ² Mwasiñ ti yom malô têtj mac akêtj Damanj Anötö, lu Pômdau Yisu Kilisi.

Mwasiñ ñalôm-nga nanj datap sa tu Kilisi-nga

³ Tampinj Anötö, yac neñ Pômdau Yisu Kilisi Damba, nanj kêmwasiñ

yac lau nanj dakêtj whinj Kilisi, ña Nalau Dabuj ndê mwasiñ ñalôm-nga tidau-tidau, nanj ñahu yêc undambê. ⁴ Bu têtj ndoc inj kêtj undambê ti nom su dom, nanj inj kêtjyalinj yac sa gwananj su, bu piñ yac dônj danem daminj Kilisi, ma bu dati lau dabuj ma dambo inj anğô-nga ti neñ giso mbasi. Inj tac whinj yac ndu andô, ⁵ dec kêtjyalinj yac sa gwananj su, ma kêmasanj lêtj bu kôc yac sa dati inj ndê balêkoc, tu Yisu Kilisi-nga. Lêtj dau kêtjuc inj ndê atac whinj, ma inj gêlic ñayham bu kôm ñandô sa, ⁶ tu bu yac dapö Anötö ndê waê sa tiatu, tu mwasiñ atu nanj datap sa ñambwa, tu inj ndê Atungac nanj inj atac whinj kêtjêc-nga. ⁷ Yac lau nanj dakêtj whinj Yisu Kilisi, nanj Anötö suc yac neñ sac kwi ma gêmlihi yac neñ sac ñatöp, ña Kilisi ndê dac. Anötö inj mwasiñ ti mwasiñ Nadau, dec kôm gêtj dau ñandô sa. ⁸ Inj ndê mwasiñ kêsâlê yac ahuc, ma kêtj gauc ñayham-ñayham têtj yac bu tanjalê inj ti ndê yom-nga. ⁹ Ma lêtj nanj Anötö gauc gêm tidônj muñ su, ma gêlic ñayham bu Kilisi kôm ñandô sa, nanj yêc sinj dau têtj têtj ñamata-nga andô e meñ, magoc kwahic dec Anötö hoc asê têtj yac. ¹⁰ Lêtj dau bocdec. Anötö tac whinj bu piñ gêtj undambê-nga ti gêtj nom-nga honj dônj sêsôc ñagôlônj tigenj ñapu, ma ñagôlônj dau inj Kilisi. Ma gêtj dau oc ñandô sa têtj ndoc nanj Anötö kêmatinj tidônj.

¹¹ Lêtj honj nanj Anötö gauc gêm tidônj, nanj kôm ñandô sa kêtjuc inj dau ndê atac whinj. Ma têtj têtj ñamata-nga andô, inj gauc gêm tidônj bu ênyalinj yac lau nanj ambo Israel si tonj ñalôm nanj sa, bu piñ yac dônj anem daminj Kilisi. ¹² Anötö kôm gêtj dau, bu yac lau nanj ati lau ñamata-nga bu akêtj batanj bu atap Anötö ndê mwasiñ nem yac si-nga sa tu Kilisi-nga, nanj oc ambo tu ampinj inj, ma tu apo inj ndê waê sa-nga. ¹³ Ma mac ñlau gamej

apa-nga bocdinaŋ. Anötö piŋ mac dōŋ am damiŋ Kilisi awhiŋ yac lau Israel-nga, tēŋ ndoc mac aŋgô yom ŋandô ŋawaê ŋayham-nga, naŋ whê Anötö ndê lēŋ nem mac si-nga sa. Ma tēŋ ndoc mac akēŋ whiŋ, naŋ Anötö kēŋ Ŋalau Dabuŋ naŋ iŋ gic bata muŋ su, bu ti mac nem ŋadalô bu tōc asê bu mac ati Kilisi ndê lau. ¹⁴ Ŋalau dau, Anötö kēŋ tēŋ yac gitôm gēŋ ŋandô mbêc, tu bu tōc asê bu mwasiŋ hoŋ naŋ iŋ gic bata bu dawêkaiŋ tiŋambu, naŋ oc datap sa yomandô. Anötö gēmlhi yac su dati iŋ ndê, ma gēŋ dau ŋa-ŋandô yac oc datap sa tēŋ bêc ŋambu-nga. Tu dinaŋ-nga tampiŋ Anötö ma dapo iŋ ndê waê sa.

Pol teŋ mbec tu lau Epesas-nga

¹⁵ Aö gaŋgô ŋawaê bu mac akēŋ whiŋ Pômdau Yisu Kilisi ŋaŋga, ma atac whiŋ lau dabuŋ hoŋ. Ma tu dinaŋ-nga dec, ¹⁶ aö gateŋ mbec ma gam danŋe Anötö tu mac-nga tōm bêc hoŋ. ¹⁷ Yêc aneŋ mbec hoŋ ŋalôm, aö gateŋ yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi Damba, Ŋawasi Ŋadau Anötö, bu iŋ ndê Ŋalau kēŋ gauc ŋayham tēŋ mac, ma whê Anötö ndê yom sa tēŋ mac e aŋyalê iŋ tidōŋ andô. ¹⁸ Ma aö gateŋ whiŋ bu Anötö whê mac nem gauc sa e aŋyalê sôc ŋalôm ndi, mwasiŋ ti ŋawasi atu naŋ iŋ kêgalêm mac sa bu awêkaiŋ awhiŋ iŋ ndê lau dabuŋ hoŋ, naŋ mac tamkwê ambo. ¹⁹ Ma aö gateŋ mbec bu mac aŋyalê Anötö ndê ŋaclai naŋ hōc gêlêc ŋaclai hoŋ su, naŋ iŋ kēŋ bu nem yac lau dakēŋ whiŋ-nga sa. Anötö ndê ŋaclai atu tigeŋ dinaŋ, ²⁰ uŋ Kilisi sa akēŋ lau batê-nga, ma kēŋ iŋ ndōc iŋ dau amba andô-nga yêc undambê. ²¹ Ma Kilisi ndōc Anötö ndê andô-nga, dec hōc gêlêc kiŋ ti gôliŋwaga ma ŋaclai ti ŋaŋga hoŋ naŋ sêmbō undambê me sêmbō nom, ma iŋ hōc gêlêc ŋaê ti waê hoŋ naŋ sêtoc sa tēŋ tēm kwahic dec-nga ma tēŋ tēm ŋambu-nga bocdinaŋ. ²² Ma Anötö kēŋ gēŋ hoŋ sêsôc Kilisi gahi ŋapu,

ma kêyaliŋ iŋ sa ti gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôn bu nem gôliŋ gēŋ hoŋ. ²³ Gôlôwac dabuŋ dau ti Kilisi ndê ŋandô. Ma Kilisi ndê mwasiŋ ti ŋaclai naŋ gēm gameŋ hoŋ ahuc, naŋ kêsalê gôlôwac dabuŋ ahuc.

2

Kilisi ti yac neŋ dandōc taŋli ŋahu

¹ Muŋ-nga, mac akēŋ whiŋ Kilisi su dom, naŋ mac atôm lau batê yêc Anötö aŋgô-nga, bu mac asa lēŋ giso ma akôm sac ŋapaŋ. ² Mac asa nem lēŋ dinaŋ aŋkuc lau nom-nga si mêtê sac, ma Sadaŋ, naŋ gēm gôliŋ iŋ ndê gameŋ yêc umbōŋ ŋasawa, naŋ ti mac nem ŋadau. Ma kwahic dec iŋ kôm gwelenŋ ŋapaŋ, mbo lau naŋ danŋapêc tēŋ Anötö, naŋ ŋalôm. ³ Muŋ-nga, yac hoŋ dasa lēŋ danŋapêc-nga dawhiŋ ŋac. Ma mêtê atac ŋagalac-nga ti gauc sac-sac hoŋ naŋ meŋ akēŋ ŋalôm akwa, naŋ yac dakôm su. Tu dinaŋ-nga yac tac waê bu datap Anötö ndê atac ŋandê sa tōm ŋac lau dinaŋ. ⁴ Magoc Anötö iŋ Tawalô Ŋadau ma tac whiŋ yac ndu andô, ma tu dinaŋ-nga dec, ⁵ iŋ kêmwasiŋ yac ma gēm yac si. Mwasiŋ dau iŋ kēŋ tēŋ yac ŋambwa eŋ. Tēŋ ndoc dinaŋ yac gacgeŋ dambo datôm lau batê tu yac neŋ sac-nga, magoc iŋ kêmasaŋ lēŋ tu suc yac neŋ sac dau kwi-nga ma piŋ yac dōŋ danem damiŋ Kilisi, ma ŋalēŋ dinaŋ kwahic dec dambo taŋli ŋandô dawhiŋ Kilisi. ⁶ Anötö uŋ Yisu Kilisi sa ma kēŋ iŋ ndōc undambê, ma tu iŋ piŋ yac dōŋ tam damiŋ Kilisi-nga, dec tōm iŋ uŋ yac sa ma kēŋ yac dandōc undambê dawhiŋ Kilisi bocdinaŋ. ⁷ Iŋ kôm gēŋ hoŋ dinaŋ ŋahu bu iŋ tac whiŋ bu tōc mwasiŋ atu naŋ iŋ kēŋ tēŋ yac tu Yisu Kilisi-nga, naŋ asê tiawê tēŋ lau hoŋ tēŋ tēm hoŋ naŋ oc meŋ sa. Mwasiŋ atu dau hōc gêlêc gēŋ hoŋ su. ⁸ Bu Anötö gēm yac si naŋ ŋahu andô iŋ ndê mwasiŋ naŋ kēŋ ŋambwa tēŋ yac, ma datap sa tu yac neŋ dakēŋ whiŋ-nga. Ma yac

nenj dakênj whinj njahu yêc yac-nga dom, magoc njahu yêc Anötö ndê mwasiñ. ⁹ Inj gêm yac si tu yac nenj gwelenj njayham danj-nga dom. Tu dinanj-nga njalênj mba bu njamalac danj toc dau sa. ¹⁰ Bu Anötö dau ndê gwelenj piñ yac dônj tam daminj Kilisi, ma kôm yac dati lau wakuc bu dakôm mêtê njayham tidau-tidau nanj inj kêmasanj gwananj su tu bu dakôm-nga.

Kilisi piñ lau honj dônj

¹¹ Kwahic dec mac lau apa nanj dinami sêkôc mac yêc Israel-nga si tonj njalôm dom, nanj atap Anötö ndê mwasiñ atu sa su. Bocdinañ aö bu wandac mac bu gauc nem lênj nanj mac ambo muñ-nga lê. Lau Israel-nga nanj sênjuc ðpwac sêsê njamlic njatô su-nga, nanj sêpu mac ma sêsam mac bu lau sambuc, njahu bu mac anjuc pwac dinanj dom. Pwac dau hêganônj njamlic njambwa, ma inj gên nanj njamalac amba njambwa kôm. ¹² Gauc nem bu têtj ndoc dinanj mac awêkainj gên danj awhinj Anötö ndê lau Israel-nga dom. Pwac honj nanj Anötö kêmatinj whinj lau Israel-nga tu êmwasiñ njac-nga, nanj njadanj gic mac njawaê dom. Mac akênj batam njandô njayham nanj Anötö gic bata têtj lau Israel-nga, nanj danj dom, ma gacgenj ambo ahê A nôtö dau. Tu dinanj-nga mac ambo ahê Kilisi dau whinj. ¹³ Magoc mac lau nanj muñ-nga ambo ahê Anötö, kwahic dec mac ati Yisu Kilisi ndê lau. Anötö kêmasanj lênj bu mac atigasuc inj, tu dac nanj Kilisi kêc siñ-nga.

¹⁴ Bu kwahic dec yac lau honj datap yom malô sa su tu Kilisi-nga. Muñ-nga lau Israel-nga ma lau apa sêlic dandi sac-sac, gitôm tunjbôm atu kalhac njac njalhu ma whê njac kôc. Magoc Kilisi senj tunjbôm dau su ginja, ma kêtj lau tonj lu dau sêpitigenj. ¹⁵ Tunjbôm dau inj lau Israel-nga si yomsu, ma têtj ndoc Kilisi mbac ndu, nanj inj kêmasanj

senj wakuc tu lau sêtigasuc Anötö-nga, nanj hôc gêlêc yomsu ti njanagôlinj honj su. Inj kôm gên dau bu hê wamba tonj lu dau e sêti tonj wakuc ma tonj tigenj tu njac si sêkênj whinj inj-nga. ¹⁶ Ma tonj lu nanj inj kêtj pitigenj, nanj inj mbac ndu pi a gicso dau, bu hê wamba tonj tigenj dinanj têtj Anötö. Ma njac si mêtê sêkênj kisa dandi-nga, nanj inj gic ndu pi a gicso dau whinj. ¹⁷ Bocdinañ Kilisi menj ma kêtj njawaê njayham yom malô-nga têtj mac lau apa nanj ambo ahê Anötö, ma têtj yac lau Israel-nga nanj ambo ahê inj dom. ¹⁸ Ma Njalau tigenj wê yac lau Israel-nga ti mac lau apa honj datigasuc Damanj Anötö, tu gwelenj nanj Kilisi kôm-nga.

¹⁹ Tu dinanj-nga dec Anötö gêlic mac atôm lau apa tiyham dom. Magoc mac ati inj ndê lau solop, ma lau dabunj, awhinj yac lau Israel-nga. Yac honj datôm andu tigenj nanj inj bu kwê sa. ²⁰ Yêc andu dau lau propet ti aposel sêtôm danj ti lêlôm, ma Yisu Kilisi dau gitôm andu njalhô. ²¹ Ma Anötö piñ yac honj dônj tam daminj Kilisi, datôm andu njagên lêlôm honj, nanj inj gic dônj pi sac alhô ma danj ti lêlôm. Ma inj gêm gwelenj bu ndic têtj andu dau tiatu njapanj e ti lôm dabunj atu tu Pômdau-nga. ²² Yom dau hêganônj mac lau apa awhinj. Anötö piñ mac dônj awhinj yac lau Israel-nga tam daminj Kilisi, ma datôm andu nanj Anötö ndê Njalau ndoc njalôm.

3

Pol gêm akinj lau apa

¹ Njalênj dinanj Anötö kêmwasiñ mac lau apa, ma tu dinanj-nga dec aö Pol, gati Yisu Kilisi ndê njac gapocwalô-nga tu wanem gwelenj ma wanem mac sa bu atap mwasiñ dau sa. ² Mac anjô njawaê su, pi lênj nanj Anötö kêmasanj tu bu êmwasiñ mac lau gameñ apa-nga, dec kêyalinj aö sa bu wahoc yom dau asê têtj mac. ³ Bu yom pi Anötö ndê lênj

nem lau si-nga, naŋ muŋ-nga yêc siŋ dau, naŋ iŋ hoc asê têtj aö. Aö gato bapia ŋalhô apê têtj mac pi gêtj dau su. ⁴ Ma bapia naŋ kwahic dec gato, naŋ bu whê nem gauc sa pi Kilisi ndê gwelenj naŋ ŋahu yêc siŋ dau, naŋ Anötö hoc asê têtj aö. ⁵ Yom pi Kilisi dau iŋ tiawê têtj lau ŋamata-nga dom. Magoc kwahic dec Ŋalau Dabuŋ hoc asê têtj Anötö ndê aposel dabuŋ ma têtj lau propet. ⁶ Ma yom naŋ muŋ-nga yêc siŋ dau naŋ bocdec bu, mwasiŋ ŋayham hoŋ naŋ Anötö gic bata bu kêtj têtj yac, naŋ mac lau apa awêkaiŋ awhiŋ yac lau Israel-nga, ma yac hoŋ dati toŋ tigenj. Asa naŋ kêtj whiŋ Yisu Kilisi, naŋ oc tap mwasiŋ dau sa, tôm ŋawaê ŋayham whê sa têtj yac.

⁷ Anötö kêmwasij aö ma puc aö dônj ŋa iŋ ndê ŋaclai atu, ma bocdinaŋ dec gati iŋ ndê ŋgac akiŋ bu wahoc ŋawaê ŋayham dau asê. ⁸ Aö gati Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ si ŋgac ŋambu-nga, tigenj iŋ kêmwasij ma kêkiŋ aö bu wahoc ŋawaê ŋayham asê têtj mac lau apa, pi mwasiŋ atu naŋ datap sa yêc Kilisi. Mwasiŋ dau atu andô, ŋahu sip ŋalôm gi ma pi lôlôc gi, ma hôc gêlêc ŋamalac si gauc atu-tu hoŋ. ⁹ Ma iŋ kêkiŋ aö bu wawhê lau hoŋ si gauc sa pi Anötö ndê lêŋ nem lau si-nga, naŋ têtj hic baliŋ su yêc siŋ dau yêc Anötö naŋ kêtj undambê ti nom ma gêtj hoŋ. ¹⁰ Magoc kwahic dec Anötö tac whiŋ bu ŋaclai ti gôliŋ hoŋ naŋ sêmbo undambê ma sêmbo umbonj ŋasawa, naŋ oc sêŋyalê iŋ ndê gauc atu-tu. Iŋ piŋ lau apa ma lau Israel-nga dônj sêti gôlôwac dabuŋ tigenj, ma lêŋ dinaŋ tôc iŋ ndê gauc asê tiawê. ¹¹ Lêŋ dau iŋ gauc gêm tidônj muŋ su, ma kwahic dec yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi kôm ŋandô sa.

¹² Tu dakêtj whiŋ ti dasap Kilisi dônj-nga, dec gêtj daŋ kalhac yac ahuc bu datêtj Anötö dandi-nga dom, ma datigasuc iŋ ti atac pa su.

¹³ Bocdinaŋ aö watenj mac bu ahêgo daôm dom tu ŋawapac hoŋ naŋ gahôc tu mac-nga, bu gahôc tu bu mac ati lau tiwaê yêc Anötö anğô-nga.

Pol teŋ mbec tu lau Epesas-nga

¹⁴⁻¹⁵ Tu gêtj hoŋ dinaŋ-nga, dec aö gapônj haŋduc têtj Damaŋ Anötö, naŋ gêlic ŋayham bu hê ndê ŋaê pi lau undambê ti nom-nga hoŋ naŋ sêkêtj whiŋ Kilisi, ma sam ŋac bu iŋ ndê balêkoc. ¹⁶ Ma aö gateŋ Mwasij Ŋadau Anötö, bu kêtj ndê Ŋalau sip nem ŋalôm, bu puc mac dônj ŋa iŋ ndê ŋaclai atu. ¹⁷ Ma gateŋ iŋ bu kêtj Kilisi ndêc nem ŋalôm tu mac nem akêtj whiŋ-nga. Ma mêtê atac whiŋ-nga puc mac dônj bu alhac ŋaŋga, tôm a naŋ ŋawakac gacgeŋ sip nom ŋalôm gi. ¹⁸⁻¹⁹ Kilisi ndê atac whiŋ yac iŋ gêtj atu andô, naŋ tôm dom bu danem dôhônj, ma ŋahu hôc gêlêc gauc nom-nga hoŋ su. Magoc aö gateŋ Anötö bu kêtj ŋaclai ti gauc têtj mac bu aŋyalê Kilisi ndê atac whiŋ, awhiŋ lau dabuŋ hoŋ. Aö gateŋ mbec pi gêtj hoŋ dinaŋ, tu bu mac ati lau gwalam akwa akêtj whiŋ-nga naŋ Anötö ti ndê mwasiŋ ti ŋawasi ma ŋaclai atu nem mac hoŋ ahuc.

²⁰ Anötö ndê ŋaclai, naŋ gêm gwelenj yêc yac neŋ ŋalôm, naŋ ŋaclai atu andô. Yac datôm dom bu gauc nem me datenj gêtj daŋ, naŋ iŋ ndê ŋaclai oc tôm dom bu kôm ŋandô sa ŋagahô eŋ. ²¹ Tu dinaŋ-nga yac lau naŋ dambo gôlôwac dabuŋ ŋalôm, ma yac neŋ wakuc hoŋ naŋ bu sêŋkuc yac, naŋ dahoc Anötö ndê waê asê tu Yisu Kilisi-nga, tôm têtj hoŋ ndi. Yomandô.

4

Yac gôlôwac dabuŋ dapiŋ dauŋ dônj dati Kilisi ndê ŋandô

¹ Ŋalêŋ dinaŋ Anötö tac whiŋ mac ma kêgalêm mac sa bu ati iŋ ndê lau dabuŋ. Tu dinaŋ-nga dec aö, naŋ gati Pômdau ndê ŋgac gapocwalô-nga, waŋgilí mac bu asa

nem lèn gitèn ti dabuñ, ankc in ndê galem dau. ² Akôm nem gèn hoñ ti angwiniñ daôm, ma ti lèn malô. Akôc nem ñalôm dôn, ma giso bocke nañ asidôwai bu sêkôm tèn mac, nañ asuc kwi ma akôc ñac sa bu atôc nem mêtê atac whiñ-nga asê. ³ Ayob bu gèn dañ señ Nalau Dabuñ ndê gwelen piñ mac dôn-nga su dom. Ma bocdinañ in ndê yom malô oc piñ mac hoñ dôn bu ambo ti nem ñalôm tigen. ⁴ Yac dati Kilisi ndê ñandô tigen, ma Nalau tigen mbo yac tigen-tigen neñ ñalôm. Ma tu Anötö kègalèm mac sa awhiñ yac-nga, dec yac hoñ tañkwê mwasiñ atu tigen. ⁵ Tam akiñ Pômdau tigen, dakên whiñ yom ñandô tigen, ma busañgu tigen piñ yac hoñ dôn tam damiñ Yisu Kilisi. ⁶ Anötö tigen ti yac lau dakên whiñ-nga hoñ Damañ, ma in gêm gôliñ yac. In mbo yac hoñ ñalôm, ma puc yac dôn bu dakôm in ndê gwelen.

Kilisi kêmwasin yac tu bu dapo gôlôwac dabuñ sa-nga

⁷ Ma Anötö kêmwasin yac tigen-tigen ña mwasiñ ñalôm-nga tidau-tidau, tòm Kilisi gic sam tèn yac ñambwa. ⁸ Tòm Anötö ndê yom dañ, nañ sêto yêc bocdec bu:

In ku ndê ñacyo dulu ma wê ñac gitôm lau gapocwalô-nga, goc pi lólôc gi ma kêmwasin lau ña gèn ñayham-ñayham, nañ kên tèn ñac ñambwa. [BW 68:18]

⁹ Yom dau sôm bu in pi lólôc gi, dec whê sa bu in sip nom meñ muñ. ¹⁰ Ma in ñgac tigen dinañ, nañ sip nom meñ, nañ mbu pi lólôc gi mbo gameñ ñamata-nga andô yêc undambê, tu bu nem gôliñ gèn hoñ ma êmwasiñ in ndê lau hoñ êñlêc.

¹¹ Ma bocdinañ in kèyaliñ in ndê lau ñatô sa sêti aposel, ñatô sêti propet, ñatô sêti lau aheñ-nga, ñatô sêti ñacsakiñ, ma ñatô bu sêndôhôn Anötö ndê mêtê. ¹² In kêmwasin ti kèyaliñ ñac sa bu sêndôhôn ma sêpuc Anötö ndê lau dabuñ dôn e ñac hoñ sêkôm sakiñ tidau-tidau tu

bu sêpo gôlôwac dabuñ, nañ sêti Kilisi ndê ñandô, nañ sa-nga. ¹³ Ma yac hoñ dakôm neñ sakiñ tidau-tidau e yac neñ dakên whiñ ti gauc tañyalê Anötö ndê Atu-nga êñsôwec tiatu ma piñ yac hoñ dôn pitigen. Ma ñalên dinañ yac oc dati lau gwalam akwa dakên whiñ-nga ma dasa neñ lèn gitèn eñ tòm Kilisi dau.

¹⁴ Ma bocdinañ yac oc dambo datôm balêkoc tiyham dom. Ma lau nañ sêndôhôn yom tasan ma sêñsalê lèn bu sêtim yac ma sêkôm yac neñ dakên whiñ tisac, nañ oc sêtôm dom bu sêkôm yac atac lulu tòm gakoc nañ mbu kèyôc, me agatê nañ gwêc ñampon kênin gi ma meñ. ¹⁵ Magoc yac oc dati lau nañ dalhac ñañga ma dasap yom ñandô ti mêtê atac whiñ-nga dôn eñ. Ma dakôm gèn hoñ datôm lau gwalam akwa nañ dasap yac neñ ñagôlôn tigen, nañ Kilisi dôn. ¹⁶ Bu in dau piñ yac hoñ dôn dati in ndê ñandô, ma kêmwasin yac tigen-tigen tu bu danem akiñ asidôwai-nga ma dasap mêtê atac whiñ-nga dôn. Ma ñalên dinañ gôlôwac dabuñ oc êñsôwec tiatu-tiatu ndi.

Dasa neñ lèn tiwakuc

¹⁷ Tu dinañ-nga dec aô bu wasôm yom tèn mac wanem Pômdau anğô, ma wakac mac bu ambu atên lèn akwa tiyham dom. Ambo atôm lau nañ dangasuñ sambuc ñawaê ñayham ma sêsap gauc ti lèn ñandô mba-nga dôn ñapañ, nañ dom. ¹⁸ Ñasec kôm ñac si gauc ahuc. Ma sêsa lèn gauc mbasi-nga tu ñac si ñalôm ñadandi-nga, dec kalhac ñac ahuc bu sêtap Anötö ndê lèn sêndôc tali-nga sa dom. ¹⁹ Ñac maya dau dañ dom, ma sêkên dau sambuc tèn lèn ñalôm ñagalac-nga. Ñac si ñalôm kac ñac bu sêkôm mêtê ñadômbwi tidau-tidau ñapañ, ma ñac atac whiñ awa ti wapa hêc gêlêc.

²⁰ Magoc tèn ndoc mac anğô ñawaê ñayham pi Kilisi, nañ sêndôhôn mac bu asa lèn kain dinañ

dom. ²¹ Mac anğô yom pi Yisu ma akêñ whiñ in, ma sêndôhôn mac sêñkuc yom ñandô nañ ñahu yêc in. ²² Sêndôhôn mac su bu ahu lêtñ ñalôm akwa-nga nañ muñ-nga asa ambo, nañ siñ. Bu lêtñ dau kêgîlî mac bu asa lêtñ tasan ñalôm ñagalac-nga, nañ kôm mac nem lêtñ ambo-nga tisac, ma ac waê bu andiñam. ²³ Ma sêndôhôn mac bu anğkuc gauc wakuc nañ Anötö ndê Ñalau kêñ sip nem ñalôm, dec asa nem lêtñ tiwakuc. ²⁴ Asa lêtñ ñalôm wakuc-nga tôm mac asôc nem ñakwê wakuc sa. Anötö dau kêñ ñalôm wakuc têtñ yac, nañ in kêmasañ tu bu datôm in dau, ma tañkuc in ndê yom ñandô ti dasa neñ lêtñ dabuñ ma gitêtñ eñ.

²⁵ Tu dinañ-nga ahu yom tasan hoñ siñ, ma asôm yom ñandô eñ awhiñ daôm. Bu yac hoñ dambo datôm Kilisi ndê ñandô tigen, ma yac bu tañsau neñ asidôwai, dec oc señ yac neñ lêtñ dapiñ dauñ dôñ-nga popoc. ²⁶ Mac bu atac ñandê, nañ ayob daôm bu akôm sac dom. Yom atac ñandê-nga bu lhac mac ñasawa, nañ amasan têtñ acsalô dau dinañ, muñ su nañ ac ndi sip. ²⁷ Akêñ ñasawa têtñ Sadañ bu êntôm mac dom. ²⁸ Am asa nañ gêm kañ gêtñ, nañ hu siñ ma kôm gwelen ñayham ña amam bu nem daôm sa, ma nem lau nañ sêpônnda dau, nañ sa sêwhiñ.

²⁹ Ayob nem whamsuñ têtñ yom sac-sac hoñ. Asôm yom ñayham eñ, nañ tôm bu nem asidôwai sa ma puc ñac dôñ, ma mac nem yom oc êmwasiñ lau nañ sêñgô. ³⁰ Ayob daôm bu asa lêtñ gitêtñ ti dabuñ eñ, bu akêñ ñawapac têtñ Ñalau Dabuñ dom. Bu Anötö kêñ ndê Ñalau dau têtñ mac ti nem ñadalô, bu têtñ asê bu mac ati in ndê, ma bu wê mac asa nem lêtñ gitêtñ ti dabuñ eñ, e in kôc mac sa têtñ bêc ñambu-nga, awhiñ lau hoñ nañ in gêmlihi ñac su sêti in ndê. ³¹ Yom dalic dauñ sac-nga, yom atac ñandê-nga, mêtê dali dauñ sa ti

dasôm dauñ-nga, ma yom datigasec lau-nga, mêtê kaiñ dinañ hoñ nañ ahu siñ sambuc. ³² Ma ambo ti atac whiñ nem asidôwai hoñ, ma tamwalô ñac ti anem ñac sa. Ma asuc sac nañ asidôwai bu sêkôm têtñ mac, nañ kwi, tôm Anötö suc mac nem sac kwi tu Kilisi-nga.

5

¹ Bocdinañ asa nem lêtñ anğkuc Anötö ndê, atôm in ndê balêkoc atac whiñ-nga. ² Ma asa nem lêtñ ti atac whiñ asidôwai hoñ, tôm Kilisi tac whiñ yac ma kêñ dau sambuc ti da tu yac-nga, nañ Anötö gêlic gitôm da ñamalu ñayham.

³ Ayob daôm bu mêtê kaiñ bocdec dañ yêc mac ñasawa dom. Mêtê mockaiñ-nga, mêtê ñadômbwi tidau-tidau ma lau si mêtê sêpo awa ti wapa sa tu dau-nga. Bu lêtñ bocdinañ gic lau nañ sêti Anötö ndê lau dabuñ, nañ ñawaê dom. ⁴ Ma yom sac-sac ti yom gauc mbasi-nga ma yom mayañ-nga bocdinañ gic waê lau dabuñ dom. Magoc yom danem danje Anötö ti danem danje yac neñ asidôwai-nga dec gic yac ñawaê solop. ⁵ Bu mac anyalê pi ñandô bu Anötö oc kôc lau kaiñ bocdec sa dom. Lau mockaiñ-nga, lau nañ sêsa lêtñ ñadômbwi, ma lau nañ sêkêtñ awa ti wapa nom-nga kalhac si gauc ñamata ñapan, nañ gitôm ñac sem akiñ anötôi gwam. Lau nañ sêsa lêtñ kaiñ dinañ, nañ oc sêwêkaiñ si mala yêc Kilisi ma Anötö ndê gameñ undambê-nga dom andô. ⁶ Ayob daôm bu lau tasan si yom ñambwa-ñambwa êñsau mac pi lêtñ sac-sac dinañ dom. Anyalê ñapep bu lau dangapêc nañ sêsa lêtñ sac-nga, nañ oc sêtap Anötö ndê atac ñandê sa. ⁷ Tu dinañ-nga andic sôn daôm awhiñ ñac dom.

⁸ Bu muñ-nga mac asa lêtñ ñasec-nga, magoc kwahic dec mac akêñ whiñ Pômdau dec ati balêkoc gameñ ñawê-nga. Bocdinañ asa lêtñ ñawê-nga eñ andic ñawaê. ⁹ Ma lêtñ ñawê-nga ña-ñandô bocdec, dakôm

mêtê nayham tidau-tidau, dasa lêng gitên, ma dasap yom nandô dôn.
¹⁰ Bocdinañ akôc gauc pi mêtê bocke nañ gic Pômdau tandô nayham.
¹¹ Andic ahê lau nañ sêsap mêtê nasec-nga, nañ nandô nayham mbasi, nañ dôn. Asa lêng nawê-nga eñ, tu bu atôc asê tiawê bu ñac si mêtê dau in sac sambuc. ¹² Bu mêtê nañ lau sac sêkôm sêsinq-sêsinq sêmbo, nañ bu dasôm yom pi, dec oc kên maya yac atu andô. ¹³ Magoc Anötö ndê nawê pô gên hoñ dinañ, ma tôle gên nañ yêc sin dau, nañ nahu asê tiawê. ¹⁴ Tu dinañ-nga sêsôm yom gôlin dañ pi ñamalac nañ sap mêtê sac dôn ñapañ, nañ yêc bocdec bu, “Am ñgac nañ yêc bêc yêc, tampo sa ma tisa! Tisa akên lau batê-nga, ma Kilisi ndê nawê pô am.”

¹⁵ Bocdinañ dec ayob daôm bu asa lêng gauc mbasi-nga dom, magoc asa nem lêng ti gauc eñ. ¹⁶ Akôc gauc bu akôm mêtê nayham eñ, tôle nem tême ambo tamli-nga hoñ, bu yac dambo tême sac-nga ñalôm. ¹⁷ Tu dinañ-nga ambo ti nem gauc ñawa ma añaalê lêng nañ Pômdau tac whin bu dakôm-nga. ¹⁸ Anôm gên êñin mac-nga dom, bu lau nañ sêsa lêng dinañ sênnyain dau ti si gên hoñ. Magoc akên nem ñalôm sambuc têng Nalau Dabuñ bu nem mac ahuc. ¹⁹ Ma bocdinañ asôm yom nayham-nayham têng daôm tu apuc daôm dôn-nga, tôle mac atap sa yêc Buku Wê-nga ti Wê Dabuñ ma wê nañ Nalau dau kên têng mac. Anem wê, ma gauc nem wê tu ampinq Pômdau-nga yêc nem ñalôm tôle bêc hoñ. ²⁰ Ma gên hoñ nañ Damañ Anötö kên têng mac, nañ anem danje in ñapañ, tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi ndê ñaê-nga. ²¹ Asôle nem asidôwai ñapu tu bu atôc asê bu mac atoc Kilisi sa-nga.

Pol to yom pi lauwê ma ñgac

²² Mac lauwê tigen-tigen asôle nem ñgaci ñapu tôle asôle Pômdau dau ñapu. ²³ Nahu bu laungac sêti

lauwê si ñagôlôn, ñalêng tigen tôle Kilisi ti gôlôwac dabuñ nañ in gêm ñac si ma sêti in ndê nandô, nañ si ñagôlôn. ²⁴ Bocdinañ tôle gôlôwac dabuñ sêsôle Kilisi ñapu, dec mac lauwê asôle nem ñgaci ñapu tu gên hoñ-nga. ²⁵ Ma mac laungac, atac whin nem awhêi, ñalêng tigen tôle Kilisi tac whin gôlôwac dabuñ dec kéc ndê dac sin ma mbac ndu tu ñac-nga. ²⁶ In kôm gên dau tu bu êngwasin ñac si sac hoñ su e sêti lau dabuñ, ma busangu ti Anötö ndê yom kôm gên dau nandô sa. ²⁷ Ma in bu kên gôlôwac dabuñ sêlhac in añaô-nga tôle lau dabuñ ti ñawasi atu, nañ giso me mêtê sac me yom dañ yêc ñac-nga dom. ²⁸ Nalêng tigen dinañ mac laungac atac whin nem lauwê andic ñawaê. Atac whin ñac tôle mac atac whin daôm nem ñamlic. Asa nañ tac whin ndê awhê, nañ gitôle in atac whin dau. ²⁹⁻³⁰ Bu ñamalac dañ oc tec in dau ndê ñamlic dom, magoc yob ti gêm yaom ñapep tôle Kilisi kôm têng yac lau nañ dati in ndê nandô, nañ gôlôwac dabuñ. ³¹ Anötö sôm yom pi lauwê ma ñgac, tôle sêto yêc bocdec bu:

Tu dinañ-nga dec ñgac dañ oc hu damba lu dinda sin, ma sap in nawê dôn, ma inlu sêti gên tigen. *[Gen 2:24]*

³² Yom pi lauwê ma ñgac, aô gam dôhôn whin yom pi Kilisi ma gôlôwac dabuñ, ma yom dau nahu sip ñalôm gi. ³³ Magoc aô wasôm têng mac laungac tigen-tigen, bu atac whin nem awhêi tôle mac atac whin daôm. Ma mac lauwê hoñ atoc nem ñgaci sa.

6

Damba ti dindai ma balêkoc si yom ñatô

¹ Mac balêkoc, dañam wambu dinam ti damami tu Pômdau-nga, bu lêng dau in lêng gitên. ² Bu Anötö ndê yomsu nañ sôm bu, “*Toc damam*

lu dinam sa," naŋ yomsu ŋamata-ŋga naŋ Anötö gic bata yom dan whiŋ bocdec bu, ³ "Kôm bocdinaŋ, dec aö wanem mbec am nem lêŋ hoŋ, ma wandic têku nem têm mbo tamli yêc nom-ŋga."

⁴ Mac dambai, ayob daôm bu akôm nem balêkoc atac ŋandê dom. Magoc tôm têm hoŋ naŋ sêmbo sêwhiŋ mac, naŋ andôhôn ti anem la ŋac ŋalêŋ solop naŋ gic Pômdau ndê lau ŋawaê, e sêtiatu.

Lau akiŋ ma ŋadaui si yom

⁵ Mac lau akiŋ, danam wambu nem ŋadaui nom-ŋga, ma atoc ŋac sa ti asôc ŋac ŋapu ŋapep. Akôm ti nem ŋalôm sambuc, tôm mac am akiŋ Kilisi dau. ⁶⁻⁷ Ma gauc nem bu akôm tu bu nem ŋadaui sêlic mac ŋayham-ŋga ŋambwa lec dom. Mba. Mac nem ŋadaui bu sêmbo sêwhiŋ mac, me sêmbo dom, magoc anem akiŋ ŋapep eŋ. Anem akiŋ ŋac ti nem ŋalôm sambuc, bu Anötö tac whiŋ bu mac akôm bocdinaŋ. Akôm tôm mac am akiŋ Kilisi dau, ma tôm mac am akiŋ lau nom-ŋga tawasê dom. ⁸ Bu mac aŋyalê su, bu lau hoŋ oc sêtap si ŋagêyô sa yêc Pômdau, tu gêŋ ŋayham bocke naŋ sêkôm-ŋga. Lau naŋ sem akiŋ ŋadaui, ma lau naŋ sêkôm gwelen tu dau-ŋga, naŋ sêwhiŋ.

⁹ Ma mac ŋadaui, ayob nem lau akiŋ ŋalêŋ ŋayham eŋ. Asôm yom matôc-ŋga tu bu akac nem lau akiŋ tu sêkôm gwelen-ŋga, naŋ dom. Bu mac aŋyalê su bu Pômdau, naŋ ti mac nem ŋadau ma ŋac si ŋadau whiŋ, naŋ mbo undambê, ma iŋ oc toc ŋamalac dan sa hóc gêlêc dan dom, iŋ oc êŋsahê yac hoŋ ŋa saê tigenŋ.

Dandic siŋ ti Anötö ndê ŋaclai

¹⁰ Aneŋ yom ŋambu-ŋga bocdec. Tamkwê Pômdau ti ndê ŋaclai atu bu puc mac dôŋ alhac ŋaŋga. ¹¹ Asôc Anötö ndê wapa siŋ-ŋga hoŋ sa, dec oc tôm bu mac alhac ŋaŋga ma aku Sadaŋ ndê lêŋ tasan ti saê hoŋ dulu. ¹² Bu yac lau dakêŋ

whiŋ-ŋga neŋ ŋacyo dec ŋamalac nom-ŋga dom. Mba! Yac tac siŋ têt gôliŋ ti ŋaclai hoŋ naŋ sêmbo Sadaŋ ŋapu. Yomandô! Yac tac siŋ têt Sadaŋ ma têt iŋ ndê ŋalau sac naŋ sêmbo umbonŋ ŋasawa, ma sem gôliŋ lau sac têt têm ŋasec-ŋga dindec. ¹³ Tu dinaŋ-ŋga asôc Anötö ndê wapa siŋ-ŋga hoŋ sa, bu alhac ŋaŋga ma andic siŋ têt ndoc mac nem ŋacyo sac hóc asê mac. Ma ŋalêŋ dinaŋ ŋacyo dau ndê lêŋ dan oc tôm dom bu kôm mac aku sa. ¹⁴ Bocdinaŋ alhac ŋaŋga. Asap yom ŋandô dôŋ ŋapan bu puc mac dôŋ, gitôm piŋkap naŋ lau siŋ-ŋga sêkic pi ŋac si ŋampêbalê. Ayob daôm bu asa lêŋ gitêt eŋ, gitôm lau siŋ-ŋga sêyob si ŋabapo ŋa wapa siŋ-ŋga. ¹⁵ Amasaŋ daôm ŋapep tu ahoc ŋawaê ŋayham yom malô-ŋga asê, tôm lau siŋ-ŋga sêsôc atapa sa bu sêmasaŋ dau tu sêŋsêlêŋ-ŋga. ¹⁶ Ma asap nem akêŋ whiŋ dôŋ ŋaŋga tôm têm hoŋ, bu yob mac têt Sadaŋ, gitôm lau siŋ-ŋga si lautuc naŋ tiŋ ŋac, ma si ŋacyo si sôp ti ya hoŋ ndu. ¹⁷ Gauc nem ŋapan bu Anötö gêm mac si su, ma yom dau oc yob mac nem gauc gitôm guluŋ ain naŋ lau siŋ-ŋga sêuŋ tiŋ ŋagôlôn. Ma Anötö ndê yom tidôn yêc mac, bu yom dau ti ŋalau Dabuŋ ndê bien baliŋ bu andic siŋ-ŋga. ¹⁸ Akôc wapa siŋ-ŋga hoŋ dinaŋ, ma aten mbec têt Anötö ti ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai, ma andac iŋ bu nem mac sa tôm têm hoŋ. Anem ali, alhac ŋaŋga, ma aten mbec tu lau dabuŋ-ŋga tôm bêc hoŋ.

¹⁹⁻²⁰ Ma aten mbec tu aö-ŋga whiŋ. Anötö kêyaliŋ aö sa bu wahoc ŋawaê ŋayham asê pi iŋ ndê lêŋ nem lau si-ŋga, naŋ muŋ-ŋga yêc siŋ dau. Aten mbec bu Anötö puc aö dôŋ ma kêŋ yom ti gauc têt aö bu wawhê ŋawaê dau ŋahu sa ŋapep eŋ, ma ti neŋ atac pa su, tôm iŋ ndê atac whiŋ. Kwahic dec aö gandôc gapocwaló tu aö neŋ gwelen ŋawaê ŋayham-ŋga dinaŋ.

Pol gic bata ndê yom

²¹ Tikikus, yac neŋ asidôwa atac whiŋ-ŋga, ma Pômdau ndê ŋgac akiŋ ŋandô, naŋ oc têtŋ mac loc, bu ndic miŋ aneŋ yom ti gwelenŋ ŋawaê hoŋ têtŋ mac. ²² Aö waŋkiŋ iŋ têtŋ mac loc, tu bu ndic miŋ yac mba yom hoŋ têtŋ mac, ma bu êŋgilí mac bu alhac ŋaŋga.

²³ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi sêpuc mac asidôwai hoŋ dôŋ, bu asap mêtê atac whiŋ ti akêŋ whiŋ-ŋga dôŋ ŋaŋga, ma ambo ti yom malô. ²⁴ Anötö ndê mwasiŋ nem mac lau hoŋ naŋ atac whiŋ yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi, naŋ ahuc tôm têtŋ hoŋ ndi.

Pol ndê bapia têt lau Pilipai-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Pol gic lau nan sêmbô malac Pilipai kési ma hoc nawaê nayham asê têt nac, tòm dasam yêc Aposel 16:12-40. Tinambu in ndôc gapocwalô yêc malac Rom, ma têt ndoc dinañ in to bapia dindéc têt lau nan sêkêt whin Yisu yêc malac Pilipai.

Malac Pilipai in malac tiwaê, ma lau Rom-nga daêsam sêndôc dinañ tu sênem gôlin gameñ Masedonia-nga. Luk whê sa yêc Apo 16:13 bu têt ndoc Pol bu hoc nawaê nayham asê yêc malac Pilipai, nan in gauc gêm bu tap lau nan sêtoc Anötö sa yêc malac dau namakê. Tu dinañ-nga lau natô gauc gêm bu mboe lau Israel-nga si lôm wê-nga dan kalhac malac Pilipai têt têt dinañ dom, bu Pol sôc lau Israel-nga si lôm wê-nga yêc malac hon tu bu nem mêtê-nga.

Pol to bapia dindéc tu bu tôc in ndê atac nayham nahu asê, ma bu nem dançe lau Pilipai tu gêt nan sêkêt têt in tu sênem in sa-nga. Ma in whê in ndê lêt nan mbo-nga, nan sa têt nac, ma gic min pi in ndê gwelen. In kac lau Pilipai bu sêlhac nança, ma gêt nayham me sac bocke bu hóc asê nac, nan sêmbô ti atac nayham napan. Ma in kêt puc nac pi kêdôhônçwaga tasan.

Pol gic hu ndê bapia

¹ Pol lu Timoti, nan am akiñ Yisu Kilisi, ato bapia dindéc têt mac lau nan akêt whin Yisu Kilisi yêc malac atu Pilipai. Alu ato têt gôlôwac dabuñ si nagôlôn, ma têt lau nan sem akiñ gôlôwac dabuñ, ma têt Anötö ndê lau dabuñ hon. ² Mwasin ti yom malô akêt yac neñ Daman Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi têt mac.

Pol ten mbec ti gêm dançe Anötö

³ Têt hon nan aô gauc gêm mac, nan gam dançe aneñ Anötö tu mac-nga. ⁴ Tòm béc hon aô gateñ mbec têt Anötö tu mac hon-nga, ma gakôm ti atac nayham atu. ⁵ Nahu bu têt têt mac akêt whin tiwakuc e meñ têt kwahic dec, nan mac apuc aneñ gwelen nawaê nayham-nga dôn napan. ⁶ Ma aô gakêt whin bu Anötö, nan gic hu in ndê gwelen nayham yêc mac nem nalôm, nan oc ndic dabin gwelen dau ma puc mac dôn e Yisu Kilisi mbu meñ. ⁷ Aô gakôt gauc bocdinañ pi mac hon gac nawaê, nahu bu aô tac whin mac ma gauc gêm mac napan. Mac awêkain Anötö ndê mwasin awhin aô, ma alhac awhin aô napan. Mac alhac awhin aô têt têt nan aô gandôc gapocwalô, ma têt têt nan galhac tu wapuc nawaê nayham dôn ma wawhê sa bu yom nandô-nga, nan bocdinañ. ⁸ Ma aô wasôm yom nandô yêc Anötö ançô-nga, bu aô atac whin mac ndu andô, tòm Yisu Kilisi dau tac whin ti tawalô mac.

⁹ Ma aô gateñ mbec bu Anötö kôm mac nem gauc anyalê in-nga ti anyalê lêt nayham ma sac-nga ênsôwec tiatu. Ma gauc dinañ oc puc mac nem mêtê atac whin-nga dôn e ênsôwec tiatu bocdinañ. ¹⁰ Ma bocdinañ mac oc atôm bu ançahê gêt hon ma anyalê sac ma nayham. Asap nayham dôn napan ma bocdinañ têt Kilisi ndê béc mbu meñ-nga, nan mac oc atôm bu alhac in ançô-nga ti nem nalôm nawasi ma nem giso mbasi. ¹¹ Ma nalêt dinañ dec mêtê gitêt oc ti mac nem akêt whin Yisu Kilisi na-nandô. Ma mac nem lêt gitêt dinañ oc po Anötö ndê waê sa, ma lau daêsam oc sêmpin in tu mac-nga.

Pol ndê nahu mbo tali-nga yêc Kilisi

¹² O asidôwai, aô atac whin bu mac anyalê napep bu nawapac nan hóc asê aô, nan kalhac nawaê nayham ahuc dom, magoc gêm gwelen nawaê nayham-nga sa.

13 Bu lau hon nan sêmbô Sisa ndê andu kin-nga, ma lau hon yêc malac atu dindec, nan sênjalê bu aö gandöc gapocwalô tu Kilisi-nga. 14 Ma aö neñ gandöc gapocwalô puc asidôwai sêkên whin Pômdau-nga daêsam dôñ bu sêlhac nanga ma sêhoc Anötö ndê yom asê ti atac pa su, hóc gêlêc namata-nga lê su. 15 Asidôwai natô sêkôc gauc nayham pi aö ma tu dinañ-nga dec sêhoc Kilisi ndê nawae asê. Ma natô sêhoc nawae nayham asê bu nac sem lêmun aö ma sêkôm tu bu sêhoc gêlêc aö-nga. 16-17 Nac si nahu sem Kilisi nawae sa-nga solop dom, ma sêkôm tu sêpo dau sa-nga ma tu sêkên nawapac atu têt aö, pi sac aneñ nawapac gapocwalô-nga nahô. Magoc asidôwai nayham sêlhac sêwhin aö, nahu bu nac atac whin aö, ma sênjalê bu aö gandöc gapocwalô tu aneñ gwelen wapuc nawae nayham dôñ-nga. 18 Aö wasôm sake? Nac si nahu sêkôm gwelen-nga bu nayham me sac, nan gêt atu dom. Tigeñ aö galic gêt atu dan, nan bocdec bu, Kilisi ndê nawae tiapa, ma gêt dau kôm aö atac nayham atu. Ma aö wambo ti atac nayham napan, 19 nahu bu aö kayalê tidôn bu Yisu Kilisi ndê Nalau, ma mbec nan mac aten, nan lu-lu oc sênem aö sa yêc nawapac gapocwalô-nga. 20 Aö tac whin ma gakên batan bu aö oc mayan tu gêt dan-nga dom, magoc aö bu walhac ti neñ atac pa su, ma wapo Kilisi ndê waê sa, tôm aö gakôm napan e meñ têt kwahic dec. Aö bu wambo tanli me aö bu wambac ndu, magoc gêt atu tigeñ yêc, nan bu wapo Kilisi ndê waê sa. 21 Aö bu wambo tanli, dec wambo tu wapo Kilisi ndê waê sa-nga en, ma bu wambac ndu, dec wandi wambo wawhin in, nan oc êmwasiñ aö ênlêc. 22 Magoc aö bu wambo tanli, dec oc nditôm bu gwelen nan in kên sip aö aman, nan oc nandô sa. Aö galic señ lu dinañ, magoc kayalê lêt bu wasa-

nga, nan dom. 23 Señ lu dinañ kôm aö neñ nalôm gi lu. Aö tac whin bu wahu nom dindec sin, wandi wambo wawhin Kilisi. Señ dau nayham kêlêc. 24 Tigeñ aneñ nalôm kac aö bu wanem mac sa, ma bocdinañ aö bu wambo tanli, nan dec oc êmwasiñ mac ênlêc. 25 Aö gakên whin bu aö wambo nom wawhin mac hon tu bu wapuc mac nem akên whin dôñ, e alhac nanga ma ti atac nayham atu tu nem akên whin-nga. 26 Ma tu gêt hon dinañ-nga, dec mac oc apo Yisu Kilisi ndê waê sa ênlêc, ma atac nayham atu tu aö wambu wameñ ma wambo wawhin mac tiyham-nga.

27 Yom atu dec wasôm têt mac. Ayob daôm bu asa nem lêt hon ankcuc lêt gitên, nan gic lau nan sêkên whin Kilisi ndê nawae nayham, nan nawae. Ma bocdinañ aö bu waloc ma walic mac tiyham, me bu wançô nawae nambwa pi mac, goc wanjalê bu mac hon apiñ daôm dôñ, ma ambo ti nem nalôm tigeñ, ma alhac nanga tu apuc nawae nayham, nan mac akên whin, nan dôñ. 28 Ma aö oc wanjalê bu mac atöc daôm tu lau nan sêkên kisa mac-nga dom. Gêt dau oc töt asê bu mac atap Anötö ndê mwasiñ nem mac si-nga sa su, ma lau nan sêkên kisa mac, nan sic waê bu Anötö señ nac su sêninça. 29 Ançô su nan. Anötö kêmwasiñ mac tu Yisu Kilisi-nga. Tu dinañ-nga dec mac akên whin Yisu, ma gêt dan whin bocdec bu, mac ahóc nawapac tu in-nga whin. 30 Nawapac kain tigeñ mac alic aö gahóc mun-nga, ma kwahic dec mac ançô bu gahóc napan gambo, nan kwahic dec tap mac sa su bocdinañ.

2

Lau sêkên whin-nga si lêt

1 Mac ati Kilisi ndê lau, dec gêm mac sa, me mba? In ndê atac whin mac-nga kêtgilí mac bu atac whin nem asidôwai, me mba? Nalau

Dabuŋ kên mac nem ŋalôm pitigeŋ, me mba? Mac nem akên whiŋ Kilisi kêgılı mac bu tamwalô nem asidôwai ti anem ŋac sa, me mba? ² Bu bocdinaŋ, dec wandac mac bu ambo ti nem gauc pitigeŋ, ma ti nem ŋalôm tigeŋ, ma asap mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga dôn ŋapaŋ. Ambo bocdinaŋ, dec mac oc akôm aö atac ŋayham êŋlêc. ³ Mac lau tigeŋ-tigeŋ gauc nem daôm êŋlêc dom ma atoc daôm sa dom, magoc aŋgwiniŋ daôm ma atoc nem asidôwai sa hóc gêlêc daôm. ⁴ Akôc gauc pi lêŋ anem daôm sa-ŋga ŋapaŋ dom, magoc akôc gauc pi lêŋ anem asidôwai sa-ŋga.

Kilisi kêgwiniŋ dau, ma Anötö toc iŋ sa

⁵ Akôc gauc kaiŋ tigeŋ dinaŋ bu iŋ kêkuc Yisu Kilisi dau ndê lêŋ. ⁶ Bu Kilisi iŋ Anötö ŋandô. Tigeŋ iŋ gauc gêm bu kôc ŋaclai ti ŋawasi atu tôm Anötö dau ndê, naŋ dôn ma mbo gitôm Anötö dau ŋapaŋ dom. ⁷ Iŋ gêlic ŋayham bu hu gêŋ undambê-ŋga hoŋ dinaŋ siŋ, ma ti ŋgac akiŋ ŋambwa. Iŋ meŋ mbo nom, ma lau nom-ŋga sêlic iŋ gitôm ŋac dau si daŋ. ⁸ Iŋ kêgwiniŋ dau ma daŋga wambu têŋ Damba e tôm iŋ mbac ndu. Yomandô. Iŋ mbac ndu pi a gicso dau gitôm ŋgac sac daŋ. ⁹ Tu iŋ ndê lêŋ hoŋ dinaŋ-ŋga dec Anötö toc iŋ sa kêlêc, ma kên ŋaê ti waê têŋ iŋ naŋ hóc gêlêc ŋaê ti waê hoŋ su. ¹⁰ Ma tu dinaŋ-ŋga aŋela ma ŋamalac ti gêŋ hoŋ naŋ sêmbo undambê ma sêmbo nom me nom ŋalôm, naŋ oc sêtoc Yisu ndê ŋaê sa ma sêpôn haduc têŋ iŋ. ¹¹ Ma ŋac hoŋ oc sêhoc yom asê ma sêsôm asê bu yomandô, Yisu Kilisi iŋ Pômdau. Ma ŋalêŋ dinaŋ ŋac oc sêtoc Damaŋ Anötö ndê waê sa.

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêtôm ŋawê nom-ŋga

¹² O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. Têŋ têm aö gambo gawhiŋ mac, naŋ aö galic bu mac daŋam wambu Anötö

ŋapep. Ma kwahic dec aö g ambo gawhiŋ mac dom, ma gaŋgô ŋawaê bu mac akôm bocdinaŋ hóc gêlêc ŋamata-ŋga su. Asap nem lêŋ dinaŋ dôn ŋapaŋ andic ŋawaê. Atoc Anötö sa ma atôc iŋ, ma asa nem lêŋ hoŋ tôm iŋ atac whiŋ. Ma ŋalêŋ dinaŋ iŋ ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga, naŋ mac atap sa su, naŋ oc ti gêŋ ŋandô mbasi-ŋga dom. ¹³ Bu Anötö dau ndê ŋaclai gêm gwelenŋ yêc mac nem ŋalôm, tu bu kôm mac atac tec lêŋ bocke naŋ so iŋ ndê atac whiŋ. Ma ŋaclai dau oc nem mac sa bu asa nem lêŋ aŋkuc iŋ ndê atac whiŋ. ¹⁴ Gêŋ hoŋ naŋ mac bu akôm, naŋ ayob daôm bu atucdiŋ me aseŋ daôm pi dom. ¹⁵ Ma ŋalêŋ dinaŋ mac oc ambo ti nem ŋalôm ŋawasi ma giso mbasi. Bu mac ati Anötö atui awhê ma ŋgac, ma ambo nom ambo lau sac naŋ si lêŋ daŋ solop dom, naŋ ŋalôm. Magoc mac akôm mêtê solop eŋ andic ŋawaê, bu ambo lau dau ŋalôm atôm ya ŋawê naŋ pô gameŋ têŋ ôbwêc. ¹⁶ Ma ŋalêŋ dinaŋ oc nem lau dau sa tu bu sênyalê yom ŋandô naŋ tôc seŋ dandôc taŋli-ŋga asê, naŋ mac asap dôn ambo. Ma tu dinaŋ-ŋga gwelenŋ naŋ gakôm yêc mac-ŋga oc ŋandô mbasi dom, ma têŋ ndoc Kilisi mbu meŋ, naŋ mac oc ati aneŋ ŋahu wapo dauŋ sa-ŋga. ¹⁷⁻¹⁸ Gwelenŋ ti sakiŋ naŋ ti mac nem akên whiŋ ŋa-ŋandô, naŋ gitôm da ŋayham naŋ mac akên têŋ Anötö. Ma lau Rom-ŋga bu sêkic yom bu sêkêc aneŋ dac siŋ, dec oc tôm da daŋ tiyham naŋ sêkêc sac mac nem da dau ŋahô. Tigeŋ aö neŋ atac ŋayham tu mac-ŋga oc pacndê dom, aö oc wambo ti atac ŋayham eŋ. Ma mac bocdinaŋ, ambo ti nem atac ŋayham awhiŋ aö.

Pol bu êŋkiŋ Timoti têŋ Pilipai ndi

¹⁹ Pômdau Yisu bu lic ŋayham, dec gakêŋ batanŋ bu ŋasawa sauŋ aö oc waŋkiŋ Timoti têŋ mac loc. Aö atac whiŋ bu waŋgô ŋawaê pi mac, oc kôm aneŋ ŋalôm tigahô. ²⁰ Aö

bu wan̄kiñ in, ñahu bu ñamalac dañ tòm in mbo dom, nañ kên ndê ñalôm sambuc tu nem yaom mac-nga. ²¹ Bu lau daêsam gauc gêm Yisu Kilisi ndê gwelenj hóc gêlêc dom, magoc gauc gêm dau si gên hóc gêlêc su. ²² Magoc Timoti ndê lêng ti sakinj ña-ñandô ñayham mac alic su, ma anyalê bu in gêm akinj aô gitôm in dau damba, tu puc gwelenj ñawaê ñayham-nga dôn. ²³ Bocdinañ têng ndoc aô bu walic señ bocke ñac oc sêkôm têng aô, nañ aô gauc gêm bu wan̄kiñ in têng mac loc ñagahô. ²⁴ Ma aô gakênj whinj bu Pômdau dau oc nem aô sa, ma ñasawa saunj aô daunj oc watêng mac waloc bocdinañ.

Pol sôm bu êñkinj Epaprodaitas têng ñac ndi

²⁵ Muñ-nga mac anjô bu aô gandöc ti ñawapac, dec anjkinj Epaprodaitas bu nem aô sa. In gêm gwelenj whinj aô gitôm anej asidôwa ñandô, ma kalhac gitôm ñgac sinj-nga ñayham tu kôm gwelenj ñawaê ñayham-nga. Kwahic dec aô gauc gêm tidôn bu wan̄kiñ in mbu têng mac loc ñagahô. ²⁶ In tac whinj ñandô bu lic mac hoñ tiyham, ma in kêyalê bu mac anjô ñawaê pi in ndê gêm bac, dec kôm in ñalôm ñawapac tu mac-nga. ²⁷ Bu gêm bac dau kôm in yham dom, kêpiñ bu in mbac ndu. Tigenj Anötö tawalô in ma kôm in ñayham sa. Ma Anötö tawalô aô bocdinañ, bu Epaprodaitas bu mbac ndu ma hu aô sinj, dec oc kên ñawapac atu dañ tiyham têng aô. ²⁸ Tu dinañ-nga dec anej ñalôm kac aô bu wan̄kiñ in mbu têng mac loc, ma mac oc atac ñayham bu alic in tiyham, ma anej ñalôm ñawapac oc tigahô bocdinañ. ²⁹ Tu Pômdau-nga dec akôc in sa ti atac ñayham atu têng ndoc in hóc asê mac. Aô wasôm têng mac bu atoc in ma lau nañ sêtôm in, nañ sa ñapep. ³⁰ Bu in kênj dau sambuc ma töc dau dom bu mbac ndu tu Kilisi ndê gwelenj-nga. Bu in gêm akinj aô gêm

mac hoñ anjôm, e kêpiñ bu in mbac ndu.

3

Ñahu andô dati lau gitênj yêc Anötö anjô-nga

¹ A neñ asidôwai, aô bu wasôm yom ñatô têng mac whinj bocdec bu. Ambo ti atac ñayham ñapañ tu mac ati Pômdau ndê lau-nga. Yom nañ kwahic dec aô bu wato, nañ gato kainj tigenj têng mac muñ su, magoc aô galic ñayham bu wato tiyham, tu bu wapuc mac dôn bu yom tasanj kôm mac nem akênj whinj tisac dom. ² Ayob daôm ñapep têng lau sac nañ sêkac mac bu asôc ðpwac sêsê laungac ñamlic ñatô su-nga ñapu. Ñac sêtôm giam pôm ma atac whinj bu sêkôm mac nem ñamlic tisac ñambwa. ³ Ñac gauc gêm bu pwac sêsê ñamlic-nga dinañ kôm ñac sêti Anötö ndê lau solop. Magoc mba. Pwac dinañ ña-ñahu andô hêganônj yac lau nañ tam akinj Anötö tôm Ñalau Dabuñ gêm gôlinj yac. Yac neñ ñahu dapo daunj sa-nga sip gên nañ ñamalac ñambwa sêkôm têng yac ñamlic, nañ dom, magoc sip gwelenj nañ Yisu Kilisi kôm yêc yac neñ ñalôm-nga.

Kilisi tigenj ti Pol ndê ñahu po dau sa-nga

⁴ Lau ñatô gauc gêm bu Anötö oc kôc ñac sa tu gênj ñamlic-nga. Oc tôm bu wapo daunj sa pi gênj kainj dinañ whinj, ma aô bu wakôm dec anej ñahu wapo daunj sa-nga hóc gêlêc lau hoñ si su. ⁵ Bu sêsê anej ñamlic ñatô su têng anej bêc ti-8-nga kêkuc lau Israel-nga si pwac. Aô Israel si dañ, nañ gasa akênj Benjamin ndê tonj. Aô kayalê abanj si yom Hibu ti gêbôm hoñ. Aô kakuc lau Palêsai si lêng sêsôc Moses ndê yomsu hoñ ñapu-nga. ⁶ Aô gakênj daunj sambuc tu gênj bocke nañ gakôm, tôm nañ muñ-nga gakênj kisa lau sêkênj whinj Yisu-nga ti neñ ñalôm sambuc. Ma yêc ñamalac anjô-nga aô gatôm ñgac

gitên tu kakuc Moses ndê yomsu hon ñapep-nga.

⁷ Muñ-nga aö gapo dauñ sa ma gauc gêm bu Anötö oc kôc aö sa tu gên dinañ-nga, tigen kwahic dec aö kayalê Kilisi, dec tañkwê gên dinañ ñadañ bu nem aö sa tiyham lec dom. ⁸ Yomandô. Kwahic dec aö gatap mwasiñ atu andô sa, tu kayalê Yisu Kilisi-nga, ma tu aneñ Pômdau in-nga. Ma aö tañkwê in tigen bu nem aö sa. Tu dinañ-nga dec galic gên ñatô hon gitôm gên ñambwa ma gên ñagolop, ma gahu siñ su tu bu Kilisi tigen ti aneñ ñahu gapo dauñ sa-nga. ⁹ Aö bu wasap Kilisi tawasê dön ñaŋga, ñahu bu Anötö kôc aö sa ma gêlic aö gitôm ñgac gitên tu gakên whiñ Kilisi-nga, ma tu kakuc lên yomsu-nga dom. Yomandô. Anötö kêmwasin aö ñambwa, dec sam aö bu ñgac gitên tu gakên whiñ Kilisi-nga. ¹⁰ Aö tac whiñ bu wañyalê Kilisi ti Anötö ndê ñaclai atu, nañ uñ Kilisi sa akên lau batê-nga. Ma wañkuc in ndê lên hóc ñandê ti mbac ndu-nga. ¹¹ Ma aö gakên batan bu oc wañkuc in ndê lên tisa akên lau batê-nga bocdinañ.

Pol yêm dau su ñandô tu bu êñkuc Kilisi-nga

¹² Ñalên dinañ aö tac whiñ ndu andô bu wañyalê Kilisi ti wañkuc in-nga, tigen aö wasôm bu aö gac dabiñ neñ lên hon tu wañkuc in-nga su lec dom. Mba. Magoc Yisu Kilisi kôc aö dön ma gêm aö k wi tu bu wati in ndê, ma tu dinañ-nga dec aö gayêm dauñ su tu bu wañyalê ti wañkuc in ñapep eñ, gakôm gitôm ñgac nañ kêtî ñaŋga bu tap in ndê ñaôli sa. ¹³ Asidôwai, aö kayalê bu aö gac dabiñ lên dau su dom. Magoc aö gakôm gên tigen bocdec bu, aö wañlhiñ gên nañ yêc aö dômwên-mbu nañ siñ, ma wakôm ñaŋga bu wakôc gên nañ yêc aö aŋôn ndô-nga, ¹⁴ gitôm ñgac nañ kêtî ñaŋga ma gêm neneñ bu hóc asê batiñ pacndê-nga ma tap ndê ñaôli sa. Ma ñaôli nañ aö gayêm dauñ su bu

wakôc, ma Anötö kêgalêm aö sa ma piñ aö dön gam damiñ Yisu Kilisi tu bu watap sa-nga, nañ mwasiñ dandöc tañli yêc undambê-nga.

Dasa neñ lên bambaliñ dom

¹⁵ Yac lau nañ dati gwalam akwa dakên whiñ-nga, nañ tañkuc gauc tigen dinañ dandic ñawaê. Ma mac bu gauc nem yom ñatô so aneñ, nañ Anötö oc tôc tiawê tên mac. ¹⁶ Magoc lên nañ Anötö tôc tên yac lau dakên whiñ-nga su, nañ dasa dandic ñawaê. ¹⁷ O asidôwai. Aneñ lên ti mac hon nem dôhôn aŋkuc-nga. Ma tamtiñ lau nañ sênkuc aö neñ lên, ma aŋkuc ñac bocdinañ. ¹⁸ Aö gasôm yom dinañ, ñahu bu lau daêsam sêsa si lên bambaliñ, dec tôc asê bu sêlic Yisu ndê mbac ndu pi a gicso dau gitôm gên ñambwa, ma sêtôm ñacyo yom ñandô-nga. Aö gasôm yom dau tên mac têm ñatô su, ma kwahic dec wasôm tiyham ti tañsulu eñ. ¹⁹ Lau kain dinañ sic waê bu sêninga. Ñac gauc gêm gên nom-nga gitôm gên daneñ ti danôm-nga kêlêc, ma bocdinañ dec gên dau ti ñac si pômdau. Magoc gên nañ sêlic bu ñayham ma sêtoc dau sa pi, nañ dalic bu gên mayañ-nga. ²⁰ Yac neñ malañ ñandô yêc undambê. Ma yac dakên batan ti dahôn yac neñ †Ñgac Nem Yac Si-nga bu mbu akên undambê meñ, nañ Pômdau Yisu Kilisi dau. ²¹ In kôc ñaclai atu gitôm bu kên gên hon sêsôc in ndê gôliñ ñapu, ma in oc nem yac neñ ñamlic waêmba kwi ti ñamlic wakuc ma ti ñawasi atu, ña ñaclai tigen dinañ.

4

Pol gêm la lau Pilipai

¹ Tu dinañ-nga dec aneñ asidôwai, aö wasôm tên mac bu alhac ñaŋga ti asap nem akên whiñ Pômdau dön. Aö atac whiñ mac ndu andô, ma gakên batan bu walic mac tiyham. Aneñ gwelen ña-ñaôli ñayham ti neñ atac ñayham ñahu, nañ mac daôm.

² Aö gangô bu mac nem awhê lu, nañ Yuodia lu Sintike sêsen dau. Aö bu wasôm têtj inlu bu sêmasañ yom nañ yêc inlu ñasawa, ma sêmbo ti si ñalôm tigen tu inlu sêkêñ whiñ Pômdau-nga. ³ Ma aneñ silip ñayham Sisigus,* aö bu wandac am bu nem awhê lu dinañ sa, ñahu bu muñ-nga inlu sem gwelen tu sêpuc ñawaê ñayham dôn-nga sêwhiñ aö ma Klemen ti aneñ asidôwai ñatô, nañ si ñaê hoñ yêc Anötö ndê Buku Tanli-nga.

⁴ Tu mac ati Pômdau ndê lau-nga dec wasôm têtj mac bu ambo ti atac ñayham ñapañ. Aö wasôm tiyham bu ambo ti atac ñayham ñapañ. ⁵ Asap lêtj malô dôn tu bu lau hoñ sênyalê bu yac lau dakêñ whiñ-nga neñ mêtê dau dinañ. Gauc nem bu ndoc kêpiñ bu Pômdau mbu meñ.

⁶ Ahêgo daôm tu gêtj dañ-nga dom. Ñawapac bocke nañ tap mac sa, nañ atôc têtj Anötö sip nem mbec ñalôm, ma andac in bu nem mac sa. Ma anem danje in tu gêtj hoñ-nga. ⁷ Ma Anötö ndê yom malô oc nem mac lau nañ in piñ mac dôn am damiñ Yisu Kilisi, nañ ahuc, ma nem gôliñ mac nem gauc ti ñalôm. Bu Anötö ndê yom malô in gêtj atu andô, hôc gêlêc ñamalac hoñ si gauc.

⁸ O aneñ asidôwai. Aö wasôm yom dañ tiyham. Yom bocke nañ yomandô, ma gêtj bocke nañ gêtj tiwaê ma gêtj solop ma ñawasi, gêtj nañ gic lau hoñ tandô ñayham, ma gêtj ñayham datoc sa-nga, ma mêtê ti yom ma gauc hoñ nañ gitêtj eñ, nañ wasôm têtj mac bu gauc nem lhac nem gauc ñapañ. ⁹ L êñ ti sakiñ bocke nañ aö kadôhôn ti gac dulu têtj mac, me mac anjô y êc aö me alic aö gakôm, nañ akôm andic ñawaê. Ma Yom Malô Ñadau Anötö dau oc mbo whiñ mac.

Pol gêm danje lau Pilipai

¹⁰ Muñ-nga mac am aö sa, magoc ñasawa lê e meñ têtj kwahic dec, mac atap señ dañ sa tu anem aö sa tiyham-nga dom. Kwahic dec mac gauc gêm aö ma ankiñ gêtj tu anem aö sa-nga, ma gêtj dinañ kôm aö atac ñayham atu, ma kapiñ Pômdau tu mac am aö sa-nga. ¹¹⁻¹² Aö gato yom dinañ tu gapônda dauñ-nga dom. Mba. Aö kayalê têtj gapônda dauñ-nga, ma kayalê têtj gandôc mwasiñ ñalôm-nga. Aö bu neñ gêtj mba ma gêtj yô aö, me bu neñ gêtj daêsam ma waneñ hôc aö dôn, tigen wahêgo dauñ dom. Ñahu bu aö kadôhôn dauñ su bu ñayham me sac bocke bu tap aö sa, nañ aö oc wambo ti atac ñayham eñ. ¹³ Kilisi kêtj ñaclai têtj aö bu wakôm gêtj hoñ, ma tu dinañ-nga dec aö gatôm bu wambo ti atac ñayham eñ.

¹⁴ Bocdinañ, aö bu wapônda dauñ, dec wambo ti atac ñayham eñ, magoc mac akôm mêtê ñayham ma gauc gêm aneñ ñawapac dec ankiñ gêtj tu anem aö sa-nga. ¹⁵⁻¹⁶ Mac lau Pilipai-nga anyalê su bu têtj ndoc mac anjô ñawaê ñayham tiwakuc, ma aö galom malac atu Tesalonika, nañ mac ankiñ gêtj tu anem aö sa-nga têtj ñatô. Ma têtj têtj nañ gahu mac nem gameñ Masedonia-nga siñ, nañ gôlôwac dabuñ malac ñatô-nga sêkêñ gêtj dañ tu sênem aö sa-nga dom. Mac tamwasêm. ¹⁷ Aö tac whiñ bu mac asap nem mêtê akêñ gêtj-nga dinañ dôn ñapañ. Aö gasôm yom dau tu bu wakac mac bu akêñ gêtj têtj aö-nga lec dom, magoc aö kayalê bu mac bu asap nem lêtj amwasiñ aö ma lau ñatô-nga dôn, dec lêtj dau oc êmwasiñ mac hôc gêlêc su ô. ¹⁸ Kwahic dec aö gapônda gêtj dañ dom. Gêtj nañ mac ankiñ têtj aö ma Epaprodaitas kêtj têtj aö gêm mac anjôm, nañ daêsam

* **4:3** Sisigus - yom dau yêc Yom Grik, ma danem kwi bu 'ñamalac nañ kôm gwelen whiñ ndê silip.' Lau ñatô gauc gêm bu yom dau in ngac Pilipai-nga dañ ndê ñaê, ma lau ñatô gauc gêm bu in ñaê dom, magoc Pol to yom dau hêganôn ñamalac dañ nañ kôm gwelen whiñ in.

ɲandô dec gêm aõ sa kêlêc. Gêɲ dau gitôm da ɲamalu ɲayham naɲ Anötö tac whiɲ, ma gic iɲ tandô ɲayham. ¹⁹ Anötö, naɲ yob aõ ɲapaɲ, iɲ Mwasin ti ɲawasi atu ɲadau, ma Yisu Kilisi ti ɲahu datap iɲ ndê mwasin atu sa-ɲga. Ma aõ kayalê bu gêɲ bocke naɲ mac apônda, naɲ yêc iɲ ndê mwasin atu ɲalôm, ma iɲ oc kêɲ têtɲ mac. ²⁰ Bocdinaɲ dapo Damaɲ Anötö ndê waê sa tôm têtɲ hoɲ ndi. Yomandô.

Pol gic bata iɲ ndê bapia

²¹ Akêɲ aneɲ acsalô têtɲ lau dabuɲ hoɲ naɲ sêkêɲ whiɲ Yisu Kilisi yêc malac Pilipai. Asidôwai naɲ sêmbo sêwhiɲ aõ, naɲ sêkêɲ si acsalô têtɲ mac bocdinaɲ. ²² Ma Anötö ndê lau dabuɲ hoɲ naɲ sêmbo malac dindec, naɲ boc-dinaɲ. Ma lau sêkêɲ whiɲ-ɲga naɲ sem gwelenɲ sêmbo Sisa ndê andu, naɲ gauc gêm mac hôc gêtêc.

²³ Mwasin akêɲ Pômdau Yisu Kilisi puc mac nem gatôm dôɲ.

Pol ndê bapia têt lau Kolosi-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Malac Kolosi yêc gameŋ Esia-nga, magoc Pol dau in gêm mêtê yêc malac Kolosi dom. Têt ndoc in gêm mêtê mbo malac Epesas, naŋ ngac Kolosi-nga dan ñaê Epapras ngô ma kêt whiŋ, ma tiŋambu Epapras mbu gi hoc ñawaê ñayham asê yêc ndê malachu Kolosi (1:7; 4:12), ma lau ñatô sic hu sêkêt whiŋ Yisu. Tiŋambu Epapras ndôc gapocwalô whiŋ Pol (Pilemon 23), ma gic miŋ têt Pol pi lau sêkêt whiŋ-nga yêc malac Kolosi.

Pol to bapia dindéc ma sôm têt lau Kolosi-nga bu in gêm danŋe Anötö tu ñac si sêkêt whiŋ-nga, ma in tôc lêt ñayham daêsam têt lau sêkêt whiŋ-nga tu sêŋkuc-nga. Ma in to yom ñatô bu whê lau Kolosi si gauc sa pi yom ñandô. Nahu bu lau ñatô sêŋsôn ñac pi lau nom-nga si lêt ñatô (2:4, 8, 16-23), ma ñac sêtoc Kilisi sa ñapep dom, ma bocdinaŋ in tôc asê bu Anötö kêt gêt hon sêsôc Kilisi ñapu (1:15-20; 2:9-15).

Pol gic hu ndê bapia

¹ Aô Pol, naŋ gati Yisu Kilisi ndê aposel kêkuc Anötö ndê atac whiŋ, lu yac neŋ asidôwa Timoti ato bapia dindéc. ² Ato têt mac asidôwai naŋ andôc malac atu Kolosi, mac lau dabuŋ naŋ akêt whiŋ Kilisi. Mwasiŋ ti yom malô akêt Damaŋ Anötö têt mac.

Pol teŋ mbec tu lau Kolosi-nga

³ Tôm bêc hon yac atet mbec têt Anötö, yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi Damba, ma am danŋe in tu mac-nga. ⁴ Nahu bu yac angô ñawaê bu mac akêt whiŋ Yisu Kilisi ñaŋga, ma atac whiŋ Anötö ndê lau dabuŋ hon. ⁵ Mac nem akêt whiŋ ti atac

whiŋ ñahu sip mwasiŋ atu naŋ mac akêt batam ambo, naŋ Anötö po sa gwanaŋ tu mac-nga yêc undambê. Yom pi gêt dau mac angô muŋ su, têt ndoc sêhoc yom ñandô ñawaê ñayham-nga asê têt mac. ⁶ Ñawaê ñayham dau têt mac meŋ, ma mac angô ti anyalê yom ñandô pi Anötö ndê mwasiŋ atu. Têt ndoc mac angô tiwakuc e meŋ têt kwahic dec, naŋ ñawaê ñayham dau gêm ñandô ma tiapa yêc mac nem gameŋ. Ma ñalêt tigeŋ in gêm ñandô ma tiapa ma gêm gameŋ naŋ lau Rom-nga sem gôliŋ, naŋ ahuc. ⁷ Ñawaê dau Epapras kêtôhôn têt mac. In yac neŋ ngac atac whiŋ-nga naŋ gêm gwelen whiŋ yac, ma ngac akiŋ ñandô naŋ gêm akiŋ Kilisi tu mac-nga. ⁸ Ma in gic miŋ têt yac pi mac nem lêt atac whiŋ asidôwai-nga naŋ Nalau Dabuŋ kêt têt mac.

⁹ Tu dinaŋ-nga têt bêc ñamata-nga naŋ yac angô mac nem ñawaê e meŋ têt kwahic dec, naŋ yac atet mbec tu mac-nga ñapaŋ. Yac andac Anötö bu kêt gauc têt mac e anyalê Nalau Dabuŋ ndê lêt tidôn. Ma ñalêt dinaŋ mac oc anyalê lêt naŋ Anötö tac whiŋ bu yac dasa-nga, naŋ ñapep eŋ. ¹⁰ Yac atet mbec bu mac asa nem lêt gitêt, bu tôc asê bu mac ati Pômdau ndê lau, ma in oc lic mac nem lêt hon ndic in tandô ñayham. Yac atet mbec bu mac nem akêt whiŋ oc nem ñandô ñayham yêc gwelen hon naŋ mac akôm, ma bu mac nem gauc anyalê Anötö-nga êŋsôwec tiatu. ¹¹ Anötö ndê ñaclai ti ñawasi atu kêt ñaŋga têt mac bu akôm gêt hon, ma ñawapac bu tap mac sa, dec mac atôm bu alhac ñaŋga ma ahôc ti atac pa su. Ma ambo ti atac ñayham, ¹² ma anem danŋe Damaŋ Anötö, naŋ gic dabiŋ mac e atôm bu awêkaiŋ in ndê gameŋ ñawê-nga awhiŋ in ndê lau dabuŋ hon. ¹³ In kêtgaho yac su yêc ñaclai ñasec-nga, ma kêt yac dambo in ndê Atu naŋ in atac whiŋ ñandô, naŋ ndê

gôlinj napa. ¹⁴ Ma Anötö kêmwasinj yac, dec gêmlihi yac ti kêgapwêc yac su yêc sakinj mêtê sac-nga, ma suc yac neñ sac kwi. Ma datap mwasiñ atu dau sa yêc inj ndê Atu dau.

Kilisi ti ndê gwelenj

¹⁵ Lau danj sêlic Anötö dom, magoc inj Atu Kilisi gêm inj anjô ma tôc inj asê têtj yac. Inj tinjamata gêtj hoñ nanj Anötö kêtj. ¹⁶ Bu gêtj undambê-nga ti gêtj nom-nga hoñ nanj Anötö kêtj, nanj kêtj ña Kilisi. Gêtj nanj dalic ña tanônj, ma gêtj nanj tôm dom bu dalic ña tanônj, gitôm anjela me ñalau me gôlinj ma ñaclai tidau-tidau, gêtj hoñ dinanj Anötö kêtj ña Kilisi ma kêtj tu Kilisi-nga. ¹⁷ Inj tinjamata gêtj hoñ, ma gêtj hoñ si ñahu sêmbo-nga yêc inj. ¹⁸ Ma inj gêm gôlinj gôlôwac dabuj. Inj ti ñagôlônj, ma gôlôwac dabuj sêti inj ndê ñandô. Ma inj muñ gôlôwac dabuj bu ti ñgac ñamata-nga bu tisa akêtj lau batê-nga. Ma bocdinañ gêtj danj hôc gêlêc inj su dom. ¹⁹ Bu Anötö gêlic ñayham bu kêtj dau sambuc sip Atunjgac ñalôm ma mbo whinj inj. ²⁰ Ma inj kêkinj Atu dau sip nom meñ bu hê wamba ñamalac ma gêtj nom-nga ti gêtj undambê-nga hoñ têtj Anötö. Ma kwahic dec ñamalac sêtôm bu sêmbo Anötö anjô-nga ti yom malô, tu Atunjgac ndê dac nanj kêc sinj pi a gicso-nga.

²¹ Muñ-nga, mac ambo ahê têtj Anötö. Mac ambo atôm inj ndê ñacyo tu gauc ti mêtê sac-sac nanj yêc mac-nga. ²² Magoc inj dau kêmasanj lêtj bu Kilisi sip nom meñ ti ñamalac ma mbac ndu, tu bu hê wamba mac têtj Anötö tiyham. Ma inj tac whinj bu kêtj mac alhac inj anjô-nga atôm lau dabuj nanj nem giso ti yom mbasi. ²³ Mac bu alhac ti akêtj whinj ñanja ma akêtj batam Anötö ndê mwasiñ nanj ñawaê ñayham tôc asê têtj mac, ma ahu sinj dom, dec mac oc atap mwasiñ dau sa. Ñawaê ñayham dau mac anjô su, ma sêhoc asê yêc gameñ hoñ nanj yêc lau Rom si gôlinj

napu, nanj bocdinañ. Ma aö Pol gati ñgac akinj ñawaê ñayham dau-nga.

Pol whê ndê gwelenj ñawaê ñayham-nga sa

²⁴ Ñandê bocke nanj aö gahôc tu wapuc mac nem akêtj whinj dôñ-nga, nanj gahôc ti atac ñayham eñ. Ma aö kayalê bu aö gac waê bu wahôc ñandê ñapanj, tu gwelenj nanj aö gakôm tu bu wapo Kilisi ndê ñandô, nanj gôlôwac dabuj sa-nga. M agoc aö oc wahôc e wandic dabinj gêtj hoñ nanj Kilisi kêyalinj sa bu wahôc. ²⁵ Aö gakôm gwelenj gam akinj gôlôwac dabuj, kakuc lêtj nanj Anötö dau kêmasanj dec kêyalinj aö sa tu mac-nga, ma kêkinj aö bu wahoc ñawaê ñayham asê e Anötö ndê yom tiapa yêc gameñ hoñ. ²⁶ Têtj ñamata-nga e meñ, yom pi Anötö ndê lêtj nem lau si-nga, nanj ñahu yêc sinj dau têtj lau nom-nga. Magoc kwahic dec inj tôc asê tiawê têtj inj ndê lau dabuj. ²⁷ Inj tac whinj bu lau dabuj sênjalê yom nanj muñ-nga yêc sinj dau, nanj bocdec bu. Inj bu êmwasiñ mac ñlau gameñ apa-nga bu atap inj ndê ñawasi atu sa, dec kêtj Kilisi sip nem ñalôm. Ma gêtj dinanj ti mac nem ñahu akêtj batam bu atap inj ndê ñawasi sa-nga.

²⁸ Yac ahoc Kilisi ndê ñawaê ñayham asê, ma Anötö kêtj gauc ñayham têtj yac bu akêtj puc ti andôhônj lau sêkêtj whinj-nga hoñ. Ma yac akôm bocdinañ tu bu andic dabinj ñac hoñ e akêtj ñac sêlhac Anötö anjô-nga sêtôm lau gwalam akwa sêkêtj whinj Kilisi-nga. ²⁹ Ma aö gakôm gwelenj ti gahôc ñandê atu, tu bu wakôm gêtj dau ñandô sa-nga, ña Kilisi dau ndê ñaclai nanj gêm gwelenj ñanja yêc aö neñ ñalôm.

2

¹ Aö gawhê neñ gwelenj sa têtj mac, ñahu bu aö atac whinj bu mac anjyalê bu aö gayêm dauñ su ñandô tu mac-nga, ma tu lau Laodisia-nga, ma tu lau sêkêtj whinj-nga hoñ nanj sêlic aö

anjôn dom-nga, nan bocdinañ. ² Aö tac whiñ bu mêtê atac whiñ-nga piñ mac hoñ dôñ, ma puc mac dôñ bu alhac ñaŋga. Ma yom pi Anötö ndê lêñ nem lau si-nga nan muñ-nga yêc siñ dau, nan aö tac whiñ bu mac aňyalê tidôn andô, e kôm mac alhac ti akêñ whiñ ñaŋga eñ. Yom dau hêganônñ Kilisi. ³ Bu yom ti gauc nan atu andô ma tôm bu êmwasiñ yac-nga, nan Anötö gêm ahuc yêc iñ-nga.

⁴ Aö gawhê yom hoñ dinañ sa têtñ mac, ñahu bu aö gatec bu lau ñatô sêmbac yom mac ma sêñsau mac. ⁵ Bu aö dauñ gambo gawhiñ mac dom, tigeñ yêc aneñ ñalôm aö gauc gêm mac ñapañ. Ma aö atac ñayham atu, bu kayalê bu mac akêñ whiñ Kilisi ñaŋga, ma asa nem lêñ hoñ ñapep.

Dasa neñ lêñ tiwakuc tu Kilisi-nga

⁶ Mac akôc Yisu Kilisi sa su ti mac nem Pômdau, dec akêñ iñ tiñamata nem lêñ hoñ. ⁷ Akôc ñaŋga yêc iñ tôm a nan ñawakac gacgeñ sip nom ñalôm gi. Ma iñ ndê ñaclai po mac nem akêñ whiñ sa bu alhac ñaŋga, alhac yom ñandô nan sêndôhônñ têtñ mac, nan ñahô. Ma yom anem danje Anötö-nga nem mac ahuc tôm bêc hoñ. ⁸ Ayob daôm ñapep bu lau tasan si yom ñambwa-ñambwa êñsônñ mac nem gauc ma êñgaho mac su yêc yom ñandô e ati lau gapocwalô-nga lec dom. Ñac si yom dau ñahu kêkuc abuñgaci si lêñ ti mêtê nom-nga ñambwa, ma meñ akêñ Kilisi ndê dom.

⁹ Bu Anötö kêñ dau sambuc sip Kilisi ñalôm, ma meñ mbo nom gitôm ñamalac. ¹⁰ Kilisi dau iñ gôlinñ ti ñaclai hoñ ñadau. Ma tu mac nem akêñ whiñ piñ mac dôñ am damiñ iñ-nga, dec Anötö ndê mwasiñ gêm mac ahuc. ¹¹ Kilisi kôm lau Israel-nga si ðpwac sêsê ñamlic ñatô su-nga ñandô sa pi mac lau nan ati iñ ndê. Gêñ dau hôc asê kêkuc ñamalac si lêñ sêsê ñamlic-nga dom, magoc Kilisi dau kôm

gwelenñ yêc mac nem ñalôm gitôm iñ sê mac nem mêtê sac ñalôm akwa-nga su giñga. ¹² Busaŋgu nan mac alinñ, nan piñ mac dôñ am damiñ Kilisi, tôm sêñsuhunñ mac awhiñ iñ, ma Anötö uñ mac sa awhiñ iñ. Gêñ dau ñandô sa tu mac akêñ whiñ Anötö, nan uñ Kilisi dau sa akêñ lau batê-nga, nan ndê ñaclai.

¹³ Muñ-nga, mac ambo atôm lau batê tu mac nem sac-nga, ma tu mac asap mêtê ñalôm akwa-nga dôñ ñapañ-nga. Tigeñ Anötö suc mac nem sac hoñ kwi, ma kôm mac ati lau ambo tamli tiyham-nga awhiñ Kilisi. ¹⁴ Tu yac tangilî Anötö ndê yomsu-nga, dec yac datôm lau nan si bapia tốp-nga yêc, ma datôm dom bu dandic tốp dau, dec tac waê bu datap matôc sa. Magoc Anötö kôc bapia tốp-nga dau su yêc yac, ma gic pi a gicso dau whiñ Kilisi. ¹⁵ Ma Kilisi ndê mbac ndu pi a gicso dau ti lêñ bu Anötö ku Sadañ ti ndê ñalau ma ñaclai sac hoñ dulu, gitôm ñgac bata siñ-nga nan kôc ñacyo si wapa siñ-nga hoñ su, ma wê ñac gitôm lau gapocwalô-nga bu tôc asê tiawê bu ñac si ñaclai pacndê sambuc.

Yom pi ñagôlinñ nom-nga

¹⁶ Tu dinañ-nga dec lau ñatô bu sêñgôlinñ yom pi mac tu gêñ nan añ ti anôm-nga, me tu om nan lau sêlic tôm wake me ayô me yala-ñg a, me tu bêc Sabat-nga, nan aňgô ñac si yom dom. ¹⁷ Bu gêñ hoñ dinañ gitôm gêñ ñagatu ñambwa nan dalic muñ su, ma tiñambu ñandô meñ hôc asê. Ma ñandô dau, nan Kilisi. ¹⁸ Lau ñatô sêñkuc lêñ ñalôm akwa-nga ma sêtoc dau sa tu ñac si lêñ sem akiñ Kilisi-nga. Ñac sêsôm bu sêpu dau ñandô, ma sem akiñ añela kêkuc gêñ ñatô nan sêyêc mbê ma sêlic. Lau kainñ dinañ bu sêpu mac ma sêsôm bu mac nem a kêñ whiñ iñ gêñ ñandô mbasi-nga, dec akôc ñac si yom sa dom. ¹⁹ Bu lau kainñ dinañ sêsap Kilisi, nan ti gôlôwac dabuñ hoñ si ñagôlinñ, nan dôñ dom. Iñ tawasê piñ yac hoñ dôñ dapitigeñ,

ma gôlôwac d abunj kêsôwec ña ñaclai nanj Anötö dau kênj.

²⁰ Anjô su nanj. Têj ndoc ñamalac d anj mbac ndu, nanj ñagôlinj ti ñaclai nom-ñga gêm gôlinj inj tiyham dom. Ma tu Anötö pinj mac dônj am daminj Kilisi-ñga, dec tôm mac ambac ndu awhinj inj. Bocdinañ tu sake-ñga mac ambo atôm lau nanj sêhêgo dau pi ñagôlinj nom-ñga? ²¹ Lau kainj dinañ sic yao gêj tidau-tidau ma sêsôm bocdec bu, “Akôc dom, anej ti anôm dom, ma amasec dom.” ²² Yom kainj dinañ kêkuc gauc ti ñagôlinj nanj lau nom-ñga sêndôhônj, ma hêganônj gêj têm kwahic dec-ñga nanj tanj ti danôm ma gêj dau mej ginja. ²³ Lau nanj sêsôc ñagôlinj kainj dinañ ñapu, nanj sênkuc gauc ñamalac-ñga tu lêj sênem akinj Anötö-ñga ti sêngwininj dau-ñga ma lêj sêkênj wapac pi dau ñamlic-ñga. Sêtoc lêj dau sa gitôm lêj ti gauc atu, ma gauc gêm bu oc ndic Pômdau tandô ñayham. Magoc mba. Lêj dau hêganônj gêj awê-ñga ñambwa, ma oc tôm dom bu nem ñac si ñalôm kwi e sêhu lêj ñalôm ñagalac-ñga sinj.

3

Kilisi ti yac nej dambo tanjli ñahu

¹ Anötö unj mac sa awhinj Kilisi, ma kwahic dec inj ndöc Anötö ndê andô-ñga yêc undambê. Tu dinañ-ñga dec asa nem lêj ti tamkwê gêj undambê-ñga enj. ² Gauc nem gêj nom-ñga ênlêc dom. Gauc nem gêj undambê-ñga hóc gêlêc. ³ Bu mac ambac ndu su awhinj Kilisi, ma mac nem ñahu ñ andô ambo tamli awhinj Kilisi-ñga, nanj yêc sinj dau yêc Anötö-ñga. ⁴ Têj ndoc mac nem tamli ñahu Kilisi dau mej hóc asê, nanj Anötö oc têt mac nem lêj ambo tamli-ñga asê tiawê, ma mac oc alhac awhinj Kilisi ti ñawasi atu.

Lêj ñalôm akwa-ñga

⁵ Bocdinañ ahu mêtê sac honj nanj mej akênj ñalôm akwa, nanj sinj. Mêtê dau gitôm mac nem ñacyo

dau nanj kalhac senj andöc tamli-ñga ahuc, bocdinañ andic inj ndu. Mêtê kainj bocdec ahu honj sinj, mêtê mockainj-ñga, mêtê ñadômbwi, ma mêtê sac-sac ñalôm ñagalac-ñga. Ma ayob daôm bu anjuc lau nanj sêkênj awa ti wapa nom-ñga kalhac si gauc ñamata ñapanj, nanj dom. Bu lêj dau gitôm ñac sem akinj anötö gwam. ⁶ Lau honj nanj sêsa lêj kainj dinañ, oc sêtap Anötö ndê atac ñandê sa. ⁷ Muñ-ñga, mac daôm akôc gauc tôm ñac lau dinañ sêkôc, ma anjuc ñac si mêtê sac. ⁸ Magoc kwahic dec ahu mêtê sac honj sinj. Atac ñandê têt lau me alic ñac sac dom, ñalôm li sa dom, ma ayob nem whamsunj bu asôm yom sac-sac apu lau-ñga ti yom mayañ-ñga dom. ⁹ Ma asôm yom tasanj têt nem asidôwai dom. Gauc nem bu mac ahu lêj ñalôm akwa-ñga sinj su, dec akôm mêtê kainj dinañ tiyham dom. ¹⁰ Ma asa nem lêj ti ñalôm wakuc. Bu Anötö, nanj kêmasañ ñamalac bu sênem inj anjô sêmbo nom, nanj gêm gwelenj pi mac mbo, tu bu mac atiwakuc, ma tu bu mac anjyalê inj ti ndê lêj gitênj tidônj. ¹¹ Ma yac lau nanj dasa lêj wakuc dinañ, nanj dahêgo dauñ tu yac nej ñahu nom-ñga tiyham dom. Yac bu lau Grik me lau Israel-ñga, gai me lau anjô batac, lau nanj tanjuc pwac sêsê ñamlic-ñga me tanjuc dom, lau akinj ñambwa me lau nanj dau sêmbo si gêj, nanj Anötö gauc gêm lêj honj dinañ ñadanj hóc gêlêc su dom. Gêj tigenj nanj gêj atu têt inj, nanj Kilisi pinj yac honj dônj dati inj ndê.

Lêj ñalôm wakuc-ñga

¹² Anötö tac whinj mac ma kêyalinj mac sa ati inj ndê lau dabunj. Tu dinañ-ñga dec asap mêtê ñayham bocdec dônj gitôm mac asôc ti nem ñakwê. Tamwalô lau ma atac apu ñac ti nem ñalôm sambuc, anjwininj daôm, asa lêj malô, ma akôc nem ñalôm dônj. ¹³ Asa nanj ndê asidôwa kôm sac têt inj, nanj kôc ndê ñalôm

dôñ bu hôc ñawapac dau, ma suc in ndê sac kwi. Asuc sac nañ asidôwai sêkôm têt mac nañ kwi, tôm Pômdau dau suc mac nem kwi. ¹⁴ Ma asap mêtê atac whiñ-nga dôñ, bu mêtê dau piñ mêtê ñayham-ñayham hoñ dôñ sêpitigeñ. ¹⁵ Kilisi ndê yom malô nem gôliñ mac nem ñalôm. Bu Anötö kêgalêm mac sa bu ati gôlôwac dabuñ tigeñ, nañ yom malô dau piñ mac dôñ. Ma anem danje Anötö ñapañ. ¹⁶ Kilisi ndê yom ñandô nem mac nem ñalôm ahuc sambuc, dec kêñ gauc ñayham têt mac bu anem la ti andôhôn têt daôm. Anem wê yêc Buku Wê-nga, ti wê dabuñ ma wê ñatô nañ Ñalau Dabuñ kêñ têt mac, bu ampin Anötö ma anem danje in ti nem ñalôm sambuc. ¹⁷ Gêñ hoñ nañ mac akôm ti yom hoñ nañ asôm, nañ akôm tu Pômdau Yisu ndê ñaê-nga. Ma anem danje Damañ Anötö tu Kilisi-nga.

Damba ti dindai ma balêkoc si ñagôliñ ñatô

¹⁸ Mac lauwhê, asôc nem ñgaci ñapu, bu lêtñ dinañ gic waê lauwhê nañ sêkêñ whiñ Kilisi. ¹⁹ Ma mac laungac, atac whiñ nem lauwhê ma atigasec ñac dom. ²⁰ Balêkoc, mac danam wambu yom hoñ nañ dinam ti damami sêsôm têt mac. Bu lêtñ dinañ gic Pômdau tandô ñayham. ²¹ Mac dambai, ali nem balêkoc si ñalôm sa dom. Ayob ñac ñapep tu bu ñac lic ñakam sa e sêtec lêtñ ñayham lec dom.

Lau akiñ ma ñadaui si ñagôliñ

²² Mac lau akiñ, asôc nem ñadaui nom-nga si yom hoñ ñapu. Anem akiñ tu bu mac nem ñadaui sêlic mac ñayham-nga ñambwa lec dom. Mba. Mac nem ñadaui bu sêmbo sêwhiñ mac me sêmbo dom, magoc akôm nem gwelêñ hoñ ñapep eñ. Anem akiñ ti nem ñalôm sambuc, ma atôc asê bu mac atoc Pômdau sa. ²³ Akôm gêñ hoñ ti nem ñalôm sambuc eñ, gitôm mac am akiñ Pômdau, ma tôm mac am akiñ

lau nom-nga tawasê dom. ²⁴ Mac anyalê su bu mac am akiñ Kilisi mac nem Pômdau, ma in oc kêñ mac awêkaiñ nem gêñ lêtñsêm yêc undambê ti mac nem ñagêyô ñayham. ²⁵ Magoc asa nañ kôm giso, nañ oc tap ndê ñagêyô sa. Ma Anötö oc toc ñamalac dan sa hôc gêlêc dan dom. In oc êñsahê yac hoñ ña saê tigeñ.

4

¹ Mac ñadaui, anyalê ñapep bu mac daôm nem Ñadau mbo undambê, ma bocdinañ ayob nem lau akiñ ñapep, ma ñaôli bocke nañ gic ñac ñawaê, nañ akêñ têt ñac.

Pol gêm la lau Kolosi-nga

² Anem ali ma asap mêtê daten mbec-nga ti danem danje Anötö-nga dôñ ñaŋga. ³ Ma aten mbec tu yac-nga whiñ, bu Anötö lêt gatam su têt yac bu ahoc in ndê yom asê, ma bu awhê yom pi Kilisi nañ muñ-nga yêc siñ dau, nañ sa tiawê. Tu Kilisi ndê yom dinañ-nga dec aô gandöc gapocwalô. ⁴ Aten mbec bu Anötö puc aô dôñ bu wakôm neñ gwelêñ ñapep, ma wawhê yom dau sa yêc awê eñ. ⁵ Asa nem lêtñ ambo lau sêkêñ whiñ dom-nga ñalôm ti gauc eñ. Ma añsalê lêtñ tu bu atôc Kilisi têt ñac tôm bêc hoñ. ⁶ Akôc gauc ñapep pi yom asôm-nga bu asôm yom êmwasiñ lau ti nem ñac sa-nga, ma aô lau si yom ñalêtñ ñayham.

Pol sôm bu êñkiñ Tikikus lu Onesimus sêtêñ Kolosi sêndi

⁷⁻⁸ Kwahic dec aô bu wañkiñ yac neñ asidôwa ma ñgac atac whiñ-nga Tikikus têt mac loc. In kalhac ñaŋga ma gêm akiñ Pômdau whiñ aô. Aô wañkiñ in loc bu ndic miñ aneñ yom, ma asidôwai gameñ dindêc-nga si yom hoñ têt mac. Ma in oc nem malô mac nem ñalôm. ⁹ Ma aô wañkiñ Onesimus, nañ mac nem dan ma yac mba asidôwa atac whiñ-nga nañ kêñ whiñ ñaŋga eñ, whiñ Tikikus têt mac loc. Inlu oc

sêndic miŋ yom gameŋ dindéc-ŋga hoŋ têt mac.

gauc nem aö. Anötö ndê mwasiŋ whiŋ mac hoŋ.

Pol kêt ndê acsalô têt lau ŋatô

¹⁰ A ristakus, naŋ ndöc gapocwalô whiŋ aö, naŋ kêt ndê acsalô têt mac, ma Banabas ndê têtŋac Mak kôm acsalô têt mac bocdinaŋ. Mak bu hóc asê mac, dec akôm tôm aö gasôm têt mac muŋ su, ma akôc iŋ sa. ¹¹ Ma Jisas, ŋac naŋ sêsam iŋ ndê ŋaê daŋ bu Justus, naŋ kêt ndê acsalô têt mac whiŋ. Naŋ lau tö dinaŋ sêmbo sêwhiŋ aö ma sem malô aneŋ ŋalôm. Naŋ lau Israel-ŋga naŋ sêkêt whiŋ Kilisi, ma sem gwelen sêwhiŋ aö ma yac ahoc ŋawaê pi Anötö ndê gôliŋ asê. Lau Israel-ŋga daêsam sêmbo sêwhiŋ aö dom, ŋac lau tö dinaŋ solop. ¹² Ma Epapras, Kilisi ndê ŋac akiŋ, naŋ mac daôm nem daŋ, naŋ kêt ndê acsalô têt mac bocdinaŋ. Iŋ tôm bêc hoŋ teŋ mbec tu mac-ŋga bu mac alhac ŋaŋga atôm lau gwalam akwa akêt whiŋ-ŋga, ma asa nem lêŋ hoŋ tôm Anötö tac whiŋ. ¹³ Aö wasôm yom ŋandô têt mac bu iŋ yêm dau su ŋandô tu mac-ŋga ŋapaŋ, ma tu lau sêkêt whiŋ-ŋga naŋ sêmbo malac Laodisia ma malac Hierapolis-ŋga bocdinaŋ.

¹⁴ Luk, dokta naŋ yac atac whiŋ, lu Demas sêkêt si acsalô têt mac whiŋ. ¹⁵ Akêt yac mba acsalô têt asidôwai Laodisia-ŋga, ma têt lau sêkêt whiŋ-ŋga naŋ sêkac sa yêc Nimpa ndê andu tu sêlic om-ŋga, ma têt Nimpa dau bocdinaŋ.

¹⁶ Têt ndoc sêsam bapia dindéc têt mac su, naŋ akêt têt gôlôwac dabuŋ yêc Laodisia bu ŋac sêsam whiŋ. Ma bapia naŋ aö gakêt têt ŋac, naŋ sêkêt têt mac asam bocdinaŋ. ¹⁷ Asôm têt Akipus bu sap sakiŋ naŋ Pômdau kêt sip iŋ amba, naŋ dôŋ, ma kôm ŋapaŋ e ndic dabiŋ.

¹⁸ Aneŋ ŋaê Pol dec, gato ŋa aö dauŋ amaŋ. Aö gacgeŋ gandöc gapocwalô, dec wandac mac bu

Pol ndê bapia namata-nga têtj lau Tesalonika-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Tesalonika inj malac atu dan nan yêc gamej Masedonia-nga. Pol inj ngac namata-nga bu hoc nawae nayham asê yêc Tesalonika (Apo 17:1-9). Inj mbo whinj nac bêc daêsam dom, ma lau Israel-nga nan sêkênj whinj Yisu dom yêc malac dau, nan sem lêmunj inj ma sêkênj kisa inj, dec inj kôlhô gi. Magoc lau Tesalonika-nga nan sic hu sêkênj whinj Pômdau, nan sêsap si sêkênj whinj dônj nanga, e nawae nayham gi tiapa yêc gamej honj dinanj (1:8).

Tinjambu Pol gauc gêm nac napan ma kêkinj Timoti bu mbo whinj nac ma êndôhônj nac, ma bu lic nac sêmbo nalênj bocke (3:1-5). Ma Timoti mbu têtj Pol gi tiyham, ma gic minj pi nac si lêtj nayham (3:6-10). Nawae dau kôm Pol tac nayham sambuc, dec inj to bapia dindéc têtj nac.

Pol to yom natô têtj lau Tesalonika-nga, bu puc nac dônj bu sêsap mêtê nayham dônj ma sêtimêtê dau napep. Inj whê lau batê si sêtisa nalênj sa têtj nac, bu nem malô nac ma sêtanj lau nan sêmbac ndu su, nan ênlêc dom. Ma inj to yom pi mêtê nayham-nayham daêsam nanj gic lau sêkênj whinj-nga nawae.

Pol gic hu ndê bapia

¹ Aô Pol, ma Sailas lu Timoti, ato bapia dindéc têtj gôlôwac dabun malac Tesalonika-nga, mac lau nan akênj whinj Damanj Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi. Pômdau ndê mwasiinj ti yom malô têtj mac honj.

Pol tac nayham tu lau Tesalonika si mêtê-nga

² Tôm bêc honj yac atenj mbec, ma am danje Anötö tu mac honj-nga. ³ Têm honj yac atenj mbec têtj Damanj Anötö, nanj yac gauc gêm mac nem mêtê nayham. Mac akôm gwelenj nayham tu mac nem akênj whinj-nga, ma akôm gêtj daêsam bu anem akiinj asidôwai, tu mac nem mêtê atac whinj lau-nga. Ma mac akênj batam bu Pômdau Yisu Kilisi oc mbu menj, dec mac alhac nanga enj. ⁴ O asidôwai nanj Anötö tac whinj mac ndu andô. Yac anjyalê su bu Anötö kêgalêm mac sa ati inj ndê. ⁵ Nahu bu têtj ndoc yac ahoc nawae nayham asê têtj mac, nanj yom dau menj nambwa dom, magoc menj ti Anötö ndê nyclai. Ma Nalau Dabun puinj nawae dau dônj sip nem nalôm, e mac akênj whinj nanga enj. Ma mac daôm anjyalê mêtê nanj yac akôm, bu anem mac sa têtj ndoc yac ambo awhinj mac.

⁶ Nawapac daêsam tap mac sa, magoc Nalau Dabun puc mac dônj, dec akôc nawae nayham sa ti atac nayham atu. Nalênj dinanj mac apuc yac mba wananj, ma apuc Pômdau ndê wanja bocdijnanj. ⁷ Mac nem lêtj dinanj ti dôhônj nayham, bu lau sêkênj whinj-nga yêc gamej Masedonia ti Akaya-nga honj sêlic ma sênkuc. ⁸ Ma mac nem lêtj nayham kôm Pômdau ndê nawae nayham tiapa yêc gamej Masedonia-nga ma gamej Akaya-nga tawasê dom. Lau yêc gamej honj sêngô nawae bu mac akênj whinj Anötö. Bocdijnanj gitôm dom bu yac asôm yom danj bu awhê mac nem lêtj sa têtj lau. ⁹ Lau dau sic minj yom honj pi mac nem lêtj nayham. Sic minj bu mac akôc yac sa nalênj nayham, ma mac ahu anötöi gwam sinj, ma anem daôm kwi bu anem akiinj Anötö nanj Anötö njandô, ma mbo tali napanj. ¹⁰ Ma kwahic dec mac akênj batam inj ndê Atu Yisu bu mbu akênj undambê menj. Inj Yisu nanj Anötö unj inj sa akênj lau batê-nga. Yisu dau dinanj dec kêgaho yac su yêc Anötö ndê

atac nandê, nan oc men sa tiawê têt bêt nambu-nga.

2

Pol ndê gwelen yêc Tesalonika

¹ O asidôwai, mac anyalê bu yac ac mac kêsi nambwa dom, magoc gwelen nan akôm têt mac, nan nandô sa su. ² Mac angô su bu têt ndoc yac ambo malac Pilipai, nan lau sêpu ti sêkôm yac nayom daêsam. Ma têt ndoc yac ahoc asê mac nem malac Tesalonika, nan lau sêkêt kisa yac nanga bocdina. Magoc Anötö puc yac dô, dec al hac nanga ma ahoc in ndê nawaê nayham asê têt mac. ³ Yac al hac nanga ma akac mac bu akêt whin Yisu, nahu bu yac anyalê bu yom nan yac ahoc asê, nan yom tasan dom, ma yac amen ambo awhin mac tu bu akôm mêtê sac me ansau mac-nga dom. ⁴ Mba! Yac anyalê bu Anötö gêlic yac atôm solop, dec kêt nawaê nayham sip yac aman. Ma bocdina yac ahoc nawaê nayham asê tu bu lau sêlic yac nayham-nga dom. Mba! Yac akôm tu bu Anötö, nan kêyalê yac ney nalôm e pi sa, nan lic nayham. ⁵ Mac anyalê bu yac ambac yom mac dom. Ma Anötö dau kêyalê bu yom tangatu gê-nga dan sin dau yêc yac mba nalôm dom. ⁶ Ma yac akôm tu bu mac me lau natô sêtoc yac mba waên sa-nga dom.

⁷ Kilisi dau kêyalin yac sa ati taposel, ma tu dina-nga dec gitôm bu yac oc tankwê mac bu akêt gê tu anem yac sa-nga. Tigen yac atec bu akêt nawapac têt mac, dec andac mac bu akêt gê dan têt yac dom. Yac ambo awhin mac ti akôm gê malô, gitôm dinda dan yob in ndê balêkoc. ⁸ Yac atac nayham atu bu ahoc Anötö ndê nawaê nayham asê têt mac. Magoc yac akêt gê tigen dina dom. Yac alic nayham bu akêt dau sambuc tu mac-nga bocdina. Nahu bu yac atac whin mac ndu andô. ⁹ O asidôwai, gauc

nem gwelen nan yac akôm yêc mac nem game. Yac ambo awhin mac bu ahoc Anötö ndê nawaê nayham asê, magoc tôm ac ti ôbwêc yac akôm gwelen atu whin, bu akôm kwan dau-nga. Yac atec bu akêt nawapac têt mac, ma tu dina-nga dec yac akôm gwelen dina.

¹⁰ Mac lau nan akêt whin Yisu alic yac mba mêtê hon nan akôm têt ndoc yac ambo awhin mac, ma anyalê bu yac akôm gê so dan dom. Yac akôm mêtê gitêt ti dabun en. Ma Anötö kêyalê yac mba mêtê hon whin. ¹¹ Mac anyalê bu yac akôm mêtê nayham têt mac hon, gitôm damba dan kôm têt in ndê balêkoc. ¹² Yac am malô mac, ma angilî mac ti ac yomsu mac bu ansêlên ti asa nem lêt atôm Anötö ndê lau dabun solop. Bu in kêgalêm mac sa bu asoc in ndê têt in nahu, ma bu atap in ndê nawasi atu sa.

Lau Tesalonika-nga sêhoc nawapac magoc sêlhac nanga

¹³ Ma yac am dange Anötö tôm bêt hon, bu têt ndoc mac angô in ndê yom yêc yac, nan mac akoc sa gitôm namalac si yom nambwa dom. Mba! Mac anyalê napep bu Anötö ndê yom solop, ma bocdina dec mac akoc sa. Ma kwahic dec yac anyalê bu yom dau kôm gwelen yêc mac nem nalôm. ¹⁴ Nahu bu mac dôm nem lau nan sêkêt whin dom, nan sêkêt nawapac daêsam têt mac, magoc yac alic bu mac al hac nanga. O asidôwai, nalên dina mac ankuc Anötö ndê gôlowac dabun nan sêmo game Judia-nga, nan si lêt. Bu nac dau si lau Israel-nga sêkêt nawapac têt nac tu sêkêt whin Yisu Kilisi-nga. ¹⁵ Angô su nan! Mun-nga lau Israel-nga dau sic Anötö ndê lau propet ndu, ma nasawa lec nac sic Pômdau Yisu ndu, ma sêsoc yac su yêc nac si game. Nac si lêt dina Anötö gêlic sac. Ma nac sêkêt kisa lau yêc game hon, ¹⁶ bu nac sêkôm bu sêlhac yac mba gwelen nawaê

ņayham-ņga ahuc e yac atôm dom bu ahoc yom asê têtj ƚlau gameņ apa-ņga pi Anötö ndê lêtj nem ņac si-ņga. Bocdinaņ sac naņ ņac sêkôm, naņ kêsôwec tiatu ņapaņ, ma ņac sic waê bu sêtap Anötö ndê tac ņandê atu sa.

Pol tac whiņ bu lic lau Tesalonika-ņga tiyham

¹⁷ O asidôwai, lau naņ sêkêtj kisa yac, naņ sêkac yac su ambo ahê mac ņasawa apê lec. Yac aņôtj mba, magoc yac gauc gêm mac ņapaņ, ma yac atac whiņ kêtjêc bu alic mac tiyham. ¹⁸ Yac atac whiņ bu ambu aloc, ma aô Pol kasahê tidim daêsam bu waloc, tigenj Sadaņ kalhac yac ahuc. ¹⁹ O lauhac! Têtj ndoc Pômdau Yisu bu mbu meņ, naņ yac lau aposel oc akêtj batañ gêtj sake? Ma gêtj sake oc kôm yac atisambuc? Ma ņaôli ņayham bocke oc po yac sa yêc Yisu aņgô-ņga? Aô wasôm têtj mac! Mac lau daôm dinaņ. ²⁰ Yomandô! Mac daôm ati yac mba waêtj ti atac ņayham ņahu.

3

Pol kêtj Timoti têtj malac Tesalonika gi

¹ Yac mba ņalôm kac yac ņandô bu alic mac. Magoc atap seņ daņ sa dom. Bocdinaņ yac alic ņayham bu ambo malac Atens, ² ma aņkiņ Timoti têtj mac goloc. Inj yac neņ asidôwa daņ, naņ kôm Anötö ndê gwelenj ma hoc Kilisi ndê ņawaê ņayham asê whiņ yac. Yac aņkiņ inj têtj mac goloc, bu puc mac dôtj ma êņgilî mac bu asap nem akêtj whiņ dôtj ņaņga. ³ Yac ahêgo daņj bu mboe ņawapac naņ tap mac sa, naņ oc kôm mac nem lau ņatô sêhu si sêkêtj whiņ siņ. Magoc mac aņyalê su, bu ņawapac kainj dinaņ gic waê yac lau dakêtj whiņ-ņga. ⁴ Gauc nem bu têtj ndoc yac ambo awhiņ mac, naņ yac asôm asê têtj mac tidim daêsam, bu kisa oc tap yac sa. Ma yac mba yom dinaņ, kwahic dec ņandô sa su. ⁵ Aô gahêgo

daņj bu mboe Sadaņ êntôm mac e gwelenj naņ yac akôm têtj mac, naņ oc ņandô mba. Gauc dinaņ kôm aô ņalôm ņawapac ņapaņ, dec kakinj Timoti bu lic mac ma kêtj ņawaê têtj aô bu mac asap nem lêtj akêtj whiņ-ņga dôtj, me ahu siņ su.

Pol tac ņayham têtj ndoc inj ņgô Timoti ndê yom

⁶ Ma kwahic dec Timoti mbu meņ hôt asê aô, ma kêtj puc ņayham pi mac nem lêtj akêtj whiņ Pômdau ti atac whiņ lau-ņga. Ma inj sôm bu mac gauc gêm yac ti atac ņayham ņapaņ, ma atac whiņ bu alic yac tiyham, tôm yac atac whiņ bu alic mac tiyham bocdinaņ. ⁷ O asidôwai. Yac dec ambo ti ahôt ņawapac daêsam, ma lau sêkêtj kisa yac ņapaņ. Tigenj kwahic dec yac aņgô bu mac akêtj whiņ ņaņga ambo, ma ņawaê dau puc yac dôtj ma kôm yac ņalôm tigahô. ⁸ Kwahic dec yac aņyalê bu mac asap Pômdau dôtj ma ahu inj siņ dom, dec ambo ti atac ņayham sambuc.

Pol teņ mbec tu lau Tesalonika-ņga

⁹ Yac mba atac ņayham tu mac-ņga gêm yac mba ņalôm ahuc têtj ndoc yac atej mbec yêc yac neņ Anötö aņgô-ņga. Yac atac whiņ ņandô bu anem daņge inj tu mac-ņga, madec oc akôm andic ņawaê. ¹⁰ Tôm acsalô ti ôbwêc yac atej mbec ņaņga, ma andac Anötö bu tôt seņ daņ têtj yac bu alic mac tiyham. Yac atac whiņ bu atej mac aloc, ma awhê mac nem gauc sa tiyham pi Anötö ndê yom ņatô, bu apuc mac nem akêtj whiņ dôtj.

¹¹ Yac andac Damaņ Anötö lu yac neņ Pômdau Yisu bu sêmasaņ seņ bu yac atej mac aloc. ¹² Ma yac atej mbec tu mac-ņga bocdec bu. Pômdau êmwasiņ mac e mac nem mêtê atac whiņ asidôwai sêkêtj whiņ-ņga êņsôwec tiatu. Ma mac atac whiņ lau hoņ bocdinaņ, e mac nem mêtê atac whiņ-ņga êņsalê mac ahuc, tôm yac atac whiņ mac.

¹³ Ma in puc mac nem ñalôm dôñ bu asa Anötö ndê lêñ eñ, e Pômdau Yisu mbu meñ whiñ in ndê añela ti lau dabuñ hoñ. Bocdinañ têtñ ndoc mac alhac Damañ Anötö añgô-ñga, nañ in oc lic mac bu lau dabuñ ma mac nem giso mbasi.

4

Tañkuc lêñ nañ Anötö tac whiñ

¹ O asidôwai, yac mba yom ñambu-ñga têtñ mac bocdec. Lêñ gitêtñ nañ Anötö gêlic ñayham, ma yac andôhôn têtñ mac su, nañ mac akôm ambo. Ma kwahic dec yac bu atetñ mac tu Pômdau Yisu ndê ñaê-ñga, bu asap lêñ dau dôñ ñapañ, ma akôm tiatu-tiatu ndi. ² Bu yom hoñ nañ yac andôhôn têtñ mac am Pômdau Yisu añgô, nañ mac añyalê su. ³ Ma lêñ nañ Anötö tac whiñ, nañ bocdec. Asa nem lêñ solop e ati lau dabuñ ñandô. Ma andic ahê mêtê mockaiñ-ñga tidau-tidau. ⁴ Anötö kêmasañ lêñ ñayham ma dabuñ bu awhê lu ñgac sêmbo sêwhiñ dau, dec mac lau tigen-tigen ayob daôm bu asa lêñ dau ñapep eñ. ⁵ Yomandô! Akôm mêtê ñalôm ñagalac-ñga tôm lau sambuc dom, bu ñac sêñyalê Anötö dom. ⁶ Ayob ñapep bu mac nem dañ kôm mêtê mockaiñ-ñga whiñ asidôwa dañ ndê awhê dom. Yac asôm asê ti akêtñ puc mac muñ su, bu Pômdau oc kêtñ ñagêyô têtñ lau pi sac kaiñ dinañ hoñ. ⁷ Añgô! Anötö kêgalêm yac sa bu dasa lêñ ñadômbwi dom. Mba! In kêgalêm yac sa bu dasa lêñ dabuñ eñ. ⁸ Yom dindéc meñ akêtñ Anötö, nañ kêtñ ndê Ñalau Dabuñ sip mac nem ñalôm. Bocdinañ asa nañ sôc yom dau ñapu dom, nañ tec ñamalac si yom dom, in tec Anötö dau ndê yom bocdinañ.

⁹ Anötö dau kédôhôn mac pi mêtê atac whiñ asidôwai-ñga, ma bocdinañ dec yac gauc gêm bu ato yom têtñ mac pi mêtê dau dom. ¹⁰ Bu yac añyalê su bu mac atac whiñ asidôwai sêkêtñ whiñ-ñga hoñ

nañ sêndôc gameñ Masedonia-ñga. Kwahic dec yac bu asôm têtñ mac bu asap mêtê dau dôñ ñapañ eñ, ma akôm tiatu-tiatu ndi. ¹¹ Akêtñ nem gauc ti atac whiñ sambuc bu asa nem lêñ malô. Gauc nem gêtñ nañ gic mac ñawaê solop, ma auñ lau ñatô si yom sa dom. Ma anem gwelen bu akôm kwam daôm-ñga, tôm yac asôm têtñ mac su. ¹² Akôm bocdinañ bu akêtñ ñawapac têtñ lau ñatô tu sênem mac sa-ñga dom. Ma lau nañ sêkêtñ whiñ Yisu dom, nañ oc sêlic mac nem mêtê dinañ, ma sêtoc mac nem lêñ sa.

Lau batê oc sêtisa tiyham

¹³ O asidôwai, yac atac whiñ bu awhê mac nem gauc sa pi lau nañ sêmbac ndu su. Yac atec bu mac atañ dañgibo atu tu ñac-ñga, gitôm lau nañ sêkêtñ whiñ Yisu dom, nañ sêtañ. Lau dau sêtañ dañgibo atu, ñahu bu sêkêtñ bata bu lau batê oc sêtisa tiyham dom. ¹⁴ Tigen yac dakêtñ whiñ bu Yisu mbac ndu ma tisa tiyham, ma tu dinañ-ñga dec yac dakêtñ whiñ bu lau nañ sêkêtñ whiñ in ma sêmbac ndu su, nañ Anötö oc uñ ñac sa têtñ ndoc Yisu mbu meñ. ¹⁵ Pômdau dau sôm têtñ yac, ma kwahic dec yac ahoc in ndê yom asê têtñ mac bocdec bu. Têtñ ndoc in mbu meñ, nañ in oc kôc yac lau nañ dambo tañli, nañ sa muñ dom. In oc kôc lau nañ sêmbac ndu su, nañ sa muñ. ¹⁶ Anötö oc ndic atu yom ti ñañga, ma añela ñamata-ñga oc mbwêc awha atu, ma Anötö ndê dahuc oc tañ, goc Pômdau oc sip akêtñ undambê meñ. Ma lau nañ sêkêtñ whiñ Kilisi ma sêmbac ndu su, nañ oc sêtisa sêmuñ. ¹⁷ Goc Anötö oc kôc yac lau nañ dambo tañli, nañ sa dapi lôlôc dandi dawhiñ ñac, ma yac hoñ oc datap Pômdau sa yêc dao ñalôm. Ma yac oc dambo dawhiñ in ñapañ eñ. ¹⁸ Bocdinañ, asôm yom dindéc têtñ daôm, bu puc mac dôñ ma ndic malô mac nem ñalôm.

5

Pômdau ndê bêc mbu meŋ-ŋga

1-2 O asidôwai. Mac anyalê su, bu bêc Pômdau mbu meŋ-ŋga naŋ ŋapuc mbasi, tòm ŋac kaŋ naŋ sôc andu têtj ôbwêc. Bocdinaŋ yac gauc gêm bu ato yom têtj mac pi têtj ti bêc dom. ³ Lau ŋatô oc sêsôm yom bocdec bu, “Yac dambo têtj ŋayham ma ŋawapac mba.” Ŋac oc sêsôm yom kaiŋ dinaŋ sêmbo, ma ŋagahô eŋ bêc ŋambu-ŋga dau oc meŋ sa ma ŋac oc sêniŋga. Lau daŋ oc sêlhô su têtj dinaŋ dom. Oc tòm awhê tidaê naŋ kêlhiŋ dau siŋ, magoc ŋandê tu kôc balêkoc-ŋga meŋ sa iŋ ŋagahô ŋambwa.

⁴ Magoc asidôwai, mac anyalê yom pi bêc ŋambu-ŋga dau su. Mac atôm lau naŋ sêmbo ŋasec ŋalôm, naŋ dom. Ma bocdinaŋ oc tòm dom bu bêc dau hôc asê mac gitôm ŋac kaŋ e kôm mac asô. ⁵ Bu mac ati balêkoc ŋasec ti ôbwêc-ŋga dom. Mac hoŋ ati balêkoc ŋawê ti acsalô-ŋga. ⁶ Bocdinaŋ dambo datôm lau naŋ sêyêc bêc pu, naŋ dom. Mba! Dambo ti neŋ gauc ŋawa ma danem ali. ⁷ Bu lau naŋ sênôm bu ŋaŋga e si gauc timboloc ma sêyêc bêc pu ŋawahô, naŋ lau ŋasec ti ôbwêc-ŋga. ⁸ Magoc yac lau ŋawê-ŋga, ma bocdinaŋ dambo ti neŋ gauc ŋawa. Mêtê dakêŋ whiŋ-ŋga ma atac whiŋ lau-ŋga, naŋ dasap dôtj ŋaŋga, gitôm ŋakwê siŋ-ŋga naŋ dasôc sac yac ŋabapo. Ma yac neŋ dakêŋ batan Anötö ndê mwasiŋ nem yac si-ŋga ŋa-ŋandô, naŋ gitôm guluj ain naŋ lau siŋ-ŋga sêuŋ. ⁹ Bu Anötö kêyalin yac sa bu dahôc iŋ ndê tac ŋandê dom. Iŋ kêyalin yac sa bu datap iŋ ndê mwasiŋ nem yac si-ŋga sa tu Pômdau Yisu Kilisi-ŋga. ¹⁰ Yisu mbac ndu tu yac-ŋga, ma bocdinaŋ yac bu dambac ndu me dambo tanli têtj ndoc iŋ mbu meŋ, naŋ tanyalê bu yac oc dambo tanli dawhiŋ iŋ. ¹¹ Tu dinaŋ-ŋga asôm yom ŋayham-ŋayham têtj daôm, ma

apuc daôm dôtj bu alhac ŋaŋga, tòm mac akôm ambo.

Yom ŋambu-ŋga

¹² O asidôwai. Yac bu andac mac bu atoc lau bata naŋ sêyob mac sem Pômdau ŋgô, naŋ sa ŋapep. Ŋac sêkôm gwelenj atu tu sênem mac sa-ŋga, ma sem la mac tu bu mac asap lêtj gitêtj dôtj eŋ. ¹³ Boc-dinaŋ atoc ŋac sa ma atac whiŋ ŋac tu gwelenj atu naŋ sêkôm têtj mac-ŋga. Ma mac hoŋ ambo awhiŋ daôm ti atac malô eŋ.

¹⁴ Asidôwai. Yac bu anem la mac bocdec bu. Akêŋ puc lau oyom bu sêndöc ŋambwa dom. Lau naŋ maya ti sêtöc dau, naŋ ŋgilí ŋac bu sêlhac ŋaŋga. Ma anem lau gauc babalê ma lau licwalô mba, naŋ sa. Akôc nem ŋalôm dôtj ma akôm mêtê malô têtj lau hoŋ. ¹⁵ Lau bu sêkôm sac têtj mac, naŋ dec mac hoŋ ayob daôm bu aô dom. Mac lau akêŋ whiŋ-ŋga akôm mêtê ŋayham eŋ têtj daôm, ma têtj lau hoŋ bocdinaŋ.

¹⁶ Tòm bêc hoŋ ambo ti atac ŋayham. ¹⁷ Ma atenj mbec ŋapanj. ¹⁸ Anem dange Anötö tu gêtj wapac me gêtj ŋayham bocke naŋ tap mac sa-ŋga. Bu iŋ tac whiŋ bu mac lau naŋ akêŋ whiŋ Yisu Kilisi, naŋ aŋkuc lêtj dinaŋ. ¹⁹ Ma asi Ŋalau Dabuŋ ndê ya ndu dom. ²⁰ Iŋ bu kac lau ŋatô bu sêhoc yom asê gitôm propet, naŋ dec apu ŋac si yom dom. ²¹ Anсахê gêtj hoŋ, ma asap ŋayham dôtj. ²² Ma andic ahê mêtê sac-sac hoŋ.

²³ Yac atenj mbec tu mac-ŋga bocdec bu. Anötö Yom Malô Ŋadau ndic dabinj mac ati lau dabuŋ solop. Ma bocdinaŋ têtj bêc naŋ Pômdau Yisu Kilisi mbu meŋ, naŋ Anötö oc tap sa bu mac nem giso mbasi, ma lic mac nem gatôm ti nem ŋalôm ma ŋamlic sambuc bu dabuŋ. ²⁴ Yac akêŋ whiŋ bu Anötö, naŋ kêgalêm mac sa, naŋ oc ŋgô yac mba mbec ma kôm ŋandô sa.

²⁵ O asidôwai, atenj mbec tu yac-ŋga. ²⁶ Ma akam asidôwai hoŋ

anem yac aṅôṅ tu Pômdau Yisu-
ṅga. ²⁷ Yêc Pômdau aṅgô-ṅga, aö
wandac mac bu asam bapia dindec
têṅ asidôwai hoṅ naṅ sêmbo mac
nem gameṅ. ²⁸ Pômdau Yisu Kilisi
ndê mwasinṅ têṅ mac hoṅ.

**Pol ndê bapia tilu-nga
têñ lau
Tesalonika-nga
Yom whê bapia
dindéc sa-nga**

Pol to bapia tilu-nga dindéc tu bu puc lau sêkêñ whiñ-nga nañ sêmbo malac Tesalonika, nañ dôñ-nga. In gêm danje Anötö bu ñac sêsap si sêkêñ whiñ dôñ ñanga, ma tôc asê bu ñawapac nañ sêhóc, nañ oc nem ñac sa ma puc ñac dôñ bu sêlhac ñanga.

Lau tasan ñatô sêñsônñ lau Tesalonika-nga, ma sêsôm bu Kilisi mbu meñ su, ma bocdinañ lau ñatô sêhu si gwelenñ ti gêñ hoñ siñ ma sêhônñ sêmbo. Bocdinañ Pol gêm la lau sêkêñ whiñ-nga bu sêkóc yom tasan sa dom, ma sêhu lêtñ oyom-nga siñ, ma sêñkuc inñ ti lau aposel si lêtñ sem gwelenñ aman-nga. In whê sa bu Kilisi oc mbu meñ dom e ñgac sac sambuc nañ inñ sam bu 'wachuc hoñ ñadamba,' nañ meñ sa tiawê, ma têtñ ndoc dinañ mêtê sac oc êñsôwec tiatu sambuc yêc nom.

Pol gic hu ndê bapia

¹ Aô Pol, ma Sailas lu Timoti, ato bapia dindéc têtñ gôlôwac dabuñ Tesalonika-nga, mac lau nañ akêñ whiñ Damañ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi. ² Mwasinñ ti yom malô têtñ mac akêñ Damañ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi.

Lau Tesalonika-nga sêhóc ñawapac magoc sêlhac ñanga

³ O asidôwai, tôm bêc hoñ yac mba ñalôm kac yac bu anem danje Anötö tu mac-nga. Yac alic ñayham bu akôm bocdinañ, ñahu bu mac nem akêñ whiñ ti mac lau tigen-tigenñ nem mêtê atac whiñ asidôwai-nga, kêsôwec tiatu ñapanñ. ⁴ Ma yac ampinñ mac yêc Anötö ndê gôlôwac dabuñ ñatô anjô-nga, ñahu bu yac

anjô ñawaê bu mac ahóc ñawapac daêsam ma bu lau sêkêñ kisa mac, tigenñ mac alhac ti akêñ whiñ ñanga.

Anötö oc kêtñ ñagêyô têtñ lau nañ sêtec yom ñandô

⁵⁻⁶ Gêñ nañ hóc asê mac, nañ tôc asê bu Anötö ndê lêtñ êmatóc lau-nga inñ lêtñ gitêñ. Bu mac ahóc ñawapac, ñahu bu mac am akinñ Anötö ma atoc inñ sa ti mac nem Kiñ. Magoc mac alhac ñanga, ma tu dinañ-nga dec Anötö gêlic mac atôm solop bu ambo inñ ndê tñgôlinñ ñapu. Ma inñ oc kêtñ ñawapac têtñ lau nañ sêkêñ kisa mac, ô ñawapac nañ sêkêñ têtñ mac, nañ su. ⁷ Ma inñ oc kêtñ mac asê awham su yêc ñawapac nañ mac ahóc, ma yac bocdinañ. Têtñ ndoc Pômdau Yisu ti inñ ndê anjela ñanga sêsip akêñ undambê sêmenñ, ma sêhoc dau asê ti ya ñawê atu, nañ goc Anötö oc kôm gêtñ hoñ dinañ ñandô sa. ⁸ Lau nañ sêtoc Anötö sa dom ma sêsóc Pômdau Yisu ndê ñawaê ñayham ñapu dom, nañ Anötö oc kêtñ ñagêyô têtñ ñac. ⁹ Inñ oc êmasuc ñac su yêc Pômdau, nañ ndóc undambê ti ndê ñaclai ma ñawasi atu, nañ anjô-nga. Ma ñac oc sêkóc si ñagêyô nañ sêmbo sac ñapanñ ma ñapanñ. ¹⁰ Gêñ dau oc ñandô sa têtñ ndoc Pômdau mbu meñ, ma lau dabuñ hoñ nañ sêkêñ whiñ inñ, nañ oc sêtoc inñ ndê waê sa ti sêmpinñ inñ. Ma mac awhiñ, oc ambo awhiñ lau dau, ñahu bu mac akêñ whiñ ñawaê ñayham nañ yac ahoc asê têtñ mac.

Mbec pi lau Tesalonika-nga

¹¹ Yac gauc gêm gêtñ hoñ dinañ dec atenñ mbec tu mac-nga ñapanñ. Yac neñ Anötö kêgalêm mac sa ati inñ ndê lau, ma bocdinañ dec yac atenñ mbec bu inñ puc mac dôñ, e andic dabinñ nem lêtñ ti sakinñ hoñ nditôm inñ ndê atac whiñ. Ma yac atenñ mbec bu lêtñ ti sakinñ ñayham hoñ nañ mac bu akôm tu mac nem akêñ whiñ Pômdau-nga, nañ Anötö ndê ñaclai oc nem mac sa bu akôm

ñandô sa. ¹² Ma bocdinañ mac oc apo Pômdau Yisu ndê waê sa, ma mac daôm oc atap nem waêm sa tu in-nga. Mwasin akêñ yac neñ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi, nañ oc kôm gêñ dau ñandô sa.

2

Wachuc honj Ñadambaoc hoc dau asê

¹ * O asidôwai. Yac ato yom têtñ mac su, pi Pômdau Yisu Kilisi ndê bêc mbu meñ-nga, nañ Anötö oc ndic yac honj sa dapitigenj, ma dambo dawhiñ Yisu. Yac gauc gêm yom dau, ma bu anem la mac bocdec bu. ² Lau ñatô bu sêsôm têtñ mac bu Pômdau ndê bêc dau meñ hóc asê su, nañ goc ahêgo daôm dom me atac lu-lu dom. Lau dau bu sêsôm bu Ñalau Dabuñ kên ñawaê dau têtñ ñac, me yac dauñ asôm me ato têtñ ñac, dec akêñ whiñ dom. Yom dau yom tasanj! ³ Ayob daôm bu lau danj sêñsau mac dom, bu gêñ ñatô oc sêhóc asê muñ su, nañ goc Pômdau ndê bêc oc meñ sa. Têm danj oc meñ sa, nañ lau daêsam oc sêhu Anötö ti ndê yom sinj. Ma tiñambu wachuc honj ñadamba dau oc meñ sa tiawê. Inj ñgac nañ gic waê bu ñinga gacgenj. ⁴ Inj oc toc dau sa ma kên kisa Anötö ñandô ti gêñ honj nañ lau sem akiñ ti ñac si anötöi yêc nom, nañ bocdinañ. Ma inj oc sôc ndi ndöc Anötö ndê ðlôm dabuñ, ma êñsau lau bu inj Anötö dau. ⁵ Yom dindec pi ñgac wachuc, inj yom wakuc dom. Gauc nem bu têtñ ndoc aô gambo gawhiñ mac, nañ gasôm têtñ mac su. ⁶ Ma gêñ nañ kwahic dec kalhac inj ahuc dec inj meñ sa tiawê su dom, nañ mac anyalê su. Inj oc hóc asê tôm ñandoc nañ Anötö dau kêmatinj tidônj su. ⁷ Kwahic dec inj ndê ñaclai nañ kégilí lau bu sêkôm mêtê sac, nañ kôm gwelenj yêc sinj dau. Ma ñaclai dau oc kôm

gwelenj bocdinañ, e Anötö kôc gêñ nañ kalhac ñgac dau ahuc, nañ su. ⁸ Têtñ dinañ wachuc honj ñadamba dau oc meñ sa tiawê. Tigenj têtñ têtñ nañ Pômdau Yisu mbu meñ ti ndê ñawasi ma ñaclai atu, nañ inj oc yu wayahô, ma señ inj su ñagahô ñambwa. ⁹ Têtñ ndoc ñgac sac dau meñ, nañ Sadan oc kên ñaclai têtñ inj bu kôm gêñ daló atu-tu, ma gêñ ti ñaclai, ma êñsau bu Anötö ndê ñaclai kôm gêñ dau. ¹⁰ Inj oc kôm gêñ sac daêsam ma êñsau lau nañ sêsa lêtñ sêninga-nga. Ñac lau dau sêtec Anötö ndê yom ñandô, nañ tôm bu tóc señ dandöc tanli-nga asê têtñ ñac. ¹¹ Tu dinañ-nga dec Anötö oc hu ñac sinj bu Sadan êñsônj ñac, e sêkênj whiñ yom tasanj. ¹² Ma lau honj nañ sêkênj whiñ yom ñandô dom, ma atac ñayham atu tu lêtñ sac-nga, nañ oc sêtap si ñagêyô sac sa, têtñ Anötö ndê bêc êmatôc lau-nga.

Anötö kêtalinj inj ndê lau sa gwananj

¹³ O asidôwai nañ Pômdau tac whiñ mac ndu andô, yac mba ñalôm kac yac bu anem danje Anötö tu mac-nga tôm bêc honj. Ñahu bu têtñ têtñ ñamata-nga andô inj kêtalinj mac sa gwananj, bu atap inj ndê mwasin nem mac si-nga sa. Ma gêñ dau ñandô sa bocdec bu, kwahic dec mac akêñ whiñ yom ñandô, ma Ñalau Dabuñ kôm gwelenj yêc mac nem ñalôm bu êmasanj mac ati lau dabuñ. ¹⁴ Anötö kêgalêm mac sa bu awêkainj mwasinj dinañ, ma bu atap yac neñ Pômdau Yisu Kilisi ndê ñawasi atu sa. Ma mac atap galem dau sa têtñ ndoc inj kêtinj yac bu ahoc ñawaê ñayham asê têtñ mac nañ. ¹⁵ Bocdinañ asidôwai, alhac ñanga. Yom ñandô honj nañ yac ac dulu têtñ mac ña whañsunj me ato sip bapia, nañ akôc dönj ma anjuc ñapep.

Pol tenj mbec pi ñac

* **2:1** Wachuc honj Ñadamba - yom nañ Pol to yêc Yom Grik nañ danem kwi bu 'ñgac sôc yomsu ñapu-nga dom,' me 'ñgac nañ yomsu mbasi yêc inj ndê ñalôm.' (Yom Inglis: 'lawless one.') Ñgac dau oc tec Anötö ndê yomsu ma kôm gêñ honj bambalinj tôm inj dau atac whiñ.

16-17 Yac ateq yac neq Pômdau Yisu Kilisi lu Damañ Anötö bu kôm mac nem ñalôm tigahô, ma puc mac dôn bu akôm mêtê ti asôm yom ñayham eq. Anötö dau in tac whin yac ndu andô ma in gic bata mwasiñ ñayham nañ ña-ñandô dakên batan dambo, ma mwasiñ dau oc puc yac neñ ñalôm dôn tôm bêc hoñ.

3

Pol tac whin bu sêteñ mbec tu in ti ndê lau-nga

¹ Asidôwai, aneq yom dan yêc bu wandac mac bocdec bu. Ateñ mbec tu yac-nga, tu bu Pômdau ndê ñawaê tiapa tôm gameñ hoñ-nga ma bu lau sêtoc yom dau sa, tôm mac atoc sa. ² Ma ateq mbec bu Anötö êngaho yac su yêc lau sac amba. Bu lau daêsam sêkên whin Pômdau dom, ma sêkên kisa yac. ³ Tigeñ Pômdau oc hu yac siñ dom. In oc puc mac dôn ma yob mac tu ñgac sac Sadañ-nga. ⁴ Ma in kôm yac atac pa su pi mac, dec yac akên whin bu yatu hoñ nañ yac akên têt mac, nañ mac asôc ñapu kwahic dec, ma oc añkuc ñapan. ⁵ Yac ateq mbec ma andac Pômdau bu whê mac nem gauc sa, e anyalê Anötö ndê mêtê atac whin mac-nga tidôn. Ma yac ateq in bu nem mac sa, bu al hac ñaŋga ma ahôc ñawapac ti nem atac pa su, tôm Kilisi dau.

Pol kên puc lau oyom dinda

⁶ Tu Pômdau Yisu Kilisi ndê ñaê-nga, yac bu akên yatu mac asidôwai bocdec bu. Andic ahê asidôwai oyom hoñ nañ sêsôc yom nañ yac ac dulu têt mac, nañ ñapu dom. ⁷ Têt têt yac ambo awhin mac, nañ yac ambo ñambwa dom, magoc akôm gwelen tu anem dauñ sa-nga. Ma mac anyalê bu in lêt solop bu mac añkuc yac mba mêtê dinañ andic ñawaê. ⁸ Yac akôc gêt daneñ-nga ñambwa yêc mac dom. Mba! Yac amlhi dec añ. Yac am gwelen atu ôbwêc ma ac bu akôm kwañ dauñ, ma bu akên ñawapac têt mac nem

lau tu sêyob yac-nga dom. ⁹ Pômdau ndê yom tôc asê bu yac atôm bu andac mac bu akên gêt puc yac dôn-nga, ô yac mba gwelen ñawaê ñayham-nga. Tigeñ yac akôm kwañ dauñ bu atôc lêt ñayham têt mac bu añkuc. ¹⁰ Ma gauc nem ñagôlin nañ yac akên têt mac têt têt yac ambo awhin mac, nañ yêc bocdec bu, "Asa nañ tec bu kôm gwelen, nañ neñ gêt dom."

¹¹ Yac aŋgô ñawaê pi mac nem lau oyom ñatô, dec ato yom dinañ. Ñac lau dau sem gwelen amañ-nga dom, magoc sem gwelen whaŋsuñ-nga hôc gêlêc, ma sêuñ lau ñatô si yom sa sêtôm andu. ¹² Lau kain dinañ yac bu akên yatu ti anem la ñac tu Pômdau Yisu Kilisi ndê ñaê-nga, bu sêhu lêt oyom-nga dau siñ, ma sênem gwelen tu sêkôm kwa dau-nga.

¹³ O asidôwai, al hac ñaŋga ma lic kam sa tu akôm mêtê ñayham-nga dom. ¹⁴ Asa nañ bu sôc yom nañ yac ato sip bapia dindac ñapu dom, nañ tamtiñ in ñapep. Ambo ahê in, e in ênyalê in ndê giso ma maya dau. ¹⁵ Alic in gitôm nem ñacyo dom, magoc akên puc in tôm mac nem asidôwa dan.

Yom ndic bata-nga

¹⁶ Pômdau whin mac hoñ. In Yom Malô Ñadau dau kêt mac nem atac timalô pi gêt hoñ ma tôm bêc hoñ.

¹⁷ Aô Pol dauñ gato yom ñambu-nga dindac, bu wakên neñ acsalô têt mac. Aô gato yom bocdinañ ña aô dauñ amañ, sip aneq bapia hoñ tôm aneq ñadôhôn.

¹⁸ Mwasiñ akên Pômdau Yisu Kilisi têt mac hoñ.

**Pol ndê bapia
namata-nga têt
Timoti
Yom whê bapia
dindec sa-nga**

Timoti in ngac gameŋ Galesia-nga, naŋ ndê malachu Listra. Timoti damba in ngac Grik-nga, ma dinda in awhê Israel-nga naŋ kên whiŋ Yisu (2 Tim 1:5). Têm daêsam Timoti kêsêlên whiŋ Pol ma kôm gwelen whiŋ in (Rom 16:21, Apo 16-20). Tinambu Timoti yob lau sêkên whiŋ-nga yêc malac Epesas, ma Pol to bapia dindec têt in têt ndoc dinaŋ. In kêkin bapia dau têt Timoti, magoc to yom daêsam naŋ gic lau sêkên whiŋ-nga hoŋ nawaê.

Pol kên puc Timoti tu kêdôhônwaga tasan-nga. In têt bu mboe nac oc sêkôm lau si sêkên whiŋ tisac. In gêm la Timoti bu yob ndê lêt ti sakin napep bu lau sêkên whiŋ-nga sêlic ma sêŋkuc. Ma in têt lêt nayeŋham nayeŋham naŋ gic waê lau bata ti lau naŋ sem akin ti sêyob gôlôwac dabuŋ.

Pol gic hu ndê bapia têt Timoti

¹ Aô Pol, Yisu Kilisi ndê taposel, gato bapia dindec. Anötö naŋ gêm yac si, lu Yisu Kilisi sic atu yom ma sênyalin aô sa, dec gati aposel. Yisu dau, in ti gêt nayeŋham hoŋ naŋ dakên batan, naŋ nadau. ² Aô gato yom dindec têt am Timoti, naŋ aô galic am gitôm aô atungac nandô, tu am nem kên whiŋ-nga. Mwasin ti tawalô ma yom malô têt am, akên Daman Anötö lu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi.

Yom pi kêdôhônwaga tasan

³ Têt ndoc aô gatên gameŋ Masedonia-nga ga, naŋ aô gateŋ am bu gacgeŋ mbo malac Epesas, bu kên yao lau naŋ sêndôhôn yom tasan bu sêhu sin. ⁴ Ma bu sôm têt

nac bu sêhu miŋ akwa nambwa-nambwa sin, ma yom daêsam naŋ êlêmê sêsôm pi apai ti punŋaci si naê, naŋ sêhu sin bocdinaŋ. Yom kain dinaŋ kôm lau atac lu-lu, ma sêhu lêt nayeŋham sem akin Anötö ti sêkên whiŋ in-nga sin. ⁵ Aô gateŋ am bu ndic yao lau dau bu sêhu si yom tasan hoŋ sin, tu bu lau sêkên whiŋ-nga hoŋ sêsap mêtê atac whiŋ-nga dôn. Mêtê dau datap sa yêc lau ti nalom nawasi, naŋ sêmo ti atac pa su tu nac si lêt gitên-nga, ma sêkên whiŋ nanga. ⁶ Lau natô sêhu lêt dau sin su ma sêsap yom nambwa-nambwa dôn. ⁷ Nac atac whiŋ bu sêndôhôn Anötö ndê yomsu têt lau, ma sêkôm gêt dau ti licwalô eŋ sêmo. Tigeŋ nac sênyalê yom dau nahu nandô dom.

⁸ Yac bu neŋ gauc sa pi Anötö ndê yomsu na-gwelen ti nahu napep, dec oc dalic bu yomsu dau in gêt nayeŋham. ⁹ Ma tanyalê bu yomsu naŋ Anötö kên têt Moses, naŋ gic waê lau gitên dom. Magoc in ndê yomsu gic waê lau kain bocdec. Lau wachuc dinda naŋ sêtec bu sêsoc yomsu dau nape, lau naŋ sêtec Anötö ti ndê gêt dabuŋ hoŋ, ma sêsap mêtê sac ti mêtê nadômbwi dôn. Ma lau naŋ sic dindai ti dambai me lau natô ndu-nga. ¹⁰ Ma yomsu dau gic waê lau naŋ sêkôm mêtê mockain-nga ti mêtê naŋ so pwac naŋ Anötö kêmatin tu awhê lu ngac sênem dau-nga, ma lau naŋ sêngaho lau ma sêkên têt lau natô semlhi nac sêti lau akin nambwa, lau tasan, ma lau naŋ sêsôm yom tasan yêc lau sêmatôc yom-nga angô-nga. Aêc! Anötö ndê yomsu gic waê lau bocke naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ so yom pi lêt solop naŋ yac tandôhôn. ¹¹ Ma lêt solop dau kêkuc nawaê nayeŋham naŋ Anötö kên sip aô aman bu wandôhôn têt lau. Ma nawaê dau têt in ndê waê ti naclai ma nawasi asê têt yac.

Pol gêm danŋe Pômdau tu tawalô in-nga

¹² Aö wanem danje yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi, naŋ kên ɲanŋa têtŋ aö, bu inŋ gêlic aö gitôm bu wakôm inŋ ndê gwelenŋ ɲawaê ɲayham-ɲga, dec kêyalinŋ aö sa bu wanem akinŋ inŋ. ¹³ Aö ɲgac naŋ muŋ-ɲga gasôm yom sac sambuc pi Yisu ti ndê lau sêkênŋ whinŋ-ɲga, ma gakênŋ kisa ɲac ma gac lau ɲatô. Magoc Yisu Kilisi gêlic bu aö neŋ gauc sa dom, ma gakênŋ whinŋ inŋ su dom, dec gakôm gênŋ dinaŋ, ma tu dinaŋ-ɲga dec inŋ tawalô aö ma gêm aneŋ ɲalôm kwi. ¹⁴ Yac neŋ Pômdau kêsalê aö ahuc ɲa inŋ ndê mwasiŋ, dec mêtê dakênŋ whinŋ-ɲga ti mêtê atac whinŋ-ɲga naŋ gic lau naŋ sêkênŋ whinŋ Yisu Kilisi ɲawaê, naŋ inŋ kênŋ têtŋ aö.

¹⁵ Yom dec aö bu wasôm, inŋ yom ɲandô ma yom ɲayham bu lau hoŋ sêkôc sa ma sêkênŋ whinŋ. Ma yom dau bocdec, “Yisu Kilisi sip nom meŋ bu nem lau naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ si.” Yom dau gic waê aö dauŋ solop, bu muŋ-ɲga aö ɲgac gakôm sac-ɲga gahôc gêlêc lau hoŋ su. ¹⁶ Ma bocdinaŋ dec Yisu Kilisi tawalô aö ɲgac sac dec, tu bu lau hoŋ sêlic ɲalênŋ naŋ inŋ hê yom malô sa têtŋ aö, ma kênŋ ɲasawa têtŋ aö bu wanem neŋ ɲalôm kwi. Ma lau naŋ bu sêkênŋ whinŋ inŋ, ma sêtap seŋ sêndôc tali ɲapaŋ-ɲga sa, naŋ oc tôm bu sêtap inŋ ndê tawalô sa, ɲalênŋ tigenŋ tôm aö gatap sa.

¹⁷ Yac neŋ Anötô inŋ Kinŋ atu naŋ mbo titêm-titêm, ma oc pacndê dom. ɲamalac daŋ sêlic inŋ anŋô su dom, magoc inŋ tigenŋ inŋ Anötô ɲandô. Tu yom hoŋ dinaŋ-ɲga dec taminŋ inŋ, ma dapo inŋ ndê waê sa, kwahic dec ma nditôm bêc hoŋ. Yomandô!

Pol puc Timoti dônŋ bu lhac ɲanŋa

¹⁸ Aneŋ balê Timoti. Muŋ-ɲga lau sêkênŋ whinŋ-ɲga ɲatô sêlhac sêtôm propet ma sêhoc yom asê pi am. Kwahic dec aö bu wanem la am bu gauc nem lau dau si yom ɲapaŋ, bu puc am dônŋ bu lhac ɲanŋa, ma ndic

siŋ ɲanŋa tu Anötô ndê yom ɲandô-ɲga. ¹⁹ Kôc nem kênŋ whinŋ dônŋ, ma atac pa su tu am nem lêtŋ naŋ am sa mbo Anötô anŋô-ɲga. Lau ɲatô sêtec yom ɲandô, ma bocdinaŋ dec ɲac si sêkênŋ whinŋ ginŋa su, gitôm waŋ naŋ gwêc gic popoc pi hoc gi. ²⁰ Gauc nem Himeneus lu Aleksanda, ɲgac lu naŋ sêtec yom ɲandô dec kamasuc inŋlu su sêsip Sadaŋ amba, tu bu sênŋyalê si giso, ma sêsôm yom sac pi Anötô tiyham dom.

2

ɲagôlinŋ datenŋ mbec-ɲga

¹ Gênŋ ɲamata-ɲga aö bu watenŋ am bu êmgilí lau sêkênŋ whinŋ-ɲga pi lêtŋ datenŋ mbec-ɲga. Sôm têtŋ ɲac bu sêteŋ mbec tu lau hoŋ-ɲga, ma sênem danje Anötô tu ɲac-ɲga. Gênŋ bocke naŋ sêpônŋda, naŋ sêndac Anötô, ma sênem lau ɲatô awha têtŋ inŋ. ² Aö atac whinŋ bu sêteŋ mbec tu kinŋ ma lau hoŋ naŋ sem gôlinŋ yac-ɲga, bu sênem gôlinŋ yac ɲapep e dambo ti yom malô, ma datoc Anötô sa ti dasa neŋ lêtŋ hoŋ dabuŋ eŋ. ³ Mbec kaiŋ dinaŋ inŋ gênŋ ɲayham, ma yac neŋ Anötô naŋ gêm yac si, naŋ gêlic ɲayham. ⁴ Bu Anötô tac whinŋ bu lau hoŋ sênŋyalê yom ɲandô pi Yisu, e sêkênŋ whinŋ ma sêtap Anötô ndê mwasiŋ nem ɲac si-ɲga sa. ⁵ Yac tanŋyalê bu Anötô tigenŋ dê mbo, ma ɲgac nem silinŋ-ɲga tigenŋ mbo Anötô ma lau nom-ɲga ɲalhu, inŋ Yisu Kilisi dau. ⁶ Inŋ ɲgac naŋ kênŋ dau ma mbac ndu bu nemlhi lau hoŋ si sac ɲatôp, ma êŋgapwêc ɲac su yêc sakinŋ mêtê sac-ɲga. Gênŋ dau meŋ sa tôm ɲandoc naŋ Anötô kêmatinŋ tidônŋ muŋ su, ma têtŋ Anötô ndê lêtŋ nem lau si-ɲga asê. ⁷ Ma inŋ kêyalinŋ aö sa gati inŋ ndê ɲgac aheŋ-ɲga ti inŋ ndê aposel, bu wandôhônŋ yom ɲandô naŋ yac lau dakênŋ whinŋ-ɲga hoŋ dasap dônŋ, naŋ têtŋ tɲlau gameŋ apa-ɲga. Aö gasôm yomandô, aö kasau dom.

⁸ Aö tac whiņ bu lau sêhóc amba sa ma sêten mbec tòm gameņ sambob. Magoc ņac sêyob dau bu sêsa si lêņ dabuņ eņ. Asa naņ atac ņandê têņ lau me sôm lau ņatô, naņ hóc amba sa ma teņ mbec dom.

Lauwhê sêkêņ whiņ-ņga si lêņ

⁹ Aö tac whiņ bu lauwhê sêhêgo dau êņlêc tu ņakwê ņayham-ņayham bu sêsóc-ņga dom. Whê ņac si gauc sa pi ņakwê ņaôli atutu ma gólôņ ņayham gitôm gol me kôm, ma pi mêtê sênem bocbiņ kêclaun-ņga, bu gêņ hoņ dinaņ iņ gêņ ņambwa-ņga yêc Anötö aņgô-ņga. ¹⁰ Awhê asa naņ sôm bu nem akiņ Anötö, naņ bu kôm mêtê ņayham, dec mêtê dau gitôm iņ ndê ņakwê ti gólôņ ņayham.

¹¹ Têņ ndoc lau sêkac sa tu sêlic om-ņga, naņ aö tac whiņ bu lauwhê sênem dau dôn ma sêkêņ danğa Anötö ndê yom ņapep, ma sêsóc launğac ņapu. ¹² Aö atac whiņ bu lauwhê sênem dau dôn, ma gakêņ yao bu ņac sêndôhôn me sênem gôliņ launğac dom. ¹³ Bu Anötö kêmasaņ Adam muņ, goc kêmasaņ Ewa kêkuc iņ. ¹⁴ Ma Sadaņ kêsau Adam muņ dom, iņ kêsau Ewa e iņ kêgili Anötö ndê yom ma kôm sac. ¹⁵ Magoc tiņambu awhê daņ kóc Anötö ndê †Nğac Nem Lau Si-ņga, ma oc tòm bu lauwhê sêtap Anötö ndê mwasiņ nem ņac si-ņga sa tu ņgac dinaņ-ņga, ma tu ņac sêsap mêtê dakêņ whiņ-ņga ti atac whiņ-ņga dôn, ma sem dabuņ dau ma sêsa si lêņ ti gauc ņayham eņ.

3

Yom pi gólôwac dabuņ si ņagólôn

¹ Yom dindec iņ yom ņandô. Asa naņ tac whiņ bu ti gólôwac dabuņ

si ņagólôn,* naņ atac whiņ gwelen ņayham daņ. ² Bocdinaņ ņgac naņ bu yob gólôwac dabuņ, naņ yob dau ņapep, ma sa ndê lêņ gitêņ e lau daņ gitôm dom bu sêpu iņ. Iņ nem awhê tigen, ma kôm gêņ hoņ ti gauc ņawa. Alic bu iņ ņgac kaiņ bocdec. Iņ ņgac kóc lau sa ti êmwasiņ ņac-ņga, ma ņgac ti gauc gitôm bu êndôhôn lau. ³ I ņ ņgac nôm gêņ êņiņ iņ-ņga dom, ma ņgac tac ņandê-ņga me ņgac sôm lau-ņga dom. Iņ ņgac malô ma iņ atac whiņ mone kêlêc dom. ⁴ Nğac naņ bu yob gólôwac dabuņ, naņ yob dau ndê balêkoc ņapep e sêsóc iņ ņapu ma sêtoc iņ sa. ⁵ Nğamalac daņ naņ tòm dom bu nem gôliņ iņ dau ndê gólôwac, naņ oc tòm dom bu nem gôliņ Anötö ndê gólôwac bocdinaņ. ⁶ Ma ņgac naņ gêm dau kwi ma kêņ whiņ ņasawa apê eņ, naņ akêņ iņ yob gólôwac dabuņ dom. Bu mboe iņ oc toc dau sa e Anötö kêņ ņagêyô têņ iņ, gitôm iņ kêņ têņ Sadaņ. ⁷ Alic bu iņ ņgac naņ gólôwac dabuņ ti lau naņ sêmbo gólôwac ņalôm dom, naņ hoņ sêlic iņ ņayham. Ma bocdinaņ gitôm dom bu lau daņ sêpu iņ, ma Sadaņ oc tòm dom bu ku iņ dulu.

⁸ Ma lau naņ bu sênem akiņ gólôwac dabuņ,† naņ bocdinaņ. Nğac lau naņ sêsa lêņ gitêņ eņ ma tu dinaņ-ņga lau hoņ sêtoc ņac sa. Nğac lau tasaņ dom, magoc sêsôm yom ņandô eņ. Nğac lau sênom gêņ êņiņ ņac-ņga dom, ma lau naņ sêņsalê lêņ daêsam tu sêtap awa sa-ņga dom. ⁹ Yom ņandô dakêņ whiņ-ņga naņ ņahu sip ņalôm gi, naņ sêsap dôn ņanğa, ma sêsa lêņ gitêņ eņ tu bu sêmbo Anötö aņgô-ņga ti atac pa su eņ. ¹⁰ Bocdinaņ lau naņ mac bu akêņ ņac tu sênem akiņ gólôwac dabuņ-ņga, naņ aņsahê ņac si lêņ

* **3:1** Yêc 3:1-7 Pol to yom pi gólôwac dabuņ si ņagólôn. Yêc Yom Grik iņ to episkopos, naņ danem kwi bu 'ņgac ņamata-ņga' me 'hetman.' Lau ņatô sem kwi bu 'Bisop.' Bocdinaņ Pol ndê yom hêganôn gólôwac dabuņ si ņagólôn hoņ gitôm Bisop me Siots Presiden me gêyobwaga. † **3:8** Yêc 3:8-13 Pol to yom pi lau bocke naņ bu sênem akiņ gólôwac dabuņ. Yêc Yom Grik iņ to diakonoi, naņ danem kwi bu 'lau akiņ.' Bocdinaņ yom dau gic waê lau naņ bu sênem akiņ gólôwac dabuņ, gitôm pasto (ņgacsakiņ), ma lau bata (ol elda), ma dabuņwaga.

ti sakin mun, ma lau nan si giso mbasi, nan goc sêkôc gwelen dau. ¹¹ Yom kain tigen hêganôn lau dau si lauwhê. Nac lauwhê ti lèn solop nan lau hon sêtoc nac sa. Nac sêyob si whasu bu sêsôm yom bambalin pi lau natô dom, lauwhê gauc nawa, ma lauwhê nan lau hon sêkên whin bu gên bocke nan sêkên sip nac amba, nan nac oc sêyob napep en. ¹² Ngac bocke nan bu nem akin gôlôwac dabun, nan nem awhê tigen ma nem gôlin in ndê awhê ti balêkoc napep. ¹³ Lau nan sem akin napep, nan oc sêtap waé nayham sa, ma nac oc sêlhac nannga ma atac l u-lu dom tu nac si sêkên whin Yisu Kilisi-nga.

Pol whê ndê bapia nahu sa

¹⁴⁻¹⁵ Aô gakên batan bu nasawa sau aô oc watên am waloc. Magoc aô gakôc gauc gi lu gi lu, bu mboe gwelen dan oc hê aô dô, ma bocdina dec gato bapia dindêc tên am. Ma gato yom hon dindêc bu wawhê am nem gauc sa pi lèn solop tu yac gôlôwac dabun tan kuc-nga. Bu yac dati Anötö Tali Nadau ndê gôlôwac dabun ma yac datôm alhö nannga bu tambalan in ndê yom nandô.

Yom tampin Kilisi-nga

¹⁶ Ma yac lau nan tam akin Anötö, nan dakên whin yom pi Kilisi, nan nahu atu ma sip nalôm gi. Yomandô! Bu yac dakên whin yom bocdec bu:

In sip nom men ti namalac.

Nalau Dabun whê in sa ma tôc asê bu in ngac gitên.

Ma anela sêlic in.

Lau sêhoc nawaé nayham asê pi in yêc nom nagamen hon.

Ma lau sêkên whin in yêc gamen sambob.

Ma Anötö kôc in sa, mbu tên in ndê gamen nawasi-nga gi.

4

Lau oc sêhu yom nandô sin

¹ Nalau Dabun tôc asê yêc awê bu tên têm nambu-nga, lau natô oc

sêhu yom nandô dakên whin-nga sin. Ma nac oc sênkuc Sadan ndê nalau sac ti nac si yom tasan. ² Lau tasan oc sêmen ma sêndôhôn yom tasan dau e sêtim lau natô ma sêhu yom nandô sin. Lau tasan dina sêkôm gên dau ti atac pa su, nahu bu Sadan pôc nac si gauc ahuc e sênyalê si giso dom. ³ Nac sêkên yao bu lauwhê ma ngac sênem dau dom, ma sic yao nac bu sênen gên danen-nga natô dom. Magoc yac lau nan dakên whin ma tan kuc yom nandô, nan tanyalê bu Anötö kên gên danen-nga dau bu yac danen ti danem danje in. ⁴ Bu gên hon nan Anötö kên, nan gên nayham ma bocdina datec dom. Dakôc sa ma danem danje in. ⁵ Anötö ndê yom ma mbec nan daten, nan gitôm bu kôm gên hon ti dabun.

Pol gêm la Timoti

⁶ Am bu whê yom hon dindêc sa tên am nem asidôwai sêkên whin-nga, dec am oc ti Yisu Kilisi ndê ngac akin-nga nayham. Tôm am kôm e men tên kwahic dec, sap yom nandô dakên whin-nga dô, ma danam wambu yom nayham nan yac ac dulu tên am, bu gên dau oc puc am dô bu lhac nannga tôm béc hon. ⁷ Ma min nambwa nan lau andô nan sem gauc Anötö, nan sic dulu tên lau wakuc, ma yom nasawa-nga hon, nan am tec yêc-nga. Yob daôm nem lèn napep, ma timêtê daôm tu bu ti Anötö ndê ngac gitên-nga. ⁸ Lau nan sêtimêtê dau namlic tu sêtap licwalô sa tu gên nom-nga-nga, nan oc nem nac sa nandô dom. Magoc yac bu datimêtê dau tu dasa Anötö ndê lèn gitên-nga, oc nem yac sa nandô. Oc nem yac sa tên kwahic dec, ma tên têm nambu-nga bocdina.

⁹ Yom dec aô bu wasôm, in yom nandô ma yom nayham tu lau hon sêkôc sa ma sêkên whin-nga.

¹⁰ Anötö Tali Nadau kêmasan lèn bu nem lau hon si, ma lau nan sêkên whin in, nan sêtap lèn dau

sa su. Bocdinaŋ yac dakêŋ batan bu oc datap yom dau ŋa-ŋandô sa, dec dalhac ŋaŋga ti dakôm gwelen bu dapuc yom dau dôn.

¹¹ Êmdôhôn yom hoŋ dindec ma ndic atu lau bu sêsôc ŋapu. ¹² Yob daôm bu kôm nem gêŋ hoŋ ŋapep, ma lau dan oc sêpu am bu am balê wakuc dom. Yob nem lêŋ mbo-ŋga, sôm yom ŋayham eŋ, sap mêtê atac whiŋ lau ti kêŋ whiŋ-ŋga dôn ŋaŋga, ma sa nem lêŋ gitêŋ bu tôc dôhôn ŋayham têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêlic ma sêŋkuc. ¹³ Kêŋ daôm sambuc bu nem akiŋ Anötö e tôm aô wahôc asê am. Sam in ndê yom nan sêto yêc, nan asê têŋ lau, nem mêtê ŋac, ma êmdôhôn ŋac.

¹⁴ Muŋ-ŋga, têŋ ndoc lau bata sêkêŋ amba sac am, nan ŋac si dan tisa gitôm propet, ma hoc yom asê pi mwasin nan ŋalau Dabuŋ oc kêŋ têŋ am, tu kôm Anötö ndê gwelen-ŋga. Kwahic dec aô bu wapuc am dôn bu kôm nem gwelen ŋapan ŋa mwasin dinaŋ ŋa-ŋaclai. ¹⁵ Kôc aneŋ yom dindec sa ma kôm ŋandô sa. Kêŋ nem ŋalôm sambuc tu kôm Anötö ndê gwelen-ŋga, ma lau hoŋ oc sêlic am nem gwelen ŋa-ŋandô yêc awê. ¹⁶ Yob daôm nem lêŋ ti yom nan am kêdôhôn têŋ lau, nan ŋapep. Sap lêŋ ŋayham ti yom ŋandô dôn ma lhac ŋaŋga, ma am bu kôm bocdinaŋ, dec am oc tap Anötö ndê mwasin nem am si-ŋga ŋa-ŋandô sa, ma lau nan sêkôc am nem yom sa, nan bocdinaŋ.

5

¹ Am bu nem la ŋamalac andô dan, nan goc sôm yom ŋaŋga têŋ in dom. Sôm yom tôm am bu sôm têŋ am daôm damam. Ma nem la balêi wakuc tôm am bu kôm têŋ am daôm nem asimi. ² Lic lauwhê atu-tu tôm am daôm dinam, ma bawhêi nditôm

am lhômwêi, ma kôm mêtê ŋawasi eŋ têŋ ŋac.

Yom pi lauwhê sawa

³ Lauwhê sawa nan si lau mba tu sênem ŋac sa-ŋga, nan toc ŋac sa ŋapep ma nem ŋac sa. ⁴ Magoc awhê sawa dan bu ndê balêkoc me puŋgaci ti puwêi sêmbo, goc gwelen sênem in sa-ŋga yêc ŋac amba. ŋalêŋ dinaŋ ŋac si lêŋ sênem akiŋ Anötö-ŋga oc nem ŋandô, ma sêo sakiŋ nan dinda ti dambai ma pui sêkôm têŋ ŋac muŋ su. Ma lêŋ dinaŋ gic Anötö tandô ŋayham. ⁵ Magoc awhê sawa dan nan mbo tawasê ma pônâ lau tu sênem in sa-ŋga, nan oc teŋ mbec ôbwêc ma ac, ma takwê Anötö bu nem in sa. ⁶ Awhê sawa nan êlême po dau sa ŋa gêŋ ŋayham-ŋayham nom-ŋga, nan gitôm awhê batê dan yêc Anötö aŋgô-ŋga.

⁷ Am whê yom dindec sa têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ, bu sêsa si lêŋ ŋapep e lau dan sêtôm dom bu sêŋgôlin yom pi ŋac. ⁸ Asa nan sôm bu in kêŋ whiŋ Yisu, magoc gêm dinda lu damba me in dau ndê lau sa dom, nan tôc asê bu in ndê kêŋ whiŋ in gêŋ tasan, ma kôm mêtê sac sambuc hôc gêlêc lau nan sêkêŋ whiŋ dom, nan si mêtê sac su.

⁹ Mac bu akêŋ awhê sawa dan ndê ŋaê sip lauwhê sawa si ŋadênan,* goc gauc nem gêŋ bocdec. In bu ndê yala hôc gêlêc 60 su, nan goc gitôm bu mac akêŋ in ndê ŋaê sip lauwhê sawa si ŋadênan. Ma alic bu in awhê nan sap in nakweŋ dôn ŋapep têŋ ndoc in mbo tali. ¹⁰ Ma in awhê nan lau hoŋ sêtoc in sa bu in awhê kôm mêtê ŋayham-ŋga. In yob ndê balêkoc ŋapep, in awhê kôc lau sa ti êmwasiŋ ŋac-ŋga, ma in gêm akiŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, gitôm in kêgwiniŋ dau

* **5:9** Pol to yom pi lauwhê sawa si ŋadênan, magoc in tôc ŋadênan dau ŋahu tiawê dom. Lau ŋatô gauc gêm bu ŋadênan dau gic waê lauwhê sawa hoŋ nan gôlôwac dabuŋ Epesas-ŋga sêyob ti sem sa - alic ŋabatiŋ 16. Ma lau ŋatô gauc gêm bu lauwhê nan si ŋaê yêc ŋadênan, nan sêkêŋ dau sambuc tu sênem akiŋ Yisu ma gôlôwac dabuŋ-ŋga (ŋabatiŋ 5, 10 ma 11).

ma kêgwasin̄ ñac gahi. Ma in̄ awhê nan̄ êlêmê gêm lau ti ñawapac sa, ma kôm gwelen̄ ñayham daêsam whin̄ bocdinañ. Awhê sawa nan̄ ndê lên̄ ñayham gitôm dinañ, nan̄ akên̄ in̄ ndê ñaê sip lauwê sawa si ñadênan̄.

¹¹ Magoc lauwê wakuc nan̄ sêti lauwê sawa, nan̄ akên̄ ñac si ñaê sip ñadênan̄ dom. Têñ ñamata-nga ñac oc sêkên̄ si atac whin̄ ma sêmatin̄ pwac bu sênem akin̄ Kilisi, magoc mboe ñasawa sauñ ñac oc ñalôm pwê bu sênem ñac tiyham.

¹² Ñac bu sêkôm bocdinañ, dec tôm ñac sic si pwac dinañ popoc ma sêkôm giso atu. ¹³ Ma gên̄ ñatô whin̄. Lauwê sawa wakuc ñatô sêsa lên̄ oyom-nga e tidôn̄ ñac. Ñac atac whin̄ bu sên̄sêlên̄ sêlom-sêlom andu, ma sêsec gameñ ti sêuñ lau ñatô si yom sa. Ñac sêsôm yom daêsam so yom ñayham dasôm-nga. ¹⁴ Tu dinañ-nga dec aô êlêmê gakên̄ ñagôlin̄ tên̄ lauwê sawa wakuc bu sênem ñac tiyham, sêkôc balêkoc, ma sêyob si andu ti si lau. Ma bocdinañ oc nditôm dom bu yac neñ ñacyo dan̄ sôm yom bu pu yac lau dakên̄ whin̄-nga neñ lên̄. ¹⁵ Aô gasôm yom dinañ, ñahu bu lauwê sawa ñatô sêhu Anötö sin̄ su, ma sêsa Sadañ ndê lên̄.

¹⁶ Mac lauwê nan̄ akên̄ whin̄ Yisu, nan̄ an̄gô. Awhê sawa dan̄ bu mbo mac nem ton̄, dec mac anem in̄ sa andic ñawaê. Ma bocdinañ oc kên̄ ñawapac tên̄ gôlôwac dabuñ dom, ma lauwê sawa nan̄ sêpôn̄da dau ñandô, nan̄ gôlôwac dau oc tôm bu sênem ñac sa.

Yom pi lau bata

¹⁷ Lau bata nan̄ sêkên̄ dau sambuc ma sem gôlin̄ gôlôwac dabuñ ñapep, nan̄ datoc ñac sa êñlêc. Ma ñac nan̄ sem mêtê ti sêndôhôn̄ lau, nan̄ yom dindec hêganôn̄ ñac solop. ¹⁸ Gauc nem Anötö ndê yom nan̄ sêto yêc bocdec bu:

Tên̄ ndoc mac akên̄ makao sêkôm gwelen̄ bolom-nga, nan̄ asô ñac

tôkwa ahuc dom. Sên̄eñ bolom ñatô ô ñac si gwelen̄. *[Diut 25:4]*

Ma yac neñ yom dan̄ tiyham yêc bocdec, “Asa nan̄ bu kôm gwelen̄, nan̄ akên̄ in̄ ndê ñaôli tên̄ in̄ ñapep.” ¹⁹ Ñamalac tigen̄ bu êngôlin̄ yom pi ñgac bata dan̄, nan̄ am ngô in̄ ndê yom dau dom. Magoc lu me tö bu sêpuc in̄ ndê yom dau dôñ, nan̄ goc êmatôc yom dau. ²⁰ Am bu tap sa bu yom ñandô, dec sôm ñgac bata dau yêc lau hon̄ an̄gô-nga, bu lau sêlic ma sêtôc dau.

Pol gêm la Timoti

²¹ Yêc Anötö lu Yisu Kilisi ma an̄ela nan̄ Anötö kêyalin̄ ñac sa, nan̄ si an̄gô-nga, nan̄ wasôm tên̄ am bu êmkuc aneñ yom hon̄ dindec, ma kôm mêtê ñayham eñ tên̄ lau hon̄. Lhac whin̄ lau ton̄ dan̄, ma lic ton̄ dan̄ sac dom. ²² Am bu êmyalin̄ lau ñatô sa tu sêkôm gwelen̄-nga, dec êmsahê ñac si lên̄ muñ, ma kên̄ amam sac ñac sep dom. Ma yob daôm bu sa nem lên̄ ñawasi eñ. Ndic ahê lau nan̄ sêkôm mêtê sac, bu wêkain̄ ñac si sac ñagêyô dom.

²³ Nôm bu ñambwa dom. Nôm wain ñagec tu am ñatac-nga. Ma oc nem am sa tu am nem gêmbac nan̄ kôm am ñapan̄-nga.

Mêtê hon̄ nan̄ lau sêkôm oc meñ tiawê

²⁴ Lau ñatô si mêtê sac yêc awê, ma bocdinañ ñac si yom pi undambê gi su, ma Anötö kêmasañ ñagêyô su bu kên̄ tên̄ ñac tên̄ têm ñambu-nga. Ma lau ñatô si sac yêc sin̄ dau tên̄ kwahic dec, magoc oc meñ sa tiawê tên̄ têm ñambu-nga, ma sêtap si ñagêyô sa. ²⁵ Ma ñalên̄ tigen̄, lau gitên̄ ñatô si mêtê ñayham yêc awê. Ma mêtê ñayham nan̄ kwahic dec yêc awê dom, nan̄ oc tôm dom bu yêc sin̄ dau ñapan̄. Oc sa meñ tiawê.

6

Yom pi lau akin̄ ñambwa

1 Sôm têtj lau akiñ nambwa nañ sêkêtj whiñ Yisu, bu sêsôc si ñadaui ñapu, ma sêtoc ñac sa ñapep. Ñac bu sêkôm dom, goc lau nañ sêlic, nañ oc sêpu Anötö ndê ñaê ti yom nañ yac tandôhôn pi in. 2 Ma ñgac akiñ dañ bu ndê ñadau kêtj whiñ Yisu whiñ, goc sôm têtj ñgac akiñ dau bu toc dau sa têtj in ndê ñadau bu inlu sêti asidôwa tu inlu si sêkêtj whiñ-ña lec dom. Magoc in nem akiñ in ndê ñadau ñapep eñ, ñahu bu in ndê gwelenj oc nem ndê asidôwa kêtj whiñ-ña nañ Anötö tac whiñ, nañ sa.

Puc pi lau nañ sêndôhôn yom tasan

Êmdôhôn yom hoñ dindéc têtj lau sêkêtj whiñ-ña, ma êmgilí ñac bu sêñkuc ñapep. 3 Ñamalac dañ bu êndôhôn yom nañ so aneñ yom nañ gato sip bapia dindéc, me so yom ñandô nañ Pômdau Yisu Kilisi dau kêdôhôn, me so yom nañ tandôhôn pi Anötö ndê lêtj, nañ tôc asê bocdec bu. 4 In ñgac toc dau sa-ña, ma kêyalê gêtj dañ ñapep dom. In tac whiñ yom agwa-agwa nambwa, ma yom nañ kôm lau sêsenj dau. Tu yom kaiñ dinañ-ña dec lau sem lêmuj dau, sic dau, sêsôm yom sac-sac pi dau, ma sêkôc gauc sac pi si asidôwai. 5 Lau kaiñ dinañ si gauc kêñsônj, ma sêsenj dau ñapanj. Yom ñandô dañ yêc ñac si ñalôm dom. Ñac gauc gêm bu lêtj danem akiñ Anötö-ña ti lêtj sêtap awa sa-ña nambwa.

Yom pi lêtj atac whiñ mone-ña

6 Magoc yac bu danem akiñ Anötö ma atac ñayham pi gêtj bocke nañ in bu kêtj têtj yac, nañ gitôm datap awa ñandô sa su. 7 Bu têtj têm dinañi sêkôc yac, nañ dahôc asê amanj sawa, ma dambac ndu ti amanj sawa bocdinañ. 8 Magoc gêtj daneñ-ña ti ñakwê bu yêc yac-ña, dec yac atac ñayham pi gêtj dau. 9 Lau nañ atac whiñ bu sêti lau ti lêlôm, nañ si atac whiñ dinañ oc ti lêtj

Sadañ êntôm ñac-ña, ma ñac oc sêpenj ma sêsip in ndê akô sêndi. Ñac oc tagatu gêtj daêsam, ma sêsa lêtj gauc mbasi-ña tu sêtap gêtj dau sa-ña, e kôm ñac sêtisac ma sêninga. 10 Sac daêsam ñahu yêc lêtj atac whiñ mone-ña. Lau ñatô sêhu si sêkêtj whiñ siñ su, ñahu bu mêtê atac whiñ mone-ña gêm ñac ahuc sambuc. Ma tu dinañ-ña dec ñawapac daêsam tap ñac sa.

Pol gic yomsu Timoti

11 O Anötö ndê ñgac, am ñgô su nañ. Ndic ahê mêtê sac hoñ dinañ. Êmsahê ñanña bu kôm mêtê gitêtj ma sa Anötö ndê lêtj eñ. Sap nem kêtj whiñ ti mêtê atac whiñ lau-ña dôñ, puc daôm dôñ bu kôm Anötö ndê gwelenj ma lic ñakam sa dom, ma mbo ti nem lêtj malô eñ. 12 Lhac ñanña ma ndic siñ têtj lêtôm hoñ nañ bu ku am nem kêtj whiñ dulu. Muñ-ña lê am hoc yom asê yêc lau daêsam anjô-ña bu am kêtj whiñ Yisu Kilisi. Gêtj dau tôc asê bu am tap Anötö ndê galem ndôc tamli ñapan-ña sa su. Bocdinañ sap galem dau ña-ñandô dôñ ñanña eñ. 13 Yêc Yisu Kilisi, nañ sôm ndê yom asê solop têtj Pontias Pailot, ma yêc Anötö nañ kêtj gêtj hoñ sêmbo tali, nañ anjô-ña, aô wandic atu am bocdec bu. 14 Yom hoñ nañ aô gac atu am, nañ êmkuc ñapep, ma sa nem lêtj solop ti dabuj eñ, e yac neñ Pômdau Yisu Kilisi mbu meñ hóc asê, 15 têtj ndoc nañ Anötö kêyalin sa su.

Tampin Anötö dandic ñawaê. In tigenj in gêtj hoñ ñadau. In kinj hoñ si Kinj, ma pômdau hoñ si Pômdau. 16 In mbo titêm-titêm ma oc pacndê dom. In ndôc ndê ñawê atu ñalôm, tôm dom bu ñamalac dañ tigasuc ñawê dau me lic in. In ndê waê ñayham ti in ndê ñaclai atu oc yêc ñapanj. Yomandô!

17 Sôm têtj lau ti lêlôm bu sêtoc dau sa dom ma takwê ñac si awa nom-ña bu nem ñac sa lec dom. Bu awa in gêtj yêc ñapan-ña dom,

oc ninnga. Ndic atu nac bu takwê Anötö naŋ kêmwasinŋ yac na gêŋ daêsam tu kôm yac atac nayham-nga. ¹⁸ Ma ndic atu nac bu sêkôm mêtê nayham eŋ têtŋ lau hoŋ, ma bu sêkêŋ si awa ti wapa tu bu sênem lau natô sa, ma sêmwasiŋ nac-nga.

¹⁹ Sêkôm bocdinaŋ dec nac oc sêpo si awa nandô sa yêc undambê tu têtŋ nambu-nga-nga, naŋ nac oc sêtap lêtŋ nandô dandöc tanli-nga sa.

²⁰ O Timoti. Gwelenŋ ti yom nandô hoŋ naŋ Anötö kêŋ sip am amam, naŋ yob napep eŋ. Ndic ahê lau naŋ sêsap yom nambwa-nambwa dôŋ, ma sêndôhônŋ yom naŋ so yom nandô. Lau dau gauc gêm bu nac sêtap gauc nandô sa, magoc mba.

²¹ Lau naŋ sêkêŋ whinŋ yom tasan dinaŋ, naŋ sêhu si sêkêŋ whinŋ Yisu sinŋ su.

Anötö ndê mwasiŋ têtŋ mac.

**Pol ndê bapia tilu-nga
tên
Timoti
Yom whê bapia
dindéc sa-nga**

Pol ndöc gapocwalô ndöc Rom, ma kêsahê bu ñasawa saun oc sêndic in ndu, dec to ndê bapia tilu-nga dindéc tên Timoti. Pol tac whin Timoti ndu andô, ma to bapia dindéc bu puc in dön bu hac ñanga, ma maya dau me töc dau dom bu hoc ñawaê ñayham asê. In tac whin bu Timoti hac gitôm Yisu ndê ñgac sin-nga ñayham dan. Ma Pol gêm la Timoti bu yob dau tu mêtê sac tidau-tidau nan oc êñsôwec tiatu tên têm ñambu-nga, ma kên puc in pi kédôhônwaga tasan.

Pol gic hu ndê bapia

¹ Aô Pol, nan gati Yisu Kilisi ndê ñapocsel kékuc Anötö ndê atac whin. In gic bata bu lau nan sêkên whin Yisu Kilisi oc sêtap sen sêndöc tali-nga sa, dec kâyalin aô sa gati aposel, bu wahoc yom dau asê tên lau. ² Gato bapia dindéc tên anen atungac tac whin-nga, am Timoti. Mwasin ti tawalô ma yom malô akên Daman Anötö lu yac nen Pômdau Yisu Kilisi tên am.

Pol puc Timoti dön

³ Aô gam akin Anötö tên daman sêkôm, ma galhac in anjô-nga ti atac pa su tu anen tên-nga. Ma tên ôbwéc ti acsalô, aô gauc gêm am yêc anen mbec ñalôm, ma aô gam danje Anötö tu am-nga. ⁴ Aô gauc gêm ndoc nan hêclu dahu dau sin, ma am tan. Tu dinan-nga aô tac whin bu walic am tiyham, oc kôm aô atac ñayham sa. ⁵ Ma aô gauc gêm am nem tên kên whin ñanga-nga. Aô kayalê bu am nem pômwê Lois lu dinam Yunis sêkên whin ñanga, ma gakên whin bu am kékuc in lu si

lên. ⁶ Tu dinan-nga dec aô bu waten am bu gauc nem Anötö ndê mwasin nan am kôc tên ndoc aô gakên aman sac am. Lhac ñanga ma kôm gwelen ña mwasin dau ña-ñac lai, gitôm am kôm ya golom tiatu. ⁷ Anötö kên ndê ñalau tên yac, ma bocdinan dec datöc dau tu sake-nga? In kên ndê ñalau tu kên ñac lai tên yac, ma tu dambo ti mêtê atac whin lau-nga, ma dayob dau nen tên-nga.

⁸ Bocdinan mayam daôm tu hoc yom asê pi yac nen Pômdau-nga dom. Ma mayam tu aô gandöc gapocwalô tu in-nga dom. Mba! Lhac ñanga whin aô ma hêclu dahôc ñawapac tu Yisu ndê ñawaê ñayham-nga, tên Anötö dau kên ndê ñac lai bu puc hêclu dön. ⁹ In gêm yac si ma kêgalêm yac sa bu dasa in ndê tên dabun. In kôm gên dau tu yac nen ñayham dan-nga dom. Magoc in kôm tu in dau ndê mêtê atac whin ti êmwasin yac-nga. Tên tên in kên undambê ti nom su dom, nan in kêmatin yom tidôn bu êmwasin yac tu Yisu Kilisi-nga. ¹⁰ Ma yac nen ñgac Nem Yac Si-nga Yisu Kilisi men hêc asê nom su, dec Anötö ndê mwasin dau men tiawê. Ma ñawaê ñayham tên asê bu Yisu Kilisi ku ñac lai dambac ndu-nga dulu, ma in ti yac nen sen dandöc tanli ñapan-nga. ¹¹ Ma tu ñawaê ñayham dau-nga, dec Anötö kâyalin aô sa gati ñgac ahen-nga ma aposel, ma kêkin aô bu wandôhôn lau. ¹² Tu dinan-nga dec gahôc ñawapac dindéc. Magoc aô mayan dau dom, galhac ti atac pa su. Nahu bu aô gakên whin Yisu Kilisi, ma aô kayalê in tidôn. Ma gakên dau ti nen gên hon sip in amba, ma gakên whin bu in gitôm bu yob ñapep e béc ñambu-nga.

¹³ Yom ñandô nan aô kadôhôn tên am, nan kôc dön gitôm dôhôn ñayham bu êndôhôn tên lau. Ma tên dakên whin-nga ti atac whin asidôwai-nga, nan gic lau sêkên whin Yisu Kilisi-nga ñawaê, nan am

sap dôn nanga. ¹⁴ Nalau Dabun nan mbo yac lau dakên whin-nga nen nalôm, nan puc am dôn bu yob yom nandô dakên whin-nga nan aô gakên sip am amam su.

¹⁵ Am kêyalê bu Pigelas lu Hemo-gene ma lau Esia-nga hon nan sêmbo malac Rom, nan sêhu aô sin su. ¹⁶ Magoc aô waten Pômdau bu tawalô Onesiporas ti ndê gôlôwac hon, nahu bu in gêm aô sa tidim daêsam. Ma in maya tu aô gandöc gapocwalô-nga dom. ¹⁷ Têñ ndoc in hóc asê malac Rom, nan kêsâlê aô nanga e tap aô sa. ¹⁸ Ma am kêyalê su bu têtñ ndoc aô gambo malac Epesas, nan in gêm aô sa daêsam. Tu dinañ-nga aô waten Pômdau bu tawalô in, ma nem in sa têtñ bêc nambu-nga.

2

¹ Bocdinañ aneñ balê, lhac nanga tôm Yisu Kilisi ndê mwasiñ puc am dôn. ² Yom nan aô gahoc asê yêc lau daêsam anğô-nga, nan am ngô su ma kêyalê. Kwahic dec aô bu wasôm têtñ am bu êmyaliñ lau natô sa, nan sêsap Kilisi ma yom nandô dôn nanga, ma êmdôhôn yom dau têtñ nac e sênjalê tidôn, goc sêkôm gwelen sêwhin am ma sêndôhôn lau natô. ³ Lhac nanga ma hóc nawapac whin yac, tôm Yisu Kilisi ndê ngac sin-nga nayham dan. ⁴ Ngac sin-nga nayham kôc gauc pi in ndê gwelen ndic sin-nga napan, ma hêgo dau tu gêtñ natô-nga dom. Nahu bu in bu kôm gêtñ hon tôm in ndê nadau tac whin. ⁵ Ma nalên tigen, asa nan kêtî whin lau nan sênti tu sêhóc gêgêlêc dandi-nga, nan kêtî kêtîc ngagôlin solop. In bu ênkuc ngagôlin dom, dec oc tôm dom bu in kôm naôli nan gic waê ngac namata-nga. ⁶ Ma nalên solop bu ngac gwelen andô kôm gêtñ nandô tu nen-nga yêc ndê ôm tinamata. ⁷ Kôm gauc pi aneñ yom hon dindêc, bu Pômdau oc whê am nem gauc sa pi yom dau nahu.

⁸ Am bu hóc nawapac, dec gauc nem Yisu Kilisi nan sa akên Dawid ndê ton, nan Anötö un in sa akên lau batê-nga. Nawaê nayham nan aô gahoc asê, nan nahu in dau. ⁹ Tu nawaê nayham dau-nga, dec gahóc nawapac ma sêsô aô dôn na sen gitôm ngac sac dan. Nac sêsô aô dôn, magoc oc tôm dom bu sêsô Anötö ndê yom dôn. ¹⁰ Aô galic nayham bu wahóc nawapac, tu bu wanem lau nan Anötö kêyalin nac sa mun su, nan sa. Aô bu watôc sen têtñ nac bu sêtap Anötö ndê mwasiñ nem nac si-nga sa tu Yisu Kilisi-nga, ma sêndôc tali napan yêc Anötö ndê gameñ nawê-nga.

¹¹ Yom dindêc in yom nandô solop: Yac bu dambac ndu dawhin Yisu, oc dambo tanli dawhin in bocdinañ.

¹² Yac bu dalhac nanga têtñ ndoc nawapac tap yac sa, dec yac oc danem gôlin dawhin in.

Yac bu dasôm bu dati in ndê dom ma dasêc in ahuc, dec in oc sêc yac ahuc bocdinañ.

¹³ Yac bu dakên whin gwalec, tigen Yisu in Yom Nandô Nadau, ma yom bocke nan in gic bata tu yac-nga, nan oc kôm nandô sa. Nahu bu in gitôm dom bu sêc dau ndê yom ahuc.

Anötö ndê lau gwelen-nga si lêtñ

¹⁴ Yom hon dindêc, am kêtñ lhac gôlôwac dabun si gauc napan e tidôn nac. Yêc Anötö anğô-nga kêtñ puc nac bu sêsen dandi tu yom nambwa-nambwa-nga dom. Nac bu sêsen dau, dec oc nandô mba, ma oc kôm lau natô si sêkên whin tisac. ¹⁵ Êmsahê nanga bu kôm nem gwelen hon bu ndic Anötö tandô nayham. Ma in oc lic am gitôm ngac gwelen-nga nayham nan whê in ndê yom nandô sa napep, ma gêtñ dan oc kôm am mayam daôm dom. ¹⁶ Ndic ahê lau nan sênlin Anötö sin ma sem yomgalôm pi gêtñ nambwa-nambwa nom-nga napan. Bu lau nan sêsap yom kain dinañ dôn,

nañ si mêtê sac oc êñsôwec tiatu napan e sêhu Anötö siñ gacgeñ. ¹⁷ Ma yom dau oc tiapa ma kôm lau sêtisac, nditôm gambocbôm sac nañ gêñ lau tidac-tidac. Himeneus lu Piletus sêmbo lau dinañ si toñ ñalôm. ¹⁸ Inlu sêhu yom ñandô siñ su. Sêsôm têtñ lau bu ndoc lau sêtisa akêñ lau batê-nga meñ hóc asê su. Ma bocdinañ sêkôm lau ñatô si sêkêñ whiñ tisac.

¹⁹ Magoc Anötö ndê yom ñandô in gitôm alhö ñanğa, nañ in po in ndê gôlôwac dabuñ sa sêlhac ñahô. Ma in kêtñ yom ñalhô dinda lu têtñ yac bocdec bu, “Lau nañ sêti Pômdau ndê lau, nañ in kêyalê ñac hoñ tidôn,” ma “Lau hoñ nañ sêsôm bu sêkêñ whiñ Pômdau, nañ sêhu mêtê sac hoñ siñ mañ.”

²⁰ Wapa gwelen-nga tidau-tidau yêc ñac ti lêlôm ndê andu ñalôm. Ñatô gic waê gwelen tiwaê, ma ñatô gic waê gwelen bambaliñ. Gêñ tiwaê sêmasañ ña gol ma silba, ma gêtñ waêmba sêmasañ ña a me nom. ²¹ Ma yêc yac ñamalac bocdinañ. Mêtê daêsam yêc tu tañkuc-nga. Asa nañ timêtê dau ñapep ma hu mêtê sac hoñ siñ, nañ gitôm gêtñ nañ sêmasañ ña gol ma silba. In oc ti ñac akiñ ñayham ma dabuñ bu nem akiñ yac neñ Ñadau, ma in oc tôm bu kôm gwelen ñayham-ñayham daêsam.

²² Mêtê ñalôm ñagalac-nga nañ balêi sêkôm, nañ hu siñ gacgeñ. Ma êmkuc lêtñ gitêtñ ti mêtê dakêñ whiñ-nga ti atac whiñ lau-nga ma lêtñ yom malô-nga, tôm lau nañ sêkêñ whiñ Pômdau sêkôm ti ñalôm ñawasi eñ. ²³ Lau nañ sêsen dau tu yom gauc mbasi-nga, nañ ndic sôn daôm whiñ ñac dom. Bu yom kaiñ dinañ oc li lau sa ma sêkêñ kisa dandi.

²⁴ Asa nañ bu ti Pômdau ndê ñac akiñ ñayham, nañ ndic ahê yom nañ kôm lau sêsen dau-nga mañ. Ma in kôc ndê ñalôm dôn ma tac ñandê ñagahô tu gêtñ nañ lau sêkôm têtñ in-nga, nañ dom. Ñayham bu in

ñac tiguauc nañ gitôm bu êndôhôn lau ñatô, ma in kôm mêtê malô ti ñayham têtñ lau hoñ. ²⁵ Lau nañ bu sêsen Anötö ndê yom ñandô, nañ goc in oc êndôhôn ñac ti ndê ñalôm malô, bu mboe Anötö oc kêtñ ñac sênem si ñalôm kwi, ma whê ñac si gauc sa e sênyalê yom ñandô. ²⁶ Ñac oc sênyalê bu muñ-nga sêpen sêsip Sadañ ndê akô si, ma sêti in ndê lau akiñ ñambwa nañ sêkôm tôm in atac whiñ. Magoc ñac bu si gauc sa ma sênem dau kwi, dec oc tôm bu sêhu Sadañ siñ ma sêsa Anötö ndê lêtñ.

3

Mêtê sac têtñ nambu-nga-nga

¹ Aô wasôm têtñ am bu têtñ têtñ nambu-nga mêtê sac daêsam oc meñ sa. ² Lau oc atac whiñ dau ma atac whiñ mone hóc gêlêc, ñac oc sêpo dau sa ma sêsôm yom sêtoc dau sa-nga daêsam, sêsôm yom sac-sac daêsam, danğapêc têtñ damba ti dindai, sênem danğe lau nañ sêkêñ gêtñ têtñ ñac-nga dom, ma sêtoc mêtê dabuñ ti mêtê gitêtñ. ³ Ñac oc atac whiñ lau dom ma sêsôm yom sac pi ñac, ma ñac oc sêsuc lau ñatô si yom kwi dom. Ñac oc sênem gôliñ dau si lêtñ ñapep dom, sêkôm gêtñ hoñ bambaliñ tôm si atac whiñ, sêndic lau ti sêkôm ñac ñayom, ma sêtoc mêtê ñayham ti gêtñ ñayham hoñ. ⁴ Ñac lau sêpêtñ biakiñ-nga, lau nañ si lêtñ sañsalañ, ma lau sêtoc dau sa-nga. Ñac atac whiñ Anötö dom, tigen ñac atac whiñ gêtñ ñayham-ñayham nom-nga hóc gêlêc su. ⁵ Ñac sêsa si lêtñ gitôm sem akiñ Anötö, tigen sêsêc in ndê ñaclai ahuc. Am mbo ahê lau kaiñ dinañ hoñ. ⁶ Bu ñac si lau ñatô sêmbac yom lau e lau dau sêkôc ñac sa. Ma sêndôhôn ñac si yom tasan têtñ lauwhê gauc babalê, e lauwhê dau sêsôc ñac si yom ñapu. Lauwhê kaiñ dinañ mêtê sac ti mêtê ñalôm ñagalac-nga gêm ñac si ñalôm ahuc. ⁷ Ñac atac whiñ

bu sêngô yom daêsam, ma tac whiņ bu lau sêndôhôn ñac, magoc ñac si gauc sa dom pi yom bocke in yom ñandô. ⁸ Kêdôhônwaga tasan dinan sêkên kisa yom ñandô tòm Yanis lu Yambres sêkên kisa Moses.* Ñac si gauc tisac su, ma ñac si sêkên whiņ Anötö mbasi sambuc. ⁹ Magoc ñac si gwelen oc nem ñandô dom, ñahu bu lau tiguaç hoņ oc sênyalê bu ñac si lêņ in lêņ gauc mbasi-ņga, tòm Yanis lu Yambres si lêņ.

Pol gêm la Timoti

¹⁰ Am daôm kêyalê aö tidôn. Am kêyalê yom hoņ naņ aö kadôhôn, ti aneņ lêņ gambo-ņga, ma ñahu bocke dec gakôm gwelen, aneņ lêņ gakên whiņ-ņga ti atac whiņ lau-ņga, ma lêņ galhac ñaņga ma gahôc ñawapac ti atac malô-ņga. ¹¹ Am kêyalê gêņ hoņ naņ hóc asê aö yêc malac Antiok, malac Aikoniam ma malac Listra, ma ñawapac ti ñandê hoņ naņ aö gahôc. Magoc Pômdau kégaho aö su yêc gêņ hoņ dinan. ¹² Yomandô wasôm têņ am. Lau hoņ naņ sêkên whiņ Yisu Kilisi, ma atac whiņ bu sêsa lêņ gitêņ, naņ lau oc sêkên kisa ñac bocdinaņ. ¹³ Ma lau sac ti lau tasan si lêņ sac oc tisac sambuc. Ñac oc sêņsau lau ma lau oc sêņsau ñac.

¹⁴ Ma am daôm, yom naņ am kêdôhôn ma kên whiņ su, naņ sap dôn. Ñahu bu lau naņ sêndôhôn am, naņ am kêyalê ñac ti ñac si lêņ gitêņ su. ¹⁵ Têņ ndoc am mbo balê, naņ am kêyalê Anötö ndê yom dabuņ naņ sêto yêc naņ. Yom dau gitôm bu kên gauc têņ yac e dakên whiņ Yisu Kilisi ma datap Anötö ndê mwasiņ nem lau si-ņga sa. ¹⁶ Ma Anötö ndê yom hoņ naņ sêto yêc naņ, in ndê Ñalau gêm gôliņ lau dec sêto. Bocdinaņ yom dau in ñayham bu tandôhôn têņ lau, tu datôc lau si giso asê ma tamatôc ñac-ņga, ma

tu dawhê Anötö ndê lêņ gitêņ sa-ņga. ¹⁷ Yac dakôm bocdinaņ tu bu Anötö ndê lau sênyalê in ndê yom hoņ tidôn, ma yom dau nem ñac sa e sêkôm si gêņ sambob ñapep eņ.

4

¹ Am kêyalê bu Yisu Kilisi oc mbu meņ ti ñaclai atu bu nem gôliņ gêņ hoņ, ma in oc êņsahê lau tali ma lau batê pi ñac si mêtê. Yêc in aņgô-ņga, ma yêc Anötö aņgô-ņga, aö bu wandic yomsu am bocdec bu. ² Nem mêtê lau, ma whê Anötö ndê yom sa têņ ñac tòm têm hoņ. Kêņ puc lau bu sêkôm sac dom, ma ñac naņ sêkôm giso, naņ tóc ñac si giso asê e sêkac si ñalôm kwi. Êmgilí lau hoņ bu sêlhac ñaņga. Puc daôm dôn ma lhac ñaņga ti atac pa su. Ma whê gêņ hoņ sa yêc awê têņ lau. ³ Bu têm oc meņ sa, naņ lau oc sêtec bu sêngô yom ñandô pi Anötö ndê lêņ. Magoc ñac oc atac whiņ bu sêngô yom naņ puc ñac dôn bu sêkôm mêtê sac-sac tòm ñac dau si atac whiņ. Tu dinan-ņga dec ñac oc sêsap kêdôhônwaga tasan dôn, ma sêhê danğa ñac si yom ñapep eņ. ⁴ Ñac oc sêpôc danğasuņ ahuc têņ yom ñandô, ma tac whiņ bu sêngô lau andô si miņ ñambwa-ñambwa.

⁵ Magoc am ñgac daôm ñgô. Yob daôm bu kôm gêņ hoņ ti gauc eņ. Hóc ñawapac ti atac pa su, hoc ñawaé ñayham asê têņ lau, ma kôm am nem gwelen nem akiņ Anötö-ņga hoņ ñapep ma ti atac whiņ.

⁶ Ma aö dauņ dec, kasahê bu têm meņ kêpiņ bu wahu nom dindéc siņ. Aneņ têm wambo nom-ņga gitôm la-clhu wain-ņga naņ sêkêc pi alta ti da têņ Anötö, ma kêpiņ bu pacndê. ⁷ Aö galhac ñaņga ma gac siņ tu Anötö ndê yom ñayham-ņga, aö kati e gahôc asê ñabatiņ su, ma gakôc aneņ gakên whiņ dôn. ⁸ Pômdau, yac neņ ñgac gitêņ êmatôc yac-ņga

* **3:8** Yanis lu Yambres - ñgac lu dinan si ñaê yac oc datap sa yêc Yom Lêņsêm Akwa dom. Magoc lau ñatô gauc gêm bu inlu ñgac mbectoma lu naņ sêkôm gêņ dalô bu sêhóc gêlêc gêņ dalô naņ Moses kôm. Alic Eks 7:11, 22; ma 9:11.

kêmasañ ñaôli ñayham bu kêñ têt lau gitêt têt bêc ñambu-nga. Ma malô aô watap ñaôli ñayham dau sa. Magoc aô tanwasên dom. Lau hoñ nañ sêkên bata Yisu bu mbu meñ, nañ oc sêtap si ñaôli ñayham sa bocdinañ.

Pol tac whiñ bu Timoti têt in ndi

⁹ Aô tac whiñ bu am êmasañ daôm ñagahô ma têt aô mweñ. ¹⁰ Bu aô kakin Kresens têt gameñ Galesia-nga gi, ma Taitus têt gameñ Dalmesia-nga gi. Ma Demas hu aô siñ ma kölhô têt malac Tesalonika gi, ñahu bu in tac whiñ gêt nom-nga hôc gêlêc su. ¹¹⁻¹² Aô kakin Tikikus têt malac Epesas gi su, ma Luk tawasê dec mbo whiñ aô. Têt ndoc am mweñ, goc kôc Mak whiñ am, bu in ñgac ñayham bu nem aô sa tu aneñ gwelen-nga. ¹³ Ma kôc aneñ ñakwê baliñ nañ gahu siñ whiñ Kapus yêc malac Troas, ma kôc aneñ bapia tilhuñ. Ma aô tac whiñ ñandô bu am kôc aneñ bôc ñamlic ñatô, nañ sêto Anötô ndê yom pi, nañ whiñ.

¹⁴ Aleksanda, ñgac pec ain-nga dinañ, in kêñ kisa aô ma kôm mêtê sac daêsam têt aô. Pômdau oc kêñ ñagêyô têt in, êñkuc in ndê mêtê sac. ¹⁵ Yob daôm tu in-nga, bu in kêñ kisa yac tu gwelen ñawaê ñayham-nga, ma kalhac lau ahuc bu sêngô dom.

¹⁶ Têt ndoc ñamata-nga nañ lau Rom-nga sêmatôc aneñ yom, nañ lau dañ sêpuc aô dôñ dom, hoñ sêhu aô siñ. Magoc aô wateñ Anötô bu suc ñac si giso kwi. ¹⁷ Têt ndoc dinañ Pômdau dau kalhac whiñ aô ma puc aô dôñ, dec gam mêtê hoñ timala ma ñlau gameñ apa-nga hoñ nañ sêmbu andu sêmatôc yom-nga, nañ sêngô. Ma in kêgaho aô su yêc layon whasun.* ¹⁸ Ma aô gakên

whiñ bu in oc nem aô si yêc gêt hoñ nañ lau sac bu sêkôm têt aô, ma kêñ aô wandôc ñayham yêc in ndê gameñ undambê-nga. Dahoc in ndê waê asê kwahic dec ma tôm bêc hoñ ndi. Yomandô!

Yom ñambu-nga

¹⁹ Kôm aneñ acsalô ñayham têt Prisila lu in nakweñ Akwila ma têt lau hoñ nañ sêmbu Onesiporas ndê andu. ²⁰ Erastas gacgeñ mbo malac Korin, ma gahu Tropimus siñ mbo malac Miletus, bu in gêmbac. ²¹ Aô tac whiñ bu am mweñ ñagahô, ma hôc asê dindêc muñ su, nañ goc ndoc uhô-nga. Yubelas lu Pudens, ma Lainas lu Klaudia ma asidôwai gameñ dindêc-nga hoñ sêkên si acsalô têt am. ²² Pômdau whiñ am ma in ndê mwasiñ puc mac hoñ dôñ.

* **4:17** Pol sôm bu Pômdau gêm in sa bu layon señ in dom. Têt têt dinañ lau nañ sêkên kisa lau sêkên whiñ-nga nañ sêkên daêsam têt layon señ ñac. Tigeñ ñac sic yao bu sêkên lau Rom-nga têt layon dom. Pol in ñgac Rom-nga (Apo 16:37) ma tu dinañ-nga lau atu-tu gauc gêm bu Pol ndê yom dinañ in gitôm yom gôlin, ma lau sac nañ sêkên kisa in, nañ in gêm dôhôn ñac pi layon.

Pol ndê bapia têt Taitus Yom whê bapia dindec sa-nga

Taitus in ɲac Israel-nga dom, magoc in ɲgô ɲawaê ɲayham naɲ Pol hoc asê, dec kêt whiɲ Yisu Kilisi. Tiɲambu in kêsêlêt whiɲ Pol, ma kôm gwelen ɲawaê ɲayham-nga whiɲ in. In pi malac Jerusalem whiɲ Pol lu Banabas têt têt naɲ inlu si sêlic lau aposel yêc dinaɲ (Gal 2:1; Apo 15:2). Pol kêkiɲ Taitus têt malac Korin tidim lu (2 Kor 7:6-7; 8:6, 16), ma tiɲambu inlu sêkôm gwelen sêmbo nduc Krit. Pol hu Taitus siɲ mbo nduc Krit tu yob lau sêkêt whiɲ-nga naɲ sêmbo dinaɲ (Taitus 1:5), ma tiɲambu in to bapia dindec têt Taitus.

Yêc bapia dindec Pol to yom pi lêt bu Taitus êɲyaliɲ lau bata sa tu sênem gôliɲ lau sêkêt whiɲ-nga. In kêt puc Taitus pi kêtôhôngwaga tasan, ma whê in ndê gauc sa pi yom tu êndôhông têt lau sêkêt whiɲ-nga, ma pi mêtê ɲayham ma lêt gitêt tu sêɲkuc-nga. Yom atu naɲ Pol tac whiɲ bu lau sêkêt whiɲ-nga gauc nem ɲapan, naɲ bu ɲac sêti lau wakuc ɲa ɲalau Dabuɲ ndê ɲaclai (2:14; 3:1-8).

Pol gic hu ndê bapia têt Taitus

¹ Aô Pol, Anötö ndê ɲac akiɲ ma Yisu Kilisi ndê †aposel, gato bapia dindec. Aô gati aposel bu wapuc lau naɲ Anötö kêyaliɲ ɲac sa, naɲ dôɲ, tu bu sêkêt whiɲ Yisu ɲanga, ma sêɲyalê yom ɲandô naɲ têt Anötö ndê lêt gitêt têt ɲac tu sêɲkuc-nga. ² Ma lau naɲ sêkêt whiɲ ma danɲa wambu yom ɲandô dau, naɲ sêkêt bata mwasiɲ dandöc tanli ɲapan-nga. Anötö gic bata mwasiɲ dau têt yac muɲ su, têt ndoc in kêt undambê ti nom su dom. Ma yac tanyalê bu Anötö gitôm dom bu

êɲsau yac, ma boc-dinaɲ yom bocke naɲ in kêmatiɲ tidêt, naɲ oc ɲandô sa. ³ Yac neɲ Anötö Nem Yac Si-nga kêyaliɲ ndoc sa bu yom pi mwasiɲ dau meɲ sa tiawê, dec kwahic dec gic atu aô ma kêt yom dau sip aô aman bu wahoc asê têt lau.

⁴ Bapia dindec gato têt am Taitus, naɲ aô galic am gitôm aô atuɲ ɲandô tu hêclu neɲ dakêt whiɲ-nga. Mwasiɲ ti yom malô têt am, akêt Damaɲ Anötö lu yac neɲ †ɲac Nem Yac Si-nga Yisu Kilisi.

Taitus ndê gwelen

⁵ Aô gahu am siɲ mbo nduc Krit, ɲahu bu aô tac whiɲ bu am mbo whiɲ lau sêkêt whiɲ-nga ma ndic dabiɲ gwelen ɲatô. Ma êmyaliɲ lau bata sa têt malac ndi, têt naɲ gasôm têt am muɲ su. ⁶ Lic bu ɲamalac bocke naɲ am bu kêt ti ɲac bata, naɲ ndê lêt bocdec. In ɲac naɲ ndê giso mbasi, ma in gêm awê tigen. In ndê balêkoc sêkêt whiɲ Yisu, sêɲgô yom, ma sêsa si lêt malô. Ma bocdinaɲ lau dan oc têt dom bu sêɲgôliɲ yom pi ɲac. ⁷ Bu ɲac naɲ ti gôlôwac dabuɲ si ɲagôlêt, naɲ yob Anötö dau ndê gêt, ma bocdinaɲ lic bu in ɲac naɲ kôm giso dan dom. Lau sêtoc dau sa-nga, lau atac ɲandê-nga, lau sêndic lau bambaliɲ-nga, lau sênom gêt êɲiɲ ɲac-nga, ma ɲac naɲ atac whiɲ mone kêtêc, naɲ si dan oc têt dom bu ti ɲac bata. ⁸ ɲac ɲayham bu am kêt ti ɲac bata, naɲ ɲamalac kêt lau sa ma êmwasiɲ ɲac-nga, in atac whiɲ mêtê ɲayham ti gêt ɲayham hon, in ɲamalac gauc ɲawa, ma in sa ndê lêt gitêt ti dabuɲ ma timêtê dau ɲapep. ⁹ In sap yom ɲandô dakêt whiɲ-nga têt aposel sêndôhông, naɲ dôɲ. Ma bocdinaɲ dec in gitôm bu whê yom sa ɲapep bu puc lau dôɲ, ma têt lau naɲ sêsen yom ɲandô, naɲ si giso asê.

¹⁰ Bu lau sêsen yom ɲandô-nga daêsam dec sêmbo. ɲac lau whapan ɲambwa naɲ sêndôhông yom

tasaŋ tu sêŋsau lau-nga. Ma mêtê kainŋ dinaŋ, lau naŋ sêsap lau Israel-nga si t̄pwac sêsê ñamlic ñatô su-nga dôŋ, naŋ sêkôm hóc gêlêc su. ¹¹ Sôm têtŋ lau dinaŋ bu sênem dau dôŋ. Bu yom naŋ sêndôhônŋ, naŋ yom so, ma kêŋsônŋ lau daêsam si sêkêtŋ whiŋ. Ma sêndôhônŋ yom dau tu sêkôc awa-nga ñambwa. ¹² Ñac dau si propet daŋ hoc yom asê pi ñac ma sôm, “Lau Krit ñac lau tasaŋ ma lau siŋsêlêc. Ñac lau oyom dinda, ma êlêmê seŋ gêtŋ ñawahô.” ¹³ Yom dau iŋ yom ñandô. Bocdinaŋ sôm yom sêmbalaŋ-nga solop têtŋ lau Krit naŋ sêndôhônŋ yom tasaŋ, bu sênem dau kwi ma sêkêtŋ whiŋ yom ñandô. ¹⁴ Ma sêhu l au andô Israel-nga si miŋ ñambwa-ñambwa hoŋ siŋ, ma sêsôc lau naŋ sêhu yom ñandô siŋ, naŋ si ñagôliŋ ñambwa ñapu tiyham dom.

¹⁵ Lau naŋ si ñalôm ñawasi, naŋ si gêtŋ hoŋ oc ñawasi bocdinaŋ. Magoc lau ti ñalôm ñadômbwi naŋ sêkêtŋ whiŋ Yisu dom, naŋ si gêtŋ daŋ oc ñawasi yêc Anötö aŋgô-nga dom. Ñac si gauc ti ñalôm ñadômbwi sa ma tisac su. ¹⁶ Lau kainŋ dinaŋ sêsôm bu sêŋyalê Anötö, magoc ñac si mêtê tîc asê bu sêŋyalê iŋ daŋ dom. Ñac lau sac sambuc, ma lau daŋgapêc-nga. Oc tîm bu ñac sêkôm gêtŋ ñayham daŋ dom.

2

Pol kêŋ yom têtŋ Taitus bu êndôhônŋ têtŋ lau

¹ Taitus, êmdôhônŋ lau êmkuc yom ñandô naŋ lau sêkêtŋ whiŋ-nga hoŋ sêŋkuc. ² Êmdôhônŋ laungac akwa-kwa bu sênôm gêtŋ êŋiŋ ñac-nga dom ma sêmbô gauc ñawa eŋ, sêtimêtê dau ñapep, ma sêsa si lêtŋ solop eŋ. Puc ñac dôŋ bu sêsap yom ñandô dakêtŋ whiŋ-nga ma mêtê atac whiŋ lau-nga dôŋ, ma sêlhac ñaŋga. ³ Ma ñalêtŋ tigenŋ dinaŋ, êmdôhônŋ lauwhê akwa-kwa bu sêsa si lêtŋ gitôm lauwhê dabuŋ andô, sêsôm yom

bambaliŋ pi lau dom, sênôm wain êŋlêc dom, ma sêti kêdôhônŋwaga mêtê ñayham-nga. ⁴ Bocdinaŋ ñac oc sêtîm bu sêndôhônŋ lauwhê wakuc bu atac whiŋ si laungaci ti balêkoc, ⁵ sêtimêtê dau ñapep, sêsa lêtŋ ñayham ma ñawasi, sêkôm si gwelenŋ andu-nga ñapep eŋ ma ti atac whiŋ, ma sêsôc si laungaci ñapu. Ñac bu sêkôm bocdinaŋ, dec oc tîm dom bu lau naŋ sêkêtŋ whiŋ dom, naŋ sêsu Anötö ndê yom susu.

⁶ Ma êmgilí balêi wakuc bu sênem gôliŋ si lêtŋ ñapep. ⁷ Am daôm yob nem lêtŋ hoŋ bu ti dôhônŋ ñayham bu balêi sêlic ma sêŋkuc. Gêtŋ bocke naŋ am bu êmdôhônŋ têtŋ ñac, naŋ am daôm kôm muŋ, goc ñac sêlic ma sêŋkuc. Kôm ti ñandô ma ti nem ñalôm sambuc eŋ. ⁸ Yob nem whamsuŋ bu sôm yom ñayham eŋ têtŋ ndoc am bu êmdôhônŋ ñac, ma bocdinaŋ lau daŋ oc sêtîm dom bu sêpu am nem yom. Ma bocdinaŋ lau naŋ sêkêtŋ kisa am, naŋ oc tîm dom bu sêtap yom daŋ sa bu sêŋgôliŋ pi yac lau dakêtŋ whiŋ-nga, ma tu dinaŋ-nga ñac oc maya dau.

⁹ Sôm têtŋ lau akiŋ ñambwa naŋ sêkêtŋ whiŋ Yisu, bu sêsôc si ñadaui si yom hoŋ ñapu, ma sêsôm yom sac daŋ pi ñac dom. Sênem akiŋ ñapep, tu bu si ñadaui sêlic ñac ñayham-nga. ¹⁰ Ñac sênem kaŋ si ñadaui si gêtŋ dom, dec ñadaui oc atac lu-lu dom bu sêkêtŋ gêtŋ sip ñac amba bu sêyob. Ñac bu sêkôm si mêtê hoŋ ñapep, dec lau daêsam oc tac whiŋ bu sêŋgô yom naŋ tandôhônŋ pi yac neŋ Anötö, naŋ gêm yac si.

Anötö ndê mwasiŋ nem yac si-nga ña-ñandô

¹¹ Bu Anötö kêkiŋ Kilisi sip nom meŋ ma mbac ndu tu lau hoŋ-nga, ma bocdinaŋ iŋ ndê mwasiŋ atu nem lau si-nga meŋ sa tiawê. ¹² Ma mwasiŋ dau gêm yac sa tu lêtŋ dambo nom-nga, ma kêdôhônŋ yac bu dapuc dômwêŋ mêtê sac nom-nga hoŋ, ma datimêtê dauŋ bu dasa lêtŋ gitêtŋ ti dabuŋ eŋ. ¹³ Dasap lêtŋ

dau dôn, ma dahôn bêc nayham nan dakên batan dambo, nan yac neñ Anötö tiwaê ma Ngac Nem Yac Si-nga Yisu Kilisi, oc mbu men ti nawasi atu. ¹⁴ Yisu Kilisi kên dau tu yac-nga, bu nemlhi yac ma êngapwêc yac su yêc sakin mêtê sac-nga, ma bu kôm yac dati in dau ndê lau wakuc. Ma in atac whin bu yac dambo ti lên nawasi ma dakên neñ nalôm sambuc tu dakôm mêtê nayham-nga.

¹⁵ Taitus, êmdôhôn yom hon din-dec têt lau sêkên whin-nga. Êmgili nac ti nang bu sêsôc yom dau napu, ma lau nan sêkôm giso, nan êmatôc nac ti naclai bocdinañ. Ma yob daôm napep bu lau dan sêpu am dom.

3

Lau sêkên whin-nga si lên wakuc

¹ Whê sa tiyham têt lau sêkên whin-nga, bu mêtê nayham bocdec gic nac nawaê. Sêsôc gôlinwaga ti lau bata napu, ma dan ga wambu yom napep. Ma nac sêhê gauc pi mêtê nayham e sêkôm napan. ² Nac sêsôm yom sac-sac pi lau dom, sêsen dau dom, ma sêkôm mêtê malô têt lau hon. Ma sêmbo ti sêngwinin dau ma sêtoc lau hon sa napep. ³ Bu kwahic dec yac dasa neñ lên tiwakuc. Magoc mun-nga, yac dakên whin su dom, ma dasa lên gauc mbasi-nga. Yac lau dananpêc-nga, ma mêtê nalôm nagalac-nga ti mêtê nom-nga kôm yac neñ gauc kênson e tam akin mêtê sac dau tac nawaê. Dambo ti dalic lau natô sac ma tam lêmun nac, ma mêtê atac tec asidôwai-nga gêm yac hon ahuc. ⁴ Tigen tinambu yac neñ Anötö Nem Yac Si-nga ndê lên tawalô ti atac whin yac-nga men tiawê. ⁵ In gêm yac si, tu yac neñ lên nayham dan-nga dom, magoc tu in dau ndê mêtê tawalô yac-nga. In gêm yac si nalên bocdec. In kêgwasin yac neñ mêtê sac hon su dec yac dati lau wakuc, ma Nalau Dabun wê yac dasa neñ

lên tiwakuc. ⁶ Yomandô. Tu Yisu Kilisi yac neñ Ngac Nem Yac Si-nga, dec Anötö kêmwasin yac kêlec ma kên Nalau Dabun dau sip yac neñ nalôm. ⁷ In kôm boc-dinañ dec sam yac bu lau gitên, kêkuc in ndê lên êmwasin yac-nga. Ma kwahic dec yac dawêkain gameñ dandoc tanli napan-nga, nan dakên batan dambo. ⁸ Yom hon dinañ in yom nandô ma nayham tu dakên whin-nga.

Aô tac whin bu am puc aney yom hon dôn têt gôlôwac dabun, bu lau hon nan sêkên whin Anötö, nan sêyob dau napep bu sêkôm mêtê nayham napan. Lên dinañ in lên nayham ma oc êmwasin lau hon.

⁹ Am ndic ahê lau nan êlêmê sêsen dau tu yom gauc mbasi-nga, ma tu yom pi aban si naê-nga. Ma ndic ahê lau nan sêwhê dau kôc ma sêsen dau pi lau Israel-nga si yomsu. Nahu bu nac si yom hon dinañ nandô mba, ma oc nem lau sa dom. ¹⁰ Asa nan bu kôm mêtê whê lau kôc-nga, nan sôm in. In bu kôm tiyham, goc sôm in tidim lu-nga. Ma in bu sôc napu dom, dec am ti lau sêkên whin-nga hon apuc dômwêm in. ¹¹ Am kêyalê su, bu namalac kain dinañ ndê lên kênson, ma in kôm sac. In kic dau ndê yom tu tap Anötö ndê matôc sa-nga, nahu bu in sap lên nan in kêyalê bu lên so, nan dôn.

Yom nambu-nga

¹² Malô wan kin Atemas me Tikikus têt am loc, ma têt ndoc inlu si dan hêc asê am, nan êmsalê sen bu têt malac Nikopolis mwen nagahô ma lic aô. Nahu bu aô gauc gêm bu wambo malac dindê têt ndoc uhô-nga. ¹³ Têt ndoc Senas, ngac êmatôc yom-nga, lu Apolos bu sêhu nduc Krit sin, nan goc kôm gêt hon bu êmasan inlu si sen gwanan. Ma bocdinañ inlu oc sêpônda gêt dan dom. ¹⁴ Êmdôhôn yac neñ lau sêkên whin-nga bu sêkôm gwelen nayham tu bu sêkôm kwa dau ma

sênem lau naŋ sêpônda dau, naŋ sa-ŋga. Ma bocdinaŋ ŋac si sêkêŋ whiŋ oc nem ŋandô. ¹⁵ Lau hoŋ naŋ sêmbo sêwhiŋ aö, naŋ sêkêŋ si acsalô têtŋ am. Ma aö wandac am bu kêŋ aneŋ acsalô têtŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ naŋ atac whiŋ yac. Pômdau ndê mwasinŋ whiŋ mac hoŋ.

Pol ndê bapia têtj Pilemon Yom whê bapia dindéc sa-nga

Pilemon dau inj ngac kêtj whinj Pômdau-nga nan ndöc malac Kolosi, ma inj ngac ti lêlôm. Muñ-nga Pilemon gêmlihi ngac danj ñaê Onesimus bu ti inj ndê ngac akiñ ñambwa, magoc malô inj siñ Pilemon ma kölhö gi mbo malac danj. Tiñambu Onesimus ngô ñawaê ñayham nanj Pol hoc asê e inj gêm dau kwi ma kêtj whinj Yisu. Inju sêmbo sêwhinj dau e Pol bu êñkinj Onesimus mbu têtj Pilemon ndi, dec to bapia dindéc têtj inj. Lau Rom-nga si yomsu danj yêc bocdec bu, ngac akiñ bocke nanj siñ ndê ñadau ma kölhö su yêc inj, nanj tôm bu ñadau ndic inj ndu. Tu dinanj-nga dec Pol to bapia ma ndac Pilemon bu kôc Onesimus sa ti atac ñayham, ma lic inj tôm ngac akiñ dom, magoc tôm asidôwa kêtj whinj-nga danj. Bu kwahic dec ngac dau kêtj whinj Yisu Kilisi.

Pol whê bapia dindéc ñahu sa

¹ Aö Pol, nanj gandöc gapocwalô tu Yisu Kilisi-nga, alu Timoti yac neñ asidôwa, ato bapia dindéc têtj Pilemon, alu mba silip ñayham nanj kôm Anötö ndê gwelenj whinj alu. ² Ma yac ato têtj lau sêkêtj whinj-nga nanj êlêmê sêkac sa bu sêlic om sêmbo am nem andu, ma têtj yac neñ lhuñwê Apia, ma têtj Akipus yac neñ asidôwa nanj kôm gwelenj whinj yac tôm Anötö ndê ngac siñ-nga ñayham. ³ Mwasinj ti yom malô akêtj Damanj Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi, têtj mac honj.

Pol gêm danje Anötö tu Pilemon-nga

⁴ Yêc aneñ mbec honj ñalôm, aö gauc gêm am, ma gam danje aneñ Anötö tu am-nga. ⁵ Nahu bu aö

gangô bu am kêtj whinj Pômdau Yisu ñannga, ma am atac whinj Anötö ndê lau dabunj honj. ⁶ Aö gateñ mbec bu mwasinj ñayham honj nanj yac datap sa yêc Kilisi, nanj oc lhac am nem gauc ñamata tôm bêc honj. Ma bocdinañ am nem kêtj whinj oc nem ñandô daêsam ma nem lau daêsam sa. ⁷ O aneñ asidôwa, ñawaê pi am nem mêtê atac whinj lau sêkêtj whinj-nga ti gêm ñac sa-nga, dec kôm aö atac ñayham atu ma puc aö dönj.

Pol gêm malô Pilemon ndê ñalôm tu Onesimus-nga

⁸ Aö bu wandac am tu gêtj danj-nga. Gitôm bu wandic atu am bu kôm gêtj dau tu Kilisi ndê ñaê-nga. ⁹ Magoc tu mêtê atac whinj dauñ-nga, dec wasôm ñambwa têtj am. Am kêyalê aö su, aö ngac andô Pol nanj gandöc gapocwalô tu Yisu Kilisi-nga. ¹⁰ Aö bu wanem aö neñ balê Onesimus awha têtj am. Inj ngô mêtê nanj aö gahoc asê yêc gapocwalô, ma kêtj whinj dec aö gasam inj bu aö atungac. ¹¹ Muñ-nga inj gêm akiñ am, tigenj inj hu am siñ dec am gêlic inj bu ngac akiñ sac. Magoc kwahic dec inj ti ngac akiñ ñayham tôm bu oc nem alu lu-lu sa. ¹² Aö tac whinj inj ñandô, magoc kwahic dec wanjkinj inj mbu têtj am loc. ¹³ Aö gandöc gapocwalô tu gwelenj ñawaê ñayham-nga, ma aö tac whinj bu wakôc Onesimus dönj gacgenj mbo whinj aö bu nem aö sa. Am bu lic ñayham bu hu inj siñ bu mbo whinj aö, dec am oc nem aö sa ñandô. ¹⁴ Magoc aö gatec bu wakac am bu hu inj siñ têtj aö. Aö atac whinj bu am kôm tu am daôm nem atac whinj-nga. Tu dinanj-nga dec aö oc wakôc inj dönj bu mbo whinj aö lec dom, bu aö gangô yom gatô yêc am su dom.

¹⁵ Mboe Anötö gêlic ñayham bu Onesimus hu am siñ ñasawa apê, tu bu inj tap señ ndöc tali ñapanj-nga sa, ma bocdinañ inj oc mbu loc ma mbo whinj am ñapanj enj. ¹⁶ Ma inj oc mbo whinj am gitôm ngac

akiŋ ɲambwa dom. Kwahic dec iŋ hóc gêlêc ɲgac akiŋ, iŋ ti am nem asidôwa tac whiŋ-ɲga solop. Aö atac whiŋ iŋ ndu andô, magoc aö kayalê bu am oc atac whiŋ iŋ hóc gêlêc. ɲahu bu iŋ am nem ɲgac akiŋ, ma iŋ am nem asidôwa kêŋ whiŋ Pômdau-ɲga whiŋ.

¹⁷ Bocdinaŋ am bu lic aö tôm nem asidôwa daŋ, dec kôc iŋ sa tôm am kôc aö dauŋ sa. ¹⁸ Giso me tốp bocke naŋ iŋ kôm têŋ am, naŋ hu siŋ sip aö amaŋ. ¹⁹ Aö Pol gato yom dindéc ɲa aö dauŋ amaŋ, ma aö wasôm têŋ am bu aö oc waô iŋ ndê tốp têŋ am. Magoc gauc nem bu am daôm nem tốp yêc aö bocdinaŋ, ɲahu bu tu aö-ɲga dec am tap seŋ mbo tamli-ɲga sa. ²⁰ O aneŋ asidôwa, aö wandac am bu kôc Onesimus sa tu Pômdau Yisu Kilisi ndê ɲaê-ɲga, dec oc kôm aneŋ ɲalôm tigahô. ²¹ Aö gato bapia dindéc têŋ am, ma gakêŋ whiŋ bu am oc sôc aneŋ yom ɲapu, ma kôc Onesimus sa ti atac whiŋ, hóc gêlêc gêŋ naŋ aö gandac, naŋ su.

Yom ɲambu-ɲga

²² Ma gêŋ daŋ tiyham. Aö wandac am bu êmasaŋ am nem andu ɲalôm daŋ gwanaŋ, tu aö waloc wambo-ɲga. ɲahu bu aö gakêŋ whiŋ bu Anötö oc ɲgô mac nem mbec, dec gakêŋ batan bu wahu gapocwalô siŋ ma wati ɲacleŋ mac. ²³ Epapras naŋ ndöc gapocwalô whiŋ aö tu Yisu Kilisi-ɲga, naŋ kêŋ ndê acsalô têŋ am. ²⁴ Ma Mak lu Aristakus, ma Demas lu Luk naŋ sêkôm gwelen sêwhiŋ aö, naŋ bocdinaŋ.

²⁵ Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasiŋ puc mac hoŋ nem ɲalôm dôŋ.

Hibru Yom whê bapia dindec sa-nga

Namalac nan to bapia dindéc, nan to ndê ñaê dom, magoc in kêyalê lau Israel-nga si lêt ti sakin akwa, ma yom nan sêto yêc Yom Lênsêm Akwa, nan tidôn. Lau ñatô gauc gêm bu mboe Banabas to, ma ñatô gauc gêm bu ñgac dan ñaê Apolos to, tigen yac tanyalê dom bu asa solop to bapia dau.

Bapia dindéc hêganôn lau Israel-nga nan sêkên whin Yisu Kilisi. Lau dau sêtap kisa daêsam sa tu ñac si sêkên whin-nga, dec ñatô gauc gêm bu sêmbu sêtên si lêt akwa sem akin Anötö-nga sêndi. Tu dinan-nga, ñamalac nan to bapia dindéc, nan bu puc ñac si sêkên whin Kilisi dôn. In têt asê tiawê bu Yisu ndê waê hêt gêlêc Anötö ndê anela si, ma hêt gêlêc Moses ndê bocdinan. Ma Yisu in ti dabunsi ga atu pwac wakuc-nga, nan hêt gêlêc lau Israel-nga si lau dabunsi ga pwac akwa-nga su. Ma Yisu ndê sakin pwac wakuc-nga dau, hêt gêlêc dabunsi ga pwac akwa-nga si sakin su bocdinan.

Bapia dindéc whê sa bu lêt tigen yêc bu lau sêti lau gitên yêc Anötö anjô-nga, nan sêkên whin Yisu Kilisi dau. Tu dinan-nga dec ñamalac nan to bapia dindéc, nan bu êngilî lau bu sêsap si sêkên whin Yisu dôn ñanga. In to yom pi lau hon nan sêkên whin Anötö têt Abraham ndê têt ma men, ma toc ñac sa ti dôhôn ñayham bu lau têt kwahic dec-nga sênkuc. Ma in têt lêt ñayham têt lau sêkên whin-nga bu sêlhac ñanga têt ndoc ñawapac me kisa tap ñac sa, ma sêsap mêtê atac whin asidôwai-nga dôn.

* 1:6 Yom nan sêto yêc Yom Lênsêm Akwa, nan sêto ña Yom Hibru, ma tinambu lau Israel-nga sem kwi sip Yom Grik, ma sêsam trenlesen dau bu 'Septuagint.' Mac bu alic 'LXX' yêc whin ñabatin dan ñanamba, nan têt asê bu yom dau men akên Septuagint. Têt ñatô yom nan yêc Septuagint ma yom nan yêc Hibru Baibel sêso dau.

Yisu têt Anötö ndê ñawasi asê

¹ Mun-nga Anötö hoc in ndê yom asê têt abanî Israel-nga tidim daêsam ma ñalêt daêsam, ña in ndê lau propet. ² Magoc tinambu in kêkin in dau Atungac sip nom men, ma Atu dau hoc Anötö ndê yom asê têt yac. Anötö kên undambê ti nom ma gêt hon ña Atu dau, ma kên in ti ñadau bu wêkain gêt hon. ³ Atu dau ndê yom ña-ñac lai yob gêt hon, ma ti ñac si ñahu sêmbo-nga. In kêt Damba Anötö anjô solop, ma dalic Anötö ndê ñawasi atu yêc in. In sip nom men ma kêmasan lêt bu êngwasin yac nen mêtê sac ñ adômbwi su, goc mbu pi undambê gi ndoc Anötö ñac lai ti ñawasi ñadau ndê andô-nga.

Anötö toc Atu sa hêt gêlêc anela su

⁴ ñalêt dinan Anötö toc in ndê Atu sa hêt gêlêc anela hon su, ma ñaê ti waê nan Anötö kên têt in, nan hêt gêlêc anela hon si su bocdinan. ⁵ Gauc nem yom nan Anötö gic bata pi kin nan oc wêkain Dawid ndê pôn kin-nga, nan sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec am ti aô nen atungac solop, ma aô gati am Damam.
[BW 2:7]

Ma sêto yom kain tigen pi in bocdec bu:

Aô wati in Damba, ma in oc ti aô Atungac. [2 Sam 7:14]

Yom lu dinan gic waê Anötö Atu solop, magoc Anötö sôm yom kain dinan pi anela dan dom.

⁶ Ma têt ndoc Anötö kêkin Atu mbêc dau sip nom men, nan in sôm yom pi in têt sêto yêc bocdec bu:

Anötö ndê anela hon sêpôn haduc têt in ma sêtoc in sa sêndic ñawaê. [Diut 32:43 LXX]*

⁷ Anela dau sem akin Anötö, têt yom nan in sôm pi ñac bocdec bu:

Inj kêkinj inj ndê aņela bu sênem akinj inj gitôm mbu ma gitôm ya ņawahô. [BW 104:4]

⁸ Magoc inj toc inj Atunġac sa kêlêc, ma sôm yom pi inj bocdec bu:

O Anötö, am nem gôlinj oc yêc titêm-titêm, ma am oc nem gôlinj am nem lau ti lênj gitênj eņ.

⁹ Am tac whinj lênj gitênj ma tec lênj sac, ma tu dinanġ-ņga dec Anötö, am nem Anötö, toc am sa hôc gêlêc nem asidôwai hoņ su, ma kênj atac ņayham kêsalé am ahuc, gitôm inj kêc ndip kwi pi am e gêm am ahuc. [BW 45:6-7]

¹⁰ Ma sêto yom daņ tiyham pi Atunġac, naņ yêc bocdec bu:

O Pômdau, tênj têm ņamata-ņga andô, am kêmasaņ nom ti gênj hoņ, ma undambê inj am amam ņa-gwelenj. ¹¹ Nom ti undambê oc sêninga, magoc am oc mbo. Gameņ lu dinanġ oc sêtisac gitôm ņakwê akwa. ¹² Am oc kôc undambê ti nom su, tôm ņamalac daņ kôc ndê ņakwê akwa su ma kêlhuņ sa. Tigenj am oc nem daôm kwi dom, ma am nem têm mbo-ņga oc pacndê dom bocdinaņ. [BW 102:25-27]

¹³ Ma yom daņ tiyham Anötö sôm gic waê inj Atunġac bocdec bu:

Am ndôc aô amaņ andô-ņga e nditôm aô wakênj nem ņacyo sêsôc am gahim ņapu. [BW 110:1]

Inj sôm yom kainj bocdinaņ pi aņela si daņ dom. Mba! ¹⁴ Anötö ndê aņela ņac ņalau naņ sem akinj inj, ma inj kêkinj ņac bu sênem akinj lau naņ sêwêkainj mwasiņ sêndöc tali-ņga.

2

Dayob dauņ bu daso mwasiņ dandöc tanġi-ņga dom

¹ Tu dinanġ-ņga dec yom naņ Anötö ndê Atu hoc asê, ma yac daņgô ņawaê su, naņ dakôc tidôņ lhac neņ gauc ņapaņ, bu daso Anötö

ndê mwasiņ dom. ² Gauc nem abanġi Israel-ņga naņ aņela sêhoc Anötö ndê yomsu asê tênj ņac. Yom dau inj yom ņambwa dom. Bu ņac si asa naņ kêgili yomsu dau ņadaņ, me daņgapêc tênj Anötö, naņ tap ņagêyô sa tu gênj dinanġ-ņga. ³ Bocdinaņ yac lau têm kwahic dec-ņga bu dapuc dômwênj Anötö ndê mwasiņ atu naņ kôm tu nem yac si-ņga, dec ņalênj mba bu dalhô su yêc inj ndê matôc. Pômdau Yisu hoc yom asê pi mwasiņ dau su, ma lau naņ sêngô sa inj whasuņ solop, naņ sic dulu tênj yac ma sêpuc dôņ bu yomandô. ⁴ Ma Anötö dau puc yom dau dôņ bocdec bu. Inj kênj ņaclai tênj lau naņ sêhoc yom dau asê bu sêkôm gênj dalô ti gênj atu-tu tidau-tidau, ma inj puc ņac dôņ ņa ņalau Dabuņ ndê mwasiņ tidau-tidau, naņ gic sam tênj ņac tôm inj ndê atac whinj.

Yisu meņ ti ņamalac bu kôm Anötö ndê lênj nem yac si-ņga ņandöc sa

⁵ Yom pi têm wakuc, naņ yac asôm asê su. Ma tênj ndoc dau meņ sa, naņ goc aņela daņ oc sênem gôlinj dom.

⁶ Magoc gauc nem yom naņ ņamalac daņ sôm tênj Anötö, naņ sêto yêc bocdec bu:

Yac ņamalac yac sake dec am gauc gêm yac ņapaņ?

Ma tu sake-ņga am yob Adam ndê wakuc yac?

⁷ ņawasi ti waê naņ am kênj tênj yac, naņ kêpinj bu tap aņela dau si sa.

⁸ Ma am kênj gênj hoņ sêsôc yac ņapu. [BW 8:4-6]

Yom naņ sôm bu Anötö kênj gênj hoņ sêsôc yac ņamalac ņapu, naņ hêganôņ gênj hoņ naņ Anötö kênj. Tigenj kwahic dec dalic gitôm gênj hoņ sêsôc yac ņapu su dom. ⁹ Magoc yac dalic Yisu, naņ Anötö kêkinj sip nom meņ, dec hu ndê waê naņ hôc gêlêc aņela si su, naņ siņ, ma meņ ti ņamalac. Ma inj mbac ndu tu lau hoņ si sac-ņga, kêkuc Anötö ndê lênj êmwasiņ lau-ņga, dec Anötö uņ inj

sa tiyham, ma kêñ waê ti ñawasi atu têtñ in. ¹⁰ Bu Anötö tac whin bu êmasañ lêtñ bu lau daêsam sêti in atungaci ti atuwêi, ma sêtap in ndê ñawasi sa. Ma lêtñ dau ñandô sa bocdec bu, Yisu ti ñamalac ma hóc ñandê atu e mbac ndu. Ma ñalêtñ dinañ Anötö gêlic in gitôm solop bu ti ñadau nem lau si-ña. Anötö kêmasañ gêtñ hon, ma gêtñ hon sêmbo tu in-ña, ma bocdinañ lêtñ kain dinañ gic in ñawaê solop.

¹¹ Yisu kêkuc lêtñ dinañ bu kôm lau sêti dabuñ, ma lau nañ sêti dabuñ kwahic dec sêsam Anötö bu ñac si Damba sêwhin in. Tu dinañ-ña Yisu maya dau dom bu sam ñac bu in ndê asii ti lhuwêi. ¹² Tôm yom nañ sêto yêc, nañ sôm bocdec bu:

Aö oc wahoc am nem waêm asê têtñ aö neñ asidôwai ti lhuñwêi, ma wanem wê wampin am-ña yêc gôlôwac dabuñ anğô-ña. *[BW 22:22]*

¹³ Ma yom dañ tiyham sôm: Aö oc wakêtñ whin Anötö. *[Ais 8:17]*

Ma dañ tiyham yêc bocdec bu: Alic aö dec galhac gawhin balêkoc nañ Anötö kêñ têtñ aö. *[Ais 8:18]*

¹⁴ Balêkoc nañ Yisu sôm yom dinañ hêganônñ ñac, nañ ñamalac ti dac ma ñamsôm. Tu dinañ-ña dec in ti ñamalac gitôm ñac, ma mbac ndu gitôm ñamalac. Ma in ndê mbac ndu ma tisa akêtñ lau batê-ña ña-ñahu andô, nañ bu ku Sadañ, nañ ti ñaclai dambac ndu-ña ñadau, nañ dulu. ¹⁵ Ma lau nañ sêtöc dambac ndu e gêtñ dau kôm ñac sêmbo sêtôm lau nañ sêndöc gapocwalô ñapañ, nañ Yisu ndê gwelen dinañ kêtgapwêc ñac su.

¹⁶ Gêtñ dau töt dau yêc awê bu in kôm tu bu nem anela sa-ña dom, magoc in kôm bu nem Abraham ndê wakuc sa. ¹⁷ Nalêtñ tigen yêc bu Yisu nem in ndê asii ti lhuwêi nom-ña sa ñapep, ma nem akin ñac yêc Anötö anğô-ña gitôm dabuñsiga ñayham nañ tôm bu tawalô ñac, ma

tôm bu êmasañ lêtñ bu Anötö suc ñac si sac kwi-ña. Ma ñalêtñ dau bocdec, têtñ ndoc in mbo nom, nañ in ti ñamalac ma mbo gitôm ñac, ma kêsahê gêtñ hon gitôm ñac sêñsahê. ¹⁸ Bu in dau kêsahê ñawapac lêtôm-ña su, ma tu dinañ-ña in gitôm bu nem yac lau nom-ña sa têtñ ndoc lêtôm tap yac sa.

3

Yisu ndê waê hóc gêtñ Moses ndê su

¹ Bocdinañ aneñ asidôwai dabuñ, nañ datap Anötö ndê galem undambê-ña sa dawhin dauñ, akóc gauc pi Yisu. In têtñ yac men gitôm aposel gêm Anötö anğô, ma ti yac neñ ðdabuñsiga atu nañ kalhac Anötö anğô-ña tu yac-ña, tôm yom nañ yac dakêtñ whin ti dahoc asê. Kwahic dec aö bu wasôm têtñ mac bu akêtñ in lhac nem gauc ñamata. ² Anötö kêyalin Yisu sa ma in gêm ndê gwelen ñapep e gic dabin, tôm Moses gêm in ndê gwelen ma gêm akin Anötö ndê lau Israel-ña ñapep eñ. ³ Magoc Anötö po Yisu ndê waê sa hóc gêtñ Moses ndê su, ma tu dinañ-ña dec akêtñ Yisu lhac nem gauc ñamata. Nalêtñ tigen, yac datoc ñamalac nañ kwê andu, nañ sa hóc gêtñ andu nañ in kwê, nañ su. ⁴ Bu andu dañ dau kwê dau dom, ñamalac kwê-ña mbo. Magoc gêtñ hon ñahu, nañ Anötö dau.

⁵ Moses kôm in ndê gwelen hon ñapep mbo Anötö ndê lau Israel-ña ñalôm, ma hoc yom asê gwanañ pi gêtñ nañ tinambu Anötö oc töt tiawê. In kôm gwelen dau gitôm Anötö ndê ñgac akin ñambwa. ⁶ Magoc Kilisi in Anötö ndê Atungac solop, ma kôm ndê gwelen ñapep ma yob Anötö ndê lau gitôm ñac si ñagôlôn. Ma yac bu dasap neñ dakêtñ whin dön ñanga ti neñ ñalôm pêtñ dön, ma mayañ dauñ dom pi mwasiñ nañ tankwê bu datap sa tu Yisu-ña, dec yac oc dati Anötö ndê lau solop.

Puc dasap neŋ dakêŋ whiŋ dôn-nga

⁷ Tu dinaŋ-nga dec akôc gauc napep pi yom naŋ Nalau Dabuŋ sôm, naŋ sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec mac bu aŋgô Anötö awha, ⁸ naŋ ayob bu asôn daŋamsuŋ ahuc têtŋ iŋ dom, tôm lau Israel-nga sêkôm têtŋ ndoc sêtap lêtôm sa, ma sêli dau sa têtŋ iŋ yêc gameŋ sawa. ⁹ Yêc dinaŋ mac apami sêlic gêtŋ dalô naŋ aô gakôm têtŋ nac gitôm yala 40, tigen sêtec aô ma sêŋsahê aô napaŋ ɲa nac si mêtê sac.

¹⁰ Tu dinaŋ-nga dec aô atac ɲandê têtŋ lau têtŋ dinaŋ-nga, ma gasôm têtŋ dauŋ, “Nac si ɲalôm ɲadandi napaŋ, ma sêsap aô dôn dom. Ma sêsa aneŋ lêtŋ dom.”

¹¹ Ma tu aneŋ atac ɲandê-nga dec kamatiŋ yom tidôn bocdec bu, “Nac oc sêtap têtŋ naŋ aô kayaliŋ sa tu sêŋwhaŋ dau-nga, naŋ sa dom.” [BW 95:7b-11]

¹² Bocdinaŋ aneŋ asidôwai, mac tigen-tigen ayob daôm bu mêtê sac êŋgalôm nem ɲalôm e akêŋ whiŋ gwalec, ma akac daôm su yêc Anötö Tali Nɲadau dom. ¹³ Aŋgili nem asidôwai hoŋ bu sêsap lêtŋ gitêtŋ dôn ma sêyob dau têtŋ mêtê sac, bu kôm nac si daŋ ndê ɲalôm ɲadandi sa e iŋ hu Anötö ti ndê lêtŋ siŋ dom. Akôm bocdinaŋ tôm bêc hoŋ, bu Anötö kêŋ ɲasawa têtŋ yac bu dasôc iŋ ndê yom ɲapu têtŋ têtŋ kwahic dec-nga. ¹⁴ Bu têtŋ têtŋ yac dakêŋ whiŋ tiwakuc, naŋ dalhac ɲaŋga ma taŋkwê Yisu ti dakêŋ whiŋ iŋ ti neŋ ɲalôm sambuc. Magoc yac bu dakôm bocdinaŋ dom e dahu nom dindec siŋ, dec oc tôm dom bu dawêkaiŋ Anötö ndê mwasiŋ atu, naŋ gic lau naŋ sêti Kilisi ndê, naŋ ɲawaê. ¹⁵ Gauc nem yom naŋ Anötö sôm bocdec bu:

Acsalô lec mac bu aŋgô Anötö awha, naŋ ayob bu asôn daŋamsuŋ ahuc têtŋ iŋ dom, tôm

lau Israel-nga sêkôm têtŋ ndoc sêli dau sa têtŋ iŋ. [BW 95:7b-8]

¹⁶ Aŋgô su naŋ! Lau naŋ sêŋgô Anötö awha magoc sêli dau sa têtŋ iŋ, nac asa? Nac lau naŋ Moses wê nac sêsa akêŋ gameŋ Isip-nga sêmeŋ. ¹⁷ Ma lau naŋ Anötö tac ɲandê têtŋ nac gitôm yala 40, nac asa? Nac lau naŋ sêkôm sac napaŋ, ma sêmbac ndu sêyêc gameŋ sawa. ¹⁸ Ma lau bocke dec Anötö kêmatiŋ yom tidôn pi nac, ma sôm bu nac oc sêtap têtŋ naŋ iŋ kêyaliŋ sa tu sêŋwhaŋ dau-nga, naŋ sa dom? Iŋ sôm yom dinaŋ hêganôn lau naŋ daŋgapêc têtŋ iŋ. ¹⁹ Yom dau tôc tiawê têtŋ yac bu nac sêtôm dom bu sêtap iŋ ndê têtŋ sêŋwhaŋ dau-nga sa, ɲahu bu nac sêkêŋ whiŋ dom.

4

Anötö oc kêŋ lau sêkêŋ whiŋ-nga sêŋwhaŋ dau

¹ Yom naŋ Anötö gic bata pi têtŋ tu iŋ ndê lau sêŋwhaŋ dau-nga, naŋ gacgeŋ yêc. Tu dinaŋ-nga dayob dauŋ napep bu Anötö lic yac hoŋ datôm bu datap mwasiŋ dau sa, ma yac neŋ daŋ so gêtŋ dau dom. ² Bu ɲawaê ɲayham pi gêtŋ naŋ Anötö gic bata, naŋ yac daŋgô su, gitôm abani Israel-nga sêŋgô yom naŋ iŋ gic bata têtŋ nac. Nac sêŋgô, magoc sêkêŋ whiŋ dom, ma bocdinaŋ yom dau gêm nac sa dom. ³ Bu yac lau naŋ dakêŋ whiŋ, naŋ datôm bu datap Anötö ndê mwasiŋ taŋwhaŋ dau-nga sa, magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ oc sêso, tôm Anötö ndê yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Tu aneŋ atac ɲandê-nga dec kamatiŋ yom tidôn bocdec bu, “Nac oc sêtap têtŋ naŋ aô kayaliŋ sa tu sêŋwhaŋ dau-nga, naŋ sa dom.” [BW 95:11]

Têtŋ dau Anötö kêmatiŋ tidôn têtŋ ndoc iŋ kêŋ undambê ti nom, ma gic dabiŋ gêtŋ hoŋ. ⁴ Bu yêc Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ sêto yom daŋ pi bêc ti-7-nga bocdec bu:

Têñ bêc ti-7-nga Anötö ndê gwelen hoñ pacndê, ma in kêwhañ dau. *[Gen 2:2]*

⁵ Ma in sôm yom pi lau danğapêc, tòm yom nañ gato yêc ñahô-nga su, nañ yêc bocdec bu:

Ñac oc sêtap têm nañ aö kayalin sa tu sêñwhañ dau-nga, nañ sa dom. *[BW 95:11]*

⁶ Bocdinañ Anötö ndê mwasiñ tanwhañ dauñ-nga gacgen yêc tu bu lau têm kwahic dec-nga sêtap sa-nga. Anötö gic bata mwasiñ dau têt abañi Israel-nga, ma sêñgô ñawaê ñayham pi gêtñ dau, magoc sêtap sa dom, ñahu bu ñac danğapêc têt in. ⁷ Ma tiñambu yala daêsam giñga su, goc Anötö sôm ndê yom sa Kiñ Dawid whasuñ, tòm gato su bocdec bu:

Acsalô lec mac bu anğô Anötö awha, nañ ayob bu asôn danamsuñ ahuc têt in dom. *[BW 95:7b-8]*

Gêtñ dau têt asê bu Anötö kêmatin têm wakuc bu lau sêñgô in awha ma sêsôc ñapu, dec sêtap in ndê mwasiñ sêñwhañ dau-nga sa. Ma têm dau, in bêc dau dindec.

⁸ Yom hoñ dinañ hêganôn têm nañ Josua wê abañi Israel-nga sêsôc gameñ Kanan-nga si dom. Bu bocdinañ, dec Anötö oc sôm yom tiñambu, pi têm dan tiyham tu dakêtñ dajañ in ndê awha-nga lec dom. ⁹ Tu dinañ-nga tanjalê bu Anötö ndê lau si têm sêñwhañ dau-nga gacgen yêc, tòm bêc ti-7-nga nañ Anötö dau kêwhañ dau. Ma yac lau têm kwahic dec-nga datôm bu datap têm dau sa. ¹⁰ Bu asa nañ tap Anötö ndê mwasiñ êñwhañ dauñ-nga sa, nañ kêwhañ dau yêc in dau ndê gwelen,* tòm Anötö dau kêwhañ dau têtñ ndoc in ndê gwelen kêtñ undambê ti nom-nga pacndê. ¹¹ Tu dinañ-nga dec tañsahê ñanğa

bu datap mwasiñ dinañ sa, ma dayob dauñ ñapep bu yac neñ dan danğapêc têtñ Anötö ndê yom, ma peñ tòm abañi Israel-nga dom.

¹² Yac datôm dom bu tañsau Anötö. Bu in ndê yom in gitôm gêtñ tali, ma kôm gwelen ti ñaclai mbo. Yom dau in ñamata hôt gêlêc bien ñamata danğa lu-lu su, nañ gitôm bu kuñ yac ma sê yac neñ ñalôm ñagêtñ hoñ kic-kic. Ma ñalêtñ tigen Anötö ndê yom gitôm bu êñsahê yac neñ gauc ti gêtñ hoñ nañ yêc yac neñ ñalôm ma kôm gwelen pi yac neñ gatuñ. ¹³ Gêtñ nom-nga me undambê-nga dan oc tòm bu siñ dau têtñ Anötö dom. Kwahic dec in gêlic gêtñ hoñ yêc awê eñ, ma têtñ têm ñambu-nga yac tigen-tigen oc dalhac in anğô-nga bu dawhê gêtñ hoñ nañ dakôm, nañ sa têtñ in.

Yisu ti yac neñ dabuñsiga atu

¹⁴ Yac neñ dabuñsiga atu mbo, nañ Yisu, Anötö Atu dau. In pi undambê gi su ma kalhac Anötö anğô-nga. Bocdinañ in ñayham bu yac gauc nem in ñapan tu bu puc yac dôtñ ma dasap yom ñandô nañ lau sêkêtñ whiñ-nga sêhoc asê pi Kilisi, nañ dôtñ ñanğa. ¹⁵ Bu yac neñ dabuñsiga dau kêsahê lêtôm ti saê hoñ tòm yac tañsahê, magoc in kôm sac dan dom. Bocdinañ dec in gitôm andô bu tawalô yac ma nem yac sa. ¹⁶ Tu dinañ-nga datigasuc yac neñ mwasiñ ñadau Anötö ti neñ atac pa su, tu bu datap in ndê tawalô sa-nga, ma tu datap in ndê mwasiñ sa bu puc yac dôtñ têtñ têm bocke nañ lêtôm me saê tap yac sa.

5

Yom pi dabuñsiga nom-nga

¹ Lau Israel-nga sêñyalin lau sa sêti si dabuñsiga atu-tu bu sênem akin Anötö sênem ñac anğô, ma bu

* **4:10** Lau daêsam gauc gêm bu yom dau hêganôn lau sêmbac ndu ma sêñwhañ dau yêc gwelen nom-nga lec dom. In hêganôn lau nañ sêtap Anötö ndê mwasiñ nem ñac si-nga sa, ma sêñyalê bu in gêlic ñac tòm lau gitêtñ tu ñac si sêkêtñ whiñ-nga. Bocdinañ sêñwhañ dau yêc gwelen nañ ñac dau sêkôm muñ-nga, nañ sêñsahê bu sêti lau gitêtñ ña ñac dau si licwalô, ma ña lêtñ yomsu-nga.

sêkêñ da tidau-tidau ma da ya ô lau si sac ñagêyô-ñga. Ma ñgac bocke nañ sêñyaliñ in sa ti dabuñsiga atu, nañ ñamalac gitôm in ndê asidôwai Israel-ñga. ² In ndê gauc ti licwalô gitôm ñac si, ma bocdinañ in gitôm bu tawalô ti kôm mêtê malô têtñ lau gauc pôc ma lau nañ sêñkuc Anötö ndê lêtñ ñapep dom. ³ Ma tu in gitôm in ndê asidôwai nom-ñga, dec in gic waê bu kêtñ da ya ô dau ndê sac ñagêyô, ma tu lau si-ñga bocdinañ. ⁴ Gwelen dabuñsiga-ñga in gwelen tiwaê, ma oc tôm dom bu ñamalac dañ kôc gwelen dau sa tôm in dau ndê atac whiñ. Anötö bu êñyaliñ in sa tôm in kêtgalêm ti kêtaliñ Aron sa, dec oc tôm bu in ti dabuñsiga atu.

Kilisi ndê gwelen dabuñsiga-ñga

⁵ Ñalêtñ tigenñ Kilisi po dau sa bu ti dabuñsiga atu dom. Magoc Anötö dau kêtaliñ in sa, ma sôm yom têtñ in, tôm sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec am ti aô neñ atungac solop, ma aô gati am Damam. *[BW 2:7]*

⁶ Ma Anötö ndê yom dañ tiyham nañ sôm têtñ Kilisi bocdec bu:

Am dabuñsiga mbo ñapañ-ñga, nañ kêtuc dabuñsiga atu Melkisedek.* *[BW 110:4]*

⁷ Têtñ ndoc Yisu meñ mbo nom tôm ñamalac, nañ in teñ mbec daêsam ti tasulu, ma mbwêc awha atu têtñ Anötö, nañ ndê ñaclai yêc tôm bu êngaho in su yêc ñandê dambac ndu-ñga. Ma tu in toc Anötö sa ma sôc in ndê yom hoñ ñapu-ñga, dec Anötö kôc in ndê mbec sa. ⁸ Yisu in Anötö ndê Atu yomandô, tigenñ in meñ ti ñamalac, ma ñandê nañ in hôc dec kêtôhôn in pi lêtñ dañan wambu Anötö-ñga. ⁹ Lêtñ dinañ gic dabiñ in bu ti lau nañ dañga wambu in, nañ si ñahu sêtap Anötö ndê mwasinñ nem ñac si, ti

sêndôc tali ñapañ-ñga sa. ¹⁰ Ma bocdinañ dec Anötö kêtaliñ in sa ti lau si dabuñsiga atu, nañ kêtuc Melkisedek.

Dayob dauñ bu dakêtñ whiñ tôm balêkoc dedec ñapañ dom

¹¹ Yom daêsam yêc tu yac asôm pi Melkisedek lu Kilisi-ñga, magoc yac alic bu mac nem dañamsuñ kwa ñañga, ma oc tôm dom bu mac añañalê yom dau ñapep. ¹² Bu mac akêtñ whiñ ñasawa baliñ su, ma oc tôm bu mac andôhôn yom ñandô pi Kilisi têtñ lau ñatô. Magoc mbasi. Mac nem gauc sa dom pi Anötö ndê yom nañ sêndôhôn têtñ lau sêkêñ whiñ-ñga wakuc, ma tu dinañ-ñga mac apônnda lau bu sêndôhôn mac tiyham. Mac atôm balêkoc dedec nañ sênôm su ñapañ, ma sêtôm dom bu sêneñ gö me bockoc. ¹³ Ma lau nañ sêtôm balêkoc dedec nañ sênôm su ñambwa, nañ sêtôm dom bu sêñyalê mêtê bocke in mêtê gitêtñ me mêtê sac. ¹⁴ Magoc lau nañ sêsap Anötö ndê yom dôñ ma sêndôhôn ñapañ, nañ sêtôm bu sêñyalê ñayham ma sac, ma sêtôm lau atu-tu nañ sêneñ gêtñ danenñ-ñga ñañga.

6

¹⁻² Gauc nem yom pi Kilisi nañ tandôhôn têtñ lau nañ sêkêñ whiñ tiwakuc. Tandôhôn ñac bu sênem si ñalôm kwi, ma sêhu mêtê sac nañ gic waê bu sêninga, nañ siñ, ma sêkêñ whiñ Anötö. Tandôhôn ñac pi busañgu ma pi mêtê dakêtñ amañ sac lau-ñga, yom datisa akêtñ lau batê-ñga, ma yom pi Anötö ndê bêc êmatôc lau-ñga, nañ in oc kic ñac si yom pi gameñ bocke bu sêndôc ñapañ-ñga. Magoc yom hoñ dinañ gic lau sêkêñ whiñ-ñga wakuc ñawaê, ma aô tac whiñ bu dasôm yom kaiñ dinañ ñapañ dom. Aô

* **5:6** Aron ti lau Israel-ñga si dabuñsiga hoñ sêsa akêtñ Liwai ndê tonñ, magoc Yisu sa akêtñ Juda ndê tonñ kêtuc in apañgac Kin Dawid. Melkisedek bocdinañ in sa akêtñ Liwai ndê tonñ dom. In Kin Salem-ñga (alic Gen 14:18), magoc Anötö sam in bu Anötö ñaclai ti ñawasi ñadau ndê dabuñsiga. Tu dinañ-ñga dec ñgac nañ to Hibru sam Yisu bu dabuñsiga kêtuc Melkisedek.

tac whiņ bu dalom yom naņ gic lau sêkêņ whiņ naņga-ņga ņawaê. ³ Ma Anötö bu lic ņayham, dec yac oc dakôm bocdinaņ.

Puc dahu neņ dakêņ whiņ siņ dom-ņga

⁴ Țamalac naņ bu kêņ whiņ Yisu, magoc tiņambu puc dômbwê iņ, naņ dec oc ņalêņ ņawapac bu danem iņ kwi tiyham. Yomandô. Asa naņ kêyalê Kilisi ndê ņawaê ņayham tidôņ su, ma tap mwasiņ undambê-ņga sa, ma kôc Țalau Dabuņ su, ⁵ ma ņgô Anötö ndê yom ma kêsahê bu yom ņayham, ma gêlic Anötö ndê ņaclai atu naņ iņ oc tôc tiawê têņ têm ņambu-ņga, ⁶ magoc tiņambu tec gêņ hoņ dinaņ ma hu ndê kêņ whiņ siņ, dec oc ņalêņ ņawapac bu danem iņ kwi tiyham. Bu iņ kêsahê mwasiņ hoņ dinaņ su, magoc tiņambu puc dômbwê, naņ tôm iņ dau bu ndic Anötö ndê Atu pi a gicso tidim tilu-ņga, ma su iņ susu yêc lau hoņ aņgô-ņga. Ma tu dinaņ-ņga dec iņ gic waê bu niņga.

⁷ Țamalac naņ kêsahê Anötö ndê mwasiņ tidau-tidau, ma sa ndê lêņ kêkuc Anötö ndê atac whiņ, naņ gitôm ôm naņ u gic sip ņapaņ e gêm ņandô ņayham tu ņadau-ņga. Anötö oc nem mbec ņamalac kאי dinaņ. ⁸ Ma ôm naņ u gic sip ņapaņ, magoc kwan ņakwa-ņakwa ņambwa hóc ahuc, naņ ôm ņadau oc lic bu nom sac, ma pucbo iņ bu tisac, ma kêņ ya neņ su.

⁹ O yac mba lau atac whiņ-ņga, yac asôm yom dinaņ bu akêņ puc mac, magoc yac akêņ whiņ bu mac oc asa nem lêņ ņapep, ma akôm mêtê naņ gic lau naņ sêtap Anötö ndê mwasiņ nem ņac si-ņga sa su, naņ ņawaê. ¹⁰ Bu Anötö kôm mêtê gitêņ eņ, ma gwelen ņay mac akôm ņapaņ am iņ aņgô, tu bu anem akiņ lau dabuņ, ma atôc nem atac whiņ ņac-ņga asê, naņ iņ oc tôm dom bu êņliņ siņ. ¹¹ Yac atac whiņ bu mac lau tigen-tigen asap nem lêņ

ņayham dinaņ dôņ ņapaņ. Akôm bocdinaņ e mac nem têm ambo nom-ņga pacndê, dec mac oc atap mwasiņ atu naņ mac akêņ batam ambo, naņ sa. ¹² Yac atec bu mac lic ņakam sa e mac nem akêņ whiņ ņandô mba. Akôc gauc pi lau naņ sêlhac ti atac lu-lu dom, ma sêsap si sêkêņ whiņ dôņ e sêtap mwasiņ atu naņ Anötö gic bata têņ ņac, naņ sa. Aņkuc lau kאי dinaņ si lêņ, bu iņ dôhôn ņayham.

Yom naņ Anötö gic bata, naņ tidôņ su

¹³ Gauc nem yom naņ Anötö gic bata têņ Abraham. Anötö puc yom dau dôņ ņa iņ dau ndê ņae, ņahu bu ņae daņ naņ hóc gêlêc iņ ndê ņae su, naņ yêc dom. Iņ gic bata yom têņ Abraham, tôm sêto yêc bocdec bu:

¹⁴ Yomandô aô wanem mbec am, ma wakôm am nem wakuc sêņsôwec sêti daêsam ņandô.
[Gen 22:17]

¹⁵ Ma tiņambu Abraham kalhac ti atac lu-lu dom, ma hôn yom dau ņandô e iņ tap sa.

¹⁶ Mac aņyalê lau nom-ņga si lêņ sêmatiņ yom tidôņ-ņga. Țac oc sêta ņamalac naņ ndê ņaclai hóc gêlêc ņac dau si su, naņ ndê ņae asê tu bu sêpuc si yom dôņ-ņga. Ma ņalêņ dinaņ oc tôm dom bu ņamalac daņ sêo ņac si yom me sêseņ su. ¹⁷ Ma ņalêņ tigen Anötö puc yom naņ iņ gic bata têņ Abraham, naņ dôņ ņa iņ dau ndê ņae. Țahu bu iņ bu tôc asê têņ yac lau naņ dawêkאי yom naņ iņ gic bata têņ Abraham, naņ ņa-ņandô, bu iņ gitôm dom bu kac ndê awha kwi-kwi pi lêņ naņ iņ gic bata tu êmwasiņ yac-ņga. ¹⁸ Țalêņ dinaņ Anötö gic bata yom, ma puc yom dau dôņ. Iņ gitôm dom bu seņ gêņ lu dinaņ su, me êņsau yac. Ma bocdinaņ yom dau gitôm bu puc yac lau naņ datêņ Anötö ta, ma taņkwê iņ bu nem yac sa, naņ dôņ. Dalhac ņaņga, ma dahôn ņandô ņayham naņ dakêņ batan dambo, naņ ti atac pa su.

19-20 Nandô nayaham nan dakên batan dambo, nan nahu Yisu Kilisi. Ma yac neñ dakên batan in gitôm anga ndehe nan ndöc ten, ma ten yac dön dalhac ten. Ma po anga-nga sô yac dön tam damin Yisu. Ma tôm lau Israel-nga si dabuñsiga namata-nga sip po baliñ nambu-nga yêc Anötö ndê lôm dabuñ bu sôc Nalôm Dabuñ Andô ndi, dec Yisu mun yac pi undambê gi su, ma kalhac Anötö anğô-nga gitôm yac neñ dabuñsiga atu. Bu in ti yac neñ dabuñsiga nan kêkuc Melkisedek, ma in oc mbo napan.

7

Yom pi dabuñsiga atu Melkisedek

¹ Melkisedek in Kin Salem-nga, ma Anötö, Naclai ti Nawasi Naudau ndê dabuñsiga atu. In tap Abraham sa ma gêm mbec in têt ndoc Abraham ku kin nan sêngaho in nêsip Lot su, nan dulu, ma kêsêlên bu mbu têt in ndê gameñ ndi. ² Ma Abraham whê wapa nan in kégaho su yêc kin dinañ amba, nan kôc gi ton amanlu, dec kên ton dan têt Melkisedek, ma in dau kôc ton ⁹. Nae Melkisedek nahu bu Kin Lêñ Gitên-nga, ma nae Kin Salem-nga nahu bu Kin Yom Malô-nga. ³ Yêc Anötö ndê yom nan sêto yêc, nan datap yom dan sa pi Melkisedek dinda me damba me apai si ndênan dom. Ma datap yom dan sa pi in ndê bêc dinda kôc in-nga me bêc mbac ndu-nga dom. Magoc tôm Anötö ndê Atu nan mbo napan, ma in ndê têt oc pacndê dom, nan dalic Melkisedek gitôm dabuñsiga mbo napan-nga.

Melkisedek hóc gêlêc lau dabuñsiga akên Liwai ndê ton, nan su

⁴ Alic gên nan têt asê bu Melkisedek in dabuñsiga ti waê atu. Abraham in lau Israel-nga hon si damba, magoc in toc Melkisedek sa têt ndoc in whê wapa nan in kégaho su yêc nacyo amba, nan

kôc gi ti ton amanlu, ma kên ton dan têt in. ⁵ Ma gauc nem lau akên Liwai ndê ton, nan sêti dabuñsiga. Lau Liwai dau, ti lau Israel-nga hon sêsa akên Abraham, magoc nac si yomsu dan sôm tidôn bu lau Liwai si asidôwai sêwhê si gên kôc ndi ton amanlu, ma sêkên ton dan têt lau Liwai. ⁶ Magoc Melkisedek, nan sa akên Liwai ndê ton dom, nan kôc wapa ton dan yêc nac hon apanğac Abraham, nac nan Anötö kêmatin pwac whin in. Ma tinambu Melkisedek gêm mbec Abraham. ⁷ Ma yac hon tanyalê bu namalac nan gêm mbec lau natô, nan ndê waê hóc gêlêc lau nan in gêm mbec, nan si su. ⁸ Ma alic su nan. Lau dabuñsiga akên Liwai ndê ton sêkôc wapa ton dan yêc nac si asidôwai Israel-nga, magoc nac sêmbac ndu. Magoc Melkisedek kôc wapa ton dan yêc nac hon si apanğac Abraham, ma datap yom dan sa pi Melkisedek ndê bêc mbac ndu-nga yêc Anötö ndê yom nan sêto yêc, nan dom. ⁹ Ma gên dan whin. Liwai ndê lau wakuc nan sêti dabuñsiga ma sêkôc wapa ton dan yêc lau Israel-nga, nan oc tôm bu dasôm bu nac dau sêtoc Melkisedek sa, ma sêkên wapa ton dan têt in. Nahu bu lau Liwai si apanğac Abraham kên wapa ton dan têt Melkisedek gêm nac hon anğô. ¹⁰ Bu têt têt Melkisedek tap Abraham sa, nan Liwai dau yêc Abraham ndê dac dön yêc.

Yisu ndê gweleñ dabuñsiga-nga hóc gêlêc lau Liwai si su

¹¹ Aron ma lau hon akên Liwai ndê ton nan sêti dabuñsiga Israel-nga, nan si sakin nahu yêc pwac akwa yomsu-nga. Magoc sakin dau gitôm dom bu ndic dabin Anötö ndê lau. Tu dinañ-nga dec Anötö kên Yisu ti dabuñsiga nan ndê sakin kêkuc lau Liwai si dom, magoc kêkuc Melkisedek ndê. ¹² Anötö kên sakin wakuc ô lau Liwai si, ma bocdinañ dec in gic waê bu kên yomsu wakuc bu puc sakin wakuc

dau dôn. ¹³ Bu Yisu, nan yom dindéc hêganôn, nan sa akêñ Liwai ndê toñ dom. In sa akêñ lau Israel-nga si toñ dan dau-nga, nan si dan ti dabuñsiga dom. ¹⁴ Mba. Yac tanyalê su bu yac neñ Pômdau sa akêñ Juda ndê toñ. Ma Moses to yom dan nan hêganôn lau akêñ Juda ndê toñ bu sêti dabuñsiga-nga lec dom. ¹⁵ Magoc Yisu ti dabuñ-siga kêkuc Melkisedek, dec tôc asê tiawê bu in dabuñsiga pwac wakuc-nga. ¹⁶ Yisu ti dabuñsiga kêkuc yomsu nan kên gwelen dau tên Liwai ndê wakuc tawasê, nan dom. Magoc in ti dabuñsiga tu ñaclai mbo tali napan-nga nan Anötö kên tên in-nga. ¹⁷ Bu Anötö ndê yom whê gên dau sa, tòm sêto yêc bocdec bu:

Am dabuñsiga mbo napan-nga, kêkuc dabuñsiga atu Melkisedek. *[BW 110:4]*

¹⁸ Bocdinañ yomsu akwa nan hêganôn lau Liwai si gwelen dabuñsiga-nga, nan Anötö señ su. Nahu bu yomsu dau ndê ñannga mba, ma tòm dom bu nem lau dan sa. ¹⁹ Yomandô. Sakiñ pwac akwa-nga dinañ gic dabiñ gên dan me kôm tisolop su dom. Magoc Kilisi ndê sakiñ dabuñsiga-nga hóc gêlêc sakiñ akwa dinañ su, ma gêm ñandô ñayham tu dakêñ batan-nga, ma ti lên datigasuc Anötö-nga.

²⁰ Ma Anötö sôm tidôn bu Yisu oc ti dabuñsiga bu mbo napan. In kêmatin yom bocdinañ pi lau dabuñsiga nan sêsa akêñ Liwai ndê toñ, nan dom. ²¹ Magoc in kêmatin yom tên Yisu, tòm sêto yêc bocdec bu:

Pômdau sôm yom tidôn su, ma in oc señ yom dau su dom. Yom dau bocdec bu, "Am dabuñsiga mbo napan-nga." *[BW 110:4]*

²² Bocdinañ Anötö kêmatin pwac wakuc nan hóc gêlêc pwac akwa su. Ma in sôm yom tidôn pi Yisu, dec kêyalin in sa ti pwac wakuc dau ñadau.

²³ Dabuñsiga daêsam sem gwelen sêmbo pwac akwa ñapu, nahu bu

dan bu mbac ndu, nan dan oc kôc in ndê mala. ²⁴ Magoc Yisu ndê gwelen dabuñsiga-nga oc yêc napan, nahu bu in mbo tali napan. ²⁵ Ma bocdinañ lau nan sêtigasuc Anötö tu in-nga, nan Yisu gitôm andô bu nem ñac si. Nahu bu in mbo tali napan, ma tòm bu nem ñac awha tên Anötö.

²⁶ Gauc nem yac neñ dabuñsiga atu Yisu. In dabuñ, in ndê giso mbasi, in ndê lên ñawasi en, ma Anötö toc in sa hóc gêlêc lau sac nom-nga ma kôc in sa pi undambê gi. Tu dinañ-nga dec in ðabuñsiga ñayham solop, ma gitôm andô bu nem yac sa. ²⁷ Dabuñsiga nom-nga h oc sêkên da ya tu sac-nga tòm béc hon. Sêkên tu ñac dau si sac-nga mun, goc sêkên tu lau ñatô si-nga kêkuc. Magoc Yisu in bocdinañ dom, bu in dau ndê sac mbasi, ma in kên dau ti da tu lau si sac-nga dim tiger en. ²⁸ Bu Moses ndê yomsu kêyalin lau sa sêti lau Israel-nga si dabuñsiga atu-tu, nan sêpônnda gauc ti licwalô, tòm ñac si asidôwai nom-nga. Magoc Yisu, nan tinambu Anötö sôm yom tidôn dec kêyalin in sa ti yac neñ dabuñ-siga, nan Anötö dau ndê Atu. Ma i ñ gic dabiñ Anötö ndê lên nem yac si-nga, dec ti dabuñsiga ñayham andô, nan oc mbo napan.

8

Yisu in dabuñsiga pwac wakuc-nga

¹ Yom hon nan yac asôm, nan nahu bocdec. Yac neñ ðabuñsiga atu mbo, nan ndöc Anötö Ñawasi ti Ñaclai Ñadau ndê andô-nga yêc undambê. ² Ma in gêm ndê sakiñ mbo lôm dabuñ nan ñamalac sêkwê, nan dom, magoc mbo lôm dabuñ ñandô nan Pômdau dau kwê kalhac undambê. ³ Dabuñsiga atu-tu hon nan lau Israel-nga sênyalin ñac sa, nan si gwelen bu sêkên da dange ti da ya ô sac-nga. Tu dinañ-nga dec Yisu, nan ti yac neñ dabuñsiga atu, nan

gic waê bu kêñ da bocdinañ. ⁴ In bu mbo nom, dec oc ti dabuñsiga dom, bu dabuñsiga nom-nga nañ sêkôm gwelenj sêkêñ da-nga tòm yomsu sôm, nañ dec sêmbo. ⁵ Ma lôm dabuñ nañ dabuñsiga nom-nga sêkôm gwelenj sêmbo, nañ gitôm ñagatu ñambwa, nañ gêm dôhôn lôm dabuñ undambê-nga. Bu têtñ ndoc Moses bu kwê bac dabuñ sa, nañ Anötö gic atu ma whê sa têtñ in bocdec bu:

Yob daôm bu êmasañ gêtñ honj êñkuc ñagatu nañ gatôc têtñ am yêc Lôc Sainai. *[Eks 25:40]*

⁶ Magoc sakinj nañ Anötö kêñ têtñ Yisu, nañ hóc gêlêc dabuñsiga pwac akwa-nga si sakinj. Bu pwac wakuc nañ Yisu ti ña-ñgac ñalhu-nga, nañ hóc gêlêc pwac akwa su. Ma gêtñ nañ pwac wakuc gic bata bu datap sa, nañ hóc gêlêc pwac akwa ndê su.

⁷ Anjô su nañ. Pwac ñamata-nga bu ña-giso mbasi, dec Anötö oc gauc nem bu êmatinj pwac wakuc dom.

⁸ Magoc Anötö gêlic ñagôlinj pwac akwa-nga bu gitôm dom, dec sôm yom pi pwac wakuc, tòm sêto yêc bocdec bu:

Pômdau sôm, "Alic su nañ. Bêc oc meñ sa, nañ aö oc wamatinj pwac wakuc wawhinj lau Israel-nga ma lau †Juda-nga.* ⁹ Oc tòm pwac nañ kamatinj gawhinj ñac si apai têtñ ndoc aö amanj wê ñac sêsa akêñ gamenj Isip-nga sêmenj, nañ dom.

Ñac sêsôc aö neñ yom pwac dinañ-nga ñapu dom, ma tu dinañ-nga dec aö Pômdau gasôm bu wapuc dômwênj ñac.

¹⁰ Magoc têtñ têtñ pwac akwa-nga pacndê, nañ aö Pômdau, oc wamatinj pwac wakuc wawhinj lau Israel-nga, nañ bocdec bu. Aö oc wakêñ neñ yomsu sip ñac si ñagulu, ma wato sip ñac si ñalôm. Aö oc wati ñac si Anötö,

ma ñac oc sêti aö neñ lau.

¹¹ Têtñ dinañ, oc tòm dom bu ñamalac danj êndôhôn in ndê asidôwai me lau meñpanj in-nga, ma sôm têtñ ñac, 'Anjalê Anötö ma akôc in sa ti mac nem Pômdau.' Nahu bu aö neñ lau honj oc sêñyalê aö, lau tiwaê, ma lau waêmbe sêwhinj.

¹² Ma aö oc tanwalô ñac, ma wasuc ñac si giso kwi, ma gauc nem ñac si sac tiyham dom." *[Jer 31:31-34]*

¹³ Anötö sam gêtñ dau bu pwac wakuc, ma ñalêñ dinañ inj têtñ asê bu pwac ñamata-nga tiakwa su. Ma gêtñ nañ tiakwa su, nañ kêpinj bu hê su ñinga.

9

Israel si lôm dabuñ ñasakinj

¹ Têtñ têtñ Anötö kêmatinj pwac ñamata-nga whinj lau Israel-nga, nañ inj kêñ yomsu pi lêtñ sênem akinj in-nga, ma pi †bac dabuñ nañ sêkwê yêc nom. ² Njalôm lu sêyêc bac dabuñ ñalôm. Njalôm ñamata-nga sêsam bu Njalôm Dabuñ, ma yakainj ti denj da-nga ma bolom da-nga sêyêc ñalôm dinañ. ³ Ma sêkêñ po balinj d anj kêtgalênj bu whê ñalôm ñamata-nga ma tilu-nga kôc. Ma ñalôm tilu-nga sêsam bu Njalôm Dabuñ Andô. ⁴ Yêc ñalôm tilu-nga, alta gol nañ sêkêñ da ñamalu ñayham pi, ma apa pwac yomsu-nga sêyêc. Apa dau sêmasañ ña a, ma sêmpañ ahuc ña gol. Sêkêñ lônj gol danj ti bolom mana, ma Aron ndê têtñ nañ muñ-nga ñasili puc pi meñ, ma hoc lu nañ Anötö to yomsu amanlu pi, nañ sêyêc apa pwac-nga dau ñalôm. ⁵ Sêmasañ anjela ñagatu lu nañ sêsam bu anjela Anötö ndê ñawasi-nga, nañ sêlhac apa dau ñahô. Sêmasañ injlu ñamakê galam kêtgatôc apa dau ñampêlhu nañ sêsam bu Anötö ndê

* **8:8** Lau honj nañ Anötö kêyalinj ñac sa sêti inj ndê, nañ dasam ñac bu lau Israel-nga. Magoc muñ-nga sêwhê dau kôc gi tonj lu, nañ sêsam bu Israel ma Juda, ma tonj tigenj-tigenj sêñyalinj dau si kinj sa tu nem gôlinj ñac-nga. Alic 1 Kinj 11:9-13, 31-39; 12:20-24; Ais 11:12; ma Jer 3:18.

pôn suc sac kwi-nga, nan ahuc. Ma gên daêsam yêc, magoc tòm dom bu yac awhê sa yêc bapia dindéc.

⁶ Têñ ndoc sêmasañ gên hon dinan su, nan dabuñsiga sem si gwelen sêsôc sêsa sêmbo ñalôm ñamata-nga tòm bêc hon. ⁷ Magoc ðabuñsiga ñamata-nga tawasê sôc ñalôm tilu-nga, ma sôc tidim tigen yêc yala tigen ñalôm. Ma têt bêc tigen dinan, in sôc gi ma kôc dac tôhôn, bu kêt ti da tu sac-nga. In kêt tu dau-nga, ma tu sac nan Anötö ndê lau sênjalê dom ma sêkôm-nga. In bu kôc dac dom, dec oc tòm dom bu in sôc ndi. ⁸ Ñalên dinan Ñalau Dabuñ bu whê yom sa têt yac pi pwac akwa bocdec bu. In tôc asê bu ñalên mba bu lau sêsôc Ñalôm Dabuñ Andô sêndi, têt têt dabuñsiga sênkuc sakin pwac akwa-nga, ma lôm dabuñ pwac akwa-nga kalhac don kalhac.

⁹ Sakin pwac akwa-nga dinan in ti dôhôn têt yac lau têt kwahic dec-nga. Ma tôc asê têt yac bu da danje ti da ya nan dabuñsiga sêkêt tu lau-nga, nan gitôm dom bu kôm lau dau si ñalôm timalô tu ñac si sac-nga. ¹⁰ Bu sakin dinan ti ña-yomsu hon hêganôn gên danen ti danôm-nga, ma lau Israel-nga si lêt sêngrwasin dau ñawasi sa yêc Anötö anjô-nga. Ma gên hon dinan in gên ñamlic-nga ñambwa, bu yêc e pwac wakuc nan Anötö kêt tu nem gôlin yac-nga, nan men sa su nan.

Dac Pwac Akwa ma Pwac Wakuc-nga

¹¹ Magoc Kilisi men ti dabuñsiga atu, nan ndê sakin ña-ñandô ñayham men sa su. Ma lôm dabuñ nan in sôc gi, nan ñayham kêtêc ma hôt gêtêc lôm dabuñ nan ñamalac amba sêkwê kalhac nom dindéc, nan su. ¹² In gacgen sôc lôm dau Ñalôm Dabuñ Andô gi, magoc in kôt makao ñatu me nanin gapoc si dac bu kêt ti da ô sac-nga dom. In sôt

gi tidim tigen, ma kêt dau ndê dac tu bu nemlhi yac nen sac ñatôp, dec kêmasan lêt dambo tanli ñapan-nga.

¹³ Pwac akwa yomsu-nga sôm bu lau Israel-nga si dabuñsiga sêkôt nanin gapoc ti makao gapoc ñadac, ma sênjalun whin makao ñatu dinda nan sêpec ti da ya nan ñagasi, goc sêmbalip pi lau bu kôm ñac sêti dabuñ ma ñamlic ñawasi sa yêc Anötö anjô-nga.* ¹⁴ Magoc Kilisi, nan ndê giso mbasi andô, ma kêt dau ti da têt Anötö tòm Ñalau mbo ñapan-nga puc in don, nan ndê dac hôt gêtêc dac pwac akwa-nga, ma gêm yac sa ñandô. Ñahu bu in ndê dac kêmasan yac nen ñalôm ñawasi sa, ma kêgrwasin m êtê sac nan gic waê lêt dandinan-nga, nan su. Ma bocdinan datôm bu danem akin Anötö Tali Ñadau ti atac pa su en. ¹⁵ Kilisi kêmasan lêt dinan, ma bocdinan kwahic dec in kalhac Anötö ma lau nom-nga ñalhu bu ti pwac wakuc ñadau. In ndê mbac ndu gêmlihi lau nan sêmbo pwac akwa ñapu, nan si sac ñatôp, ma kêtgapwêc ñac su yêc sakin mêtê sac-nga. Ma tu dinan-nga ñac oc sêtap gameñ sêndôc t ali-nga nan Anötö gic bata têt ñac, ma kêtgalêm ñac sa bu sêwêkain, nan sa.

¹⁶⁻¹⁷ Gauc nem lau nom-nga si lêt sêmatin pwac pi wapa lêtsem-nga. Lau nan bu sêwêkain ñamalac dan ndê wapa lêtsem, nan oc sêtap gêt dan sa dom e sênjalê pi ñandô bu ñamalac dau mbac ndu su. In bu mbo tali, nan pwac dinan ñayom oc gacgen lhac. ¹⁸ Tu dinan-nga dec pwac akwa yomsu-nga sôm bu lau Israel-nga sêndic domba ti makao ndu, ma ñadac ti pwac dau ñahu. ¹⁹ Bu Moses to Anötö ndê yomsu pwac-nga hon sip bapia, ma sam asê têt lau Israel-nga. Goc in kôt makao ñatu [ma nanin] ñadac ma kêtgalun whin bu, sô domba

* **9:13** Ñac si mêtê dinan hêganôn ñamalac nan kêmasec awhê me ñac batê, dec kôm in ñadômbwi sa yêc Anötö anjô-nga. Alic Nam 19:1-22 yêc Yom Lêtsem Akwa.

namliclhu kokoc pi a nasangac dan, goc kêñ sip dac ti bu ma kêbalip pi bapia dau ma pi lau hoñ. ²⁰ Ma sôm, “Pwac nan Anötö kêmatin whin mac ma gic atu mac bu asôc ñapu, nan ñadac dau dindec.” ²¹ Ma ñalên tigen in kêbalip dac pi lau Israel si bac sênem akin Anötö-nga, ma pi dabuñsiga si lôn ti laclhu sakin dabuñ-nga hoñ. ²² Yomandô! Moses ndê yomsu pi lau Israel-nga si lên sêmasan dau ñawasi sa-nga, gic atu ñac bu sêmbalip dac pi gên hoñ bocdinañ. Ñac bu sêndic makao ti domba ndu ma sêkêc dac sin dom, dec Anötö oc suc ñac si sac kwi dom.

Kilisi kêñ dau ti da dec gêm yac si

²³ Lau Israel-nga si bac ti gên sênem akin Anötö-nga, nan gitôm ñagatu ñambwa bu tôc gên ñandô undambê-nga asê têt yac. Ma lau Israel-nga sem dabuñ gên nom-nga dinañ ma sêkôm gên dau ñawasi sa yêc Anötö anğô-nga ña domba ti makao si dac. Magoc Kilisi ndê dac hóc gêlêc dac dinañ su, dec kêñ ñawasi atu têt gên ñandô undambê-nga. ²⁴ Bu Kilisi sôc lôm dabuñ nan ñamalac sêkwê, nan dom. Ma lôm nan in sôc, nan gitôm gên ñandô undambê-nga ñagatu ñambwa dom. Mba. In sôc undambê dau gi, ma kalhac Anötö anğô-nga gêm yac hoñ anôn.

²⁵ Ma Israel si dabuñsiga atu nan sôc Ñalôm Dabuñ Andô ti yala ti yala, nan kôc dau ndê dac dom. Magoc Kilisi sôc undambê tidim tigen en, ma kôc dau ndê dac solop. ²⁶ In kêñ dau ti da gitôm dabuñsiga nom-nga sêkên da ñapan ma ñapan, nan dom. Bu bocdinañ, dec têt ndoc Anötö kêñ undambê ti nom ma men, nan in oc hóc ñandê tidim daêsam bocdinañ. Magoc Kilisi gitôm dabuñsiga nom-nga dom. In men ma kêñ dau ti da tidim tigen, tu bu êngaho lau nom-nga si sac ñagêyô su pi dau. ²⁷ Yac lau tigen-tigen tac waê bu dambac ndu tidim tigen, ma tinambu yac oc

dalhac Anötö anğô-nga bu êñsahê yac. ²⁸ Ma ñalên tigen Kilisi mbac ndu tidim tigen en, bu êngaho lau daêsam si sac ñagêyô su. Ma in oc mbu men tiyham bu hóc ñandê tu sac-nga tiyham dom, magoc tu bu kêñ Anötö ndê mwasiñ gêm lau si-nga ña-ñandô têt lau nan sêkên whin ti sêkên bata in bu mbu men.

10

Kilisi gic da lau nom-nga tidim tigen en

¹ Pwac akwa yomsu-nga in gitôm ñagatu ñambwa bu tôc gên ñayham nan oc men sa, nan asê têt yac. Magoc in gên ñandô dau dom. Yomsu dau sôm bu lau Israel-nga sêkên da tôm yala hoñ, dec tôc asê bu da kain dinañ gitôm dom bu sen lau si sac su, me ndic dabin ñac bu sêtigasuc Anötö. ² Da kain dinañ bu nditôm bu ndic dabin lau, dec oc sêkên ñapan dom. Ma in bu nditôm bu kôm ñac si ñalôm ñawasi sa yêc Anötö anğô-nga, dec ñac oc ñalôm ñawapac tu ñac si giso-nga tiyham dom. ³ Magoc sêkên da dau tôm yala hoñ, dec kêñ gauc ñac bu ñac si sac yêc ñac dôn yêc. ⁴ Nahu bu makao gapoc ti naniñ si dac gitôm dom bu sen sac su.

⁵ Tu dinañ-nga dec têt ndoc Kilisi men mbo nom, nan sôm yom asê têt Anötö, tôm sêto yêc muñ su bocdec bu:

Am atac whin bu sêndic makao ti domba ma sêkên ti da têt am lec dom. Magoc am kêmasan aô dauñ nen namlic ti ñandô.

⁶ Da ya ti da bocke nan sêkên tu sac-nga, nan gic am tanôm dom bocdinañ.

⁷ Ma aô gasôm bu, “O Anötö, lic aô dec gameñ bu wakôm am nem atac whin ñandô sa, tôm yom nan sêto pi aô muñ su, yêc bapia tilhuñ.” *[BW 40:6-8]*

⁸ Moses ndê buku yomsu-nga tôc bocdec bu. Sêkên makao ti domba

ti da, ma sêkêñ da ya ti da tidau-tidau tu sac-nga. Magoc Kilisi dau sôm bu Anötö atac whiñ bu sêkêñ da hoñ dinañ dom, ma gic iñ tandô dom bocdinañ. ⁹ Ma tiñambu Kilisi sôm têtñ Anötö bu iñ dau meñ su, bu kôm Anötö ndê atac whiñ ñandô sa. Bocdinañ dec iñ señ lêtñ akwa da-nga su, ma kêmasañ lêtñ wakuc. ¹⁰ Ma Anötö ndê atac whiñ, nañ Kilisi kôm ñandô sa, nañ bocdec bu. Yisu Kilisi kêtñ dau ti da tidim tigen, dec kêmasañ lêtñ bu dati lau dabuñ.

¹¹ Dabuñsiga pwac akwa-nga sêlhac ti sem gwelen tôm bêc hoñ, ma sêkêñ da kain tigen ñapañ, nañ tôm dom bu señ sac su. ¹² Magoc Yisu, nañ ti yac neñ dabuñsiga atu, kêtñ dau ti da dim tigen eñ, tu sac têtñ hoñ-nga, goc gi ndöc Anötö ndê andô-nga. ¹³⁻¹⁴ Nahu bu da tigen dinañ kêmasañ lêtñ bu señ lau nañ iñ bu kôm ñac sêti lau dabuñ, nañ si sac su, ma gic dabiñ ñac bu sêmbo tali ñapañ. Ma kwahic dec iñ hêtñ bu Anötö kêtñ iñ ndê ñacyo hoñ sêsôc iñ gahi ñapu.

¹⁵ Ma Nalau Dabuñ hoc yom ñandô asê pi gêtñ dau whiñ, tôm yom dañ nañ sêto yêc bocdec bu:

¹⁶ Magoc têtñ têtñ pwac akwa-nga pacndê, nañ aö Pômdau, oc wamatiñ pwac wakuc wawhiñ lau Israel-nga, nañ bocdec bu. Aö oc wakêtñ aö neñ yomsu sip ñac si ñagulu, ma wato sip ñac si ñalôm. *[Jer 31:33]*

¹⁷ Ma tiñambu iñ gic têtñ yom ma sôm yom bocdec:

Aö wasuc ñac si giso kwi, ma gauc nem ñac si sac tiyham dom. *[Jer 31:34]*

¹⁸ Bocdinañ, Pômdau sôm bu suc yac neñ sac kwi, ma tu dinañ-nga dec dapônda dabuñsiga dañ bu kêtñ da tu sac-nga tiyham dom.

Kilisi kêmasañ señ datigasuc Anötö-nga

¹⁹ Tu dinañ-nga asidôwai, datigasuc Anötö ti neñ atac pa su, gitôm dasôc Nalôm Dabuñ Andô dandi, tu

dac nañ Yisu kêtñ siñ-nga. ²⁰ Muñ-nga, po baliñ dañ kêtgalêtñ nañ kalhac lau ahuc bu sêsôc Nalôm Dabuñ Andô sêndi dom. Magoc Yisu ndê ñamlic ô po dau su, ma iñ mbo tali ñapañ, dec iñ ti señ wakuc datigasuc Anötö-nga. ²¹ Ma iñ yac neñ dabuñsiga tiwaê, nañ gêm gôliñ Anötö ndê lau hoñ. ²² Iñ ndê dac kêtgwasiñ yac neñ sac hoñ su, dec dambo ti ñalôm ñawapac tu yac neñ sac-nga tiyham dom. Ma bu ñawa kêtgwasiñ yac neñ ñamlic ñawasi sa su. Tu dinañ-nga dec datigasuc Anötö ti neñ ñalôm ñawasi, ma dakêtñ whiñ ti neñ ñalôm pêtñ dôñ.

Puc dalhac ñanga-nga

²³ Yac lau dakêtñ whiñ-nga dahoc yom asê ma dasôm bu dakêtñ batañ ñandô ñayham nañ Anötö gic bata têtñ yac. Iñ gitôm dom bu kac ndê awha kwi-kwi, ma tu dinañ-nga tanjkwê ñandô dau ti atac lulu dom. ²⁴ Ma dakôc gauc pi lêtñ bu dapuc dañ dôñ bu atac whiñ asidôwai, ma dakôm mêtê ñayham eñ. ²⁵ Dahu mêtê dapitigen-nga siñ tôm lau ñatô sêkôm, nañ dom. Mba. Dakac sa dapitigen, ma tangilí dañ bu dalhac ñanga. Mac anyalê bu Yisu ndê bêc mbu meñ-nga meñ kêtpiñ su, ma bocdinañ dec akôm asiñ su eñ.

²⁶ Angô ñapep! Yac bu tanjyalê Anötö ndê yom ñandô tidêtñ su, magoc tiñambu dalic sac gitôm gêtñ ñambwa ma dakôm, dec da dañ yêc nañ tôm bu señ yac neñ sac dinañ ñagêtñ su-nga, yêc dom.

²⁷ Ñamalac nañ sa lêtñ kain dinañ, nañ bu ndê gauc sa, dec oc têtñ dau ñalêtñ sac pi gêtñ nañ gic iñ ñawaê bocdec bu, iñ oc tap Anötö ndê matôc sa, ma sip ya atu nañ Anötö kêmasañ tu iñ ndê ñacyo-nga ndi. ²⁸ Gauc nem ñamalac nañ kêtgîli Moses ndê yomsu. Ñamalac lu me têtñ bu sêpuc si yom dôñ ma sêtôc asê bu yomandô bu ñamalac dau kôm giso, dec yomsu dau sôm bu tawalô iñ dom, sêndic iñ ndu

en. ²⁹ Bocdinaŋ mac gauc gêm bocke pi ŋamalac naŋ kêyalê su bu Kilisi ndê dac pwac wakuc-ŋga kôm in ti dabuŋ, magoc tiŋambu in pu gêŋ dau ma gêlic gitôm gêŋ ŋambwa? Ŋalêŋ dinaŋ in pu Anötö ndê Atu, gitôm in kwê in dôŋ yêc in gahi ŋapu gitôm gêŋ ŋapopoc, ma in pu Anötö ndê Ŋalau êmwasiŋ yac-ŋga whiŋ. Ŋamalac naŋ kôm bocdinaŋ oc tôm dom andô bu êŋlêc Anötö ndê matôc. In oc tap matôc sac sambuc sa. ³⁰ Bu yac taŋyalê Pômdau, naŋ sôm yom bocdec bu:

Gwelenŋ sac ŋagêyô-ŋga yêc aô aman, ma aô dauŋ oc wakêŋ.

[Diut 32:35]

Ma sêto yom daŋ whiŋ, naŋ yêc bocdec bu:

Pômdau oc êŋsahê ti êmatôc in ndê lau. *[Diut 32:36]*

³¹ Oyaê, ŋamalac naŋ sip Anötö Tali Ŋadau amba bu tap in ndê matôc sa, naŋ töc dau maŋ.

³² Gauc nem têm naŋ mac akêŋ whiŋ tiwakuc, ma akôc ŋawaê ŋayham sa gitôm ŋawê bu pô nem ŋalôm. Têŋ ndoc dinaŋ, ŋawapac daêsam tap mac sa tu akêŋ whiŋ Kilisi-ŋga, magoc mac alhac ŋaŋga.

³³ Têm ŋatô lau sêkêŋ kisa mac, ma sêsu mac susu yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga. Ma têm ŋatô mac alhac awhiŋ lau naŋ sêhóc wapac kaiŋ dinaŋ ma apuc ŋac dôŋ. ³⁴ Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêkêŋ ŋac sêndöc gapocwalô, naŋ mac tamwalô ŋac, ma am ŋac sa bocdinaŋ. Ma têŋ ndoc lau sêŋgaho mac nem wapa ti gêŋ hoŋ su, naŋ mac ambo ti atac ŋayham en. Ŋahu bu mac aŋyalê bu mac nem awa ŋandô yêc ŋapaŋ-ŋga yêc undambê.

³⁵ Bocdinaŋ asap nem akêŋ whiŋ Pômdau dôŋ, ma atac lu-lu dom, dec mac oc atap mwasiŋ atu sa. ³⁶ Alhac ŋaŋga ti ŋalôm pêŋ dôŋ, ma akôm gêŋ hoŋ ŋapep tôm Anötö ndê atac whiŋ. Ma bocdinaŋ mac oc atap ŋandô ŋayham naŋ in gic bata, naŋ sa. ³⁷ Bu ŋasawa sauŋ en, tôm yom naŋ sêto yêc naŋ sôm bocdec bu:

In naŋ dakêŋ batan bu meŋ, naŋ oc meŋ. Ma in oc meŋ ŋagahô en. ³⁸ Ma aneŋ lau gitêŋ oc sêndöc tali tu si sêkêŋ whiŋ-ŋga. Magoc ŋac naŋ sêhu siŋ, naŋ aô oc walic ŋac sac sambuc.

[Hab 2:3-4]

³⁹ Magoc yac datôm lau naŋ sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ ma sêmbo seŋ sêŋga-ŋga dom. Mba. Yac dalhac ŋaŋga ma dakêŋ whiŋ dandic ŋawaê, e datap mwasiŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga ŋa-ŋandô sa.

11

Abanŋi Israel-ŋga si lêŋ sêkêŋ whiŋ-ŋga ti dôhôn têŋ yac

¹ Yac bu dakêŋ whiŋ ŋaŋga, dec yac oc atac lu-lu dom tu gêŋ naŋ dakêŋ batan dambo, me tu gêŋ naŋ tanôn dalic dom-ŋga. ² Abanŋi Israel-ŋga sêkêŋ whiŋ ŋalêŋ dinaŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec Anötö toc ŋac sa.

³ Yac dakêŋ whiŋ, dec taŋyalê bu muŋ-ŋga, gêŋ naŋ kwahic dec tanôn dalic, naŋ ŋadaŋ yêc dom, magoc meŋ hóc asê ŋa Anötö ndê yom.

⁴ Tu Abel ndê kêŋ whiŋ-ŋga dec Anötö gêlic da naŋ in kêŋ bu ŋayham, hóc gêlêc Kein ndê su. Ma tu Anötö kôc Abel ndê da sa-ŋga, dec tôle asê bu in gêlic Abel bu ŋgac gitêŋ. Ma in mbac ndu su, magoc in ndê lêŋ kêŋ whiŋ-ŋga dinaŋ gacgeŋ kalhac tôm dôhôn ŋayham.

⁵ Ma Inok kêŋ whiŋ, dec sêto yom pi in ma sêsôm bu Anötö gêlic in ŋayham. Ma tu in ndê kêŋ whiŋ-ŋga, dec Anötö kôc in su yêc nom ti tali, ma sêlic in tiyham dom.

⁶ Ŋamalac daŋ bu kêŋ whiŋ dom, dec gêŋ hoŋ naŋ in kôm, naŋ ŋadaŋ oc tôm dom bu ndic Anötö tandô ŋayham. Bu asa naŋ bu tigasuc Anötö, naŋ kêŋ whiŋ bu in mbo yomandô, ma kêŋ whiŋ bu in oc êmwasiŋ lau naŋ sêkêŋ dau sambuc tu sêŋsalê in-ŋga.

⁷ Ma têŋ ndoc Anötö kêŋ puc Noa pi gêŋ naŋ in tandô gêlic su dom, magoc tiŋambu oc meŋ hóc asê, naŋ

Noa kên whiŋ Anötö, ma toc iŋ sa ti sôc iŋ ndê yom ŋapu. Iŋ sô waŋ atu daŋ bu nem iŋ ti ndê b alêkoc sa. Tu iŋ ndê lêŋ kên whiŋ-ŋga dec iŋ tôc lau naŋ sêmbô nom têt têt dinaŋ, naŋ si giso asê tiawê, ma Anötö kên iŋ wêkaiŋ lêŋ dati lau gitêŋ tu dakêŋ whiŋ-ŋga.

⁸ Abraham kên whiŋ Anötö têt ndoc Anötö kêgalêm iŋ sa ma kêkiŋ iŋ têt gameŋ naŋ iŋ gic bata têt iŋ, naŋ gi. Iŋ gêm gauc gameŋ dau, magoc daŋga wambu Anötö ma gi. ⁹ Ma yom tigeŋ naŋ Anötö gic bata têt Abraham, naŋ gic Aisak lu Jakob ŋawaê bocdinaŋ. Magoc Abraham, ma Aisak lu Jakob naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ sêti nom ŋadaui dom, sêndöc bac po gitôm lau apa. Magoc Abraham kên whiŋ yom naŋ Anötö gic bata têt iŋ. ¹⁰ Ŋahu bu iŋ kên bata bu ndöc malac atu naŋ oc yêc ŋapaŋ, naŋ Anötö dau kwê sa kêkuc ŋagatu naŋ iŋ dau gauc gêm tidôŋ.

¹¹ Abraham ti ŋamalac andô su, ma iŋ nawhê Sara dau iŋ awhê gapoc, magoc iŋ kên whiŋ yom naŋ Anötö gic bata têt iŋ, dec Anötö kên ŋaclai têt iŋ bu kwê balêkoc asê. ¹² A braham ndê têt pacndê su, tigeŋ tu iŋ kên whiŋ-ŋga, dec lau toŋ atu sêsa akêŋ ŋgac tigeŋ dinaŋ. Iŋ ndê lau wakuc dinaŋ sêtôm tata umbon-ŋga, ma gaŋgac gwêc-ŋga, naŋ gitôm dom bu dasê sa.

¹³ Têt têt abanŋ Israel-ŋga sêmbô tali, naŋ ŋac si daŋ tap ŋandô naŋ Anötö gic bata têt ŋac, naŋ sa dom. Ŋalêŋ dinaŋ dec sêsa si lêŋ sêkêŋ whiŋ-ŋga e sêmbac ndu. Tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga dec têt sêlic gêt ŋandô dau gatuc-gatuc ma sêkêŋ bata bu sêtap ŋandô sa. Ma ŋac sêlic dandi sêtôm lau naŋ sem apa nom. ¹⁴ Ma lau naŋ gauc gêm bu ŋac lau kaiŋ dinaŋ, naŋ sêtôc asê bu ŋac sêŋsalê si malac ŋandô sêndöc-ŋga. ¹⁵ Abanŋ Israel-ŋga bu sêlic gameŋ naŋ sêhu siŋ su têt si malac ŋandô, dec oc têt bu sêmbu sêndi sêndöc dinaŋ. ¹⁶ Magoc mba. Ŋac atac

whiŋ malac daŋ, naŋ hôc gêlêc iŋ dindec su. Malac dau yêc undambê, ma Anötö kwê malac dau sa su tu ŋac-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ maya dau dom bu ŋac sêsam iŋ bu ŋac si Anötö.

¹⁷⁻¹⁸ Abraham kên whiŋ Anötö têt ndoc iŋ kêsahê iŋ, ma sôm têt iŋ bu kên Aisak ti da têt iŋ. Anötö gic bata yom têt Abraham muŋ su, ma sôm bu lau oc sêsam lau wakuc naŋ sêsa akêŋ Aisak, bu Abraham ndê gôlôwac ŋandô. Magoc iŋ sap ndê kên whiŋ dôt dec bu kên ndê atu tigeŋ dinaŋ ti da. ¹⁹ Iŋ gauc gêm bu Anötö gitôm bu oc uŋ lau batê sa. Ma gêt naŋ hôc asê, naŋ gitôm iŋ kôc Aisak mbu akêŋ lau batê-ŋga meŋ tiyham.

²⁰ Ma tiŋambu, têt ndoc naŋ Aisak gêm mbec Jakob lu Iso, naŋ dec kên whiŋ bu Anötö gitôm bu kôm iŋ ndê mbec ŋandô sa. ²¹ Ma Jakob bocdinaŋ kên whiŋ Anötö. Têt ndoc iŋ kêsahê bu iŋ ndê têt kêpiŋ bu pacndê, naŋ iŋ gêm mbec Josep atu lu. Ma iŋ gic seŋeŋ dau ŋa ndê tôc ma kêpiŋ Anötö. ²² Josep kên whiŋ bu Anötö oc êŋgaho lau Israel-ŋga su yêc gameŋ Isip-ŋga, dec têt ndoc iŋ ndê têt kêpiŋ bu pacndê, naŋ sôm yom asê pi gêt dau, ma gic atu ŋac bu sêkôc iŋ ndê ŋakwa whiŋ ŋac, têt ndoc ŋac bu sêlhô sêndi.

²³ Ma Moses damba lu dinda sêkêŋ whiŋ Anötö, dec sêsiŋ iŋ gitôm ayô têt têt ndoc dinda kôc iŋ. Ŋahu bu iŋlu sêlic bu iŋ balêkoc ti aŋgô, ma sêtôc dau tu yom naŋ kiŋ Isip-ŋga gic atu naŋ-ŋga dom. ²⁴ Ma têt ndoc Moses tiatu, naŋ iŋ kên whiŋ Anötö dec tec bu sêsam iŋ bu Parao atuwê ndê balê. ²⁵ Iŋ tec bu mbo ti atac ŋayham têt ŋasawa apê tu mêtê sac-ŋga whiŋ Parao ndê lau, ma gêlic ŋayham bu hôc ŋandê ti ŋawapac whiŋ Anötö ndê lau. ²⁶ Iŋ gêlic lêŋ mayan-ŋga naŋ gic waê Anötö ndê Mesaya bu ŋayham hôc gêlêc lau Isip si awa ti gêt ŋayham-ŋayham hoŋ su. Ŋahu bu iŋ takwê

ndê ñaôli ñayham, nañ in oc tap sa tiñambu. ²⁷ In kên whiñ, dec hu gameñ Isip-nga siñ, ma töc dau tu kiñ Isip-nga ndê atac ñandê-nga dom. In puc dau dôn ma kalhac ñannga, ñahu bu in gêlic Anötö, nañ lau dañ sêlic su dom. ²⁸ In kên whiñ Anötö dec sôm têt lau Israel-nga bu sêmasañ Pasowa tòm Anötö sôm, ma sêsê domba ñadac pi gatam ñac si andu-nga. Ma ñalên dinañ anela nañ gic balêkoc ñac mbêc Isip-nga hoñ ndu, nañ kêlêc lau Israel-nga si andu hoñ.

²⁹ Lau dau sêkên whiñ Anötö nañ gêlêc Gwêc Koc sa, dec sêlom gitôm sêñsêlên sêmbo gameñ basô si. Magoc têt ndoc lau Isip-nga bu sêlom sêñkuc ñac, nañ gwêc kêtatöc ñac ahuc e sênôm gwêc su ma siñga.

³⁰ Tiñambu lau Israel-nga sêkên whiñ Anötö, dec sêñsêlên sêñgihi malac Jeriko tòm bêc 7 e malac dau ñatunbôm ku sa. ³¹ Magoc Anötö señ awhê mockain-nga Rahab su whiñ lau dangapêc malac dinañ-nga dom. Ñahu bu muñ-nga Rahab dau töc asê bu in kên whiñ Anötö, têt têt in kôc lau Israel-nga si lau sêtup gameñ Kanan-nga sa ti yom malô.

³² Ma lau sêkên whiñ ñannga-nga daêsam sêmbo, tòm Gideon, Barak, Samson, Jepta, Dawid, ma Samuel ti Anötö ndê lau propet ñatô. Magoc ñasawa mba bu wasôm yom pi ñac tigen-tigen. ³³ Ñatô sêkên whiñ ñannga, dec sêku kiñ gameñ ñatô-nga dulu. Ñatô sem gôlin lau Israel-nga ti sêñgilí ñac bu sêsa si lêt gitên. Ma Anötö gic bata yom têt ñac bu yob ñac. Tu lau ñatô si sêkên whiñ-nga dec Anötö kêtapic layon si whasun ahuc, ³⁴ ma kêtaho ya ña-ñandê su yêc ñatô, ma yob ñatô bu sêlhô su yêc ñacyo si bien. Lau ñatô ñac lau licwalô mba, magoc tu ñac si sêkên whiñ-nga, dec Anötö kên ñannga têt ñac. Ñac sêti lau siñ-nga ti ñaclai atu, ma sêku lau apa si lau siñ-nga dulu. ³⁵ Lauwhê

ñatô sêkên whiñ Anötö, dec in un ñac si balêkoc ñac nañ sêmbac ndu su, nañ sa sêmen sêmbo sêwhiñ ñac tiyham. Ma lau sêkên whiñ-nga ñatô, nañ sic ñac ña sö e sêmbac ndu. Magoc lau dau sêtec bu sêsêc si sêkên whiñ ahuc tu bu sênem dau si yêc ñandê dinañ, ñahu bu sêkên bata bu Anötö gitôm bu oc un ñac sa, ma kên ñac sêmbo ñayham eñ.

³⁶ Ñatô, lau sêsu ñac susu, ma sêhi ñac ña sö, ma ñatô sêsô ñac dôn ma sêkên ñac sêndöc gapocwalô.

³⁷ Sêtuc ñatô ña hoc ndu, sêhê ñatô ña sege kic gi lu, ma ñatô nañ lau siñ sêkuñ ñac ndu ña bien baliñ. Ñac sêsôc ñakwê sac-sac nañ sêmasañ ña domba ti naniñ ñamlic, sêpônnda dau ñandô, ma lau sêkên kisa ñac ti sêkôm ñac ñayom. ³⁸ Ñac sêñgihi sêmbo gameñ sawa ti gameñ lôc-nga gitôm lau waêmbe, ma sêndöc hoc ñasun ti sun nañ yêc nom. Magoc tu ñac si sêkên whiñ-nga dec Anötö gêlic ñac ñayham kêlêc, hêc gêlêc lau nom-nga hoñ su.

³⁹ Ñawaê pi lau hoñ dinañ si sêkên whiñ yêc tu bu whê ñac sa têt yac-nga. Magoc ñac si dañ gêlic ñandô nañ Anötö gic bata têt ñac, nañ dom. ⁴⁰ Ñahu bu lêt ñayham andô nañ Anötö kêtasañ bu êmwasiñ yac lau têt kwahic dec-nga, nañ gic waê ñac lau dau sêwhiñ. Ma yac hoñ oc datap sa dawhiñ dauñ.

12

Tañtiñ Yisu ma dalhac ñannga

¹ Lau hoñ dinañ sêmun yac su, ñac lau toñ atu andô, ma sêtôc lêt dakên whiñ-nga ñayham têt yac tu tanñkuc-nga. Tu dinañ-nga dec dakac dauñ su yêc gêt hoñ nañ kalhac yac ahuc tu tanñkuc Yisu-nga, ma yêc mêtê sac nañ bu êntôm yac ma kôm yac dapên. Ma tanti ñannga dapên lêt nañ Anötö gic bata tu tanti daho-nga ma dahu siñ dom.

² Tanti ma tañtiñ Yisu, bu in ti yac neñ dakên whiñ ñahu, ma in oc ndic dabiñ yac neñ dakên whiñ. In

kêyalê bu in ndê mbac ndu oc ti lën atac nayham-nga tinambu, ma tu dinan-nga in puc dau dôn tu hôc nandê a gicso-nga, ma hêgo dau tu maya atu nan gic lën dinan nawae, nan dom. Ma kwahic dec in pi undambê g i ndöc Anötö ndê pôn atu na-andô-nga. ³ Akôc gauc pi Yisu, ma pi lën kisa-nga nan lau sac sêkôm têt in. In hôc kisa dau magoc kalhac nannga, dec tôc dôhôn nayham têt mac bu ankcuc, ma bu nem mac sa bu kwampac sa ma ahu nem akên whin sin dom.

Anötö kêmatôc lau nan in atac whin

⁴ Mac ahôc nawapac tu saê ti kisa nan lau sac sêkên têt mac-nga, magoc sêkôm e sêkêc mac nem dan ndê dac sin su dom. ⁵ Bocke? Mac anlhin Anötö ndê yom, nan kégilí mac bu alhac nannga, nan sin, a? Yom dau sam mac bu Anötö atui awhê ma ngac, ma sêto yêc bocdec bu:

Anej balêkoc awhê ma ngac, Pômdau bu êmatôc mac, me bu kên nawapac têt mac bu whê nem gauc sa pi nem giso, nan alic tôm gêt nambwa dom, ma lic nakam sa tu ankcuc in-nga dom. ⁶ Nahu bu Pômdau kêmatôc lau nan in atac whin nac, ma lau nan in kôc nac sa sêti in ndê balêkoc, nan in kên nandê têt nac. *[Prov 3:11-12]*

⁷ Mac anyalê bu dambai nom-nga hon sêmatôc si balêkoc tu bu sêndôhôn nac bu sênkuc lën nayham-nga. Ma bocdinan Anötö bu êmatôc mac, nan alhac nannga. Bu gêt dau tôc asê bu in gêlic mac bu in ndê balêkoc solop. ⁸ Ma Anötö kên nawapac têt in ndê balêkoc hon tu bu êndôhôn nac-nga. In bu kên têt mac dom, dec oc tôc asê bu mac atôm balêkoc nasawa-nga, ma Anötö ndê balêkoc solop dom. ⁹ Ma têt ndoc daman nom-nga sêmatôc yac, nan dalic nac sac

dom, magoc datoc nac sa. Bocdinan dasôc Daman undambê-nga napu hôc gêlêc daman nom-nga su dandic nawae. Nahu bu in ti nadau yac neñ gatuñ, ma in kêmatôc yac tu bu daso mwasiñ dandôc tanli-nga dom. ¹⁰ Daman nom-nga gauc gêm bu sêndôhôn yac tu bu dasa lën nayham-nga, ma nac si matôc in gêt nasawa apê-nga en. Magoc Anötö kêyalê gêt bocke nan oc nem yac sa nandô, dec kêmatôc yac tu bu dati lau dabun-nga, datôm in dau. ¹¹ Têt ndoc yac bu dahôc nawapac tu êmatôc yac-nga, nan oc kôm yac atac nayham dom, magoc oc kên nandê têt yac. Magoc tinambu yac tanyalê bu nawapac dau gêm yac sa bu dambo ti yom malô, ma kêdôhôn yac bu dasa neñ lën gitên en.

¹² Tu dinan-nga dec mac nem lau nan si amba tibalê, me gahiduc tigolon tu wapac nan sêhôn-nga, nan apuc nac dôn bu sêlhac nannga tiyham. ¹³ Amasan señ gahim-nga tisolop, bu lau gahi sac nan sênkuc mac, nan sêpeñ ma sêtisac dom, magoc nayham sa tiyham.

Dayob dauñ bu daso Anötö ndê mwasiñ dom

¹⁴ Anсахê nannga bu ambo awhin lau hon ti yom malô, ma bu asa nem lën dabun en. Bu asa nan sa lën dabun dom, nan oc tôm dom bu lic Pômdau ma mbo whin in. ¹⁵ Ayob daôm napep bu mac nem dan so Anötö ndê mwasiñ dom, ma bu nasili mêtê sac-nga lêt tiyham yêc mac-nga dom. Bu mêtê sac dau gitôm gêt namakic ma oc kên nawapac têt lau daêsam, ma kôm nac nadômbwi sa yêc Anötö anğô-nga. ¹⁶ Ayob bu mac nem dan sa lën mockain-nga dom, me gauc nem gêt nom-nga êñlêc dom, ma êñlhin Anötö sin gitôm Iso, nan hu ndê wapa lêñsêm ngac mbêc-nga sin, tu neñ gêt dim tigen-nga. ¹⁷ Mac anyalê su, bu tinambu in tac whin bu wêkain ndê gêt lêñsêm dau tiyham, dec ndac damba Jakob bu

nem mbec in. Magoc damba tec in dec kôm dom. In tañ dau ndu, ma kêsahê ñannga bu kac damba ndê ñalôm kwi, magoc tôm dom.

Lôc Sainai ma Lôc Sayon sêti dôhôn pwac lu-nga

18 Lau Israel-nga sêtigasuc Lôc Sainai tu sêtap pwac akwa sa-nga. Magoc lôc nañ mac atigasuc tu akôc pwac wakuc-nga, nañ lôc kainj dañ dau-nga. Lôc Sainai dau kalhac nom, ma lau Israel-nga sêlic ya atu, ma ñasec ti sômôm ma mbu lalahi atu gêm, yêc lôc dinañ. 19 Ma ñac sêngô Anötö ndê dahuc ma in dau ndê awha, e sêtöc dau ma sêten bu sêngô tiyham dom. 20 Bu Anötö gic yomsu ñac ma sôm bu ñamalac me bôc bocke bu meñ êmpin lôc dau, nañ sêtuk in ña hoc ndu. Lau Israel-nga sêlic bu yomsu dau kên ñawapac atu têt ñac. 21 Ma Moses gêlic gêt honj dinañ ma kôm in töc dau ma kêtitec ñandô.

22 M agoc tu mac nem akên whin-nga dec tôm mac ahôc asê Lôc †Sayon, nañ malac Jerusalem wakuc nañ yêc undambê, ma Anötö Tanli Ndadu ndê malac. Mac ahôc asê añela tausen ma tausen nañ sêkac sa sêmbo gameñ dinañ ti atac ñayham atu. 23 Ma mac asôc Anötö ndê gôlôwac dabun ñalôm, ma ambo awhin yac lau nañ in gêlic yac datôm in ndê balêkoc mbêc, ma to yac neñ ñaê sa yêc undambê. Mac atigasuc Anötö dau, nañ oc êñsahê lau honj pi ñac si mêtê. Ma mac ahôc asê gameñ nañ lau gitên nañ Anötö gic dabin ñac, nañ si gatu sêmbo. 24 Ma mac atigasuc Yisu, nañ ti pwac wakuc ña-ñgac ñalhu-nga. Ma mac atap mwasin atu sa, tu dac nañ in kêc sin tu êngwasin mac nem sac su-nga. Muñ-nga, Abel ndê dac ta yom pi têt Anötö bu kên ñagêyô ô in ndê dac. Magoc Yisu ndê dac ti ñahu datap mwasin sa yêc Anötö-nga, dec hôc gêlêc Abel ndê su.

Dalic Anötö ndê puc gitôm gêt ñambwa dom

25 B oc dinañ apôc dañamsun ahuc têt yom nañ Anötö sôm têt mac, nañ dom. Lau Israel-nga sêngô Anötö awha kên puc ñac yêc nom, ma ñac nañ sêtec bu sêngô in ndê y om, nañ sêlhö su yêc in ndê matôc dom. Boc dinañ yac lau nañ Anötö kên puc yac akên undambê, nañ bu dapuc dômwên in, dec oc tôm dom andô bu dalhö su in ndê matôc.

26 Têt ndoc Anötö sôm yom yêc Lôc Sainai, nañ in awha kôm nom wiwic sa. Ma tiñambu, têt ndoc dañ tiyham in gic bata yom, tôm sêto yêc bocdec bu:

Têt dañ tiyham aö oc wañwic gameñ tiyham, magoc wañwic gameñ nom-nga tawasê dom, undambê whin. [Hag 2:6]

27 In sôm bu kôm gêt dau dim dañ tiyham, ma yom dau hêganôn têt nañ in oc êñwic gêt undambê ti nom-nga honj nañ in kên. Ma gêt nañ bu yêc ñapan-nga dom, nañ oc wiwic sa e ñinga. Ma ñalên dinañ, gêt nañ wiwic dom oc gacgen sêlhac.

28 Anötö gic bata têt yac bu yac oc dawêkainj gameñ nañ oc wiwic ma ñinga dom. Tu dinañ-nga dec danem dañge in, ma danem akin in ñalên ñayham nañ tôm bu ndic in tandô ñayham. Dakôm ti datoc in sa ma datôc in, 29 ñahu bu yac neñ Anötö ndê ñaclai gitôm ya atu, nañ gitôm bu neñ gêt sambob su.

13

Sakin nañ gic Anötö tandô ñayham

1 Ambo ti atac whin asidôwai ñapan. 2 Añlinj daôm sinj dom bu akôc lau añgô batac sa ma andic ya ñac. Ñahu bu lau ñatô nañ sêkôm boc dinañ, dec sic ya añela magoc sem gauc. 3 Ma gauc nem lau sêkên whin-nga nañ sêndöc gapocwalô, ti ñac nañ lau sêkên kisa ñac, ma

anem ñac sa gitôm mac daôm ahôc ñawapac dinan awñin.

⁴ Mac hoñ atoc lèn lauwhê ti ñgac sênem dau-ña sa ñapep andic ñawaê. Awhê ma ñgac bocke nañ sem dau sa su, nañ sêmbo sêwhin dau ti sêsa lèn ñawasi en. Nahu bu lau hoñ nañ sêkôm mêtê mockain-ña, me sêndic sêmbôc-walô kic, nañ oc sêtap Anötö ndê matôc sa.

⁵ Ayob daôm bu mêtê atac whin mone-ña nem mac nem ñalôm ahuc dom. Ambo ti atac ñayham pi gên bocke nañ Anötö kên têt mac. Bu Anötö dau sôm bu yob mac, tôm yom nañ sêto yêc, nañ bocdec bu:

Aö wahu am sin me wapuc dômwên am dan dom. *[Diut 31:6, 8]*

⁶ Tu dinan-ña dec ñalôm pên dön ma dasôm yom asê tôm sêto yêc Buku Wê-ña bocdec bu:

Pômdau oc nem aö sa, ma bocdinan aö oc watôc daun dom. Asa oc tôm bu kac aö su yêc Pômdau ndê atac whin? *[BW 118:6-7]*

⁷ Gauc nem mac nem lau bata nañ sêndôhôn Anötö ndê yom têt mac. Akôc gauc pi ñac si lèn ñayham nañ sêsap dön e si têt pacndê, ma ankcuc ñac si lèn sêkên whin-ña. ⁸ Yisu Kilisi oc kac dau kwi-kwi dom. Nalên nañ in mbo mun-ña, nañ in mbo kwahic dec, ma oc mbo bocdinan ñapan.

⁹ Ayob daôm bu yom ti mêtê wakuc nañ so yom ñandô, nañ êñsôn mac nem gauc e hê mac su yêc Kilisi dom. Tamkwê Anötö ndê mwasiñ bu puc nem gatôm dön, ma gauc nem gên danen-ña me ñagôlin pi gên danen-ña êñlêc dom. Bu lau nañ sêmbo pwac akwa ñapu ma gauc gêm gên kain dinan kêlêc, nañ gêm ñac sa bu sêti lau gitên yêc Anötö anğô-ña dom.

¹⁰ Yac tam akin Anötö dambo pwac wakuc ñapu, ma lau nañ sem

akin Anötö sêmbo pwac akwa ñapu, nañ sêtôm dom bu sêwêkain pwac wakuc dindêc ñamwasiñ. ¹¹ Domba ti makao nañ dabunsiña ñamata-ña Israel-ña kôc ñadac ma sôc lôm dabun Nalôm Dabun Andô gi bu kên ti da ô lau si sac ñagêyô, nañ lau sêkôc ñamsôm su yêc malac ma sêpec su ginça yêc gameñ ñamakê-ña.* ¹² Ma ñalên tigen Yisu hêc ñandê ma mbac ndu yêc malac Jerusalem ñamakê, tu bu kôm lau sêti dabun tu in dau ndê dac nañ kêt sin-ña. ¹³ Bocdinan dahu lau Israel-ña si sakin pwac akwa-ña sin gacgen, gitôm yac dasa yêc malac Jerusalem, ma datên Yisu dandi, ma dahêc yom mayan-ña nañ ñacyo sêmbalin pi yac tu dakên whin Yisu-ña, nañ dawhin. ¹⁴ Nahu bu gameñ nom-ña nañ kwahic dec ti yac neñ malac dambo-ña, nañ malac yêc ñapan-ña dom. Ma yac tankwê malac ñandô nañ oc meñ sa tinambu.

¹⁵ Tu Yisu-ña dec tampin Anötö tôm bêc hoñ. Yac lau hoñ nañ dasôm bu dakên whin Yisu, nañ tac waê bu tampin Anötö, ma yac neñ yom tampin in-ña gitôm da dançe ñayham. ¹⁶ Anlin daôm sin dom bu akôm mêtê ñayham en, ma bu akên nem gên tu anem lau ñatô sa-ña. Mêtê dau in gitôm da nañ Anötö gêlic ñayham whin. ¹⁷ Danam wambu lau bata nañ sêyob mac lau akên whin-ña, ma asôc ñac ñapu, tu bu sêkôm si gwelen ti atac ñayham-ña. Bu ñac sem gwelen pi Anötö ndê yom bu sêpuc mac nem gatôm dön, ma tinambu Anötö oc kip ñac sa ñapep pi gwelen dau. Mac bu danam wambu ñac ñapep dom, dec oc kôm ñac ñalôm ñawapac, ma oc tôm dom bu sênem mac sa ñapep.

¹⁸ Ateñ mbec tu yac-ña, bu yac

* **13:11** - alic Lev 16:27. Yom pi lau Israel-ña si Om Atu Sêkên Da ô Sac ñagêyô-ña (Day of Atonement), nañ sêto yêc Lev 16:1-34. Hib 13:12 bu tôc asê tiawê bu Yisu ndê mbac ndu hêc gêlêc da nañ dabunsiña Israel-ña sêkên ti yala ti yala (Hib 7:11-9:18), ma bu êngilí lau sêkên whin-ña bu sênkcuc Yisu ti atac pa su en.

an̄sahê nan̄ga bu asa mba l̄n̄ git̄n̄
 en̄, ma yac ambo ti atac pa su pi yac
 mba l̄n̄. ¹⁹ Ma at̄n̄ mbec nan̄ga
 bu Pômdau nem aö sa bu watap sen̄
 wat̄n̄ mac waloc-n̄ga sa nan̄gahô.

Yom nan̄bu-n̄ga

²⁰ Yac nen̄ Pômdau Yisu ma n̄gac
 nan̄yam yob domba-n̄ga kêc ndê
 dac sin̄ tu êmat̄n̄ pwac yêc nan̄an̄-
 n̄ga, dec Anötö un̄ in̄ sa ak̄n̄ lau
 batê-n̄ga. Ma aö bu wat̄n̄ Yom
 Malô N̄dadu, Anötö dau, ²¹ bu ndic
 dab̄n̄ mac bu akôm mêtê nan̄yam
 en̄ ma asa nem l̄n̄ hon̄ t̄m̄ in̄ ndê
 atac wh̄n̄. Ma tu Yisu Kilisi ndê nan̄ê-
 n̄ga, dec aö wat̄n̄ in̄ bu puc yac
 hon̄ d̄n̄ tu bu ḡn̄ hon̄ nan̄ dakôm,
 nan̄ ndic in̄ tandô nan̄yam. Datoc
 Yisu ndê waê sa t̄m̄ bêc sambob.
 Yomandô.

²² O asidôwai. Aö gato bapia apê
 dindec bu wan̄gilí mac bu asap l̄n̄
 nan̄yam d̄n̄ nan̄an̄. Ma kwahic dec
 aö bu wat̄n̄ mac bu akôc an̄en̄ yom
 hon̄ sa ma asôc nan̄pu. ²³ Aö wak̄n̄
 nan̄waê t̄n̄ mac bu sêhu yac nen̄
 asidôwa Timoti sin̄ su yêc gapoc-
 walô. In̄ bu h̄c asê aö nan̄gahô, dec
 alu oc aloc ma alic mac. ²⁴ Ak̄n̄
 an̄en̄ acsalô nan̄yam t̄n̄ mac nem
 lau bata hon̄, ma t̄n̄ A n̄ötö ndê
 lau dabun̄ hon̄ bocdinañ. Ma lau
 gameñ Itali-n̄ga sêk̄n̄ si acsalô t̄n̄
 mac wh̄n̄.

²⁵ Anötö ndê mwasin̄ wh̄n̄ mac
 hon̄.

Jems ndê bapia Yom whê bapia dindéc sa-nga

Ŋamalac naŋ to bapia dindéc, naŋ ndê ŋaê Jems. In ŋgac bata naŋ yob lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga naŋ sêndöc malac Jerusalem (Apo 15:13). Lau tiguauc daêsam gauc gêm bu Jems in Pômdau Yisu asi (Mak 6:3).

Jems to bapia dindéc têt lau sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga naŋ sêndöc babalip yêc lau naŋ lau Israel dom, naŋ si gameŋ. In sam ŋac bu lau naŋ sêsa akêŋ gôlôwac Israel-ŋga si toŋ 12 (1:1), ma bocdinaŋ lau ŋatô gauc gêm bu mboe in to bapia dindéc têt lau Israel-ŋga naŋ sêlhö su yêc malac Jerusalem têt ndoc lau sêkêŋ kisa ŋac (Apo 8:1; 11:19). Ma lau ŋatô gauc gêm bu bapia dindéc gic waê lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ, lau Israel-ŋga, ma lau gameŋ apa-ŋga sêwhiŋ.

In ndê bapia dau hêganôŋ lêt ti sakiŋ ŋayham naŋ gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋawaê. In bu kêt puc ŋac bu sêtöc si sêkêŋ whiŋ ŋandô tiawê, ma bu sêhu mêtê sac-sac hoŋ siŋ. Jems bu tôc asê bu lau si sêkêŋ whiŋ in gêt naŋ sêsôm ŋa whasuŋ ŋambwa dom, magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ ŋandô, naŋ si lêt ti sakiŋ oc tôc gêt dau asê tiawê.

Jems gic hu ndê bapia

¹ Aö Jems naŋ gam akiŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi, gato yom dindéc têt mac lau akêŋ whiŋ Yisu-ŋga, naŋ asa akêŋ gôlôwac Israel-ŋga toŋ 12, mac lau naŋ andöc babalip yêc lau apa si gameŋ. Acsalô têt mac hoŋ.

Dahöc ŋawapac ti atac lu-lu dom

² O aneŋ asidôwai. Gêt wapac me lêtôm bu tap mac sa, naŋ alic nditôm gêt atac ŋayham-ŋga. ³ Mac

anyalê bu gêt bocke naŋ kêsahê mac nem akêŋ whiŋ, naŋ gêm mac sa bu alhac ŋaŋga. ⁴ Ma mac bu ati lau alhac ŋaŋga-ŋga, dec oc ndic dabiŋ mac atôm gwalam akwa akêŋ whiŋ-ŋga, ma mac oc apônda gêt daŋ dom. ⁵ Magoc mac nem asa bu pônda gauc, naŋ teŋ Anötö bu kêt gauc têt am, ma in oc kêt. Bu Anötö in mwasiŋ ŋadau, ma oc lic ŋamalac naŋ teŋ gêt têt in, naŋ sac dom, in oc kêt gêt têt in ti atac whiŋ. ⁶ Magoc têt ndoc am teŋ gêt dau, naŋ teŋ ti atac lu-lu dom. Teŋ ti kêt whiŋ bu am oc tap ŋandô sa. Asa naŋ teŋ gêt ti atac lu-lu, naŋ gitôm gwêc naŋ mbu gêli sa ma pi sip ŋapaŋ. ⁷ In ŋamalac kain dinaŋ, gauc nem bu in oc kêt gêt daŋ yêc Pômdau dom. ⁸ In ŋamalac gauc lu-lu-ŋga, ma kôm ndê gêt hoŋ bambaliŋ.

Dahê gauc pi mone ti wapa ŋapaŋ dom

⁹ Mac asidôwai naŋ lau waêm mba ma lau ŋalôm sawa, aö wasôm têt mac bu atac ŋayham sa, bu Pômdau gêlic mac atôm lau tiwaê tu mac nem akêŋ whiŋ-ŋga. ¹⁰ Ma mac lau ti lêtôm, Anötö bu êŋgwiniŋ mac, goc atac ŋayham sa. Ahê gauc pi mac nem mone ti wapa dom. Bu gêt dau oc niŋga gitôm a ŋamlha ŋayham, naŋ ¹¹ ac pi ti ŋandê atu, ma pec e ŋamlha kêsôlô, dec ŋamlha ŋayham dau pacndê. Ma ŋalêt tigeŋ, lau ti lêtôm naŋ sem gwelêŋ ŋapaŋ tu sêtap mone sa-ŋga, naŋ oc sêniŋga bocdinaŋ.

Lêtôm ti saê

¹² Asa naŋ bu lhac ŋaŋga têt ndoc in kêsahê lêtôm ti saê, naŋ oc tap Anötö ndê mwasiŋ sa, bu ŋawapac dau kôm in hu ndê kêt whiŋ siŋ dom, ma Anötö oc kêt in ndöc tali ŋapaŋ. Ŋaôli dau dinaŋ Anötö gic bata su bu kêt têt lau naŋ atac whiŋ in naŋ.

¹³ Ŋamalac daŋ bu lêtôm tap in sa, naŋ hê gauc bu Anötö kêt lêtôm têt in lec dom. Bu gêt daŋ gitôm

dom bu êntôm Anötö, ma Anötö dau kêtôm ñamalac dan dom. ¹⁴ Mba! Lêtôm ñahu sip ñamalac dau ndê atac galac, nan kênj gauc têtj inj ma kêtôm inj bu kôm sac. ¹⁵ Ma ñamalac nan sôc atac galac ñapu, nan kôm mêtê sac. Ma ñamalac nan kôm mêtê sac, nan wêkainj senj mbac ndu-nga.

¹⁶ Bocdinañ aneñ asidôwai atac whiñ-nga, ayob daôm bu lau dan sênsau mac dom. Lêtôm meñ akêñ Anötö dom. Mba! ¹⁷ Damañ undambê-nga, nan kênj ñawê hoñ sêlhac umbonj, nan mwasiñ ñayham hoñ ñadau, ma gêtj ñayham hoñ nan datap sa, nan meñ akêñ inj ndê. Tôm béc hoñ ac pi ma sip tiyham, ma ac ña-ayunj yêc teñ dom. Magoc Anötö gitôm ac ña-ayunj dom. Inj kôm gêtj ñayham eñ tu êmwasiñ yac-nga, ma kac ndê awha kwi-kwi dom. ¹⁸ Ma inj kênj inj ndê yom ñandô sip yac neñ ñalôm tu bu kôm yac dati lau wakuc, datôm gêtj hoñ nan inj kênj, nan si ñandô mbêc.

Dangô mêtê ti dakôm ñandô sa

¹⁹ O aneñ asidôwai atac whiñ-nga, anjô su nanj. Atisa ñagahô tu asôm daôm nem yom-nga dom, magoc akêñ danam lau ñatô si yom ñapep muñ. Ma ayob daôm bu atac ñandê ñagahô dom. ²⁰ Bu ñamalac si atac ñandê kalhac ñac ahuc e sêso lêtj gitêtj nan Anötö tac whiñ. ²¹ Tu dinañ-nga dec aô wasôm têtj mac bu mêtê ñadômbwi ma mêtê sac hoñ nanj kêsôwec tiatu yêc gameñ nom-nga, nanj ahu siñ! Anjwiniñ daôm ma akôc Anötö ndê mêtê nanj sic dulu têtj mac su, nanj sa sip nem ñalôm e tidônj, bu yom dau gitôm bu nem mac si.

²² Mac bu anjô Anötö ndê yom ñambwa, dec oc anjsau daôm. Anjô ma akôm ñandô sa! ²³ Asa nanj njô

mêtê magoc kôm ñandô sa dom, nanj gitôm ñamalac nanj tôc gwaniñ sip busunôm bu lic dau anjô andô. ²⁴ Inj gêtj su, goc sa gi ma ñagahô kêtlinj anjô andô siñ. ²⁵ Magoc asa nanj tôc gwaniñ Anötö ndê yomsu ñandô* nanj kégapwêc yac su yêc mêtê sac, ma sôc ñapu ti gauc gêm ñapanj, nanj Anötö oc nem mbec gêtj hoñ nanj inj kôm.

²⁶ Asa nanj gauc gêm bu inj gêm akinj Anötö ñapep, magoc gêm gôlinj dau ndê êmbala dom, nanj kêsau dau. Ma gêtj hoñ nanj inj kôm bu nem akinj Anötö, nanj gitôm gêtj ñambwa ma gic Anötö tandô ñayham dom. ²⁷ Mac bu anem akinj Anötö ñalêtj gitêtj nanj inj oc lic ñayham, goc akôm gêtj bocdec. Anem mosibu ti lauwhê sawa nanj sêhóc ñawapac, nanj sa. Ma ambo ahê têtj mêtê ñadômbwi nom-nga hoñ.

2

Datoc lau hoñ sa

¹ O aneñ asidôwai, mac nanj akêñ whiñ yac neñ ñawasi ñadau Pômdau Yisu Kilisi. Atoc lau tiwaê ma lau waêmbe hoñ sa ñalêtj tigenj. ² Mboe mac akac daôm sa tu alic om-nga, ma ñamalac lu sêsôc sêmeñ. Njgac danj sôc ñakwê ñawasi ti gôlônj gol, magoc njgac danj inj njgac ñalôm sawa nanj sôc ñakwê akwa gwelenj-nga. ³ Mac oc akôm sake? Mboe mac oc atoc njgac ti ñakwê ñawasi sa, ma asôm têtj inj bu, “Am ndôc pônj ñayham dindec,” a? Ma asôm têtj njgac ñalôm sawa, “Am lhac ñambu-nga dê,” me “Ndôc nom dindec yêc yac gahinj-nga,” a? ⁴ Mac bu akôm bocdinañ ma atoc mac nem lau ñatô sa hóc gêtjêc lau ñatô su, dec mac atôm lau sêmatôc yom-nga nanj si gauc tisac.

* **1:25** Njgac nanj to Hibru tôc asê bu yomsu amanju gitôm dom bu ndic dabinj lau bu sêti lau gitêtj (7:19; 10:1). Bocdinañ lau daêsam gauc gêm bu yom nanj Jems to pi Anötö ndê yomsu ñandô, nanj hêganônj yomsu amanju dom, magoc hêganônj ñawaê ñayham. Bu ñawaê ñayham whê sa bu Yisu gic dabinj yomsu pwac akwa-nga hoñ (Mat 5:17) ô yac, ma Njalau Dabunj gêm gôlinj lau sêkênj whiñ-nga ma gêm njac sa bu sêsa lêtj gitêtj tôc yomsu sôm (Rom 8:2-4).

⁵ O aneñ asidôwai atac whiñ-nga, aṅgô su nañ. Lau nañ lau nom-nga sêlic bu lau ñalôm sawa, nañ Anötö tac whiñ bu ênyaliñ ñac sa bu sêkên whiñ ñaṅga, dec sêti lau ti lêlôm yêc iñ aṅgô-nga. Ma iñ oc kên ñac sêwêkain gameñ undambê-nga nañ iñ gic bata bu kên têt lau nañ atac whiñ iñ. Yom dau iñ yom ñandô. ⁶ Magoc mac apu lau ñalôm sawa. Ma lau ti lêlôm nañ mac atoc ñac sa, nañ sêtoc mac sa ô dom. Ñac sêlic ñayham bu sêṅgwiniñ mac, ma ñac bu sêtap yom dañ sa pi mac, dec ñac oc sêwê mac atên lau sêmatôc yom-nga andi. ⁷ Yomandô! Ma têt ñdoc lau dau sêṅgwiniñ mac, nañ sêpu mac nem ñadau ndê ñaê ñayham whiñ.

⁸ Anötö ndê yomsu nañ sêto yêc bocdec bu, “Atac whiñ lau menpañ am-nga gitôm mac atac whiñ daôm,” nañ tiñamata yomsu hoñ nañ sêhêganôn ñamalac si lêt sêmbo sêwhiñ dandi-nga ma piñ ñac hoñ dôñ sêpitigeñ. Mac bu dañam wambu yomsu dau, dec mac oc atoc nem asidôwai sa ñapep. ⁹ Magoc mac bu atoc lau tiwaê sa ma apu lau waêmbe, dec mac akôm sac, ma yomsu dau kêmatôc mac, ma tôc asê bu mac lau aṅgili yomsu-nga. ¹⁰ Aô wasôm têt mac, bu asa nañ daṅga wambu yomsu hoñ ñapep, magoc kêgili yomsu ñalhô atêc dañ, nañ gitôm ñamalac nañ kêgili yomsu hoñ. ¹¹ Anötö dau kên yomsu dañ bocdec, ‘I’ “Kôm gêt mockain-nga dom,” ma kên dañ tiyham bocdec, ‘I’ “Ndic ñamalac ndu dom.” Am bu kôm mêtê mockain-nga dom, tigeñ am bu ndic ñamalac dañ ndu, nañ dec am gitôm ñamalac kêgili yomsu hoñ-nga.

¹² Mac anyalê su bu ñasawa sauñ Anötö oc êñsahê mac, êñkuc yomsu nañ iñ kên bu êñgapwêc yac su. Bocdinañ dec asôm yom ti akôm nem mêtê hoñ ñapep eñ. ¹³ Mac bu tamwalô lau dom, dec Anötö oc tawalô mac dom têt iñ ndê bêc

matôc-nga. Tamwalô lau, ma mac oc atap iñ ndê matôc sa dom.

Dakôm mêtê ñayham tôc yac neñ dakên whiñ asê

¹⁴ O aneñ asidôwai. Ñamalac dañ bu sôm, “Aô gakên whiñ Yisu Kilisi,” magoc kôm mêtê ñayham dom, dec iñ ndê kên whiñ ñandô mba, ma oc nem iñ si dom. ¹⁵ Mac bu alic awhê me ñgac kên whiñ-nga dañ nañ pônnda ñakwê ti gêt daneñ-nga, dec mac oc akôm sake? ¹⁶ Mac bu asôm têt iñ bu, “Am ndi ti yom malô, ma oc ñayham bu am tap nem gêt daneñ-nga ti ñakwê sa,” magoc akên gêt dañ bu anem iñ sa dom, dec mac nem akên whiñ oc ñandô mbasi. ¹⁷ Bocdinañ, asa nañ sôm bu iñ kên whiñ, magoc kôm ña-sakiñ dom, nañ ndê kên whiñ gitôm gêt batê.

¹⁸ Mboe ñamalac dañ oc sôm, “Aô gakên whiñ, dec gitôm,” ma dañ oc sôm bu, “Aô gakôm mêtê ñayham, dec gitôm.” Oyaê! Am bu ñamalac nañ mêtê ñayham mbasi, dec ñalêt bocke aô oc wañyalê bu am kên whiñ ñandô? Magoc lic mêtê ñayham dec aô gakôm gambo, oc tôc aneñ gakên whiñ asê têt am. ¹⁹ Bocke? Am toc daôm sa bu am kên whiñ bu Anötö tigeñ dê mbo, a? Aluê! Ñalau sac sêkên whiñ bocdinañ sêwhiñ, ma sêtôc dau ñandô!

²⁰ Am ñamalac gauc mbasi-nga! Am nem kên whiñ nañ mêtê ñayham mbasi, nañ ti gêt ñambwa. Gauc nem yom bocdec. ²¹ Abañ Abraham iñ bu kên iñ ndê atu Aisak ti da pi alta, ma tu dinañ-nga dec Anötö gêlic iñ bu ñgac gitêt. ²² Mac hoñ alic su nañ. Abraham ndê kên whiñ ti iñ ndê gwelen sêpuc dau dôñ. Ma iñ ndê gwelen ti sakiñ gic dabiñ iñ ndê kên whiñ. ²³ Yom nañ sêto yêc nañ sôm bu, “Abraham kên whiñ Anötö dec Anötö gêlic iñ ti ñgac gitêt.” Yom dau ñandô sa pi gêt nañ iñ kôm, ma Anötö dau sam Abraham bu iñ ndê silip.

²⁴ Bocdinañ mac hoñ alic! Dakêñ whiñ ñambwa kôm yac dati lau gitêñ yêc Anötö anğô-nga dom. Gêñ nañ dakôm tu dajañ wambu Anötö-nga, ma yac neñ dakêñ whiñ, nañ lu-lu sêkôm yac dati lau gitêñ. ²⁵ Ma gêñ dañ tiyham. Gauc nem awhê sen-nga Rahab. Inj gêm yaom lau Israel-nga nañ sêtip gameñ Kanan-nga, ma kêmasañ ñac si lêñ bu sêlhö sêndi. Ma tu dinañ-nga Anötö gêlic inj bu awhê gitêñ.

²⁶ Ñamalac nañ wayahô mbasi, nañ inj gêñ batê. Ma yac bu dakêñ whiñ magoc dakôm mêtê ñayham dom, dec yac neñ dakêñ whiñ gitôm gêñ batê bocdinañ.

3

Dayob êmbalañ

¹ Aneñ asidôwai, anğô su nañ! Têñ Anötö ndê bêc êmatôc lau-nga, nañ inj oc kip yac lau nañ andôhôn inj ndê mêtê têñ lau, nañ sa ñapep pi yac mba gwelen dau. Tu dinañ-nga mac nem asa bu ti kêdôhônwaga mêtê-nga, nañ kôc gauc pi yom dau muñ su nañ. ² Mêtê sac kôm yac hoñ dapeñ ñalêñ daêsam. Ñamalac nañ gitôm bu yob ndê êmbala e sôm yom so dañ dom, nañ ñamalac gitêñ, ma gitôm bu nem gôlin inj ndê ñamlic ñagêñ hoñ ñapep.

³ Lau nañ sêndöc hosi ñahô, nañ sêkêñ ain sôc hosi whasuñ, bu sênem gôlin hosi ma sêkac inj kwi êñkuc ñac si atac whiñ. ⁴ Ma akôc gauc pi wañ atu-tu. Mbu ñadinda peñ lac sac andô, magoc gôlin atêc dinañ kên inj kêti kêkuc ñgac gôlin-nga ndê atac whiñ. ⁵ Ñalêñ tigeñ, yac êmbalañ inj gêñ saun andô dañ yêc ñamlic ñagêñ hoñ, magoc inj yom datoc dauñ sa-nga daêsam ñahu. Mac anjalé bu ya ñamsi saun dañ gitôm bu ti ya atu ma neñ pwa atu dañ su. ⁶ Ma yac êmbalañ dau gitôm ya. Yêc yac neñ ñamlic ñagêñ hoñ, sac ñahu yêc êmbalañ, ma yac bu dayob ñapep dom, dec sac oc êñsôwec e nem ñamlic sambuc

ahuc ma kôm yac neñ têm dambo tanli-nga hoñ tisac. Ma sac nañ ñahu yêc êmbalañ, nañ meñ akêñ ya lambwam-nga.

⁷ Lau ñatô sêkôc bôc ti mbac ma sêyob e gêñ dau timalô. Ma gitôm bu sêkôm mboc ma gêñ gwêc-nga timalô bocdinañ. ⁸ Magoc lau dañ sêtôm dom bu oc sênem malô êmbala. Bu ñamalac êmbala inj gêñ sac nañ yêc teñ dom, ma ñamalac sac gêm inj ahuc. ⁹ Yac tam dañge yac neñ Pômdau ti Damañ undambê-nga ña êmbalañ, magoc ñamalac nañ Anötö kêmasañ bu sênem inj anğô sêmbo nom, nañ yac dapucbo ñac ña gêñ tigeñ dinañ. ¹⁰ Anğô su nañ. Mbec ti yom sac, lu-lu sêsa akêñ whañsuñ tigeñ. O aneñ asidôwai, mêtê dau inj sac sambuc! ¹¹ Mac gauc gêm bocke? Oc tôm bu gwêc ma bu ñayham tu danôm-nga lu-lu sêsa akêñ bubata tigeñ? Mba! ¹² O aneñ asidôwai. Gitôm dom bu datap bu danôm-nga sa yêc gwêc ñalôm. Ma gêñ dañ tiyham. Oc datap wa ñandô sa yêc a kiñ, me a kiñ ñandô yêc wa? Mba.

Lau tiguauc sêkôm mêtê ñayham

¹³ Mac nem asa inj ñamalac tiguauc, nañ toc dau sa pi ndê gauc dom, magoc kôm mêtê ñayham ma sa lêñ gitêñ eñ, tu bu tôc gêñ dau asê. ¹⁴ Tigeñ mac lau nañ asa lêñ atoc daôm sa tu ahôc gêlêc asidôwai-nga, me mêtê lêmuñ-nga bu yêc mac nem ñalôm, nañ atoc daôm sa me ansau daôm bu mac lau tiguauc lec dom. ¹⁵ Bu lau nañ sêkôm mêtê lêmuñ-nga ti mêtê sêhóc gêlêc dau-nga, nañ si gauc meñ akêñ Anötö ndê dom. Mêtê dau ñahu yêc nom, kêkuc ñamalac nom-nga si gauc ñambwa, ma meñ akêñ Sadañ ndê. ¹⁶ Mêtê lêmuñ-nga ti ahôc gêgêlêc daôm-nga bu yêc mac nem ñalôm, dec mac oc apiñ daôm dôn ñapep dom, ma mêtê sac tidau-tidau oc nem mac ahuc. ¹⁷ Asa nañ kôc gauc ñayham yêc Anötö ndê, nañ gêñ ñamata-nga inj oc kôm mêtê ñawasi

en. In oc yob dau bu tac nandê naghô dom, ma in oc ti namalac atac whin lau ti sôc yom napa-nga. In namalac tawalô lau-nga ma ndê gwelen oc nem nandô daêsam. In oc kôm mêtê nayham têt lau tiwaê ma têt lau waêmba sêwhin, ma oc ênsau lau dan dom. ¹⁸ Lau nan sêkôm gên malô ma sêhê wamba lau, nan sêtôm lau nan sêsô gên nawhê nayham sip si ôm. Ma nac si gwelen dau oc nem nandô bu nac ma lau daêsam sêtap lêt gitên sa.

4

Lên atac whin gên nom-nga-nga

¹ Akôc gauc pi gên nan kôm mac atac nandê ti asôm daôm. Aô wasôm têt mac, bu mêtê dau men akên mac nem nalôm akwa, nan kac mac tu asa lêt atac whin gên nom-nga-nga. ² Gên nan mac atac whin, nan mac atap sa dom, nahu bu mac atên têt Anötö dom. Mac tamgatu gên dau napan e mac atac nandê sa ti asôm daôm, ma mac oc akôm mwasac e nditôm bu andic namalac ndu. Magoc mac atôm dom bu akôc gên nan mac atac whin. ³ Ma têt natô mac atên gên têt Anötö, magoc in kên têt mac dom. Mac atap sa dom, nahu bu mac atên gên dau tu bu amwasin daôm-nga nambwa, ma gauc dina in solop dom.

⁴ Mac atôm lau mockain-nga, bu mac ahu Anötö sin ma asap gên nom-nga dôn. Mac ango! Asa nan tac whin gên nom-nga hôc gêlêc, nan Anötö ndê silip dom, in Anötö ndê nacyo. ⁵ Anötö ndê yom nan sêto yêc, nan whê sa bu Nalau nan Anötö kên mbo yac ne nälôm, nan gêm lêmun yac ne n gatu ma tac whin nandô bu dasap in dôn napan. Gauc nem yom dau napep, bu in yom nambwa dom. ⁶ Anötö kên ndê mwasin têt yac tu bu puc yac dôn pi lêt sac-nga. Tu dina-nga sêto yom yêc bocdec bu:

Anötö kêgwini lau nan sêtoc dau sa, magoc kêmwasin lau nan sêngwini dau. [*Prov 3:34*]

⁷ Bocdina asôc Anötö napa. Apuc daôm dôn têt Sada bu êntôm mac dom. Amasuc in su ma in oc lhô su yêc mac. ⁸ Atigasuc Anötö dec in oc tigasuc mac. Mac lau nan akôm mêtê sac, nan angwasiin amam ma ahu mêtê dau sin. Ma mac lau nan ankuc Anötö ti gauc lulu, nan amasa nem nalôm nawasi sa. ⁹ Anem daôm kwi ma atên tu mac nem sac-nga. Mac nem mbwac nem dau kwi ti dangibo, ma mac nem atac nayham nem dau kwi ti atac nawapac. ¹⁰ Angwiniin daôm yêc Pômdau ango-nga, goc in oc toc mac sa.

Angôlin yom pi nem asidôwai dom

¹¹ O asidôwai, ango lin yom pi daôm dom. Asa nan gêm dôhôn dau pi ndê asidôwa dan, nan gêlic asidôwa dau sac ma sôm yom pu in-nga, nan pu yomsu ma gêlic yomsu dau sac whin.* Ma am bu pu yomsu, dec am sôc yomsu dau napa dom. ¹² Anötö nan kên yomsu, nan ndê naclai yêc bu nem lau si, me se n nac su. Ma in tawasê oc ênsahê lau hon pi nac si mêtê. Bocdina am asa dec gauc gêm bu êmsahê nem asidôwai?

Datoc dau sa dom

¹³ Aô wasôm yom pi lau nan gauc gêm bu sêti nadau dau. Mboe namalac dan oc sôm yom bu, “Kwahic dec me lansê, aô watên malac atu dan wandi, wanem gwelen nditôm yala dan sambuc, ma watap mone daêsam sa.” ¹⁴ Mac atôm dom bu anjalê gên nan oc hôc asê têt lansê. Mac alic nem têt ambo tamli-nga bu in gên atu, a? Mba! In gitôm yawalec nan puc pi men magoc nasawa sau en hê su. ¹⁵ Gauc nem bu ati nadau tu amasa daôm nem lêt asa-nga

* **4:11** Lau atu-tu gauc gêm bu Jems kôc gauc pi yomsu tigen bu ‘Atac whin nem asidôwai tôm am tac whin daôm,’ dec to yom dina. Yomsu dau yêc Lev 19:18; ma Jem 2:8.

dom, magoc asôm yom bocdec bu, “Pômdau bu lic ñayham, dec yac oc ambo tarli ma akôm gêñ bocdec me gêñ bocdê.” ¹⁶ Magoc mac lau wachuc nañ êlêmê atoc daôm sa, ma mac nem mêtê dau in mêtê sac. ¹⁷ Bocdinañ asa nañ kêyalê lêt ñayham magoc kôm dom, nañ kôm sac.

5

Jems kêñ puc lau ti lêtôm

¹ Mac lau ti lêtôm nañ ac mone ti wapa daêsam sa, nañ aᅅgô! Apuc daᅅgibo sa ma atañ pi ñawapac nañ gic waê bu tap mac sa têt bêt ñambu-ᅅga. ² Awa ti wapa ma ñakwê nañ mac ac sa tu daôm-ᅅga, nañ hôt gêtêc su ma yêt ñambwa e da nôm ma sop seᅅ su. ³ Oyaê! Bêt ñambu-ᅅga meᅅ kêpin su, magoc mac akôm bu andic nem awa silba ma gol sa ñapañ. Mac oc atap matôt sa tu mac nem awa nañ hêko wêmbwa e da nôm su. Ma tu gêt dinañ-ᅅga dec mac nem ñamsôm oc tisac whiᅅ, gitôm ya gêt mac. ⁴ Aᅅgô! Mac aᅅgamiᅅ ñaôli ñayham têt lau nañ sêkôm gwelen têt mac. Ma Pômdau Ñaclai Ñadau ᅅgô ñawaê ma oc êmatôt mac pi gêt dau. ⁵ Mac ambo nom ti amwasiᅅ daôm kêtêc, atôm bôt nañ seᅅ gêt ñawahô e sêtôp atu, ma sêtᅅyalê dom bu ñasawa sauᅅ ñac si ñadaui oc sêndic ñac ndu ma sêneᅅ. ⁶ Mac êlêmê amatôt lau gitêt ma akic yom bu andic ñac ndu, magoc lau dau sêkêt kisa mac dom.

Dahôt ñawapac ti atac pa su

⁷ Bocdinañ asidôwai, ahôt Pômdau ndê bêt mbu meᅅ-ᅅga ti nem atac pa su. Lau nañ sêsô gêt sip ôm, nañ sêhôt gêt dau bu nem ñandô. Sêmbo ti atac pa su ma sêhôt u bu ndic ma ac bu pi tôm ñandoc. ⁸ Ma mac bocdinañ. Ndoc meᅅ kêpin bu Pômdau oc mbu meᅅ, dec apuc daôm dôᅅ bu alhac ñaᅅga, ma ahôt in ti nem atac pa su.

⁹ O asidôwai, asec daôm dom. Mac bu asec daôm, dec oc atap Anôtô ndê matôt sa, bu in ndê bêt êmatôt lau-ᅅga meᅅ kêpin, gitôm in dau meᅅ kalhac mac nem andu ñagatam.

¹⁰ Asidôwai, akôt gauc pi propet akwa-kwa. Ñac sêhôt ñawapac daêsam, magoc sêhoc yom asê sem Pômdau aᅅgô ti atac pa su. Gauc nem ñac si lêt dinañ ma aᅅkuc. ¹¹ Lau nañ sêhôt ñawapac ti atac pa su, nañ yac tampiᅅ ñac. Mac aᅅgô miᅅ pi Job, nañ hôt ñawapac daêsam, magoc gêt dau ku in dulu dom, in kalhac ñaᅅga. Ma mac aᅅyalê bu tiᅅambu Pômdau gêt in sa tiyham. Yomandô! Pômdau in tawalô yac ma atac apu yac ñandô.

¹² O aneᅅ asidôwai, ayob daôm tu gêt atu dindec-ᅅga. Mac bu akôm gêt daᅅ, dec asôm, “Aêc,” ma yom dau gitôm. Mac bu akôm dom, dec asôm, “Mba,” ma mac nem yom dau gitôm. Atôt amam pi undambê me pi nom me pi gêt daᅅ tu bu andic seᅅneᅅ nem yom-ᅅga dom. Mac bu akôm bocdinañ, dec oc atap Anôtô ndê matôt sa.

Yom dateᅅ mbec-ᅅga

¹³ Mac nem asa bu tap ñawapac sa, nañ teᅅ mbec. Ma mac nem asa nañ atac ñayham sa, nañ nem wê ma êmpiᅅ Pômdau. ¹⁴ Mac nem asa bu gêt bac, nañ kêñ yom têt gêtôwac dabuᅅ si lau bata sêmeᅅ, ma sêteᅅ mbec tu in-ᅅga ma sêmbac ndip kwi pi in ñagôtôn sênem Pômdau aᅅgô. ¹⁵ Mbec nañ mac ateᅅ ti akêt whiᅅ, nañ oc nem ñamalac gêt bac dau sa. Pômdau oc nem in sa ma kôm in ñayham sa tiyham. Ma in ndê sac bu yêt, goc teᅅ mbec tu gêt dau-ᅅga whiᅅ, ma Pômdau oc suc kwi. ¹⁶ Bocdinañ asa nañ kôm sac, nañ hoc ñayom asê têt asidôwa daᅅ, ma asidôwa dau teᅅ mbec tu in-ᅅga. Akôm bocdinañ, ma ateᅅ mbec pi mac nem asidôwai nañ gêt bac, bu akôm ñac ñayham sa tiyham. Mbec nañ ñamalac gitêt daᅅ teᅅ, nañ mbec ti ñaclai, ma oc

nem nandô. ¹⁷ Gauc nem propet Elaija. In nmalac gitôm yac. In ten mbec bu u ndic dom, dec u gic dom gitôm yala tö ma ayô 6. ¹⁸ Goc in ten mbec tiyham, dec Anötö kên u gic ma gên ôm-nga sem nandô tiyham.

Danem lau nan sêhu Anötö ndê lêng sin, nan sa

¹⁹ Aneñ asidôwai. Mac nem dan bu hu Anötö ndê lêng ti yom nandô sin, ma dan bu nem in ndê nalôm kwi ma kôc in mbu meñ tiyham, ²⁰ dec anyalê gên bocdec. Asa nan gêm nmalac sac kwi bu hu mêtê sac sin, nan kégaho in su yêc señ mbac ndu-nga, ma gêm in sa bu tap nagêyô sa tu in ndê sac daêsam-nga dom.

Pita ndê bapia ñamata-nga Yom whê bapia dindec sa-nga

Ngac nañ to bapia dindec inñ Pita, Yisu ndê aposel dañ. Inñ to têtñ lau sêkêtñ whiñ-nga nañ sêmbo babalip tòm gameñ hoñ nañ lau Rom-nga sem gôliñ. Lau dau sêhóc ñawapac daêsam, ma lau sêkêtñ kisa ñac tu sêkêtñ whiñ Yisu-nga.

Pita tac whiñ bu puc ñac dôn, bu sêlhac ñaŋga ma ti atac ñayham tu mwasiñ atu ti ñawasi atu nañ Anötö gic bata tu ñac-nga yêc undambê. Tòm Anötö uñ Yisu sa akêtñ lau batê-nga, nañ oc kôm têtñ ñac bocdinañ. Inñ to yom pi ñandê ti ñawapac daêsam nañ Yisu hóc têtñ ndoc inñ mbo nom, ma sôm bu lau nañ sêñkuc Yisu, nañ sêwêkainñ inñ ndê lêtñ dinañ. Inñ whê sa bu ñawapac tidau-tidau gitôm bu puc ñac dôn, ma tiñambu têtñ ndoc Pômdau mbu meñ, nañ ñac oc sêtap waê atu sa. Ma Pita to yom pi lêtñ ñayham ma dabuñ bu lau sêkêtñ whiñ-nga sêñkuc.

Pita gic hu ndê bapia ñamata-nga

¹ Aô Pita, Yisu Kilisi ndê aposel, gato bapia dindec têtñ mac lau nañ Anötö kêyalinñ mac sa, mac lau nañ ambo nom atôm lau apa, ma andóc babalip yêc gameñ Pontus, Gale-sia, Kapadosia, Esia ma Bitinia-nga. ² Damañ Anötö kêyalê gêtñ hoñ muñ su, dec kêyalinñ mac sa bu Yisu Kilisi ndê dac êñgwasiñ mac nem sac hoñ su, ma bu Ñalau Dabuñ kôm mac ati lau dabuñ, nañ dañam wambu Kilisi ñapep. Mwasiñ ti yom malô akêtñ Anötö êñsalê mac ahuc.

Yom pi Anötö ndê mwasiñ atu nem yac si-nga

³ Tampiñ Anötö, yac neñ Pômdau Yisu Kilisi ndê Damba. Ñahu bu inñ tawalô yac ndu andô, dec kôm

yac datiwakuc. Gêtñ dau ñandô sa bocdec bu, inñ uñ Yisu sa akêtñ lau batê-nga, ma piñ yac dôn tam damiñ inñ, ma bocdinañ dec yac dakêtñ batanñ ñandô ñayham kêlêc, nañ bu oc dandóc tanli ñapañ. ⁴ Ma dawêkainñ gêtñ lêtñsêm ñayham, nañ ndê ñawasi oc niñga dom, ma tòm dom bu tisac me hê su. Anötö po gêtñ dau sa gwananñ tu mac-nga yêc undambê. ⁵ Mac atap Anötö ndê mwasiñ nem mac si-nga sa su, ma inñ kêmasañ mwasiñ dau ña-ñandô su ma hôñ têtñ bu têtñ ñandô dau asê tiawê têtñ bêtñ ñambu-nga. Ma tu mac nem akêtñ whiñ-nga, dec Anötö ndê ñaclai oc yob mac e atap ñandô dau sa.

⁶ Aô kayalê bu mac ambo ti atac ñayham atu ñapañ tu Anötö ndê mwasiñ hoñ dinañ-nga. Magoc aô kayalê bu ñawapac daêsam tap mac sa têtñ ñasawa dindec, dec kôm mac nem ñalôm ñawapac whiñ. Mac ac waê bu atap gêtñ dau sa, magoc inñ gêtñ ñasawa apê-nga eñ. ⁷ Mac anyalê bu lau sêpec gol tu bu ñadômbwi niñga ma gol ñawasi solop gacgeñ yêc. Ma ñalêtñ tigenñ, ñawapac nañ tap mac sa, nañ meñ bu êñsahê mac nem akêtñ whiñ. Anötö gêlic mac nem akêtñ whiñ bu gêtñ ñandô, gitôm gêtñ ñaôli atu, nañ hóc gêlêc gol nañ oc niñga whiñ nom dindec, nañ su. Ma mac bu ahóc ñawapac ma asap nem akêtñ whiñ dôn ñaŋga, dec têtñ ndoc Yisu Kilisi mbu meñ têtñ bêtñ ñambu-nga, nañ inñ oc toc mac sa ma kêtñ waê ti ñawasi ñayham têtñ mac. ⁸ Mac nem dañ gêlic Yisu pi tandô dom, têtñ ñamata-nga e meñ têtñ kwahic dec, magoc mac atac whiñ inñ ma akêtñ whiñ inñ ambo. Ma mac nem atac ñayham tu inñ-nga inñ gêtñ atu andô, ma hóc gêlêc ñamalac si gauc me yom tu awhê sa-nga. ⁹ Ma ndoc meñ kêpiñ bu mac atap Anötö ndê mwasiñ nem mac si-nga ña-ñandô sa, nañ ti mac nem akêtñ whiñ ñahu.

Propet sêhoc Anötö ndê lêtñ nem

yac si-nga asê

¹⁰⁻¹¹ Lau propet sêhoc yom asê muŋ su, pi mwasiŋ naŋ mac atap sa su. Kilisi ndê Nalau mbo ŋac si ŋalôm, ma kégilí ŋac bu sêhoc yom asê pi Anötö ndê lêt nem lau si-nga. Nalau dau hoc asê têt ŋac gwanan su, bu Anötö ndê Mesaya oc hôc ŋandê, ma tiŋambu tap ŋawasi atu sa. Magoc ŋac sêŋyalê têt ti ndoc ma ŋalêt su dom, ma tu dinaŋ-nga dec sêkôm ŋaŋga bu sêkip ŋahu sa. ¹² Nalau tôc asê têt lau propet bu yom naŋ sêhoc asê, naŋ tu ŋac dau-nga dom, magoc sêhoc asê gwanan tu sênem mac sa-nga. Ma lau naŋ sêhoc ŋawaê ŋayham asê têt mac, naŋ sêwhê yom dau sa ŋa Nalau Dabuŋ naŋ Anötö kêt sip akêt undambê meŋ, naŋ ndê ŋaclai. Gêt hoŋ naŋ propet sêhoc asê, naŋ Anötö ndê aŋela bocdinaŋ tac whiŋ ndu andô bu sêŋyalê ma sêlic ŋandô.

Dasa lêt dabuŋ dandic ŋawaê

¹³ Tu dinaŋ-nga dec akôc gauc ŋapep pi lêt bocke iŋ lêt solop tu asa-nga, ma ambo ti nem gauc ŋawa. Akêt Batam ŋapan ti tamkwê mwasiŋ atu naŋ mac oc atap sa têt bêc naŋ Yisu oc hoc dau asê. ¹⁴ Mac ati Anötö ndê balêkoc solop, dec danam wambu iŋ ŋapep, ma ahu mêtê sac hoŋ naŋ mac akôm têt ndoc mac am gauc Anötö, naŋ siŋ. ¹⁵ Anötö naŋ kêgalêm mac sa ati iŋ ndê, naŋ iŋ dabuŋ andô. Tu dinaŋ-nga dec ayob daôm nem lêt hoŋ bu akôm mêtê dabuŋ eŋ, atôm iŋ dau. ¹⁶ Bu sêto Anötö ndê yom yêc bocdec bu:

Aô Anötö dabuŋ, bocdinaŋ asa nem lêt dabuŋ eŋ. *[Lev 11:44-45]*

¹⁷ Ambo nom atôm lau apa, ma atôc Anötö ma atoc iŋ sa ŋapep. Nahu bu Anötö, naŋ mac ata bu Daman, naŋ oc toc ŋamalac dan sa hôc gêtêc dan dom, têt ndoc iŋ êŋsahê lau hoŋ pi ŋac si lêt. Iŋ oc êŋsahê lau hoŋ ŋa dôhôn tigeŋ.

¹⁸ Muŋ-nga mac atôm lau akiŋ mêtê sac-nga, tu lêt gauc mbasi-nga naŋ apami sic dulu têt mac. Magoc Anötö gêtêlhi ti kêtgapwêc mac su yêc sakiŋ mêtê sac-nga dinaŋ. Iŋ gêtêlhi mac su, ŋa gêt naŋ oc niŋga whiŋ nom dindec gitôm gol me silba, naŋ dom. Mba. Mac aŋyalê su bu ¹⁹ iŋ gêtêlhi mac su ŋa Kilisi ndê dac, naŋ hôc gêtêc gêt ŋaôli atu-tu nom-nga hoŋ su. Kilisi kêt dau ti da gitôm domba ŋawasi ŋayham naŋ ŋasac mbasi. ²⁰ Anötö kêtaliŋ iŋ sa têt ndoc iŋ kêt undambê ti nom su dom, ma tôc iŋ asê tiawê têt têt ŋambu-nga dindec, tu mac-nga. ²¹ Ma tu gêt naŋ Kilisi dau kôm tu mac-nga, dec mac akêt whiŋ Anötö, naŋ uŋ iŋ sa akêt lau batê-nga, ma kêt ŋawasi atu têt iŋ. Bocdinaŋ kwahic dec Anötö ti mac nem akêt whiŋ ŋahu, ma mac akêt Batam bu atap mwasiŋ atu naŋ iŋ gic bata têt mac, naŋ sa.

²² Mac asôc yom ŋandô ŋapu su, dec ahu lêt ti mêtê ŋadômbwi hoŋ siŋ su, tu bu aŋkuc mêtê ŋandô atac whiŋ asidôwai-nga. Bocdinaŋ kwahic dec aô wateŋ mac bu akêt nem ŋalôm sambuc bu akôm mêtê dau ŋandô sa-nga. ²³ Bu mac atiwakuc su. Mac atiwakuc ŋahu sip gêt nom-nga naŋ gic waê bu niŋga, naŋ dan dom. Mba. Mac atiwakuc ŋahu sip Anötö ndê Yom naŋ gitôm gêt tali, ma oc yêc ŋapan eŋ. ²⁴ Tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

ŋamalac nom-nga hoŋ sêtôm kwan, ma ŋac si waê gitôm ŋaola ôm-nga.

Kwan yêc ŋasawa apê ma tibasô, ma ŋaola bocdinaŋ kêtêlô.

²⁵ Magoc Pômdau ndê yom yêc ŋapan. *[Ais 40:6-8]*

Ma Pômdau ndê yom dau, iŋ ŋawaê ŋayham naŋ sêhoc asê têt mac su.

2

¹ Tu dinaŋ-nga dec ahu mêtê sac-sac hoŋ siŋ. Mêtê alic lau sac-nga hoŋ, mêtê aŋsau lau-nga, mêtê

dasôm yom nayham magoc dakôm nandô sa dom-nga, mêtê lêmun-nga ti lêng dapu lau-nga tidau-tidau, nan ahu honj siñ. ² Akôm nanga bu akôc Anötö ndê yom sa sip nem nalôm e tidôn, nalên tigenj tôm balêkoc dedec tac whinj bu sênôm su. Ma tôm dinda ndê su gêm balêkoc dedec sa bu sêtiatu, dec Anötö ndê yom oc kôm mac nem akênj whinj ênsôwec tiatu ma alhac nanga e atap Anötö ndê mwasiñ nem mac si-nga na-nandô sa. ³ Mac anjalê Pômdau su ma anjahê su bu inj ndê mwasiñ inj nayham, bocdinañ dec ahu mêtê sac honj siñ, ma anjalê gênj tu puc gatôm dôn-nga.

Yisu ti hoc namata-nga andu-nga

⁴ Atigasuc Pômdau Yisu nanj gitôm hoc tali nanj Anötö kêyalinj sa ti hoc namata-nga bu kwê ndê andu lhac nahô-nga. Namalac sêtec inj, magoc Anötö dau kêyalinj inj sa, ma gêlic inj nayham kêlêc. ⁵ Mac bocdinañ atôm hoc tali nanj Anötö bu kwê sa ti Nalau Dabunj ndê andu. Ma inj kêyalinj mac sa ati lau dabunj, bu anem akinj inj atôm inj ndê lau dabunjsiga. Ma mac nem gwelenj nandô, nanj bu akênj daôm sambuc atôm da nanj inj oc lic nayham, ma kôc sa tu Yisu Kilisi-nga. ⁶ Tôm yom nanj Anötö sôm pi Kilisi, nanj sêto yêc bocdec bu:

Alic su nanj! Aö gakênj hoc danj kalhac Lôc †Sayon, nanj aö daunj kayalinj sa ma galic nayham kêlêc bu ti hoc namata-nga andu-nga.

Asa nanj kênj whinj inj, nanj oc maya dau dom. *[Ais 28:16]*

⁷ Mac akênj whinj dec alic hoc dau nayham kêlêc. Magoc lau nanj sêkênj whinj dom, nanj sêtec hoc dau tôm sêto yêc bocdec bu:

Hoc nanj lau sêkwê andu-nga sêtec, nanj kwahic ti hoc

namata-nga yêc andu dau. *[BW 118:22]*

⁸ Ma yom danj tiyham yêc bocdec: Inj hoc nanj lau daêsam oc sêtiñ gahi pi ma sêpenj. *[Ais 8:14-15]*
Nac sêpenj, nahu bu sêtec yom pi Kilisi, tôm yom nanj Anötö hoc asê gwananj su.

Anötö ndê lau si lêng

⁹ Magoc Anötö, nanj kêgalêm mac sa bu ahu nasec siñ ma ambo inj ndê nawê atu nalôm, nanj kêyalinj mac sa munj su ati inj ndê, ma bu ati gôlôwac dabunj tonj tigenj, ma anem akinj inj gitôm lau dabunjsiga nanj sem akinj nac si Kinj. Inj kôc mac sa ati inj dau ndê lau, tu bu ahoc yom asê pi gênj atu-tu honj nanj inj kôm tu mac-nga. ¹⁰ Munj-nga mac Anötö ndê lau dom, magoc kwahic dec ati Anötö ndê lau solop. Ma munj-nga mac atap inj ndê tawalô sa dom, magoc kwahic dec mac atap sa su.*

¹¹ Aneñ lau atac whinj-nga. Nom dindec ti mac nem malam nandô dom, magoc mac ambo atôm lau apa. Aö bu wanem la mac bu akôm mêtê sac-sac nalôm akwa-nga nandô sa dom. Bu mêtê kainj dinañ gitôm nacyo nanj gic siñ têng mac napanj, ma gitôm bu señ mac nem gatôm su. ¹² Mboe lau nanj sêkênj whinj dom, nanj oc sênggôlinj yom pi mac, ma sêsôm bu mac lau akôm sac-nga. Magoc ambo awhinj nac ma ayob bu akôm mêtê nayham enj, dec nac oc sêlic bu mac nem lêng ti sakinj honj nayham, ma mboe oc ti lêng bu sênem dau kwi ma sêkôc Anötö sa ti nac si Pômdau, ma sêmpiñ inj têng ndoc inj mbu têng yac menj.

Dasôc gôlinjwaga ti nadaui napu

¹³ Tu Pômdau-nga dec asôc lau honj nanj sem gôlinj sêmbo nom, nanj

* **2:10** Pita kôc gauc pi yom nanj propet akwa Hosea to munj su. Anötö sôm têng Hosea bu sam inj ndê balêkoc danj bu 'Aneñ lau dom' (Hos 1:9; 2:23b), ma danj bu 'Lau nanj aö atac whinj nac dom' (Hos 1:6; 2:23a). Balêkoc lu dinañ sêti dôhônj lau Israel-nga nanj dangapêc têng Anötö. Magoc tinambu inj tawalô lau Israel-nga, dec sam nac bu 'Aneñ lau' (Hos 2:1, 23b) ma 'Lau atac whinj-nga' (Hos 2:1, 23a).

napu. Asa nan ti mac nem kin atu, nan asoc in napu. ¹⁴ Ma lau nan kin dau kikin bu senem golin gamej natô, nan asoc nac napu bocdinaj. In kikin nac bu sekên nagêyô têt lau nan sêkôm sac, ma bu setoc lau nan sêkôm nayham, nan sa. ¹⁵ Bu Anötö tac whin bu mac akôm mêtê nayham en, e lau gauc mbasi-nga nan sênjalê in ti ndê yom dom, nan sênjapic whasuj ahuc, ma tom dom bu sênjolin yom pi mac. ¹⁶ Ambo atôm lau akin jambwa dom, magoc ambo atôm lau nan seti nadau dau. Magoc gauc nem bu yom dau kên nasawa têt mac bu asa lêt sac-nga dom. Mba. Bu kwahic dec mac ati Anötö dau ndê lau akin, dec asa nem lêt anjuc in ndê atac whin. ¹⁷ Atoc lau hon sa napep, ambo ti atac whin asidôwai sêkên whin-nga hon, atoc Anötö ti asoc in napu napep, ma atoc nem kin nom-nga sa.

¹⁸ Mac lau nan am akin nadaui, asoc nac napu ma atoc nac sa napep. Akôm nalêt tigen têt nadaui nayham nan sêyob mac napep, ma têt nadaui sac nan si nalôm apê, nan bocdinaj. ¹⁹⁻²⁰ Mac bu akôm sac dom, magoc sêkên nandê têt mac tu anjalê Anötö ma anjuc in-nga, dec ahoc gêt dau, ma gauc nem bu Anötö gitôm bu êmwasi mac ô nandê dinaj. Magoc mac bu akôm sac ma sêndic mac, nan tamkwê mwasij dañ ô nandê dau dom, bu in lêt solop bu sêmatoc mac.

Tanjuc Kilisi ndê dôhôn hóc nandê-nga

²¹ Bu lau nan Anötö kêgalêm nac sa, nan sic waê bu sêhóc nawapac kain dinaj. Nahu bu Kilisi hóc nandê tu mac-nga bocdinaj, dec toc dôhôn têt mac bu anjuc-nga. ²² Tom yom nan seto yêc nan sôm bocdec bu:

In kôm sac dañ dom, ma sôm yom sac dañ sa whasuj dom. [Ais 53:9]

²³ Têt ndoc lau sêsôm yom sac-sac pi in ti sêpu in, nan in sôm yom sac dañ ô dom. Ma têt ndoc sêkên in hóc nandê, nan gic ndoc nac bu kên nagêyô-nga dom. Mba. In kên dau sambuc sip Anötö amba, nan oc êmatoc gêt hon nalêt gitêt. ²⁴ In hóc yac neñ sac nagêyô pi dau namlic, têt ndoc in mbac ndu pi a gicso dau. In kôm bocdinaj tu bu yac dahu mêtê sac sin gitôm lau batê sêhu gêt nom-nga sin, ma dambo tanli ti dasa lêt gitêt en. Mêtê sac in gitôm gêmbac atu nan kôm yac hon, magoc nandê atu nan Yisu hóc, nan kôm yac nayham sa tiyham. ²⁵ Bu muñ-nga mac akôm mêtê sac tidau-tidau tom domba nan si nadau mbasi, ma sêmbô babalip. Magoc kwahic dec mac ambu atêt ngac nayham yob domba-nga, nan yob mac nem gatôm napep en.

3

Lauwhê ma laungac si lêt nayham

¹ Aô bu wanem la mac lauwhê whin bocdec bu, asoc nem akweni napu napep. Ma nalêt dinaj mac nan nem akweni sêkên whin yom nandô dom, nan mboe mac nem lêt nayham oc nditôm bu nem nac kwi ma sêkên whin. Nac oc senem dau kwi nahu sip yom daêsam nan mac bu asôm tu bu anem nac kwi-nga dom. ² Mba. Sêkac dau kwi nahu sip nac sêlic bu mac atoc Pômdau sa nandô, ma asa nem lêt nawasi en.

³ Mac lauwhê anjô. Akoc gauc napep pi gêt awê-nga tom anem bocin kêclauj, me golin namlic-nga ti nakwê naoli atu-tu. Bu gêt dinaj nadañ oc kôm mac ati lauwhê ti anôm yêc Anötö anjô-nga dom, ma bocdinaj gauc nem ênjêc dom. ⁴ Gêt nan kôm mac ati lauwhê ti anôm yêc Anötö anjô-nga, nan lêt nayham ti lêt malô nan yêc sin dau yêc nem nalôm. Mêtê kain dinaj Anötö tac whin

hóc gêlêc, ma oc tòm dom bu niŋga. ⁵ Bu lauwê dabuŋ muŋ-ŋga-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Anötö, naŋ sêŋkuc lêŋ tigenŋ dinaŋ. Naŋ sêsôc si ŋgaci ŋapu, dec sêti lauwê ti aŋgô. ⁶ Gauc nem Sara, naŋ sôc iŋ nakweŋ Abraham ŋapu ma sam iŋ bu ndê ŋadau. Ma mac bu akôm mêtê ŋayham eŋ, ma atôc daôm tu gêŋ daŋ-ŋga dom, naŋ mac atôm Sara ndê atuwêi.

⁷ Ma aô bu wanem la mac lau-ŋgac whiŋ bocdec bu. Mac aŋyalê su bu mac nem lauwêi si licwalô gitôm mac nem dom. Bocdinaŋ ayob bu asa lêŋ ti gauc tu ambo awhiŋ ŋac-ŋga, ma bu atoc ŋac sa ŋapep. Ma gauc nem bu mac hoŋ oc atap Anötö ndê mwasinŋ andôc tamli-ŋga sa awhiŋ daôm. Mac laungac aŋkuc lêŋ dinaŋ, dec gêŋ daŋ oc lhac mbec naŋ atenŋ têtŋ Anötö, naŋ ahuc dom.

Lêŋ ŋayham bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ sêŋkuc

⁸ Aô bu wasôm yom ŋatô tiyham naŋ gic waê mac hoŋ. Ambo awhiŋ daôm ti ŋalôm tigenŋ. Tamwalô nem asidôwai naŋ sêhóc ŋawapac, ma anem ŋac sa bu atôc nem atac whiŋ ŋac-ŋga asê. Ma ahu gauc atoc daôm sa-ŋga hoŋ siŋ. ⁹ Lau bu sêpu mac me sêkôm mêtê sac tidau-tidau têtŋ mac, naŋ ayob bu akôm ô dom. Magoc asôm yom ŋayham ma anem mbec lau dau. Naŋ bu Anötö kêgalêm mac sa bu atap iŋ dau ndê mbec ŋamwasinŋ sa. ¹⁰ Gauc nem yom naŋ sêto yêc bocdec:

Asa naŋ tac whiŋ bu mbo ŋayham tòm iŋ ndê têtŋ mbo tali-ŋga, naŋ yob whasuŋ têtŋ yom sac-sac ma yom tasanŋ hoŋ. ¹¹ Iŋ puc dômbwê mêtê sac hoŋ ma kôm mêtê ŋayham eŋ, ma êŋsahê ŋaŋga bu sa ndê lêŋ hoŋ malô eŋ.

¹² Naŋ bu Pômdau tatiŋ lau gitêŋ ma kêŋ daŋga ŋac si mbec. Magoc iŋ atac tec ma aŋgô yaê lau sêkôm sac-ŋga. [BW 34:12-16]

Lau naŋ sêsa lêŋ gitêŋ, naŋ oc sêtap kisa sa

¹³ Mac bu akêŋ nem ŋalôm sambuc tu akôm mêtê ŋayham-ŋga, dec asa oc kêŋ sac mac? ¹⁴ Magoc mac bu ahóc ŋawapac ma atap kisa sa tu asa lêŋ gitêŋ-ŋga, naŋ atôc daôm ti ahêgo daôm dom, bu mac atap Anötö ndê mwasinŋ sa su. ¹⁵ Apo Kilisi sa ti Pômdau ndôc nem ŋalôm. Akôc gauc ŋapanŋ pi Anötö ndê mwasinŋ ŋayham naŋ mac tamkwê ambo, dec têtŋ bocke lau bu sêndac mac pi gêŋ dau, naŋ mac atôm bu awhê gêŋ dau naŋ sa têtŋ ŋac. ¹⁶ Magoc akôm gêŋ dau ti asap lêŋ malô dôŋ, ma atoc lau hoŋ sa. Ayob daôm bu asa nem lêŋ hoŋ ŋapep eŋ, dec oc tòm bu ambo ti atac pa su bu mac nem giso mbasi. Ma lau naŋ sêpu lêŋ ŋayham naŋ mac asa tu akêŋ whiŋ Kilisi-ŋga, naŋ oc maya dau tu ŋac si yom-ŋga. ¹⁷ Anötö bu kêŋ ŋasawa têtŋ lau bu sêkêŋ ŋawapac têtŋ mac tu akôm mêtê ŋayham-ŋga, naŋ ŋayham, hóc gêlêc sêkêŋ ŋawapac têtŋ mac tu akôm mêtê sac-ŋga.

Kilisi ndê mbac ndu ŋa-ŋandô

¹⁸ Bu Kilisi dau mbac ndu tidim tigenŋ tu lau hoŋ si sac-ŋga. Kilisi iŋ ŋgac gitêŋ, tigenŋ iŋ hóc ŋawapac dau ô yac lau dakôm sac-ŋga, bu êmasaŋ lêŋ datigasuc Anötö-ŋga. Iŋ mbac ndu gitôm ŋamalac ti ŋamlic nom-ŋga, magoc Anötö uŋ iŋ sa ti ŋalau. ¹⁹ Ma ti ŋalau dec iŋ gi hoc ndê tisa ŋawaê asê, têtŋ ŋalau naŋ sêndôc gapocwalô. ²⁰ Naŋ dinaŋ,* ŋac daŋgapêc têtŋ Anötö têtŋ Noa ndê têtŋ. Têtŋ têtŋ dinaŋ

* **3:20** Yom dau naŋ yêc awê dom. Lau ŋatô gauc gêm bu ŋalau dinaŋ, ŋac aŋela sac naŋ daŋgapêc têtŋ Anötö têtŋ Noa ndê têtŋ, dec iŋ kêŋ ŋac sêndôc gapocwalô ŋapanŋ (alic Gen 6:1-3; ma 2 Pit 2:4). Ma lau ŋatô gauc gêm bu ŋac lau nom-ŋga naŋ daŋgapêc têtŋ Anötö têtŋ Noa ndê têtŋ, naŋ si ŋalau. Ma yom naŋ Yisu hoc asê têtŋ ŋalau dinaŋ, naŋ bu têtŋ asê têtŋ ŋac bu iŋ ku ŋac ti iŋ ndê nacyo hoŋ dulu, têtŋ ndoc iŋ mbac ndu pi a gicso dau ma tisa tiyham.

Anötö kôc ndê ñalôm dôñ, ma hôñ Noa bu ndic dabiñ wañ atu nañ in sô. Ma wañ dau gêm lau 8 solop si têtñ ndoc bu sunj atu. ²¹ Bu dau tòm d ôhônñ tu busanju nañ gêm mac lau têtñ kwahic dec-nga si. Busanju dau gêm mac sa bu kêtgwasinñ ñadômbwi ñamlic-nga su ñambwa dom. Magoc bu dau gêm mac si bu in pinj mac dôñ am daminñ Yisu Kilisi tu in ndê tisa akêtñ lau batê-nga, ma têtñ asê bu mac amatinñ pwac awhinñ Anötö bu asa nem lêtñ ñawasi en ambo in anjô-nga. ²² Ma Kilisi dau pi undambê gi su, ma ndöc Anötö ndê andô-nga, ma anjela ma gôlinñ ti ñaclai honj sêsôc in ñapu.

4

Lau sêkêtñ whinñ-nga si lêtñ

¹ Kilisi hôc ñandê ma mbac ndu tòm ñamalac, ma boc-dinanñ dec akôc gauc pi in ndê lêtñ dinanñ, ma amasanñ daôm bu anjuc in. Bu asa nañ têtñ dau dom bu hôc ñandê tu Kilisi-nga, nañ têtñ asê bu in tec lêtñ mêtê sac-nga. ² Ma boc-dinanñ mêtê sac ñalôm ñagalac-nga oc tòm dom bu nem gôlinñ in tiyham, ma in oc sa ndê lêtñ honj tòm Anötö ndê atac whinñ, e in ndê têtñ mbo tali-nga pac-ndê. ³ Bu têtñ baliñ hic su mac akôm mêtê sac tidau-tidau, tòm lau nañ sem gauc Anötö, nañ sêkôm. Lau kainñ dinanñ sêtngaminñ dau têtñ mêtê sac danj dom. Sêkôm mêtê ñalôm ñagalac-nga ti mockainñ-nga maya pac, senj asam ti sênôm gêtñ êñinñ ñac-nga ñapanñ, ma sêkôm mêtê sac tu sênem akinñ gwam-nga. ⁴ Ma kwahic dec sêlic bu mac lau akêtñ whinñ-nga ahu ñac si mêtê wachuc ti lêtñ sêkôm mêtê sac bambalinñ-nga sinj su, dec ñac gauc gêm yom daêsam ma sêmbalinñ yom ñamalac daêsam pi mac, tu sêpu mac-nga. ⁵ Magoc Anötö oc êñsu lau dau pi ñac si mêtê têtñ in ndê bêtñ êmatôtñ lau-nga. In kêtmasanñ dau su bu êñsahê lau nañ sêmbo tali ti ñac

nañ sêmbac ndu su. ⁶ Tu yom dinanñ-nga dec sêhoc ñawaê ñayham asê têtñ lau. Ma lau nañ sêmbac ndu su, nañ si sêmbac ndu kêtñuc lêtñ matôtñ-nga nañ lau nom-nga honj sic waê bu sêtap sa tu sêkôm sac-nga. Magoc tu ñac sêtngô ñawaê ñayham su-nga, dec ñac si gatu gitôm bu oc mbo tali whinñ Anötö.

⁷ Têtñ menj kêtpinñ su bu gêtñ kwahic dec-nga honj oc ñinga. Bocdinanñ atimêtê daôm ñapep ma ambo ti gauc ñawa tu atenñ mbec-nga. ⁸ Asap mêtê atac whinñ asidôwai-nga dôñ hôc gêtñ mêtê ñayham honj su. Bu asa nañ mêtê atac whinñ-nga gêm in ahuc, nañ tòm bu suc sac bocke nañ in ndê asidôwai sêkôm têtñ in ñapanñ, nañ kwi. ⁹ Akôc lau sa ti andic ya ñac, ma akôm ti atac ñayham en. ¹⁰ Anötö gic sam in ndê mwasinñ têtñ mac honj bu akôm gwelenñ tidau-tidau. Akôc mwasinñ dau sa ñambwa dom, magoc mac tigenñ-tigenñ anem akinñ nem asidôwai ñapep tòm mwasinñ dau puc mac dôñ. ¹¹ Am asa nañ tap mwasinñ hoc yom asê-nga sa, nañ sôm yom tòm Anötö dau sôm yom sa am whamsunñ. Am asa nañ bu nem akinñ gêtñ dabanñ, nañ nem akinñ tòm licwalô nañ Anötö kêtñ têtñ am. Ma tu sakinñ tidau-tidau nañ mac honj akôm-nga, nañ dec lau oc sêmpinñ Anötö tu Yisu Kilisi-nga. Datoc in sa tu in ndê ñawasi ti ñaclai-nga tòm têtñ honj ndi. Yomandô.

Lau nañ sêkêtñ whinñ Kilisi oc sêtap kisa sa

¹² O anenñ lau atac whinñ-nga. Asô tu ñawapac ti kisa nañ kwahic dec mac ahôc, nañ-nga dom. Alic tòm gêtñ wakuc nañ am gauc ñahu, nañ dom. ¹³ Magoc atac ñayham bu mac awêtñainñ Kilisi ndê lêtñ hôc ñandê-nga. Ma bocdinanñ têtñ ndoc in mbu menñ, ma lau honj sêlic in ndê ñawasi atu, nañ mac oc atac ñayham atu bocdinanñ. ¹⁴ Lau bu sêpu mac tu Kilisi ndê ñaê-nga, nañ gauc nem mwasinñ atu nañ mac atap sa su, bu

Anötö ndê Nalau ti n̄awasi atu mbo whiñ mac.

¹⁵ Aö gasôm yom dec hêganôn n̄andê ti n̄agêyô nañ lau sêhóc tu sic yomsu nom-n̄ga popoc-n̄ga dom. Mba. Bu mêtê dandic n̄amalac ndu-n̄ga, danem kañ gêñ-n̄ga ma tañgalôm lau dañ si yom-n̄ga, nañ gic waê lau sêkêñ whiñ-n̄ga dom. ¹⁶ Magoc mac bu ahóc n̄andê tu añkuc Kilisi-n̄ga, nañ mayam daôm dom, magoc ampiñ Anötö bu iñ hê Kilisi ndê n̄aê pi mac. ¹⁷ Bu n̄awapac bocke nañ tap yac sa têt têt kwahic-n̄ga, nañ meñ bu êñsahê Anötö ndê lau yac muñ. Bocdinañ oc n̄alêñ mba bu lau nañ sêkêñ whiñ Anötö ndê n̄awaê n̄ayham dom, nañ sêñlêc saê ti n̄awapac têt têt n̄ambu-n̄ga. ¹⁸ Tôm yom nañ sêto yêc nañ sôm bu:

Lau gitêñ nañ sêtap Anötö ndê mwasiñ nem n̄ac si-n̄ga sa, nañ sêñlêc n̄awapac dom. Bocdinañ lau nañ dañgapêc têt Anötö ma sêkôm sac n̄apañ, nañ oc sêlhö su dom andô. *[Prov 11:31]*

¹⁹ Bocdinañ Anötö bu kêt n̄asawa têt lau bu sêkêñ n̄awapac têt mac lau nañ ati iñ ndê, nañ gauc nem yom daêsam e ahu mêtê n̄ayham siñ dom. Magoc akêt daôm sambuc asóc iñ amba n̄apu, bu iñ kêmasañ mac ti gêt hon, ma oc hu mac siñ dom.

5

Pita gêm la lau bata ma lau wakuc ti lau hon

¹ Kwahic dec aö bu wanem la lau bata nañ sêyob mac. Aö dañ n̄gac bata dañ, ma aö dañ galic Kilisi hóc n̄andê ma mbac ndu. Ma aö oc wawêkaiñ iñ ndê n̄awasi nañ oc meñ sa tiawê têt bêt iñ mbu meñ-n̄ga. ² Mac lau bata, ayob Anötö ndê domba nañ sêmbo mac nem gôliñ n̄apu, nañ n̄apep. Akôm tu lau sêñyaliñ mac sa ti sêkac mac-n̄ga dom, me tu akóc n̄aôli-n̄ga dom, magoc ayob n̄ac ti atac n̄ayham

ma ti nem n̄alôm sambuc tu anem akiñ Anötö-n̄ga. ³ Ma atóc dôhôn n̄ayham têt Anötö ndê domba nañ sêmbo mac n̄apu. Mac n̄adau n̄ac, magoc atoc daôm sa me akôm gêt ti n̄anga têt n̄ac dom. ⁴ Ma têt ndoc Yisu, nañ ti lau sêyob domba-n̄ga hon si n̄gac atu, nañ mbu meñ, nañ iñ oc kóc mac sa ma kêt n̄aôli n̄ayham ti n̄awasi atu têt mac, nañ oc niñga dom.

⁵ Mac lau wakuc, dañam wambu ti asóc nem lau bata n̄apu. Ma mac lau hon akóc gauc daêsam pi daôm me apo daôm sa hóc gêlêc nem asidôwai dom, magoc ambo ti añgwiniñ daôm. Bu Anötö ndê yom dañ, sêto yêc bocdec bu:

Anötö kêtgwiniñ lau nañ sêtoc dau sa, magoc kêmwasiñ lau nañ sêñgwiniñ dau. *[Prov 3:34]*

⁶ Tu dinañ-n̄ga dec ambo Anötö ndê n̄aclai n̄apu ma añgwiniñ daôm, ma bocdinañ têt ndoc nañ iñ gêlic n̄ayham, dec iñ oc po nem waêm sa. ⁷ Gêt bocke nañ kêt wapac mac, nañ akêt sip Anötö amba, n̄ahu bu iñ gauc gêm mac n̄apañ, ma tac whiñ bu nem mac sa.

⁸ Atimêtê daôm n̄apep ma anem ali, bu mac nem n̄acyo Sadañ kêsalê n̄asawa tu bu êntôm mac-n̄ga n̄apañ. Iñ gitôm layon nañ tañ atu ma kêsêlêñ kêtgihi n̄apañ ma kêsalê gêt tu neñ-n̄ga. ⁹ Alhac n̄anga ma asap nem akêt whiñ dôñ bu akêt n̄asawa dañ têt Sadañ dom, ma amasuc iñ su. Ma gauc nem bu mac nem asidôwai sêkêñ whiñ-n̄ga nañ sêmbo nom n̄agameñ hon, nañ sêñsahê n̄awapac kaiñ tigen têt mac.

¹⁰ Anötö iñ mwasiñ hon n̄adau nañ kêgalêm mac sa bu piñ mac dôñ anem damiñ Kilisi, ma awêkaiñ iñ ndê n̄awasi nañ oc niñga dom. N̄asawa sañ iñ oc êñgaho mac su yêc n̄awapac nañ kwahic dec mac ahóc, ma iñ oc ndic señeñ mac ma puc mac dôñ n̄a iñ ndê n̄aclai, bu alhac n̄anga. ¹¹ Iñ ndê n̄aclai atu oc yêc n̄apañ. Yomandô.

Pita gic bata ndê yom

¹² Sailas naŋ galic gitôm aneŋ asidôwa ŋandô tu puc aô dôŋ-ŋga, naŋ gêm aô sa dec alu ato bapia apê dindéc têtŋ mac. Bapia dau bu puc yom pi Anötö ndê mwasiŋ dôŋ bu gêtŋ ŋandô, ma êŋgilí mac bu tamkwê mwasiŋ dau ŋapaŋ.

¹³ Lau sêkêtŋ whiŋ-ŋga naŋ sêndöc malac Babilon,* naŋ Anötö kêgalêm sa sêti iŋ ndê lau sêwhiŋ mac, naŋ sêkêtŋ si acsalô têtŋ mac. Ma Mak, naŋ galic gitôm aneŋ balê, naŋ bocdinaŋ. ¹⁴ Akam daôm aŋkuc lau sêkêtŋ whiŋ-ŋga si lêŋ. Yom malô têtŋ mac hoŋ naŋ akêtŋ whiŋ Kilisi.

---

* **5:13** Pita to yom pi malac Babilon, magoc lau daêsam gauc gêm bu yom dau hêganôŋ malac Rom.

Pita ndê bapia tilu-nga Yom whê bapia dindec sa-nga

Pita to ndê bapia tilu-nga hêganôn lau sêkên whiŋ-nga nan sêmbo babalip yêc nom ŋagamen tidau-tidau. In to bu kên puc ŋac pi kêdôhônwaga tasan daêsam nan sêhóc asê. Lau dau sêndôhôn lau bu Yisu oc mbu meŋ dom, ma sêsôm bu mêtê sac in mêtê ŋayham.

Pita po lau sêkên whiŋ-nga sa tu ŋac si lêt ti sakin-nga ma kêgilí ŋac bu sêlhac ŋanŋa tu Yisu-nga. In whê sa bu Yisu mbu meŋ ŋagahô dom, ŋahu bu Anötö atac whiŋ bu lau hoŋ sênem dau kwi, ma sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-nga sa, dec tiŋambu Yisu oc mbu meŋ. Ma in kên puc lau pi ŋagêyô sac nan gic waê kêdôhônwaga tasan, ma pi lau hoŋ nan sêtec yom ŋandô ma sêsap mêtê sac dôn.

Pita gic hu ndê bapia tilu-nga

¹ Aô Saimon Pita, Yisu Kilisi ndê aposel ti ndê ŋac akin, gato bapia dindec têt mac lau nan akên whiŋ in. Anötö kêmwasiŋ mac awhiŋ yac ŋa mwasiŋ ŋayham kêlêc, dec dati lau dakên whiŋ-nga. Ma yac dakên whiŋ bocdec bu, Anötö gêlic yac datôm lau gitên tu Yisu Kilisi, yac neŋ Anötö ma Ŋgac Gêm Yac Si-nga, nan ndê lêt gitên-nga. ² Yac aten mbec bu Anötö kên gauc têt mac bu aŋyalê inlu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi, e inlu si mwasiŋ ti yom malô êŋsalê mac ahuc.

Anötö ndê kêyalin ti kêgalêm yac sa ŋa-ŋandô

³ Anötö kêgalêm yac sa, ŋahu sip in dau ndê ŋawasi atu ti ndê mêtê gitên. Ma in kêmwasiŋ yac ŋa in dau ndê ŋaclai atu, dec puc yac dôn bu dambo tanli ti datoc in sa ŋapep ŋa yac neŋ lêt hoŋ. Ma yac

datôm bu dakôm bocdinaŋ, ŋahu bu in ndê ŋaclai gêm yac sa bu tanjalê in tidôn. ⁴ Ma tu in dau ndê ŋawasi ti mêtê gitên-nga, dec in gic bata bu kên mwasiŋ atu ma ŋayham kêlêc têt yac. Ma mwasiŋ dau oc kôm gwelen yêc yac neŋ ŋalôm, tu bu nem yac kwi-nga e dasa neŋ lêt gitên ti dabuŋ en ma datôm in dau, ma dalhö su yêc lêt dandinaŋ-nga nan gic waê lau nan sêsap mêtê ŋalôm ŋagalac-nga dôn.

⁵ Tu yom hoŋ dinaŋ-nga dec ayob daôm ŋapep bu mac nem akên whiŋ ti gêt ŋandô mbasi-nga dom. Asa nem lêt akên whiŋ-nga ti nem ŋalôm sambuc, ma asap mêtê ŋayham dôn. Ma ati lau tigauc tu lêt ŋayham bu asa-nga. ⁶ Atimêtê daôm ŋapep, ma alhac ŋanŋa en. Asa nem lêt hoŋ ŋapep en, tu bu atôc asê bu mac atoc Anötö sa. ⁷ Ma asap mêtê atac whiŋ nem asidôwai-nga dôn e andic dabiŋ nem lêt atac whiŋ lau hoŋ-nga. Ŋalêt dinaŋ dec mac nem akên whiŋ oc ti gêt ŋandô mbasi-nga dom. ⁸ Mêtê hoŋ dinaŋ bu êŋsôwec tiatu-tiatu ŋapan e tidôn mac ŋandô, dec mac nem gauc aŋyalê yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi-nga oc ti gêt ŋambwa ma ŋandô mbasi-nga dom. ⁹ Bu asa nan sôm bu in kêyalê Pômdau, magoc kôm mêtê ŋayham-ŋayham dinaŋ dom, nan gitôm ŋamalac tandô pec nan gêlic gameŋ dom, ma in kêlhin siŋ bu sac hoŋ nan in kôm muŋ-nga, nan Anötö suc kwi su ma kêgwasiŋ in ndê ŋalôm ŋawasi sa.

¹⁰ Tu dinaŋ-nga anen asidôwai, aŋsahê ŋanŋa bu asap mêtê ŋayham hoŋ dinaŋ dôn, tu bu tôc asê bu Anötö kêyalin ti kêgalêm mac sa ŋambwa lec dom. Ŋahu bu mac bu asap mêtê dau dôn, dec oc tôm dom bu mac apen. ¹¹ Ma bocdinaŋ Anötö oc kôc mac sa atôm lau ti waê atu, bu ambo gameŋ nan yac neŋ Pômdau ti Ŋgac Gêm Yac Si-nga Yisu Kilisi gêm gôlin, nan oc yêc ŋapan.

Pita tec bu sêŋlhiŋ yom ŋandô siŋ

¹² Tu dinaŋ-ŋga dec aô bu wakêŋ puc mac bu gauc nem yom hoŋ dinaŋ ŋapaŋ. Aô kayalê bu mac akôc yom ŋandô sa ma aŋyalê tidôŋ su. ¹³ Magoc aô galic ŋayham bu wakêŋ puc mac tôm aneŋ têm wambo taŋli-ŋga hoŋ bu aŋlhiŋ yom dau siŋ dom. ¹⁴ Bu Pômdau Yisu Kilisi hoc asê têt aô bu aneŋ têm wahu nom dindec siŋ-ŋga meŋ kêpiŋ su. ¹⁵ Bocdinaŋ kwahic dec aô tac whiŋ ŋandô bu mac aŋyalê yom hoŋ dindec tidôŋ sambuc yêc nem ŋalôm, bu têt ndoc aô bu wahu mac siŋ, naŋ mac oc gauc nem yom dindec ŋapaŋ, ma akôm ŋandô sa.

Pita puc lau aposel ti propet si yom dôŋ bu yom ŋandô

¹⁶ Yom naŋ yac lau aposel ahoc asê têt mac pi Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaclai ti ndê bêc mbu meŋ-ŋga, naŋ ŋahu sip yom ŋambwa naŋ ŋamalac gauc kê dom. Mba. Yac dauŋ alic iŋ ndê ŋaclai ti ŋawasi atu su. ¹⁷⁻¹⁸ Bu yac ambo awhiŋ Kilisi yêc lôc dabuŋ, ma aŋgô iŋ Damba Anötö Ŋawasi Ŋadau ndê awaha naŋ sa akêŋ undambê. Anötö dau toc Kilisi sa, ma po iŋ ndê waê sa têt ndoc iŋ sôm yom pi iŋ bocdec bu, “Aô neŋ atuŋgac dau dindec. Aô galic iŋ ŋayham, ma atac whiŋ iŋ ndu andô.”

¹⁹ Gêŋ hoŋ naŋ yac alic ti aŋgô, naŋ puŋ yom naŋ propet akwa-kwa sêhoc asê ti sêto muŋ su, naŋ dôŋ têt yac. Bocdinaŋ atôc gwaniŋ yom dau ŋapep, bu whê nem gauc sa pi yom ŋandô, gitôm ya ŋawê naŋ pô gameŋ ŋasec. Ma asap yom dau dôŋ e Kilisi mbu meŋ, ma têt gêŋ hoŋ tiawê têt mac, gitôm Têtênda bêbêc-ŋga pi meŋ ma bêc wakuc meŋ sa. ²⁰ Ma aŋyalê gêŋ atu dan bocdec bu, yom hoŋ naŋ Anötö ndê propet sêto, naŋ ŋadaŋ ŋahu yêc ŋac dau-ŋga dom. ²¹ Bu yom naŋ propet sêhoc asê, naŋ ŋahu yêc ŋamalac dom, magoc sêhoc Anötö

dau ndê gauc ti yom asê tôm Ŋalau Dabuŋ kac ŋac.

2

Kêdôhônwaga tasan oc sêmeŋ

¹ Magoc propet tasan sêmbo lau Israel-ŋga ŋalôm, sêwhiŋ Anötö ndê propet ŋandô, ma ŋalêŋ tigeŋ kêdôhônwaga tasan oc sêtisa yêc mac lau akêŋ whiŋ-ŋga nem toŋ ŋalôm bocdinaŋ. Ŋac oc sêŋsau bu sêndôhôn yom ŋandô, magoc yom dau iŋ yom tasan, ma gitôm bu tim lau e sêŋŋga gacgeŋ. Yom ŋandô pi Pômdau naŋ gêmlihi ŋac su, naŋ ŋac oc sêsêc ahuc, ma bocdinaŋ dec têt bêc ŋambu-ŋga, Anötö oc tiŋ ŋac su sêŋŋga ŋagahô eŋ. ² Ŋac oc sêtim lau daêsam naŋ sêkêŋ whiŋ gwalec, e sêŋkuc ŋac ma sêkôm mêtê mayaŋ-ŋga tidau-tidau tôm ŋac dau sêkôm. Ma tu ŋac si lêt dinaŋ-ŋga, dec lau ŋatô oc sêpu yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga neŋ lêt yom ŋandô-ŋga. ³ Ŋac lau atac whiŋ mone-ŋga, dec ŋac oc gauc kê miŋ tu sêndôhôn mac-ŋga, ma sêmbac-sêmbac yom mac bu anemlihi ŋac. Magoc yom matôc-ŋga naŋ Anötö kêmatiŋ tidôŋ muŋ su tu sêŋŋga-ŋga, naŋ hôŋ ŋac gitôm ŋacyo naŋ yêc bêc dom, magoc gêm neneŋ ŋac mbo.

Lau sac oc sêwê Anötö ndê matôc sa dom

⁴ Akôc gauc pi yom dindec. Aŋela naŋ sêkôm sac, naŋ Anötö hu ŋac si yom siŋ dom, magoc kêŋ ŋac sêndôc gapocwalô lambwam-ŋga, bu sêndôc ŋasec ŋalôm e tôm bêc matôc-ŋga hôt asê. ⁵ Ma lau naŋ sêkôm sac têt têm ŋamata-ŋga, naŋ Anötö hu ŋac si yom siŋ dom bocdinaŋ. Mba. Iŋ kêŋ bu suŋ atu ma seŋ lau sac hoŋ su siŋga, magoc Noa naŋ têt lêt gitêt ti ndê gôlôwac 7, naŋ Anötö gêm ŋac sa. ⁶ Ma gauc nem malac atu Sodom ma Gomora ti lau hoŋ naŋ sêndôc dinaŋ, naŋ Anötö kêŋ ya gêŋ su e ŋadaê ŋambwa yêc. Gêŋ dau tôm dôhôn pi gêŋ naŋ lau

naŋ sêsap mêtê sac dôn, naŋ oc sêtap sa têt béc nambu-nga. ⁷ Têt ndoc dinaŋ Anötö kégaho Lot su yêc malac Sodom, bu inŋ ngac gitêt naŋ nâlôm nâwapac nandô tu lau sac malac dinaŋ-nga si mêtê nadômbwi tidau-tidau-nga. ⁸ Yomandô. Lot inŋ ngac gitêt ma ndê nâlôm nâwasi. Ma mêtê sac naŋ inŋ ngô ti gêlic yêc malac dinaŋ tôm béc hoŋ, naŋ kêt wapac inŋ ndê nâlôm. ⁹ Yom hoŋ dinaŋ têt asê bu lau naŋ sêsap Anötö ti ndê lêt dôn, naŋ Pômdau gitôm bu nem nac si yêc nâwapac ti saê naŋ tap nac sa. Ma inŋ gitôm bu hê lau sac si yom dôn e inŋ kêt nagêyô têt nac têt béc nambu-nga. ¹⁰ Ma inŋ oc kêt nagêyô sac sambuc têt lau naŋ sênkuc mêtê nâlôm akwa-nga naŋ kôm nac nadômbwi sa yêc inŋ angô-nga, ma sêtec bu sêsôc Pômdau me lau daŋ nâpu.

Kêdôhônwaga tasan si lêt

Kêdôhônwaga tasan naŋ sêmbo sêwhiŋ mac, naŋ sêtoc dau sa ma sêkôm gêt hoŋ yêc lau angô-nga ti maya pac. Nac sêtoc dau dom tu sêsôm yom sac-sac pi Anötö ndê lau ti nâwasi.* ¹¹ Anötö dau ndê aŋela naŋ si naclai ti naŋga hêt gêlic nac lau dau si su, naŋ sêngôlinŋ yom me sêsôm yom sac daŋ pi lau ti nâwasi yêc Pômdau angô-nga dom. ¹² Magoc kêdôhônwaga tasan dinaŋ sêsôm yom sac-sac daêsam pi Anötö ndê gêt naŋ sênyalê nahu dom. Nac sêtôm bôclai naŋ sênyalê lêt malô ti gauc nâyham daŋ dom, naŋ lau sêlô sip huc ma sic ndu. Ma tôm bôclai sic waê bu sêniŋga, dec kêdôhônwaga tasan dinaŋ oc sêniŋga bocdinaŋ.

¹³ Anötö oc kêt nagêyô sac têt nac ô sac naŋ sêkôm têt lau. Nac atac whiŋ mêtê sênôm ti sêneŋ asam-nga, ma maya mbasi dec sêkôm têt acsalô eŋ. Têt ndoc sêndôc ti seŋ gêt sêwhiŋ mac, naŋ

sêhu si mêtê sac siŋ daŋ dom, ma bocdinaŋ sêkôm mac nem waêm nâyham tisac. ¹⁴ Nac lau tagatu mockaiŋ-nga, naŋ si nâlôm ti gauc sap mêtê sac dôn nâpaŋ. Nac sêtim lau naŋ si sêkêt whiŋ babalê, ma sêhê nac bu sêkôm sac sêwhiŋ nac. Ma nac lau gwalam akwa tu tagatu lau si gêt-nga. Bocdinaŋ dec sic waê bu sêtap Anötö ndê atac nandê sa. ¹⁵ Nac sêhu lêt solop siŋ gacgeŋ, ma sênkuc Beo atungac Balam ndê lêt. Ngac dau atac whiŋ mone hêt gêlic, dec kôm sac tu tap awa sa-nga. ¹⁶ Ma tu inŋ ndê lêt dinaŋ-nga dec Anötö kêt donki daŋ sôm inŋ. Donki dau inŋ gêt sôm yom-nga dom, tigeŋ Anötö kôm inŋ sôm yom tôm nâmalac, bu lhac propet dau ndê lêt gauc mbasi-nga ahuc.

¹⁷ Lau dinaŋ sêtôm bubata naŋ tibasô ma yawalec naŋ mbu oc soc su niŋga nâgahô eŋ. Anötö kêmasaŋ gameŋ nâsec atu daŋ tu nac sêndôc-nga. ¹⁸ Nac sêsôm yom nambwa-nambwa tu sêtoc dau sa-nga. Ma sênsahê bu sêtim lau sêkêt whiŋ-nga wakuc bu sêmbo sêtêt lêt sac-nga naŋ nâsawa apê eŋ sêhu siŋ su, naŋ sêndi. Nac sêngilí lau kaiŋ dinaŋ bu sêsa lêt nâlôm nâgalac-nga, naŋ meŋ akêt nâlôm akwa. ¹⁹ Nac sêndôhônŋ lau dau bu yao daŋ yêc dom, dec sêtôm bu sêkôm gêt tôm si atac whiŋ. Magoc nac dau nac lau akiŋ nambwa ma mêtê sac ti nac si nâdau. Tôm mac aŋyalê su, gêt sake naŋ ndê naclai gêm gôlinŋ yac, naŋ ti yac neŋ nâdau ma tam akiŋ inŋ. Tu mêtê sac dinaŋ-nga, dec sic waê bu sêniŋga.

²⁰ Bu lau naŋ sênyalê yac neŋ Pômdau ma Ngac Gêm Yac Si-nga Yisu Kilisi, naŋ sêhu lêt sêniŋga-nga siŋ su. Magoc nac bu sêmbo sêtêt lêt sac-nga dau tiyham, goc mêtê sac ku nac dulu. Nac sêkôm dandi sêtisac sambuc, hêt

* **2:10** Lau ti nâwasi - yêc ndê bapia, Pita to yom tigeŋ naŋ 'nâwasi.' Lau natô gauc gêm bu yom dau hêganônŋ aŋela, magoc lau natô gauc gêm bu yom dau hêganônŋ lau sêkêt whiŋ-nga, me lau sêkêt whiŋ-nga si lau bata.

gêlêc ñamata-nga su. ²¹ Ñac bu sênyalê lêt gitêñ dañ su dom, nañ oc ñayham hôc gêlêc sênyalê su ma sêhu siñ, ma sêpuc dômbwê Pômdau ndê yomsu dabuñ nañ aposel sic dulu têtñ ñac. ²² Gauc nem yom gôliñ lu nañ lau sêsôm bocdec bu, “Giam dañ guluc ma kac dau kwi gi gêtñ tiyham,” ma “Bôc nañ sêngwasinñ ñawasi sa, nañ mbu gi gic matob tiyham.” Yom gôliñ lu dinañ hêganônñ lau tasanñ dinañ solop. Ñahu bu sênyalê Pômdau su, magoc sêmbu sêtêtñ lêtñ sac-nga tiyham.

3

Pômdau ndê bêc mbu men-nga

¹ O aneñ lau atac whiñ-nga, kwahic dec aô gato bapia tilu-nga têtñ mac. Bapia lu-lu bu sêpuc yom ñandô nañ akôc sa su, nañ dôñ yêc nem gauc ñapanñ, ma bu êngilí mac bu akôc gauc ñayham eñ. ² Aô tac whiñ bu mac akôc gauc tiyham pi yom nañ propet dabuñ sêhoc asê muñ su, ma pi yom nañ yac neñ Pômdau ma Ñgac Gêm Yac Si-nga gic atu ma kêtñ têtñ lau aposel bu sêndic dulu têtñ lau.

³ Gêtñ atu nañ aô bu wakêtñ puc mac pi, nañ bocdec bu. Gauc nem bu têtñ têtñ ñambu-nga lau oc sêmenñ nañ sêkôm gêtñ hoñ tôm ñac dau si atac whiñ, ma sêsu mac susu ma sêpu Anötö ndê lêtñ. ⁴ Ñac oc sêsôm, “Yisu sôm bu oc mbu menñ ma kôm gêtñ hoñ tiwakuc, a? Inñ mbo nde? Têtñ ndoc damañi sêmbac ndu ma menñ têtñ kwahic dec, nañ dalic bu gêtñ dañ tiwakuc dom, ma gêtñ hoñ yêc tôm têtñ ñamata-nga andô, têtñ ndoc nom ti gêtñ hoñ sêhoc asê ma kêsêlêtñ menñ.” ⁵ Lau nañ sêsôm yom kainñ dinañ, sêsêc Anötö ndê ñaclai, nañ sênyalê su, nañ

ahuc. Bu ñac sênyalê su bu wandêc dañ su Anötö sôm yom ña whansuñ ñambwa ma undambê hôc asê, ma inñ sôm bu bu lêtñ dau sa ndi poc dau-nga, e gameñ tibasô yêc bu ñasawa. ⁶ Ma tiñambu inñ kêtñ bu dau dinañ suñ e señ nom ti gêtñ hoñ su siñga. ⁷ Ma Anötö kêmatiñ yom tidônñ whiñ, bu ya oc neñ undambê ti nom kwahic dec-nga su, têtñ bêc nañ inñ oc êmatôc lau hoñ, ma señ lau sac su sêniñga.

⁸ O aneñ lau atac whiñ-nga. Anñhiñ siñ dom bu Pômdau gêtñc bêc tigenñ gitôm yala 1,000, ma yala 1,000 gitôm bêc tigenñ. ⁹ Lau ñatô sêlic bu Pômdau mbu menñ ñagahô dom, dec sêkôc gauc so ma sêsôm bu yom ñatô nañ inñ gic bata su, nañ inñ oc kôm ñandô sa ñagahô dom. Magoc mba. Inñ kôm ndê ñalôm dôñ tu mac-nga, ñahu bu inñ tec bu lau dañ sêniñga, magoc tac whiñ bu lau hoñ sênem si ñalôm kwi ma sêhu sac siñ. Tu dinañ-nga dec inñ mbu menñ ñagahô dom.

¹⁰ Magoc Pômdau ndê bêc mbu menñ-nga oc hôc asê ñapuc mbasi tôm lau kanñ si ndoc sêmenñ-nga. Undambê oc hê su ti ñakêcsia atu, ma ya oc neñ nom ti gêtñ hoñ nañ yêc nom ti umboñ ñapu, nañ su sêniñga. ¹¹ Akôc gauc ñapep. Gêtñ hoñ oc sêniñga ñalêtñ dinañ, ma bocdinañ dec mac gauc gêm bu lêtñ bocke solop gic waê yac lau dakêtñ whiñ-nga bu tanñkuc? Solop bu mac asa lêtñ dabuñ, ma akôm mêtê nañ Anötö tac whiñ eñ. ¹² Ahônñ Anötö ndê bêc ñambu-nga ti anñkuc lêtñ bocdinañ, ma akôm gêtñ hoñ tu bu bêc dau hôc asê ñagahô-nga.* Têtñ bêc dinañ ya oc neñ gêtñ undambê-nga ti gêtñ nom-nga hoñ su. ¹³ Magoc Pômdau gic bata nom ti undambê wakuc têtñ yac, nañ oc ti lau

* **3:12** Yêc ñabatiñ 9 Pita sôm bu Pômdau gic têtñ inñ ndê têtñ tu mbu menñ-nga bu kêtñ ñasawa têtñ lau bu sêkac si ñalôm kwi. Ma yêc Mat 24:14 Yisu sôm bu bêc ñambu-nga oc hôc asê dom e ñawaê ñayham nem nom ñagameñ hoñ ahuc. Pita gêm la lau dau bu sêsa lêtñ gitêñ eñ, tu bu lau sêlic ma sêkêtñ whiñ Yisu-nga. Yac dakôm bocdinañ, ma datenñ mbec ti dapuc gwelenñ ñawaê ñayham-nga dôñ, dec bêc ñambu-nga dau oc hôc asê ñagahô.

gitêṅ si gameṅ sêṃbo-ṅga. Kwahic dec yac taṅkwê bu dambo dinaṅ, ma dahôn bu gêṅ dau hóc asê.

¹⁴ Aneṅ lau atac whiṅ-ṅga, mac akêṅ batam gêṅ dau ambo, ma tu dinaṅ-ṅga dec akêṅ nem ṅalôm sambuc bu asa nem lêṅ hoṅ gitêṅ eṅ, e bêc ṅambu-ṅga hóc asê. Ma bocdinaṅ dec Pômdau oc tap giso daṅ sa yêc mac-ṅga dom. Inṅ oc lic bu mac nem lêṅ hoṅ ṅawasi, ma mac oc atôm bu ambo inṅ aṅgô-ṅga ti yom malô. ¹⁵ Aṅyalê bu Pômdau gic têku inṅ ndê têm mbu meṅ-ṅga ma kôc ndê ṅalôm dôṅ, tu bu kêṅ ṅasawa têṅ lau daêsam bu sênem dau kwi ma sêtap inṅ ndê mwasiṅ nem ṅac si-ṅga sa. Anötö kêṅ gauc ṅayham têṅ yac neṅ asidôwa atac whiṅ-ṅga Pol, dec inṅ to yom kaiṅ tigeṅ têṅ mac. ¹⁶ Yêc inṅ ndê bapia hoṅ inṅ to yom pi gêṅ hoṅ dindéc. Yom ṅatô naṅ inṅ to sip ndê bapia, naṅ ṅahu sip ṅalôm gi, ma lau gauc babalê naṅ sêkêṅ whiṅ gwalec, naṅ sêṅsônṅ Pol ndê yom ṅatô ma sêṅsônṅ Anötö ndê yom naṅ sêto yêc, naṅ ṅatô bocdinaṅ. Tu ṅac si lêṅ dinaṅ-ṅga dec ṅac oc sêniṅga.

¹⁷ O aneṅ lau atac whiṅ-ṅga naṅ asap Kilisi dôṅ ambo. Aô gakêṅ puc mac gwanaṅ su, ma bocdinaṅ dec ayob daôm ṅapep bu lau naṅ sêsôc Anötö ndê yom ṅapu dom, naṅ sêṅsônṅ mac, me sêkac mac su yêc Kilisi dom. ¹⁸ Asap yac neṅ Pômdau ma Ṅac Gêm Yac Si-ṅga Yisu Kilisi ndê mwasiṅ dôṅ, bu nem ṅandô daêsam yêc mac nem ṅalôm, ma mac nem gauc aṅyalê inṅ-ṅga êṅsôwec tiatu-tiatu ndi e ati gwalam akwa akêṅ whiṅ-ṅga. Datoc inṅ ndê waê sa kwahic dec ma tôm bêc sambob. Yomandô.

Jon ndê bapia ñamata-nga Yom whê bapia dindec sa-nga

Ngac nañ to bapia dindec, nañ whê dau sa yêc bapia dau ñalôm dom, magoc lau tiguauc daêsam sêsôm bu Jon, Yisu ndê aposel nañ to Jon ndê ñawaê ñayham, nañ to bapia dindec whiñ. Inñ to bapia dindec gic lau sêkêñ whiñ-nga hoñ ñawaê. Lau ñatô gauc gêm bu Jon to bapia dindec têtñ ndoc inñ ti ñamalac andô ma ndöc malac Epesas, ma bocdinañ inñ to bu lau gameñ Esia-nga sêsam muñ.

Jon kêtñ puc lau sêkêñ whiñ-nga pi kédôhônwaga tasan nañ sêsôm bu ñamalac si ñamlic ma gêtñ nom-nga hoñ tisac su. Bocdinañ sêsôm yom pi Anötö ndê Atu (Mesaya) bocdec bu, oc tôm dom bu inñ sip nom ma mbo tôm ñamalac. Ma sêsôm bu Yisu inñ ñamalac ñambwa, ma sêkêñ whiñ dom bu inñ Anötö ndê Atu me Anötö ñandô. Ñac sêtoc lau si gauc sa kêlêc ma sêsôm bu datap gauc sa, dec tôm bu dambo dawhiñ Anötö. Ma sêlic ñamalac si lêtñ gitôm gêtñ ñambwa, dec sêhêgo dau pi mêtê atac whiñ-nga dom, ma gauc gêm bu oc tôm bu lau sêkêñ whiñ-nga sêkôm mêtê sac ñapan.

Jon kêtñ puc inñ ndê lau bu sêsôc yom tasan kainñ dinañ ñapu dom, ma sêsap yom ñandô pi Yisu Kilisi ma mêtê atac whiñ-nga dônñ ñanğa.

Anötö ndê Atu meñ mbo nom ti ñamalac ñandô

¹⁻² Yac bu ahoc yom ñandô asê têtñ mac, pi Yisu nañ dasam bu 'Yom Tanli-nga.' Inñ yac neñ dambo tanli ñapan-nga ñahu, nañ mbo whiñ Damañ Anötö têtñ têtñ ñamata-nga andô, ma tiñambu hoc dau asê têtñ yac. Inñ meñ mbo nom whiñ yac, dec yac alic inñ pi tanônñ, amasec inñ ña

amañ, ma anğô inñ dau ndê yom. Ma bocdinañ dec yac bu apuc yom pi tanli ñahu dau dônñ bu yom ñandô. ³ Aêc! Yac ahoc yom asê têtñ mac, pi inñ nañ yac alic ti anğô su. Yac atac whiñ bu mac akôc yom dau sa, dec yac hoñ oc dapiñ dauñ dônñ ti dasap yom ñandô pi Yisu dônñ. Ma yom ñandô dau oc piñ yac hoñ dônñ danem damiñ Damañ Anötö lu inñ ndê Atu, Yisu Kilisi. ⁴ Yac ato yom dindec têtñ mac, ma akêtñ batan bu mac oc akôc sa, dec oc kôm yac hoñ datisambuc.

Tañsêlêtñ dambo Anötö ndê ñawê ñalôm

⁵ Ñawaê nañ Yisu dau gic dulu têtñ yac, nañ yac ahoc asê têtñ mac bocdec bu, Anötö inñ Ñawê Ñadau, ma mêtê ñasec-nga danñ yêc inñ-nga dom. ⁶ Bocdinañ yac bu dasôm bu dati Anötö ndê lau, tigenñ dasa lêtñ ñasec-nga, goc yac lau tasan, ma tanñkuc yom ñandô dom. ⁷ Magoc yac bu dasa neñ lêtñ dambo ñawê ñalôm gitôm Anötö dau mbo ñawê ñalôm, dec ñawê dau piñ yac dônñ dawhiñ dauñ, ma inñ ndê Atungac Yisu ndê dac oc êngwasinñ yac neñ sac hoñ su. ⁸ Yac bu dasôm bu yac neñ sac mbasi, dec oc tanñsau dauñ, ma yom ñandô yêc yac neñ ñalôm dom. ⁹ Magoc yac bu dapu dauñ ma dahoc neñ sac asê têtñ Anötö, dec dakêtñ whiñ bu inñ oc suc yac neñ sac kwi, ma êngwasinñ yac neñ ñalôm ñawasi sa tiyham. Bu Anötö kôm gêtñ gitêtñ eñ, ma dakêtñ whiñ bu gêtñ bocke nañ inñ kêmatiñ tidônñ bu kôm, nañ inñ oc kôm. ¹⁰ Yac bu dasôm bu yac neñ sac mbasi, nañ têtñ asê bu dalic Anötö ndê yom gitôm yom tasan, ma inñ ndê yom ñandô danñ yêc yac neñ ñalôm dom.

2

Yisu gêm yac awhañ têtñ Damañ

¹ O aneñ balêkoc, aô atac whiñ bu mac ahu mêtê sac siñ gacgenñ, ma tu dinañ-nga dec aô gato yom dindec têtñ mac. Tigenñ yac neñ danñ bu kôm

sac ma pu dau, goc yac neŋ ŋac nem yac awhaŋ-ŋga mbo bu nem yac sa. In ŋac gitêŋ Yisu Kilisi, ma in oc lhac ŋalhu ma nem yac awhaŋ têŋ Damaŋ. ² In kênŋ dau ti da ma mbac ndu ô yac, ma gêmlihi yac neŋ sac ŋatôp su. Magoc in kôm gêŋ dau tu yac taŋwasêŋ-ŋga dom, in gêmlihi lau nom-ŋga hoŋ si sac ŋatôp bocdinaŋ.

³ Yac bu daŋaŋ wambu in ndê yomsu, dec oc tôc asê bu taŋyalê in tidôŋ. ⁴ Asa naŋ sôm bu, "Aô kayalê in tidôŋ," tigenŋ daŋga wambu in ndê yomsu dom, naŋ kôm tasanŋ, ma yom ŋandô yêc in ndê ŋalôm daŋ dom. ⁵ Magoc asa naŋ kôc Anötö ndê yom sa ma daŋga wambu, naŋ Anötö ndê mêtê atac whiŋ-ŋga gêm ŋandô su yêc in ndê ŋalôm. Ma yac taŋyalê bu dati Anötö ndê lau ŋalêŋ bocdec. ⁶ Yac bu dasôm bu dati in ndê lau, naŋ goc dasa lêŋ gitêŋ tôm Kilisi dau maŋ.

Yisu ndê yomsu pi mêtê atac whiŋ-ŋga

⁷ Aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. Aô bu wapuc yomsu naŋ mac akôc su têŋ ndoc mac akêŋ whiŋ tiwakuc, naŋ dôŋ, magoc aô bu wato tôm yomsu wakuc dom. In yomsu akwa naŋ mac aŋgô têŋ ndoc lau sêhoc yom pi Yisu asê têŋ mac. ⁸ Magoc kwahic dec aô bu wato yomsu dau tiwakuc tiyham têŋ mac. Yisu ndê lêŋ hoŋ tôc yomsu ŋa-ŋandô asê, ma mac nem lêŋ wakuc kôm yomsu dau ŋandô sa bocdinaŋ. Bu têm ŋasec-ŋga kêpiŋ bu pacndê, ma ŋawê ŋandô dau po asê su.

⁹ Asa naŋ sôm bu in mbo ŋawê ŋalôm, tigenŋ atac whiŋ in ndê asidôwai dom, naŋ gacgeŋ mbo ŋasec ŋalôm. ¹⁰ Magoc asa naŋ tac whiŋ in ndê asidôwai, naŋ mbo ŋawê ŋalôm, ma tu dinaŋ-ŋga gêŋ daŋ oc kôm in peŋ dom. ¹¹ Aô wasôm tiyham, bu asa naŋ gêlic in

ndê asidôwai sac, naŋ mbo ŋasec ŋalôm. In kêsêlêŋ mbo ŋasec, ma ŋasec dau kôm in tandô tipec e in kêyalê gameŋ naŋ in kêsêlêŋ mbo, naŋ dom.

¹² O aneŋ balêkoc, aô gato yom dindec têŋ mac, ŋahu bu Anötö suc mac nem sac kwi su tu Yisu ndê ŋaê-ŋga. ¹³ Ma aô gato yom têŋ mac lau andô, bu mac aŋyalê in naŋ mbo têŋ têm ŋamata-ŋga ma mbo ŋapaŋ. Ma aô gato yom têŋ mac lau batac, bu mac aku Sadaŋ dulu su. O aneŋ balêkoc, mac aŋyalê Damaŋ tidôŋ su, dec aô gato yom têŋ mac. ¹⁴ Mac lau andô, mac aŋyalê in naŋ mbo têŋ têm ŋamata-ŋga, ma mbo ŋapaŋ, ma bocdinaŋ dec aô gato yom têŋ mac. Ma mac lau batac, mac alhac ŋaŋga ma daŋam wambu Anötö ndê yom naŋ tidôŋ yêc nem ŋalôm, ma mac aku Sadaŋ dulu su. Tu dinaŋ-ŋga dec aô gato yom dindec têŋ mac.

Dasap gêŋ nom-ŋga dôŋ dom

¹⁵ Asa naŋ tac whiŋ gêŋ nom-ŋga, naŋ Damaŋ Anötö ndê atac whiŋ yêc in ndê ŋalôm dom. Bocdinaŋ atac whiŋ nom ti gêŋ nom-ŋga dom. ¹⁶ ŋahu bu lau naŋ atac whiŋ gêŋ nom-ŋga kêlêc, naŋ sêsa lêŋ ŋalôm ŋagalac-ŋga, ŋac tagatu gêŋ, ma sêtoc dau sa tu ŋac si gêŋ nom-ŋga-ŋga. Mêtê kaiŋ dinaŋ in mêtê nom dindec-ŋga ŋambwa, naŋ ŋadaŋ meŋ akêŋ Damaŋ Anötö dom. Mba! ¹⁷ Ma nom dindec ti mêtê nom dindec-ŋga gic waê bu niŋga, tigenŋ asa naŋ sap Anötö ti in ndê lêŋ gitêŋ dôŋ, naŋ oc niŋga dom, in oc mbo tali ŋapaŋ.

*Kilisi ndê Nacyo**

¹⁸ O aneŋ balêkoc atac whiŋ-ŋga, têm kwahic dec-ŋga ti têm ŋambu-ŋga. Mac aŋgô su bu Kilisi ndê ŋacyo oc meŋ, ma kwahic dec Kilisi ndê ŋacyo daêsam sêhoc asê yac

* 2:17 Kilisi ndê nacyo - yêc Yom Grik sêto 'anti-kristos.' Yom dau danem kwi bu 'In naŋ bu kôc †Mesaya (Kilisi) ndê mala,' ma yom dau hêganôŋ lau tasanŋ naŋ sêŋsau lau bu ŋac Mesaya dau, ma sêsêc yom ŋandô pi Yisu ahuc. Jon to yom ŋatô pi ŋac yêc 1 Jon 4:1-6.

su. Ma bocdinaŋ dec taŋyalê bu têm ŋambu-ŋga dau dindec. ¹⁹ Lau dinaŋ muŋ-ŋga sêmbô sêwhiŋ yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga, magoc sêhu yac siŋ, dec taŋyalê bu ŋac yac neŋ lau solop dom. Ŋac bu yac neŋ lau solop, oc sêhu yac siŋ dom.

²⁰ Tigeŋ Yisu kêŋ Ŋalau Dabuŋ sip mac nem ŋalôm su, ma mac hoŋ aŋyalê su bu yom bocke iŋ yom ŋandô. ²¹ Aô gato bapia dindec têt mac tu wawhê yom ŋandô sa têt mac-ŋga dom. Mba! Mac aŋyalê yom ŋandô su, ma yom tasan daŋ meŋ akêŋ Yom Ŋandô Ŋadau Anötö dom. ²² Aô bu watôc ŋac tasan-nda asê têt mac. Asa naŋ sôm bu Yisu iŋ †Mesaya dom, naŋ Kilisi ndê ŋacyo, ma sêc yom ŋandô pi Damaŋ Anötö lu Atu ahuc. ²³ Bu asa naŋ sôm bu Yisu iŋ Anötö ndê Atu dom, naŋ ti Damba ndê gêt dom. Magoc asa naŋ kêŋ whiŋ bu Yisu iŋ Anötö Atu, naŋ ti Damba ndê gêt. ²⁴ Ayob daôm ŋapep bu yom ŋandô naŋ mac aŋgô têt ndoc mac akêŋ whiŋ tiwakuc, naŋ tidôŋ yêc nem ŋalôm ŋapaŋ. Yom dau bu yêc nem ŋalôm ŋapaŋ, dec yom dau piŋ mac dôŋ am damiŋ Atuŋgac ma piŋ mac dôŋ am damiŋ Damba whiŋ. ²⁵ Ma bocdinaŋ mac oc atap mwasin dandôc taŋli ŋapaŋ-ŋga sa, tôm iŋ gic bata têt yac su.

²⁶ Aô gato yom dindec bu wakêŋ puc mac pi lau naŋ bu sêŋsau mac. ²⁷ Aŋgô su naŋ! Ŋalau naŋ gêm gôliŋ lau tasan dinaŋ, iŋ Ŋalau Dabuŋ dom. Magoc Yisu kêŋ Ŋalau Dabuŋ têt mac su, ma iŋ Ŋalau Yom Ŋandô-ŋga. Ma iŋ mbo nem ŋalôm ŋapaŋ bu êndôhôn mac pi gêt hoŋ. Tu dinaŋ-ŋga mac apônda lau tu sêndôhôn mac-ŋga dom. Bocdinaŋ aŋkuc yom naŋ Ŋalau Dabuŋ kêŋ têt mac, ma asap Yisu dôŋ ŋapaŋ.

Anötö ndê Balêkoc

²⁸ Aneŋ balêkoc, aô wasôm têt mac bu asap Kilisi dôŋ. Ma bocdinaŋ têt ndoc iŋ mbu meŋ ma hoc dau asê, naŋ yac oc dalhac iŋ aŋgô-ŋga ti atac pa su ma mayan

dauŋ dom. ²⁹ Mac aŋyalê su bu iŋ ndê lêt hoŋ iŋ lêt gitêt eŋ, ma bocdinaŋ aŋyalê bu lau hoŋ naŋ sêsa lêt gitêt, naŋ Anötö kôm ŋac sêtiwakuc sêti iŋ ndê balêkoc su.

3

¹ Alic su naŋ. Damaŋ Anötö tac whiŋ yac ndu andô, dec sam yac bu iŋ ndê balêkoc. Ma yac dati iŋ ndê balêkoc su yomandô. Magoc lau nom dindec-ŋga sêŋyalê yac bu Anötö ndê balêkoc dom, ŋahu bu ŋac sêŋyalê iŋ dom bocdinaŋ. ² O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga, kwahic dec yac taŋyalê su bu dati Anötö ndê balêkoc, magoc ŋalêt bocke naŋ yac oc dambo têt têm ŋambu-ŋga, naŋ Anötö tôc asê têt yac su dom. Tigeŋ têt ndoc Yisu mbu meŋ, naŋ yac oc dalic iŋ ndê ŋawasi ti lêt naŋ iŋ dau mbo, ma taŋyalê bu yac oc dambo ŋalêt kain tigeŋ. ³ Ma lau hoŋ naŋ sêkêt bata gêt dinaŋ, naŋ sêmasaŋ dau si ŋalôm ŋawasi sa, ma sêsa lêt ŋawasi tôm iŋ dau.

⁴ Asa naŋ kôm sac, naŋ kêgili Anötö ndê yomsu. Bu sac ŋahu sip yac dakôm gêt naŋ so Anötö ndê yomsu. ⁵ Magoc mac aŋyalê bu Yisu sip meŋ bu kôc yac neŋ sac su. Ma iŋ dau ndê sac mbasi. ⁶ Bocdinaŋ asa naŋ sap Yisu dôŋ, naŋ hu mêtê sac siŋ ndic ŋawaê. Magoc asa naŋ kôm sac ŋapaŋ, naŋ ndê gauc sa pi Yisu dom, ma kêyalê iŋ dom.

⁷ Aneŋ balêkoc, ayob daôm bu ŋamalac daŋ êŋsau mac pi mêtê sac dom. Asa naŋ kôm mêtê ŋayham, naŋ ti ŋamalac gitêt kêkuc Yisu dau ndê lêt gitêt. ⁸ Magoc asa naŋ kôm sac, naŋ ti Sadaŋ ndê. Bu Sadaŋ dau kôm sac têt têm ŋamata-ŋga andô ma kôm ŋapaŋ e meŋ. Anötö ndê Atu sip nom meŋ naŋ ŋahu bocdec bu, tu bu seŋ Sadaŋ ndê gwelen su. ⁹ Ŋamalac bocke naŋ Anötö kôm iŋ tiwakuc, naŋ puc dômbwê mêtê sac. Ŋahu bu Anötö ndê yom yêc iŋ ndê ŋalôm gitôm gêt ŋawhê ŋayham. Yomandô! Gitôm dom bu iŋ sap mêtê sac dôŋ, ŋahu bu

Anötö kôm in tiwakuc su. ¹⁰ Tu dinaŋ-ŋga dec taŋyalê yêc awê lau bocke naŋ sêti Anötö ndê balêkoc, ma ŋac naŋ sêti Sadaŋ ndê. Lau naŋ sêsap lêŋ gitêŋ dôn dom, ma ŋac naŋ sêtec si asidôwai, naŋ sêti Anötö ndê balêkoc dom.

Mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga

¹¹ Yom atu naŋ sêhoc asê têŋ mac têŋ ndoc mac akêŋ whiŋ tiwakuc, naŋ bocdec bu, yac atac whiŋ neŋ asidôwai sêkêŋ whiŋ-ŋga dandic ŋawaê. ¹² Aŋkuc Kein dom, bu in kêkuc lêŋ atac whiŋ-ŋga dom. In Sadaŋ ndê atu, ma gic asi Abel ndu. Nahu bu in dau ndê lêŋ sac, ma in gêm lêmun Abel ndê lêŋ solop.

¹³ O asidôwai. Lau nom-ŋga bu sêtec mac, naŋ ahêgo daôm dom. ¹⁴ Yac taŋyalê bu dahu seŋ dambac ndu-ŋga siŋ, ma dambo seŋ dandöc taŋli-ŋga. Nahu bu yac atac whiŋ asidôwai. Lau naŋ atac whiŋ asidôwai dom, naŋ gacgeŋ sêmbo seŋ sêmbac ndu-ŋga. ¹⁵ Asa naŋ atac tec in ndê asidôwa, naŋ Anötö gêlic in gitôm ŋgac ndic ŋamalac ndu-ŋga. Ma mac aŋyalê su bu asa naŋ gic ŋamalac ndu, naŋ wêkaiŋ gameŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga dom.

¹⁶ Yac taŋyalê mêtê atac whiŋ-ŋga ŋahu bocdec bu. Yisu Kilisi dau mbac ndu tu yac-ŋga. Bocdinaŋ dakêŋ dauŋ sambuc tu danem asidôwai sa-ŋga e tôm dambac ndu tu ŋac-ŋga. ¹⁷ Asa naŋ gêlic asidôwa daŋ pônnda dau, ma ndê gêŋ yêc tu nem in sa-ŋga, magoc tawalô in ma gêm in sa dom, naŋ tôc asê bu Anötö ndê mêtê atac whiŋ-ŋga yêc in ndê ŋalôm dom. ¹⁸ O aneŋ balêkoc, yham dom bu dasôm bu yac atac whiŋ asidôwai ŋa yom ti whaŋsuŋ ŋambwa. Danem ŋac sa, goc tôc asê bu yac atac whiŋ ŋac yomandô.

Dalzac ti atac pa su yêc Anötö aŋgô-ŋga

¹⁹⁻²⁰ Bocdinaŋ, yac bu atac whiŋ neŋ asidôwai, goc taŋyalê tidôn bu

taŋkuc lêŋ yom ŋandô-ŋga. Magoc yac bu ŋalôm ŋawapac yêc Anötö aŋgô-ŋga tu mêtê ŋatô naŋ dakôm-ŋga, naŋ goc gauc nem yom bocdec bu. Anötö kêyalê yac neŋ ŋalôm ti gêŋ hoŋ, ma in ndê tawalô in gêŋ atu. Ma yom dau gitôm bu kôm yac ŋalôm pêŋ dôn. ²¹ O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga, yac bu ŋalôm lu-lu tu neŋ lêŋ-ŋga dom, dec oc tôm bu datigasuc Anötö ti atac pa su. ²² Ma taŋyalê bu gêŋ naŋ dateŋ, naŋ in oc kêŋ têŋ yac. Nahu bu yac dasôc in ndê yomsu ŋapu, ma dakôm mêtê naŋ in gêlic ŋayham. ²³ Ma in ndê yomsu dau bocdec bu. Dakêŋ whiŋ in ndê Atu Yisu Kilisi, ma atac whiŋ neŋ asidôwai tôm in gic atu yac. ²⁴ Lau hoŋ naŋ daŋga wambu Anötö ndê yomsu, naŋ sêmbo in ŋalôm, ma in mbo ŋac ŋalôm. Ma taŋyalê bu in mbo yac ŋalôm, tu Nalau Dabuŋ naŋ in kêŋ têŋ yac-ŋga.

4

Taŋsahê ŋalau hoŋ

¹ O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga, akêŋ whiŋ lau hoŋ naŋ sêsam dau bu Anötö ndê propet, naŋ dom. Mba! Ayob daôm ŋapep, bu propet tasan daêsam sêhoc asê su. Bocdinaŋ aŋsahê ŋac si yom, tu bu alic bu Anötö ndê Nalau gêm gôliŋ ŋac, me mba. ² Ma mac oc aŋyalê Anötö ndê Nalau ŋalêŋ bocdec. Asa naŋ sôm bu Yisu Kilisi meŋ ti ŋamalac ŋandô ma mbo nom, naŋ Anötö ndê Nalau gêm gôliŋ in. ³ Tigeŋ lau hoŋ naŋ sêsêc yom ŋandô pi Yisu ahuc, naŋ sêkôc Anötö ndê Nalau dom. Nalau naŋ gêm gôliŋ ŋac, naŋ Kilisi ndê ŋacyo ndê. Mac aŋgô su bu Kilisi ndê ŋacyo oc meŋ, ma in meŋ hêc asê nom su.

⁴ Aneŋ balêkoc, mac ati Anötö ndê, ma mac aku ŋac lau tasan dinaŋ dulu su. Nahu bu Anötö ndê Nalau naŋ mbo mac nem ŋalôm, naŋ hêc gêlêc Sadaŋ, naŋ mbo lau nom-ŋga si ŋalôm, naŋ su. ⁵ Lau tasan dinaŋ si ŋahu yêc nom, ma

sêsôm yom nom-nga nambwa. Ma lau nom-nga sêkôc nac si yom sa. ⁶ Magoc nac sêkôc yac mba yom sa dom, nahu bu nac sêti Anötö ndê lau dom. Yac ati Anötö ndê, ma lau hoŋ naŋ sênjalê Anötö, naŋ sêkôc yac mba yom sa. Nalêŋ dinaŋ dec yac tanjalê lau asa naŋ Anötö ndê Nalau Yom Nandô-nga gêm gôliŋ nac, ma lau asa naŋ Sadan ndê nalau yom tasan-nga gêm gôliŋ nac.

Mêtê atac whiŋ-nga nahu Anötö dau

⁷ O aneŋ lau atac whiŋ-nga, yac atac whiŋ neŋ asidôwai dandic nawaê, bu mêtê atac whiŋ-nga meŋ akêŋ Anötö dau. Lau hoŋ naŋ atac whiŋ asidôwai, naŋ Anötö kôm nac sêtiwakuc, ma nac sênjalê iŋ tidôŋ. ⁸ Asa naŋ tac whiŋ ndê asidôwai dom, naŋ kêyalê Anötö dom, bu Anötö iŋ mêtê atac whiŋ-nga nahu. ⁹ Ma iŋ tôc iŋ ndê mêtê atac whiŋ yac-nga yêc awê bocdec bu. Iŋ kêŋ iŋ ndê Atu tigeŋ sip nom meŋ, bu yac datap seŋ dandôc tanli-nga sa yêc iŋ. ¹⁰ Yac neŋ mêtê atac whiŋ Anötö-nga naŋ ti mêtê atac whiŋ-nga na-ŋahu andô dom. Tigeŋ Anötö ndê mêtê atac whiŋ yac-nga, naŋ mêtê atac whiŋ-nga na-ŋahu andô. Bu iŋ kêŋ ndê Atu sip nom meŋ, ma kêŋ dau ti da bu nemlhi yac neŋ sac natôp.

¹¹ O aneŋ lau atac whiŋ-nga, Anötö tac whiŋ yac ndu andô, ma bocdinaŋ yac atac whiŋ neŋ asidôwai dandic nawaê. ¹² Namalac daŋ gêlic Anötö su dom, tigeŋ yac bu atac whiŋ neŋ asidôwai nandô, dec Anötö mbo yac neŋ nalôm, ma iŋ ndê mêtê atac whiŋ-nga gêm nandô su yêc yac neŋ nalôm.

¹³ Yac tanjalê bu dambo iŋ nalôm ma iŋ mbo yac nalôm, tu Nalau Dabuŋ naŋ iŋ kêŋ têŋ yac-nga. ¹⁴ Damaŋ Anötö kêkiŋ ndê Atu sip nom meŋ bu nem lau nom-nga si. Yac alic su, dec ahoc asê têŋ lau bu yomandô. ¹⁵ Ma asa naŋ kêŋ whiŋ ma sôm asê bu Yisu iŋ Anötö

ndê Atu, naŋ mbo Anötö nalôm ma Anötö mbo iŋ nalôm. ¹⁶ Yac tanjalê ti dakêŋ whiŋ su, bu Anötö atac whiŋ yac ndu andô. Bu Anötö iŋ mêtê atac whiŋ-nga nahu, ma asa naŋ sap mêtê atac whiŋ-nga dôŋ, naŋ mbo Anötö nalôm, ma Anötö mbo iŋ nalôm. ¹⁷ Ma nalêŋ dau dinaŋ iŋ ndê mêtê atac whiŋ-nga gic dabiŋ dau yêc yac neŋ nalôm, ma yac dasa neŋ lêŋ gitôm iŋ ndê, tôm yac neŋ têm dambo nom-nga hoŋ. Tu dinaŋ-nga dec yac oc dalhac ti atac pa su têŋ bêc Anötö êmatôc yac-nga. ¹⁸ Têŋ ndoc Anötö ndê mêtê atac whiŋ-nga gic dabiŋ dau su yêc yac neŋ nalôm, naŋ yac datôc dauŋ tiyham dom. Magoc asa naŋ tôc dau tu Anötö ndê bêc matôc-nga, naŋ tôc asê bu Anötö ndê mêtê atac whiŋ-nga gic dabiŋ dau yêc iŋ ndê nalôm su dom.

¹⁹ Yac tanjuk mêtê atac whiŋ-nga, nahu bu Anötö atac whiŋ yac muŋ su. ²⁰ Asa naŋ sôm bu, “Aô atac whiŋ Anötö,” tigeŋ tec iŋ ndê asidôwa, naŋ kôm tasan. Nahu bu asa naŋ tec asidôwa naŋ iŋ gêlic su, naŋ gitôm dom bu tac whiŋ Anötö naŋ iŋ gêlic su dom. ²¹ Ma Anötö gic yomsu yac bocdec bu, “Asa naŋ atac whiŋ aô, naŋ atac whiŋ iŋ ndê asidôwai maŋ.”

5

Dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi, Anötö Atu

¹ Lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ bu Yisu iŋ Mesaya dau, naŋ Anötö kôm nac sêtiwakuc sêti iŋ ndê balêkoc. Ma asa naŋ tac whiŋ Damba, naŋ tac whiŋ lau naŋ sêti iŋ ndê balêkoc, naŋ sêwhiŋ. ² Ma yac datôc asê bu yac atac whiŋ Anötö ndê balêkoc nalêŋ bocdec bu, yac atac whiŋ Anötö dau, ma dasôc iŋ ndê yomsu napu. ³ Yomandô! Yac atac whiŋ Anötö nalêŋ bocdec bu, daŋaŋ wambu iŋ ndê yomsu. Ma iŋ ndê yomsu kêŋ wapac yac dom. ⁴ Lau hoŋ naŋ Anötö kôm nac sêtiwakuc, naŋ sêku naclai sac nom-nga dulu.

Ma gêñ nan ku ñaclai sac nom-nga dulu, nan yac neñ dakêñ whiñ. ⁵ Sen tigen yêc bu daku ñaclai sac nom-nga dulu, nan dakêñ whiñ bu Yisu in Anötö ndê Atu.

Gêñ nan sêpuc yom ñandô pi Yisu dôn

⁶ Yisu Kilisi sip nom meñ, ma bu ti dac whê in sa bu Anötö Atu. Bu ñambwa dom, magoc bu ma dac whiñ. Ma Ñalau Dabuñ, nan Ñalau Yom Ñandô-nga, nan puñ yom ñandô pi in dôn bocdinañ. ⁷ Boc-dinañ, gêñ tö sêwhê in sa, ⁸ nan Ñalau, bu, ma dac. Ma gêñ tö dinañ sêpuc dau dôn. ⁹ Yac dakôc yom nan lau sêhoc asê pi Yisu, nan sa, ma bocdinañ yom bocke nan meñ akêñ Anötö, nan dakôc sa en, bu Anötö ndê yom hóc gêlêc ñamalac si yom. Ma Anötö kên gêñ tö dinañ tu bu whê in ndê Atu sa têt yac. ¹⁰ Asa nan kên whiñ Anötö ndê Atu, nan kôc Anötö ndê yom pi in ndê Atu sa sip in ndê ñalôm. Magoc asa nan kên whiñ Anötö dom, nan tôc asê bu in gêlic Anötö ndê yom gitôm yom tasan. Ñahu bu in kên whiñ gêñ nan Anötö kên bu whê in ndê Atu sa, nan dom.

Mwasin dandöc tanli ñapan-nga

¹¹ Ma yom nan Anötö hoc asê têt yac nan bocdec bu. In kêmwasin yac ña mwasin dandöc tanli ñapan-nga, ma datap mwasin dau sa yêc in ndê Atu. ¹² Asa nan kên whiñ Anötö ndê Atu, nan tap sen ndöc tali-nga sa. Tigen asa nan kên whiñ in ndê Atu dom, nan tap sen ndöc tali-nga sa dom.

¹³ Mac lau nan akêñ whiñ Anötö ndê Atu. Aö gato yom dindec, ñahu bu aö atac whiñ bu mac anyalê tidôn bu mac atap mwasin andöc tamli-nga sa su. ¹⁴ Bocdinañ têt ndoc nan

yac bu daten mbec têt Anötö, nan daten ti atac pa su. Ma yac bu daten gêñ nan gi tap in ndê atac whiñ sa, nan yac tanjalê bu in oc ngô yac neñ mbec. ¹⁵ Ma yac bu tanjalê bu in kên danğa yac neñ mbec su, goc tanjalê bu gêñ nan daten, nan in oc kôm ñandô sa.

Dateñ mbec pi lau nan sêkôm sac

¹⁶⁻¹⁷ Mac bu alic nem asidôwa dan kôm sac, goc aten mbec têt Anötö bu nem in kwi e in mbu meñ mbo sen dandöc tanli-nga tiyham. Mêtê hon nan so Anötö ndê lêt, nan mêtê sac, ma in gêlic bu gêñ ñambwa dom. Magoc sac hon gic waê lambwam dom. Aten mbec tu lau nan sêkôm sac kain dinañ-nga. Mêtê sac dan yêc, nan gic waê lambwam solop.* Aten mbec tu lau nan sêkôm sac kain dinañ-nga dom, bu oc nem ñac sa dom.

Yom ñambu-nga

¹⁸ Tanjalê bu lau hon nan Anötö kôm ñac sêtiwakuc su, nan sêhu mêtê sac sin. Anötö ndê Atu yob ñac ñapep ma Sadañ gitôm dom bu êmasec ñac. ¹⁹ Ma yac tanjalê bu yac dati Anötö ndê balêkoc su, magoc lau hon nan sêkên whiñ dom, nan sêmbo Sadañ ndê gôlin ñapu. ²⁰ Ma yac tanjalê bu Anötö ndê Atu sip nom meñ ma whê yac neñ gauc sa bu tanjalê Anötö Yom Ñandô Ñadau. Ma yac dambo in ñalôm, ma dambo in ndê Atu, Yisu Kilisi ndê ñalôm bocdinañ. In dau Anötö ñandô, ma ti yac neñ dandöc tanli ñahu.

²¹ Aneñ balêkoc, ayob daôm ñapep bu anem akiñ anötöi gwam dom.

* **5:16-17** Lau ti gauc mêtê-nga gauc gêm bu Jon ndê yom pi sac nan gic waê lambwam solop, nan ñahu bocdec bu. Lau nan sêkôm mêtê sac ñapan ma sêlic bu gêñ ñambwa, nan gitôm sêpuc dômbwê Anötö ti in ndê yom, ma sêpu Yisu ndê mbac ndu tu ñac si sac-nga (Hib 6:4-6; 10:29-31). Tu ñac si sac dinañ-nga dec ñac sic waê bu sêsip lambwam sêndi. Ñac si ñalôm ñadandi sa su, ma yac bu dateñ mbec tu ñac-nga, dec oc nem ñac sa dom. Alic yom nan Yisu sôm pi sac nan Anötö oc suc kwi dom (Mat 12:31; ma Mak 3:29).

Jon ndê bapia tilu-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Lau tigauc daêsam sêsôm bu Jon, nañ Yisu ndê aposel dan, nañ to bapia dindéc, magoc in sam dau bu 'ngac bata' dan, ma to dau ndê ñaê dom. In to bapia dindéc têt awê dan ti ndê balêkoc (1, 4-5), ma yêc bapia dau ñambu-nga, Jon kêt acsalô têt awê dau akêt in dôwawê dan ndê balêkoc (13). Lau daêsam gauc gêm bu yom pi awê lu dinañ hêganôn gôlôwac dabun ton lu, ma yom pi inlu si balêkoc, nañ hêganôn lau sêkêt whin-nga nañ sêmbo gôlôwac dau ñalôm.

Jon to bapia dindéc tu puc ñac dôñ bu sêsap yom ñandô ma mêtê atac whin-nga dôñ. In kêt puc ñac pi lau nañ sêndôhôn yom tasan, nañ sêsêc yom ñandô pi Yisu ahuc, ma sêsôm bu Yisu in Anötö ndê Atu dom. Jon sôm têt lau sêkêt whin-nga bu sêmbo ahê lau kain dinañ hon.

Jon gêm mbec lau

¹ Aô ngac bata dec, gato yom têt am awê nañ Anötö kêyalin am sa su, ma têt am nem balêkoc. Yac hon dasap yom ñandô dôñ, ma tu dinañ-nga aô tac whin mac kêtêc. Aô tanwasên dom, lau hon nañ sênjalê yom ñandô, nañ atac whin mac sêwhin. ² Nahu bu yom ñandô yêc yac neñ ñalôm, ma oc yêc yac ñalôm ñapan. ³ Damañ Anötö lu in ndê Atu Yisu Kilisi si mwasin ti tawalô ma yom malô whin yac lau nañ dasap yom ñandô ti mêtê atac whin-nga dôñ.

Yom ñandô ma mêtê atac whin-nga

⁴ Aô gatap mac nem balêkoc ñatô sa, ma aô galic bu ñac sêsa lêt

yom ñandô-nga sênkuc yomsu nañ Damañ Anötö kêt têt yac. Tu dinañ-nga aô atac ñayham atu. ⁵ O awê ñayham, kwahic dec aô bu wateñ mac bu asap yomsu dau dôñ ñapan. Yac hon dakôc yomsu dau sa, têt ndoc yac dakêt whin tiwakuc. Ma bocdinañ dec aô gato têt yomsu wakuc dom. Ma yomsu dau bocdec bu, yac atac whin neñ asidôwai dandic ñawaê. ⁶ Ma mêtê atac whin-nga nahu bocdec bu, yac dasa neñ lêt ti danañ wambu Anötö ndê yomsu. Yomsu dau mac ango têt ndoc mac akêt whin tiwakuc, ma yêc bocdec bu, asa nem lêt ti asap mêtê atac whin-nga dôñ.

⁷ Lau tasan daêsam sêmbo nom, nañ sêsôm bu Anötö ndê Mesaya meñ mbo nom ti ñamalac ñandô dom, ma bocdinañ sêsêc yom ñandô pi Yisu ahuc. Asa nañ sôm yom dinañ, in tasan dinda ma Kilisi ndê ñacyo. ⁸ Bocdinañ ayob daôm ñapep bu sênsau mac e aso ñandô ñayham nañ mac am gwelen atu bu atap sa-nga, nañ dom. Alhac ñanga, tu bu atap ñandô dau sa. ⁹ Bu asa nañ kêtôhôn yom nañ so yom ñandô pi Yisu Kilisi, nañ meñ akêt Anötö ndê dom. Magoc asa nañ sap yom ñandô pi Yisu dôñ ñapan, nañ ti Damba ndê, ma ti Atu ndê gêt whin. ¹⁰ Asa nañ bu têt mac meñ, magoc êndôhôn yom ñandô pi Yisu dom, nañ akôc in sa pi nem andu dom, ma akam in dom. ¹¹ Bu asa nañ kôc ñamalac kain dinañ sa, nañ wêkain in ndê gwelen sac dinañ whin.

Yom ñambu-nga

¹² Yom daêsam yêc bu wakêt têt mac, tigen aô bu wato sip bapia dindéc dom. Aô gakêt batan bu wandic mac kêtê, goc danem yom-galôm anôn andô pitigen. Ma bocdinañ yac oc datisambuc. ¹³ Am dôwamwê nañ Anötö kêyalin sa yêc gameñ dindéc, nañ ndê balêkoc sêkôm acsalô ñayham têt mac.

Jon ndê bapia titö-nga Yom whê bapia dindec sa-nga

Namalac nan to bapia dindec, nan sam dau bu 'ngac bata' dan, tòm namalac nan to 2 Jon. In to bapia dindec têt ngac kên whin-nga dan ñaê Gaius.

Jon kêkin lau ahen-nga ñatô sêsa si bu sêkôm gwelen sêwhin lau sêkên whin-nga ton dan yêc gameñ Esia-nga. Magoc ngac dan ñaê Diotrepe kên kisa Jon ndê lau, ma kêmasuc lau nan sêkôc lau dau sa, nan su yêc gôlôwac dabuñ dinañ. Jon to bapia dindec tu puc Gaius dôn ma kêpin in bu in puc lau ahen-nga dau dôn.

Jon to yom têt in ndê silip Gaius

¹ Aô ngac bata dec, gato yom dindec têt Gaius, aneñ silip. Hêclu dasap yom ñandô dôn, ma tu dinañ-nga dec aô atac whin am kêlêc. ² Aneñ ngac atac whin-nga, aô gateñ mbec têt Anötö bu yob am bu mbo ñayham eñ, ma bu nem mbec am nem gwelen hon, tòm in yob am gatôm ñapep. ³ Asidôwai ñatô sêhóc asê aô, ma sêsôm asê bu am sa nem lêt kêkuc yom ñandô ñapan, ma gêt hon nan am kôm, nan puc yom ñandô dôn. Ñac si yom dinañ kôm aô tac ñayham atu. ⁴ Têt ndoc aô ganğô ñawaê bu aneñ balêkoc ñatô sêñsêlên ti sêsap yom ñandô dôn, goc aô atac ñayham kêlêc.

Jon kêpin Gaius ndê mêtê nem lau sa-nga

⁵ O aneñ ngac atac whin-nga, am gêm asidôwai nan sem gwelen ñawaê ñayham-nga, nan sa ñalên ñayham eñ. Am kêyalê lau dau muñ su dom, magoc têt ndoc ñac sic am kêsi, nan am yob ñac ñapep. ⁶ Ñac sic miñ têt gôlôwac dabuñ yêc

gameñ dindec, pi am nem mêtê atac whin-nga. Ñayham kêlêc bu am toc lau kain dinañ sa gitôm Anötö ndê lau akin, ma gêm ñac sa ña gêt tu puc ñac dôn têt ndoc sêñsêlên-nga. ⁷ Lau dau sêsa tu Yisu ndê ñaê-nga bu sênem mêtê, ma ñac takwê lau sambuc bu sênem ñac sa dom. ⁸ Ma tu dinañ-nga yac lau dakên whin-nga danem lau mêtê-nga kain dinañ sa dandic ñawaê. Dakôm bocdinañ dec tòm yac dakôm gwelen yom ñandô-nga dawhin ñac.

Diotrepe ndê mêtê sac

⁹ Aô gato yom pi lau ahen-nga dinañ têt am nem gôlôwac dabuñ su, tigeñ Diotrepe, ngac nan toc dau sa bu ngac ñamata-nga, nan kôc aneñ yom sa dom. ¹⁰ Bocdinañ aô bu watên mac waloc, goc wasôm in ndê mêtê sac asê yêc lau sêkên whin-nga hon anğô-nga. In kêgôlin yom sac pi yac, ma tec bu kôc asidôwai sa. Ma lau nan atac whin bu sêkôc asidôwai sa, nan in kalhac ñac ahuc, ma kêmasuc ñac su yêc gôlôwac dabuñ.

Anötö ndê lau sêkôm mêtê ñayham

¹¹ O aneñ ngac atac whin-nga, kôm mêtê ñayham eñ, ma êmkuc lau nan sêkôm mêtê sac, nan dom. Asa nan kôm mêtê ñayham, nan meñ akên Anötö ndê, magoc asa nan kôm mêtê sac, nan kêyalê Anötö dom. ¹² Lau hon sêsôm yom ñayham pi Dimitrias, ma in ndê mêtê gitên têt asê bu in kêkuc yom ñandô. Ma yac bocdinañ bu apuc in dôn têt am bu ngac ñayham, ma am kêyalê bu yac mba yom in yom ñandô.

Yom ñambu-nga

¹³ Aneñ yom daêsam yêc bu wakên têt am, tigeñ aô gatec bu wato têt am. ¹⁴ Aô gakên batan bu ñasawa sauñ aô oc walic am, ma hêclu dasôm yom anğon pitigeñ. ¹⁵ Yom malô whin am. Am nem asidôwai nan sêmbo dec, nan

sêkôm acsalô ñayham têt am. Ma ñac sêndac am bu sam yac mba asidôwai ñaṅ sêmbo dinaṅ, ñaṅ si ñaê, ma kôm acsalô têt ñac bocdi-ñaṅ.

Jud ndê bapia Yom whê Jud ndê bapia sa-nga

Jud sam dau bu 'Jems asi.' Lau daésam gauc gêm bu Jems dau in Yisu asi (Mat 13:55; Mak 6:3), nan ti lau sêkên whin-nga Jerusalem-nga si ngagôlôn (Apo 15:13; Gal 1:19). Jud to bapia dindéc têt lau sêkên whin-nga, magoc gamej ti malac bocke nan nac sêmbo, nan in têt asê yêc bapia dindéc dom.

In to bapia dindéc tu bu kêt puc lau sêkên whin-nga pi kêdôhônwaga tasan nan sênsôn yom pi Anötö ndê mwasin, ma sêndôhôn lau bu gitôm bu sêkôm mêtê sac daésam, ma Anötö oc suc kwi. In bu puc lau sêkên whin-nga dôn bu sêlhac nanga ma sêkôc yom tasan dinan sa dom.

Jud ndê yom namata-nga

¹ Aô Jud, Yisu Kilisi ndê ngac akin ma Jems asi. Aô gato bapia dindéc têt mac lau nan Daman Anötö tac whin mac ndu andô, ma kêgalêm mac sa ati in ndê, ma pin mac dôn am damin Yisu Kilisi tu yob mac-nga. ² Anötö ndê tawalô, ti yom malô ma in ndê atac whin nem mac hon ahuc ênlêc.

Jud kêt puc nac pi lau nan sêndôhôn mêtê tasan

³ O anen lau nayham, anen nalôm kac aô bu wato yom têt mac pi Anötö ndê lêt nem yac si-nga, nan tap yac sa su. Magoc kwahic dec aô galic bu nawapac dan hôt asê, ma tu dinan-nga dec gato yom dindéc hêganôn nawapac dau. Aô bu wapuc mac dôn bu alhac nanga ma asap Anötö ndê yom nandô dakên

whin-nga dôn. In kêt yom dau têt in ndê lau dabun bu sêyob napep. ⁴ Nawapac dau hêganôn lau sac natô nan sêtec Anötö ndê lêt, nan sêsôc mac nem gôlôwac dabun nalôm sêmen sêsin sêmbo, ma sêndôhôn mêtê tasan. Nac sêsôm gitôm bu dakôm mêtê sac napan, ma Anötö oc suc kwi. Bocdinan sênsôn yom pi Anötö ndê tawalô, ma sêsêc yac nen Naud tigen, Pômdau Yisu Kilisi ahuc. Lau kain dinan, nac Anötö ndê lau dom, ma mun-nga in ndê propet sêto yom pi ngagêyô nan in oc kêt têt nac.

Nagêyô nan Anötö kêt têt lau sac

⁵ Yom pi ngagêyô dinan mac anyalê su, tigen aô wasôm tiyham bu mac gauc nem napep. Mun-nga Pômdau kêgaho lau Israel-nga su yêc gamej Isip-nga. Magoc tinambu nac si lau natô sêkên whin in dom ma sêli dau sa têt in, dec in sen nac su. ⁶ Ma gauc nem anela nan danja wambu Anötö dom, ma sêhu gamej nan Anötö kêt tu nac-nga yêc undambê, nan sin. Bocdinan in sô nac dôn na sen nanga bu sêmbo gamej nasec-nga napan, e sêtap matôt sa têt bêt atu nan oc men sa tinambu. ⁷ Ma gauc nem lau nan mun-nga sêndôc malac Sodom ti Gomora ma malac natô nan sêyêc malac lu dinan namakê. Nac sêkôm mêtê nalôm ngalac-nga ma mêtê mockain-nga tidau-tidau, ma tu dinan-nga Anötö sen nac su. Gêt dinan ti dôhôn ma kêt puc yac pi ngagêyô nan lau sac oc sêtap sa yêc ya nan sa napan.

⁸ Ma lau tasan nan sêmbo mac nem gôlôwac dabun nalôm, nan sêsa lêt sac-nga gitôm lau namata-nga dinan. Lêt sêkôm sac-nga kalhac nac si gauc napan, ma nac si mêtê sac kôm nac nadômbwi sa yêc Anötö angô-nga. Sêtoc dau sa ma sêsôc Anötö ma lau bata napa dom,

* **1:8** Lau ti nawasi - yêc ndê bapia, Jud to yom tigen nan 'nawasi.' Lau natô gauc gêm bu yom dau hêganôn anela, magoc lau natô gauc gêm bu yom dau hêganôn lau sêkên whin-nga, me lau sêkên whin-nga si lau bata. Pita to yom kain tigen yêc 2 Pit 2:10.

ma sêsôm yom sac bu sêngwinin Anötö ndê lau ti ñawasi.* 9 Magoc gauc nem Anötö ndê aņela ñamata-ņga Maikel. Têņ ndoc inļu Sadan sêseņ dau pi Moses ndê ñamlan, nan in yob dau ndê whasuņ bu sôm yom sac pi Sadan dom. Magoc in sôm yom têt in bocdec bu, "Pômdau dau goc sôm am."†

Lau tasan si mêtê

10 Magoc lau tasan nan sêmbo sêwhin mac, nan sêsôm yom sac-sac pi gêt dabuņ nan sênyalê dom. Tigeņ mêtê sac nom-ņga, nan tidôn ñac su, nan sêņkuc gitôm bôc gapuņ nan gauc mbasi. Ma tu mêtê sac dinan-ņga dec ñac oc sêninga.

11 Oyaê! Lau dinan oc sêtisac. Ñac sêņkuc Kein ndê lêt. Ma ñac sêkôm gêt tu sêkôc awa-ņga ñambwa, ma bocdinan sêņkuc Balam ndê giso. Ma ñac sêli dau sa têt Anötö ti in ndê lau bata, ma bocdinan ñac oc sêninga gitôm Kora.

12 Têt ndoc mac lau akêt whin-ņga akac sa bu aneņ gêt ma ateņ mbec, nan ñagahô lau sac dinan sêsôc sêmeņ ma seņ gêt sêwhin mac. Magoc ñac maya dau tu ñac si mêtê sac-ņga dom, ma bocdinan ñac sêkôm gôlôwac dabuņ si ñaê ñayham tisac. Ñac sêmwasin dau ma gauc gêm lau ñatô dom. Ñac lau sêhôn-sêhôn ñambwa sêtôm yawalec nan puc pi meņ ma mbu soc su ginğa. Ma ñac sêtôm a nan gêm ñandô tôm ñandoc dom dec lau sêlêt su, ma bocdinan a dau gitôm a nan mbac tidim lu. 13 Ñac si lêt gitôm gwêc ñadinda, ma ñac si mêtê mayan-ņga gitôm ñapwic nan gwêc ñampon dau hu pi baö. Magoc ñac maya dau dom. Ma ñac sêtôm tata nan sêlhac si mala solop dom, ma bocdinan Anötö kêtalin ñac si

mala sa yêc gameņ ñasec-ņga bu ñac sêmbo ñapan.

14 Ñgac ñamata-ņga Adam ndê apangac ti-7-ņga nan sêsam bu Inok,‡ nan hoc yom asê muņ su pi lau sac dinan bocdec bu, "Alic su nan. Pômdau oc meņ whin in ndê aņela dabuņ tausen ma tausen. 15 In oc êņsahê lau hoņ pi ñac si mêtê, ma lau hoņ nan sêtec Anötö ndê lêt, nan in oc kêt ñagêtô atu têt ñac tu ñac si mêtê sac-ņga, ma tu yom sac nan sêsôm pi in-ņga."

16 Lau tasan dinan êlêmê sêtucdin tu gêt hoņ-ņga, ma sêpu lau ñatô. Ma sêkôm mêtê sac tidau-tidau gitôm ñac dau si atac whin. Sêsôm yom sêtoc dau sa-ņga, ma sêmbac-sêmbac yom lau bu sêkêt gêt têt ñac.

Jud to yom puc ñac dôn-ņga

17 O aneņ lau, gauc nem yom nan Pômdau Yisu Kilisi ndê lau †aposel sêhoc asê gwanan su. 18 Ñac sêsôm têt mac bocdec bu, "Têt têm ñambu-ņga, lau oc sêtisa, nan sêtan b ôlê lau sêkêt whin-ņga, ma sêkôm mêtê sac sêņkuc ñac dau si ñalôm nan tec Anötö ndê lêt." 19 Yom dau hêganôn lau dinan, nan sêwhê mac n em gôlôwac dabuņ kôc, ma sêņkuc mêtê nom-ņga ñapan sêtôm lau gauc mbasi-ņga. Bu Ñalau Dabuņ mbo ñac si ñalôm dom.

20 Tigeņ mac lau ñayham. Akôm bocdinan dom. Asap yom dabuņ dakêt whin-ņga dôn, bu puc mac dôn ma alhac ñanğa. Ma ateņ mbec ña Ñalau Dabuņ ndê ñaclai. 21 Ambo ti Anötö ndê mêtê atac whin-ņga nem mac ahuc, ma akêt Batam Pômdau Yisu Kilisi ndê tawalô nan yac oc datap sa têt ndoc in kôc yac sa dandôc tanli ñapan yêc undambê.

22 Tamwalô lau nan atac lu-lu, ma anem ñac sa. 23 Mac nem lau ñatô sêsip mêtê sac ñalôm su, dec sic waê

† 1:9 Yom nan Maikel sôm têt Sadan nan sêto yêc Sek 3:2. Tigeņ yom pi Moses dinan yêc Yom Lênsêm Akwa dom, magoc yêc lau Israel-ņga si buku akwa dan. ‡ 1:14 Inok ndê min sêto yêc Gen 5:18-24. Yom nan in sôm nan sêto yêc Yom Lênsêm Akwa dom, magoc yêc lau Israel-ņga si bapia akwa dan.

bu sêsip ya lambwam-nga sêndi. Akôm bu anem ñac si ñalôm kwi, dec oc nditôm mac aṅgaho ñac su yêc ya dau. Tamwalô lau naṅ sêkôm sac ma akôm bu anem ñac sa, magoc atôc ñac si sac ma ayob daôm ñapep bu sac dau kôm mac apeṅ dom.

Jud gic bata in ndê yom

²⁴⁻²⁵ Tu yac neṅ Pômdau Yisu Kilisi-nga, tampiṅ yac neṅ Anötö ñandô tigeṅ naṅ gêm yac si. In gitôm bu yob mac ma nem mac sa bu apeṅ dom. In kêgwasiṅ mac nem sac hoṅ su, dec mac atôm bu alhac aṅôm sawa ma atac ṅayham atu yêc in aṅgô-nga ti in ndê ṅawasi atu. Dapo in ndê waê sa, bu in ndê ṅawasi ti ñaclai ma ṅaṅga atu andô. Ma in mbo bocdinaṅ têtêm ṅamata-nga, kwahic dec, ma oc mbo ṅapaṅ. Yomandô.

Revelesen (Gêñ nan̄ Yisu hoc asê tên̄ Jon) Yom whê bapia dindec sa-nga

Lau tigauc sêsôm bu Jon, nan̄ to bapia dindec (1:1-2, 4), nan̄ in̄ ngac tigen̄ nan̄ to Jon ndê ñawaê ñayham ma Jon ndê bapia tö. Têñ ndoc in̄ to bapia dindec, nan̄ lau sêkên̄ whiñ-nga sêtap kisa atu ti ñawapac daêsam sa. Nacyo sêkên̄ Jon dau ndöc nduc Patmos tu in̄ ndê gwelen̄ ñawaê ñayham-nga. Jon to bapia dindec, tu bu puc lau sêkên̄ whiñ-nga dôñ bu sêlhac ñanga ma sêhu si sêkên̄ whiñ siñ dom.

Gêñ daêsam nan̄ Jon to sip bapia dindec, nan̄ in̄ sôm bu Nalau Dabun̄ kôm in̄ ndê gatu kaiñ dañ sa, ma Anötö hoc asê tên̄ in̄ gitôm gêñ ñagatu. Mac oc alic bu Jon to namba 7 ma namba 12 tidim daêsam yêc bapia dindec ñalôm. Lau Israel-nga sêlic namba 12 bu gêñ atu, ma hêganôn̄ lau Israel-nga si toñ 12. Ma namba 7 hêganôn̄ gêñ nan̄ ñayham sambuc, ma ñac sêsôm bu Anötö ndê namba.

Yom daêsam hêganôn̄ gêñ nan̄ oc men̄ sa tên̄ têt nambu-nga. Sadañ oc kôm gwelen̄ ñanga bu êntôm lau nom-nga, magoc tiñambu Anötö oc êngwiniñ in̄ ti lau hoñ nan̄ sêñkuc in̄, ma señ ñac su. Ma lau sêkên̄ whiñ-nga nan̄ sêlhac ñanga ma sêhu si sêkên̄ whiñ siñ dom, nan̄ oc sêtap mwasiñ atu sa, ma Anötö oc kôc ñac sa sêndöc malac Jerusalem wakuc.

Yom ñamata-nga

¹ Yom dindec ñahu Yisu Kilisi, nan̄ hoc asê tên̄ Jon. Yom dau hêganôn̄ gêñ hoñ nan̄ kêpiñ bu hóc asê. Anötö kêñ yom dau tên̄ Yisu Kilisi bu têt asê tên̄ lau nan̄ sem akiñ in̄. Ma Yisu kêkiñ in̄ ndê añela dañ bu hoc

yom dau asê tên̄ in̄ ndê ngac akiñ Jon. ² Ma Jon to yom dindec pi gêñ hoñ nan̄ in̄ gêlic, ma puc yom dau dôñ bu yom ñandô nan̄ men̄ akên̄ Anötö lu Yisu Kilisi dau.

³ Yom nan̄ yêc bapia dindec, nan̄ bu têt gêñ nan̄ oc hóc asê tên̄ têt nambu-nga, nan̄ asê, gitôm yom nan̄ propet akwa-kwa sêhoc asê mun̄ su. Ma ndoc men̄ kêpiñ bu gêñ hoñ dau ñandô sa. Bocdinañ lau nan̄ sêsam yom dindec asê, ma lau nan̄ sêñgô ma sêkôc sa tidôn̄ sip ñac si ñalôm, nan̄ hoñ oc sêtap Anötö ndê mwasiñ sa.

Jon kêkiñ yom tên̄ gôlôwac dabun̄ toñ 7

⁴ Aö Jon, gato yom dindec tên̄ Kilisi ndê gôlôwac dabun̄ toñ 7 nan̄ sêmbo gameñ Esia-nga. Mwasin̄ ti atac malô tên̄ mac akên̄ Damañ Anötö nan̄ mbo tên̄ ñamata-nga, kwahic dec mbo, ma oc men̄ tiñambu-nga, ma akên̄ ñalau 7 nan̄ sêlhac in̄ ndê pôn̄ kiñ-nga ña-ndö-nga, ⁵ ma akên̄ Yisu Kilisi. Yisu in̄ ngac ñamata-nga bu tisa akên̄ lau batê-nga, ma in̄ gêm gôliñ kiñ nom-nga hoñ. In̄ kalhac ñanga bu hoc yom ñandô asê pi Anötö. Ma in̄ tac whiñ yac, dec kêc ndê dac siñ bu ênggapwêc yac su yêc yac neñ sac. ⁶ Ma in̄ kôc yac sa datôm lau toñ tigen̄ nan̄ dambo in̄ ndê ñgôliñ ñapu, ma datôm lau dabun̄-siga bu danem akiñ in̄ ndê Damba Anötö. In̄ ñaclai ti ñawasi ñadau, dec dahoc in̄ ndê waê asê têt bêt hoñ. Yomandô! ⁷ Alic su nan̄. In̄ oc sip whiñ dao men̄, ma lau hoñ oc sêlic in̄. Aêc, ma lau nan̄ sic in̄ ndu, nan̄ oc sêlic in̄ sêwhiñ. Lau nom-nga hoñ oc sêtap atu tu in̄-nga. Yomandô andô!

⁸ Pômdau Anötö sôm, “Aö Nacalai Nadau. Têñ ñamata-nga aö gambo, kwahic dec aö gambo, ma aö oc wambu wameñ tiyham. Aêc, aö gac hu gêñ hoñ, ma wandic dabiñ gêñ hoñ.”

Yisu hoc dau asê tên̄ Jon

⁹ Aö Jon, mac nem asidôwa gato yom dindéc. Yac dati Yisu ndê lau, ma dambo in ndê gôlinj napu. Tu dinañ-nga lau sêkênj kisa yac, magoc tamasañ dauñ bu dalhac ñaŋga. Muñ-nga lau sêmasuc aö ma sêkênj aö gandöc nduc nañ sêsam bu Patmos. Nahu bu aö galhac ñaŋga ma gapuc Anötö ndê yom dôñ, ma gahoc yom ñandô asê pi Yisu. ¹⁰ Aö gandöc Patmos, ma têtj lau sêkênj whiñ-nga si bêc sênem akiñ Pômdau-nga dañ, Nalau Dabuñ kôm aö gatuj kainj dañ sa. Ma aö gañgô awha atu dañ gitôm dahuc tañ yêc aö ñambu-nga. ¹¹ Ma awha dau sôm, “Gên nañ am oc lic, nañ to sip bapia, ma êmkiñ têtj gôlôwac dabuñ toñ 7 nañ sêndöc malac 7, nañ Epesas, Smena, Pegamam, Tayatira, Sadis, Piladelpia ma Laodisia.”

¹² Aö gañgô yom dau, goc gakac dauñ kwi bu walic bu asa sôm yom dau. Ma aö galic yakaiñ 7 nañ sêmasañ ña gol. ¹³ Ma yêc yakaiñ 7 dau ñalhu aö galic ñgac dañ gitôm Ñamalac ndê Atu. Inj sôc ñakwê baliñ nañ sip têtj inj gahi, ma kic po nañ ñawasi gitôm gol kêgihi inj ñabapo. ¹⁴ Inj kêclauñ sêp sambuc, ma inj tandô ñawê gitôm ya. ¹⁵ Inj gahiapa ñawasi gitôm ain yanjan ñaê brons nañ sêpec sa ya ma ñamsic. Ma inj awha ñakêcsia gitôm bu nañ hêc atu. ¹⁶ Inj añgô andô ñawasi atu gitôm ac ñawê. Yêc inj amba andô-nga inj kôc tata 7, ma bienj baliñ ti ñamata yêc danğadanga sa akênj inj whasuñ.

¹⁷ Têtj ndoc aö galic inj aö gahu dauñ gasip nom gayêc inj gahi-nga gitôm ñgac batê dañ. Magoc inj kênj amba andô-nga sac aö, ma sôm, “Töc daôm dom. Aö gati ñamata gên hoñ, ma aö gati ñambu gên hoñ. ¹⁸ Aö Anötö nañ gambo tañli. Muñ-nga aö gambac ndu, tigenj lic! Kwahic dec aö gambo tañli, ma wambo tañli ñapanj. Ma aö gakôc ki gatam-nga bu wañgapwêc lau su

yêc lambwam ma yêc lau batê si gameñ.

¹⁹ “Bocdinañ to yom pi gên nañ am gêlic su, pi gên nañ kwahic dec ñandô sa, ma pi gên nañ oc ñandô sa tiñambu. ²⁰ Tata 7 nañ yêc amañ andô-nga, ma yakaiñ gol 7 nañ aö wawhê nahu sa têtj am. Tata 7 dinañ sêti dôhônj añela 7 nañ sêyob gôlôwac dabuñ toñ 7, ma yakaiñ 7 sêti dôhônj gôlôwac dabuñ toñ 7 dinañ-nga.”

2

Jon to yom têtj gôlôwac dabuñ yêc malac Epesas

¹ Ma inj sôm têtj aö, “To yom têtj añela nañ yob gôlôwac dabuñ Epesas-nga bocdec bu:

Yom dindéc meñ akênj inj nañ kôc tata 7 yêc amba andô-nga, ma kêsêlêñ mbo yakaiñ gol 7 ñalhu.

² Mac lau Epesas-nga. Aö kayalê mac nem mêtê hoñ su, ma mac akôm gwelenj atu ayêm daôm su, ma mac alhac ñaŋga tu ahôc ñawapac-nga. Ma aö kayalê bu mac atac tec lau sac ma amasuc ñac su. Ma lau nañ sêñsau ma sêsam dau bu aposel, nañ mac añsahê ñac, ma añyalê ñac bu lau tasanj. ³ Mac alhac ñaŋga ma ahôc ñawapac ti kisa tu aneñ ñaê-nga, magoc mac kwampac sa dom. Gên hoñ dinañ mac akôm ñayham.

⁴ Tigenj mac nem mêtê so dañ yêc nañ aö galic yham dom. Ñamata-nga mac atac whiñ aö ñandô. Tigenj kwahic dec mba!

⁵ Bocdinañ gauc nem mac nem mêtê ñamata-nga dinañ, nañ kwahic dec mac ahu siñ su. Ma anem nem ñalôm kwi ma akôm mêtê ñayham gitôm ñamata-nga. Bu mba, dec aö watêtj mac wameñ, ma wakôc mac nem yakaiñ su.

- 6 Magoc aö galic n̄ayham bu mac atac tec Nikolai* ndê lau si l̄en sac, gitôm aö daun̄ gatec.
- 7 Asa ndê dan̄gasun̄ yêc, nan̄ ngô yom dindec nan̄ N̄alau Dabun̄ sôm t̄en̄ Anötö ndê gôlôwac dabun̄. Lau hon̄ nan̄ sêlhac n̄an̄ga ma sêku sac dulu, nan̄ wakên̄ n̄ac sêmbo Anötö ndê †Paradais ma sênen̄ n̄andô yêc A Tan̄li-n̄ga.

Jon to yom t̄en̄ gôlôwac dabun̄ yêc malac Smena

8 “Ma to yom t̄en̄ an̄ela nan̄ yob gôlôwac dabun̄ Smena-n̄ga bocdec bu:

Yom dindec men̄ akên̄ in̄ nan̄ tin̄amata ḡên̄ hon̄ ma tin̄ambu ḡên̄ hon̄, in̄ nan̄ mbac ndu ma tisa ma mbo tali tiyham. 9 Aö kayalê bu mac lau Smena-n̄ga ahôc n̄awapac atu, ma mac andôc nom atôm lau n̄alôm sawa. Tigen̄ yêc Anötö an̄gô-n̄ga mac ati lau ti l̄êlôm. Aö kayalê yom hon̄ nan̄ lau nan̄ sêsap lau Israel-n̄ga si sakin̄ akwa dôn̄, nan̄ sêsôm pi mac. N̄ac lau dau sêtoc dau sa bu n̄ac lau Israel-n̄ga nan̄ Anötö kêyalin̄ n̄ac sa sêti in̄ ndê lau. Tigen̄ mba! N̄ac Sadañ ndê lau solop. 10 Atôc daôm dom pi n̄awapac nan̄ oc men̄. An̄gô! Sadañ tac whin̄ bu ênsahê mac, ma in̄ ndê lau oc sêkên̄ mac nem lau n̄atô sêndôc gapocwalô. Tigen̄ mac oc ahôc n̄awapac tôm bêc 10 ma pacndê. Mac bu ahôc n̄awapac e tôm lau sêndic mac ndu, magoc alhac n̄an̄ga ma ahu aö sin̄ dom. Ma bocdinañ aö wakên̄ mac andôc tamli n̄apan̄, nan̄ ti mac nem n̄aôli.

11 Asa ndê dan̄gasun̄ yêc, nan̄ ngô yom dindec nan̄ N̄alau Dabun̄ sôm t̄en̄ Anötö ndê gôlôwac

dabun̄. Lau hon̄ nan̄ sêlhac n̄an̄ga ma sêku sac dulu, nan̄ oc sêtap n̄andê sa t̄en̄ bêc nan̄ lau sêmbac ndu tidim tilu-n̄ga,† nan̄ dom.

Jon to yom t̄en̄ gôlôwac dabun̄ yêc malac Pegamam

12 “Ma to yom t̄en̄ an̄ela nan̄ yob gôlôwac dabun̄ Pegamam-n̄ga bocdec bu:

Yom dindec men̄ akên̄ in̄ nan̄ h̄oc bien̄ baliñ nan̄ n̄amata yêc dan̄ga-dan̄ga. 13 Aö kayalê mac lau Pegamam-n̄ga nem gameñ, nan̄ lau daêsam sêmbo Sadañ ndê gôlin̄ n̄apu. Tigen̄ mac asap aö dôn̄ n̄apan̄, ma ahu nem akên̄ whin̄ aö-n̄ga sin̄ su dom. Yêc Sadañ ndê malac dinañ, lau sic aneñ n̄gac akin̄ Antipas ndu. N̄ahu bu in̄ hoc yom n̄andô asê pi aö, ma sêc aö ahuc dom. Ma mac bocdinañ, t̄en̄ ndoc dinañ aö galic bu mac ahu aö sin̄ dom.

14 Tigen̄ mac akôm ḡên̄ n̄atô nan̄ aö galic bu solop dom. Mac nem lau n̄atô sênkuc Balam ndê yom. T̄en̄ t̄em̄ n̄amata-n̄ga Balam kêdôhôn̄ lau Israel si n̄gac bata Balak bu êntôm lau Israel-n̄ga bu sêkôm mêtê sac. N̄ac señ ḡên̄ danen̄-n̄ga nan̄ lau sêkên̄ ti da t̄en̄ anötö gwam. Ma sêkôm mêtê sac mockain̄-n̄ga whin̄. Ma kwahic dec mac nem lau n̄atô sênkuc mêtê kain̄ dinañ. 15 Ma ḡên̄ dan̄ tiyham. Mac nem lau n̄atô sênkuc yom nan̄ Nikolai kêdôhôn̄ t̄en̄ lau. 16 Bocdinañ anem daôm kwi. Bu mba, dec n̄asawa saun̄ aö watên̄ mac waloc, ma wandic lau nan̄ sêsa l̄ên̄ kain̄ dinañ n̄a bien̄ baliñ nan̄ sa yêc aö whansun̄.

17 Asa ndê dan̄gasun̄ yêc, nan̄ ngô yom dindec nan̄ N̄alau Dabun̄ sôm t̄en̄ Anötö ndê gôlôwac

* 2:6 Nikolai kêdôhôn̄ lau bu sêlic mêtê sac gitôm ḡên̄ n̄ambwa. In̄ sôm bu Kilisi ndê lau gitôm bu sênem akin̄ anötöi gwam, ma sêkôm mêtê mockain̄-n̄ga. † 2:11 Bêc nan̄ lau sêmbac ndu tidim tilu-n̄ga - bêc nan̄ Anötö oc êmatôc lau hon̄, ma lau sac oc sêsip ya atu nan̄ sa n̄apan̄ sêndi bu sêh̄oc n̄andê n̄apan̄. Alic yom n̄atô yêc Rev 20:14; ma 21:8.

dabuñ. Lau hoñ nañ sêlhac ñaŋga ma sêku sac dulu, nañ wakêñ ñac sêneñ gêñ daneñ-ña nañ kwahic dec yêc siñ dau yêc undambê, gitôm gakêñ †mana têtñ lau Israel-ña señ yêc gameñ sawa. Ma aô wakêñ hoc sêsêp tigen-tigen têtñ ñac tôm ndi. Yêc hoc tigen-tigen aô wato ñaê wakuc pi, nañ lau dañ sêñyalê dom. Asa nañ kôc hoc dau ñadañ, nañ oc êñyalê.

Jon to yom têtñ gôlôwac dabuñ yêc malac Tayatira

¹⁸ “Ma to yom têtñ añela nañ yob gôlôwac dabuñ Tayatira-ña bocdec bu:

Yom dindéc meñ akêñ Anötö ndê Atu, in nañ ndê tandô ñawê gitôm ya ñawahô, ma gahi gitôm brons nañ ñawasi atu.

¹⁹ Aô kayalê mac lau Tayatira-ña nem mêtê hoñ su, bu mac akêñ whiñ aô ñaŋga, ma asap mêtê atac whiñ-ña dôñ. Aô kayalê bu mac alhac ñaŋga ma am akiñ aneñ lau. Ma kwahic dec mac akôm gêñ dinañ hóc gêlêc ñamata-ña su.

²⁰ Tigen mac nem mêtê dañ aô galic yham dom. Awhê sac dañ mbo mac nem gôlôwac dabuñ ñalôm, nañ gitôm kwin sac Jesebel. In sam dau bu aneñ propet awhê dañ, magoc in kédôhôn aneñ lau bu sêkôm mêtê mockaiñ-ña, ma bu sêneñ gêñ daneñ-ña nañ lau sêkêñ ti da têtñ anötöi gwam. In kôm mêtê sac bocdinañ, magoc mac asoc in su yêc mac nem gôlôwac dabuñ dom.

²¹ Aô gakêñ ñasawa têtñ in bu nem dau kwi, tigen in sap in ndê mêtê sac dôñ ñapañ. ²² Alic su nañ! Kwahic dec aô wakêñ ñandê atu têtñ in, ma têtñ lau nañ sêkôm mêtê mockaiñ-ña sêwhiñ in, nañ bocdinañ. Ñac bu sênem dau kwi dom, dec ñac oc sêhóc ñawapac atu. ²³ Ma aô

oc wandic in ndê balêkoc ndu sêwhiñ. Tu dinañ-ña dec Kilisi ndê lau hoñ oc sêñyalê bu aô kayalê ñamalac si gauc ti ñalôm hoñ. Ma aô wakêñ ñagêyô têtñ mac hoñ tôm ndi, êñkuc mêtê nañ mac lau tigen-tigen akôm.

²⁴ Mac lau Tayatira-ña ñatô asôc awhê sac dinañ ndê yom ñapu dom. Ma yom nañ sêsam bu Sadañ ndê yom nañ yêc siñ dau, nañ mac akip sa dom. Bocdinañ aô oc wakêñ ñawapac wakuc têtñ mac ahóc dom. ²⁵ Gêñ tigen aô atac whiñ, nañ asap mêtê ñayham nañ mac akôm ambo, nañ dôñ e wambu wameñ.

²⁶ Asa nañ bu lhac ñaŋga ma ku sac dulu, ma sôc aneñ yom ñapu e béc ñambu-ña, nañ wakêñ ñaclai têtñ in bu nem gôlin lau sambuc, ²⁷ gitôm Damañ kên ñaclai têtñ aô dauñ. Tôm yom nañ sêto yêc nañ sôm bocdec bu:

In kôc tóc kiñ-ña bu nem gôlin lau sambuc ti ñaclai atu, ma in oc ku ñac dulu gitôm ñgac dañ tuc lôñ andô dañ popoc. [BW 2:9]

²⁸ Ma asa nañ bu lhac ñaŋga, nañ aô dauñ oc wambo wawhiñ in ti ñawasi atu gitôm tata bêbêc-ña. ²⁹ Asa ndê dañgasuñ yêc, nañ ñgô yom dindéc nañ Ñalau Dabuñ sôm têtñ Anötö ndê gôlôwac dabuñ.

3

Jon to yom têtñ gôlôwac dabuñ yêc malac Sadis

¹ “Ma to yom têtñ añela nañ yob gôlôwac dabuñ Sadis-ña bocdec bu:

Yom dindéc meñ akêñ in nañ mbo whiñ Anötö ndê ñalau 7 ma kôc tata 7. Aô kayalê mac lau Sadis-ña nem mêtê hoñ. Lau ñatô gauc gêm bu mac alhac ñaŋga ma akôm Anötö ndê gwelen. Tigen mba! Mac atôm lau batê!

² Yêc aneñ Anötö aŋgô-ña aô

galic bu mac ac dabin mac nem gwelen napep dom. Bocdinañ tampo sa ma atisa! Mac nem akên whiñ kêpiñ bu oc pacndê. Bocdinañ apuc nem akên whiñ dôñ mañ. ³ Gauc nem yom hoñ nañ mac aṅgô ti akôc sa su. Ma anem nem ṅalôm kwi ma dañam wambu yom dau. Mac bu anem ali dom, dec wambu wameñ gitôm ṅgac kañ, ma mac oc aṅyalê ndoc wameñ-ṅga dom.

- ⁴ Magoc aö kayalê lau Sadis-ṅga ṅatô nañ sêkôm mêtê sac dom, dec galic ṅac tôm lau ti ṅakwê ṅawasi. Aö oc wakên ṅakwê sêsêp têt lau dinañ sêsôc, bu aö galic ṅac ṅayham, ma ṅac oc sêmbo sêwhiñ aö ṅapañ. ⁵ Ma lau ṅatô nañ sêlhac ṅaṅga ma sêku sac dulu, nañ wakên ṅakwê sêsêp têt ṅac bocdinañ. Ma yêc Damañ ti iñ ndê aṅela aṅgô-ṅga, aö wasam ṅac si ṅaê asê, ma watôc asê bu sêti aneñ lau solop. Ma ṅac si ṅaê oc yêc Buku Tanli-ṅga* ṅapañ.
- ⁶ Asa ndê daṅgasuñ yêc, nañ ṅgô yom dindec nañ ṅalau Dabuñ sôm têt Anötô ndê gôlôwac dabuñ.

Jon to yom têt gôlôwac dabuñ yêc malac Piladelpia

⁷ “Ma to yom têt aṅela nañ yob gôlôwac dabuñ Piladelpia-ṅga bocdec bu:

Yom dindec meñ akên ṅgac dabuñ nañ sôm yom ṅandô eñ. Iñ kôc Kiñ Dawid ndê ki gatam-ṅga, ma gatam bocke nañ iñ gêlêc su, nañ lau dañ sêtôm bu sêndic ahuc dom. Ma gatam nañ iñ gic ahuc, nañ lau dañ sêtôm bu sêkac sa dom. ⁸ Mac lau Piladelpia-ṅga. Aö kayalê mac nem mêtê hoñ su. Mac

lau ti licwalô atu dom, tigeñ aö kayalê bu mac dañam wambu aneñ yom, ma asêc aneñ ṅaê ahuc dom. Bocdinañ alic su nañ! Kwahic dec aö walêc gatam dañ su bu wanem mac sa-ṅga, ma lau dañ oc sêtôm dom bu sêndic ahuc. ⁹ Lau nañ sêsap lau Israel-ṅga si sakiñ akwa dôñ, nañ sêtoc dau sa bu ṅac lau Israel-ṅga nañ Anötô kêyalin ṅac sa. Magoc mba. ṅac lau tasañ, ma Sadañ ndê lau ṅac. Aö waṅgwiniñ ṅac e sêtêñ mac sêmeñ ma sêhu dau sêyêc mac gahim-ṅga. Ma têt ndoc dinañ ṅac hoñ oc sêṅyalê tidôñ bu mac lau nañ aö atac whiñ mac ndu andô.

- ¹⁰ Mac apuc daôm dôñ ma alhac ṅaṅga têt ndoc ṅawapac ti kisa tap mac sa, tôm aö gac atu mac muñ su. Bocdinañ aö wayob mac têt ndoc ṅawapac-ṅga nañ oc hôc asê bu êṅsahê lau nom-ṅga hoñ. ¹¹ Ndoc meñ kêpiñ bu aö wambu wameñ. Bocdinañ akôc yom ṅandô dôñ ma ayob napep, bu lau dañ sênem kañ nem ṅaôli ṅayham dom. ¹² Lau nañ sêlhac ṅaṅga ma sêku sac dulu, nañ aö wakên ṅac sêndôc aneñ Anötô aṅgô-ṅga ṅapañ tôm alhê ṅaṅga nañ sêlhac iñ ndê lôm dabuñ. Lau dinañ oc sêmbo sêwhiñ Anötô yêc malac Jerusalem wakuc, nañ iñ oc kêñ sip akên undambê meñ, dec aö oc wato aneñ Anötô ndê ṅaê ma iñ ndê malac wakuc dau ṅaê pi ṅac. Ma aö wato aö dañ neñ ṅaê wakuc pi ṅac whiñ.
- ¹³ Asa ndê daṅgasuñ yêc, nañ ṅgô yom dindec nañ ṅalau Dabuñ sôm têt Anötô ndê gôlôwac dabuñ.

Jon to yom têt gôlôwac dabuñ yêc

* **3:5** Buku Tanli-ṅga - lau hoñ nañ sêkên whiñ Yisu ma sêtap Anötô ndê mwasiñ dandôc tanli ṅapañ-ṅga sa, nañ si ṅaê yêc Buku Tanli-ṅga dau. Buku ṅatô sêyêc undambê, nañ sêto yom yêc ṅalôm pi gêt ṅayham ma sac hoñ nañ yac tigeñ-tigeñ dakôm (Rev 20:12-13). Sêto yom pi Buku Tanli-ṅga dau yêc Pil 4:3; Rev 13:18; 17:8; 20:12, 15; ma 21:27.

malac Laodisia

14 “Ma to yom têt anjela nan yob gôlôwac dabun Laodisia-nga bocdec bu:

Yom dindéc meñ akêt Yom Nandô Nadau. In sôm yom nandô en, ma bocdinañ yac dakêt whiñ in ndê yom ma atac lu-lu dom. Ma in gêm gôlin gêt hon nan Anötö kêt. 15 Aö kayalê mac lau Laodisia-nga nem mêtê hon. Mac asôm bu akêt whiñ aö, tigen mac akêt whiñ aö ti nem ñalôm sambuc dom. Mac lau tasan! Mac bu ahu aö sin gacgen, me akêt whiñ aö ti nem ñalôm sambuc, dec oc ñayham. 16 Tigen mba! Mac ansau bu ankcuc aö. Bocdinañ oc wasen mac su tôm ngac nan kêsahê gêt sac yêc in whasun dec kêtêwê sa. 17 Mac asôm bu mac ati lau ti lêtôm ma lau tiwaê nan apônda gêt dan dom. Tigen mac anyalê dom bu yêc Anötö angô-nga mac atôm lau ñalôm sawa, ma lau tandô pec, ma lau ñakwê mbasi. 18 Bocdinañ angô anen yom dindéc. Mac bu ati lau ti lêtôm, dec atên aö amen, ma aö wakêt gol nandô ñayham têt mac anemlhi. Ma anemlhi ñakwê sêsêp asôc-nga bu ambo ñamlic ñambwa dom ma mayam pac. Ma anemlhi malasin bu angwasiñ tanôm e tanôm ñawa sa.

19 Lau nan aö atac whiñ, nan bu sêkôm gêt giso, dec aö wasôm ñac ma wamatôc ñac tu bu sêhu mêtê sac dau sin. Boc-dinañ angô anen yom. Anem daôm kwi ma akôm ñanga bu ankcuc aö. 20 Alic! Aö gatôm mac nem silip dan nan meñ kalhac am nem andu ñagatam ma kêmati gatam mbo. Ma bocdinañ asa nan ngô aö awhan ma gêtêc gatam dau su têt aö, nan aö oc wasôc watên in wandi, ma alu anen gêt awhiñ daun.

21 Aö gaku ñaclai sac-nga hon

dulu, dec Daman kôc aö sa gandôc gawhiñ in yêc in ndê pôn kin-nga. Ma ñalên tigen lau hon nan sêlhac ñanga ma sêku sac dulu, nan wakôc ñac sa bu sênem gôlin sêwhiñ aö yêc anen pôn kin-nga.

22 Asa ndê dangasun yêc, nan ngô yom dindéc nan Nalau Dabun sôm têt Anötö ndê gôlôwac dabun.”

4*Jon gêlic gêt atu undambê-nga*

1 Dinañ su, goc aö galic gatam dan nan kac sa su yêc undambê. Ma awha nan aö gangô mun su gitôm dahuc tan, nan sôm têt aö bu, “Pwi mwen, ma gêt nan oc hóc asê tinambu-nga, nan watôc têt am.”

2 Têt dinañ Nalau Dabun kôm aö gatun kain dan sa, ma aö galic pôn kin-nga dan kalhac undambê, ma pôn ñadau ndôc ñahô. 3 Ma in nan ndôc, nan ndê ñawasi atu, gitôm ðhoc ñayham lu nan sêsam bu jasper ma kanelian. Ma gasun bu êp nan ñadalô ñayham ma ñawasi gitôm hoc ñayham emerel, nan kêtgihi pôn atu dau ahuc. 4 Ma aö galic pôn 24 sêlhac sêtgihi pôn atu, ma lau bata 24 sêndôc ñahô. ñac sêsôc ñakwê sêsêp, ma sanem gol yêc ñac si ñagôlôn tôm gi.

5 Ma aö galic sickac, ma gangô wapap gic ti ñakêcsia atu sa akêt pôn atu. Ma lam ti ñawê atu 7 sêlhac pôn ña-ndô-nga. Lam 7 dinañ Anötö ndê ñalau 7. 6 Ma yêc pôn dau ña-ndô-nga aö galic gêt ñawasi atu poc gitôm bugicton, ma ñawa gitôm glas.

Ma aö galic anjela atu hale sêlhac sêtgihi pôn atu. ñac sem gêt tali ñatô angô, ma tandô daêsam sêyêc ñac ñabapo ti ñadômbwê.

7 Anjela hale dinañ angô andô bocdec. Anjela ñamata-nga ndê angô gitôm layon, tilu-nga gitôm makao, titô-nga gitôm ñamalac, ma anjela tihale-nga ndê angô gitôm

macmpoŋ naŋ hu mbo lólôc. ⁸ Naç tigen-tigen si ñamakê 6, ma tandô daêsam sem naç ahuc, yêc ñamakê ñapu-nga whiŋ. Ma naç sêmpin Anötö ma sêsôm, “O Pômdau Anötö, Naŋga Nadau, am dabuŋ, dabuŋ, ma dabuŋ eŋ. Am mbo têt ñamata-nga, kwahic dec am mbo, ma tiŋambu am oc mbu mweŋ.” Nalêt dinaŋ naç sêmpin in acsalô ma ôbwêc hoŋ, sêŋwhaŋ dau dom.

⁹ Têm bocke naŋ aŋela hale dinaŋ sêsôm yom dinaŋ sêmpin in naŋ ndöc pôn atu ma mbo tali ñapaŋ, ma sem danŋe in ti sêtoc in ndê waê sa, goc ¹⁰ lau bata 24 sêhu dau sêsip nom ma sêpôn haduc têt in. Ma sêkêt naç si sanem sêyêc pôn atu ndö-nga, ma sêsôm yom bocdec bu, ¹¹ “O Pômdau yac mba Anötö. Am gêt hoŋ ñadau. Am kêmasaŋ gêt hoŋ ma kêt gêt hoŋ sêmbo tali, tôm am daôm tac whiŋ. Tu dinaŋ-nga dec am ñayham kêlêc, ma gic waê bu yac ampin am ti apo nem waêm sa, ma atoc am sa tu am nem ñawasi ti ñaclai atu-nga.”

5

†Anötö ndê Domba ma bapia tilhuŋ

¹ Aô taŋhê in naŋ ndöc pôn atu, ma galic bapia tilhuŋ danŋ yêc in amba andô-nga, ma yom yêc bapia dau danŋa lu-lu. Bapia dau sêŋlhuŋ sa, ma sêkêt gêt ñabalêp 7 pi ñadali bu kôc dôŋ.* ² Ma aô galic aŋela ñaŋga danŋ, naŋ mbwêc awha atu bocdec bu, “Asa in ñamalac gitêt, gitôm bu kôc gêt ñabalêp su ma kac bapia dau sa?” ³⁻⁴ In mbwêc yom dinaŋ asê, tigen yêc undambê, ma yêc nom ma nom ñapu-nga, sêtap ñamalac gitêt danŋ sa dom, naŋ gitôm bu kac bapia dau sa ma sam. Têt ndoc aô galic bu sêtap ñamalac gitêt danŋ sa dom,

naŋ aô gataŋ atu andô. ⁵ Magoc lau bata 24 si danŋ sôm têt aô, “Am taŋ dom! Lic su naŋ. Ñamalac gitêt danŋ mbo, naŋ ku ñaclai sac-nga ti ñaclai dambac ndu-nga dulu su, ma in gitôm bu kôc gêt ñabalêp 7 su, ma kac bapia dau sa. In naŋ sêsam bu ‘Layon naŋ sa akêt Juda ndê toŋ,’ ma ‘Dawid ndê Wakuc,’ naŋ gitôm.”

⁶ Têt dinaŋ aô galic Domba danŋ naŋ ña-angô gitôm sic in ndu su, magoc mbo tali tiyham. In kalhac ñalhu kêpin pôn atu, ma aŋela hale ti lau bata 24 sêŋgihi in ahuc. In ndê ñapo 7, ma tandô 7, naŋ sem dôhôn Anötö ndê ñalau 7 naŋ in kêt naç sêsa sêtêt nom ñabatin hoŋ. ⁷ Ma Domba dau gi kôc bapia dau su yêc in naŋ ndöc pôn atu ndê amba andô-nga. ⁸ In kôc sa su goc aŋela hale ti lau bata 24 sêpôn haduc têt in. Yêc naç hoŋ si amba sêkôc gêt wê-nga naŋ sêsam bu hap,† ma sùc naŋ sêmasaŋ ña gol, naŋ sêkêt gêt ñamalau ñayham sip e meŋhu. Gêt ñamalau dinaŋ, naŋ mbec hoŋ naŋ Anötö ndê lau dabuŋ sêtêt têt in. ⁹ Ma naç sem wê wakuc danŋ bocdec, “Am gitêt andô, gitôm bu kôc bapia ma kac gêt ñabalêp su. Naŋ bu lau sic am ndu, ma am nem dac gêmlihi lau su sêti Anötö ndê lau. Am gêmlihi lau yêc nom ñagameŋ hoŋ, ma yêc lau titoŋ-titoŋ ma awha têtêtêt hoŋ naŋ sêmbo nom. ¹⁰ Ma am kôm naç sêti lau toŋ tigen, bu sênem akinŋ yac neŋ Anötö sêtôm lau †dabuŋsiga, ma naç oc sênem gôlin sêmbo nom.”

¹¹ Têt dinaŋ aô galic ti ganŋô aŋela daêsam ma daêsam ma daêsam, oc tôm dom bu dasê sa. Naç sêŋgihi pôn atu ma aŋela hale ti lau bata ahuc. ¹² Ma naç sem wê ña awha atu bocdec bu, “O Domba ñayham kêlêc, am naŋ lau sic am

* **5:1** Têt têt Jon to bapia dindec, naŋ lau naŋ bu sêkêt bapia danŋ têt lau ñatô, naŋ sêkêt gêt ñabalêp gitôm lêlêp me nomdac pi bapia dau bu sêsap dôŋ. Ma bocdinaŋ lau bambalinŋ gitôm dom bu sêkac bapia dau sa ma sêsam e hêc asê ñamalac naŋ bapia dau gic in ñawaê. † **5:8** Hap - gêt gitôm gita ti wac daêsam, naŋ lau sêndic têt ndoc sênem wê-nga. Alic Rev 14:2; ma 15:2.

ndu. Yac ampın am, bu am gêñ hon ɲadau, ma am nem ɲaclai, ti gauc, ma licwalô, ma waêm ti ɲawê ma ɲawasi atu hóc gêlêc su.”

¹³ Têñ dinañ aô ganğô gêñ tali hon nañ sêmbo undambê ti nom ma nom ɲapu-ɲga, ma nañ sêmbo gwêc. ɲac hon sem wê bocdec bu, “Kwahic dec, ma tòm bêc hon, yac ampın in nañ ndôc pôn atu, ma yac ampın Domba. Bu inlu si waê, ti ɲawê ma ɲawasi, ma ɲaclai atu andô!” ¹⁴ Ma aɲela hale sêsôm, “Yomandô!” Ma lau bata hon sêhu dau sêyêc nom ma sêmpin inlu.

6

Anötö ndê Domba kac bapia tilhun sa

¹ Dinañ su, goc aô galic Anötö ndê Domba dau kóc gêñ ɲabalêp ɲamata-ɲga su yêc bapia tilhun. Ma aɲela hale si dañ ta yom ɲa awha atu gitôm wapap, ma sôm, “Mwen!” ² Dec aô tanhê gameñ, ma galic hosi sêsêp dañ. Ma aô galic ɲgac nañ ndôc hosi ɲahô, nañ kóc bakóc sôp-ɲga dañ. Anötö kêñ sanem dañ têt in, goc in sa ti ɲaclai atu bu ku ɲacyo dulu.

³ Goc Anötö ndê Domba kóc gêñ ɲabalêp tilu-ɲga su, ma aô ganğô aɲela tilu-ɲga sôm, “Mwen!” ⁴ Ma hosi kokoc dañ sa meñ. Anötö kêñ bien baliñ dañ têt ɲgac nañ ndôc hosi ɲahô, ma kêñ ɲaclai têt in bu kóc yom malô su yêc lau nom-ɲga, bu kôm ɲac sêndic dandi ndu.

⁵ Goc Anötö ndê Domba kóc gêñ ɲabalêp titô-ɲga su, ma aɲela titô-ɲga sôm, “Mwen!” Dec aô tanhê gameñ ma galic hosi yeyec dañ. Ma ɲgac nañ ndôc hosi ɲahô kóc gêñ danem dôhôn gêñ-ɲga yêc in amba. Gêñ kain dinañ dakóc bu danem dôhôn gêñ bu ɲadehe me lolo. ⁶ Ma awha dañ sa akêt pôn atu nañ kalhac aɲela hale ɲalhu, nañ sôm, “Kêt tóbôm sa bu lau nom-ɲga sêpônnda gêñ sêneñ-ɲga, ma ɲac oc sênem dôhôn gêñ bu

lau sênemlhi gêñ danen-ɲga ɲagec-ɲagec ɲa ɲaôli atu. Tigen kôm ôm a ɲolib-ɲga ti ôm wain-ɲga tisac dom.”

⁷ Têt dinañ Anötö ndê Domba kóc gêñ ɲabalêp tihale-ɲga su, ma aɲela tihale-ɲga sôm, “Mwen!” ⁸ Goc aô tanhê gameñ, ma galic hosi yanyan dañ. Ma ɲgac nañ ndôc ɲahô, nañ sêsam in ndê ɲaê bu ‘Mbac Ndu,’ ma dañ tiyham, nañ ndê ɲaê ‘Lambwam’ kêtuc in. Ma Anötö kêkin inlu bu sêwhê lau nom-ɲga hon kóc ndi ton hale, ma sêndic ton dañ ndu. Inlu oc sêngilí sin, ma sêkêt tóbôm ma gêmbac atu ma bôclai bu sêseñ lau ton tihale-ɲga dinañ su.

⁹ Têt ndoc Anötö ndê Domba kóc gêñ ɲabalêp ti-5-ɲga su, nañ galic lau ɲatô si gatu sêmbo Anötö ndê alta ɲapu. Lau dinañ, muñ-ɲga lau nom-ɲga sic ɲac ndu, ɲahu bu sêkêt whin Anötö ndê yom, ma sêhoc in ndê yom asê. ¹⁰ Ma ɲac sêta awha atu têt in, “O Pômdu Dabuñ ma Yom ɲandô ɲadau. Têt bêc bocke am oc êmatôc lau sac nom-ɲga, ma kêñ ɲagêyô têt ɲac ô yac mba dac nañ ɲac sêkêc sin su?”

¹¹ Sêsôm yom dinañ su, ma Anötö kêñ ɲakwê sêsêp baliñ têt ɲac tôm gi. Ma in sôm têt ɲac bu, “Mac nem asidôwai ɲatô sem akiñ aô sêmbo, nañ lau nom-ɲga oc sêndic ɲac ndu gitôm ɲac sic mac ndu. Bocdinañ ahôn malô e gêñ dinañ pacndê su.”

¹² Aô tanhê Anötö ndê Domba ma in kóc gêñ ɲabalêp ti-6-ɲga su, goc tiyhô atu gêm, ma aô galic ac tiyec gitôm sêcyaê, ma ayô tikoc gitôm dac. ¹³ Ma tata umbon-ɲga sêpeñ sêsip nom gitôm mbu puc atu ma kêwic ahi goc ɲalôwê sêpeñ sêsip nom si. ¹⁴ Ma umbon giñga tôm mbu soc po dañ su, ma lôc ti nduc hon siñga bocdinañ. ¹⁵ Tu dinañ-ɲga lau hon nañ sêkêt whin Yisu dom, nañ sêtôc dau ɲandô, ma sêñsalê gameñ bu sêsiniñ dau. Kin ma lau bata, ma lau sin-ɲga, ma lau ti lêlôm ma lau ti licwalô atu,

ma lau naŋ sem akiŋ ɲadaui ti lau naŋ sêmbô ɲambwa, naŋ hoŋ sêlhô bambaliŋ. Ma sêŋsalê mala sêsiŋ dau kwi-ŋga sêsoç hocsuŋ ti hoc naŋ sêyêc gameŋ lôc-ŋga, naŋ ɲapu. ¹⁶ Ma ɲac sêta yom têtŋ lôc ti hoc bu êŋgatôc ɲac si e iŋ naŋ ndôc pônŋ atu, naŋ oc tôm dom bu lic ɲac, ma bocdinaŋ ɲac oc sêtap Anötö ndê Domba ndê atac ɲandê sa dom. ¹⁷ Sêkôm gêtŋ dinaŋ, ɲahu bu bêc dinaŋ ti bêc sêtap ɲandê sa tu ɲac si sac-ŋga, ma lau sac daŋ oc sêtôm dom bu sêŋlêc Anötö ndê matôc.

7

Sêpuc ɲadalô pi lau Israel-ŋga 144,000

¹ Dinaŋ su, goc aö galic aŋela hale naŋ sêyob mbu. ɲac sêlhac nom ɲabatiŋ hale ma sêkôc ɲaclai bu sêlhac mbu nom-ŋga hale ahuc, tu bu sêpuc ɲadinda e sêkôm nom me gwêc me a tisac dom. ² Anötö kêŋ ɲaclai têtŋ ɲac bu sêyob mbu e tiŋambu sêhu mbu nom-ŋga siŋ bu kôm nom ma gwêc tisac. Ma aö galic aŋela daŋ tiyham naŋ sa akêŋ gameŋ ac pi-ŋga meŋ, ma yêc iŋ amba iŋ kôc Anötö Taŋli ɲadau ndê gêtŋ dapuc ɲadalô-ŋga.* Iŋ mbwêc ɲa awha atu têtŋ aŋela hale dinaŋ ma sôm, ³ “Akôm nom ti gwêc ma a tisac dom, e yac apuc yac neŋ Anötö ndê ɲadalô pi iŋ ndê lau akiŋ si sêcbala su.”

⁴ Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc aö gaŋgô lau naŋ sêpuc ɲadalô pi ɲac si sêcbala, naŋ si namba, naŋ gitôm 144,000. Ma lau dinaŋ sêmeŋ akêŋ lau Israel-ŋga si gôlôwac toŋ ¹². ⁵ Yêc Juda ndê toŋ, sêkeŋ ɲadalô pi lau 12,000, ma pi lau 12,000 yêc Ruben ndê, 12,000 yêc Gad ndê, ⁶ 12,000 yêc Aser ndê, 12,000 yêc Naptali ndê, 12,000 yêc Manase ndê, ⁷ 12,000 yêc Simeon ndê, 12,000 yêc Liwai ndê, 12,000 yêc Isaka ndê,

⁸ 12,000 yêc Sebulun ndê, 12,000 yêc Josep ndê, ma pi lau 12,000 yêc Benjamin ndê toŋ.

Lau daêsam sêmpinŋ Anötö

⁹ Tiŋambu aö taŋhê gameŋ ma galic lau daêsam andô, gitôm dom bu lau daŋ sêsê ɲac sa. Sêmeŋ akêŋ nom ɲagameŋ hoŋ, ma akêŋ lau titoŋ-titoŋ hoŋ, ma akêŋ lau awha têtŋtêtŋ. Ma sêlhac pônŋ atu ti Anötö ndê Domba aŋgô andô-ŋga. ɲac hoŋ sêsoç ɲakwê sêsêp, ma sêhôt tôm tôm ɲalaun. ¹⁰ Ma sêmbwêc ɲaŋga bu, “Yac tampiŋ yac neŋ Anötö naŋ ndôc pônŋ atu, ma iŋ ndê Domba, bu mwasiŋ nem lau si-ŋga yêc iŋlu.”

¹¹ Ma aŋela hoŋ naŋ sêlhac sêŋgihi pônŋ atu ti aŋela hale ma lau bata ahuc, naŋ sêhu dau aŋgô sip nom sêyêc pônŋ atu ndô-ŋga. Ma sêmpinŋ Anötö, ¹² ma sêsôm, “Yomandô! Yac neŋ Anötö ndê ɲawasi ti gauc ma waê ti ɲaclai ma licwalô hôt gêlêc gêtŋ hoŋ su. Bocdinaŋ tampiŋ iŋ, ma danem dange iŋ kwahic dec ma tôm bêc hoŋ. Yomandô!”

¹³ Têtŋ dinaŋ lau bata si daŋ meŋ ma ndac aö bocdec bu, “Lau ti ɲakwê sêsêp dindê, ɲac lau asa, ma sêmeŋ akêŋ nde?” ¹⁴ Ma aö gaô iŋ ndê awha ma gasôm, “O ɲgac atu, am daôm kêyalê.” Dec iŋ sôm têtŋ aö, “Lau dinaŋ sêmbô nom têtŋ ndoc ɲawapac atu hôt asê, ma kwahic dec sêmeŋ sêmbô lec. Sêŋgwasinŋ si ɲakwê sip Anötö ndê Domba ɲadac, ma ɲakwê dau sêp sambuc. ¹⁵ Tu dinaŋ-ŋga sêlhac Anötö ndê pônŋ atu ndô-ŋga yêc iŋ ndê lôm dabuŋ, ma sem akiŋ iŋ acsalô ma ôbwêc. Ma iŋ naŋ ndôc pônŋ atu, naŋ oc mbo whin ɲac ma yob ɲac. ¹⁶ Tôm dom bu sêpônnda gêtŋ sêneŋ-ŋga ti sênôm-ŋga tiyham. Ma ac oc pec ɲac dom, ma gêtŋ ɲandê daŋ oc tap ɲac sa dom. ¹⁷ ɲahu bu Anötö ndê Domba

* **7:2** Têtŋ têtŋ dinaŋ lau sêkêŋ gêtŋ ɲabalêp gitôm lêlêp me nomdac pi bapia bu sêsap dôŋ, ma sêpuc ɲadalô daŋ pi lêlêp dau bu tôt asê bu ɲac sêti bapia dau ɲadau. Sêmasaŋ gôlônŋ amanatu-ŋga (ring) me gêtŋ daŋ naŋ sênônŋ ti kôm bu sêpuc ɲadalô dau.

naŋ mbo pôn atu ŋalhu, naŋ oc ti ŋac si ŋac yob ŋac-ŋga, ma wê ŋac sêsa bu sênôm bu yêc bubata taŋli-ŋga. Ma Anötö dau oc puŋ ŋac tasulu su yêc ŋac tandô.”

8

Anötö ndê Domba kôc gêŋ ŋabalêp ti-7-ŋga su

¹ Têŋ dinaŋ Anötö ndê Domba kôc gêŋ ŋabalêp ti-7-ŋga su yêc bapia, ma gameŋ undambê-ŋga ŋaŋeŋ sa gitôm acgatu ŋasawa daŋga. ² Ma aö galic aŋela 7 naŋ sêlhac Anötö aŋgô-ŋga, ma iŋ kêŋ dahuc têtŋ ŋac hoŋ tôm gi. ³ Ma aŋela daŋ tiyham meŋ kalhac alta gol kêpiŋ pôn atu. Iŋ kôc lôŋ gol daŋ, ma sêkêŋ gêŋ ŋamalu ŋayham daêsam têtŋ iŋ. Goc iŋ kêgaluŋ whiŋ Anötö ndê lau dabuŋ si mbec yêc lôŋ dau, ma kêc pi alta ti da têtŋ Anötö. ⁴ Ma ŋawasu akêŋ gêŋ ŋamalu ti lau dabuŋ si mbec, sa akêŋ lôŋ naŋ yêc aŋela amba, ma pi têtŋ Anötö aŋgô-ŋga. ⁵ Pacndê, goc iŋ kôc ya ŋanda akêŋ alta, ma kêŋ sip lôŋ gêŋ ŋamalu-ŋga e meŋhu, ma tuc sip gameŋ nom-ŋga gi. Ma aö gaŋgô ŋakêcsia atu, ma sickac ti wapap gic ma tiyhô gêm.

Aŋela hale sêyu dahuc

⁶ Têŋ dinaŋ aŋela 7 naŋ sêkôc dahuc, naŋ sêmasaŋ dau bu sêyu. ⁷ Aŋela ŋamata-ŋga yu iŋ ndê, ma sêmbaliŋ u ŋalhuc gitôm ais, ma ya naŋ sêŋgaluŋ whiŋ dac naŋ sip nom gi. Ma ya dau gêŋ gameŋ nom-ŋga ti a daêsam su. Aö galic gitôm sêwhê gameŋ nom-ŋga ti a hoŋ kôc gi ŋatoŋ tö, ma toŋ daŋ ya gêŋ su, ma lu sêyêc ŋayham. Ma kwanŋ batac-batac, naŋ ya gêŋ hoŋ su.

⁸ Goc aŋela tilu-ŋga yu dahuc, ma sêmbaliŋ gêŋ daŋ gitôm lôc atu ti ya sip gwêc gi. Ma tiyham aö galic gitôm sêwhê gwêc kôc gi toŋ tö, ma toŋ daŋ gêm dau kwi ti dac, ma toŋ lu sêyêc ŋayham. ⁹ Ma i ti gêŋ tali

hoŋ naŋ sêmbac gwêc ti dac, naŋ sêmbac ndu. Ma waŋ naŋ sêpoc gwêc bocdinaŋ, toŋ daŋ siŋga su, toŋ lu sêpoc ŋayham.

¹⁰ Têtŋ ndoc aŋela titö-ŋga yu ndê dahuc, naŋ tata atu daŋ peŋ sip akêŋ umbonŋ. Tata dau ŋawê atu, ma peŋ sip nom ma kôm bu ti bubata daêsam sêtisac. Aö galic gitôm sêwhê bu ti bubata hoŋ kôc gi toŋ tö, ma toŋ daŋ tisac. ¹¹ Sêsam tata dau ŋaê bu ‘Ŋamakic.’ Ma yêc bu nom-ŋga hoŋ, toŋ daŋ ŋamakic sa ma toŋ lu sêyêc ŋayham. Ma lau hoŋ naŋ sênôm bu ŋamakic dinaŋ, naŋ sêmbac ndu.

¹² Goc aŋela tihale-ŋga yu ndê dahuc, ma ac ti ayô ma tata ŋatô sêtisac. Tu dinaŋ-ŋga têtŋ acsalô, ac pô gameŋ gitôm acgatu ŋasawa 8, ma ŋasec sa gitôm acgatu ŋasawa hale. Ma têtŋ ôbwêc bocdinaŋ, ayô ti tata ŋawê mba gitôm acgatu ŋasawa hale.

¹³ Aö galic gêŋ hoŋ dinaŋ su, ma aö gaŋgô macmponŋ daŋ naŋ hu mbo umbonŋ, ma taŋ ŋa awha atu bocdec bu, “Oyaê! Oyaê! Oyaê! Aŋela hale sêyu dahuc su, ma aŋela tö sêmbac dôŋ sêmbac. Bocdinaŋ mac lau nom-ŋga oc atap ŋawapac sa tiyham.”

9

Aŋela ti-5-ŋga yu dahuc

¹ Goc aŋela ti-5-ŋga yu ndê dahuc, ma aö galic tata daŋ peŋ yêc umbonŋ sip nom gi. Ma Anötö kêŋ ki têtŋ iŋ bu yob suŋ baliŋ sac naŋ sêsam bu Abis,* naŋ ŋagatam. ² Goc iŋ gêlêc gatam dau su, ma yawasu pi akêŋ suŋ baliŋ dinaŋ meŋ. Yawasu dau atu andô, gitôm yawasu têtŋ ndoc lau sêkêc pwa atu daŋ. Yawasu dau gêm ac ahuc ma kôm umbonŋ ŋasec sa. ³ Ma aö galic wakô sêsip akêŋ yawasu sêmeŋ. Ŋac si ŋaclai gitôm gapiŋgap bu sêkêŋ ŋandê atu têtŋ lau nom-ŋga. ⁴ Magoc Anötö gic yao

* 9:1 Ŋaê ‘Abis’ (Abyss) kêkuc Yom Grik. Suŋ baliŋ dinaŋ ti ŋalau sac si gapocwalô.

ɲac bu sêkôm kwan ma gêŋ batac-batac ma a tisac dom, ma sêkôm lau nan aŋela sêpuc Anötö ndê ɲadalô pi ɲac sêcbala su, nan sêtisac dom. Magoc lau ɲatô, nan wakô dinan oc sêkôm ɲac sêtisac. ⁵ ɲac sêkôc ɲaclai bu sêkêŋ ɲandê atu têt lau dinan gitôm ayô 5, magoc ɲac oc sêndic ɲac ndu dom. Ma ɲandê dau gitôm gapiŋgap seŋ lau. ⁶ Têt ndoc dinan lau oc sêtec bu sêmbo tali. ɲac oc tac whiŋ bu sêmbac ndu, tigeŋ ɲac oc sêmbo tali ma sêhêc ɲandê ɲapan.

⁷ Aô galic wakô dinan sêtôm hosi nan sêmasan tu sêndic siŋ-ŋga. Gêŋ gitôm guluŋ gol sac ɲac si ɲagôlôn, ma ɲac si aŋgô gitôm ɲamalac. ⁸ ɲac si kêclauŋ baliŋ gitôm lauwhê si, ma ɲac si ɲalhô atu gitôm layon si. ⁹ Ma yêc ɲac si ɲabapo aô galic gêŋ ɲanŋa gitôm lautuc ain. Ma têt ndoc ɲac sêhu sêmbo lôlôc, ɲac si ɲamakê ɲakêcsia atu gitôm hosi daêsam sêhê kaleta ma sênti bu sêndic siŋ. ¹⁰ ɲac si ɲanŋuc gitôm gapiŋgap si ɲanŋuc bu sêtin ɲamalac. ɲaclai atu yêc ɲac si ɲanŋuc, bu sêkêŋ ɲandê têt lau gitôm ayô amanŋan. ¹¹ ɲac si kiŋ in aŋela sac suŋ baliŋ-ŋga. Yêc Yom †Hibru sêsam in ndê ɲaê bu Abadon, ma yêc Yom Grik sêsam in bu Apolion.† ¹² ɲawapac dinan ti ɲawapac ɲamata-ŋga. Ma ɲawapac lu sêyêc dôn sêyêc.

Aŋela ti-6-ŋga yu dahuc

¹³ Têt dinan aŋela ti-6-ŋga yu ndê dahuc. Ma aô ganŋô awha dan sa akêŋ alta gol nan kalhac Anötö aŋgô-ŋga. ɲapo hale sêyêc alta dau ɲakêcsu hale, ma awha dau sa akêŋ ɲapo dau ɲalhu, ¹⁴ ma ta yom têt aŋela nan yu dahuc bocdec bu, “Sa têt aŋela hale nan sêsô ɲac dôn sêmbo bu atu Yupretes, nan ndi, ma êmŋapwêc ɲac su.” ¹⁵ Muŋ-ŋga Anötö kêyalin ndoc dan sa bu aŋela hale dinan sêndic lau sac ndu,

ma ɲac sêhôn ndoc dau sêmbo Bu Yupretes. Goc aŋela dau sa gi ma kêŋapwêc aŋela hale dinan su, bu sêwhê lau nom-ŋga kôc ndi ton tö. Ma ton dan ɲac oc sêndic ɲac ndu, ma ton lu sêhu ɲac siŋ.

¹⁶⁻¹⁷ Têt dinan aô galic gêŋ ɲagatu dan, lau siŋ-ŋga daêsam kêlêc sêndôc hosi ɲahô. Ma awha dan sam ɲac si namba asê têt aô, nan gitôm 200 milien. Ma aô galic lautuc ɲanŋa sêyêc ɲac ɲabapo. Lautuc dinan ɲadalô kokoc gitôm ya, ma ɲamayan gitôm umbon, ma yanŋan gitôm gêŋ ɲandê ɲaê †solpa. Ma aô galic hosi si ɲagôlôn gitôm layon si, ma ya ti yawasu ma solpa sa akêŋ ɲac si whasuŋ. ¹⁸ Gêŋ tö dinan, ya ti yawahô ma solpa, nan sêsa hosi whasuŋ nan tôm ɲawapac atu bu seŋ lau nom-ŋga ɲatô su. Lau ton dan oc sêmbac ndu, magoc ton lu oc sêmbo tali. ¹⁹ Hosi dinan sêkôc ɲaclai atu yêc ɲac si whasuŋ, ma yêc ɲac si ɲanŋuc whiŋ. Bu ɲac si ɲanŋuc gitôm mboc ɲagôlôn bu seŋ lau ma kôm ɲac sêtisac.

²⁰ ɲawapac tö dinan kôm lau ton dan sêmbac ndu. Ma lau ɲatô nan sêmbac ndu dom, nan sêlic su, magoc sem si ɲalôm kwi dom. Mba! ɲac sêsap ɲac si mêtê sac dôn ɲapan. ɲac sem akiŋ ɲalau sac ma anötöi gwam nan sêmasan ɲa gol ti silba ma brons ti hoc ma ɲa a. Gwam hon dinan gitôm dom bu sêlic gameŋ me sêŋgô yom, ma sêŋsêlêŋ dom, tigeŋ lau nom-ŋga sem akiŋ ɲac ɲapan. ²¹ Ma ɲac sêkôm mêtê sac daêsam tôm sic ɲamalac ndu, sêpec balö, sêkôm mêtê mockain-ŋga, ma sem kan gêŋ. ɲac sêlic ɲawapac dau, magoc sem dau kwi dom, ɲac sêsap si mêtê sac dinan dôn ɲapan.

10

Aŋela kêŋ bapia saun dan têt Jon

† **9:11** Abadon ma Apolion - ɲaê lu dinan ɲahu tigeŋ. Danem kwi bu ‘Ndic Ndu’ me ‘Seŋ su.’

¹ Têñ dinan aö galic añela ñanğa dañ sip akêñ undambê meñ. In ndê ñakwê gitôm dao, ma gasuñ bu êp dañ yêc in ñagôlôn ñahô-ñga. In ndê añgô andô ñawasi gitôm ac, ma in gahi gitôm alhö ti ya. ² Ma in kôc bapia sauñ dañ nañ kac sa su, yêc in amba. In sip gi ma kênñ gahi gasê-ñga kalhac nom, ma gahi andô-ñga kalhac gwêc. ³ Ma in mbwêc ñanğa, gitôm layon dañ tañ. Têñ ndoc in mbwêc, nañ aö ganğô awaha 7 sêta yom, nañ ñakêcsia gitôm wapap gic. ⁴ Aö ganğô awaha 7 dinan su, ma bu wato ñac si yom sip bapia, tigen awaha dañ akêñ undambê sôm têtñ aö bu, “To yom nañ am ngô akêñ awaha wapap-ñga 7, nañ dom. Mba! Kôc dôn ma sêc ahuc yêc am-ñga.”

⁵ Goc añela nañ kalhac nom ti gwêc, nañ tôc in amba andô-ñga pi undambê. ⁶ In bu sôm yom ma puc dôn ña Anötö ndê ñaê, dec sôm, “Aö wasôm yom ñandô yêc in nañ mbo tali ñapan, nañ añgô-ñga, in nañ kênñ undambê ma nom ti gwêc, ma gêtñ hoñ nañ sêmbo gameñ dinan. Dahôn têtñ dañ tiyham dom, ⁷ bu gêtñ hoñ nañ Anötö kêmatin tidôn muñ su, ma yêc sin dau e meñ têtñ kwahic dec, nañ oc meñ sa tiawê. Têtñ bêtñ nañ añela ti-7-ñga yu dahuc, nañ gêtñ hoñ dinan oc ñandô sa tôm in hoc asê gwanan su têtñ lau propet nañ sem akin in.”

⁸ Dinan su, goc awaha akêñ undambê nañ aö ganğô su, nañ sôm yom têtñ aö tiyham bocdec bu, “Am sa têtñ añela nañ kalhac nom ma gwêc, nañ ndi, ma kôc bapia nañ kac sa yêc in amba, nañ su.” ⁹ Bocdinan aö gatêtñ añela dau ga, ma gandac bapia sauñ dinan. Ma in sôm têtñ aö, “Am kôc su, ma neñ. Yêc whamsuñ am oc êmsahê ñaganda gitôm lêt. Tigen bapia dau oc kôm am nem ñatac yham dom.” ¹⁰ Aö gakôc bapia sauñ dau su yêc in amba, ma gan. Yêc whanñsuñ aö kasahê bu ñaganda gitôm lêt, tigen tinambu sip aö ñatac gi ma kôm aö

ñatac yham dom. ¹¹ Goc Anötö sôm têtñ aö, “Am oc hoc yom asê tiyham gitôm propet, ma sôm yom pi lau daêsam, pi lau titoñ-titoñ ma lau awaha têtñtêtñ, ma pi kin sêwhin.”

11

Anötö ndê propet lu

¹ Dinan su, goc Anötö kênñ gakoc baliñ dañ têtñ aö bu wanem dôhôn gêtñ. Ma in sôm têtñ aö, “Am ndi, ma nem dôhôn aneñ lôm dabuñ, ma alta nañ kalhac dê. Ma lau nañ sêtoc aö sa ma sêten mbec têtñ aö sêmbo dindê, nañ sê ñac sa. ² Tigen nem dôhôn gameñ yêc lôm dabuñ ñabatêmdô dom, bu aö gakêñ gameñ dinan têtñ lau sambuc ti ñac si gameñ. Ma ñac oc sênem gôlin aneñ malac dabuñ, ma sêngwinin aneñ lau gitôm ayô 42. ³ Magoc aö wakêñ ñaclai têtñ aneñ propet lu, dec inlu oc sêsôc ñakwê yeyec ma sêsôm aneñ yom asê gitôm bêtñ 1,260.”

⁴ Propet lu dau sêlhac Pômdau, nañ gêm gôlin nom sambuc, nañ añgô-ñga, sêtôm a olib lu, ma sêtôm yakain lu. ⁵ Lau nañ bu sêkôm inlu ña yom, nañ oc sêmbac ndu ñalêtñ bocdec. Ya oc sa yêc inlu whasuñ ma neñ ñac su. ⁶ Ma têtñ ndoc sêhoc Anötö ndê yom asê, nañ sêkôc ñaclai bu sêsôm u ndic dom yêc umboñ. Ma sêkôc ñaclai bu sênem bu kwi ti dac, ma bu sêkênñ ñawapac tidau-tidau têtñ lau nom-ñga têtñ ndoc bocke nañ inlu atac whin nañ.

⁷ Têtñ inlu si têtñ sêhoc Anötö ndê yom asê-ñga pacndê su, nañ aö galic bu gêtñ sac dañ pi akêñ suñ baliñ sac dinan meñ, ma gic sin têtñ inlu. Ma in ku inlu dulu ma gic inlu ndu. ⁸ Ma inlu si ñamlan sêyêc ñambwa sêyêc malac atu dau ña-malac lôm. Yêc malac atu dau lau sic inlu si Pômdau ndu pi a gicso dau, ma bocdinan lau ñatô sem malac dau ñaê kwi ma sêsam bu Sodom ma Isip. ⁹ Têtñ dinan,

lau akêñ nom ñagameñ hoñ, ma akêñ lau titoñ-titoñ ma awha têtêtêñ hoñ tahê inlu si ñamlan gitôm bêc tō ma ñadañga. Ma ñac sêkêñ yao bu lau dañ sêñsuhun inlu dom. ¹⁰ Lau sac nom-nga sêtisambuc bu inlu sêmbac ndu, ma ñac sêkêñ gêñ ñayham-ñayham têt dandi ti atac ñayham atu. Nahu bu muñ-nga propet lu dinañ sêkêñ ñawapac têt ñac.

¹¹ Aö galic bu inlu sêyêc boc-dinañ tôm bêc tō ma ñadañga, goc Anötö kêt in ndê wayahô tali-nga têt inlu dec sêtisa tiyham ma sêlhac. Ma lau hoñ nañ sêlic, nañ sêtöc dau ñandô.

¹² Ma aö gangô Anötö ta yom awha atu têt inlu ma sôm bu sêpi sa sêtêt in sêmeñ. Goc dao dañ kôc inlu sa sêpi undambê si, ma inlu si ñacyo sêlic. ¹³ Têt têt dinañ tiyhô atu gêm, ma malac atu dau ñagameñ ñatô sêtisac. Gitôm sêwhê malac dau kôc ti gameñ 10, ma gameñ 9 sêyêc ñayham, ma gameñ ti-10-nga tisac. Ma lau 7,000 sêmbac ndu. Gêñ dau kôm lau nañ sêmbo tali, nañ sêtöc dau atu, ma sêtöc Anötö undambê-nga ndê waê ti ñaclai atu sa.

¹⁴ Dinañ ti ñawapac tilu-nga, ma titö-nga kêpiñ bu hôc asê.

Dahuc ti-7-nga tan

¹⁵ Têt dinañ añela ti-7-nga yu dahuc, ma aö gangô awha daêsam sêta yom ñanga yêc undambê bocdec bu, “Kwahic dec yac neñ Pômdau lu in ndê Mesaya sem gôlin nom ñagameñ sambuc. Ma gôlin dau oc pacndê dom.”

¹⁶ Ma lau bata 24 nañ sêndöc ñac si pôt yêc Anötö angô-nga, nañ sêhu dau angô sip nom, ma sêmpin in, ¹⁷ ma sêsôm, “O Pômdau Anötö Ñaclai Ñadau, am nañ mbo têt ñamata-nga, ma kwahic dec mbo. Yac bu anem danje am bu am gêm gôlin nom ti am nem ñaclai atu. ¹⁸ Lau nom-nga atac ñandê sa,

magoc kwahic dec ñac oc sêñsahê am nem atac ñandê. Ndoc meñ su, bu am êmsahê lau nañ sêmbac ndu su. Ma am oc kêt ñagêyô ñayham têt lau hoñ nañ sem akiñ am, lau propet ti am nem lau dabuñ, ma têt lau hoñ nañ sêtöc nem ñaê sa, lau tiwaê, ma lau waêmba sêwhin. Tigeñ lau nañ sêkôm nom tisac, nañ am oc señ ñac su.”

¹⁹ Ñac sêmpin Anötö su, goc gatam yêc Anötö ndê lôm dabuñ undambê-nga kac sa, ma aö galic apa Anötö ndê pwac dabuñ-nga yêc lôm dabuñ ñalôm. Ma sickac ti wapap gic, ma aö gangô ñantiñ atu, ma tiyhô gêm ma u gic ñalhuc atu ma ñanga gitôm ais.

12

Awhê dañ, ma Akô

¹ Têt dinañ gêt dalô atu dañ hôc asê yêc undambê, ma kôm aö gasô. Aö galic awhê dañ, ma ac kêtgihi in ahuc gitôm ñakwê. Ayô yêc in gahi ñapu, ma tata 12 sac in ñagôlôn gitôm kiñ si sanem. ² Awhê dau daê, ma in ndê ndoc kôc balêkoc-nga meñ sa. Tu dinañ-nga dec in kêsahê ñandê atu, ma tan asê. ³ Ma gêt dalô dañ tiyham hôc asê yêc undambê. Aö galic gêt kokoc atu gitôm akô dañ. In ndê ñagôlôn 7, ma ñapo 10. Ma sanem kiñ-nga 7 sac in ndê ñagôlôn 7. ⁴ Ma in ndê ñanguc gic tata umbon-nga daêsam sa, ma kêbalip ñac sêsip nom si. Tata toñ lu gacgeñ sêlhac umbon, ma toñ dañ in kêbalip sip nom gi. Goc in gi kalhac awhê dau angô-nga, ma hôñ bu in kôc balêkoc su, goc in neñ.

⁵ Ma awhê dau kôc balêkoc ñac* dañ. In ñac nañ oc nem gôlin lau nom-nga hoñ ti ñaclai atu, gitôm in kôc tôc kiñ-nga ain tu êmatôc ñac-nga. Akô tac whin bu neñ balêkoc dau, tigeñ gitôm dom. Nahu

* **12:5** Awhê dinañ in ti dôhôn Anötö ndê lau. Ma balê dau Yisu. Ma akô dinañ in ti dôhôn Sadañ. In kêsahê bu señ Yisu su magoc gitôm dom. Dec tinambu in kêt kisa Yisu ndê lau, magoc Anötö yob ñac.

bu sêngaho balêkoc dau su pi undambê gi, bu mbo whiņ Anötö naņ ndöc pôn atu. ⁶ Ma balê dinda kölhö kêti gi mbo gameņ sawa. Anötö kêyaliņ gameņ sa gwanan yêc dindê, bu yob awhê dau gitôm bêc 1,260.

⁷ Têņ dinaņ aö galic siņ atu yêc undambê. Anötö ndê aņela ņamata-ņga Maikel ti iņ ndê aņela sic siņ têt akô, ma akô ti ndê aņela sac sic siņ ô. ⁸ Magoc akô ndê ņaclai gitôm dom, dec iņ ti ndê aņela sac si mala sêmbo undambê-ņga mba. ⁹ Anötö ndê aņela sêsoc ņac su ma sêmbaliņ ņac sêsip nom si. Iņ akô akwa dinaņ, naņ dasam iņ ndê ņaê bu Sadaņ me ņgac yeyec. Iņ êlêmê kêsau lau nom-ņga ma kêtôm ņac bu sêkôm mêtê sac.

¹⁰ Têņ ndoc dinaņ aö ganğô awha atu daņ yêc undambê, naņ sôm, "Kwahic dec Anötö ndê ndoc bu nem gôliņ nom sambuc-ņga, naņ hóc asê su, ma iņ töt iņ ndê ņaclai asê yêc awê. Iņ ndê gwelen nem lau si-ņga kwahic dec ņandô sa, ma lau hoņ oc sêlic †Mesaya ndê ņaclai. Têņ ņamata-ņga Sadaņ kalhac Anötö aņğô-ņga têt acsalô ma ôbwêc hoņ, ma kêgôliņ yom pi yac neņ asidôwai. Magoc kwahic dec Anötö kêmasuc iņ su yêc undambê. ¹¹ Dac naņ Anötö ndê Domba kêc siņ, naņ puc yac neņ asidôwai dôn, ma sêhoc Anötö ndê yom ņandô asê. Ma tu dinaņ-ņga ņac sêku Sadaņ dulu. Sêlhac ņaņga ma sêtöc dau dom bu lau sêndic ņac ndu. ¹² Bocdinaņ mac lau undambê-ņga, atac ņayham ma atisambuc. Tigen ņawapac atu gic mac lau nom ti gwêc-ņga ņawaê. Oyaê. Sadaņ sip têt mac meņ, ma iņ tac ņandê atu andô. Nahu bu iņ kêyalê bu iņ ndê têt tiapê su."

¹³ Têņ ndoc akô gêlic bu sêsoc iņ su sip nom gi, naņ iņ gic hu kêbulu awhê naņ kôc balêkoc ņgac naņ. ¹⁴ Tigen Anötö kêņ ņamakê lu têt awhê dau gitôm macmpon atu daņ ndê, bu hu sa ndi mbo iņ ndê mala

naņ Anötö kêyaliņ sa su yêc gameņ sawa. Yêc dinaņ Anötö oc yob iņ töt yala töt ma ayô 6, bu akô dau kôm iņ tisac dom. ¹⁵ Têt dinaņ akô kac whasuņ sa ma guluc bu atu sa bu hêc awhê dau su. ¹⁶ Magoc Anötö gêm awhê dau sa ma kôm nom hóc kôc, e bu naņ sa akêt akô whasuņ naņ sip nom ņalôm gi. ¹⁷ Têt dinaņ akô tac ņandê têt awhê dau, ma hu iņ siņ sa gi, bu ndic siņ têt iņ ndê lau wakuc ņatô. Nac lau naņ daņga wambu Anötö ndê yomsu ti sêsap Yisu ndê yom ņandô dôn. ¹⁸ Ma akô dau gi kalhac kêpiņ gwêc ņadali.

13

Gêņ sac atu daņ pi akêt gwêc ņalôm meņ

¹ Ma aö galic gêt sac atu daņ pi akêt gwêc ņalôm meņ. Iņ ndê ņagôlôn 7, ma ņapo 10, ma sanem 10 sac ņapo ņahô töt gi. Ma aö galic ņaê sac sambuc 7 sêyêc iņ ndê ņagôlôn 7 dinaņ. ² Gêt sac dau ņa-aņğô gitôm pôsip pôm atu ņaê lepat, ma gahi gitôm bea ndê, ma whasuņ atu gitôm layon ndê. Ma akô naņ kalhac gwêc ņadali, naņ kêt ndê ņaclai ti licwalô têt gêt sac dinaņ, bu nem gôliņ lau sac nem iņ aņğô. ³ Aö galic gamboc atu yêc gêt sac ndê ņagôlôn daņ, naņ gitôm sic iņ ndu su, magoc gêt dau tisa ma ņayham sa tiyham. Lau sac nom-ņga hoņ naņ sêlic gêt dau, naņ sêhêdaê ma sêņkuc gêt sac dau. ⁴ Ma sêlic bu akô kêt iņ ndê ņaclai têt gêt sac, dec ņac sêtoc akô sa ma sem akiņ iņ, ma sem akiņ gêt sac dau whiņ. Ma sêsôm têt dandi, "Aluê! Gêt sac dinaņ hóc gêlêc gêt hoņ su. ņamalac daņ gitôm dom bu ndic siņ têt iņ!"

⁵ Gêt sac dau kôc ņaclai bu sôm yom toc dau sa-ņga ma yom sac-sac gitôm ayô 42. ⁶ Dec gêt sac dau kac whasuņ sa bu sôm yom sac s ambuc pi Anötö, ma pi iņ ndê ņaê, ma pi undambê, ma pi lau naņ sêndöc undambê whiņ. ⁷ Ma iņ kôc ņaclai

bu ndic siñ têt Anötö ndê lau dabuñ ma ku ñac dulu. In kôc ñaclai atu bu nem gôliñ lau hoñ, lau akêñ nom ñagameñ hoñ, ma akêñ lau titoñ-titoñ, ma awha têt-têt. ⁸ Ma lau nom-nga hoñ nañ si ñaê yêc Buku Tanli-nga dom, nañ oc sêtoc gêñ sac sa ma sênem akiñ in. Anötö ndê Domba yob Buku Tanli-nga dau. In Domba nañ nom dindec mbasi eñ, ma Anötö kêyalin in sa ma kêyalê bu tiñambu, lau oc sêndic in ndu.

⁹ Asa ndê dangasuñ bu yêc, nañ ngô yom dindec. ¹⁰ Yomandô! Ñawapac daêsam oc sêhóc asê. Lau ñatô sic ñawaê bu sêndóc gapoc-walô, ma ñatô oc sêndic ñac ndu ña bien baliñ. Bocdinañ mac lau dabuñ, alhac ñaŋga ma ahu nem akêñ whiñ siñ dom.

Gêñ sac tilu-nga pi sa akêñ nom ñalôm

¹¹ Têt dinañ aô galic gêñ sac dañ tiyham pi sa akêñ nom ñalôm meñ. In ndê ñapo sauñ lu, gitôm domba ñatu dañ ndê. Magoc in ndê awha atu gitôm layon ndê. ¹² Gêñ sac ñamata-nga nañ sic in pi ñagôlôn magoc ñayham sa tiyham, nañ kêñ ndê ñaclai atu têt gêñ sac tilu-nga dinañ, dec in gêm gôliñ gêm in aŋgô, ma kêgili lau nom-nga hoñ bu sênem akiñ gêñ sac ñamata-nga dinañ. ¹³ Ma gêñ sac tilu-nga kôm gêñ dalô atu-tu. In sôm, ma ya sip akêñ undambê meñ, ma lau hoñ sêlic. ¹⁴ In kôc ñaclai bu kôm gêñ dalô nem gêñ sac ñamata-nga aŋgô, gêñ sac nañ sic in ña bien baliñ, magoc mbo tali. Bocdinañ in kôm gêñ dalô ma kêsau lau nom-nga nañ sêkêñ whiñ Yisu dom, ma kêñ yatu têt ñac bu sêmasañ gêñ sac ñamata-nga ndê ñagatu. ¹⁵ Ma in kôc ñaclai bu yu wayahô sôc gêñ ñagatu, dec gêñ dau sôm yom asê. Ma lau nañ sem akiñ gêñ ñagatu

dom, dec in gic ñac ndu. ¹⁶ In kac lau hoñ ma sôm ñaŋga bu sêkôc ñadalô dañ pi ñac si amba andô-nga me pi ñac si sêcbala. Lau tiwaê ma lau waêmbe, lau ti lêlôm ma lau ñalôm sawa, lau nañ sem akiñ ñadaui ti lau nañ sêmbo ñambwa, lau hoñ in kac ñac bu sêkôc ñadalô dinañ. ¹⁷ Ma in gic yao bu asa nañ kôc ñadalô dom, nañ gitôm dom bu nemlhi gêñ, ma gitôm dom bu kêñ gêñ têt lau bu sênemlhi. Ma ñadalô dau dinañ, in gêñ sac ñamata-nga ndê ñaê me ñaê ñanamba.

¹⁸ Gêñ sac ñanamba dau ñahu yêc siñ dau. Asa nañ ñamalac ti gauc atu, nañ êñsahê bu kip namba dau ñahu sa. Namba dau in ñamalac dañ ndê namba, ma in ndê namba 666.

14

Jon gêlic Anötö ndê Domba ti in ndê lau

¹ Tiñambu aô galic Anötö ndê Domba kalhac Lôc †Sayon. Ma lau 144,000 nañ inlu damba si ñaê kalhac ñac si sêcbala, nañ sêlhac sêwhiñ in. ² Ma aô gaŋgô awha dañ sa akêñ undambê. Awaha dau gitôm bu hêc ñakêcsia, ma gitôm wapap nañ gic atu, ma gitôm hap nañ lau wê-nga sic. ³ Lau 144,000 dinañ sêlhac pôn atu, ti aŋela atu hale ma lau bata 24 si aŋgô-nga, ma sem wê wakuc dañ. Anötö gêm lau dinañ si yêc ñamalac nom-nga hoñ ñalôm, ma ñac tawasê sêñyalê wê dau. ⁴ Ñac lau dinañ sem dabuñ dau ñapep, ma mêtê sac nañ kôm ñamalac ñadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-nga,* nañ sêkôm dañ dom. Gameñ bocke nañ Anötö ndê Domba bu ndi, nañ ñac sêñkuc in. Domba dau gêmlihi ñac su yêc ñamalac nom-nga, ma kêñ ñac sêlhac inlu Anötö aŋgô-nga gitôm gêñ ñandô

* **14:4** Jon to yom ma sôm bu lau dau sêyêc sêwhiñ lauwê dom, dec sêmbo ñawasi yêc Anötö aŋgô-nga. Magoc lau tigauc daêsam gauc gêm bu yom dau hêganôn mêtê sac tidau-tidau nañ kôm ñamalac ñadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-nga. Awhê lu ñgac nañ sem dau su, nañ bu sêyêc sêwhiñ dau, dec Anötö oc lic sac dom.

mbêc. ⁵ Nac sêsôm yom tasan dan dom, ma nac si giso mbasi.

Anjela tö si yom

⁶ Aö tanhê gameñ tiyham ma galic anjela dan hu mbo umbon, nan kôc nawaê nayham bu hoc asê têt lau yêc nom nagameñ hon, ma têt lau titon-titon ma awha têt têt hon. Nawaê nayham dau oc yêc napan, ma oc pacndê dom. ⁷ Inj sôm na awha atu, "Atoc Anötö sa ma anem akiñ inj, bu inj kêt undambê ti nom, ma gwêc ti bubata hon. Ma kwahic dec inj ndê ndoc êmatôc lau-nga meñ sa su. Bocdinañ atôc inj, ma apo inj ndê waê sa."

⁸ Dinañ su, ma anjela tilu-nga meñ ma sôm, "Malac atu Babilon† tisac su. Anjô su nan! Babilon tisac sambuc. Inj hu Anötö siñ ma kôm mêtê sac, ma hê lau daêsam sêsa inj ndê lêt sac sênkuc inj, e nac si gauc timboloc tôm lau nan sênôm wain ma kêt inj nac."

⁹ Ma aö galic anjela titö-nga meñ kêtuc anjela lu dinañ, ma inj sôm na awha atu, "Mac lau hon nan atoc gêt sac ma inj ndê nagatu sa, ma akôc inj ndê ndalô pi nem sêmbalam me amam, nan anjô. ¹⁰ Mac oc anjahê Anötö ndê atac nandê. Yomandô! Inj ndê atac nandê atu gitôm wain nanga nan inj kêt sip laclhu bu mac anôm. Mac oc alhac Anötö ndê Domba ma anjela dabuñ anjô-nga, ma atap nem nagêyô sac sa. Gêt nandê solpa ma ya oc kêt nandê atu têt mac. ¹¹ Yomandô! Lau hon nan sem akiñ gêt sac me inj ndê nagatu, ma sêkôc inj ndê naê nanamba pi nac si namlic, nan oc sêtap nawapac atu dinañ sa. Gameñ nan nac sêmbo, nan yawasu oc pi napan, ma oc pacndê dom. Nac oc sênsahê nandê atu dau tôm acsalô ti ôbwêc hon, ma nac oc sêtwhañ dau dom."

¹² Yom dec kêt puc mac lau nan danam wambu Anötö ndê yomsu

ma akêt whiñ Yisu. Alhac nanga, ma ahu nem akêt whiñ siñ dom!

¹³ Dinañ su, goc aö ganjô awha dan sa akêt undambê, nan sôm têt aö bu, "To yom bocdindec. Têt kwahic dec ma ndi, lau hon nan sêsap si sêkêt whiñ Pômdau dôn e sêmbac ndu, nan oc sêtap Anötö ndê mwasiñ atu sa." Ma Njalau Dabuñ sôm, "Yomandô! Nac oc sêtwhañ dau yêc gwelen nan sêlhac nanga ma sêkôm. Ma nac si gwelen na-nandô oc ênkuc nac pi undambê ndi."

Anötö ndê anjela sic gêt nandô nom-nga sa

¹⁴ Têt dinañ aö galic dao sêsêp dan, ma namalac dan gitôm Namalac ndê Atu ndöc dao nahô. Sanem gol dan sac inj nagôlôn, ma inj kêt bien mbwê-alö ma namata sac andô. ¹⁵ Ma anjela dan sa akêt Anötö ndê lôm dabuñ, ma ta yom awha atu têt inj nan ndöc dao nahô bocdec bu, "Kwahic dec ôm nom-nga nandô sa, ma gêt hon tilôwê su. Bocdinañ dec kêt nem bien sa ndi, ma ndic gêt nandô sa pitigen." ¹⁶ Dec inj nan ndöc dao nahô, nan sip têt nom gi, ma tim gêt nandô nom-nga na inj ndê bien dinañ, goc gic hon sa sêpitigen.

¹⁷ Ma anjela dan tiyham sa akêt lôm dabuñ undambê-nga meñ, nan kêt bien mbwê-alö dan namata sac andô. ¹⁸ Ma anjela dan tiyham nan yob ya yêc Anötö ndê alta, nan sa meñ, ma mbwêc awha atu têt anjela nan hêt bien namata bu, "Kêt nem bien, ma sôt ôm wain-nga nan yêc nom, nan ndi, ma ndic wain nandô sa. Bu wain nandô kwahic dec nalôwê sa su." ¹⁹ Dec anjela dau sip nom gi ma tim wain nandô nom-nga na inj ndê bien. Ma inj gic sa pi gameñ sênem kiñ wain nakwi-nga. Gêt dinañ ti dôhôn Anötö ndê atac nandê pi lau sac nom-nga. ²⁰ Ma aö

† 14:8 Tinambu Jon to yom pi malac atu Babilon, ma gêm dôhôn inj pi awê mockaiñ-nga dan. Asam yêc Rev 17-19, ma alic footnote yêc Rev 17:1.

galic bu sem kinj wain nandô nom-nga dinanj yêc malac atu namakê. Ma dac atu sa meñ, ma hêc sa nasawa baliñ gitôm 300 kilometa, ma sunj ngaponj atu. Ngaponj dau, hosi danj bu lom, dec oc meñ têtj inj tôkwa.

15

Añela 7 ma nawapac 7

¹ Dinanj su, ma aö galic gêtj dalô atu danj tiyham yêc undambê, dec gasö nandô. Añela 7 sêkôc nawapac atu 7 bu sêkêtj pi lau sac nom-nga, nanj ti nawapac nambu-nga nanj Anötö oc kêtj. Bu nawapac 7 dinanj oc ndic dabinj inj ndê atac nandê pi lau nom-nga e nom natêm pacndê. ² Ma aö galic gêtj danj gitôm gwêc nanj nawa gitôm glas, ma ya yêc nalôm. Ma lau nanj sêku gêtj sac atu d ulu, nanj sêlhac gwêc dau namakê. Nac lau nanj sêtec bu sênem akiñ gêtj sac dau me sêtoc inj ndê ngatu sa, ma sêkôc inj ndê ñaê ñanamba dom, ma ñalêtj dau dec sêku inj dulu. Nac sêkôc gêtj wê-nga ñaê hap nanj Anötö dau kêtj têtj ñac. ³ Ma ñac sem Anötö ndê ngac akiñ Moses ndê wê ma Anötö ndê Domba ndê wê. Nac sem bocdec, “O Pômdau Anötö Nangga. Am kôm gêtj atu-tu ti gêtj ñayham daêsam. O Kinj atu, nanj gêm gôlinj nem lau tôm têm honj, am nem lêtj inj lêtj nandô ma gitêtj enj. ⁴ O Pômdau, am tigenj dabunj. Bocdinanj solop bu lau honj sêtoc am, ma sêtoc am nem waêm sa. Lau akêtj gameñ honj oc sêmenj ma sênem akiñ am, bu kwahic dec sêlic yêc awê bu am kôm gêtj honj ñalêtj gitêtj enj.”

⁵ Dinanj su, ma aö galic lau Israel-nga si fbac dabunj ngatam kac sa yêc undambê. Bac dau ti lau Israel-nga si lôm dabunj yêc gameñ sawa, nanj sêkêtj Anötö ndê yomsu yêc nalôm. ⁶ Ma añela 7 sêsa akêtj lôm dabunj dau sêmenj, ma sêkôc nawapac atu 7. Nac sêsôc ñakwê ñawasi sêsêp, ma sêkic po

gol kêtjhi ñac ñabapo. ⁷ Ma añela atu hale si danj kôc sùc 7 nanj sêmasañ ña gol, ma kêtj têtj añela 7 dinanj. Anötö nanj mbo tali ñapanj, nanj kêtj nawapac tidau-tidau nanj tôc inj ndê atac nandê asê, nanj sip sùc 7 dinanj e meñhu. ⁸ Têtj dinanj yawasu atu nanj meñ akêtj Anötö ndê ñawasi ti licwalô, nanj gêm lôm dabunj ñalôm ahuc. Ma tu dinanj-nga gitôm dom bu lau danj sêsôc lôm dabunj sêndi e añela 7 sêndic dabinj si gwelenj sêkêtj nawapac 7-nga dinanj pacndê.

16

Sùc nawapac-nga 7

¹ Têtj dinanj aö gangô awaha atu danj yêc lôm dabunj ta yom têtj añela 7 dinanj bocdec bu, “Andi, ma nawapac tôc Anötö ndê atac nandê asê-nga nanj yêc mac nem sùc, nanj atac sa sip nom ndi.”

² Dec añela ñamata-nga tisa ma pô inj ndê sùc tuc, ma kêtj nawapac danj sip nom gi. Ma lau nanj sêkôc gêtj sac ndê ñadalô ma sêpônj haduc têtj inj ndê ngatu, nanj gamboc andô gêm ñac ahuc ma sêñsahê nandê atu.

³ Goc añela tilu-nga pô inj ndê sùc tuc sip gwêc, ma gwêc gêm dau kwi ti dac yeyec gitôm ngac batê danj ndê dac. Ma gêtj tali gwêc-nga honj sêmbac ndu.

⁴ Añela titö-nga pô inj ndê sùc tuc sip bu ti bubata, dec sêti dac. ⁵ Ma aö gangô añela nanj yob bu, nanj sôm, “O Pômdau dabunj nandô, am nanj mbo têtj ñamata-nga, ma kwahic dec mbo. Am kêmâtôc lau, ma kêtj ñagêyô têtj ñac ñalêtj gitêtj. ⁶ Nahu bu lau dinanj sêkêc am nem lau propet ti lau dabunj si dac sinj. Ma kwahic dec am kêtj dac têtj ñac sênôm. ñagêyô dau gic ñac ñawaê solop.” ⁷ Inj sôm yom dinanj su, goc aö gangô awaha danj sa akêtj alta, nanj ô yom ma sôm, “Aêc, Pômdau Anötö Nac lai Nac dau. Am kêtjuc

yom nandô ma kêmatôc lau, ma kêñ ñagêyô solop têtñ ñac.”

⁸ Têtñ dinanñ añela tihale-ñga pô inñ ndê sùc tuc pi ac, dec ac pec lau nom-ñga gitôm ya gêtñ ñac. ⁹ Ñac sêtñsahê ñandê atu ma sêtisac ñandô. Magoc ñac si ñalôm ñadandi ma ñac sem dau kwi dom, ma sêtoc Anötö nañ kêñ ñawapac dau têtñ ñac, nañ sa dom. Mba! Ñac sêsôm yom sac sambuc pi inñ ndê ñaê.

¹⁰⁻¹¹ Goc añela ti-5-ñga pô inñ ndê sùc tuc pi gêtñ sac ndê pônñ atu, ma gameñ hoñ nañ gêtñ sac gêm gôlinñ, nañ ñasec sa. Gamboc sac daêsam sem lau sac nom-ñga ahuc, ma sêtñsahê ñandê atu e kôm ñac sêseñ êmbala. Magoc ñac sem dau kwi ma sêhu si mêtê sac sinñ dom. Sêsôm yom sac-sac pi Anötö undambê-ñga bu inñ kêñ ñawapac dinanñ têtñ ñac.

¹² Ma añela ti-6-ñga pô inñ ndê sùc tuc sip bu atu Yupretes, dec bu dau pa. Bocdinañ kinñ nañ sêmeñ akêtñ gameñ ac pi-ñga, nañ si señ yêc bu sêlom bu dau. ¹³ Ma aö galic ñalau sac tö, nañ sêtôm pocwê. Dañ sa akêtñ akô whasuñ, ma dañ sa akêtñ gêtñ sac whasuñ. Ma ñalau sac titö-ñga sa akêtñ propet tasanñ* whasuñ. ¹⁴ Sadañ ndê ñalau sac tö dinanñ sêkôm gêtñ dalô atu-tu. Ma sêsa si bu sêndic kinñ nom-ñga hoñ sa, bu sêndic sinñ têtñ têtñ Anötö Ñaclai Ñadau ndê bêc atu hóc asê. ¹⁵⁻¹⁶ Ma ñac sic kinñ hoñ sa sêmbo gameñ nañ yêc Yom Hibru sêsam bu Amagedon.

Pômdau sôm yom bocdec, “Ayob daôm ñapep! Aö wakêtñ puc pi ndoc wameñ-ñga dom, aö wameñ gitôm ñgac kanñ. Mac lau nañ

anem ali ma amasanñ daôm ñapep ambo, mac oc atac ñayham tu atap Anötö ndê mwasiñ sa-ñga. Tigenñ lau nañ sêmasanñ dau dom têtñ bêc aö wambu wameñ, nañ ñac oc maya dau atu, gitôm lau nañ sêmbo ñamlic ñambwa.”

¹⁷ Têtñ dinanñ añela ti-7-ñga pô inñ ndê sùc tuc pi umboñ. Ma awha atu dañ akêtñ pônñ atu yêc lôm dabuñ ta yom ma sôm, “Gêtñ hoñ pacndê su!” ¹⁸ Ma sickac ti wapap gic ti ñakêcsia atu, ma tiyhô gêm. Tiyhô dau atu andô. Têtñ lau ñamata-ñga si têtñ e meñ têtñ kwahic dec, tiyhô dañ gêm atu gitôm inñ dinanñ dom. ¹⁹ Anötö gauc gêm malac atu Babilon ndê lau si mêtê sac, dec kêmatôc ñac gitôm inñ kêñ inñ ndê tac ñandê atu sip laclhu dañ ma kêñ têtñ ñac bu sênôm. Ma tu dinanñ-ñga tiyhô atu dau gêm e gic malac atu Babilon kôc gi toñ tö. Ma lau nom-ñga si malac hoñ sêtisac bocdinañ. ²⁰ Ma nduc ti lôc hoñ sinñga. ²¹ Ma u ñalhuc ñañga gitôm hoc ais sip meñ tuc lau. Ais dinanñ atu sac ma ñadehe gitôm 40 kilogram tôm gi. Gêtñ dau kêñ ñawapac atu têtñ lau nom-ñga, ma sêsôm yom sac sambuc pi Anötö.

17

Awhê mockaiñ-ñga ma gêtñ sac

¹ Ma añela nañ sêkôc sùc 7, nañ si dañ têtñ aö meñ ma sôm, “Mweñ ma lic! Ñagêyô nañ Anötö oc kêñ têtñ lauwhê mockaiñ-ñga hoñ ñadinda,* nañ ndöc gameñ nañ bu daêsam sêpoc, nañ aö bu watôc têtñ am. ² Kinñ nom-ñga daêsam sêtêtñ awhê mockaiñ-ñga dinanñ si, ma sêkôm mêtê mockaiñ-ñga sêwhiñ inñ. Ma lau nom-ñga sêtñkuc inñ ndê mêtê

* **16:13** Jon sam gêtñ sac tilu-ñga nañ sa akêtñ nom ñalôm (Rev 13:11-18) bu propet tasanñ. Ñahu bu inñ kôm gêtñ dalô atu-tu bu êñsau lau nom-ñga. Alic Rev 19:20. * **17:1** Yêc 17:5 Jon whê sa bu yom nañ inñ to pi lauwhê mockaiñ-ñga ñadinda, nañ hêganônñ malac Babilon, ma Rev 18:1-24 tôc ñalêñ nañ Anötö oc kêñ ñagêyô têtñ inñ, nañ asê. Lau ñatô gauc gêm bu inñ to yom dau pi malac Rom. Ma lau ñatô sêtñyalê bu yom dau gitôm yom gôlinñ dañ, ma hêganônñ lau hoñ nañ sêtoc bu sêsôc Anötö ñapu ma sêkêtñ kisa inñ ndê lau, tôm lau Babilon-ñga sêkôm têtñ lau Israel-ñga munñ su. Mêtê mockaiñ-ñga ti dôhônñ pi mêtê sac nañ lau kaiñ dinanñ sêkôm (alic Ais 23:16-17; ma Nah 3:4). Jon sôm bu awhê mockaiñ-ñga ndöc kêpiñ bu daêsam, tôm malac Babilon dau (Jer 51:13).

sac sêwhiņ, e ɲac si gauc timboloc gitôm lau naņ sênôm wain ɲaņga ma kêņiņ ɲac.”

³ Têņ dinaņ Ƴalau Dabuņ kôm aö gatuņ kaiņ daņ sa, ma aņela dau kôc aö gasa gameņ sawa ga. Ma yêc dindê aö galic awhê daņ ndöc gêņ sac kokoc ɲahô. Gêņ sac dinaņ ndê ɲagôlôn 7, ma ɲapo 10, ma aö galic ɲaê sac-sac gêm iņ ɲamlic sambuc ahuc. ⁴ Awhê dau sôc ɲakwê ɲayham dadalô kokoc ma ɲamayaņ. Ma iņ kêngôlôn dau ɲa gol, ma hoc ɲayham, ma ɲa gêņ ɲawasi gwêc-ɲga naņ sêsam bu pearl. Súc gol daņ yêc iņ amba, ma iņ ndê mêtê sac ti mêtê ɲadômbwi atu naņ iņ kôm, naņ sip súc dau ɲalôm e meņhu. ⁵ Ma iņ ndê ɲaê naņ ɲahu yêc siņ dau, naņ sêto pi iņ sêcbala bocdec bu:

Malac atu Babilon.

Lauwhê mockaiņ-ɲga ma mêtê ɲadômbwi nom-ɲga hoņ Ƴadinda.

⁶ Iņ awhê naņ kêngilí lau nom-ɲga bu sêndic Anötö ndê lau dabuņ naņ sêhoc yom asê pi Yisu, naņ ndu. Ma aö galic bu dac naņ sêkêc siņ, naņ kôm awhê dinaņ ndê gauc tisac, gitôm iņ nôm wain ɲaņga. Aö galic iņ ma gasö ɲandô.

⁷ Goc aņela ndac aö bocdec bu, “Bocke dec am sö? Kêņ daņam aö, dec oc wawhê gêņ sac ti ɲagôlôn 7 ma ɲapo 10, ma awhê naņ ndöc gêņ sac dau ɲahô, naņ ɲahu sa têņ am. ⁸ Gêņ sac dinaņ iņ mbo muņ-ɲga, magoc kwahic dec iņ aņgô mba. Ma tiņambu iņ oc pi sa akêņ suņ baliņ sac ma Anötö oc seņ iņ su niņga gacgeņ. Ma lau nom-ɲga oc sêhêdaê ɲandô têņ têm sêlic gêņ sac dau. Ƴahu bu ɲamata-ɲga gêņ sac dau mbo, ma kwahic dec aņgô mba, tigeņ tiņambu oc mbu meņ tiyham. Anötö kêyalê lau sac nom-ɲga dinaņ gwanaņ su, têņ ndoc iņ kêņ undambê ti nom, dec iņ to ɲac si ɲaê sip Buku Tanli-ɲga dom.

⁹ “Lau naņ sêkôc gauc ɲapep, naņ oc sênyalê gêņ dau ɲahu. Gêņ sac

ndê ɲagôlôn 7 sem dôhôn lôc 7 naņ awhê dau ndöc. ¹⁰ Ma sem dôhôn kiņ 7 whiņ. Kiņ amañdaņ si ndoc pacndê su, ma kwahic dec kiņ ti-6-ɲga gêm gôliņ mbo, ma kiņ ti-7-ɲga ndê ndoc yêc dôņ yêc. Tiņambu kiņ dau oc meņ, magoc iņ oc nem gôliņ ɲasawa baliņ dom. ¹¹ Ma gêņ sac naņ muņ-ɲga mbo, ma kwahic dec aņgô mba, naņ oc ti kiņ ti-8-ɲga. Iņ oc mbo whiņ kiņ 7 si toņ, magoc iņ gic waê bu Pômdau oc seņ iņ su niņga. ¹² Ma ɲapo 10 naņ am gêlic, naņ sêti dôhôn kiņ 10 naņ si ndoc sênem gôliņ-ɲga yêc dôņ yêc. Tigeņ têņ ndoc gêņ sac mbu meņ bu nem gôliņ, naņ kiņ 10 dinaņ oc sênem gôliņ sêwhiņ iņ. Magoc ɲac si ndoc dau oc apê eņ. ¹³ Ƴac hoņ oc sêpiņ dau dôņ, ma sêkêņ ɲac si ɲaclai têņ gêņ sac ma sêsôc iņ ɲapu. ¹⁴ Ma ɲac oc sêndic siņ têņ Anötö ndê Domba ti iņ ndê lau. Tigeņ Domba dau oc ku ɲac dulu. Ƴahu bu Anötö ndê Domba iņ kiņ hoņ si Kiņ, ma iņ pômdau hoņ si Pômdau. Ma iņ ndê lau oc sêlhac sêwhiņ iņ. Ƴac lau naņ iņ kêyalıņ ɲac sa sêti iņ ndê, ma kêgalêm ɲac sa, ma sêsap si sêkêņ whiņ iņ dôņ ɲapaņ.”

¹⁵ Ma aņela dau gic têku yom ma sôm têņ aö, “Am gêlic bu daêsam naņ awhê mockaiņ-ɲga ndöc. Bu dinaņ sem dôhôn lau titon-titon ma lau awha têtêņ, ma lau akêņ nom ɲagameņ hoņ. ¹⁶ Ma am gêlic gêņ sac ti iņ ndê ɲapo 10 naņ sêti dôhôn kiņ sac 10 dinaņ. Ƴac oc sêkêņ kisa awhê mockaiņ-ɲga dau, ma sêkôm iņ tisac. Ƴac oc sêkôc iņ ndê ɲakwê su, sêneņ iņ ndê ɲamsôm, ma sêkêņ ya neņ iņ su. ¹⁷ Ƴac oc sêkôm bocdinaņ, ɲahu bu Anötö dau kêņ gauc sip ɲac si ɲalôm bu sêkêņ si ɲaclai têņ gêņ sac ma sêsôc iņ ɲapu, ma sêkêņ kisa awhê mockaiņ-ɲga. Anötö k êyalıņ ɲagêyô dinaņ sa gwanaņ su, ma kiņ sac dinaņ oc sêkôm iņ ndê yom ɲandô sa. ¹⁸ Awhê mockaiņ-ɲga naņ am gêlic su, iņ ti dôhôn malac atu naņ kiņ

nom-nga hon s êsôc in ndê ñagôlin sac-nga ñapu.”

18

Babilon tisac

¹ Dinañ su, ma aö galic añela dañ tiyham sip akêñ undambê meñ. In ndê ñaclai atu, ma in ndê ñawê ti ñawasi atu pô nom. ² Ma in mbwêc awha atu, “Malac atu Babilon tisac su. Aêc, tisac su ma tiganañ. Kwahic dec lau dañ oc sêndôc malac dau tiyham dom, ma oc ti ñalau sac si gameñ, ma mbac nañ señ gêñ ñasu, nañ si gameñ. ³ Malac dau tisac, ñahu bu in wê lau nom-nga sêsa señ sac-nga gitôm awê mockain-nga dañ. Kin nom-nga sêkôm mêtê sac sêwhin in, ma lau nom-nga bocdinañ. Ñac sêñkuc in ndê mêtê sac e ñac si gauc timboloc tôm lau nañ sênôm wain ma kênin ñac. Ma lau sêtidulu gêñ-nga sêtap awa atu sa tu in ndê mêtê êmwasiñ dau ña gêñ ñayham-ñayham-nga.”

⁴ Ma aö ganğô awha dañ tiyham akêñ undambê nañ sôm yom bocdec, “O aneñ lau. Anğô! Alhö su yêc malac dinañ ma ambo awê, mboe mac añkuc in ndê mêtê sac ma atap ñawapac atu sa tôm in dau. ⁵ Alhö su, ñahu bu in ndê sac pi e gi suñ undambê sa, ma Anötö gauc gêm mêtê sac hon dinañ. ⁶ Kwahic dec sac nañ malac dau kôm têt in lau, nañ oc sêo tidim lu mbu têt in. In oc êñsahê ñawapac atu, nañ hóc gêlêc ñawapac nañ in kêt têt lau, nañ su. Oc nditôm in nôm gêñ yêc dau ndê laclhu ñawapac-nga nañ in kêt têt lau sênôm. ⁷ Têt ñamata-nga in toc dau sa, ma kêmwasin dau ña gêñ ñayham-ñayham. Tigen kwahic dec in oc êñsahê ñawapac ti ñandê atu ô gêñ ñayham dinañ su. Tôm ñasawa baliñ lec in sôm yom pi dau bocdec bu, ‘Aö gambo gatôm kwin, ma oc wambo ñayham eñ. Watañ dangibo gitôm awê sawa dañ dom.’ ⁸ Tu dinañ-nga, yêc bêc tigen ñalôm, ñawapac daêsam oc

nem in ahuc. In ndê lau oc sêpônda gêñ daneñ-nga, daêsam oc sêmbac ndu ma daêsam oc sêtañ dangibo, ma Pômdau Anötö oc kêt ya neñ in su. Anötö in Ñaclai Ñadau, ma in oc êmatôc in, ma kêt ñawapac hon dinañ têt in.

⁹ “Ma kin nom-nga nañ sêkôm mêtê sac sêwhin in, ma sêpo dau sa ña in ndê gêñ ñayham-ñayham, nañ oc sêlic yawasu atu nañ sa akêt in. Ma ñac oc sêtañ atu pi in. ¹⁰ Ñandê nañ in hóc, nañ oc kôm ñac sêtôc dau atu, ma ñac oc sêlhac ahê ma sêtañ bocdec bu, ‘Oyaê, Oyaê! O malac atu Babilon. Muñ-nga am malac ti ñaclai atu! Tigen acgatu ñasawa tigen lec am tisac, ma gacgen ginam su!’

¹¹ “Ma lau sêtidulu gêñ-nga bocdinañ. Ñac hon oc sêtañ atu tu in-nga. Ñahu bu in ginğa su, ma lau mba bu sênemlhi ñac si wapa tiyham. ¹² Muñ-nga lau Babilon-nga semlhi ñac si gêñ kain gitôm gol, silba, ma ðhoc ñayham-ñayham, pearl, ma po ñawasi ti ñadalô ñayham-ñayham. Ma semlhi a ñayham tidau-tidau, ma gêñ daêsam nañ lau sêmasañ ña a ñayham-ñayham, ma ña elepan ñapo ti ain, brons, ma hoc ñawasi. ¹³ Ma semlhi gêñ nañ dakêt sip gêñ daneñ-nga gitôm msê, ma semlhi a ñakwi ti gêñ ñamalu ñayham ñaôli atu-tu, wain, olib ñakwi, bolom ma plawa. Ma semlhi makao, domba, hosi, ma kaleta. Ma semlhi lau ñatô tu bu sêti ñac si lau akiñ ñambwa-nga.

¹⁴ “B ocdinañ lau wapa-nga dinañ oc sêsôm, ‘Gêñ ñayham-ñayham hon nañ am tac whin, nañ kwahic dec ginğa su. Am nem mone ti ñawasi hon pacndê sambuc.’ ¹⁵ Lau nañ sêtidulu gêñ dau ma sêtap mone daêsam sa yêc Babilon, nañ oc sêlhac ahê ti sêtôc dau atu, ma sêhu dangibo atu asê ti sêtañ. ¹⁶ Ma ñac oc sêmbwêc, ‘Oyaê, Oyaê, malac atu! Ñamata-nga am nem lau sêsôc ñakwê ñayham gitôm kin si.

Ma g ol ti pearl ma hoc nayham-nayham daêsam ti nem gôlôn atu. ¹⁷ Tigen acgatu nasawa tigen ma gên nayham hon dinan singa su.'

"Ma lau nan sem gôlin wan atu gwêc-nga, ma lau nan sêkôm gwelen sêmbo wan, ma lau nan sêpi wan sêsôc sêsa tu sêtap awa sa-nga, nan hon oc sêlhac ahê ma tahê. ¹⁸ Têñ ndoc sêlic yawasu atu nan pi akên malac dau, nan nac oc sêsôm, 'Malac dan hóc gêlêc malac atu dinan su dom. Yomandô!' ¹⁹ Nac si nalôm oc nawapac atu e sêkên kop pi nac nagôlôn. Ma nac oc sêtan atu ti sêmbwêc bocdec bu, 'Oyaê, Oyaê, malac atu! Namata-nga in malac ti lêlôm. Ma wan nadau hon nan sêkôc wapa sêsôc sêsa napan, nan sêtap mone atu sa yêc in. Magoc acgatu nasawa tigen lec ma in ginnga su.' "

²⁰ Ma aô gangô awa dan sôm yom bocdec bu, "Mac lau undambê-nga hon atac nayham atu! Anötö ndê lau †aposel, ti lau propet, ma lau dabun jatô, mac hon atisambuc! Kwahic dec Anötö kên nagêyô têt malac atu Babilon, ô mêtê sac nan Babilon kôm têt mac."

²¹ Têt dinan anela nanga dan hóc hoc atu dan sa, goc tuc sip gwêc gi, ma sôm, "Nalên tigen Anötö oc têt in ndê naclai asê ma sen malac atu Babilon su. ²² Lau dan oc sêmbo malac dau nalôm tiyham dom. Oc têt dom bu dangô lau wê-nga sêyu gasuc me dahuc ma sêndic hap tiyham. Ma lau nan sêkôm gwelen tidau-tidau me lau nan sêmasan bolom, nan si dan oc sêmbo tiyham dom. ²³ Lam dan oc nawê sa dom, ma lauwhê ti ngac oc sênem dau tiyham dom. Muñ-nga lau Babilon-nga nan sêtidulu gên, nan sêti lau tiwaê nom-nga. Ma Babilon ndê mêtê sac gic wasu lau hon e nac si gauc kênsôn ma wê nac sêsa sen sac-nga. ²⁴ Ma yêc malac

dau, lau sêkêc Anötö ndê lau propet ti ndê lau dabun si dac sin, têt nac sic Anötö ndê lau jatô ndu yêc nom nagamen hon."

19

Lau undambê-nga sêmpin Anötö

¹ Têt dinan aô gangô n akêcsia atu yêc undambê g itôm lau daêsam sêmbwêc bocdec, "Haleluya! Tampin yac nen Anötö, bu in ndê naclai ti waê ma nawasi atu, ma mwasin nem lau si-nga yêc in tawasê. ² Tampin in, bu in kêmâtôc lau nalên gitên ma ti yom nandô. Bu malac atu Babilon in gitôm awhê mockain-nga dan, ma in ndê mêtê sac tidau-tidau kôm gamen nom-nga hon sêtisac. Ma kwahic dec Anötö kêmâtôc malac dau ma kên nagêyô atu ô in ndê lau akin si dac."

³ M a nac hon sêmbwêc tiyham ma sêsôm, "Haleluya! Yawasu atu oc pi akên Babilon napan." ⁴ Ma lau bata 24 ti anela atu hale sêpôn haduc ma sêmpin Anötö nan ndêc ndê pôn atu. Ma sêmbwêc bocdec, "Yomandô! Haleluya!"

⁵ Têt dinan aô gangô awa dan s a akên pôn atu, nan sôm, "O Anötö ndê lau akin! Mac lau hon nan atoc in sa ma asôc in napan, mac lau tiwaê ma lau waêmba hon ampin yac nen Anötö!" ⁶ Ma aô gangô awa daêsam sêmbwêc yom tiyham. Nakêcsia dau gitôm bu hêc atu, ma gitôm wapap gic. Ma sêsôm, "Haleluya! Yac nen Pômdau, Anötö Naclai nadau, gêm gôlin gên hon. ⁷ Datoc in ndê waê sa ti atac nayham atu! Bu ndoc men sa bu Anötö ndê Domba nem in ndê awhê.* Awhê dau kêmasan dau su, ⁸ ma Anötö kên nakwê nayham ma ti nawasi atu têt in bu sôc." Nakwê nayham dinan gêm dôhôn mêtê gitên hon nan Anötö ndê lau dabun sêkôm.

⁹ Goc anela dinan sôm têt aô, "To yom dindec, 'Atac nayham mac

* **19:7** Awhê nan Domba oc nem, nan gêm dôhôn lau hon nan sêkên whin Yisu, nan sêti in ndê gôlôwac dabun.

lau hoŋ naŋ Anötö kêgalêm mac sa bu aneŋ Domba ndê mwasiŋ nem awhê-ŋga.’” Ma iŋ gic têku yom ma sôm, “Yom dindec iŋ Anötö ndê yom ŋandô.”¹⁰ Aö gaŋgô yom dinaŋ su, goc gahu dauŋ gayêc iŋ gahi-ŋga bu wampiŋ iŋ. Magoc iŋ kalhac aö ahuc ma sôm, “Mba! Kôm bocdinaŋ dom! Bu aö ŋgac akiŋ ŋambwa, gitôm am, ma gitôm am nem asidôwai hoŋ naŋ sêsap yom ŋandô pi Yisu dôn. Pôn hamduc têŋ Anötö ma nem akiŋ iŋ tigeŋ! Bu yom ŋandô naŋ lau sêhoc asê pi Yisu, naŋ ti lau propet si yom, naŋ ŋahu andô.”

Sin atu têt bêt ŋambu-ŋga

¹¹ Têt dinaŋ aö galic undambê kac sa, ma hosi sêsêp daŋ kalhac aö aŋôn-ŋga. Ma ŋgac naŋ ndöc hosi dau ŋahô, naŋ sêsam iŋ ndê ŋaê bu “Ŋgac sôm yom ŋandô ti kôm ndê yom ŋandô sa-ŋga.” Iŋ kêmatôc yom ma gic sin têt lau ŋalêŋ gitêŋ. ¹² Iŋ tandô gitôm ya ŋawê, ma sanem kiŋ-ŋga daêsam sac iŋ ŋagôlôn. Ma ŋaê naŋ Anötö to pi iŋ, naŋ ŋamalac daŋ sênjalê dom. Iŋ tigeŋ kêyalê. ¹³ Aö galic ŋakwê baliŋ naŋ iŋ sôc, naŋ dac hi ahuc.† Sêsam iŋ ndê ŋaê bu, “Anötö ndê Yom.” ¹⁴ Ma lau sin-ŋga undambê-ŋga sêndöc hosi sêsêp, sêsôc ŋakwê sêsêp ŋawasi ŋayham, ma sênkuc iŋ. ¹⁵ Aö galic bien ŋamata sa yêc iŋ ndê whasuŋ bu ndic lau sac nom-ŋga, ma iŋ kôc tôc kiŋ-ŋga ti ŋaclai atu bu êŋgwinin ŋac ma ku ŋac dulu. Anötö Ŋaclai Ŋadau iŋ tac ŋandê atu pi lau nom-ŋga, ma ŋgac dinaŋ oc kwê ŋac dôn, gitôm lau sêkwê wain ŋandô dôn e ŋakwi sa. ¹⁶ Ma aö galic bu sêto ŋaê daŋ pi iŋ ndê ŋakwê, ma pi iŋ apuhu bocdec bu, “Kiŋ hoŋ si Kiŋ, ma pômdau hoŋ si Pômdau.”

¹⁷ Têt dinaŋ aö galic aŋela daŋ kalhac ac ŋahô. Ma iŋ mbwêc awaha atu têt mbac hoŋ naŋ sêhu

sêmbo lôlôc bocdec bu, “Akac daôm sa amen, bu aneŋ mwasiŋ atu naŋ Anötö kêmasaŋ. ¹⁸ Amen ma aneŋ lau sac nom-ŋga si ŋamsôm. Kiŋ ti lau bata sin-ŋga ma lau atu-tu, ma lau sin-ŋga ti ŋac si hosi, lau akiŋ ti lau naŋ sêmbo ŋambwa, ma lau tiwaê ma lau waêmba, lau hoŋ dinaŋ mac amen aneŋ ŋac si ŋamsôm.”

¹⁹ Ma aö galic gêt sac ŋamata-ŋga, ma kiŋ nom-ŋga, ma ŋac si lau sin-ŋga hoŋ sêkac dau sa bu sêndic sin têt iŋ naŋ ndöc hosi sêsêp ŋahô ti iŋ ndê lau. ²⁰ Magoc sêkôc gêt sac dau dôn, ma propet tasaŋ whiŋ. Propet tasaŋ dinaŋ, iŋ gêt sac tilu-ŋga naŋ kôm gêt dalô atu-tu gêm gêt sac ŋamata-ŋga aŋgô. Iŋ kôm gêt dalô dinaŋ ma kêsau lau naŋ gêt sac ndê ŋadalô kalhac ŋac si sêcbala ma sêpôn haduc têt iŋ ndê ŋagatu. Têt ndoc sêlô gêt sac lu dinaŋ dôn, naŋ ŋac sic iŋlu ndu dom. Sêmbo tali, ma sêmbaliŋ iŋlu sêsip sê atu ya-ŋga, naŋ gêt ŋandê solpa golom ŋapaŋ. ²¹ Ma bien ŋamata sa akêt ŋgac naŋ ndöc hosi ŋahô whasuŋ, ma gic iŋlu si lau hoŋ ndu. Ma mbac hoŋ sêhu sêsip ma sen ŋac si ŋamsôm. Sen ma sen ma sen, e sêlic ŋa tandô.

20

Yala 1,000

¹ Ma aö galic aŋela daŋ sip akêt undambê men. Iŋ aŋela naŋ kôc ki bu yob suŋ baliŋ sac ŋagatam. Ma iŋ kôc sen gapocwalô-ŋga atu daŋ yêc iŋ amba. ²⁻³ Iŋ sip nom gi ma kôc akô dôn, mboc akwa naŋ dasam bu ŋgac yeyec me Sadaŋ. Iŋ kôc iŋ ma sô iŋ dôn ŋa sen dinaŋ, goc kêbaliŋ iŋ sip suŋ baliŋ gi. Ma iŋ kêlahi gatam ahuc ma sap dôn. Sadaŋ oc ndöc gapocwalô dinaŋ gitôm yala 1,000. Bocdinaŋ oc tôm dom bu iŋ sa ndi bu êŋsau lau nom-ŋga tiyham e yala 1,000 dinaŋ pacndê su.

† **19:13** Lau ŋatô gauc gêm bu dac dinaŋ iŋ ndê ŋacyo si dac - alic Rev 14:14-20; ma Ais 63:1-3. Ma ŋatô gauc gêm bu Yisu dau ndê dac, naŋ iŋ ndê ŋacyo sêkêc sin.

Ma tiŋambu Anötö oc êngapwêc in su ma in oc sa awê meŋ ma mbo ŋasawa apê.

⁴ Aö taŋhê undambê tiyham, ma galic lau naŋ Anötö kên ŋaclai têtŋ ŋac bu sêmatôc lau, naŋ sêndöc si pôn atu. Ma aö galic lau ŋatô. Muŋ-ŋga lau dinaŋ sêlhac ŋaŋga ma sêpuc Anötö ndê yom dön, ma sêhoc yom asê pi Yisu. Ŋac sêpôn haduc têtŋ gêtŋ sac ma têtŋ in ndê ŋagatu dom, ma sêkôc in ndê ŋadalô pi ŋac si sêcbala me amba dom. Ma tu dinaŋ-ŋga lau ŋatô sêkên kisa ŋac ma sêtim ŋac si ŋagôlôn kic. Magoc kwahic dec Anötö uŋ ŋac sa sêmbô tali tiyham, bu sênem g ôlin sêwhiŋ Yisu gitôm yala 1,000. ⁵ Dinaŋ ti têtŋ lau ŋamata-ŋga sêtisa-ŋga. Lau ŋatô naŋ sêmbac ndu su, naŋ oc sêtisa dom e yala 1,000 dinaŋ pacndê. ⁶ Lau naŋ sêtisa têtŋ têtŋ ŋamata-ŋga dinaŋ, ŋac lau dabuŋ ma sêtap Anötö ndê mwasiŋ atu sa. Ŋac oc sêti lau dabuŋsiga bu sêlhac Anötö lu Yisu aŋgô-ŋga, ma ŋac oc sênem gôlin sêwhiŋ in gitôm yala 1,000. Ma ŋac oc sêmbô ŋayham têtŋ bêt Anötö êmatôc lau, bêt naŋ lau sêmbac ndu tidim tilu-ŋga.

Sadaŋ ndê têtŋ pacndê

⁷ Tiŋambu, têtŋ yala 1,000 dinaŋ pacndê su goc Anötö oc êngapwêc Sadaŋ su yêc gapocwalô. ⁸ Ma in oc sa ndi bu êŋsau lau naŋ sêmbô nom ŋagameŋ hoŋ, ma ndic ŋac sa bu sêndic siŋ têtŋ Anötö ndê lau. Sadaŋ oc ndic lau daêsam andô sa, nditôm gaŋgac gwêc-ŋga, oc dasê sa nditôm dom. Anötö ndê ŋacyo dinaŋ sêtôm Gog ma Magog.* ⁹ Aö galic ŋac sêti akêtŋ gameŋ hoŋ ma sêŋsêlêŋ tawahô sa e sêhôt asê gameŋ naŋ Anötö ndê lau sêndöc. Gameŋ dinaŋ malac atu naŋ Anötö tac whiŋ. Ma sêŋgihi Anötö ndê lau ahuc bu sêndic ŋac, magoc Anötö kên ya sip akêtŋ undambê meŋ gêtŋ

ŋac hoŋ su. ¹⁰ Ma têtŋ dinaŋ in kên ŋagêyô atu têtŋ Sadaŋ naŋ kêsau ŋac. In kêbaliŋ in sip sê atu ya ti gêtŋ ŋandê solpa-ŋga, naŋ muŋ-ŋga sêmbaliŋ gêtŋ sac lu propet tasan sêsip si su. Yêc gameŋ dindê ŋac oc sêŋsahê ŋandê atu andô ŋapaŋ têtŋ acsalô ma têtŋ ôbwêc, oc pacndê dom.

Anötö oc êmatôc lau batê

¹¹ Dinaŋ su, goc aö galic pôn sêsêp atu, ma Pômdau dau ndöc ŋahô. Ma umboŋ ma nom giŋga su yêc in aŋgô-ŋga, ma pacndê sambuc. ¹² Goc aö galic lau batê hoŋ naŋ sêtisa tiyham. Lau tiwaê, ma lau waêmba sêwhiŋ, hoŋ sêtisa s êmbô tali tiyham, ma sêlhac Anötö ndê pôn atu ŋa-ndô-ŋga. Muŋ-ŋga, têtŋ ndoc lau dinaŋ sêmbô tali, naŋ yom pi ŋac si mêtê, ma gêtŋ hoŋ naŋ sêkôm, naŋ sêto sip buku yêc undambê. Ma kwahic dec Anötö kac buku hoŋ dinaŋ sa, ma Buku Taŋli-ŋga whiŋ, bu êmatôc ŋac hoŋ êŋkuc mêtê bocke naŋ sêkôm têtŋ têtŋ sêmbô tali. ¹³ Lau hoŋ naŋ sêmbac ndu sêsip gwêc si, naŋ sêtisa yêc gwêc ŋalôm. Ma lau batê sêsa akêtŋ gameŋ bocke naŋ sêmbac ndu sêyêc naŋ. Ma Anötö kêmatôc ŋac hoŋ têtŋ gi, kêkuc gêtŋ bocke naŋ ŋac sêkôm su. ¹⁴ Pacndê su, goc in kêbaliŋ in ndê ŋacyo lu naŋ sêsam bu, “Ŋaclai Dambac Ndu-ŋga” ma “Ŋaclai Lambwam-ŋga,” naŋ sêsip sê atu ya-ŋga ŋalôm si. Ya atu dinaŋ ti gameŋ bu lau sac sêmbac ndu tidim tilu-ŋga. ¹⁵ Ma lau hoŋ naŋ si ŋaê yêc Buku Taŋli-ŋga dom, naŋ Anötö kêbaliŋ ŋac sêsip ya atu sêwhiŋ.

21

Malac Jerusalem Wakuc

¹ Têtŋ ndoc dinaŋ aö galic undambê wakuc, ma nom w akuc, bu nom ti gwêc ŋamata-ŋga ma undambê ŋamata-ŋga siŋga su. ² Ma

* **20:8** Gog ma Magog - ŋaê lu dinaŋ hêganôn lau hoŋ naŋ dangapêc têtŋ Anötö ma sêkên kisa têtŋ in ndê lau. Alic yom ŋatô yêc Ese 38-39.

aö galic malac dabuñ Jerusalem wakuc, nañ Anötö kên sip akên undambê meñ. In kêngôlôn malac wakuc dau ña gôlôn ñayham kêlêc, gitôm sêngôlôn awhê dañ tu bu nem ñgac-ña. ³ Ma aö ganğô awha atu dañ sa akên pôn atu meñ, nañ sôm, “Kwahic dec Anötö ma in ndê lau oc sêmbo sêwhiñ dau. In dau oc ndöc whiñ ñac ti ñac si Anötö, ma ñac sêti in ndê lau. ⁴ Ñawapac têm akwa-ña hoñ pacndê su. Anötö oc puñ tasulu su yêc in ndê lau tandô. Ma ñac oc sêmbac ndu me sêhóc ñandê tiyham dom, ma ñac oc tasulu sa me sêtañ danğibo tiyham dom.”

⁵ Ma in nañ ndöc pôn atu, nañ sôm têt aö, “Kwahic dec aö oc wamasan gên hoñ tiwakuc. Am to yom nañ aö wasôm têt am, bu aneñ yom in yom ñandô, ma am to sip bapia bu lau sêsam ma sêkên whiñ.” ⁶ Goc in sôm têt aö, “Aö gac hu gên hoñ, ma wandic dabin gên hoñ. Aéc, aö gati ñamata gên hoñ, ma aö gati ñambu gên hoñ. Ma kwahic dec gên hoñ ñandô sa su. Lau hoñ nañ bu yô ñac, nañ wakên bu têt ñac sênôm yêc Bubata Tanli-ña. Aö wakên bu dau têt ñac ñambwa. ⁷ Lau hoñ nañ sêlhac ñanga ma sêku sac dulu, nañ oc sêwêkain gên wakuc hoñ dindec. Aö wati ñac si Anötö, ma ñac oc sêti aneñ balêkoc awhê ma ñgac. ⁸ Tigeñ lau nañ sêtöc dau ma sêsêc si sêkeñ whiñ Yisu ahuc, ma lau nañ sêkeñ whiñ dom, lau nañ sêkôm mêtê sac ti mêtê mockain-ña, ñac nañ sic ñamalac ndu, lau m bectoma, lau nañ sem akin gwam, ma lau nañ sêkôm tasan, lau kain dinan hoñ oc sêwêkain gameñ ya-ña, nañ ya sa ñapan, ma gên ñandê solpa oc tuñ ñac. Gên dinan ti ñac si sêmbac ndu tilu-ña.”

⁹ Aö ganğô yom dinan su, goc añela dañ têt aö meñ. In añela 7 nañ sêkôc sùc ñawapac ñambu-

ña-ña, nañ si dañ. Ma in sôm têt aö bu, “Mweñ, ma lic! Aö watôc têt am, awhê nañ Anötö ndê Domba oc nem.” ¹⁰ Goc Ñalau kôm aö gatun kain dañ sa, ma añela dau kôc aö sa ma kên aö galhac lôc atu dañ ñahô. Ma malac dabuñ Jerusalem, nañ Anötö kên sip akên undambê meñ, nañ in têt têt aö. ¹¹ Anötö ndê ñawasi gêm malac dau ahuc. Ma malac dau ñawasi sa gitôm hoc ñayham jasper ma ñawa gitôm glas. ¹² Aö galic tuñ baliñ dañ kêgihi malac dau, ma gatam 12, ma añela 12 nañ sêyob gatam. Ma yêc gatam 12 aö galic ñaê 12. Lau Israel-ña si gôlôwac ton 12 si ñaê dinan. ¹³ G atam tö sêyêc tuñ têt ac pi-ña, gatam tö têt ac sip-ña, gatam tö yêc ñamakê dañga, ma gatam tö yêc dañga. ¹⁴ Tuñ dau sêkwê sac hoc atu 12 ñahô. Ma aö galic Anötö ndê Domba ndê lau aposel 12 si ñaê sêyêc hoc 12 dinan.

¹⁵ Añela nañ sôm yom dau têt aö, nañ kôc gên danem dôhôn gên-ña dañ nañ sêmasan ña gol, bu nem dôhôn malac, ma tuñ ti gatam. ¹⁶ In gêm dôhôn malac, ma tap sa bu malac ña-baliñ-ña gitôm dôñ 12,000, ma gic pôc-ña gitôm dôñ 12,000, ma pi lôlôc-ña gitôm dôñ 12,000.* ¹⁷ Ma in gêm dôhôn tuñ dau ñadandi, nañ gitôm dôñ 144.† In kêkuc dôhôn nañ ñamalac sênem dôhôn gên-ña, ma gêm dôhôn malac dau. ¹⁸ Tuñ dinan, sêmasan ña hoc ñawasi jasper. Ma malac dau sêmasan ña gol ñawasi atu ma ñawa gitôm glas. ¹⁹⁻²⁰ Ma hoc atu-tu 12 nañ tuñ sac ñahô, nañ sêngôlôn ña ðhoc ñayham-ñayham. Sêngôlôn hoc ñamata-ña ña hoc ñayham nañ sêsam bu jasper, ma hoc tilu-ña sêngôlôn ña sapaya, ma hoc titô-ña e têt hoc a tu ti-12-ña, nañ sêngôlôn ña aget, emerel, oniks, kanelian, krisolait, beril, topas, krisopras, yasint, ma

* **21:16** Dôñ dinan sêsam bu ‘Stedia,’ ma stedia 12,000 dinan gitôm 2,200 kilometa. † **21:17** Dôñ dinan sêsam bu ‘Kyubit,’ ma kyubit 144 gitôm 65 mita.

ametis. ²¹ Ma gatam 12 dinan sêmasan ɲa gêɲ ɲawasi gwêc-ɲga 12 nan sêsam bu pearl. Ma seɲ atu nan gic malac dau kôc, nan sêmasan ɲa gol ɲawasi atu, ma ɲawa gitôm glas.

²² Aö tanhê malac, ma galic bu Anötö ndê lôm dabuɲ dan kalhac dom. ɲahu bu Pômdau Anötö ɲaclai ɲadau, lu in ndê Domba sêndöc malac dau ɲalôm, ma lau malac-ɲga sêpônda lôm dabuɲ dan tu bu sênem akin Anötö-ɲga dom. ²³ Ma ac ti ayô mba, ɲahu bu Anötö dau ndê ɲawasi pô malac, ma in ndê Domba ndê ɲawê ti lam malac-ɲga. ²⁴ Lau akêɲ gameɲ hon oc sêɲsêlêɲ sêmbö ɲawê atu nan sa akêɲ malac dau. Ma kin nom-ɲga oc sêsöc malac dau sêndi ti ɲac si waê ti ɲawasi tôhôn. ²⁵ Öbwêc ti ɲ asec pacndê sambuc, ma tu dinan-ɲga oc sêsêc gatam ahuc dom. ²⁶ Gêɲ ɲawasi ma gêɲ tiwaê akêɲ nom ɲagameɲ sambob, nan Anötö oc kôc sa sôc malac dau ndi. ²⁷ Magoc gêɲ ɲadômbwi dan oc sôc ndi dom. Lau nan sêkôm mêtê sac ma lau tasan dan oc sêsöc sêndi dom. Lau nan si ɲaê yêc Anötö ndê Domba ndê Buku Tanli-ɲga, nan tawasê oc sêsöc sêndi.

22

Bu Tanli-ɲga

¹ Goc aɲela dinan tôc Bu Tanli-ɲga têt aö, nan ɲawa gitôm glas. Bu dau hêc sa yêc Anötö ma Domba si pôn atu, ² ma k eseleɲ kêkuc seɲ atu nan gic malac dau kôc. Ma A Tanli-ɲga kalhac bu dau ɲamakê danɲa lu-lu, ma gêm ɲandô tôm ayô hon. Ma lau nom-ɲga hon nan sêndöc malac Jerusalem wakuc, nan oc gêmbac kôm ɲac dom, bu A Tanli-ɲga dau ɲalaun oc kôm ɲac ɲamlîc ɲayham ɲapan. ³ Têt têt ɲamata-ɲga Anötö pucbo nom tu ɲamalac si sac-ɲga, tigeɲ têt têt ɲambu-ɲga ɲawapac dau oc pacndê sambuc. Anötö lu Domba

si pôn kin-ɲga oc lhac malac lôm, ma in ndê lau oc sênem akin in yêc dindê. ⁴ ɲac oc sêlic in aɲgô andô, ma in ndê ɲaê oc yêc ɲac si sêcbala. ⁵ Gameɲ oc ɲasec sa tiyham dom, bu öbwêc pacndê, ma lau oc sêpônda lam ɲawê ti ac ɲawê dom. ɲahu bu Pômdau Anötö ndê ɲawê oc pô ɲac. Ma lau dinan oc sêmbö ti sênem gôlin sêtôm kin ɲapan.

Pômdau Yisu oc mbu meɲ

⁶ Aö galic gêɲ hon dinan su, goc aɲela dau sôm têt aö, “Yom hon dindec in yom ɲandô, ma yom ɲayham tu lau hon sêkêɲ whin-ɲga. Pômdau Anötö nan kêt in ndê ɲalau puc lau propet dôɲ, nan kwahic dec kêkin in ndê aɲela bu tôc gêɲ hon dindec asê têt in ndê lau akin. Ma gêɲ dau kêpin bu oc ɲandô sa.”

⁷ Ma Yisu sôm, “Aɲgô! Kêpin su oc wambu wameɲ. Asa nan kôc yom nan Anötö hoc asê gwanaɲ yêc buku dindec, nan sa ma danɲa wambu, nan oc tap Anötö ndê mwasiɲ atu sa.”

⁸ Aö Jon ganɲô ma galic gêɲ hon nan gato sip bapia dindec. Ma têt ndoc aɲela tôc gêɲ hon dau asê têt aö su, nan aö gahu danɲ gayêc in gahi-ɲga bu wampin in. ⁹ Tigeɲ in sôm têt aö, “Kôm bocdinaɲ dom! Pôn hamduc têt Anötö ma êmpin in tigeɲ! Aö ɲgac akin ɲambwa, gatôm am, ma gatôm am nem asidôwai lau propet, ma gatôm lau nan danɲa wambu yom hon nan yêc buku dindec.”

¹⁰ Goc in sôm têt aö, “Ndoc meɲ kêpin. Bocdinaɲ yom nan Anötö hoc asê yêc buku dindec nan, sin kwi dom, magoc kêt yêc lhu bu lau sêsam. ¹¹ Lau nan sêsap mêtê sac ma mêtê ɲadômbwi dôɲ, nan oc sêkôm sêmbö e Yisu mbu meɲ. Magoc lau nan sêsa lêt gitêt ma lêt dabuɲ, nan sêsap si lêt ɲayham dau dôɲ man e Yisu mbu meɲ.”

¹² Ma Yisu sôm, “Am ɲgô! Kêpin su oc wambu wameɲ, ma wakêt

ngagêyô nayham me sac têt lau hoj ênkuc mêtê nan nac sêkôm.

¹³ Namata-nga têt gêt hoj, ma têt gêt hoj nambu-nga, aö dec gambo. Aêc, aö gati namata gêt hoj, ma gati nambu gêt hoj. Aö gac hu gêt hoj, ma wandic bata gêt hoj.

¹⁴ Mac lau nan ambo ahê mêtê sac hoj, dec tøm mac anjwasinj nem najkwê nawasi sa, nan oc atap Anötö ndê mwasiñ atu sa. Inj oc kêt mac anej nandô yêc A Tanli-nga, ma mac oc asoc malac Jerusalem wakuc najatam andi. ¹⁵ Magoc lau sac oc sêsoc sêndi dom. Lau mbectoma, lau nan sêkôm mêtê mockainj-nga, nac nan sic namalac ndu, ma lau nan sem akinj anötöi gwam, ti lau nan sêkôm tasan ma nac nan atac whinj mêtê tasan, lau hoj dinanj oc gacgenj sêmbo awê gitøm giam pøm.

¹⁶ "Aö Yisu dec, kakinj anej anjela bu hoc yom hoj dindec asê têt mac, bu andic dulu têt Anötö ndê lau dabun hoj. Aö Dawid ndê Nahu, nan gambo gamun inj, ma Dawid ndê Wakuc bocdinañ. Ma aö gatøm Têtênda, tata bêbêc-nga nan nawasi atu."

¹⁷ Najau Dabun, lu awê nan oc nem Anötö ndê Domba, nan sêsôm bu, "Mwenj!" Ma am asa nan ngô yom dindec, nan sôm, "Mwenj!" Am asa nan bu yô am, nan mwenj, ma nøm Bu Tanli-nga nan am oc kôc sa nambwa, naöli mba. ¹⁸ Tigenj aö wapuc yom hoj nan Anötö hoc asê gwananj yêc buku dindec, nan dôñ. Namalac dan bu ndic têt ku yom dindec na inj dau ndê yom, dec Anötö oc kêt najwapac hoj nan gato najyom sip buku dindec, nan têt inj. ¹⁹ Ma namalac dan bu kôc yom najhê dan su yêc yom nan Anötö hoc asê gwananj yêc buku dindec, dec Anötö oc señ inj su bocdinañ, ma inj oc so gêt najham-najham nan buku dindec têt asê. Inj oc wêkainj ndê mala yêc malac dabun dom, ma neñ nandô yêc A Tanli-nga dom.

²⁰ Inj nan hoc yom nandô asê pi gêt hoj dindec, nan sôm, "Yomandô! Kêpinj su aö oc wambu waloc."

Yomandô! Mwenj Pømdu Yisu!

²¹ Pømdu Yisu ndê mwasiñ ndi têt Anötö ndê lau hoj. Yomandô!